STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 07503

GEVEHLTE VERK

Jules Verne

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

זשול ווערן.

געזאַמעלטע ווערק

פיערטער באנד.

היברו פאַבלישינג קאָמפּאַני

83־85 קאַנאַל סטריט, ניו יאָרק.

מענשענפרעסער.

1טעס קאפיטעל.

דער הײַ פיש.

דעם 26טען יולי 1864 איז אויפ'ן מעער צווישען ענגלאנד און אירלאנד, אָדער אויפ'ן נארד קאנאל, געשוואומען א שעהנע און רייך פערציערטע שיף. פון'ם ערשטען בליק האט מען געקענט אורטהיילען, אז דאס איז קיין פאסאזשיר שיף, קיין קויפמענישע פראכט שיף און קיין קריעגס שיף. זיא איז געווען צו קליין און צו עלעגאנט פאר א קריעגס שיף, צו שעהן און צו רייך פאר א פאסאזשיר שיף. אויפ'ן קליינעם זעגעלבוים פון פארנט האט געהאנגען דיא ענגלישע פאהן און אויפ'ן גרויסען זעגעלבוים אין דערמיט האט געוועהט הויך אין דער לופט א דרייעקיגער בלויער פלאג, אויף וועלכען עס זיינען געווען אויסגענעהט צווייא גרויסע גאָלדענע בוכשטאבען E. G. און אויף זיי דיא קרוין פון אן ענגלישען באראָנעט.

מיר ווילען בעפריעדיגען דיא נייגיערדע פון אונזערע לעזער און זיי באלד דערצעהלען, ווער דיא שיף איז און צו וועמען זיא געהערט. דיא שיף הייסט „דונקאן" און געהערט צו זעהר א רייכען לארד מיט'ן נאָמען עדוואַרד גלענארוואָן. דאס בעדייטען דיא צוויי בוכשטאבען E. G. לאָרד גלענארוואָן איז דער רייכסטער לאָרד אין שאָטלאנד און א גרויסער ליעבהאבער פון רייזען אויפ'ן מעער. ער האט ניט לאנג געלאָזט אויסבויען דיעזע שיף פאר זיך אליין און האט זיא פערפוצט און פערציערט אויפ'ן רייכסטען ארט. אזוי וויא ער האט ערשט מיט א מאָנאט צוריק געהייראטהעט, האט ער מיט זיין יונגער פרוי, ליידי העלענאַ, געמאכט א לוסט רייזע פון עטליכע טעג אויפ'ן מעער ארום ענגלאנד.

אויסער לארד עדווארד און ליידי העלענאַ זיינען אויף דער שיף געווען, זייער אנפערוואנדטער ריטשארדסאָן, אן אלטער מאיאָר פון דער ענגלישען ארמעע, דער קאפיטאן פון דער שיף, דזשאן פארראגוט, א פעהיגער און ערפאהרענער קאפיטאן, וועלכער איז שוין אויסגעפאהרען אויף אלע מעערען פון דער וועלט, און פערצעהן מאטראָזען.

זיי זיינען יעצט געפאָהרען צוריק א היים און זיינען שוין געווען גאר ניט ווייט פון דער שטאָדט גלאזגאָ, וואו לאָרד גלענארוואָן האט געוואָינט.

דאס וועטער איז געווען שעהן. דער הימעל איז געווען קלאָר און בלוי. דאס מעער איז געווען רוהיג און גלאט, וויא א שפיעגעל. דיא זון האט בעגאָסען מיט איהרע וואַרעמע שטראהלען דאס שטילע, רוהיגע מעער. לאָרד גלענארוואָן מיט זיין יונגער פרוי זיינען געזעסען אויפ'ן דעק און האבען געקוקט אויף דיא הויכע שפיצען פון דיא קירכען פון גלאזגאָ, וועלכע האבען געגלענצט פון דער וייטען. דער קאפיטאן איז געשטאנען ביים רודער, ער האט אבער ניט געדרעהט דאס רעדעל, וויל דיא שיף איז נאך געגאנגען איהר וועג לאנגזאם, אָבער זיכער. פלוצלונג האט דער מאטראָז, וואס איז געשטאַנען אויף דער וואך, אויסגערופען:

— א פיש! א גרויסער פיש! הינטער דער שיף שפיעלט זיך אין וואסער א גאנץ גרויסער פיש!

דער קאפיטאן האט אוועקגעווארפען דעם רודער, לארד גלענארוואן האט זיך אויפגעהויבען פון זיין שיפס־שטוהל אוןביידע זיינען געגאנגען זעהן, וואס פאר א פיש דארט איז. איייניגע מינוט האבען זיי ביידע געקוקט אויפ'ן מעער און בעטראכט, וויא א גאנץ גרויסער פיש האט זיך געשפיעלט און איז געשפרונגען גאר ניט ווייט פונ'ם שיף.

— וואס פאר א סארט פיש זאל דאס זיין? האט לארד גלענארוואן געפרעגט דעם קאפיטאן.

— איך מיין, אז דאס איז א האי־פיש, האט דער קאפיטאן געענטפערט, און דערצו נאך א גאנץ גרויסער.

— א האי־פיש? — האט זיך געוואונדערט לארד גלענארוואן — וויא קומט א האי־פיש אין דיעזע געגענדען? זא פיעל איך ווייס, האלטען זיך דיא האי־פיש אויף נור אין דיא גאנץ ווארעמע מעערען. ארום ענגלאנד טרעפט מען קיין מאל ניט קיין האי־פיש.

— דיעזער סארט האי־פיש געפינט זיך אין אלע געגענדען פון דער וועלט, האט דער קאפיטאן געענטפערט. בעטראכט נור גוט זיין קאפ, וועט איהר זעהן, וואס פאר א קערל דאס איז. דיעזער סארט הייסט: דער האמער־פיש, ווייל זיין קאפ איז זעהר ענליך צו א צוויי זייטיגען האמער. דאס איז איינער פון דיא געפעהרליכסטע האי־פיש. ניט אומזיסט רופען איהם דיא מאטראזען: דער טיגער פונ'ם מעער. ער איז א שרעקליכער פרעסער און פערשלינגט אלעס, וואס ער קען נור קריעגען. איינשלינגען א מענשען, וויא ער שטעהט און געהט, איז ביי איהם אזוי לייכט, וויא ביי מיר אראפ־שלינגען א פלוים.

ווען אייער לארדשאפט זאל מיר ערלויבען, איך זאל פערשאפען ליידי העלענא א קליינעם פערגניגען, זיא זאל זעהן, וויא אזוי מען בעט ארויף אזא גאסט אויפ'ן שיף, וואלט איך באלד געהייסען מיינע מאטראזען, זיי זאלען איהם איינלאדען קיין גלאזגא אויף א מיטאג.

ווען זיי זיינען אזוי געשטאנען און גערעדט, איז ליידי העלענא און דער מאיאר ריטשארדסאן צוגעקומען צו זיי.

— וואס זאגט איהר, מאיאר? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. זאלען מיר חאפען דעם האי־פיש?

— פרעגט ליידי העלענא, האט דער מאיאר געענטפערט גלייכגילטיג.

— איהר ווייסט גאר ניט, וויא שרעקליך דיא האי־פיש זיינען, איז דער קאפי־טאן זיי אריינגעפאלען אין דיא רייד. זיי זיינען דיא געפעהרליכסטע חיות אין מעער; זיי זיינען געפעהרליכער, וויא דער טיגער אין וואלד און וואס ווייניגער זיי וועלען זיין, וועט אלץ בעסער זיין. מען מוז זיי פערניכטען, וואו מען קען זיי נור קריעגען.

— לאמיר זעהן, וויא אונזער קאפיטאן וועט האפען אזאווילדע זאך, האט ליידי העלענא געזאגט.

— וועל! נעהמט אייך צו דער ארבייט, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— אלזאָ, מח איך בעטען אייער לאָרדשאַפט און ליידי העלענאַ, איהר זאלט ארויפגעהן אויפ'ן אויבערשטען דעק, פון דארטען וועט איהר בעסער קענען זעהן, וואס מיר וועלען טהאן אויפ'ן אונטערשטען דעק.

קוים איז לאָרד גלענאַרוואָן מיט זיין פרוי אוועקגעגאנגען האט דער קאפיטאן געגעבען א בעפעהל זיינע מאטראָזען, זיי זאלען צובינדען א גרויסען אייזערנעם הוק צו א שטארקען שטריק. אויפ'ן הוק האבען זיי אנגעשטאָכען א האלבע זייט פלייש און האבען איהם ארייגעוואָרפען אין וואסער. דער הא־פיש האט דערזעהן אדער דערשמעקט דאס פלייש און האט אָנגעהויבען נאך צו שווימען דער שיף. מען האט געהערט דייטליך, וויא ער האט געקלאפט מיט דיא צעהנער פאר פערגניגען, וואס ער וועט באלד האבען א גוטען מיטאָג. ווען ער איז צוגעקומען נאהענט צום פלייש, האט ער אויפגעהויבען זיין שרעקליכען קאָפּ פון וואסער און האט זיך א וואָרף געטהאן אויף זיין גערויב, וויא אן עכטער טיגער. מען האט געזעהן, וויא זיינע גרויסע אויגען האבען געברענט, וויא צוויי פלאמען. אין א סעקונדע איז דאס שטיק פלייש מיט'ן שארפען אייזערנעם הוק פערשוואונדען געוואָרען אין זיין גרויסען מויל פול מיט שארפע, שפיציגע צעהנער.

דיא פאסאזשירען און דיא מאטראָזען האבען בעאָבאכטעט אלע זיינע בעוועגונגען מיט בעזאנדערער אינטערעסע. ליידי העלענאַ האט געקלאפט דאס הערץ, ווען זיא האט געזעהן, מיט וואס פאר א ווילדקייט דער האַי פיש האט זיך ארויפגעוואָרפען און האט פערשלונגען דאס שטיק פלייש. וויא עס האט אויסגעוויעזען, איז איהם דער מיטאָג ניט וואויל בעקומען, ווייל אין אפּאָר מינוטען ארום האט ער אנגעהויבען אזוי שטארק צו ציעהען און צו רייסען דעם שטריק, אז דיא גאנצע שיף האט אנגעהויבען צו ציטערן און צו קראכען. קאפיטאן פארראַגוט אבער איז געווען אן ערפאהרענער מאטראָז. ער האט שוין ניט איין מאל געטוידטעט הא־פיש און האט געוואוסט, וויא אזוי זיי צו פאנגען. ער האט באלד געהייסען מאכען פון נאך א שטריק א גרויסען שלייף און האט איהם פערווארפען אויפ'ן קערפער פון'ם הא־פיש.

יעצט האבען דיא מאטראָזען אנגעהויבען ארויפצושלעפען דעם הא־פיש אויפ'ן דעק. דאס איז געווען קיין לייכטע ארבייט. דער הא־פיש האט זיך שרעקליך געוואָרפען און האט יעדעס מאל געגעבען א זעץ מיט זיין ברייטען, שטארקען עק אין דיא זייטען פון דער שיף, אז מען האט געקענט מיינען: אט, אט צוברעכט ער דיא שיף אדער וועניגסטענס ער וועט אויסברעכען א פאר ברעטער פון איהר. עס האט איהם אבער גאנץ ווייניג געהאָלפען זיין שלאגען זיך און זיין ווארפען זיך. אלע פיערצעהן מאטראָזען מיט'ן קאפיטאן האבען צוגעלעגט דיא הענד און אין אייניגע מינוטען איז דער נייער גאסט געלעגען אויסגעצויגען אויפ'ן דעק.

דיא ערשטע זאך וואס מען האט יעצט געהאט צו טהאן, איז געווען איהם אָפּשניידען דעם עק. דער הא־פיש האט אזא קראפט אין זיין עק, אז מיט איין קלאפּ קען ער טויטען דעם שטארקסטען מענשען. באלד האט א מאטראָז ארויסגעבראכט א האק מיט א גאנץ לאנגער האנד און איז צוגעגאנגען צום הא־פיש זעהר פאָרזיכטיג. ער האט אפּגעהיט דיא מינוט, ווען דער פיש האט זיך אָפּגערוהט אין האט אראָפּ־

נעלאָזט דיא שווערע האַק מיט אלע זיינע קרעפטען אויפ'ן עק פון'ם פיש. דער עק איז אפגעשפרונגען. א שטראָם בלוט האט געפאַרבט רויט דעם גאנצען דעק פון'ם שיף. יעצט האט מען שוין פאר איהם ניט וואס מורא צו האבען. לאָרד גלענאַרוואָן און ליידי העלענא האבען ערשט יעצט פערשטאַנען, פארוואס דער קאפּיטאן האט זיי געבעטען, זיי זאלען ארויפגעהן אויפ'ן אויבערשטען דעק. פאנגען א האַי־פיש איז ניט קיין שפּיעלעכעל. ביז וואַנען מען האַקט איהם ניט אָפּ דעם עק, איז ער נאך אלץ געפעהרליך. עס זיינען שוין פאָרגעקומען פעלע, ווען מען האט געחאַפּט א האַי־פיש און מען האט איהם גע־לאָזען זיך וואַרפען, וויפיעל ער האט אליין געוואָלט, ביז ער האט אויפגעהערט זיך צו וואַרפען און איז געבליעבען ליעגען גאנץ רוהיג. אלע האבען געגלויבט, אז ער איז טויט. א פיש קען דאך ניט לעבען לאנג אהן וואַסער. ווען מען איז אבער צוגעקומען צו איהם, האט ער פּלוצלונג זיך אנגעהויבען צו וואַרפען און צו שלאגען מיט'ן עק אזוי שטאַרק, אז ער האט געטייטעט איינינע מאַטראָזען.

קאפּיטאן פּאַרראגוט איז געווען העכסט פערגניגט, וואס עס איז איהם געראַטהען צו טויטען א האַי־פיש. ער האט יעצט געהייסען דיא מאַטראָזען, זיי זאלען איהם אויפשניידען דעם בויך. אזוי טהוען אלע מאַטראָזען, ווען זיי פאנגען א האַי־פיש. עס איז בעקאַנט, אז דער האַי־פיש האט פיינט איבערצוקלויבען, ער פערשלינגט אלעס, וואס ער קען נור קריעגען. מען געפינט א מאָל ביי איהם אין בויך זאנדערבאַרע זאכען: שטיינער, טעפּ, שיסלען, זאגאר טאַשען־אוהרען. ער האט ליעב נאכצושווימען א שיף און וואס עס פאלט נור אראָפּ פון דער שיף, פערשלינגט ער באלד.

ליידי העלענא האט ניט געוואָלט שטעהן דערביי, וויא מען וועט עפענען דעם האַי־פיש. עס איז איהר געווען זעהר אונאנגענעהם צו זעהן, וויא דער גאנצער אונטערשטער דעק איז געווען אויסגעשמירט מיט'ן בלוט פון'ם האַי־פיש. זיא איז דאהער אוועקגעגאַנגען צו זיך אין קאַיוטע. לאָרד גלענאַרוואָן דאגעגען איז געווען זעהר פעראינטערעסירט אין דיזען זאנדערבאַרען פיש פאנג און האט אויפמערקזאם בעאָבאַכטעט אלעס, וואס דיא מאַטראָזען האבען געטהאַן מיט'ן האַי־פיש. ער האט געזעהן, מיט וואס פאר א פרייד דיא מאַטראָזען האבען געשניטען שטיקער פון'ם בויך פון'ם פיש. עס איז געווען דייטליך, אז זיי האבען זיך געוואָלט נוקם זיין אן איהם פאר א בעליידיגונג, וואס ער אדער זיינע קאמעראַדען, האט א מאל בעגאַנגען געגען איינעם פון זיי.

דער האַי־פיש איז ווירקליך געווען זעהר גרויס. ער האט געהאַלטען מעהר אלס צעהן פוס דיא לענג און האט געוואָרפט וועגען אריבער זעקס הונדערט פונט. און דענאך איז ער ניט געווען איינער פון דיא גרעסטע האַי־פיש. אין דיא וואַרעמע מעערן טרעפט מען זעהר אָפט פיעל גרעסערע האַי־פיש אלס ער.

דיא מאַטראָזען זיינען געווען זעהר אונצופריעדען, וואס זיי האבען ביי איהם אין בויך גאר ניט געפונען. דער מאגען איז געווען כמעט לעדיג. זיי האבען שוין געוואָלט איהם צוהאַקען אויף שטיקער און איהם אריינוואַרפען אין מעער. — לאזען אנדערע פיש, וועלכע דיזער רויבער האט געוויס ניט איין מאל בעליידיגט, יעצט זיך אנעסען זאט מיט זיין פלייש, האט דער קאפּיטאן געזאָגט, ווען א מאַטראָז האט אנגעטאַפּט אין דיא געדערים פון'ם פיש עפּעס א האַרטע זאַך.

— וואס איז דאס? האט טאָם אויגוסטין, דער ערשטער אפיציער געפרעגט.

— דאס איז געווים א שטיק שטיין, וועלכעס דער פרעסער האט איינגעשלונג[ען], האט איהם א מאטראָז געענטפערט.

טאָם אויגוסטין איז מיט דיזער אנטוואָרט ניט געווען צופריעדען. ער האט אליין אנגעהויבען צובעטאַפּען דיא זאך, וואס איז געלעגען אין דיא געדערם פון'ם פיש.

— ניין, באָיס, דאס איז ניט קיין שטיין, — האט ער אויסגערופען — דאס איז א פלאַש. וויא עס ווייסט אוים, איז אונזער גאסט געווען א גרויסער שכור. ער פלעגט ליעב האבען אויסצוטרינקען דעם וויין מיט דער פלאַש.

— איז עס ווירקליך א פלאַש? — האט לאָרד גלענארוואָן געפרעגט — וויא קומט צו איהם אין בויך א פלאַש?

— ער האט זיא געווים ניט ארויסגעגנבעט פון קעלער, האט טאָם אויגויסטין געענטפערט. איך קען דיא הערען האי־פיש זעהר גוט. זיי האבען ליעב אלעס, וואס זיי קענען נור קריעגען, זיי זיינען אבער זעהר פויל צו געהן אין קעלער אריין און זיך אנ־צאַפּען א פלאַש וויין.

— נעהמט ארוים דיא פלאַש פאָרזיכטיג — האט לאָרד גלענארוואן געזאגט ערנסט — איך ווייס, אז ניט איין שיפס־קאפּיטאן האט אריינגעוואָרפען אין וואסער א פערקאָרקעוועטע פלאַש מיט א בריעף אינוועניג. ווען דיא פלאַש איז גוט פערקאָר־קעוועט, פאלט זיא ניט אראָפּ צום גרונד זיא שווימט פון אויבען און יעדער שיפסקאפּיטאן האַפּט אויף אזא פלאַש. ווען ער דערזעהט זיא נור.

— מיינט איהר, אז דער האי־פיש האט פערשלונגען געראָדע אזא פלאַש? האט דער מאַיאָר געפרעגט.

— איך מיין גאר ניט, איך זאג נור, אז עס קען זיין. עס איז זעהר מעגליך, אז א שיף איז ערגעץ צושלאָגען געוואָרען און דער קאפּיטאן האט געוואָלט מעלדען זיין אונגליק דורך דיזע נויט פּאָסט.

דיא מאטראָזען האבען אונטערדעסען גאנץ פאָרזיכטיג ארויסגענומען דיא פלאַש פון דיא געדערם פון'ם האי־פיש, האבען זיא גוט ארומגערייניגט, גוט ארומגעוואשען און אָפּגעווישט און האבען זיא געבראכט צו לאָרד גלענארוואָן.

— טראָגט זיא אריין אין דער קאַיוטע און שטעלט זיא אנידער אויף מיין טיש, האט ער צו זיי געזאגט, דאן האט ער זיך געווענדעט צום קאפּיטאן און צום מאַיאָר און האט זיי איינגעלאַדען צו זיך, זיי זאלען דארט רוהיג בעטראַכטען דיא פלאַש.

אויפ'ן מעער מוז מען זיין אויפמערקזאם אויף יעדע קלייניגקייט. דיא קלענסטע זאך, דער קלענסטער צייכען קען זיין אויפ'ן מעער פון דער גרעסטער וויכטיגקייט. וואס מען געפינט אויפ'ן וואסער, וואס מען דערזעהט שווימען, מוז מען אויפהייבען און זיך דערצו צוקוקען.

לאָרד גלענארוואָן, דער קאפּיטאן און דער מאַיאָר זיינען אריינגעגאנגען אין דער קאַיוטע וואו ליידי העלענאַ איז געזעסען אויף א דיוואן פארן טיש און האט געקוקט אויף דער פלאַש. זיי האבען זיך אלע ארומגעזעצט ארום טיש און לאָרד גלענארוואָן

האט גענומען דיא פלאש אין דיא הענד און האט זיא אנגעהויבען צו ב ׳טראכטען פון אלע זייטען.

דאס איז געווען א לאנגע און שטארקע פלאש. אויפ'ן האלז איז נאך ׳עהאנגען א שטיקעל דראהט. עס איז געווען דייטליך, אז דאס איז א שאמפאניער פלאש.

— זעהט איהר דען ניט, אז דאס איז א שאמפאניער פלאש? — האט דער מאיאר געזאגט — דיא געשיכטע ווייזט אויס צו זיין גאנץ איינפאך. דיא פאסאזשירען ערשטער קלאסע פון א שיף האבען געטרונקען שאמפאניער און האבען אריינגעווארפען דיא פלאש אין מעער. דער האי־פיש איז גערעדע דאמאלס געשוואומען לעבען שיף און האט זיא אויפגעחאפט און איינגעשלונגען. וואס האט מען דא פיעל צו טראכטען?

— ניין, ליעבער מאיאר, — האט לארד גלענארוואן געזאגט — איך גלויב ניט, אז מען האט דיא פלאש גלאט אזוי אוועקגעווארפען. ערשטענס, איז זיא גוט פערקארקעוועט. צווייטענס, איז זיא ארום און ארום אזוי פערשימעלט און פערוואקסען, אז זיא האט געמוזט שווימען אין וואסער א גאנץ לאנגע צייט, איידער דאס גלאז האט אזוי נאר אין גאנצען אנגעווארען דעם גלאנץ.

— וואס האט איהר דערפון, אויב זיא איז ארומגעשוואומען א לאנגע צייט אדער א קורצע צייט? האט דער מאיאר געפרעגט — עפענט זיא בעסער אויף, וועלען מיר דאך באלד אלעס וויסען.

דער מאיאר איז געווען אן עכטער סאלדאט. ער האט ניט געהאט קיין געדולד לאנג צו בעטראכטען, צו פראבירען און איבערצוקלערן. לארד גלענארוואן אבער איז געווען אן איבערלעגטער מענש. ער האט ליעב געהאט אלעס צובעטראכטען לאנגזאם און אלעס איבערצולעגען און איבערצוקלערן.

— געדולד, מיין ליעבער מאיאר, — האט ער געזאגט — מען מוז מיט פלעשער האבען געדולד, וויא מיר האבען געדולד מיט מענשען. לאמיר דיא פלאש לאנגזאם בעטראכטען און דערנאך וועלן מיר זעהן, וואס דאס איז פאר א פלאש.

מיט דיעזע ווערטער האט ער אנגעהויבען צו קראצען דאס פיסקעל פון דער פלאש. עס איז שווער געווען צו זאגען, אויב דיא פלאש איז געווען פערגאסען מיט טריעפוואקס, אדער ניט. אויפ'ן קארק איז געלעגען עפעס א געדיכטע און קלעבריגע זאך. מעגליך, אז דאס איז געווען טריעפוואקס; מעגליך, אז דאס קומט פון דיא גע־דערם פונ'ם האי־פיש. לארד גלענארוואן האט גענומען זיין פעדער מעסעריל און האט לאנגזאם אפגעשאבען דיא קלעבריגע מאסע, וועלכע האט בעדעקט דעם קארק. ער האט דערזעהן צו זיין בעדויערן, אז דער קארק איז געווען צו לעבערט און צו פרעסען פון דיא קליינע טהיערע, וואס געפינען זיך אין מעער.

— דאס איז שאדע! האט ער אויסגערופען. ווען אין דער פלאש געפינען זיך ווירקליך פאפיערען אדער דאקומענטען, וועט מען זיי ניט קענען לעזען. זיי זיינען געוויס פערנעצט געווארען און עס וועט זיין אונמעגליך זיי צו לעזען.

— געוויס וועט זיין אונמעגליך, — האט געזאגט דער מאיאר — עס וואלט געוויס גלייכער געווען, אז מען זאל זיי גאר ניט לעזען. עס וואלט נאך גלייכער געווען, אז מען

זאל דעם שמוץ אריינוואַרפען צוריק אין וואסער און מען זאל מאכען אן ענדע פון דער גאנצער דומער געשיכטע.

— איך מיין, אז דיא דאָקומענטען דארפען ניט זיין פערנעצט, — האט דער קאפּיטאן געזאָגט — ווען עס זאל געווען אריין וואסער אין פלאש, וואלט זיא אראָפּגע־פאלען צום גרונד און דער הא־פּיש וואלט זיא ניט פערשלונגען. דיא הא־פּיש שווימען שטענדיג פון אויבען. זיי לאזען זיך קיין מאל ניט אראָפּ טיעף אין וואסער.

— עס איז דאך אָבער מעגליך, אז אין דער פלאש איז אריין אביסעל וואסער, ווען דער הא־פּיש האט זיא געטראָפען און האט זיא איינגעשלונגען, — האט ליידי העלענא געזאגט — דער הא־פּיש איז געראדע געקומען אין דער רעכטער צייט און האט זיא אויפגעפאנגען, איידער זיא איז אראָפּגעפאלען צום גרונד.

— מיר וועלען באלד זעהן, וואָס דא איז, — האט לאָרד גלענארוואָן געזאגט — מיר וועלען באלד זעהן, אויב דער הא־פּיש איז ווירקליך געווען א פּאָסטיליאָן, וועלכער האט אזוי עהרליך און טריי אָפּגעהיט דאָס פּעקעל, וואס דאס מעער האט איהם פערטרויט.

ער האט גענומען א קאָרקענציעהער און האט לאנגזאם ארויסגעצויגען דעם קארק פון דער פלאש. אין דער קאיוטע האט זיך פערברייטעט א דומפּער גערוך פון מעער וואסער, וועלכעס איז געשטאנען א לענגע צייט אין א פערמאכטער כלי. ליידי העלענא איז געווען זעהר נייגיעריג.

— נו, וואס איז אין דער פלאש? האט זיא געפרעגט אונגעדולדיג.

— איך האב רעכט געהאט, — האט ער געזאגט — איך זעה איניגע פּאפּיע־רען. דיא פלאש האט א גאנצע געשיכטע. מעגליך, אז ווען דיא פלאש זאל קענען רע־דען, וואלט זיא אונז דערצעהלט פיעלע טרויעריגע זאכען. איך בין יעצט פעסט איבער־ציינט, אז אן אונגליקליכער שיפס־קאפּיטאן האט ארויסגעשיקט דיעזע פלאש, זיא זאל מעלדען דער וועלט דיא געשיכטע פון זיינע ליידען און זאל בעטען אום הילף.

— אלזאָ, נעהם ארויס דיא פּאפּיערען! — האט אויסגערופען ליידי העלענא — לאמיר זעהן, וואס עס איז געשריעבען אין דיעזע פּאפּיערען. לאמיר וויסען, פון וואנען דיא פלאש קומט.

— דאס איז דאס שלעכטע, — האט לאָרד גלענארוואָן געענטפערט — איך קען זיי ניט ארויסנעהמען. זיי זיינען פערנעצט און צוגעקלעבט צו דיא וואנד פון דער פלאש; ווען איך וועל זיי אנהויבען צו שלעפּען, וועלען זיי זיך צו קריעכען און מיר וועלען פון זיי גאר ניט וויסען.

— אלזאָ, צו ברעך דיא פלאש! האט ליידי העלענא געזאגט אונגעדולדיג.

איהר נייגיערדע איז געווען געשפּאנט אויף דער העכסטער שטופע. זיא האט ניט געקענט איינזיצען אויפ'ן ארט. זיא האָט שוין געוואלט וויסען, וואס עס איז גע־שריעבען אין דיא פּאפּיערען.

— עס איז א שאדע צו צוברעכען אזא פלאש, וועלכע איך האב בעקומען אויף אזא זאָנדערבארער ארט, — האט לאָרד גלענארוואָן געזאָגט — איך זאל קענען, וואלט איך זיא בעסער ניט צובראָכען.

— דוא זאלסט קענען? — האט ליידי העלענא געענטפערט — דוא קענסט דאך אבער ניט. איך מיין, אז דיא פאפיערען האבען א פיעל גרעסערן ווערטה, אלס דיא פלאש. — צוברעך דיא פלאש און לאָמיר זעהן, וואס עס שטעהט אין דיא פאפיערען.

— איך מיין, אז עס וועט זיין געניג, ווען מען זאל נור אפברעכען דאס העלזעל פון דער פלאש, — האט דער קאפיטאן געזאגט — מיר וועלען שוין דאן קענען ארויס־נעהמען דיא פאפיערען.

לאָרד גלענארוואָן האט זעהר ניט געוואלט צוברעכען דיא פלאש. ער האט זיא געוואלט בעהאלטען ביי זיך אין שלאָס אלס זעלטענהייט. עס האט אבער גאר ניט געדאלפען. מען האט זיא געמוזט צוברעכען. יעדער האט געוואלט וויסען, וואס עס שטעהט אין דיעזען זאָנדערבארען בריעף, וועלכען דער האי־פיש האט ארומגעטראָגען ביי זיך, ווער ווייס, וויא לאנג.

מען האט געבראכט א האמער און לאָרד גלענארוואָן האט לאנגזאם און פאָר־זיכטיג אנגעהויבען צו שלאָגען מיט'ן האמער אויפ'ן העלזעל פון דער פלאש, ביז דאָס גלאז איז צובראכען געוואָרען אויף שטיקלעך און איז אראָפּגעפאלען אויפ'ן באדען. מיט דיא שטיקלעך גלאָז זיינען אויך אראָפּגעפאלען שטיקלעך פאפיער. מען האט זיי געמוזט צונויפקלויבען פונ'ם באדען און אויסלעגען אויפ'ן טיש. עס זיינען ווירקליך געווען בריעף.

2טעס קאפיטעל.

ד י א ד ר י י ב ר י ע ף.

יעצט ערשט האבען זיי געקענט זיך צוקוקען צו דיא פאפיערען. ליידער, זיינען זיי אָבער געווען אזוי פערנעצט און אזוי צוריסען, אז עס איז שווער געווען פון זיי עפּעס צו וויסען. לאָרד גלענארוואָן און ליידי העלענא האבען זיי צונויפגעלעגט און צוזאמענ־געשטעלט, האבען זיי געהאלטען געגען ליכט, האבען זיי געדרעהט פון אלע זייטען — האבען אבער גאר ניט געקענט קלוג ווערן פון זיי. אין פיעלע ערטער איז דיא טינט אפגעשפרונגען אדער אפגעוואשען געווארען און עס איז געווען אונמעגליך אויסצוגעפינען א שורה, פון וועלכער מען זאל קענען עפּעס וויסען.

— וויא איך זעה, — האט לאָרד גלענארוואָן ענדליך געזאגט — זיינען דא דריי בריעף. זיי זיינען געשריעבען אין דריי פערשיעדענע שפּראכען. איין בריעף איז געשריע־בען אויף ענגליש, איינער אויף דייטש און איינער אויף פראנצייזיש.

— וואס שטעהט אבער אין דיעזע בריעף? האט ליידי העלענא געפרעגט טרויעריג.

— דאס קען איך דערווייל נאך ניט זאגען. אין יעדער בריעף פעהלען ווערטער געראדע אין דערמיט אדער עס זיינען געבליעבען נור האלבע ווערטער.

— מעגליך, אז דורך א י י ן בריעף וועלען מיר פערשטעהן דעם אנדערן. וואס עס פעהלט אין איין בריעף, איז דא אין אנדערן? האט דער קאפיטאן געזאגט.

— איהר האט רעכט, קאפיטאן! האט אויסגערופען ליידי העלענא מיט פרייד. עס קען דאך ניט זיין, אז פונקט דיעזעלבע ווערטער, וועלכע זיינען אפגעמעקט אין איין בריעף, זאלען זיין אָפּגעמעקט אין אנדערן בריעף. מיר וועלען אויפחאפּען פון איין בריעף א וואָרט און פונ'ם אנדערן בריעף א ווארט, ביז עס וועט אונז געלינגען איבערצולעזען דעם בריעף און זעהן, וואָס דאָרט איז אנגעשריעבען.

— יא, מיין ליעבע העלענא, האט לאָרד גלענארוואַן געזאגט, מיר וועלען אזוי טהאן. מיר וועלען אלעס פראָבירען אום צו לעזען דיעזען בריעף. מיר וועלען אנהויבען פוּם ענגלישען בריעף, אזוי וויא מיר זיינען ענגלענדער און קענען אלע זעהר גוט ענגליש.

אין דעם ענגלישען בריעף זיינען געבליעבען נור דיא פאָלגענדע ווערטער.

62 Bri gow
sink stra
aland
skipp Gr
that monit of long
and ssistance
lost

— נו, וואס קענט איהר דערפון וויסען? האט דער מאַיאָר געפרעגט. איהר זעהט דאך, אז אייער ארבייט איז אומזיסט.

— דא זיינען דא עטליכע ווערטער, וועלכע זיינען זעהר דייטליך, האט דער קאפיטאן געענטפערט. דאס וואָרט „סינק" ווייזט אונז, אז דיא שיף איז אונטערגע־גאנגען. דאס לעצטע וואָרט „סיסטאנס" הייסט הילף, מען בעט, אז מען זאל זיי העלפען. דאס וואָרט „גר" איז געווים דער נאמען פוּם קאפיטאן. דאס וואָרט „סקיפּ" מיינט סקיפּער אדער שיפס־קאפיטאן, וויא עס ווערט זעהר אָפט געברויכט אין ענגלאנד.

— אבער וועמען וועט איהר העלפען? האט זיך געבייזערט דער מאַיאָר. איהר ווייסט דאך ניט, וואו דיא שיף איז אונטערגעגאנגען? איז דען „גר" א נאמען?

— עס איז שוין גענוג, וואס מיר ווייסען, אז א שיף איז אונטערגעגאנגען און דער קאפיטאן בעט, אז מען זאל איהם העלפען, האט ליידי העלענא געזאגט.

— זיא האט זיך געווענדעט צו לאָרד גלענארוואַן און האט איהם געבעטען.

— לעז ווייטער, עדוארד, לעז דעם דייטשען בריעף. איך פערשטעהע גוט דייטש, מעגליך, אז איך וועל עפּעס אויסגעפינען פוּם דייטשען בריעף.

— לאָרד גלענארוואַן האט לאנגזאם און פאָרזיכטיג צילעגט אויפ'ן טיש דעם דייטשען בריעף. ליידער, איז דער דייטשער בריעף געוועזן נאך מעהר בעשעדיגט, וויא דער ענגלישער. עס זיינען געבליעבען אויף איהם נור איינינע ווערטער. דער גאנצער בריעף האט געהאט דאס פאָלגענדע אויסזעהן.

7 Juni Glas
zwei atrosen
graus
bringt ihnen

— נו, וואס קענט איהר וויסען פון דיעזען בריעף? האט דער מאַיאָר געזאגט. דא שטעהט דאך שוין גאר ניט. דיעזען בריעף מעגט איהר דאך שוין אין גאנצען אוועקווארפען.

— איהר האט א גרויסען טעות, האט דער קאפיטאן פאררא֞גוט געזאגט. פונקט פערקעהרט! דער דייטשער בריעף זאגט אונז זעהר פיעל. פו֞ם דייטשען מיט'ן ענגלישען צוזאמען קענען מיר פיעלע זאכען וויסען.

ליידי העלענא איז געווא֞רען זעהר אויפמערקזאם. זיא האט בעטראכטביידע בריעף נאך א מאל און האט אויסגערופען פרעהליך:

— קאפיטאן פאררא֞גוט האט רעכט. אין דעם דייטשען בריעף שטעהט דאס האלבע ווא֞רט „גלאז" און אין דעם ענגלישען בריעף שטעהט דאס האלבע ווא֞רט „גא", הייסט עס צוזאמען „גלאזגא". דאס הייסט, דיא שיף איז געפאהרען פון דער שטאדט גלאזגא.

לא֞רד גלענארווא֞ן האט געקוקט מיט ליעבע אויף זיין יונגע פרוי. עס האט איהם געפרייט צו זעהן, אז זיין פרוי איז ניט נור שעהן, זיא איז אויך זעהר קלוג.

— דאס איז נאך ניט אלעס, האט דער קאפיטאן פאררא֞גוט געזאגט ביידע בריעף לערנען אונז נאך פיעלע אנדערע זאכען. אין ענגלישען בריעף שטעהן דיא ווערטער 62 און אין דייטשען שטעהן דיא ווערטער 7 יוני. אלזא הייסט עס צוזאמען: „דעם 7טען יוני 1862 איז אונטערגעגאנגען א שיף, וועלכע איז געפאהרען פון גלאזגא".

— בראווא! בראווא, קאפיטאן פאררא֞גוט! האט אויסגעשריען ליידי העלענא און איהרע אויגען האבען געפונקעלט פאר פרייד, וואס מען קען דאך עפעס געווא֞הר ווערן פון דיעזע בריעף. — וויי֞טער, וויי֞טער, קאפיטאן!

— מיר קענען נאך וויי֞טער לעזען, האט דער קאפיטאן געזאגט. ווער עס קען נור אביסעל דייטש, דער וועט לייכט פערשטעהן, אז דאס ווא֞רט „א ט ר א זע ן" הייסט מאטרא֞זען. פארן ווא֞רט „אטראזען" שטעהט דאס ווא֞רט „צוויי", אלזא, איז עס גאנץ דייטליך, אז דיא שיף איז אונטערגעגאנגען, נור דער קאפיטאן און צוויי מאטרא֞זען האבען זיך געראטעוועט.

— אבער וואס האט איהר דערפון, ווען איהר ווייסט ניט, וואו דיא שיף איז אונטערגעגאנגען און וואו דער שיפסקאפיטאן מיט זיינע מאטרא֞זען האבען זיך געראטעוועט? האט דער מאיא֞ר געפרעגט. איך וועל שוין צוגעבען, אז איהר האט רעכט, אז אלעס איז ריכטיג, וויא דער קאפיטאן האט ערקלערט, נו, וואס ווערט דערפון? דיא שיף איז אונטערגעגאנגען נאך אייער רעכנונג דעם 7טען יוני 1862, היינט האבען מיר דעם 26טען יולי 1864, איז דאך עס שוין מעהר אלס צוויי יאהר. ווער וויים, אויב דער קאפיטאן מיט זיינע מאטרא֞זען לעבען נאך?

— מיר זאלען נור וויסען, וואו דיא שיף איז אונטערגעגאנגען, האט לא֞רד גלענארווא֞ן געזאגט, וואלט איך שוין געזעהן, אז מען זאל שיקען הילף דעם אונגליקליכען קאפיטאן מיט זיינע מאטרא֞זען.

— וואס וואלסט דוא געטהאן ליעבער עדווארד? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— איך וואלט מיך געווענדעט צו דער אדמיראליטעט, צו דער רעגיערונג. איך וואלט געפא֞דערט אין פארלאמענט, אז מען זאל ארויסשיקען א שיף אום זיי צו רעטען. איך בין זיכער, אז דער אונגליקליכער קאפיטאן איז אן ענגלענדער. —

— פון וואנען זייט איהר עס אזוי זיכער ? האט דער אונגלויביגער מאיאָר גע־פרעגט.

— ווייל אין דעם ענגלישען בריעף שטעהט דאס וואָרט „סקיפּער״. דאס וואָרט סקיפּער אנשטאדט קאפּיטאן ווערט געברויכט נור אין ענגלאנד. א שיפסקאפּיטאן פון אנאנדער פאָלק וועט זיך קיין מאל ניט רופען סקיפּער.

— לאמיר בעסער זעהן ווייטער, האט ליידי העלענא געבעטען. לאמיר לעזען דעם דריטען בריעף, דעם פראנצויזישען.

לאָרד גלענארוואן האט צושפּרייט אויפ'ן טיש דעם פראנצויזישען בריעף. ער איז געווען בעסער און דייטליכער פון דיא צוויי איבעריגע. ער איז געלעגען אין דער מיט און איז געוועזן ווייניגער בעשעדיגט. אין איהם זיינען געשטאנען פאָלגענדע ווערטער:

troi		*ats*	*tannia*	
		gonie		*austral*
			abor	
contin		*pr*	*cruel indi*	
	jete			*ongit*
et 37 11	*lat*			

— דא זעהן מיר שוין ציפערן, האט ליידי העלענא געזאגט. פון דיעזען בריעף קענען מיר שוין עפּעס וויסען. מיר קענען אלע פראנצויזיש און וועלען שוין זעהן צו דערראטהען, וואס אין דעם בריעף שטעהט.

— געוויס, ליעבע העלענא, וועלען מיר שוין דערראטהען, וואס פאר א נאכריכטען דיעזע בריעף ברענגען אונז. לאמיר יעצט אויסלעגען אלע דריי בריעף אויפ'ן טיש און זיי גוט בעטראכטען. איך האָף, אז מיר וועלען דאך פערשטעהן, וואס אין דיא בריעף איז געשריעבען.

אלע האבען זיך צוגערוקט נעהנטער צום טיש און האבען אייניגע מינוט בעטראכט דיא בריעף

— דער לעצטער בריעף איז זעהר וויכטיג, האט ענדליך לאָרד גלענארוואן גע־זאגט. אין דעם ענגלישען בריעף שטעהט דאס האלבע וואָרט „ברי״, אין דעם פראנצויזישען בריעף שטעהט דאס האלבע וואָרט „טאניא״, עס איז דייטליך, אז דיא שיף האט געהייסען „בריטאניא״.

— איך וואָלט נאך עפּעס געזאגט, האט זיך אפּגערופען דער קאפּיטאן. דאס פראנצויזישע וואָרט austral הייסט דרום זייט. אלזא, איז דאס אונגליק געשעהן ערגענץ אין דרום זייט

— אבער וואו איז דרום זייט ? האט דער מאיאָר געפרעגט. אין דרום זייט קען זיין אין זיד אמעריקא אדער אין אויסטראליען. געה און זוך אויס אלע מעערע און אלע אינזלען, וועלכע געפינען זיך אין זידען (דרום זייט) פון דער וועלט.

— איך פערשטעהע נאך עפּעס, האט ליידי העלענא געזאגט. דאס פראנצויזישע וואָרט cruel הייסט שלעכט, גרויזאם, דאס אנדערע וואָרט indi קען הייסען אינדיאנער, ווילדע מענשען. דער אונגליקליכער קאפּיטאן האט מורא, אז די ווילדע מענשען זאלען אויף איהם ניט אנפאלען און זאלען איהם ניט אויפפרעסען.

— ליידי העלענא האט פאָלקאָמען רעכט, האט אויסגערופען דער קאפּיטאן פאַרראגוט. יעצט הייב איך אן צו פערשטעהן דאס דייטשע וואָרט graus דאס הייסט „גרויזאם". די גרויזאמע ווילדע מענשען.

— און איך פערשטעהע יעצט דאס וואָרט „לאָסט" אין דעם ענגלישען בריעף, האט לאָרד גלענארוואן געזאגט. „לאָסט" הייסט פערלאָרען. דער אונגליקליכער קאפּיטאן שרייבט, אז ווען מען וועט איהם ניט שיקען קיין הילף, איז ער פערלאָרען. די ווילדע וועלען אויף איהם אנפאלען.

— מיר קענען נאך מעהר פערשטעהן, האט זיך ליידי העלענא אנגערופען. דאס פראנצויזישע troi הייסט דריי, דאס אנדערע וואָרט ats הייסט געוויס mats, מאסטע, זעגעלבוים. די שיף, וועלכע איז אונטערגעגאנגען האט געהאט דריי זעגעלבוימער. עס איז געווען א „דריי־מאסטער" — א שיף מיט דריי מאסטען.

— לאָרד גלענארוואן האט גענומען די האנד פון זיין פרוי און האט זיא צו געדריקט צום הארצען.

— דו האָסט רעכט. ליעבע העלענא, האט ער איהר געזאגט. איך קען אויך זעהר גוט פראנצויזיש און עס איז מיר ניט איינגעפאלען אין קאָפּ אזוי צו ערקלערן די האלב אָפּגעמעקטע פראנצויזישע ווערטער.

— איך פערשטעהע ניט, וואס איז מיט אייך, האט דער מאיאָר געזאגט. וואס האט איהר דערפון, אז איהר ווייסט שוין, אז די שיף האט געהאט דריי מאסטען? וואס קענט איהר דען דערפון וויסען?

— זעהר פיעל, האט לאָרד גלענארוואן געענטפערט. מיר האבען אין ענגלאנד צייטונגען, וועלכע מעלדען יעדען טאג, וואס פאר א שיף איז אוועקגעגאנגען, וואוהין זיא איז געגאנגען, וויא גרויס זיא איז, וויפיעל זעגעלבוימער זיא האט, וואס פאר א סחורות זיא פיהרט, אדער וויפיעל פאסאזשירען עס געפינען זיך אויף איהר און וויא דער קאפּיטאן הייסט. ווען מיר וויסען, אז די שיף האט געהייסען „בריטאניא", האט געהאט דריי זעגעל־בוימער און איז ארויסגעפאהרען פון גלאזגאָ, קענען מיר שוין געוואָהר ווערן, וויא דער קאפּיטאן האט געהייסען און וואוהין ער איז געפאהרען.

— איך נעהם מיר די מיה צו זוכען אין די צייטונגען פון 1862, האט קאפּיטאן פאַרראגוט געזאגט. איך בין זיכער, אז איך וועל געפינען אלעס, וואס מיר דארפען וויסען וועגען דער שיף „בריטאניא". איך האב זאגאר ביי מיר אין דער קאיוטע צייטונגען פון עטליכע יאהר איבער אלע שיפען, וואס זיינען ארויסגעפאהרען און אנגעקומען קיין ענגלאנד. עס מאכט מיר פערגניגען צו לעזען דיעזע צייטונגען, ווייל איך געפין אין זיי זעהר אָפט מיין נאמען, אלס קאפּיטאן פון פערשיעדענע שיפען.

— לאמיר דאס דערווייל לאזען, האט לאָרד גלענארוואן געזאגט. לאמיר פּראָבירען צוזאמען שטעלען א בריעף פון אלע דריי צוזאמען. לאמיר זעהן, וואס מיר ווייסען

שוין און וואס מיר דארפען נאך ווייסען. — ווער וועט זיין דער שרייבער? ווילסט דוא שרייבען, ליעבע העלענא?

— מיט פערגניגען! האט ליידי העלענא געזאגט. מיך אינטערעסירט אזוי דאס שיקזאל פון דעם אונגליקליכען קאפיטאן, אז איך בין בערייט צו פאהרען קיין לאנדאן און בעטען דיא קעניגין וויקטאריא, אז זיא זאל איהם שיקען הילף.

— אלזא, שרייב, העלענא.

ליידי העלענא האט גענומען א ריין ביינגעלע פאפיער און האט געשריעבען, וואס לארד גלענארוואן האט איהר געזאגט. עס איז ארויסגעקומען פאלגענדער בריעף:

„דעם 7טען יוני 1862 א שיף מיט דריי זעגעלבוימער „בריטאניא“.... גלאזגא.... אונטערגעגאנגען.... גאניע.... זיד זייט.... אויף לאנד.... צוויי מאטראזען, קאפיטאן גר.... אבאר.... גרוזאמע אינדיאנער.... פר.... אריינגעווארפען דיעזען בריעף.... דיא לענג.... 11, 37 דיא ברייט.... שיקט הילף, ווען ניט זיינען פערלארען“....

— זעהר גוט, האט געזאגט קאפיטאן פארראגוט, מיר ווייסען שוין זעהר פיעל. מיט אזא דאקומענט קען מען שוין קומען אין דיא אדמיראליטעט און פארדערן, אז דיא ענגלישע רעגיערונג זאל שיקען זוכען דיא אונגליקליכע מאטראזען מיט'ן קאפיטאן.

אין דיעזע מינוט איז אריינגעקומען דער ערשטער אפיציער טאם אויגוסטין און האט געמעלדעט, אז זיי זיינען שוין געקומען קיין גלאזגא. וואס זאל ער יעצט טהאן? קאפיטאן פארראגוט האט זיך געווענדעט צו לארד גלענארוואן.

— פיהר צו אונזער שיף צו מיין דאק, האט ער געזאגט. ליידי העלענא וועט פאהרען א היים, זיא איז געוויס מיעד פון דער רייזע און וויל זיך אויסרוהען. איך וועל נאך היינט פאהרען קיין לאנדאן און וועל פארשטעלען דיעזען דאקומענט אין דער אדמיראליטעט.

טאם איז ארויסגעגאנגען און האט אנגעהויבען צו צופיהרען דיא שיף צו לארד גלענארוואנ'ס דאק. ער האט געהאט אן אייגענעם דאק, וואו זיין שיף פלעגט שטענדיג שטעהן.

— מיינע פריינד! האט געזאגט לארד גלענארוואן, ווען טאם אויגוסטין איז ארויסגעגאנגען. א זאנדערבארער צופאל האט אונז געבראכט אויף א שפור פון א גרויס אונגליק. זאז פיעל מיר קענען זעהן פון דיא בריעף, ווייסען מיר, אז אן ענגלישע שיף איז אונטערגעגאנגען ערגעץ אין זידען (דרום זייט) פון דער וועלט. דער קאפיטאן און מאטראזען, מיר ווייסען ניט וויאפיעל, האבען זיך גערעטעט. זיי זיינען אבער אין א גרויס געפאהר, דיא ווילדע מענשען זאלען אויף זיי ניט אנפאלען. זיי האבען אריינגעווארפען דיעזע פלאש און מעער מיט דריי בריעף אויף ענגליש, דייטש און פראנצייזיש, אין וועלכע זיי בעטען, אז מען זאל זיי העלפען. יעצט איז דיא איינציגע פראגע: וואו איז דיא שיף אונטערגעגאנגען? לאז יעדער פון אייך זאגען זיין מיינונג.

— איך ווייס ניט, וואס צו זאגען, האט דער מאיאר געברומט. דיא וועלט איז גרויס, וואסער איז דא אויף דער וועלט מעהר, וויא לאנד. וואס קען מען דא ווייסען?

— אז מען קען גאר ניט זאגען, שווייגט מען בעסער, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— איהר וועט פיעללייכט לאבען פון מיר, האט ליידי העלענא געזאגט לאנגזאם און איז רויט געוואָרען, איך וויל אָבער זאָגען מיין מיינונג. מיר שיינט, אז דיא שיף איז אונטערגעגאנגען אין זיד-אמעריקא — לעבען דאס לאנד פ א ט א ג אָ נ י ע ן. איך נעהם עס דערפון, ווייל דאס האלבע וואָרט „גאניע" הייסט נאך מיין מיינונג: פ א ט א־נ אָ נ י ע ן.

לאָרד גלענארוואָן האט בעטראכט זיין פרוי מיט בעוואונדערונג. קאפיטאן פאַר־ראגוט איז אונטערגעשפּרונגען פאַר פרייד.

— ליידי העלענא האט רעכט, האט ער אויסגעשריען, וויא א וואהנזיניגער. איך שעהם מיך, וואס איך, אן אלטער שיפס־קאַפּיטאַן, וועלבער איז שוין אויסגעפאהרען דיא גאנצע וועלט, האט ניט געקענט דערראטהען, אז דאס ווארט „גאניע" הייסט פאטאגאניען און ליידי העלענא האט עס יא געטראָפען. איך בין גליקליך צו זיין קאַפּי־טאן אויף א שיף, אויף וועלבער עס געפינט זיך אזא קלוגע און אזא געלערנטע פּאַסאַזשירין.

— עס קען זיין, אז ליידי העלענא האט רעכט, האט געברומט דער אלטער מאיאָר. עס קען אָבער אויך זיין, אז דאס ווארט „גאניע" מיינט עפּעס אן אינזעל אויפ'ן מעער.

— מיר וועלען עס באלד זעהן, האט לאָרד גלענארוואָן געזאָגט. גיט מיר נור דיא לאנדקארטע פון זיד־אמעריקא. מיר וועלען באלד זעהן דיא נעמען פון אלע אינזלען, וואס געפינען זיך דאָרט.

קאפּיטאן פארראגוט איז געלאָפען אין זיין קאַיוטע און האט באלד געבראכט זיין גרויסע שיפּס־לאנד־קארטע פון זיד־אמעריקא, וועלכע ער האט צושפּרייט אויפ'ן טיש. אלע האבען זיך אנגעבויגען אויף דער לאנד־קארטע און האבען געזוכט אינזלען מיט'ן נאמען „גאָניע".

עס זיינען פערגאנגען איינינע מינוט אין טיעפעם שווייגען. יעדער איז געוועזן פער־טאָן מיט זובען אויף דער לאנד־קארטע.

— איהר זוכט אומזיסט, האט ענדליך געזאגט קאפּיטאן פארראגוט. ליידי הע־לענאַ האט רעכט. זיא האט עס געטראָפען. זעהט! אָט איז דאס לאנד פּאטאַגאָניען, דא געהט דער 37טע פּאראַלעל*) אין דעם בריעף שטעהט דאך דייטליך 37° 11. דיא ברייט. דאס הייסט פּאטאַגאָניען, וועלכעס ליעגט זיעבען און דרייסיג גראד ווייט פוּם זיד פּאל. דאָרט איז דיא שיף „בריטאניא" אונטערגעגאנגען. אין פּאטאגאניען זיינען דא ווילדע מענשען. יעצט הייב איך אן צו פערשטעהן דאס וואָרט „פּר", וועלכעס מיר האבען אויף קיין פאל ניט געקענט פערשטעהן. עס הייסט „פּריזאָנער", געפאַנגען. דער קאַפּיטאן איז א געפאנגענער ביי דיא ווילדע מענשען.

*) אום מען זאָל קענען גענוי בעצייכענען, וואו עס ליעגט אַ לאַנד אָדער אַ שטאָדט, האט מען איינגעטהיילט דיא ערד קוגעל אין טהיילען אדער ליניען, אין דער לענג און אין דער ברייט. דיא ליניען פון דער ברייט הייסען פּאראַלעלען, דיא ליניען פון דער לענג הייסען מערידיאַן. יעדע ליניע האט א נומער. ווען איך וויל זאגען, וואו ניו־יאָרק געפינט זיך, זאָג איך: אז עס געפינט זיך אויפ'ן 42טען פּאראַלעל און 65טען מערידאַן.

— יעצט שיינט מיר, אז מיר האבען ווירקליך פערשטאנען דיא דריי בריעף, האט לארד גלענארוואן געזאגט. יעצט זיינען זיי פאר אונז דייטליך און פערשטענדליך. יעצט טארען מיר ניט שוויינען. מיר ווייסען פאר געוויס, אז אן ענגלישער קאפיטאן האט געליטען שיפבּרוך. ער געפינט זיך אין דער נויט. ער בעט אום הילף. מיר מוזען איהם העלפען; מיר מוזען טהאן, וואס מיר קענען אום איהם צו העלפען, אדער ווע־ניגסטענס צו וויסען, וואס פון איהם איז געווארען. בעפאר אבער מיר ווילען זיך נעהמען צו דער ארבייט איהם צו שיקען הילף, וואלט איך געוואלט וויסען, וויא ער הייסט. קאפיטאן פאררגוט! איהר האט צוגעזאגט צו זוכען אין דיא צייטונגען, ווען דיא שיף „בריטאניא" איז ארויסגעפאהרען פון ענגלאנד און וויא דער קאפיטאן האט געהייסען טהוט עס שוין. איהר האט דאך ניט פיעל צו זוכען. איהר דארפט נור איבערקוקען דיא צייטונגען פון 1862.

— ברענגט נור דיא צייטונגען, קאפיטאן, האט ליידי העלענא געזאגט, איך וועל אייך העלפען זוכען. אין א פיערטעל שטונדע וועלען מיר אלעס אויסגעפינען.

קאפיטאן פאררגוט איז באלד אוועקגעגאנגען אין זיין קאיוטע און האט געבראכט דיא צייטונגען פון 1862. ער האט זעהר ליעב געהאט ארדנונג און דיא צייטונגען זיינען געלעגען ביי איהם צונויפגעלעגט אין דער בעסטער ארדנונג, ניי, גלייך וויא ערשט אפגעדרוקט. ליידי העלענא האט גענומען איין צייטונג, דער קאפיטאן האט גענומען דיא אנדערע צייטונג און זיי האבען אנגעהויבען צו זוכען פו'ם ערשטען יאנואר 1862.

— אט האט איהר עס! האט קאפיטאן פאררגוט אויסגעשריען. אט איז עס! א טעלעגראמע.

ער האט אניעדערגעלעגט דיא צייטונג אויפ'ן טיש און לארד גלענארוואן האט געלעזען אין דער הויך.

„מאי 30טען, 1862. פּערו. היינט איז ארויסגעפאהרען דער דריי מאסטער ב ר י־ ט א נ י א, קאפיטאן ג ר א נ ט, פערמישטע סחורות, קיין גלאזגא ענגלאנד".

— קאפיטאן גראנט! האט ווידערהאלט לארד גלענארוואן. דאס איז מיר א בעקאנטער נאמען. ער איז א שאטלענדער, דאכט מיר.

— איך דערמאן מיך יעצט, האט פאררגוט געזאגט. איך קען איהם. קאפיטאן גראנט איז איינער פון דיא בעסטע ענגלישע שיפס קאפיטאנע. ער האט נור אין זיך איין פעהלער: ער וויל זעהר ענטדעקען נייע לענדער. ער האט שוין אויסגעבראכט א גרויס פערמעגען אויף רייזען אין אלע מעערען פון דער וועלט. ער וויל זעהר ענטדעקען א נייע לאנד און עס א נאמען געבען „ניישאטלאנד". אך, שאדע! א רחמנות אויף קאפיטאן גראנט!

— מיינע פריינדע! האט לארד גלענארוואן געזאגט ערנסט. יעצט האבען מיר שוין גאר קיין צווייפעל ניט, אז קאפיטאן גראנט איז דעם 30טען מאי ארויסגעפאהרען פון דער שטאדט קאללאא אין פערו און דעם 7טען יוני איז זיין שיף אונטערגעגאנגען אין פאטאגאניען. דאס איז דער ריכטיגער וועג. אין אכט טאג איז ער אייגעפאהרען פון פערו אין מאגעלאן קאנאל, לעבען פאטאגאניען. אויפ'ן מאגעלאן קאנאל הערשען שטענדיג שטורמווינדען. אזא שטורמווינד האט געטראפען דעם קאפיטאן גראנט, זיין

שיף איז אונטערגעגאנגען און ער האט זיך געראטעט ערגעץ אויף אן אינזעל. אויף וועלכען אינזעל? דאס ווייסען מיר דערוויילע ניט, אָבער מיר ווייסען, אין וואס פאר א געגענד. דאס איז שוין געגוג פאר אונז. דיא ענגלישע רעגיערונג מוז איהם שיקען הילף. יעצט לאמיר געהן אויפ'ן דעק, זעהן, אויב אונזער שיף איז שוין בעפעסטיגט אויף איהר דאָק.

זיי זיינען ארויסגעגאנגען אויפ'ן דעק. דיא שיף איז שוין געווען בעפעסטיגט צום דאק און דער ארויסגאנג געלעגט פון דער שיף צום ברעג. אויפ'ן ברעג האט געווארט לאָרד גלענארוואן'ס קארעטע. ארום האט גערוישט דאס פרעהליכע און געשעפטיגע לעבען פון דער שטאדט גלאזגא.

— איך האב נאך אייניגע זאכען צובעזאָרגען, אהט לאָרד גלענארוואן געזאגט צו זיין פרוי.

— וואס ווילסט דוא נאך טהאן? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— ליעבע העלענא, האט לאָרד גלענארוואן געענטפערט, דער קאפּיטאן גראנט און זיינע מאטראזען האבען געווים פרויען און קינדער, וועלכע ווייסען ניט, וואס פון זייערע פעטער און מאנען איז געוואָרען. זיי ווייגען געווים און קלאגען און מעגליך, אז זיי געפינען זיך אין דער גרעסטער נויט. איך וויל אריינשיקען אן אדווערטייזמענט אין דיא גרעסטע ענגלישע צייטונגען, אז עס איז נאך דאָ האָפנונג, אז מען זאל זיי רעטען.

ער איז אריינגעגאנגען צוריק אין זיין קאיוטע און האט אנגעשריעבען פאָלגענדעס אדווערטייזמענט:

„ווער עס וויל וויסען נאכריכטען איבער קאפּיטאן גראנט און זיינע מאטראזען פון דער שיף בריטאניא, דער זאל זיך מעלדען צו לאָרד גלענארוואן אין מאלקאָלם-שלאָס, דונבארשיר, שאָטלאנד".

דיעזעס אדווערטייזמענט האט ער איבערגעגעבען דעם קאפּיטאן פארראגוט מיט פאָלגענדע ווערטער.

— ליעבער קאפּיטאן, איהר וועט שוין זאָרגען, אז דיעזע אנצייגע זאל מארגען אין דער פריה ערשיינען אין אלע גרעסטע ענגלישע צייטונגען.

דער קאפּיטאן האט צוגענומען דאס אדווערטייזמענט און האט זיך פערנייגט.

— יעצט ליעבע העלענא, האָט זיך לאָרד גלענארוואן געווענדעט צו זיין פרוי, פאהר דוא א היים מיט'ן מאָאר. איך מיך אויפזעצען מיט'ן ערשטען צוג קיין לאָנדאָן און וועל בעטען דעם לאָרד פון דער אדמיראליטעט, ער זאל שיקען הילף דעם אונגליקליכען קאפּיטאן.

ער האט אבשיעד גענומען פון אלעמען און איז אוועקגעפאהרען קיין לאָנדאָן.

3טעם קאפּיטעל.

קאפּיטאן גראנט'ס קינדער.

דאס שלאָס מאלקאָלם, וואו לאָרד גלענארוואן האט געוואוינט, איז געלעגען לעבען דעם טייך לאָך-לאָמאָנד, אין איינע פון דיא שעהנסטע געגענדען אין שאָטלאנד. דאס דאָרף לוס און דיא גאנצע געגענד ארום האט געהערט צו לאָרד גלענארוואן. דיא

איינוואָינער פון דער נעגענד פלעגען ביי איהם רעכטען דאס לאַנד. ער איז געווען זעהר א גוטער לענדלאָרד. ער האט קיין מאל ניט ארויסגעוואָרפען אן איינוואָינער פון זיין הויז, קיין מאל ניט ארויסגעטריעבען א טענאנט פון זיין לאַנד, ווען ער האט איהם אזוי גיך ניט בעצאהלט קיין רענט, אזוי וויא עס טהוען דיא אנדערע לענדלאָרדס אין שאָטלאַנד און אירלאַנד. ער האט בעהאנדעלט זיינע טענאַנטס — דיא בויערן, וועלכע האבען גע־וואָינט אויף זיין לאַנד — פריינדליך און ברידערליך.

דיא טויערן פון'ם שלאָס מאַלקאָלם זיינען שטענדיג געווען אָפען פאר יעדען, וואס איז געקומען צו לאָרד גלענארוואן בעטען הילף. עס איז דאהער קיין וואונדער, וואס דיא איינוואָינער פון דער גאנצער געגענד פון צעהן מייל ארום דעם שלאָס האבען בע־טראַכט לאָרד גלענארוואן אלס זייער בעסטער פריינד, זייער ראטהגעבער און זייער בעשיצער.

לאָרד גלענארוואן איז געווען א מיטגליעד פון'ם ענגלישען פאַרלאַמענט. ער האט געהאט דעם טיטול „פער" און איז געווען איינער פון דיא זעכצעהן פערס פון שאָטלאַנד. דיא פאַמיליע פון דיא לאָרדס גלענארוואן האט אבגעשטאַמט פון דער קעניגליכער פאמיליע סטיואַרט און איז געווען ניט גאַנץ צופריעדען מיט דער רעגיערונג פון דער קעניגין וויקטאריא, וועלכע שטאַמט אָפּ פון דער קעניגליכער פאמיליע פון האנאווער, אין דייטשלאנד. לאָרד גלענאַרוואָן פלעגט בעטראַכטען דיא איצטיגע קעניג־ליכע פאַמיליע פון ענגלאנד אלס פרעמדע, וועלכע האבען אוועקגערויבט דעם ענגלישען טראָהן פון דער אלטער עכט שאָטלענדישער קעניגליכער פאַמיליע. אין לאָנדאָן האט מען דאס געוואוסט זעהר גוט און מען האט געקוקט קרום אויף דיא לאָרדס גלענארוואָן. דיא קעניגין וויקטאָריא מיט איהרע זיהן, מיט איהרע טעכטער און מיט איהרע אייניקלעך וויסען שוין, וויא אזוי צובעהאנדלען אן אונצופריעדענעם לאָרד. מען האט איהם ניט צוגע־לאזט צו קיין אמט, מען האט איהם ניט געגעבען קיין טיטול און מען וואָלט געוויס איהם ניט צוגעלאזען אין פאַרלאַמענט, אבער דיא איינוואָינער פון דער גאנצער געגענד פלעגען, וויא אויף צו להכעיס, שטענדיג וועהלען נור לאָרד גלענארוואן אין פאַרלאַמענט.

לאָרד גלענארוואָן איז אלט געווען צוויי און דרייסיג יאהר, ווען אונזערע ערצעהלונג הייבט זיך אן, ער איז געווען פון מיטלען וואוקס, אבער געזונד און שטאַרק געבויט. ער איז געווען מוטהיג און טאַפּפער, א גוטער שווימער, א פאָרטרעפליכער רייטער, אן ויסגעצייכענטער פעכטער. ער האט ערשט ניט לאנג געהייראטהעט.

ליידי העלענא איז ניט געווען פון קיין גרויסער פאַמיליע. זיא איז געווען דיא טאָכטער פון א פראָפעסאָר אין עדינבורג. איהר פאַטער, פראָפעסאָר ט ו ר נ ע ל, איז געווען איינער פון דיא געלערנסטע מענער אין ענגלאַנד. ער איז געווען פראפעסאר פון געאָגראַפיע און וועלט געשיכטע אין דער אוניווערסיטעט אין עדינבורג. ער האט אליין געמאכט פיעל רייזען און דיא ענגלישע רעגיערונג האט איהם אייניגע מאל געשיקט אויספאָרשען אונבעקאנטע לענדער. ער האט אנגעשריעבען פיעל ניצליכע און אינטע־רעסאַנטע ביכער. העלענא איז געווען זיין איינציג קינד. ער האט זיא געלערנט שפראכען און פיעלע ניצליכע וויסענשאַפטען. לאָרד עדוואַרד גלענאַרוואָן איז געווען פראפעסאר טורנעל'ס א שילער און פלעגט איהם בעזוכען יעדעס מאל, ווען ער פלעגט קומען קיין

עדינבורג. ביי איהם אין שטוב האט ער זיך בעקענט מיט העלענא׳ן, האט זיך פערליעבט אין איהר און האט זיא ענדליך געהייראטהעט.

לארד גלענארוואן האט ניט פערלאנגט קיין נדן פון זיין בראוט, ער איז אליין געוועזען אונגעהייער רייך, דער רייכסטער לארד אין גאנץ שאָטלאנד. ער איז געוועזען גליקליך אין זיין ליעבע. ליידי העלענא איז אבער ווירקליך געוועזען ליעבענסווירדיג. זיא איז געוועזען זעהר שעהן און דערצו נאך זעהר קלוג און העכסט געבילדעט. לארד גלענארוואן איז געוועזען גליקליך. ער האט געוואוסט, אז ליידי העלענא איז דיא טאָכטער פון א גרויסען געלערנטען, וועלכער האט געמאכט זעהר פיעל רייזען און האט גאנץ ריכטיג נערעכענט, אז זיא וועט געווים אויך וועלען מאכען אייניגע רייזען. ער האט דאהער נעלאזט בויען דיא שיף „דונקאן״ כמעט אויסשליסליך פון איהרעגטוועגען. ער האט דיא שיף א נאמען געגעבען „דונקאן״, וויל אזוי האט געהייסען א קעניג פון שאָטלאנד, פון וועלכען דיא לאָרדס גלענארוואן קומען ארויס.

אין דעם ערשטען קאפיטעל פון אונזער ערצעהלונג האבען מיר זיי בעגעגענט אויף זייער ערשטע קליינע רייזע אין זייער נייער שיף. מיר האבען שוין דערצעהלט, אז ליידי העלענא איז געפאהרען א היים אין שלאָס מאלקאָלם און לאָרד גלענארוואן איז געפאהרען קיין לאָנדאָן.

דעם אנדערן טאָג אין דער פריה האט ליידי העלענא ערהאלטען פון איהר מאַן א קורצע טעלעגראמע, אז ער האפט באלד צו קומען א היים. דעמזעלבען טאג אָבער פאר נאכט האט זיא פון איהם ערהאלטען א לאנגען בריעף, אין וועלכען ער האט איהר געשריעבען, אז ער וועט מוזען בלייבען אין לאָנדאָן נאך א פאָר טאָג. דעם אנדערן טאָג האט זיא ווייטער ערהאלטען א בריעף פון איהם, אז דער ענגלישער קראָנפּרינץ, וועלכער איז דער לאָרד פון דער אדמיראליטעט, האט איהם צוואר אויפגענומען זעהר העפליך; ווען ער האט אָבער אויסגעהערט זיין ביטע, האט ער איהם געענטפערט, אז דיא ענגלישע רעגיערונג האט יעצט קיין געלד ניט, זיא האט אויך ניט קיין פרייע שיף צו שיקען זוכען א קאפיטאן גראנט, וועלכער איז גאָר ניט בעקאַנט דער רעגיערונג. לאָרד גלענארוואן האט איהם געוויזען דיא צייטונגען און האט ערקלערט, אז דיא רע־גיערונג מוז העלפען איהרע אונטערטהאנען, וועלכע געפינען זיך אין א נויט. עס האט אבער גאָר ניט געהאָלפען.

לאָרד גלענארוואן האט געוואָלט פאָרשטעלען דיא בריעף, וואס ער האט געפונען אין דער פלאש, אין ענגלישען פארלאמענט און בעטען דעם פארלאמענט אום הילף פאר דעם אונגליקליכען קאפיטאן גראנט. צום אונגליק, האט זיך דאמאָלס אנגעהויבען וואקאנס און אלע מיטגליעדער פון פארלאָמענט זיינען זיך צופאָהרען אויף זייערע גיטער.

ליידי העלענא איז געוואָרען זעהר טרויעריג. זיא האט פערשטאנען פון איהר מאנ׳ס בריעף, אז דיא אדמיראליטעט וויל גאָר נישט טהאָן פאר דיא אונגליכע און לאָרד גלענארוואן איז אין פערצווייפלונג.

עס איז געוועזען אויפ׳ן דריטען טאָג נאך לאָרד גלענארוואָנ׳ס אבּרייזע קיין לאָנדאָן. ליידי העלענא איז געזעסען אויפ׳ן באלקאָן פון׳ם שלאָס מאלקאלם טרויעריג און פער־טראכט, ווען דער פערוואלטער פון׳ם שלאָס, מיסטער האלבערט, איז ארויפגעקומען

און האט איהר געמעלדעט, אז א יונגעס מעדכען און א יונגע ווילען זעהן לאָרד גלע־נארוואָן.

— זיינען זיי פון אונזער דאָרף? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— ניין. איך קען זיי ניט און האב זיי קיין מאָל ניט געזעהן. זיי האבען מיר גע־זאָגט, אז זיי זיינען געקומען מיט'ן באהן ביז באלאש און פון דארטען זיינען זיי געקומען צו פוס ביז אהער.

— פיהרט זיי ארויף צו מיר, מיסטער האלבערט, האט ליידי העלענא געזאָגט.

אין אפּאָר מינוט ארום האָט מיסטער האלבערט אריינגעפיהרט אַ יונגעס מעד־כען פון א יאָהר זעבצעהן, וועלכעס האט געפיהרט ביי דער האנד א אינגעל פון א יאהר צוועלף.ביידע זיינען געווען זעהר אָרים געקליידעט און אויף זייערע געזיכטער איז געווען אויסגעמאָלט עלענד און נויט. דאס מעדכען איז צוואר געווען זעהר שעהן, אבער בלייך און מאָגער. זיי זיינען געבליעבען שטעהן ביי דער טהיר און האבען ניט געוואגט ארויסצורעדען א וואָרט. ליידי העלענא האט זיך אויפגעהויבען פון איהר זיץ און איז צוגעגאנגען צו זיי.

— איהר דארפט עפּעס האָבען צו מיר, קינדער? האט זיא זיי געפרעגט פריינדליך. דאס מעדכען האט געשוויעגען. דער באָי אָבער האט געזאָגט פעסט:

— ניין, מיר דארפען ניט צו אייך, מיר ווילען זעהן דעם לאָרד גלענארוואָן.

— לאָרד גלענארוואָן איז יעצט גערארדע ניט צו הויז, האט ליידי העלענא גע־ענטפערט פריינדליך. איך בין זיין פרוי, איהר מעגט מיר זאגען, וואס איהר דארפט, ווען איך וועל נור קענען עפּעס טהאן פאר אייך, וועל איך עס געוויס טהאן.

— אלזאָ, זייט איהר ליידי גלענארוואָן פון שלאָס מאלקאָלם? האט דאס מעדכען געפרעגט.

— איך בין עס.

— האט אייער מאן, לאָרד גלענארוואן געלאָזט מעלדען אין דיא צייטונגען, אז ווער עס וויל האבען נאכריכטען פון קאפּיטאן גראנט און זיינע מאטראָזען, דער זאל זיך ווענדען צו אייך?

— מיין מאן האט געלאָזט מעלדען אין דיא צייטונגען, האָט ליידי העלענא גע־זאָגט, — ווער זייט איהר דען?

— איך בין מיס גראנט און דאס איז מיין ברודער.

— מיס גראנט! מיס גראנט! האָט ליידי העלענא אויסגערופען. איהר זייט דיא טאָכטער פון קאפּיטאן גראנט?

זיא האט ארומגענומען דאס מעדכען און האט זיא צוגעפּרעסט צו איהר ברוסט, וויא א ליבענדע מוטער, וועלכע זעהט זיך מיט איהרע קינדער נאך א לאנגער אבוועזענהייט. דעם אינגעל האָט זיא א קוש געטהאן אויף ביידע באקען און האט געגלעט זיינע לאנגע, בלאָנדע האָר.

— וואס ווייסט איהר עפּעס פון מיין פאָטער? האט דאס מעדכען געזאגט און א שטראָם טרערין האט זיך געגאָסען פון איהרע אויגען. זאגט מיר, לעבט נאך מיין

פּאָטער? וואו איז ער? ווערען מיר איהם נאך אמאל זעהן? אך, זאגט מיר, ליעבע, טהייערע ליידי!

— ליעבעס קינד, האט ליידי העלענא געענטפערט. איך קען אייך אויף אלע דיעזע פראגען קיינע גענויע אנטוואָרט ניט געבען. איך קען אייך ניט געבען קיין האָפ־נונגען, וועלכע איך האב אליין ניט.

זיא האט ניט געקענט ווייטער רעדען. דיא טרערין האבען זיא געוואָרגען. זיא האט צוגעפּרעסט דעם מעדכענס קאָפּ צו איהר ברוסט און האט שטילערהייט געוויינט.

— זאגט מיר אלעס, ליעבע ליידי! האט דאָס מעדכען געבעטען. איך בין שוין געוואָינט צו אלעמען. איך בין פאָרבערייטעט אלעס צו הערן. עס איז שוין דאס דריטע יאָהר זייט מיין פּאָטער איז אוועקגעפאָהרען מיט זיין שיף און איך האב פון איהם קיין נאכריכט ניט ערהאלטען. איך האב שוין אויסגעוויינט אלע מיינע טרערין. מיין מוטער איז געשטאָרבען פאר שמערין. זאגט מיר אלעס. איך קען שוין אלעס איבערטראָגען.

— ליעבעס קינד, האט ליידי העלענא געזאגט, איך קען דיר נור געבען א גאנץ שוואכע האפנונג, אז דיין פּאָטער לעבט נאך. לאמיר האפען, אז דער אלמעכטיגער גאָט, דער פּאָטער פון יתומים און ווייזען, וועט איהם ערהאלטען ביים לעבען און וועט איהם רעטען פון אייערט וועגען.

דאס מעדכען האט ארויסגעלאָזען א געוויין. דאס אינגעל האט גענומען ליידי העלענא׳ס הענד און האט זיי אנגעהויבען צו קושען. עס איז פּערנאנגען א גערוימע צייט, איידער דיא קינדער האבען זיך בערוהיגט אין גאנצען. ליידי העלענא איז אויך געווען זעהר שטארק אויפגערעגט פון דיעזער סצענע און האט ניט געקענט רעדען א וואָרט. ענדליך האבען זיך אלע בערוהיגט און דיא קינדער, מערי און ראָבערט גראנט, האבען אנגעהויבען צו פרעגען, וואס ליידי העלענא ווייס פון זייער פּאָטער און וויא אזוי זיא איז עס געוואהר געווארען.

ליידי העלענא האט זיי דערצעהלט אלעס, וואס זיא האט געוואוסט און וואס מיר האבען בעשריעבען אין דיא ערשטע צוויי קאפּיטלעך פון אונזער ערצעהלונג. ראָבערט גראנט האט געקוקט ליידי העלענאץ גלייך אין מויל אריין, ווען זיא האט דער־צעהלט פון דער פלאש און דיא בריעף, וואס מען האט געפונען אין איהר.

— אך, מיין פּאָטער! מיין ארימער פּאָטער! האט ער אויסגערופען איין מאל נאכן אנדערן.

עס איז געווען דייטליך, אז זיין יונגעס קעפעלע האט געארבייטעט, אז, וויא יונג ער איז געווען, האט ער זיך פּאָרגעשטעלט, וויא זיין פּאָטערס שיף געהט אונטער, וויא זיין פּאָטער קעמפּפט מיט דיא שרעקליכע וועלען, וויא ער און צוויי מאַטראָזען רעטען זיך אויף א ברעט; וויא זיי זיינען פּערוואָרפען געוואָרען אויף א וויסטע אינזעל און נאך אזעלכע שרעקליכע בילדער. ווען ליידי העלענא האט געענדיגט איהר ערצעהלונג, האט מערי גראנט געפרעגט:

— וואו זיינען דיא בריעף? איך וויל זעהן מיין פּאָטערס בריעף, זיין האנדשריפט.

— איך האב ניט דיא בריעף, ליעבעס קינד.

— איהר האט זיי ניט? וואו זיינען זיי דען?

— לאָרד גלענאַרוואָן איז מיט זיי אוועקגעפאָהרען קיין לאָנדאָן. ער וויל זיי פאָר־שטעלען אין דער אדמיראַליטעט און בעטען דיא רעגיערונג, זיא זאָל שיקען א שיף זוכען אייער פאטער און איהם העלפען. איך האב אייך איבערגעגעבען וואָרט אין וואָרט אלעס, וואס איז געשטאַנען אין דיא בריעף און וויא אזוי עס איז אונז געלונגען זיי צו לעזען.

— מיר דאַרפען ניט דיא בריעף! האט ראָבערט אויסגערופען. דיא גוטע ליידי האט אונז דאך אלעס דערצעהלט.

— געוויס, געוויס! האט מערי געענטפערט. איך האב אבער דאך געוואָלט זעהן מיין פאטערס האנדשריפט. דוא קענסט זיא ניט, ראָבערט. איך אבער וועל דערקענען מיין פאטערס האנדשריפט צווישען טויזענד. אונזער פאטערס האנדשריפט איז ביי מיר זעהר טהייער. איך וואָלט זיא געוואָלט האבען אלס אנדענקען.

— מאָרגען, קינדערלעך. מעגליך, אז לאָרד גלענאַרוואָן וועט מאָרגען קומען צוריק, וועט ער מיטברענגען דיא בריעף מיט זיך. איך האב אייך שוין דערצעהלט, אז ער איז יעצט אין לאָנדאָן אום צו בעטען הילף פאר אייער פאטער פון דער רעגיערונג.

— וויא זאָל איך אייך דאַנקען, ליידי גלענאַרוואָן? האט דאס מעדכען געזאגט מיט טרערין אין דיא אויגען. וויא זאָל איך דאַנקען לאָרד גלענאַרוואָן פאר אלעס, וואס ער האט געטהאָן פאר מיין ארמען אונגליקליכען פאטער?

— אַה, גאָט זאָל אייך בעלוינען דערפאַר! איהר גוטע ליידי, און דעם עדלען לאָרד גלענאַרוואָן! האט ראָבערט געזאגט און האט אנגעהויבען צו קושען ליידי העלענא׳ס הענד.

— ליעבע קינדער, האט ליידי העלענא געזאגט גערירהרט, איהר האט מיר ניט וואס צו דאַנקען. איך און מיין מאַן האבען געטהאָן, וואס יעדער מענש דאַרף טהאָן, ווען ער וויים, אז א מענש געפינט זיך אין דער נויט. מיר מוזען העלפען איינער דעם אנדערן, דערפאר זיינען מיר מענשען אויף דער וועלט. עס איז אונזער הייליגע פפליכט צו העלפען און צו שטיצען אונזערע מיט מענשען.

דערוויל קינדערלעך, וועט איהר בלייבען ביי מיר אין שלאָס, ביז לאָרד גלענאַרוואָן וועט צוריק קומען פון לאָנדאָן. דאן וועלען מיר זעהן, וואס מיר קענען ווייטער פאר אייך טהאָן. איהר זייט געוויס הונגעריג, קינדער. קומט, איך וועל הייסען אייך געבען עסען.

— אך, ניין, ליידי גלענאַרוואָן! האט מערי גראַנט געזאגט. איך קען ניט מאַכען אייך אזוי פיעל מיה. מיר זיינען דאך פרעמדע, איהר קענט דאך אונז גאר ניט.

— פרעמדע? האט ליידי העלענא געזאגט פערוואונדערט. איהר זייט קיינע פרעמדע. לאָרד גלענאַרוואָן קען אייער פאטער. איהר זייט ניט פרעמד אין דיעזעס הויז. איך וועל זיין גליקליך, ווען לאָרד גלענאַרוואָן זאל באלד צוריקקומען פון לאנדאן און זאל אייך ברענגען גוטע נאַכריכטען פון דער אדמיראַליטעט.

ליידי העלענא האט געזאגט דיא לעצטע ווערטער אזוי פריינדליך, אזוי מוטערליך, אז דיא קינדער זיינען געווען גערירהרט און האבען זיך ענטשלאָסען צובלייבען אין שלאָס מאַלקאָלם, ביז לאָרד גלענאַרוואָן וועט צוריק קומען פון לאָנדאָן. ליידי העלענא האט

אנגעקלונגען. מיסטער האלבעט איז אריינגעקומען און האט געפונען, וואס זיא וויגשט?

— ברענגט ארויף עסען און טרינקען פאר דיעזע צוויי קינדער, האט זיא בעפוילען, און גרייט אן א צימער פון זייערט וועגען. זיי וועלען בלייבען ביי מיר אין שלאָס, ביז לארד גלענארוואן וועט צוריקקומען פון לאנדאן.

אין אייניגע מינוטען ארום זיינעןביידע קינדער געזעסען לעבען א טיש און האבען געגעסען. ליידי העלענא איז געזעסען לעבען זיי און האט געזעהן מיט פערגניגען, וואס פאר א גוטען אפעטיט זיי האבען.

4טעס קאפיטעל.

ליידי העלענא'ס פאָרשלאָג.

ליידי העלענא האט געפונען פאר בעסער ניט צו דערצעהלען דיא קינדער, אז לארד גלענארוואן שרייבט איהר, אז דער קראָנפרינץ האט איהם אויפגענומען זעהר קאלט און וויל גאר נישט טהאן אום זייער פאטער צו ראַטעווען. זיא האט זיי ווייטער ניט געוואָלט זאגען, אז זיא האט מורא, זייער פאטער זאל ניט אריינפאלען אין דיא הענד פון דיא ווילדע מענשען אין פאטאגאָניען אלס געפאנגענער.

— וואָצו זאל איך בעטריעבען דיא ארימע קינדער? האט זיא זיך געטראכט. עס איז שוין גענוג פאר זיי, וואס זיי האבען פערלארען זייער מוטער און זיי ווייסען, אז זייער פאטערס שיף איז אונטערגעגאנגען און ער האט זיך געראטעוועט ערגעץ אויף אן אינזעל. וועט זיי דען ווערן לייכטער, ווען איך וועל זיי נאך דערצעהלען, אז זייער פאטער איז נאך אין גרעסערע געפאהר פון דיא ווילדע מענשען?

זיא האט זיך דאהער ענטשלאסען, זיי אויסצופרעגען איבער זייער פאטער, וויא אזוי ער האט געלעבט, ביז ער איז אוועקגעפאָהרען אויף דער שיף „בריטאניא", וואו ער האט זיי איבערגעלאזען, ווען ער איז אוועקגעפאהרען און וויא אזוי עס איז זיי ביז אהער געגאנגען.

מערי גראנט איז געווען א קלוגעס און געשייטעס מעדכען. זיא האט דערצעהלט ליידי העלענאַן אלעס, וואס זיא האט געוואוסט פון איהר פאטער. עס איז געווען אן איינפאכע אבער זעהר טרויעריגע געשיכטע. ליידי העלענא איז געווען געריהרט ביי דיעזער איינפאכער ערצעהלונג און האט ניט איין מאל זיך געמוזט פערשטעלען דיא אויגען מיט איהר טאשען־טוך — זיא האט שטילערהייט געוויינט.

זייער פאטער, דער קאפיטאן הערי גראנט, איז פון קינדוויים אן געווען א מאטראז. ער איז אבער געווען ניט נור מאטראז אליין. ער איז געווען א קויפמאן אויך און האט שוין ניט איין מאל געמאכט רייזע אויף זיינע אייגענע שיפען. זיינע אונטער־נעהמונגען זיינען איהם געלונגען און ער האט זיך דערוואָרבען א שעהנעס פערמעגען. ער וואלט געקענט בלייבען רוהיג אין דער היים און לעבען מיט זיין פרוי און מיט זיינע קינדער פון דעם פערמעגען, וואס ער האט געמאכט אויף זיינע רייזען.—ער האט געפיהרט ענגלישע וואארען אין ווייטע לענדער.—דא אבער האט זיך אריינגעמישט דיא פאָליטיק. ער איז א שאָטלענדער און איז אויך ניט צופריעדען מיט דער רעגיערונג פון דער קעניגין וויקטאָריא. פלוצלונג איז איהם איינגעפאלען, ער זאל ערגעץ ענטדעקען א

פרוכטבארע אינזעל און זאל דארט מאכען א קאָלאָניע פון שאָטלענדער. אלע, וועלכע זיינען ניט צופריעדען מיט דער ענגלישער רעגיערונג, זאלען ארויספאהרען אין זיין קאָלאָניע. דאָרט האט ער געוואָלט איינפיהרען א רעפּובליקאנישע רעגיערונג, וואו דאס פאָלק זאָל הערשען, ניט א קעניג; וואו יעדער זאל קענען ארויסזאגען זיינע מיינונג פריי; וואו אלע מענשען זאלען זיין גלייך. עס זאל ניט זיין קיין לאָרד'ס און קיין ארבייטער. אלע זאלען ארבייטען און אלע זאלען געניעסען אלעס, וואס די ארבייט וועט איינברענגען.

דיעזע אידעע האט איהם אזוי בעהערשט, אז ער האט אויסגעבראַכט דארויף זיין גאנצעס פערמעגען. ער איז ארומגעפאהרען אין אלע מעערן און האט געזוכט א פּאסענדע אינזעל. ווען ער איז אוועקגעפאהרען צום לעצטען מאָל אין 1861, האט ער זיי איבערגעלאזען נור אויף צוויי יאהר פון וואנען צו לעבען. מעהר האט ער שוין ניט געהאט קיין געלד. אין דער ערשטער צייט האבען זיי נאך ערהאלטען פון איהם בריעף און נאכריכטען, וואו ער געפינט זיך. זייט מאי 1862 אבער האבען זיי קיין נאכריכט פון איהם ניט ערהאלטען. זייער מוטער איז געוועזן א שוואכע, קראנקע פרוי און דער שמערץ האט זיא אין גאנצען דערהרג'עט. זיא איז געשטאָרבען אין אקטאבער 1862. אן אלטע פרוי, זייער פאטערס אן אנפערוואנדטע, האט זיי צוגענומען צו זיך. זיא איז אבער אליין זעהר ארים און האט זיי ניט געקענט אויסהאלטען. מערי האט פערקויפט אלעס, וואס איז זיי געבליעבען נאך דער מוטער'ס טויט און האט געלאזען איהר ברודער לערנען אין א שולע. ווען עס האט זיך איהר אין גאנצען אויסגעלאָזען דאס געלד, האט זיא געזוכט ארבייט. זיי האבען דאמאלס געוואוינט אין דער שטאדט פונדי, וואו מערי האט געפונען ארבייט אין א פאבריק. זיא האט זיך אפּגעזאגט פון'ם נייטינגסטען אום איהר ברודער זאל האבען די מעגליכקייט צו לערנען און צו ווערן א מענש. זי האט געליטען הונגער און קעלט אום אבצושפּארען איינינע פענעס פאר איהר ברודער. וויא יונג זיא איז געוועזן, האט זיא שוין פערשטאנען, וויא נייטיג עס איז צו לערנען. זיא האט ניט געוואָלט, אז איהר ברודער זאל ווערן א מאטראז, וויא איהר פאטער. זיא האט געוואָלט, ער זאל זיך לערנען אנאנדערע פּראָפעסיאָן, וואו מען איז ניט אויסגעזעצט אזעלכע געפאהרען, וויא אויפ'ן מעער.

איהר פאטער האט זיא גערעכענט פאר טויט און האט שוין פערלאָרען יעדע האָפנונג איהם א מאל ווידער צו זעהן. וויא איבערראשט איז זיא געווען, ווען איהר אלטע פערוואנדטע, וועלכע פלעגט יעדען טאג לעזען ציימונגען, האט איהר געוויעזען אין א צייטונג די מעלדונג פון לאָרד גלענארוואָן.

זיא האט פערזעצט איהר לעצטעס קליידעל און איז באלד אוועקגעפאהרען מיט איהר ברודער אין שלאָס מאלקאָלם.

דאס איז געווען די איינפאכע, אבער רעכט טרויעריגע געשיכטע פון מערי גראנט. זיא האט עס דערצעהלט אזוי איינפאך, אזוי קינדיש טריי, אז ליידי העלענא איז געווען געריהרט און האט שטילערהייט געוויינט. זיא האט געזעהן פאר זיך א העלדין, א העראָין. זיא האט ארומגענומען ביידע קינדער און האט זיי געקושט.

— יעצט, קינדער, געהט שלאָפען. האט זיא ענדליך געזאגט. איהר זייט מיעד

איהר זייט הייגט געגאנגען פּיעל צו פוס. מאָרגען וועט קומען לאָרד גלענאַרוואָן, וועלען מיר ווייטער רעדען.

דעם אנדערן טאג זיינען דיא קינדער אויפגעשטאַנען גאַנץ פריה. אזוי זיינען זיי געוואָינט געווען. מערי פלעגט שטענדיג אויפשטהען אין דער פריה און געהן צו דער ארבייט, ראָבערט פלעגט אויפשטעהן גאַנץ פריה און געהן אין שולע. זיי זיינען ארויס־געגאַנגען אין דרויסען און האבען שפּאַציערט אין גארטען. אין שלאָס איז נאך אלעס געווען שטיל. זיי האבען גערעכענט, אז ליידי העלענא שלאָפט נאך געוויס. ליידי העלענא איז שוין אבער לאנג ניט געשלאָפען. דאס שיקזאל פון׳ם קאַפּיטאַן גראַנט און פון זיינע קינדער האט זיא אזוי אויפגערעגט, אז זיא איז דיא גאנצע נאַכט ניט געשלאָפען. זיא האט אלץ געקלערט, וואס זאל זיא טהאן, ווען דיא ענגלישע רעגיערונג וועט ווירקליך ניט וועלען שיקען קיין שיף אום צו זוכען דעם קאַפּיטאַן גראַנט?

זיא האט געציטערט ביי דעם געדאַנקען, טאָמער וועט לאָרד גלענאַרוואָן קומען מיט לעדיגען. זיא האט ערשט נעכטען פאַרנאַכט ערהאַלטען פון איהם א בריעף, אז ער האט זעהר וועניג האָפנונג אויף דער רעגיערונג. עס איז יעצט יולי, דיא הייסע צייט, אלע זיינען זיך צופאהרען. עס איז גאר ניטא מיט וועמען צו רעדען. דיא קעניגין וויקטאָריא איז ארויסגעפאהרען זיך באדען אויף דער אינזעל ווהייט. דער ערשטער מיניסטער, גלאַדסטאָן און לאָרד סאַליסבורי, זיינען אויך ניטא אין ענגלאַנד. לאָרד גרענוויל איז אוועקגעפאהרען קיין איטאַליען. דיא קלענערע לאָרדס קענען אליין גאר ניט טהאן. שיקען א שיף מיט מענשען אין אונבעקאַנטע געגענדען איז ניט אזוי לייכט. — אלזא, וואס טהוט מען?

ווען ביידע קינדער זיינען אזוי ארומגעגאנגען אין גארטען, האבען זיי דערזעהן, וויא א קאַרעטע פאהרט צו צום שלאָס און זיי זיינען צוגעלאָפען צום טויער זעהן, אויב עס איז ניט לאָרד גלענאַרוואָן. אין דערזעלבער צייט האט זיך געעפענט דיא טהיר און ליידי העלענא מיט׳ן מאַיאָר ריטשאַרדסאָן זיינען ארויסגעקומען. זיי האבען געזעהן דיא קאַרעטע פון פענסטער און האבען זיא באלד דערקענט. דאס איז ווירקליך געווען לאָרד גלענאַרוואָן.

דיא קאַרעטע איז אריינגעפאהרען אין טויער. לאָרד גלענאַרוואָן איז ארויסגע־שפּרונגען און איז צוגעגאנגען צו זיין פרוי. ער האט זיא ארומגענומען און האט געשוויעגען.

— וואס הערט זיך, עדוואַרד? האט זיא איהם געפרעגט.

— איך האב דיר שוין געשריעבען. עס איז ניטאָ אויף וועמען צו רעכענען. זיי האבען שטיינער אנשטאט א מענשליך הארץ.

ער האט עס געזאגט אזוי טרויעריג און איז געווען אזוי אונמוטהיג און ניעדער־געשלאגען, אז ליידי העלענא האט זיך דערשראָקען.

— זיי האבען דיר אין גאנצען ענטזאַגט? האט זיא אויסגערופען אין פערצווייפלונג.

— אין גאַנצען. זיי זאגען, אז עס האט שוין אָפּגעקאָסט גענוג מיליאָנען דער ענגלישער רעגיערונג צו זוכען דיא עקספּעדיציאָנען פון סער דשאָן פראַנקלין. דיא רעגיערונג האט יעצט קיין געלד ניט. דיא בריעף, וואס מיר האבען געפונען אין דער

פלאַש, זיינען ניט דייטליך געגוג. אונזערע ערקלערונג איז ניט ריכטיג. — קורץ, זיי האבען מיר ענטזאגט. זיי ווילען פון קאפיטאן גראנט ניט וויסען. דיא וואהרהייט איז אבער, דיא רעגיערונג ווייס פון קאפיטאן גראנט׳ס פּלאַן און זיא וויל איהם אומיסטען ניט רעטען.

— אך, מיין פאטער! מיין ארימער פאטער! האט א געשריי געטהאן מערי גראנט און האט אנגעהויבען שרעקליך צו וויינען און צו ברעכען דיא הענד.

זיא איז שטילערהייט צוגעגאנגען, ווען לאָרד גלענאַרוואַן איז אראָפּגעשפּרונגען פון דער קארעטע, האט זיך געשטעלט הינטער ליידי העלענא און האט אויסגעהערט אלעס, וואס לאָרד גלענאַרוואַן האט דערצעהלט.

ווען לאָרד גלענאַרוואַן האט דערהערט מערי גראנט׳ס געוויין, האט ער זיך אומגעקוקט מיט שרעק.

— ווער זיינען דיעזע קינדער? האט ער געפרעגט ערשטוינט. זאלען עס זיין קאַפּיטאן גראנט׳ס קינדער?

— יא, עדוואַרד, האט ליידי העלענא געזאגט. דאס זיינען קאפיטאן גראנט׳ס קינדער. דיא לאָרד׳ס פון דער אדמיראליטעט ווילען זיי ניט העלפען, ווילען ניט שיקען זוכען זייער פאָטער?

מערי און איהר ברודער זיינען געפאלען פאר לאָרד גלענאַרוואַן אויף דיא קניע און האבען געבעטען:

— אך, רעטעט אונזער פאטער!

דיא סצענע איז געווען א הערצרייסענדע. עס איז אונמעגליך צו בעשרייבען דיא פערצווייפלונג פון דיא קינדער, אָבער אויך לאָרד גלענאַרוואַן און ליידי העלענא האבען זיך ניט געקענט איינהאלטען. זייערע אויגען זיינען געוואָרען פייכט און זיי האבען געוויינט מיט דיא קינדער. קיינער האט ניט גערעדט קיין וואָרט. וואס זאָל מען רעדען? וויא אזוי זאל מען טרייסטען דיא אונגליקליכע קינדער? ענדליך, האט זיך דער מאַיאָר געווענדעט צו לאָרד גלענאַרוואַן און האט איהם געפרעגט:

— האט איהר שוין גאר קיין האפנונג ניט?

— קיין האפנונג, מען האט מיר אין גאנצען אָפּגעזאָגט.

— איך וועל געהן! האט דער קליינער ראָבערט גראנט אויסגערופען. איך וועל געהן רעדען מיט דיעזע לאָרד׳ס. לאמיך זעהן, וויא זיי וועלען מיך ניט אויסהערן!

ער האט דערביי צונויפגעלעגט זיינע קליינע הענטעלעך אין פויסטען. מערי האט איהם צוריקגעהאלטען.

— ניין, ראָבערט! האט זיא איהם געזאָגט. צוערשט לאָמיר דאנקען דעם גוטען און עדלען לאָרד גלענאַרוואַן פאר זיין מענשענפריינדליכקייט. דאן וועלען מיר ביידע געהן —

— וואוהין? האט לאָרד גלענאַרוואַן געפרעגט.

— מיר וועלען געהן צו דער קעניגין, האט מערי געענטפערט. מיר וועלען פאלען צו איהרע פיס, מיר וועלען וויינען און בעטען, ביז זיא וועט אונז מוזען אויסהערן און שיקען א שיף צו רעטען אונזער פאָטער.

לאָרד גלענאַרוואָן האָט טרויעריג געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ. ער האָט זעהר גוט געוואוסט, וואָס עס הייסט: געהן צו דער קעניגין. מעגליך, אז ווען די קעניגין זאָל זיי אויסהערען, וואָלט זיא עפּעס געטהאָן פאַר זיי. מען וועט זיי אָבער גאָר ניט צולאָזען צו דער קעניגין. קומט מען דען אַזוי לייכט צו צו אַן ענגלישער קעניגין? דיא וואַך וועט זיי זאָגאַר ניט אַריינלאָזען אין הויף. דיא קעניגליכע פּאַלאַצען זיינען גוט בעוואַכט, אויף זייער טהיר איז אָנגעשריעבען דיעזעלבע אויפשריפט, וואָס שטעהט אויף דיא ענגלישע שיפען:

Passengers are requested not to speak to the man at the wheel.

דיא פּאַסאַזשירען זיינען אויפגעפאָדערט, אַז זיי זאָלען ניט רעדען צו דעם מאַן, וועלכער שטעהט ביים „רודער“. דער מאַן, וועלכער פיהרט דיא רעגיערונג, שטעהט זעהר הויך. צו איהם טאָר מען ניט רעדען.

ליידי העלענאַ האָט פערשטאַנען, וואָס איהר מאַן דענקט. זיא האָט אויך זעהר גוט געוואוסט, אַז אַזעלכע קינדער וועט מען אויף קיין פאַל ניט צולאָזען צו דער קעניגין. עס וועט נור זיין אומזיסט זייער מיה. זיא האָט געטראַכט איינינע מינוט. פּלוצלונג האָבען איהרע אויגען אָנגעהויבען צו פונקעלן, איהר געזיכט איז געוואָרען פרעהליך. זיא האָט געפּאַסט אַ גרויסען, הערליכען בעשלוס. זיא האָט זיך איינגעבויגען און האָט אויפגעהויבען מערי גראַנט פון דער ערד.

— הער מיך אויס, מיין קינד, האָט זיא אָנגעהויבען צו זאָגען און איז געבליעבען שטיל.

זיא האָט זיך געווענדעט צו איהר מאַן, האָט איהם אָנגענומען ביי ביידע הענד און האָט געזאָגט מיט אַ ביטענדער, אָבער פייערליכער שטימע:

— עדוואַרד! מיר האָבען געפונען קאַפּיטאַן גראַנט'ס בריעף. ער האָט זיי אונז געשיקט. לאָמיר איהם רעטען! דוא זעהסט דאָך, אַז פון יענע שלעכטע מענשען האָבען מיר גאָר ניט צו ערוואַרטען. לאָמיר אויף זיי ניט קוקען, לאָמיר טהאָן, וואָס אונזער פּפליכט הייסט אונז. מיר זעהן מענשען אין דער נויט און מיר מוזען זיי העלפען.

— וואָס מיינסט דוא, ליעבע העלענאַ?

— איך מיין גאַנץ איינפאַך. לאָמיר אַנהויבען אונזער לעבען, אַלס נייע פערהייראַטהעטע, מיט אַ גוטער טהאַט. דוא האָסט אַ נייע, גוטע און שטאַרקע שיף. דוא האָסט געוואָלט מאַכען מיט מיר אַ לוסט רייזע אויף איינינע וואָכען. לאָמיר מאַכען דיעזע לוסט רייזע אום צו רעטען דעם קאַפּיטאַן גראַנט.

— העלענאַ! איז געווען דאָס איינציגע וואָרט, וואָס לאָרד גלענאַרוואָן האָט געקענט אַרויסזאָגען.

— יאָ, עדוואַרד, האָט ליידי העלענאַ ווייטער געזאָגט. דוא אַליין האָסט מיר דערצעהלט, אַז דיא „דונקאַן“ איז אַ שטאַרקע שיף און קען אויסהאַלטען זאָגאַר אַ רייזע אַרום דיא וועלט. לאָמיר זיא בענוצען אויף אַ גוטע זאַך, לאָמיר פאָהרען זוכען דעם קאַפּיטאַן גראַנט.

לאָרד גלענאַרוואָן האָט גאָר ניט געענטפערט. ער האָט צוגעצויגען זיין פרוי צו זיך און האָט זיא צוגעפּרעסט צו זיין ברוסט.

מערי און ראָבערט גראַנט האבען גענומען איהרע הענד און האבען זיי בעדעקט מיט טרערין און מיט קושען. דער מאַיאָר און דיא דיענער וועלכע זיינען אונטערדעסען צוגעקומען און האבען אויסגעהערט, וואס דא קומט פאָר, האבען אלע מיט איין שטימע אויסגערופען:

— עס לעבע ליידי העלענא גלענאַרוואַן!

5טעם קאפיטעל.

דיא אבפאָהרט.

ליידי העלענא׳ס פאָרשלאַג, אז זיי זאלען פאהרען זוכען דעם קאפיטאן גראַנט האט לארד גלענאַרוואָן וועניג איבערראשט. דיעזער געדאנק איז איהם געקומען אין קאפ אריין, ווען ער איז נאך געווען אין לאָנדאָן און האט געבעטען דיא שטאָלצע ענגלישע לאָרד׳ס פון דער אַדמיראַליטעט, אז זיי זאלען שיקען א שיף צו הילף דעם קאפיטאן גראַנט. ווען ער האט געזעהן, אז זיין מיה איז אומזיסט, אז דיא שלעכטע לאָרד׳ס קימערן זיך זעהר וועניג, וואס אן ענגלישער קאפיטאַן איז ערגעץ פערוואָרפען געוואָרען אויף א ווילד אינזעל און ליידעט עלענד און נויט, האט ער ביי זיך געפאסט דעם בעשלוס, ער זאל אליין פאהרען אויף זיין שיף איהם צו רעטען.

דא האט זיך איהם אָבער פאָרגעשטעלט א שווערינקייט. זאל ער פאהרען אליין און איבערלאָזען זיין יונגע פרוי, וועלכע ער האט ניט לאנג געהייראטהעט, אליין אין דער היים, איז זעהר אונאנגענעהם. ער וויים דאך ניט, וויאפיעל אזא רייזע קען דויערן. מיטנעהמען זיין פרוי אויף דער רייזע איז אויך ניט לייכט. מאכען א לוסט רייזע פון עטליכע טעג אויפ׳ן מעער, איז א פערגניגען, פאהרען אויפ׳ן מעער עטליכע וואָכען, אדער זאָגאר איינינע מאָנאטע, איז א פלאגע, א מארטערנעש, ווען מען פאהרט זאגאר אויף דער בעסטער שיף. אויסער דעם איז דאך יעדע רייזע אויפ׳ן מעער אויסגעזעצט געוויסע געפאהר׳ען. און וואס וועט זיין, ווען זיי וועלען גאר מוזען רייזען אויף פערד אָדער צו פוס אין ווילדע געגענדען אום צו זוכען דעם קאפיטאן גראַנט ערגעץ ביי ווילדע מענשען? וויא קען ער מיטנעהמען זיין יונגע פרוי, וועלכע איז דערצויגען געוואָרען אזוי עדעל אין רייכקייט און פערגניגען אויף אזא לאנגע און געפעהרליכע רייזע?

דאס זיינען געווען דיא געדאנקען, וועלכע האבען בעשעפטיגט לאָרד גלענאַרוואָן דיא גאנצע צייט, וואס ער איז געפאהרען פון לאנדאן אין זיין שלאָס מאלקאלם. וואלט ער געוועזן ניט פערהייראטהעט, וואלט ער קיין מינוט ניט געטראכט און וואלט נאך פון לאנדאן געוועזן טעלעגראפירט צו זיין שיפס־קאפיטאן פאררא־גוט, אז ער זאל פארבערייטען אלעס אויף א רייזע קיין פאטאגאָניען. יעצט אבער, אז ער איז פערהייראטהעט, האבען זיך איהם פאָרגעשטעלט אזעלכע שווערינקייטען, אז ער האט ניט געוואוסט וואס צו טהאן.

וויא גליקליך איז ער דאהער געווען, ווען ליידי העלענא האט ארויסגערעדט דיעזען געדאנקען!

— אלזא, זיא וויל פאהרען מיט מיר? האט ער זיך געטראכט. זיא וויל איבער־טראָגען אלע ליידען און אויסשטעהן אלע געפאהרען, וועלכע זיינען בעגלייטעט מיט אזא רייזע? זיא איז מוטהיג און קיין געפאהר קען זיא ניט אָפשרעקען, ווען עס האנ־

דעלט זיך צו רעטען א מענשען. זיא איז בערייט צו מאכען א רייזע ארום דיא וועלט אום צו געפינען דעם קאפּיטאן גראנט. זיא איז א גוטע, עדעלע פרוי!

לאָרד גלענארוואַן איז געווען גליקליך ביי דעם געדאנקען, אז ער האט אזא מוטיגע פרוי. ער האט נאך איבערגערעדט מיט איהר איינינע קלייניגקייטען און האט באלד געשיקט אן עסטאפעט צו קאפּיטאן פאררענוט, ער זאל אלעס פאַרבערייטען אויף א לאנגע רייזע אין דיא מעערען פון זיד־אמעריקא.

דיא „דונקאַן“ איז געווען א שטארקע שיף. עס האט אין איהר געקענט אריינגעהן צוויי הונדערט און צעהן טאָן משא. ווען מיר זאלען וועלען זיא פערגלייכען מיט דער שיף, אויף וועלכער קאָלומבוס איז געפאהרען. ענטדעקען אמעריקא, אין וועלכער עס האט געקענט אריינגעהן נור זיעבעציג טאָן משא, קענען מיר זאגען, אז דיא „דונקאַן“ איז א ריעזען שיף. זיא האט געהאט א פיינע און שטארקע מאשינעריע און האט געקענט אויסהאלטען יעדען שטורם. זיי וואָלטען, דאכט זיך, געקענט שוין פאהרען און נאר ניט ווארטען. דאס דאכט זיך נור אזוי. אויף יעדע לאנגע רייזע אין אונבעקאנטע געגענדען מוז מען זיך גוט פאַרבערייטען. מען האט געמוזט ברייטער מאכען דיא זייטען פון דער שיף, עס זאל קענען אריינגעהן מעהר קוילען. לאָרד גלענארוואַן האט זעהר גוט געוואוסט, אז קוילען איז דאס נייטיגסטע אויף א שיף, וועלכע פאהרט אויף א לאנגע רייזע. אלע מאגאזינען און קאמערן פאר פּראָוויאנט אויפ׳ן וועג האבען געמוזט איבער געמאכט ווערן. אויף אזא רייזע מוז מען האבען פיעל פּראָוויאנט.

לאָרד גלענארוואַן האט נאך געהייסען קויפען א קליינע קאנאָנע און זיא אויפשטעלען פון פאָרנט אויפ׳ן שיף. ווען ליידי העלענא האט איהם געפרעגט:

— צו וואס דארפסט דוא א קאנאָנע? מיר פאהרען דאך ניט אין א קריעג?

— געוויס, ליעבע העלענא, מיר פאהרען געוויס ניט אין א קריעג. עס שאדעט אבער קיין מאל ניט, ווען מען קען פון דער שיף טראַקטירען א גוטען פריינד מיט א גוטע, שווערע פיער פונטיגע קוגעל. אויפ׳ן מעער קען מען א מאל אנטרעפען גוטע פריינד, וועלכע מען מוז אויפנעהמען מיט אזעלכע העפליכקייטען.

קאפּיטאן פאררענוט איז געווען א גוטער מאטראָז און האט געוואוסט, וואס מען דארף פאַרבערייטען אויף אזא רייזע. ער האט געוואוסט, אז מען מוז איבערמאכען דיא קאיוטען. ער איז עטליכע מאל געקומען צופאהרען אין שלאָס מאלקאָלם איבעררעדען מיט לאָרד גלענארוואַן, וויפיעל פּאסאזשירען עס וועלען פאהרען. דאס איז אויך געווען זעהר א וויכטיגע פראגע. זיי זיינען דאך ניט געפאהרען אויף א פּאסאזשיר שיף, וואו מען נעהמט נור צו דאס געלד און מען זאָרגט זיך ווענינ פאר דיא בעקוועמליכקייט פון דיא פּאסאזשירען. דאס איז אן אייגענע שיף, וועלכע דארף זיין איינגעריכטעט מיט אלע מעגליכע בעקוועמליכקייטען. יעדער דארף האבען זיין קאיוטע, זיין שלאָף־צימער, זיין בעט. דאס מוז מען אלס אנגרייטען, אויפ׳ן מעער איז ניטאָ וואו צו קויפען.

דאס איז ווירקליך געווען א וויכטיגע פראגע, אן וועלכע לאָרד גלענארוואן האט נאר פערגעסען. לאָרד גלענארוואן האט אַנפאנגס גערעכענט, ער זאל ניט מיטנעהמען מיט זיך מערי און ראבערט, קאפּיטאן גראנט׳ס קינדער.

— צו וועלכען צוועק זאלען זיי פאהרען אויף אזא לאנגוויילינע און ניט גאנץ אונגעפעהרליכע רייזע? האט ער געזאגט צו זיין פרוי.

ליידי העלענא האט אבער שוין צוגעזאגט די קינדער, אז זיא וועט זיי מיטנעהמען. מערי און ראָבערט האבען זיא אזוי לאנג געבעטען, אז זיא האט זיי געמוזט צוזאגען, אז זיא וועט זיי מיטנעהמען. מערי האט געזאגט, אז זיא וויל פאהרען אלס ליידי העלענא'ס קאמער־מעדכען. ראָבערט האט געזאגט מוטהיג, אז ער וויל אריינטרעטען צו קאפיטאן פאררא‏גוט אלס יונגע. ליידי העלענא האט זיי געענטפערט, אז זיא דארף ניט מעריין אלס קאמער־מעדכען. ווען ראבערט וויל אריינטרעטען אלס יונגע, זאל ער רעדען מיט'ן קאפיטאן. אלענפאלס האט זיא זיי צוגעזאגט, אז זיא וועט זיי מיטנעהמען. לארד גלענארוואן איז געווען איינשטימיג מיט זיין פרוי. מען האט געמוזט מאכען א קאיוטע פאר מערי גראנט. ראבערט קען שלאפען מיט די מאטראזען.

מאיאר ריטשארדסאן האט אויך ערקלערט, אז ער וויל מיטפאהרען. ער איז שוין צוואר געווען ניט יונג. ער איז אלט געווען ביי די פופציג יאהר, ער איז אבער נאך געווען שטארק און קרעפטיג און איז געווען א סאלדאט אין פאָלען זינען פון'ם וואָרט. ער איז געווען מוטהיג און טאפּפער און אלס מאיאר פון דער ענגלישער ארמעע האט ער זעהר גוט געוואוסט, וויא אזוי ארומצוגעהן מיט געוועהר. — פאר איהם האט מען אויך געמוזט מאכען א בעזונדערע קאיוטע.

דאן האט מען געמוזט מאכען צוויי קאיוטען פאר מיסטער און מיסעס אָלבינעט. ער איז געווען דער פראוויאנט־מייסטער פון דער שיף און זיא איז געפאהרען אלס קעכין און ליידי העלענא'ס קאמער־פרוי.

דאס זיינען געווען די פאסאזשירען פון'ם „דונקאן“. יעדער פון זיי האט געהאט א בעזונדערע קאיוטע. די פאָרבערייטונגען צו דער רייזע האט געדויערט א קארגען מאנאט.

די „דונקאן“ איז געשטאנען אין גלאזגא אויף לארד גלענארוואן'ס אייגענעם דאָק. לעבען איהר אבער זיינען געשטאנען נאך אנדערע שיפען. קאפיטאן פאררא‏גוט און די מאטראזען האבען זיך ניט געהאט וואס צו בעהאלטען. זיי האבען אלעמען דערצעהלט, צו וואס זיי מאכען אזעלכע פאָרבערייטונגען און וואוהין זיי ווילען פאהרען. באלד האט זיך די נאכריכט פערברייטערט אין גאנץ גלאזגא און אלע האבען נור גערעדט פון לארד גלענארוואן און פון די רייזע, וואס ער וויל מאכען. מען האט זאגאר אנגעהויבען צו שרייבען דערפון אין אלע צייטונגען. אייניגע האבען געלאכט פון איהם און האבען איהם פאָרגעשטעלט אלס א זאָנדערלינג, א שטיק משוגענער, וועלכער וויל ארויסוואַרפען געלד אין וואסער אריין און פאהרען ערגעץ אין אונבעקאנטע געגענדען זוכען א קאפיטאן גראנט, וועלכער האט געליטען שיף־ברוך מיט צוויי יאהר צוריק.

דאס האבען געשריעבען די צייטונגען, וועלכע האלטען מיט דער רעגיערונג. אנדערע צייטונגען אבער האבען געלויבט לארד גלענארוואן און האבען געוואונשען, אז אלע ענגלישע לאָרד'ס זאָלען זיין אזוי גוט און אזוי מענשען־פריינדליך.

די צייטונגען האבען געמאכט א רעש אין גלאזגא. יעדער האט געוואלט זעהן די פאָרבערייטונגען, וואס מען מאכט אויפ'ן „דונקאן“ און די שיף אליין. יעדער

האט געזאגט זיין מיינונג, אויב מען קען פאהרען אויף אזא שיף אזא ווייטע רייזע און אויב לארד גלענארוואן וועט אויספיהרען זיין פלאן און אויפזוכען קאפיטאן גראנט. דיא שעהנסטע בירגער פון גלאזגא און דיא גרעסטע לארד'ס זיינען געקומען אנקוקען דיא שיף. דאס האט זעהר פערדראסען דעם קאפיטאן בארטאן פון דער שיף „סקאטיא“ וועלכע איז געלעגען אויף דעם אנדערן דאק לעבען דיא „דונסאן“.

דיא „סקאטיא“ איז איינע פון דיא גרעסטע ענגלישע שיפען. זיא קען אריינגעהמען איבער צוויי טויזענד טאן משא און זיא פיהרט דיא ענגלישע פאסט פון ענגלאנד קיין קאלקוטא, אין אינדיען. אלע ענגלישע בעאמטע, וועלכע דיא רעגיערונג שיקט קיין אינדיען, פאהרען ליעבער אויף דער „סקאטיא“, וויא אויף אן אנדער שיף, ווייל דיא „סקאטיא“ איז זיכערער און בעסער איינגעארדנעט, וויא אנדערע שיפען. קאפיטאן בארטאן, דער קאפיטאן פון דער „סקאטיא“ איז איינער פון דיא בעסטע ענגלישע שיפס־קאפיטענע און האט א הויכען ראנג (טשין) אין דער ענגלישער פלאטע. ווען מען האט בעטראכט דיאביידע שיפען: דיא „דונקאן“ מיט דער „סקאטיא“, האט דיא דונקאן אויסגעוויזען געגען דער סקאטיא וויא א וויעגען־קינד געגען א ריעז. עס האט גאר קיין פערגלייך ניט געקענט זיין צווישען דיא קליינע שיפעלע „דונקאן“ און דעם ריעז, דיא „סקאטיא“. עס איז דאהר קיין וואונדער ניט, וואס קאפיטאן בארטאן האט עס שטארק פערדראסען, וואס אויף דיא „דונקאן“ קומען טעגליך דיא שעהנסטע דאמען און דיא רייכסטע העררען, בעטען, אז מען זאל זיי אלעס אויסווייזען, וויא דיא שיף איז איינגעריכטעט און פאר וועמען דיא קאיוטען זיינען בעשטימט; צו איהם אבער אויף דיא „סקאטיא“ קומט קיינער ניט, גלייך וויא דיא „סקאטיא“ וואלט גאר אויף דער וועלט ניט געווען.

זעלבסטפערשטענדליך, האט ניט לארד גלענארוואן, נאך דער קאפיטאן פארראגוט זיך געקימערט, ניט וואס דיא צייטונגען האבען געשריעבען, נאך וואס קאפיטאן בארטאן האט געזאגט. יעדער האט געטהאן זיין ארבייט און דעם 4טען אויגוסט איז דיא „דונקאן“ געווען פערטיג צום אבריייזען.

לארד גלענארוואן האט איבערגעגעבען זיינע גיטער און זיינע שלעסער צו א פערוואלטער און ער מיט זיין פרוי, מיט'ן מאיאר ריטשארדסאן, מיט קאפיטאן גראנט'ס קינדער מיט מיסטער און מיסעס אלבינעט זיינען אום צווי אוהר ארויסגעפאהרען פון שלאס מאלקאלם און זיינען געקומען צופאהרען קיין גלאזגא אום 4 אוהר נאכמיטאג זיי זיינען גלייך צוגעפאהרען צו זייער דאק, וואו דיא „דונקאן“ איז שוין געשטאנען פיקס און פערטיג צור אברייזע.

אויפ'ן דאק און אין דער גאס ארום האט זיך פערזאמעלט א גרויסע מאסע מענשען. ווען לארד גלענארוואן מיט זיינע פאסאזשירען זיינען אנגעקומען, האט דיא מאסע אנגעהויבען צו שרייען: הורראה! און האבען איהם געוואונשען גליק אויף דער רייזע. צווישען דער מאסע זיינען געווען פיעלע מאטראזען און שיפסקאפיטענע, וועלכע האבען געקענט דעם קאפיטאן גראנט און האבען זיך זעהר אינטערעסירט אין זיין שיקזאל. פיעלע מענשען זיינען ארויפגעגאנגען אויפ'ן „דונקאן“ און האבען געדאנקט לארד

גלענארוואן און לײדי העלענא פאר זייער גוטסקייט און פאר זייער מוטה אונטערצוהאַלטען אזא לאנגע און שווערע רייזע.

אזוי וויא קאפּיטאן פאַרראַגוט האט בעשלאָסען ערשט אום דריי אוהר אין דער פריה ארויסצופאהרען, ווייל דאמאלס קומט אן דיא פלוט, דאס וואסער אין מעהר שטייגט און עס איז לייכטער פאר א שיף ארויסצופאהרען פון פּאָרט, איז נאך געבליעבען גענוג צייט זיך ארומצוקוקען אויפ'ן שיף, צו עמפפאנגען געסט, וועלכע זיינען געקומען אבשיעד נעהמען און נאכצוזעהן, אויב אלעס איז אין ארדנונג, אויב עס פעהלט ניט עפּעס, אויב מען דארף נאך ניט עפּעס.

ביז שפּעט ביי נאכט זיינען געווען פרעמדע מענשען אויפ'ן „דונקאן“. אייניגע זיינען געקומען אבשיעד נעהמען פון לארד גלענארוואן, אנדערע זיינען געקומען אבשיעד נעהמען פון קאפּיטאן פאַרראַגוט, אנדערע זיינען געקומען זעהן דיא איינריכטונג אויף דער שיף, רעפּאָרטערס פון דיא גרעסטע צייטונגען זיינען געקומען זעהן, וויא דיא שיף וועט ארויספאהרען, זיי זאלען עס בעשרייבען אין זייערע צייטונגען. קיינער איז ניט נעגעשלאָפען דיעזע נאכט אויף דער שיף.

אום 12 אוהר ביי נאכט האט קאפּיטאן פאַרראַגוט געהייסען איינהייצען דיא קעסלען און האט גענעבען א צייכען, אז אלע פרעמדע מענשען זאָלען אראָפּגעהן פון דער שיף. אום צוויי אוהר האט קאפּיטאן פאַרראַגוט געזאגט צום לארד גלענארוואן, אז זיי קענען ארויספאהרען. לארד גלענארוואן האט געענטפערט אז ער איז פערטיג און זיי קענען פאהרען. באלד האט מען ארויפגעהויבען דעם אַנקער און אפּגעבונדען דיא „דונקאן“ פון איהר דאָק. קאפּיטאן פאַרראַגוט האט געהייסען דעם מאשיניסט, ער זאל אנהויבען צו פייפען, א צייכען, אז ער פאהרט ארויס פון גלאזגא. נאך א מאל האט מען געהערט שרייען פון דער גאס:

— הורראה! לעבעט וואָהל! גליק אויף דיא רייזע!

דיא „דונקאן“ האט אנגעהויבען צו ציטערן, קאפּיטאן פאַרראַגוט האט גענומען אין האנד דעם רודער און האט זיא לאנגזאם און פּאָרזיכטיג ארויסגעפיהרט פון דעם וואלד מיט שיפען, וועלכע געפינען זיך שטענדיג אין גלאזגא. דא האָט ער געוויזען, וואס פאר א קינסטלער ער איז. ער האט ניט גענומען קיין וועגווייזער, זאנדערן האט אליין דורכגעפיהרט דיא שיף ביז אין נארד קאנאל. געגען זעקס אוהר אין דער פריה זיינען זיי ארויסגעפאהרען אין'ם גרויסען און ווייטען אטלאנטישען אָקעאַן.

דאס וועטער איז געווען שעהן. דיא זון איז אויפגעגאנגען אין איהר גאנצער שענהייט און האט בעגאָסען דאָס מעער מיט איהרע גאָלדענע שטראהלען. דער ווינד איז געווען א גוטער און האט געבלאָזען קיין וועסט זייט. דיא „דונקאן“ איז געפלויגען שנעל, וויא א פייגעלע. קאפּיטאן פאַרראַגוט האט בענוצט דעם ווינד און האט געהייסען אויסשפּרייטען אלע זעגעל און דיא שיף האט זיך געגלימשט אויפ'ן גלאטען שפּיגעל פון'ם גרויסען וועלט מעער, געטריעבען פון'ם ווינד און פון'ם דאמפּף.

אלע זיינען געשטאנען אויפ'ן דעק. קיינער האט ניט געוואלט געהן שלאָפען.

— מיר וועלען הייגט האבען א שעהנעם וועטער, האט לײדי העלענא געזאגט.

איך בין גליקליך, וואס אונזער רייזע האט זיך אנגעהויבען מיט אזא שעהנעם וועטער. איך האף, אז מיר וועלען האבען א גליקליכע רייזע.

— לאָמיר האפען, אז מיר וועלען גליקליך דערגרייכען אונזער ציעל און וועלען אויסגעפינען דעם קאפיטאן גראנט.

— וויאפיעל דארף געדויערן דיא רייזע ביז פאַטאַגאָניען? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— ווען מיר וועלען האבען שעהנעם וועטער און דיא „דונקאן" וועט פאהרען אזוי שנעל, וויא היינט, וועלען מיר אין פינף וואכען ארום אנקומען קיין פאַטאַגאָניען.

זיי האבען נאך גערעדט אייניגע צייט ביז דיא מענשליכע נאטור האט אנגעהויבען צו פאָדערן, וואס עס קומט איהר. ליידי העלענא איז שלעפריג געוואָרען און איז געגאנגען אין איהר קאיוטע זיך צולעגען.

6טעס קאפיטעל.

א נייער פאסאזשיר.

אום דריי אוהר איז פערטיג געוואָרען דער מיטאָג. לאָרד גלענארוואן, ליידי העלענא, דער מאיאָר, דיאביידע קינדער און קאפיטאן פאררארגוט האבען זיך געזעצט ארום טיש אין עס־צימער און האבען געגעסען זייער ערשטען מיטאָג אויף זייער רייזע. אלע זיינען געוועזען פרעהליך, אלע זיינען געוועזען אויפגעלעגט. מען האט געגעסען און זיך אונטערהאלטען ביז ארום פינף אוהר.

— וויא פיהלסט דוא אויפ'ן מעער, מערי? האט ליידי העלענא געפרעגט דאס יונגע מעדכען. האסט דוא קיין מורא ניט פאר זעעקראנקהייט?

— איך בין געוואָינט מיט'ן מעער, האט מערי גראנט געענטפערט. ניט איין מאל האב איך מיך געשפּיעלט אויף מיין פאטערס שיפען. ניט איין מאל בין איך מיט איהם געפאהרען שטונדען לאנג אויפ'ן מעער.

— און דיין ברודער? האט לאָרד גלענארוואן געפרעגט. איז ער אויך געוואָינט צום מעער? האט ער אויך ניט בעקומען דיא זעע־קראנקהייט?

— אה, פאר איהם דארפט איהר אייך ניט זארגען, האט דער קאפיטאן געענטפערט. ער איז שוין אויסגעלאָפען דיא גאנצע שיף און איז שוין אויסגעקלעטערט אויף אלע זעגעלבוימער. אן ענגלישער יונגע לאכט פון דיא זעעקראנקהייט, ער ווערט געבאָרען אויפ'ן מעער.

— איך האב אָפט מורא פאר איהם האט מערי געזאגט, ער לויפט ארום און קלעטערט אויף דיא זעגעלבוימער, עס זאל איהם עפעס ניט פאסירען אן אונגליק.

— זייט רוהיג, מיס גראנט, האט דער קאפיטאן געזאגט. איך וועל מאכען פון איהם א גוטען מאטראז און ווען מיר וועלען געפינען אייער פאטער, וועל איך צוגעהן צו איהם שטאָלץ און וועל איהם זאגען: קאפיטאן גראנט, אייער דאָבערט איז א טיכטיגער מאטראָז.

דער מיטאג האט זיך געענדיגט, יעדער איז געגאנגען צו זיין ארבייט אדער האט זיך געזעצט אויפ'ן דעק קוקען אויפ'ן מעער. לאָרד גלענארוואן און ליידי העלענא

זיינען ארויפגעגאנגען אויפ׳ן איבערשטען דעק און האָבען זיך געזעצט אויף זייערע שיפס שטוהלע. מאַיאָר ריטשאַרדסאָן האט פערדרויכט א ציגאר און איז ארומגעגאנגען אויפ׳ן דעק, דערביי האָט ער גערעדט צו זיך אליין, דאָס איז געווען זיין געוואוינהייט און קיינער האָט איהם ניט געשטערט. ער איז גראַדע צו געקומען צו איינע פון די קאיוטען און האָט דערזעהן, וויא פון דאָרט איז ארויסגעקומען א מאן, וועלכען ער האָט נאָך אין זיין לעבען ניט געזעהן. דער מאַיאָר האָט איהם בעטראכט איינינע מינוטען מיט שטוינען.

פאַר איהם איז געשטאַנען א הויכער מאן, א דארער מיט א גרויסען קאָפּ. ער האט אויסגעוויזען, וויא א לאַנגער נאָגעל מיט א ברייטען קאָפּ. אויף זיין דיענער און לאַנגער נאָז זיינען געלעגען א פּאַר גרויסע ברילען און ער האָט זיך צו יעדער זאַך צוגעקוקט, אזוי וויא עס טהוען אלע קורצזיכטיגע. ער איז געגאנגען גאנץ ריין און זאָנאַר רייך נעקליידעט, אָבער שרעקליך נאכלעסיג. ער האט געטראָגען א טהייערן שווארצען ראק, אבער פון אלע קעשענעס האבען ארויסגעשטעקט פערשיעדענע זאכען, בעזאָנדערס אבער אלערליי ביכער. נאָטיץ ביכער, לעזע ביכער, שרייב ביכער, רעכען ביכער. אויסער דיא ביכער האט מען געקענט זעהן מיקראָסקאָפּען און מאַשינען. דערצו נאָך האט ער געטראָגען א לאַנגען טעלעסקאָפּ און א רימען איבער דיא פּלייצעס.

ביידע מענער האבען זיך אייניגע מינוט אנגעקוקט. דער מאַיאָר האָט געשווינען. דער פּרעמדער אָבער האָט ניט אויפגעהערט צו רעדען. ער האָט גערעדט איבער לענדער, איבער פעלקער, איבער געגענדען פון דער וועלט, פון וועלבע דער מאַיאָר האָט קיין מאל ניט געהערט. ער האט איהם דאהער ניט פערשטאַנען. דער פּרעמדער האט ענדליך איינגעזעהען, אז דער מאַיאָר ענטפערט איהם ניט, האט ער אויך אויפגעהערט צו רעדען, האט אראפּגענומען זיין לאַנגען טעלעסקאָפּ פון דער פּלייצע, האט איהם צורעכט געמאכט און האט אנגעהויבען צו קוקען אויפ׳ן מעער, דערביי האט ער גערעדט צו זיך אליין.

וועןאנאנדערער, ניט דער ערנסטער מאַיאָר, זאל געווען זעהן דיעזע זאנדערבארע פיגור, וואלט ער געוויס ארויסגעלאזען א געלעכטער, אזוי קאָמיש האט אויסגעוויעזען זיין גאנצע געשטאלט מיט זיינע מיקראָסקאָפּען, מיט זיינע ביכער, מיט זיינע ברילען, מיט זיין רעדען צו זיך אליין. דער מאַיאָר אבער איז געשטאנען וויא א פערשטיינערטער און האט איהם בעטראכט.

— ווער איז ער? פון וואנען קומט ער א הער? וואס איז דאס פאר א חיה? האט ער געפרעגט זיך אליין.

קיינער האט איהם אבער ניט געענטפערט און ער איז געשטאנען, וויא פערשטיינערט, און האט בעטראכט דיעזען זאנדערבארען נייען פאסאזשיר אויפ׳ן „דונקאן“.

דער פּרעמדער האט זיך ווייטער געווענדעט צו איהם, וויא צו אן אלטען בעקאנטען און האט גערעדט צו איהם און האט איהם געפרעגט פערשיעדענע זאכען. ווען ער האט אבער געזעהן, אז דער מאַיאָר ענטפערט איהם ניט, איז ער פון איהם אוועקגעגאנגען און האט געפרעגט דעם ערשטען מאַטראָז, וועלכען ער האט בעגעגענט:

(So. Am

— וואו איז דער פּראָוויאַנטמייסטער?

דער מאַטראָז האָט איהם אויך אנגעקוקט פערוואונדערט און האָט איהם נע־ וויזען אויף מיסטער אלבינעט'ס קאַיוטע. דער פרעמדער פּאַסאַזשיר איז גלייך אריינ־ געקומען אין דער קאַיוטע און האָט אויסגערופען גאַנץ הויך:

— סטיוארד? הע, סטיוארד!

סטיוארד הייסט אויף ענגליש דער פּראָוויאַנטמייסטער, אדער דער מאַן, וואָס האָט צו פערזאָרגען די פּאַסאַזשירען מיט עסען. מיסטער אלבינעט, וועלכער איז געווען דער פּראָוויאַנטמייסטער פון'ם דונקאַן, איז דאַמאָלס געליגען אויף זיין בעטעל און האָט זיך אביסעל אָפּגערוהט פון זיין הייניגער ארבייט. ווען ער האָט דערהערט, אַז מען רופט איהם, האָט ער זיך אויפגעהויבען און דערזעהען דעם זאנדערבאַרען פּאַ־ סאַזשיר. ער איז אויך געבליבען שטעהן ערשטוינט און פערוואונדערט. ער האָט זעהר גוט געקענט אלע פּאַסאַזשירען און אלע מאַטראָזען פון דער שיף.

— ווער איז דער? האָט ער זיך געטראַכט. פון וואַנען קומט ער? לאָרד גלע־ נאַרוואַן האָט מיר גאָר ניט געזאָגט, אַז ער האָט אויפגענומען אַ פרעמדען פּאַסאַזשיר?

דער פרעמדער האָט איהם בעטראַכט אַ פּאָר מינוט און האָט איהם געזאָגט:

— זייט איהר דער פּראָוויאַנט מייסטער פון דער שיף?

— איך בין עס, האָט אלבינעט געענטפערט לאַנגזאַם, איך האָב אָבער ניט די עהרע אייך צו....

— איך בין דער פּאַסאַזשיר פון דער קאַיוטע נומער 6, האָט דער פרעמדער געזאָגט.

— קאַיוטע נומער 6? האָט אלבינעט אויסגערופען נאָך מעהר פערוואונדערט.

דאָס האָט ער שוין גאָר ניט פערשטאַנען. אויפ'ן „דונקאַן" האָבען די קאַיוטען ניט געהאַט קיין נומערן. נומערירטע קאַיוטען געפינען זיך נור אויף די גרויסע פּאַסאַזשיר דאַמפּפער, אויף וועלכע עס פאָהרען הונדערטער פּאַסאַזשירען. ער האָט געטראַכט אַ פּאָר מינוט, וואָס ער זאָל זאָגען דיזען זאַנדערבאַרען פּאַסאַזשיר. דער פרעמדער אָבער האָט איהם ניט געלאָזט לאַנג טראַכטען.

— געוויס, בין איך דער פּאַסאַזשיר פון דער קאַיוטע נומער 6. וויא הייסט איהר?

— איך הייס אלבינעט.

— אלזאָ, מיין ליעבער אלבינעט, האָט דער פרעמדער געזאָגט, זעהט מיר געבען מיין מיטאָג, איך בין זעהר הונגעריג, איך האָב פון נעכטען אָן ניט געגעסען. איך בין געפאָהרען פון פּאַריז גלייך קיין גלאַזגאָ און האָב מיך אין ערגעץ ניט אָפּגעשטעלט.—ווען עסט מען דינער דאָ אויפ'ן שיף?

— מען האָט שוין דעם דינער אָפּגעגעסען, האָט אלבינעט געענטפערט. עס איז שוין באַלד צייט פו וַסאַפּער.

זיין שטוינען איז געוואַקסען פון מינוט צו מינוט. דער פרעמדער איז געווען פאַר איהם אַ רעטעניש, וועלכע ער האָט אויף קיין פאַל ניט געקענט לעזען.

— אלזאָ, ווען עסט מען סאַפּער? האָט דער פרעמדער געפרעגט.

— האַלב נאָך ניין אוהר, האָט אלבינעט געענטפערט אונגערן.

דער פרעמדער האט אנגעהויבען צו זוכען אין זיינע קעשענעס. ער האט געזוכט זיין מאשען אוהר, ער זאל וויסען, וויא פיעל אוהר עס איז יעצט. אלבינעט האט געזעהען מיט שטוינען און פערוואונדערונג, וויא דער פרעמדער האט געזוכט אין אלע קעשענעס, ביז ער האט ענדליך ארויסגעשלעפט ערגעץ פון א הינטערשטער קעשענע אין ראק א שעהנע גאלדענע אוהר און האט אויף איהר א קוק געטאהן.

— עס איז ערשט האלב נאך זעקס אוהר, האט ער געזאגט. עס איז מיר צו פיעל צו ווארטען ביז האלב נאך ניין. גיט מיר דערווייל, ליעבער אלבינעט, א גלאז שעררי וויין און עטליכע ביסקוויט׳ס. איך בין זעהר הונגעריג, איך האב פון נעכטען אן ניט געהאט אין מיין מויל. איך האב מיך געאיילט. איך זאל אנקומען צו דער שיף.

אלבינעט האט זיך ניט געריהרט פון׳ם ארט. ער איז געשטאנען, וויא צו געשמידט אויפ׳ן ארט און האט בעטראכט דעם זאנדערבארען פאסאזשיר מיט זיינע הונדערט קעשענעס אנגעשטאפט מיט ביכער און מיט אינסטרומענטען. ווען דער פרעמדער האט געזעהן, אז ער ענטפערט איהם ניט, האט ער אנגעהויבען צו פרעגען.

— וואס איז דאס? וואו איז דער קאפיטאן? וואו איז דער ערשטער אפיציער? קענט איהר מיר ניט זאגען, וואו איז דער קאפיטאן? ער איז מיין בעסטער פריינד און איך האב נאך איהם ניט גיזעהען, זייט איך בין אויפ׳ן שיף. — דאס וועטער איז שעהן, דער קאפיטאן און דער ערשטער אפיציער זיינען געווים אויפ׳ן דעק. וואו איז דער קאפיטאן?

ווען אלבינעט האט געהערט, אז דער קאפיטאן איז זיין פריינד, האט ער גערעכענט, אז קאפיטאן פאררא גוט האט פיעללייכט איינגעלאדען איינעם פון זיינע בעקאנטע, ער זאל מיט איהם מיטפאהרען, ער האט דאהער געזאגט דעם פרעמדען:

— ווארט דא א וויילע, איך וועל אייך באלד שיקען דעם קאפיטאן.

אין א פאר מינוטען ארום איז ער צוריקגעקומען מיט׳ן קאפיטאן פאררא גוט. מען האט געזעהן אויפן קאפיטאנ׳ס געזיכט, אז ער איז אויך שטארק פערוואונדערט. ער האט קיינעם ניט איינגעלאדען און וויים ניט, ווער דער פרעמדער איז. קוים אבער איז ער צוגעגאנגען נעהנטער, האט דער פרעמדער איהם געגעבען ביידע הענד און האט אויסגערופען פרעהליך.

— וואס מאכט איהר, קאפיטאן בארטאן? וויא געהט עס אייך אלטער פריינד? איך בין גליקליך, קאפיטאן בארטאן, וואס עס איז מיר געלונגען צו מאכען מיט אייך אזא לאנגע רייזע. איך בין זיכער, אז דיא רייזע וועט זיין זעהר אנגענעהם.

קאפיטאן פאררא גוט האט געקוקט אויפ׳ן פרעמדען, אויף זיך אליין, אויף דיא שיף און אויף אלעם ארום, גלייך וויא ער האט זיך געוואלט איבערצייגען, אז ער שלאפט ניט, אז עס איז ניט קיין טרוים, אז ער איז ניט שכור. דער פרעמדער אבער האט איהם ניט געלאזט טראכטען.

— ווייסט איהר, קאפיטאן בארטאן, איך האב נאך מיט אייך זעהר פיעל צו רעדען. איהר קענט מיר געבען אויסקונפט איבער איינינע אינזלען אין אינדישען אצעאן, וועלכע זיינען נאך גיט אזוי גענוי בעשטימט אין דער וועלט קארטע. איהר קענט מיר

ערקלערן פיעלעס איבער איינינע פעלקער אין אינדיען. מיר וועלען האבען נאך זעהר פיעל צו רעדען, קאפיטאן בארטאן. —

— איך בין ניט קאפיטאן בארטאן, האט ענדליך קאפיטאן פאררעגוט געזאגט.

— אזוי? איהר זייט ניט קאפיטאן בארטאן, נו, זייט איהר געווים זיין ערשטער אפיציער, הערר אקספארד, מיט אייך וועט מיר אויך זיין זעהר אנגענעם צו רעדען. איך האב אייך אויך פיעלע זאכען צו פרעגען. איך ווייס, איהר זייט אויך שוין עטליכע מאל געפאהרען ארום דער וועלט און זייט שוין גוט בעקאנט מיט'ן אינדישען אצעאן.

— איך בין ניט דער קאפיטאן בארטאן און בין ניט זיין ערשטער אפיציער, מיסטער אקספארד, האט קאפיטאן פאררעגוט קוים ארויסגערעדט.

ער האט ווירקליך ניט געוואוסט, אויב ער איז אראפ פון זינען, אדער דער פרעמדער איז אראפ פון זינען. דער פרעמדער אבער איז ניט געווארען איבערראשט, ווען פאררעגוט האט איהם געזאגט, אז ער איז ניט קאפיטאן באראטאן.

— אזוי? האט ער ארויסגערופען. האט דיא שיף „סקאטיא" נאר אנדערע אפי־ציערען. דאס האב איך ניט געוואוסט! דאס האט מען מיר אין פאריז ניט געזאגט. אבער דאס בלייבט זיך דאך גאנץ גלייך. דיא „סקאָטיא" איז א גוטע שיף און מיר וועלען האָבען א גוטע רייזע. מיר וועלען ווערן גוטע פריינד אויפ'ן וועג און וועלען האַ־בען זעהר פיעל צו רעדען איבער'ן אינדישען אצעאן.

אונטערדעסען איז דער מאיאר ארויפגעגאנגען אויפ'ן אויבערשטען דעק און האט דערצעהלט לאָרד גלענארוואן און ליידי העלענא פון דעם זאנדערבארען פאסאזשיר. אלע דריי זיינען באלד אראפגעגאנגען זעהן דאס נייע וואונדער. מערי גראנט האט דערזעהן, אז לארד גלענארוואן, ליידי העלענא, דער מאיאר און דער קאפיטאן שטעהן לעבען אלבינעט'ס קאיוטע און איז אויך צוגעגאנגען זעהן, וואס דארט איז עפעס אזעלכעס.

ווען דער פרעמדער האט דערזעהן, אז דאמען קומען אן, איז ער זיי אנטגעגען געגאנגען, האט זיך פאר זיי העפליך פארנייגט, האט גערופען מערי גראנט „מאדאם" און ליידי העלענא—„מאדמאזעל", האט זיי דערצעהלט פון פאריז, האט זיך פארנייגט פאר לארד גלענארוואן און געפרעגט דעם קאפיטאן פאררעגוט, ווער דיעזער הערר איז. קאפיטאן פאררעגוט האט איהם אונטערבראָכען און האט איהם געזאָגט:

— דאס איז דאך לארד גלענארוואן.

— אזוי? לאָרד גלענארוואן! ענטשולדיגט מיר, לאָרד, וואס איך האב מיך מיט אייך בעקאנט אויף אזא איינפאכער ארט. אויפ'ן מעער הערשען אנדערע רעגלען, וויא אין דיא זאלען און דיא פאלאצען פון פאריז. אויפ'ן מעער ווערט מען זעהר לייכט בעקאנט און מען קען ניט בעאָבאכטען אלע צערעמאָניען, וויא אין א זאל.

מען קען זיך לייכט דענקען, וויא ערשטוינט און איבערראשט אלע זיינען געוועזען. קיינער האט ניט געקענט ארויסרעדען א וואָרט. דער פרעמדער דאגעגען האט גערעדט אהן אן אויפהער. ענדליך האט איהם לארד גלענארוואן געפרעגט:

— קענט איהר מיר ניט זאגען, מיט וועמען האב איך דיא עהרע צו רעדען?

— איך בין זשאק, פראנסוא, מישעל, מארי פאגאנעל, סעקרעטער פון דער קייר

זערליבען געאָגראַפישען געזעלשאַפט פון פּאַריז, מיטגליעד פון דיא געאָגראַפישע, גע־אָלאָגישע, עטנאָגראַפישע און ענטאָלאָגישע געזעלשאַפטען פון בערלין, וויען, באָמביי, דארמשטאדט, לייפּציג, פּעטערסבורג, וויען און ניו־יאָרק, איך בין קארעספּאנדירענדער סעקרעטער פון דער ענגלישען געאגראַפישען געזעלשאַפט. איך בין פּראָפעסאָר פון געאָגראַפיע און אסטראָנאָמיע אין דער אוניווערזיטעט פון פּאַריז. דיא פראַנצייזישע רעגיערונג שיקט מיך יעצט אויף איהרע קאסטען קיין אינדיען. דיא ענגלישע רעגיערונג האָט מיר אריינגעשיקט א טיקעט אויף דער שיף „סקאָטיא“, וועלכע איז נעכטען ארויסגעפאהרען פון גלאזגא.

איך בין יעצט אויף דער „סקאָטיא“ און וועל מיך שעצען גליקליך מיט אלע פּאסאזשירען בעקאנט צו ווערן. איך האָף, אז מיר וועלען זיין גוטע פריינד און וועלען אונז גוט אונטערהאלטען אויף אונזער לאנגער רייזע.

7טעס קאפּיטעל.

דער צערשטרייטער פּראפעסאר.

דער נאמען זשאק פּאגאנעל האט געווירקט אויף אלעמען, וויא א דאָנערשלאַג. לאָרד גלענארוואן האט געלעזען איינינע ווערק פון'ם געלערנטען פראנצויז. ליידי העד־לענא'ס פאטער האט איהר אָפט דערצעהלט פון איהם און האט איהם זעהר געליבט. זיא האט פּרובירט לעזען אייניגע פון זיינע ווערקע און האט זיי געמוזט אוועק לעגען. זיי זיינען געווען צו הויך געשריעבען. קאפּיטאן פארראגוט האט אויך געהערט פון'ם פראנצויזישען פּראפעסאר פאגאנעל. זיי האבען זיך פארגעשטעלט, אז פּראפעסאר פאגאנעל איז א ריעז מיט הערנער און צום סוף האבען זיי געזעהן פאר זיך א זעהר קאמישע געשטאלט, וועלכע האט ניט אויפגעהערט צו רעדען און צו שמייכלען. דער פראנצויז איז איהם געלעגען אויפ'ן פנים. ער איז העפליך, פריינדליך און פרעהליך און דאך האט מען געמוזט לאכען, ווען מען האט איהם א געקוקט. זיין הוט האט זיך פעררוקט אין א זייט, זיין האלזטוך מיט א טהייערע דיאמאנטענע נאדעל איז געהאנ־גען אויפ'ן רוקען און פון אלע קעשענעס האבען ארויסגעשטו̇קט ביכער.

לאָרד גלענארוואן איז דאך געווען העכסט צופריעדען בעקאנט צו ווערן מיט אזא געלערנטען מענשען. ער האט איהם געגעבעןביידע הענד און האט איהם געזאגט:

— זייט ווילקאָמען אויף מיין שיף!

דער פּראָפעסאָר האט זיך העפליך פארנייגט און האט געדאנקט.

— יעצט, אז מיר זיינען שוין בעקאנט, האט לאָרד גלענארוואן געזאגט, וועט איהר מיר געוויס ערלויבען, הערר פּראָפעכסאָר, איך זאָל אייך שטעלען א פראגע.

— א פראגע? האט געזאגט דער פּראָפעסאר, הונדערט פראגען! עס וועט מיר שטענדיג זיין א פערגניגען צו רעדען מיט'ן קאפּיטאן פון דער „סקאָטיא“.

— אלזא, קענט איהר מיר זאגען, ווען זייט איהר געקומען אויפ'ן שיף?

— נעכטען, דעם 24 אויגוסט אום 8 אוהר אבענדס. איך בין אנגעקומען שפּעט מיט'ן צוג קיין גלאזגא, האב גלייך גענומען א דראשקע און בין צו געפאהרען צום דאק. אזוי וויא מען האט מיר צו געשיקט מיין טיקעט קיין פּאריז און מען האָט מיר געשריעבען, אז פאר מיר איז אנגעגרייט דיא קאיוטע נומער 6, בין איך גלייך געגאנגען זוכען

מיין קאיוטע. איך האָב געוואָלט פרעגן איינעם פון די מאַטראָזען, וואו מיין קאיוטע איז. אויפ׳ן שיף זיינען אָבער געווען זעהר פיעל מענשען און ווענמען איך האָב געפרעגט, האט קיינער ניט געוואוסט. איך בין געווען זעהר מיעד פון דער רייזע און בין דאהער אריינגעגאנגען אין א ליידיגע קאיוטע און האב מיך געלעגט שלאפען. איך האב ריכ־טיג גערעכענט, אז איינער פון די שיפס דיענער וועט געוויס קומען מיך אויפוועקען און וועט מיר אנווייזען, וואו מיין קאיוטע איז. וויא עס ווייזט אויס, האב איך זעהר לאנג געשלאפען. עס איז גאר קיין וואונדער ניט, איך בין שוין ניט געשלאפען זייט איך בין ארויס געפאָהרען פון פאריז — גאנצע זעקס און דרייסיג שטונדען.

יעצט האבען אלע אנוועזענדע פערשטאנען, ווי אזוי דער זאנדערבארער פאסאזשיר איז געקומען אויפ׳ן „דונקאן“ און פאר וואס ער האט גערופען דעם קאפיטאן בארטאָן. אלע האבען עס שוין גוט פערשטאנען און האבען זיך געטראכט: וואס פאר א זויערע מינע וועט דער געלערנטער פראפעסאר מאכען, ווען ער וועט געוואָהר ווערן אויף וואס פאר א שיף ער געפינט זיך און וואוהין די שיף פאָהרט?

— אלזאָ, הערר פראָפעסאר, פאהרט איהר קיין קאלקוטא אין אינדיען? האט לאָרד גלענארוואן געפרעגט.

— געוויס! האט אויסגערופען דער געלערנטער. איך האב שוין לאנג געוואלט פאהרען קיין אינדיען, מיינע בעשעפטיגונגען אבער האבען עס מיר ניט ערלויבט. א פראָפעסאר פון אן אוניווערזיטעט איז צו געבונדען. ער קען ניט אוועקוואַרפען זיינע סטודענטען און פאהרען אויף רייזען. יעצט האט זיך מיר פארגעשטעלט א גוטע גע־לעגענהייט און איך בין גליקליך, וואס איך קען ענדליך פאהרען קיין אינדיען.

— איהר פאהרט אלס געלערנטער אויספארשען נייע געגענדען און נייע פעלקער, האט לאָרד גלענארוואן איהם וועזאגט. מיין איך, אז אייך וואָלט ניט געווען קיין גרויסער אונטערשיעד, ווען אנשטאט צו פאָהרען קיין אינדיען, זאָלט איהר פאהרען אין אנדע־רע אונבעקאנטע לענדער?

— אך, ניין, מילאָרד! זייט איך לעב האָט מיר געצויגען דאָס הארץ צו זיין אין אין אינדיען, אין דיעזען וואונדער לאנד, וואוהין עס האבען זיך געצויגען אלע געלערנטע מענשען. איך האב געוואלט אויסשטודירען דיעזעס לאנד, זיינע פעלקער, זייערע געטער, זייערע שפראכען, זייערע זיטען און זייערע אויפפיהרונגען. אינדיען איז געווען דער זיסעסטער טרוים פון מיין יוגענד. איך האָב שטענדיג געגארט צו זיין אין אינדיען. עס האָט מיך גע־קאָסט זעהר פיעל מיה, ביז עס איז מיר געלונגען, אז די פראנצייזישע געאָגראפישע געזעלשאפט זאָל מיך שיקען קיין אינדיען. ניין, לאָרד! איך וויל פאהרען קיין אינדיען און ניט אין אנדערע געגענדען.

— עס זיינען דאך אָבער דאָ פיעלע אנדערע לענדער, וועלכע זיינען אזוי אינטע־רעסאנט פאר א געלערנטען, וויא אינדיען.

— געוויס זיינען דאָ אזעלכע לענדער, איך האָב אָבער אן אויפטראג פון פאַ־ריזער אוניווערסיטעט.

— אזוי? איהר האָט א ספּעציעלען אויפטראג קיין אינדיען? האט לאָרד גלע־נארוואן געפרעגט.

— ניט נור אן אויפטראג, איך האב א גאנצען פלאן אויסגעארבייט. איך וויל פאהרען אויף דעם וועג, וואס דער בעריהמטער רייזענדער סען מארטען איז געפאהרען. איך וויל אויסזוכען דיא עקספעדיציאן פון דיא געלערנטע ברידער שלאגענווייט. דער טייך יארא־דשאנגבא־טשו, וועלכע פליעסט אין לאנד טהיבעט, איז נאך זעהר וועניג אויסגעפארשט. דיא געלערנטע וועב, האדשסאן, קאבעט און סען רעמי האבען פראבירט איהם אויספארשען און איהם בעשרייבען, עס איז זיי אבער ניט געלונגען. דיא ווילדע פעלקער אין יענע געגענדען האבען זיי ניט געלאזט פאהרען טיעף אין לאנד. דיא עקספעדיציאנען פון דיא אונגליקליכע וועב און קאבעט האבען זיך אויסגעלאזט זעהר טרויעריג. זיי זיינען אומגעקומען אויפ'ן וועג און מען ווייסט זאגאר ניט, וואו זייערע ביינער זיינען אהין געקומען. נור דעם געלערנטען סען רעמי איז עס געלונגען צו קומען אויף דעם ארט, וואו דער טייך יארא־דשאנגבא־טשו הייבט זיך אן. ער האט איהם גוט בעשריעבען און דיא וויסענשאפט וואלט געקענט דערפון האבען פיעל נוצען. ליידער, זיינען אויף איהם אנגעפאלען רויבער און האבען אוועק גערויבט ביי איהם אלעס, וואס ער האט געהאט, דיא הויפט זאך אבער—זיינע נאטיץ ביכער.

ווען לארד סאמערסטער, דער וויצע קעניג פו אינדיען, וועט מיר בעהילפיג זיין, וועל איך קענען אויספארשען גאנץ טהיבעט.

דער פראפעסאר האט גערעדט מיט אזא פייער און מיט אזא ענטהוזיאזמוס, אז עס איז געווען אונמעגליך איהם צו אונטערברעכען. דער היילינגער פייער פון דער וואהרע וויסענשאפט האט געגלענצט אין זיינע אויגען. אלע אנוועזענדע האבען איהם בעטראכט מיט בעוואונדערונג. זיי האבען געזעהן, אז זיי האבען פאר זיך א גרויסען מאן, אן אמת'ען געלערנטען. אייניגע מינוטען האבען אלע געשוויעגען. קיינער האט ניט געוואגט זאגען דעם געלערנטען מאן, וואס פאר א גרויסען טעות ער האט גע־האט. ענדליך האט איהם לארד גלענארוואן געזאגט.

— ליעבער פראפעסאר פאגאנעל! איך בין פעסט איבערצייגט, אז ווען לארד סאמערסעט וועט אייך בעהילפליך זיין, וואלט איהר געוויס געמאכט גרויסע ענטדעקונ־גען. איך בין זיכער, אז איהר וואלט אויסגעפונען נייע לענדער, נייע געגענדען און נייע פעלקער. ליידער, איז עס יעצט אונמעגליך. איהר מוזט אייך אפזאגען פון אייער רייזע קיין קאלקוטא.

— מיך אפזאגען פון מיין רייזע קיין קאלקוטא? וואס רעדט איהר, לארד? פאר וואס זאל איך עס טאהן?

— ווייל מיר פאהרען אין א גאנץ אנדערע געגענד. יעדע שטונדע ברענגט אייך אלץ ווייטער פו'ם ציעל פון אייער רייזע.

— איך פארשטעה אייך ניט לארד. איך האב דאך א טיקעט קיין קאלקוטא?

— איהר פאהרט אבער ניט קיין קאלקוטא, איהר פאהרט אין זיד אמעריקא.

— וואס רעדט איהר? קאפיטאן בארטאן! פאהרט דיא „סקאטיא" ניט קיין קאלקוטא?

— איך בין ניט קאפיטאן בארטאן און דאס איז ניט דיא „סקאטיא", האט קאפיטאן פארראגט געזאגט.

דער פראפעסאר האט אנגעקוקט יעדען בעזונדער מיט שטוינען. ער האט עס זיך גאר ניט געקענט פארשטעלען, אז דאס איז ניט דיא „סקאטיא".

— איהר שפאסט מיט מיר, מיינע הערען, האט ער ענדליך געזאגט. איך האב אויך א מאל ליעב א שפאס, נור ווען עס פאסט. יעצט אבער פאסט דער שפאס גאר ניט.

קיינער האט איהם ניט געענטפערט. לארד גלענארוואן און ליידי העלענא האבען איהם זעהר בעדויערט. זיי האבען מיטלייד געהאט מיט דעם ארימען פראפעסאר, וועלכער האט געמאכט אזא גראבען טעות און איז ארויפגעגאנגען אויפ'ן „דונקאן" אנשטאט ארויפצוגעהן אויף דער „סקאטיא". לארד גלענארוואן איז דאס ניט געווען קיין גרויס וואונדער. ער האט געהערט ניט איין מאל, אז דער געלערנטער פאגאנעל איז זעהר צערשטרייט. עס איז שוין ניט איינמאל פארגעקומען, אז ער איז געקומען אין אוניווערזיטעט אנגעטאהן אין א שלאפראק מיט א צילינדער הוט אויפ'ן קאפ. דיא סטודענטען פלעגען זיך אפט האלטען ביי דיא זייטען פאר געלעכטער, ווען ער פלעגט קומען האלטען זיין פארלעזונג, וויל ער פלעגט זעהר אפט קומען זאנדערבאר אנגעטאהן. זיי האבען איהם אבער זעהר ליעב געהאט, וויל ער איז געווען ווירקליך א גרויסער געלערנטער און איז מיט לייב און זעעלע געווען ערגעבען דער וויסענשאפט. לארד גלענארוואן האט איהם זעהר בעדויערט און האט ניט געוואוסט, וואס צו טהאן מיט איהם. קאפיטאן פארראגוט אבער האט זיך ענטשלאסען איין מאל פאר אלע מאל איהם צו ווייזען, אז ער איז פארקראכען אויף א פרעמדע שיף. ער האט איהם דאהער אנגענומען ביי דער האנד און האט איהם צו געפיהרט צום רעדעל.

— זעהט איהר פראפעסאר? האט ער איהם געזאגט און האט איהם געוויעזען אויפ'ן רעדעל, אויף וועלכען עס איז געשטאנען מיט גרויסע גאלדענע בוכשטאבען „ד ו נ ק א ן".—זעהט איהר, אז איך שפאס ניט? איהר זייט ניט אויף דער „סקאטיא", איהר זייט אויפ'ן „דונקאן".

דער פראפעסאר האט ארויפגערוקט זיינע בלויע ברילען אויף דער נאז און האט זיך צוגעקוקט צום רעדעל.

— דיא „דונקאן"! דיא „דונקאן"! האט ער אויסגערופען, וויא א פערצווייפעלטער און איז אריינגעלאפען אין א קאיוטע.

דיא מאטראזען האבען ארויסגעלאזט א געלעכטער. קאפיטאן פארראגוט האט געשמייכעלט, נור לארד גלענארוואן און ליידי העלענא זיינען געבליעבען ערנסט. זיי האבען זעהר מיטלייד געהאט מיט'ן צערשטרייטען פראפעסאר.

— וואס זאלען מיר יעצט טאהן מיט איהם? האט ליידי העלענא געפרעגט איהר מאן. מיר קענען איהם דאך ניט מיטנעהמען קיין פאטאגאניען.

— פאר וואס ניט? האט דער מאיור געפרעגט. זיינען מיר דען שולדיג, וואס ער האט א טעות געהאט? וויא אזוי וואלט געווען, ווען ער וואלט א טעות געהאט און ארויפגעגאנגען אויף א פרעמדען צוג אויפ'ן אייזענבאהן. וואלט מען דען פון זיינעט וועגען אויפגעהאלטען דעם צוג? מיר זיינען שוין א טאג אויף דער רייזע, זאלען מיר זיך יעצט אומקעהרען קיין גלאזגא און פערליערען דורך איהם צוויי טאג?

— איהר האָט ניט רעכט, מאַיאָר, האט לאָרד גלענאַרוואן געזאגט. אויף אַן אייזענבאהן איז עס אנדערש, דארט קען מען אויף יעדער סטאנציאָן ארויסגעהן און צוריק פאהרען, אויפ׳ן מעער איז עס אנדערש. וואו קען ער דען ארויסגעהן?

— אויף דער ע׳רשטער סטאנציאן, וואוהין מיר וועלען צו פאהרען, אדער אויף דער ערשטער שיף, וועלבע מיר וועלען בעגעגענען.

אין דיעזע מינוט איז דער פראָפעסאר ארויסגעקומען פון דער קאיוטע. ווען ער איז געוואהר געוואָרען, וואס פאר א טעות ער האָט געהאט, איז ער געלאפען זעהן, אויב זיין באגאזש איז דאָ, ווייל ער האָט אין גלאזגא איבער געגעבען זיין באגאזש א מענשען און האָט איהם געהייסען ברענגען אויף דער „סקאָטיא". זעלבסט פערשטענדליך, אז ער האט זיין באגאזש ניט געפונען אויפ׳ן „דונקאן". ער איז ארויסגעגאנגען פון דער קאיוטע אין דער גרעסטער פערצווייפלונג.

— דיא „דונקאן"! דיא „דונקאן"! האט ער אויסגערופען איין מאל נאכ׳ן אנדערן און איז ארומגעלאָפען אויפ׳ן דעק וויא א וואהנזיניגער.

ענדליך, ווען ער האט זיך שוין גוט איבערצייגט, אז דאס איז ווירקליך גאר אנאנדער שיף, ניט דיא „סקאָטיא", איז ער צוגעגאנגען צו לאָרד גלענאַרוואן און האָט איהם געפרעגט:

— אלזאָ, וואוהין געהט דיעזע שיף?

— קיין אמעריקא.

— אין וועלכען געגענד פון אמעריקא.

— אין זיד אמעריקא, קיין פאטאגאניען.

— קיין פאטאגאניען? האט ער אויסגערופען פערצווייפעלט און איך דארף דאך פאהרען קיין קאלקוטא אין אינדיען? וואס וועט זאגען דער פראפעסאר קאטער־פאזש, דער פרעזידענט פון דער פאריזער געאָגראפישע געזעלשאפט? וואס וועט זאָ־גען סען מארטען? וויא אזוי וועל איך קענען ווייזען מיינע אויגען פאר דיא געאגרא־פישע געזעלשאפט? —

— זייט ניט אזוי פערצווייפעלט, פראָפעסאר פאגאנעל, האט איהם לאָרד גלע־נארוואן אונטערבראָכען. דאס ערגסטע וואס עס קען זיין, איהר וועט פארליערען אייניגע צייט. נו, וואס איז אזעלבעס? אייער לאנד טיבעט און אייער טייך יארו־דשאנגבא־טשו וועלען ניט אנטלויפען. זיי האבען צייט, זיי קענען ווארטען. ווען איהר וועט קומען צו זיי שפעטער מיט א פאר וואכען, וועט איהר זיי אויך געפינען אויף אָרט. אין אייניגע טעג ארום וועלען מיר צופאהרען צו דעם אינזעל מאדיירא, איהר וועט דארט אפשטייגען און זיך זעצען אויף א שיף, וואס געהט קיין אייראָפא, אָדער קיין אינדיען.

— איהר האט רעכט! האט אויסגערופען פאגאנעל פרעהליך. אין מאדיירא געפינען זיך שטענדיג שיפען פון אלע געגענדען. דארט וועל איך קריגען א שיף קיין אינדיען.

אבער דיא „סקאָטיא"? האט ער געזאגט אין א מינוט ארום. איך האב דאך א טיקעט אויף דער „סקאָטיא"? און איך וואָלט זעהר געוואָלט פאהרען אויף דער

„סקאָטיא“, ווייל איך בין בעקאנט מיט'ן קאפיטאן בארטאן. איך קען פון איהם האבען געוויסע ערקונדיגונגען. ער איז אן אלטער מאטראָז און קען אלע אינזלען פון'ם אינדי־שען אצעאן.

— פון דער „סקאָטיא“ האט איהר יעצט גאר ניט וואס צו רעדען, האט איהם לאָרד גלענארוואן געזאגט. דיא „סקאָטיא“ איז ארויסגעפאהרען מיט א פאר שטונדען פריהער פאר'ן „דונקאן“, זיא איז שוין יעצט געוויס זעהר וויט. ווען איך זאל מיך שוין זאָגאר ענטשליעסען צו פאהרען יעצט צוריק קיין גלאזגא אום אייך צוריק צו פיהרען, וועט איהר דאך שוין אויך דיא „סקאָטיא“ ניט טרעפען. וואס איז אייך אלזא דער אונטערשיעד צו פאָהרען קיין גלאזגא אדער קיין מאדיירא?

פראָפעסאר פאגאנעל האט געטראכט אייניגע מינוט. ער האט איינגעזעהען, אז לאָרד גלענארוואן האט רעכט. ער האט שוין א מאל געמאכט א פעהלער, וועלכען ער קען ניט האפען צוריק.

— איך דאנק אייך, מילארד! האט עס געזאגט. ער העלפט ניט, עס מוז שוין אזוי זיין. איך מוז שוין פאהרען מיט אייך קיין מאדייראָ.

ער האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען און האט ערשט יעצט אנגעהויבען צו בעטראכטען דיא שיף, אויף וועלכע ער איז געקומען אויף אזא זאנדערבארע ארט. ער איז דאך געווען א געלערנטער און האט באלד דערקענט, אז ער געפינט זיך ניט אויף קיין פאסאזשיר שיף.

— וויא איך זעה, איז דיא „דונקאן“ א פערגניגען שיף, האט ער ענדליך גע־זאגט. אלזא, צו וועמען געהערט זיא? ווער איז דער ווירט, ביי וועלכען איך בין אזוי אונגערן געוואָרען א גאסט?

— דיא שיף געהערט צו לאָרד גלענארוואן, האט דער קאפיטאן פאראגוט געזאגט.

— און איהר זייט א ווילקאָמענער גאסט אויף מיין שיף, האט לאָרד גלענארוואן איהם געזאגט. איך דאנק דעם צופאל, וועלכער האט מיר געגעבען דיא געלעגענהייט צו האבען אויף מיין שיף דעם געלערנטען פאגאנעל אלס גאסט.

— טויזענד דאנק, מילארד פאר אייער פריינדליכקייט. אזוי וויא איהר זייט דער אייגענטהימער פון'ם „דונקאן“ און מאכט א פערגניגונגס רייזע, קענט איהר דאך זאגען איין ווארט צו דעם מאן, וועלכער שטעהט ביים רודער, ער זאל אויסדרעהן דאס רעדעל און זאל אונז פיהרען קיין קאלקוטא. אינדיען איז זעהר א שעהנעס לאנד. דיעזע דאמען וועלען האבען פיעל מעהר פערגניגען צו זעהן אינדיען און די גרויסע שטעדט באָמביי, קאלקוטא מאדראס, דשעלאבאד, דעלהי און סינגאפור, אלס צו זעהן דיא קליינע שטעדטלעך אין זיד אמעריקא. אך, וויא דאנקבאר וואלט איך אייך געווען, מילאָרד, ווען איהר זאלט הייסען אויסדרעהן דיא שיף און פאהרען קיין קאלקוטא! אייך מאכט עס ניט אויס און מיר וואלט עס געווען דיא גרעסטע געפעלינקייט. איך וואלט אייך אייביג דאנקבאר געוועזן. —

— הערר פראפעסאר, האט ליידי העלענא געזאגט, ווען אונזער רייזע וואלט געווען נור א פערגניגונגס רייזע, וואלט איך געוועזן דיא ערשטע, וועלכע וואלט אויסגע־

רופען; לאמיר אלע פאהרען קיין קאלקוטא מיט'ן געלערנטען פאגאנעל! מיר פאהרע־יעצט אבער ניט צום פערגניגען. מיר האבען א שווערע אויפגאבע גענומען אויף זיך. מיר פאהרען רעטען אונגליקליכע מענשען, וועלכע האבען געליטען שיפברוך ניט ווייט פון פאטאגאניען. יעדע שטאדט איז טהייער, עס האנדעלט זיך אום מענשען לעבען.

לארד גלענארוואן האט יעצט דערצעהלט דעם געלערנטען די געשיכטע מיט דער פלאש, מיט דיא בריעף, מיט דער ענגלישען אדמיראליטעט און וואוהין זיי פאהרען. דער געלערנטער האט אלעס אויסגעהערט זעהר אויפמארקזאם. דאס שיקזאל פון'ם קאפיטאן גראנט מיט זיינע מאטראזען האט איהם שטארק פאראינטערעסירט. ווען ער האט דערהערט, אז ליידי העלענא האט דאס געמאכט דעם פארשלאג, אז זיי זאר־לען אויף זייער אייגענער רעכענונג פאהרען זוכען דעם קאפיטאן גראנט מיט זיינע מאטראזען, האט ער זיך געווענדעט צו איהר מיט עכטע פראנצויזישע העפליכקייט און האט איהר געזאגט:

— מאדאם! ערלויבט מיר אייך אויסצודריקען מיין דאנק און מיינע בעוואונדע־רונג. איהר זייט א העלדין, מיט וועלכע ניט נור ענגלאנד, זאנדערן פראנקרייך וואלט געקענט שטאלץ זיין. איך פערלאנג יעצט ניט, אז איהר זאלט צו ליעב מיר פערליערען איין שטונדע, פאהרט אייער וועג. איך ווינש אייך גליק אויף דער רייזע און גליק אין אייער אונטערנעהמונג.

— ווערט איהר פיעללייכט אויך פאהרען מיט אונז? האט ליידי העלענא גע־פרעגט. איך וואלט מיך געשעצט גליקליך צו האבען אויף מיין שיף דעם געלערנטען פאגאנעל.

— עס מהוט מיר לייד, וואס איך קען עס ניט. איך האב אן אויפטראג פון דער געאגראפישער געזעלשאפט אין פאריז און איך מוז אויספיהרען מיין אויפטראג. איך וועל אפשטייגען אויף דעם ערשטען לאנד, וואו איהר וועט צו פאהרען.

— דאס ערשטע לאנד, וואו מיר וועלען בלייבען שטעהן, איז דיא אינזעל מאדיירא, האט קאפיטאן פאררא גוט געזאגט.

— לאז זיין מאדיירא. פון מאדיירא קיין ליסאבאן, דיא הויפט שטאדט פון פארטוגאל, איז אין גאנצען 180 מייל. ווען איך וועל געפינען אין מאדיירא א שיף, וואס געהט קיין אינדיען, וועל איך מיך אויפזעצען אין מאדיירא; ווען אבער ניט, וועל איך פון מאדיירא אריינפאהרען קיין ליסאבאן, דארט וועל איך געוויס קריגען א שיף קיין אינדיען.

— ווען איהר קענט ניט אנדערש, העלפט דאך ניט, האט לארד גלענארוואן געזאגט. אייניסטוויילען וועט איהר מוזען אננעהמען מיין גאסטפריינדשאפט. איך וועל מיר געבען אלע מעגליכע מיה אום צו מאכען אייער אנוועזענהייט אויף'ן „דונקאן" אזוי אנגענעהם, וויא נור מעגליך. איך וועל הייסען איינריכטען פאר אייך א בעזונדערע קאיוטע און ווען אונזער געזעלשאפט וועט אייך ניט זיין צו לאנגווייליג, וועלען מיר אפט פלוידערן.

— אייער געזעלשאפט וועט מיר שטענדיג זיין אנגענעהם, האט דער פראפעסאר געזאגט. מיר, פראנצויזען, זיינען א געזעלשאפטליכעס פאלק. מיר האבען ליעב מענשען.

מיר מוזען זיין צווישען מענשען. אונזער איינציגער פעהלער איז, וואס מיר האבען ליעב זעהר פיעל צו רעדען. איהר, ענגלענדער, זייט שוין אבער צו גרויסע שוויינער. איהר קענט אוועק זיצען שטונדען לאנג, קוקען איינער אויפ'ן אנדערן און שוויגען. מען האט מיר דערצעהלט פון אייערן א לארד, אז ער איז אמאל געפאהרען אויף א שמאַלער בריק. איהם ענטגעגען איז אנגעקומען אנאנדער לארד. דיא בריק איז געווען אזוי שמאַל, אז עס איז געווען אונמעגליך,ביידע קארעטעס זאלען דורכפאהרען מיט א מאל. איינער האט געמוזט פאהרען צוריק און מאכען פלאץ פארן אַנדערן. קיינער פוןביידען האט אבער ניט געוואלט פאהרען צוריק און אָפטרעטען דעם אנדערן. ביידע זיינען געבליעבען שטעהן אין דער מיט בריק, האבען אנגעקוקט איינער דעם אנדערן און האבען געשוויעגען. ענדליך איז איינעם דאך מיאוס געווארען צו קוקען און צו שוויינען. ער האָט ארויסגענומען א צייטונג און האט אנגעהויבען צו לעזען. דער אנדערער האָט זיך פאר איהם פערניינט און האָט איהם געזאָגט:

— ווען איהר וועט ענדיגען דיא צייטונג, וועט איהר זיין אזוי גוט און זי מיר געבען.

מיר פראנצויזען קענען עס נים. מיר זיינען א לעבהאפטעס, ריהרעוודיגעס פאלק. אין אונזער קערפער איז דאָ א מין קוועק־זילבער. מיר מוזען זיך בעוועגען; מיר מוזען רעדען, געהן, לויפען, שרייען און עפעס טאָהן. אזוי איז שוין אונזער כאראַקטער. איך מיין דאהער, אז אין דיא פאר טעג, וואָס איך וועל זיין אייער גאסט, וועל איך אייך פערקלינגען דיא אויערן מיט מיינע רעד. איהר מוזט מיר ענטשולדיגען, אזוי זיינען מיר שוין.

— אייערע פלוידערייען, פראָפעסאָר, וועלען מיר שטענדיג זיין אנגענעהם, האָט לאָרד גלענאַרוואַן געזאָגט העפליך.

מען האָט באַלד איינגעריכטעט א קאיוטע פארן גאסט, מען האט איהם געבראכט עסען און טרינקען. אין א קורצער צייט איז ער געוואָרען מיט אלעמען היימיש אויפ'ן שיף. ער האט נעהאלטען ווארט. ער האט מיט יעדען גערעדט, יעדען דערצעהלט, וואוהין ער פאהרט און וואָס פאר א לענדער ער וויל אויספאָרשען. ער פלעגט זיך אפט פערגעסען און מיינען, אז ער האלט א פארלעזונג פאר זיינע סטודענטען אין אוניווערזיטעט און פלעגט א מאל פרעגען אן איינפאכען מאטראָז, אויב ער וויים עפּעס פון'ם טייך יארו־דשאנגבא־טשו?

דעם אנדערן טאג האט ער געבעטען לאָרד גלענאַרוואַן, ער זאל איהם ווייזען דיא בריעף, וואָס ער האט געפונען אין דער פלאַש. לאָרד גלענאַרוואַן האט זיי איהם גע־געבען. ער האט זיי אויסשטודירט א פאר שטונדען, האט געקוקט און געזוכט אין זיינע נאָטיץ ביכער און האָט ענדליך דערקלערט, אז אנדערש קען מען גאָר דיא בריעף נים ערקלערן. באַלד איז ער בעקאנט געוואָרען מיט קאַפּיטאַן גראַנט'ס קינדער, ער האט זיי ביידען ליעב בעקומען, האט געזאָגט ראָבערטען, אז ווען ער וויל פאהרען מיט איהם קיין אינדיען, וועט ער פון איהם מאכען א גוטען סטודענט און א גרויסען גע־לערנטען. מערי גראנט האט ער פערזיכערט, אז זיא וועט באַלד געפינען איהר פאָטער, וויל זיי פאהרען אויפ'ן ריכטיגען וועג.

ווען ער איז געוואהר געווארען, אז לויט העלענאַ'ס פאטער איז דער ענגלישער

געלערנטער טורנעל, האט ער געטאנצט פאר פרייד און האט איהר א קוש געטאהן אין קאפ. ער איז מיט איהר פאטער זעהר גוט בעקאנט, זיי זיינען דיא בעסטע פריינד און שרייבען זיך שטענדיג בריעף.

— טורנעל'ס טאכטער! האט ער אויסגערופען איין מאל נאכ'ן אנדערן. איך האב דאס גליק צו פאהרען אויף איין שיף מיט מיין פריינד טורנעל'ס טאכטער. מיר זיינען געוועזן צוזאמען אויפ'ן געאגראפישען קאנגרעס אין פעטערבורג אין 1852, מיר זיינען געוועזן צוזאמען אין בערלין אין 1854. מיר זיינען געשטאנען אין איין האטעל און פלעגען פערברענגען טעג און נעכט צוזאמען.

8טעם קאפיטעל.

דער פראפעסאר ענדערט זיין בעשלוס.

פראפעסאר פאגאנעל איז באלד געווארען בעקאנט מיט אלעמען אויף דער שיף און אלע האבען איהם ליעב בעקומען. ער איז געווען גענען אלעמען פריינדליך, האט מיט יעדען גערעדט פריי און אפענהערציג, וויא מיט זיין קאמעראד, האט מיט יעדען גע־שפאסט און עס האט איהם ניט געהארט, ווען א מאטראז פלעגט א מאל א שמייכעל טהאן איבער זיינע קליידונג אדער איבער זיינע אינסטרומענטען.

דאס וועטער איז געוועהן שעהן און דיא שיף איז געגאנגען שנעל איהר וועג. דען 30טען אויגוסט האט מען דערזעהען פון דער ווייטען דיא שפיצען פון דיא בערג אויף דער גרופע פון קליינע אינזלען, וועלכע הייסען צוזאמען מאדיירא און געהערען צו פארטוגאל. לארד גלענארוואן האט געהייסען דעם קאפיטאן צו פאהרען צו דער הויפט אינזעל, אום דער געלערנטער פאגאנעל זאל דארט אפשטייגען.

— ליעבער פראפעסאר, האט ער געזאגט, אין צווייא שטונדען ארום קומען מיר אן קיין מאדיירא און איהר וועט קענען אפשטייגען און זוכען א שיף קיין אינדיען אדער קיין ליסאבאן.

ער האט ערווארטעט, אז פאגאנעל וועט זיך דערפרייען און וועט באלד לויפען צונויפנעמען זיינע זאכען. צו זיין פערוואונדערונג אבער, האט איהם דער פראפעסאר אויסגעהערט גאנץ גלייכגילטיג.

— לארד גלענארוואן, האט ער איהם געזאגט, האט איהר גערעכענט שטעהן אין מאדיירא, ווען איך זאל ניט געווען זיין ביי אייך אויף דער שיף?

— ניין, האט לארד גלענארוואן געענטפערט. איך האב אייך דערצעהלט דעם ציעל פון מיין רייזע און אז ביי מיר איז יעדער טאג טהייער.

— אלזא, ערלויבט מיר זיך צו בענוצען מיט מיין אירטהום און בלייבען נאך א פאר טעג אויף אייער שיף. דיא אינזעל מאדיירא האט פאר מיר קיין שום אינטערעס ניט, זיא איז שוין אלעמען בעקאנט. זעהר פיעלע רייזענדע זיינען שוין געוועזן אויף איהר און האבען זיא בעשריעבען, וואס זאל איך טאהן אין מאדיירא? — איהר ווייסט דאך געוויס, מילארד, אז מאדיירא איז אמאל געוועזן בעריהמט דורך איהרע טהייערע ווינען. מאדיירא וויין איז דער בעסטער און דער טהייערסטער אין דער וועלט. אויף דיא וויין ביימלעך איז אבער אנגעפאלען א גאנצ'ן קליין פליעגעלע, וועלכע מען קען זעהן נור דורך א מיקראסקאפ און וועלכע הייסט פילאקסעררא Phylloxerra דיעזעם פליעד

נעלע האט פערניכטעט אלע וויינגערטנער אין מאדיירא. שטעלט אייך פאר, אז אין 1813 האט דיא אינזעל מאדיירא ארויסגעגעבען 22 טויזענד פעסער ווין און אין 1845 האט זיא מעהר ניט ארויסגעגעבען וויא צוויא טויזענד זעקס הונדערט ניין און זעכציג פעסער ווין. איז עס ניט טרויעריג?—עס איז וואהר, אז אין מאדיירא איז דער קלימאט זעהר געזונד און זייט א געוויסע צייט האבען דיא דאקטוירים אנגעהויבען צו שיקען קיין מאדיירא מענשען, וועלכע ליידען אן ברוסטקראנקהייטען. אין מאדיירא איז זעהרווארם, דער קעלטסטער טאג איז, וויא ביי אונז אין פאריז א שעהנער טאג אין מאי. אין מאדיירא וואקסט זעהר גוט קאפע, צוקעררארהר, פייגען, טייטלען און אלע אנדערע פריכטע. דאס ווארט מאדיירא הייסט א וואלד אויף פארטוגעזיש. מען רופט דיא אינזעל מאדיירא, ווייל זיא איז בעדעקט מיט וועלדער.

וויא עס ווייזט אויס, האט ער געמיינט, אז ער איז אין אוניווערזיטעט און האלט א פארלעזונג איבער מאדיירא, ווייל פלוצלונג האט ער זיך געווענדעט צום פראוויאנטמייסטער, אלבינעט, וועלכער איז געראדע געשטאנען לעבען איהם און האט איהם נעפרעגט:

— וויאפיעל איינוואוינער געפינען זיך אין מאדיירא און אויף דיא אנדערע אינזלען ארום?

אלבינעט האט איהם אנגעקוקט און האט א שמייכעל געטאהן. ער האט זעהר גוט געוואוסט, וויאפיעל פונט פלייש עס דארף אוועק געהן איבערן טאג אויפ'ן „דונקאן“, אבער וויאפיעל איינוואוינער עס זיינען דא אין מאדיירא, האט ער זיך גאר קיין מאל ניט אינטערעסירט צו וויסען.

— זעהט איהר? איהר ווייסט ניט. אין מאדיירא און אויף דיא אינזלען ארום געפינען זיך הונדערט אכצעהן טויזענד, זעקס הונדערט ניין איינוואהנער. אלע פארטוגיזען.

ער וואלט געוועזן אוועקגערעדט איבער מאדיירא נאך א פאר שטונדען, ווען לארד גלענארוואן זאל איהם ניט געוועזן אונטערברעכען.

— אלזא, פראפעסאר פאגאנעל, זאלען מיר ניט צופאהרען קיין מאדיירא? זאל איך הייסען דעם קאפיטאן ווייטער פאהרען?

דער פראפעסאר האט זיך אומגעקוקט. ער האט זיך ערשט דערמאנט, וואו ער איז און וואס מען פרעגט איהם.

— ניין, מילארד. וואס וועל איך טאהן אין מאדיירא, ווען איך וועל ניט געפינען אזוי שנעל א שיף? ניין! לאמיר בעסער פאהרען ווייטער. דיא קאנארישע אינזלען זיינען ניט ווייט. עס איז אין גאנצען א פאר טאג רייזע. איך מיין, אז איהר זאהרט אלענפאלס פארביי דיא קאנארישע אינזלען.

— געוויס! אונזער וועג קומט אויס לעבען דיא קאנארישע אינזלען, האט לארד גלענארוואן געענטפערט, און עס איז מיר קיין אונטערשיעד ניט זיך אפצושטעלען אין מאדיירא אדער לעבען דיא קאנארישע אינזלען.

— נון, זעהט איהר, מילארד, ביי אייך איז עס גאר קיין אונטערשיעד ניט, פאר מיר אבער איז עס זעהר וויכטיג צו זיין אויף דיא קאנארישע אינזלען. ערשטענס,

זיינען זיי נאָך ניט אזוי גוט בעקאנט. זיי זיינען ווערטה, אז מען זאל זיי אביסעל אויסשטודירען. צווייטענס וויל איך זעהר זעהן דעם הויכען בערג „פיק דע טיידע״, Pic de Teyde, וועלכער געפינט זיך אויף דער אינזעל טענעריפא. איהר האט דאָך געוויס געהערט פון דיעזען מערקווירדיגען בערג און ווייסט געוויס, אז ווען דיא זון געהט אונטער און אויף דער גאנצער אינזעל איז שוין גוט פינסטער, בעלייכטעט נאָך דיא זון דעם שפּיץ פון דעם פיק דע טיידע און ער שיינט און לייכטעט, וויא א שעהנע, גרויסע לאַנטערנע בעלייכטעט א פינסטערען זאל. דאס איז זעהר אינטערעסאנט. איך האב עס שטענדיג געוואלט זעהן, איך האָב אָבער קיין געלעגענהייט ניט געהאט. יעצט וועל איך בענוצען דיא געלעגענהייט און וועל אויסשטודירען דיא קאנארישע אינזלען, בעזאנדערס אבער דעם ״פיק דע טיידע״.

— מיט פערגניגען, ליעבער פּראָפעסאר, האט לארד גלענארוואן געזאָגט און האט געגעבען א בעפעהל, אז דיא שיף זאל פאהרען ווייטער און זאָל זיך ניט אפּשטעלען אין מאדיירא.

דעם אנדערן טאָג געגען 4 אוהר נאָכמיטאָג איז דער פּראָפעסאר פאגאנעל און דער קאפּיטאן פארראגוט ארומגעגאנגען אויפ׳ן דעק. דער פּראָפעסאָר האט איהם אנגעהויבען אויסצופרעגען, אויב ער איז שוין א מאָל געוועזן אין זיד אַמעריקא, וואוהין זיי ווילען צו פאהרען אין פּאטאגאניען און וויא לאנג זיי דענקען דארט צו בלייבען. ער האט גערעדט אהן אן אויפהער, וויא זיין שמייגער איז געוועזן, האט געפרעגט פראַגען און האט זיי אליין פערענטפערט. פּלוצלונג איז איהם דער קאפּיטאן פארראגוט אריינגעפאלען אין דיא רעד און האט איהם געוויעזען אויף א פּונקט אין זידען (דרום זייט).

— גיט נור א קוק, פּראָפעסאר, דארט, אין יענע געגענד. זעהט איהר עפּעס?

— איך זעה גאר ניט.

— איהר זעהט גאר ניט ווייל איהר קוקט ניט, וואוהין מען דארף. קוקט ניט אונטער דיא וואלקען, זאנדערן איבער דיא וואלקען.

דער פּראָפעסאָר האט געקוקט אין אלע זייטען און האט גאר ניט געזעהן.

— מגעליך, אז איהר ווילט עס ניט זעהן, האט געזאגט קאפּיטאן פארראגוט מיט פערדרוס. זעהט נור דאָרט, וואו איך וויִז אייך מיט דער האנד. דארט, הויך איבער דיא וואָלקען שטעקט ארויס דער שפּיץ פון׳ם בערג פיק דע טיידע אויף דער אינזעל טענעריפא. מיר זיינען יעצט ניט מעהר אלס פופציג מייל ווייט פון דער אינזעל און דער הימעל איז א ביסעל בעדעקט מיט וואָלקענס אין יענער געגענד, אָבער דעם בערג קען מען זעהן דייטליך, וויא ער איז פיעל העכער פון דיא וואלקענס.—נו? זעהט איהר איהם ענדליך?

— אה, יא! יעצט זעה איך איהם זעהר דייטליך, האט דער פּראָפעסאָר געזאגט. אט דאס איז דער בעריהמטער בערג פיק דע טיידע, אדער פיק דע טענעריפא? איך האב מיר איהם גאנץ אנדערש פארגעשטעלט. איך האב געמיינט, אז ער איז פיעל העכער.

— דאס איז מיר א וואונדער, פּראָפעסאָר. וואס הייסט, איהר האט געמיינט,

אז ער איז פיעל העכער? ווייסט איהר דען נים, וויא הויך דער פיק דע טענעריפא איז?—איהר זאלט עס נים וויסען? דאס קען נים זיין!

— געוויס, ווייס איך! האט דער פראפעסאר אויסגערופען. דער פיק דע טענע־ריפא איז 11 טויזענד פוס דיא הויך. דער העכסטער בערג אין דער שווייץ, דער מאן בלאן איז 14 טויזענד פוס דיא הויך. דער מאן בלאן אבער ווייזט אוים פיעל העכער און פיעל גרעסער. ער מאכט אויך א בעסערן איינדרוק אויף א מענשען, וואס זעהט איהם צום ערשטען מאל.

— אבער פראפעסאר, איהר זעהט דאך איהם נור פון דער ווייטענס, פראבירט נור ארויפגעהן אויף איהם, וועט איהר שוין זעהן, וויא לייכט עס איז.

— ארויפקלעטערן אויפ'ן פיק דע טענעריפא? ניין! צו וואס זאל איך עס טאהן, ווען דיא געלערנטע הומבאלד און באנפלאן זיינען שוין בעשטיעגען דיעזען בערג און האבען איהם אזוי גוט בעשריעבען? האט איהר געהערט פון אלכסנדר הומבאלט? דאס איז געווען א רייזענדער און א נאטורפארשער! — אין 1799 איז ער ארויפגעקלע־טע־ט ביז אויפ'ן שפיץ פון פיק דע טענעריפא. ער בעשרייבט איהם מיט פאלגענדע ווערטער:

„דער פיק דע טענעריפא האט אין זיך אלע קלימאטען פון דער וועלט. מען
„קען איהם איינטהיילען אין פינף טהיילען, אדער פינף גארטלען. אונטען איז
„גאנץ היים און עס וואקסען אויף איהם וויינטרויבען און אנדערע פריכטע, וועלכע
„וואקסען נור אין דיא גאנץ הייסע לענדער. דאן הייבט זיך אן א מעסיגערער קלי־
„מאט: עס וואקסען לארבער ביימער און אנדערע פריכטע, וועלכע וואקסען אין
„קעלטערע געגענדען. דאן קומט דאס קלימאט פון דיא קאלטע געגענדען, וויא
„רוסלאנד און קאנאדא. עס וואקסען אויף איהם נור טאנען (סאסנא) און פיכטען.
„העכער וואקסען שוין גאר קיין בוימער נים, אדער דיא בוימער זיינען אזוי קליין,
„אז מען קען זיי רעכענען פאר הויכע גראזען. זיי זיינען צווערגע (קארליקעס). נאך
„העכער וואקסט אויף איהם גאר נישט. עס איז צו קאלט, עס זאל דארט עפעס
„וואקסען. דער בערג ענדיגט זיך מיט אזא שארפען שפיץ, אז עס איז גאנץ
„אויבען ניטא זאגאר קיין ארט, וואו זיך צו זעצען. ווען מען איז אבער אויפ'ן
„שפיץ בערג, קען מען זעהן אויף עטליכע הונדערט מייל ארום. דיא שעהנע
„אויסזיכט, וואס מען געווינט, ווען מען איז אויפ'ן העכסטען פונקט, בעלוינט פאר
„דער מיה, וואס מען האט ארויפצוקלעטערן אזוי הויך".

דער פיק דע טענעריפא איז א מאל געווען א וואולקאן, א בערג, וואס שפייט מיט פייער. היינט איז ער שטיל געווארען. ער איז אויסגעלאשען געווארען. ווען הומבאלדט איז געווען אויף איהם, האט ער זיך אראפגעלאזען אין לאך, פון וואנען דאס פייער פלעגט א מאל ארויסגעהן, אדער קראטער, וויא דיא געלערנטע רופען עס. אין קראטער האט ער געפונען נור אש און שוועפעל, אבער אלעס פערקיהלט, פערגלי־ווערט — אויסגעלאשען.

דער געלערנטער הומבאלדט האט גענוג בעשריעבען דעם פיק דע טענעריפא.

ער האָט שוין פאר מיר גאָר ניט איבערגעלאָזען. צו וואס זאל איך יעצט פאהרען קיין טענעריפא? וואָס וועל איך דאָרט ענטדעקען?

— איך מיין אויך, אז עס איז ניט גלייך פאר אייך, איהר זאָלט אָפּשטייגען אויף דיא קאנארישע אינזלען, האט קאפּיטאן פאררּאגוט געזאגט. צו דיא קאנארישע אינזלען קומען זעלטען צו גרויסע שיפען און איהר וועט דארט מוזען זעהר לאנג ווארטען אויף א שיף.

— וואָס מיינט איהר, ליעבער קאפּיטאן, ווען איך זאל אפשטייגען אויף דיא גרינע אינזלען, אדער וויא דיא שפּאניער רופען זיי Insula de Cape Verde?

— געוויס קענט איהר עס טאהן, פּראפּעסאר, האט קאפּיטאן פאררּאגוט געזאגט. איך קען אייך צופיהרען צו דער הויפּט שטאדט פון דיא גרינע אינזלען, ווילא פּראיא.

— ווילא פּראיא איז א שעהנע שטאדט. האָט דער פּראָפּעסאר געזאגט, אויסער דעם ליעגען דיא גרינע אינזלען ניט ווייט פון וועסט אפריקא. פון ווילא פּראיא וועל איך קענען פאהרען זעהר לייכט קיין סענעגאל, א לאנד אין וועסט אפריקא, וועלכעס געהערט צו פראנקרייך. אין סענעגאל וועל איך זיין צווישען לאנדסלייט, צווישען פראנ־צויזען, מענשען, וואס קענען מיך, און דער גובערנאטאר פון סענעגאל וועט מיר געוויס פארהעלפען צו פאהרען קיין קאלקוטא. ווען איך וועל איהם ווייזען דיא בריעף, וועלכע איך האב פון אונזער קייזער, נאפּאלעאן III, וועט ער מיר זאגאר געבען א שיף, וועל־כע געהערט דער רעגיערונג.

— מיר מוזען אלענפאלס צופאהרען צו דיא גרינע אינזלען, האט קאפּיטאן פאר־רּאגוט געזאגט, וויל לאָרד גלענארוואן האט דארט בעשטעלט שטיין קוילען פאר „דונקאן" און מיר וועלען קיין צייט ניט פערליערען דורך אייך.

— נו, און פאר דיא וויסענשאפט אינטערעסירט איהר זיך גאר ניט? האט דער פּראפּעסאר געפרעגט. זייט איהר א מאל געוועזען אויף דיא גרינע אינזלען? האט איהר א מאל אויסשטודירט דיא גרינע אינזלען? איך פארשטעה ניט, וויא אזוי פאהרען עס מענשען ארום אויפ'ן מעער מיט פערבונדענע אויגען? איהר פאהרט צו דיא גרינע אינזלען און האט גאר אין זינען קוילען?

וויא עס וויזט אויס האט דער פּראפּעסאר ווידער א מאל געמיינט, אז ער רעדט צו איינעם פון זיינע סטודענטען און ניט צו א קאפּיטאן פון א שיף. קאפּיטאן פאררּאגוט האט איהם באלד אויפמערקזאם געמאכט אויף זיין פעהלער.

— ליעבער פּראָפּעסאר, האט ער איהם געזאגט, פאר דיא וויסענשאפט זארגען זיך מענשען, וויא אלכסנדר פאן הומבאלדט, באָנפּלאן און איהר. מיר איינפאכע מענ־שען זיצען אין דערהיים און לעזען אייערע ווערק מיט פערגניגען. — אלזא, לאמיר יעצט אוועקלעגען דיא וויסענשאפט אין א זייט. זאגט מיר אייער ענטשלוס. ווילט איהר אויסשטייגען אויף דיא קאנארישע אינזלען אדער אויף דיא גרינע אינזלען? איך מוז עס וויסען, איך מוז דאך געבען מיינע בעפעהלע מיינע מאטראזען.

— איך האב אייך שוין געזאגט. איך וועל אויסשטייגען אויף דיא גרינע אינזלען אין ווילא פּראיא.

קאפיטאן פאררא‎גוט האט געהייסען דעם שטייערמאן פאהרען גלייך און זיך ניט אוועק קעהרען אן א זייט צו דער אינזעל טענעריפא, וויא ער האט איהם געהייסען חיינט אין דער פריה.

דיא שיף איז געגאנגען ווייטער איהר וועג. דעם 2טען סעפטעמבער האט זיך דאס וועטער געענדערט. דער הימעל האט זיך בעדעקט מיט וואלקענס און עס האט אנגעהויבען שטארק צו רעגנענען. זיי זיינען געפאהרען אין וועסט זייט פון אפריקא. ענדע אויגוסט הייבט זיך אן אין יענע געגענדען דער ווינטער, אבער ניט אזא ווינטער וויא ביי אונז מיט שנעע, מיט ווינטען און מיט פרעסט. פון אזא ווינטער ווייסט מען דארט ניט—עס הייבט אן צו רעגנענען, דאס הייסט אין אפריקא ווינטער. טאג טעג־ ליך ווערט דער הימעל בעדעקט מיט וואלקען און עס רעגנענט. א מאל רעגנענט עס אוועק עטליכע טעג נאכאנאנד; א מאל רעגנענט עס נור אייניגע שטונדען אין טאג, אבער רעגנענען מוז עס יעדען טאג. דיא אפריקאנער נעגערן רופען דיא רעגען צייט: „מאזיקא“ — וואסער. דערפאר האבען עס דיא שפאניער, וועלכע וואינען אין יענע גע־ געגדען א נאמען געגעבען Le tempo des aguas דיא צייט פון דיא וואסערן.

פאר רייזענדע איז דיא רעגענצייט זעהר אונאנגענעהם, פאר דיא איינוואוינער פון אפריקא אבער איז זיא נויטהווענדיג. אין דעם הייסען ברענענדיגען זומער נעהט גאר קיין רעגען ניט. דיא ערד ווערט פערברענט, פערדארט און הארט וויא א שטיין, אז קיין זאך קען אויף איהר ניט וואקסען. אין דער רעגען צייט, אדער אין אפריקא־ נישען ווינטער, הייבט ווידער אן אלעס גרין צו ווערן, אלעס צו בליהען און אלעס צו וואקסען. דאמאלס פערזייעט דער אפריקאנער זיינע פעלדער און גרייט זיך אן עסען אויף דיא הייסע צייט. דיא רעגען צייט איז אין יענע געגענדען צווייא מאהל אין יאהר: אין סעפטעמבער און אין אפריל.

אונזערע רייזענדע זיינען געראדע געקומען אין דער רעגען צייט פון סעפטעמבער און זיינען געווען זעהר ניט צופריעדען מיט׳ן רעגען. עס איז געווען אונמעגליך ארויס־ צוגעהן אויפ׳ן דעק פונ׳ם שיף. מען האט געמוזט זיצען א גאנצען טאג פערשפארט אין דער קאיוטע. לארד גלענארוואן און ליידי העלענא זיינען יעצט געווען העכסט צו־ פריעדען, וואס פאגאנעל איז געווען ביי זיי אויפ׳ן שיף. ער איז געזעסען מיט זיי א גאנצען טאג אין דער קאיוטע און האט גערעדט איבער געאָגראפיע און אנדערע וויסענ־ שאפטען.

דיא שיף איז אונטערדעסען געגאנגען איהר וועג און דעם 4טען סעפטעמבער איז זיא שוין געשוואומען צווישען דיא גרינע אינזלען. זיא איז פארביי געגאנגען דיא קליינע אינזעל, סאל און דער קאפיטאן האט עס זאגאר ניט געמעלדעט, ניט לארד גלענארוואן, ניט דעם פראפעסאר, ווייל דיא גאנצע אינזעל איז בעדעקט מיט געזאל־ צענעם זאמד און עס וואקסט אויף איהר גאר נישט. קיינער וואוינט אויף איהר ניט, זאגאר דיא פויגעל אנטלויפען פון איהר, ווייל דער זאמד איז שטארק געזאלצען און, ווען זיי זעצען זיך אויפ׳ן זאמד, הייבט עס זיי אן צו עסען.

דער קאפיטאן האט זיי געמעלדעט ערשט, ווען זיי זיינען פארביי געפאהרען דיא אינזעל סען זשאק, ווייל דיא גאנצע אינזעל איז בעדעקט מיט בערג, וועלכע זיינען

בערעקט מיט גרינע גראז, אז עס איז א פערגניגען אנצוקוקען. מעגליך, אז דער פאר האט מען דיעזע גרופּע אינזלען א נאמען געגעבען דיא גרינע אינזלען. אין אנאנדער צייט וואלט לארד גלענארוואן און ליידי העלענא געוויס ארויסגעגאנגען אויפ'ן דעק בעטראכ־טען דיא שעהנע גרינע אינזלען. יעצט אבער האט עס שטארק גערעגענט און זיי האבען געמוזט בלייבען אין זייער קאיוטע.

ווען דער פּראָפעסאר האט דערהערט, אז זיי פאהרען צווישען דיא גרינע אינזלען האט ער אנגעהויבען צונויפצונעהמען זיינע זאכען און זיי צונויפצופּאקען. דאס איז געוועזען קיין לייכטע ארבייט פאר איהם. אין דיא עטליכע טעג, וואָס ער איז געוועזען אויפ'ן שיף, האָט ער אזוי צו וואָרפען זיינע ביכער און זיינע אינסטרומענטען, אז עס איז ווירקליך שווער געווען, זיי צונויפצונעהמען.

דעם 5טען סעפּטעמבער אין דער פריה האָט דער קאפּיטאן געמעלדעט, אז דיא „דונקאן" איז שוין אריינגעפאהרען אין פּארט פון ווילא פּראיא און אין א שטונדע וועט זיא שוין שטעהן לעבען דאָק.

דאס וועטער איז געווען שרעקליך. עס האָט געגאסען עמערוויים. א שטאר־קער ווינד האט געבלאָזען און האט אויפגעהויבען בערג הויכע וועלען (כוואַליעס). נור מיט שווערע מיה איז עס געלונגען דעם קאפּיטאן אריינצופיהרען דיא שיף אין פּארט און זיא גליקליך צו ברענגען צום דאָק.

וויא עס האט געגאסען און וויא שטארק דאס מעער האט גערוישט און געקאָכט, איז דאך לארד גלענארוואן און ליידי העלענא ארויסגעגאנגען אויפ'ן דעק. זיי האבען געוואלט אנקוקען דיא שטאדט ווילא פּראיא און בעטראכטען א ביסעל דיא אינזעל. עס איז אבער געווען אונמעגליך עפּעס צו זעהן, דער רעגען איז געגאנגען אזוי געדיכט, אז ער האט פערדעקט דיא שטאדט מיט דער אינזעל, וויא מיט א שלייער. זיי האבען געמוזט באלד צוריקגעהן אין דער קאיוטע. דער פּראָפעסאר איז אויך ארויסגעגאנגען אויפ'ן דעק און איז אויך באלד צוריק געלאָפען אין דער קאיוטע, דורכגענעצט ביז אין העמד.

— נו? וואָס זאגט איהר יעצט, פּראָפעסאר? האט איהם לארד גלענארוואן געפרעגט. אלעס איז געגען אייך, זאגאר דער רעגען און דער ווינד האבען זיך פער־שווארען געגען אייך: זיי לאזען אייך ניט אָפּשטייגען אין ווילא פּראיא.

— איך וועל דאך מוזען אויסשטייגען, האט פּאגאנעל געזאגט לאנגזאם און אונגערן.

— אבער וויא קענט איהר אויסשטייגען אין אזא שרעקליכען רעגען? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— מיך וואָלט גאָר ניט געהארט — וועל איך א ביסעל פארדעגענט ווערן, איך האב נור מורא פאר מיינע ביכער און מיינע אינסטרומענטען. זיי קענען אין גאנצען פערדארבען ווערן און צו גרונדע געהן. וואס וועל איך טאהן אהן מיינע ביכער און אהן מיינע אינסטרומענטען?

פּאגאנעל איז ארומגעגאנגען אין דער קאיוטע אהין אהער, וויא א פערצווייפעל־טער. לארד גלענארוואן האט איהם נאך געשאטען זאלץ אויף דיא וואונדען:

— און ווען איהר וועט שוין שיצען אייערע ביכער און אייערע אינסטרומענטען, זיי זאלען ניט פערנעצט ווערן, וואס וועט איהר מאהן מיט זיי אין ווילא פראיא? קיין האטעלס און קיין גאסט הייזער זיינען דארט ניטא. איהר וועט זיך מוזען איינבעטען ביי איינעם פון דיא איינוואינער, ער זאל אייך אויפנעהמען אויף קוואטיר און איהר וועט מוזען שלאפען צוזאמען מיט דיא אפען (מאנקעס) און מיט דיא שווינע. אין ווילא פראיא איז נאך ניט איינגעפיהרט, אז יעדער מענש זאל האבען א בעזונדער צימער און א בעזונדער בעט. דא לעבען נאך דיא מענשען, וויא אין דיא גוטע אלטע צייטען איז געוועזען דיא מאדע. דער מאן, דיא פרוי, דיא קינדער, דיא קעלבלעך, דיא שווינע און דיא אפען עסען צוזאמען, טרינקען צוזאמען, און שלאפען צוזאמען. דיא אפען זיינען א נייגיעריגעס פאלק, זיי וועלען געוויס וועלען פראבירען אייערע ביכער און אייערע אינסטרומענטען. זיי וועלען אויך האבען גענוג צייט דערצו, ווייל איהר וועט מוזעןווארטען צוויא־דרייא מאנאט, ביז א שיף וועט אנקומען.

— צווייא — דריי מאנאט? האט אויסגעשריען דער פראפעסאר. וואס רעדט איהר?

— איהר זייט טאקע א גרויסער געלערנטער, האט לארד גלענארוואן געזאגט רוהיג, איך ווייס אבער וואס איך רעד. דיא רעגען צייט האט זיך יעצט ערשט אנגע־הויבען. זיא געדויערט צווייא—דרייא מאנאטע. אין דיעזע צייט קומען קיין גרויסע שיפען צו דיא גרינע אינזלען. דאס מעער איז זעהר שטירמיש, אין פיעלע ערטער איז עס ניט טיעף און דיא גרויסע שיפען האבען מורא צו קומען א הער.

— נו, וואס הארט עס אייך, פראפעסאר? האט ליידי העלענא געהאלפען איהר מאן. איהר וועט אייער צייט ניט פערליערן אומזיסט, איהר וועט דערווייל אויספאר־שען דיא גרינע אינזלען. איך געדענק, מיין פאטער האט מיר געזאגט, אז דיעזע גרופע אינזלען איז נאך זעהר ווייניג בעקאנט. כמעט אלע שיפען, וואס פאהרען פון ענגלאנד קיין זיד אמעריקא, פאהרען פארביי דיא גרינע אינזלען און דאך האט זיך נאך ניט געפונען קיין געלערנטער, וועלכער זאל זיי אויספארשען. פאר וואס זאלט איהר ניט זיין דער געלערנטער, הערר פראפעסאר, וועלכער זאל זיך געבען דיא מיה אויסצושטודירען דיעזע גרופע אינזלען?

— וואס זאל איך דא שטודירען? האט אויסגערופען דער פראפעסאר פער־צווייפעלט. אויף דיעזע אינזלען איז ניטא קיין אינטערעסאנטע זאכען.

— איהר קענט אויספארשען דיא גרויסע טייכען, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— וואס פאר א טייכען? אויף דיעזע אינזלען זיינען דא גאנץ קליינע טייכלעך, וועלכע ווערן אום [illegible] ער אין גאנצען אויסגעטריקענט.

— נו, קענט איהר אויסשטודירען דיא וועלדער, האט לארד גלענארוואן ווייטער געזאגט.

— וואס פאר א וועלדער? עס קען דאך ניט זיין קיין וועלדער אהן בוימער? אויף דיעזע אינזלען געפינט זיך ניט איין בוים!

— א שעהן שטיק לאנד! — האט געזאגט דער מאיאר — אין וועלכען עס זיינען ניטא ניט קיין טייכען, ניט קיין בוימער. וואס דען איז דא?

— עס זיינען דאָ בערג, האָט לאָרד גלענאַרוואַן ווייטער געזאָגט און אונזער פּראָפעסאָר וועט אויסשטודירען דיא בערג.

— וואס פאר בערג? האט געשריען דער פּראָפעסאר. בערגלעך! קליינע בערג־לעך, מעהר איז דאָ ניטאָ. דערצו נאך האט זיי שוין איינער בעשריעבען פריהער פאר מיר.

— ווער האט זיי ביי אייך אויסגעחאפּט?

— דער געלערנטער געאָלאָג, סענט־קלער־דעוויל.

— דאס קען ניט זיין!

— ליידער, איז עס אָבער יאָ אזוי. דיא פראנצויזישע רעגיערונג האט אין 1856 ארויסגעשיקט דעם געלערנטען סענט־קלער־דעווילל אויף דער פראנצויזישער שיף „דעסידע״. ער האט אויסגעפאָרשט אלע אינזלען און האט זיי בעשריעבען. ער האט אויסגעפאָרשט דעם איינציגען אינטערעסאנטען בערג אויף דער אינזעל פּאָגאָ, ווייל ער ער איז א וואולקאן, ער שפּייט מיט פייער, און האט אזוי בעשריעבען, אז איך האב שוין גאָר ניט וואס צו טאָהן.

— אלזא, וואס וועט איהר טאהן דא, הערר פּראפּעסאר? האט ליידי העלענא געפרעגט.

פאגאנעל האט אראפּגעלאזען דעם קאפּ אויף דיא ברוסט און האט געשוויעגען. ער איז געווען אין א פערצווייפלונג. ער האט ווירקליך ניט געוואוסט וואָס צו טאהן. ענדליך איז ער צוגעגאנגען צו לאָרד גלענארוואן און האט איהם געפרעגט:

— וואו דענקט איהר זיך אפּצושטעלען, ווען איהר וועט אוועקפאהרען פון דיא גרינע אינזלען?

— אין דער שטאדט קאָנסעפּסיאָן אין זיד אמעריקא.

— דאס איז דאָך אָבער זעהר ווייט פון אינדיען

— איך וייס ניט, האט לארד גלענארוואן געזאגט. איהר האט געוואלט פאה־רען קיין אינדיען. וואס איז אייך דער אונטערשיעד, אויב איהר פאהרט קיין אָסט אינ־דיען אדער קיין וועסט אינדיען?

— אָסט אינדיען איז א גרויס לאנד אין אזיען און וועסט אינדיען זיינען אייניגע אינזלען אין אַמעריקא. אַלזאָ, וואס פרעגט איהר, וואס פאַר אן אונטערשיעד עס איז? עס איז דאך א גרויסער אונטערשיעד!

— איך פארשטעה דאָך ניט, האט לאָרד גלענארוואן ווייטער געזאגט. איהר זייט א געלערנטער און פאָהרט אויספארשען דיא פעלקער פון אינדיען. וואָס איז אייך דער אונטערשיעד, ווען איהר וועט קומען קיין פּאטאַגאָניען און וועט אויספארשען דיא פעלקער פון פּאטאַגאניען? זיי הייסען דאך אויך אינדיאנער. איך מיין, אז דיא אינדי־אנער אין פּאטאגאניען זיינען אזוי אינטערעסאַנט פאר דער וויסענשאפט, וויא דיא אינדיאַנער פון פּענדשאב.

(פּענדשאב איז א לאנד אין אָסט אינדיען. עס הייסט פּענדשאב, ווייל אין דיעזען לאנד שטרעמען פינף טייכען).

דער פּראפּעסאר האָט געטראַכט אײנינע מינוט און האט זיך געווענדעט צו לאָרד גלענאַרוואַן.

— איהר האט פיעללייכט רעכט, מילארד. עס איז מיר קיין מאל ניט איינגעפאלען, אז פאטאגאניען איז נאך זעהר ווייניג אויסגעפארשט. איבער פאטאגאניען האט מען דער וויל אזוי ווייניג געשריעבען, אז איך קען ווירקליך דא זעהר פיעל ענטדעקען און אויספארשען —

— און בעקומען דיא גאלדענע מעדאילע, וועלכע דיא ענגלישע געאגראפישע געזעלשאפט האט צו געזאגט פאר דאס בעסטע ווערק איבער פאטאגאניען, איז איהם לארד גלענארוואן אריינגעפאלען אין די רעד.

— אבער מיין אויפטראג? איך וויל דאך אויספארשען דעם יארו-דשאנגבא-טשו?

— נו, וועט איהר אויספארשען דעם טייך גאלעגאס אין פאטאגאניען. ער איז אויך זעהר ווייניג בעקאנט.

אין דיעזע צייט איז ליידי העלענא צו געגאנגען צו איהם און האט איהם געזאגט פריינדליך און מיט א ביטענדע שטימע:

— קומט, פראפעסאר! פאהרט מיט אונז קיין פאטאגאניען! איך וויל אייך זעהר האבען אויף מיין שיף. פאהרט מיט אונז!

וויא צערשטרייעט דער פראפעסאר איז געוועזען; וויא פערטיעפט אין זיין וויסענשאפט ער איז געוועזען, האט דאך דיא פריינדליכע, ביטענדע שטימע פון ליידי העלענא און איהרע ווערטער, וועלכע זיינען ארויס פון גאנצען הארצען געמאכט א שטארקען איינדרוק אויפ'ן פראפעסאר. ער איז געוועזען גערירט.

אזוי זיינען שוין דיא מענער. זיי מעגען זיין ווילד און גראב, זיי מעגען זיין וויא פערטיעפט אין זייערע געדאנקען, דיא ווייבע, ביטענדע שטימע פון א שעהנע פרוי ווירקט אויף זיי, וויא א צויבער.

— מאדאם...., האט דער פראפעסאר געשטאמעלט. איך האב דאך אבער.... אן אויפטראג....

— ליעבער פראפעסאר האט ליידי העלענא געזאגט לעבהאפט, דער צופאל האט אונז געבראכט דיא בריעף פון'ם אומגליקליכען קאפיטאן גראנט; דער צופאל האט אונז געפיהרט אויף דיעזע רייזע; דער זעלבער צופאל האט אייך געבראכט אויף אונזער שיף. וויא עס ווייזט אויס, וויל דער צופאל, אז מיר זאלען צוזאמען פאהרען. פאהרט מיט אונז, פראפעסאר, פערלאזט אונז ניט!

— איך ווייס ווירקליך ניט.... וואס איך זאל אייך זאגען.... יא, אדער ניין.... עס ווערט אייך פיעללייכט זיין אונבעקוועם.... איך וועל אייך שטערן....

— מיר ווילען אלע, איהר זאלט בלייבען ביי אונז, איהר ווערט אונז גאר ניט שטערן, האט ענדליך לארד גלענארוואן געזאגט ערנסט. בלייבט, פראפעסאר, און פאהרט מיט אונז.

ער האט איהם דערלאנגט דיא האנד. דער פראפעסאר האט זיא גענומען און האט זיא געדריקט.

9טעס קאפיטעל.

דיא מאנגעללעהאנס שטראסע.

אלע זיינען געוועזן העכסט דערפרייט און צופריעדען, ווען זיי האבען דערהערט אז דער פראפעסאר פאגאנעל האט זיך ענטשלאסען צו בלייבען אויפ'ן „דונקאן“ און צו פאהרען מיט זיי זובען דעם קאפיטאן גראנט. דער קליינער ראבערט גראנט איז אזוי ארויפגעשפרונגען אויפ'ן האלז און האט איהם אנגעהויבען צו קושען. פאגאנעל האט זיך קוים אויסגעריסען פון איהם.

— אלזא, דו ווילסט לערנען געאגראפיע, דו נאררישער קליינער מאן? נון, גוט! איך וועל דיך לערנען געאגראפיע, אסטראנאמיע, עטהנאלאגיע און אנטראפאלאגיע. איך וועל מאכען פון דיר א גרויסען געלערנטען. לערן נור פלייסיג, וועל איך דיך אויפ־נעהמען אין דער אוניווערזיטעט אין פאריז.

באלד איז דער „דונקאן“ אוועקגעפאהרען פון ווילא פראיא און פון דיא גרינע אינזלען און איז געפאהרען זיין וועג קיין זיד אמעריקא. וואס ווייטער זיא איז אוועק־געפאהרען פון אפריקא, איז דאס וועטער געווארען אלץ שעהנער. דער רעגען האט אויפגעהערט, דער הימעל איז ווידער געווארען קלאר און העלל. אלע האבען ווידער פערבראכט דעם גאנצען טאג אויפ'ן דעק. דער פראפעסאר פלעגט רעדען און ערקלער־רען אלעס וואס זיי האבען באגעגנט אויפ'ן וועג. אלע זיינען געוועזן פרעהליך און גליק־ליך. נור איין מענש אויפ'ן שיף איז ניט געוועזן צופריעדען מיט'ן פראפעסאר. דאס איז געוועזן דער פראוויאנטמייסטער אלבינעט.

ווען ער פלעגט קומען אין עס־זאל גרייטען צו טיש, פלעגט ער געפינען דעם טיש פארלעגט מיט ביכער, לאנדקארטען און אינסטרומענטען. פלעגט ער זיי וועלען אראפ־נעהמען און גרייטען צו טיש, פלעגט דער פראפעסאר שרייען, זיך בייזערן און איהם רופען, א שלעכטער שילער. איין מאל זאגאר האט פאגאנעל איהם געזאגט פעסט און ענטשלאסען, אז ער וועט איהם שטעלען א שלעכטע מארקע און וועט איהם ניט דורכ־לאזען אויפ'ן עקזאמען. אלבינעט האט זיך צוואר זעהר וועניג געקימערט פאר'ן עקזאמען; ער האט זאגאר געהאט זעהר וועניג לוסט צו האלטען עקזאמען אין פאריזער אוניווער־זיטעט. ער האט בעסער געוואלט, אז דער טיש זאל זיין געגרייט אין דער צייט און מען זאל עסען אין דער צייט און ער וואלט ניט געוועזן געהערט דעם פראפעסאר, אבער ליידי העלענא און בעזאנדערס דער קליינער ראבערט פלעגען שטענדיג האלטען פאר'ן פראפעסאר און פלעגען איהם געבען גרעכט יעדעס מאל, ווען ער פלעגט זיך קריעגען מיט אלבינעט'ן. דאגעגען פלעגט דער מאיאר רידשארדסאן האלטען מיט'ן פראוויאנט־מייסטער.

— דיא געאגראפיע (ערד־בעשרייבונג) איז א גרויסע וויסענשאפט, פלעגט דער מאיאר זאגען, אבער צו עסען קומט זיא דאך ניט. ווען איך בין הונגעריג, וועל איך אוועקגעבען הונדערט לאנדקארטען פאר א גוטען סטייק.

דער קריעג צווישען דעם פראפעסאר און דעם פראוויאנטמייסטער איז געווארען נאך גרעסער, ווען דער פראפעסאר האט דערשמעקט, אז לארד גלענארוואן האט מיט

גענומען אויפ'ן שיף זעהר פיעל ביכער, כמעט זיין גאנצע ביבליאָטהעק. פון פון יענעם טאג אָן, וואס ער איז געוואהר געווארען פון דיא ביכער, איז ווירקליך ניט געוועזן פון איהם אויסצוהאלטען. מען האט געפונען ביכער אויף דיא טישען, אויף דיא בעטען, אין דיא קאסטענס, אין דיא קאיוטען פון דיא מאטראָזען און זאָגאר אין קיך. עס האט גערעגענט מיט ביכער. אַלבינעט האט געדארפט האלטען דיא שיף אין ארדנונג, אלעס אויפראַמען, אלעס לעגען אויף זיין אָרט און זעהן, אז קיין זאך זאָל זיך ניט וואלגערן. מען קען זיך דענקען זיין פערצווייפלונג, ווען ער האָט, דאכט זיך, אלעס אויפגעראמט און אלעס געבראכט אין ארדנונג און פלוצלונג האט ער ווידער געפונען אומעדום ביכער און לאנד קארטען.

צום גליק, האט עס מערי גראנט בעמערקט און זיא פלעגט נאכגעהן דעם פּראָפעסאר און צונעהמען דיא ביכער, וועלכע ער האט צוואווארפען. זייט דער פּראָפעסאר איז געקומען אויפ'ן „דונקאן" און האט זיך בעקאנט מיט מערי גראנט, איז צווישען זיי ענטשטאנען א זאנדערבארע פריינדשאפט. דער פּראָפעסאר פלעגט רעדען מיט'ן יונגען מעדכען מיט א זאנדערבארען פערגניגען. ער פלעגט זאגאר פערגעסען זיין וויסענשאפט און פלעגט מיט איהר רעדען פון גאנץ אנדערע זאכען: פון איהר פאָטער, פון איהר ברודער, וויא אזוי זיי האבען געלעבט אין גלאזגא און דערנאך אין דונדי און וויא אזוי זיי קומען אויפ'ן „דונקאן". מערי גראנט פלעגט אויסהערען דעם פּראָפעסאר אויפמערקזאם, פלעגט איהם העלפען צונויפזוכען זיינע ביכער און זיינע אינסטרומענטען, פלעגט איהם מאכען אויפמערקזאם, ווען ער האט צושטרייטערהייט זיך אנגעטאהן ניט, וויא עס דארף צו זיין און פלעגט טאהן אלעס מעגליכע, אז אלבינעט זאל ניט האבען וואס צו ברומען און צו בייזערן זיך אויפ'ן פּראָפעסאר.

צווישען לארד גלענארוואַן'ס ביכער האט דער פּראָפעסאר געפונען איינינע שפּאנישע ביכער. ער איז געוועזן דערמיט העכסט דערפרייט.

— מיר פאהרען קיין זיד אמעריקא, האט ער געזאגט, דארט רעדט מען איבעראל שפּאניש, מען מוז זיך אויסלערנען שפּאניש רעדען. אזוי וויא איך קען לאַטיין און איטאַלעניש, וועט מיר זיין זעהר לייכט זיך אויסצולערנען שפּאניש. דיא שפּאנישע שפּראַכע שטאמט אָפּ פון לאטיין און ווער עס קען לאטיין, דער קען זיך לייכט אויסלערנען שפּאניש.

ער האט געפרעגט לארד גלענארוואן, אויב ער האט אויפ'ן שיף איינעם, וואס רעדט שפּאניש? לארד גלענאַרוואַן האט איהם געענטפערט, אז קיינער אויפ'ן דונקאן פארשטעהט קיין שפּאניש.

— אַלזאָ, וויא קומען אהער דיא שפּאנישע ביכער אויפ'ן „דונקאן"?

— ווען איך בין געווען אין קאדיקס, אין שפּאניען, האב איך געמוזט נעהמען א שפּאנישען פּילאָט (א מאטראָז, וואס קען גוט דעם פּאָרט און נעהמט זיך אונטער אריינצופיהרען דיא שיף אין פּאָרט און זיא ווידער ארויסצופיהרען אין מעער) דיעזער פּילאָט האט פארגעסען זיינע ביכער אויפ'ן „דונקאן".

דער פּראָפעסאר האט זיך גענומען ערנסט שטודירען דיא שפּאנישע שפּראַכע. ער פלעגט ארומגעהן גאנצע טעג אויפ'ן דעק פון דער שיף און פלעגט לערנען אויסעגווענדיג דיא שפּאנישע ביכער. דערביי פלעגט ער ניט פערגעסען צו לערנען מיט'ן

קליינעם ראבערט געאָגראַפיע און וועלט געשיכטע. דיא לעקציאנען, וועלכע ער פלעגט געבען דעם קליינעם ראבערט, זיינען געוועזן אזוי אינטערעסאנט, אז לארד גלענארוואן, ליידי העלענא און דער קאַפּיטאַן פאררּאַגוט פלעגען זיך ניט שעהמען צו שטעהן דערביי און זיי אויסצוהערן. זיי האבען דערפון זעהר פיעל געלערנט און געוואָהר געוואָרען זאכען, וועלכע זיי האבען ניט געוואוסט.

איין מאל זיינען אלע געזעסען אויפ'ן דעק און פאַגאַנעל האט געלערנט דעם קליינעם ראָבערט דיא געשיכטע פון קאלומבוס, וויא ער האט ענטדעקט אמעריקא. דערביי האט ער דערצעהלט, אז דער גרויסער קאלומבוס איז געשטארבען און האט ניט געוואוסט, אז ער האט ענטדעקט א נייע וועלט. אלע האבען איהם אנגעקוקט ערשטוינט.

— וואס רעדט איהר, פּראפעסאר? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. קאלומבוס איז געשטארבען און האט ניט געוואוסט, אז ער האט ענטדעקט אמעריקא? דאס קען ניט זיין! ער האט דאך געמאכט עטליכע רייזען קיין אמעריקא?

— אזוי זאגט איהר? עס קען ניט זיין? נו, זאג איך אייך, אז עס איז אזוי! קאלומבוס האט קיין בעגריף ניט געהאט פון אמעריקא. ער איז געפאהרען זוכען א נייעם וועג קיין אסט אינדיען און אין דיא אנדערע לענדער, וואו עס וואקסען אלערליי געווירץ. ער האט געמאכט פיער רייזען קיין אמעריקא און איז צוגעקומען צו פאלגענדע לענדער: צו דער אינזעל סאן סאלוואדאר, צו דער לאנד ניקאראַגוּא, האנדוראס, קאסטא ריקא און בראזיליען. אין דיא לאנד קאַרטען, וואס ער האט אונז איבערגעלאזען און וועלכע מען קען זעהן אין דער קעניגליכען ביבליאטעק אין מאדריד, געפינען מיר, אז ער האט געמיינט, אז דיעזע לענדער זיינען נור א טהייל פון כינא און יאפּאן. ער האט ניט אנגעהויבען צו וויסען, אז אמעריקא איז גאר א בעזונדער לאנד, וואס איז אין גאנצען אבגעזונדערט פון אזיען. איך זאג אייך ניט, אז קאלומבוס איז ניט געוועזן קיין גרויסער מאן, ער האט געוויס געטהאן זעהר פיעל פאר דער וויססענשאפט, אבער ער האט קיין בעגריף ניט געהאט פון וואס ער האָט געטאָהן און פון וואָס ער האָט ענטדעקט. ער איז געשטארבען אין דער איבערצייגונג, אז ער האָט אין אלע זיינע רייזען נור בעזוכט א טהייל פון אזיען.

— איך וויל מיט אייך ניט שטרייטען, האָט לאָרד גלענאַרוואַן געזאגט, איהר קענט געוויס בעסער פון מיר דיא געשיכטע פון אמעריקא. איך וואלט אבער געוואָלט וויסען, ווער דען האָט ענטדעקט און אויסגעפונען, אז אמעריקא איז אַ בעזונדער וועלט טהייל און געהער זיך גאר ניט אָן מיט דער אלטער וועלט? ערקלערט אונז פּראָפעסאָר.

מיט פערגניגען. פיעלע פון דיא שיפס קאפּיטאנע, וועלכע זיינען געפאהרען מיט קאלומבוס אויף זיינע רייזען און פיעלע אַנדערע געלערנטע האבען נאך זיין טויט געמאַכט גרויסע רייזען, זיינען ארומגעפאָהרען אמעריקא פון אלע זייטען און האָבען אויסגעפונען, אז אמעריקא איז א נייע וועלט, פון וועלכע מען האָט ביז אהער גאָר ניט געוואוסט.

— קענט איהר אונז ניט זאגען, ווער זיינען געוועזן דיא שיפס קאפּיטאנע און דיא רייזענדע, וועלכע האבען עס אויסגעפונען?

פּאַנאַנעל האט זיך עפּעס געפיהלט בעליידיגט, וואס מען פרעגט איהם, אויב ער קען עס זאגען.

— וואס הייסט, אויב איך קען עס זאָגען? געוויס קען איך עס זאגען! איך האָב דאך שטודירט געאָגראַפּיע און וועלט געשיכטע! באלד וועל איך אייך אויסרעכענען א גאנץ צעטעל פון רייזענדע, וועלכע האָבען אייגענטליך ענטדעקט אמעריקא.

אָחידאָ, ווינצענט פּינסאן, אַמעריקוס וועספּוציוס, מענדאָזא, באַסטידאס, קאַב־ראַל, סאָלים און באַלבאָאַ. אָחידאָ און ווינצענט פּינסאן זיינען געווען צוויא שיפס קאַפּיטאנע, וועלכע זיינען געפאהרען מיט קאלומבוס'ן אויף זיינע ערשטע ענטדעקונגס רייזען. נאך זיין טויט האבען זיי ווידער געמאַכט רייזען, זיי זיינען אבער געפאהרען פיעל ווייטער אלס קאלומבוס און האבען צוערשט ארויסגעזאגט דאס גרויסע וואָרט, אז אמעריקא איז א בעזונדערער וועלט טהייל. מעהר פון זיי אַלע האט געטאהן דער איטאליענער אמעריגא וועספּוטשי, ער איז געווען א בוכהאלטער אין א גרויס געשעפט אין דער שטאדט סעווילא, אין שפּאניען. דאס געשעפט, וואו ער איז געווען בוכהאל־טער, האָט גענומען ביי דער שפּאנישע רעגיערונג דעם קאנטראקט צו פּערזארגען דיא שיפען, וועלכע מען האט אנגעגרייט פאר קאלומבוס דריטע רייזע מיט אלעם נייטיגען. דעם יונגען בוכהאלטער האָט אזוי פּעראינטערעסירט קאלומבוס רייזען, אז ער האָט טאג און נאכט נור געטראכט פון רייזען אויפ'ן מעער. ענדליך איז עס איהם געלונגען צו קויפען א שיף און זיא אויסצוריסטען אויף זיין אייגענע רעכנונג. אין 1502 איז ער אוועקגעפאָהרען קיין אמעריקא. ער איז ווירקליך געפאהרען ווייטער פון אלע רייזענדע און האט געטאהן מעהר פון זיי אלע. ער האט אראפּגענומען א ריכטיגע און פּינקט־ליכע קארטע פון אמעריקא. ווען ער איז געקומען צוריק קיין שפּאניען, האט ער געלאָזט דרוקען זיין קארטע, אויף וועלכע ער האט אונטערגעשריעבען זיין נאמען, אמעריקוס. יעדער, וועלכער האט זיך אינטערעסירט מיט דעם נייען לאנד, האט געקויפט זיין קארטע און דיא נייע וועלט האט בעקומען דעם נאמען, א מ ע ר י ק א.

אין 1518 איז דער שיפס קאפּיטאן דע סאָלים געפאהרען קיין אמעריקא. ער איז געפאהרען ווייטער פון אלעמען. ער איז געקומען קיין פּאטאגאָניען און איז דארט אויסגעשטיגען מיט איינינע פון זיינע מאטראזען. דיאווילדע אינדיאנער פון פּאטאַ־גאָניען זיינען אויף איהם אנגעפאלען, האבען איהם געטויטעט און האבען איהם אויפ־געפרעסען. נור זיין ערשטער אָפיציער און איינינע מאטראָזען האבען זיך גערעטעט און זיינען צוריקגעקומען קיין שפּאניען.

נאך מעהר האט ענטדעקט דער פּאָרטוגיזישער שיפס קאפּיטאן, פּערנאנדע דע מאַגעלאַן. אין 1519 איז ער ארויסגעפאהרען מיט פינף שיפען פון שפּאניען. ער איז ארומגעפאהרען און האט אויסגעפארשט גאנץ זיד אמעריקא ביי דיא ברעגעס פון דעם אנטלאנטישען אצעאן. דעם 28 נאוועמבער 1520 איז ער ארומגעפאהרען ארום זיד אמעריקא און איז ארויסגעקומען אין שטילען אצעאן. ער איז דורכגעפאהרען דעם שמאָלען פּאסמער, וועלכעס הייסט היינט אויף זיין נאמען: ד י א מ אַ ג ע ל אַ ן ש ט ר אַ ס ע. איך שטעל מיר פאָר, וויא פרעהליך, וויא גליקליך איז מאגעלאַן געווען;

אין דעם טאג, ווען ער האט דערזעהן דיא רוהיגע גלענצענדע וואסערן פון'ם שטילען אצעאן.

— איך וואלט געוואלט זיין דאמאלס אויף מאגעלאנס שיף, האט דער קליינער ראבערט געזאגט.

— איך וואלט אויך געוואלט זיין דאמאלס אויף זיין שיף, האט פאגאנעל געזאגט, ווען איך זאל נור געווען געבארען ווערן מיט דרייא הונדערט יאהר צוריק.

— וואס וואלטען מיר אבער געטאהן? האט ליידי העלענא געזאגט מיט א שמייבעל. ווער וואלט מיט אונז געזעסען אויפ'ן דעק פון'ם „דונקאן" און אונז דערצעהלט אזעלכע שעהנע געשיכטען איבער אמעריקא?

— עס וואלט זיך געפונען אנאנדערער, וועלכער וואלט אייך דערצעהלט דיא געשיכטע פון אמעריקא, האט פאגאנעל געענטפערט. — איך טאר ניט פערגעסען אייך צו דערצעהלען פון דיא צווייא ברידער פיזארא. זיי האבען זעהר ליעב געהאט צו בויען שטעדט און זיי האבען געבוידט דיא שטעדט: לימא, קוסקא, סאנטיאגא, קוויטא, וואלפאראיזא און פיעלע אנדערע. *)

— איך וואלט זיך ניט בעשעפטיגט מיט בויען שטעדט, האט ראבערט גראנט געזאגט.

— וואס דען וואלסט דוא געטאהן, מיין קליינער העלד? האט איהם דער פראפעסאר געפרעגט.

— איך וואלט געפאהרען אלץ ווייטער און ווייטער. איך וואלט געזוכט אלץ נייע לענדער, נייע אינזלען און נייע מעערע.

— בראווא! מיין קליינער העלד! האט פאגאנעל אויסגערופען. ווען ראבערט גראנט און זשאק פאגאנעל וואלטען געלעבט מיט דרייא הונדערט יאהר צוריק, וואלטען זיי אויסגעפארשט דיא גאנצע וועלט און וואלטען קיינעם ניט איבערגעלאזען א פיצעל. מיר וואלטען געווען געפאהרען אויפ'ן וועג, וואס שוטען און לע מייר זיינען געפאהרען.

— ווער זיינען דיעזע מענשען? האט ליידי העלענא געפרעגט. זיינען זיי אויך געווען געלערנטע.

— ניין. זיי זיינען געווען האלענדישע קויפלייטע. זיי האבען זיך זעהר וועניג געזארגט פאר דיא וויסענשאפט. זיי זיינען געפאהרען זוכען לענדער, וואו זיי זאלען קענען פערקויפען דיא האלענדישע סחורות און קויפען נייע סחורות, וואס זיי זאלען קענען פערקויפען אין האלאנד. שוטען איז געווען א רייכער מאן און האט אויסגעריכטעט דיא שיפען אויף זיין רעכנונג. לע מייר איז געווען זיין שוועסטערס זוהן, א קלוגער און געלערנטער יונגערמאן. אין 1616 זיינען זיי געפאהרען קיין זיד אמעריקא. זיי זיינען געפאהרען אויפ'ן זעלבען וועג, וואס מאגעלאן איז געפאהרען, אבער נאך ווייטער. זיי האבען ענטדעקט דיא אינזלען, וועלכע הייסען היינט „פייערלאנד" אדער אויף שפאניש Terra del Fuego און זיינען צוגעקומען ביז אין לעצטען פונקט פון זיד אמע-

*) מיר וועלען שפעטער נאך קומען צו דיעזע שטעדט און וועלען זיי מעהר בעשרייבען.

ריקא, וועלכען זיי האבען א נאמען געגעבען: „קאפ האָרן“, אן אנדענק אן דיא שטאדט האָרן אין האָלאנד, פון וואנען זיי זיינען געוועזן.

— אך! פאר וואס בין איך ניט געוועזן דאמאלס מיט זיי? האט ראבערט גראַנט געזאגט.

— געוויס וואלסט דוא געהאט דאס גרעסטע, דאס בעסטע און דאס עדעלסטע פערגניגען, וואס א מענש קען האבען. קען מען דען האבען א גרעסערעס פערגניגען אלס פאהרען אין אונבעקאנטע געגענדען און זעהן יעדעס מאל, וויא א נייע אינזעל, א נייעס לאנד, א נייער טייך ערשיינט פלוצלונג פאר אייך. איהר נעהט אראפ פון דער שיף און זעהט נייע מענשען, נייע זיטען (מנהגים), נייע אויפפיהרונגען און א נייארט לעבען.

דיא וועלט איז א גרויסעס בוך מיט הונדערט טויזענדע בלעטער. יעדע רייזע, וואס מיר מאכען, לעזען מיר דורך א בלעטעל פון דיעזען זאנדערבארען בוך. וואס קען וויסען דער מענש, וועלכער האט אין זיין גאנצעס לעבען דורכגעלעזען נור איין איינציגען בלאט?

אין אזעלכע אינטערעסאנטע געשפרעכע און פארלעזונגען איז דיא צייט פערגאנגען זעהר שנעל און אונזערע רייזענדע האבען ניט בעמערקט, אז זיי זיינען שוין אין זיד אמעריקא. דיא שיף איז געגאנגען זעהר שנעל. דאס וועטער איז געוועזן שעהן און ווארם. אלע זיינען געוועזן געזונד אין מונטער. דעם 25טען סעפטעמבער איז געוואָרען עטוואס קיהלער. דיא „דונקאַן“ איז צוגעקומען צו דער מאגעלאַן שטראסע. באלד האָט זיך געוויעזען דער ברעג פון פאטאגאָניען. יעצט איז שוין דער קאפיטאַן פארראגוט ניט אָפגעטראטען פון רעדעל. ער האט געמוזט זיין זעהר פאָרזיכטיג. דאס מעער איז דאָרט זעהר שטירמיש און אין איינינע ערטער געפינען זיך שטיינער אונטערן וואסער.

דעם 28טען סעפטעמבער זיינען זיי אריינגעפאהרען אין דער מאגעלאַן שטראסע. דאס איז א ברייטאַר פאס וואסער צווישען פאטאגאָניען און פייערלאנד, וועלכער פעראייניגט דיא צווייא גרויסע וועלט מעערע, דעם אטלאנטישען מיט׳ן שטילען אצעאן.

ווען מען פאהרט אויף דער מאגעלאַן שטראסע, זעהט מען פוןביידע זייטען לאַנד. פון איין זייט זעהט מען פאטאגאָניען און פון דער אנדערער זייט דיא אינזלען, וועלכע הייסען פייערלאנד. אלע זיינען געזעסען אויפ׳ן דעק, קיינער האט ניט געוואָלט אראפגעהן אין קאיוטע. פאגאנעל האט צורעכטגעמאכט זיין ספעקטיוו (טעלעסקאפ) און האט געקוקט אויף פאטאגאָניען. ער האט זעהר געוואָלט זעהן דיא איינוואינער פון פאטאגאָניען.

— וואס הייסט זיין אין פאטאגאָניען און ניט זעהן ניט איין פאטאגאָניער? האט ער אויסגערופע איין מאל נאכ׳ן אנדערן.

— ווארט, מיין ליעבער פראָפעסאר, האט געדולד! מיר וועלען נאך זעהן גענוג פאטאגאָניער, האט איהם לארד גלענארוואן בערוהיגט.

— ווער קען וויסען? האט דער מאיאָר געזאגט. מעגליך, אז אין פאטאגאָניען זיינען קיין פאטאגאָניער גאר נישטא.

— וואס רעדט איהר מאיאָר? האט ליידי העלענא געזאגט. מיין פאטער האט

מיר א מאל ערקלערט, אז דיא שפּאניער, וועלכע האבען צום ערשטען מאל ענטדעקט פּאטאגאָניען און האבען דערזעהן דיא ווילדע מענשען, וועלכע האָבען דאָרט געוואינט, זיינען געוועזען זעהר ערשטוינט פון זייער הויך און פון זייער גרויס. זיי זיינען דיא העכסטע מענשען אויף דער וועלט, מען קען זאגען, דיא ריעזען פון דער וועלט. בעזאנדערס מערקווירדיג זיינען זייערע פיס: זיי זיינען זעהר שטארק און דיא זאָהלע (פּאָדעשווע) איז זעהר ברייט. דאס ווארט פּאטאגאָניען אויף שפּאניש הייסט „ברייטע פיס" „גרויסע פיס", אדער „מענשען מיט גרויסע פיס". איך געפין דאהער, אז דער פּראָפעסאר האט רעכט. קוים זיינען מיר אין פּאטאגאָניען, מוזען מיר זעהן פּאטאגאָניער.

— וואס רעדט איהר פון זייער נאמען? האט דער פּראפעסאר אויסגערופען. מיינט איהר, אז מיר וויסען זייער נאמען? דיא איינוואוינער פון טשילי רופען זיי פּא-טאגאָניער; דיא איינוואוינער פון פייערלאנד רופען זיי טירעמענען; דיא איינוואוינער פון ארגענטיניען רופען זיי קאאוקאלהעס, דיא קאלאניסטען פון קארמען רופען זיי טעהועל-טשעס. דער פראנצויזישער רייזענדער בוגענוויל האט זיי א נאמען געגעבען טשאהוא; דער ענגלישער רייזענדער פאלקנער רופט זיי הואילימשעס. זיי אליין רופען זיך „אינא-קען". היינט שטעלט אייך פאָר וויא עס זעהט אויס א פאלק, וואס האט אזוי פיעל נעמען? פון דיא אלע נעמען איז זעהר מעגליך, אז זיי האָבען גאר קיין נאָמען ניט און זיינען פיעללייכט גאר אויף דער וועלט ניטא.

— מיין ליעבער פּראָפעסאר, האט לאָרד גלענארוואן געזאגט, עס איז געוויס גאנץ ריכטיג, אז מיר ווייסען ניט דעם ריכטיגען נאמען פון דיא פּאטאגאָניער, אבער אלע רייזענדע געשטעהן דאך, אז דיא פּאטאגאָניער זיינען דיא העכסטע מענשען אויף דער וועלט. אלע האבען זיי דאך געזעהן און זיינען געוועזען איבערראשט. אזעלכע הויכע מענשען האבען זיי אין ערגעץ ניט געזעהן.

— מען קען דאס אויך ניט וויסען, האט דער פּראָפעסאר געזאגט. יעדער ריי-זענדער דערצעהלט עטוואס אנדערש. מאגעלאן דערצעהלט, אז ער האט מיט זיין קאָפּ קוים דערגרייכט זייער גארטעל. שוטעל און לע מייר דערצעהלען, אז זיי זיינען עלף פוס דיא הויך. האוקינס זאגט, אז זיי זיינען וואהרע ריעזען.

— דאס זיינען דאך מענער, וואס מען מעג זיי גלויבען? האט לאָרד גלענארוואן געזאגט. זיי האבען דאך ניט געשריעבען קיין ליגען.

— עס געפינען זיך אבער אנדערע רייזענדע, וועלכע זאגען, אז דיא ענגלענדער זיינען העכער פון דיא פּאטאגאָניער, וויא צום ביישפיעל: בייראָן, וואוד, פאלקנער און אנדערע.

— אלזא, וואס דענקט איהר, פּראָפעסאר? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— דאס איז דיא אורזאכע, פאר וואס איך וויל אזוי זעהן א פּאטאגאָניער. איך וויל מיך אליין איבערצייגען, וואס פאר א סארט מענשען זיי זיינען, וועלכע האבען אזוי פיעל נעמען און א מאל זיינען זיי גאנץ הויך און א מאל זיינען זיי געוועהנליכע מענשען. איך וואלט געוועזען העכסט צופריעדען צו האבען יעצט אן עכטען פּאטאגאָניער אויפ'ן שיף און איהם אביסעל אויספרעגען איבער פּאטאגאָניען.

עס איז נאכט געווארען או דער פּראפעסאר האט ניט געהאט דאס פערגניגען

צו זעהן א פּאסאַנאַניער.ביי נאכט האָט קאפּיטאן פּארראגוס מורא געהאט צו פּאהרען אין ענגען קאנאל. ער האט אויסגעזוכט א בוכטע צווישען דיא אינזלען פון פייערלאנד און האט דארט פעראנקערט דיא שיף. דיא נאכט איז געווען א פינסטערע, דער מאָנד האט ניט געשיינט, אָבער דער הימעל איז געווען לויטער און דיא שטערן האבען געפונקעלט און געוואונקען מיט זייער שטילעס, שוואכעס ליכט. קיינער האט זיך ניט געוואלט געהן לעגען שלאפען, זאגאר דער קליינער ראָבערט איז געזעסען אויפ׳ן דעק. דער פּראפעסאר האט אלע מאל געגומען זיין טעלעסקאָפּ און האט געקוקט אין דיא דונקעלע נאכט. פּלוצלונג האבען זיי דערזעהן אויף איינער פון דיא אינזלען זיך עפּעס לייכטען. באלד האט אנגעהויבען לייכטען נאך אין אן ארט, אין א צווייטען, דריטען, פינפטען ארט.

— וואס איז דאס? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— דאס קאָכען דיא ווילדע פון דיזע אינזעל זייער סאפּער, האט קאפּיטאן פּאררא־גוס ערקלערט. יעדע פאמיליע האט צולעגט א פייער און קאָכט זיך עסען.

— אלע מיט איין מאל? האט זיך ליידי העלענא געוואונדערט. זיינען זיי סאָל־דאטען, וועלכע עסען, ווען דער אפיציער הייסט זייא? איז איינגעפיהרט אזא שטרענגע דיסציפּלינא אין פייערלאנד, אז אלע מוזען קאכען זייער עסען מיט איין מאל? ער־קלערט איהר עס מיר פּראפעסאר.

— דיא איינוואינער פון דיא פייערלאנד אינזלען זיינען זעהר ווילד, האט דער פּראפעסאר אנגעהויבען צו ערקלערן. מען קען זאגען, אז זיי זיינען דיא ווילדעסטע מענ־שען אויף דער וועלט. אין 1832 האט דיא ענגלישע שיף „ביגל" בעזוכט פייערלאנד. דער געלערנטער דארווין, וועלכער איז געפאהרען אויף דער „ביגל", האט מיטגענומען פיער יונגע פייערלענדער קיין ענגלאנד.

— וויא אזוי האט ער זיי גענומען? מיט געוואלד, אדער זיי האָבען אליין געוואָלט פאהרען? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— דיא ווילדע איינוואינער פון פייערלאנד פערקויפען זייערע קינדער, האָט דער פּראפעסאר ערקלערט. לאז נור א שיף בלייבען שטעהן לעבען א אינזעל, קומען באלד אין קליינע שיפלעך גאנצע באנדעס מענער און פרויען און גיבען אוועק זייערע קינדער פאר א שפּילקע, פאר א נאָדעל, פאר א נאגעל אדער זאָנסט פאר א קלייניגקייט. איהר קענט אייך פארשטעלען, אז צווישען דיא פיער אינגלעך, וועלכע דארווין האט ביי זיי געקויפט, איז געווען איינער, וועלכען דארווין האָט א נאָמען געגעבען „דשים בוטאן", ווייל ער האט איהם געקויפט פאר א מעשענעם קנאָפּ. דארווין האָט גערעכענט, אז ער וועט זיי ברענגען קיין לאנדאן, וועט זיי דארט לאזען לערנען און ווען זיי וועלען אויסוואקסען און ווערן געבילדעט, וועט מען זיי צוריקשיקען א היים, זיי זאללען א ביסעל אויסבילדען זייערע לאנדסלייט. ער האט זיי בעהאנדעלט זעהר פריינדליך און האט פון זיי אויסגעלערנט זייער שפּראך.

דשים בוטאן האט זיך געוויעזען אלס זעהר פעהיגער איינגעל. ער האט זיך שנעל אויסגעלערנט ענגליש און איז אין א קורצע צייט געווארען א דזשענטעלמאן. ווען מען האט געפונען אין לאנדאן, אז ער איז שוין גענוג געבילדעט, האט מען איהם און דיא צוויי אנדערע — איינער פון זיי איז געשטארבען — אויפגעזעצט אויף א שיף און מען

האט זיי צוריק געשיקט א היים. אזוי וויא דשים בוטאן האט בעסער געו־עדט ענגליש פון זיינע קאמעראדען און איז געווען פעהיגער פון זיינע קאמעראדען, האט מען איהם געגעבען פיעל פרעזענטען און פיעל ניצליכע זאכען, ער זאל זיי צוטהיילען צווישען זיינע לאנדסלייט. אבער קוים איז ער געקומען א היים, זיינען זיינע לאנדסלייט איהם אנגע־פאלען און האבען ביי איהם אלעם צוגענומען. ער איז אין א קורצע צייט ווידער גע־ווארען אזוי ווילד, ווי זיינע לאנדסלייט. אין צוויי יאהר ארום איז אן ענגלישע שיף געווען אין יענע געגענד. דער קאפיטאן פון דער שיף האט געקענט דשים בוטאן פון לאנדאן. ער איז געווען נייגעריג צו וויסען, וואס פון איהם איז געווארען. ער האט איהם אויך באלד אויסגעפונען, אבער אזוי ווילד און אזוי גראב גלייך וויא ער וואלט קיין מאל נים געווען אין לאָנדאָן.

— אבער פראפעסאר, איז איהם ליידי העלענא אריינגעפאלען אין דיא רעד, איהר האט דאך שוין גאר פערגעסען מיר צו ערקלערן, וויא עס קומט, וואס אלע פייערלענדער קאבען זייער עסען מיט אמאל?

— דאס וועל איך באלד ערקלערן. דיא פייערלענדער וויסען נים פון זייען און פון אקערן. זייער לאנד איז אויך זעהר ארים. עס וואקסט דארט גאר נישט. זיי לעבען פון פיש, וועלכע זיי פאנגען אין מעער, פון דיא אייער פון פייגעל, וועלכע זיי געפינען אויף דיא שטיינער לעבען מעער און פון אייניגע קליינע חיות, וועלכע זיי פאנגען. עס טרעפט א מאל, אז דאס מעער ווארפט ארויס א גרויסען פיש, א טויטען, אויפ'ן ברעג. דאמאלס האבען זיי א פייערטאג. דארווין דערצעהלט, אז ווען ער איז געווען אין פייער־לאנד, האט דאס מעער ארויסגעווארפען א טויטען וואלפיש. קוים זיינען דיא ווילדע דער פון געוואהר געווארען, האבען זיי זיך פערזאמעלט ארום דעם טויטען פיש, יעדער האט אויסגעשניטען א שטיק פון צוואנציג ביז דרייסיג פונט, האט געמאכט אין דער מיט א לאָך און האט עס אנגעטאהן אויפ'ן קאָפּ. אזוי האט ער עס געטראגען אין דעם ארט, וואו זייער דאָרף איז. דארט האט מען צולעגט א גרויס פייער און מען האט דאס שטיק וואלפיש געבראטען און געגעסען.

— דער אנבליק פון דרייסיג־פערציג האלב נאקעטע מענשען מיט א שטיק פלייש פון א וואלפיש אויף דיא פלייצעס, שרייבט דארווין, איז געווען שרעקליך, אבשייליך, עקעלהאפט.

וויא עס ווייזט אויס, האבען זיי היינט אזא יום טוב. דאס מעער האט ארויס־געווארפען עפעס א גרויסען טוידטען פיש, וועלבען זיי האבען צושניטען און פרעסען יעצט.

ליידי העלענא, לארד גלענארוואן און דער פראפעסאר האבען זיך נים געקענט אפרייסען פון דיעזע זאנדערבארע סצענע. אויף א גרויסע שטרעקע אויפ'ן אינזעל האט מען געזעהן לייכטען דיא פייער פון דיא ווילדע.

— יעצט פערשטעה איך, פאר וואס מען האט דיעזע אינזלען א נאמען געגעבען פייערלאנד, אדער אויף שפאניש, „טעררא דעל פועגאָ", האט ליידי העלענא געזאגט. דיא ערשטע שפאניער, וועלכע האבען זיי ענטדעקט, האבען געוויס אויך געזעהן אזא סצענע, אז אומעדום האט געברענט פייער, דערפאר האבען זיי עס א נאמען געגעבען פייערלאנד.

— בראוואָ! האט אויסגערופען דער פראפעסאר. איהר וועט שוין באַלד מענען האלטען פארלעזונגען אין פאריזער אוניווערזיטעט.

עס איז געווארען שפעט. דיא נאכט לופט איז געוואהרען אלץ קיהלער, אבער קיינער האט ניט געוואלט אריינגעהן שלאפען. דיא סצענע איז געווען פאר אלעמען ניי און איבערראשענד.

— וואו נעהמען זיי האלץ צו מאכען זייער פייער? האט ליידי העלענא געפרעגט. איך זעה אויף דער אינזעל גאר קיין בוימער ניט.

— עס וואקסען בוימער און בוימלעך אויף דיא אינזלען ארום, האט דער פראָפעסאר געענטפערט. וואונדערבאר איז דאס. דיא בוימער וואקסען דא געוועהנליך אין וואסער און זיינען שטארק נאס. דעם מענשען, וועלכער איז ניט בעקאנט מיט דער געגענד, וואלט זעהר שווער געווען צו מאכען א פייער פון אזא האָלץ. דיא נאטור האט זיך אבער געזארגט פאר דיא ווילדע. עס וואקסט דא א סארט גראז, וועלכעס האט אין זיך א סאָרט גומי, וואס ברענט אזוי העל און צינדעט זיך אן אזוי שנעל, וויא צונדער. מען מעג דאס גראָז האלטען אין וואסער, קוים לעגט מען צו צו איהם א קויל פייער, צינדעט עס זיך באלד אן און ברענט העל וויא א קינעלע.

דיא אוהר האט געשלאגען צוועלף און דיא פייער אויף דער אינזעל האבען נאך אלץ געברענט העל.

— זאלען זיי אזוי לאנג קאכען און עסען? האט ליידי העלענא געפרעגט. וויא קענען עס מענשען אזוי פיעל עסען?

— אזוי זיינען שוין דיא ווילדע מענשען. זיי קענען איבערטראגען הונגער פיעל לענגער פון אונז, צוויליזירטע מענשען, אבער קוים האבען זיי וואס צו עסען, קענען זיי אויפעסען אזוי פיעל, אז מיר פערשטעהן עס ניט, וואוהין געהט עס ביי זיי אריין. דער ווילדער מענש קען אויפעסען צעהן ביז פופצעהן פונט פלייש אויף איין מאל. דער אייראפעער וואלט, דאכט זיך, צוזעצט געווארען פון אזא עסען. דעם ווילדען אבער הארט עס ניט. ער עסט אזוי לאנג, ביז ער האט מעהר ניט וואס צו עסען.

עס איז געווארען שפעט און מען האט דאך געמוזט געהן שלאפען. גאנץ פריה האט דער קאפיטאן געהייסען אויפהויבען דעם אנקער און וייטער פאהרען. וויא שפעט מען האט זיך געלעגט שלאפען, זיינען דאך אלע שוין געווען גאנץ פריה אויפ'ן דעק. יעדער האט געוואלט זעהן דיא געגענד ארום; יעדער האט געוואלט זיין דער ערשטער צו זעהן א ווילדען מענשען.

באלד האבען זיי דערזעהן רואינען (חורבות) פון הייזער און פון א קירכע. אויף א בערגעל לעבען ברעג זיינען געשטאנען אין א רייהע עטליכע איינגעפאלענע הייזער. אין דער מיט איז געשטאנען א קירכע מיט'ן קרייץ פון אויבען, אבער האלב איינגעפאלען.

— וואס איז דאס? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. ווער זיינען דיעזע רואינען, דיעזע חורבות? האבען דא אמאל געוואינט מענשען? וואו זיינען זיי? פאר וואס זיינען זיי פערשוואונדען?

— זיינען מיר ניט לעבען הונגער פארט, אדער פארט פאמין? האט פאנאנעל נעפרעגט דעם שיפסקאפיטאן.

— יא, מיר זיינען לעבען פארט פאמין, האט קאפיטאן פארראג׳ט געענטפערט.

— נון, דאן קען איך אייך דערצעהלען דיא טרויעריגע געשיכטע פון דיעזע הייזער, פון דיעזע שטיינער און פון דיעזער קירכע, האט דער פראפעסאר געזאגט. עס איז זעהר א טרויעריגע געשיכטע פון דיא אלטע צייטען. אין 1581 איז געקומען אהער א שפאניער, סארמיענטא, מיט פיער הונדערט עמיגראנטען און האבען דא געגרינדעט א קאלאניע. זיי האבען אויסגעבויט א שטאדט און האבען איהר א נאמען געגעבען סען פיליפ. דער לאנגער און שרעקליך קאלטער ווינטער פון דיעזע געגענדען האט געווירקט זעהר שלעכט אויף דיא שפאניער, וועלכע זיינען געוואינט געוועזען צום ווארעמען קלימאט פון שפאניען. זיי זיינען געפאלען וויא פליעגען. נאכ׳ן ערשטען ווינטער איז פון דיא פיער הונדערט עמיגראנטען מעהר ניט געבליעבען, וויא הונדערט און פופציג מענשען.

דיא איבעריגע זיינען אויסגעשטארבען פון קעלט און פון קראנקהייטען. ענדליך איז געקומען דער ליעבער זומער, ווען דיא קאלאניסטען האבען זיך געדארפט נעהמען צו דער ארבייט: אקערן, זייען חאפען פיש און אנגרייטען פראוויאנט אויפ׳ן ווינטער. זיי זיינען אבער געוועזען אזוי שוואך און אזוי אפגעמאטערט פון׳ם לאנגען ווינטער, אז זיי האבען אין דער ערשטען צייט זיך ניט געקענט נעהמען צו קיין שום ארבייט. דיא בעסטע צייט איז פערגאנגען און זיי האבען גאר ניט געטאהן. דער פראוויאנט וואס זיי האבען מיטגעבראכט פון דער היים האט זיך אויסגעלאזען און זיי זיינען אלע אויסגעשטארבען פאר הונגער און נויט.

אין 1583 איז אנגעקומען אן ענגלישע שיף און דער שיפסקאפיטאן, קעווענדיש, האט געפונען דעם לעצטען פון דיא פיער הונדערט עמיגראנטען האלב טויט אין זיין ארים שטיבעלע. ער האט איהם ארויפגענומען צו זיך אויפ׳ן שיף און דער שיפס־דאקטאר האט זיך געגעבען דיא גרעסטע מיה איהם געזונד צו מאכען. עס איז איהם אבער נור אזוי וויט געלונגען, אז דער פערהונגערטער מענש האט געקענט דערצעהלען דיא געשיכטע פון זיינע ליידען. איידער זיי זיינען געקומען קיין ענגלאנד, איז ער געשטארבען. דער פאר האט מען א נאמען געגעבען דיעזען פארט „דער הונגער פארט״.

דיעזע ערצעהלונג האט געמאכט א טיעפען איינדרוק אויף אלעמען. אלע האבען זיך צוגעקוקט צו דיא עטליכע איבעריגע חורבות. לעבען דער קירכע האט מען געזעהן צוויא־דרייא גראב שטיינער (מצבות).

אונטערדעסען איז דיא שיף געגאנגען אלץ ווייטער און ווייטער, צווישען הונדערטער אינזלען. זעהר אפט פלעגט זיא צוקומען אזוי נאהענט צום ברעג, אז דיא צווייגען פון דיא בוימער פלעגען בעריהרען דעם דעק. קאפיטאן פארראגוט פלעגט שטענדיג שטעהן ביים רעדעל און קירעווען דיא שיף. ענדליך זיינען זיי ארויסגעפאהרען פון מאגעלאנס שטראסע און זיינען ארייגעפאהרען אין שטילען וועלט מעער. דער פראפעסאר איז געוועזען פול פרייד, ווען ער האט דערזעהן פאר זיך דיא שטילע, רוהיגע מאסע וואסער, וועלכער הייסט דער שטילער אצעאן, אדער .Pacific Ocean

10טעס קאפיטעל.

וואו זאָל מען אָפּשטיינען?

ביז אחער האט לארד גלענארוואן נאך נים גערעדט מים'ן פּראָפעסאָר איבער׳ן הויפט צוועק פון זייער רייזע: וואו מען זאל אנהויבען צו זוכען דעם קאפּיטאן גראנט. יעצט, אז זיי זיינען שוין ארומגעפאהרען נאנץ פאטאגאניען, האט מען דאָך געמוזט פאסען א בעשלוס, וואו מען זאל אפּשטיינען און וואו מען זאל אנהויבען צו זוכען דיא אונטערגעגאנגענע שיף „בריטאניא״ און דעם קאפּיטאן גראנט מיט זיינע מאטראָזען.

דעם 8טען אקטאבער אין דער פריה, ווען אלע זיינען געזעסען אויפ'ן דעק, האט לארד גלענארוואן זיך געווענדעט צום פּראָפעסאָר.

— וואס דענקט איהר, פּראָפעסאָר? האט ער איהם געפרעגט. וואו זאלען מיר אנהויבען צו זוכען דעם קאפּיטאן גראנט?

— איך האב גערעכענט, אז מיר וועלען קומען אין דער מאגעלאן שטראסע, וועלען מיר בעגעגענען פאטאגאניער און מיר וועלען זיי פרעגען, פיעללייכט וויסען זיי פון א שיף, וואס איז אונטערגעגאנגען אין דיעזע געגענדען. יעצט ווייס איך נים וואס צו טאהן און וואו צו זוכען.

— וואס איז אייער מיינונג, קאפּיטאן? האט לארד גלענארוואן געפרעגט דעם קאפּיטאן פארראגוט.

— איך מיין, אז מיר זאלען פאהרען אביסעל ווייטער, ביז מיר וועלען קומען צו דיא אינזלען טשילאָע. וויא עס ווייזט אוים, האט קאפּיטאן גראנט געליטען שיפברוך ערגעץ צווישען יענע אינזלען. מיר וועלען אויספרעגען דיא איינוואוינער פון דיא אינזלען, אויב זיי געדענקען נים א שיף מיט דריי זעגעל בויטער, וועלכע איז אונטערגעגאנגען אין יענע געגענדען; מיר וועלען צו זאגען צו געבען פּרעזענטען, ווער עס וועט אונז ברענגען זאכען פון א שיף. ענדליך וועלען מיר זיך ווענדען צו ענגלישען קאנסול אין דער שטאדט קאנסעפּסיאן ניט ווייט פון יענע אינזלען.

— דאס איז אויך געווען מיין ערשטער פּלאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— און דאס איז אויך דער בעסטער פּלאן, איך זעה דערווייל נים קיין אנדערן וועג, וויא צו זוכען דעם קאפּיטאן גראנט.

עס איז אזוי געבליעבען. אין צוויא טאָג ארום זיינען זיי צוגעקומען צו דיא גרופּע גרויסע און קליינע אינזלען, וועלכע הייסען צוזאמען טשילאָע. אויף דיא קלענערע אינזלען וואוינט געוועהנליך קיינער נים, נור זומער קומען אהער פישער צו פאנגען פיש. די גרעסערע אינזלען זיינען בעוואוינט. די „דונקאן״ איז צוגעקומען צו יעדע אינזעל. קאפּיטאן פארראגוט מים איינינע מאטראָזען זיינען אראָפּגעגאנגען, האבען געזוכט, פיעללייכט וועלען זיי געפינען עפּעס א שפּור פון דער אונטערגעגאנגענער שיף „בריטאניא״, האבען געפרעגט יעדען, וואס זיי האבען בעגעגענט, אויב ער ווייס נים פון א שיף „בריטאניא״, וועלכע איז דאָ ערגעץ אונטערגעגאנגען? ליידער, זיינען אלע זייערע פּאָרשונגען, זייער זוכען און זייער נאכפרעגען געווען אומזיסט. קיינער האט נים געוואוסט פון א שיף „בריטאניא״, קיינער האט זיא נים געזעהן, קיינער האט פון איהר נים געוואוסט, פון

איהר ניט געהערט. עס האבען ניט געהאָלפען דיא פּרעזענטען וואס לארד גלענארוואן האט צוגעזאגט.—אזא שיף איז אין יענע געגענדען ניט אונטערגעגאנגען.

יעצט ערשט האט לארד גלענארוואן איינגעזעהן, וואס פאר א שווערע אויפגאבע ער האט אויף זיך גענומען, דערצו איז נאך זיי געווען זעהר שווער זיך אויפצורעדען מיט דיא איינוואינער פון יענע געגענדען. קיינער אויפ'ן דונקאן האט ניט גערעדט קיין שפּאַניש. פּראָפעסאָר פּאגאנעל, וועלבער האט דיא גאנצע צייט, וואס איז געווען אויפ'ן דונקאן זיך געלערנט שפּאַניש, האט פּראָבירט רעדען מיט דיא איינוואינער שפּאַניש. ליידער, האט איהם קיינער ניט פערשטאַנען און ער האָט קיינעם ניט פערשטאַנען. מען האט געמוזט רעדען דורך צייכענס און זיך פערשטענדיגען דורך דיא פּאר ווערטער ענגליש, וועלכע דיא איינוואינער האבען פערשטאַנען און דורך דיא עטליכע ווערטער שפּאַניש, וועלכע דער קאַפּיטאן פאררא‌גוט האט פערשטאַנען.

צעהן טאָג דורכאנאנדער זיינען זיי ארומגעפאהרען ארום דיא אינזלען פון טשילאָע, האבען איבעראַל געפארשט, געזוכט און געפרעגט און האָבען גאר נים אויסגעפונען. ענדליך האבען זיי זיך ענטשלאָסען זיך צו ווענדען צום ענגלישען קאָנסול, וועלבער וואינט אין דער שטאדט קאנסעפּסיאן. דיא „דונקאן“ איז צוגעפאָהרען צום ברעג און האט זיך פעראנקערט. דיא שטאדט קאנסעפּסיאן ליעגט דריי שטונדען רייזע ווייט פון פּאָרט.

לארד גלענארוואן און דער פּראָפעסאר זיינען אראפּגעגאנגען פון דער שיף, האָבען גערונגען פערד און זיינען אריינגעפאהרען אין שטאָדט.

דיא שטאדט קאנסעפּסיאן אין דער פּראווינץ קאנסעפּסיאן אין דער לאנד טשילי איז אמאל געווען איינע פון דיא גרעסטע האנדעלס שטעדט אין זיד אמעריקא. זיא ליעגט לעבען א גוטען פּאָרט, טאלקוהאנא, און אלע שיפען, וועלכע פאהרען אין יענע וואסערן, שטעלען זיך דארט אָפּ, ווייל דארט איז זעהר ביליג שטיין־קוילען, וועלכע זיינען דאָ זעהר פיעל אין דער פּראָווינץ. דיא שטאדט וואלט געוואקסען מיט יעדען טאָג, ווען זיא וואלט ניט געליטען אזוי פיעל פון קריעג און פון דיא ווילדע מענשען. אין 1819 זיינען אויף איהר אנגעפאלען דיא ווילדע אראקויאניער און האבען זיא אונטערגעצונדען. דיא גאנצע שטאָדט האט אפּגעברענט. אין 1835 איז געווען א קריעג צווישען טשילי און ארגענטיניען און דיא ארגענטיניער האבען זיא צערשטערט. אין 1855 האט זיא ווייטער אָפּגעברענט.

ווען לארד גלענארוואן און דער פּראפעסאר זיינען אריינגעפאהרען אין קאנסעפּסיאן, האבען זיי געזעהן מיט שטוינען, וויא שטיל, וויא רוהיג, וויא אויסגעשטארבען דיא שטאדט איז. דיא גאסען זיינען בעוואקסען מיט גראָז, דיא הייזער זיינען איינגעפאלען, טרויעריג און שמוציג. דער פּראפעסאר האט אנגעהויבען צו ערקלערן דיא אורזאכען, פאר וואס דיא שטאדט קאנסעפּסיאן איז אזוי פערנאכלעסיגט און אזוי שטיל. לארד גלענארוואן אבער האט איהם ניט געוואלט אויסהערן. איהם איז געלעגען אין קאָפּ דער הויפּט צוועק פון זיין רייזע.

מיט שווערע מיה האבען זיי זיך דערפרעגט צום ענגלישען קאָנסול, מיסטער בענטהאָם, וועלבער האט זיי אויפגענומען זעהר פריינדליך. לארד גלענארוואן האט איהם

דערצעהלט דעם צוועק פון זיין רייזע. דער קאָנסול האט איהם געזאגט, אז ער האט אויך ניט געהערט, אז אן ענגלישע שיף „בריטאַניא" זאל אמאל האבען אונטערגעגאַנ־ גען ערגעץ אין יענע געגענדען. ווען לארד גלענארוואן האט איהם געוויזען דיא דרייא בריעף און האט איהם ערקלערט, אז ער האט זיך פעסט ענשלאָסען צו זוכען דעם קאַ־ פיטאַן גראַנט, עס מעג איהם קאסטען וויא פיעל עס איז. ער וועט בעצאהלען אלע קאסטען, אום מען זאל זוכען א שפור פון דער „בריטאַניא", האט דער קאָנסול ארויס געשיקט מענשען אין אלע דערפער ארום ברעג און אין אלע אינזלען, זיי זאלען זוכען און נאכפרעגען, טאָמער ווייס איינער, אדער טאמער האט איינער געהערט פון דער „בריטאַניא".

אין דרייא טאג ארום זיינען דיא מענשען געקומען צוריק און האבען געמעלדעט, אז זיי האבען קיין שום שפור פון דער „בריטאַניא" ניט געפונען. לארד גלענארוואן און דער פראפעסאר זיינען צוריק געקומען אויף דער שיף זעהר טרויעריג און נידערשלאָגען. ליידי העלענא, מערי און ראָבערט גראַנט האבען באלד דערקענט אן זיי, אז זיי האָבען טרויעריגע נאכריכטען. ליידי העלענא האָט זיי געטרייסט, וויא וויית זיא האט געקענט. דער פראפעסאר און לארד גלענארוואן זיינען אריינגעגאַנגען אין זייער קאיוטע און האָ־ בען זיך געזעצט שטודירען דיא בריעף, וואס זיי האבען געפונען אין דער פלאַש.

— איך מיין, אז מיר האבען דיא בריעף דאך ניט ריכטיג ערקלערט, האט לאָרד גלענארוואן געזאגט. ווען דיא „בריטאַניא" זאל געווען אונטערגעהן אין דיעזע געגענדען, וואלט מען דאך עפעס געוואוסט פון איהר. עס איז וואהר, דא וואינען נאך זעהר פיעלווילדע מענשען. זיי זיינען שוין אבער אזוי וויית ציוויליזירט, אז זיי וויסען שוין, אז געלד איז א סחורה און וויסען, אז פאר א נאכריכט פון אזא אונגליקספאל צאהלט דיא ענגלישע רעגיערונג, אָדער ריכטיגער געזאגט, דער ענגלישער קאָנסול, מיט גוטע פונטען שטערלינג. זיי וואלטען עס איהם געוויס געמעלדעט.

דער פראָפעסאר איז געווען פערטיעפט אין זיינע געדאנקען און האָט געשוויגען.

— מיר דאכט, אז דער נאמען פאטאגאָניען איז גאנץ דייטליך אין דעם פראַנ־ צויזישען בריעף, האט לארד גלענארוואן וויטער געזאגט. אנדערש, דאכט זיך, קען מען עס ניט ערקלערן. אלזא, וויא קומט עס, וואס מיר קענען ניט געפינען קיין שום שפור פון דער „בריטאַניא" און פון קאפיטאַן גראַנט?

דער פראָפעסאָר האט נאך אלץ געשוויגען. אונטערדעסען איז ליידי העלענא, דער מאיאָר, מערי און ראָבערט גראַנט אריינגעקומען אין דער קאיוטע און האבען גע־ זעהן, וויאביידע מענער זיצען און קלערן איבער דיא דרייא בריעף.

— איך מיין, אז מיר האָבען געמאכט א פעהלער אין דער ערקלערונג פון דיא בריעף, האט ענדליך געזאגט דער פראָפעסאָר.

אלע זיינען געווארען אויפמערקזאַם.

— וועלכען פעהלער האבען מיר געמאכט? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— מיר האבען ערקלערט, אז קאַפיטאַן גראַנט שרייבט, אז ער האט מורא, דיא ווילדע מענשען זאלען אויף איהם ניט אָנפאלען. דאס איז דער פעהלער. ער שרייבט, אז זיי זיינען אויף איהם אָנגעפאלען, האָבען איהם געפאנגען און האבען איהם

אוועקגעפיהרט ערגעץ ווייט אין פּאַטאַגאָניען. דאָס טרעפט זעהר אָפט. דיא פּאַטאַגאָניער פרעסען ניט אויף זייערע געפאַנגענע. זיי זיינען קיינע מענשענפרעסער. זיי האַלטען זייערע געפאַנגענע ביי זיך און צווינגען זיי ארבייטען. זיי ווייסען זעהר גוט, אַז דיא אייראָפּעער קענען פיעלע זאַכען און זיינען גרויסע קינסטלער, דערפאַר זיינען ביי זיי דיא אייראָפּעער זייער טהייער און ווען זיי קענען חאַפּען אַן אייראָפּעער. נעהמען זיי איהם געפאַנגען און פיהרען איהם אוועק טיעף אין לאַנד, פון וואַנען ער זאָל ניט קענען אנטלויפען. דאָרט האַלטען זיי איהם פערשפּאַרט און הייסען איהם מאַכען דיא אייראָפּעעשע אַרטיקעל. מיינער אַ לאַנדסמאַן, דער שרייבער גוסטאַוו איימאַר, איז געווען צעהן יאָהר אַ געפאַנגענער אין פּאַטאַגאָניען און איז מיט שווערע מיה אַנטלאָפען פון זיי. איך וועל אייך אַנאַנדער מאָל דערצעהלען זיין געשיכטע.

— אַלזאָ, דענקט איהר, אַז קאַפּיטאַן גראַנט איז געפאַנגען ביי דיא פּאַטאַגאָניער? האָט לײדי העלענאַ געפרעגט.

— איך בין כמעט איבערצייגט, אַז עס איז אַזוי. זיין שיף איז אונטערגעגאַנגען ערגעץ לעבען דיא אינזלען, אויף וועלכע עס וואוינט ניט קיין מענשען. אויף דער אינזעל האָבען זיך דאַמאָלס געראַדע אויפגעהאַלטען אַ באַנדע פּאַטאַגאָניער. זיי האָבען געזעהן, וויא דיא שיף איז אונטערגעגאַנגען, זיינען אַנגעפאַלען אויפ'ן קאַפּיטאַן מיט זיינע מאַטראָזען און האָבען זיי געפאַנגען גענומען. זיי האָבען מורא געהאַט, מען זאָל ניט געוואָהר ווערן און מען זאָל זיי ניט נאָכיאַגען און האָבען, צערשטערט פערברענט, פערניכטעט יעדע שפּור פון דער „בריטאַניאַ“. נור אויף אַזאַ אַרט קען איך מיר ערקלערן, פאַר וואָס מיר קענען ניט געפינען קיין שפּור פון דער „בריטאַניאַ“.

אַלע זיינען געווען איינפערשטאַנדען מיט דיעזער ערקלערונג. לאָרד גלענאַרוואַן האָט אויך געהערט דערפון, אַז דיא ווילדע פּאַטאַגאָניער נעהמען געפאַנגען דיא אייראָפּעער, וועלכע האָבען דאָס אונגליק אריינצופאַלען אין זייערע הענד און מאַכען זיי פאַר קנעכט.

— אָבער דיא פלאַש? האָט זיך פּלוצלונג אָפּגערופען דער שוויגענדיגער מאַיאָר. ווען דיא פּאַטאַגאָניער האָבען געפאַנגען גענומען דעם קאַפּיטאַן גראַנט אין דער צייט ווען ער האָט געליטען שיפּברוך, וואָלטען זיי איהם געוויס ניט געלאָזען שרייבען בריעף, זיי אריינלעגען אין אַ פלאַש און דיא פלאַש אריינוואַרפען אין מעער. אַזוי קלוג זיינען זיי שוין געוויס, אַז זיי וואָלטען איהם ניט דערלאָזט ער זאָל געבען צו וויסען, אין וואָס פאַר אַ געפאַהר ער געפינט זיך.

אַלע האָבען אַנגעקוקט דעם מאַיאָר. זיין פראַגע איז געווען גאַנץ ריכטיג.

— מעגליך, אַז אויפ'ן וועג פון'ם מעער ביז אין דעם אָרט, וואוהין דיא פּאַטאַגאָניער האָבען איהם אוועקגעפיהרט, איז עס דעם קאַפּיטאַן גראַנט געלונגען אַנצושרייבען דיא בריעף, זיי אריינצולעגען אין פלאַש און דיא פלאַש אריינצוואַרפען אין אַ טייך, וועלכער פליעסט אין מעער, האָט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. דיא פּאַטאַגאָניער האָבען געפונען אויף דער „בריטאַניאַ“ פיעל עססענוואַרג, זיי האָבען זיך ערגעץ אָפּגעשטעלט אויפ'ן וועג נעכטיגען. זיי האָבען זיך שטאַרק אַנגעגעסען און זיינען אַנטשלאָפען געוואָרען. אין דער צייט האָט קאַפּיטאַן גראַנט אַנגעשריעבען דיא בריעף.

— עס איז זעהר מעגליך, אז דער פּראָפעסאָר האט רעכט, האט לאָרד גלענאַר־וואַן געזאָגט. איך וויל נאָך ווייטער געהן און זאָגען, אז ווען דיא פּאַטאַגאָניער האבען געבראַכט דעם קאַפּיטאַן גראַנט אין זייער דאָרף און האבען איהם שוין ניט אזוי שטרענג בעוואַכט, האט ער אנגעשריעבען דיא בריעף און האט זיי אריינגעלעגט אין א פלאַש, וועלכע ער האט אריינגעוואָרפען אין טייך, ווען ער איז געגאַנגען שעפּען וואַסער. דיא טייכען אין פּאַטאַגאָניען פליעסען זעהר שנעל און דיא פלאַש איז באַלד אריינגע־שוואָומען אין מעער.

— אַלזאָ, וואָס דענקט איהר צו טאָהן? האט דער מאַיאָר געפרעגט.

איינינע מינוטען האבען אַלע געשוויעגען. דיעזע פראַגע האט זיי איבעררַאַשט. וואָס זאָלען מיר יעצט טאָהן? האט יעדער געפרעגט ביי זיך.

— איך מיין, אז אונזער אויפגאַבע איז יעצט פיעל לייכטער, וויא פריהער, האָט דער פּראָפעסאָר ענדליך געזאָגט. אין דעם פראַנצויזישען בריעף שטעהט דייטליך 37. דאָס הייסט, אז דער קאַפּיטאַן מיט זיינע מאַטראָזען געפינען זיך אויפ'ן 37טען גראַד. מיר דאַרפען אַלזאָ דורכרייזען גאַנץ פּאַטאַגאָניען אויפ'ן 37טען גראַד. פון טשילי ביז אַרגענטיניען, אדער פון'ם שטילען אָצעאַן ביזן אַטלאַנטישען אָצעאַן. וואו מיר וועלען בעגעגענען רייזענדע, אייראָפּעער אדער פּאַטאַגאָניער, וועלען מיר זיי פרעגען וועגען קאַ־פּיטאַן גראַנט. מיר וועלען צוזאָגען צו געבען א גרויסע בעלוינונג יעדען, ווער עס וועט אונז ברענגען אירגענד וועלכע נאַכריכט פון איהם. אין פּאַטאַגאָניען געפינען זיך פיעלע יעגער, וועלכע פאָהרען ארום פאַנגען שטרויסען אין גואַנאַקאָס.

— וואָס איז דאָס? האט ליידי העלענאַ געפרעגט. און פּאַטאַגאָניען זיינען דאָ שטרויסען? איך האב געמיינט, אז שטרויסען געפינען זיך נור אין אַפריקאַ.

— דאָ האט איהר א טעות, ליידי העלענאַ, האָט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. עס איז זעהר מעגליך, אז דיא שעהנע, ווייכע און ווייסע שטרויספעדערן, וועלכע איהר טראָגט אויף אייער הוט, קומען ארויס פון א שטרויס פון פּאַטאַגאָניען און ניט פון אַפריקאַ. דער שטרויס אין אַפריקאַ ווערט אַלע מאָל זעלטענער, זיינע פעדערן זיינען זעהר טהייער, דערפאַר זיינען דאָ זעהר פיעל יעגער, וועלכע זוכען איהם אויף און טויטען איהם צוליעב דיא פעדערן. עס וואָלט שוין אין אַפריקאַ גאָר קיין שטרויסען ניט געווען, ווען דיא ענגלענדער און דיא האָלענדער אין קאַפּלאַנד וואָלטען זיך ניט געוועזן אומגע־קוקט און האבען אנגעהויבען צו האַלטען שטרויסען ביי זיך אויף דיא פאַרמס, אזוי וויא מען האַלט ביי אונז גענז. דיא יעניגע, וועלכע ווייסען, וויא אזוי ארומצוגעהן ארום דיא שטרויסען, מאַכען דערביי א גאַנץ גוטעס געשעפט. זיי געווינען פון דעם שטרויס צוויי זאַכען: אייער און פעדערן. אן איי פון אן אַפריקאַנער שטרויס וועגט אן ערך פון זעקס פונט. מיט אזא איי קענען זיך צווייא שטאַרקע מענשען אן עסען.

דיא שטרויסען אין פּאַטאַגאָניען זיינען פיעל קלענער אַלס דיא אַפריקאַנער שטרויסען. זייערע פעדערן זיינען אויך ניט אזוי שעהן און ניט אזוי ווייך, וויא דיא פעדערן פון'ם אַפריקאַנער שטרויס. אזוי וויא פּאַטאַגאָניען איז נאָך זעהר וועניג בע־קאַנט און ביז ניט לאַנג פלעגען דיא אייראָפּעאישע יעגער ניט קומען אהין, האבען דיא שטרויסען דאָרט געלעבט גאַנץ רוהיג און האבען זיך שטאַרק פערמעהרט. ערשט גאָר

ניט לאנג זיינען דיא אייראָפּעער געוואהר געווארען פון דיא שטרויסען. יעצט געפינען זיך שוין גאנצע פארטיען, וועלכע פאהרען ארום איבער פּאטאגאָניען און יאגען זיך נאך דיעזע שטרויסען. אין דער שטאדט פּונטא ארענא, אדער וויא דיא ענגלענדער רופען זיא Sandy Point קענט איהר יעצט קויפען א פונט גוטע שטרויספעדערן פאר צעהן דאלאר.

איך האָב, אז מיר וועלען בעגעגענען ערגעץ אזעלכע יעגער און וועלען ביי זיי קענען געוואהר ווערען איבער קאפּיטאן גראנט. דיעזע יעגער לעבען זעהר גוט מיט דיא ווילדע. זיי מוזען אפט אנקומען איינער צום אנדערן. אייניגע פון זיי הייראטהען זאגאר דיא טעכטער פון דיא פּאטאגאָניער. זיי וויסען דאהער אלעס, וואס דיא ווילדע טהוען און מיר וועלען פון זיי קענען פיעל זאכען ערפאהרען.

— זעהר פיעל וועט איהר ערפאהרען! האט געזאגט דער מאיאָר. עס איז אייך לייכט צו זאגען. דורכפאהרען גאנץ פּאטאגאָניען פון איין עק צום אנדערן. איהר מיינט, פּראָפעסאָר, אז איהר זייט אין דער אוניווערזיטעט אין פאריז און איהר נעהמט ארום אויף דעם לאנדקארט מיט דיא פינגער. דאס איז לייכט, אבער דורכפאהרען גאנץ פּאטאגאָניען איז ניט קיין קליינינקייט.

— מיין ליעבער ריטשארדסאָן, האט לארד גלענארוואן געזאגט, איהר זייט וויע־דער אמאל אומגערעכט. איין מאל האבען מיר זיך ענטשלאסען צו פאהרען זוכען דעם קאפּיטאן גראנט, דארפען מיר ניט קוקען אויף קיין שוועריגקייט. איך האב זעהר גוט געוואוסט, אז עס איז ניט אזוי לייכט צו פאהרען זוכען א מענשען אויף א אינזעל ערגעץ אין וועלכען מעער. איך האב מיך אבער ענטשלאסען און וועל ניט קוקען ניט אויף דיא גרויסע קאָסטען, ניט אויף שוועריגקייטען.

ווען ער האט דאס געזאגט, האט ער זיך געווענדעט צום פּראָפעסאָר.

— אלזא, הערר פּראָפעסאָר, איז אייער מיינונג, אז מיר זאלען פאהרען אויפ׳ן 37טען גראד?

פּראָפעסאָר פּאגאנעל האט ארויסגענומען פון בוזים דיא לאנדקארטע פון זיד אמעריקא און האט זיא אויסגעשפּרייט אויפ׳ן טיש.

— קוקט אייך נור צו דער לאנדקארטע, האט ער געזאגט. אט ליעגט דאס לאנד טשילי, א שמאלער פּאס לאנד לעבען שטילען אצעאן. דאן הייבען זיך אן גאנץ הויכע בערג, וועלכע הייסען דיא קארדיליערען. ווען מען געהט אריבער דיא קארדילי־ערען, הויבט זיך אן א גרויסער טאהל פון עטליכע טויזענד מייל דיא בריים און דיא לענג. אין דיעזען טאהל געפינען זיך אין זידען (דרום זייט) דאס לאנד פּאטאגאניען און אין נארד (צפון זייט) דיא רעפּובליק ארגענטיניען. אט איז דער 37טע גראד. דער וועג איז גלייכער און שטעלט ניט פאר פיעל שוועריגקייטען. אין דעם פראנצוויזישען בריעף שטעהט דייטליך דער 37טער גראד. אלזא, ווען מיר האבען אונז איין מאל ענט־שלאסען צו פאהרען זוכען דעם קאפּיטאן גראנט, מוזען מיר טאהן אונזער פּפליכט און ארומפאהרען אויפ׳ן 37טען גראד ארום און ארום דער וועלט, ביז מיר וועלען איהם געפינען.

דער פּראָפעסאָר האט פּאלקאָמען רעכט. האט לידי העלענא געזאגט. פון

די בריעף ווייסען מיר צוויי זאכען פאר זיכער. ערשטענס, אז קאפיטאן גראנט האט גע־ליטען שיפברוך אין דער זיד זייט פון דער וועלט; צווייטענס, אז ער געפינט זיך אויפ'ן 37טען גראד. מיר האבען אלזא א ווינק, וואו איהם צו זוכען. דארט דארפען מיר איהם זוכען. דער פראפעסאר האט וויעדעראום רעכט, ווען ער זאגט, אז קאפיטאן גראנט איז געפאנגען ביי די פאטאגאָניער. דאס פראנצויזישע ווארט „פריזאניע“ צייגט אונז דייטליך, אז ער איז געפאנגען. מיר ווען איהם פאהרען זוכען און קוים וועלען מיר נור עפעס געוואהר ווערן פון איהם, וועלען מיר אונז בעמיהען איהם צו בעפרייען מיט גוטען אדער מיט בייזען.

— מיט בייזען? האט געפרעגט דער מאיאָר. וואס קענט איהר מאהן געגען דיא ווילדע? קענט איהר זיך שלאגען מיט זיי?

— לאמיר איהם נור אויסגעפינען, האט ליידי העלענא געענטפערט, מיר וועלען שוין ווייסען, וויא אזוי איהם צו בעפרייען. מיר וועלען זיך ווענדען צו דער רעגיערונג פון דער ארגענטינישען רעפובליק. מיר וועלען זיך ווענדען צו אלע ענגלישע קאָנסולען אין זיד אמעריקא. דיא ענגלישע רעגיערונג אליין, וועלבע האט ניט געוואלט שיקען א שיף איהם צו זוכען, וועט אנווענדען אלע מיטעל איהם צו בעפרייען, ווען זיא וועט געוואהר ווערן, אז ער איז געפאנגען און מען ווייס וואו ער איז. אויסער דעם וועלען מיר אליין קענען דינגען מענשען, זיי בעוואפענען און שטעלען זיי אונטער דער קאָמאנדע פון מאיאָר ריטשארדסאָן. אין פאטאגאָניען איז מאכט — רעכט. ווער עס האט דיא מאכט, דער האט דאס רעכט. מיר וועלען האבען דיא מאכט אין אונזערע הענד און וועלען איהם בעפרייען.

— פאלקאמען ריכטיג, האט קאפיטאן פאררואגוט געזאגט. מיר וועלען ארגאַניזירען א קליינע ארמעע און אונזער מאיאָר וועט ווערן גענעראל פון דיעזער ארמעע.

— איך זעה ווייטער גאר קיין שוועריגקייטען ניט דורכצוגעהן גאנץ פאטאגאניען, האט דער פראָפעסאָר ווייטער געזאגט, אין 1782 איז א שפאניער, מיט'ן נאמען ווילאר־מא, גאנץ איינער אליין דורכגעגאנגען צו פוס פון דער שטאדט קארמען אין ארגענ־טיניען ביז קאנסעפסיאן אין טשילי. אין 1806 איז אנאנדער שפאניער מיט'ן נאמען דאן לואיס דעלא סאנטא קרוז, ארויסגעפאהרען רייטענדיג פון דער שטאדט אנטוקאָ אין טשילי און איז אין פערציג טעג ארום אנגעקומען קיין בוענאס אירעס, דיא הויפטשטאדט פון ארגענטיניען. פאר וואס זאלען מיר ניט קענען מאכען דיעזעלבע רייזע?

— אלזא, האבען מיר מעהר ניט וואס צו רעדען דערפון, האט לארד גלענארוואן געזאגט. מיר מוזען מאכען דיא רייזע איבער פאטאגאניען. דאס איז שוין אפגעמאכט. יעצט בלייבט נור דיא פראגע, אויף וואס פיר א וועג מיר זאלען פאהרען.

— דאס איז קיינע פראגע, האט דער פראָפעסאָר געזאגט און האט געוויזען אויף דער לאנד־קארטע. מיר דארפען ארויספאהרען פון דער שטאדט אנטוקאָ אין טשילי, אריבערגעהן דיא קארדיליערען, געהן גלייך, ביז מיר וועלען קומען קיין ארגענ־טיניען, דארט אבער דארפען מיר ניט געהן קיין בוענאס איירעס, זאנדערן מיר דארפען געהן קיין זידען ביז אין פארט מעדאנא אויפ'ן אטלאנטישען וועלט־מעער.

פאנאנעל האט יעצט אנגעהויבען צו דערצעהלען, וויאפיעל רייזענדע און וויאפיעל געלערנטע עס זיינען שוין געגאנגען אויף דעמזעלבען וועג.

— וויא איהר זעהט, מיינע פריינד, האט ער געענדיגט זיין לאנגע רעדע, איז עס א גאנץ גלייכער וועג, וועלכען מיר קענען דורכפאהרען אין דרייסיג טעג.

— וואו וועט אָבער בלייבען דיא „דונקאן"? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— דיא „דונקאן" וועט פאהרען צוריק, וועט ווידער דורכפאהרען דיא מאגעלאן שטראסע און וועט אונז ערווארטען אין א פּאָרט אין ארגענטיניען.

— איך קען אייך ערווארטען אין סאן אנטאָניאָ, האט קאפּיטאן פארראגוט געזאגט. סאן אנטאָניאָ איז א גאנץ גוטער פּארט אין ארגענטיניען. וועל איך קומען מיט דער „דונקאן" פריהער, וועל איך אויף אייך ווארטען, וועט איהר אבער קומען פריהער, וועט איהר מוזען ווארטען אויף מיר.

— אלזא, זיינען מיר דערמיט אויך פערטיג, האט לארד גלענארוואן געזאגט. יעצט איז דא נאך אַ פראגע: ווער וועט מאכען דיעזע רייזע?

— דאס איז אויך גאנץ איינפאך, האט דער פּראפּעסאר געענטפערט. איהר, לארד, מוזט מיט אונז פאהרען, ווייל איהר זייט דאך דיא הויפּט פּערזאן אין אונזער עקספּעד־דיציאן. דער מאיאר וועט אויך מיט אונז פאהרען, ער איז דאך אונזער גענעראל, אונזער אבערקאמאנדירענדער גענעראל. איך וועל מיך אויך מיטשלעפּען, ווייל איך וויל מאכען א רייזע איבער פּאטאגאניען, איך זאל האבען, וואָס צו בעריכטען דער געאָגרא־פישען געזעלשאפט.—

— און איך! האט אויסגערופען ראָבערט. איך מוז געהן מיט אייך. איך געה דאך זוכען מיין פאטער!

— ראבערט, וואס רעדסט דוא? האט מערי געזאגט. וואוהין ווילסט דוא געהן?

— פאר וואס ניט? האט דער פּראפּעסאר געפרעגט. פאר אַ יונגען מענשען איז אַ רייזע זעהר נייטיג, ער לערנט אויף דער רייזע פיעל מעהר, וויא פון ביכער. — יא, ראבערט, דוא וועסט אויך געהן מיט אונז. מיר וועלען נאך מיטנעהמען דריי מאט־ראזען פון דער „דונקאן".

— נו, און מיך ווילט איהר ניט מיטנעהמען? האט קאפּיטאן פארראגוט געזאגט.

— מיין ליעבער קאפּיטאן, האט איהם לארד גלענארוואן געזאגט, איך וואלט אייך מיטגענומען מיט'ן גרעסטען פערגניגען. ליידער, קען איך עס ניט. איך פערטרוי אייך דאס בעסטע, דאס טהייערסטע פאר מיר אויף דער וועלט. איך פערטרוי אייך מיין פרוי, ליידי העלענא.

— אלזא, ווילסט דוא מיך אויך ניט מיטנעהמען, עדווארד? האט ליידי העלענא געזאגט טרויעריג.

— ליעבע העלענא, דוא ווייסט, וויא איך ליעב דיך און וויא שווער עס איז מיר זיך צו שיידען פון דיר זאגאר אויף איין טאג. עס איז מיר אבער אונמעגליך דיך מיט־צונעהמען. מיר וועלען מוזען מאכען דיא גאנצע רייזע רייטענדיג אויף פערד אדער אויף מוילעזלען. זיצען צוואנציג — דרייסיג טאג נאכאנאנד אין זאטעל איז פאר אַ פרוי אונמעגליך. איך וויל שוין ניט רעדען פון אנדערע שוועריגקייטען, וואס קענען טרעפען

אויפֿן וועג. בלייב, ליעבע העלענא, אויפֿן שיף. דוא וועסט פֿאהרען צוריק און אונז ערוואַרטען אין סאַן אַנטאָניא.

לײדי העלענא האט געשוויעגען. זיא האט זעהר געוואָלט מיטפֿאהרען, זיא האט אבער געזעהן, אז עס איז אונמעגליך. ווען זיא פֿאהרט מיט, וואָלט זיא געמוזט מיט־נעהמען מערי גראַנט און צוויי פֿרויען מיטנעהמען אויף אזא רייזע אין א ווילדע געגענד, וואו עס זיינען ניטא קיין האטעלס, ניט קיין דערפֿער, ניט קיין וועגען, איז געוויס אונ־מעגליך.

באלד האט מען אנגעהויבען צו מאַכען פֿאָרבערייטונגען אויף דער רייזע. עס איז געבליעבען, אז מען זאל קיינעם ניט זאגען, וואוהין מען פֿאהרט. מען זאל גאר ניט דערמאנען דעם נאמען פֿון קאפּיטאַן גראַנט און אלע פֿארבערייטונגען זאל מען האלטען אין געהיים. מען האט מורא געהאט, אז דיא פּאטאגאניער זאלען ניט געוואהר ווערען, אז מען פֿאהרט זוכען ביי זיי געפֿאנגענע, וועלען זיי זיך בעהאלטען ערגעץ אין דיא בערג.

עס איז מערקווירדיג, וויא שנעל א נאכריכט פֿערברייטערט זיך אין יענע געגענ־דען. דאבט זיך, דארט איז ניטא ניט קיין פּאסט, ניט קיין טעלעגראַף, מען קען ניט שיקען קיין עסטאפֿעט, קיין קוריער און דענאך לאז נור עפּעס געשעהן, ווייס מען עס באלד פֿון איין עק פּאטאגאניען ביז אין אנדערן. און ניט נור אין פּאטאגאניען איז עס אזוי, עס איז אזוי אין אלע געגענדען, וואו עס געפֿינען זיך ווילדע מענשען, גלייך וויא דיא פֿויגעל פֿון'ם הימעל וואָלטען צוטראַגען דיא נאַכריכט אין אלע געגענדען.

ווען דיא מאַטראָזען פֿון'ם „דונקאַן" זיינען געוואהר געווארען, אז דריי פֿון זיי וועט מען מיטנעהמען אויף דער רייזע, איז יעדער מאַטראָז געקומען זיך בעטען צו לאָרד גלענארוואַן, אז ער זאל איהם מיטנעהמען. לאָרד גלענארוואַן האט ניט געוואוסט, וועמען ער זאל אפּזאגען. ער איז מיט אלעמען צופֿריעדען געווען און האט ניט געהאט קיין אורזאַכע איינעם אפּצוזאגען. ער האט געפֿרעגט דעם פּראָפֿעסאָר, וואס ער זאל טהאן?

— לאז מען וואַרפֿען א גורל, האט דער פּראָפֿעסאָר געזאגט, דאן וועלען אלע צו פֿריעדען זיין. געגען א גורל קען קיינער ניט איינווענדען.

מען האט אזוי געטהאן. מען האט געוואָרפֿען א גורל. דיא גליקליכע זיינען גע־ווען: טאָם אויגוסטין, דער ערשטער אפֿיציער, ווילסאָן, א יונגער און פֿרעהליכער מאַטראָז, וועלכער פֿלעגט אלעמען אויפֿן שיף פֿרעהליך מאכען מיט זיינע קונסט שטיק און מילרעדי, א שטארקער מאַטראָז, וועלכער איז געווען בעקאנט אלס א פֿאַרטרעפֿ־ליכער באָקסער (פֿייטער).

יעצט האט זיך אנגעהויבען א נייעס לעבען און א נייע טהעטיגקייט אויפֿן „דונ־קאַן". לאָרד גלענארוואַן האט זיך געאיילט צו מאכען זיינע פֿארבערייטונגען פֿאר דיא רייזע איבער לאנד און קאפּיטאַן פֿאַררּאָנט האט זיך געאיילט צו פֿערזאָרגען זיין שיף מיט קוילען, אום ער זאל קענען קומען פֿריהער פֿאר דער עקספּעדיציאָן אין סאַן אַנטאָ־ניאָ. עס האט אויסגעוויזען, גלייך וויא זיי וואָלטען זיך פֿארוועט, ווער פֿון זיי וועט פֿריהער אנקומען קיין סאַן אנטאָניא.

ענדע אָקטאָבער זיינען ביידע פּארטיען פֿערטיג געווען צו מאכען זייער רייזע.

דעם 30טען אקטאבער אין דער פריה האבען זיך אלע פערזאמעלט אויפ'ן דעק פונ'ם „דונקאן“ אום איינער פונ'ם אנדערן אבשיעד צונעהמען. לארד גלענארוואן, פאגאנעל, דער מאיאר, ראבערט גראנט און דיא דריי מאטראזען זיינען געווען אנגעטהאן, וויא שפאניער און יעדער האט געהאט א פאר רעוואלווערס אין גארטעל און א קאראבין (א קורצע ביקס) אויף דיא פלייצעס. אין יענע געגענדען מוז מען פאהרען בעוואפענט פון קאפ ביז אין דיא פיס. אהן א גוטען קאראבין טאר מען ניט ארויסטרעטען א שריט אין דיא וויטע סטעפעס פון פאטאגאניען. דיעזע סטעפעס הייסען אויף שפאניש „פאמפאס“.

אויפ'ן ברעג זיינען געשטאנען בערייט צור אבריזע פערד, מוילעזעל און איינינע שפאניער און אראקואניער, וועלבע זאלען דיענען אלס פיהרער און וועג־ווייזער. קאפי־טאן פארראנוט האט געגעבען א בעפעהל, אז מען זאל אויפהויבען דעם אנקער פונ'ם „דונקאן“.

— עס איז צייט! האט ענדליך לארד גלענארוואן געזאגט.

ער איז צוגעגאנגען צו זיין פרוי, האט זיא ארומגענומען און האט געזאגט גערי־הרט:

— זיי געזונד, ליעבע העלענא! באלד וועלען מיר אונז וויעדערזעהן אין סאן אנטאניא.

— פאהר געזונד, ליעבער עדווארד! איך ווינש דיר גליק אויף דיין רייזע! איך ווינש אייך אלעמען גליק און ערפאלג!

זיא האט ניט געקענט איינהאלטען איהרע טרערין און איז באלד אוועקגעגאנגען אין איהר קאיוטע.

— יעצט שעק הענדס! האט אויסגערופען פאגאנעל. לאמיר דריקען איינער דעם אנדערן דיא הענד און ווינשען איינער דעם אנדערן א גוטע און גליקליכע רייזע.

אלע מאטראזען האבען געדריקט דיא הענד דעם פראפעסאר, לארד גלענארוואן און יעדען, ווער עס איז מיטגעפאהרען. אין איינינע מינוט ארום זיינען דיא רייזענדע אראפ פון דער שיף און האבען זיך אויפגעזעצט אויף דיא פערד.

— גליק אויף דיא רייזע! גאט זאל אייך העלפען! האט אויסגעשריען א פרויען שטימע פון דער שיף.

לארד גלענארוואן האט זיך אומגעקוקט און האט דערזעהן ליידי העלענא שטעהן אויפ'ן אויבערשטען דעק און פאכען מיט איהר שנופפטוך.

— זייט רוהיג, מאדאם! גאט וועט אונז געוויס העלפען, האט דער פראפעסאר איהר געענטפערט, ווען ניט, וועלען מיר אליין אונז העלפען, האט ער ווייטער געזאגט זיך אליין.

לארד גלענארוואן האט געגעבען א צייכען, אז מען זאל פאהרען.

11טעם קאפיטעל.
דיא רייזע אין טשילי.

בעפאר מיר געהן ווייטער אין אונזער ערצעהלונג פון לארד גלענארוואן מיט זיין עקספעדיציאָן איבער זיד אמעריקא, מוזען מיר בעקאנט מאכען אונזערע לעזער מיט דיא נייע מענשען, וועלכע לארד גלענארוואן האט מיטגענומען מיט זיך אלס פיהרער און וועגווייזער.

אין גאנצען זיינען זיי געווען דריי גרויסע מענשען און א איינגעל פון א יאהר זעכצעהן. דער עלטערער פון זיי, אדער דער קאפיטאן, וויא מען רופט איהם דארט, איז געווען אן ענגלענדער, וועלכער וואינט שוין צוואנציג יאהר אין טשילי און איז גוט בעקאנט מיט'ן לאנד און מיט דיא שפּראכען, וואס מען רעדט אין יענע געגענדען. ער האט געמאכט א לעבען דערפון, וואס ער האט געהאלטען פערד און מויל־עזלען און האט זיי פערדונגען צו רייזענדע. ער אליין פלעגט צוואר זעלטען מיט פאהרען. דאס מאל אבער האט ער געמאכט אן אויסנאהמע, ווייל לארד גלענארוואן האט איהם גוט בעצאהלט. לארד גלענארוואן האט איהם געגעבען, וויא פיעל ער האט געוואלט, ער זאל נור פאהרען מיט איהם, ווייל מיט איהם האט ער דאך געקענט זיך צו זאמען רעדען. קיינער פון זיינע מענשען האט ניט פערשטאנען קיין שפּאניש. דער פּראפעסאר האט זיך צוואר אויסגעלערענט שפּאניש, אבער ווען ער האט גערעדט שפּאניש האט איהם קיין שפּאניער ניט פערשטאנען און ווען דיא שפּאניער פלעגען רעדען, פלעגט דער פּראפּעסאר קיין ווארט ניט פערשטעהן. מיט אזא שפּאניש רעדען איז זעהר שוועהר צו פאהרען מיט שפּאניער. דער פּראפעסאר האט זיך צוואר זעהר געוואונדערט, וויא עס קומט, וואס קיינער פערשטעהט איהם ניט. ער רעדט, דאכט זיך זעהר גוט און ריכטיג. עס האט איהם אבער גאר ניט געהאלפען. מען האט איהם ניט פערשטאנען און באסטא! דערפאר האט לארד גלענארוואן נור געוואלט האבען מיט זיך דעם ענגלענדער, וועלכער האט גוט גערעדט שפּאניש און נאך אייניגע שפּראכען פון דיא ווילדע פעלקער אין דער געגענד.

דער ענגלענדער האט מיטגענומען מיט זיך צוויא פון זיינע מענשען, אנטרייבער פון דיא מויל־עזעל. דאס זיינען געווען געבאָרענע טשיליאנער, האלב שפּאנישע, האלב ווילדע. אין יענע געגענדען קומט פאר זעהר אפט, אז א שפּאניער הייראטעט א פרוי פון דיא ווילדע אינדיאנער און שפּאנישע פרויען הייראטהען אפט ווילדע אינדיאנער. דיא קינדער, וואס קומען ארויס פון אזא פערבינדונג, האבען געוועהנליך אין זיך דיא מעלות פון'ם שפּאניער און פון'ם ווילדען. זיי זיינען ציוויליזירט, וויא דיא שפּאניער און האבען דאס שארפע אויגען און דעם שארפען אויער פון'ם ווילדען. דער ווילדער האט אזא שארף אויג, אז ער דערזעהט א חיה אדער א מענשען אויף עטליכע מייל דיא ווייט. דער ציוויליזירטער מענש האט געוועהנליך זעהר א שוואכעס אויג און קען ניט זעהן גאנץ ווייט

מיט'ן אויער איז אויך דאס זעלבע. דער ווילדער לעגט צו דעם אויער צו דער ערד און הערט דיא טריט פון א פערד אדער פון א חיה אויף עטליכע מייל. דער ציוויליזירטער לעגט צו דעם אויער און הערט גאר נים.

דיזע האלב-ווילדע האבען געפיהרט דיא צעהן מויל עזלען, וועלכע זיינען געווען אנגעלאָדען מיט'ן באַגאַזש פון דער עקספּעדיציאָן. דאס אינגעל האט געפיהרט דיא „מאַדרינאַ" דיא „מוטער", א זיא מויל-עזעל, וועלכע איז געווען בעהאנגען מיט גלעטקלעך. זיא געהט שטענדיג פאָראויס און ווען דיא מויל-עזעלן הערן דאס קלינגען פון דיא גלעקלעך פון דער „מאַדרינאַ", געהן זיי איהר נאך און מען דארף זיי ניט טרייבען. לאָז מען ביי זיי צונעהמען דיא „מאַדרינאַ", וועלען זיי זיך ניט ריהרען פון'ם ארט, מען מעג זיי שלאגען צום טויט. ביז צו דיא בערג, דיא קארדיליערען איז לארד גלענארוואן מיט זיינע מענשען געפאהרען אויף פערד. אויף דיא בערג אבער קען מען אויף פערד ניט פאהרען. עס קומט אמאל אויס צו פאהרען אויף אזעלכע שמאָלע און געפעהרליכע וועגען, אויף וועלכע נור א גוטער מויל-עזעל קען געהן. א פערד פערדרעהט זיך אפט דער קאפּ און ער פאלט אראפּ מיט'ן רייטער ערגעץ אין א שרעקליכע טיפעניש.

נור דיא איינוואינער פון יענע געגענדען ווייסען, וויא אזוי צו פאהרען אדער ריכטיגער געזאָגט, וויא אזוי אריבער צו פאהרען דיא קארדיליערען. עס קומען פאָר אזעלכע וועגען, וואו צוויא מויל-עזעל קענען זיך אויף קיין פאל ניט אויסמיידען. איינער פון זיי מוז אראָפּגעווארפען ווערן אין אבגרונד, וואו ער ווערט צושאָטען אויף שטיקלעך. ווען מען קומט צו צו אזא וועג הויבט מען אן צו שרייען און צו שיסען. דערמיט גיט מען א צייכען, אז דער וועג איז פערנומען און קיינער טאָר אויף איהם ניט פאהרען.

בעמערקענסווערט איז דער פאַל, אז דיא מויל-עזעל פון ארגענטיניען זיינען פיעל בעסער און פיעל זיכערער, אלס דיא מויל-עזעל פון טשילי, אבוואָהל טשילי ליעגט לעבען דיא בערג און ארגענטיניען איז ווייט פון דיא בערג.

אויפ'ן גאנצען וועג פון טשילי קיין ארגענטיניען זיינען ניטא ניט קיין גאסט הייזער, ניט קיין האָטעלס, ניט קיין הייזער, וואו אבצושטייגען אום צו קויפען עסען. דער רייזענדער מוז מיט זיך מיטפיהרען זיין פּראָוויאַנט אויף דער גאנצער רייזע. דיזער פּראָוויאַנט בעשטעהט געוועהנליך פון רייז, געטריקענט פלייש און נאך אזעלכע ארטיקעלן, וועלכע ווערן ניט פערדאָרבען אויף דער לאנגער רייזע. פריש פלייש קען מען נור האבען, ווען מען שיעסט אויפ'ן וועג א פויגעל אדער א חיה. וואסער בעקומט מען אין דיא טייכען, וועלכע זיינען דא זעהר פיעל אין דיא בערג. דאס וואסער אין אזעלכע טייכען איז געוועהנליך קאלט און גוט צום טרינקען און צום קאָכען. אין טהאל אבער, וואו דיא טייכען פליעסען לאנגזאם און צומאל געהן זיי דורך געגענדען, וועלכע זיינען בעדעקט מיט זאלץ, אדער וויא דיא שפּאַנישע רופען זיי „סאַלינאַס" Salinas, איז א מאל דאס וואסער זעהר שלעכט און מען מוז אריינגיעסען אביסעל ראָם אין וואסער, איידער מען קען עס טרינקען.

ראָם מוז יעדער רייזענדער מיט זיך פיהרען. עס קומט איהם צו ניץ אין פיעלע פעלע, צופיעל טרינקען ראָם טאָר מען אבער אין יענע געגענדען ניט. דיא לופט פון דיא בערג אליין ווירקט בערוישענד אויפ'ן מענשען און דער מענש, וועלכער קומט צום ערשטען אין דיא בערג, פיהלט זיך וויא בערוישט, וויא שכור. שלאָפען שלאָפט מען געוועהנליך אויף דער הוילער ערד מיט'ן פרייען הימעל אלס דאך איבער'ן קאָפּ. יעדער רייזענדער מוז האבען צוויי דעקען פון שעפּסען פעל. איין דעק בעט ער זיך אונטער און

מיט דער אנדערער הילט ער זיך איין און מיט'ן זאטעל פון פויל־עזעל צו קאפענס שלאפט מען גאנץ געשמאק, בעזאנדערס ווען מען איז זיך א גאנצען טאג אנגעפאהרען.

לארד גלענארוואן האט אין זיין לעבען שוין געמאכט פיעל רייזען און איז שוין געוואינט צו פיהרען אנאנדער ארט לעבען אין יעדען לאנד. פראפעסאר פאגאנעל און ראבערט גראנט האבען זיך געפרייט, וויא קליינע קינדער, ווען זיי זיינען אריינגעפאהרען אין דיא בערג. יעדע זאך האט זיי אינטערעסירט, צו יעדע זאך האבען זיי זיך צוגעקוקט און האבען יעדעס מאל, ווען זיי האבען געזעהן עפעס נייעס, אויסגערופען מיט איין קול: אה! אה!

— זיי זיינען ווירקליך נאך קינדער, האט לארד גלענארוואן געזאגט צו זיך אליין. דער אונטערשיעד איז נור אין דיא יאהרען. איינער איז אן עלטערעס קינד, דער אנדערער איז אן איינגערעס קינד.

דאס וועטער איז געוועזען שעהן. דער הימעל איז געוועזען קלאר און בלוי. אין יענע געגענדען רעגענט עס זעהר זעלטען. אין דער פראווינץ קאנסעפסיאן האבען זיי ניט מעהר אלס דרייא ביז פינף רעגענטאג אין יאהר. עס וואלט פאסט גאר ניט געוואקסען און דאס לאנד וואלט געוועזען א וויסטע, ווען דיא ווילדע מענשען זאלען ניט געוועזען ווייזען דיא ציוויליזירטע שפאניער, וויא אזוי צו גראבען קאנאלען און צו בעוואסערן דאס לאנד.

לאנגזאם זיינען געפאהרען אונזערע רייזענדע. אלע האבען געשוויעגען. דיא שפאניער האבען פיינד פיעל צו רעדען, ווען זיי זיינען אין וועג. לארד גלענארוואן איז געוועזען טרויעריג, וואס ער האט זיך געמוזט שיידען פון זיין ליעבע העלענא. נור דער פראפעסאר האט נערעדט אהן אן אויפהער און, ווען ער האט געזעהן, אז קיינער ענטפערט איהם ניט, האט ער אנגעהויבען צו רעדען צו זיך אליין אויף שפאניש. ער האט זיך אליין געשטעלט פראגען און האט זיי אליין פארענטפערט. קיינער אבער האט זיך אויף איהם ניט אומגעקוקט, ווייל קיינער האט איהם ניט פערשטאנען. אזוי זיינען אונזערע רייזענדע געפאהרען א גאנצען טאג, ביז זיי זיינען געקומען קיין אראאוקא, דיא הויפט שטאדט, אדער דיא איינציגע שטאדט פון'ם לאנד אראויקאניען.

דאס לאנד ארויקאניען Araucania איז צווייא הונדערט פופציג מייל דיא לענג און דרייסיג מייל דיא ברייט. דאס גאנצעס לאנד געהערט צו דיא ווילדע מענשען, אדער אראויקאניא־אינדיאנער, וויא מען רופט זיי. דיא ארויקאניער זיינען דיא עלטעסטע איינוואינער פון יענער געגענד. זיי זיינען דיא עכטע טשיליאנער. פון אלע ווילדע פעלקער, וועלכע האבען בעוואינט און בעוואינען נאך יעצט נארד און זיד אמעריקא זיינען דיא ארויקאניער דאס איינציגעס פאלק, וועלכע האבען זיך קיין מאל ניט אונטערגעגעבען. זיי האבען געפיהרט בלוטיגע קריעג מיט דיא שפאניער און האבען ענדליך געזיעגט. זיי זיינען געבליעבען פריי און האבען קיין שפאן ניט אוועקגעגעבען פון זייער לאנד. אין רעגיערונג נאך דער אנדערער האט זיך געביטען אין טשילי און אין גאנצען זיד אמעריקא. דיא ארויקאניער אבער זיינען געבליעבען דיא זעלבע און האבען ניט געביינט זייער שטאלצען קאפ אונטער'ן יאך פון דיא אייראפעער, ביז ענדליך דיא אייראפעער האבען זיך איבערציינט, אז מיט דיעזע שטאלצע מענשען וועלען זיי גאר ניט

מאכען און האבען געשלאסען מיט זיי אן אייביגען פריעדען. יעצט הענגט זייער פאהן — א ווייסער שטערן אויף א בלויעס פעלד — אויף א טורעם אין אראאוקא, זייער הויפט שטאדט, הויך אין דער לופט און קיינער וואגט עס צו בעליידיגען.

אונזערע רייזענדע זיינען אנגעקומען קיין אראוקא אום 5 אוהר פאר נאכט. דער וועגווייזער איז צוגעפאהרען צום הויז פון א בעקאנטען ארויקאניער און האט איהם געבעטען, ער זאל איהם ערלויבען איבערצונעכטיגען ביי איהם. דער ארויקאניער האט זיי אויפגענומען זעהר גאסט־פריינדליך. דיא ארויקאניער זיינען גוטמיטהיגע און פריינדליך (זיי זיינען מכניס אורחים) זיי זיינען בערייט צו טהאן, וואס זיי קענען נור פאר א פריינד. שרעקליך, גרויזאם און אונמענשליך אָבער זיינען זיי געגען יעדען, וועלכער וויל ביי זיי אוועקרויבען זייער פרייהייט.

מען איז אפגעשטיגען פון דיא מוילעזעל. לארד גלענארוואן מיטין פיהרער פון דיא מוילעזעל זיינען ארומגעגאנגען אין שטאדט פרעגען דיא איינוואָינער, פיעללייכט ווייס איינער פון זיי פון א שיף, וועלכע איז מיט צוויי יאהר צוריק אונטערגעגאנגען אין דיעזע געגענדען און פון קאפיטאן גראנט מיט זיינע מאטראזען. אלע זיינע נאכפארשונגען אבער זיינען געווען אומזיסט. קיינער האט ניט געהערט און קיינער האט ניט געוואוסט פון קיין שיף „בריטאניא“ און פון קיין קאפיטאן גראנט.

פראפעסאָר פאגאנעל און ראָבערט גראנט זיינען אויך ארומגעגאנגען אין שטאדט, זיי האבען אבער געהאט א גאנץ אנדערן צוועק. זיי האבען געוואלט אויסקוקען דיא שטאדט. לארד גלענארוואן האט רעכט געהאט, זיי זיינעןביידע קינדער און עס האט זיי אינטערעסירט צו זעהן א שטאדט, וואו עס וואינען נורווילדע מענשען. זיי האבען אבער געהאט זעהר ווייניג וואס צו זעהן. דיא גאסען זיינען צוואר ברייט, אבער ניט געפלאסטערט. דיא הייזער זיינען נידעריג און געדעקט מיט שטרוי אדער מיט שילף (קאמיש). רעדען האבען זיי מיט קיינעם ניט געקענט, ווייל אלע איינוואינער רעדען נור ארויקאניש, א שפראכע, פון וועלכע דער פראָפעסאר פאגאנעל האט קיין בעגריף ניט געהאט. זיי זיינען ארומגעגאנגען אייניגע צייט, האבען זיך צוגעקוקט, וויא איינפאך דיא ארויקאניער לעבען, האבען בעטראכט זייערע וואינונגען און זייערע אויפפיהרונגען.

דיא מענער זיינען הויך און שטארק געבויט. דיא פארב פון זייער הויט איז רויט, וויא קופער. זייער גרויסער קאפ איז בעדעקט מיט לאנגע שווארצע האר. קיין בארד האבען זיי ניט. עס איז דאהער ניט לייכט צו דערקענען דיא מענער פון דיא פרויען. דיא מענער זיינען אלע געזעסען אין דרויסען פאר דיא טהירען פון זייערע געצעלטען און האבען גערויכט זייערע קורצע, לעהמענע פפייפען. עס איז געווען דייטליך, אז דאס איז א קריעגערישעס פאלק. יעדער איז א געבוירענער סאלדאט און, וויא יעדער סאלדאט, האט ער ליעב ארומצוגעהן לעדיג, ווען עס איז ניטא קיין קריעג. אלע ארבייטען טהוען דיא פרויען. זיי אקערן און זייען, רייניגען דיא פערד, פוצען דיא וואפען, קאכען, באקען און, ווען עס בלייבט זיי צייט, וועבען זיי דיא בעריהמטע בלויע דעקען, „פאנטשא“ אויף שפאניש, וועלכע קאסטען מינדעסטענס הונדערט דאלאר א דעק, ווייל עס געדויערט גאנצע צוויי יאהר ביי א גוטער ארבייטערין, איידער מען וועבט אויס אזא דעס.

דער פראָפעסאָר און ראָבערט האבען זיך ארומגעדרעהט א פאר שטונדען אין

דיא גאסען פון ארויקא. אזוי וויא זיי האבען אבער קיין נייעס ניט געזעהן. זיינען זיי געגאנגען אויף זייער קווארטיר. אלע זיינען געווען מיעד און מען האט זיך באלד געלעגט שלאפען. דעם אנדערן טאג אין דער פריה האט מען זיך ווייטער אויפגעזעצט אויף דיא פערד און דיא מוילעזעל און מען איז ווייטער געפאהרען. אנפאנגס זיינען זיי געפאהרען דורך דאס שעהנע, בליהענדע און רייכע ארויקאניא לאנד. איבעראל האט מען געזעהן גרינע פעלדער און וויינגערטנער. ארום דיא וועלדער האבען זיך געפאסעט העערדען (משערעדעס) מיט קיה, אקסען, פערד און מוילעזעל. באלד אבער איז דאס שעהנע לאנד פערשוואונדען. דער וועג האט געפיהרט בארג ארויף און איז געווארען אלע מאל שווערער.

געגען מיטאג זיינען זיי צוגעקומען צו א גרויסען טייך, וועלכער איז בעקאנט אונטערן נאמען „ריא דעטובאל“. דארט זיינען זיי געבליעבען שטעהן, האבען אפגעגעסען זייער מיטאג און זיינען ווייטער געפאהרען. דער מוילעזעל טרייבער האט זיך געאיילט צו צוקומען צו דער לעצטער סטאציאן, וואו ער זאל איבערלאזען דיא פערד. ווייטער פון דיעזער סטאציאן קען מען שוין ניט פאהרען מיט פערד. געגען אבענד זיינען זיי אהין אנגעקומען און האבען דארט גענעכטיגט דאס איז געווען דיא ערשטע נאכט, וואס זיי זיינען געשלאפען אין דרויסען אונטערן פרייען הימעל.

דיא סטאציאן איז בעשטאנען פון א קליין שטיבעלע, אין וועלכער צוויי מענשען האבען זיך געקענט קוים אויסדרעהן, און א גרויס שטיק פלאץ ארומגעצאמט מיט פלעקער, וואו עס האבען זיך געפונען עטליכע הונדערט פערד און מוילעזעל. דאס הייסט א סטאציאן אין יענע געגענד. עס איז אבער געווען דיא לעצטע סטאציאן. ווייטער זיינען קיינע מענשליכע וואינונגען שוין ניטא.

דעם אנדערן טאג איז מען געפאהרען ווייטער. דאס וועטער איז געווען שעהן און דיא בערג-לופט ערפרישענד. לארד גלענארוואן האט זיך יעדעס מאל ארומגעקוקט, פיעללייכט וועט ער דערזעהן א מענשען, ביי וועמען ער זאל קענען פרעגען וועגען קאפיטאן גראנט, אבער א גאנצען לאנגען טאג האבען זיי אויפ'ן וועג קיין לעבעדיגען מענשען ניט בעגעגנט.

וואס העכער זיי זיינען ארויפגעשטיגען אויף דיא בערג, אלץ ווילדער, אלץ טרויעריגער און איינזאמער איז געווארען דיא געגענד. דער וועג איז געווארען אלץ שווערער. גרויסע שטיינער זיינען געווען צו ווארפען איבעראל אין א שרעקליכער אונארדנונג. מעןהאט געמוזט פאהרען זעהר פארזיכטיג. מען האט געמוזט פאהרען אין א רייהע, איינער נאכ'ן אנדערן. דער יונגע מיט דער „מאדרינא“ איז געפאהרען פאראויס, נאך איהם איז געפאהרען דער קאפיטאן, אדער דער מוילעזעל טרייבער, דאן לארד גלענארוואן, הינטער איהם איינער פון דיא פעאָנס (דיא מענשען פונ'ם קאפיטאן) דאן פאגאנעל. הינטער איהם ראבערט גראנט און צו לעצט ווידער א פעאן. זאגאר רעדען איינער מיט'ן אנדערן איז געווען אונמעגליך. מען האט געמוזט זיך גוט צוקוקען צום וועג.

וואס העכער אויף דיא בערג זיי זיינען געקומען אלץ עפטער האבען זיי באגעגנט טייכען, וועלכע מען האט געמוזט אפט אריבער פאהרען. עס איז נאך גוט געוועזן, ווען מען האט געקענט אריבער פאהרען דיא טייכען זיצענדיג אויף דיא מויל-עזעל, דאן

איז עס ניט געווען שווער. ווען מען האט אבער געמוזט אריבערפאהרען א בריק; ווען דער טייך איז געפלאסען אין א טיעפען טהאל צווישען צווייא הויכע בערג און עס איז געלעגען א בריק פון איין בארג צום אנדערן — דא איז ערשט געווען שוועריגקייטען און געפאהרען.

דיא בריקען אין יענער געגענד זיינען געמאכט פון געפלאָכטענע באמבוק (טראָס־טענע). זיי הענגען אין דער לופטען און שאָקלען זיך, ווען מען געהט אויף זיי. ווען א רייזענדער קומט צו צו אזא בריק, נעהט ער אראָפּ פון זיין מויל־עזעל, נעהמט איהם אן ביי דיא ציגעל און פיהרט איהם אריבער. אנפאנגס שאָקעלט זיך דיא בריק וועניג, ווען מען קומט אבער אין דערמיט, הייבט זיא אן אזוי צו ציטערן און צו שאָקלען זיך, אז דער מויל־עזעל, וועלבער איז נאך ניט געוואינט צו אזא בריק, דערשרעקט זיך און וויל אויף קיין פאל ניט געהן, ניט אהין, ניט צוריק.

צום גליק פאר אונזערע רייזענדע, האבען זיי געהאט דיא בעסטע מויל־עזעל, וואס מען קען קריעגען אין יענער געגענד. לארד גלענארוואן האט גוט בעצאהלט און „אז מען שמיערט גוט, פאהרט מען גוט" איז גאנץ וואהר אין אייראָפּא, וויא אין זיד אמעריקא.

דער פראפעסאר איז גאר געווען גליקליך, ווען מען פלעגט צו קומען צו אזא בריק. מען האט געמוזט אראָפּגעהן און אריבערפיהרען דיא מויל־עזעל איינציגווייס איבער דיא בריק. דאס האט פערנומען פיעל צייט און דער פראפעסאר פלעגט לאנגזאם און רוהיג ארויסנעהמען זיינע לאנדקארטען און זוכען, אויב דער טייך געפינט זיך אויף דער לאנדקארטע און אויב ער האט שוין א נאמען. פלעגט ער איהם ניט געפינען אויף דער לאנדקארטע, פלעגט ער איהם אליין געבען א נאמען. ער פלעגט אויסזוכען דיא שענסטע שפאנישע נעמען, וואָס ער האט נור געקענט קריעגען, און האט זיי געגעבען דיא טייכען און דיא טייכלעך, וואס ער האט אנגעטראפען אויפ'ן וועג. ווען לארד גלע־נארוואן האט איהם געפרעגט, פאר וואס טוהט ער עס? האט פאגאנעל געענטפערט:

— א טייך אהן א נאמען איז ביי מיר געגליכען צו א מענשען, וואס האָט קיינע בירגער רעכטע, וויא צום ביישפיעל, א קאטארזשניק, א פערשיקטער, א פערצורטהייל־טער אויף לעבענסלענגליכע געפענגנים. זא לאנג דער טייך האט קיין נאמען ניט, איז ער ביי מיר גאר קיין טייך ניט. וויא קען מען אויפצייכענען אויף דער לאנדקארטע א טייך אהן א נאמען?

אינטערעסאנט פלעגט זיין צו זעהן, וויא דער מויל־עזעל טרייבער פלעגט א מאל בלייבען שטעהן פערוואונדערט און פלעגט אויסגלאָצען א פאר אויגען, ווען לארד גלע־נארוואן פלעגט איהם פרעגען: וויא הייסט דיעזער בערג? אדער וואוהין פיהרט דיעזער וועג? איידער דער קאפיטאן פלעגט צייט האבען צו ענטפערן, פלעגט דער פראָפעסאָר אויסהאפּען און ענטפערן: דיעזער בערג הייסט אזוי און אזוי. דיעזער וועג פיהרט אהין און אהין.

עס איז געווען אויפ'ן פיערטען טאג פון זייער רייזע. זיי זיינען אנגעקומען אין אן ארט, וואו צוויי וועגען קרייצען זיך. אויף איין וועג זיינען זיי געפאָהרען. לארד גלענאַר־וואן האט געפרעגט דעם מויל־עזעל טרייבער:

— וואוהין פיהרט דער אנדערער וועג?

— פון יומבעל קיין לאס אנגעלעס, האט דער פראפעסאר געענטפערט.

דער מויל-עזעל טרייבער האט איהם אנגעקוקט פערוואונדערט און האט איהם געפרעגט:

— האט איהר שוין אמאל בערייזט דיעזע געגענדען?

— געוויס, ניט איין מאל, האט דער פראפעסאר געענטפערט גאנץ רוהיג.

— אויף מויל-עזלען, אדער צו פוס?

— ניט אויף א מויל-עזעל און ניט צו פוס—איך בין געפאהרען אין מיין שטוהל.

דער מויל-עזעל טרייבער האט ניט פערשטאנען, וואס ער מיינט. ער האט פאר-צויגען מיט דיא אקסלען און איז ווייטער געפאהרען. געגען אבענדס זיינען זיי צו געקומען צו דער הויפטקייט בערג, וואו דיא קארדיליערן הויבען זיך אויף, וויא א גלייכע שטיינערנע וואנד עטליכע טויזענד פוס דיא הויך. דארט האבען זיי בעשלאסען צו נעכטיגען.

12טעס קאפיטעל.

עלף טויזענד פוס דיא הויך.

ביז אהער האבען זיי נאך געהאט וועניג שווערינקייטען. זיי זיינען נאך אלץ גע-פאהרען אין געגענדען, וועלכע זיינען בעוואקסען מיט גראז און דאס קלימאט איז נאך גענוג ווארם. יעצט ערשט האבען זיך אנגעהויבען דיא שווערינקייטען.

דיא קארדיליערן זיינען א קייט פון בערג, וועלכע ציעהען זיך פון איין עק אמע-ריקא ביז צום אנדערן. אין אייניגע ערטער זיינען זיי זעהר הויך און זייערע שפיצען זיינען בעדעקט מיט אייביגען שנעע. עס זיינען דא נור געוויסע ערטער, וואו מען קען זיי אריבער געהן. אין אנדערע ערטער הייבען זיך אויף גלייכע שטיינערנע ווענדע, אויף וועלכע עס איז אונמעגליך צו קלעטערן. דיא ערטער, וואו מען קען אריבערגעהן דיעזע בערג, הייסען דיא פאסען.

אונזערע רייזענדע זיינען יעצט צוגעקומען צו דיעזע בערג, וועלכע זיי האבען גע-דארפט אריבערגעהן אום צו קומען קיין פאטאגאניען. יעצט האט מען זיך געמוזט ענטשליעסען, דורך וועלכען פאס זאלען זיי אריבערגעהן דיא קארדיליערן.

לארד גלענארוואן האט בערופען א מיטינג אום צו בעשליעסען, וועלכען וועג זיי זאלען נעהמען. צוערשט האט מען געפרעגט דעם מוילעזעל טרייבער, ער זאל זאגען זיין מיינונג, ווייל ער איז דאך בעקאנט מיט דער געגענד און איז שוין ניט איין מאל אריבערגעגאנגען דיא קארדיליערן.

— אין דיעזער געגענד, האט דער מוילעזעל טרייבער געזאגט, זיינען דא צוויי גוטע וועגען, אדער פאססעס.

— דער פאס פון אריקא, האט אויסגעהאפט דער פראפעסאר, וועלכען דער שפאניער וואלדיוויא מענדאזא האט ענטדעקט.

— ריכטיג. האט געזאגט דער מוילעזעל טרייבער.

— און דער פאס פון ווילאריקא, האט ווייטער געזאגט דער פראפעסאר.

— ווידער אמאל ריכטיג, האט דער טרייבער געזאגט.

— אז עס איז ריכטיג וויים איך שוין, האט דער פראפעסאר געזאגט. ביידע

וועגען זיינען גוט. זיי פיהרען אונז אָבער צו ווייט פון אונזער וועג. יעצט זיינען מיר נאהענט פון ביידע וועגען. זיי געהן אבער נים גלייך. איינער פיהרט צו ווייט קיין נארדען און דער אנדערער צו ווייט קיין זידען. מיר טארען נים פערליערען אזוי פיעל צייט.

— האט איהר דען אנאנדערן, אַ בעסערן פאס? האט דער מאיאָר געפרעגט.

— געוויס האב איך אנאנדערן פאס. דאס איז דער פאס פון אַנטוקאַ, דער פיהרט אונז גלייך אויף דעם וועג, וואס מיר דארפען, אויפ'ן 37טען גראד.

— וואס זאגט איהר, קאַפּיטאַן? האט לארד גלענארוואן געפרעגט דעם מויל-עזעל טרייבער. זייט איהר בעקאנט מיט'ן פאס פון אנטוקאַ?

— געוויס, מילארד, בין איך בעקאנט מיט יענעם וועג. איך האב איהם אבער נים געוואלט דערמאנען, ווייל ער איז זעהר שווער או זעהר געפעהרליך. נור דיא ווילדע מיט זעהר פיה געהן איבער דיעזען פּאַס.

— ווען קיה, אקסען און מוילעזעל קענען דארט אריבערגעהן דיא קארדיליערן, וועלען מיר דאך אויך קענען אריבערגעהן, האט לאָרד גלענארוואן געזאגט. ווארום אלזא זאלען מיר פערליערען צייט און פאהרען אויף אנאנדער פאס?

דער קאַפּיטאַן האט נים געענטפערט. ער האט געוואוסט, וואס ער האט גערעדט.

דעם אנדערן טאג גאנץ פריה איז מען ווייטער געפאהרען צום פאס פון אנטוקא. אנפאנגס איז דער וועג געוועזן גאנץ גוט. ער האט געפיהרט בארג ארויף, אבער מען האט נאך געקענט זיצען פעסט אויפ'ן זאטעל. געגען מיטאג זיינען זיי צוגעקומען צו אַ גרויסען זעע (אַזיעראַ) אין וועלכע עס האבען זיך ארייגגעגאסען פיעלע טייכלעך. דאס גאנצע לאנד איז געוועזן בעדעקט מיט הויכעם גראז. דאס איז געוועזן דער ארט, וואו דיא אינדיאנער האבען געהאלטען זייער פיה. אונזערע רייזענדע האבען בעגעגענט איינעגע הירטען (פּאסטובער) ביי וועלכע זיי האבען געקויפט מילך, קעז און בוטער און האבען זיך געזעצט עסען מיטאג.

נאכ'ן עסען איז מען ווייטער געפאהרען. פון דיעזען פונקט אבער איז דער וועג געווארען מיט יעדען שריט שווערער און זאגאר געפעהרליך. דער וועג איז געווארען אלץ שמעלער און שמעלער. פון איין זייט איז געוועזן אַ הויכע וואנד און פון דער אנ-דערער זייט אַ שרעקליך טיעפער טהאל. ווען דער מוילעזעל זאל זיך פלוצלונג דער-שרעקען, אדער זאל זיך אויסגליטשען, קען ער מיט'ן רייטער אראפּפאלען אין אַ שרעק-ליכען אבגרונד און צו שאטען ווערן. דיא מוילעזעל זיינען געוועזן זעהר פארזיכטיג. זיי זיינען געגאנגען מיט'ן קאָפּ אראָפּגעלאזען און האבען געשמעקט צו דער ערד, וויא אַ הונט, וועלכער שמעקט דיא שפּור פון זיין העררן.

אין ערטער האט מען נאך געטראפען גראָז אדער קליינע ביימלעך. עס איז אבער געוועזן דייטליך, אז זיי האלטען זיך דא מיט מיה. באלד איז יעדעס גראז, יעדע פפלאנצע פערשוואונדען געווארען. גרויסע שטיינער פון אלערליי פארבען זיינען געלעגען צו ווארפען אומעדום, וואו דאס אויג האט נור אקוק געטהאן.

אלע זיינען געווארען ערנסט, יעדער האט איינגעזעהן, אז ער געפינט זיך אין אַ געפאהר. לאָרד גלענארוואן האט בעמערקט, אז וואס העכער זיי קומען, ווערט דער מוילעזעל טרייבער אלץ ערנסטער. ער קוקט זיך צופיעל אום אין אלע זייטען און בלייבט

צו אפט שטעהן. דאס האט איהם איבערראשט. עס איז געווען דייטליך, אז זייער וועג־ווייזער איז אין א פערלעגענהייט. עפּעס ווייס ער ניט דעם וועג אדער ער האט עפּעס מורא. פּלוצלונג איז ער געבליעבען שטעהן, איז אראָפּגעגאנגען פון זיין מויל־עזעל און האט געוואַרט, ביז לארד גלענארוואן איז צוגעקומען צו איהם. מיט שרעק און מיט שטוינען האט לארד גלענארוואן דערזעהן דיא אורזאכע, פאר וואס דער קאַפּיטאַן איז געבליעבען שטעהן — דער וועג איז געווען פערשפּארט. ער האט זיך געענדיגט מיט א שטיינערנע וואנד. ווייטער האט מען ניט געקענט געהן.

— האסט דוא פערלארען דעם וועג? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— ניין, מילאָרד.

— זיינען מיר אויף'ן פּאס פון אנטוקאַ?

— יא, מיר זיינען אויף'ן פּאס.

— האסט דוא ניט א טעות געהאַט?

— ניין. אט זיינען נאך דיא ציינכענס פון א פייער, וועלכע רייזענדע אדער אינ־דיאנער האבען צולעגט און געקאָכט זייער עסען.

— אלזא, וויא קומט עס, וואס עס איז ווייטער קיין וועג ניטאָ?

— עס איז ניט לאנג געווען אן ערדציטערניש. פון דיא בערג האט זיך אפּגעריסען א שטיק פעלזען און האט פערשפּארט דיא וועג.

הער פּראָפעסאר, דער מאַיאָר און דיא איבעריגע זיינען צוגעקומען און האבען דערהערט דיא טרויעריגע נאכריכט, אז מען קען ווייטער ניט פאהרען. דער מאַיאָר האט זיך אומגעקוקט, האט בעטראַכט דעם שטיין פון אלע זייטען און האט געזאגט גלייכגילטיג, וויא זיין שטייגער איז געווען:

— מיר קענען זעהר לייכט אריבערגעהן דעם שטיין.

— איהר קענט עס טאהן, האט דער מויל־עזעל טרייבער געענטפערט, מיינע מויל־עזעל אבער קענען עס ניט. ווען איהר ווילט אריבער געהן דיא קארדיליערן אויף אנאנדער פּאס, וואו מיינע מויל־עזעל קענען געהן, וועל איך אייך אריבער פיהרען, וויא מיר האבען אָפּגערעדט. קוים אבער ווילט איהר געהן אויף א וועג, וואו מיינע מויל־עזעל קענען ניט געהן, איז אונזער קאָנטראַקט געבראָכען. איהר דאַרפט מיר בעצאה־לען און איך וועל מיר פאהרען א היים.

— וויא פיעל צייט דארף עס געדויערן, מיר זאלען יעצט געהן צוריק און אריבער פאהרען דיא קארדיליערן אויף אנאנדער פּאס? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— דאס דארף געדויערן וועניגסטענס דרייא טאָג. דאס הייסט מיר וועלען פער־ליערן דרייא טאג, האט דער מויל־עזעל טרייבער געזאגט. איך האב דאס רעכט צו פאדערן, אז איהר זאלט מיר פאר דיא דרייא טאג עקסטרא בעצאהלען. איך וועל עס אבער ניט טאהן, ווייל איך וויל, אז איהר זאלט מיר געבען א גוטע רעקאָמענדאַציאָן, אז איך בין א גוטער פיהרער.

לארד גלענארוואן האט איהם אויסגעהערט אויפמערקזאם. ער האט געזעהן, אז ער האט רעכט. אויף דיעזען וועג קענען דיא מויל־עזעל ניט געהן. מען מוז פאהרען צו־ריק. דאס פאהרען אראָפּ באַרג איז פיעל שווערער, וויא דאס פאהרען באַרג ארויף.

ער האט אבער זעהר ניט געוואלט פערליערען קיין צייט. ער האט געוואוסט, אז ווען ליידי העלענא וועט קומען פריהער אין פארט סאן אנטאָניא און וועט איהם דארט ניט טרעפען, וועט זיא זיין זעהר אונרוהיג. ער האט זיך דאהער געווענדעט צו זיינע קאמע־ראדען און האט זיי געפרעגט:

— וואס זאגט איהר, מיינע הערר'ען? וואס זאלען מיר יעצט טאהן? זאלען מיר געהן צו פוס איבער דיא קארדיליערן, אדער זאלען מיר זיך אומקעהרען און פאהרען דורך אנאנדער פאס?

— לאמיר געהן צו פוס, האט געזאגט דער מאיאָר.

— געוויס! האט אויסגערופען דער פראָפעסאר. וואס איז אזעלכעס? מיר וועלען לאנגזאם ארויפגעהן אויפן בארג און פון דער אנדער זייט וועלען מיר געפינען גענוג אינדיאנער אדער טשיליאנער, וועלכע וועלען אונז פערקויפען אדער פערדינגען גוטע פערד און וועלען אונז געבען מענשען, וועלכע זאלען אונז דיענען אלס וועגווייזער איבער דיא פאמפאס.

ווייסט איהר דען ניט, לארד גלענארוואן, אז אין טשילי זיינען דיא פערד און דיא מויל־עזעל זעהר טהייער, ווייל מען האט זיי ניט מיט וואס צו פיטערן. רעגען געהט זעהר זעלטען. מען מוז דיא פעלדער בעגיסען מיט וואסער פון קאנאלען דורך מאשינען. דאס בעארבייטען פון אזעלכע פעלדער קאסט זעהר טהייער און אויסהאלטען פערד און מויל־עזלען קען נור א גאנץ רייכער מאן, אדער א מענש, וואס האלט זיי צו פערדינגען, וויא אונזער קאפּיטאן.

אין ארגענטיניען אבער, ווען מען געהט נור אריבער דיא קארדאליערן און מען קומט אין דיא פאמפאס, זיינען דא אזוי פיעל פערד, אז מען טויטעט זיי הונדערטער טויזענדער וועגען נור פון זייער פעל וועגען. ארגענטיניען שיקט ארויס יעהרליך גאנצע שיפען מיט פערד פעל קיין אייראָפּא. אין דיא פאמפאס אין ארגענטיניען און פאטאָ־גאָניען טרעפט מען זעהר אפט גאנצע הערדען (סטאדעס) פון ווילדע פערד, וואס גע־הערן צו קיינעם ניט. ווער עס קען נור, דער האפּט זיי.

אלזא, ווען מיר וועלען נור אריבערגעהן דיא קארדיליערן, וועלען מיר זעהר לייכט קענען קויפען גוטע פערד און פאהרען מיט זיי איבער פאטאגאָניען. מיין מיינונג איז דאהער, אז מיר זאלען געהן ווייטער צו פוס.

— לאמיר געהן ווייטער! לאמיר געהן ווייטער! האבען אלע אויסגערופען. מיר וועלען צו פוס שנעלער אריבערגעהן דיא קארדיליערן אלס אויף דיעזע לאנגזאמע מויל־עזעל.

— וועט איהר אויך געהן מיט אונז? האט לארד גלענארוואן געפרעגט דעם מויל־עזעל טרייבער.

— איך קען מיינע מויל־עזעל ניט איבערלאזען דא אליין, האט דער קאפּיטאן גע־ענטפערט. דיעזער מאן האט אייך ריכטיג ערקלערט, אז אין טשילי זיינען פערד און מויל־עזעל זעהר טהייער. איך ווייס ניט, פון וואנען ער ווייס אלעס אזוי גענוי. ער איז געוויס שוין א מאל געוועזן אין טשילי.

— געוויס בין איך געוועזן אין טשילי! האט דער פּראפעסאר געזאגט. איך ווייס

אויך דעם וועג איבער דיא קארדיליערן. איך קען אויך זיין א וועגווייזער אזוי גוט, וויא אונזער קאפיטאן.

עס איז געבליעבען, אז מען זאל ווייטער געהן צו פוס און פראפעסאר פאגאנעל זאל ווייזען דעם וועג. לארד גלענארוואן האט בעצאהלט דעם מויל־עזעל טרייבער, וויא פיעל עס האט איהם געקומט און האט פון איהם אבשיעד גענומען. עס איז איהם צוואר געווען זעהר אונאנגענעהם, וואס זיי בלייבען יעצט אהן א מענשען, וואס קען גוט שפאניש רעדען. דער פראפעססאר האט אבער איהם פערזיכערט, אז מיט יעדען טאג רעדט ער אלץ בעססער שפאניש.

יעצט האט מען אראפגענומען דאס פראוויאנט, דיא אינסטרומענטען און אלע נייטיגע זאכען פון די מויל־עזלען, מען האט דערפון געמאכט קליינע בינטלעך און יעדער פון אונזערע זיעבען רייזענדע האט זיך גענומען א ב׳נטעל אויף דיא פלייצעס און מען איז ווייטער געגאנגען.

דאס אריבערקריעכען דעם גרויסען שטיין, וועלכער איז געלעגען אויפ׳ן וועג און האט איהם אין גאנצען פערשטעלט, איז ניט געווען קיין לייכטע ארבייט. מען האט געמוזט קריעכען אויף אלע פיער, זיך אנהאלטען איינער אן דעם אנדערן און אין איין ארט האט מען געמוזט פאראויס שיקען דעם קליינעם ראבערט מיט א שטריק. ער אלס קינד איז לייכט ארויפגעקלעטערט אויפ׳ן שטיין. דארט האט ער ארומגעבונדען דעם שטריק ארום א שפיץ פון׳ם שטיין, דיא אנדערע זיינען איהם נאכגעקלעטערט און האבען זיך אנגעהאלטען אן שטריק. צוערשט איז ארויפגעקלעטערט דער מאטראז וויל־סאן. ער האט נאך בעססער בעפעסטיגט דעם שטריק און האט ארויפגעצויגען דיא פעק־לעך, דאן זיינען אלע נאכגעגאנגען.

גאנצע צוויא שטונדען האט גערויערט דאס אריבערקריכען איבער׳ן שטיין. ווען זיי זיינען געקומען פון דער אנדערער זייט, האבען זיי געזעבענט, אז זיי וועלען דארט געווים ווידער געפינען דעם וועג, אויף וועלכען דער מויל־עזעל טרייבער האט זיי גע־פיהרט. וויא איבעראשט אבער זיינען זיי געוועזן, ווען זיי זיינען געקומען פון דער אנ־דערער זייט שטיין און האבען קיין וועג ניט געפונען. דיא ערדציטערניש, וועלכע איז ניט לאנג געווען, האט דיא גאנצע געגענד פערענדערט. דיא גאנצע געגענד איז געווען פער־ווארפען מיט שטיינער. דיא ערד איז געווען צוגראבען און צו ווארפען.

זיי זיינען שוין געווען ניט ווייט פון׳ם העכסטען שפיץ פון דיא קארדיליערן און זיי זיינען געגאנגען, אדער ריכטיגער געזאגט, זיי האבען אימער געקלעטערט אלץ העכער און העכער, אבער אהן א וועג און אהן א שטעג. דער פראפעססאר איז געווארען צומישט און האט אראפגעלאזען דעם קאפ. דא איז איהם שוין שוועהר געווען אויסצוגעפינען דעם ריכטיגען וועג.

זייער גליק איז נאך געווען, וואס דאמאלס איז געווען זומער. אין יענע געגענדען איז פערקעהרט, וויא ביי אונז. ביי זיי הייבט זיך אן דער זומער אין אקטאבער און דויערט ביז מאי. אין מאי הייבט זיך אן דער ווינטער און דויערט ביז אקטאבער. מיר וועלען נאך אין אנאנדער ארט בעשרייבען גענויער דעם זומער און דעם ווינטער אין נארדען (צפון זייט) און אין זידען (דרום זייט) פון דער וועלט.

אין דיא ווינטער מאנאטע—פון מאי ביז אקטאבער—איז אויף דיא בערג שרעקליך קאלט. פיעלע רייזענדע, וועלכע זיינען ניט גוט פארבערייטעט צו אזא קעלט קומען אום, זיי ווערן פערפרארען. בעזאנדערס שרעקליך אין יענע געגענדען זיינען דיא שטורמווינטען, וועלכע דיא שפאניער רופען Temporales. נאך אזא שטורמווינד געפינט מען געוועהנליך עטליכע הונדערט טויטע מענשען אין דיא קארדיליערן. דער שטורם קומט אן פלוצלונג און שליידערט אראפ דעם פערד מיט'ן רייטער אין א שרעקליכען אבגרונד.

דאס גליק פאר אונזערע רייזענדע איז דאהער געוועזן, וואס זיי זיינען געפאהרען אום זומער. לאנגזאם און מיט שווערע מיה האבען זיי געקלעטערט אליץ העבער און העבער. עס איז געווארען נאכט. אונזערע רייזענדע האבען זיך ניט אבגעשטעלט. זיי זיינען געגאנגען אליץ ווייטער. אום 5 אוהר אין דער פריה זיינען זיי ענדליך אנגעקומען צום העכסטען פונקט פון דיא קארדיליערן. זיי זיינען געוועזן אזוי מיעד, אז זיי זיינען אניעדערגעפאלען פאר מיעדיגקייט.

פלוצלונג האט דער מאיאר געזאגט, אז עס פרעסט איהם דיא ברוסט. נאך איהם האט לארד גלענארוואן ערקלערט, אז ער פיהלט זיך ניט גוט. דער פראפעסאר האט אויך אנגעהויבען צו פיהלען זעהר שלעכט. דער פרעהליכער מאטראז ווילסאן, וועלכער האט א גאנצען וועג געלאכט און געשפאסט, האט פלוצלונג אנגעהויבען שטארק צו קרעכצען. ער האט ניט געקענט אטעמען, אזוי שטארק האט איהם געפרעסט דיא ברוסט. דער קליינער ראבערט איז געפאלען וויא א שטיין. ער האט ניט געקרעכצעט. ער האט זיך אבער ניט געקענט ריהרען.

— דיא פונא! דיא פונא! Puna האט אויסגערופען דער פראפעסאר און האט שנעל אנגעהויבען צו זוכען צווישען זיינע פעקלעך.

דיא פונא איז א זאנדערבארע קראנקהייט, וועלכע קומט פאר נור אין יענע גאנץ הויכע געגענדען. דאס איז א סארט זעע קראנקהייט, וועלכע מען בעקומט נור ווען מען איז אויף דיא בערג. קוים געהט מען אראפ פון דיא בערג, פערשווינדעט דיא קראנקהייט אליין. דיא קראנקהייט בעשטעהט דארין, אז דער מענש פיהלט, וויא עס ליעגט איהם א שטיין אויפ'ן הארצען און פרעסט איהם. ער קען זיך ניט ריהרען און קען ניט אטהעמען. דער קאפ דרעהט זיך, עס קלינגט און רוישט אין דיא אויערן און עס ווערט פינסטער אין דיא אויגען. געוועהנליך איז דיא קראנקהייט ניט געפעהרליך, בעזאנדערס ווען עס איז ווארם אין דרויסען. מאנכעס מאל אבער שטארבען רייזענדע פון דיעזער קראנקהייט. דיא איינוואינער פון יענע געגענדען, בעזאנדערס דיא וועגווייזער און פיהרער קענען זעהר גוט דיא פונא און ווייסען, אז מענשען און טהיערע ליידען פון איהר. דיא מויל־עזעל ליידען זעהר אפט פון דער פונא. קיין זיכערעס מיטעל געגען דער פונא איז ניטא. עס ווערט אבער לייכטער, ווען מען טרינקט עפעס ווארעמעס, בעזאנדערס ווען מען טרינקט דעם ארגענטינישען טהעע־מאטע, אדער Yerba Mate. דאס איז א מין גראז, וועלכער וואקסט זעהר פיעל אין ארגענטיניען און האט אין זיך א מערקווירדיגע אייגענשאפט. דער מענש מ'זג זיין וויא מיעד און וויא אנגעארבייטעט, ווען ער טרינקט אויס א הייסע גלאז מאטע, ווערט ער פריש און מונטער, גלייך וויא

ער וואלט גאר קיין מאל ניט מיעד געווען. קיין ארגענטיניער און קיין פאטאגאָניער וועט ניט ארויספאהרען פון דער היים אהן א זעקעלע מאטע איינגעפאקט אין זיינע זאכען.

דער פראָפעסאָר האָט דערפון געוואוסט און האט אנגעהויבען צו זוכען זיין מאטע אום ער זאל איהם פארקאכען און געבען טרינקען דיא קראנקע. צום גליק, איז דער אפיציער פון דעם „דונקאן", טאם אויגוסטין געבליעבען פערשווינט פון דער פונא. ער האט זיא ניט געהאט און איז געווען פאָלקאָמען געזונד. דער פראפעסאר האט איהם געהייסען צו לעגען א פייער און אפקאָכען א ביסעל מאטע.

ווען דער מויל-עזעל טרייבער האט פון זיי אבשיעד גענומען, האט ער זיי מיט געגעבען א בינטעל האלץ. — דארט אין דער הויך וועט איהר קיין האלץ ניט געפינען. דארט וואקסט גאר נישט, האט ער זיי געזאגט. איהר מוזט מיטנעהמען מיט אייך האָלץ. יעצט האבען זיי איינגעזעהן, וואס פאר א גוטען ראטה ער האט זיי געגעבען.

טאָם אויגוסטין האט צו לעגט א פייער, האט אויפגעשטעלט דאס קעסעלע און אנגעהויבען צו קאכען. אין א מינוט ארום האט דאס וואסער אנגעהויבען צו זיעדען. טאָם אויגוסטין האט געמיינט, אז דער מאטע איז שוין פערטיג און האט איהם גע-וואלט אריינגיעסען אין גלעזער. וויא איבערראשט איז ער געווען, אז ער האט זיך איבערצייגט, אז דער מאטע איז קאלט, וויא אייז.

— וואס הייסט דאס? דאס וואסער זיעדעט, עס געהט א פארע (דאמפף) און עס איז קאלט.

ער האט צוריק גענאָסען דעם מאטע אין קעסעלע און האט עס ווייטער גע-שטעלט אויפ'ן פייער. — עס קאכט ווידער, עס לויפט אויס. ער ריהרט זיך צו—דאס וואסער איז קאלט.

— זיינען מיר אין א צויבער לאנד? האט ער אויסגעשריען. וויא קען דאס זיין? וואסער זידעט און איז דאך קאלט!

ענדליך האט ער זיך געווענדעט צום פראפעסאר און האט איהם דערצעהלט דאס וואונדער.

— בערוהיג דיך, ליעבער אויגוסטין, האט איהם פאגאנעל געזאָגט. מיר זיינע ניט אין קיין צויבער לאנד, עס איז ניט קיין וואונדער. עס איז א געזעץ פון דער נא-טור. וואס דיא לופט איז שיטערער, אלץ שנעלער זיעדעט דאס וואסער. ווען מען שטעלט א גלאז וואסער אונטער א לופט פומפע און מען פומפט אויס דיא לופט, זייבט דאס וואסער אן צו זיעדען פון זיך אליין, גאר אהן פייער. דיא לופט, וועלכע געפינט זיך אין וואסער, רייסט זיך ארויס און שלעפט מיט זיך מיט גאנץ קליינע טהיילעלעך וואסער. אויף דיא הויכע בערג איז דיא לופט גאנץ שיטער און דאס וואַ-סער הייבט באלד אן צו זיעדען. פון אזא זיעדען קען אבער גאר ניט ווערן, דאס וואסער וועט שטענדיג בלייבען קאלט.

— אלזא, וואס זאל איך טאהן? וועלען מיר שוין גאר קיין טהעע ניט טרינקען? אונזערע קאמעראדען זיינען דאך קראנק?

— מיר וועלען זיי באלד געבען הייסען טהעע, האט דער פראפעסאר געזאגט.

דעק צו דאס קעסעלע מיט א שווערן דעקעל און לאז עס שטעהן צוואנציג מינוט אויפ'ן פייער, וועט דאס וואסער ווירקליך אנהויבען צו זידען. ווען דוא וועסט זעהן, אז דער דאמפף (פארע) הייבט אויף דאס דעקעל פון'ם קעסעלע, זאלסט ארויף לעגען נאך א שטיין אויפ'ן דעקעל.

טאם אויגוסטין האט געטאהן, וויא דער פראפעסאר האט איהם געהייסען און אין צוואנציג מינוט ארום איז דער מאטע געווען פערטיג. ער האט געגעבען דיא קראנ־קע ווארעמען מאטע און זיי האבען זיך באלד געפיהלט בעסער. זיי האבען זיך נאך אויסגערוהט אייניגע צייט. דאן האבען זיי עטוואס געגעסען און האבען זיך ווייטער געלאזט געהן.

דער פראפעסאר האט ארויסגענומען דעם בארא̇מעטר און האט אנגעהויבען אויס־צורעכענען, וויא הויך עס איז דער ארט, וואו זיי געפינען זיך יעצט. ער האט אויסגע־רעכענט, אז זיי געפינען זיך יעצט ניין טויזענד פוס דיא הויך איבער'ן מעער. דאס הייסט, ווען מען זאל ציעהען א פאדים פון'ם מעער ביז אין דעם ארט, וואו זיי געפינען זיך יעצט, וואלט דער פאדים געדארפט האלטען ניין טויזענד פוס דיא לענג. אזוי וויא מען קען אבער ניט געהן גלייך אויפ'ן בארג און מען מוז געהן קרום אדער אין זיגזאג, זיינען זיי שוין געגאנגען איבער צוואנציג טויזענד פוס.

יעצט האבען אונזערע רייזענדע צייט געהאט זיך אומצוקוקען אין דיא געגענד ארום. זיי האבען געזעהן דיא טהיערע, וועלכע געפינען זיך אין יענער געגענד. פון דער הויך, אויף וועלכער זיי זיינען יעצט געשטאנען, האבען זיי געקענט איבערקוקען א גרויסע שטרעקע לאנד ארום זיך. זיי האבען געזעהן שפרינגען וואונדערבארע טהיערע, וועלכע זיי האבען נאך קיין מאל ניט געזעהן.

— אהן וואס איז דאס פאר א טהיער? האט ראבערט גראנט אויסגערופען און האט זיך געווענדעט צום פראפעסא̇ר. עס ווייזט אויס, וויא א̇ קעמעל מיט א לאנגען האלז און א קליינעם קא̇פ. איך זעה א̇בער, אז דאס איז ניט קיין קעמעל, עס איז פיעל קלענער.

— דאס איז א לאמא, הא̇ט איהם דער פרא̇פעסא̇ר ערקלערט. מען רופט עס קעמעל־שאף, ווייל עס ווייזט אויס וויא א קעמעל, עס איז א̇בער א סא̇רט שעפס. זיין וואל איז זעהר ווייך און מען מאכט דערפון קליידער, וויא פון דער וואל פון שעפסען. אין פאטאגא̇ניען און אין אנדערע געגענדען בענוצט מען עס אויך אלס קעמעל. מען לאדעט עס אן מיט משא. עס איז אבער שוואך און קען ניט פיעל שלעפען.

אום 2 אוהר נאכמיטא̇ג האבען זיי דערגרייכט דעם לעצטען העכסטען פונקט פון דיא קארדיליערן. זיינען צוגעקומען צו א גלייך שטיק פלאץ בעדעקט מיט אייביגען שנעע און אייז. דער פרא̇פעסא̇ר הא̇ט ארויסגענומען דעם בארא̇מעטער און האט אויס־גערעכענט, אז זיי זיינען יעצט עלף טויזענד פוס הויך איבער'ן מעער.

זיי האבען זיך געמוזט א ביסעל אויסרוהען און עפעס עסען. אין א שטונדע ארום האבען זיי זיך ווייטער געלאזט אין וועג. זיי האבען געמיינט, אז זיי זיינען שוין איבערגעקומען אלע געפאהרען און וועלען שוין באלד אנהויבען ארא̇פצוגעהן פון דיעזער קאלטער געגענד אין דיא ווארעמען טאהל פון ארגענטיניען. דא אבער האבען זיי א

טעות געהאט. זיי האבען נאך געהאט א גרויס שטיק וועג פאר זיך. אזוי וויא דיא גאנצע געגענד איז געוועזן בעדעקט מיט טיעפען שנעע, איז געוועזן שווער צו געהן. דער פוס איז אריינגעפאלען אין שנעע און עס איז איהם שווער געוועזן ארויסצושלעפען. דיא קעלט איז געוועזן שרעקליך. געגען נאכט איז געווארען נאך קעלטער. אונזערע רייזענדע האבען געפיהלט, אז זייערע קרעפטע שווינדען. זיי קענען שוין ווייטער ניט געהן. יעדער האט געפיהלט ביי זיך, אז אט, אט פאלט ער אנידער. זיי האבען זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען, פיעללייכט ועלען זיי געפינען ערגעץ א הייל, א שטיין—עפעס א זאך, וואו זיי זאלען זיך אפרוהען, אבער וויא וויט דאס אויג האט געקענט גרייכען, האבען זיי געזעהן נור שנעע און אייז. דיא לאגע איז געוועזן זעהר קריטיש. לארד גלענארוואן האט שוין געוואלט הייסען בלייבען שטעהן אויף אן ארט און זיך אויסרוהען. פלוצלונג האט דער מאיאר אויסגערופען.

— א שטיבעלע! א שטוב! א הויז.

13טעם קאפיטעל.

א שנעלעס אראפגעהן פון דיא בערג.

וויא אזוי דער מאיאר האט אויסגעפונען דאס שטיבעלע איז געוועזן א רעטעניש. עס איז געלעגען בעגראבען אין שנעע און קיינער וואלט ניט דערקענט, אז דאס איז א שטיבעלע. אונזערע רייזענדע אבער זיינען געוועזן אזוי מיעד און האבען זיך אזוי שטארק דערפרייט, ווען זיי האבען דערהערט דאס ווארט: א שטוב! אז זיי האבען גאר ניט געוואלט פרעגען, וויא אזוי ער האט דערקענט, אז דאס איז א שטוב און ניט א שטיק שטיין. דאס רעטעניש האט זיך אבער באלד אליין ערקלערט, ווען דיא צוויא מאטראזען, ווילסאן און מילרעד, האבען אנגעהויבען ארומצוריייניגען דעם שנעע פון'ם שטיבעלע.

דאס איז געוועזן ווירקליך א שטוב אויסגעבויט פון ציגעל, אהן פענסטער, מיט א נידעריגער טהיר. אין דיעזער שטוב האט געוואוינט א מאל געוויס א אינדיאנער. עס איז אויך מעגליך, אז זיי וואינען דא יעדען זומער, אין דער צייט, ווען זיי געהן אויף דער יאגד, פאנגען לאמאס און אנדערע טהיערע, וועלכע האלטען זיך אויף אין דיא קארדיליערן. עס איז געוועזן גענוג גרויס פאר אונזערע זיעבען רייזענדע. דיא ווענד זיינען צוואר געוועזן ניט גאנץ דיק און אין א רעגען, וואלט געוויס געוועזן אריינגערעגענט. זיי זיינען אבער געוועזן העכסט דערפרייט, וואס זיי האבען יעצט א דאך איבערן קאפ און ווענט, וועלכע האבען זיי געשיצט געגען קאלטען ווינט. אויסער דעם איז געוועזן אין איינעק פון דעם שטיבעלע א סארט אויווען, אדער ציגעל אויסגעלעגט אזוי, אז מען האט געקענט צו לעגען א פייער אויף זיי. וויא עס ווייזט אויס, פלעגען דארט דיא אינדיאנער קאכען זייער עסען, וויל עס איז נאך געלעגען אש אין דיעזען זאנדערבארען אויווען.

— וויא ארים און וויא טרויעריג דיעזעס שטיבעלע איז, האט לארד גלענארוואן געזאגט, וועט עס אונז דאך שיצען פאר קעלט. לאמיר דאנקען דיא אונבעקאנטע מענשען, וועלכע האבען אויסגעבויט דיעזע שטוב.

— עס איז גאר ניט ארים און גאר ניט טרויעריג, האט אויסגערופען דער פראפעסאר. עס איז א פאלאץ, א גרויסארטיגער פאלאץ, עס פעהלט נור א פארקעט

באָרען אָן ווירענע פּאַרהענגנע פאר דער טהיר. מיר וועלען דאָ פערברענגען די נאכט, וויא אין דעם רייכסטען פּאַלאַץ אין לאָנדאָן.

— געוויס, האט דער שווייגענדער מאיאָר געזאָגט, ווען מיר זאָלען נור האבען א פרעהליכעם פייער אין אויווען און א גוטען סטייק. מיר דארפען האבען ביידע זאכען, ווייל מיר זיינען פערפראָרען און הונגעריג.

אבער מיט וואס מאכט מען פייער? דאס ביסעלע האָלץ, וואס דער מויל־עזעל טרייבער האט זיי מיטגעגעבען, האבען זיי שוין לאנג אויסגעברענט. וואו נעהמט מען יעצט ברען מאטעריאל?

— מען מוז געהן זוכען ברען מאטעריאל, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט.

— וואו וועט איהר נעהמען ברען מאטעריאל אין דיעזער געגענד? האט טאָם אויגוסטין געפרעגט.

— ליעבער פריינד, מיר זעהן דאך, אז דיא מענשען, וועלכע האבען דאָ געוואוינט, האבען געמאכט פייער. זיי האבען געוויס געהאט ערגעץ א פאָרראַטה (זאַפּאַס) פון ברען מאטעריאל. איך קען עס מיר ניט פארשטעלען, אז ווען זיי זיינען אוועקגעגאַנגען פון דאנען, האבען זיי אַלעס אויסגעברענט. זיי וועלען דאך געוויס ווידער קומען אהער ווען עס הייבט זיך אן דיא צייט פון דער יאַגד און וועלען ווידער דארפען קאכען און זיך ווארעמען. לאמיר זוכען אין שנעע ארום דער שטוב. זיי האבען געוויס איבערגע־לאָזען פון אונזערט וועגען עפּעס האָלץ אָדער אנאנדער מאטעריאל וואס קען ברענען.

— דער פּראָפעסאָר האט רעכט, האט דער מאיאָר געזאָגט, איך נעהם מיר אליין דיא עהרע צו געהן זוכען האָלץ אדער אנאנדער ברען מאטעריאל. — קומט מיט מיר, ווילסאָן און מילרעד.

— איך געה אויך מיט אייך, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. איך בין ניט קיין גרויסער בריה צו גראבען דיא ערד. אבער שארען שנעע קען איך אויך.

זיי זיינען ארויסגעגאנגען פון דעם שטיבעלע און האבען אנגעהויבען צו זוכען ארום, פיעללייכט וועלען זיי געפינען אן ארט, וואס איז עטוואס העכער, א צייכען, אז דאָרט איז געווען דער האָלץ לאַגער פון דיא יעגער. זיי האבען אנגעהויבען אוועק צו שאררען דעם שנעע ארום דיא ווענט פון׳ם שטיבעלע און, צום גליק, האבען זיי ענדליך געפונען, וואס זיי האבען געזוכט, אין א ווינקעל לעבען איינע פון דיא ווענט איז געלע־גען א הויפען ווארצלען פון א סארט ביימעלע, וועלכע וואקסט אין יענע געגענדען.

— איך האב אייך געזאגט, אז אונזערע אונבעקאנטע ווירטהע האבען אונז אנ־געגרייט הייצונג, האט אויסגערופען דער פּראָפעסאָר. דיעזע ווארצלען ברענען. עס איז צוואר א ביסעל שווער זיי אנצוצינדען און זיי זיינען יעצט זעהר נאַס, אבער מיר האָבען געננג שוועבעלעך מיט אונז.

דיא וועלכע וואינען אין שטעדט און דערפער אין דער ציוויליזירטער וועלט, האבען גאר קיין בעגריף ניט, וואס פאר א טהייערע זאך א שוועבעלע איז. מען דארף אבער רייזען א ביסעל אין דיא ווילדע געגענדען, אין דיא פּאַמפּאַס פון ארגענטיניען. אין דיא ליאַנאָס (א סאָרט סטעפּ) פון בראַזיליען און אין דיא פּרעריען (אויך א סאָרט סטעפּ) פון נאָרד אמעריקא, מען זאל ויסען, וואס פאר א גרויסע ווערטה א שוועבעלע האט,

מען קען אָפּט הערן, וויא איינער זאגט צום אנדערן: איך האב נור פינף שוועבעלעך ביי מיר. דער יענער וועט אוועקגעבען א גאנצען הירש פאר א פּאָר שוועבעלעך.

זיי האבען אריינגעטראָגען דיא וואָרצלען אין שטוב און האבען זיי אריינגעלעגט אין אויוועז. אזוי וויא זיי האבען נאָך געהאט גענוג שוועבעלעך, האט באלד געברענט א פרעהליכער פייער. עס איז צוואר ניט געווען אזוי ליכטיג, וויא א פייער פון האלץ און דערצו האבען דיא ווארצלען שטארק געריכערט, עס איז אבער דאך געווען א פייער. מען האט זיך דאך געקענט אביסעל אנווארעמען. באלד איז געשטאנען א קע־סעלע און עס האט זיך געקאָכט דער ארגענטינישע טהעע — מאטע. יעדער האט געטרונקען טהעע מיט פערגניגען. נאכ'ן טהעע האבען זיי זיך געזעצט עסען פון דעם פּראָוויאנט, וואס זיי האבען מיט זיך.

— מיר האבען געהאט א פּאָרטרעפליכען מאהלצייט, האט געזאגט דער פּראָ־פעסאר. עס וואלט אבער גאר ניט געשאדעט, מיר זאלען האבען יעצט א שטיק גע־בראטענס פון לאמא פלייש. איך וויים, אז דיא לאמא איז ביי דיא אינדיאנער זייער קוה און זייער שעפּס. זיי האבען פון איהר מילך און וואל. איך וואלט אבער געוואלט פערזוכען, וואס פאר א טעם זיא האט געבראטענערהייט.

— איך האב ניט געוואוסט, אז איהר זייט אזא פרעסער, הערר פאגאנעל, האט דער מאיאָר געזאָגט. איך האב אלץ געמיינט, אז איהר זייט א געלערנטער און פער־שלינגט נור ביכער, ניט קיין געבראטענס.

— מיין ליעבער מאיאָר, איך האב ליעבביידע זאכען, א גוטעס בוך און א גוטען סטייק. יעדעס איז גוט אין זיין צייט.

זיי זיינען פלוצלונג שטיל געבליעבען. מען האט דערהערט פון דער וויטען דאס מע... מע... קען און ברומען פון פיעלע טהיערע. אלע האבען זיך צו געהערט. דיא קולות זיינען זיי געווען פרעמד. זיי האבען נאך קיין מאל אזעלכע קולות פון טהיערע ניט געהערט. עס איז אבער געווען דייטליך, אז אייניגע טהיערע לויפען אלץ נעהנטער צו זייער שטיבעלע און שרייען.

— וואס זאל דאס זיין? האט דער קליינער ראבערט געפרעגט.

— דאס לויפען לאמאס, האט דער פּראָפעסאר אבגעענטפערט. זיי האבען געהערט, אז מיר ווילען א שטיק געבראטען לאמא פלייש און זיי קומען זיך בעטען, אז מיר זאלען זיי פערזוכען.

— אבער וויא קומען לאמאס אהער? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. דיא לאמאס האלטען זיך ניט אויף אין אזעלבע הויכע ערטער. זיי האלטען זיך אויף פיעל ניעדריגער, וואו זיי האבען גראז צו פרעסען.

— מעגליך, אז דאס זיינען גאר קיין לאמאס ניט. אז עס האט זיך אויפגעהויבען א שטארקער ווינד, וועלכער פייפט און שרייט אזוי.

— לאמיר געהן זעהן, וואס דארט איז, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

און לאָמיר טאקע מיטנעהמען אונזערע ביקסען, האט דער מאיאָר געזאגט. ווען עס זיינען ווירקליך לאמאס, וועלען מיר זיך אנגרייטען פריש פלייש אויף מיטאג.

אללע זיינען ארויסגעגאנגען פון'ם שטיבעלע. דיא נאכט איז געווען פינסטער.

דער מאנד האט ניט געשיינט, ווייל עס איז געווען סוף חודש. דער הימעל אבער איז געווען לויטער און מיליאנען שטערן האבען געפונקעלט גאנץ העלל. ביי דעם שוואכען ליכט פון דיא שטערן האט מען געקענט זעהן דיא גרויסע שטיינער, וואס זיינען געלעגען אין א שרעקליכע אונאָרדנונג ארום. יעצט אבער האבען זיי דייטליך געהערט דאָס שרייען און ברומען פון פיעלע טהיערע. עס איז געווען דייטליך, אז דיא טהיערע זיינען שטארק דערשראָקען און לויפען ערגעץ אלע מיט אמאל. באלד זיינען זיי געקומען נעהנטער. עס זיינען געווען ניט איינינע, זאנדערן טויזענדע לאמאס און וויקוניאס (אויך א פארט לאמא), וועלכע זיינען געלאפען מיט א שרעקליכע שנעלליגקייט און האבען געמעקט און געשריען. דיא ערד האט געציטערט אונטער זייערע פיס און פון זייערע קולות האט מען געקענט טויב ווערן. אונזערע רייזענדע האבען זיך אנגעהאלטען אן א שטיק שטיין. דיא טהיערע זיינען פארבייגעלאפען לעבען זיי. ווען ניט דער שטיין, וואלטען דיא טהיערע זיי צוטרעטען מיט דיא פיס, מיט אזא שנעלקייט און מיט אזא שרעק זיינען זיי געלאפען. אין דער מינוט האט דער מאיאָר אויסגעשאָסען. איינע פון דיא לאמאס איז געפאלען טויט לעבען זיינע פיס. דיא איבעריגע האבען אנגעהויבען נאך העכער צו שרייען און נאך שטארקער צו לויפען. באלד זיינען זיי פערשוואונדען ערגעץ צווישען דיא שטיינער. פלוצלונג האט דער פראפעסאר אויסגערופען מיט פרייד:

— איך האב זיי! איך האב זיי געפונען!

— וואס האט איהר געפונען? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— מיינע ברילען, האט דער פראפעסאר געענטפערט רוהיג. איך האב פערלארען מיינע ברילען אין דיעזען רעש, איך האב זיי אבער געפונען. שטעלט אייך פאר אין דער פינסטער האב איך זיי געפונען.

— ער בלייבט א קינד, האט געמורמעלט אונטער דיא ליפען לארד גלענארוואן.

אלע זיינען צוריקגעגאנגען אין שטיבעלע. מען האט מיטגעשלעפט דאס טהיער, וואס דער מאיאָר האט געשאָסען. יעצט איז ענטשטאַנען דיא פראגע, ווער עס קען זיין א קצב (א בוטשער) און אָפּשינדען דיא פעל פון דער חיה, וואס מען האט געשאָסען.

— איך קען זיין א בוטשער, האט דער מאַטראָז ווילסאָן זיך אָפּגערופען.

קיינער האט ניט געוואלט שטרייטען מיט איהם איבער דיעזע עהרע. ער האט זיך באלד גענומען צו זיין ארבייט און האט אראָפּגעצויגען דאס פעל פון דער חיה.

— גאָט האט אונז ענדליך צו געשיקט א גוטען סטייק, האט געזאגט דער פראָמער טאָם אויגוסטין.

— איך קען דאך ניט פערשטעהן, פאר וואס דיא טהיערע זיינען געלאפען אזוי דערשראָקען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. ווען זיי זיינען אלע פון ערגעץ אנטלאפען, מוז דאך דארט עפּעס זיין. איך בין ניט אזוי פרום צו גלויבען, אז גאָט האט זיי איבערגעשראקען אום מיר זאלען האבען א גוטען מיטאָג.

— מיר האבען יעצט וואס צו עסען, האט דער פראפעסאר געענטפערט, דארפען מיר עסען. צו וואס זאלען מיר זיך ברעכען דעם קאפּ און קלערן, פאר וואס דיא טהיערע האבען זיך דערשראָקען?

ווילסאָן האט געענדיגט זיין ארבייט און האט צושניטען דאס פלייש אויף גרויסע שטיקער.

— ווער וועט יעצט האבען דיא עהרע עס צו בראטען? האט ער געפרעגט מיט א געלעכטער.

— איך וועל זיין אייער הויפט קאָך, האט דער פּראָפעסאר געזאגט.

— איהר, פּראָפעסאר פּאגאנעל? האט לארד גלענארוואן געפרעגט פערוואונדערט.

— פאר וואס ניט, מילאָרד? איך בין א פראנצויז און יעדער פראנצויז איז א געבאָרענער קאָך.

דער פּראָפעסאר האט גענומען א גרויס שטיק פלייש און האט עס אנגעהויבען צו בראטען אויפ'ן פייער.

— וואס פאר א מין חיה איז דאס? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— דאס איז א גואנאקאָ Guanaco, האט דער פּראָפעסאר געענטפערט און האט צושארט דיא קוילען אין אויווען.

אזוי וויא קיינער האט ניט געוואוסט, וואס דאס הייסט גואנאקאָ, האט מען געבעטען דעם פּראָפעסאר, ער זאל דאס ערקלערן.

— דיא גואנאקאָ, האט דער פּראָפעסאר ערקלערט, איז איינע פון דיא מערק־ווירדיגסטע טהיערע פון דער וועלט. זיא געפינט זיך נור אין פּאטאגאָניען און אויף דיא קאָרדיליערן. עס ווייזט אויס, וויא א יונגעס קעמעל, עס איז אבער פיעל שעהנער אלס א קעמעל. איהר קאָפּ איז זעהר ענליך צום קאָפּ פון א שעפּס, אבער אהן הערנער. איהרע האר זיינען ווייך און פיין, וויא זייד. אין פּאטאגאָניען טרעפט מען זיי אין העער־דען (סטאדעס) פון טויזענדער שטיק מיט א מאל. דיא ווילדע פּאטאגאָניער עסען איהר פלייש און מאכען זיך קליידער פון איהר פעל. זיי טראגען זיי מיט דיא האר פון דרויסען. מען האט פּראָבירט פאנגען יונגע גואנאקאָס און זיי ברייננען קיין אייראָפּא אום מען זאל זיי דארט לאזען אויסוואקסען און מאכען פון זיי הויזטהיערע, וויא קיה און שעפּסען. זיי לעבען אבער ניט לאנג אין אייראָפּא. אלע פּראָבען וואס מען האט געמאכט ביז אהער, זיינען ניט געלונגען.

אונטערדעסען איז דאס געבראטענעס פארטיג געווארען און דער פּראָפעסאר האט אפּגעשניטען און דערלאנגט יעדען זיין סטייק. יעדער האט געכאפּט עסען, האט עס אבער באלד אוועקגעווארפען. ער אליין האט פּראָבירט עסען — אונמעגליך! דאס פלייש איז הארט, וויא א שטיין און זעהר ניט געשמאק.

— איהר זייט טאקע א פראנצויז, האט זיך גערייצט מיט'ן פּראָפעסאר דער מאַיאָר, און איהר זייט געוויס א גרויסער געלערנטער, איהר קענט אבער ניט קאָכען. אייער סטייק איז אבשייליך, מען קען עס אין מויל ניט נעהמען. ווער האט אייך געבע־טען, איהר זאלט קאָכען?

דער פּראָפעסאר האט אנפאנגס ניט געוואוסט וואס צו ענטפערן. ער האט אליין געזעהן, אז זיין געבראטענס איז אונמעגליך צו נעהמען אין מויל אריין. פּלוצלונג האט ער אויסגערופען:

— איך ווייס! איך ווייס! ניט איך בין שולד'ג, וואס דאס פלייש טויג ניט!

— ווער דען איז שולדיג? האט געלאכט דער מאיאָר. פיעללייכט איך, ווייל איך האב עס געשאסען?

— דאס געבראטענס אליין איז שולדיג, האט דער פראפעסאר געענטפערט. עס איז צופיעל געלאפען. דאס פלייש פון דער גואנאקאָ איז נור דאן גוט, אז מען טייטעט דאס טהיער, ווען עס איז רוהיג; קוים איז ער דערשראקען און איז זיך פיעל אנגעלאָפען, טויג דאס פלייש ניט און מען קען עס ניט עסען. ווען די ווילדע פאטאגאָניער טרעפען אן א העערדע גואנאקאָס, גנבנען זיי זיך צו צו דיא טהיערע און טייטען איינע אדער צוויא ניט מעהר. זיי יאָגען זיי קיין מאל ניט נאך, ווייל זיי ווייסען, אז קוים דערשרעקט זיך דיא גואנאקאָ און אנטלויפט, וועט שוין איהר פלייש ניט טויגען צום עסען.

— פאר וואס אבער האבען זיך דיא גואנאקאָס אזוי דערשראָקען און זיינען אזוי אנטלאפען? האט לארד גלענארוואן וויעדער געפרעגט.

— עס טהוט מיר לייד, מילארד, וואס איך קען אייך יעצט קיין ענטפער ניט געבען אויף אייער פראגע. לאמיר זיך בעסער לייגען שלאפען, מיר דארפען אויפשטעהן גאנץ פריה און ווייטער געהן.

יעדער האט זיך איינגעוויקעלט אין זיין דעק און האט זיך געלעגט שלאפען. אין א קורצע צייט ארום זיינען אלע געשלאפען געשמאק, איינינע האבען זאגאר געחראָפעט, אז מען האט געקענט הערען פאר א מייל דיא ווייט. נור איין לארד גלענארוואן האט ניט געקענט שלאפען. ער האט עפּעס געפיהלט, אז עפּעס איז דא ניט גלאט, אז דיא גואנאקאָס זיינען ניט אומזיסט אנטלאפען מיט אזא שרעק. ער האט זיך געווארפען און זיך איבערגעדרעהט פון איין זייט אויף דער אנדערער און האט דאך קיין אויג ניט ניט געקענט צומאכען. עס האט זיך איהם אויסגעוויעזען, אז ער הערט ערגעץ א זאנדערבארען ליארם, עפּעס רוישט, עפּעס דונערט, עפּעס קאָכט און זיעדעט ערגעץ ווייט אדער טיעף אין דער ערד. באלד האט זיך איהם אויסגעוויעזען, אז אין דרויסען האט אויסגעבראכען א שרעקליכער שטורמווינד, אז דיא ערד ציטערט. ער האט זיך אויפגעהויבען פון זיין געלעגער און איז ארויסגעגאנגען אין דרויסען זעהן, וואס דארט טהוט זיך.

עס איז שוין געווען פארטאג. דער מאנד איז אויפגעגאנגען און האט בעלייכטעט דיא געגענד. דיא לופט איז געווען ריין, דער הימעל לויטער. פון צייט צו צייט אבער האט זיך געוויעזען א פייער און האט בעגאסען דיא גאנצע געגענד מיט זיין רויטעס ליכט. לארד גלענארוואן האט זיך אומגעקוקט און האט באלד דערזעהן דיא אורזאכע פוּם פייער.

— דאָס איז דער ווּאלקאן, דער פייערשפּריצענדער בערג, אנטוקאָ, האט ער געזאגט צו זיך אליין. ער גיט עס אונז אן אומזיסטע פארשטעלונג. אונז צוליעב מאכט ער פייער ווערק און ווייזט אונז, וואס ער קען.

דיא סצענע איז געווען גראסארטיג. עס איז ווערטה צו פאהרען טויזענדער טייַלען, עס צו זעהן. זיא לאזט זיך ניט בעשרייבען. דיא פעדער איז צו שוואך איבערצוגעבען דיעזע שרעקליכע שענהייט. דאס רויטע פייער פוּם וואולקאן האט זיך פערמישט מיט דעם קלארען, העלען זילבער ליכט פוּם מאָנד און האט פארגאָסען דיא גאנצע געגענד מיט א ראָזא פארב, וועלכע מען קען ניט איבערגעבען מיט ווערטער.

לארד גלענארוואן איז געשטאנען א לאנגע צייט און האט בעטראכט דיא סצענע, ער האט זיך ניט געקענט אפרייסען פון איהר. ער האט זיך צוגעהערט—עס רוישט נאך עס דונערט ערגעץ, ווייט, ווייט. עס קאכט, עס זיעדעט, עס ליארמט, אבער וואו? — דאס האט ער ניט געוואוסט. ענדליך איז איהם קאלט געווארען און ער איז אריינגעגאנגען אין שטיבעלע און האט זיך געלעגט שלאפען. באלד איז ער אויך געשמאק אנטשלאפען געווארען.

וויא פיעל ער איז געשלאפען, ווייס ער ניט. א שרעקליכעס קראכען, וויא דאס שיעסען פון הונדערטער קאנאנען, האט איהם אויפגעוועקט. ער האט געעפענט דיא אויגען און געזעהן, אז דיא ווענט פון׳ם שטיבעלע שאקלען זיך און וויעגען זיך אהין און אהער. באלד האט זיך דאס שטיבעלע געעפענט, דיא ווענט זיינען זיך צוגאנגען. דער דאך איז ערגעץ פערשוואונדען געווארען. אונזערע רייזענדע האבען געוואלט אויפשטעהן, זיי זיינען אבער באלד אומגעפאלען און האבען זיך אנגעחאפט, אן וואס זיי האבען געקענט. זיי האבען געפיהלט, אז זיי גליטשען זיך אן פליהען ערגעץ מיט א שרעקליכער שנעלינקייט.

דער ערשטער, וועלכער איז געקומען צו זיך, ווען דיא ערד אונטער זיי איז געבליעבען רוהיג אויפ׳ן ארט, איז געוועזן דער פראפעסאר. ער האט זיך אומגעקוקט און האט אויסגערופען:

— אן ערדציטערניש!

ער האט קיין טעות נעהאט. זיי האבען דורכגעלעבט איינעם פון יענע שרעקליכע ערדציטערנישען, וועלכע זיינען אזוי אפט אין יענע געגענדען. זיי זיינען אזוי אפט דארט, אז דיא שטאדט סאנטיאגא, דיא הויפט שטאדט פון טשילי, איז אין א צייט פון פיערצעהן יאהר פ י ע ר מ א ל אין גאנצען צערשטערט געווארען פון ערדציטערניש. דיא שטאדט קאפיאפא האט אין צעהן יאהר צווייא מאל געליטען אזוי שטארק פון ערדציטערניש, אז דיא איינוואינער האבען זיך געמוזט ארויסציהען און אוועקווארפען דיא שטאדט. יעצט געפינט זיך אויף דעם ארט אן ארים דערפעלע פון עטליכע הילצערנע שטיבעלעך.

בעמערקענסווערטה איז עס, אז אין יענע געגענדען מאכט זיך א מאל אין דער צייט פון אן ערדציטערניש, אז א גאנץ שטיק בארג פון עטליכע מייל דיא ברייט און דיא לענג גליטשט זיך אראפ אין טאהל אריין. דאס איז יעצט געוועזן דער פאל מיט אונזערע רייזענדע. זיי האבען געפיהלט, אז דיא ערד אונטער זיי פליהט ערגעץ, גליטשט זיך ערגעץ, זיי האבען ניט געוואוסט וואוהין. רעדען איינער צום אנדערן איז געוועזן אונמעגליך. עס האט אזוי שטארק געקלאפט, גערוישט און געדונערט, אז עס איז געוועזן אונמעגליך ארויסצורעדען א ווארט. דערצו זיינען זיי געוועזן אזוי דערשראקען און דער קאפ האט זיי אזוי געשווינדעלט, אז זיי האבען נאר ניט געקענט דענקען איינער פון׳ם אנדערן. קיינער האט ניט געוואוסט, אויב דער אנדערער לעבט און וואו ער איז. יעדער האט זיך אנגעחאפט, אן וואס ער האט געקענט, אהן א שטיין, אהן א שטיק האלץ, אהן א בוים, אהן גראז. אין אזא מינוט קען דער מענש ניט טראכטען, ניט זיך איבערלעגען. דאס ערשטע געפיהל איז — דאס לעבען. יעדער וויל לעבען,

יעדער פיהלט, אז זיין לעבען איז אין געפאהר און זוכט זיך צו רעטען.

וויא לאנג זיי זיינען אזוי געפלויגען, האבען זיי אויך נים געוואוסט. זיי האבען נור געפיהלט א שרעקליכען שטוים, יעדער האט ארויסגעלאזען דיא זאך, וואס ער האט געהאלטען אין דיא הענד און האט זיך אראפגעקייקעלט. איינינע צייט זיינען זיי געבליעבען ליעגען בעטויבט, דערשראקען, צומישט. ענדליך האט זיך איינער אויפגעהויבען און האט זיך ארומגעקוקט ווילד און דערשראָקען.— דאס איז געווען דער מאַיאָר. ער האט געזעהן, וויא זיינע קאמעראדען ליעגען אלע נים ווייט אויסגעשטרעקט און ריהרען זיך נים. ער איז אבער געווען אזוי צומישט און אזוי דערשראקען, אז ער האט נים געקענט זיך ריהרען פון'ם ארט. באלד האט זיך אויפגעהויבען דער פראָפעסאר. ער האט זיך ארומגעקוקט, וויא איינער וואס חאפט זיך אויף נאכ'ן כלאָראָפאָרמירען. לאנגזאם איז איינער נאכ'ן אנדערן געקומען צו זיך און האבען זיך אויפגעהאפט. יעדער האט זיך אומגעקוקט ווילד, צומישט, דערשראקען און בעטויבט. צו ביסלעכווייס האבען זיי אנגעהויבען קומען צו זיך און זוכען, בעטראכטען איינער דעם אנדערן. דער מאַיאָר איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט צוריק געוואונען זיין פאלעס בעוואוסט זיין. ער האט איבערגעצעהלט זיינע קאמעראדען. אלע זיינען דא, נור איינער פעהלט — דער קליינער, ראָבערט גראנט.

14טעס קאפיטעל.

גליקליך געדעטעט.

ווען אונזערע רייזענדע זיינען אלע פאלשטענדיג געקומען צו זיך, האָבען זיי זיך ערשט אנגעהויבען ארומצוקוקען און האבען געזעהן מיט בעוואונדערונג, אז זיי ליעגען אין טיעפען, ווייכען גראז. ארום זיי איז אלעס גרין, אלעס בליהט אלעס וואקסט. עס איזווארים און דיא זון שיינט און גלענצט, אז עס א פערגניגען.

— וויא קומען מיר אהער? וויא אזוי זיינען מיר פלוצלונג אריבערגעאנגען פון א קאלטען ווינטער אין אזא ווארעמען זומער? פון אזא נאקעטע, וויסטע און קאלטע נעגענד, וואו מיר האבען זיך געלעגט שלאפען אין אזא שעהנע, בליהענדע, ווארעמע געגענד, וואו מיר זיינען יעצט?

דאס זיינען געווען דיא ערשטע ווערטער, דיא ערשטע פראגען פון אונזערע רייזענדע. קיינער אבער האט זיי נים געענטפערט. קיינער האט נאך נים געוואוסט, אז מיסים נאטור האט זיי אראפגעפיהרט פון דיא בערג אויף איהר אייגענעם וועגעלע און נאך אויף איהרע הוצאות.

לארד גלענארוואן איז שפעטער פון אלעמען געקומען צו זיך. קוים אבער האט ער געוואונען זיין פאלען פעשטאנד, האט ער באלד געפרעגט:

— זיינען מיר אלע לעבען געבליעבען? פעהלט אונז קיינער נים?

מען האט איהם דערצעהלט, אז ראבערט גראנט פעהלט. עס האט אויף איהם געווירקט, וויא א דאנערשלאג. ער איז אויפגעשפרונגען פון זיין ארט און האט אויסגערופען מיט פערצווייפלונג אין זיין שטימע:

— לאמיר איהם נעהן זוכען! לאמיר ניט פערליערען קיין מינוט! לאמיר זוכען אין יעדער טאהל, אין יעדער שפאלט, אין יעדער היילע! אך! ראבערט! מיין ליעבער ראבערט!

אלע האבען דעם קליינעם ראבערט זעהר ליעב געהאט. ער איז געווען אזא גוטער, פרעהליכער יונגע, אז אלע זיינען געווען בערייט צו אפפערן פאר איהם זייער לעבען. דענאך האבען אלע געשוויגען, ווען לארד גלענארוואן האט זיי אויפגעפאדערט, אז זיי זאלען איהם געהן זוכען. דאס האט איהם איבערראשט.

— וואס שווייגט איהר? האט ער אויסגעשריען. ווייסט איהר פאר געווים, אז ראבערט איז אומגעקומען? האט איהר עפעס א נאכריכט פון איהם? ווייסט איהר עפעס פון איהם? זאגט! זאגט מיר אלעס!

אלע האבען געשוויגען. קיינער האט ניט געוואוסט, וואס צו זאגען. זיי זיינען אלע געווען אזוי איבערראשט און דערשראקען, אז זיי האבען ווירקליך ניט געוואוסט, וואס איהם צו ענטפערן. ענדליך האט דער מאיאר געפרעגט:

— קען זיך איינער פון אייך דערמאנען, ווען ראבערט איז פערשוואונדען געווארען?

קיינער האט ניט געוואוסט, ווען ראבערט איז פערשוואונדען געווארען.

— לעבען ועמען איז ראבערט געשלאפען אין שטיבעלע אויף דיא קארדילירען? האט דער מאיאר ווייטער געפרעגט.

— לעבען מיר, האט ווילסאן געענטפערט.

— קענסט דוא ניט געדענקען, אויב ראבערט איז געלעגען לעבען דיר, ווען דער בארג האט אנגעהויבען צו ציטערן און האט זיך אראפ געגליטשט?

— וויא ווייט איך קען געדענקען, איז ראבערט געליגען לעבען מיר דיא גאנצע צייט. מיר ווייזט אויס, אז ער איז גאר ניט לאנג פערשוואונדען.

— דערמאן דיך גוט, האט דער מאיאר איהם ווייטער געזאגט. ביסט דוא זיכער, אז ער איז געלעגען לעבען דיר?

— דאס געדענק איך געווים, איך דערמאן מיך, אז זיין דעק האט מיר א קלאפ געטהאן אין געזיכט, ווען מיר זיינען אראפגעפלויגען פון'ם בארג.

— דערמאן דיך נאך אמאל. געדענקסט דוא געווים, אז ווען מיר זיינען געפלויגען פון'ם בארג, איז ראבערט געלעגען לעבען דיר?

— דאס געדענק איך געווים.

— אין ועלכער זייט איז ראבערט געלעגען, אין דיין רעכטער אדער אין דיין לינקער זייט?

— אין מיין לינקער זייט. דאס געדענק איך אויך זעהר גוט.

— און אין ועלכער זייט פון אונז אלעמען ביסט דוא געלעגען, אין אונזער רעכטער אדער אין אונזער לינקער זייט?

— אין אייער לינקער זייט.

— אלזא, ווייסען מיר ווענינסטענס, אין וואס פאר א זייט מיר דארפען געהן איהם זוכען, האט דער מאיאר געזאגט. עס איז שווער צו זאגען, ווען ער איז פער

שוואונדען. איך מיין אבער, אז צוערשט דארפען מיר דורכזוכען דיא גאנצע געגענד צוויא מייל ארום—יעצט, שנעל! ניט געטראכט!

וויא מיעד און צובראָכען זיי זיינען געוועזען, האבען זיי צונויפגענומען זייערע לעצטע קרעפטע און האבען אנגעהויבען געהן זוכען ראבערט גראנט. זיי זיינען זיך צוגאנגען אויף פערשיעדענע וועגען און יעדער האט געזוכט אין אנאנדער ארט.

ליידער, איז זייער מיה געוועזען אומזיסט. איין שטונדע נאך דער אנדערער איז פערפלאסען און זיי האבען קיין שפור ניט געפונען פון ראבערט גראנט. אום איינס אוהר זיינען זיי זיך ווידער צונויפגעקומען. אלע זיינען געוועזען שטיל און טרויעריג. לארד גלענארוואן איז געוועזען אזוי נידערשלאגען, אז ער איז געפאלען, וויא א שטיין אויפ'ן גראז און האט אויסגערופען איין מאל נאכ'ן אנדערן:

— איך מוז איהם געפינען! איך מוז איהם געפינען! איך וועל ניט אוועקגעהן פון דאנען, ביז איך וועל איהם געפינען.

דאס זיינען געוועזען דיא איינציגע ווערטער, וואס מען האט פון איהם געהערט. עס איז געוועזען אונמעגליך מיט איהם עפעס צו רעדען אדער איהם עפעס צו זאגען. דער שטאלצער לארד האט געוויינט, וויא א קינד.

— צו ערשט מוז מען עפעס עסען, האט דער פראפעסאר געזאגט צום מאיאָר. מיר זיינען אלע געבליעבען אהן קרעפטע פון דער שרעקליכער נאכט און פון דעם זוכען. מיר מוזען זיך אביסעל שטארקען מיט עסען און מיט טרינקען, דאן וועלען מיר קלערן, וואס מיר זאלען ווייטער טאהן. זאלען מיר ווייטער געהן, אדער זאלען מיר בלייבען דא און ווייטער זוכען דאס קינד.

— איהר האט רעכט, פראפעסאר. מיר זיינען אלע אזוי מיעד, אז מיר האלטען זיך קוים אויף דיא פיס. וויא עס ווייזט אויס, האט לארד גלענארוואן נאך א האפנונג איהם צו געפינען.—וואס פאר א האפנונג ער האט, ווייס איך ניט.

— פאר וואס ניט? האט דער פרומער טאָם אויגוסטין געזאגט. ווען גאט האט אונז גערעטעט, פאר וואס זאלען מיר ניט גלויבען, אז ער האט איהם אויך גערעטעט?

— ארמער ראבערט! ארימעס קינד! האט דער פראפעסאר געזאגט און האט אפגעווישט א גראבע טרער אויף זיינע בלייבע באקען.

עס האט ניט געהאלפען דאס רעדען. מען האט געמוזט דענקען אן דיא לעבעדיגע. מען האט געמוזט צונויפזוכען דיא זאכען, וואס איז זיי נאך געבליעבען און זעהן, וואס מען האט און וואס עס פעהלט. פיעלע זאכען זיינען פערפאלען געווארען און צובראכען געווארען אויף דעם זאנדערבארען וועג, וואס זיי האבען געמאכט. מען האט צונויפגעקליבען, וואס מען האט געקענט. עס זיינען נאך געבליעבען אייניגע דעקען און זייער געוועהר, וועלכעס זיי האבען געהאט אין דיא גארטלען. א ביסעל פראוויאנט איז נאך אויך געבליעבען.

אזוי וויא אין דער געגענד איז געוועזען גענוג האלץ, האט באלד געברענט א פייער און דער מאטראָז מילרעד האט אויפגעשטעלט א קעסעלע צו קאכען טהעע. דאס עסען איז באלד פארטיג געווארען. אלע האבען געגעסען שטיל און טרויעריג, נור איין לארד גלענארוואן האט זיך צו קיין עסען ניט געוואלט צו ריהרען. ער איז געלעגען אויף

זיין ארם, ווי א דערשלאָגענער. דער מאַיאָר און דער פּראָפעסאר האבען איהם גע־בעטען, ער זאל עפּעס נעהמען אין מויל אריין, ער זאל זיך א ביסעל שטארקען. זיי דארפען דאך ווייטער געהן. זיי קענען דאך דא ניט בלייבען. — עס האט אבער גאר ניט געהאלפען. לארד גלענארוואן האט זיך ניט געריהרט און ווען מען איז שטארק צו איהם צו געטראטען, האט ער נור געזאגט:

— וואס וועל איך זאגען דעם קאפּיטאן גראנט, ווען איך וועל איהם געפינען? וואו האב איך אהין געטהאן זיין קינד?

ווען זיי האבען אפּגערעסטען און זיך א ביסעל אויסגערוהט, זיינען זיי ווייטער גע־גאנגען זוכען דעם פערלארענעם ראבערט. זיי זיינען ארומגעגאנגען אלע בערג, אלע טאהלען, האבען געשריען: ראבערט! ראָבערט! אבער נור דער ווידערקול פון דיא בערג האט זיי געענטפערט: ראבערט! ראָבערט! לארד גלענארוואן איז געגאנגען ווייט־טער פון אלעמען. האט געזוכט מעהר פון אלעמען, האט געשריען מעהר פון אלעמען, ביז ער איז ענדליך אנידער געפאלען פון מיעדקייט און שמערץ.

צום גליק, האט עס דער מאטראָז ווילסאָן בעמערקט און האט צונויפגערופען דיא גאנצע פּארטיע. דער מאַיאָר איז יעצט געווארען א דאקטאר. ער האט מיט גוואלד אויפגעריסען לארד גלענארוואן דאס מויל און האט איהם אריינגעגאָסען אייניגע טראפּען קאָניאַק אין מויל אריין. דאן האט ער געהייסען צו לעגען א פייער און האט אפּגעקאכט א ביסעל מאַטע, וועלכע ער האט געצוואונגען לארד גלענארוואן, ער זאל עס אויסטרינקען.

יעצט ערשט האבען זיי זיך איבערצייגט, וואס פאר א גוטע זאך דער מאַטע, אדער יערבא מאטע איז. קוים האט לארד גלענארוואן אויסגעטרונקען א ביסעל מאַטע, איז ער געווארען פריש און מונטער, גלייך וויא ער וואלט גאָר קיין מאל ניט מיעד געוועזען. ער האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען, האט אנגעקוקט יעדען פון זיינע קאַ־מעראדען. ער האט זיי געפרעגט מיט דיא אויגען, אויב זיי קענען איהם געבען עפּעס א האפנונג. אלע האבען אראפּגעלאזען דיא אויגען און האבען געקוקט צו דער ערד.

— מיר מוזען צוריקגעהן, האט ער ענדליך געזאגט. איך קען ניט אוועקגעהן פון דאנען, ביז איך וועל איהם געפינען טויט, אדער לעבעדיג.

— וואס רעדט איהר עדווארד? האט דער מאַיאָר געזאגט. וויא אזוי וועלען מיר צוריקגעהן, אז מיר וויסען קיין וועג ניט? מיר האבען קיין פיהרער, קיין וועגווייזער. דיא ערדציטערניש האט דיא גאנצע געגענד פערענדערט. גאנצע בערג האבען זיך אראפּ־געגליטשט. פיעלע טאהלען זיינען פערשאטען געווארען. עס האבען זיך געבילדעט טיעפע אבגרונדען, וועלכע מיר וועלען יעצט אויף קיין פאל ניט קענען אריבערגעהן. אלע ברי־קען איבער דיא וואסערן זיינען צובראכען, צערשטערט און פערניכטעט געווארען. וואוהין וועלען מיר געהן?

— מיר מוזען ווייטער געהן, האט פּאגאנעל געזאגט. עס איז פערפאלען. עס האט אונז געטראָפען אן אומגליק, מיר קענען אבער גאר ניט העלפען.

לארד גלענארוואן האט געשוויגען. ער האט געזעהן, אז זיינע קאמעראדען האָ־

האבען רעכט. וויא לאנג נאך וועלען זיי דא בלייבען? אין דיעזע מינוט האט דער מאטראָזן ווילסאן בעמערקט אין דער הויך עפּעס א גרויסען שווארצען פלעק.

— וואס איז דאס דארט? האט ער געפרעגט. עפּעס איז עס א זאנדערבארע זאך.

אלע האבען אויפגעהויבען דיא אויגען און האבען געקוקט אויף דעם שווארצען פלעק הויך אין דער לופט. דער שווארצער פלעק איז געווארען אלע מאל גרעסער און גרעסער. ענדליך האט מען געקענט זעהן, אז דאס איז א גרויסער פויגעל, וועלכער שוועבט איבער א שטיין גאנץ הויך ניט וויט פון זיי. דער פּראפעסאר האט זיך צוגעקוקט מיט זיינע גרויסע ברילען און האט אויסגערופען:

— א קאָנדאָר! דאס איז א קאָנדאָר!

לארד גלענארוואן איז געווארען אויפמערקזאם. ער האט געוואוסט וואס א קאָנדאָר איז.

— לאמיר זיך צוקוקען צו איהם, האט ער געזאגט. ער לאזט זיך אראפּ. ער קומט נעהנטער. קוקט אייך צו!

דער קאָנדאָר איז איינער פון דיא גרעסטע און שטארקסטע רויב־פייגעל פון זיד אמעריקא. ער יאגט זיך נאך זאגאר נאך אן אקס און טרייבט איהם אזוי לאנג, ביז דער אקס פאלט אראפּ פון א שטיין אדער בלייבט ליעגען פאר מיעדיגקייט, דאן פליהט ער צו צו איהם, פּיקט איהם צו ערשט דיא אויגען אויס און דערנאך רייסט ער פון איהם שטיקער און פרעסט. לאמאס, קעלבער, יונגע פערד און אנדערע קלענערע און שוואכערע טהיערע הייבט ער אויף צווישען זיינע שטארקע פיס און טראגט זיי אוועק אין זיין נעסט, וואו ער צורייסט זיי. ער האפּט זעהר אפט קינדער ביז צוועלף־פיערצעהן יאהר און שלעפּט זיי אוועק אין זיין נעסט. זיינע אויגען זיינען אזוי שארף, אז ער זעהט פון דער גרעסטער הויך דיא קלענסטע זאך, דיא קלענסטע חיה'לע, וואס לויפט אין טיעפען טאהל. ווען ער איז שטארק הונגעריג אדער ווען ער האט קליינע קינדער, שעהמט ער זיך ניט צו חאפּען זאגאר א מויז, אדער אנאנדער קליינע חיה.

ווען ער דערזעהט דיא חיה, וועלכע ער וויל רויבען, דרעהט ער זיך איינינע צייט הויך אין דער לופט און ווארפט זיך פלוצלונג אראפּ שנעל, וויא א פייל פון'ם בויגען אויף דער חיה, חאפּט זיא מיט זיינע שטארקע אייזערנע לאפּעס און פליהט מיר איהר אוועק אין זיין נעסט.

לארד גלענארוואן און דער פּראפעסאר האבען זעהר גוט געוואוסט דיא לעבענס־ווייזע פון'ם קאָנדאָר. זיי האבען געזעהן, אז ער דרעהט זיך אין דער לופט און זיינען געווען זיכער, אז ער האט עפּעס דערזעהן, וואס קען איהם נוצען אלס שפּייז.

— פיעללייכט האט דער קאָנדאָר דערזעהן דיא לייכע פון ראבערט גראנט? האט לארד גלענארוואן געזאגט צו זיך אליין. פאר וואס ניט? איז עס דען ניט מעגליך?

אלע האבען יעצט געקוקט אויפ'ן קאָנדאָר. קיינער האט פון איהם קיין אויג ניט אראפּגעלאזען. דער קאָנדאָר האט זיך איינינע מינוט געדרעהט אין דער לופט. ער איז געקומען אלע מאל נעהנטער און נעהנטער צו דער ערד. יעצט האבען זיי איהם געקענט גוט בעטראכטען. דאס איז ווירקליך געווען א גרויסארטיגער פויגעל, אדער היינ

דיא וועלט זאגט, דער קעניג פון דיא פויגעל. ער האט אויסגעשפרייט זיינע ברייטע און פליגעל און האט געשוועבט אין דער לופט.

דער מאיאר האט געחאפט זיין ביקס און האט געוואלט שיעסען אויף איהם. לארד גלענארוואן האט איהם צוריק געהאלטען.

— ווארט! לאמיר זעהן, וואס ער וועט טאהן. ער דרעהט זיך דא ניט אומזיסט. ער זעהט זעהר גוט, אז עס שטעהן דא מענשען און ווען ער פליהט ניט אוועק, איז דאס דער בעסטער בעוויז, אז ער האט עפעס דערזעהן, וואס קען איהם נוצען.

קוים האט לארד גלענארוואן אויסגערעדט, האט דער קאנדאר זיך אראפגעוואר־פען שנעל, וויא א פייל, ערגעץ אין א טיעפען טהאל. איינינע מינוטען איז ער פערשוואונ־דען געווארען. אלע האבען איהם געזוכט מיט דיא אויגען. באלד האט זיך דער קאנדאר ווידער ארויסגעוויזען פון הינטער א גרויסען שטיין. ער איז געפלויגען לאנגזאם, צווי־שען זיינע שטארקע פיס האט ער געטראגען עפעס א לאנגען קערפער.

אלע האבען ארויסגעלאזען א שרעקליכען געשריי פון שרעק און פערצווייפלונג. זיי האבען געזעהן דייטליך, אז דער קאנדאר האלט אין זיינע לאפעס א מענשליכען קערפער. דאס איז געוויס — ראבערט גראנט. דער קאנדאר האט געזעהן, אז מענשען שטעהן אונטען און האט מורא געהאט, אז זיי זאלען ביי איהם ניט אוועקנעהמען זיין רויב. ער האט דאהער אנגעשטרענגט אלע זיינע קרעפטע, ער זאל שנעל אוועקפליהען מיט איהם.

— אך, ראבערט! ראבערט! אונגליקליכער ראבערט! האט לארד גלענארוואן געשריען און האט געחאפט זיין ביקס.

ער האט אנגעהויבען צו ציעלען אויפן קאנדאר. זיינע הענד אבער האבען געצי־טערט. ער איז געווען צו שוואך און צו מיעד אום ריכטיג צו ציעלען.

— לאזט מיך! האט דער מאיאר געזאגט. איך וועל איהם שיעסען. איך וועל איהם טרעפען, דעם רויבער! איך בין דאך און אלטער סאלדאט. מען מוז זיין זעהר פארזיכטיג, מען זאל טרעפען דעם קאנדאר און ניט דאס קינד.

דער מאיאר האט גענומען זיין ביקס און האט אנגעהויבען צו ציעלען. דאס איז ווירקליך געווען א שווערע אויפגאבע. מען האט געדארפט גוט ציעלען און טרעפען דעם קאנדאר אין א פליגעל, ניט אין בויך, ווייל ווען מען טרעפט איהם אין בויך, פאלט ער באלד אראפ און ראבערט וועט דערהרגעט ווערען. אין דער צייט, ווען דער מאיאר האט געציעלט, האט זיך פון ערגעץ געוויזען א ווייסער רויך. עס האט געקנאקט א שאס פון א ביקס און דער קאנדאר האט אנגעהויבען זיך אראפצולאזען אויף דער ערד לאנגזאם און פארזיכטיג. עס איז געווען דייטליך, אז דער, וועלכער עס האט געשאסען דעם קאנדאר, האט גוט געציעלט און האט געוואוסט, וואו צו שיעסען.—ער האט איהם געטראפען אין רעכטען פליגעל. ער האט ניט אפגעלאזען זיין רויב און איז זיך גאנץ לאנגזאם אראפגעפלויגען אלץ ניעדעריגער און ניעדעריגער, ביז ער איז צוגע־קומען צו דער ערד.

— מיר האבען איהם! מיר האבען איהם! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען

און איז געלאפען, וויא א וואהנזיניגער צו דעם ארט, וואו דער קאנדאר איז אראפגע־פאלען.

אלע זיינען איהם נאכגעלאפען. ווען זיי זיינען צוגעקומען צו דעם ארט, וואו דער קערפער פון ראבערט גראנט איז אראפגעפאלען, האט איהם דער קאנדאר אין גאנצען אפגעלאזען און האט געוואלט אנטלויפען. א שטארקע האנד אבער האט איהם אין דער זעלבער מינוט אפגעהאקט דעם קאפ. קיינער האט זיך ניט אומגעקוקט, ווער עס האט עס געטאהן. אלע האבען זיך ארויפגעווארפען אויף ראבערטס קערפער. ער איז געווען גוט איינגעהילט אין זיין דעק, וויא דער מאטראז ווילסאן האט עס געטאהן. איידער זיי זיינען אנטשלאפען געווארען. לארד גלענארוואן האט באלד אויפגעריסען דיא דעק און האט זיך צו געלעגט צו ראבערטס הארץ.

— ער לעבט! ער איז נאך ווארים! האט ער אויסגערופען וויא א וואנזיניגער. שנעל, וואסער!

מען האט באלד געבראכט וואסער פון'ם טייך און מען האט געגאסען ראבערט'ן אין געזיכט. דער מאיאר האט פראבירט זיין מיטעל. ער האט איהם אריינגעגאסען אין מויל אייניגע טראפען קאניאק. עס זיינען פערגאנגען אייניגע שרעקליכע מינוטען, אין וועלכע אלע האבען געציטערט צווישען שרעק און האפנונג. אלע זיינען געליעגען אדער געשטאנען ארום איהם. ענדליך האט ער זיך אנגעהויבען צו ריהרען, אויף זיין געזיכט האט זיך געוויעזען א ביסעל פארב. דער מאיאר האט ווייטער פראבירט זיין מיטעל און האט איהם ווידער אריינגעגאסען אין מויל א פאר טראפען קאניאק. ראב־בערט האט זיי אראפגעשלונגען. אין אייניגע מינוט ארום האט ער געעפענט דיא אויגען און האט זיך אומגעקוקט ווילד, דערשראקען, צומישט. קוים אבער איז זיין בליק געפא־לען אויף לארד גלענארוואן, האבען זיינע בלייכע ליפען קוים אויסגערעדט:

— איהר זייט עס, לארד! פאטער!

לארד גלענארוואן האט ניט געקענט רעדען. ער איז צוגעפאלען צו ראבערטען, האט איהם ארומגענומען און געקושט. פון זיינע אויגען איז געפלאסען א שטראם טרערן, אבער גליקליכע, פרעהליכע טרערין.—ער האט געוויינט פאר פרייד.

15טעם קאפיטעל.

טהאלקאווע.

יעצט האבען זיך אלע געווארפען צו ראבערט'ן. יעדער האט איהם ארומגענומען, יעדער האט איהם געקושט. יעדער האט געוואלט הערן פון איהם א ווארט. יעדער האט איהם געפרעגט, וויא ער הייסט. יעדער האט איהם געוואלט עפעס געבען אדער טאהן עפעס פאר איהם. אלע האבען געוויינט, אלע האבען זיך געפרייט. אלע האבען געטאנצט און האבען אייגער דעם אנדערן געגעבען דיא הענד. עס איז פערגאנגען א גרויסע צייט, ביז זיי האבען זיך בערוהיגט.

ווען זיי האבען זיך א ביסעל בערוהיגט, האבען זיי ערשט אנגעהויבען צו דענקען: ווער איז געווען ראבערטס רעטער? ווער האט געשאסען דעם קאנדאר און האט איהם דערנאך געטייטעט? ערשט יעצט האבען זיי אנגעהויבען זיך ארומצוקוקען. זיי האבען,

דאכט זיך, א גאנצען טאָג קיין מענשען דא ניט געזעהן. ווער האט אלזא געשאָסען דעם קאָנדאָר? ווער האט איהם אפגעהאקט דעם קאָפּ?

זיי האבען אנגעהויבען צו קוקען אין אלע זייטען און האבען ענדליך דערזעהן אויף א גרויסען שטיין איז געשטאנען א הויכער מאַן אָנגעשפּארט אויף א לאַנגע אלטמאָדישע ביקס. פון דיא פּלייצעס איז איהם אראָפּגעהאנגען א פעל פון א גואנאקאָ, וועלכעס האט איהם געדיענט אלס מאנטעל. דיא פיסלעך פון דער גואנאקאָ זיינען געווען צונויפגעבונדען ביי איהם אויפ'ן האלז. דער אבערקערפּער איז געווען נאקעט, נור אויף דיא לענדען האָט ער געטראָגען א קורץ קלייד פון א גואנאקאָ פעל. דיא פיס זיינען געווען אנגעטאָהן אין מאָקאסינס, דיא שיך פון דיאווילדע אינדיאנער.

עס איז געווען א פערגניגען איהם אָנצוקוקען, וויא ער איז געשטאנען אנגעשפּארט אויף זיין לאַנגער ביקס, גלייך וויא א סטאַטוע פון בראָנז. דיא פארב פון זיין געזיכט און פון זיין קערפּער איז געווען רויט וויא קופּער. זיינע לאַנגע שווארצע האָר זיינען געווען פערבונדען מיט א ווייסען באנד. קיין באָרד האט ער ניט געהאט. זיינע פּלייצעס זיינען געווען ברייט און שטארק. זיינע הענד זיינען געווען דיק און פול מיט מוסקלען. מען האט געקענט זעהן גאַנץ דייטליך, אז פון אזא פּאָר הענד איז ניט לייכט זיך ארויסצורייסען. און דאך איז דער אויסדרוק פון זיין געזיכט געווען מילד און פריינדליך. ער האט געקוקט אויף אונזערע רייזענדע און האט געשמייכעלט.

קוים האבען זיי איהם דערזעהן, האט דער מאַיאָר געוויזען לאָרד גלענארוואָן.

— אט שטעהט דער מאן, וועלכער האט געראטעט אונזער ראָבערט.

לאָרד גלענארוואן האט זיך געלאָזט געהן צו דעם מאן. קוים האט דער מאן בעמערקט, אז מען געהט צו איהם, איז ער אראפּ פוּם שטיין און איז זיי ענטגעגען געגאנגען. ווען לאָרד גלענארוואן איז צוגעקומען צו איהם, האט ער גענומען זיין האַנד און האט זיא צוגעלעגט צום הארצען. דער מאן האט פערשטאנען, אז דאס דאנקט מען איהם. ער האט זיך לייכט פערנייגט און האט געזאגט עטליכע ווערטער, וועלכע קיינער האט ניט פערשטאנען. ווען ער האט געזעהן, אז מען פערשטעהט איהם ניט, האט ער פּראבירט רעדען אויף אנאנדערע שפּראכע. אבער קיינער פון אונזערע רייזענדע האט דיא אנדערע שפּראכע אויך ניט פערשטאנען. לארד גלענארוואן האט נור אזוי פיעל פערשטאנען, אז דיא אנדערע שפּראכע איז שפּאניש. ליידער, האט ער קיין שפּאניש אויך ניט פערשטאנען. ער האט אבער דאך געוואלט מיט איהם ווענינסטענס עפּעס רעדען.

— עספּאַניאָל? האט ער איהם געזאָגט.

דער ווילדער האט א שאָקעל געטאהן מיט'ן קאָפּ. א צייכען פארן ווארט • יא. וועלכעס איז אנגענומען ביי אלע פעלקער.

— יעצט לאָז קומען אונזער פּראפעסאר! האט אויסגערופען דער מאַיאָר. ער רעדט דאך יא שפּאניש. לאז ער זיך צונויפרעדען מיט'ן פּאטאגאָניער. ער ווייס דא האבען דיא בעסטע געלעגענהייט צו איבען זיך אין דער שפּאנישען שפּראכע.

דער פּראפעסאר איז באלד צוגעקומען און האט זיך גאנץ העפליך פערנייגט

פאר׳ן ווילדען און האט איהם בענריסט אויף ריין פראנצויזיש. דער ווילדער האט איהם ניט געענטפערט. ער האט איהם ניט פערשטאנען.

— רעדט מיט איהם שפאניש! האט דער מאיאר אויסגערופען. ער רעדט שפאניש, וויא פון א בוך ארויס.

דער פראפעסאר האט זיך אויסגעהוסט, האט געעפענט דאס מויל און האט געזאגט דעם ווילדען:

— Vos sois un homem de bem. דוא ביסט א גוטער מענש.

דער ווילדער האט איהם אנגעקוקט און האט איהם ניט געענטפערט.

— ער פערשטעהט ניט קיין שפאניש! האט דער פראפעסאר אויסגערופען. וויא איז דאס מעגליך, אז ער זאל אזעלכע צווייא ווערטער ניט פארשטעהן, ווען ער רעדט שפאניש?

— מעגליך, אז איהר קענט ניט קיין שפאניש, האט דער מאיאר געלאכט. דער פאטאגאניער פערשטעהט אייך ניט, אזוי וויא עס האט אייך אין טשילי קיינער ניט פערשטאנען.

— דאס קען ניט זיין! האט געזאגט דער פראפעסאר מיט פערדרוס. וויא שלעכט איך רעד, דארף ער דאך מיך עפעס פערשטיהן. איין ווארט דארף ער דאך פערשטעהן.

ער האט נאך אמאל פראבירט רעדען צום ווילדען, האט איהם ווייטער געזאגט א ווארט און האט נאך דערביי געמאכט א צייכען. דער פאטאגאניער האט ווייטער געזאגט א פאר ווערטער, וועלכע דער פראפעסאר האט ווידער ניט פערשטאנען. עס האט גאר ניט געהאלפען. איינער דעם אנדערן האט אויף קיין פאל ניט געקענט פער־שטעהן.

— וואס ווילט איהר מיר איינרעדען? האט דער פראפעסאר ענדליך אויסגע־רופען. דער מענש רעדט אן אנדערע שפראכע, ניט קיין שפאניש.

לארד גלענארוואן און דער מאיאר האבען א קוק געטאהן איינער צום אנדערן און האבען א שמייכעל געטאהן.

— עספאניאל? האט לארד גלענארוואן געפרעגט דעם ווילדען.

— סי, סי! (יא יא) האט דער ווילדער געענטפערט.

— נו, זעהט איהר שוין, מיין ליעבער פראפעסאר, אז דער מאן רעדט ווירקליך שפאניש. איהר אבער, מיין פריינד, רעדט אן אנדער שפראכע. איך האב מורא, אז איהר האט ווייטער א טעות געהאט און האט געלערנט גאר אן אנדערע שפראכע אנשטאט שפאניש. איך מיין, אז דורך אייער צערשטרייטהייט האט איהר געמאכט דעמזעלבען פעהלער, וואס איהר האט געמאכט, ווען איהר זייט ארויפגעגאנגען אויפ׳ן „דונקאן" אנשטאט ארויפצוגעהן אויף דיא „סקאטיא".

דער פראפעסאר האט זיך געפיהלט בעליידיגט. ער האט זיך געפלאגט און גע־לערנט א שפראכע און אם ענדע זאגט מען איהם, אז ער קען זיא ניט, ווייל א ווילדער פאטאגאניער פערשטעהט איהם ניט.

— הערר מאיאר! האט ער אויסגערופען, דאס איז שוין צופיעל! דאס איז א

בעליידיגונג. איך רעד דאס פיינסטע און דאס ריינסטע שפאניש און ווען דיעזער ווילדער פערשטעהט מיך ניט, איז עס, ווייל ער רעדט שלעכט.

— מיין ליעבער מאיאָר, איהר זייט אונגערעכט, האט זיך לארד גלענארוואן אריינגעמישט, איך קען מיר ניט פארשטעלען, אז פראפעסאר פאגאנעל זאל מאכען אזא פעהלער און זאל האבען פערביטען איין שפראכע מיט דער אנדערער. עס איז וואהר, ער איז א ביסעל צערשטרייט און קוקט זיך א מאל ניט אום, וואס ער טוהט. אזא פעהלער אבער וועט ער געוויס ניט מאכען.

— איך קען אייך איבערצייגען, אז איך האב געלערנט שפאניש, האט געזאגט דער פראָפעסאָר שטאָלץ. זעהט! אט איז דאס בוך, פון וועלכען איך האב געלערנט. איך קען עס אויסוועהניג. קען דען זיין א בעסערע שפאנישע שפראכע, וויא דיעזע?

ער האט ארויסגענומען פון בוזים קעשענע דאס בוך, וועלכעס ער האט ביז אהער אזוי פלייסיג שטודירט און האט עס דערלאנגט לארד גלענארוואן. דער מאיאָר און לארד גלענארוואן האבען געעפענט דאס פאדערבלאט פוּ'ם בוך, זיינען עס דורכגעלאָפען מיט דיא אויגען און האבען ארויסגעלאזען א געלעכטער. דער פראָפעסאָר האט זיי אנגעקוקט, וויא דיא וואהנזיניגע.

— וואס לאכט איהר? האט ער זיי געפרעגט פערוואונדערט.

— ליעבער פראפעסאר פאגאנעל, האט לארד גלענארוואן געזאגט מיט א שמייכעל, וויא עס ווייזט אויס, האט איהר ארויסגענומען א פאטענט צו מאכען פעהלער. עס טהוט מיר לייד, אייך צו זאגען, אז דאס איז גאר א פארטוגיזיש בוך און איהר האט זיך אויסגעלערנט פארטוגיזיש אנשטאט שפאניש.

— פאָרטוגיזיש? האט אויסגערופען דער פראפעסאר פערצווייפעלט. דאס קען ניט זיין! עס איז ניט פארטוגיזיש.

— זעהט אליין, האט איהם לארד גלענארוואן געענטפערט ערנסט. דאס בוך איז געדרוקט אין ליסאבאן, דיא הויפטשטאדט פון פאָרטוגאל און עס איז פערפאסט פון קאמאָענס, א בעריהמטען פארטוגיזישען דיכטער.

דער פראפעסאר האט זיך צוגעקוקט צום טיטעלבלאט פוּ'ם בוך און האט זיך אנגעחאפט ביים קאָפ.

— וואס האב איך געטאהן? וואס פאר א פעהלער האב איך ווידער בעגאנגען? אנשטאט שפאניש האב איך געלערנט פארטוגיזיש!

מעהר האט ער ניט געקענט זאגען. ער האט זיך זעהר געשעמט. אלע ארום איהם האבען געשמייכעלט, נור דער ווילדער פאטאגאָניער איז געשטאנען און האט רוהיג און ערנסט בעטראכט דיעזע זאנדערבארע סצענע. זיין געזיכט איז געבליעבען שטרענג, וויא דאס געזיכט פון א בראנזענער סטאטוע. דער פראפעסאר אבער איז געווען אויסער זיך פאר שאנדע און פערדרוס.

— וואס וועט ווערן פון מיר, האט ער געברומט, ווען איך וועל ווייטער מאכען אזעלכע פעהלער? וויל איך פאהרען קיין קאלקוטא אין אינדיען, פאהר איך אוועק קיין טשילי אין זיד אמעריקא; לערן איך מיך שוין גאנץ גוט אויס שפאניש, לאזט זיך אויס, אז איך רעד גאר פארטוגיזיש. מארגען וועל איך וועלען פערדויבען מיין ציגאר

און װעל ארױסשפּרינגען פֿון'ם פֿענסטער. װאס קען װערן פֿון מיר, װאס איך בין אזוי צערשטרײט?

לארד גלענארװאן האט מיטלײד געהאט מיט'ן ארימען פּראפֿעסאר, װעלכער איז געװען שרעקליך נידערשלאגען און טרױעריג איבער די פֿעהלער, װאס ער האט בעגאנגען. ער האט איהם געװאלט טרײסטען.

— זײט ניט אזױ טרױעריג, ליעבער פּאגאנעל, האט ער איהם געזאגט פֿרײנדליך. אם ענדע איז עס דאך ניט אזא גראָבער פֿעהלער. די שפּאנישע און די פּארטוגיזישע שפּראכע זײנען צװײ שװעסטער, װיא רוסיש און פּאָלניש, אדער דײטש און האָלענדיש. װען איהר קענט פּאָרטוגיזיש, קענט איהר זעהר לײכט זיך אױסלערנען שפּאניש. אלענפֿאלס האט איהר דאָך גאָר ניט אָנגעװאָרען. יעדע שפּראכע, װאס מען קען, קומט צו ניץ.

— איהר האט רעכט, מילארד, האט דער פּראפֿעסאר געזאגט. יעצט, אז איך װײס שױן, װאס פֿאר א פֿעהלער איך האב געמאכט, איז מיר לײכט איהם צו פֿערריכטען. איהר װעט זעהן, אז אין א קורצע צײט װעל איך רעדען דאס שעהנסטע שפּאניש, װאס קען נור געבען. איך װעל שױן באלד קענען זאגען אײניגע װערטער צום פּאטאגאָניער.

ער האט זיך געװענדעט צום פּאטאגאָניער און האט איהם געזאגט אן עכט שפּאניש װארט, װעלכעס ער האט געהערט אין טשילי. דער פּאטאגאניער האט איהם פֿערשטאנען. ער האט איהם געפֿרעגט, װיא ער הײסט. דער װילדער האט איהם גענטפֿערט, אז ער הײסט ט ה א ל ק א װ ע.

א ביסעל דורך צײכענס און א ביסעל דורך אײנציגע שפּאנישע װערטער, װעלכע דער פּראפֿעסאר האט ארױסגענומען פֿון דער פּארטוגיזישער שפּראכע האט מען זיך דאך ענדליך צונױפֿגערעדט מיט'ן פּאטאגאָניער. מען האט אױסגעפֿונען, אז ער בעשעפֿטיגט זיך דערמיט, װאס ער פֿיהרט רײזענדע דורך די פּאמפּאס און קען גוט די גאנצע געגענד פֿון די קארדיליערן ביז צום אטלאנטישען װעלט מעער. ער איז שױן געװען עטליכע מאל אין ארגענטיניען און קען אלע װעגען און אלע שטעגען ביז אין פּאָרט סאן אנטאָניאָ, װאו לאָרד גלענארװאן האט געהײסען קאפּיטאַן פּארראגוט, ער זאל אױף איהם װארטען. מען האָט װײטער אױסגעפֿונען, אז זײן נאמען „טהאלקאװע“ הײסט אױף דער פּאטאגאָנישער שפּראכע: דער מענש, װאס קען דונערן. דאס הײסט, דער מענש, װעלכער קען גוט שיסען מיט א ביקס.

לארד גלענארװאן איז געװען העכסט צופֿריעדען, װאס ער האט געטראָפֿען דעם פּאטאגאָניער. מיט אזא געשיקטען װעגװײזער װעט איהם לײכט זײן דורכצופֿאהרען גאנץ פּאטאגאניען און צו זאמלען נאכריכטען איבער קאפּיטאן גראנט און זײנע מאטראזען. ער האט איהם אײנגעלאדען צו זיך און האט איהם געגעבען צו פֿערשטעהן דורך צײכענס, אז ער װעט איהם גוט בעצאהלען, װען ער װעט װעלען זײן בײ זײ א װעגװײזער.

יעצט זײנען זײ אלע צוגעגאנגען צו ראָבערט גראנט, װעלכער איז נאך אלץ געלעגען אױף דעם אָרט, װאו דער קאָנדאָר האט איהם אראָפּגעלאָזען. ער האט צװאר געעפֿענט די אױגען. ער איז אבער נאך געװען אזױ שװאך. אז ער האט זיך ניט

געקענט ריהרען און האט קוים געדעדט. טהאַלקאַווע האט איהם בעטראַכט, ווי א געשיקטער דאָקטאָר. ער האט איהם אויסגעטאַפּט אלע גליעדער און איז ערגעץ אוועקגעגאנגען. אלע האבען געקוקט אויפ'ן ווילדען און האבען געשוויעגען. זיי וואָלטען איהם געוויס געפרעגט, וואס ער וויל טאהן? וואס ער האט אויסגעפונען? האט זיך ראָבערט ניט צובראָכען א האנד, א פוס ווען ער איז אראפּגעפאַלען? זיי האבען אבער ניט געקענט צונויפרעדען מיט'ן פּאַטאַגאָניער. דאס האבען זיי אבער געוואוסט, אז דיא ווילדע האבען שוין זייערע מיטעל געגען וואונדען, וועלכע העלפען בעסער און שנעלער אלס אלע מעדיצינען, וועלכע מיר האבען אין אונזערע אַפּטהעקען.

דער פּאַטאַגאָניער האט זיך ניט לאַנג געזאַמט. ער איז באלד צוריקגעקומען און האט געהאַלטען אין דער האנד א בינטעל גראז. ער האט אויסגעזוכט א גלאַטען שטיין, אויף וועלכען ער האט אנגעהויבען צו פּרעסען און צו קוועטשען דאס גראָז, ביז עס איז דערפון געווארען א סאָרט גרינע קאַשאַ. דאן האט ער גענומען דעם גרינעם זאַפּט און האט אנגעהויבען איינצורייבען ראָבערט'ס הענד און פיס, דאס הערץ און דיא פּלייצעס. ער האט איהם איינגעריבען אזוי לייכט און אזוי לאנגזאם, אז דאס קינד האט זיך געפיהלט שטארקער און איז באלד נעשמאק אנטשלאָפען געווארען. יעצט האט ער איהם איינגעדעקט מיט דעקען, אבער ניט וויא דיא מאַטראָזען פּלעגען איהם ביז אהער איינוויקלען, זאנדערן אויף זיין אַרט, נאך דער פּאַטאַגאָנישער מאָדע. דורך צייכענס האט ער געגעבען צו פערשטעהן, אז מען זאל איהם לאזען שלאפען און מען זאל איהם ניט שטערן.

יעצט ערשט האבען אלע געפיהלט, אז זיי זיינען שטארק מיעד און הונגעריג דערצו. זיי האבען זיך אנגעהויבען ארומצוקוקען, וואו זיי זאלען אויפשלאָגען זייער לאגער אויף היינטיגע נאכט און אויב עס איז זיי געבליעבען נאך עפּעס צו עסען. און אַרט, וואו אויפצושלאגען א לאגער איז געווען זעהר לייכט צו געפינען. דיא גאנצע געגענד איז געווען בעוואקסען מיט הויכעס, ווייכעס גראז, וואס צו עסען אבער האבען זיי ניט געהאט. זייער גאנצער פּראָוויאנט איז פערפאַלען געווארען אין דער צייט, ווען דער בארג האט זיך אראפּגעגליטשט. עס איז זיי נור געבליעבען אביסעל מאַטע און איינינע קליינינקייטען, וואס יעדער האט געטראגען אויף זיך.

דערצו איז געקומען נאך א פראגע, וואו נעהמט מען פערד אדער מויל-עזלען אום ווייטער צו פאהרען? זיי האבען זיך געווענדעט צו טהאַלקאַווע און האבען איהם געגעבען צו פערשטעהן דורך צייכענס און דורך האלב שפּאַנישע און האלב פּאָרטוגיזישע ווערטער, וואס זיי דארפען און אז זיי וועלען פאר אלדינג גוט בעצאהלען. טהאַלקאַווע האט זיי געענטפערט אויף ריין שפּאַניש און דורך צייכענס, אז ניט ווייט, אין גאנצען פיער מייל פון דאנען געפינט זיך א „טאָלדעריא" א דאָרף פון אראַקאַניער. דאָרט קענען זיי פאר געלד אלעס קריעגען. ווען לארד גלענאַרוואַן וויל מיט איהם געהן אין דיעזעם דאָרף, קענען זיי ביז נאכט נאך זיין צוריק און אלעס ברענגען.

לארד גלענאַרוואַן האט איינגעווילינט צו געהן מיט'ן פּאַטאַגאָניער צו דעם דאָרף פון דיא אינדיאַנער. יעצט, אז ראָבערט איז שוין דא און איז געזונד, מוז מען דאך זוכען מיטעל, מען זאל קענען ווייטער פאהרען.

— איך געה אויך מיט אייך! האט אויסגערופען דער פראפעסאר. איך האב שטענדיג געוואלט זעהן א דארף, וואו עס וואינען נור אינדיאנער. איך מוז דאך האבען וואס צו בעריכטען דער געאגראפישער געזעלשאפט.

עס איז אזוי געבליעבען. לארד גלענארוואן, דער פראפעסאר און טהאלקאווע זיינען אויך באלד אוועקגעגאנגען אין דארף. דער הויכער פאטאגאניער האט געמאכט גרויסע שפאן מיט זיינע לאנגע און שטארקע פיס. דער פראפעסאר און דער לארד האבען געמוזט לויפען אום איהם נאכצוהאלטען.

די געגענד, דורך וועלכע דער פאטאגאניער האט זיי געפיהרט, איז געוועזן א גרויסארטיגע. וויא ווייט דאס אויג האט געקענט גרייכען, האט מען געזעהן הויכע, טיעפע, זאפטיגעס גראז און אלערליי שעהנע בלומען. טייכלעך און טייכען זיינען גע־פלאסען אין אלע זייטען. אין ערטער האבען זיי געבילדעט גאנצע אזיעראס (זעען), אויף וועלכע עס זיינען ארומגעשוואומען און זיך לוסטיג געשפיעלט אלערליי וואסער פייגעל. גרויסע שוואנען (ליעבעד) מיט שווארצע קעפ זיינען געשוואומען אויפ'ן וואסער ערנסט און פערטראכט און האבען זיך גאר ניט דערשראקען, ווען אונזערע רייזענדע זיינען צו־געקומען צו זיי. אין דער לופט זיינען געפלויגען אלערליי קלענערע און גרעסערע פויגעל.

דער פראפעסאר האט זיך געפרייט, וויא א קינד און האט יעדעס מאל, ווען ער האט דערזעהן א נייעם פויגעל אדער עפעס א נייע זאך, אויס־גערופען: — אה! אה! אך איז עס שעהן! עס איז גרויסארטיג!

דער ווילדער, וועלכער איז געוועזן גוט בעקאנט מיט דיעזע סצענען, האט ניט געקענט פערשטעהן, פאר וואס זיין בעגלייטער פרייט זיך אזוי, ווען ער דערזעהט א פויגעל אדער א שעהנעם טייך.

דער וועג האט ביי זיי געדויערט אנדערהאלבען שטונדען. ביים פאטאגאניער אליין וואלט ער געווים מעהר ניט געדויערט, וויא א האלבע שטונדע. ער האט אבער געזעהן, אז זיינע בעגלייטער קענען איהם ניט נאכהאלטען און האט זיך בעמיהט צו געהן לאנגזאם. ענדליך זיינען זיי אנגעקומען אין אינדישען דארף.

דאס גאנצע דארף איז בעשטאנען פון דרייסיג געצעלטען, וועלכע זיינען געווען געמאכט פון צווייגען פון ביימער און האבען קוים געקענט שיצען פון א גוטען רעגען. ארום דארף האבען זיך רוהיג געפאסעט זעהר פיעל קיה, אקסען, פערד און מויל עזעל. דאס דארף איז ניט געווען קיין בעשטענדיגעס. די ווילדע האבען דאמאלס דארט געוואינט, ווייל אין דער געגענד ארום איז געווען זעהר פיעל גראז פאר זייערע פיה. קוים האבען זייערע בהמות אפגעגעסען דאס גראז ארום, פלעגען זיי אוועקווארפען זייערע געצעלטען און געהן זוכען אנאנדער געגענד, וואו עס איז דא גענוג וואסער און גראז.

דער פראפעסאר האט גאר פערגעסען, צו וועלכען צוועק זיי זיינען געקומען אין דארף. ער האט געלאזען לארד גלענארוואן מיט'ן פאטאגאניער און אליין איז ער גע־גאנגען פון איין געצעלט צום אנדערן בעטראכטען די ווילדע. ער האט גערעדט מיט די מענער, מיט די פרויען און מיט די קינדער אויף שפאניש, פארטוגיזיש און אויף אלע שפראכען, וואס ער האט געקענט. זעלבסטפערשטענדליך, קיינער האט איהם ניט פערשטאנען און די ווילדע דאמען האבען איהם אויסגעלאכט. אייניגע קינדער

זיינען איהם נאכגעלאָפען. ער האט זיי געגעבען אייניגע פענסען, וועלכע ער האט געפונען ביי זיך אין קעשענע.

ליידער, איז ער געבליעבען זעהר אונצופריעדען פון דיא ווילדע. דאס זיינען געווען אנדאַ־פערואוויאנער, א זעהר ווילדעס פאלק, וועלכעס געפינט זיך נור לעבען דיא קארדאליערן. דיא פארב פון זייער הויט איז שמוציג־אליוו. דיא באקען ביינער שטעקען ארויס, וויא ביי דיא נעגער. דער שטערן איז ניעדעריג און פערוואקסען און זיי מאַכען זעהר א שלעכטען איינדרוק. מען זעהט פאר זיך יא א מענשען און דאך ניט קיין מענשען. עס איז עפּעס קיין ווילדע חיה און קיין מענ:ש—און דאך איז עס א מענש.

אין דער צייט, וואס דער פּראָפעסאָר האט בעזוכט דיא ווילדע און האט עפּעס פערצייכענט אין זיין נאטיץ בוך, האט טהאלקאווע און לאָרד גלענארוואן זיך געדונגען מיט'ן הייפטלינג פון דיא ווילדע. נאטירליך, איז דער גאנצער געשעפטס פיהרער געווען טהאלקאווע, ווייל לארד גלענארוואן האט זיך ניט געקענט צונויפרעדען מיט זיי. עס איז פערגאנגען א גרויסע צייט, איידער דער האנדעל איז געשלאָסען געווארען. דיא ווילדע זיינען געווען בערייט צו פערקויפען פערד און עסענווארג, וויא פיעל מען וועט וועלען. זיי האבען אבער געפאָרדערט, אז מען זאל זיי געבען דערפאַר א פעסעלע ראָם און אייניגע פונט פולווער, צוויי זאכען, וועלכע לארד גלענארוואן האט ניט געהאט. ער האט זיי געוואלט בעצאהלען מיט גאלד, טשיליאנישע דובלאנען—אן ערך פון 5 אמעריקאנישע טהאלער — אדער אין ענגלישע גיניעס. זיי האבען צוואר געוואוסט דעם ווערטה פון גאלד און האבען דאך געוואלט ראָם און פולווער. דאס האבען זיי זיך אפּגעלערנט פון דיא שפּאניער — טרינקען ראָם. דער ווילדער וועט אוועק געבען זיין לעצטעס פערד, זיין לעצטע קוה פאר א פלאש ראם. ווען זיי בעקומען ראָם, טרינקען מענער, פרויען און קינדער אזוי לאנג, ביז זיי בלייבען ליגען טויט שיכור. דאס שיכרות איז אזוי שטארק פערברייטעט צווישען דיא ווילדע, אז זיי שטארבען אויס מעהר פון שיכרות אלס פון אנדערע קראנקהייטען. גאנצע פאמיליעס, זאגאר גאנצע דערפער שטארבען אויס פון טרינקען „פייער־וואַסער“, אזוי הייסט ביי זיי שנאַפּס, ראם און אלע גייסטיגע געטרענק.

עס איז דאהער קיין וואונדער ניט, וואָס טהאלקאווע האט זיך מיט זיי אזוי לאנג געדונגען. ענדליך האט ער אפּגעשלאסען דעם האנדעל. ער האט מיט זיי אפּגעמאכט, אז זיי זאלען איהם געבען זיעבען גוטע פערד מיט דעקען, מיט זאטלען און מיט אלעס, וואס איז נייטיג צום רייטען, הונדערט פונט „טשארקווי“ — געטריקענטע רינדפלייש — צעהן מעסטלעך רייז און אכט לעדערנע פלעשער אדער לאגלען אויף וואסער, דערפאר וועט ער זיי געבען אכציג טשיליאנער דובלאָנען. לארד גלענארוואן איז געווען צופריעדען מיט'ן פּרייז. ער האט געגעבען צו פערשטעהן טהאלקאווען דורך צייכענס, אז ער זאָל נעהמען אכט פערד, איין פערד פאר זיך. טהאלקאווע אבער האט געענטפערט, אז ער דארף ניט קיין פערד.

דיא ווילדע האבען בּאַלד געבראכט אלע זאכען, וואס מען האט ביי זיי געקויפט און לאָרד גלענארוואן האט זיי בעצאהלט. זיי וואלטען געוויס געווען געפאָרדערט מעהר געלד, ווייל יענע ווילדע ווילען ניט וויסען, וואס עס הייסט האלטען ווארט. זיי האבען

אבער טורא געהאט פאר טהאלקאווע. לארד גלענארוואן האט נוט בעמערקט, אז קוים הייבען זיי אן עפעס צו רעדען, ווארפט טהאלקאווע אויף זיי א בייזען בליק און זיי ווערן שטיל.

ענדליך איז אלעס געווען פערטיג. דיא ווילדע האבען געהאלפען טהאלקאווען אנלאדען דעם פראוויאנט אויף דיא פערד. טהאלקאווע האט יעדע זאך איבערגעצעהלט און איבערגעוואויגען אין דיא הענד. ער האט זיך צוגעקוקט צו יעדעס פערד, אויב ער איז געזונד. ווען אלעס איז געווען פערטיג, האט ער, לארד גלענארוואן און דער פראָפעסאר זיך אויפגעזעצט אויף דיא פערד און זיינען געפאהרען צוריק אין זייער לאגער. אין א האלבע שטונדע ארום זיינען זיי אנגעקומען אין לאגער, וואו אלע האבען זיי בעגריסט מיט פרייד. אלע זיינען געווען הונגעריג. מען האט באלד צו לעגט א גרויס פייער און מען האט אנגעהויבען קאָכען א מיטאָג, אדער ריכטיגער, א סאפער, ווייל עס איז שוין געווען נאכט.

טהאלקאווע האט נאך א מאל בעטראכט ראבערט'ן און האט געגעבען א צייכען, אז ער איז מיט איהם צופריעדען. מארגען וועט ער זיין אים שטאנד צו פאהרען מיט זיי. ער האט אליין עפעס אפגעקאכט פון ראבערט'ס וועגען און האט עס איהם אליין געגעבען. ראבערט האט געגעסען מיט פערגניגען דאס געריכט, וואס דער פאטאגאָניער האט פאר איהם געמאכט. אונזערע רייזענדע האבען זעהר געוואלט וויסען, וואס פאר א געריכט דאס איז. זיי האבען געפרעגט דעם פאטאגאָניער און ער האט זיי געענטפערט: „פראָטאָס“.—אבער וואס איז פראָטאָס? דאס האט קיינער ניט געוואוסט. ענדליך האט זיך דער פראפעסאר דערמאנט און האט ערקלערט זיינע קאמעראדען וואס איז פראָטאָס.

— אין טשילי, האט אנגעהויבען דער פראפעסאר זיינע ערקלערונג, עסט יעדער פראָטאָס, פון'ם פרעזידענטען פון דער רעפובליק ביז צום בעטלער. יעדער מוז וועניגסטענס איין מאל אין טאג עסען פראָטאָס. דאס איז א סאָרט בעבלעך, וועלכע וואקסען נור אין טשילי. זיי האבען אין זיך א מערקווירדיגע אייגענשאפט: זיי גיבען דעם מענשען קראפט. דער טשיליאנער ארבייטער, וועלכער עסט פאָרטאָס, איז פיעל קרעפטיגער און קען מעהר ארבייטען פון'ם ענגלישען, וועלכער עסט פלייש.

— פאר וואס שיקט מען ניט דיעזע פראָטאָס קיין אייראָפא? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. עס וואלט דאך געווען א גליק פאר דיא ארימע ארבייטער, זיי זאָלען האבען אזא געזונדע שפייז?

— דאס איז גאנץ ריכטיג, האט דער פראפעסאר געענטפערט. מען מוז אָבער וויסען, וויא אזוי צו קאָכען דיעזע פראָטאָס. זיי זיינען אייגענטליך א ניפטיגע פרוכט און ווען מען קען זיי ניט קאָכען, קען מען זיך זעהר לייכט פערגיפטען. מען מוז זיי פריהער קאָכע אייניגע שטונען און דאס וואסער צוויי-דרייא מאל אויסגיעסען. דאס וואסער איז גיפטיג. ערשט ווען דער גאנצער גיפט איז אויסגעקאכט פון זיי, קען מען פון זיי מאכען א גוט עסען און דערצו נאך זעהר א ביליג עסען. מיט א הויפען (א האנד פול) פראָטאָס, ווען זיי זיינען נור ריכטיג געקאכט, קען זיך א געזונדער מענש זאט אנעסען.

מען האט נאך גערעדט איבער פערשיעדענע זאכען און ענדליך איז מען געגאנגען שלאפען.

16טעם קאפיטעל.

דיא ערשטע נאכריכטען פון קאפיטאן גראנט און זיין שיף.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה האט טהאלקאווע געגעבען דעם צייכען, אז עס איז צייט צו פאהרען. ער האט געפיהלט, אז ער איז זייער פיהרער, זייער וועגווייזער, זייער קאפיטאן און האט ווירקליך קאמאנדירט, וויא א גוטער גענעראל, קאמאנדירט זיין ארמעע.

לארד גלענארוואן האט איהם נעכטען געבעטען, ער זאל קויפען נאך א פערד פאר זיך און ער האט געזאגט, אז ער דארף ניט. לארד גלענארוואן האט גערעכענט, אז ער וויל געהן צו פוס. ער געהט זעהר שנעל און וועט זיי קענען נאכהאלטען, אבּוואהל זיי וועלען פאהרען רייטענדיג. ווען אלע זיינען שוין געזעסען אויף זייערע פערד און מען האט שוין גערארפט ריהרען פון'ם ארט, האט טהאלקאווע פלוצלונג געגעבען א זאנדערבארען פייף. ערגעץ אין א וועלדעל האט א פערד אנגעהויבען צו הירזען און איז באלד געקומען צולויפען צו טהאלקאווע, וויא א הונד קומט צו לויפען, ווען זיין העררר רופט איהם. דאס איז געווען א שעהנעס טהיער מיט ברייטע ביינער, מיט שטארקע פיס, א פערד וועלכעס האט געפאסט פאר אזא ריעז, וויא טהאלקאווע. דער מאיאר, וועלכער איז געווען א גרויסער קענער פון פערד, האט זיך ניט געקענט זאט אנקוקען אויף דיעזעס שעהנע פערד.

— איך גיב איהם פינף הונדערט פונט סטערלינג פאר'ן פערד! האט ער אויסגערופען.

דער פאטאגאניער אבער האט קיין מאל ניט אין זינען געהאט צו פערקויפען זיין פערד, וועלכען ער האט גערופען „טאהוקא". מען האט איהם געפרעגט, וואס הייסט טאהוקא? און ער האט געגעבען צו פערשטעהן, אז טאהוקא הייסט א פויגעל. עס איז ווירקליך געווען א פערגניגען צו זעהן דעם הויכען, שטארקען פאטאגאניער, וויא ער איז געזעסען רוהיג און ערנסט אויף זיין שעהנעם, שטאלצעם פערד. צום זאטעל פון'ם פערד זיינען געווען צוגעבונדען דיא נייטיגע וואפען פאר א יעגער אין יענע געגענדען: דיא לאסא און דיא באלאס Lasso און Bolas. מיר מוזען געבען אונזערע לעזער אן ערקלערונג, וואס דיעזע אין ארגענטיניען נאטווענדיגע צוויא זאכען זיינען.

דיא באלאס זיינען קליינע בלייערנע אדער אייזערנע קוגלען. זיי זיינען איינגענעהט אין לעדער און צוגענעהט צו א דינעם לעדערנעם ריעמען. צוויא אדער דרייא אזעלכע קוגלען ווערן צוגעבונדען צו א לאנגע שטריק, אדער א לאנגען ריעמען, וועלכען יעדער ארגענטיניער פארמער האלט צוגעבונדען אויף זיין זאטעל. ווען ער פאהרט ארויס אויף דיא פאמפאס (סטעפעס), וואו דיא אקסען און דיא פערד פאסען זיך און וויל האפען איינע פון זיי, בינדעט ער אפ דיא באלאס, הייבט זיי אן צו דרעהן ארום זיין קאפ און ניט זיי אווארף מיט זיין גאנצער קראפט אויף דיא בהמה, וועלכע ער וויל פאנגען. דיא קוגלען דרעהן זיך ארום דער בהמה ארום האלז אדער ארום דיא פיס און דיא איז געפאנגען.

דיא לאסאָ איז א גאנץ געוועהנליכער לאנגער ריעמען אדער שטריק מיט א שלייף אם ענדע. זיא דיענט אויך צום זעלבען צוועק—צו פאנגען דיא קיה, אקסען און פערד, וועלכע פאסען זיך פריי אין דיא פאמפאס. דער שלייף ווערט ארויפגעווארפען דעם אָקס אויף דיא הערנער און דעם פערד אויפ׳ן האלז.

דער לעזער וועט געווים מיינען, אז חאפען א ווילדען אָקס, אדער א ווילדעס פערד מיט דער לאסאָ אדער מיט דיא באָלאס איז זעהר לייכט און יעדער קען זיך אויסלערנען אין א פאר טאג. איך מוז איהם זאגען, אז ער האט א גרויסען טעות. מען מוז זיין א געבארענער ארגענטיניער, מען מוז אויסוואקסען אין דיא ווילדע, גרענעצענ־לאזע פאמפאס אום צו קענען ארומגעהן מיט דיא באָלאס און מיט דער לאסאָ. מען מוז זיין זעהר געשיקט און וויסען, וויא אזוי זיי צו ווארפען; מען מוז זיין שטארק און קרעפטיג אום דערנאך איינצוהאלטען דיא בהמה, וועלכע רייסט זיך און ווארפט זיך אין אלע זייטען. מען מוז ווייטער זיין א גוטער רייטער. דיא ארגענטיניער געברויכען דיא באָלאס נור רייטענדיג אויפ׳ן ווילדסטען פערד. עס זיינען דא מענשען, וועלכע וואינען אין ארגענטיניען יאהרען לאנג און קענען ניט ארומגעהן מיט דיא באָלאס.

דער ארגענטיניער בענוצט דיא באָלאס ניט נור צו חאפען זיינע בהמות, זיי דיענען איהם אויך אלס וואפע צו פאנגען דיא פומא, דער ארגענטינישער לייב, אדער דער ווילבער לייב—א סארט לייב, וועלכער האלט זיך אויף אין יענע געגענדען. ער פאלט אן אויף קיה, אקסען און פערד, שפרינגט זיי ארויף אויפ׳ן רוקען, רייסט זיי אויף דעם האלז און טרינקט דאס פרישע בלוט. דיא פומא איז זעהר געפעהרליך. מען מוז זיין זעהר געשיקט און מוטהיג זיא צו פאנגען. דער עכטער געבארענער פאטאגאָניער, אדער ארגענטיניער, האט אבער פאר איהר קיין מורא ניט. ער זוכט זיא אויף אין איהר הייל אדער אין איהר נעסט אין הויכען גראָז און ווארפט אויף איהר ארויף דיא באָלאס מיט זיין גאנצער קראפט. דיא באלאס דרעהן זיך ארום דעם לאנגען, דינעם קערפער פון דיא פומא און זיא בלייבט ליעגען געבונדען, ביז דער יעגער קומט צו און טייטעט זיא מיט זיין שארפען ברייטען מעסער.

יעצט זיינען שוין אלע געווען פערטיג. טהאלקאווע האט נעגעבען א צייכען און אונזערע רייזענדע האבען זיך געלאזט אין וועג אין דיא פאמפאס. ראבערט האט זיך געפיהלט קרעפטיג גענוג אום צו זיצען אויפ׳ן פערד, דאך האט איהם לארד גלענאר, וואן מעהר ניט אפגעלאזען פון זיך און האט איהם געהייסען רייטען לעבען זיך, ער זאל קענען אויף איהם שטענדיג אכטונג געבען. דער פראפעסאר האט געשלאָסען פריינד־שאפט מיט טהאלקאווע. ער האט זיך ניט געקענט זאט אויף איהם אנקוקען. דאס איז דאך געווען דער ערשטער פאטאגאניער, מיט וועלכען ער איז געווען בעקאנט און ער האט איהם געוואלט בעשרייבען פינקטליך און עם פאָרשטעלען דער געאָגראפישער געזעלשאפט. אויסער דעם האט דער פראפעסאר געהאט נאך אנאנדער צוועק אין זינען—ער האט זיך געוואלט אויסלערנען פון טהאלקאווע שפאניש. ער האט דאהער דעם גאנצען וועג מיט איהם גערעדט נור שפאניש און אלס געלערנטער האט ער ווירקליך געמאכט זעהר גוטע פארשריטע. אין א קורצער צייט האט ער זיך שוין געסגס

צונויפרעדען מיט'ן פאטאגאניער אויף דיין שפאניש, ניט אויף פארטוגיזיש.

— מעג מען עס ניט שרייבען אין דיא ציימונגען, האט ער א מאל געזאגט צו לארד גלענארוואן, אז א פראנצויזישער פראפעסאר לערנט דיא שפאנישע שפראכע פון א ווילדען פאטאגאניער?

דער פאטאגאניער האט אין דער ערשטער צייט בעטראכט דעם פראפעסאר אלס א ניט קלוגען — א האלבען נארר. ער האט ניט געקענט פערשטעהן, פאר וואס דער פראפעסאר נעהמט אלע מאל ארויס א בוך און דרעהט עפעס מיט דער האנד, אדער ער נעהמט שטיקלעך אייזען — אסטראנאמישע אינסטרומענטען — און דרעהט זיי, קעהרט זיי און קוקט אויף זיי, דאן שרייבט ער ווייטער אין א בוך.

— וואס טהוט דער מענש? האבען אפט זיינע גרויסע, קלוגע אויגען געפרעגט. איז ער משוגע? פאר וואס טהוען עס דיא איבעריגע ניט? פאר וואס לאכען זיי פון איהם ניט, ווען ער טהוט עס?

באלד אבער האט ער אנגעהויבען צו פארשטעהן, אז דער פראפעסאר איז ניט משוגע, אז ער ווייס, וואס ער טהוט. ער האט איהם אויך באלד ליעב בעקומען. דער פרעהליכער, פריינדליכער כאראקטער פון'ם געלערנטען פראנצויז האט געמאכט א טיעפען איינדרוק אויפ'ן ווילדען פאטאגאניער. ווען זיי האבען אנגעהויבען בעסער צוא פערשטעהן איינער דעם אנדערן, האט דער פראפעסאר פראבירט לערנען דעם פאטא-גאניער און איהם ערקלערען א ביסעל געאגראפיע און אסטראנאמיע. ער האט זיך אבער באלד איבערצייגט, אז דיא געגענדען, אין וועלכע זיי פאהרען, קען טהאלקאווע פיעל בעסער פון'ם פראפעסאר פון דעם פאריזער אוניווערזיטעט, און פון אנדערע לענדער וויל ער ניט וויסען.

— עס איז אומזיסט מיין מיה, האט פאגאנעל א מאל געזאגט צו לארד גלע-נארוואן. טהאלקאווע וועט קיין מאל ניט קענען זיין פראפעסאר אין פאריזער אוניווער-זיטעט. ער וויל ניט לערנען.

דעם ערשטען טאג איז דיא רייזע געגאנגען לאנגזאם. ערשטענס, האט טהאלקאווע מורא געהאט, אז דער קליינער ראבערט וועט נאך ניט קענען אויסהאלטען א שנעלע רייזע. צווייטענס, איז דיא געגענד נאך ניט געווען גאנץ גלאט. אין ערטער זיינען נאך געווען בערגלעך, אין ערטער זיינען געלעגען גרויסע שטיינער, וועלכע האבען זיך אפ-געריסען פון דיא קארדיליערען אין דער צייט פון דער ערדציטערניש. אין ערטער אבער האבען זיי געטראפען דיא מעדאנאס Medanos.

דיא מעדאנאס זיינען איינע פון דיא וואונדער פון יענער געגענד. זיי זיינען שטי-קער לאנד בעדעקט מיט קליינע בערגלעך פון גאנץ דינעם, פיינעם זאמד. דיא מעדא-נאס ווייזען אוים וויא דיא וועללען (כוואליעס) פון'ם מעער. דער זאמד איז אזוי דין און אזוי פיין, אז פון'ם קלענסטען ווינד הייבען זיך אויף גאנצע זיילען זאמד אין דער הויך, פליעהען, דרעהן זיך, מישען זיך צונויף, צוגעהן זיך און קומען זיך ווידער צונויף. אונ-זערע רייזענדע האבען זיך ניט געקענט אפרייסען פון דיעזער זאנדערבארער סצענע, וועלכע איז ווירקליך געווען גראסארטיג, אבער אז גלייך אונאנגענעהם, וויל דער דינער שטויב קריכט אריין אין מויל, אין דיא אויערן, אין דיא אויגען און אין נאז. טהאלקאו-

ווע האט זיי געבעטען, זיי זאלען פאהרען שנעלער אום ארויפצוקריכען פון דיא מעדאָ־
נאָס, דער פראפעסאר אבער און ראבערט גראנט האבען איהם ניט געוואָלט הערן.
דער פראפעססאר האט געמאכט נאטיצען אין זיין בוך און ראבערט האט זיך געפרייט,
וויא א קינד, קוקענדיג אויף דיא זיילען שטויב.

ענדליך זיינען זיי ארויסגעפאהרען פון דיא מעדאנאָס אדער פון׳ם ערשטען טהייל פון
דיא פאמפאס. נעגען אבענד זיינען זיי צוגעקומען צו א טייך, וואו טהאלקאווע האט
געוואלט א צייכען, אז מען זאל בלייבען שטעהן און דארט איבערנעכטיגען. דער טייך
איז געפלאסען זעהר שנעל, ווייל ער איז געקומען פון דיא בערג. דאס וואסער אין איהם
איז דערפאר אויך ניט געווען גאנץ ריין.

— וויא הייסט דיעזער טייך? האט ראבערט געפרעגט דעם פראפעססאר.

— דער טייך האט דרייא נעמען, וועלכע איך וויים, האט דער פראָפעססאָר גע־
ענטפערט, און מעגליך, אז ער האט נאך צעהן נעמען, וועלכע איך וויים ניט. אזוי זיי־
נען דא דיא מענשען, אזוי זיינען דא דיא טייכען. יעדער ניט זיי אנאנדער נאמען און
דער ארימער פראפעססאר פון געאגראפיע דארף אלעס געדענקען. דיעזער טייך, צום
ביישפיעל, הייסט: נומער 1 — נעאוקוועם, נומער 2—ראמיד, נומער 3—קאָמאָ. נו!
געדענק זיך אן אלע דיעזע נעמען!

באלד האט מען צולעגט א פייער און מען האט זיך גענומען קאָכען א מיטאָג.
אלע זיינען געווען פרעהליך, אלע זיינען געווען פריש און מונטער. מען האט געגעסען,
געטרונקען, געלאכט, גערעדט און געשפאסט ביז שפעט אין דער נאכט, ווען אלע האָ־
בען זיך איינגעוויקעלט אין זייערע דעקען און האבען זיך געלעגט שלאפען מיט דיא פיס
צום פייער. אזוי איז דיא פאטאגאָנישע מאָדע.

דעם אנדערן טאָג אין דער פריה איז מען אויפגעשטאנען, מען האט געגעסען א
לייכטען פריהשטיק און מען האט זיך ווייטער גע׳לאָזען אין וועג אריין. דאס וועטער איז
געווען קלאר און בלוי. טהאלקאווע האט געבעטען, אז זיי זאלען היינט פאהרען א ביסעל
שנעלער. נעגען מיטאג איז געווארען שטארק הייס. דיא זון האט געברענט, וויא פייער,
אונזערע רייזענדע האבען זעהר געליטען פון דורשט. ערשט יעצט האבען זיי פערשטאַ־
נען, צו וואס דער פאטאגאָניער האט געקויפט ביי דיא ווילדע דיא לעדערנע בייטלען—
לאָגלען. ער האט געהאלטען אין זיי וואסער צום טרינקען.

מיר מוזען דערביי געבען א קורצע ערקלערונג איבער דיא פאמפאס פון זיד
אמעריקא.

דיא פאמפאס קען מען איינטהיילען אין דרייא טהייל. דער ערשטער טהייל איז
לעבען דיא קארדיליערן. דארט טרעפט מען נאך ביימער און מען האט גענוג וואסער
פון דיא טייכען, וועלכע פליעסען אראפ פון דיא בערג. דאס איז אבער נור א גאנץ
שמאלער פאס פון דרייסיג ביז פופציג מייל. דאן הייבען זיך אן דיא ווירקליכע פאמפאס
(סטעפען), דיא ערד איז בעדעקט נור מיט גראז. מען זעהט ניט קיין ביימעלע, וואסער
געפינט מען זעלטען, קיין טייכען זיינען ניטא. מען טרעפט א מאל א שטעהנדיג וואַ־
סער, אן אָזיערא, מייסטענס איז אבער דאס וואסער דארט שטארק געזאלצען, אז עס
איז אוממעגליך עס צו טרינקען. אין דיזער הייסער זומער צייט זעצט זיך דאס זאלץ אפ

אויפ׳ן גרונד פון אזא אָזיערא (זעע) און דיא איינוואינער פון יענע געגענדען פארזארגען זיך מיט זאלץ פון אזא ארט. ער הייסט ביי זיי „סאַלינאַס“, זאלץ גרובען.

דיעזער טהייל פּאמפּאס ציעהט זיך אויף עטליכע הונדערט מייל. דאן הייבט זיך אן דער דריטער טהייל, וועלכער ציעהט זיך ביז בוענאס איירעס, דיא הויפּטשטאדט פון ארגענטיניען. אין דיעזען טהייל איז דיא ערד בעדעקט מיט דערנער און קראָפּעווע. גוטעס גראָז וואקסט נור דארט, וואו מען בעארבייט דאס לאנד, וואו מען אקערט און מען זייעט. אזוי וויא דיעזער טהייל געהערט אין גאנצען צו דער ארגענטינישען רעפּובּ־ליק, טהוט זיא אלעס מעגליכע אום דיעזע געגענד צו קאלאניזירען. זיא שענקט אוועק דאס לאנד, זיא שטיצט דיא קאלאניסטען מיט געלד און מיט לעבענס מיטעל, זיא צאהלט זאגאר זייערע רייזע קאָסטען פון אייראפּא, אום זיי זאלען זיך דארט בעזעצען.

ווען דער בעקאנטער באראן הירש שיקט דיא רוסישע אידען קיין ארגענטיניען, איז עס געוויס אין דיא פּאמפּאס, וועלכע מיר האבען נור וואס בעשריעבען. וועלען זיי אבער קענען אויסהאלטען אין דיעזע געגענד? פּאסען זיי פאר אזא ווילדע געגענד? טויגען זיי צו בעארבייטען אזא ווילדעס לאנד? — אויף דיעזע פראגען מוזען מיר ענט־פערן: ניין! און ניין! דער ווילדער שפּאניער—איך רוף איהם ווילדער, ווייל מייסטענס האבען זיי זיך פערמישט מיט דיא פּאטאגאָניער און דיא אנדערע ווילדע אינדיאנער, וועלכע וואנדערן ארום מיט זייערע בהמות אין יענע געגענדען. זיי האבען געהייראטעט אינדיאנישע פרויען און זיינען אליין געווארען האלב ווילדע. דערפאר זאג איך, דער ווילדער שפּאניער — איז שוין געוואינט מיט דער געגענד. ער קען אויסגעפינען וואסער אויף א שטרעקע פון צעהן מייל; ער קען ארומגעהן מיט דיא באָלאס און לאסאָ; ער קען קעמפּפען מיט דיא ווילדע טהיערע פון יענע געגענדען. ווען ער האט ניט וואס צו עסען, פאהרט ער ארויס אויף דער יאגד און חאפּט דיא אַרמאַדילאַ—אַ קליין חיה׳לע, גרויס וויא א קאץ, וועלכע איז בעדעקט מיט א פּאנצער, וויא א שילדקרעטע; ווען ער קריעגט ניט קיין אַרמאַדילאַ, חאפּט ער אן ערד קרעבס (א סארט ראק), וועלכער האלט זיך אויף אין יענע געגענדען. ווען עס געלינגט איהם צו טייטען א פּומאַ, דעם זיך אמעריקאנישען לייב—איז עס ביי איהם א יום טוב. ער רופט צונויף זיינע פריינד און בעקאנטע און מען מאכט א באל פו׳ם פלייש פון דער פּומאַ. דער איד קען דיעזע אלע זאכען ניט עסען, ווען ער זאל שוין וועלען.—ער איז ניט געוואינט צו זיי. וויא קען ער אויסהאלטען אין אזא ווילדע געגענד?

איך וויל געוויס, אז באראָן הירש׳ס פּלאַנען זאלען אויסגעפיהרט ווערן. ליידער, זעה איך מיט מיין איינפאַכען פערשטאנד טרויעריגע, שרעקליכע בילדער פון דיעזע אי־דישע קאָלאָניען אין ארגענטיניען.... אבער גענוג: לאמיר זיך אומקעהרען צו אונזערע רייזענדע.

זיי האבען יעצט איינגעזעהן, וויא ניצליך עס זיינען דיא לאגלען, וואס דער פּאַ־טאגאָניער האט געקויפט. ער האט געוואוסט, אז זיי וועלען ווייטער ניט קריעגען קיין וואסער און האט זיי אנגעפילט מיט וואסער פו׳ם טייך, לעבען וועלכען זיי האבען גענעכטיגט. דיא היץ איז געווארען אלע מאל שטארקער און אונזערע רייזענדע האבען זיך קוים געשלעפּט. זיי זיינען געווארען אזוי ״שוואך, אז זיי האבען אפּגעלאזען דיא צינגל

פון דיא פעוד און האבען זיי געלאזט געהן, וואוהין זיי ווילען, אדער וואוהין טהאלקאווע האט זיי געפיהרט. ענדליך, נעגען פיער אוהר נאך מיטאג האט טהאלקאווע געגעבען א צייכען, מען זאל בלייבען שטעהן. אלע זיינען געוועזן מיעד פון דער היץ, אלע זיינע לאנגזאם אראפגעקראכען פון זייערע פערד און האבען זיך געווארפען אויפ'ן ווייכען גראז.

קיינער האט ניט בעמערקט, אז ווייט, ווייט, אין זיד־וועסטען (צפונית מערבית) האבען זיך געוויעזען אויפ'ן הימעל שווארצע וואלקען, וועלכע האבען זיך ניט צושפרייט אין דער ברייט, זאנדערן האבען זיך נעדרענגט און צונויפגעזאמעלט אויף איין ארט, ביז זיי האבען געבילדעט א וואנט, גלייך וויא זיי האבען געוואלט פערשטעלען דיא גאנצע געגענד. דער פאטאגאָניער אליין האט עס בעמערקט און האט זיך יעדער מינוט צוגעקוקט צו דיעזע שווערע, שווארצע, דראהענדע וואלקען. ער האט זיך געווענדעט צום פראפעסאר און האט איהם געוויעזען אויף דיא וואלקען. דער פראפעסאר האט זיך איינינע צייט צוגעקוקט דורך זיינע גרויסע ברילען, האט א ביסעל געטראכט און האט ענדליך געפרעגט דעם פאטאגאָניער:

— פאמפעראָ? Pampero

דער פאטאגאָניער האט א שאָקעל געטאָהן מיט'ן קאָפּ.

— מיינע פריינדע! האט זיך דער פראפעסאר געווענדעט צו זיינע קאמעראדען. דאס וועטער וועט זיך ענדערן. מיר וועלען באלד האבען א פאמפעראָ. מיר מוזען זיך פארבערייטען.

אזוי וויא קיינער האט ניט געוואוסט, וואס א פאמפעראָ איז, האט זיי דער פראפעסאר געמוזט ערקלערן.

— דער פאמפעראָ איז א שרעקליכער שטורמווינד, וועלכער קומט פאר זעהר אפט אין דיא פאמפאס (סטעפען) פון ארגענטיניען. ער איז געוועהנליך טרוקען און זעהר קאלט. ער געדויערט פון דרייא־פיער שטונדען ביז דרייא טאג. ער רייסט אוים און שליידערט אוועק אלעס, וואס ער טרעפט אויפ'ן וועג. וועה דעם רייזענדען, וועלכער איז ניט בעקאנט מיט'ן פאמפעראָ און ער טרעפט איהם רייטענדיג אויפ'ן פערד! אין א סעקונדע ליעגט דער רייטער מיט'ן פערד אויף דער ערד צובראָכען און צושלאָגען. צום גליק, זיינען דיא ארגענטינישע פערד און בהמות גוט בעקאנט מיט'ן פאמפראָ. זיי פיהלען איהם פון דער ווייטען אוןווארפען זיך אויף דער ערד, שטרעקען אוים זייערע פים און בעהאלטען זייער קאָפּ אין גראָז אדער אין זאמד.

ווען דער פאמפעראָ קומט צו צום מעער, מאכט ער אן פיעל אומגליק אין דיא פאָרטען. ער ווארפט ארוים שיפען מיט זייער לאדונג מיט דיא מענשען אויפ'ן ברעג.*)

— איך האב מורא, אז דער פאמפעראָ וועט אונז אויפהאלטען און מיר וועלען פערליערן צייט, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— ניין, האט דער פראפעסאר געענטפערט. דאס מאל האבען מיר צו מאהן מיט א פיינעם, אנשטענדיגען פאמפעראָ, וועלכער וועט זיך מיט אונז א שפיעל מאָהן און וועט זיך געהן זיין וועג.

*) ערשט ניט לאנג, דעם 15 מאי 1892 האט א פאמפעראָ איבערגעקעהרט אן ארגענטינישע קריעגס שיף און הונדערט צוויא און דרייסיג מענשען האבען פערלארען זייער לעבען.

— פון וואנען ווייסט איהר עס, פּראָפעסאָר?

— דער באַראָמעטער זאָגט מיר.

ער האט געוויעזען לארד גלענארוואן זיין טאַשען באַראָמעטער און האט איהם ערקלערט, פון וואנען ער ווייס, אז דער פּאַמפּערא וועט ניט לאנג דויערן. טהאַלקאַווע האט אויך בעטראכט דיעזען זאנדערבאַרען אינסטרומענט. ער האט אויך געוואוסט, אז דער פּאַמפּערא וועט ניט לאנג דויערן. ער האט געהאט זיינע צייכענס אין דיא וואלקען. וויא אזוי אבער אזא קליינער אינסטרומענט קען וויסען און זאגען, אז דער פּאמפּערא וועט ניט דויערן, דאס האט ער ניט געקענט פערשטעהן און ער האט בע־טראכט דעם פּראפעסאר אלס א צויבערער און דעם באראמעטער אלס א צויבער.

עס איז געווארען נאכט. דער פּאמפּערא האט באלד אנגעהויבען צו ווייזען, וואָס ער קען. דיא פּערד האבען זיך באלד אניעדערגעלעגט אויף דער ערד. אונזערע רייזענדע האבען זיך איינגעהילט אין זייערע דעקען און האבען זיך געלעגט לעבען דיא פּערד אום זיך צו ווארעמען לעבען זיי. דער פּאטאַגאָניער האט דיא פּערד ניט אפּגעזאטעלט. דער זאטעל האט געשיצט און געווארמט דיא פּערד.

דער פּראפּעסאר האט רעכט געהאט. דער פּאמפּערא האט מעהר ניט געדויערט, וויא ביז האלבע נאכט. וויא פיעל אבער האבען זיי איבערגעליטען אין דיעזע עטליכע שטונדען! דיא קעלט איז געוועזן שרעקליך. דער ווינד האט זיי דורכגענומען. דיא דע־קען האבען ניט געהאָלפען. זייער גליק איז געוועזן, וואס זיי האבען זיך צוגעטולעט צו דיא פּערד. ערשט ווען דער שטורמווינד האט אויפגעהערט, האבען זיי געקענט אנט־שלאפען ווערן.

זיי זיינען געשלאפען שפּעט דעם אנדערן טאָג. טהאַלקאַווע האט זיי אויפגעוועקט. ער האט שוין אפּגעקאָכט פאר זיי מאַטע. זיי האבען עפּעס געגעסען און האבען זיך געלאזען ווייטער אין וועג. לארד גלענארוואן האט זיך יעדע מינוט אומגעקוקט. ער האט אויף קיין סעקונדע ניט פערגעסען דעם צוועק פון זייער רייזע. ער האט זיך אומגעקוקט, פיעללייכט וועט ער וועמען בעגעגנען אויפ׳ן וועג, ביי וועמען ער וועט קענען פרעגען איבער קאפּיטאן גראנט. ליידער, איז זיין מיה געוועזן אומזיסט. אויפ׳ן גאנצען וועג האָ־בען זיי קיינעם ניט בעגעגענט. א מאל פלעגט ער דערזעהן פון דער ווייטען א שווארצען פלעק. עס האט זיך איהם איינינגע מאל אויסגעוויזען, אז ער זעהט א רייטער, וועלכער איז אבער באלד פערשוואונדען.

אין דיא פּאמפּאס, אין דיא אמעריקאנישע וועלדער און אין אלע ווילדע געגענ־דען מוז מען בעטראכטען יעדען מענשען, וועלכען מען בעגעגענט אלס פיינד. ווען מען זעהט פון דער ווייטענס א פּארטיע פון עטליכע מענשען גוט בעוואפענט, וויא אונזערע רייזענדע זיינען געוועזן, האט מען וואס מורא צו האבען. דאס איז געוועזן דיא אורזאכע, וואס איינציגע רייטער— ווילדע אדער ארגענטיניער — זיינען אנטלאפען, ווען זיי האבען דערזעהן פון דער ווייטען אונזערע רייזענדע.

ווען איינער פון זיי זאל געוועזן קענען זיך גוט צונויפרעדען מיט׳ן פּאטאַגאָניער, וואלט לארד גלענארוואן איהם שוין לאנג דערצעהלט דעם אלעס פון זייער רייזע און

וואלט איהם געבעטען ער, זאל פארשען און נאכפרעגען, פיעללייכט ווייס איינער, וואו דער קאַפּיטאַן גראַנט געפינט זיך.

דער פּאטאגאָניער האט געזעהן, אז זיי פאהרען ע. גען אין א גלייכער ליניע. ער האט אבער ניט געוואוסט, וואוהין זיי פּאהרען. דער פּראפעסאר פלעגט יעדעס מאָל ארויסנעהמען זיין קאָמפּאַס און זיינע לאַנדקארטען, פלעגט זיי בעטראַכטען אייניגע צייט און פלעגט דאן זאגען, וואוהין מען זאל פאהרען. טהאלקאווע האט זיך זעהר גע־וואונדערט: צו וואס האט מען איהם גענומען און מען צאהלט איהם אזוי פיעל, ווען דיא רייזענדע קענען זייער וועג בעסער פון איהם? אלס עכטער ווילדער אבער האט ער געשוויעגען און האט קיינעם דאריבער קיין ווארט ניט געזאגט. איין מאל זיינען זיי צו־געקומען צו אן ארט, וואו עס זיינען געווען צווייא וועגען. איינע רעכטס און דיא אנדערע לינקס. דער פּאטאגאניער איז געבליעבען שטעהן און האט געפרעגט דעם פּראפעסאר:

— זאלען מיר פאהרען קיין קארמען? (א שטאדט אין ארגענטיניען)

— ניין, האט דער פּראפעסאר געענטפערט.

— פאהרען מיר קיין מענדאָזא? (א שטאדט אין באליוויא) האט ווייטער דער פּאטאגאָניער געפרעגט.

— ניין.

דער פּאטאגאָניער האט איהם אנגעקוקט פערוואונדערט. — וואוהין פאהרען זיי דען? האט ער זיך געטראכט.

— אלזא, פאהרט איהר אין ערגעץ ניט? האט ער געפרעגט.

אונטערדעסען איז לארד גלענארוואן און דער מאַיאָר צוגעקומען און האבען גע־פרעגט, פאר וואס מען איז געבליעבען שטעהן? דער פּראפעסאר האט זיי דערצעהלט, אז דער פּאטאגאָניער וואונדערט זיך, פאר וואס מיר פאהרען ניט אויף איינעם פון דיא צווייא וועגען.

— פיעללייכט, וואלט איהר איהם ערקלערט דעם צוועק פון אונזער רייזע, האט לארד גלענארוואן געזאגט צום פּראפעסאר.

— ער וועט מיך ניט פארשטעהן, האט דער פּראפעסאר געענטפערט. דערצעה־לען איהם דיא געשיכטע פון דיא בריעף, פון דער „בריטאַניא", וועט עס איהם פאָר־קומען וואונדערבאר. איך האב שוין פּראבירט לערנען מיט איהם געאָגראפיע און איהם ערקלערען, וואס עס הייסט א גראד און אז מיר דארפען פאהרען אויפ'ן 37טען גראד. ער וויל אבער פון קיין גראדען ניט וויסען.

— פּראבירט דאך איהם דערצעהלען דיא געשיכטע פון דיא בריעף און אז מיר פאהרען זוכען א קאַפּיטאַן גראַנט, וועלכער האט געליטען שיפבּרוך אויפ'ן שטילען וועלט מעער ערגעץ ניט ווייט פון טשילי.

דער פּראפעסאר האט געמוזט נאכגעבען. ער האט אנגעהויבען צו דערצעהלען דעם פּאטאגאָניער דעם צוועק פון זייער רייזע. זעהר אָפט האט איהם אויסגעפעהלט ווערטער און ער האט געמוזט געברויכען צייכענס ענדליך איז ער געפאלען אויף א שכל. ער האט גענומען א שטעקעלע און האט אויסגעצייכענט אין זאמד א לאנדקאר־טע פון דער נאנצער געגענד, וואו זיי ווילען פאהרען און דיא שטעדט קארמען און

מענדאָזא און האט איהם ערקלערט, אז זייער וועג פיהרט ניט קיין קארמען, ניט קיין מענדאָזא. ער האט גערעדט און דערקלערט אזוי לאנג, ביז דער שוויס האט זיך אנגעהויבען פון איהם צו גיעסען.

דער פאטאגאניער האט אויסגעהערט אויפמערקזאם, האט זיך צוגעקוקט צו די צייכענס אין זאמד און האט זיך פערטראכט.

— פארשטעהט ער אייך? האט לארד גלענארוואן געפרעגט דעם פראפעסאר, וועלבער האט געווישט פון זיך דעם שוויס.

— איך ווייס אליין ניט, האט דער פראפעסאר געזאגט. מיט די ווילדע איז גאר אן אומגליק. זיי שווייגען. וואס קענט איהר טאהן מיט א מענשען, וועלבער שווייגט? איך רעד צוזעצטערהייד און ער קוקט אויף מיר און שווייגט.

עס איז ווירקליך געווען צום שטוינען. דער פאטאגאניער איז געשטאנען ערנסט און פערטראכט און האט בעטראכט די לאנדקארטע, וועלבע דער פראפעסאר האט אויפגעצייכענט אין זאמד, גלייך ווי ער וואלט אויך געווען א פראפעסאר פון געאָגראפיע. ענדליך, האט זיך דער פראפעסאר ניט געקענט איינהאלטען און האט געפרעגט דעם ווילדען.

— אלזא, פערשטעהט איהר?

דער פאטאגאניער האט ניט געענטפערט. דער פראפעסאר האט זיך געוואלט איינבייגען און מאכען אנדערע צייכענס אין זאמד, ווען טהאלקאווע האט איהם אנגענומען ביי דער האנד און האט געזאגט רוהיג.

— איהר זוכט א געפאנגענעם?

— יא, האט געענטפערט דער פראפעסאר העכסט ערפרייט.

— און איהר זוכט איהם אויף דיעזע ליניע, צווישען דעם פונקט, וואו די זון געהט אויף און דעם פונקט, וואו זיא געהט אונטער?

דיא ווילדע האבען ניט קיין נאמען פאר מזרח און מעריב, אדער אָסט און וועסט. מזרח הייסט ביי זיי דיא זייט, פון וואנען דיא זון געהט אויף, און מעריב — דיא זייט, וואו זיא געהט אונטער.

— ריכטיג, ריכטיג, טהאלקאווע! דוא פערשטעהסט מיך.

— און אייער גאט האט אייך אויסגעזאגט דעם סעקרעט, וואו דער געפאנגענער געפינט זיך, דורך דיא כוואלעס פון גרויסען וואסער (דאס מעער)?

— ריכטיג, ריכטיג, פריינד טהאלקאווע! האט אויסגעשריען דער פראפעסאר פול מיט פרייד.

— אייער גאט איז א שטארקער גאט האט דער ווילדער געזאגט ערנסט. ווען ער האט אייך אויסגעזאגט דעם סעקרעט, וועט ער אייך געוויס פיהרען אויפ'ן ריכטיגען וועג. לאמיר פאהרען אלזא אין דער זייט, וואו די זון געהט אויף.

דער פראפעסאר האט געטאנצט פאר פרייד. ער האט אויסגעלערנט א פאטאגאניער געאגראפיע! ער רעדט שוין אזוי גוט שפאניש, אז דער ווילדער פארשטעהט איהם! ער קען שוין מיט איהם רעדען! יעצט ערשט וועלען זיי זיין אים שטאנד צו זוכען קאפיטאן גראנט!

— א פראנצויזישער בוער וואלט מיך אייביג ניט פערשטאנען, האט ער גע־זאגט צו זיינע קאמעראדען. דיא פאטאגאָניער זיינען קלוגע מענשען. עס וואלט זעהר לייכט געווען, מען זאל זיי ציוויליזירען. זעהט, וויא אונזער פריינד, טהאלקאווע, פער־שטעהט דיא לאנדקארטע, וואס איך האב איהם אויפגעצייכענט אויפ'ן זאמד.

לארד גלענארוואן האט געבעטען דעם פראפעסאר, ער זאל פרעגען דעם פא־טאגאניער, פיעללייכט האט ער עפעס געהערט פון איינעם, וועלכען זיינע לאנדסלייט האבען געפאנגען גענומען. דער פראָפעסאר האט איהם געפרעגט. טהאלקאווע האט געטראכט איינינע מינוט און האט דאן געזאגט רוהיג און געלאסען.

— עס איז מעגליך, אז איך וויים עפעס פון א זעלבען.

קוים האט דער פראָפעסאר איבערגעגעבען זיינע קאמעראדען, וואס דער פאטא־גאָניער האט איהם געזאגט, האבען איהם אלע ארומגערינגעלט און האבען איהם אנגעהויבען צו פרעגען, וואס ער וויים פון קאפיטאן גראנט? טהאלקאווע איז געשטא־נען גאנץ רוהיג און האט זיי בעטראכט. ער האט ניט אזוי גיך געענטפערט. דער ווילדער איילט זיך קיין מאל ניט. ער האט שטענדיג צייט.

— וואס וויסט דוא פון'ם געפאנגענעם? האט ענדליך דער פראָפעסאר גע־פרעגט. דאס איז דאך דער גאנצער צוועק פון אונזער רייזע.

— ער איז פון וויימע לענדער, האט דער פאטאגאָניער געענטפערט.

— האסט דוא איהם געזעהן?

— ניין, איך האב נור געהערט פון איהם. אן אינדיאנער האט מיר געזאגט, אז ער האט דאס הערץ פון אן אָקס.

דער פראָפעסאר איז אויפגעשפרונגען.

— דאס הייסט שעהן גערעדט! דאס איז א שעהנע שפראכע! ער האט דאס הערץ פון אן אָקס! דאס הייסט, ער איז מוטהיג און טאפפער, וויא אן אָקס. אזוי שטעהט עס אויך אין דער ביבעל (תנ"ך) בכור שור הדר לו. אזוי דריקען זיך אויס אלע נאטור פעלקער. זיי האבען א שעהנערע און רייכערע שפראכע פון אונז, ציוויליזירטע אייראָפּעער.

— וויא זאגט מען אויף שפאניש: דאס איז מיין פאָטער? האט ראבערט גע־פרעגט דעם פראפעסאר.

— עס מיאָ פאדרע (ער איז מיין פאָטער). האט איהם דער פראפעסאר געזאגט.

— עס מיאָ פאדרע! עס מיאָ פאדרע! האט ראבערט געשריען און האט אנ־געחאפּט דעם ווילדען ביי דיא הענד. ער וואלט איהם געוועז ארויפגעשפרונגען אויפ'ן האלז, ווען ער זאל נור געווען קענען דערגרייכען.

אויפ'ן רוהיגען און ערנסטען געזיכט פון'ם ווילדען האט זיך געוויזען א שמייכעל. דער פאטאגאָניער איז געווען גערוהרט. ער האט גענומען דעם קליינעם ראָבערט אויף דיא הענד און האט איהם צוגעדריקט צום הארצען.

— טוא פאדרע (דיין פאטער) טוא פאדרע! האט ער געזאגט עטליכע מאָל.

ער האט ערשט פערשטאנען, וויא עס קומט, וואס מען האט מיטגענומען אזא

קינד אויף אזא לאנגע און געפעהרליכע רייזע. יעצט ערשט איז דער פראפעסאר צו איהם צוגעשטאנגען און האט איהם פערשאָטען מיט פראגען.

— ווען האט ער געהערט פון׳ם געפאנגענעם? ביי וועמען געפינט זיך דער גע־פאנגענער? וואס טהוט ער? וואס פאר אן ארבייט הייסט מען איהם טהאן? און נאך אזעלכע פראגען.

דער פאטאגאניער האט לאנגזאם און רוהיג ערקלערט, אז ער ווייס, אז אן אייראפעער איז געפאנגען און מען האלט איהם פאר א שקלאף ביי איינע פון דיא פעלקער, וועלכע האלטען זיך אויף צווישען דיא צוויא טייכען: קאלאראדא און ריאָ נעגראָ. ביידע טייכען זיינען אין פאטאגאָניען, אבער אביסעל ווייטער פון דעם וועג, אויף וועלכען זיי פאהרען. אויף דיא פראגע, ווער האט איהם געפאנגען? האט דער פאטא־גאָניער געענטפערט:

— דער קאַציק (קעניג) קאלפוקורו.

— וואס איז פאר א מענש דער קאַציק קאלפוקורו? האט דער פראפעסאר ווייטער געפרעגט.

— דאס איז א מענש מיט צוויא צונגען און צוויא הערצער.

— פערשטעהט איהר, וואס אונזער פריינד טהאלקאווע מיינט? האט דער פראפעסאר געפרעגט זיינע קאמעראדען. ער מיינט, אז דער קאַציק איז א פאלשער מענש. מיט איין צונג רעדט ער אזוי און מיט דער אנדערער צונג רעדט ער אנדערש. זיין הארץ איז אויך פאלש. מען טאר איהם ניט טרויען. לערנט אייך פון׳ם פאטאגאָ־ניער רעדען! דאס הייסט א שפראכע!

— קענען מיר איהם בעפרייען? האט דער פראפעסאר ווייטער געפרעגט.

— ווען ער געפינט זיך נאך ביים קאַציק קאלפוקורו, קענט איהר איהם בעפרייען. איהר וועט איהם אבער מוזען געבען צוויא פעסעלעך פייער־וואסער (ראָם).

— וויא לאנג איז שוין, אז דוא האסט געהערט פון איהם?

— דיא זון האט שוין צווייא מאל געבראכט דעם זומער אויף דיא פאמפאס (צוויא יאהר) זייט איך האב פון איהם געהערט.

לארד גלענארוואן איז געווען גליקליך. זיינע רייזע איז ניט אומזיסט. ער האט ענדליך געוויסע נאכריכטען פון קאפיטאן גראנט. עס איז גאנץ ריכטיג. מיט צוויא יאהר צוריק איז זיין שיף אונטערגעגאנגען. אלעס שטימט. יעצט האט ער איהם גע־שטעלט נאך אנאנדערע פראגע:

— דוא רעדסט נור פון איין געפאנגענעם, עס דארפען דאך אבער זיין דריי? קאפיטאן גראנט און צוויא מאטראזען.

— איך ווייס ניט, האט טהאלקאווע געענטפערט.

— ווייסט דוא ניט, וואו דער קאַציק געפינט זיך יעצט?

— איך ווייס ניט.

דאס זיינען געווען דיא ערשטע נאכריכטען, וואס זיי האבען ערהאלטען פון קאַ־פיטאן גראנט. מעהר האט זיי דער פאטאגאָניער ניט געקענט דערצעהלען. עס קען זעהר מעגליך זיין, אז דיא ווילדע האבען צושיידט דעם קאפיטאן גראנט פון זיינע

קאַטאַראַזען. זיי האָבען פערקויפט דיא פּאַטאַראַזען צו אַנאַנדער קאָציק. אַזוי וויא מען ווייס שוין אַבער, וואו ער געפינט זיך און ביי וועמען, איז שוין ניט שווער איהם אויסצוזוכען.

— יעצט, מיינע פריינדע! האט לאָרד גלענאַרוואַן געזאַגט, און וועג אַריין! צום טייך קאָלאָראַדאָ!

אַלע האָבען זיך אויפגעזעצט אויף זייערע פערד און זיינען מוטהיג ווייטער געפאָהרען. יעצט איז שוין טהאַלקאַווע געוועזען דער פיהרער. קוים האט ער געוואוסט, וואוהין זיי פאָהרען, האט ער שוין בעסער געוואוסט דעם וועג, אַלס דער פּראָפעסאָר פון זיינע ביכער און לאַנדקאַרטען. אין צווייא טאָג אַרום זיינען זיי צוגעקומען צום טייך קאָלאָראַדאָ.

דיא ערשטע זאַך, וואס דער פּראָפעסאָר האט געטאָהן, ווען זיי זיינען צוגעקומען צום טייך, איז געוועזען — זיך באָדען. אַלס געלערנטער דאַרף ער זיך באָדען אין דעם טייך קאָלאָראַדאָ, אום ער זאָל האָבען וואס צו בעשרייבען פאַר דער געאָגראַפישען געזעלשאַפט.

ער האט געפונען, אַז דאס וואַסער פון'ם טייך איז רויטליך, ווייל דער באָדען איז פון א סאָרט רויטען לעהם. דער טייך הייסט דערפאַר קאָלאָראַדאָ, „געפאַרבט", ווייל זיין וואַסער ווייזט אויס, וויא צוגעפאַרבט. אַנאַנדערע מערקווירדיגקייט האט דער טייך, וועלכע די געלערנטע האָבען נאָך ביז אַהער ניט געקענט ערקלערען — אַלע טייכען, וואס נעהנטער זיי קומען צום מעער, וואוהין זיי פאַלען אַריין, האָבען זיי אַלץ מעהר וואַסער און ווערען אַלץ טיעפער און ברייטער. יעדער טייך הייבט זיך געוועהנליך אָן קליין און ווערט אַלע מאָל גרעסער. דער קאָלאָראַדאָ איז פונקט פערקעהרט. וואס נעהנטער ער קומט צום אַטלאַנטישען וועלט מעער, איז אין איהם אַלץ ווייניגער וואַסער. ער ווערט אַלע מאָל שמעלער און ווייניגער טיעף, — פאַר וואס איז עס אַזוי? וואס איז דיא אורזאַכע דערפון? דאס האט דערווייל נאָך קיינער ניט ערקלערט. זעלבסטפערשטענדליך, האט דער פּראָפעסאָר געזוכט צו ערקלערען דיזעס רעטעניש פון דער נאַטור. ער האט עס דערצעהלט לאָרד גלענאַרוואַן.

— נו, זעהט איהר, ליעבער פּראָפעסאָר, אַז אין זיד אַמעריקא זיינען אויך דאָ אַזעלכע מערקווירדיגע טייכען, וויא אייער יאָררדשאַנגבאַ־טשו אין לאַנד טהיבעט.

קיין בריקען זיינען אין יענער געגענד ניטאָ. אונזערע רייזענדע האָבען געמוזט אַריבערשווימען דעם טייך זיצענדיג אויף זייערע פערד. אויף דער אַנדערער זייט פון'ם טייך קאָלאָראַדאָ איז שוין גאָר אַנאַנדערע געגענד. דאָ געפינט מען שוין ביימער און וועהר פיעל שטעהענדיגע טייכען (אָזיעראָס).

דעם 28טען נאָוועמבער זיינען אונזערע רייזענדע צוגעקומען צו א שטעהענדיג וואַסער, וואו זיי האָבען בעשלאָסען צו נעכטיגען. זיי וואָלטען פערבראַכט א גוטע און רוהיגע נאַכט, ווען ניט א נייע פּלאָגע, פון וועלכע עס האט זיך זיי ביז אַהער נאָר ניט געחלומט — ווילדע הינט.

וויא עס ווייזט אויס, האָבען דיא שפּאַניער, וועלכע האָבען צוערשט ענטדעקט זיד־אַמעריקא, אויסגעזעצט אָדער דורך א צופאַל דאָרט איבערגעלאָזען עטליכע הינט. אין פערלויף פון דער צייט — זייט הונדערטער יאָהרען — האָבען זיך דיא הינט שטאַרק פערמעהרט און זיינען געוואָרען ווילד. מען קען זיי יעצט אַנטרעפען אין באַנדען פון

עטליכע הונדערט מיט א מאל. זיי האבען צוואר מורא פאר א מענשען, ווען זיי זיינען אבער שטארק הונגעריג, זיינען זיי געפעהרליך. זיי פאלען אן אויף פערד און אָקסען. יאגען זיי אזוי לאנג, ביז זיי פאלען פאר מיעדיגקייט און צורייסען זיי. דיזע פלאגע ווערט פון יאהר צו יאהר גרעסער און געפעהרליכער. דיא ארגענטינישע רעגיערונג איז זעהר בעזאָרגט וועגען דיזע פלאגע. זיי געהן אפט אריבער דעם טייך קאָלאָראדא און פאלען אָן אויף דיא פערד און אָקסען, וועלכע פאסען זיך פריי אין דיא פאמפאס. מען זוכט אלע מעגליכע מיטעל, וויא זיי צו פערניכטען. עס איז אבער ניט אזוי לייכט, ווייל זיי פערמעהרען זיך זעהר שטארק.

דיא ווילדע הינט זיינען צוואר ניט אנגעפאלען אויף אונזערע רייזענדע. זיי האבען מורא געהאט פאר אזא מאכט, אבער א גאנצע נאכט האט מען געהערט זייער בילען און ברומען. טהאלקאווא האט געהאלטען וואך ביי דיא פערד.

17טעס קאפיטעל.

נייע זאָרגען.

עס זיינען וויעדער פערגאנגען א פאר טאג, אין וועלכע עס איז גאר ניט פאָר־געקומען. אונזערע רייזענדע זיינען געפאהרען אלץ ווייטער און ווייטער. דער פאטא־גאָניער האט זיי געוויזען דעם וועג. דיא געגענד איז נאך אלץ געווען דיזעלבע. איבעראל האט מען בעגעגענט קליינע וועלדלעך און ניעדעריגע ביימלעך. אין ערטער פלעגט טהאלקאוו אראפגעהן פון זיין פערד און פלעגט אנהויבען צו קלאפען אין דיא ביימלעך מיט זיין ביקס. דער פראָפעסאָר האט איהם געפרעגט, וואס ער טהוט?

— באָלינאס! האט דער פאטאגאניער געענטפערט.

אבער וואס הייסט באָלינאס? דאס האט דער פראָפעסאָר ניט געוואוסט. אזוי פיעל שפאניש האט ער נאך ניט פערשטאנען. ער האט אבער דאך זעהר געוואָלט וויסען, וואס באָלינאס איז און ער האט געבעטען דעם פאטאגאָניער, ער זאל עס איהם ער־קלערען, אדער ער זאל איהם וויזען, וואס דאס איז. דער פאטאגאָניער האט זיי געהייסען ווארטען א ווילע. ער איז אריינגעגאנגען צווישען דיא ביימלעך און איז אין איינינע מינוט ארום ארויסגעקומען. ער האט געהאלטען עפעס איינגעוויקעלט אין בלע־טער, וועלכעס ער האט געוויזען דעם פראפעסאר.

דער פראפעסאר איז אָפגעשפרונגען פון איהם און האט מעהר ניט געוואָלט קוקען. דאס איז געווען א שרעקליכער, אבשייליכער, שווארצער סקאָרפיאָן (אזא סאָרט ענדיש). זיין ביס איז געפעהרליך. דער שטארקסטער אָקס פאלט אין איינינע מינוט, ווען דער סקאָרפיאָן גיט איהם א ביס. יעצט האט דער פראפעסאר פערשטאנען, פאר וואס דער ווילדער האט געקלאפט מיט זיין ביקס אין דיא ביימלעך. ער האט געוואוסט, וואו דיא סקארפיאנען האלטען זיך אויף און האט זיי געוואלט איבערשרעקען. זיי זאלען פערקריכען אין זייערע לעכער. זאנסט קענען זיי נאך בייסען דיא פערד. דער סקאָרפיאָן פאלט ניט אָן אויף א מענשען אדער אויף א בהמה. ער גענעהרט זיך פון ווערים, פליענען, קעפער (זשוקעס) און אנדערע אזעלכע קליינע זאכען. נור ווען מען רייצט איהם, ווען מען טרעט אויף איהם ארויף צופעליגער ווייזע, דאן איז ער געפעהרליך.

לאנגזאם זיינען יעצט געפאהרען אונזערע רייזענדע. אין אזא געגענד קען מען ניט לויפען. מען מוז פאהרען לאנגזאם און זיך אויף יעדען שריט אומקוקען. געגען צוויי אוהר נאך מיטאג זיינען זיי געקומען צו א גרויס שטיק פלאץ, אויף וועלכען עס האט זיך זיי פארגעשטעלט א שרעקליכעס, זאנדערבארעס בילד. דאס גאנצע שטיק פלאץ איז געװען בעדעקט מיט ביינער פון קיה און אקסען. ווייסע, ריינע, אויסגעטריקענטע ביינער זיינען געלעגען אויפגעהויפט און צו ווארפען אויפ'ן גאנצען פלאץ אין א שרעקליכע אונ־ארדנונג. וויא דער פראפעסאר און לארד גלענארוואן האבען אויסגערעכענט, האבען דאס געדארפט זיין דיא ביינער פון אייניגע הונדערט שטיק קיה און אקסען. וויא קומען אבער דיא ביינער אהער? וויא קומט עס, וואס זיי ליעגען צונויפגעהויפט און צונויפגע־דרענגט אין אזא קליין ארט? עס איז געװען דייטליך, אז דיעזע בהמות האט מען ניט געשלאכטעט צום עסען. זיי זיינען דא געפאלען אלע מיט א מאל.

דער פראפעסאר איז געװען איבערראשט, ערשטוינט און האט אויף קיין פאל ניט געקענט פערשטעהן דיעזעס רעטעניש ער האט זיך געווענדעט צום פאטאגאניער און האט איהם געפרעגט, וואס דאס איז?

— פייער פון הימעל, האט טהאלקאווע געענטפערט.

— דאס קען ניט זיין! האט דער פראפעסאר אויסגעשריען.

— פייער פון הימעל, האט דער ווילדער געזאגט רוהיג.

— א בליץ האט געטראפען א הערדע (סטאדא) בהמות און האט זיי מיט איין מאל אלעמען געטייטעט, האט דער פראפעסאר דערקלערט זיינע קאמעראדען, וואס טהאלקאווע מיינט מיט זיינע ווערטער: פייער פון הימעל.

— זאל א בליץ האבען מיט א מאל געטייטעט אזוי פיעל בהמות? האט דער מאיאר געפרעגט.

— טהאלקאווע זאגט אזוי, וואהרשיינליך איז עס אזוי. איך ווייס אויך, אז אין דיא פאמפאס קומען זעהר אפט פאר שרעקליכע שטורמווינדען מיט אונגעוועהנליכע דונערן און בליצען, האט דער פראפעסאר געענטפערט.

— אך! מיר זאלען וועניגסטענס ניט דארפען אויסהאלטען אזא שטורמווינד, האט טאם אויגוסטין געזאגט. עס איז דאך שרעקליך צו לעבען אין אזא לאנד, וואו עס קומען פאר אזעלכע שרעקליכע בליצען.

געגען אבענד זיינען זיי אנגעקומען צו א „ראנטשא", א הויף פון אן ארגענטי־נישען פארמער. דאס איז געוועהנליך א גרויס שטיק פלאץ ארומגעצאמט מיט שטי־קער האלץ. אין דער מיט שטעהט א שטוב, געבויט פון צווייגען פון ביימער און לעהם. צווישען דיא לעבער צווישען איין צווייג און דעם אנדערן איז אנגעלעגט לעהם, וועלכעס דיא זון טריקענט אויס און מאכט עס הארט וויא ציגעל.

ארום און ארום האט מען ניט געזעהן קיין מענשען און קיין טהיער. זיי זיינען צוגעקומען נעהנטער, זיינען אריינגעגאנגען אין שטוב — קיינער איז ניטא. דער אייגענ־טהימער פון דער „ראנטשא" האט זיא אוועקגעווארפען.

— זאל עס אפט ניט זיין דער זעלבער אייגענטהימער (בעל הבית) פון דיא בהמות, וועלבע דער בליץ האט געטייטעט? האט דער פראפעסאר געפרעגט דעם פאטאגאניער.

איז עס נים מעגליך, אז נאך אזא אונגליק, ווען דער בליץ האט צערשטערט זיין נאנ־צעס פערמעגען, האט ער אוועקגעוואָרפען זיין ראנטשאָ און איז ערגעץ אוועקגעפאָהרען אין א שטאָדט.

— קווין סאבאָ? Quien Sabo? (ווער ווייס) האט דער פּאַטאַגאָניער געענטפערט.

דיא ווערטער „קווין סאבאָ“ זיינען ביים שפּאַניער אין גאנץ זיד אמעריקא א תירוץ אויף אלע קשיות. ווען דער שפּאַניער וויל נים ענטפערן אויף א פראגע, וואס מען שטעלט איהם, זאגט ער: קווין סאבאָ; ווען ער איז העכסט צופריעדען פון א זאך, זאגט ער: קווין סאבאָ; ווען ער ווייס עפּעס נים און וויל נים, אז מען זאל ווייסען, אז ער פארשטעהט עס נים, זאגט ער ווידער: קווין סאבאָ. עס איז קיין ווארט איינענט־ליך, עס איז אן אויסדרוק, וועלכען דער שפּאַניער בענוצט ביי יעדע געלעגענהייט. מען מוז לאנג וואינען אין ארגענטיניען אדער אין טשילי, מען זאל פערשטעהן, וואס דער שפּאַניער מיינט מיט זיין: קווין סאבאָ.

אונזערע רייזענדע האבען בעשלאָסען איבערצונעכטיגען אין דער לעדיגער און פערלאָסענער ראנטשאָ. עס איז דאך א שטוב און קען דאך שיצען געגען רעגען. זיי זיינען אריינגעגאנגען אין שטוב. אין איין ווינקעל איז נאך געווען אויסגעבעט א געלע־גער פון פעל און אקסען. אין אנאנדער ווינקעל איז נאך געשטאנען א טאָפּ און א שפּיעז צום בראָטען. עס איז געווען דייטליך, אז דער איינענטהימער האט אלעס אוועק־געוואָרפען און איז אנטלאָפען פון דיעזען ארט.

טהאלקאווע האט אריינגעפיהרט דיא פערד אין הויף און האט פערשטעלט דיא טהיר מיט שטיקער האלץ. דער פּראָפעסאָר האט עס נים געקענט פערשטעהן. ביז אהער האט טהאלקאווע געלאזען דיא פערד פריי ארומגעהן און עסען דאס גראָז. ווייא קומט עס, וואס ער איז היינט אזוי פארזיכטיג? ער האט איהם געפרעגט פאר וואס ער האט עס געטאהן?

— אין דיעזע געגענד זיינען דא זעהר פיעל קליינע פיקס, האט דער פּאַטאַגאָ־ניער דערקלערט. זיי קענען דיא פערד גאר נים טאהן, זיי צובייסען אבער און צורייסען דאס לעדערנע געשיר פון דיא פערד. זיי פרעסען לעדער. דיא פערד קענען זיך דער־שרעקען און אנטלויפען, דערפאר האב איך זיי אויף היינטיגע נאכט פערשפּארט.

זיי האבען איבערגענעכטיגט אין דער ראנטשאָ גאנץ רוהיג. קיינער האט זיי ביי נאכט נים געשטערט, קיינער האט זיי נים בעאונרוהיגט. זיי זיינען אויפגעשטאנען גאנץ פריה און זיינען ווייטער געפאָהרען. יעצט האט זיך דיא געגענד אין גאנצען געענ־דערט. ביז אהער איז דיא געגענד געווען בעדעקט מיט גראָז און מיט וועלדלעך, יעצט אבער האבען זיך געוויזען דערנער, קראַפּעווע און אין ערטער גאנץ קליינע ביימעלעך מיט שארפע שפּיצען, וועלכע האבען געריסען דיא קליידער און דיא הויט פון יעדען, וועלכער איז נים געווען גענוג פארזיכטיג און איז צוגעגאנגען צו נאהענט צו זיי. אין ערטער איז גאר נים געוואקסען. דיא ערד איז געווען אויסגעטריקענט און פערברענט.

— איך בין צופריעדען, וואס דיא געגענד האט זיך געענדערט, האט טאָם אוי־עפּמין געזאגט. ביז אהער זיינען מיר געפאָהרען אין געגענדען, וואו מען האט נור

געזעהן גראָז, גראָז און ווידער גראָז. עס ווערט לאַנגווייליג, אָבער גראָז און ווידער גראָז. יעצט וועניגסטענס האָבען מיר אַלע מאָל אַ נייעס.

— דוּא האָסט אַ גרויסען טעות, פריינד אויגוסטין, האָט איהם דער פּראָפעסאָר געענטפערט. וואו עס איז דאָ גראָז, דאָרט געהט רעגען און עס איז דאָ וואַסער. אין דיעזע געגענד אָבער וואַקסען נור אַזעלכע גראָזען, וועלכע קענען אויסהאַלטען אַ לאַנגע צייט אָהן רעגען. אין אַזאַ געגענד קענען מיר אַוועקפאָהרען דריי-פיער טעג און ניט געפינען אַ טראָפּען וואַסער. דאָס איז אַ פּערגניגען, אַלטער פריינד?

זיי זיינען ווייטער געפאָהרען איינינע שטונדען. אין דער לופט האָט זיך אָנגעהויבען צו פיהלען אַ רויך. אונזערע רייזענדע האָבען זיך אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען — מען האָט אין ערגעץ ניט געזעהן קיין פייער. וואָס ווייטער זיי זיינען געפאָהרען, אַלץ מעהר האָבען זיי געפיהלט דעם רויך. ענדליך איז דער רויך געוואָרען אַזוי שטאַרק, אַז זיי האָבען זיך ניט געקענט איינהאַלטען און האָבען געפרעגט דעם פּראָפעסאָר: וואָס זאָל דאָס בעדייטען? פון וואַנען קומט דער רויך, ווען מיר זעהן קיינע פייער ניט.

— עס איז איין מאָל דאָ אַ שפּריכוואָרט: „קיין רויך אָהנע פייער”, האָט דער דער פּראָפעסאָר געענטפערט. קוים פיהלען מיר אַ רויך, איז געוויס ערגעץ דאָ אַ פייער. דאָס ברענען די פּאַמפּאַס. אין זיד אַמעריקאַ, וואו דאָס לאַנד איז פלאַך, קיין בערג זיינען ניטאָ און די לופט איז ריין, קען מען פיהלען דעם רויך אויף צעהנדלינער מיילען.

— וואָס הייסט ביי אייך אויף צעהנדלינער מיילען? האָט דער מאַיאָר געפרעגט. ביי אונז, איינפאַכע מענשען, הייסט פינף-זעקס מייל אויך צעהנדלינער מיילען, ביי אייך, געלערנטע, ווייס איך ניט, וואָס דאָס קען הייסען.

— מען האָט אויסגעפונען, אַז אין די פּאַמפּאַס קען מען פיהלען דאָס רויך אויף אַכציג מייל, האָט דער פּראָפעסאָר געענטפערט, עס איז דאַהער קיין וואונדער ניט, וואָס מיר זעהן ניט דאָס פייער. עס איז זעהר ווייט פון אונז.

— אָבער ווער האָט עס אָנגעצונדען די פּאַמפּאַס? האָט דער קליינער ראָבערט געפרעגט, און וויאַזוי קענען די פּאַמפּאַס ברענען?

— האָסט רעכט, מיין קינד! האָט דער פּראָפעסאָר אויסגערופען. דוּא ווערסט אַ מאָל קענען געאָגראַפיע. — די גראָזען פון די פּאַמפּאַס ווערן שטאַרק אויסגעטריקענט פון דער היץ. זיי צינדען זיך לייכט אָן. אַ מאָל טרעפט אַ בליץ אין די טרוקענע גראָזען און זיי צינדען זיך אָן. אָפט מאָל צינדען זיי די ווילדע אונטער.

— צו וואָס טהוען עס די אינדיאַנער? האָט ראָבערט ווייטער געפרעגט.

— זיי זאָגען, אַז ווען די אַלטע גראָזען ווערן פערברענט, וואַקסען די נייע גראָזען בעסער און שנעלער. איך ווייס ניט, אויב זיי האָבען רעכט. זיי גלויבען אָבער שטאַרק אין דעם און קוים ווערט דאָס גראָז שטאַרק טרוקען, צינדען זיי עס אונטער. זיי האָבען נאָך אַנאַנדערען צוועק דערביי, אַ בעסערן און אַ ריכטיגערן. דאָס פייער פערניכטעט די שלאַנגען, די סקאָרפּיאָנען און אַלע אַנדערע שעדליכע אינזעקטען (שרצים).

— ווען עס ווערט אזא פייער, קענען דאך אנדערע טהיערע, זאגאר קיה און אקסען פערברענט ווערן?

— געוויס! אזעלכע פעלע קומען פאר. מייסטענס אבער היט מען זיי אפ: מען טרייבט זיי צו צו א טייך, אדער מען טרייבט זיי אריבער דעם טייך.

לארד גלענארוואן האט געוואוסט, וויא געפעהרליך עס איז א פייער אין דיא פאמפאס. קוים הייבט זיך אויף א לייכטער ווינטעלע, פערברייטעט זיך דאס פייער מיט א שרעקליכע שנעלינקייט און עס קומט זעהר אפט פאר, אז רייזענדע ווערן פערברענט אין אזא פייער. ער האט זיך געווענדעט צו טהאלקאווע און האט איהם געפרעגט, וואס זיי זאלען יעצט טאהן?

— דאס פייער איז פון יענער זייט טייך, מיר האבען נים וואס מורא צו האבען, האט דער פאטאגאניער געענטפערט.

מען איז ווייטער געפאהרען. דער טאג איז געוועזען זעהר הייס. דיא זון האט געברענט. מענשען און טהיערע האבען געקייכט פון דער היץ. וויא פיעל וואסער זיי האבען געהאט אין דיא לאגלען, האבען זיי שוין אויסגעטרונקען. דאס ווארעמע וואסער אבער האט זייער דורשט נים געשטילט. זיי האבען אנגעהויבען צו פיהלען א שרעקליכען ברענענדען דורשט. לאנגזאם, מיט גרויסער מיהע האבען זיי זיך געשלעפט א גאנצען טאג, ביז עס איז פינסטער געווארען און זיי האבען אויסגעזוכט אן ארט, וואו איבערצונעכטיגען.

דער פאטאגאניער האט זיי נים אוועקגעגעבען דאס גאנצע וואסער, וואס ער האט געהאט. ער האט איבערגעלאזען וואסער צו קאכען מאטע. מעהר האט ער קיינעם נים געוואלט געבען קיין וואסער.

זיי זיינען איבערגעשלאפען דיא נאכט זעהר אונרוהיג. יעדער האט געטרוימט פון טייכען און פון קוועלען מיט קאלטעם פרישעם וואסער. יעדער האט געבעטען: וואסער! גאנץ פריה האבען זיי זיך אויפגעכאפט. מען האט געמוזט ווייטער פאהרען.

— וואו וועלען מיר ענדליך קריעגען וואסער? האט דער פראפעסאר געפרעגט זייער וועגוויזער.

— ווען מיר וועלען פאהרען שנעל, וועלען מיר היינט פאר נאכט צו קומען צו א גרויס וואסער, האט דער ווילדער געענטפערט גלייכגילטיג.

מען איז ווייטער געפאהרען, אבער זעהר לאנגזאם. דיא פערד האבען זיך קוים געהאלטען אויף דיא פיס. זיי זיינען שרעקליך מיעד און האבען שרעקליך געליטען פון דורשט. א טרוקענער, הייסער ווינד האט געבלאזען און האט געמארטערט אונזערע ארימע רייזענדע. פלוצלונג האט טאם אויגוסטין אויסגערופען:

— רייזענדע! עס קומען אונז ענט עגען א פארטיע אינדיאנער!

אלע זיינען געבליעבען שטעהן. לארד גלענארוואן האט זיך דערפרעהט. עס קומען אינדיאנער, פיעללייכט וועט ער קענען ביי זיי עפעס געוואהר ווערן פון קאפיטאן גראנט. פיעללייכט וועלען זיי איהם פערקויפען וואסער. טהאלקאווע אבער האט דיא זאך אנדערש בעטראכט. זיי זיינען נור זיעבען מענשען. ווען דארט קומט אן א גרויסע פארטיע פון עטליכע הונדערט אינדיאנער, קענען זיי אנפאלען אויף זיי און נעהמען זיי

נעפאנגען. אין דיא פאמפאס איז דא נור איין גענעץ — דיא ביקס. ווער עס איז שטארקער, דער נעהמט דעם שוואכען געפאנגען, בערויבט איהם, טייטעט איהם, ווען ער וויל. ער איז דאהער ארויסגעפאהרען אין פאראויס, זעהן, וויא גרוים דיא פארטיע אינדיאנער איז. ער איז באלד געקומען צוריק בערוהיגט. עס זיינען געוועזן ניט מעהר, וויא צעהן רייטער.

דיא אינדיאנער האבען אויך בעמערקט אונזערע רייזענדע און זיינען אויך געבליעבען שטעהן. זיי האבען זיך געהאלטען אן עצה וואס צו טאהן. לארד גלענארוואן האט געזעהן, אז זיי זיינען געבליעבען שטעהן און האט געוואלט צוגעהן צו זיי. פלוצלונג האבען זיי אויסגעדרעהט זייערע פערד און זיינען אנטלאפען פייל אויס'ן בויגען.

— דיא פייגלינגע! האט אויסגערופען דער פראָפעסאָר. זיי זיינען צעהן און זיינען אנטלאָפען פאר אונז, זיעבען? ווער זיינען זיי? האט ער געפרעגט דעם פאטאַגאָניער.

— גואטשאָס, האט דער פאטאַגאָניער געענטפערט.

— גואטשאָס! האט אויסגערופען דער פראָפעסאָר, יעצט פערשטעה איך, פאר וואס זיי זיינען אנטלאָפען. גואטשאָס זיינען איינפאכע ארגענטינישע פארמערס, בויערן. זיי האבען געמיינט, אז מיר זיינען רויבער, ווייל מיר טראָגען אלע ביקסען און זיינען פאר אונז אנטלאָפען.

— אך, ניין! האט לארד גלענארוואן געזאגט. איך וויים אויך, וואס גואטשאָס זיינען. אלע גואטשאָס זיינען רויבער און מערדער. דאס לעבען פון א מענשען האט ביים ארגענטינישען גואטשאָ אזוי פיעל ווערטה, וויא פיעל דאס לעבען פון א פליעג אויף דער וואנד. ער איז בערייט צו טייטען א מענשען פאר א קנעפעל, ווען עס געפעלט איהם און מען וויל עס איהם ניט געבען.

דער פראפעסאר האט זיך אבער געהאלטען פעסט, אז דיא גואטשאָס זיינען רוהיגע, שטילע און גוטע מענשען. ער האט זיך אנגעהויבען צו קריעגען מיט לאָרד גלענארוואן. דער מאיאָר האט זיך אריינגעמישט. דער פראפעסאר האט זיך אנגעהויבען צו זידלען מיט'ן מאיאָר. איינער האט אנגעהויבען צו זאגען דעם אנדערן גראָבע ווערטער און עס וואלט געוויס געקומען צו א געשלעג, ווען טהאלקאווע זאל זיך ניט געוועזן אריינמישען. ער איז געשטאנען ביז אהער גאנץ רוהיג און האט געקוקט, וויא זיי קריעגען זיך. ער האט זיי ניט פערשטאנען, ווייל זיי האבען גערעדט צווישען זיך ענגליש. ווען ער האט אבער דערזעהן, אז עס ווערט ערנסט און עס האלט שוין ביי שלאגען זיך, איז ער צוגעגאנגען, האט זיך געשטעלט צווישען דיא שטרייטענדע און האט געזאגט רוהיג און ערנסט, וויא זיין שטייגער איז געווען:

— דער נארד ווינד.

אנפאנגס האט קיינער ניט פערשטאנען, וואס ער מיינט; ווען ער האט אבער וויעדערהאלט עטליכע מאל: דער נארד ווינד! דער נארד ווינד! האט זיך דער פראָפעסאר א חאפ געטאהן ביים קאָפּ.

— וואס פאר א שאנדע! דער ווילדער פאטאגאָניער לערנט גאר מיך געאָגראַ־

פיע! איך האב פערגעסען, אז ווען דער נארד ווינד בלאָזט אין דיעזע געגענדען, ווירקט ער זעהר שטארק אויף דיא נערווען פון דיא מענשען. זיי ווערן דאמאלס אויפגערעגט, געד רייצט און בייז. איבער א נארישקייט קענען זיי דאמאלס טייטען א מענשען. אך! איך עזעלקאָפּ, פאר וואס האב איך עס פערגעסען?

לארד גלענארוואן האט זיך צו לאכט. נאך איהם האט אנגעהויבען צו לאכען דער מאיאָר און אלע אנדערע האבען ארויסגעלאזען א געלעכטער. זיי האבען איינגעד זעהן, אז זיי האבען זיך געקריעגט איבער א נארישקייט, זיינען אומזיסט געווען אויפגעד רעגט, האבען אומזיסט געזידעלט איינער דעם אנדערן און האבען זיך אויפגעפיהרט, וויא קינדער. דער ווילדער ווייס גאנץ גוט, אז דער נארד ווינד ווירקט אויפ'ן מענשען און בעמיהט זיך צו שטעהן מיט'ן געזיכט אוועק פונ'ם ווינד. אונזערע געלערנטע און ציוויליזירטע אייראָפּעער אבער זיינען געראדע געשטאנען מיט'ן געזיכט געגען ווינד און זיינען מיט יעדער מינוט געווארען אלץ מעהר אויפגערעגט. קוים האט זיי טהאלקאווע עס ערקלערט, האבען זיי זיך באלד אוועקגעקעהרט פונ'ם ווינד, האבען זיך באלד בעד רוהיגט און האבען זיך צו לאכט.

אין אנאנדער צייט וואלט דער פּראָפעסאר געהאלטען א לאנגע רעדע איבער דיעזעס וואונדער פון דער נאטור אין יענע געגענדען. יעצט אבער ווען זיי זיינען שיער נים אויסגעגאנגען פאר דורשט, האבען זיי זיך באלד אויפגעזעצט אויף זייערע פערד און זיינען ווייטער געפאהרען.

עס איז געווען שפּעט אין דער נאכט, ווען זיי זיינען צוגעקומען צום גרויסען טייך, פון וועלכען טהאלקאווע האט זיי דערצעהלט היינט אין דער פריה. זיי האבען זיך קוים, קוים דערשלעפּט. וויא גרויס איז דאהער געווען זייער פערצווייפלונג, ווען זיי האבען דערזעהן, אז דער טייך האט אויסגעטריקענט. — עס איז אין איהם נימאָ קיין טראָפּען וואסער! דיא היץ איז געווען אין דער לעצטער צייט אזוי שטארק, אז דער טייך האט אויסגעטריקענט.

18טעם קאפּיטעל.

וואַסער! גוואלד, וואַסער!

דער טייך, צו וועלבען טהאלקאווע האט זיי צו געפיהרט, הייסט דאס זאלץ זעע (געזאלצענע אָזיערא) ווייל עס געפינט זיך אין איהר זעהר פיעל זאלץ. דאס וואסער קען מען ניט טרינקען. עס איז שטארק געזאלצען. פון ארגענטיניען קומען אהער יעהרד ליך הונדערטער מענשען אום צונויפצונעהמען דאס זאלץ. דאס אלעס האט טהאלקאד ווע געוואוסט. ער האט אבער אויך געוואוסט, אז אין דיעזע אָזיערא פאלען אריין פיעלע קליינע טייכלעך מיט פריש וואסער. אויף דיעזע טייכלעך האט ער געהאפט. ליידער, האט איהם זיין האפנונג בעטראגען. אלע טייכלעך זיינען געווען אויסגעטריקענט. נור אין ערטער האט מען געקענט געפינען א ביסעל שווארצע, שטינקענדע בלאטע.

זייער לאגע איז געווען א פערצווייפעלטע. זיי האבען פערגעסען דעם הונגער און זייער מיעדיגקייט; זיי האבען זאגאר פערגעסען דעם צוועק פון זייער רייזע. זיי האבען יעצט געהאט איין זאָרג, איין וואונש: וואסער! וואו נעהמט מען א טראָפּען פרישען טרונק וואסער?

די פערד האבען זיך אניעדערגעלעגט און האבען געלעקט דאס פערברענטע און פערדארטע גראז. די מענשען זיינען געפאלען פון די פיס און האבען געבעטען וואסער. טהאלקאווע האט נאך געהאט איין לאגעל וואסער, וועלכען ער האט ביז אהער אויסבעהאלטען פון זיינע קאמעראדען. ער האט פרובירט אויסטהיילען קליינע גלעזלעך וואסער, קיינער אבער האט עס ניט געקענט טרינקען. עס איז פערדארבען געווארען אין וועג און האט אנגעהויבען צו שטינקען.

ווען יעדער האט זיך אנידערגעזעצט אויף זיין ארט, האט דער פראפעסאר אוועקגערופען דעם פאטאגאניער אן א זייט און האט אנגעהויבען מיט איהם צו רעדען און צו טראכטען, וואס זאלען זיי יעצט טאהן. עס איז פערגאנגען א געוויסע צייט, ביז זיי האבען געפאסט א בעשלוס. דער פראפעסאר האט עס באלד איבערגעגעבען לארד גלענארוואן און זיינע קאמעראדען.

— מיר האבען קיין אנדערע עצה ניט, האט ער זיי געזאגט. מיר מוזען זיך צוטהיילען אין צוויא פארטיען. די ערשטע פארטיע זאל בעשטעהן פון דיעניגע פון אונז, ביי וועלכע די פערד זיינען שוין אזוי מיעד, אז קוים וואס זיי שלעפען זיך. דיעזע פארטיע זאל אויפשטעהן מארגען אין דער פריה און זיך ווייטער שלעפען, וויא זיי וועלען קענען אויף דעם וועג, וואס טהאלקאווע וועט אייך ווייזען. די אנדערע פארטיע זאל בעשטעהן פון טהאלקאווע און נאך איינעם אדער נאך צווייא מיט די בעסטע פערד. זיי וועלען פאהרען צום טייך גואמיני, וועלכער געפינט זיך פינף און צוואנציג מייל פון דאנען. וועלען זיי געפינען וואסער אין טייך, וועלען זיי אנפילען די לאגלען און וועלען אנטקעגען די ערשטע פארטיע. זיי וועט עס לייכט זיין, ווייל זייערע פערד וועלען זיך גוט אנטרינקען און אנעסען לעבען טייך.

— ווען מען וועט אבער אין טייך גואמיני אויך ניט געפינען קיין וואסער? האט מאַם אויגוסטין געפרעגט. וואס וועלען מיר דאן טהאן?

— דאן וועלען מיר מוזען אראפפאָהרען צו די בערג סיעררא וואנטאנא. דארט איז שטענדיג דאָ וואסער.

— וויא ווייט איז אבער אהין?

— דאס איז א ווייטער וועג.

— גאנץ געוויס, מיר האבען אבער קיין אנדערע עצה ניט. דאס איז דערווייל דאס איינציגע מיטעל אונז צו רעטען.

— גוט! איך מיין, אז מיין פערד איז נאך גענוג שטארק אויסצוהאלטען די רייזע, האט מאַם אויגוסטין געזאגט. איך וויל פאהרען מיט׳ן פאטאגאָניער צום טייך גואמיני.

— נעהמט מיך אויך מיט, האט דער קליינער ראבערט געבעטען. איך וויל פאהרען מיט מיין פריינד, טהאלקאווע.

עס איז געבליעבען, אז לארד גלענארוואן, טהאלקאווע און ראָבערט זאלען פאהרען זוכען וואסער און די איבעריגע זאלען זיך ווייטער שלעפען, וויא זיי וועלען קענען, אויף דעם וועג, וועלכען זיי זיינען ביז אהער געגאנגען.

— און מיך ווילט איהר ניט מיטנעהמען? האט דער פראפעסאר געפרעגט מיט א פארוואורף.

— ליעבער פראפעסאר, האט לארד גלענארוואן איהם געענטפערט. מיר קענען דאך ניט לאזען אונזערע קאמעראדען אהן א וועג-ווייזער. ווען טהאלקאווע פאהרט מיט אונז, מוזט איהר בלייבען ביי דיא איבעריגע.

— אלזא, מוז איך בלייבען דא, האט דער פראפעסאר געזאגט טרויעריג.

— אבער, פראפעסאר פאגאנעל, האט דער מאיאר געזאגט, זייט ניט צער־שטרייט און מאכט ניט קיין פעהלער. איהר קענט דאך זיך פערגעסען און אונז פער־פיהרען קיין ירושלים.

— דאס וואלט געווען זעהר גלייך און עס וואלט געווען אייער שטראפע דערפאר, וואס איהר לאכט אזוי אפט פון מיר.

ער האט זיך געווענדעט צו לארד גלענארוואן און האט איהם געפרעגט.

— וויא אזוי וועט איהר פאהרען מיט'ן פאטאגאניער, ווען איהר קענט זיך מיט איהם ניט צונויפרעדען?

— איך האב שוין געחאפט איינינע שפאנישע ווערטער, האט לארד גלענארוואן געענטפערט. איך האב ניט מיט איהם פיעל וואס צו רעדען.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה איז מען אויפגעשטאנען און מען האט עפעס געגעסען. טהאלקאווע האט זיי אוועקגעגעבען דאס לעצטע ביסעל וואסער, וואס ער האט נאך געהאט. עס איז אויסגעקומען נור איינינע לעפעל וואסער אויף א מענשען. מען האט זיך אויפגעזעצט אויף דיא פערד און מען איז ווייטער געפאהרען. איין פאר־טיע אין איין זייט און דיא אנדערע פארטיע אין דער אנדערער זייט.

לארד גלענארוואן מיט זיין פארטיע זיינען יעצט געפאהרען אין א געגענד, וועל־כער איז בעקאנט אונטערן נאמען „דעזערטיא דע לאס סאלינאס“, דיא זאלץ וויסטע. דיא ערד פון דער גאנצער געגענד איז אזוי רייך מיט זאלץ, אז אין ערטער האט דאס זאלץ בעדעקט דיא ערד אויף גאנצע שטרעקען און האט אויסגעוויעזען, וויא אייז, וועלכעס בעדעקט א טייך אים ווינטער. ווייטער צו דיא בערג אין דער געגענד, וועל־כעס בעדעקט א טייך אים ווינטער. ווייטער צו דיא בערג אין דער געגענד, וועלכעס הייסט ווענטאנא, איז דאס לאנד רייך און פרוכטבאר. עס וואקסען דארט דיא טהיי־ערסטע גראזען און אלערליי זעלטענעביימער. דארט געפינט מען דעם בוים קוועבראכע Quebracha איינעם פון דיא זעלטענסטע און וואונדערבארסטע ביימער אויף דער וועלט. זיין האלץ און זיין קארע (רינדע) ווערט בענוצט אין דער מעדיצין און עס ווערט פער־קויפט אויף דער אונצע. עס איז פיעל טהייערער אלס דיא קארע פון'ם בוים, פון וועל־כען מען מאכט דאס בעקאנטע מיטעל כינין. אין יענער געגענד וואקסט וויעדער דער מערקווירדיגער בוים אלגאראבא, אדער קאררעבא. אויף איהם וואקסט א פרוכט, גרויס וויא אן עפעל. פון דיעזען פרוכט מאכען דיא אינדיאנער א סארט ברויט, וועל־כעס איז זעהר געשמאק און זעהר געזונד.

דיא ארגענטינישע רעגיערונג האט שוין עטליכע מאל פראבירט צו קאלאניזירען דיעזע געגענד. עס איז איהר אבער ניט געלונגען. יעדעס מאל, ווען קאלאניסטען האבען

זיך דארט בעזעצט, זיינען אויף זיי אנגעפאלען דיא ווילדע אינדיאנער, האבען זיי גע־טייט און האבען צורויבט זייער פערמעגען. דיא א־נענטינישע רעגיערונג איז ניט אים שטאנד צו האַלטען דארט שטענדיג אן ארמעע, וויא דיא פעראייניגטע שטאאטען טהוען אויף זייערע גרענעצען מיט דיא ווילדע. זיא האט דאהער געמוזט אויפגעבען און איבערלאזען דאס לאנד דיא אינדיאנער.

אונזערע דריי רייזענדע זיינען מונטער געפאהרען ווייטער. טהאלקאווע׳ס פערד איז געלאפען, גלייך וויא ער וואלט גאר קיין מאל ניט געליטען פון דורשט, דיא אנדע־רע צווייא זיינען איהם נאכגעגאנגען. טהאלקאווע איז געזעסען רוהיג אויף זיין פערד און האט פון צייט צו צייט געקוקט, וויא אזוי ראבערט פאהרט רייטענדיג.

— וויא עס ווייזט אויס, איז טהאלקאווע מיט דיר צופריעדען, האט לארד גלע־נארוואן געזאגט צו ראבערטען. איך זעה אויך, אז מיט דער צייט וועסט דוא ווערן א גאנץ גוטער רייטער.

— מיין פאטער אבער וויל דאך, איך זאל ווערן א מאטראז? האט ראבערט נעפרעגט.

— מען קען זיין ביידע, א גוטער מאטראַז און אַ גוטער רייטער. איינס דעס אנדערן קען ניט שאדען.

— ארימער פאטער! האט פלוצלונג אויסגערופען ראַבערט. וויא דאנקבאר וועט ער אייך זיין, ווען איהר וועט איהם רעטען און וועט איהם ברייגגען זיינע קינדער.

— ליעבסט דוא דיין פאטער אזוי שטארק? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— יא, מילארד. ער שטעהט מיר פאר דיא אויגען. איך הער זיין שטימע. מערי איז זעהר עהנליך צו איהם. זיא האט אין גאנצען זיין געזיכט, זיינע אויגען און זאגאר זיין שטימע. — יעדעס מאַל, ווען ער פלעגט צוריק קומען פון זיינע רייזען, פלעגט ער מיר עפּעס ברענגען. גוטער, ליעבער פאַטער!

— מיר וועלען איהם געפינען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. מיר וועלען איהם געפינען און איהם איבערגעבען זיינע קינדער, וועלכע ליעבען איהם אזוי שטארק. אונ־זער פריינד, טהאלקאווע, פיהרט אונז אויפ׳ן ריכטיגען וועג. מיר וועלען איהם געפינען, וועלען איהם בעפרייען און וועלען מיט פרייד צוקומען צו אונזער שיף, דיא „דונקאַן".

דיא פערד זיינען געווארען אלע מאל שוואכער און זיינען געגאנגען לאנגזאמער. געגען מיטאג זיינען זיי גאר צועשטאנען און האבען זיך ניט געקענט ריהרען פון׳ם אָרט. מען האט געמוזט זיי לאזען זיך אויסרוהען א שטונדע. דיא היץ האט געברענט. דער דורשט האט זיי אנגעהויבען שרעקליך צו קוועלען. מען האט געמוזט שרייען אויף דיא פערד, זיי שלאגען, ביז זיי האבען זיך ווידער אויפגעהויבען פון זייער ארט, אזוי מיעד זיינען זיי געוועזען. טהאלקאווע׳ס פערד איז נאך צוואר געוועזען שטארק און קרעפטיג גענוג אום ווייטער צו געהן. דיא אנדערע צווייא פערד אבער האבען זיך ניט געוואלט ריהרען. מיט שווערער מיה איז עס זיי געלונגען זיך ווייטער צו שלעפּען.

נעגען צווייא אוהר האט טהאלקאווע׳ס פערד פלוצלונג אויפגעהויבען דעם קאָפּ און האט אנגעהויבען צו שלינגען דיא לופט. ער האט געקנאקט מיט דער צונג און האט געדרעהט דעם קאָפּ אין אלע זייטען. דיא אנדערע צווייא פערד זיינען אויך מונטער

מעוארען און האבען אנגעשטרענגט זייערע לעצטע קרעפטע אום ווייטער צו געהן. אין א שטונדע ארום האט זיך געוויזען א וויסער פאס, וועלכער האט געשיינט און געגליצערט אין דער זון.

— וואסער! האט אויסגערופען לארד גלענארוואן.

— יא, וואסער, האט געזאגט טהאלקאווע רוהיג. דיא פערד האבען דערשמעקט מיט א שטונדע פריהער, דערפאר זיינען זיי אזוי געלאפען.

יעצט ערשט האבען דיא פערד אנגעהויבען צו לויפען, וויא דיא משוגעים. עס איז געווען אונמעגליך זיי איינצוהאלטען. זיי האבען זיך אריינגעווארפען אין וואסער ביז אין בויך און האבען אנגעהויבען צו טרינקען. דיא רייטער האבען זיך איינגעבויגען איבער זיי און האבען געשעפט דאס וואסער מיט דיא הענד.

— אך, וואס פאר א פערגניגען! האט ראבערט אויסגערופען. וויא געשמאק, וויא טהייער איז א גלאז וואסער, ווען מען ווערט פערברענט פון דורשט!

— טרינק פארזיכטיג, ראבערט, האט לארד גלענארוואן איהם געבעטען.

לײדער, האט ער אליין געגעבען זעהר א שלעכטען ביישפיעל. ער האט געטרונקען איין האנד פול נאך דער אנדערער און האט זיך ניט געקענט זאט אנטרינקען. טהאלקאווע האט געטרונקען לאנגזאם, אבער און אן אויפהער. עס האט אויסגעוויזען, אז ער וויל זיך גאר ניט אויפהייבען.

— אבער פריינד טהאלקאווע, האט לארד גלענארוואן געזאגט, דוא וועסט דאך אויסטרינקען דעם גאנצען טייך, עס וועט פאר אונזערע קאמעראדען גאר ניט בלייבען.

ווען מען האט זיך גוט אנגעטרונקען, האט מען זיך בעראטהען, וואס צו טאהן. עס איז געבליעבען, אז טהאלקאווע זאל מיטנעהמען א פאר לאגלען וואסער און זאל לויפען אויפזוכען דיא איבעריגע. ער זאל זיי געבען, וויא פיעל וואסער ער וועט האבען און זאל זיי צופיהרען צום טייך. פאלס אבער זיי וועלען זיין זעהר מיעד און שוואך, זאל טהאלקאווע זיי ווייזען דעם וועג און זאל אליין צוריק קומען. לארד גלענארוואן און ראבערט קענען דאך ניט בלייבען אליין נעכטיגען אין אזא ווילדע געגענד.

טהאלקאווע איז באלד אוועקגעפאהרען. זיין פערד איז געווען דערפרישט פון'ם וואסער און איז געפלויגען, וויא א שטורמווינד. אין א פאר שטונדען ארום האט ער זיי דערגרייכט. זייער לאגע איז אבער געווען פערצווייפעלט. דיא פערד זיינען געלעגען אויף דער ערד, דיא פיס אויסגעשטרעקט, און האבען געקייכט. דיא מענשען איז אויך ניט געגאנגען בעסער. זיי האבען זיך ניט געקענט ריהרען.

— וואסער! איך ברענג וואסער! האט ער א געשריי געטאהן, ווען ער האט דערזעהן זייער לאגער.

אלע האבען זיך אויפגעהויבען, ניי בעלעבט. טהאלקאווע האט איינגעטהיילט דאס וואסער, וואס ער האט מיטגעבראכט אין גלייכע פּאָרציאָנען און האט געגעבען יעדען מענשען איין פּאָרציאָן און יעדען פערד צוויא פּאָרציאָנען. ער האט זיי געוויזען דעם וועג צום טייך און איז אליין צוריקגעלאפען צו לארד גלענארוואן און ראבערט. ער האט געזעהן מיט פערגניגען, אז זיי זיינען דערזוייל ניט געזעסען ליידיג. זיי האבען אויסגעפונען א שטיקעל ארט, וועלכעס איז געווען פון דריי זייטען ארומגעצאמט מיט

צווייגען פון ביימער. וואהרשיינליך, האבען דא אינדיאנער א מאל אויפגעשטעלט זייער לאגער און האבען אהער פארטריעבען זייערע פערד. דיעזען פלאץ האבען זיי זיך אויסגעקליעבען אלעס נאכטלאגער און האבען דארט געלאזען זייערע פערד. זיי אליין זיינען ארומגעגאנגען אויף דיא ברעגעס פון'ם טייך זוכען עפעס עסען. זיי האבען אויך באלד געפונען. אין יענע געגענדען געפינען זיך געגוג פייגעל און אנדערע קליינע חיות. לארד גלענארוואן האט געשאסען א פעקארי. דאס איז א סארט ווילדער שוויין, וועלכער איז אבער ניט גרעסער פון א הונד. זיין פלייש איז זעהר געשמאק. דיא יעגער בעטראכטען עס אלס דעליקאטעסע.

דאס פעקארי איז א זאנדערבארעס טהיער. ער איז בעריהמט דורך זיין דומהייט. עס אנטלויפט ניט פון'ם יעגער, זאנדערן פאלט אויף איהם אן. ער האט פוןביידע זייטען מויל צווייא שארפע און שפיציגע צעהנער, מיט וועלכע עס קען דורכבויערן א שטיק אייזען. ווען מען טרעפט אן איינעם אדער צווייא זיינען זיי ניט געפעהרליך און מען קען זיי זעהר לייכט טייטען. ווען מען טרעפט אבער א באנדע פון דרייסיג ביז פערציג שטיק, איז דער יע ער אין דער גרעססטער געפאהר. זיי פאלען איהם אן און צושטעכען איהם מיט זייערע שארפע צעהנער. זיי פאלען אויף איהם אן אלע מיט א מאל פון אלע זייטען. ער איז ניט אים שטאנד זיך צו וועהרען געגען זיי. ער קען טייטען עטליכע פון זיי, דיא איבעריגע אנטלויפען ניט און פאלען ווייטער אן, ביז זיי טייטען דעם יע ער. דאס איינציגע מיטעל אין אזא פאל איז ארויפצוקלעטערן אויף א בוים. דיא פעקארי פערזאמלען זיך ארום בוים און קענען ניט פערשטעהן, וואוהין זייער פיינד איז פערשוואונדען געווארען. זיי שטעהן א ווילע און צוגעהן זיך.

ראבערט איז אויך ניט געזעסען ליידיג. ער האט געשאסען איינינע פייגעל און האט געהאפט אן ארמאדיללא. דאס איז אויך איינע פון דיא זאנדערבארסטע טהיערע פון זיד אמעריקא. עס איז גרויס, וויא א קאץ. אנשטאט האר איז זיין קערפער בעדעקט מיט א פאנצער פון ביין. דער פאנצער איז צוזאמענגעשטעלט פון עטליכע ברייטע רייפען ארום זיין קערפער. ווען דיא ארמאדיללא זעהט, אז מען יאגט איהר נאך, פארקריעכט זיא אין א לאך אין דער ערד. זיא גראבט זיך איין מיט איהרע שארפע נעגעל אזוי שטארק אין דער ערד, אז צווייא פאר אקסען זיינען ניט אים שטאנד זיא ארויס צושלעפען פון איהר לאך. ווען זיא ליעגט אזוי פערגראבען אין איהר לאך, קען מען זיא לעבעדיגער הייט אויף קיין פאל ניט פאנגען. דיא ארגענטינישע יעגער אבער זיינען שוין גוט בעקאנט מיט דער ארמאדילא. קוים זעהט דער יעגער, אז דאס טהיער האט זיך פארגראבען אין דער ערד, שטעכט ער איהר אריין זיין לאנגעס מעסער אונטערן עק. דאן הערט דער פאנצער אויף. שיעסען קען מען זיא זעהר לייכט. דער פאנצער קען ניט אויסהאלטען דיא קוגעל פון א ביקס.

ראבערט האט געט אפען דיא ארמאדילא ביים וואסער און ער האט זיא זעהר לייכט געשאסען. זיי האבען שוין יעצט געהאט געגוג פראוויאנט. עס האט נור גע־פעהלט איינער, ווער עס זאל זיי קענען צוברייטען און קאכען. באלד איז דער איינער געקומען. דער פאטאגאניער איז באלד אנגעלאפען און איז געוועזען העכסט דערפרעהט צו זעהן, אז זיינע קאמעראדען האבען אנגעגרייט אזא גוטען סאפער. ער האט זיך

באלד גענומען צו דער ארבייט. ער האט צולעגט א פרעהליך פייער און האט אנגע־הויבען צו בראטען, וואס לארד גלענארוואן און ראבערט האבען אנגעגרייט.

— מיר מוזען אנגרייטען עסען פאר אונזערע קאמעראדען אויך, האט ער געזאגט. איך מיין, אז זיי וועלען אנקומען נאך ביי נאכט. איך האב זיי געלאזען ניט ווייט פון דאנען. ליידער, זיינען זייערע פערד אזוי מיעד און שוואך, אז זיי קענען זיך ניט ריהרען.

דער פאטאגאניער איז געווען א גוטער קאך. ער האט אבער געקאכט נאך דער פאטאגאנישער מאדע. אבגעשניטען א שטיק פלייש, עס אויפגעשטעקט אויף א הילצערנער שפיז און עס אזוי געבראטען, ביז עס איז פארטיג געווארען. דאן בעשאטען מיט זאלץ און געגעסען. אלע דרייא האבען געגעסען מיט'ן בעסטען אפעטיט. נאכ'ן עסען האט טהאלקאווע זיך נאך צוגעקוקט צו דיא פערד און אלע דריי האבען זיך איינגעוויקעלט אין זייערע דעקען און האבען זיך געלעגט שלאפען מיט דיא פיס צום פייער.

19טעס קאפיטעל.

דיא רויטע וועלף.

עס איז שוין געווען ניט פריה, ווען זיי האבען זיך געלעגט. דיא נאכט איז געווען א דונקעלע. דער מאנד האט ניט געשיינט. עס איז געווען סוף חודש. נור דיא שטערן האבען געשיינט און געפונקעלט, גלייך ווי זיי וואלטען געוואונקען צו דיא איינוואינער פון דער ערד, אז עס איז שוין צייט צו שלאפען און צו רוהען. און אלע האבען זיי געפאלגט. פייגעל טהיערע און מענשען, אלע זיינען געשלאפען, אלע האבען זיך אויסגערוהט און געזאמעלט קרעפטע אויף מארגעדיגען טאג. אונזערע רייזענדע זיינען געשלאפען. זייערע פערד האבען זיך אויך אניעדערגעלעגט אויפ'ן ווייכען גראז און האבען זיך אויסגערוהט פון זייער לאנגער און שווערער רייזע.

געגען האלבע נאכט האט זיך טהאלקאווע פלוצלונג אויפגעכאפט. זיין שארפער אויער האט דערהערט א זאנדערבארען גערויש. ער האט זיך אונרוהיג אומגעקוקט אין אלע זייטען.

וואס האט געקענט אזוי בעאונרוהיגען דעם פאטאגאניער, וועלכער איז געווען אזוי געוואינט צו דיא פאמפאס? האט זיך איהם אויסגעוויזען, אז א באנדע אינדיאנער וויל אויף זיי אנפאלען? אדער האט ער געהערט דאס ברומען פון א פומא? (זילבער לייב). ער איז באלד אויפגעשפרונגען און האט א קוק געטאהן אויפ'ן פייער. ער איז געווארען שטארק אונרוהיג, ווען ער האט דערזעהן, אז דאס פייער לעשט זיך אויס. ער האט שנעל צונויפגעשארט, וואס ער האט נור געקענט קריעגען, און האט עס ארויפגעווארפען אויפ'ן פייער. געהן ערגעץ ווייט זוכען האלץ אדער אנאנדער ברען מאטעריאל האט ער ניט געקענט. ער האט מורא געהאט איבערצולאזען זיינע שלאפענדיגע קאמעראדען אליין. ער האט דאהער צונויפגענומען טרוקען גראז, צווייגען פון ביימער, טרוקענע בלעטער און וואס ער האט נור געקענט קריעגען, און האט עס ארויפגעווארפען אויפ'ן פייער. אליין האט ער זיך געזעצט ניט ווייט און האט געווארט.

עס איז פערגאנגען א האלבע שטונדע, א שטונדע, טהאלקאווע איז אלץ געזע־

סען אנגעשפּארט דעם קאָפּ אויף דיא הענד און האט זיך צוגעהערט. איינער, וואס איז נים געוואינט מיט דיא פּאמפּאס, וואָלט נאָר נים געהערט און נאָר נים געזעהן און וואָלט געגאנגען זיך לעגען שלאפען. טהאלקאווע אָבער האָט געפיהלט, אז עפּעס איז נישט גלאַט, אז עפּעס וועט געשעהן. פּוצלונג האט טהאאוקא, דעם פּאטאגאָ־ניערס פערד, אויפגעהויבען דעם קאָפּ און האט אנגעהויבען זיך צו ווארפען אין אלע זייטען. טהאלקאווע איז אויפגעשפּרונגען.

— טהאאוקא פיהלט דעם פיינד! האט ער געזאגט צו זיך אליין.

ער האט אנגעהויבען זיך ארומצוקוקען אין אלע זייטען. אלעס איז געווען שטיל ארום, אבער נים גאנץ רוהיג. זיינע קאצען אויגען האבען געזעהן, וויא עפּעס ריהרט זיך, עפּעס קריעכט, עפּעס בעוועגט זיך צווישען דיא קליינע ביימלעך ארום. באלד האבען זיך געוויזען פייערדיגע, ברענענדיגע פונקען ערגעץ וויים; באלד זיינען דיזע פונקען פערשוואונדען, באלד האבען זיי זיך ווידער געוויזען. באלד האבען זיך געוויזען ברענענדיגע ליכט ערגעץ ווייט. ווער עס איז אונבעקאנט מיט דיא פּאמפּאס, וואָלט געקענט מיינען, אז דאס זיינען לייכט קעפער, אזעלכע ווערים אדער זשוקעס, וועלכע לייכטען ביי נאכט. טהאלקאווע האט זיך נים אָפּגענארט. ער האט געוואוסט מיט וואס פאר א פיינד ער האט צו קעמפּפען.

ער האט שארף אנגעלאדען זיין לאנגע ביקס און האט זיך געשטעלט לעבען צוים, וויא א סאלדאט אויף דער וואך. ער האט נים לאנג געווארט. באלד האָט זיך געלאזט הערען א שרעקליכעס היילען און בילען פון הונדערטער מיילער. טהאלקאווע האט אויסגעשאָסען. דאָס בילען און דאס היילען איז געווארען נאָך העבער, נאָך שרעקליכער, נאָך ערגער.

לארד גלענארוואַן און ראבערט גראנט האבען זיך אויפגעכאפּט דערשראקען און איבערראשט.

— וואס איז געשעהן? האט לארד גלענארוואן אויסגערופען. אינדיאנער זיינען אויף אונז אָנגעפאלען?

— ניין, האט טהאלקאווע געענטפערט. — אגוואראס.

— וואָס איז אגווארא? האט ראָבערט געפרעגט.

— אגווארא איז א רויטער וואלף פון דיא פּאמפּאס.

זיי האבען יעצ[ט] קיין צייט נים געהאט פיעל צו רעדען. דאס היילען און דאס בילען איז מיט יעדער מינוט געווארען שרעקליכער. לארד גלענארוואן און ראבערט האבען געחאפּט זייערע ביקסען און זייערע רעוואלווערס און האבען זיך געשטעלט לע־בען טהאלקאווע, וועלכער האט זיי געוויזען אויף דיא פּאמפּאס, פון וואנען דיא רויטע וועלף זיינען אנגעקומען. ראבערט איז אפּגעשפּרונגען פון'ם צוים.

— דוא האסט מורא פאר וועלף, מיין יונגער העלד? האט לארד גלענארוואן איהם געפרעגט.

— ניין, מילארד, לעבען אייך האב איך פאר קיינעם קיין מורא נים, איך האב מיך דערשראקען פאר זייערע פייעריגע אויגען. זיי ברענען וויא גליהענדע קוילען.

— די רויטע וועלף זיינען נים געפעהרליך, האט לארד גלענארוואן איהם בערוהיגט

וואלטען זיי ניט געווען אזוי פיעל, וואלט איך מיך אויף זיי גאר ניט אומגעקוקט.

— מיר האבען ניט וואס מורא צו האבען, האט ראבערט געענטפערט. מיר זיינען אלע גוט בעוואפענט. לאזען זיי נור צוקומען, מיר וועלען זיי אויפנעהמען אזוי ווארם, אז זיי וועלען אונז האבען צו געדענקען.

— געוויס, מיין קינד.

לארד גלענארוואן האט נור געזאגט אזוי אום ראבערט׳ן צו בערוהיגען. אין דער ווארהייט אבער האט איהם געקלאפט דאס הארץ. ער האט זעהר גוט געזעהן, אז דארט געפינען זיך עטליכע הונדערט וועלף. וואס קענען דרייא מענשען טאהן געגען אזא באנדע?

מיר מוזען א ביסעל בעשרייבען דיא רויטע וועלף אום צו געבען אונזערע לעזער א בעגריף איבער דיזעס טהיער. דער רויטער וואלף איז גרויס וויא א הונט. זיין קאפ איז זעהר ענהליך צו א פוקס. ער איז בעדעקט מיט רויטליכע האר פון ציטרינג פארב. דער רוקען איז שווארץ. ער האלט זיך געוועהנליך אויף אין זומפיגע געגענדען, פאלט אן אויף חיות און פייגעל, וועלכע האלטען זיך אויף אין וואסער אדער לעבען וואסער און פרעסט זיי אויף. ער איז זעהר געשיקט און שטארק. אין א הייסע צייט, ווען דיא טייכען טריקענען אויס, איז ער געפעהרליך. ער האט ניט וואס צו עסען ביים וואסער און לויפט ארום איבער דיא פאמפאס. ער פערזאמעלט זיך אין גרויסע מאסען, פאלט אן אויף א גאנצע העערדע פון שאף און צורייסט זיי. דיא איינוואינער פון יענע געגענדען ציטערן פאר א גרויסע באנדע רויטע וועלף. זיי וואלטען בעסער געוואלט אנטרעפען א וואסער טיגער אדער א יאגואר, איידער א באנדע פון דיא רויטע וועלף.

לארד גלענארוואן האט גוט פערשטאנען, אז זיי געפינען זיך אין דער גרעסטער געפאהר. דיא וועלף וועלען זיי ניט אפלאזען. עס וועט גאר ניט העלפען, וואס זיי וועלען טייטען דרייסיג אדער פערציג, דיא איבעריגע וועלען דאך אויף זיי אנפאלען און זיי צורייסען. זיי זיינען שטארק הונגעריג און ווילען זעהר עסען א שטיק מענשען פלייש אדער פערדס פלייש.

לאנגזאם און פארזיכטיג זיינען דיא וועלף צוגעקומען אימער נעהנטער און נעהנטער. זיי האבען געבילדעט א גרויסען קרייז ארום אונזערע דריי רייזענדע. דער קרייז אבער איז געווארען אימער קלענער, אימער ענגער, דיא געפאהר אימער גרעסער. דיא פערד זיינען געווארען זעהר אונרוהיג, האבען געגראבען דיא ערד מיט זייערע פיס און האבען זיך געריסען צו אנטלויפען. ווען זיי וואלטען ניט געווען צוגעבונדען, וואלטען זיי געוויס אנטלאפען און דיא וועלף וואלטען זיי צוריסען.

יעצט האבען זיך אונזערע רייזענדע צוטהיילט אויף צווייא פארטיען. טהאלקאווע איז געשטאנען מיט זיין ביקס לעבען צוים און ראבערט און לארד גלענארוואן זיינען געשטאנען אין דער אפענער זייט אום דארט ניט צו צולאזען דיא וועלף, וועלכע זיינען שוין געווען גאנץ נאהענט. לארד גלענאנוואן און ראבערט האבען געוואלט שיעסען אויף דיא וועלף. טהאלקאווע האט זיי אנגעחאפט ביי דיא הענד.

— וואס הייסט דאס? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— וואהרשיינליך פיינט אונזער פריינד, אז עס איז נאך פריה צו שיעסען. מיר מוזען ווארטען, ביז דיא וועלף וועלען צוקומען נעהנטער.

טהאלקאווע האט גאר ניט גזאגט. ער האט גענומען דאס בלעכענע שאכטעל, וואו זיי האבען געהאלטען זייער פולווער און האט עס געגעבען לארד גלענארוואן. — דאס שאכטעל איז געווען כמעט לעדיג. אונזערע פריינד האבען ביי טאג געשאסען אין אלע זייטען אהן א רעכנונג און האבען אויסגענוצט דעם גאנצען פולווער.

— וואס איז? האט ראבערט געפרעגט אונרוהיג.

— מיר מוזען זיין זעהר קארג מיט אונזער קריעגס מאטעריאל, האט איהם דער לארד געענטפערט. מיר האבען היינט געשאסען אהן א רעכנונג און עס איז געבליעבען פולווער און קוגלען נור אויף צוואנציג מאל צו שיעסען.

ראבערט האט גאר ניט געענטפערט. ער האט אנגעהויבען צו פערשטעהן, אז זייער לאגע איז גאר ניט אזוי גוט און גאר ניט אזוי פרעהליך, וויא ער האט פריהער געמיינט. אין דיעזע מינוט האט טהאלקאווע אויסגעשאסען און האט געטייטעט א רויטען וואלף, וועלכער איז געווען צו א גרויסער עזות פנים און איז שוין געקראכען צו נאהענט צו זיי. דער קנאנק פון דער ביקס האט דיא רויטע וועלף אביסעל איבערגעשראָקען. זיי זיינען אפגעטרעטען אויף אייניגע שריט. טהאלקאווע האט א ווינק געטאהן צו לארד גלענארוואן, ער זאל זיך שטעלען אויף זיין ארט. ער אליין האט צונויפגעשארט און צונויפגעקראצט א ביסעל טרוקען גראז און טרוקענע בלעטער און האט זיי אריינגעווארפען אין פייער. דאס פייער האט אנגעהויבען צו ברענען העלער און האט בעלייבטעט דיא געגענד מיט א רויטער פלאם. יעצט האט לארד גלענארוואן געקענט בעסער בעטראכטען זיינע פיינד. ער האט אונגערן א ציטער געטאהן. עס זיינען געווען אזוי פיעל, אז עס איז געווען אונמעגליך זיי צו צעהלען.

דאס פייער האט גערייצט דיא וועלף. זיי זיינען צוגעקומען נאך נעהנטער. אייניגע זיינען געקומען אזוי נאהענט, אז זיי האבען זיך פערברענט זייערע לאפעס אן פייער און זיינען צוריקגעשפרונגען מיט א שרעקליכען געהייל. פון צייט צו צייט, ווען דיא וועלף זיינען שוין צוגעקומען צו נאהענט, האט מען געמוזט אויף זיי שיעסען. מען האט זיי געמוזט א ביסעל אפשרעקען. אכצעהן ביז צוואנציג טויטע וועלף זיינען געליעגען אויסגעשטרע:ט אויפ'ן גראז.

אייגענטליך, איז זייער לאגע ניט געווען אזוי שלעכט. זא לאנג דאס פייער האט געברענט און זיי האבען געהאט פולווער און קוגלען, האבען זיי געקענט אפהאלטען דיא וועלף. וואס וועלען זיי אבער טאהן, ווען דיעזע ביידע מיטעל זיך צו פערטהיידיגען וועלען זיך אויסלאָזען? דאס פייער קען ניט לאנג ברענען. טהאלקאווע האט שוין אויסגעקראצט דאס לעצטע ביסעל גראז, דעם לעצטען צווייגעל און האט זיי אריינגעווארפען אין פייער אריין. פולווער און קוגלען האבען זיי זעהר ווענינ. וואס וועט זיין ווען זיי וועלען אויסשיעסען דאס לעצטע ביסעל פולווער?

לארד גלענארוואן האט א קוק געטאהן צו ראבערט'ן און א פרעהליכער שמייכעל האט זיך געוויעזען אויף זיין בלייכעס געזיכט. ראבערט איז געשטאנען פעסט מיט זיין ביקס אין דער האנד און איז געווען יעדע מינוטע בערייט צו שיעסען אויף דיא וועלף.

וויא א העלד. עס האט איהם געפרעהט צו זעהן, וויא דיעזער יונגע צייגט אזוי פיעל מוטה. אין דער זעלבער צייט אבער האט עס איהם פערקלעמט ביים הארצען. — דיא לאגע איז געווען א פערצווייפעלטע.

— אין א שטונדע ארום, האט ער געזאגט צו זיך אליין, וועלען מיר ניט האָבען, ניט קיין פייער, ניט קיין פולווער און ניט קיין קוגלען. וואס וועלען מיר דאמאלס טאָהן? מיר מוזען דאך אויסטראַכטען עפּעס א מיטעל, וויא אזוי אונז צו רעטען. איך מוז איבעררעדען מיט׳ן פּאַטאַגאָניער. ער איז דאך מעהר בעקאַנט מיט דיא פּאַמפּאַס.

ער איז צוגעגאנגען צו טהאלקאוועין און האט מיט איהם גערעדט האלב שפּאַ־ניש, האלב ענגליש און האלב דורך צייכענס. עס איז געווען קיינע לייכטע אויפגאַבע פאר דיעזע צוויא מענשען צו ריידען. זיי האבען וועניג פערשטאַנען איינער דעם אנ־דערן. עס איז פערגאנגען א שטארקע פערטעל שטונדע, איידער לארד גלענארוואן האט זיך צונויפגערעדט מיט׳ן פּאַטאַגאָניער.

— וואס זאגט ער? האט ראבערט אלע מאל געפרעגט.

— ער זאגט, האט לארד גלענארוואן ענדליך געענטפערט, אז מיר מוזען טהאָן אלעס מעגליכע און אויסהאלטען ביז אין דער פריה. דיא רויטע וועלף יאגען זיך נאך זייער רויב נור ביי נאכט. פאר׳ן טאג האבען זיי מורא. דאס איז א ווילדעס טהיער, וועלכעס האט ליעב דיא פינסטערניס, עס אנטלויפט פון דער ליכטיגקייט.

— אלזא, לאמיר זיך פערטהיידיגען ביז עס וועט ווערן טאָג.

— יאָ, מיין קינד! לאמיר זיך פערטהיידיגען, מיט וואס מיר קענען. ווען עס וועט זיך אונז אויסלאזען פולווער און בליי, וועלען מיר זיך פערטהיידיגען מיט אונזערע מעסערס.

טהאלקאוועע האט באלד געוויזען אביישפּיעל, וויא אזוי זיך צו פערטהיידיגען מיט א מעסער. ער האט זיך אָנגעבויגען און האט מיט זיין גאנצער קראפט אראָפּגע־לאזען זיין לאנגעס, שארפעס מעסער אין דער געדיכטער מאסע פון דיא וועלף. ווען ער האט זיך אויפגעהויבען, איז פון׳ם מעסער גערונען בלוט. אָבער אויך דיעזעס מיטעל האט וועניג געהאלפען. דאס היילען און בילען פון דיא וועלף איז געווארען יעדעס מאל ערגער און שרעקליכער. פאר׳ן קנאק פון דעם ביקס, פאר׳ן פייער און רויך פלעגען זיך דיא וועלף וועניגסטענס דערשרעקען, פאר׳ן מעסער אבער האבען זיי זיך זאגאר ניט דערשראקען און ווען איינער פון זיי איז געווארען פערוואונדערט און האט אנגעהויבען צו היילען אין דער הויך, האט עס זיי נאך מעהר גערייצט.

גענען צווייא אוהר פארטאג האט דאס פייער אנגעהויבען פארלאשען צו ווערן. עס איז געווארען אימער פינסטערער און פינסטערער. לארד גלענארוואן האט אנגע־הויבען אויסצורייסען בלעטער פון זיין נאָטיץ בוך און האט זיי געווארפען אין פייער. עס האט אויפגעפלאַמט און ער האט זיך ארומגעקוקט. ראבערט איז געשטאנען גאנץ רוהיג אויף זיין ארט. ער האט נאך אלץ ניט פערשטאנען, וויא גרויס עס איז דיא גע־פאהר, און וועלכע זיי געפינען זיך. לארד גלענארוואן אבער האט אלעס פערשטאנען און עס האט איהם פארקלעמט ביים הארצען. עס האָט איהם געריסען דאס הערץ צו זעהן, אז דער קליינער ראבערט וועט באלד צוריסען ווערן אויף שטיקער פון דיא

בייזע גרימיגע וועלף. ער האט זיך דערמאָנט אן זיינע ליעבע, יונגע פרוי, וועלכע ווארט אויף איהם ערגעץ אין א פּאָרט אין ארגענטיניען, און זיינע קאמעראדען, וועלכע געפינען זיך ניט וויט און זיינען אויך אין דער גרעסטער געפאהר. זיי קענען פערבלאנזשעט ווערן אין דיא פּאמפּאס און אויסשטארבען פון הונגער און פון דורשט.

ער איז צו געגאנגען צו ראבערט, האט איהם ארומגענומען און צוגעפּרעסט צו זיין ברוסט און הייסע ביטערע טרער'ן האבען זיך געגאסען טייכען וויים פון זיינע אויגען און זיינען געפאלען אויף ראבערטס בלאנדע לאקען.

— איך האב קיין מורא ניט פאר דיא וועלף! האט ראבערט געזאגט.

— האסט רעכט, מיין קינד! מיר האבען ניט וואס מורא צו האבען, באלד וועט ווער'ן טאג און דיא ווילדע בעסטיען וועלען זיך צו לויפען.

אין דיעזער מינוט זיינען צווייא וועלף אריבערגעשפרונגען איבער'ן צוים גלייך צו דיא פערד. טהאלקאווע האט זיי געגעבען אזא שטארקען זעץ מיט זיין לאנגער שווערער ביקס, אז דיא ביינער פון זייערע קעפ האבען אנגעהויבען צו קלינגען.

— בראַוואָ, פריינד טהאלקאווע! האט ראבערט אויסגערופען. בראַוואָ!

דאס פייער האט זיך אויסגעלאשען. עס איז געווארען פינסטער. טהאלקאווע האט צום לעצטען מאל אנגעלאדען זיין לאנגע ביקס. ער האט נאך אמאל אויסגעשאָסען און האט ווידער געטייטעט א גרויסען וואלף. מעהר האט ער שיין קיין פולווער ניט געהאט. ער האט צונויפגעלעגט זיינע שטארקע הענד אויף דער ברייטער ברוסט און איז געבליעבען שטעהן, וויא א סטאטוע פון בראָנז. — טראכט ער עפּעס? זוכט ער עפּעס א מיטעל זיך צו רעטען? לארד גלענארוואן האט ניט געוואגט איהם צו שטערן.

פּלוצלונג האט דאס היילען און בילען פון דיא וועלף אין גאנצען אויפגעהערט. עס האט זיך אויסגעוויעזען, אז זיי צולויפען זיך. עס איז געווארען שטיל, שרעקליך שטיל.

— זיי צולויפען זיך! מיר זיינען גערעטעט! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען.

טהאלקאווע האט טרויעריג א שאקעל געטאהן מיט'ן קאָפּ. ער האט בעסער געקענט דעם כאראקטער פון דיא רויטע וועלף. ער האט געוואוסט, אז זיי ווילען דא געברויכען א נייעס קונסטשטיק. ער האט נאך אליין ניט געוואוסט, וואס זיי ווילען טאהן. ער איז אבער געווען זיכער, אז זיי זיינען ניט אנטלאפען.

באלד האבען זיך אונזערע רייזענדע איבערצייגט, וואס פאר א געפעהרליכער פיינד דער רויטער וואלף איז. דיא גאנצע באנדע א'ז זיך צונויפגעקומען צום צוים. דער זעלבער צוים, וועלכער האט געשיצט אונזערע רייזענדע, האט געשיצט דיא וועלף, אז מען זאל זיי גאר ניט קענען טאהן. דורכ'ן צוים האט מען אויף זיי ניט געקענט שיעסען, דורכ'ן צוים קען מען זיי ניט שטעכען און ניט שלאגען מיט דיא ביקסען. זיי זיינען דאהער שטילערהייט צוגעקומען צום צוים און האבען איהם אנגעהויבען צו רייסען מיט זייערע שטארקע לאפּעס. באלד האבען זיי אוועקגעריסען עטליכע פלעקער און זיינען אריין גלייך צו דיא פערד. יעצט איז ערשט זייער לאגע געווארען שרעקליך, שוידערהאפט. דיא פערד האבען זיך אפּגעריסען פון זייערע שטריק, האבען געהירזשעט און געשלאגען מיט זייערע שטארקע פיס. לארד גלענארוואן האט ארומגענומען ראבערט'ן און האט געפּאכט ארום זיך מיט זיין לאנגען מעסער. טהאלקאווע האט זיך

געווען ווידער מיט זיין ביקס. עס זיינען אבער צוגעקומען אלע מאל פרישע באנדעס וועלף און האבען זיי אנגעגריפען.

פלוצלונג האט לארד גלענארוואן דערזעהן, אז טהאלקאווע האט אנגעהאפט זיין פערד.

— וואס איז דאס? האט ער געפרעגט. וויל ער אנטלויפען אויף זיין טעמעס, שנעלעס פערד און אונז דא איבערלאזען אליין?

— אך, ניין! דאס קען ניט זיין! האט ראבערט געזאגט.

ער האט רעכט געהאט. טהאלקאווע האט זיי געוואלט רעטען. ער האט זיך ענטשלאסען צו אפפערן זיין פערד. לארד גלענארוואן אבער האט איהם ניט פערשטאנען. ווען טהאאוקא, טהאלקאווע'ס פערד, איז געווען פערטיג און טהאלקאווע איז גע־שטאנען לעבען איהם און האט נאך עפעס צורעכטגעמאכט אין זיין זאטעל, האט איהם לארד גלענארוואן אנגעהאפט ביי דער האנד.

— דוא געהסט ערגעץ? האט ער איהם געפרעגט.

— יא! האט דער פאטאגאניער געענטפערט. טהאאוקא גוט פערד, וועלף אלע לויפען איהם נאך. ער געשווינד אנטלויפען. שנעל! שנעל!

— הערסט דוא, ראבערט! ער וויל אפפערן זיך און זיין פערד פון אונזערט וועגען. ער וויל ארויסרייטען אויף זיין פערד. די וועלף וועלען איהם נאכלויפען און מיר וועלען זיין גערעטעט.

— פריינד טהאלקאווע! האט ראבערט אויסגערופען. פארלאז אונז ניט! בלייב מיט אונז.

— ער וועט אונז ניט לאזען דא אליין, האט לארד גלענארוואן איהם בערוהיגט.

— ניין, האט טהאלקאווע געזאגט. ווילדע טהיערע, דערשראקען, לויפען, טהאאוקא גוט פערד.

— אונזער פריינד, טהאלקאווע, האט רעכט. ער וויל, אז איך זאל געהן און ער וועט בלייבען מיט דיר, ראבערט.

ער האט אנגעהאפט טהאלקאווע'ס פערד ביים צוים און האט אויסגערופען.

— לאז מיך, טהאלקאווע! איך וועל רייטען אויפ'ן פערד. בלייב דוא דא און רעטע ראבערט'ן!

— ניין! האט טהאלקאווע געענטפערט פעסט.

לארד גלענארוואן איז געווארען אויפגערעגט. ער האט אנגעהויבען צו רעדען און צווישען שפאניש מיט ענגליש, האט זיך געבייזערט, האט געבעטען, האט געדראהעט, ביז טהאלקאווע האט זיי אנגענומען ביידען ביי דיא הענד און האט זיי גע־וויעזען אויף דיא פאמפאס. לארד גלענארוואן האט ענדליך אנגעהויבען צו פערשטעהן. יעצט זיינען דיא פאמפאס אין דיעזער זייט פריי. דיא וועלף שטעהן אלע ארום צוים. יעצט איז דיא צייט צו אנטלויפען. יעצט, ווען א פערד וועט ארויסלויפען און וועט מאכען א רעש מיט זיינע פיס, וועלען זיך אלע וועלף ארויפווארפען אויף איהם. דאן זיינען זיי געראטעוועט.

לארד גלענארוואן איז אבער געווען אזוי אויפגערעגט, אז ער האט נור געוואָלט זיך אויפזעצען אויף טהאלקאוועס פערד. אין דער צייט, ווען ער האט גערעדט און געטענה'ט מיט טהאלקאווען, איז ראָבערט ארויפגעשפרונגען אויף טהאאוקא און איז ארויסגעלאפען אין דיא פאמפאס, וויא א פייל פון בויגען.

— ראבערט, וואס האסט דוא געטאהן? האט לארד גלענארוואן אויסגערופען אויסער זיך.

זיינע ווערטער זיינען פערטויבט געווארען פון'ם שרעקליכען היילען און בילען פון דיא וועלף, ווען זיי האבען דערזעהן, אז א פערד מיט א רייטער איז אנטלאפען. וויא א שטורמווינד האבען זיי זיך אלע געווארפען אויף דיא שפור פון ראבערט מיט זיין פערד. טהאלקאווע און לארד גלענארוואן זיינען אויך ארויסגעלאפען אין דיא פאמפאס. עס איז אבער געווען פינסטער, עס איז שוין געווען פארטאג, און דיא פאמפאס זיינען געווען שטיל. נור פון דערווייטען האט מען געהערט דאס היילען און בילען פון דיא וועלף.

— טהאאוקא גוט פערד, ראָבערט גוט באָי, זיך רעטען, האט טהאלקאווע גע־זאגט גאנץ רוהיג.

לארד גלענארוואן האט איהם געבעטען, זיי זאלען זיך אויפזעצען אויף דיא אי־בעריגע צוויא פערד און זאלען איהם נאכרייטען. טהאלקאווע אבער האט געענטפערט:

— ווארטען טאָג.

מיט געוואלד האט ער איהם צוריקגעפיהרט אין לאגער. פון שלאפען איז שוין קיין רעדע נים געווען. זיי זיינען געשטאנען איינער לעבען אנדערן און האבען גערעדט, וויא זיי האבען געקענט. טהאלקאווע האט זיך געגעבען אלע מעגליכע מיה צו ערקלע־רען לארד גלענארוואן, אז טהאאוקא וועט אויסהאלטען ביז טאָג, דיא וועלף וועלען איהם נים דערגרייכען. ראבערט וועט זיך האלטען פעסט אין זאטעל און זיי וועלען אלע זיין גערעטעט.

— טאָמער פאלט ער אראָפּ פון'ם פערד? האט לאָרד גלענארוואן געזיפצעט.

— ער וועט נים פאלען. ער איז א גוטער יונגע און קען זיצען אויף א פערד, האט איהם טהאלקאווע געטרייסט.

עס האט גאר נים געהאָלפען. מען האט געמוזט ווארטען, ביז עס וועט טאָג ווערן. דיא צייט האט זיך געצויגען שרעקליך לאנגזאם. עס האט זיך איהם אויסגע־וויזען, אז עס וועט קיין מאל שוין נים ווערן טאָג. ענדליך אום פיער אוהר האָט זיך געוויזען א בלייכער שיין פון מזרח זייט. עס האט אנגעהויבען צו טאָגען.

— לאמיר פאהרען! האט לארד גלענארוואן געבעטען.

— ניין, לאמיר נאך ווארטען, ביז דיא זון וועט זיך ווייזען, האט טהאלקאווע געענטפערט.

לאנגזאם, זעהר לאנגזאם איז טאג געווארען. עס איז געווארען אימער העלער, אימער פרעהליכער, אימער לעבעדיגער אין דיא פאמפאס. באלד האט זיך געוויזען דער ערשטער שטראהל פון דער זון.

— יעצט לאמיר פאהרען, האט טהאלקאווע געזאגט.

לארד גלענארוואן און טהאלקאווע האבען זיך געזעצט אויף דיא צוויא איבע-ריגע פערד און זיינען געפאהרען. — וואוהין?

— צוערשט מוזען מיר פאהרען צו אונזערע קאמעראדען. איך האב גערעכענט, אז זיי וועלען נאך ביי נאכט אנקומען. זיי זיינען ניט אנגעקומען. וואהרשיינליך, זיינען זיי געווען אזוי מיעד, אז זיי האבען געמוזט ערגעץ נעכטיגען. מיר מוזען זיי אויפזוכען און זיך מיט זיי בעראטהען, וואס מיר זאָלען ווייטער טאָהן און וויא אזוי מיר זאָלען זוכען ראבערט'ן.

זיי זיינען געפאָהרען ווייטער און האבען קיין ווארט מעהר ניט גערעדט. לארד גלענארוואן האט זיך אלע מאל ארומגעקוקט. ער האט געזוכט מיט דיא אויגען און האט געציטערט ביי דעם געדאנק, אז ער קען טרעפען דעם צוריסענעם קערפער פון'ם אומגליקליכען ראבערט. טהאלקאווע איז געזעסען גאנץ רוהיג אויף זיין פערד. פון צייט צו צייט האט ער אנגעהויבען פייפען אויף א זאנדערבארע ארט. פלוצלונג האבען זיי דערהערט דאס פרעהליכע הירזען פון א פערד.

— אָט זיינען זיי! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען.

אין א מינוט ארום איז ראָבערט געקומען צופליהען אויף טהאלקאווע'ס פערד. גלענארוואן איז צו איהם צוגעלאפען, האט איהם ארומגענומען און האט אויסגעשריען איין מאל נאכ'ן אנדער'ן.

— מיין ראבערט! מיין קינד! דוא לעבסט! דוא ביסט געזונד!

קוים האט איהם לארד גלענארוואן אפגעלאזען, האט איהם טהאלקאווע גענומען אויף דיא הענד און האט אויסגערופען אויף זיין ארט:

— דוא ביסט א גוטער, בראווער יונגע! דיינע שפארען האבען ניט געציטערט.

אויף פאטאגאניש הייסט דאס, דוא האסט זיך ניט געשראקען.

יעצט האט טהאלקאווע אנגעהויבען צו גלעטען זיין פערד און צו רעדען צו איהם. עס האט אויסגעוויזען, אז דאס פערד פערשטעהט איהם. ביי יעדעס ווארט, פלעגט עס אנהייבען פרעהליך צו הירזען און צושאָקלען מיט'ן קאפ.

— מיין ליעבער ראבערט, האט לארד גלענארוואן געזאגט מיט א פארוואורף, פאר וואס האסט דוא מיך ניט געלאזען רייטען אויף טהאאוקא און אייך רעטען? איך בין דאך עלטער פון דיר און מיר האט געקומט דיא עהרע אייך צו רעטען.

— ליעבער פאטער! האט ראבערט געענטפערט. נור איך האב מיך געדארפט אויפאפפערן פון אייערט וועגען, ווייל איהר האט אוועקגעווארפען אייער היים, אייער גליק און אייער פערגניגען און פאהרט רעטען מיין פאטער.

20טעס קאפיטעל.

זאָנדערבאָרע צייכענס.

ווען דיא ערשטע פרייד איבער דאס ווידערזעהן איז פאָראיבער געגאנגען, האט מען זיך אנגעהויבען צו צוקוקען צו דער צווייטער פארטיע.

— מיר זיינען אלע געזונד און שטארק, האט דער פראפעסאר געזאגט, נור מיר שטארבען פאר דורשט. וואסער! מיר מוזען האבען וואסער זיך צו דערקוויקען.

מען האט זיך אויפגעזעצט אויף דיא פערד און מען איז צוריקגעפאהרען צום טייך

אויפֿן זעלבען ארט, וואו זיי האבען אין דיא פֿאריגע נאכט אריבערגעשטאנען אזוי פיעל געפֿאהרען. מען האט זיך געשלעפּט זעהר לאנגזאם און ערשט געגען צעהן אוהר אין דער פריה זיינען זיי צוגעקומען צום טייך. יעצט ערשט האבען זיי דערזעהן, וויא גרויס דיא געפֿאהר איז געוועזען. ארום זייער לאגער זיינען געלעגען דיא טויטע וועלף. דיא מיעדע און דורשטיגע רייזענדע אבער האבען קיין צייט געהאט דיא לאנגע צו בעטראכטען. זיי האבען זיך אריינגעווארפען אין טייך און האבען געטרונקען, וויא פיעל זיי האבען אליין געוואלט.

ווען זיי האבען זיך גוט אנגעטרונקען, האט מען אנגעהויבען צו טראכטען וועגען א פריהשטיק. יעצט האט זיך טהאלקאווע דערמאנט, אז וואס עס איז זיי געבליעבען נעכטען פֿון'ם סאפּער, האט ער אויפֿגעהאנגען אויף א בוים ניט וויים פֿון'ם לאגער. ער האט געוואוסט, אז דער בעסטער פּלאץ צו בעהאלטען שפּייז אין אזעלכע געגענדען, איז עס אויפֿצוהענגען אויף א בוים. ער האט באלד געבראכט דרייא פֿערטעל פֿון'ם פּעקארי, א שטיק פֿון דער ארמאדילא און איינינע פֿייגעל, וועלכע ראבערט האט נעכטען געשאָסען.

אין איינינע מינוטען האט געברענט א פרעהליכער פֿייער און דער פּראָפעסאָר האט געבראָטען שטיקער פֿלייש נאך דער פֿאריזער מאדע. ער איז געוועזען פֿעסט איבערצייגט, אז ער איז א גוטער קאך און אז יעדער פֿראנצויז קען קאָכען. צום גליק, זיינען אונזערע רייזענדע געוועזען אזוי הונגעריג, אז וואס מען האט זיי געגעבען, איז געוועזען גוט.

— עסט פֿאָרזיכטיג, האט לאָרד גלענארוואן געווארנט. דאס פֿלייש איז זעהר פֿעט און קען אייך שאדען.

— עסען פֿאָרזיכטיג? האט געלאכט דער פּראָפעסאָר. קען מען עסען פֿאָרזיכטיג, ווען מען איז הונגעריג? ניין! מיר דארפֿען יעצט עסען ניט פֿאָרזיכטיג. מיר דארפֿען עסען, וויא פיעל מיר קענען, ווייל מיר האָבען געהונגערט מעהר, וויא פיעל מיר האבען געקענט.

אלע האבען איינגעשטימט מיט'ן פּראָפעסאָר און האבען געגעסען, וויא פיעל זיי האבען נור געקענט און עס האט זיי גאָר ניט געשאדעט.

יעצט האט מען זיך געמוזט אויסרוהען א פּאָר טאָג נאך אלע שוועריגקייטען און געפֿאהרען, וועלכע מען איז ביז אהער אויסגעשטאנען. לארד גלענארוואן האט צוואר געוואלט באלד אויפֿ'ן אנדערן טאָג ווייטער פֿאהרען, דער פּראָפעסאָר אבער און דער מאיאָר האבען איהם געבעטען, ער זאל זיי לאזען זיך אויסרוהען נאך א טאָג. ער האט געמוזט זיי נאכגעבען, ווייל דיא פֿערד זיינען געוועזען שטארק מיעד.

דעם דריטען טאָג אין דער פֿריה האט לארד גלענארוואן געגעבען דעם צייכען צור אברייזע. יעצט זיינען מענשען און טהיערע געוועזען פֿריש און מונטער און זיי האָבען פֿאָרטגעזעצט דיא רייזע לוסטיג ווייטער. אין דיא ערשטע צוויי טאָג האָט גאָר נישט געטראָפֿען. דעם 8טען דעצעמבער זיינען זיי צוגעקומען צו דער גרענעץ פֿון דער ארגענטינישען רעפּובליק. פֿון קיין גרענעץ קען אין יענע געגענדען קיין רעדע ניט זיין. צווישען ארגענטיניען און טשילי איז קיין מאל קיין גרענעץ ניט געוועזען און קען ניט זיין. יעדעס

לאנד זאגט, אז דיא פאמפאס געהערט צו איהר. ביידע רעפובליקען בענוצען זיי. קיינער האט ניט קיין מאכט זיי אין גאנצען אפצונעהמען און ווען איינע זאל זיי שוין אפנעהמען, וואס קען זיא טאהן מיט אזעלכע גרויסע טויזענדער מיילען וויטע סטעפעס? עס זיינען אבער דא פונקטען, וואו עס הייבט זיך ווירקליך אן ארגענטיניען, וואו זאנאר דיא רעגיערונג פון טשילי אנערקענט, אז דאס לאנד געהערט שוין ניט צו איהר. — צו אזא פונקט זיינען יעצט צוגעקומען אונזערע רייזענדע.

דא האט זיך אנגעהויבען דיא פראווינץ פון ב ו ע נ א ס א י י ר ע ס. דיא ארגענטינישע רעפובליק ווערט איינגעטהיילט אין דרייצעהן פראווינציען. בוענאס איירעס איז דיא גרעסטע פראווינץ. זיא האט מעהר איינוואינער פון אלע איבעריגע צוועלף פראווינציען און האט מעהר לאנד פון אלע איבעריגע צוועלף. דאס לאנד איז זעהר פרוכטבאר. עס קען דארט וואקסען אלערליי גראזען, אלערליי תבואות, עס פעהלען נור הענד, וואס זאלען זיא בעארבייטען. וואו נעהמט מען אבער דיעזע הענד? דאס לאנד איז ווילד, קיין וועגען זיינען ניטא, אהן דער לאסא און דיא באלאס קען מען ניט ארויספאהרען א שריט. זעהר אפט פאלען אן דיא אינדיאנער און דיא פאטאגאניער אויף דיא נייע קאלאניסטען, מען מוז זיך פערטהיידיגען מיט דער ביקס אין דער האנד, אויף הילף פון דער רעגיערונג קען מען ניט האפען. דיא ארגענטינישע רעגיערונג האט זעהר א קליינע ארמעע. זיא קען ניט שיקען קיין סאלדאטען אין דיא פאמפאס צו פערטהיידיגען דיא קאלאניסטען. — דאס איז ארגענטיניען.

אין דיעזע געגענד האט טהאלקאווע גערעכענט צו געפינען דעם קאציק (קעניג) פון דיא אינדיאנער, וועלכער האט געהאלטען געפאנגען אן אייראפעער און וועלכען לארד גלענארוואן האט גערעכענט, אז דאס מוז זיין קאפיטאן גראנט. דער וועג האט געפיהרט אויף א גרויסען טהאל בעדעקט מיט קליינע טייכלעך און מיט פיעלע גרויסע גריבער פול מיט וואסער. אין איינינע ערטער איז דאס וואסער געווען געזאלצען, אין אנדערע איז דאס וואסער געווען גוט צום טרינקען. טויזענדער פויגעל זיינען ארומגעגאנגען און ארומגעפלויגען אין דער געגענד. אייניגע האבען זיך גאר ניט איבערגעשראקען פאר אונזערע רייזענדע. דער פראפעסאר האט זיך ניט געקענט אפרייסען, ווען ער האט דערזעהן עטליכע פלאמינגא'ס. דאס איז א גאנץ גרויסער וואכער פויגעל מיט העל-רויטע פעדערן. דיא פלאמינגא'ס זיינען געשטאנען אויסגעשטעלט, וויא סאלדאטען אין א לאנגע רייהע און האבען גאנץ רוהיג געקוקט אויף אונזערע רייזענדע.

— איך וואלט וועלען זעהן, וויא א פלאמינגא פליהט, האט דער פראפעסאר געזאגט. דאס דארף זיין שעהן! זיינע רויטע פעדערן דארפען פלאמען, פלאקערן און גלענצען אין דער זון. ווער וויל געהן מיט מיר צו דיא פלאמינגא'ס? דוא געהסט מיט מיר, ראבערט?

— געוויס, פראפעסאר! האט ראבערט געענטפערט. איך האב נאך קיין מאל קיין פלאמינגא ניט געזעהן.

— און איהר, מאיאר, וועט איהר אויך געהן מיט מיר?

— איהר זאלט נור ניט מאכען קיין פעהלער און זאלט אונז ניט וויזען אנשטאט פלאמינגא'ס שווארצע האזען.

— אַלזאָ, קומט!

אלע דריי זיינען צוגעגאנגען נעהנטער צו דעם טייך, וואו דיא פלאַמינגאָ׳ס זיינען געשטאנען רוהיג און פערטראַכט, אַזוי וויא דיא שטאָרכען (אַאיסט) טהוען עס אין איירָאָפּאַ. ווען זיי זיינען צוגעקומען גאנץ נאהענט, האט דער פּראָפעסאָר אויסגעשאָסען אום דיא פלאַמינגאָ׳ס איבערצושרעקען. ער האט געשאָסען נור מיט פּולווער. ער האט ניט געוואלט טייטען א פויגעל אהן קיינע נוצען. דיא פלאַמינגאָ׳ס האבען זיך דערשראָקען און זיינען אוועקגעפלויגען מיט א געשריי.

— האט איהר געזעהן דיא פלאַמינגאָ׳ס פליעהען? האט דער פּראָפעסאָר געפרעגט זיינע בעגלייטער.

— געווים האבען מיר געזעהן, האבען זיינע בעגלייטער געענטפערט. מיר זיינען דאך ניט בלינד.

— ווייזען זיי אוים, ווען זיי פליעהען, וויא פייגלען מיט פעדערען? האט דער פּראָפּראָפעסאָר געפרעגט.

ניין! האָט געענטפערט דער מאַיאָר. זיי ווייזען אוים, וויא פלאַמינגאָס, וואס פליעהען.

— וואָס זאָגסט דוא, ראָבערט? וויא ווייזען זיי אוים ווען זיי פליעהען?

— זיי ווייזען אוים, וויא אלע אנדערע פייגעל, ווען זיי פליעהען.

— זעהט איהר, אז דער גרעסטער געלערנטער קען א מאל א טעות האבען, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט ערנסט.—ער האט פערגעסען, וואו ער איז און האט געמיינט, אז ער האלט א פארלעזונג אין אוניווערזיטעט.—דער געלערנטער שאטאָבריאַן שרייבט, אז ווען דיא פלאַמינגאָ׳ס פליעהען, ווייזען זיי אוים, וויא געפעדערטע פיילען. אזא געלערנטער זאל מאכען אזא פעהלער! ווען דוא וועסט שרייבען א ווערק איבער פלאַמינגאָ׳ס, מיין ליעבער ראבערט, זאָלסט דוא זיך היטען צו מאכען אזעלכע פעהלער.

— אבער פּראָפעסאר פאַגאנעל! האט אויסגעשריען דער מאַיאָר. זעהט בעסער, וואו אונזערע קאמעראדען זיינען שוין. איבער אייער געלערנטען שאטאָבריאַן האבען מיר פערלאָרען אזוי פיעל צייט. אונזערע קאמעראדען זיינען שוין אויף א מייל ווייטער.

— לאָמיר פאהרען שנעלער, פּראפעסאר! האט ראבערט געבעטען, לאָרד גלענארוואן איז שוין אזוי ווייט.

— אבער שאטאָבריאַן שרייבט דאך —

— לאָזט מיך צו רוה מיט אייער שאטאָבריאַן, האט דער מאַיאָר געברומט, איך וויל ניט וויסען פון אייער שאטאָבריאַן.

זיי האבען געגעבען דיא פערד דיא שפּאָרען און האבען באלד אנגעיאָגט זייערע קאמעראדען. ווען זיי זיינען צוגעקומען נעהנטער, האבען זיי דערזעהן, אז דיא גאנצע פּארטיע שטעהט אויף איין ארט און לאָרד גלענארוואן רעדט עפּעס און טענה׳ט מיט טהאלקאווען. זיי האבען ניט רעכט פערשטאנען איינער דעם אנדערן. טהאלקאווע האט געקוקט ערגעץ ווייט, ווייט קיין מזרח זייט. עס איז געווען דייטליך, אז ער איז עפּעס צורייסט, אז ער פ..רשטעהט עפּעס ניט.

— קומט נור אהער, פראפעסאָר, האט איהם לארד גלענארוואן צוגערופען. איך קען ניט פערשטעהן, וואס אונזער פריינד טהאלקאווע וויל און וואס ער זאגט.

דער פראפעסאָר האט אנגעהויבען צו רעדען מיט טהאלקאווען. אין איינינע מינוט ארום האט ער זיך געווענדעט צו לארד גלענארוואן און האט איהם ערקלערט, פאר וואס דער פאטאגאָניער איז אזוי פערוואונדערט.

— אונזער פריינד טהאלקאווע קען ניט פערשטעהן, פארוואס ער געפינט ניט אין דיעזע געגענד קיין שפור פון דיא אינדיאנער. ער איז געוועזען זיכער, אז ווען מיר וועלען קומען אהער, וועלען מיר געוויס זיי באגעגענען, אדער זעהן פון דער ווייטען דעם רויך פון זייער לאגער, אדער וועניגסטענס געפינען צייכענס, אז זיי זיינען דא ניט לאנג געוועזען. מען זעהט אבער גאר קיין שפור פון זיי. וואס זאל דאס הייסען?

— וויא קומט עס, וואס דיא אינדיאנער פלעגען קומען גערארע אהער? האט לארד גלענארוואָן געפרעגט.

— דא איז דער ארגענטינישער מארק, דער יריד, האט דער פראפעסאר ערקלערט. אהער קומען זיך צונויף דיא ארגענטיניער און דיא אינדיאנער און קויפען און פערקויפען זייערע סחורות. דיא אינדיאנער ברענגען אחער פעל פון חיות, שטרויס פעדערן און אנדערע ארטיקלען פון דיא פאמפאס. דיא ארגענטיניער ברענגען פולווער, קוגלען און „פייער וואסער", שנאפס. אין דיעזע צייט, אום זומער, איז דא שטענדיג א יריד, דער גרעסטער מארק צווישען אלע פערשיעדענע אינדיאנער פעלקער און דיא קויפלייטע פון ארגענטיניען. יעצט אבער איז דיא געגענד גאנץ שטיל און מען זעהט ניט קיין שפור פון קיין מענשען. דאס וואונדערט אונזער פריינד טהאלקאווע.

— אלזא, וואס זאגט טהאלקאווע? וואס זאל זיין דיא אורזאכע, וואס יעצט איז דא קיינער ניטאָ?

— ער וויים ניט. ער איז ערשטוינט און קען עס ניט פערשטעהן.

— וועלכע אינדיאנער האט ער דען דא געוואלט געפינען?

— דיא, וועלכע האבען ביי זיך א געפאנגענעם אייראפעער. דעם קאציק (קעניג) קאלפוקורו.

— אלזא, וואס טהוט מען? האט לארד גלענארוואן געזאגט אונרוהיג. ער קען דאך בעסער פון אונז דיעזע געגענד, לאז ער אונז געבען אן עצה, וואס צו מאָחן.

דער פראפעסאר האט ווייטער אנגעהויבען צו רעדען מיט'ן פאטאגאָניער. אין איינינע מינוטען ארום האט ער געזאגט צו זיינע קאמעראדען:

— טהאלקאווע מיינט, אז מיר זאלען זיך יעצט נעהמען רעכטס, ביז מיר וועלען צוקומען צום ערשטען ארגענטינישען פאָרט (א סאָרט קרעפאָסט) מיט'ן נאמען: פאָרט אינדעפענדענט. דארט וועלען מיר געוואהר ווערן דיא אורזאכע, פאר וואס מיר האָבען דא קיינעם ניט געטראפען. עס איז אויך זעהר מעגליך, אז מיר וועלען דארט געוואהר ווערן, וואו דער קאציק קאלפוקורו האלט זיך יעצט אויף. מיר קענען דארט געוואהר ווערן, אויב אנדערע אינדיאנער האבען אייראָפּעאישע געפאנגענע.

— וויא ווייט איז פון דאנען דער פארט אינדעפענדענט? האט לארד גלענאָרוואן געפרעגט.

— אַ ערך פון זעכציג מייל.

— ווען קענען מיר אהין אנקומען, ווען מיר זאָלען גלייך פאָהרען אהין?

— איבערמאָרגען פארנאַכט.

דיעזע נאַכריכטען זיינען געווען זעהר אונאנגענעהם פאר לאָרד גלענארוואן. ער איז געווען זיכער, אז דא וועט ער שוין האבען אלע נייטיגע נאכריכטען איבער קאפיטאן גראַנט און פלוצלונג לאזט זיך אויס, אז מען געפינט ניט איין אינדיאנער, ניט א שפור פון אן אינדיאנער אין דיעזער געגענד. עס האט אבער גאר ניט געהאָלפען. מען האט געמוזט טהאן, וויא טהאלקאווע האט געראטהען. ער האט געזעהן, אז ער פערליערט צייט אומזיסט, וואס האט ער אבער געקענט טהאן?

— אלזא, לאמיר פאהרען צום פאָרט אינדעפענדענט! האט ער ענדליך געזאגט.

טהאלקאווא האט גענעבען דעם צייכען און אונזערע רייזענדע זיינען געפאהרען, וואו ער האט זיי געוויעזען. דער וועג איז געווען גוט. עס האבען זיך געוויעזען בערגלעך. געגען אבענד זיינען זיי צוגעקומען צו א פארט, א קליינע פעסטונג, טאפאלקוועם. דער פארט איז געווען לעדיג, אין איהם איז ניט געווען קיין מענש.

איך מוז דא געבען א קליינע ערקלערונג איבער דיעזע פארטס אדער פעסטונגען וועלכע זיינען צו־וואָרפען אויף א גרויסער שטרעקע אויף דער גרענעץ פון דער ארגענטינישען רעפובליק און פאטאגאָניען *). עס איז א מאל געווען א צייט, ווען דיא רעגיערונג פון ארגענטיניען האט זעהר געוואלט צוציעהען עמיגראנטען און קאָלאָניזירען דיעזע געגענד. זיא האט בעצויגען עמיגראנטען פון דייטשלאנד, האט זיי געבראַכט אויף איהרע הוצאות און האט זיי געשענקט שטיקער לאנד.

דיא דייטשע בויערן זיינען זעהר גוטע קאָלאָניסטען. זיי קענען מאכען פון יעדעס לאנד א גן־עדן. זייערע קאלאָניען וואלט געוויס געבליהט און זיי וואָלטען געוויס רייך געוואָרען און זעהר פיעל נוצען געבראַכט דעם לאנד. דאס אונגליק אבער איז געווען, וואס דיא ווילדע אינדיאַנער האבען ניט צוגעלאזען קיין קאלאניסטען. קוים האט א קאלאניע אנגעהויבען צו בליעהען, זיינען אויף איהר אנגעפאלען אינדיאנער, האבען געטייטעט, וועמען זיי האבען געוואָלט, האבען געפאנגען, וועמען זיי האבען געקענט און האבען צורויבט דיא קאָלאָניע. דאס האט געצוואונגען דיא ארגענטינישע רעגיערונג, זיא זאל אויסבויען א גאנצע רייהע פון קליינע פעסטונגען אויף דער גרענעץ פון פאטאגאָניען. אין יעדער פעסטונג האט זיך געפונען אן אפיציער מיט צעהן ביז פופציג סאָלדאַטען. קוים האבען זיך געוויעזען אינדאַינער, איז דער אפיציער מיט זיינע סאלדאטען זיי ענטגעגען געגאנגען און האבען זיי פערטריעבען.

באלד אבער האבען זיך אנגעהויבען אין ארגענטיניען אליין אונרוהען עס האבען זיך געבילדעט פארטייען, וועלכע האבען געפיהרט קריעג איינע מיט דער אנדערער

*) מיינע לעזער וועלען אויף מיר קיין פעראיבעל ניט האבען, וואס איך פערברייטער מיך אזוי איבער ארגענטיניען. איך טהו עס דערפאר, ווייל פיעלע טויזענדע פון אונזערע אונגליקליכע ברידער אין רוסלאנד און זאגאר אין אמעריקא עמיגרירען יעצט קיין ארגענטיניען. איך וויל זיי דאהער געבען א פאלשטענדיגען בעגריף איבער ארגענטיניען.

ש. טאנענבוים.

מען האט געדארפט דיא סאלדאטען און מען האט זיי צוריקגערופען פון דיא פעסטונגען. פיעלע פעסט־נגען זיינען געבליעבען לעדיג. דיא ווילדע האבען צערשטערט דיא נייע קאלאניען און דאס לאנד איז ווייטער געבליעבען ניט קאלאָנזירט.

יעצט, מיין איך, וועלען מיינע לעזער פערשטעהן, וואס עס הייסט, אז אונזערע רייזענדע האבען געפונען דיא פעסטונג לעדיג און קיין מענש איז אין איהר ניט געווען. זיי האבען איבערגענעכטיגט אין דער פעסטונג. טהאלקאווע האט זיך דאך געוואונדערט, וואס ער האט דא קיין שפור פון איין אינדיאנער ניט געפונען.

דעם אנדערן טאג האבען אונזערע רייזענדע דערזעהן דריי רייטער. דיא רייטער זיינען צוגעקומען גאנץ נאָהענט, האבען זיי ב׳טראַכט א פאר מינוט און זיינען אוועק־געלאָפען פייל אויס׳ן בויגען. איידער לאָרר גלענארוואן האט זיך אומגעקוקט, זיינען זיי שוין געוועזן גאנץ ווייט.

— גאַאוטשאָס! האט געזאגט טהאלקאווע.

— אזוי! דאס זיינען גאַאוטשאס? האט דער מאַיאָר געזאגט. נו, פראָפעסאָר, וויא געפעלען אייך דיא דריי קערלע, וועלכע זיינען נור וואס אנטלאפען געווארען? וויא ווייזען זיי אויס?

— איך מיין, אז זיי ווייזען אויס, וויא רויבער און באנדיטען.

— ניט נור זיי ווייזען אויס, זיי זיינען טאקע רויבער און באנדיטען! האט דער מאיאר אויסגערופען.

— עס איז ריכטיג, האט דער פראפעסאָר געזאגט. דאס זיינען רויבער.

אלע האבען געלאכט. זיי האבען זיך דערמאנט, אז מיט איינינע טעג צוריק האט זיך דער פראָפעסאָר שיער ניט געשלאגען מיט׳ן מאיאר דערפאר. ער האט אלץ גע־זאגט, אז דיא ארגענטיניער פארמער אדער גאאוטשאס זיינען גוטע מענשען. דער פראפעסאר אבער האט זיך געמאכט ניט וויסענדיג, וואס מען לאכט פון איהם. ער האט געמאכט א גאנץ אנדערע בעמערקונג.

— וואונדערבאר! האט ער געזאגט. מען האט מיר דערצעהלט, אז דיא ווילדע אראבער האבען גוטע אויגען. זייער בליק איז גוט און פריינדליך. זיי מעגען זיין דיא גרעסטע רויבער און דיא שרעקליכסטע מערדער, ליעגט אין זייער בליק עטוואס גוטעס, מענשליכעס, נור זייער מויל צייגט, אז זיי זיינען ווילד. ביי דיעזע גאַאוטשאָס אבער איז דער בליק ווילד, גרויזאם און אונמענשליך. זייערע אויגען זיינען, וויא דיא אויגען פון א ווילדע חית.

דער מאיאר האט איהם אויסגעהערט גאנץ אויפמערקזאם. דיעזע בעמערקונג איז געווען זעהר ריכטיג און האט געוויעזען, אז פאגאנעל איז ווירקליך א גרויסער גע־לערנטער און א גוטער מענשענקענער. ער האט זעהר ריכטיג אויפגעפאסט דעם כא־ראקטער פון דיא גאַאוטשאס.

נענען אבענד זיינען זיי צוגעקומען צו א סארט דארף אדער לאגער פון אינדיאנער. עס איז אבער געווען לעדיג. קיין שפור פון א מענשען. טהאלקאווע האט זיך גוט אומגעקוקט און האט ערקלערט, אז דיא איינוואוינער זיינען שוין לאנג אוועק פון דאנען

וואס נעהנמער זיי זיינען געקומען צו דער הויפטשטאדט פון ארגענטיניען, בוענאס־איירעס, אלץ לעבעדיגער און פרעהליכער איז געווארען די נעגענד. זיי האבען בעגעגענט גרויסע „עסטאנסיאס", אדער פארמס. דיעזע פארמס זיינען אבער ניט, וויא אין אנדערע געגענדען אין אמעריקא, וואו מענשען בעשעפטיגען זיך מיט ערד־ארבייט, מיט אקערן און זייען. די ארגענטיניער עסטאנסיאס זיינען ערטער, וואו די פארמערס האלטען זייערע בהמות. טויזענדע קיה, אקסען, שעפסען און פערד זיינען ארומגעגאנגען פריי אין די פאמפאס און האבען זיך אליין אויסגעזוכט זייער עסען און טרינקען. די ערד איז אין ערטער בעדעקט מיט זאלץ. דאס ליעבען די בהמות. זיי ווערן דערפון פעט.

זיי זיינען צוגעקומען צו א „סאלאדערא", אן ארט, וואו מען טוידטעט די בהמות. א גרויסער פלאץ ווערט ארומגעצוימט מיט פלעקער און מיט צווייגען פוןביימער. מען פערטרייבט אהין די קיה, אקסען און שעפסען און מען קוילעט זיי הונדערטער ווייס. עס פערקלעמט איינעם ביים הארצען, ווען ער געהט פאראיבער לעבען אזא ארט און זעהט, מיט וואס פאר א ווילדקייט די גלאטשאס טוידטען די בהמות. אמאל פלעגט מען שלאכטען די בהמות נור צו ליעב זייער פעל. דאס פלייש האט גאר קיין ווערטה ניט געהאט. מען פלעגט עס צוואר איינזאלבען און ברענגען קיין בוענאס איירעס, דער פרייז פון פלייש אין ארגענטיניען איז אבער אזוי ניעדריג, אז עס פלעגט זיך ניט לוינען, עס צופיהרען אזוי וויט. ערשט גאר ניט לאנג האט אן ענגלענדער אויסגעפונען א מיטעל, וויא אזוי צו פערפריערען דאס פלייש. ער האט געמאכט א סארט אייזבאקס, וואו דורך געוויסע כעמישע מיטעל קען מען מאכען אזא קעלט, אז דאס פלייש ווערט אין איינינע מינוטע פערפרארען. יעצט זיינען דא גאנצע שיפען, וועלכע זיינען אזוי איינגעריכטעט, אז מען לאדעט זיי אן מיט פריש פלייש, וועלכעס ווערט באלד פערפרארען. אויף דיעזע שיפען פיהרט מען מיליאָנען פונט פלייש פון בוענאס איירעס קיין לאנדאן. דאס פלייש קומט אן אין לאנדאן אזוי פריש, גלייך וויא עס וואלט געווען נור וואס פון דער שחיטה.

דיעזע נייע ערפינדונג פון'ם ענגלענדער האט אנגעמאכט א רעש אין ארגענטיניען און אין ענגלאנד. די ארגענטיניער גאאוטשאס ווערן רייך דערפון און די פרייזען פון פלייש אין ענגלאנד זיינען שטארק געפאלען. באלד וועט ארגענטיניען פערזארגען גאנץ אייראפא מיט פריש פלייש. עס האט זיך געבילדעט א קאמפאניע מיט א גרויסען קאפיטאל, וועלכע בויט שיפען נאך דעם פלאן פון'ם ענגלענדער און שיקט אויף זיי פלייש קיין אייראפא.

מהאלקאווע האט זיי ניט געלאזען זיך אפשטעלען ביי די עסטאנסיא'ס און סאלאדעראס. ער האט געוואלט נאך אין דעמזעלבען טאג אנציהען קיין פארם אינדעפענדענט. ער האט זיי זאגאר ניט געלאזען זיך אפשטעלען, ווען זיי זיינען צוגעקומען צו ריכטיגע פארמס. אונזערע רייזענדע האבען נור געקענט זעהן, אז די הייזער פון די פארמערס זיינען געבויט אויף א בערגעל. און זיינען ארומגערינגעלט פון א טיעפען גראבען, וויל די פארמערס האבען מורא, אז די אינדיאנער זאלען אויף זיי ניט אנפאלען. פון א בארג קען מען ווייטער זעהן און מען קען בעסער שיעסען אויף די פיינד.

געגען אבענד זיינען זיי געקומען אין דער געגענד טאנדיל, וואו עס געפינט זיך דיא פעסטונג אינדעפענדענס. אין א שטונדע ארום זיינען זיי אנגעקומען אין שטעדטעל, אדער דערפעל טאנדיל, וועלכע ליעגט אין א טאהל אונטערן שוץ פון דער פעסטונג אינדעפענדענס, וועלכער שטעהט באלד אויפ'ן בארג.

21מעם קאפיטעל.

א פאלשע שפור.

דאס שטעדטעל אדער דער דערפעל טאנדיל איז א זעהר וויכטיגער פונקט אין ארגענטיניען. עס איז א וויכטיגער האנדעלס פונקט. אהין קומען זיך צונויף אינדיאנער און ארגענטיניער און פיהרען א האנדעל צו זאמען. דער האנדעל איז געוועהנליך א טוישהאנדעל. דיא אינדיאנער ברענגען פעל פון חיות און אנדערע ארטיקעל און דיא ארגענטיניער גיבען זיי פולווער, קוגעלן, ביקסען, מעסערס, שעערן און אנדערע ארטיקעל. געלד ווערט וועניג געברויכט. דיא אינדיאנער ווילען נים נעהמען דאס ארגענטינישע פאפיער געלד. זיי זיינען נאך נים אזוי וויים ציוויליזירט, זיי זאלען פערשטעהן דעם ווערטה פון פאפיער געלד. גאלד און זילבער איז אין ארגענטיניען דא זעהר וועניג.

וואונדערבאר! דיעזער וויכטיגער פונקט אין ארגענטיניען איז בעוואינט אויסשליסליך פון פראנצויזען און איטאליענער. אין טאנדיל וואינט נים איין שפאניער. נור אין דער פעסטונג אינדעפענדענס, וועלכע שיצט טאנדיל, געפינען זיך ארגענטיניער. וויא עס וויזט אויס, געפינען דיא ארגענטיניער, אז דיא פראנצויזען און איטאליענער זיינען צו פיעל געבילדעט פאר זיי.

אונזערע רייזענדע זיינען אנגעקומען קיין טאנדיל אין זיינען צוגעפאהרען צו א גאסט הויז. עס איז געווען שפעט און מען האט זיך באלד געלעגט שלאפען, זעלבסט־פערשטענדליך, אויף דער ערד. עס קומען זעהר וועניג רייזענדע קיין טאנדיל און דאס איינציגע גאסט הויז אין שטעדטעל איז נאך נים איינגעריכטעט אויפצונעהמען געסט.

דעם אנדערן טאג גאנץ פריה איז לארד גלענארוואן, ראבערט, דער פראפעסאר און טהאלקאווע געגאנגען אין דער פעסטונג זיך נאכפרעגען אויפ'ן קאפיטאן קאלפוקורו. ביי דעם טויער פון דער פעסטונג איז געשטאנען אן ארגענטינישער סאלדאט אויף דער וואך און האט געגעגעצט. עס האט איהם זעהר וועניג געקימערט, וואס פרעמדע זיינען אנגעקומען. ער האט זיך אויף זיי גאר נים אומגעקוקט. אין הויף פון דער פעסטונג האט אן אפיציער געלערנט זיינע סאלדאטען מארשירען. דאס זיינען געווען מיינסטענס יונגע לייט, כמעט קינדער, וועלכע האבען זיך געלערנט שיעסען און מארשירען. זייערע קליידער זיינען בעשטאנען פון א ברייט העמד מיט ווייסע און בלויע פאסען צו געבונדען צום קערפער מיט א לעדערנעם גארטעל. קיין אנטער קליידער, אדער הויזען, האבען זיי נים געטראגען. עס איז נים אין דער מאדע.

דער פראפעסאר האט אויסגעפונען, אז דיא ארגענטינישע רעפובליק איז דיא איינציגע רעגירונג אויף דער וועלט, וועלכע וויל נים אויסגעבען קיין געלד אויף שעהנע מונדירען פאר איהרע סאלדאטען. דאס בענעהמען פון'ם אפיציער געגען זיינע סאלדאטען איז געווען אזוי פריינדליך און ברידערליך, אז עס האט זיך אויסגעוויעזען, אז א

באַי קאמאנדירט פופצעהן אנדערע באַים. קיינער פון דיא סאלדאטען איז ניט געשטאַנען פארן אפיציער גלייך אויסגעשטערקט, קיינער האט איהם ניט אפּגעגעבען „דיא־עהרע". יעדער איז געגאנגען פריי, וואוהין ער האט אליין געוואלט און האט געטהאן, וואס ער האט געוואלט.

פאגאנעל האט זיך ניט געקענט אפּרייסען פון דיעזעס זעלטענע שוישפּיעל. ער האט געזעהן, וויא מען לערנט סאלדאטען אין פראנקרייך, וויא דיא סאלדאטען שטעהן אויסגעשטעלט אין א גלייכער ליניע; וויא זיי געהן, שטעהן, הייבען דיא הענד און לאזען זיא אראָפּ אויף בעפעהל. דא איז אלעס געווען אנדערש. דא איז געווען א פאַמיליע, אדער קינדער פון אייז פאמיליע, וועלכע האבען זיך גלאט געשפּיעלט.

לארד גלענארוואן אבער איז ניט געקומען אהער קוקען, וויא מען לערנט ארגענטינייזע סאלדאטען. ער האט מיט געוואלד אוועקגעשלעפּט דעם פּראפעסאר פון'ם הויף. ער האט זיך געפרעגט צום קאמענדאנט. מען האט איהם געוויעזען אויף א קליין ניעדעריג שטיבעלע אין א זייט. דארט האט געוואינט דער קאמענדאנט. זיי זיינען אריינגעקומען צום קאמענדאנט. דאס איז געווען א מאן פון א יאהר פופציג, הויך און שטארק מיט אן אויסזעהן פון א דייטשען אדער פראנצויזישען פעלדוועבעל. ער האט אויפגענומען אונזערע רייזענדע פריינדליך און האט זיי געבעטען זיצען אויף א לאנגער, ווייסער, הילצערנער באנק, וועלכע איז געשטאנען לעבען אן איינפאכען ווייסען טיש. קיין שעהנערעס מעבעל איז אין שטוב ניט געווען.

טהאלקאווע איז געווען דער דאלמעטשער. ער האט ערקלערט דעם קאמענדאנט ווער אונזערע רייזענדע זיינען און דעם צוועק פון זייער רייזע. עס האט געדויערט א געריוימע צייט, ביז טהאלקאווע האט אלעס ערקלערט. אין דער גאנצער צייט וואס טהאלקאווע האט גערעדט, האט דער קאמענדאנט קיין אויג ניט אראָפּגעלאזען פון'ם פּראפעסאָר. פאגאנעל איז געווארען אונרוהיג. ער האט אויף קיין פאל ניט געקענט פערשטעהן, פאר וואס דער קאמענדאנט קוקט אזוי שטארק אויף איהם. פּלוצלונג האט זיך דער קאמענדאנט אויפגעהויבען פון זיין ארט, איז צוגעגאנגען צום פּראפעסאר, האט איהם אנגענומען ביי ביידע הענד און האט איהם געזאגט הערצליך און פריינדליך אויף פראנצויזיש:

— ביסט דוא א פראנצויז?

— יא, איך בין א פראנצויז, האט דער פּראפעסאָר געענטפערט.

— בראווא! בראווא! האט אויסגערופען דער קאמענדאנט. איך בין אויך א פראנצויז און בין גליקליך צו זעהן א לאנדסמאן, וועלכער קומט ערשט פון מיין ליעבען, טהייערן פראנקרייך.

— איז ער אייערער א בעקאנטער? האט געפרעגט דער מאיאר, וועלכער האט ניט פערשטאנען קיין פראנצויזיש.

— געוויס! האט געענטפערט דער פּראפעסאר אביסעל שטאלץ. מיר, פראנצויזען, זיינען אלע בעקאנטע. מיר זיינען אלע פריינד, וואו מיר טרעפען זיך.

דער קאמענדאנט האט געהאלטען דעם פּראפעסארס הענד אזוי שטארק, אז פאגאנעל האט זיך קוים געקענט ארויסרייסען פון איהם. באלד האבען ביידע פראנ־

צוזען אנגעהויבען צו רעדען. דער קאמענדאנט האט דערצעהלט זיין לעבענסגעשיכטע. זיינע עלטערן זיינען געקומען קיין ארגענטיניען, ווען ער איז נאך געווען גאר א קינד. ווען ער איז עלטער געווארען, איז ער אריינגעטרעטען אין דער ארגענטינישער ארמעע. אין דיא פערשיעדענע ארגענטינישע בירגער קריעגע איז ער געווארען אפיציער און אין 1836 האט מען איהם געמאכט פאר קאמענדאנט אין פארט אינדעפענדעס. ער האט באלד געהייראטהעט אן אינדיאנישעס מעדכען, וועלכע האט איהם אנגעהויבען צו שענקען אלע צוויי יאהר א צווילינג. ער האט יעצט צוועלף קינדער, אלע זיהן.

— זיי וועלען אלע זיין פארטרעפליכע סאלדאטען, האט דער פרעהליכער פראנצויז געענדיגט זיין לאנגע ערצעהלונג. איהר האט זיי געווים געזעהן מארשירען, ווען איהר זייט אריינגעקומען אין פארט, מיין אינגסטער זוהן, פעפע, איז ערשט זיעבען יאהר אלט, ער איז שוין אבער א גוטער סאלדאט.

ער האט געוואלט אביסעל שטאלצירען מיט זיינע קינדער, בעזאנדערס מיטן אינגסטען.

— פעפע! פעפע! האט ער אנגעהויבען צו רופען.

באלד איז פעפע אריינגעקומען אין צימער. דאס איז געווען א האלב ווילדער אינדיאנער. דיא פארב פון זיין הויט איז געווען ברוין, וויא קופער, זיינע האר זיינען געווען לאנג און שווארץ. וויא עס ווייזט אויס, האט ער קיין מאל ניט געוואוסט, וואס א קאם איז און צו וואס מען בענוצט עס. זיך פערקעמען דיא האָר איז ניט אין דער מאדע אין יענע געגענדען.

— פעפע! האט זיך דער קאמענדאנט געווענדעט צו זיין צוועלפטען זוהן, וויין נור דיעזע הערען, אז דוא קענסט דעם מוסטער, וויא א גוטער ארגענטינישער סאלדאט.

פעפע האט גענומען א ביקס פון א ווינקעל און האט זיך געשטעלט גלייך פאר זיין פאָטער. דער פאָטער האט קאמאנדירט: רעכטס! לינקס! האנד אויף! האנד אב! און דער זוהן האט אלעס נאכגעטהאן, וויא א גוט געאיבטער סאלדאט.

לארד גלענארוואן איז געשטאנען, וויא אויף שפילקעס. ער האט געוואלט רעדען פון'ם צוועק פון זיין רייזע און עס האט איהם זעהר ווייניג געקימערט, וויאפיעל זיהן דער קאמענדאנט האט און אויב זיי זיינען שלעכטע סאלדאטען. ער האט אפאר מאל פראָבירט רעדען, אבער ניט דער פראפעסאר, ניט דער קאמענדאנט האבען איהם געוואלט הערן. ווען צוויי פראנצויזען הייבען אן צו רעדען, ווען איהר זיי ניט צוטרייבען מיט באמבעס. זיי מוזען זיך אויסרעדען. עס איז פערגאנגען א גאנצע שטונדע, איידער ביידע פראנצויזען האבען זיך אויסגערעדט, ריכטיגער געזאגט, זיי זיינען מיעד געווארען רעדענדיג. טהאלקאווע איז געשטאנען דיא גאנצע צייט און האט זיי בעטראכט, וויא דיא וואהנזיניגע. ענדליך, ווען זיי זיינען שטיל געבליעבען, האט ער געפרעגט דעם קאמענדאנט:

— וויא קומט עס, וואס מיר האבען אין ערגעץ ניט בעגעגענט קיין אינדיאנער? מיר זיינען געווען אויף דיא פלעצער, וואו זיי קומען זיך צונויף האנדלען מיט דיא ארגענטיניער; מיר זיינען דורכגעפאהרען דיא גאנצע געגענד, וואו זיי האלטען זיך געוועהנליך

אויף און מיר האבען אין ערגעץ קיינעם ניט געטראפען. וויא קומט עס ?

— זיי זיינען דא מעהר ניטא איבערן קריעג, האט דער קאמענדאנט געענטפערט.

— קריעג ? וואס פאר א קריעג ?

— צווישען ארגענטיניען און פאראגוואי איז יעצט אויסגעבראכען א קריעג.

— וואס געהט דאס אן דיא אינדיאנער, וואס צווישען ארגענטיניען און פאראגוואי איז א קריעג ?

— דיא אינדיאנער בענוצען דעם קריעג אום צו רויבען. איינינע האבען זיך פעראייניגט מיט'ן גענעראל פלארעס, דעם קאמאנדיר פון דער ארגענטינישען ארמעע. זיי פאלען אן אויף די דערפער און פארמס אין פאראגוואי און רויבען און מארדען דיא איינוואינער. אנדערע זיינען צו געשטאנען צו דער ארמעע פון פאראגוואי און רויבען און מארדען דיא איינוואינער פון בוענאס אייערעס. ביידע רעגיערונגען בעצאהלען זיי זעהר גוט פאר זייערע מערדערייען און רויבערייען.

— און וואו זיינען דיא קאציקען ? האט טהאלקאווא ווייטער געפרעגט.

— דיא קאציקען זיינען געגאנגען מיט זייערע פעלקער אין קריעג.

ערשט יעצט האט זיך דער פראפעסאר דערמאנט, אז אין ארגענטיניען איז יעצט א קריעג איבער א פרעזידענט. דאס לאנד פארגוואי האט אויפגעשטעלט איהר פרעזידענט און בוענאס אייערעס האט איהר פרעזידענט. דיא אינדיאנער בענוצען אזא געלעגענהייט. זיי נארען אפ ביידע פארטעיען, פערדינגען זיך אלס שפיאנען, אלס סאלדאטען. זיי טהוען אבער גאר ניט, נור זיי רויבען, מארדען און מאכען געפאנגענע.

לארד גלענארוואן איז געווען פערצווייפעלט. דער גאנצער צוועק פון זיין רייזע איז יעצט פערניכטעט. זיי האבען אזוי פיעל געליטען, זיינען איבערגעשטאנען אזוי פיעל ליידען און צום סוף זיינען די אינדיאנער, וועלכע האלטען קאפיטאן גראנט געפאנגען ערגעץ אוועקגעגאנגען. — וואו ? וויא קען מען זיי יעצט זוכען ? קען מען זוכען דעם ווינט אין פעלד ? — לארד גלענארוואן האט אראפגעלאזען טרויעריג דעם קאפ אויף דער ברוסט און האט זיך פערטראכט. ענדליך איז דער מאיאר געפאלען אויף א שכל.

— ווען דער קאמענדאנט פון דיעזער פעסטונג איז אזוי גוט בעקאנט מיט דיא אינדיאנער, האט ער געזאגט צו לארד גלענארוואן, דארף ער דאך וויסען, אויב דער קאציק קאלפוקורו האט געהאט א געפאנגענעם ? זיין פרוי איז אן אינדיאנערין, צו איהר קומען געוויס איהרע לאנדסלייט און איהרע פערוואנדטע אויף וויזיטען. זיא וויים געוויס פון אלעמען, וואס עס קומט פאר אין דיא פאמפאס.

לארד גלענארוואן האט געפרעגט דעם קאמענדאנט אויף פראנצויזיש, אויב ער וויים ניט פון א געפאנגענעם אייראפעער ביים קאציק קאלפוקורו ?

— געוויס, וויים איך, האט דער קאמאנדאנט געענטפערט.

דיעזע ווערטער האבען אלעמען אויפגערעגט, אלע האבען זיך ארומגעשטעלט ארום קאמענדאנט, אלע זיינען געווען נייגעריג צו הערן פון איהם, וואס מיט דעם געפאנגענעם איז געשעהן.

— דערצעהלט אונז ! דערצעהלט אונז אלעס, וואס איהר וויסט פון'ם געפאנ־

גענעם! האבען זיך אלע אנגערופען מיט איין קויל. דאס איז דאך דער צוועק פון אונזער רייזע.

דער קאמענדאנט האט געטראכט אייניגע מינוטען, דאן האט ער געזאגט.

— מיט אייניגע יאהר צוריק האט דער קאציק קאלפוקורו געפאנגען גענומען עטליכע אייראפעער. איך ווייס דערפון, אבער איך האב זיי ניט געזעהן, ווייל דיא אינדיאנער קומען קיין מאל ניט מיט זייערע געפאנגענע צום פארט. זיי האבען מורא, אז מען זאל זיי דא ניט בעפרייען.

— ווען איז דאס געוועזען? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— מיט עטליכע יאהר צוריק.

עס קען ניט זיין! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען. עס איז ערשט צוויי יאהר זייט קאפיטאן גראנט האט געליטען שיפברוך אין דיעזער געגענד.

— ניין, מילארד, האט דער קאמענדאנט געענטפערט. עס איז שוין מעהר אלס דריי יאהר. עס איז געוועזען.... עס איז געוועזען....ווען פעפע איז אלט געוועזען א יאהר.... דער קאציק קאלפוקורו האט געהאט צוויי געפאנגענע. —

— דריי, מיינט איהר.

— ניין, צוויי.

— ענגלענדער? האט לארד גלענארוואן ווייטער געפרעגט.

— ווער זאגט אייך, אז זיי זיינען געוועזען ענגלענדער? האט זיך דער קאמענדאנט געבייזערט. — עס איז געוועזען א יין פראנצויז און א יין איטאליענער. דעם איטאליענער האבען דיא אינדיאנער געטויטעט און דער פראנצויז האט זיך גערעטעט. אזוי האט מען מיר געזאגט.

— אה! יעצט פערשטעה איך אלעס! האט אויסגערופען דער פראפעסאר. יעצט האט זיך אלעס אויפגעקלערט. יעצט איז מיר אלעס דייטליך.

— וואס פערשטעהט איהר? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. וואס איז אייך אזוי דייטליך?

— מיינע פריינד! האט געזאגט דער פראפעסאר ערנסט. עס טהוט מיר לייד, אייך צו זאגען א טרויעריגע וואהרהייט. מיר האבען א טעות געהאט. מיר זיינען געגאנגען אויף א פאלשע שפור. קאפיטאן גראנט איז קיין מאל ניט געוועזען געפאנגען ביים קאציק קאלפוקורו. דאס איז גאר געוועזען א פראנצויז ביי איהם געפאנגען. איהר הערט דאך אלע, אז דאס איז געשעהן מיט פינף—זעקס יאהר צוריק. איך האב אויך געהערט פון דער געשיכטע. דאס איז געוועזען א פראנצויז מיט'ן נאמען גוסטאף גינאר, איך האב איהם געקענט. דיא אינדיאנער האבען איהם עטליכע יאהר ארומגעשלעפט מיט זיך, ביז עס איז איהם געלונגען צו אנטלויפען. פאר מיין אברייזע קיין קאלקוטא איז ער געקומען קיין פאריז. אלע צייטונגען זיינען געוועזען פול מיט איהם. מיר האבען געמאכט א גרויסען פעהלער. מיר זיינען נאכגעגאנגען דיא שפור פון'ם פראנצויזישען גינאר.

אלע האבען געשוויעגען. יעדער האט איינגעזעהן אז דער פראפעסאר האט רעכט, אז זיי האבען געמאכט א פעהלער אונגערן, אבער דאך א פעהלער. עס איז

וואהר, אז טהאלקאווע האט זיי פערפיהרט. איז ער אבער שולדיג דארין? קען מען איהם בעשולדיגען? ער האט געזאגט, וואס ער האט געוואוסט. ער וויים ניט קיין אונטערשיעד פון א פראנצויז ביז אן ענגלענדער. ביידע זיינען ביי איהם אייראפעער.

דער פראָפעסאר האט יעצט ערקלערט טהאלקאווען דעם פעהלער, וואס ער האט בעגאנגען.

— האט איהר ניט געהערט פון געפאנגענע ענגלענדער? האט דער פראָפעסאר געפרעגט דעם קאמענדאנט.

— ניין! האט דער קאמענדאנט געענטפערט. זייט יענע צוויי, דער פראנצויז און דער איטאליענער, זיינען געפאנגען געווען, האבען דיא אינדיאנער קיין אייראָפעער ניט געפאנגען.

— ווייסט איהר עס פאר געוויס? האט דער פראָפעסאר ווייטער געפרעגט.

— איך וויים עס פאר געוויס. ביי אונז ווייס מען פון אלעמען, וואס עס קומט פאָר ביי דיא אינדיאנער.

— האט איהר ניט געהערט פון א שיף, וועלבע איז אונטערגעגאנגען ערגעץ לעבען פאטאגאָניען?

דער קאמענדאנט האט זיי דערצעהלט אלעס, וואס ער האט געוואוסט פון שיפען, וועלבע זיינען אין דיא לעצטע צוויי יאהר אונטערגעגאנגען אין יענע געגענדען. אבער די מאטראזען און דער שיפסקאפיטאן האבען זיך גערעטעט און זיינען געפאהרען קיין בוענאס איירעס אדער קיין טשילי.

נאך דעם אלעמען, וואס דער קאמענדאנט האט דערצעהלט, האבען זיי געזעהן גאנץ דייטליך, אז זיי האבען דא מעהר ניט וואס צו טהאן. עס איז געווען אומזיסט זייער גאנצע רייזע, קאפיטאן גראנט האט געליטען שיפברוך ניט אין פאטאגאניען, זאָנדערן ערגעץ אנדערש. דער קליינער ראָבערט האט געוויינט, ווען מען האט איהם אלעס ערקלערט. לארד גלענארוואן איז געווען אין דער גרעסטער פערצווייפלונג. דער פראפעסאר איז געווען טרויעריג און האט גערעדט צו זיך אליין. דער מאיאָר און טהאלקאווע זיינען געשטאנען, וויא שטיקער האלץ און האבען קיין וואָרט ניט גערעדט.

מען האט געמוזט ענדליך געהן צוריק אין גאסטהויז און טראכטען, וואס מען זאל ווייטער טהאן. דער קאמענדאנט איז צוואר געווען זעהר העפליך און האט זיי איינגעלאדען אויף מיטאג. ער האט זיי געוואלט וויזען, אז זיין פרוי, דיא אינדיאנערין, קען זעהר גוט קאָבען. אונזערע רייזענדע אבער זיינען געווען אזוי טרויעריג, אז זיי האבען זיך אפגעזאגט פון דער עהרע צו עסען אן אינדיאנישען מיטאג. זיי האבען זיך געזעגענט מיטן קאמענדאנט, האבען איהם געדאנקט, פאר דיא נאכריכטען, וואס זיי האבען פון איהם ערהאלטען און זיינען צוריק געגאנגען קיין טאנדיל אין גאסט־הויז, וואו זיי האבען געלאזען זייערע פערד.

ווען זיי זיינען אנגעקומען אין גאסט־הויז, האט דער פראפעסאר געבעטען לארד גלענארוואן, ער זאל איהם געבען דיא בריעף, וואס ער האט געפונען אין פלאש. ער האט זיך אניעדער געזעצט אין דרויסען אונטער א בוים און האט זיי אנגעהויבען נאך א מאל צו לעזען און צו קלערען וואס אין דיא בריעף שטעהט. ער האט געטראכט,

געקלערט, קעקנייטשט דעם שטערן. ענדליך איז ער צוגעגאנגען צו לארד גלענארוואן און האט איהם געזאגט.

— קוים איז קאפיטאן גראנט ניטא אין דיא פאמפאס, איז ער ניטא אין אמעריקא.

— אבער דיא בריעף זאגען דאך דייטליך פאטאגאניען! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען.

— מיר האבען דיא בריעף פאלש געלעזען. ער איז ניטא אין פאטאגאניען. ער האט געליטען שיפברוך אין אנאנדער געגענד. איך וועל עס אויסגעפינען. איך וועל אויסזוכען אלע לאנדקארטען פון דער וועלט, ביז איך וועל עס אויסגעפינען. ווען איך וועל עס ניט אויסגעפינען, זאל איך ניט הייסען זשאק פאגאנעל.

22טעס קאפיטעל.

דיא פערפלייצונג.

זיי האבען איבערגענעכטיגט אין טאנדיל. דיא נאכט האבען זיי פערבראכט זעהר טרויעריג. לארד גלענארוואן, ראבערט און דער פראפעסאר זיינען א גאנצע נאכט ניט געשלאפען. דער פראפעסאר האט זאגאר פערגעסען צו בעטראכטען טאנדיל. ער איז געוועזען אזוי פערטיעפט אין זיינע געדאנקען און פארשונגען, אז ער האט פארגעסען אן זיין געאגראפיע.

אין דער פריה האט מען דאך געמוזט פאהרען. זיי זיינען דאך ניט געקומען בעזעצען זיך אין טאנדיל. לארד גלענארוואן האט געפרעגט טהאלקאווען, וויא ווייט זיי האבען נאך ביז אין פארט סאן אנטאניא, וואו זיין שיף, דיא „דונקאן"ווארט אויף איהם. טהאלקאווע האט ערקלערט, אז ווען זיי וועלען ניט האבען קיין איבערשלאג אויפ'ן וועג קענען זיי קומען קיין סאן אנטאניא אין פיער טעג.

עס האט נאר ניט געהאלפען. מען האט געמוזט פאהרען. טהאלקאווע האט אנגעזאטעלט דיא פערד, האט געקויפט אביסעל פראוויאנט, איינינע זאכען, וואס האט זיי אויסגעפעהלט, און האט געגעבען א צייכען צום פאהרען.

טרויעריג איז מען ארויסגעפאהרען פון טאנדיל. טרויעריג איז מען געפאהרען ווייטער. קיינער האט ניט גערעדט קיין ווארט. לארד גלענארוואן איז געוועזען אזוי ניעדערגעשלאגען, אז ער איז געזעסען אויף זיין פערד, וויא א לעהמענער גולם. ער האט זאגאר ניט געוואלט קוקען צו ראבערט'ן. עס האט איהם געריסען דאס הערץ, יעדעס מאל, ווען ער האט א קוק געטהאן אויף דאס אונגליקליכע קינד.

לאנגזאם זיינען זיי געפאהרען ווייטער. יעצט זיינען זיי געפאהרען אויף א זיכערן וועג, גלייך צום אטלאנטישען וועלט־מעער. דער טאג איז געוועזען זעהר הייס. זיי האבען אבער בעגעגענט אויפ'ן וועג פיעלע טייכען און טייכלעך מיט פרישעס, גוטעס וואסער. דיא געגענד האט זיך באלד געענדערט. זיי זיינען ארויסגעפאהרען פון דיא פאמפאס. זיי זיינען געפאהרען זעהר שנעל און זיינען דעם ערשטען טאג איינגעפאהרען איבער פערציג מייל. דעם אנדערן טאג האט זיך דאס וועטער אין גאנצען געענדערט. דער הימעל האט זיך בעדעקט מיט שווערע, שווארצע וואלקענס. א קאלטער ווינד האט אנגעהויבען צו וועהן פון'ם מעער. נעגען מיטאג האט אנגעהויבען שטארק צו רעגענען.

זיי זיינען געפאהרען זעהר לאנגזאם, יעדער האט זיך געמוזט איינהילען אין זיין דעק. זיי האבען ניט געפונען קיין אָרט, וואו זיך צו שיצען געגען רעגען. זיי האבען קוים איינגעזופט א בערגעל, וואו איבערצוגעכטיגען. אויפ'ן בערגעל איז דאך ניט געווען אזוי נאס און מען האט זיך געקענט לעגען אויף דער ערד איינגעהילט אין א דעק.

דעם דריטען טאג אין דער פריה האט דער רעגען אביסעל אויפגעהערט, דער וועג אבער איז געוואָרען זעהר שווער. אומעדום האבען זיי געטראָפען טייכלעך און טיעפע גריבער מיט וואסער, וועלכע מען האט געמוזט גאנץ פאָרזיכטיג ארומפאהרען. וואס ווייטער זיי זיינען געפאהרען, איז דיא געגענד געוואָרען אלץ זומפיגער און בעדעקט מיט וואסער. פון צייט צו צייט האט וויעדער אנגעהויבען צו רעגענען. זיי זיינען געקומען אין ערטער, וואו דיא פערד זיינען אריינגעפאלען ביז אין בויך אין זומפ און מען האט זיי מיט שווערער מיה געמוזט ארויסשלעפען. דער וועג איז געוואָרען מיט יעדער מינוט געפעהרליכער. ראבערט איז געראדע ארויסגעפאהרען איינינע צעהנדליג שריט פאָראויס. פלוצלונג האט ער זיך אומגעקעהרט און האט געשריען:

— הערר פראפעסאר! הער פראפעסאָר! דא וואקסען הערנער פון דער ערד!

— וואס רעדסט דוא, מיין קינד? איך געפין ניט אין דער געאָגראפיע אן אָרט, וואו עס וואקסען הערנער.

— איך ווייס, וואס איך רעד, הערר פראפעסאר, האט ראָבערט געענטפערט. דאס איז א זאָנדערבארעס לאנד. דא וואקסען הערנער פון דער ערד, וויא ביי אונז אין ענגלאנד וואקסט ווייץ. איך וואלט א בעלן געוועזען צו ברענגען קיין ענגלאנד א פראָבע פון דיעזע זאנדערבארע פרוכט.

— עפעס רעדט ער גאנץ ערנסט, האט דער מאיאר געזאגט. מען מוז זעהן, וואס דארט איז אזעלכעס.

— יא, יא, הערר מאיאר, איך האב אליין געזעהן א וואלד פון הערנער.

זיי זיינען צוגעקומען נעהנטער צו דעם אָרט, וואו ראָבערט האט זיי אנגעוויזען און האבען דערזעהן מיט שטוינען, אז פון דער ערד האבען ארויסגעשטעקט גרויסע, לאנגע הערנער פון קיה און אָקסען. זיי זיינען געבליעבען שטעהן, וויא צוגעשמידט צו זייער אָרט פאר שטוינען.

— נו? וואס זאגט איהר יעצט? הערר פראָפעסאר? האט ראָבערט געפרעגט. וואס איז דאס?

דער פראפעסאר האט ניט געוואוסט וואס צו ענטפערן. ער האט ניט פערשטאנען. ער האט זיך געווענדעט צו טהאלקאווע און האט איהם געפרעגט, וואס דאס איז!

— דיא הערנער שטעקען ארויס פון דער ערד, אבער דיא אָקסען זיינען אונטען, האט טהאלקאווע געענטפערט רוהיג.

— וואס רעדט איהר? האט דער פראפעסאר אויסגערופען. דאס קען ניט זיין! איז עס מעגליך, אז א גאנצע הערדע אָקסען זיינען פערזונקען געוואָרען אין זומפ! וויא קען דאס זיין? דיא בהמות זיינען דאך זעהר פארזיכטיג.

— דאס קען זעהר גוט זיין, האט טהאלקאווע געענטפערט רוהיג. עס איז אויף זיי אנגעפאלען א מורא. זיי האבען זיך שטארק דערשראקען און זיינען אנטלאפען

געוואָרען. אין שרעק האָבען זיי ניט בעמערקט דעם זומפּ און זיינען אַלע פּערזונקען געוואָרען אין זומפּ.

עס איז ווירקליך אזוי געווען. עטליכע הונדערט שטיק קיה און אָקסען האָבען זיך רוהיג געפּאַסעט אין דער געגענד. פּלוצלונג איז אויף אנגעפאַלען א יאַגואַר — אַן ארגענטינישער טיגער — זיי זיינען אנטלאָפען און איינער נאָכ'ן אנדערן זיינען אריינגע־פאַלען אין זומפּ און זיינען פּערזונקען געוואָרען. עס איז ניט געווען קיינער, ווער עס זאָל זיי רעטען. מען האָט נאָך געפונען פערבלוטיגטע שטיקער פון דעם אָקס, וועלכען דער יאַגואַר האָט צוריסען.

אייניגע מינוטען זיינען זיי געשטאַנען און האָבען בעטראַכט דיעזעס פעלד, וואו עס האָבען געוואַקסען הערנער. דיא סצענע איז געווען טרויעריג און הערצרייסענד ענדליך זיינען זיי ווייטער געפאָהרען. עס איז וויעדער פערגאַנגען א שטונדע. טהאַלקאַוועו איז פּלוצלונג געוואָרען אונרוהיג. ער האָט זיך אנגעהויבען ארומצוקוקען אין אַלע זייטען. איז געבליעבען שטעהן און איז ווייטער געריטען. באַלד איז ער אראָפּגעפאָהרען פון גלייכען וועג, איז אוועקגעלאָפען עטליכע הונדערט שריט אין א זייט, האָט זיך ארומגעקוקט, איז צוריקגעקומען און איז אוועקגעפאָהרען אין דער אנדערער זייט. באַלד איז ער גאָר געבליעבען שטעהן, באַלד איז ער געפאָהרען צוריק. עס איז געווען דייטליך, אַז ער האָט פאַר עפּעס מורא אדער ער זוכט עפּעס. דער פּראָפעסאָר האָט עס ניט געקענט אויסהאַלטען און האָט איהם ענדליך געפרעגט, פאַר וואָס ער איז אזוי אונרוהיג?

— איך זעה, אַז דיא געגענד איז דורך און דורך געגעצט מיט וואַסער. זייט איך בין א פיהרער און וועגווייזער קומט עס מיר פאַר צום ערשטען מאָל. איך ווייס, אַז דיעזע געגענד איז א טרוקענע. יעצט אָבער זעה איך, אַז אונזערע פערד געהן ביז אין דיא קנעבלעך אין וואַסער.

— וואָס זאָל זיין דיא אורזאַכע דערפון? האָט דער פּראָפעסאָר געפרעגט.

— איך ווייס ניט. איך האָב אויך געזוכט דיא אורזאַכע.

— פיעללייכט איז אויבען אין דיא בערג געגאַנגען זעהר פיעל רעגען, דיא טייכען האָבען פערפלייצט דיא געגענד און מיר הייבען שוין דאָ אָן צו פיהלען דיא שרעקליכע פערפלייצונג.

— דאָס איז מעגליך.

דער פּראָפעסאָר האָט איבערגעגעבען לאָרד גלענאַרוואַן און דיא איבעריגע, פאַר וואָס טהאַלקאַוועו איז אזוי אונרוהיג.

— פרעגט איהם, וואָס זאָלען מיר אַלזאָ טהאָן?

— רייטען שנעל! האָט דער פּאַטאַגאָניער געענטפערט קורץ און שאַרף, וויא זיין שטיינער איז געווען.

— אַלזאָ, לאָמיר רייטען שנעלער, האָט לאָרד גלענאַרוואַן געזאָגט.

דאָס איז אָבער געווען לייכט צו זאָגען, אָבער זעהר שווער אויסצופיהרען. דיא פערד האָבען ניט געקענט לויפען אין א געגענד, וואָס איז געווען בעדעקט מיט וואַסער. דיא ערד איז געווען ווייך און זיי זיינען אפּט אריינגעקראָכען ביז אין דיא קניע אין

בלאָטע. זיי האבען זיך געמחט שלעפען לאנגזאם און פארדיכטיג. עס איז נאך געווען א גליק, וואס דער רעגען האט אויפגעהערט. פון אין דער פריה אן האט עס ניט גערעגענט. געגען צוויי אוהר נאכמיטאג אבער האט זיך דער הימעל ווידער בעדעקט מיט וואלקענס און עס האט אנגעהויבען צו גיעסען א שרעקליכער רעגען. עס האט געגאסען עמערוויים. אונזערע רייזענדע האבען זיך איינגעוויקעלט אין זייערע דעקען און זיינען דאך באלד דורכגענעצט געווארען ביז אין לייב.

זיי האבען זיך אזוי געשלעפט ווייטער, ביז זיי זיינען צוגעקומען צו אן ארים און איינגעפאלען שטיבעלע. עס איז געווען לעדיג. דער ווירטה איז ערגעץ אוועקגעפאהרען און האט זיא אוועקגעווארפען. עס איז געווען טרויעריג און שמוציג, וויא מען קען זיך נור דענקען. אין אנאנדערער צייט וואלט לארד גלענארוואן ליעבער גענעכטיגט אין דרויסען, אלס אין אזא שטיבעלע. היינט אבער אין א רעגען, איז דאס אויך גוט געווען. עס האט דאך אביסעל געשיצט געגען רעגען. מען האט פראבירט מאכען א פייער. דאס גראז אבער איז געווען נאס, אלעס איז געווען נאס. מיט גרויסער מיה איז עס זיי געלונגען צו מאכען א פייער, וועלכער האט מעהר גערייכערט אלס געברענט.

מיעד, צובראכען און טרויעריג האט מען גענעסען דעם סאפער. קיינער האט זאגאר קיין אפעטיט ניט געהאט צו עסען. דער פראפעסאר האט געוואלט שפאסען. עס איז איהם אבער ניט געלונגען. קיינער האט ניט געוואלט לאכען.

— מיינע וויצען זיינען אויך פערנעצט געווארען, האט ער ענדליך געזאגט, ווען ער האט געזעהן אז קיינער לאכט ניט.

מען האט אפגעגעסען און יעדער האט זיך געזוכט א געלעגער, וואו זיך אויסצורוהען. דאס וועטער איז געווען שרעקליך. א שטארקער ווינד האט געוועהט. דאס ארימע שטיבעלע האט געציטערט און געקנאקט. עס האט זיך אויסגעוויעזען, אז אט, אט פאלט זיא אום אויף אונזערע רייזענדע. דער רעגען האט נאך אלץ געגאסען. אונזערע רייזענדע האבען זיך געקייקעלט אויפ'ן שמוציגען באדען. ענדליך זיינען זיי דאך אנטשלאפען געווארען.

דיא פערד האבען געליטען זעהר שטארק. זיי זיינען געשטאנען א גאנצע נאכט אין דרויסען אויפ'ן רעגען. אין דער פריה האט דער רעגען צוואר אויפגעהערט, אבער דיא גאנצע געגענד איז געווען בעדעקט מיט וואסער. אונזערע רייזענדע האבען זיך אויפגעכאפט און דערזעהן מיט שרעק, אז זיי געפינען זיך אויף א סארט אינזעל, ארום און ארום זיי איז וואסער. דער פראפעסאר האט אנגעהויבען צו קוקען אין זיינע לאנדקארטען און האט אויסגעפונען, אז זיי געפינען זיך צווישען צוויי גרויסע טייכען. וואהרשיינליך, האט ער זיך געטראכט, זיינען ביידע טייכען ארויס פון זייערע ברעגעס און האבען פערפלייצט דיא געגענד. ביידע טייכען האבען זיך פעראייניגט און האבען געבילדעט א גאנצעס מעער.

ער האט פערשטאנען זייער לאגע. מען מוז אנטלויפען. מען מוז ערגעץ אויסזוכען א בערגעל, וואו זיך צו רעטען. מיט יעדער מינוטע וועט אנקומען אלץ מעהר וואסער. זייער שטיבעלע וועט פערטרונקען ווערן און זיי וועלען אומקומען. מען האט

באלד אנגעזאטעלט דיא פערד און מען איז אוועקגעפאהרען. זיי האבען געטריעבען דיא פערד, וויא זיי האבען נור געקענט.

אום צעהן אוהר איז טהאלקאוועס פערד געווארען זעהר אונרוהיג. עס האט געשפרונגען, עס האט זיך געווארפען, עס איז געלאפען, עס איז געבליעבען שטעהן. — קורץ, מען האט געזעהן, דעם פערד איז עפּעס געשעהן.

— וואס איז מיט דיין פערד, פריינד טהאלקאוועס ? האט דער פּראפעסאר געפרעגט. האבען איהם אפּט ניט דיא פיאווקעס (בלוטעגעל) צו ביסען ?

— ניין.

— האט ער זיך עפּעס דערשראקען ?

— ניין.

— אלזא, וואס איז איהם ?

— ער פיהלט א געפאהר.

— וואס פאר א געפאהר ?

— איך וויים ניט.

מען האט זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, דאכט זיך, עס איז ניטא קיין געפאהר. נור טהאלקאוועס שארפעס אויער האט געהערט ערגעץ גאנץ וויט א גערויש, וויא דאס רוישען פון דיא וואסערן פון'ם מעער, ווען דיא פלוט קומט אן. באלד האבען אלע דערהערט שרעקליכע געשרייען. פערד, קיה, אקסען, שעפסען און פיעלע קלענערע און גרעסערע חיות האבען געמעקעט, געהירזעט, געשריען, געברומט און געבילט. זיי זיינען אלע געלאפען אויסגעמישט און דערשראקען. זיי זיינען געלאפען, וואוהין זייערע פיס האבען זיי געטראגען, וואוהין זייערע אויגען האבען זיי געוויזען. עס איז געווארען א שרעקליכער רעש, הערצרייסענדער ליארם. עס האט פערקלעמט ביים הארצען צו זעהן, וויא דיעזע אלע טהיערע זיינען געווען דערשראקען, זיינען געלאפען, האבען געטרעטען איינער אויפ'ן אנדערן און האבען אזוי טרויעריג געשריען און געבעטען, מען זאל זיי העלפען. אונזער רייזענדע האבען בעטראכט מיט שרעק דיעזע שוידערהאפטע סצענע.

— אנדא ! אנדא ! (שנעל ! שנעל !) האט טהאלקאווע אויסגערופען אויסער זיך.

— וואס איז אזעלכעס ? האט איהם דער פּראפעסאר געפרעגט.

— דיא פערפלייצונג ! האט טהאלקאווע געזאגט.

ערשט יעצט האבען אונזערע רייזענדע דערזעהן דיא שרעקליכע געפאהר, אין וועלכע זיי געפינען זיך פון דער וייטענס האט זיך געוויעזען א הויכער בארג שוים, וועלכער האט זיך. געקייקעלט מיט א שרעקליכער געשווינדיגקייט און האט אלעס מיט געריסען מיט זיך. עס איז אנגעקומען א שרעקליכעס וואסער פון דיא בערג. יעצט האבען זיי פערשטאנען, פאר וואס טהאלקאווע האט אזוי געשריען : אנדא ! (שנעל !). אין איינינע מינוטען וועט דיא גאנצע געגענד זיין בעדעקט מיט וואסער. אין איינינע מינוטען ארום וועט דא זיין א גאנצעס מעער.

אונזערע רייזענדע האבען געגעבען זייערע פערד דיא שפּארען. דיא פערד אליין האבען געפיהלט דיא געפאהר און זיינען געלאפען, וויא וויט זיי האבען געקענט.

— אמרא! אנדרא! האט געשריען טהאלקאווע. לויפט שנעל! רעטעט אייך! מיר זיינען פערלארען.

זיי זיינען געלאפען, וויא זיי האבען געקענט. דיא געגענד איז אבער אלע מאל געווארען אלץ מעהר בעדעקט מיט וואסער. דער שרעקליכער בארג וואסער האט גערוישט הינטער זיי אלץ העכער, אלץ דראהענדער, אלץ שרעקליכער. עס האט גע־דויערט אונגעפעהר (אן ערך) א פערטעל שטונדע. אונזערע רייזענדע האבען נאך אלץ געקעמפפט און האבען זיך נאך אלץ געוואלט רעטען. באלד אבער זיינען דיא פערד צונעשטאנען. זיי זיינען געשטאנען שוין ביזן בויך אין וואסער. זיי האבען מעהר שוין נים געקענט לויפען. דאס וואסער איז געווארען אימער העכער.

— מיר זיינען פערלארען! האט אויסגערופען דער מאטראז ווילסאן. מיין פערד שווימט! ער קען שוין נים געהן.

אלע זיינען געווארען בלייך, וויא קאלך. זיי האבען דערזעהן, אז זייערע פערד שווימען שוין אויך. — וויא לאנג אבער קענען זיי שווימען? וואס וועט זיין, אז דאס וואסער וועט אנקומען? דאמאלס וועלען דאך דיא פערד נים קענען שווימען. דאס שטארקע וואסער וועט זיי מיטרייסען מיט זיך. — זיי זיינען פערלארען. קיינע הילפע, קיינע רעטונג!

דאס וואסער איז ווירקליך געווארען אלץ שטארקער און האט געשלעפט דיא פערד מיט זיך, מיט אן אונגעהייערער געשווינדקייט. יעדער האט זיך אנגעהאפט אן דעם האלז פון'ם פערד און האט געווארט דיא לעצטע מינוט. פלוצלונג האט דער מאיאר אויסגערופען:

— א בוים!

— א בוים? וואו איז א בוים? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— אן דארט זעה איך א גרויסען בוים, האט טהאלקאווע געוויזען מיט דער האנד.

אלע האבען אויפגעהויבען דיא קעפ און האבען דערזעהן א גרויסען ניסענבוים מיט ברייטע צווייגען, וועלכער איז געשטאנען וויא א ריזע הויך איבערן וואסער. אלע האבען זיך יעצט געצויגען צום בוים. עס איז נאך געווען א גליק, וואס דער בוים איז געשטאנען אראפ וואסער און דאס וואסער האט זיי געראדע געטראגען צום בוים.

פלוצלונג האט טאָם אויגוסטינ'ס פערד געגעבען א שרעקליכען געשריי, וויא דאס געשריי פון א קינד, ווען עס טהוט איהם עפעס שטארק וועה. אין א סעקונדע ארום איז ער פערשוואונדען געווארען אונטערן וואסער. טאָם האט קוים צייט געהאט ארויסצושלעפען זיינע פיס פון דיא קניע ריעמען. ער איז דערטרונקען געווארען.

— האפ דיך אן ביי מיין זאטעל, האט איהם לארד גלענארוואן געזאגט.

— איך דאנק אייך, מילארד. איך בין א מאטראז און קען גוט שווימען.

— ראָבערט, וויא אזוי שווימט דיין פערד? האט לארד גלענארוואן געפרעגט בעזארגט.

— אה! מיין פערד שווימט, וויא א פיש, האט ראבערט געענטפערט.

— אך! רעטעט אייך! האט אין דיעזע מינוטע אויסגעשריען דער מאיאר נים מיט זיין קול.

עס איז שוין אבער געווען שפעט זיך צו ראטעווען. דער שרעקליכער בארג שוים, א כוואליע פון פערציג פוס די הויך און פון עטליכע מיליאן טאן וואסער, איז אין דיעזע מינוט אנגעקומען און האט פערשלונגען אונזערע רייזענדע, — עס איז פערגאנגען איין מינוט. נור איין מינוט, אבער א שרעקליכע, שוידערהאפטע מינוט. —

באלד האט זיך ארויסגעוויזען א קאפ — טהאלקאווע מיט זיין פערד; באלד האבען זיך אנגעהויבען ארויסצו־ווייזען אנדערע קעפ; באלד זיינען אלע אונזערע רייזענ־דע ארויסגעשוואומען פון אויבען. זייערע פערד זיינען פערשוואונדען געווארען. די שרעקליכע כוואליע האט זיי אוועקגעשלעפט. די מענשען אבער האבען אלע געקענט שווימען און זיינען ארויפגעשוואומען. דאס וואסער האט זיי ארויפגעווארפען אויפ'ן בוים.

— מוטה, פראפעסאר! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען, ווען ער האט דער־זעהן, אז טהאלקאווע האט איהם אנגעהאפט ביים קראגען.

דער פראפעסאר איז געווען דער איינציגער, וועלכער האט ניט געקענט שווימען. טהאלקאווע האט עס געוואוסט און האט זיך געגעבען אלע מעגליכע מיה איהם צו ראטעווען.

— אהא, זארגט אייך ניט פאר מיר, האט דער פראפעסאר געענטפערט, איך בין זאגאר צופריעדען — בול!

אין דיעזע מינוט האט ער אנגענומען א פול מויל מיט שמוציגע וואסער און האט ניט געקענט ערקלערן, מיט וואס ער איז צופריעדען.

אין א מינוט ארום האבען זיך אלע געהאלטען ארום בוים. ראבערט איז ארויפ־געקלעטערט אויף איהם, וויא א פייגעלע. די מאטראזען זיינען איהם נאך געקלעטערט און האבען געהאלפען לארד גלענארוואן און דעם פראפעסאר ארויפקלעטערן.

דער בוים איז געשטאנען כמעט אין גאנצען אין וואסער, נור זיינע אייבערשטע ברייטע און שטארקע צווייגען האבען ארויסגעשטעקט איבער די רוישענדע און שוי־מענדע וואסערן. אונזערע רייזענדע האבען זיך באלד אניעדערגעזעצט אפרוהען אויף זיינע ברייטע צווייגען. ווען איינער וואלט דאמאלס פערבייגעפאהרען און וואלט דער־זעהן דיעזען בוים, וואלט ער זיך געוויס געוואונדערט, וואס פאר א זאנדערבארע פריכטע עס וואקסען אויף איהם. ליידער, איז דאמאלס קיינער ניט דורכפאהרען. די גאנצע געגענד איז געווען בעדעקט מיט וואסער.

יעצט ערשט האבען אונזערע רייזע דע בעמערקט, אז אין דער צייט, וואס טהאל־קאווע האט זיך בעמיהט צו ראטעווען דעם פראפעסאר און איהם ארויפצוזעצען אויפ'ן בוים, איז זיין פערד, טהאאוקא אוועקגעשוואומען. ער האט געהירזעט און געבעטען הילף.

— פריינד טהאלקאווע, ווערסט דוא לאזען דיין פערד פערלארען געהן? האט איהם דער פראפעסאר געפרעגט.

— איך? מיין טהאאוקא? קיין מאל ניט.

ער איז ארא‍פגעשפרונגען פונ'ם בוים אין וואסער און איז נאכגעשוואומען זיין פערד. אין איינינע מינוטען האט ער איהם דער־רייכט. פערד און רייטער זיינען ערגעץ אוועקגעשוואומען און זיינען פערשוואונדען געווארען אין ד קען נעבעל. וואו זיינען זיי אהין געקומען? — ווער קען עס וויסען?

28סטעס קאפיטעל.

צווישען הימעל און וואסער

דער בוים, אויף וועלכען אונזערע רייזענדע האבען זיך אזוי זאנדערבאר גערעטעט, איז געוועזען עהנליך צו א ניסען בוים. דאס איז אבער ניט געוועזען קיין ניסען בוים, זאנדערן אן אָמבו Ombu, איינער פון דיא זעלטענסטע בוימער אין ארגענטיניען. מען טרעפט איהם אן שטענדיג אליין. ער וואקסט קיין מאל ניט מיט אנדערע בוימער צו זאמען. ער וואקסט אויס זעהר הויך און צו שפרייט זיך זעהר שטארק. זיינע גראבע שטארקע ווארצלען גראָבען זיך איין גאנץ טיעף אין דער ערד און ער האלט געוועהנליך אויס אלע שרעקליכע שטורמווינדען.

דער בוים אָמבו, אויף וועלכען אונזערע רייזענדע האבען זיך גערעטעט, איז געוועזען אן אלטער, שטארקער בוים מיט גרויסע ברייטע צווייגען. דאס איז געוועזען א גאנצער וואלד. ווען אונזערע רייזענדע זיינען ארויפגעקראבען אויף איהם, זיינען דארט געוועזען א גאנצע קאָלאָניע פון הונדערטער פייגעל, וועלכע האבען זיך אויך גערעטעט אויף דיעזען בוים פון דער שרעקליכער פערפלייצונג. ראָבערט און דער מאטראָז ווילסאן זיינען ארויפגעקלעטערט אויף דיא העכסטע צווייגען אום צו בעטראכטען דאס לאנד ארום.

א שרעקליכעס בילד האט זיך זיי פארגעשטעלט. וויא וויט דאס אויג האט נור געקענט גרייכען, האט מען געזעהן נור הימעל און וואסער. בוימער, שטיקער האלץ, טוידטע קיה, אָקסען און אנדערע בהמות און חיות זיינען ארומגעשוואומען אין אלע זייטען. ווייט, ווייט אויפ'ן וואסער האט מען געזעהן א שווארצען פלעק. א מענש האָט געקעמפפט מיט דיא שרעקליכע כוואליעס.

— טהאלקאווע! טהאלקאווע! האט ראָבערט אויסגערופען. ער וועט זיך רעטען! ער וועט רעטען זיין פערד, ער וועט אונז אלע רעטען!

אונטען זיינען דערווייל געזעסען לארד גלענארוואן, דער פראָפעסאָר און דיא איבעריגע און האבען בעקלערט זייער לאגע. פרעהליך איז געוויס קיינעם ניט געוועזען אויפ'ן הארצען. זיצען אויף א בוים, ווען ארום אייך רוישט און שוימט דאס וואסער, איז ניט גאנץ אנגענעהם.

— אלזא, וואס טהוט מען יעצט? האט לאָרד גלענארוואן געזאָגט טרויעריג.

— וואס זאל מען טהאן? האט דער פראָפעסאָר געלאכט. מיר מוזען זיך מאַבען א נעסט.

— מאַכען א נעסט? האט ראָבערט געפרעגט.

— געוויס! יעדער פון אונז וועט זיך מאכען א נעסט און מיר וועלען לעבען, וויא דיא פויגעל אויף ביימער. עס וואלט געוויס בעסער געווען, מיר זאלען יעצט קענען לעבען אין וואסער, וויא דיא פיש.

— דאס אלעס איז זעהר שעהן. ווער וועט אונז געבען עפעס צו פיקען? האט מאם אויגוסטין געפרעגט.

— איך וועל אייך פערשאפען, וואס צו פיקען! האט אויסגערופען דער מאיאָר.

אלע האבען א קוק געטהאן צו איהם און האבען דערזעהן, אז דער פראקטישער מאיאר האט צוזאמענגעבונדען איינינע צווייגען צוזאמען און זיצט זיך גאנץ רוהיג, וויא אין א ראקין־טשער.

— אזוי, מאיאר ריטשארדסאן! איהר האט עס גאנץ בעקוועם. איהר האט שוין א שטוהל און שאקעלט זיך גאנץ רוהיג אויפ'ן בוים.

— געוויס! וויא באלד ניט דערטרונקען ווערן, מוז מען זעהן צו לעבען בעקוועם און צו האבען א ביסעל פערגניגען אין לעבען.

— איך האב אויך אזוי געטראכט, האט דער פראפעסאר געזאגט, אבער איך בין צערשטערט און האב באלד פערגעסען, וואס איך האב אין זינען געהאט.

— אבער וואס וועט איהר אונז געבען צו עסען? האט לארד גלענארוואן גע־פרעגט דעם מאיאר.

דער מאיאר האט ארויסגענומען א גרויסען זאק און האט זיי געוויזען.

— דאס האט מיר טהאלקאווע געלאזען א פרעזענט, איידער ער איז פון אונז אוועקגעשוואומען. איך מיין, אז דא וועלען מיר האבען שפייז אויף דריי טאג.

— איך מיין, אז דאס וואסער וועט אפלויפען אין א טאג. האט טאם אוינוס־טין געזאגט.

— ווען ניט, וועלען מיר מוזען זוכען א מיטעל, וויא אוועקצופאהרען פון דאנען, האט דער פראפעסאר געענטפערט.

— וויא באלד אזוי, דארפען מיר עפעס נעהמען אין מויל אריין, האט דער מא־יאר אויסגערופען. היינטיגען טאג וועלען מיר שוין געוויס פערברענגען דא אויפ'ן בוים. מארגען וועלען מיר זעהן, וואס מיר האבען ווייטער צו טהאן.

— עס וואלט זעהר גלייך געווען עפעס צו פיקען, האט ווילסאן געזאגט. ליידער, זיינען מיר ניט, וויא דיא פייגעל. מיר קענען ניט פיקען קיין רויע זאכען, מיר מוזען האבען פייער. וואו נעהמט מען יעצט פייער?

— מיר וועלען מאכען א פייער, האט דער פראפעסאר געזאגט.

— מיט וואס? וואו האט איהר האלץ?

— דער ליעבער בוים, וועלכער האט אונז געראטעט, וועט שוין זיין אזוי גוט און וועט אונז געבען אביסעל האלץ.

— מיט וואס אבער וועט איהר מאכען פייער? מיר האבען קיין שוועבעליך נים.

— מיר דארפען ניט קיין שוועבעלעך, האט דער פראפעסאר געזאגט. ניט מיר נור אביסעל טרוקענע בלעטער, אדער טרוקענעם מאאס (מאָך) און איך וועל אייך שוין מאכען פייער. — ווער וועט געהן אין וואלד אריין ברענגען האלץ?

— איך! האט ראבערט אויסגערופען.

און איידער דער פראפעסאר האט זיך אומגעקוקט, איז ער שוין ארויפגעקלע־טערט גאנץ הויך אויפ'ן בוים און האט אנגעהויבען אפצוברעכען פון איהם דיא דארע צווייגלעך. ווילסאן האט געזוכט און האט געפונען אביסעל טרוקענעם מאאס (מאָך). אין איינינע מינוטען ארום האבען זיי אניעדערגעלעגט אויף א ברייטען צווייג אין דעם ארט, וואו ער וואקסט ארויס פונ'ם בוים דאס טרוקענע האלץ מיט'ן מאאס.

יעצט האט דער פראפעסאר אפגעשרויפט זיין טעלעסקאפ און האט ארויסגענומען פון איהם א גלעזעל. דאס איז געווען א פארמי־עפליבעס ברען־גלאז אזוי ווי דיא זון האט דאמאלס געשיינט גאנץ העל, האט דער פראפעסאר אנגעשטעלט זיין ברען־גלאז אויף דאס טרוקענע האלץ און אין א קורצע צייט האט זיך געוויעזען א רויך. דער פראפעסאר האט אנגעהויבען צו פאבען מיט זיין נאסען מאנטעל און דאס טרוקענע האלץ האט זיך באלד אנגעצונדען.

דיא ערשטע זאך, וואס מען האט געטהאן ביים פייער, איז געווען זיך אביסעל אויסצוטריקענען. יעדער האט אויפגעהאנגען זיין מאנטעל טריקענען. דאן האט מען אנגעהויבען צו זוכען, וואס עס געפינט זיך אין זאק. וואס טהאלקאווע האט זיי איבער־געלאזען. מען האט געפונען געטריקענט פלייש: וועלכעס מען האט באלד אפגעקאכט. פייער און וואסער איז געווען גענוג. ווען דער מיטאג איז געווען פערטיג, האט מען גאנץ רוהיג און בעקוועם אפגעגעסען און מען האט זיך געזעצט אפרוהען. פון לעגען זיך אפרוהען האט ניט געקענט זיין קיין רעדע. יעדער האט זיך צוגעבונדען צו א צוויג און האט געחאפט א שלאף.

— אונזער קיך און עסצימער איז אויפ'ן אונטערסטען שטאק, האט פאנאנעל געזאגט, אלס שלאף־צימער דארפען מיר אפנעהמען א העכערן שטאק. לאמיר זאגען, דעם צווייטען פלאר. דיא וואהנונג איז בעקוועם, דער רענט איז ביליג, דער לענדלארד וויזט אויס צו זיין ניט קיין שלעכטער. מיר קענ'ען אפנעהמען אלע פלארען און לעבען, וויא דער פראנצויזישער קייסער. מיר זיינען דא גאנץ זיכער, קיינער וועט ניט קומען אונז בעגנב'ענען.

— און אז מען וועט אויף אונז אנפאלען, קענען מיר זיך פערטהיידיגען, האט ווילסאן געזאגט. איך האב מיינע רעוואלווערס.

— איך האב מיינע אויך, האט ראבערט געזאגט.

— איך האב מיינע אויך, האבען זיך אנגערופען דיא מאטראזען.

— אבער וואו וועט איהר נעהמען פולווער?

— איך האב פולווער, האט געזאגט דער מאיאר און האט זיי געוויעזען א בלעכענע שאכטעל פול מיט פולווער.

— וואו האט איהר עס גענומען? האט גלענארוואן געפרעגט ערשטוינט.

— טהאלקאווע האט עס מיר געגעבען צוזאמען מיט'ן זאק פראוויאנט.

— גוטער, עדעלער טהאלקאווע! האט אויסגערופען לארד גלענארוואן. מען זאגט, אז דיא פאטאגאניער זיינען ווילד, אז זיי זיינען שלעכט, אז זיי זיינען פערדארבען. זעהט, וויא עדעל, וויא גראסמוטהיג דיעזער ווילדער האט געגען אונז געהאנדעלט! און איהר, פראפעסאר, זאגט אויך, אז דיא ווילדע זיינען שלעכט און גרויזאם?

— יא, האט געענטפערט דער פראפעסאר, דיא ווילדע זיינען שלעכט, ווייסט איהר אבער, ווער עס איז שולדיג, וואס זיי זיינען שלעכט? — מיר ציוויליזירטע מענשען. מיר האבען זיי שלעכט געמאכט, מיר האבען זיי פערדארבען. מיר האבען זיי איבערגעגעבען אלע שלעכטע זיטען פון דער ציוויליזאציאן. דיא גוטע זיטען האבען זיי ניט געקענט זיך אפלערנען. זיי זיינען נאך ניט ציוויליזירט דערצו. מיר האבען זיי אויסגעלערנט צו

טרינקען גייסטיגע געטרענק; מיר האבען זיי געלערנט, אז געלט האט א ווערטה און אז דער מענש דארף לעבען נור צוליעב געלד. טהאלקאווע איז נאך ווענינ ציוויליזירט, דערפאר איז ער נאך גוט און עדעל. ער איז נאך אונשולדיג, וויא דאס טהיער. מיר האבען געזעהן פעלע, ווען א הונד האט געאָפּפערט זיין לעבען אום צו רעטען זיין בעל־הבית. ער ווייס נאך ניט פון פאלשקייטען; ער ווייס נאך ניט צו רעדען מיט'ן מויל אזוי און אין הארצען צו טראגען א האס אויף יענעם. ער ווייס, אז ווען איינער געפעלט איהם, ווען ער האט איינעם ליעב, איז ער איהם טריי ביזן טויט. אזוי זיינען אלע ווילדע מענשען, איידער זיי בעקענען זיך מיט דער ציוויליזאציאָן.

— מיינע העררן! האט פלוצלונג געזאגט טאָם אויגוסטין, מיר האבען פערגעסען דאס ערשטע, דאס נאָטהווענדיגסטע. — מיר האבען פערגעסען צו געבען א נאמען אונזער נייע וואָינונג.

— ער האט פאלקאמען רעכט, האט לארד גלענארוואן געזאגט. וויא קען עס זיין א וואָינונג פון מענשען אהן א נאמען? מיר מוזען עס א נאמען געבען.

— איך שלאָג פאר, אז מיר זאלען עס רופען „ליבערטי האלל“, האט דער פראפעסאר געזאגט.

— ליבערטי האלל! ליבערטי האלל! האט מען געשריען פון אלע זייטען. דאס איז א גוטער נאמען. ליבערטי האלל הייסט, דיא האלל דער פרייהייט. מיר זיינען דא גאנץ פריי. מיר האבען דא ניט קיין קעניג, ניט קיין פירסט, מיר זיינען דא אלע פריי.

— אלזא, הייסט אונזער וואָינונג „ליבערטי האלל“, האט דער פראָפעסאָר געזאגט. יעצט, מיינע העררן, וועט איהר מיר ערלויבען, איך זאל מיר ערגעץ געהן זוכען א פלאַץ, וואו איך זאל קענען מאכען מיין אבסערוואטאריום. א פונקט, פון וואנען איך זאל קענען איבערזעהן דיא גאנצע געגענד מיט מיין טעלעסקאָפּ (שפעקטיוו) און זאל אייך קענען געבען נאכריכטען, וואס עס הערט זיך עפּעס אויף דער וועלט.

ער האט ניט געוואַרט, ביז מען וועט איהם ערלויבען. ער האט גענומען זיין טעלעסקאָפּ אויף דער פּלייצע, וויא ער פלעגט איהם שטענדיג טראגען און האט אנגעהויבען צו קלעטערן פון איין צווייג אויף'ן אנדערן אין דער הויך, אום ער זאל פון דער הויך קענען איבערזעהן דיא גאנצע געגענד.

— וויא ווייט זיינען מיר יעצט פון אטלאנטישען וועלט־מעער?! האט געפרעגט דער מאיאר פון ליבערטי האלל דעם פּראפעסאר אין אבסערוואטאריום.

— איך רעכען, אז מיר זיינען ניט מעהר וויא פיערציג ביז פופציג מייל ווייט פון'ם מעער, האט דער פּראפעסאר געענטפערט.

דער פּראפעסאר האט געקוקט אייניגע צייט אין אלע זייטען, ער האט אבער געזעהן נור וואסער. ענדליך איז ער אראָפּגעקראָכען פון זיין אבסערוואטאריום און איז געקומען צו זיינע קאמעראדען אין ליבערטי האלל.

אזוי וויא עס איז נאך געווען צו פריה צו לעגען זיך שלאפען, זיינען אלע געזעסען ארום פייער און האבען זיך גאנץ רוהיג געפלוידערט. געוועדט האט מען, וויא געוועהנליך, פון קאפּיטאן גראַנט. זיי האבען שוין יעצט איינגעזעהן, אז ער איז ניטא אין אמעריקא, אז אלע שוועריגקייטען און אלע געפאהרען, וועלכע זיי זיינען אויסגעשטאנען אין דער

ציים פון זייער רייזע אין זיד־אמעריקא, איז געווען אומזיכט. די זיינען נור געקומען צו דער איבערצייגונג, אז קאפיטאן גראנט איז ניטא אין אמעריקא. וואס טהוט מען אבער ווייטער? זיך אפזאגען? מעהר ניט זוכען?

— ניין! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען. איך האב אנגעהויבען צו זוכען קאפיטאן גראנט און וועל מיך ניט אפזאגען, ביז איך וועל איהם געפינען. אין דיא בריעף, וואס מיר האבען געפונען שטעהט דייטליך, אז ער געפינט זיך אויפ'ן 37טען גראד, מוזען מיר אזוי לאנג פאהרען און זוכען אויפ'ן 37טען גראד, ביז מיר וועלען איהם געפינען.

— א שווערע און אומזיסטע ארבייט, האט געברומט דער מאיאר. מיר וועלען דאך מוזען מאכען א רייזע ארום דער וועלט.

— נו, וועלען מיר מאכען א רייזע ארום דער וועלט! האט דער פראפעסאר געזאגט. מיר וועלען פאהרען אזוי לאנג, ביז מיר וועלען איהם געפינען.

— בעדענקט אבער, אז אין דיא בריעף שטעהט אויסדריקליך פ א ט א ג א נ י ע ן? האט דער מאיאר ווייטער געפרעגט.

— דאס בעאונרוהיגט מיך טאקע, האט לארד גלענארוואן געזאגט גאנץ ערנסט. דאס איז יעצט דיא הויפט פראגע. זאלען מיר יעצט אוועקפאהרען אין גאנצען פון אמעריקא און זוכען איהם אין אנאנדער לאנד אויפ'ן 37טען גראד, אדער זאלען מיר יעצט פאהרען קיין בוענאס איירעס זיך ווענדען צום ענגלישען קאנסול און צום פרעזידענט פון דער ארגענטינישען רעפובליק, זיי זאלען אויספרעגען אלע אינדיאנער קאציקען, פיעללייכט וויים דאך איינער פון זיי פון קאפיטאן גראנט, מיר קענען זיך נאך ניט פערלאזען אויף דעם קאמענדאנט פון פארט אינדעפענדענס אליין. עס איז דאך זעהר מעגליך, אז ניט אלע אינדיאנער קומען צו איהם אין פארט.

איינינע מינוטען האבען אלע געשוויעגען. קיינער האט ניט געוואוסט וואס צו ענטפערן, אויף אזא וויכטיגע פראגע. ענדליך האט דער מאיאר געזאגט:

— איידער איך ענטפער אויף אזא וויכטיגע פראגע, וואלט איך זעהר געוואלט וויסען וועלכע לענדער געפינען זיך אויפ'ן 37טען גראד פון דער וועלט?

— דאס קען איך ניט ענטפערן. דאס זאל אונזער פראפעסאר זאגען. ווען עס קומט צו געאגראפיע, מעג ער אונז ערקלערן.

— וואו איז ער אהין געקומען? פראפעסאר! פאגאנעל! וואו זייט איהר? דער פראפעסאר איז ערגעץ פעשוואונדען געווארען.

— אט בין איך! האט מען געהערט א שטימע פון דיא גאנץ הויכע צווייגען פון'ם בוים.

— וואס איז מיט אייך? האט לארד גלענארוואן געפרעגט מיט פערדרוס. איהר זייט דאך שוין איינמאל אראפגענאנגען פון אייער אבסערוואטאריום. פאר וואס זייט איהר ווידער ארויפגעקראכען?

— איך האב פערגעסען צו קוקען אויף די בערג, פון וואנען דאס וואסער קומט.

— קומט נור אהער אויף א מינוט.

— וואס דארפט איהר מיך?

— מיר ווילען אייך פרעגען, וועלבע לענדער געפינען זיך אויפ'ן 37סטען גראד פון דער וועלט?

— פון אזא קלייניגקייט וועגען דארף איך ניט אראפגעהן. איך קען מיר דיזען רוהיג אין מיין אבסערוואטאריום און אייך ערקלערן.

— אלזא, זאגט!

— דער 37סטע גראד שניידעט דורך גאנץ זיד-אמעריקא

— און דאן?

— דאן געהט ער אין אטלאנטישען וועלט מעער.

— איך פרעג אייך, וועלבע ל ע נ ד ע ר געפינען זיך אויפ'ן 37סטען גראד.

— איך מוז אייך אלעס ערקלערן, האט דער פראפעסאר געזאגט שמאלץ. ער געהט דורך דיא אינזעל ט ר י ס ט א ן־ד א נ ק ו נ י א.

— און ווייטער?

— ווייטער געפינט זיך אויף איהם דיא אינזעל סען פיערר פון דער גרופע אינזלען אמסטערדאם אין אינדישען וועלט-מעער.

— און ווייטער?

— ווייטער געפינט זיך אויף איהם א טהייל פון אויסטראליען, דאס גאנצע לאנד וויקטאריא.

— שוין? געפינען זיך מעהר קיינע לענדער אויף איהם?

— עס ליעגען נאך —

דער פראפעסאר האט פלוצלונג געגעבען א געשריי נים מיט זיין קול. אלע זיינען געווארען בלייך און האבען זיך אומגעקוקט.

— וואס איז שוין נייעס? האט יעדער געפרעגט זיך אליין. איז שוין ווידער געשעהן אן אונגליק? האט זיך דער פראפעסאר פערטראכט און איז אריינגעפאלען אין וואסער? דיא צוויי מאטראזען, ווילסאן און מילרעד זיינען געלאפען איהם צוהילף. זיי זיינען געווען גוטע שווימערס און זיינען געווען געפאסט זיך אריינצו-ווארפען אין וואסער איהם צו רעטען.

אין דיעזע מינוט האבען זיי בעמערקט, וויא דער פראפעסאר פאלט פון איין צווייג צום אנדערן. ער האפט זיך אן אן א צווייג, האלט איהם א פאר סעקונדען און לאזט זיך ווידער אראפ. דיא מאטראזען זיינען געווען אזוי דערשראקען, אז זיי האבען ניט געוואוסט וואס צו טהאן. פלוצלונג איז אויפגעשטאנען דער מאיאר און האט אנגעהאפט דעם פראפעסאר בייביידע הענד.

— שטעה! וואוהין איז?

— אה! איך דאנק אייך, מאיאר ריטשארדסאן! האט דער פראפעסאר געזאגט. איך האב געוואלט עפעס א קוק טהאן אויף מיין קליינע לאנדקארטע און האב פערגעסען, אז אונזער לענדלארד האט זיך זעהר וועניג געזארגט אז דער פוסבאדען זאל זיין גלייך. איך האב מיך אויסגעגליטשט און וואלט געווען אראפגעפאלען, ווען איהר זאלט מיך ניט געווען אויפהאלטען. — איך דאנק אייך נאך א מאל!

— אבער וויא קומט עס, איהר זאלט אזוי גאנץ פערגעסען, וואו איהר זייט?

געדענקט איהר ניט דיא לאנדקארטע אויטווענינ? האט לארד גלענארוואן איהם געפרעגט. דיא וואסערן ארום אונז רוישען אזוי שטארק, אז זיי לאזען ניט פערגעסען, וואו מיר זיינען.

— איך האב אויסגעפונען, וואס פאר א גראבען פעהלער מיר האבען אלע געמאכט. דאס האט מיך אזוי איבערראשט, אז איך האב פערגעסען, וואו איך בין.

— מיר האבען געמאכט א פעהלער, אדער איהר האט געמאכט א פעהלער? האט לארד גלענארוואן געפרעגט ערשטוינט.

— איהר, ליידי העלענא, דער מאיאר און איך. — אלע, מיר אלע האבען געמאכט א גראבען פעהלער. מיר מאכען איהם נאך יעצט.

— ערקלערט אונז דייטליכער, פראפעסאר, מיר פערשטעהן אייך ניט.

— מיר זוכען דעם קאפיטאן גראנט דארט, וואו ער איז גאר קיין מאל ניט געוועזן. מיר האבען פאלש געלעזען דיא בריעף. מיר האבען זיי ניט ריכטיג ערקלערט. יעצט ווייס איך אלעס, יעצט פערשטעה איך.

24טעס קאפיטעל.

דער פראפעסאר ערקלערט דיא בריעף.

אונזערע רייזענדע האבען אויסגעגלאצט דיא אויגען און בעטראכט דעם פראפעסאר. — איז ער אראפ פון זינען? האט ער ווייטער געמאכט איינעם פון זיינע פעהלער, ווען ער איז צערשטרייט? האט ער ווירקליך אויסגעפונען דעם וואהרען זינן פון דיא בריעף? — האט יעדער ביי זיך געטראכט. יעדער איז געוועזן נייגיעריג צו הערן, וויא אזוי דער פראפעסאר וועט לעזען דיא בריעף, וויא אזוי ער וועט זיי ערקלערן און וואוהין ער וועט זיי הייסען פאהרען. קיינער אבער האט ניט געוואגט איהם צו פרעגען, ביז דער קליינער ראבערט איז צו איהם צוגעקראכען, האט איהם אנגענומען ביי דיא הענד און האט איהם געזאגט:

— זאגט מיר, אלזא, ליעבער פראפעסאר, וואו געפינט זיך מיין פאטער?

— יא, יא, מיין קינד, איך וועל עס דיר באלד זאגען, האט דער פראפעסאר געענטפערט.

ער האט זיך צוגעשפארט צו א גראבען צוויינ און האט אנגעהויבען צו ערקלערן.

— מיינע פריינדע, מיר האבען שלעכט ערקלערט דיא בריעף און זיינען געפאהרען אויף א פאלשע שפור. —

— דאס ווייסען מיר שוין, איז איהם דער מאיאר אריינגעפאלען אין דיא רעד. זאגט אונז בעסער, וועלכע איז דיא ריכטיגע שפור, אויף וועלכער מיר זאלען זוכען דעם קאפיטאן גראנט.

— האט אביסעל געדולד, הערר מאיאר, איך וועל אייך באלד אלעס ערקלערן. ווען איך בין געזעסען אויפ'ן שפיץ בוים אין מיין אבסערוואטאריום און לארד גלענארוואן האט מיך געפרעגט, וועלכע לענדער עס געפינען זיך אויפ'ן 37טען גראד, איז מיר איינגעפאלען, וואס פאר א גרויסען פעהלער מיר האבען געמאכט. וויא א בליץ איז מיר דורכגעפלויגען פאר מיינע אויגען און האט בעלייכט אלע מיינע געדאנקען. דאס

ווארט „אויסטראל" Austral וועלכעס געפינט זיך אין פראנצויזישען בריעף, מיינט ניט דיא זיד זייט (דרום זייט) פון דער וועלט, זאנדערן דאס לאנד „אויסטראליען". — דאס ווארט איז ניט אין גאנצען, עס זיינען דערפון אפגעמעקט געווארען צוויי בוכשטאבען. אויסטראליען הייסט אויף פראנצויזיש Australie.

— איך פערשטעה עס ניט, האט דער מאיאר געזאגט. עפעס געהט עס ניט מיר אין קאפ אריין.

איך גלויב עס אויך ניט, האט לארד גלענארוואן געברומט. עס איז אונמעגליך.

אונמעגליך, זאגט איהר? האט דער פראפעסאר אויסגערופען, איהר קענט ניט קיין פראנצויזיש! אויף פראנצויזיש געברויכט מען קיין מאל ניט דאס ווארט „אויסטראל" צו בעצייכענען דיא זיד זייט פון דער וועלט. ווען מען שרייבט אויסטראל, מיינט מען נור דאס לאנד, אדער ריכטיגער געזאגט, דעם וועלטטהייל אויסטראליען.

— איך פערשטעה עס דאך ניט, האט לארד גלענארוואן ווייטער געזאגט. וויא איז דאס מעגליך, אז קאפיטאן גראנט האט געליטען שיפברוך לעבען אויסטראליען, ווען אין בריעף שטעהט דייטליך „אינדיאנער". דיא ווילדע מענשען פון אויסטראליען רופט מען ניט אינדיאנער, זאנדערן אויסטראליער? אין בריעף שטעהט דאך אבער פּאַרט אינדיאנער!

— איך האב דאך אייך געזאגט, מילארד, אז איהר פערשטעהט ניט גוט פראנצויזיש, האט דער פראפעסאר געזאגט גאנץ רוהיג. איהר האט דא ווידער געמאכט א גראבען פעהלער. שטעהט דען אין דיא בריעף אינדיאנער? עס שטעהט „אינד" Ind, האט איהר געמיינט, אז דאס הייסט אינדיאנער; מען מיינט אבער גאר „אינדיזשען" Indigenes, דאס הייסט, דיא ווילדע מענשען פון יענער געגענד. אויף ענגליש זאגט מען Aborigines, ווען מען וויל זאגען, דיא ערשטע, אלטע איינוואינער פון א לאנד, אויף פראנצויזיש זאגט מען אינדיזשען.

— בראוואָ, פראפעסאר פאגאנעל! האט אויסגערופען דער מאיאר. דאס הייסט קענען פראנצויזיש! דאס הייסט, וויזען אן ענגלענדער, וויא אזוי צו לעזען פראנצויזישע בריעף.

לארד גלענארוואן האט גוט געקענט פראנצויזיש, ער האט אבער געמאכט דעם פעהלער, וויל יעדער מענש קען מאכען א פעהלער און ניט גאנץ ריכטיג פערשטעהן א וואָרט.

— נו, מילארד? האט דער פראפעסאר געזאגט פרעהליך, זייט איהר יעצט איינפערשטאנען מיט מיר? האב איך רעכט? האב איך בעסער ערקלערט דיא בריעף?

— איך וואלט מיט אייך געוועזען איינפערשטאנען, ווען איהר זאלט מיר ערקלען דאס ווארט „אגאניע" וועלכעס מיר האבען ביז אהער געמיינט, אז עס מיינט פּאטאַגאָניע.

— דאס ווארט קען איך דערווייל נאך אליין ניט ערקלערן, עס איז אבער ניט וויכטיג. זיכער איז, אז קאפיטאן גראנט האט געליטען שיפברוך לעבען אויסטראליען.

— דאס ווארט ווייזט אבער דאך אויף א לאנד, האט לארד גלענארוואן געזאגט און געשאָקעלט מיטן קאפּ.

עך האט נאך אלץ ניט אין גאנצען געגלויבט, אז ער, לאָרד העלענא און אלע האבען אזוי שלעכט געלעזען דיא בריעף.

— ווארט! האט פלוצלונג אויסגערופען דער פראפעסאר. איך ווייס! איך פערשטעה!

אלע האבען איהם אנגעקוקט און האבען געפרעגט מיט דיא אויגען: וואס ווייס ער? וואס פעשטעהט ער?

— דאס ווארט „אַנאָניע“ מיינט גאר ניט קיין לאנד, האט דער פראפעסאר געזאגט רוהיגער. דאס ווארט אַנאָניע הייסט דיא גרעסטע געפאהר. ווען א קראנקער האלט ביים שטארבען, ער איז אין דער גרעסטער געפאהר, (ער איז א גוסס) זאגט מען, ער איז שוין אין דער „אַגאָניע“. קאפיטאן גראנט שרייבט, אז ער געפינט זיך אין דער גרעסטער נויט, אין דער שרעקליכסטער געפאהר, אין „אַגאָניע“.

— בראַוואָ! בראַוואָ! האט ווידער־אום אויסגערופען דער מאַיאָר. דאס הייסט זיין א פראָפעסאָר! אזוי ערקלערן א וואָרט קען נור א פראָפעסאָר! שאדע, וואס איך בין שוין צו אלט; ווען איך בין אביסעל אינגער, וואלט איך אריינגעטרעטען צו אייך אין אוניווערזיטעט און וואלט מיך אנגעהויבען צו לערנען ביי אייך געאָגראפיע און שפראַכען.

— אלזאָ, וויא אזוי וועט איהר צוזאמען שטעלען דעם בריעף? האט לאָרד גלענאַרוואַן געפרעגט.

— גאנץ איינפאך:

„דעם 7טען יוני 1862 האט דיא שיף מיט דריי זעגעל בוימער „בריטאַניא“
„פון גלאַזגאָ געליטען שיפברוך לעבען אויסטראַליען. דער קאַפּיטאַן מיט צוויי
„מאַטראָזען זיינען אין דער גרעסטער געפאהר (אַגאָניע) זיי האבען זיך געראַטעט,
„(אָדער געוואלט רעטען) אויף דאס לאנד, דיא ווילדע אבער האבען זיי געפאַנגען
„אדער ווילען זיי פאנגען—דאס קען איך ניט וויסען. — זיי האבען אריינגעוואָרפען
„דיעזע פלאַש אין וואסער און בעטען הילף.“

— עס איז גאנץ ריכטיג, האט דער מאַיאָר געזאָגט, אנדערש קען מען פאַר דיא בריעף ניט ערקלערן.

— אלזא, איז קאַפּיטאַן גראַנט אין אויסטראַליען, האט ענדליך געזאגט לאָרד גלענאַרוואַן. מיר מוזען פאהרען קיין אויסטראַליען איהם זוכען. — גוט! קיין אויסטראַליען!

— קיין אויסטראַליען! קיין אויסטראַליען! האבען אלע אויסגערופען. לאָמיר פאחרען קיין אויסטראַליען.

— איך דאנק אייך, פראָפעסאָר, האט לאָרד גלענאַרוואַן געזאָגט און האט געדריקט דעם פראָפעסאָר דיא האנד. גאָט אליין האט אייך צוגעשיקט צו מיר אויפ'ן שיף. וואס וואלטען מיר יעצט געטהאַן אהן אייך?

— איך ווייס ניט, אויב גאָט האט מיך צוגעשיקט אדער מיינע צערשטרייטהייט האט מיך געבראכט אויף אייער שיף. איך וויל דערפון מעהר ניט רעדען, האט דער פראָפעסאָר געזאגט. איך ווייס נור איינס, אז מיר מוזען זעהן, וויא אם שנעלסטען צו קומען צום „דונקאַן“ און פאהרען קיין אויסטראַליען דארט זוכען דעם קאַפּיטאַן גראַנט.

אלע זיינען געווארען פרעהליכער, אלע זיינען געוואָרען מונטערער, אלע זיינען געווארען לעבעדיגער. יעצט וועלען זיי וועניגסטענס ניט קומען גאנץ מיט לעדיגע הענד אויפ'ן „דונקאן". ליידי העלענא, מערי גראנט און דער קאפּיטאן פארראגוט וועלען ניט זיין פערצווייפעלט, ווען מען וועט זיי קומען זאגען, אז דיא גאנצע רייזע אין טשילי און ארגענטיניען איז געווען אומזיסט און מען וויים יעצט ניט וואס צו טהאן. יעדער האט געפיהלט, אז ער האט פאר זיך א געוויסען ציעל, א געוויסען צוועק. איין זאך האט זיי געקרענקט: וואס זיי זיינען דא געפאנגען אויפ'ן בוים און קענען ניט באלד פאהרען קיין אויסטראַליען.

אונטערדעסען איז געווארען נאכט און מען האט געדארפט זיך לעגען שלאפען. דאס צורעכט מאכען פון געלעגערס האט ניט לאנג געדויערט. יעדער האט זיך אויס־געקליעבען א צווייג, וואו ער זאל זיך קענען צושפארען און האט זיך צוגעבונדען צום צווייג. דאס געלעגער איז געווים ניט געווען אזוי ווייך און ניט אזוי בעקוועם, וויא אין דער היים. גאנץ רוהיג איז אויך ניט געווען. דאס וואסער ארום האט גערוישט און געקאכט. מען איז אבער דאך א־בי־ערגעשלאפען דיא נאכט, יעדער וויא ער האט געקענט.

דעם אנדערן טאג איז מען אויפגעשטאנען גאנץ פריה. דיא לופט איז געווען ריין, דער הימעל בלוי, דיא זון איז ארויסגעגאנגען און האט בעלייכטעט דיא געגענד. גאנץ הויך איבער זייערע קעפּ האבען געזונגען און געפּיפּסט פייגעלעך, וועלכע האבען געהאט זייערע נעסטען אויפ'ן בוים. אלעס האט געלעבט, אלעס איז פרעהליך געווען און דאך האט דאס אויג געזעהן נור הימעל און וואסער. איינער נאכ'ן אנדערן האבען זיך אונזערע רייזענדע אויפגעחאפּט, יעדער האט געאיילט זיך אפּצובינדען פונ'ם צווייג, צו וועלכען ער האט זיך נעכטען ביי נאכט צוגעבונדען, און אויסשטרעקען זיינע פער־גליווערטע גלידער. יעדער האט זיך אויפגעהויבען און האט ארויפגעקלעטערט א ביסעל העכער אום צו זעה'ן, אויב דאס וואסער איז אָפּגעפאלען, אויב מען זעהט ניט ערגעץ א שטיקעל ערד זיך ארויסווייזען.

ליידער, איז דאס וואסער ניט אָפּגעפאלען. זייער בוים האט זיי דייטליך געוויע־זען, אז דאס וואסער שטעהט אלץ אויף איין שטאנד.

— דאס איז אויך גוט, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. דאס ווייזט, אז דאס וואסער איז ניט צוגעקומען. קוים איז עס ניט צוגעקומען, מוז עס אָבפאלען.

קיינער האט איהם ניט געענטפערט. יעדער האט געזעהן, אז זייער לאגע איז ניט גאנץ פרעהליך. וויא לאנג קענען זיי דא אויסזיצען אויפ'ן בוים? באלד וועט זיך אויסלאזען דאס ביסעל פּראָוויאנט, וואס טהאלקאווע האט זיי איבערגעלאָזען. פון וואס וועלען זיי דאן לעבען? דיא פערפלייצונג קען דויערן זעהר לאנג; ווען עס וועט נאך לאנג רעגענען אין דיא בערג, קענען זיי דא בלייבען געפאנגען וואָכען לאנג. עס איז ניט אזוי אנגענעהם צו לעבען אויף א בוים, וויא דיא פייגעל. —

דיעזע און אנדערע טרויעריגע געדאנקען זיינען געקומען יעדען אין קאָפּ, ווען ער האט זיך אומגעקוקט און געזעהן, אז עס איז נאך זאגאר קיין צייכען ניטאָ, אז דאס וואסער זאל אָפּפאלען. דיא צייט איז פערגאנגען זעהר לאנגזאם. ענדליך איז געוואָרען אום צעהן אוהר און דער מאָגען האט געפאָדערט דאס זייניגע. מען האט געטוזט

נפעס נעהמען צו זיך, אדער וויא דער מאיאָר האט געזאָגט, עפּעס פּיקען.

— מען מוז געהן זוכען עסען, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. מיר מוזען היינט מאכען א באלל.

— וואוהין וועט איהר געהן זוכען? האט איהם לאָרד גלענארוואָן געפרעגט.

— אין וואלד אריין. — האט איהר ניט געהערט, וויא דיא פייגעלעך זינגען און פּיפּסען איבער אונזערע קעפּ? זיי האבען דא זייערע נעסטער, אין דיא נעסטער זיינען דא אייער. דיא פייגעלעך אליין קען מען אויך עסען פאר נויט. אונטער אונז איז וואַסער. וואו עס איז דא וואסער קען מען חאפּען פיש.

— יא, ליעבער פּראָפעסאָר! האט אויסגערופען ראָבערט. איך וועל ארויפקלעטערן אויף דיא גאנץ הויכע צווייגען און וועל זוכען דיא נעסטער פון דיא פייגעל. איך וועל מיטנעהמען מיינע רעוואָלווערס און וועל שיעסען דיא פויגעל.

— האסט רעכט, מיין קינד, איך וועל אויך געהן מיט דיר. איך בין א פראנצויז און יעדער פראנצויז איז א געבאָרענער יעגער.

— זעהט נור, איהר זאלט ניט זיין צערשטרייט, האט איהם דער מאיאָר געווארנט. איהר קענט אייך דערמאנגען אן אויסטראַליען און אראָפּפאלען, וויא איהר האט נעכטען געטהאן.

— און איך וויל ווערן א פישער, האט דער מאטראָז ווילסאָן געזאָגט און וועל אייך פערזארגען מיט פיש.

— וויא אזוי וועסט דוא חאפּען דיא פיש? האט איהם לאָרד גלענארוואָן געפרעגט.

— מיט מיין דעק. איך וועל מאכען פון איהר א נעץ און חאפּען פיש.

— זיא וועט דאך אבער שווימען פון אויבען?

— איך וועל צו איהר צו בינדען פון אלע זייטען בלייענע קוגעלן, דיא קוגעלן פון מיין רעוואָלווער.

מען האט זיך באלד גענומען צו דער ארבייט. ווילסאָן האט צוגעבונדען לאנגע ריעמענס צו אלע פיער זייטען פון זיין דעק, האט אין דערמיט און ביי דיא ברעגעס בעפעסטיגט בלייענע קוגעלן און האט זיא אראָפּגעלאָזען אין וואסער. אין איינינע מינוטען ארום האט ער זיא ארויסגעצויגען און אה, פרייד!

אין דער דעק האבען זיך געווארפען און געצאפּעלט עטליכע קליינע פישלעך. ער האט באלד אפּגעבראָכען א גאנץ דין צווייגעלע פון'ם בוים און האט אויפגעשטאָכען זיינע פיש. באלד האט ער ווידער אראָפּגעלאָזען זיין נעץ אין וואסער און האט ווידער געחאפּט עטליכע פישלעך. אלע זיינען געווען העכסט ערפרייט איבער דעם גליקליכען פאנג; זאָגאר דער ערנסטער לאָרד גלענארוואָן האט זיך ניט געשעהמט צו זעצען זיך לעבען ווילסאָן און צו קוקען, וויא ער חאפּט פיש.

אונטערדעסען איז ראָבערט מיט'ן פּראָפעסאָר געגאנגען זוכען אייער און שיעסען פייגעל אין דיא אויבערשטע צווייגען פון'ם בוים. מען האט אונטען געהערט זייער געלעכטער און דאס קנאקען פון זייערע רעוואלווערס. אויפ'ן בוים זיינען ווירקליך געוועהן זעהר פיעלע נעסטער פון פייגעל און דיא פערפלייצונג ארום האט געצוואונגען דיא פייגעל צו בלייבען אויפ'ן בוים. זיי האבען ניט געהאט, וואו אוועקצופליעהען. אונזערע

יענער האבעןווירקליך געהאט א גליקליכע יאגד. דער פּראָפעסאָר האט אנגעקליבען פיעל אויער פון פייגעל, ראָבערט האט געשאָסען איינינע פייגעל. זיי זיינען אראָפּגע־גאנגען פון׳ם בוים, אדער וויא ער האט אליין געזאגט:

— מיר קומען פון׳ם וואלד און האבען געבראכט א מיטאָג.

יעצט האט מען געמאכט ווירקליך א באלל. דער פּראָפעסאָר האט געבראטען דיא אויער און דיא פייגעל. ווילסאן האט געבראָטען פיש. האבען געמאכט א פּאָר־טרעפליכען מיטאָג. אלע האבען געגעסען מיט׳ן בעסטען אפּעטיט און האבען אויף א מינוט פערגעסען, וואו זיי זיינען. דער פּראָפעסאָר האט געשפּאסט און האט דער־צעהלט דיא געשיכטע פון דער יאגד.

— איך בין געגאנגען אין וואלד גאנץ אליין, האט ער אנגעהויבען צו דערצעהד־לען מיט א שפּאסהאפטען טאָן. דער וואלד איז געדיכט און שרעקליך. אין ערטער וועהט מען זאָגאר ניט דיא זון. מיין גליק איז געוועזן, וואס אין וואלד זיינען ניטא קיין ווילדע חיות. עס טהוט מיר לייד, וואס איך האב ניט בעגעגענט א טיגער, אָדער א יאגואר. —

— אייך טהוט לייד, וואָס איהר האט ניט בעגעגענט א יאגואר? האט איהם לאָרד גלענארוואָן געפרעגט מיט א געלעכטער. איך מיין, אז ווען איהר וואלט בעגע־גענט אזא דזשענטעלמען אין וואלד, וואלט איהר שוין פערשפּארט צו לערנען געאגרא־פיע מיט אייערע סטודענטען.

— עס איז ניט וואהר, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט ערנסט. דיא ווילדע חיות זיינען גאר ניט אזוי געפעהרליך, וויא איהר מיינט.

— אה, דאס גלויב איך אייך ניט, הערר פּראָפעסאָר! האט דער מאיאָר געזאָגט. איהר וועט מיר ניט איינרעדען, אז דיא ווילדע טהיערע זיינען ניצליך, אז מען דארף זיי.

— מיר, געלערנטע, דארפען זיי האבען. מיר דארפען לערנען און זיי איינטהיילען אין קלאַסען.

— א שעהנע זאך! האט געלאכט דער מאיאר. איז דאס דער איינציגער נוצען פון דיא ווילדע חיות? זיינען זיי דא אויף דער וועלט נור צוליעב אייך, געלערנטע? — איך זאָג אייך, ווען איך זאל געוועזן לעבען אין דער צייט, ווען דער אלטער נח האט אריינגענומען אין זיין תיבה אלערליי ווילדע חיות, וואלט איך איהם אויף קיין פאל ניט דערלאָזען, ער זאָל אריינעהמען פאָרלעך פון לייבען, טיגער, לעמפערטען, יאגוארען און בערן. דיעזע אלע חיות זיינען ניט נור אונניצלעך, זיי זיינען שעדליך.

— איהר וואלט געטהאן דאס גרעסטע אונרעכט, וואס עס קען נור זיין. איהר וואלט געטהאן אן אונרעכט געגען דער וויסענשאפט, איהר וואלט געטהאן אן אונרעכט געגען דער זאָאָלאָגיע (דיא וויסענשאפט איבער דיא חיות).

— איך וואלט אָבער געטהאן זעהר גערעכט געגען דיא מענשען. מיר וואָלטען לויז געוואָרען פון אלע געפעהרליכע חיות, האט דער מאיאָר געזאָגט.

— אן אונגליק מיט א מענשען, וואס איז ניט קיין געלערנטער! האט דער פּראָ־פעסאָר זיך געבייזערט. מיר געפינען יעצט אין דער ערד ביינער פון חיות און בהמות, וועלכע האבען אמאל געלעבט און היינט זיינען זיי אויסגעשטארבען. וויא גליקליך

האָלטען מיר געוועז, ווען מיר זאָלען יעצט האבען אַ לעבעדיגען מאַסטאַדאָן, אַ פּלעז־ זיאָזוירוס, אַן איכטיאָזוירוס! *)

— ניין! האט אויסגעשריען דער מאַיאָר. מיר וואָלטען אלע געוועז זעהר דאנקבאר דעם פאטער נח, ווען ער זאל געוועז נעהמען אלע ווילדע חיות און זיי אריינוואַרפען אין וואסער אריין.

— אלע געלערנטע וואָלטען איהם פערשאָלטען דיא ביינער, ווען ער וואלט עס געטהאָן, האט דער פּראָפעסאר געזאגט.

אלע האבען געלאַכט, וואס דיעזע צוויי קלוגע מענשען קריעגען זיך איבערן אלטען נח מיט זיין תיבה. און וואונדערבאר! דער מאַיאָר, וועלכער איז געוועז אַזאַ רוהיגער, שטילער מענש, פלעגט ליעבען האבען צו שטרייטען און צו קריעגען זיך מיט'ן פּראָ־ פעסאָר, וועלכער האט איהם אויף קיין פאל ניט געוואלט נאכגעבען. געוועהנליך פלעגט אין אַזעלכע פעלע לאָרד גלענארוואן מאכען פריעדען צווישען דיא שטרייטענדע. אויך יעצט האט ער זיי געוואלט בערוהיגען און האט געזאגט:

— ליעבער פּראָפעסאר, ניט יעצט איז דיא צייט און ניט דא איז דאס אָרט צו בעהאנדלען דיא פראגע, אויב עס וואלט גלייכער געוועז, אז אויף דער וועלט זאלען גאר קיין ווילדע חיות ניט זיין. איך בין זיכער, אז איהר האט גוט געוואוסט, ווען איהר זייט געגאנגען אויף אייער זאנדערבארע יאגד, אז איהר וועט דארט קיין ווילדע חיות ניט בעגעגענען.

— פאר וואס ניט? האט געפרעגט דער פּראָפעסאר צארניג.

— וואס רעדט איהר, פּראָפעסאר? האט זיך טאָם אויגוסטין אריינגעמישט. וויא קומען ווילדע חיות אויף א בוים?

— דאס איז זעהר מעגליך. דער אמעריקאנישע טיגער — דער יאגואַר — קלעט־ טערט זעהר גוט אויף ביימער. ער קריעכט ארויף אויף א בוים, בעהאלט זיך דארט און ווען א חיה אדער א בהמה האט דאס אונגליק פארביי צוגעהן דיעזען בוים, שפּרינגט ער אויף איהר ארויף און צורייסט זיא. פאר וואס איז ניט מעגליך, אז א יאגואר האט זיך גערעטעט פון דער פערפלייצונג געראדע אויף דעם בוים, וואו מיר געפינען זיך? פאר וואס איז ניט מעגליך, אז ער ליעגט נאך יעצט ערגעץ בעהאלטען צווישען דיא צווייגען?

— איהר האט אבער דאך קיין יאגואר ניט בעגעגענט? האט דער מאַיאָר געפרעגט מיט א געלעכטער.

*) דיעזע אלע זאָנדערבארע חיות זיינען היינט ניטא אויף דער וועלט. זיי זיינען אויס־ געשטאָרבען. מען געפינט נור צו מאל זייערע ביינער אין טיעפע קעלערן אין דער ערד אָדער אין דיא געגענדען, וועלכע ליעגען ארום אייז־מעער. ניט לאנג האט מען געפונען אין טיעף סיביר א גאַנצען מאַסטאַדאָן בעגראָבען אין אייז. ער איז נאך געוועז זאָגאָר מיט האָר. אזוי וויא עס איז אבער אן אונגעהייער גרויסע חיה און אין סיביר זיינען נאך ניטא קיין גוטע וועגען, האט מען איהם געמוזט צו שניידען און נור דיא ביינער ברענגען אין מוזעאום פון פעטערבורג. אין דער שווייץ, אין ענגלאנד און אין אמעריקא האט מען אויך געפונען גאנצע סקעלעטען, דיא ביינער פון חיות, וועלכע זיינען היינט אויף דער וועלט ניטא.

— וואס לאכט איהר אזוי, הערר מאיאר? האט דער פראפעסאר געפרעגט געדייצט. א יאגואר איז זעהר ווילד און בלוט דורשטיג. מיט איין זעץ פון זיינע שטארקע לאפעס ברעכט ער איבער דעם רוקען פון א פערד. אזא דזשענטעלמען צו בעגעגענען אין וואלד איז גאר ניט אנגענעהם. ווען א יאגואר האט איין מאל פערזוכט מענשען פלייש, וויל ער קיין אנדערע זאך שוין ניט עסען. מענשענפלייש שמעקט איהם בעסער פון אלע אנדערע סארטען פלייש. פון מענשען האט ער זעהר ליעב אן אידיאנער, ווען ער האט ניט קיין אינדיאנער, איז ער צופריעדען מיט א נעגער; ווען ער האט ניט קיין נעגער, בעגניגענט ער זיך מיט א מולאט (א מולאט איז דאס קינד פון א נעגער און אן אינדיאנערין), ווען ער האט ניט קיין מולאט, מוז ער שוין נעהמען פאר ליעב א ווייסען מענשען.

— דאס פרעהט מיך, האט געזאגט דער מאיאר. ווענינסטענס, זיינען מיר ווייסע ערשט נומער פיער.

— ווייסט איהר, פאר וואס דאס איז? האט דער פראפעסאר געלאכט, וויל אייער פלייש טויג ניט. עס האט קיין טעם ניט.

— אויב אזוי, בין איך שוין צופריעדען, וואס מיין פלייש טויג ניט און האט קיין שום טעם ניט. איך בין צופריעדען, וואס מיין פלייש שמעקט ניט דעם מיסטער יאגואר.

— אזוי? צופריעדען זייט איהר? שעהמען דארפט איהר זיך! — דער ווייסער מענש דענקט, אז ער איז דער הערשער פון דער וועלט, אז ער איז דער קאפ און דיא ציערונג פון אלע בעשעפעניש. מיסטער יאגואר אבער זאגט: ניין! דער אינדיאַ־נער און דער נעגער שמעקען מיר בעסער פון'ם ווייסען.

— מיין גוטער, ליעבער פראפעסאר, האט זיך ענדליך אנגערופען לארד גלענארוואן, אזוי וויא צווישען אונז זיינען ניטא, ניט קיין אינדיאנער, ניט קיין נעגער, ניט קיין מולאטען און מיר זיינען אלע גראדע ווייסע מענשען, בין איך העכסט צו־פריעדען, וואס אויף דיעזען בוים געפינט זיך קיין מיסטער יאגואר. אונזער לאגע איז אהן איהם אויך ניט גאנץ אנגענעהם.

— פאר וואס איז אונזער לאגע ניט אנגענעהם? האט דער פראפעסאר גע־פרעגט. וואס האט איהר זיך צובעקלאגען אויף אונזער איצטיגער לאגע?

— וויא? געפינט איהר עס אזוי אנגענעהם און בעקוועם צו ליעגען אויף דיעזע הארטע צווייגען צווישען הימעל און וואסער?

— איך ווייס ניט, וואס אונז פעהלט. מיר לעבען, וויא דיא פייגעל. מיר זינגען, מיר פליעהען. מיר עסען און טרינקען. וואס פעהלט אונז נאך? איך מיין, אז עס וואלט געווען זעהר גלייך, אז אלע מענשען זאלען לעבען אויף בוימער?

— זיי האבען דאך אבער קיינע פליגעל, האט דער מאיאר געזאגט, וויא קענען זיי לעבען אויף ביימער?

— מיט דער צייט וועלען זיך דיא מענשען אויסלערנען פליהען, וויא דיא פייגעל, האט דער פראפעסאר געזאגט גאנץ ערנסט. ווען זיי וואלטען געלעבט אויף ביימער, וואלטען זיי שוין לאנג אויסגעפונען א מיטעל, וויא אזוי צו פליהען.

— ביז וואנען דיא מענשען וועלען קענען פליהען, האט לארד גלענארוואן געזאגט, וואלט איך בעסער געוואלט זיין יעצט אין א פארק, אין א שטוב אדער ווענינגסטענס אויפ׳ן "דונקאן„ אלס צו זיצען דא אויף דיא צווייגען פון׳ם אמבו.

— מיר מוזען זיין צופריעדען, מיט וואס מיר האבען. ווען עס געהט אונז גוט, זיינען מיר דאך צופריעדען, געהט עס אבער ניט אזוי גוט, מוזען מיר זיין צופריעדען. איך בין זיכער, אז ראבערט איז צופריעדען מיט אונזער יעצטיגע לאגע.

— געוויס, פראפעסאר! איך בין זעהר צופריעדען, האט ראבערט געענטפערט.

— אין זיינע יאהרען איז עס קיין וואונדער ניט, וואס ער איז צופריעדען, האט לארד גלענארוואן געזאגט טרויעריג.

— פאר וואס נאך אין זיינע יאהרען? — אין מיינע יאהרען אויך, האט דער פראפעסאר אויסגעשריען. וואס וועניגער א מענש בעדארף, אלץ גליקליבער איז ער. דיא ווילדע מענשען זיינען גליקליך; זיי האבען קיינע וארגען, ווייל זיי האבען קיינע בעדירפניסע.

— בא, בא! האט אויסגערופען דער מאיאר, וואוהין אונזער פראפעסאר איז פערקראכען! ער וויל אונז בעווייזען, אז רייכקייט טויג ניט און געלד דארף מען ניט. א הא!

— איך וועל אייך דערצעהלען א קליינע אראבישע געשיכטע, האט דער פראפעסאר געזאגט, וועלכע פאסט גראדע צו אונזער איצטיגע לאגע.

— אך, דערצעהלט, פראפעסאר! איך בעט אייך! האט אויסגערופען דער קליינער ראבערט.

— וואס ווילט איהר בעווייזען מיט אייער געשיכטע? האט דער אונרוהיגער מאיאר געפרעגט.

— וואס אלע געשיכטען בעווייזען, מיין מוטהיגער מאיאר.

— אויב אזוי, האט מען ניט וואס צו הערן, האט דער מאיאר געזאגט און האט א מאך געטהאן מיט דער האנד.

— אך, דערצעהלט, פראפעסאר! דערצעהלט!

— טהוט איהם צוליעב און דערצעהלט, האט ענדליך דער מאיאר געזאגט.

— א מאל איז געווען א גרויסער סולטאן מיט׳ן נאמען הארון אל ראשיד. ער האט געהאט א זוהן, וועלכער איז מיט קיין זאך ניט צופריעדען געווען. ער איז געווען אונגליקליך. וואס מען האט איהם נעגעבען איז איהם ניט געפעלען און וואס מעהר ער האט געהאט, איז ער אלץ מעהר געווען אונצופריעדען. דער פאטער האט זיך זעהר געערגערט, וואס זיין זוהן איז אזוי אונגליקליך און מיט אלעמען אונצופריעדען. ער איז געגאנגען פרעגען א אלטען דערוויש — א גייסטליכען — וואס ער זאל טהאן.

— צופריעדענהייט איז זעהר א זעלטענע זאך אויף דיעזער וועלט, האט געזאגט דער אלטער דערוויש. גליק איז א זעלטענעס פייגעלע. דאכט זיך, אט, אט האט מען עס שוין געחאפט. מען קוקט זיך אום — עס איז ניטא. איך ווייס נור פון איין מיטעל, וועלכעס קען העלפען, אז אייער זוהן זאל זיין צופריעדען און גליקליך.

— וואס איז דאס פאר א מיטעל? האט דער סולטאן געפרעגט.

— ער זאל אנטהאן און טראגען אויף זיך דאס העמד פון א צופריעדענעם מענשען. וועט ער אויך זיין צופריעדען.

דער סולטאן האט געדאנקט דעם דערוויש און איז געגאנגען זוכען א צופריעדענעם מענשען, ער זאל ביי איהם אפקויפען זיין העמד. ער האט געזוכט אין דער הויפט שטאדט, ער האט געזוכט אין אנדערע גרויסע שטעדט; ער האט געזוכט אין דיא רייכע, פערגאָלדעטע פאלאצען; ער האט געזוכט אין דיא ארימע געצעלטען, אבער אין ערגעץ האט ער קיין צופריעדענעם מענשען ניט געפינען. צו וועמען מען איז געקומען און מען האט איהם געפרעגט, אויב ער האט זיך ניט עפּעס צו בעקלאגען, אויב ער איז מיט אלעמען צופריעדען, האט יעדער געענטפערט, אז עפּעס פעהלט איהם, ער האט זיך אויף עפּעס צו בעקלאגען.

א לאנגע, לאנגע צייט האט מען געזוכט א העמד פון א צופריעדענעם מענשען און מען האט ניט געקענט געפינען. דער סולטאן איז געווען פערצווייפעלט. איין מאל איז ער געגאנגען שפּאציערען אויסער דער שטאדט און האט דערזעהן, וויא א יונגער בויער אַקערט זיין פעלד און זינגט אזוי פרעהליך, אזוי לוסטיג, אז עס איז געווען א פערגניגען איהם צו הערן. — איך מיין, אז דיעזער בויער איז צופריעדען, האט דער סולטאן געזאגט און איז צו איהם צוגעגאנגען.

— וויא געהט עס דיר, גוטער פריינד? האט ער איהם געפרעגט.

— גאנץ גוט.

— ביסט דוא צופריעדען מיט דיין שיקזאל?

— פאָלקאָמען צופריעדען.

— האסט דוא זיך ניט עפּעס צו בעקלאגען?

— ניין, איך פערלאנג גאר ניט, איך האב מיך אויף גאר ניט צובעקלאגען.

— וואלסט דוא געוואלט ווערן א סולטאן?

— ניין, איך בין צופריעדען, מיט דעם וואס איך בין.

— אלזא, פערקויף מיר דיין העמד.

— מיין העמד? איך האב ניט קיין העמד.

ער האט געוויעזען דעם סולטאן, אז ער געהט אהן א העמד.

25טעס קאפּיטעל.

צווישען פייער און וואַסער.

אלע האבען צוגעהערט אויפמערקזאם דעם פּראפעסארס געשיכטע. צוואר האט דיא נאר ניט בעוויעזען, וויא אלע געשיכטען בעווייזען גאר ניט. זיא האט אבער זעהר געפּאסט צו זייער איצטיגע לאגע. יעדער האט איינגעזעהן, אז ווען מען האט ניט קיין שעהנעם הויז און קיין ווייכעס בעט, מוז מען צופריעדען זיין מיט צווייגען פון א בוים.

אזוי האט מען גערעדט, געפּלוידערט און פערבראכט דעם טאג. דאס וועטער איז געווען שעהן. עס איז געווארען זעהר הייס. זיי האבען אבער דיא היץ ניט שטארק געפיהלט. אין בוים אויפען וואסער איז געווען קיהל. עס האט אנגעהויבען נאכט צו ווערן. מען האט זיך געדארפט געהן לעגען שלאפען. לארד גלענארוואן, ראָבערט און

דער פּראָפעסאָר זיינען נאך אמאל ארויפגעקראָכען אויף דיא הויכע צווייגען פוּם בוים, אום צו זעהן, אויב דאס וואסער איז נים אָפּגעפאלען, אויב מען זעהט נים ארוים קיין לאנד ערגעץ פון וויימען.

ווען לאָרד גלענארוואָן האט בעטראכט דעם הימעל אין אָסטען (מזרח זייט) איז ער בלייך געוואָרען. א דיקער שוואַרצער וואָלקען האט זיך געשטעלט, וויא א וואנד און האט פערשטעלט דעם הימעל. ער איז געוואָרען אלע מאל שוואַרצער, אלע מאָל גרעסער אלע מאָל דראהענדער. אין א גאנץ קורצע צייט האט ער פערדעקט דעם האלבען הימעל. דיא לופט איז געווארען שטיל. קיין ווינטעלע האט געוועהט, קיין בלעטעלע האט זיך געריהרט. דער מענש האט געפיהלט, אז עפּעס פּרעסט איהם, עפּעס דריקט איהם. עס איז איהם שווער אויפצוהויבען א האנד, עס איז איהם שווער צו ריהרען מיט א גליעד. דאס איז דיא עלעקטריציטעט אין דער לופט, וועלכע האט זיך אנגעזאמעלט און מוז אויסברעכען.

— מיר וועלען האבען א שטורם, האט דער פּראָפעסאָר געזאגט. עס וועט דונערן און בליצען.

— האסט דוא מורא פאר א דונער, ראָבערט ? האט לאָרד גלענארוואָן געפרעגט.

— ניין, מילארד.

— אזוי האב איך דיך ליעב. מיר וועלען באלד האבען א שטאַרקען שטורם.

— וואס הארט עס אונז? האט געלאכט דער פּראָפעסאָר. מיר וועלען זיך זיצען גאנץ רוהיג אין אונזער נעסט.

— דער שטורם הארט מיך נים, האט לאָרד גלענארוואָן געזאָגט. מיך הארט דער רעגען. מיר האבען זיך קוים אפּגעטריקענט און יעצט וועלען מיר ווידער נאס ווערן ביז צו דער הוים. — איהר מעגט אייך זאָגען, וואס איהר ווילט, מענשען קענען דאך נים לעבען אויף ביימער, וויא פייגעל,

— ווען מען איז נור א פילאָזאָף, קען מען שוין לעבען גאנץ רוהיג אויף א בוים.

— וואס זאָגט איהר, פּראָפעסאָר ? וואס קען אייך העלפען אייער פילאָזאָפיע געגען א שלאַגסרעגען ? קען אייך דיא פילאָזאָפיע בעשיצען, איהר זאלט נים נאס ווערן ?

— געוויס נים, זיא קען אייך אבער געבען מוטה, אלעס איבער צוטראָגען.

לאָרד גלענארוואָן האט אמאך געטהאן מיט דער האנד.

— לאָז שוין זיין אזוי, וויא איהר זאגט. — לאָמיר בעסער אראָפּגעהן און זאגען אונזערע קאָמעראַדען, אז מיר וועלען באלד האבען א שטורם. לאָז זיך יעדער איינוויק־לען אין זיין מאנטעל און אין זיין דעק. איהר, פּראָפעסאָר. מעגט אייך איינוויקלען אין אייער פילאָזאָפיע, פיעללייכט וועט זיא אייך בעסער שיצען געגען רעגען.

גלענארוואָן האט נאך אמאל בעטראכט דעם הימעל און דאס וואסער ארום. אלעס איז געווען דונקעל. דיא וואָלקען זיינען געוואָרען מיט יעדער מינוט שוואַרצער און שרעקליכער. זיי זיינען אראָפּגעגאנגען צו זייערע קאָמעראַדען. אונטען איז געווען נאך דונקלער, נאך טרויעריגער. אונטען איז געווען פינסטער. פּלוצלונג האבען זיך אנגעהויבען צו ווייזען העלע, ליכטיגע פינקעלעך אויפ'ן וואסער. זיי זיינען געפלויגען,

געלאפען, זיך אויסגעמישט, זיך צו שפרייט און פארדעקט דיא גאנצע געגענד.

— וואס איז דאס? קענט איהר עס אונז ניט ערקלערען, פראפעסאר?

— געוויס! דאס זיינען אזעלכע לייכטענדע פליעגעלעך.

— דיעזע ליכטיגע, שעהנע, גלענצענדע פונקטען זיינען פליעגעלעך? האט ראַבערט געפרעגט פערוואונדערט.

— יא, מיין קינד, דאס זיינען אזעלכע פליעגען. פון צווייי דריזען אין זייער ברוסט ווייזט זיך ארויס א העלער שיין. דיא דאמען אין בוענאס איירעס האפען זיי און שטעכען זיי אן אויפ׳ן קאפ, ווען זיי געהן אויף א באלל. זיי לייכטען שעהנער און העלער, אלס דיאמאנטען.

לארד גלענארוואן האט יעצט געזאגט אלעמען, אז עס וועט ביי נאכט זיין א שטארקער שטורם. יעדער זאל זיך גוט צובינדען צו זיין צווייג. דער שטורם וועט געוויס שטארק שאקלען דעם בוים און זיי קענען נאך אראפפאלען. עס איז געווארען שפעט. יעדער האט זיך איינגעהילט אין זיין דעק און האט זיך צוגעבונדען שטארק צום בוים.

ליידער, האט קיינער ניט געקענט שלאפען. יעדער האט געפיהלט, אז עפּעס וועט פארקומען. עס איז א מערקווירדיגע זאך, אז יעדעס מאל, איידער עס קומט פאר א רעוואלוציאן אין דער נאטור, פיהלט זיך דער מענש אזוי אונאנגענעהם, אזוי ניעדערגעשלאגען, אזוי שוואך, אזוי מוטהלאז, גלייך וויא ער וואלט אנערקענט, אז ער איז נור א שוואכע פליעג נעגען דער גרויסער, מעכטיגער נאטור.

אום עלף אוהר האט מען דערהערט דעם ערשטען דונער. ער איז נאך געווען שוואך, ער איז נאך געוועזן גאנץ ווייט. לארד גלענארוואן האט זיך אויפגעהויבען פון זיין געלעגער און איז נעגאנגען זעהן, וואס עס הערט זיך אויף דער וועלט. דער גאנצער הימעל איז געוועזן בעדעקט מיט שווארצע וואלקען. פון צייט צו צייט זיינען דיא וואלקען פלוצלונג צוריסען געווארען. עס האט זיך געוויזען א העלער בליץ, וועלכער האט בעלייכטעט דאס וואסער אויף א סעקונדע און איז באלד פערשוואונדען געווארען.

— נו, וואס הערט זיך? האט דער פראפעסאר געפרעגט פון זיין דעק ארויס.

— עס הייבט אן ערנסט צו ווערן, מיר וועלען האבען איינעם פון דיא שרעקליכסטע שטורמווינדען אין דיעזע געגענדען.

— דעסטא בעסער! האט דער פראפעסאר געזאגט. עס איז אונז לאנגווייליג. מוטער נאטור וויל אונז געבען א שטיק אויף איהר איינענעם טהעאטער. עס וועט אונז ניט קאסטען א סענט און מיר וועלען געוויס זעהן א שעהנעס שטיק. אין א טהעאטער מאכט מען נאך דונערן מיט בליצען, דא וועלען מיר האבען עכטע, גוטע, אנשטענדיגע דונערן, בליצען, רעגען און אביסעל שטורמווינד אלס צוגאב.

— א שעהן מין פערגניגען! האט געלאכט דער מאיאר. דונערן, בליצען, רעגען און שטורמווינד! איך וואלט בעסער געוואלט זעהן אלע דיעזע שעהנע זאכען אין א טהעאטער אין לאנדאן.

— טאפפערער, מוטהיגער מאיאר! האט געזאגט דער פראפעסאר מיט א בייסענדען שפאט. איך זאג אייך, אז מיר וועלען האבען אזא שטורם, וועלכען איהר האט נאך אין אייער לעבען ניט געזעהן. מיר זיינען יעצט אין דער רעכטער צייט פון

דיא שטורמווינדען. אין 1793 האט א געלערנטער ביינעוואינט א שטורם אין בוענאס איירעס. אין דער צייט פון איין שטונדע האט עס זיעבען און דרייסיג מאל געדונערט. דער געלערנטער, מארטין דע מוססי, דערצעהלט פון א שטורם, ווען עס האט פינף און פופציג מינוט נאכאנאנד געדונערט.

— פינף און פופציג מינוט נאכאנאנד? אהן אויפהער? האט דער מאיאר געפרעגט.

— אהן אן אויפהער. פינף און פופציג מינוט כסדר. — איין זאך בעאונרוהיגט מיך, האט דער פראפעסאר ווייטער געזאגט מיט אן ערנסטער מינע. ווען עס דונערט, טאר מען זיך ניט שטעלען אונטער א בוים, ווייל דער בוים ציהט צו זיך צו דעם דונער. וואס קענען מיר יעצט טהאן, ווען מיר מוזען זיך לעגען אין דערמיט פונ'ם בוים?

— אין אונזער לאגע ניט איהר אונז זעהר א גוטע האפנונג! האט געזאגט דער מאיאר.

— איך מיין אויך, אז ניט איצט איז דיא צייט צו ווארנען אונז, מיר זאלען זיך ניט שיצען אונטער א בוים, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— אלע צייטען זיינען גלייך, האט דער פראפעסאר געענטפערט. — אבער זעהט, עס הייבט זיך אן. —

א שרעקליכער דונער האט אונטערבראכען דיא רעדע פונ'ם פראפעסאר. עס האט זיך ווירקליך אנגעהויבען. איין דונער נאכ'ן אנדערן האט פערטויבט דיא לופט, איין בליץ נאכ'ן אנדערן האט צוריסען דעם הימעל און בעלייכטעט דיא גאנצע געגענד. לארד גלענארוואן מיט זיינע קאמעראדען האבען שטילערהייט בעטראכט דיא שרעקליכע רעוואלוציאן אין דער נאטור. עס האט אויסגעוויזען, אז אלעס ווערט צובראכען, אלעס ווערט צערשטערט, אלעס ווערט פערניכטעט. דיא גאנצע וועלט וויל אונטערגעהן. ביז אהער האט נאך ניט גערעגענט און דער ווינד איז נאך געוועזן שוואך. באלד האבען זיך דיא פענסטער פון הימעל געעפענט און עס האט אנגעהויבען צו גיעסען א שרעקליכער רעגען. מען מוז וואינען אין יענע געגענדען אום צו האבען א בעגריף, וואס דארט הייסט א רעגען. ניט טראפענס וואסער פאלען פון הימעל, זאנדערן גאנצע טייכען. דיא וואסערן פון דיא וואלקענס האבען זיך פעראייניגט מיט דיא וואסערן אויף דער ערד און האבען געבילדעט א שרעקליכען טייך, וועלכער האט זיך געגאסען פון אויבען אדער איז ארויפגעקומען פון אונטען.

דיא דונערן און בליצען האבען גאר ניט אויפגעהערט. פלוצלונג האט זיך געוויזען א פייערדיגע קוגעל, וויא א באמבע דיא גרויס, זיא האט זיך איינינע סעקונדען ארומגעדרעהט, האט געפלאצט, וויא א באמבע און איז פערשוואונדען געווארען. מען האט געפיהלט א שטארקען גערוך פון שוועפעל, דאן איז אלעס געווארען שטיל.

דער בוים ברענט! האט טאם אויגוסטין אויסגעשריען ניט מיט זיין קול.

ער האט רעכט געהאט. דער בליץ האט אנגעצונדען דעם בוים. עס האט איהם נאר ניט געהאלפען, וואס ער איז געוועזן נאס. דער ווינט האט נאך אויפגעפאכט דאס פייער און עס איז געווארען אלע מאל גרעסער. אלע האבען זיך אויפגעהויבען פון זייערע נעלעגערס און זיינען געלאפען אין דער זייט, וואו דער בוים האט נאך ניט געברענט. דערווייל האט נור געברענט איין זייט פונ'ם בוים, דארט וואו דער בליץ האט

געטראָפען. מיט יעדער מינוט אבער האט זיך דאס פייער פערברייטעט אימער ווייטער. דער רויך איז געוואָרען שטארקער און האט געדראָהט זיי צו דער שטיקען. די היץ איז געוואָרען אונערטרעגליך. — זיי זיינען פערלאָרען!

— אין וואסער אריין! האט לאָרד גלענארוואָן אויסגעשריען. איידער פערברענט צו ווערן, איז שוין בעסער דערטרונקען צו ווערן.

דער מאַטראָז ווילסאָן איז אריינגעשפרונגען אין וואסער. באלד אָבער האט מען געהערט א שרעקליכער געשריי:

— העלפט! רעטעט!

און ער איז שנעל ארויפגעקלעטערט צוריק אויפ'ן בוים. ער האט געציטערט, ווי א אין פיעבער.

— וואס איז געשעהן? האט מען איהם געפרעגט.

— דיא אליגאטאָרס! אין וואסער זיינען דא זעהר פיעל אליגאטאָרס. זיי זיינען אויף מיר אנגעפאלען.

אונזערע לעזער ווייסען געוויס, אז דער אליגאטאָר איז א סאָרט קראָקאָדיל. אין דיא טייכען פון זיד־אמעריקא, וויא אויך אין פלאָרידא, זיינען דא זעהר פיעל אליגאַטאָרס. זיי ליעגען גאנץ שטיל אין וואסער און ווארטען, ביז עס קומט צו א מענש אדער א בהמה טרינקען, דאן חאפען זיי איהם מיט זייערע גרויסע, שארפע צעהנער און פערשלינגען איהם.

ביים שיין פון'ם פייער האבען אונזערע רייזענדע דערזעהן מיט שרעק, אז ארום בוים שווימען א גאנצע באנדע פון גרויסע און קליינע אליגאטאָרס מיט אפענע מיילער און ווארטען נור דיא מינוט, איינער זאל אריינשפרינגען אין וואסער. יעצט איז דיא לאגע פון אונזערע רייזענדע געוואָרען שוידערהאפט שרעקליך. פון איין זייט ברענט דער בוים. דאס פייער ווערט אלע מאל גרעסער און קומט צו נעהנטער צו זיי — נאך איינינע מינוטען און זיי וועלען פערברענט ווערן. פון דער אנדערער זייט שווימען דיא אליגאטאָרס, דרעהן זיך, עפענען זייערע גרויסע, רויטע מיילער און קוקען אויף זיי מיט בלוטדורשטיגע אויגען. — זיי זיינען פערלאָרען! פערברענט ווערן אדער צוריסען ווערן פון דיא אליגאטאָרס.

דער שטורם האט אביסעל אויפגעהערט. ערגעץ ווייט האט זיך א שטיקעל וואלקען אנגעהויבען צו ריהרען. עס איז דער פון געוואָרען א סאָרט טריכ־טער (לייקע) און האט זיך אראפגעלאָזען צום וואסער. פון'ם וואסער האט זיך אויפגעהויבען א זייל, וויא אין איבערגעקעהרטער טריכטער (לייקע). באלד האבען זיך ביידע טריכטער, דער וואלקען און דאס וואסער, פעראייניגט. עס איז פון זיי געוואָרען א הויכער זייל. אויבען און אונטען איז דיא זייל געוועזן שטארק ברייט, אין דערמיט איז זיא געוועזן דין. — זיא האט זיך אנגעהויבען צו דרעהן מיט א שרעקליכער געשווינדיגקייט און האט דערביי געמאכט א רעש, גלייך וויא מיליאָנען טאָנען וואסער וואָלטען מיט אמאָל אראָפגעפאלען פון א הויכען בארג אין א טיעפען טהאל. — דאס איז געווען א טאָרנאדאָ, אויף דייטש הייסט עס „וואסערהאָזע“, אויף רוסיש — „סמערטש“.

דיא טארנאדא׳ס קומען פאר אויפ׳ן וואסער און אויפ׳ן לאנד. ווען א טארנאדא קומט פאר אויפ׳ן לאנד, לאזט זיך אראפ א שטיק וואלקען אין געשטאלט פון א טריכ־טער (לייקע) און פון דער ערד הייבט זיך אויף א טריכטער פון שטויב און עס ווערט פון זיי א זייל. ווען אזא טארנאדא קומט צו צו א וואלד, רייסט זיא אויס דיא שטארק־סטע ביימער מיט דיא ווארצלען און שליידערט זיי אוועק אויף הונדערטע פוס פונ׳ם ארט, וואו זיי האבען געוואקסען; ווען זיא קומט צו צו א שטאדט, מאכט זיא אין דעם גרעסטען אומגליק. זיא צוברעכט און צוקוועטשט הייזער, מויערן, דיא שטארקסטע גע־ביידען, אייזערנע זיילען און אייזערנע טויערן וויא דינע שפענדליך און צו ווארפט זיי אין אלע זייטען. אויפ׳ן מעער א טארנאדא איז אויך זעהר געפעהרליך. וועה איז דער שיף, וועלכע בעגעגענט א טארנאדא אויף איהר וועג! זיא איז פערלארען אהנע רעטונג. ערשט אין דער לעצטער צייט איז מען געוואהר געווארען, אז א שיף קען זיך רעטען פון א טארנאדא, ווען זיא שיעסט אויס אויף דיא טארנאדא מיט קאנאנען. אויפ׳ן לאנד קען מען אויך צושלאגען דיא טארנאדא, ווען מען זאל אויף איהר שיעסען מיט קאנאנען. ליידער, געהט אבער דיא טארנאדא מיט אזא שנעלינקייט און אויף אזעלכע קרומע וועגען, אז עס איז זיך שווער פארצובערייטען זיא צו עמפפאנגען, וויא עס קומט איהר. אויפ׳ן מעער איז עס אנדערש. אויפ׳ן מעער קען מען זעהן גאנץ ווייט. יעדע שיף האט א קאנאנע בערייט אויפ׳ן דעק און אויף יעדער שיף נעהט ארום בעשטענדיג א מאטראז אויף דער וואך. ער מוז מעלדען דעם קאפיטאן אלעס, וואס ער זעהט און דער קאפיטאן וויים שוין, וואס ער האט צו טהאן.

אונזערע רייזענדע זיינען געווען אזוי דערשראקען און אזוי פערצווייפעלט איבער זייער לאגע, אז זיי האבען ניט בעמערקט, וויא דיא טארנאדא האט זיך געבילדעט; זיי האבען ניט געזעהן, וואס פאר א וועג זיא האט גענומען; זיי האבען נור געהערט א שרעקליכעס רוישען פונ׳ם וואסער און האבען געמיינט, אז עס זיינען ערגעץ אנגעקומען וואסערן פון דיא בערג. דיא טארנאדא איז אונטערדעסען געפלויגען מיט א שרעקלי־כער, אונבעשרייבליכער שנעלינקייט. מיט איהר גאנצער קראפט האט זיא זיך ארויפ־געווארפען אויף דעם בוים, וואו אונזערע רייזענדע האבען זיך געפונען אין אזא טאדעס אנגסט. דער בוים האט אנגעהויבען שרעקליך צו ציטערן, דאס פייער איז פערלאשען געווארען. אונזערע רייזענדע האבען גאר ניט געוואוסט, וואס דאס איז. יעדער האט זיך אנגעכאפט אן דעם צווייג, לעבען וועלכען ער איז געשטאנען. מען האט געהערט א גערויש און זשומען, וויא ברענענד האלץ מאכט, ווען מען גיסט דארויף ארויף וואסער.

איין סעקונדע — דער בוים איז געשוואומען. דיא טארנאדא האט איהם ארויס־געריסען מיט אלע ווארצלען, האט איהם אוועקגעווארפען זעהר ווייט און איז זיך אוועק־געגאנגען ווייטער צערשטערן און פערניכטען אלעס, וואס זיא וועט אנטרעפען אויף איהר וועג. דיא אליגאטארס זיינען פערשוואונדען, וויא דורך א צויבער.

— וואו זייט איהר? האט לארד גלענארוואן אויסגערופען, ווען דער ערשטער שרעק און דיא איבערראשונג איז פאראיבערגעגאנגען.

— אט בין איך! אט בין איך! האט מען געענטפערט פון אלע זייטען.

— מיר זיינען אין וואסער? האט לארד גלענארוואן ווייטער געפרעגט.

— יא, מיר זיינען אין וואסער, האט מען איהם געענטפערט.

— וואס איז דא געשעהן? וויא קומען מיר אין וואסער?

— מיר האבען איבערגעלעבט איינע פון די וואונדערבארסטע ערשיינונג פון דער נאטור, האט דער פראפעסאר געזאגט רוהיג. מיר האבען אויסגעהאלטען א טארנאדא!

ערשט יעצט האבען זיי זיך אנגעהויבען אומצוקוקען, וואו זיי זיינען; ערשט יעצט האבען זיי אנגעהויבען צו פערשטעהן, פאר וואס זיי שווימען. די טארנאדא האט ארויסגעריסען דעם בוים מיט זיינע ווארצלען. יעצט ערשט האבען זיי געזעהן, אז דער בוים שווימט זעהר שנעל.

— די טארנאדא איז געוועהנליך זעהר א שלעכטע ווירטהיז, האט דער פראָ־פעסאר געזאגט. וואו זיא נימט זיך א ריהר, צוברעכט זיא און צערשטערט אלעס, וואס זיא קען נור קריעגען. אונז אבער האט זיא גערראדע גערעטעט דאס לעבען. — זעהט איהר, אז עס איז גאר ניטא קיין שלעכטע זאך אויף דער וועלט? די שלעכטסטע זאך קען א מאל ברענגען דעם גרעסטען נוצען.

— איהר הייבט שוין ווייטער אן צו זאגען אונז מוסר? האט אויסגערופען דער מאיאר. איהר ווילט שוין ווייטער אונז בעווייזען, אז וואס שלעכט, איז גאר גוט?

— די מארנאדא האט עס אייך זעהר גוט בעוויעזען. זיא האט אויסגעלאשען דאס פייער פון'ם בוים און האט פערטריעבען די אליגאטארס. דארפט איהר נאך א בעסערן בעוויז?

26טעם קאפיטעל.

צוריק אויפ'ן דעק פון'ם „דונקאן“.

דער בוים איז געשוואומען זעהר שנעל. וואוהין? דאס האבען אונזערע רייזענדע דערווייל נים געקענט וויסען. עס איז געוועזען שטארק פינסטער, נור פון צייט צייט האט א פערשפעטיגטער בליץ בעלייכטעט די געגענד ארום און האט געוויעזען אונזערע רייזענדע, אז ארום און ארום זעהט מען נור הימעל און וואסער. דער שטורם האט נאכגעגעבען. דער רעגען האט אויפגעהערט. אין ערטער האבען זיך די וואלקען צוטהיילט און מען האט אנגעהויבען ארויסצוזעהן די שטערן.

עס האט אנגעהויבען צו טאגען. אין אסטען (מזרח זייט) האט זיך א דין פאסיקעל ליכט בעוויעזען. דער מאיאר האט זיך אנגעהויבען צו צו קוקען צום בוים און האט בע־מערקט, צו זיין גרעסטער פרייד, אז זיינע ווארצלען פערהאלטען זיך אפט, א בעוויז, אז דאס וואסער איז דא נים אזוי טיעף. ער האט עס דערצעהלט זיינע קאמעראדען. טאם אויגוסטין האט אבגעבראכען א צווייג און האט איהם אריינגעשטעקט אין וואסער — ער האט דערגרייכט דעם גרונד. אין א האלבע שטונדע ארום האט זיך דער בוים אנגעשטויסען און איז געבליעבען ליעגען אויף אן ארט.

— לאנד! לאנד! האט אויסגערופען דער פראפעסאר. מיר זיינען צוגעקומען צו לאנד!

דאס וואסער האט צוגעטראגען דעם בוים צו א בערגעל און דער בוים איז

געבליעבען ליגען. עס איז שוין געווען נענוג ליכטיג אום צו זעהן, אז זיי געפינען זיך ווירקליך לעבען לאנד. דער קליינער ראָבערט און דער מאַטראָז ווילסאָן זיינען געווע; דיא ערשטע, וועלבע זיינען ארויסגעשפרונגען אויף דער יבשה. קיין רייזענדער אין דער וועלט, וועלכער האט געמאכט א לאנגע רייזע אויפ'ן מעער, איז ניט געווען אזוי פרעה־ליך, ווען ער איז צוגעקומען צו א לאנד, וויא אונזערע רייזענדע. פאר זיי האט געהייסען לאנד ניט זיך אָפּרוהען פון דער לאנגער רייזע, ניט לויז ווערן פון דער ענגער שיף — פאר זיי האט לאנד געהייסען רעטונג, לעבען.

— מיר זיינען גערעטעט! מיר זיינען אויף א פעסטעס לאנד! האבעןביידע אויסגערופען מיט א מאל.

אין דיעזע מינוט האט מען געהערט א שטארקען פייף. פון ערגעץ האט זיך ארויסגעוויעזען א דונקעלע געשטאַלט — א רייטער אויף א פערד.

— טהאלקאווע! האבען אויסגערופען ראָבערט און ווילסאָן.

— טהאלקאווע! פריינד טהאלקאווע! האבען אלע אויסגערופען.

— אמיגאָס! (פריינד!) האט טהאלקאווע געענטפערט.

אין א מינוט ארום האט ער געהאלטען דעם קליינעם ראָבערט אין זיינע שטארקע ארימס און האט איהם צוגעפרעסט צו זיין ברייטער ברוסט. לארד גלענארוואן, דער פּראָפּיסאר און אלע איבעריגע זיינען באלד אראָפּגעשפרונגען פון'ם בוים, און האבען גערריקט דעם פּאַטאַגאָניער דיא הענד. ווער קען בעשרייבען זייער פרייד, ווען זיי האבען געפונען צוריק דעם ווילדען פאטאגאניער? זיי האבען געטאנצט, געשפרונגען, געלאכט און געוויינט. האבען איהם ארומגענומען, איהם געדריקט דיא הענד, גערעדט צו איהם און איהם בעטראכט. ער האט זיי דערצעהלט אין קורצע ווערטער, וואס מיט איהם איז געשעהן, זייט ער האט זיי פערלאזען. דאס וואסער האט איהם אוועקגעשלעפט ביז צו דיעזען בארג, אויף וועלכען ער האט זיך גערעטעט. ער האט זיך דא געמאכט א געצעלט פון צווייגען פון ביימליך, האט געחאפּט איינינע חיות און האט געטראכט, וויא אזוי ער זאל זיי רעטען. ליידער, איז איהם געווען אונמעגליך עפּעס צו טהאן פון זייערט וועגען. ער האט ניט געקענט פאהרען ארויף וואסער צו זיי.

יעצט האבע זיי איהם דערצעהלט, וואס מיט זיי האט פּאסירט. ווען אלע האבען אויסדערצעהלט, וויא אזוי זיי האבען פערבראכט דיא לעצטע צוויי טאג, האט זיי טהאלקאווע געפיהרט צו זיך אין געצעלט. דארט האט געברענט א פרעהליך פייער. ער האט באלד גענומען א גרויס שטיק פלייש און האט עס געלעגט בראטען. איידער עס איז פערטיג געוואָרען, האבען זיך אונזערע רייזענדע אניעדערגעזעצט ארום פייער און האבען זיך אביסעל אויסגעטריקענט. זיי זיינען אלע געווען נאס ביז צום לייב און נאכ'ן רעגען איז געווען רעכט קיהל.

ווען מען האט זיך אנגעוואָרמט און אויסגעטריקענט, האט מען זיך גענומען עסען דעם געבראטענס, וועלכען טהאלקאווע האט געמאכט נאכ'ן פאטאגאנישען זשורנאל מיט אזא אפּעטיט, אז א פאטאגאניער וואלט ניט געדארפט זיך שעהמען מיט איהם. ווען מען האט אפּגעגעסען, האט דער פּראָפּעסאר דערצעהלט דעם פּאטאגאניער, אז זיי האבען אויסגעפונען, אז יער מענש, וואס זיי זוכען, געפינט זיך גאר ניט אין אמעריקא

ער געפינט זיך נאר אין אויסטראַליען און זיי האבען בעשלאסען צו פאהרען קיין אויסטראַליען איהם זוכען.

וויא ווייט טהאלקאווע האט פערשטאנען, וואס דער פראָפעססאר האט איהם דערקלערט, איז א פראגע, וועלכע איך נעהם מיך ניט אונטער צו בעאנטוואָרטען. טהאלקאווע האט געזעהן, אז אלע זיינען צופריעדען און ער איז געוועזן גאנץ גליקליך.

נאך אזא שרעקליכע נאכט האט מען זיך געמוזט אביסעל צולעגען שלאפען און זיך אויסרוהען. וויא טהאלקאווע האט זיי געזאגט, געפינען זיי זיך ניט מעהר, וויא פערציג מייל פון'ם פארט סאַן אנטאָניא. ווען זיי געהן מיט דעם געוועהנליכען גאנג פון א מענשען צו פוס, דארפען זיי אנקומען קיין סאן אנטאניא אין צוויי טאג.

אום איינס אוהר האט זיי טהאלקאווע אויפגעוועקט און זיי האבען זיך געלאזען אין וועג. קיין פערד האבען זיי ניט געהאט, מען האט געמוזט געהן צו פוס. נור דער קליינער ראָבערט האט זיך געזעצט אויף טהאלקאוועס פערד. ער האט עס צוואר ניט געוואָלט. ער האט זיך געשעהמט צו רייטען אין דער צייט, ווען לארד גלענארוואן געהט צו פוס. זיי זיינען געגאנגען זעהר לאנגזאם. געהן צו פוס אין יענער געגענד, וואו די ערד איז בעדעקט מיט דערנער און אין ערטער מיט שטיקער זאלץ, איז ניט אזוי לייכט. געגען אבענד האבען זיי אויסגעזוכט א בערגעל מיט עטליכע ביימלעך און האבען דאָרט איבערגענעכטיגט.

דעם אנדערן טאג זיינען זיי אויפגעשטאנען גאנץ פריה און זיינען ווייטער גע- גאנגען. וויא שווער עס איז געוועזן צו געהן, האט דאך יעדער אנגעשטרענגט אלע זיינע קרעפטע אום צו קומען וואס גיכער צום מעער, וואו עס געפינט זיך דער „דונקאַן", וואו זיי וועלען קענען זיך אויסרוהען פון זייער לאנגער און שווערער רייזע. אויפ'ן דריטען טאג האט זיי טהאלקאווע געזאגט, אז זיי זיינען אין גאנצען פופצעהן מייל ווייט פון'ם מעער. דאס האט זיי געגעבען פרישען מוטה ווייטער צו געהן. זיי זיינען אבער געוועזן שטאַרק מיעד און ערשט אום צוויי אוהר נאך מיטאג האבען זיי דערהערט דאס רוישען פון'ם אטלאנטישען וועלט מעער. דאס איז געוועזן פאר זיי א זיסע מוזיק. ענדליך, זיינען זיי צוריק אויף זייער שיף.

עס איז געווארען נאכט, ווען זיי זיינען צוגעקומען צום מעער. זיי האבען זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען און האבען געזוכט דעם „דונקאַן", די לאַנטערנעס, וואס דארפען ברענען אויף איהם — זיי האבען איהם ניט געפונען. אויפ'ן מעער איז ניט געוועזן קיין שיף.

איך מוז דערביי ערקלערן. אז פארט סאַן אנטאָניא איז א מאל געוועזן א שטעדטעל. די אינדיאנער אבער זיינען צוויי מאל אויף איהר אנגעפאלען און האבען זיא צערשטערט, יעצט איז נור געבליעבן פון איהר דער נאמען. קיין מענש וואָינט דאָרט און קיין שיף קומט צו אהין. עס איז זעהר לייכט ערקלערליך, פאר וואס אונזערע רייזענדע זיינען געוועזן אזוי איבערראשט, ווען זיי זיינען צוגעקומען צום מעער און האבען קיין שפור פון'ם „דונקאַן" ניט געפונען.

— יעצט איז פינסטער, האט טאם אויגוסטין געזאגט, מארגען אין דער פריה וועלען מיר געוויס דערזעהן דעם „דונקאַ,". דער קלוגער און פאָרזיכטיגער קאפיטאן

פארראגוט האט געוויס ניט געוואלט שטעהן נאנץ נאָהענט ביים ברעג. ער האט מורא געהאט, אינדיאנער זאלען אויף איהם ניט אנפאלען. ער האט געוויס פעראנקערט זיין שיף א פאר מייל ווייט אין מעער.

דענאך האט מען געפּראָבירט שרייען און רופען: קאפּיטאן פארראגוט! קאַ־פּיטאן פארראגוט! אבער קיינער האט ניט געענטפערט. דאס מעער האט שרעקליך גערוישט. עס איז געווען אונמעגליך צו הערן זייער געשריי. עס האט ניט געהאלפען, מ'נן האט געמוזט אויסזוכען א בערגעל פון זאמד, וועלבעס דיא חוואַליעס ווארפען ארויס און מען האט זיך דאָרט געלעגט שלאפען.

דיא נאכט איז געווען זעהר א קאלטע. יעדער האט זיך איינגעהילט אין זיין דעק און האט זיך פערגראבען אין זאמד. אלע זיינען געווען זעהר מ'עד און זיינען באלד אנטשלאפען געווארען, נור איין לארד גלענארוואן האט ניט געקענט שלאפען. ער איז אזוי נאָהענט פון זיין פרוי, פון זיין שיף, פון זיין היים און מוז שלאפען דא אין זאמד. ער איז געווען זיכער, אז דיא „דונקאן" איז שוין אנגעקומען אהער, ווייל זיי האבען גערעבענט, אז דיא רייזע וועט דויערן נור דרייסיג טאג, צום סוף האט זיא געדויערט צוויי און פערציג טאג — מיט צוועלף טאג מעהר. זיין שיף מוז שוין זיין דא. אלזא, פאר וואס זעהט מען זיא ניט? קאפּיטאן פארראגוט איז א פאַרטרעפליכער שיפס־קאפּיטאן, אבער.... ווער ווייס, וואס עס קען זיך טרעפען אויפ'ן מעער? ווען זיי זיינען אויסגעשטאנען אזוי פיעל געפאהרען אויף דער יבשה, אויף פעסטעס לאנד, וויא קען מען וויסען, וואס פאר א געפאהרען עס קענען פארקומען אויפ'ן אטלאנטישען וועלט־מעער?

מיט דיעזע טרויעריגע געדאנקען איז לארד גלענארוואן ארומגעגאנגען א גאנצע נאכט. — וואס מאכט ליידי העלענא? וויא אזוי האט זיא איבערגעטראגען דיא לאנגע און שווערע רייזע?

ער איז ארומגעגאנגען אויפ'ן ברעג און האט אלץ געקוקט אויפ'ן מעער, טאמער וועט ער דערזעהן א ליכט, דיא לאנטערנען פון דער שיף. פּלוצלונג האט זיך איהם אויסגעוויעזען, אז ער זעהט ערגעץ א רויטעס ליכט, דאס ליכט פון דעם רויטען לאנ־טערנע פון פארנט פו'ם „דונקאן", ער איז געוואָרען זעהר אונרוהיג און איז צוגעגאנגען צום פּראָפעסאר, וועלכער איז געשלאפען גאנץ רוהיג איינגעגראבען אין זאמד. ער האט איהם אנגעהויבען צו טרייסלען און צו שלעפּען.

— ווער איז דאָרט? האט אויסגערופען דער פּראָפעסאָר בייז. פאר וואס לאזט איהר מיך ניט שלאפען?

— איך בין עס, העררר פאגאנעל.

— ווער זייט איהר?

— גלענארוואן. שטעהט אויף, פּראָפעסאר, איך דארף אייער טעלעסקאָפּ.

— וואס דארפט איהר מיין טעלעסקאָפּ? האט געפרעגט דער פּראָפעסאָר פערשלאָפען.

— מיר שיינט, אז איך זעה דעם „דונקאן".

דער פּראָפעסאר איז אויפגעשפּרונגען, גלייך וויא ער וואלט געווען אויף שפּרינג־

פעדערן (שפּראַנדינעש), האט ארויסגענומען זיין טעלעסקאָפּ און האט נעקוקט, וואוהין לארד גלענארוואן האט איהם געוויעזען.

— זעהט איהר ניט א גרינעם ליכט אדער א רויטעם ליכט ? האט איהם לארד גלענארוואן געפרעגט. איהר ווייסט דאך געוויס, אז יעדע שיף צינדעט אן ביי נאכט פון פאָרנט א רויטע לאנטערנע און פון הינטען א גרינע.

— איך זעה גאר ניט, האט דער פראפעסער געענטפערט.

עס זיינען פערגאנגען נאך איינינע מינוטען. לארד גלענארוואן האט איהם געהייסען קוקען אין אלע זייטען, דער פראפעסאר אבער האט גאר ניט געזעהן. ביי נאכט קען מען מיט'ן טעלעסקאָפּ גאר ניט זעהן. ענדליך, האט איהם לארד גלענארוואן צוריק געפיהרט צו זיין געלעגער און האט איהם געלאזט שלאפען. ער אליין איז ארומגעגאנגען א גאנצע נאכט ארום ברעג און האט געקוקט אין דער פינסטערער נאכט. ער האט דייטליך געזעהן באלד דאס רויטע ליכט, באלד דאס גרינע.

לאנגזאם האט זיך דיא נאכט געצויגען. יעדער מינוטע האט זיך איהם אויסגעוויעזען א יאהר. פאר טאג איז אלעס פערשוואונדען. עס איז געוואָרען שטארק פינסטער און ער האט גאר ניט געקענט זעהן. דיא מיעדינקייט און דער שלאָף האבען איהם ענדליך איבערוועלטיגט (גובר געוועזן) ער האט זיך צוגעזעצט אויפ'ן זאמד און איז באלד אנטשלאפען געווארען. וויא פיעל ער איז געשלאָפען, ווייס ער ניט. א געשריי פון אלע רייזענדע האט איהם אויפגעוועקט.

— דער „דונקאַן" ! דער „דונקאַן" ! האבען אלע געשריען מיט איין קול.

לארד גלענארוואן איז אויפגעשפרונגען און האט דערזעהן, וויא דער „דונקאַן" וויעגט זיך גאנץ רוהיג ווייט, ווייט אויף דיא בלויע וואסערן פון'ם אטלאנטישען וועלט־מעער. ער האט בעטראכט דעם ברעג און האט פערשטאנען, פאר וואס דער טיכטיגער קאפּיטאן פארראגוט שטעהט מיט זיין שיף אזוי ווייט. ביים ברעג איז ניט שטארק טיעף, דאס מעער רוישט און שוימט. ער האט מורא צו צו געהן צום ברעג, דיא שיף זאל ניט ארויף אויף א זאנד־באנק — אן אָרט וואו עס איז ניט טיעף און דיא שיף קען זיך איינגראבען אין זאמד. —

לארד גלענארוואן האט גענומען דעם פּראָפעסאָר'ס טעלעסקאָפּ און האט גע־קוקט אויף זיין שיף. ער האט געזעהן דייטליך אלעס, וואס עס טהוט זיך אויפ'ן דעק פון'ם שיף. ליידער, האט קאפּיטאן פארראגוט ניט בעמערקט, אז עס געפינען זיך מענשען ביים ברעג. יעצט איז ענטשטאנען א שוועריגקייט, וויא אזוי ניט מען צו וויסען אויפ'ן שיף, אז זיי זיינען אנגעקומען ? עס איז זעהר מעגליך, אז קאפּיטאן פאַ־ראגוט'ס טעלעסקאָפּ איז צו שוואך אום זיי צו בעמערקען. — דיעזע פראגע האט פערענטפערט טהאלקאווע. ער האט ארויסגעשאָסען מיט זיין לאנגער ביקס גלייך אויפ'ן „דונקאַן". ליידער, איז דער „דונקאַן" געוועזן אזוי ווייט, אז מען האט אויף איהם ניט געהערט דעם שוס. טהאלקאווע האט ארויסגעשאָסען נאך א מאל און נאך א מאל. פּלוצלונג האט זיך אויפ'ן „דונקאַן" געוויעזען א ווייסער רויך און באלד האט מען געהערט א קנאַק פון א קאנאנע.

— זיי האבען אונז ענדליך בעמערקט! האט טאם אוינוסטין אויסגערופען.
קאפיטאן פארראגוט ניט אונז א צייכען, אז ער קומט.

און ריכטיג, באלד האט זיך דער „דונקאן" אנגעהויבען צו ריהרען און צו קומען נעהנטער צום ברעג. לאנגזאם און פארזיכטיג איז ער צוגעקומען נעהנטער. מען האט איהם שוין יעצט דייטליך געזעהן, ער איז נאך געווען א פאר מייל ווייט פון'ם ברעג. ענדליך איז ער געבליעבען שטעהן. נעהנטער האט ער ניט געקענט קומען. מען האט אראפגעלאזען א באאט.

— ליידי העלענא וועט ניט קענען קומען צו אונז, האט טאם אוינוסטין געזאגט. דאס מעער איז זעהר אונרוהיג.

— קאפיטאן פארראגוט וועט אויך ניט קענען קומען, האט דער מאיאר געזאגט. ער טאר ניט אוועקגעהן פון דער שיף.

— אך, מיין שוועסטער! מיין מערי! האט ראבערט אויסגערופען. ווען איך האב פליגעל, וואלט איך יעצט ארויפגעפליגען אויפ'ן „דונקאן" צו מיין שוועסטער.

לאנגזאם און פארזיכטיג האבען דיא מאטראזען אין באאט אנגעהויבען צו רודערן צום ברעג. עס איז געווען קיין לייכטע ארבייט. ווער עס האט אמאל געזעהן, וויא שרעקליך דאס מעער רוישט און קאכט ביים ברעג, בעזאנדערס אין געוויסע ערטער, דער קען האבען א בעגריף, וויא שווער עס איז פאר א קליינעם באאט צו צוקומען צו אזא ברעג.

— ווען וועלען זיי שוין אנקומען? האט ראבערט יעדע מינוט געפרעגט.

— ווארט, מיין ליעבער, האט איהם דער מאיאר געענטפערט, אין צוויי שטונדען ארום וועלען מיר זיין אויפ'ן „דונקאן".

— צוויי שטונדען? דאס קען ניט זיין! דאס איז צופיעל!

— געדולד, ליעבער ראבערט, געדולד!

טהאלקאווע איז אונטערדעסען געשטאנען אנגעשפארט אויף זיין גרויסער ביקס ערנסט און רוהיג און האט בעטראכט דיא סצענע, וואס דא קומט פאר. ער האט פיעלעס ניט פערשטאנען. ער האט ניט געוואוסט, אז לארד גלענארוואן האט אן איינענע שיף.

לארד גלענארוואן איז צוגעגאנגען צו איהם, האט איהם גענומען ביי דער האנד, האט איהם געוויזען אויף זיין שיף און איהם געזאגט:

— קום מיט אונז, פריינד!

דער פאטאגאניער האט א שאקעל געטהאן מיט'ן קאפ — ניין.

— קום, פריינד! לאמיר ווייטער רייזען צוזאמען, האט לארד גלענארוואן געבעטען.

— ניין! האט טהאלקאווע געענטפערט. דא איז מיין פערד טהאאוקא, דא זיינען דיא פאמפאס. טהאלקאווע געבארען אין דיא פאמפאס, מוז בלייבען אין פאמפאס.

לארד גלענארוואן האט איהם פערשטאנען. טהאלקאווע איז געבוירען און אויפגעוואקסען געווארען אין דיא פאמפאס. ער איז צוגעבונדען צו דיא פאמפאס. ער קען ניט פערלאזען דיא ערטער, וואו ער האט צוגעבראכט זיינע יונגע יאהרען, וואו זיינע עלטערן שלאפען זייער אייביגען שלאף; וואו ער אליין האט געלעבט און געליעבט. —

לאָרד גלענאַרוואָן האָט אַרויסגענומען אַ בייטעל געלד און האָט עס דערלאַנגט דעם ווילדען אַלס געשענק. טהאַלקאַווע האָט איהם צוריקגעגעבען דאָס געלד און האָט איהם געזאָגט:

— איז דאָס פריינדשאַפט?

לאָרד גלענאַרוואָן האָט זיך פערשעהמט. — אַלזאָ, וואָס טהוט מען? וואָס לאָזט מען עפּעס איבער אַן אַנדענק דעם גוטען טהאַלקאַווע? וואָס ער האָט געהאַט, איז אַלעס פערלאָרען געגאַנגען אין דער פערפּליײצונג. אויסער געלד האָט ער ביי זיך גאָר נים. ער האָט געטראַכט אייניגע מינוט. פּלוצלונג האָט ער זיך דערמאַנט, אַז ער האָט ביי זיך אַ גאָלדענעם מעדאַליאָן מיט ליידי העלענאַ'ס פּאָרטרעט. ער האָט אַרויסגענומען דעם מעדאַליאָן, האָט איהם געעפענט און האָט איהם דערלאַנגט דעם ווילדען.

— דאָס איז מיין פרוי.

טהאַלקאַווע האָט בעטראַכט אייניגע סעקונדען דעם מעדאַליאָן און האָט געזאָגט:

— שעהן, וויא דיא זון און ליעבליך, וויא דער מאָנד.

יעצט זיינען אַלע צוגעגאַנגען אַבשיעד נעהמען פון טהאַלקאַווע. אַלע האָבען איהם געדריקט דיא הענד. דער פּראָפעסאָר האָט פון איהם גיט געוואָלט אָפּטרעטען.

— ער איז דאָך מיין לעהרער, ער האָט מיט מיר געלערנט שפּאַניש, האָט ער געזאָגט.

אונטערדעסען איז דאָס באָאָט צוגעקומען צום ברעג.

— וואָס מאַכט ליידי העלענאַ? וואָס מאַכט מיין שוועסטער? האָבען לאָרד גלענאַרוואָן און ראָבערט גראַנט געפרעגט מיט אַמאָל.

— זיי זיינען געזונד און מונטער, האָבען דיא מאַטראָזען געענטפערט. — אָבער שנעל! דאָס מעער ווערט אונרוהיגער. זעצט אייך אַריין אין באָאָט און לאָמיר פאָהרען צום „דונקאַן".

מען האָט געמוזט געהן צום באָאָט. טהאַלקאַווע האָט זיי בעגלייט ביז צום וואַסער. דאַ צום לעצטען מאָל איז איהם דער פּראָפעסאָר אַרויפגעפאַלען אויף דער ברוסט און האָט איהם אַ קוש געטהאָן.

— ווען מיר זיך נאָך אַמאָל זעהן, פריינד? האָט ער איהם געזאָגט.

— קוויען סאַבאַ? (ווער ווייס?) האָט דער פּאַטאַגאָניער געענטפערט און האָט געוויזען צום הימעל.

איינער נאָכ'ן אַנדערן האָבען זיי זיך אַריינגעזעצט אין באָאָט. דיא מאַטראָזען האָבען אָנגעהויבען צו רודערן. טהאַלקאַווע איז נאָך אַלץ געשטאַנען אויפ'ן ברעג. זיי האָבען איהם נאָך געגריסט מיט דיא הענד. דיא מאַטראָזען האָבען גערודערט מיט זייער גאַנצער קראַפט, באַלד האָבען זיי שוין מעהר ניט געקענט זעהן דעם ווילדען. אימער נעהנטער איז צוגעקומען דאָס באָאָט צום „דונקאַן", וואו ליידי העלענאַ, מערי גראַנט און קאַפּיטאַן פּאַרראַגוט האָבען זיי ערוואַרטעט.

דערמיט האָט זיך געענדיגט זייער רייזע אין זיד־אַמעריקאַ. דערמיט ענדיגט זיך דער ערשטער טהייל פון אונזער ערצעהלונג.

ע נ ד ע ד ע ם ע ר ש ט ע ן ט ה י י ל ס.

צווייטער טהייל

אויסטראליען.

1טעס קאפּיטעל.

דער נייער וועג.

מען קען זיך לייכט דענקען דיא פרייד פון אלעמען אויפ'ן דעק פון'ם דונקאַן, ווען לאָרד גלענאַרוואָן מיט זיין פּאַרטיע זיינען געקומען צוריק. מען האט גערעדט, געפרעגט, דערצעהלט, זיך בעגריסט און זיך געדריקט דיא הענד. דער לעצטער מאַט־ראָז איז געקומען דריקען דיא הענד לאָרד גלענאַרוואָן און דעם פּראָפעסאָר. ערשט יעצט האבען זיי געפיהלט, וויא ליעב זיי האבען איינער דעם אנדערן, וויא אלע אויפ'ן „דונקאַן" לעבען פריינדליך און ברידערליך.

לאָרד גלענאַרוואָן האט געוואוסט, אז עס וועט מאכען זעהר א שלעכטען איינ־דרוק, ווען דיא מאַטראָזען וועלען דערצעהלען, אז זייער רייזע אין זיד־אַמעריקא איז געוועזען גאָר אומזיסט, און האט געוואָלט פערהאַפּען דיא נעץ פאר דיא פיש. קוים איז ער נור ארויפגעקומען אויפ'ן דעק, האט ער געזאָגט צו אלעמען:

— מיינע פריינד! זייט אונבעזאָרגט. צוואָר האבען מיר ניט געפונען דעם קאַ־פּיטאַן גראַנט אין זיד־אמעריקא, אבער מיר ווייסען שוין, וואו איהם צו זוכען; מיר ווייסען שוין, וואו מיר וועלען איהם געוויס געפינען.

דיעזע קורצע רעדע האט געווירקט אויף אלעמען און האט בעזאָנדערס בערוהיגט מערי גראַנט, וועלכע האט געפרעגט מיט דיא אויגען יעדען בעזונדער:

— נו? וואס הערט זיך? וואו איז מיין פאָטער?

איהר האלז איז געווען, וויא צוגעבונדען. זיא האט ניט געקענט ארויסרעדען קיין וואָרט. זיא האט נור געפרעגט מיט דיא אויגען. לאָרד גלענאַרוואָן'ס רעד האבען זיא אביסעל בערוהיגט.

ווען דיא ערשטע פרייד איז פאָראיבער, ווען אלע האבען זיך אביסעל בערוהיגט, האט לאָרד גלענאַרוואָן דערצעהלט אין קורצע ווערטער אלעס, וואס האט מיט זיי פּאַסירט אויף דער רייזע און וויא אזוי דער פּראָפעסאָר האט אויסגעפונען, אז זיי האבען פאלש ערקלערט דיא בריעף. זיי מוזען יעצט פאהרען קיין אויסטראַליען. ער האט דערצעהלט, וויא ניצליך דער פּראָפעסאָר איז געווען פאר זיי אויפ'ן וועג און וויא בראוו און מוטהיג ראָבערט האט זיך אויפגעפיהרט. ראָבערט איז רויט געוואָרען. ער האט זיך פארשעהמט, ווען לאָרד גלענאַרוואָן האט איהם אזוי אויסגעלויבט און האט פערדעקט זיין געזיכט אין מערי'ס פאַרטוך.

— דוא האסט זיך ניט וואס צו שעהמען, מיין קינד, האט קאַפּיטאַן פאַרראַגוט איהם געזאָגט. איך בין גליקליך צו הערן, אז דוא האסט זיך אויפגעפיהרט, וויא א מאַן. דאס מאכט דיר עהרע.

— ווען מען האט אלעס אפגערעדט און אלעס דערציילט, האט מען אנגעהויבן צו דענקען אביסעל און זיך. דיא ערשטע זאך איז געווען, זיך אביסעל ארומוואשען און אפּשעערן. זייט זעקס און דרייסיג טאג איז מען געשלאפען אויף דער ערד און מען האט ניט געוואוסט פון קיין קעמעלע, פון קיין בערשטעל און פון קיין שטיקעל זייף. אלע זיינען געווען פערוואקסען, פערווילדעט און פערברענט פון דער זיד-אמעריקאנישען זון.

דער ערשטער איז געווען דער מאיאר. קוים האט ער אלעמען בעגריסט, איז ער באלד אריינגעגאנגען אין זיין קאיוטע, האט זיך ארומגעוואשען, אפּגעשארען און אפּראזירט. איידער מען האט זיך אומגעקוקט, איז ער ארויסגעקומען אנגעטהאן און פערפוצט, וויא א דזשענטעלמען. דער פּראפעסאר האט גאר ניט געוואוסט, וואו ער איז אויף דער וועלט. ער איז ארומגעלאפען פון איין קאיוטע צו דער אנדערער, האט גערעדט מיט יעדען מאטראז האט איהם אויסגעפרעגט, אויב זיי האבען געהאט א גוטע רייזע, וואס זיי האבען געזעהן אויפ'ן וועג, אויב זיי זיינען געשטאנען לאנג לעבען „פייערלאנד" און אויב דיא פייערלענדער האבען ווייטער געהאט א גוטען טאג, וויא דאס ערשטע מאל, ווען זיי זיינען געפאהרען אהין. איהם האט אינטערעסירט צו וויסען, אויב זיי האבען געזעהן דיא ווילדע מענשען פון „פייערלאנד" און נאך אזעלכע זאכען.

ווען ער האט אויסגעפרעגט אלע מאטראזען, האט ער זיך אנגעטשעפּעט אן דעם פּראוויאנט מייסטער, אלבינעט, ער זאל איהם דערצעהלען, וואס ער האט געזעהן אויף דער רייזע. אלבינעט אבער האט זיך זעהר ווענינ אינטערעסירט מיט געאגראפיע און אנדערע וויסענשאפטען, ווען ער האט געזעהן, אז ער קען ניט לויז ווערן פונ'ם פּראפעסאר מיט זיינע פראגען, האט ער איהם געזאגט:

— קומט בעסער אין עס צימער. דער פריהשטיק שטעהט שוין אויפ'ן טיש.

— פריהשטיק? האט אויסגעשריען דער פּראפעסאר. א גוטער, אייראפּעאישער פריהשטיק אויף א טיש מיט טעלער, לעפעל, נאפלען און שיסעל?

אלבינעט האט איהם אנגעקוקט פערוואונדערט. ער האט זיך געפיהלט עפּעס בעליידיגט. וואס הייסט דאס? מיינט דער פּראפעסאר, אז ער וועט גרייטען צום טיש און וועט ניט לעגען קיין לעפעל און קיין מעסער? דאס איז א שאנדע פאר איהם!

— וואס רעדט איהר, פּראפעסאר? האט ער געזאגט מיט פערדרוס אין זיין שטימע. האב איך אייך שוין א מאל אויפגעגעבען עסען אהן לעפעל און אהן נאפלען?

דער פּראפעסאר האט איהם פערשטאנען און האט זיך געוואלט פאר איהם פערענטפערן.

— איך האב ניט געמיינט אייך צו בעליידיגען, מיסטער אלבינעט. האט ער איהם געזאגט. זייט א מאנאט האבען מיר געלעבט, וויא דיא ווילדע. מיר האבען ניט געגעסען אויף קיין טיש; מיר האבען ניט געוואוסט פון קיינע לעפעל, קיינע נאפלען און קיינע מעסער. ווען מען האט אפּגעגעסען, האט מען זיך אויסגעצויגען אויף דער ערד, אדער מען האט זיך צוגעבונדען צו דיא צווייגען פון א בוים. איהר קענט יעצט פערשטעהן, וואס פאר א פערגניגען עס איז צו עסען ווידער, וויא א מענש, אויף א טיש מיט א לעפעל, מיט א גאפּעל און מיט א מעסער.

לײדי העלענא איז נעראדע אין דיעזע מינוט צונעקומען צו זיי און האט זיך אונטערנעהערט, וואס דער פּראפעסאר האט נעזאגט.

— אלזא, קומט, פּראפעסאר. שנעל! האט זיא איהם נעזאגט, לאמיר זעהן, אויב איהר וועט עסען מיט א גרעסערן אפּעטיט אויף אייראפּעאישען ארט.

אלע זיינען ווירקליך געווען זעהר הונגעריג און האבען נעגעסען מיטן בעסטען אפּעטיט. דער פּראפעסאר איז געווען אזוי צערשטרייט — אזוי האט ער אליין נעזאגט — אז ער האט זיך געהייסען נעבען פון יעדעס געריכט צו צוויי מאל. לײדי העלענא האט נעפרעגט, אויב דער פּראפעסאר איז אויפ'ן וועג אויך געווען צערשטרייט און וואס פאר א פעהלערן ער האט נעמאכט. לארד גלענארוואן און דער מאיאר האבען אנגעקוקט איינער דעם אנדערן און האבען געשמייכעלט. דער פּראפעסאר האט זיי פערשטאנגען און האט אליין דערצעהלט, אז ער האט געמאכט א פעהלער און האט געלערנט פּארטוגעזיש אנשטאט שפּאניש.

— דיעזען פעהלער אבער בעדויערע איך ניט, האט ער געענדיגט זיין ערצעהלונג. איך בין זאגאר זעהר צופריעדען מיט איהם.

— וואס זייט איהר אזוי צופריעדען, מיין ליעבער פּראפעסאר? האט דער מאיאר נעפרעגט.

— אנשטאט איין שפּראכע האב איך אויסגעלערנט צוויי. קענען נאך א שפּראכע שאדעט געוויס ניט. איך רעד יעצט זעהר גוט שפּאניש און פּארטוגיזיש.

— אין דער צייט פון'ם פריהשטיק האט לארד גלענארוואן בעמערקט, אז דער קאפּיטאן פּארראגוט איז זעהר אויפמערקזאם געגען מערי גראנט. ער האט געגעבען א ווינק לײדי העלענא און זיא האט א שאקעל געטהאן מיט'ן קאפּ, א צייכען, אז ער האט גאנץ ריכטיג בעמערקט.

— דערצעהלט מיר עפּעס פון אייער רייזע, האט לארד גלענארוואן נעזאגט צום קאפּיטאן פּארראגוט. האט איהר געהאט א שטילע, רוהיגע רייזע? האט איהר ניט געהאט קיין שטורם אויפ'ן וועג?

קאפּיטאן פּארראגוט האט דערצעהלט, אז גאנץ רוהיג איז זייער רייזע ניט געווען. ווען זיי זיינען געקומען לעבען פייערלאנד, האט זיך אויפגעהויבען א שרעקליכער שטורם, וועלכער האט געדויערט פיער און צוואנציג שטונדען. דער „דונקאן“ איז א גוטע שיף און האט זעהר גוט אויסגעהאלטען דעם שטורם. לײדי העלענא און מערי גראנט האבען געציינט מוטה און ענטשלאָסענהייט. ענדליך זיינען זיי געקומען קיין פּארט סאן־אנטאניא. זיי האבען דיא רייזענדע ניט געפונען. זיי האבען געמוזט ווארטען, אזוי וויא מען האט אפּגערעדט. דאס מעער איז אין דיעזער געגענד זעהר אונרוהיג. ער האט זעהר געוואָלט, אז לײדי העלענא און מערי גראנט זאלען זיך אביסעל דורכשפּאצירען אין ארגענטיניען. עס איז אבער אונמעגליך געווען, ווייל געהן צו פוס איז קיין גרויס פערגניגען און אויף וואס צו פאהרען האבען זיי ניט געהאט.

— עס פרעהט מיך זעהר צו הערן, אז אונזער קאפּיטאן לויבט אזוי אייער מוטה און אייער אונערשראָקענהייט האט לארד גלענארוואן געזאָגט צו מערי גראנט. איך האף, אז איהר זייט ניט אונגליקליך אויף מיין שיף.

— איך אונגליקליך? האט אויסגערופען מערי און האט א קוק געטהאן אויף לעידי העלענא און אויפ׳ן שעהנעם קאפיטאן. איך בין זעהר גליקליך.

— איך בין אויך גליקליך צו זיין אויף אייער שיף, האט זיך אפגערופען ראבערט גראנט. איך דאנק אייך, קאפיטאן, וואס איהר זייט געווען אזוי גוט און אזוי פריינדליך געגען מיין שוועסטער.

מערי איז רויט געווארען. לעידי העלענא האט געוואלט ענדערן דעם געגענשטאנד פון זייער געשפרעך.

— יעצט דערצעהלט אונז עפעס פון אייער רייזע, האט זיא געבעטען. איהר זייט געקומען אזוי אויסגעשמירט, אזוי פערווילדעט, אזוי הונגעריג. איהר האט געוויס געהאט א שווערע רייזע.

לארד גלענארוואן האט אנגעהויבען צו דערצעהלען אלעס, וואס מיט זיי האט פאסירט, זייט זיי זיינען אוועקגעפאהרען פון׳ם דונקאן, ביז זיי זיינען צוריקגעקומען. אלע האבען אויסגעהערט אויפמערקזאם. לעידי העלענא האט זעהר באנג געטהאן, וואס זיא האט ניט געזעהן דעם פאטאגאניער טהאלקאווע. זיא האט איהם זעהר געוואלט דאנקען דערפאר, וואס ער האט זיי אזוי גליקליך דורכגעפיהרט דורך גאנץ זיד־אמעריקא.

ווען לארד גלענארוואן האט געענדיגט זיין ערצעהלונג, האט ער זיך געווענדעט צו אלעמען און האט זיי געזאגט:

— וואס איז געווען, איז פאראיבער. מיר מוזען יעצט טראכטען וואס צו טהאן אין דיא צוקונפט. מיר מוזען יעצט פאסען א בעשלוס, וויא אזוי צו פאהרען קיין אויסטראליען און דיא הויפטזאכע צו וואס פאר א געגענד אין אויסטראליען מיר זאלען פאהרען. אויסטראליען איז א גרויס לאנד. עס איז א גאנצער וועלט טהייל.

דער פריהשטיק האט זיך געענדיגט. אלע זיינען אריינגעגאנגען אין גרויסען זאל אום צו האלטען א מיטינג און אפצורעדען אלעס, וואס זיי זאלען ווייטער טהאן. דער פראפעסאר האט באלד געבראכט זיינע לאנדקארטען און האט זיי אויסגעלעגט אויפ׳ן גרויסען טיש. לארד גלענארוואן האט דערצעהלט אלעמען, וואס זיי האבען ערפאהרען אין זיד־אמעריקא און וויא אזוי דער פראפעסאר האט אויסגעפונען, אז זיי האבען פאלש ערקלערט דעם בריעף.

— מיר מוזען אלזא יעצט פאהרען קיין אויסטראליען, האט לארד גלענארוואן געענדיגט זיינע ערקלערונג.

— איך בין איינפערשטאנדען צו פאהרען קיין אויסטראליען, האט דער מאיאר געזאגט, אבער איידער מיר פאהרען קיין אויסטראליען, וואלט איך געבעטען, מיר זאלען זיך גאנץ גוט איבערלעגען, וואס מיר טהוען.

— וואס ווילט איהר זאגען, מאיאר?

— איך וויל זאגען, אז איך האב זעהר פיעל צוטרויען צו אונזער פראפעסאר. איך ווייס, אז וויא ער האט ערקלערט דיא בריעף, איז געווים ריכטיג. איך וויל אבער דאך בעטען, איידער מיר פאהרען ווייטער, זאלען מיר דאך נאך אמאל איבערקוקען דיא בריעף.

— איך ווייס ניט, צו וואס זאלען מיר נאך אמאל לעזען דיא בריעף, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— איך ווייס אבער יא, האט דער מאיאר געברומט. מיט פינף מאנאטע צוריק, ווען מיר האבען ארויסגענומען דיא בריעף פון דער פלאשע, האבען מיר זיי אלע גע-לעזען און געפונען, אז קאפיטאן גראנט האט געלימען שיפברוך אין פאטאגאניען. דער פראפעסאר אליין האט געלעזען דיא בריעף און האט ערקלערט, אז אנדערש קען עס ניט זיין. מען מוז פאהרען קיין פאטאגאניען. יעצט האבען מיר זיך איבערצייגט, אז קאפיטאן גראנט איז ניטא אין פאטאגאניען און מען מוז פאהרען קיין אויסטראליען.

— געוויס, מיר האבען א טעות געהאט, האט פאגאנעל אויסגערופען. יעדער מענש קען דאך מאכען א פעהלער.

— מאכען א פעהלער קען געוויס יעדער מענש, האט דער מאיאר געזאגט גע-לאסען, מאכען אלע מאל פעהלער קען נור א נארר.

— הערט אייך אויף צו זידלען, מאיאר ריטשארדסאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט שטרענג.

— איך זידעל מיך ניט. איך זאג נור, אז מיר זאלען ניט זיין קיין נאררען און ניט האנדלען, וויא קינדער. מיר האבען יעצט בעשלאסען צו פאהרען קיין אויסטראליען. מיר קומען קיין אויסטראליען, רייזען, זוכען, פארשען און פרעגען. פלוצלונג זיצט אונזער פראפעסאר אויף א בוים און עס פאלט איהם איין, אז קאפיטאן גראנט איז גאר ניט אין אויסטראליען, ער איז גאר ערגעץ אויף א אינזעל. דאמאלס וועלען מיר געוויס א פנים האבען, וויא דיא נאררען. דארום זאג איך, אז איידער מיר לאזען זיך פאהרען אין אזא ווייטען און געפעהרליכען וועג, איז גלייבער פאר אונז זיך נאך אמאל גוט איבערצולעגען, וואוהין מיר זאלען פאהרען.

לארד גלענארוואן און דער פראפעסאר האבען אנגעקוקט איינער דעם אנדערן. זיי האבען איינגעזעהן, אז דער מאיאר האט רעכט.

— אלזא, וואס זאלען מיר טהאן? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. וואס ראטה איהר אונז, ליעבער מאיאר?

— איך ראטה, אז איידער מיר פאהרען קיין אויסטראליען, זאלען מיר נאך אמאל איבערקוקען דיא בריעף און דיא לאנדקארטען. מיר ווייסען, אז קאפיטאן גראנט געפינט זיך ערגעץ אויפ'ן 37טען גראד. לאמיר נאך אמאל איבערקוקען יעדעס לאנד, יעדע אינזעל און יעדע געגענד, וואס געפינט זיך אויפ'ן 37טען גראד און לאמיר יעדעס לאנד אדער יעדע אינזעל פערגלייכען מיט דיא בריעף. פיעללייכט וועלען מיר געפינען, אז אנאנדער לאנד פאסט בעסער צו דיא בריעף אלס אויסטראליען.

— דאס קענען מיר באלד טהאן, האט דער פראפעסאר געזאגט. דאס וועט ביי מיר גאר ניט דויערן.

ער האט באלד גענומען דיא לאנד-קארטע און האט זיא אויסגעשפרייט אויפ'ן טיש. אלע האבען זיך צוגעקוקט צו דער קארטע.

— זעהט, מיינע דאמען און הערען, האט אנגעהויבען דער פראפעסאר צו האלטען זיין רעדע. אט איז דער 37טע גראד. ער געהט דורך גאנץ זיד-אמעריקא און,

קומט צו דיא אינזלען טריסטאן דאנקוניא. אין זיד־אמעריקא זוכט מיר שוין אַ קאפּיטאן גראנט איז ניטאַ. לאָמיר יעצט זעהן, אויב ער געפינט זיך אויף דיא אינזלען טריסטאן דאנקוניא. פּאסען דיא בריעף צו דיעזע אינזלען?

— ניין, האט געזאָגט לאָרד גלענאַרוואן. דיעזע אינזלען געהערען צו ענגלאנד, אויף זיי געפינען זיך קיינע ווילדע מענשען. ווען קאפּיטאן גראנט זאל האבען געליטען שיפבּרוך לעבען דיעזע אינזלען, וואלט ער שוין לאנג געוועזן אין ענגלאנד. דיא ענגלישע פּאָסט־דאמפּפער קומען צוויי מאל אין יאָהר צו דיעזע אינזלען.

— לאָמיר געהן ווייטער, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. קאפּיטאן גראנט געפינט זיך געוויס ניט אויף דיא אינזלען טריסטאן דאנקוניא. דער 37טע גראד געהט ווייטער אין אַפריקא אין דער געגענד פון קאַפּשטאדט. דאָרט האט אויך געוויס דער קאפּיטאן גראנט ניט געליטען קיין שיפבּרוך. אין יענע געגענד געפינען זיך שטענדיג הונדערטער שיפען פון דער גאנצער וועלט און ווען אַ שיף וואָלט דארט אונטערגעגאנגען, וואָלט עס געשטאנען אין אלע צייטונגען.

אלע האבען איינגעשטימט מיט'ן פּראָפעסאָר, ווייל אלע האבען געזעהן, אז ער האט רעכט.

— לאמיר ווייטער געהן, האט דער פּראפעסאר געזאגט און האט געוויעזען אויף דער לאנד־קארטע. ווייטער געפינען זיך אויפ'ן 37טען גראד דיא אינזלען אמסטערדאם. לאמיר זעהן, אויב עס פּאסען צו זיי דיא בריעף.

אלע האבען געקוקט, געטראכט, געקלערט און האבען איינשטימיג בעשלאָסען, אז עס קען ניט זיין, אז קאפּיטאן גראנט זאל האבען געליטען שיפבּרוך אויף דיא אינזלען אמסטערדאם.

— אלזא, בלייבט אונז קיין אנדער לאנד איבעריג, אלס אויסטראליען, האט דער פּראפּעסאר געזאגט. דא זיינען דא ווילדע מענשען, דא געפינען זיך גרויסע שטרעקען לאנד, אויף וועלבע קיין אייראפּעער האט נאך זיין פוס ניט געשטעלט. דא קען א שיף אונטערגעהן און קיין פויגעל זאל דערפון ניט וויסען. דא געפינט זיך געוויס קאפּיטאן גראנט.

אלע זיינען געוועזן פאלקאמען איבערצייגט, אז קאפּיטאן גראנט געפינט זיך נור אין אויסטראליען, נור דער מאיאר האט זיך ניט געוואָלט נאכגעבען.

— וואס נאך פאר א לענדער געפינען זיך אויפ'ן 37טען גראד? האט ער געפרעגט.

— ניי־זעעלאנד, האט דער פּראפעסאר געענטפערט. איך קען אבער ניט צו־לאָזען, אז קאפּיטאן גראנט געפינט זיך אין ניי־זעעלאנד, ווייל אין בריעף שטעהט דייטליך „קאנטינ“, דאס הייסט קאָנטינענט, א וועלט טהייל. ניי־זעעלאנד אבער זיינען נור אינזלען, אבער ניט קיין וועלט טהייל.

— עס קען ניט זיין ניי־זעעלאנד, האט זיך אפּגערופען קאפּיטאן פאַרראַנט. איך געפין ניט איין וואָרט, ניט איין צייכען אין דיא בריעף, וואס זאל פּאסען אויף ניי־זעעלאנד.

— וועלכע נאך לענדער געפינען זיך אויפ'ן 37טען גראד? האט ווייטער געפרעגט דער אינרוהיגער מאיאר.

— פון ניי-זעעלאנד ביז אמעריקא געפינט זיך נור א גאנץ קליינע, וויסטע און טרויעריגע אינזעל מיט'ן נאמען מאריא טהערעזא. קענט איהר אויסגעפינען עפעס א ווארט אין דיא בריעף, וואס זאל פאסען אויף דיא אינזעל מאריא טהערעזא?

— געוויס ניט, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— יעצט, מיינע פריינדע, האט דער פראפעסאר געזאגט, ווייסט איהר שוין וועלכע לענדער און וועלכע אינזלען עס געפינען זיך אויפ'ן 37טען גראד. יעצט לעזט נאך א מאל דיא בריעף און אורטהיילט אליין, וואוהין מיר זאלען יעצט פאהרען.

— מיר האבען נאר ניט וואס צו קלערן און וואס צו אורטהיילען, האט לארד גלענארוואן געזאגט, דער פראפעסאר האט רעכט. מיר דארפען פאהרען קיין אויסטראליען.

— געוויס, קיין אויסטראליען! האבען אלע אויסגערופען, גלייך וויא זיי וואלטען זיך אנגערעדט. קיין אויסטראליען!

— יעצט קאפיטאן, האב איך נאך א פראגע צו אייך, האט לארד גלענארוואן געזאגט. האבען מיר גענוג קוילען אויפ'ן „דונקאן"?

— דעוויל האב איך נאך גענוג קוילען. ווען מיר וועלען קומען קיין קאפ-שטאדט, וועל איך מיר פערשאפען א פרישען פארראטה (זאפאס).

— אלזא, געהט, מיין ליעבער קאפיטאן, און הייסט פאהרען קיין אויסטראליען.

— ניט גלייך קיין אויסטראליען, האט זיך אפגערופען דער אונרוהיגער מאיאר. אזוי וויא דיא אינזלען טריסטאן דאנקוניא און אמסטערדאם ליעגען אויף אונזער וועג, בעט איך, אז מיר זאלען זיך אפשטעלען ביי דיעזע אינזלען און זאלען דארט נאכפרעגע אויף קאפיטאן גראנט. מיר מוזען זיין זיכער אין אלע זייטען.

— איהר גלויבט מיר אלץ ניט? האט געפרעגט דער פראפעסאר מיט א פארוואורף.

— איך גלויב אייך שוין זעהר גוט, האט דער מאיאר געענטפערט, איך וויל אבער זיין זיכער. צוריקפאהרען איז זעהר אונאנגענעהם. איך וויל, אז מיר זאלען זיין אין אלע לענדער און אינזלען, וועלכע געפינען זיך אויפ'ן 37טען גראד.

— ליעבער קאפיטאן, הייסט פאהרען צו דיא אינזלען טריסטאן דאנקוניא, האט לארד גלענארוואן געזאגט צום קאפיטאן פארראנגוט.

דער מיט האט זיך געענדיגט דיא בעראטהונג. אונזערע רייזענדע זיינען געוועזן מיעד און האבען זיך געלעגט שלאפען. אין א האלבע שטונדע ארום איז דער „דונקאן" געשוואומען אויף דיא בלויע וואסערן פו'ם אטלאנטישען וועלט-מעער. דער שטייערמאן האט געריכטעט דאס שיף קיין אויסטראליען.

2טעס קאפיטעל.

דיא אינזלען טריסטאן דאנקוניא.

מונטער און לוסטיג האט דער „דונקאן" דורכגעשניטען דיא וועללען (חוואליע) פו'ם אטלאנטישען וועלט-מעער. דאס וועטער איז געוועזען שעהן. דער ווינד איז געוועזן א גוטער און האט געטריעבען דאס שיף אימער ווייטער און ווייטער.

— ווען מיר װעלען האבען אזא שעהנעם וועטער און אזא גוטען ווינד, וועלען מיר אין צעהן טאג ארום זיין אין טריסטאן דאנקוניא, האט קאפּיטאן פאַרראַגוט געזאגט דעם אנדערן טאג אין דער פריה צו לארד גלענארוואן.

אויפ'ן שיף איז יעצט געווען גאנץ פרעהליך. דער פּראָפעסאָר האט אנגעהויבען צו שרייבען א גרויסעס בוך איבער זיין רייזע אין זיד אמעריקא. ער האט אנגעהויבען ארויסצושלעפּען פון זיינע קעשינעס זיינע נאטיץ ביכער און האט אויפגעזוכט אלעס, וואס ער האט זיך אויפנאטירט אויפ'ן וועג. צוואר זיינען אלע זיינע פּאפּיערען פער־נעצט געוואָרען אין גרויסען רעגען און ווען זיי זיינען געשוואומען אויפ'ן בוים, דער פּראפעסאר אבער האט זיי אויסגעטריקענט און ער אליין האט געקענט לעזען אין זיי. ער האט שוין געוואוסט זיינע צייכענס און זיינע פּינטעלעך. אנאנדערער וואָלט פון זיי קיין וואָרט נים פערשטאנען.

ער האט קיינעם נים געוואלט ווייזען, וואס ער האט געשריעבען. ליידי העלענא איז געווען דיא איינציגע פּערזאָן אויפ'ן שיף, ווענען ער האט פארגעלעזען זיין בוך. זיא האט איהם זעהר געליבט, אבוואהל זיא האט נים אלעס פערשטאנען. דער מאיאר פלעגט בענוצען יעדע געלעגענהייט אום צו שפּאסען פון'ם פּראפעסאר.

— מיר פאהרען יעצט קיין אויסטראַליען, פּראפעסאר, האט ער איהם א מאל געזאגט. איהר דארפט זיך לערנען אויסטראַליש. זעהט, איהר זאלט נים האבען ווידער א טעות און זאלט זיך נים אויסלערנען בינעזיש אנשטאט אויסטראַליש.

— עס איז אלץ בעסער צו קענען מיט א שפּראַכע מעהר, אלס גאר נים צו קענען, האט איהם דער פּראָפעסאר א שטאָך געטהאן.

לארד גלענארוואן האט געזעהן מיט פערגניגען, אז צווישען קאפּיטאן פאַרראַגוט און מערי גראנט ווערט דיא פריינדשאפט אלע טאג גרעסער. זיי פלעגען אפט אוועק־רעדען שטונדען לאנג, פלעגען צוזאַמען שפּאַציערען אויפ'ן דעק און מערי פלעגט זעהר אָפט זיך לערנען דרעהן דאס רעדעל — קירעווען דיא שיף.

— וואס וועט קאפּיטאן גראנט זאגען, ווען ער וועט געוואהר ווערן, אז זיין טאָכטער האט זיך פערליעבט אין אונזער שיפסקאפּיטאן? האט ער א מאל געזאגט צו זיין פרוי.

— וואס זאל ער זאגען? האט ליידי העלענא געענטפערט. אונזער פאַרראַגוט איז א טיכטיגער שיפס־קאפּיטאן און א גאנץ עהרליכער און גוטער מאן דערצו. ער איז ווערטה צו הייראטהען קאפּיטאן גראנט'ס טאָכטער.

אונטערדעסען איז דיא שיף געגאנגען אלץ ווייטער. דעם 5טען טאג נאך דער אברייזע פון אמעריקא זיינען זיי געקומען צו אן אָרט, וואו דאס גאנצע מעער איז געווען בעדעקט מיט גראז און מיט בלעטער. עס האט זיך אויסגעוויעזען, אז דיא שיף גליטשט זיך אויף א גריענער וויזע (לאָנקע, לוג). ליידי העלענא האט געזעהן צום ערשטען מאל דיזעס וואונדער אויפ'ן מעער און האט געבעטען דעם פּראפעסאר, ער זאל עס איהר ערקלערן.

— מיר זיינען יעצט אין סאראגאסום מעער, האט דער פּראָפעסאָר ערקלערט. אין דיזען אָרט וואקסען אויפ'ן באָדען פון'ם מעער זעהר פיעלע גראזען און בלומען.

מען מיינט, אז דא איז ניט טיעף. ווען מען מעסט אבער דיא טיעפקייט פון'ם מעער, זעהט מען מיט שטוינען, וויא הויך דיעזע גראזען זיינען. אייניגע זיינען ניט וועניגער, וויא פיער טויזענד פוס דיא לענג. דיעזע גראזען הייסען סארגוס, דערפאר הייסט דאס מעער סארגאסוס. ווען קאלומבוס איז צום ערשטען מאל געפאהרען ענטדעקען אמעריקא און איז געקומען אין דיעזעס מעער, האבען זיינע מאטראזען געמיינט, אז דא ענדיגט זיך שוין דיא וועלט און האבען ווייטער ניט געוואלט פאהרען. זיי האבען זיך געוואלט אומקעהרען אהיים און נור מיט שווערער מיה איז עס איהם געלונגען זיי איינצוזעטצען, אז זיי זאלען ווייטער פאהרען נאך עטליכע טעג.

קאלומבוס האט אליין ניט געוואוסט, וואס דיעזע גראזען זיינען. היינט ווייסען מיר שוין, אז דאס איז א וואסער פפלאנצע, וועלכע ציעהט זיך צום ליכט, צו דער זון. מיר ווייסען, פאר וואס זיא וואקסט נור אין דיעזער געגענד. דער באדען פון'ם מעער איז דא לעהמיג און זיא וואקסט נור אויף א לעהמיגער ערד. אין דיא באטאנישע גערטנער אין פאריז און אין לאנדאן האט מען פראבירט פלאנצען דיעזע מערקווירדיגע פפלאנצע. זיא וואקסט דארט זעהר גוט.

א גאנצען טאג איז דיא שיף געשוואומען אויף דיעזע מערקווירדיגע לאנקע (וויעזע) אלע זיינען געשטאנען אויפ'ן דעק און האבען געקוקט אויף דיא בלעטער און בלומען, וועלכע האבען ארויסגעשטעקט פון'ם וואסער.

— מיר פאהרען יעצט ווידער אויף דיא פאמפאס פון זיד־אמעריקא, האט דער פראפעסאר געשפאסט.

עס זיינען פערגאנגען נאך אייניגע טעג. דאס וועטער איז אלץ נאך געווען שעהן. אויפ'ן צעהנטען טאג אין דער פריה האט דער מאטראז, וועלכער איז געשטאנען אויף דער וואך, אויסגערופען: לאנד! לאנד!

אלע זיינען ארויסגעלאפען אויפ'ן דעק אנקוקען דאס נייע לאנד. שפעטער פון אלעמען איז ארויסגעקראכען א טעלעסקאפ און הינטער איהם האט זיך נאכגעשלעפט דער פראפעסאר. ער האט געקוקט אין אלע זייטען און האט גאר ניט געזעהן.

— וואו איז אייער לאנד? האט ער געפרעגט פערוואונדערט. איך זעה גאר ניט.

— קוקט נור אהין, אויף דיא וואלקען, וועט איהר זיא זעהן, האט איהם דער שיפס־קאפיטאן געענטפערט.

ער האט אויפגעשטעלט זיין טעלעסקאפ אין דער זייט, וואו דער קאפיטאן האט איהם געוויעזען.

— אה, יעצט זעה איך שוין — א שפיץ פון א בארג. זאל דאס זיין דיא אינזעל טריסטאן דאנקוניא?

— געוויס, פראפעסאר. איהר זעהט יעצט דעם פיק טריסטאן, דעם העכסטען בארג אויף דער אינזעל.

— ווען איך האב נאך ניט פערגעסען קיין געאגראפיע, האט דער פראפעסאר געזאגט, זיינען מיר יעצט זיעבעציג מייל ווייט פון דער אינזעל. דער פיק טריסטאן איז זיעבען טויזענד פוס דיא הויך און אויפ'ן מעער אין א שעהנעם וועטער קען מען איהם זעהן אויף זיעבעציג מייל דיא ווייט.

— איחר האט רעכט, פראפעסאר. עס איז אזוי, האט קאפיטאן פאררא‌גוט איהם געזאגט.

אין איינעגע שטונדען ארום האבען זיך אנגעהויבען צו ווייזען דיא צוריסענע און צרוואָרפענע בערג און פעלזען פון דיעזע אינזלען. נאך שפּעטער האט מען געקענט דייטליך זעהן דיא דריי אינזלען, וועלכע הייסען צוזאמען טריסטאן דאנקוניא. איין אינזעל הייסט „אינאקסעסיבל“: מען קען צו איהר ניט צוקומען. זיא בעשטעהט אין גאנצען פון גרויסע צרוואָרפענע און צובראָכענע שטיינער. מען קען צו איהר צוקומען אין גאנץ קליינע שיפעלעך (לאָדקעס). דיא אנדערע אינזעל הייסט „דהי נייטינגעל“, נור דיא נאכטיגאל, ווייל מען הערט אויף איהר אפט זינגען דיא נאכטיגאל (סאָלאָוויי) דיא דריטע אינזעל הייסט טריסטאן. דיעזע קליינע גרופּע אינזלען ליעגט איינזאם אין פערנאכלעסיגט אין וועלט-מעער. עס איז זעהר ווייט פון זיי צו דער ציוויליזירטער וועלט. עס איז ווייט פון אפריקא, ווייט פון אויסטראליען און ווייט פון אמעריקא.

געגען מיטאָג איז דער דונקאן צוגעקומען צום פּאָרט און האט פעראנקערט זיין שיף לעבען דער הויפּטשטאָדט און צו גלייך דיא איינציגע שטאָדט אויף דיעזע אינזלען. דיא גאנצע שטאָדט בעשטעהט פון פופציג הייזער. זיא ליעגט אין א שעהנעם גרינעם טהאל, אין וועלכען עס פליעסט א קליינער, פרעהליכער טייך. דיא הייזער שטעהן אין צוויי רייהען, איינע געגען דיא אנדערע און זיינען גאנץ ריין און שעהן, אבער זעהר איינפאך. אזוי וויא דיעזע אינזלען געהערן צו ענגלאנד, שיקט דיא ענגלישע רעגיערונג פון קאפּ-לאנד אהין א בעאמטען — מען רופט איהם מיטן שטאָלצען נאָמען — גובערנאטאָר. אונטער זיין הערשאפט געפינען זיך דריי גרויסע אינזלען, פיעלע הויכע בערג, פיעלע טהאלען, נאך מעהר שטיינער און הונדערט און פופציג איינוואָינער שוין מיט פרויען און מיט קינדער.

ווען דער „דונקאן“ איז אריינגעפאָהרען אין פּאָרט, איז דער גובערנאטאָר אליין אראָפּגעקומען צום ברעג עמפּפאנגען דיא געסט. אן אייראָפּעאישע שיף איז דאָרט א זעלטענהייט. דיא ענגלישע פּאסט-שיפען קומען אהין נור דריי מאָל אין יאָהר. זיי ברענגען אלטע צייטונגען און איינגע בעפעהלע צום גובערנאטאָר. פון דער גרויסער און שווערער קונסט צו שרייבען בריעף און זיי נאך צו לעזען ווייס מען נאך דערווייל ניט אויף דיעזע אינזלען.

ליידי העלענא האט בעמערקט מיט שטוינען, אז דער גובערנאטאָר האט פערגעסען אנצוטהאן זיינע שיך. עס איז ניט אין דער מאָדע אויף טריסטאן דאנקוניא צו טראָגען שיך.

לארד גלענארוואן האט אנגעהויבען צו פרעגען דעם גובערנאטאר און זיינע אונטערטהאנען, אויב זיי האבען ניט געהערט פון א שיף „בריטאניא“ מיט א קאפּיטאן גראנט, וועלכער האט געליטען שיפברוך אין דיעזע געגענדען. קיינער האט אבער ניט געהערט פון אזא שיף און קיינער האט קיין אויסקונפט ניט געקענט געבען.

— אויסער וואלפיש-פאנגער, דאס הייסט, שיפען, וועלכע פאהרען חאפּען וואלפיש און אנדערע טהיערע פון וועלכע מען מאכט פישאייל אדער פישטראָהן, קומען אהער זעהר זעלטען אייראפּעאישע שיפען, האט דער גובערנאטאר ערקלערט. זאפיעל.

איך ווייס, איז נור אין 1821 אונטערגעגאנגען אן ענגלישע שיף „בלענדאן האלל“, און 1845 האט א שטארקער שטורמווינד ארויסגעווארפען אויפ'ן ברעג פון אונזער אינזעל צוויי האלענדיישע שיפען. אין 1857 איז אונטערגעגאנגען ניט ווייט פון אונזער אינזעל אן אמעריקאנישע שיף מיט'ן נאמען „פילאדעלפיא“. דאס איז אלעס, וואס איך ווייס איבער שיפען, וועלכע האבען געליטען שיפברוך לעבען אונזערע אינזלען.

לארד גלענארוואן האט געוואוסט, אז ער וועט דא קיינע אויסקונפט איבער קאפיטאן גראנט ניט קריגען, ער האט נור צוליעב געטהאן דעם מאיאר. זיי וואלטען אייגענטליך געקענט באלד ווייטער פאהרען. דער פראפעסאר אבער האט זעהר געוואלט בעטראכטען דיעזע אינזלען. ליידי העלענא, וועלכע איז שוין מעהר אלס פינף מאנאטע נאך אנאנדער אלץ געווען נור אויפ'ן מעער, האט אויך געוואלט זיך אביסעל דורכשפאציערען אויפ'ן לאנד. לארד גלענארוואן האט געמוזט נאכגעבען און האט ערלויבט, אז מען זאל דא פערברענגען א פאר טאג. דיא מאטראזען האט ער ערלויבט צו חאפען פיש און זעע־הינד, וועלכע געפינען זיך אין דיעזע וואסערן אין גרויסע מענגע.

אלע זיינען ארויס אויפ'ן ברעג. יעדער האט זיך גענומען צו זיין בעשעפטיגונג. דער פראפעסאר און ראבערט גראנט זיינען געגאנגען פון הויז צו הויז, האבען גערעדט מיט דיא איינוואינער, האבען געשפאסט מיט דיא פרויען און זיך געשפיעלט מיט דיא קינדער.

דיא איינוואינער פון דיעזע זאנדערבארע קעניגרייך זיינען מייסטענס ענגלענדער אדער אמעריקאנער, וועלכע האבען געהייראטהעט נעגער פרויען. דיא מענער זיינען ברוין, דיא פרויען זיינען שווארץ, וויא קויל. דיא קינדער זיינען א געמישעכץ פון נעגערן און אייראפעער, ריכטיגער געזאגט, שטארק מיאוסע האלב־נעגער.

א גאנצען טאג זיינען אונזערע רייזענדע ארומגעגאנגען אויף דער אינזעל. געגען אבענד זיינען זיי זיך צונויפגעקומען אויפ'ן שיף צום מיטאג. נאכ'ן עסען האט לארד גלענארוואן געבעטען דעם פראפעסאר, ער זאל איהם דערצעהלען דיא געשיכטע פון דיעזע זאנדערבארע אינזלען. דער פראפעסאר האט איהם צוליעב געטהאן און האט דערצעהלט פאלגענדעס:

אין 1506 האט א פארטוגיעזישער שיפס־קאפיטאן ענטדעקט דיעזע אינזלען. ער האט געהייסען טריסטאן דאנקוניא. דער פאר הייסען יעצט דיא אינזלען טריסטאן דאנקוניא. ער האט עס געמעלדעט דעם קעניג פון פארטוגאל, וועלכער האט ארויסגעשיקט א שיף מיט געלערנטע, זיי זאלען זיי אויספארשען. דיא געלערנטע האבען פערבראכט זעקס מאנאטע אויף דיא אינזלען און האבען אויסגעפונען, אז זיי האבען גאר קיין ווערטה ניט. דאס מעער ארום רוישט, קאכט און זיעדעט. אפט קומען פאר שטורמווינדען, אז עס איז אונמעגליך צו צוקומען צום לאנד. דיא ערד אויף דיא אינזלען איז בעדעקט מיט רויטע שטיינער און טויג ניט צו בעארבייטען. מען האט אויפגעהערט פון דיעזע אינזלען צו רעדען און זיי זיינען באלד אין גאנצען פערגעסען געווארען.

אין 1811 האט אן אמעריקאנער מיט'ן נאמען דשאנאטהאן, וועלכער האט ארומגעוואנדערט אין אפריקא זוכען גליק און האט עס, וויא געוועהנליך, ניט געפונען, זיך ענטשלאסען צו קאלאניזירען דיעזע אינזלען. ער האט געזוכט נאך מענשען, וועלכע

זאלען מיט איהם פאהרען, האט אבער קיינעם ניט געפונען אויסער א נעגער פרוי, וועלכע ער האט געהייראטהעט, און אלטען איטאליענער און א מולאט (דער זוהן פון א ווייסען פאטער און א שווארצע מוטער הייסט מולאט) מיט א פרוי, א נעגערין. דיעזע צוויי פאמיליען — דעם איטאליענער רעכען איך ניט, ווייל ער האט קיין פריי ניט געהאט — זיינען געקומען אויף דיא אינזלען און האבען זיך בעזעצט. דער אמעריקאנער איז געוועזען א גוטער פארמער. ער האט באלד אפגערייניגט א שטיק לאנד און האט זיא אנגעהויבען צו בעארבייטען. דאס לאנד האט זיך געצייגט אלס פארטרעפליך און דיא קליינע קאלאניע האט אנגעהויבען צו בליעהען. און מעער ארום איז דא זעהר פיעל פיש און זעעהינד. ווען דיא קאלאניסטען האבען ניט געארבייט אויפ'ן פעלד, האבען זיי געחאפט פיש און זעעהינד. דער אמעריקאנער דשאנאטהאן איז געוועזען גליקליך. ער האט געהערשט אויף זיין אינזעל גאנץ אליין. ער איז דארט געוועזען קייזער. זעלבסטפערשטענדליך, אז ער האט ניט געהאט קיין ארמעע, קיין פאליציי, קיינע קריעגסשיעפען, קיינע קאנאנען און קיינע בעאמטע. ער האט עס אבער אויך ניט געדארפט. זיינע אונטערטהאנען — געצעהלטע פיער דערוואקסענע און צוויי קינדער — האבען אויסגעפאלגט אלע זיינע בעפעהלע.

דיא ענגלישע רעגיערונג אין קאפלאנד, אין אפריקא, האט דערשמעקט, אז דיא קליינע קאלאניע אויף דער אינזעל טריסטאן בליהט און עס געהט איהר זעהר גוט. זיא האט געשיקט א שיף און האט אנגעבאטען דעם אמעריקאנער, ער זאל זיך שטעלען אונטער ענגלישען שוץ. דער אמעריקאנער האט עס אנגענומען און האט אויפגעצויגען לעבען זיין וואינונג דיא ענגלישע פאהן. אין א קורצע צייט ארום איז דער אמעריקאנער דערטרונקען געווארען — אדער מען האט איהם דערטרונקען. — מיט איהם איז דיא קאלאניע פערשוואונדען געווארען. דיא איבעריגע קאלאניסטען האבען זיך קוים איינ־געבעטען אויף א שיף, מען זאל זיי צוריקברענגען קיין אפריקא.

אין 1816, ווען דיא ענגלענדער האבען געהאלטען נאפאלעאן I געפאנגען אויף דער אינזעל סאנקט העלענא, האבען זיי מורא געהאט, ער זאל ניט אנטלויפען און זיי האבען געשיקט מיליטער אויף אלע אינזלען ארום סאנקט העלענא. א באטאליאן סאל־דאטען איז געשטאנען אויף דער אינזעל טריסטאן דאנקוניא. דער באטאליאן איז בעשטאנען פון איין ראטע ענגלענדער און פיער ראטעס אפריקאנער סאלדאטען, נע־גערן. אין 1821, ווען נאפאלעאן I איז געשטארבען האט דיא ענגלישע רעגיערונג בעפוילען, אז דער באטאליאן סאלדאטען זאל פאהרען א היים, קיין קאפלאנד. דיא סאלדאטען זיינען געוועזען העכסט צופריעדען, וואס זיי פאהרען ענדליך אוועק פון אזא וויסטע און לאנגווייליגע אינזעל.

איין סאלדאט אבער מיט'ן נאמען וויליאם גלאז מיט זיין פרוי און צוויי נעגערן זיינען געבליעבען אויף דער אינזעל און האבען זיך דארט בעזעצט. מיט א פאר יאהר שפעטער איז ניט וויט פון דער אינזעל אונטערגעגאנגען א גרויסע ענגלישע שיף מיט'ן נאמען בלענדאן האלל. צוויי מאטראזען און איין פאסאזשיר מיט זיין פרוי האבען זיך גערעטעט אויף א פלאט (פלאס), וועלכע זיי האבען צוזאמען געשלאגען פון פעסטער און ברעטער פון דער אונגליקליכער שיף. דער ווינד האט זיי פארשלאגען אויף דער

אינזעל טריסטאַן. עס איז זיי געפעלען דיא געגענד און זיי האבען זיך דא בעזעצט. אין 1824 איז דיא קאלאניע בעשטאנען פון זעקס מענער און צוויי פרויען. אין 1829 זיינען שוין געווען זיעבען מענער, זעקס פרויען און צעהן קינדער. אין 1835 זיינען שוין געווען אויף דער אינזעל פערציג מענשען. דיא מענער, וועלכע האבען קיין פרויען געהאט, האבען געבעטען דיא ענגלישע רעגיערונג אין קאפּלאנד, זיא זאל זיי צושיקען פרויען. זיא האט זיי צוגעשיקט נעגער פרויען, וועלכע זיא האט געקויפט אלס שקלאפען. אזוי וויא דער ענגלענדער האט פיינט צו טהאן עפּעס אומזיסט, האט זיך דיא ענגלישע רעגיערונג געהייסען בעצאהלען פאר דיעזע פרויען; געלד אבער איז ניט אין דער מאדע אויף טריסטאַן דאנקוניא און דיא קאלאניסטען האבען געמוזט בעצאַהלען פאר זייערע פרויען מיט פעל פון זעהינד. יעצט, אין 1864, געפינט זיך שוין אויף דער קאלאניע הונדערט און פופציג איינוואינער, דיא פרויען און קינדער אויך מיט גערעכענט.

— איך דאנק אייך, פּראָפעסאָר, פאר אייער ערצעהלונג, האט לארד גלענאר־וואן געזאגט. איהר האט מיר געגעבען אַ גוטע לעקציאָן. איהר האט מיר געוויעזען, וויא א פאלק ווערט געבארען, וויא אזוי אַ פאלק ענטשטעהט, וויא אזוי אַ שפּראכע בילדעט זיך. אין א הונדער יאהר ארום וועלען מיר האבען א ניי פאלק און א נייע שפּראכע. איך הער שוין יעצט, וויא זיי רעדען ענגליש, איטאליעניש און האָטענטאָניש (דיא נעגערן פון יענער געגענד געהערן אלע צום פאלק מיט'ן נאמען „האָטענטאָטען") דיא איינוואָינער פון דיעזער אינזעל וועלען זיך פערמעהרן, וועלען בעזעצען אלע אינזלען ארום און וועלען אמאל קעמפּפען פאר זייער פאָטערלאנד. זיי וועלען אמאל שרייען: אונזערע עלטערן האבען בעארבייט דיעזעס לאנד, זיי האבען עס בעגאסען מיט זייער שווייס און בענעצט מיט זייערע טרערין. דיעזעס לאנד געהערט צו אונז! קיין פרעמדער טאר צו אונז ניט קומען! — וועלען זיי רעכט האבען?....

— איך האב נאך פערגעסען אייך צו דערצעהלען פון א ראבינזאן, וועלכער איז געווען אויף דיעזער אינזעל, האט דער פּראפעסאָר פּלוצלונג געזאגט. אין 1793 איז א פראנצויזישע שיף פערביינגעפאהרען דיעזע אינזעל און האט זיך אפּגעשטעלט צו פער־זארגען זיך מיט פרישעס וואסער. א פראנצויזישער געלערנטער מיט'ן נאמען דיפּעטי, וועלכער איז געראדע געפאהרען אויף דער שיף, איז אראפּגעגאנגען אויפ'ן לאנד אביסעל שפּאציערען. ער האט זיך פערטראכט און איז אוועקגעגאנגען ווייט צווישען דיא שטיינער. דיא שיף איז דערווייל אוועקגעפאהרען און ער איז געבליעבען אליין אויף דער אינזעל. אכט מאנאטע האט ער פערבראכט אויף דער אינזעל איינער אליין. ער האט איבערגעליטען הונגער און נויט, ביז עס איז אנגעקומען אַן ענגלישע שיף און האט איהם ארויפגענומען אויפ'ן דעק.

— דער געלערנטער איז געוויס געווען פון אייער פאמיליע, העדר פּראָפעסאָר, האט דער מאיאר געלאכט, איז ער אפּט ניט געווען אייער עלטער זיידע?

— דאס מאל ניט, איך וואלט מיך אבער ניט געשעהמט, ווען ער וואלט עס יא געווען. ער איז געווען אַ גרויסער געלערנטער, האט דער פּראָפעסאָר געענטפערט.

דעם אנדערן טאג איז לארד גלענארוואן, דער פּראָפעסאָר און דער מאיאָר געגאנגען אויף דיא יאגד. זיי האבען צוואר ניט פיעל געשאסען, דערפאר אבער האבען

זיי זעהר פיעל געזעהן. אויף דיא בערג האבען זיי געזעהן פיעלע ווילדע ציעגען. זיי האבען זיי ניט געקענט שיעסען, ווייל דיא ציעגען זיינען זעהר פלינק און אנטלויפען, ווען זיי הערן דעם קלאנג פון גערויש. פון ווילדע חיות געפינען זיך אויף דער אינזעל נור ווילדע קעץ. וויא עס ווייזט אויס, האט אמאל א שיף דא איבערגעלאזען א פאר קעץ, וועלכע האבען זיך מיט דער צייט שטארק פערמעהרט און זיינען געווארען ווילד. זיי ווערן מיט יעדען טאג געפעהרליכער פאר דיא איינוואוינער. זיי פאלען אן אויף דיא היהנער, גענז און ענטען פון דיא איינוואוינער און, ווען זיי זיינען שטארק הונגעריג, פאלען זיי זאגאר אן אויף יונגע ציעגעלעך און צו רייסען זיי. דיא איינוואוינער זיינען שוין יעצט געצוואונגען פון צייט צו צייט צו פעראנשטאלטען אן אלגעמיינע יאגד — מאכען אן אבלאווא — אויף דיא ווילדע קעץ.

אין דער צייט וואס לארד גלענארוואן מיט זיין פארטיע זיינען געגאנגען אויף דער יאגד, זיינען דיא מאטראזען געפאהרען חאפען פיש. זיי האבען אנגעחאפט אזוי פיעל, אז זיי האבען פערזארגט אויף אכט טאג דיא שיף מיט פיש.

אום 8 אוהר פארנאכט זיינען אלע געקומען צוריק אויפ'ן שיף. דעם אנדערן טאג אין דער פריה איז דער „דונקאן" אוועקגעפאהרען פון טריסטאן דאנקוניא.

8טעס קאפיטעל.

קאפשטאדט און הערר וויארדא.

וויא מען האט אפגערעדט, וואלטען זיי יעצט געדארפט פאהרען צו דער אינזעל אמסטערדאם. קאפיטאן פאררא[ג]וט אבער האט דערזעהן, אז זיי האבען ווייניג קוילען און ער האט זיך געזעהן געניי[ט]יגט אראפצופאהרען פו[ם] וועג און צו צופאהרען קיין קאפשטאדט אין אפריקא אום זיך דארט צו פערזארגען מיט קוילען. אין זעקס טאג איז ער איינגעפאהרען פון דער אינזעל טריסטאן דאנקוניא ביז קאפשטאדט.

עס איז געוועזען פאר נאכט, ווען זיי האבען דערזעהן פון דער וויטען דעם „טיש בערג". דער שיפס קאפיטאן האט גערופען דעם פראפעסאר איהם ווייזען דיעזעס וואונדער פון דער נאטור — ניט וויט פון דער שטאדט קאפשטאדט, אדער, וויא דיא ענגלענדער רופען זיא „קייפ-טאון", הייבט זיך אויף א הויכער בארג, ריכטיגער געזאגט, א הויכער שטיין. פון אלע פיער זייטען זיינען דיא ווענט פו[ם] בארג גלייך און גלאט, גלייך וויא מען וואלט זיי אפגעשניטען מיט א מעסער. נור אין איין ארט זיינען אויס־געהאקט טרעפ, אויף וועלכע מען קען ארויפגעהן אויפ'ן בארג. ווען מען קומט ארויף אויבען, זעהט מען, אז דער שטיין איז ניט שפיציג, וויא יעדער בארג איז געוועהנליך, זאנדערן גאנץ גלאט, וויא א טיש. דער גאנצער בארג, אדער דער גאנצער שטיין, האט ווירקליך דיא געשטאלט פון א פיער עקיגען טיש. דער פאר הייסט ער „טיש בערג", אדער וויא דיא ענגלענדער רופען איהם „טייבל מאונטיין."

— דאס איז דאס איינציגע וואונדער, וואס מען האט צו זעהן אין קאפשטאדט, האט דער פראפעסאר געזאגט. דיא שטאדט אליין האט ניט מעהר, וויא דרייסיג טויזענד איינוואוינער. זיא איז זעהר ריין און זעהר שיעהן געבוים, אבער זעהר לאנגווייליג. דאס לאנד האט א מאל געהערט צו דיא האלענדער. דיא איינוואוינער זיינען

נרעסטען טהיילס האלענדער. אין 1815 האבען עס דיא ענגלענדער אפגענומען פון דיא האלענדער. זיי האבען געפיהרט קריעג מיט דיא האָטענטאָטען (דיא נעגערן) ארום און האבען ביי זיי צוגענומען זייער לאנד. יעצט געהערט דער גאנצער זידען פון אפריקא צו ענגלאנד.

— אלזא, ווילט איהר ניט אראפגעהן אנקוקען קאפשטאדט? האט איהם לאָרד גלענארוואן געפרעגט.

— וואס וועל איך דארט זעהן? דיא האלענדער זיינען א לאנגוויילינעס פאָלק. דיא גאנצע שטאָדט איז געבויט, וויא דיא קעסטעלעך פון א שאך ברעט. דאס אייני־צינע גוטעס, וואס זיי האבען, איז דער קאנסטאנציא וויין. זיי זאגען אבער, אז ווער עס טרינקט איהם איין מאל, דער קען זיך שוין פון איהם ניט אפגעוואינען. איך וויל איהם נים טרינקען און וויל צו איהם ניט געוואינט ווערן.

אלע זיינען געבליעבען אויפ'ן שיף, נור דער קאפיטאן איז געגאנגען אין שטאָדט אריין קויפען קוילען. עס האט ניט לאנג געדויערט און מען אנגעהויבען אנצולאָדען דיא שיף מיט קוילען.

דעם אנדערן טאג אין דערפריה זיינען זיי ווייטער געפאהרען צו דער אינזעל אמסטערדאם. פון קאפלאנד ביז צו דער אינזעל איז זעהר וויט,—קנאפע דריי טויזענד מייל. ווען זיי זאלען גוט פאהרען און זאָלען קיין איבערשלאָג ניט האָבען, דארף דיא רייזע געדויערן צוועלף טעג. לארד גלענארוואן האט צוואר געוואלט פאהרען גלייך קיין אויסטראַליען. ער האט ניט געוואלט פערליערן אזוי פיעל צייט. דער מאיאר אבער איז בעשטאנען דארויף, אז זיי זאלען פאהרען צו דער אינזעל.

— וואס איז אייער מיינונג, פראָפעסאר פאגאנעל? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— מיין מיינונג? איהר ווילט וויסען מיין מיינונג? נו, וועל איך אייך זאָגען — איך האב ליעב דאס מעער. דיא גרויסע וואַסערן זיינען דער ריכטיגער וועג פון'ם מענש־ליכען גייסט און פון דער ציוויליזאציאן. עס איז א גליק, וואס אויף דער וועלט איז דאָ צווייא דריטעל וואסער און נור איין דריטעל לאנד. וואס וואלטען מיר געטאָהן, ווען אויף דער וועלט וואלט ניט געוועזן קיין מעער? מיר וואלטען איינער דעם אנדערן ניט געקענט. אין דיא סטעפען פון סיביר, אין דיא וויסטעניי פון מיטעל אפריקא, אין דיא פאמפאס פון זיד אמעריקא, אין דיא פרעריען (אויך אזא סארט סטעפעס) פון נארד אמעריקא וואינען פעלקער, וועלכע קענען איינער דעם אנדערן ניט. הונדערט מייל אויפ'ן לאנד איז פיעל שווערער דורכצופאָהרען, וויא צווייא טויזענד מייל אויפ'ן וואסער. איהר האט א גוטען ביישפיעל פון אונז אליין. פון משילי קיין ארגענטיניען איז נור דרייצעהן הונדערט מייל. עס האט ביי אונז געדויערט צווייא און פערציג טאג זיי דורכ־צוגעהן. מיר זיינען איבערגעשטאנען אלע מעגליכע געפאהרען און האבען געליטען הונגער און נויט. פון קאפלאנד ביז צו דער אינזעל אמסטערדאם איז קנאפע דרייא טויזענד מייל. מיר וועלען זיי דורכפאָהרען איין צעהן־צוועלף טעג. מיר וועלען דיא צייט פער־ברייגען גאנץ גוט אויף אונזער שיף, וועלען האבען פיעל פערגניגען פון דער רייזע און

וועלען דערביי געוואהר ווערן, אויב קאַפּיטאַן גראַנט האט דאַרט ניט געליטען קיין שיפּברוך. פאַר וואס זאָלען מיר אַלזאָ ניט פאָהרען צו דער אינזעל אַמסטערדאַם?

דער פּראָפעסאָר האט גערעדט מיט אַזאַ פייער און מיט אַזאַ איבערצייגונג, אַז אַלע האָבען געמוזט איינשטימען, אַז דאָס מעער איז זעהר אַ גוטע זאַך.

— דער פּראָפעסאָר האט רעכט, האט דער מאַיאָר געזאָגט. ווען אַ וואַסער געפינט זיך צווישען צוויי פעלקער זיינען זיי ברידער; ווען אַ וואַלד געפינט זיך צווישען צוויי פעלקער, זיינען זיי פרעמדע. ענגלאַנד און אויסטראַליען איז איין לאַנד, רוסלאַנד און כינאַ זיינען צוויי לענדער. און דענאָך איז פון לאָנדאָן קיין מעלבורן, אין אויסטראַליען, צעהן מאָל אַזוי וויט, וויא פון פּעטערבורג קיין פּעקין די הויפּשטאָדט פון כינאַ.

דאָס וועטער איז געווען שעהן און די רייזע איז ווירקליך געווען זעהר אַנגענעהם. דאָס מעער אַליין איז געווען צופריעדען צו טראָגען אונזערע רייזענדע אויף זיינע גלאַטע וועללען (כוואַליעס). אין דיא גאַנצע צעהן טעג איז עס געווען גאַנץ רוהיג און שטיל. דער „דונקאַן" האט זיך געגליטשט שנעל אויפ׳ן גלאַטען שפּיגעל. דעם 15טען יאַנואַר האָבען זיי דערזעהן, וויא אַ באַרג קריעכט אַרויס פון דער טיעפעניש פון׳ם וועלט מעער. דאָס איז געווען דיא אינזעל אַמסטערדאַם.

— מיר זיינען יעצט נור פופציג מייל פון דער אינזעל, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. פיעל נייעס האָבען מיר דאָרט ניט צו זעהן. עס איז זעהר ענליך צו דער אינזעל טריסטאַן דאַנקוניאַ.

— מיט וואס זיינען ביידע אינזלען ענליך? האט ליידי העלענאַ געפרעגט.

— מיט ראָבינזאָנס. אויף דער אינזעל אַמסטערדאַם זיינען אויך פיעלע מענשען פערשלאָגען געוואָרען און האָבען צוגעבראַכט אויף איהר יאָהרען לאַנג גאַנץ אַליין, וויא עס שטעהט בעשריעבען אין דער געשיכטע פון ראָבינזאָן קרוזאָע, וועלכע איהר האט געוויס געלעזען.

— אַלזאָ, איז דיא געשיכטע פון ראָבינזאָן קרוזאָע ניט אויסגעטראַכט? האט ליידי העלענאַ געפרעגט. עס האט זיך טאַקע געטראָפען?

— אויסגעטראַכט? האט געלאַכט דער פּראָפעסאָר. עס איז כמעט ניטאָ איין אינזעל אויף דער וועלט, וועלכע האט ניט געהאט איהר ראָבינזאָן קרוזאָע.

— פּראָפעסאָר, איך וויל אייך שטעלען אַ פראַגע, האט מערי גראַנט געזאָגט.

— זאָגאר צעהן פראַגען, איך וועל אייך ענטפערן מיט פערגניגען.

— וואָלט איהר מורא געהאט צו בלייבען אויף אַן אינזעל גאַנץ אַליין?

— איך? האט געלאַכט דער פּראָפעסאָר. איך זאָל מורא האָבען? —

— באַלד וועט ער זאָגען, אַז ער וואָלט געווען העכסט צופריעדען צו בלייבען אַליין אויף אַן אינזעל, האט געשפּאַסט דער מאַיאָר.

— צופריעדען אָדער ניט צופריעדען, דאָס ווייס איך ניט, האט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. איך וואָלט מיך אָבער ניט געזאָרגט און זעהר ווייניג געקימערט. איך וואָלט געכאַפּט פיש און געפאַנגען פייגעל. איך וואָלט געוואוינט אין אַ הייל אום ווינטער און אויף אַ בוים אום זומער. איך וואָלט מיר געבויט אַ מאַגאַזין, וואו איך וואָלט אום

זומער אנגעגרייט עסען אויפ'ן ווינטער. — קורץ, איך וואלט קאָלאָניזירט מיין אינזעל.

— גאנץ אליין?

— גאנץ אליין. איבעריגענס, וואלט איך מיר אויסגעזוכט א חיה'לע אדער א פויגעל, וועלכען איך וואלט צוגעוואינט צו מיר און וואלט איהם צוגעוואינט צו קומען צו מיר, צו רעדען מיט מיר און צו עסען מיט מיר. ווען איך וואלט געהאט נאך א מענשען צו מיר, וואלט איך שוין גאר געווען אויפ'ן זיבעטען הימעל. צוויא מענשען אליין אויף אן אינזעל קענען גליקליך לעבען. א שטיינער איך און דער מאַיאָר —

— איך דאנק אייך, האט דער מאַיאָר געזאגט. מיר געפעלט אזא גליק זעהר וועניג. איך האב בעסער ליעב צו זיין אין א טהעאטער אין לאָנדאָן.

— ליעבער פראפעסאר, האט ליידי העלענא געזאגט, איהר האט א גרויסען טעות. איהר שטעלט אייך פאָר, אז אליין זיין אויף אן אינזעל איז אנגענעהם. דאס קען נים זיין. דער מענש איז געבאָרען צו לעבען מיט אנדערע מענשען, ער קען נים זיין אליין. אנדערע מענשען מוזען איהם העלפען. נים יעדער מענש קען זיין א ראָבינ־זאָן קרוזאָע און ראָבינזאָן קרוזאָע אליין איז אויך נים געווען אזוי גליקליך, וויא איהר מיינט. זיין איינער אליין אויף אן אינזעל איז זעהר טרויעריג. אזא מענשען האט מען געווים נים וואס מקנא צו זיין.

דער פראפעסאר האט געשוויעגען. ער האט איינגעזעהן, אז ליידי העלענא האט דאך רעכט, אין דער מינוט איז דער „דונקאַן" צוגעקומען צו דער אינזעל אמסטערדאם. דאס זיינען אייגענטליך צוויא אינזלען, וועלכע זיינען נור פינף און דרייסיג מייל ווייט איינע פון דער אנדערער. איינע איז גרעסער און הייסט אמסטרדאם, דיא אנדערע איז קלענער און הייסט סען פאָל.

אויף דער אינזעל ס ע ן פ אָ ל וואינט קיינער נים. דיא גאנצע אינזעל שטעלט פאָר א שפיציגען בארג. דיא אינזעל אמסטערדאם אָבער איז בעוואינט מיט עטליכע מענשען, וועלכע בעשעפטיגען זיך מיט פישפאנג. דיא גאנצע אינזעל געהערט צו א רייכען קויפמאן, וועלכער שיקט אהין ארוים אין געוויסע צייטען פון'ם יאהר מענשען צו חאפען א סאָרט פיש, קאד, אויף רוסיש טריאָסקאָ, וועלכע געפינט זיך דארט אין גרויסע מאסען. דיא פיש ווערן געזאלצען, געטריקענט און געדרייבערט אויף דער אינזעל.

אין דער צייט, ווען דער „דונקאָן" איז אנגעקומען אויף דער אינזעל, איז דיא גאנצע בעפעלקערונג פון דער אינזעל בעשטאנען פון דרייא מענשען: א פראנצויז, מיט'ן נאמען וויאַרדאָ און צוויא נעגער. דיא צייט פון דעם פישפאנג איז דאמאלס שוין גע־ווען פאָראיבער און דיעזע דרייא מענשען זיינען געווען דיא וועכטער פון דיא הייזער און דיא אנשטאלטען צו זאלצען, טריקענען און רייבערן פון דיא פיש. דער אייגענטהי־מער — בעל הבית — פון דער אינזעל האט זיי געצאהלט א מאנאטליכע געהאלט, זיי זאלען דארט וואינען.

דער פראָפעסאָר איז געווען העכסט צופריעדען, וואס ער האט געטראָפען א לאנדסמאן. דער אלטער וויארדאָ איז געווען גליקליך, וואס א שיף איז צוגעקומען צו זיין קענינרייך, ווייל עס פערגעהן א מאל מאנאטע, אין וועלכע ער זעהט נים קיין

לעבעדיגען מענשען אויסער זיינע צוויא אונטערמאהנען. ער האט דערצעהלט דעם פראָפעסאר, אז דער פישפאנג טראָגט איין אכציג ביז הונדערט טויזענד פראַנקס א יאהר ריינעם פראָפיט. אין דער צייט פון'ם פישפאנג איז גאנץ פרעהליך אויף דער אינזעל. דיא פישער פאהרען ארוים אויף זייערע שיפלעך גאנץ פריה און קומען צוריק פאר נאכט מיט דיא געפאנגענע פיש. צוואנציג ביז דרייסיג מענשען זיינען בעשעפטיגט מיט'ן צושניידען, רייניגען און זאלצען דיא פיש. דאמאלס ווערט דיא אינזעל לעבעדיג און פרעהליך. דאס דויערט אבער ניט מעהר וויא צוויא מאנאטע אין יאהר. דיא איבעריגע צעהן מאנאטע פון'ם יאהר פערברענגט ער אויף דער אינזעל גאנץ אליין. זעלטען קומט צו א שיף צו דער אינזעל.

לארד גלענארוואן האט איהם געפרעגט, אויב ער וויים ניט פון אן ענגלישעם שיף „בריטאַניא“ און א קאפיטאן גראנט, וועלכער האט געליטען שיפברוך אין דיעזע געגענדען. וויארדא האט איהם געענטפערט, אז זייט צעהן יאהר, וועלבע ער געדענקט, איז קיין שיף ניט אונטערגעגאנגען לעבען דער אינזעל.

זיי וואלטען געקענט באלד אוועקפאהרען. זיי האבען שוין דאָ מעהר ניט געהאט וואס צו טהאָן. דער פראָפעסאר אבער האט זיך ניט געקענט אויסרייסען פון זיין לאנדסמאן. ער האט געבעטען לארד גלענארוואן, זיי זאָלען זיך א ביסעל דורכשפּאַציערען אויף דער אינזעל.

— מיר וועלען מיט אייך שפּאַציערען, האט ליידי העלענא געזאָגט, אבער נור מיט דער בעדינגונג, איהר זאלט אונז דערצעהלען דיא געשיכטע פון דיא ראָבינזאָנס פון דיעזער אינזעל.

דער געלערנטער פראָפעסאָר איז געוועזען העכסט צופריעדען, וואס ער האט געהאט א געלעגענהייט צו רעדען, ער האט באלד אָנגעהויבען צו דערצעהלען:

— אין 1827 איז אן ענגלישע שיף „פּאלמירא“ פאַרביינעפּאָהרען דיעזע אינזעל. דער קאַפּיטאן האָט דערזעהן א רויך אויפ'ן ברעג, אזוי וויא אויף דער אינזעל האט דאמאלס קיין מענש ניט געוואינט, איז געוועזען דעם קאַפּיטאן א וואונדער, פון וואנען דער רויך קומט. ער איז צוגעפּאָהרען נעהנטער און האט דערזעהן, אז צוויא מענשענגעשטאלטען שטעהן אויפ'ן ברעג, מאכען מיט דיא הענד און בעטען הילף. ער האט געהייסען אראָפּלאָזען א באָאָט, האט זיך אריינגעזעצט אין באָאָט מיט א פּאָר מאַטראָזען און איז צוגעקומען צו דער אינזעל. ער האט געפונען צוויא געשטאלטען, וועלכע עס איז געווען שווער צו דערקענען, אז דאס זיינען מענשען. זיי זיינען געוועזען פערוואקסען און פערווילדערט. זייערע לאנגע האר, זייערע ווילדע בערד, זייערע פארשווארצטע און פאַרברענטע געזיכטער, דיא שמוציגע שטיקלעך קליידער, וועלכע האבען בעדעקט נור א טהייל פון זייער קערפּער — אלעס אין זיי האט געהאט דאס אויסזעהן פון ווילדע חיות, ניט פון מענשען. ער האט זיי ארויפגענומען צו זיך אויפ'ן שיף, האט זיי געהייסען ארומוואשען און זיך אנטאהן, האט זיי געגעבען עסען און טרינקען און זיי האבען איהם דערצעהלט זייער לעבענסגעשיכטע.

זיי זיינען שאָטלענדער. מיט צוויא יאהר צוריק זיינען זיי ארויסגעפאהרען אלס מאטראזען אויף אן ענגלישער שיף, וועלכע איז געפּאָהרען תּאפען וואַלפיש אין דיעזע

נעגענד. דער קאפיטאן פון זייער שיף האט זיי איבערגעלאָזען אויף דער אינזעל, אז זיי זאלען זיך דא אויסבויען אן ארט מאגאזין, וואו ער זאל קענען צונויפזאמלען אלעס, וואס ער וועט פאנגען. זייט דיעזע צייט האבען זיי מעהר ניט געזעהן ניט דעם קאפּי־טאן, ניט דיא שיף. וואהרשיינליך איז דיא שיף אונטערגעגאנגען און אלע זיינען דער־טרונקען געווארען. אנדערש קען מען ניט ערקלערן, פאר וואס מען האט אן זיי אזוי פערגעסען.

זיי האבען מיט זיך גענהאט פּראָוויאנט אויף א מאנט און זיינען אין דער ער־שטער צייט געווען זאָגאר צופריעדען, וואס דער קאפיטאן האט גערעדט זיי אויסגע־וועהלט צו בלייבען אויף דער אינזעל. עס איז פערגאנגען דער מאנאט, דער פּראָוויאנט האט זיך אויסגעלאזען און קיינער איז ניט געקומען. זיי האבען אנגעהויבען צו ליידען הונגער. זיי האָבען מיט זיך ניט מיטגענומען ניט קיין נעצען, ניט קיין אנגעל צו האפען פיש, ניט קיין ביקסען, ניט קיין פולווער מיט וואס צו שיעסען פייגעל אדער אנדערע חיות, וועלכע געפינען זיך אויף דער אינזעל. זיי האבען געמוזט ארומגעהן ארום ברעג און אויפקלויבען דיא טויטע פיש און דיא אויסטערן, וואס דאס מעער ווארפט ארויס. דאס איז געווען זייער איינציגע שפייז. ווען דאס מעער איז געווען אונרוהיג און האט ארויסגעווארפען פיעל טויטע פיש און אויסטערן, האבען זיי נאך געקענט זיך זאט אנ־עסען; ווען דאס מעער איז אבער געווען שטיל און רוהיג, האבען זיי געהאט זעהר וועניג וואס צו עסען.

דאס טהייערסטע איז ביי זיי געווען דאס פייערגעצייג — א שטיקעל שטאהל און א שטיק צונטער (היפקע). מיט׳ן פייערגעצייג האבען זיי געקענט מאכען פייער און ווע־ניגסטענס אפבראטען דיא פיש, וואס דאס מעער האט זיי ארויסגעווארפען. אזוי זיינען פערגאנגען איין מאנאט נאכ׳ן אנדערן. זיי האבען געליטען שרעקליך. זייערע קלדייער האבען זיך צוריסען. פון זייערע העמדער האבען זיי אויסגעפלאכטען א קליינע נעץ, מיט וועלכע זיי פלעגען האפען נור גאנץ קליינע פישעלעך ביים ברעג פון׳ם מעער. איין מאל איז זיי געראטען צו האפען א גרויסען פויגעל, וועלכער איז געווען קראנק אדער פער־וואונדעט און האט ניט געקענט אנטלויפען. זיי האבען איהם אפגעבראָטען און פער־שלונגען מיט׳ן גרעסטען אפעטיט.

אזוי האבען זיי פערבראכט אכצעהן מאנאטע אויף דער אינזעל. מיט איינינע מאנאטע צוריק האבען זיי געזעהן א שיף פארביי פאהרען. זיי האבען געמאכט א פייער אין דער האָפנונג, אז דיא שיף וועט בעמערקען דעם רויך. זיי האבען זיך געשטעלט אויפ׳ן ברעג, האבען געשריען, גערופען, געמאכט צייכענס, דיא שיף אבער האט זיי ניט בעמערקט אדער ניט געוואָלט שיקען קיין באָאט זיי צו הילף. זיי זיינען געווען פער־צווייפעלט און האבען זיך ענטשלאסען צו שטארבען פאר הונגער. דרייא טאָג האָבען זיי אויסגעהאלטען זייער בעשלוס. אויפ׳ן פיערטען טאָג האט דאס מעער, וויא אויף צו להכעיס, ארויסגעווארפען זעהר פיעל אויסטערן. זיי האבען זיך ניט געקענט איינהאל־טען און האבען אנגעהויבען ווידער צו עסען.

— דאס איז דיא טרויעריגע געשיכטע פון דיא ערשטע צווייא ראָבינזאָנס אויף דער אינזעל אמסטערדאם, האט דער פּראָפעסאָר געענדיגט זיין ערצעהלונג.

— זיינען דען נאך געווען ראבינזאָנס אויף דיזער אינזעל? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— אויף קיין אינזעל אין דער וועלט זיינען ניט געווען אזוי פיעל ראָבינזאָנס, וויא אויף דער אינזעל אַמסטערדאַם, האט דער פּראָפעסאר געענטפערט.

— דערצעהלט אונז נאך עפּעס פון א ראָבינזאָן, האט מערי גראַנט געבעטען.

איהר האט זעהר אינטערעסירט דיא געשיכטע פון מענשען, וועלבע זיינען פערוואָרפען געווארען אויף אן אונבעוואוינטע אינזעל. זיא האט זיך דערמאנט אן איהר פאטער, וועלבער געפינט זיך יעצט פיעללייכט אויך איינער אליין אויף א וויסטע אינזעל.

— דיא געשיכטע פון'ם אנדערן ראבינזאָן, וועלבע איך וויים, האָט דער פּראָפעסאָר געזאָגט, איז זעהר עהנליך צו דער ערשטער, וועלבע איך האב אייך נור וואָס דערצעהלט. זיא איז אבער טרויעריגער אין אנדערע פּונקטען.

אין 1831 איז אונטערגעגאנגען א שיף ערגעץ אין דיזע געגענד. דער קאַפּיטאַן, א פראנצויז מיט'ן נאמ'ן פּעראָן און איין פראנצויזישער און צוויי ענגלישע מאַטראָזען האבען זיך געראַטעט אויף א באָאָט. אין אייניגע טעג ארום האט זיי דער ווינד געבראכט צו דער אינזעל אמסטערדאָם. זיי זיינען ארויסגעגאנגען אויף דער אינזעל און האבען אין דער ערשטער צייט געלעבט רוהיג און פריינדליך צוזאמען. פּלוצלונג אבער האבען זיך דיא צווייא פראנצויזען צוקריעגט מיט דיא צווייא ענגלענדער. עס איז געוארען צווישען זיי אזא פיינדשאפט, אז זיי האבען זיך געמוזט צוטהיילען אויף צווייא פּארטייען. דיא ענגלענדער האבען זיך אויפגעהאלטען אויף איין זייט פון דער אינזעל און דיא פראנצויזען אויף דער אנדערער זייט. יעצט זיינען זייערע ליידען געוואָרען דאָפּעלט. זיי האבען זיך ניט געטאָרט וויזען איינער פארן אנדערן, ווייל עס וואָלט זיך באלד אנגעהויבען א געשלעג און איינער וואלט דעם אנדערן געשטאָכען. ווען זיי וואָלטען זיך געהאלטען צוזאמען, וואלטען זיי צוזאמען געגאנגען אויף דער יאגד, צוזאמען געכאַפּט פיש און צוזאמען געוואינט. יעצט האט יעדער בעזונדער געמוזט פיהרען אווירטהשאפט. קיינער האט ניט געטארט קומען צום אנדערן אין לאנד. עס איז נאך געווען א גליק, וואס זיי האבען ניט געהאט מיט זיך קיין ביקסען און קיין פּיסטאָלעטען. זיי וואלטען געוויס געווען געטייטעט איינער דעם אנדערן.

אין ליידען, אין נויט, אין דעם שרעקליכסטען עלענד און אין פיינדשאפט האבען זיי אזוי פערבראכט אכט מאנאטע, ביז עס איז ענדליך אנגעקומען אן ענגלישע שיף און האט אויפגענומען דיא צוויי ענגלענדער. דיא פראנצויזען האבען ניט געוואלט פאהרען מיט זייערע פיינד און זיינען בעסער געבליעבען אויף דער אינזעל אליין. זיי האבען נור געבעטען דעם שיפס־קאפּיטאַן, ער זאל מעלדען דער פראנצויזישער רעגיערונג, אז אויף דער אינזעל אמסטערדאם געפינען זיך צוויי פראנצויזען, וועלבע האבען געליטען שיפברוך. דער קאפּיטאַן האט זיי צוגעזאגט און האט געהאלטען זיין ווארט. דיא פראנצויזישע רעגיערונג האט געשיקט א שיף זיי אפּנעהמען.

— אלזא, קען דאך א מענש לעבען אויף אן איינזאמער אינזעל? האט מערי גראנט געפרעגט.

— געוויס, ליעבע מערי, קען א מענש לעבען אויף אן איינזאמער אינזעל, בער־

זאנדערס לייבט איז עס פאר א מענשען, וועלכער איז געוואינט מיטן מעער. אזא מענש קען קיין מאל ניט שטארבען פאר הונגער. דאס מעער גיט איהם שטענדיג פערזארגען מיט שפייז.

אונזער רייזענדע האבען יעצט אביסעל ארומשפאציערט אויף דער אינזעל. עס איז אבער דארט ניט געווען פיעל וואס צו זעהן. אויף דער אינזעל וואקסען נור וועניג גראזען און קליינעביימעלעך (בוש), ווייטער גאר ניט. דיא איינציגע מערקווירדיגקייט אויף דער אינזעל איז איינינע הייסע קוועלען. דאס וואסער איז דארט אזוי הייס, אז ווען מען לעגט אריין א פיש, ווערט ער אין איינינע מינוטען אפגעקאכט. ווען עס זאל ניט זיין אזוי ווייט פון יעדעם לאנד, וואלטען דיעזע קוועלען געווען פארטרעפליכע וואַרמבעדער. יעצט בענוצט זיי קיינער ניט. דער אלטער וויארדאַ האט זיי דערצעהלט, אז ער האט אמאל פראָבירט קאכען אין דיעזעס הייסע וואסער. דאס עסען קומט אבער ארויס ביטער און געזאלצען און מען קען עס ניט עסען.

זיי האבען פערבראכט נור איינינע שטונדען אויף דער אינזעל, האבען אבשיעד גענומען פון דיא דריי מענשען, וועלכע געפינען זיך דארט און זיינען אוועקגעפאהרען, יעצט שוין גלייך קיין אויסטראַליען.

4טעם קאפיטעל.

דער פראָפעסאָר און דער מאַיאָר וועטען זיך.

לוסטיג און מונטער איז דער „דונקאַן" געשוואומען אין דיא שטילע, בלויע וואסערן פון'ם אינדישען וועלט מעער. דאס וועטער איז געווען שעהן, דאס מעער רוהיג. אונזערע רייזענדע פלעגען איבערזיצען גאנצע טעג אויפ'ן דעק און רעדען.

— אין דיעזע וואסערן איז געפאהרען מיין פאטער מיט זיין שיף, איידער זיא איז אונטערגעגאנגען, האט זיך אמאל אפגערופען ראָבערט גראנט מיט א זיפץ. ער איז אויך געזעסען מיט זיינע מאטראזען אויפ'ן דעק פון זיין שיף און האט מיט זיי גערעדט פריינדליך און פרעהליך, וויא מיר רעדען יעצט. וואו איז ער יעצט? וואס טהוט ער יעצט?—

— זיי רוהיג, מיין קינד, מיר וועלען איהם געפינען, האט איהם דער פראָפעסאָר געטרייסט. מיר פאהרען איהם זוכען און מיר וועלען איהם געוויס געפינען.

דיעזעס געשפרעך האט אלעמען אויפגערעגט. אלע האבען וויעדער אנגעהויבען צו דענקען פון דעם צוועק פון זייער רייזע.

— איך וויל אייך עפּעס פרעגען, פראָפעסאָר, האט זיך פלוצלונג אפגערופען ליידי העלענא. איהר ערקלערט, אז קאפיטאן גראנט האט געליטען שיפברוך ערגעץ לעבען אויסטראַליען. אין דער צייטונג וואָס מיר האבען געפינען מיר, אז דעם 30טען מאי 1862 איז קאפיטאן גראנט ארויסגעפאהרען פון טשילי. דעם 7טען יוני האט ער געליטען שיפברוך ערגעץ לעבען אויסטראַליען. איז דאס מעגליך, אז אין אכט טעג זאל א שיף קענען איינפאהרען אזא שטרעקע? מיר פאהרען דאך שוין מעהר אלס א מאנאט און זיינען נאך ניט אין אויסטראַליען?

דער פראָפעסאָר האט זיך פערטראכט. ער האט ניט געוואוסט וואס צו ענט־
־פערן אויף אזא ריכטיגע פראגע. לארד גלענאַרוואן האט אויך איינגעזעהן, אז זיין פריי

האט פאלקאמען רעכט. ער האט זיך אויף קיין פאל ניט געקענט ערקלערן, וויא אזוי ער האט געמאכט אזא פערזעהן. עס זיינען פערגאנגען איינינע מינוט אין טיעפעם שווייגען. קיינער האט ניט געקענט פעראנטווארטען דיעזע וויכטינע פראגע. פלוצלונג האט זיך דער פראפעסאר אויפגעחאפט, וויא פון שלאף און האט אנגעהויבען צו רופען:

— קאפיטאן פארראגוט! קאפיטאן פארראגוט!

אלע האבען איהם אנגעקוקט מיט שטוינען. וואס וויל ער האבען פון קאפיטאן פארראגוט? דער קאפיטאן איז באלד צוגעקומען און האט געפרעגט, וואס ער דארף איהם?

— קען א גוטע שיף איינפאהרען פון טשילי קיין אויסטראליען אין א מאנאט? האט דער פראפעסאר געפרעגט.

— א גוטע שיף, ווען זיא האט גוטע ווינטען, קען זעהר לייכט איינפאהרען פון טשילי קיין אויסטראליען אין א מאנאט.

— דאן ווייס איך שוין, האט געזאגט דער פראפעסאר רוהיג.

— וואס ווייסט איהר? ערקלערט אונז אויך, האט ליידי העלענא געבעטען.

— אין בריעף שטעהט דער 7טע יוני, האט דער פראפעסאר געזאגט, מיר מחען אבער לעזען דעם 27טען יוני. דיא 2 איז אפגעמעקט געווארען.

— בראווא, פראפעסאר פאגאנעל! האט אויסגערופען דער מאיאר.

— ער האט ווירקליך רעכט, האט לארד גלענארוואן געזאגט. דאס קען זעהר זיין. קאפיטאן גראנט האט געהאט א גוטע רייזע און איז אין 30 טאג איינגעפאהרען פון טשילי קיין אויסטראליען. אלזא, דיעזען פונקט ווייסען מיר שוין. יעצט דארפען מיר נאך וויסען, אין וועלכער זייט פון אויסטראליען האט קאפיטאן גראנט געקענט ליידען שיפברוך?

— דאס איז זעהר לייכט צו זאגען, האט דער פראפעסאר געענטפערט. אין דער זיד זייט און אין דער אסט זייט (מזרח זייט) איז אויסטראליען בעזעצט מיט ענגלענדער. ווען קאפיטאן גראנט וואלט דארט געליטען שיפברוך, וואלט ער שוין לאנג געוועזען אין דער היים. ער האט געווים געליטען שיפברוך אין דער וועסט זייט (מעריב) דארט איז אויסטראליען נאך ניט בעפעלקערט, דארט געפינען זיך נאך ווילדע מענשען און דארט ערגעץ איז ער יעצט געפאנגען ביי דיא ווילדע מענשען.

— איז אויסטראליען א גרויס לאנד? האט ראבערט גראנט פלוצלונג געפרעגט.

— אויסטראליען, מיין קינד, איז אזוי גרויס, וויא פיער פינפטעל פון גאנץ אייראפא. עס איז נור מיט איין פינפטעל קלענער פון אייראפא.

— אזוי, ווייסט איהר עס גענוי? האט געלאכט דער מאיאר.

— געווים, ווייסען מיר גענוי, וויא גרויס אויסטראליען איז, האט דער פראפעסאר געזאגט.

— פון וואנען ווייסט איהר עס אזוי גענוי?

— ווייל פון 1606, ווען מען האט צום ערשטען מאל ענטדעקט אויסטראליען, ביז יעצט האבען מעהר אלס פופציג רייזענדע איינגעווארענע דאס לאנד און האבען דיא גענוי אויסגעמאסטען און בעשריעבען.

— פופצינ רייזענדע? האט ווידער געשפאסט דער מאיאָר, מאמער ניין און פערצינ? לאזט מיר נאך איינעם.

— איך זאג אייך פופצינ, האט זיך געבייזערט דער פראפעסאָר, און וועל אייך נים נאך לאזען נים א האלבען. איך וועל אייך נאך געבען א הכרעה און וועל זאגען פינף און פופצינ.

— און קענט איהר אויסרעכנען אלע פופצינ רייזענדע? האט דער מאיאָר גע־פרעגט מיט געלעכטער.

— געוויס! האט געזאגט דער פראָפעסאָר שטאלץ.

— נו, דאס גלויב איך נים. פופצינ נעמען פון רייזענדע געדענקען אויסענווענינ איז אביסעל צופיעל.

— ווייסט איהר וואס, מאיאָר? לאמיר זיך וועטען איך וועל איינשטעלען מיין טעלעסקאָפּ און איהר שטעלט איין אייער ווינטשעסטער ביקס.

— עס געהט! האט אויסגערופען דער מאיאר און האט איהם געגעבען דיא האנד.

— אבגעמאכט! האט געזאגט דער פראפעסאָר. געהט און ברענגט אייער ביקס. איהר האט פערשפיעלט. איך וועל אייך נור טהאן א געפעלינקייט און וועל זיא אייך לייען, ווען איהר וועט דארפען געהן אויף דער יאגד.

— ווען איהר זייט אזוי העפליך, האט דער מאיאָר געענטפערט, וועל איך אייך לייען אייער טעלעסקאפ, ווען איהר וועט איהם דארפען.

— איך וועל נים דארפען לייען ביי אייך מיין טעלעסקאפ, ווייל איהר האט געוויס פערשפיעלט. איך הייב באלד אן צו צעהלען. ראבערט וועט אלעס אויפנאָ־טירען. ער וועט זיין אונזער בוכהאלטער.

ראָבערט האט גענומען א שטיקעל קרייט און א ברעטעל. דער פראָפעסאָר האט זיך אויסגעהוסט און האט אנגעהויבען צו רעדען, גלייך וויא ער וואלט געשטאנען אין אוניווערזיטעט פאר זיינע סטודענטען.

— מיט צוויי הונדערט אכט און פופצינ יאהר צוריק האט קיינער נים געוואוסט, אויב עס געפינט זיך א לאנד אויסטראליען. מען האט נור גערעדט, אז אין דעם גרויסען אינדישען וועלט מעער געפינט זיך ערגעץ א גרויס אינזעל אדער א גרויס לאנד. אין 1606 האט א שפאנישער שיפס־קאפיטאן מיט'ן נאמען קוויראָס ענטדעקט א לאנד, וועלכע ער האט א נאמען געגעבען אויסטראליא. מען ווייס נים, אויב ער האט ענטדעקט אויסטראליען אדער אנאנדער לאנד אבער איך גיב צו, אז דאס איז געווען אויסטראליען. פערשרייב אײנס, ראָבערט.

ראָבערט האט פערשריעבען. קוויראָס.

— אין דעמזעלבען יאהר האט אנאנדער שיפס־קאפיטאן ענטדעקט דאס זעלבע לאנד אבער פון אנאנדער זייט. ער האט עס קיין נאמען נים געגעבען, ווייל ער האט עס נים אויסגעפארשט.

דער פראפעסאָר האט אזוי אנגעהויבען אויסצורעכענען אלע שיפס־קאפיטאנען, וועלכע האבען ענטדעקט און בעשריעבען אויסטראליען. ער האט גערעכענט און ראָ־בערט האט פערשריעבען. פלוצלונג איז ער געבליעבען שטעהן.

— נו, וואו האלסט דוא שוין? האט ער געפרעגט.

— פינף און צוואנציג, האט ראָבערט געענטפערט.

— מיין ליעבער מאיאָר, האט דער פּראָפעסאָר געזאגט, א האלבע ביקס האב איך שוין געוואונען. ביז אהער האב איך אויסגערעכענט נור שיפס־קאפּיטאנען, וועלכע האבען ענטדעקט און געפאהרען ארום אויסטראליען. יעצט וויל איך אנהויבען צו רעכענען דיא רייזענדע, וועלכע האבען בערייזט דאס לאנד.

און ער האט אנגעהויבען צו רעכענען דיא נעמען פון דיא רייזענדע. לאָרד גלענארוואן, ליידי העלענא און זאגאר דער מאיאָר האבען געשטוינט, וויא אזוי א מענש קען אזוי פיעל גדענקען.

איך וואלט איבערגעגעבען מיינע לעזער אלע נעמען, וועלכע דער פּראָפעסאָר האט אויסגערעכענט. איך האב אבער מורא, אז זיי וועלען זיך לאנגווייליען, ווען איך וועל אנהויבען צו רעכענען: אין דעם און דעם יאהר האט דער און דער געמאכט אזא און אזא רייזע; אין דעם און דעם יאהר האט אנאנדערער געמאכט אנאנדערע רייזע. דאס איז אביסעל לאנגווייליג. איך וויל דאהער איבערהיפּען אלע דיעזע איינצעלנהייטען.

— איך בעוואונדער אייך, פּראָפעסאָר, האט ליידי העלענא געזאגט. וויא קען עס א מענש אזוי פיעל אנגעדענקען אויסוועניג? וויא קען מען זיך אנגעדענקען אזוי פיעל פערשיעדענע נעמען?

— איך האב געלערנט, ליידי העלענא, האט דער פּראפעסאָר געזאגט ערנסט. איך האב געלערנט און איינשטודירט אלע דיעזע נעמען.

ער האט ווייטער גערעכענט.

— וויא פיעל האבען מיר שוין, ראבערט?

— דריי און פופציג, האט ראבערט געענטפערט.

— אלזא, האבען מיר שוין דריי און פופציג, האט דער פּראָפעסאָר געזאגט. איך האב נאך ניט גערעכענט דעם בעריהמטען רייזענדען פּעראָן, דעם געלערנטען קוואָי, דעם געשיקטען געלסאָן, דעם טיכטיגען הארפּער, דעם —

— לאז שוין זיין גענוג! האט לארד גלענארוואן געלאכט.

— ניין! האט דער פּראפעסאָר אויסגערופען. איך האב געזאגט, אז איך וועל איהם געבען א גוטע מאָס מיט א גרויסע הכרעה און איך מוז האלטען מיין וואָרט.

ער האט אנגעהויבען ווייטער צו צעהלען. אין 1829 האט דער רייזענדער בענעט געמאכט א רייזע פון פינף הונדערט מייל און האט ענטדעקט א טייך. שפּעטער האבען דיא רייזענדע בוגענוויל, פיצראָי, סטאָקס און וויקהאָם געמאכט נייע ענדעקונגען.

— גענוג! גענוג! איך וויל שוין מעהר ניט הערן! האט דער מאיאָר געבעטען.

— ניין! איהר מוזט הערן, האט דער פּראפעסאָר געזאגט און האט ווייטער אנגעהויבען אויסצורעכענען נעמען פון רייזענדע און געלערנטע, וועלכע האבען בערייזט און בעשריעבען אויסטראליען.

— האט מיטלייד מיט אונז! האט געבעטען ליידי העלענא און האט זיך גע־האלטען ביי דיא זייטען.

זיא האט נאך קיין מאל אזוי פיעל ניט געלאכט, וויא היינט. דער מאיאָר איז

געשטאנען, וויא איינער, וואס איז פעראורטהיילט צום טוידט און הערט, וויא מען לעזט איהם פאר זיין טאדעס אורטהייל. דער פּראפעסאָר דאגעגען איז געשטאנען, זויא א שטרענגער ריכטער און האט געלעזען און דערצעהלט, וואס יעדער רייזענדער האט אויפגעטהאן.

— לאז שוין אמאל נעהמען אן ענדע, האט ענדליך געבעטען לארד גלענארוואן.

דער ארימער מאיאר איז בעזיעגט. ער אליין איז מודה, אז איהר האט געוואונען.

— אזוי? ער בעקענט שוין, אז ער איז בעזיעגט? — נו, לאז ער מיר געבען זיין ביקס, אזוי וויא מיר האבען אפּגערעדט.

— דיא ביקס געהערט צו אייך, האט דער מאיאר געזאגט טרויעריג. איהר האט זיא גאנץ עהרליך געוואונען. מיט אייער גוטעס געדעכטניס וואלט איהר געקענט געווינען ניט נור איין ביקס, זאנדערן א גאנצען ארסענאל.

— איך בין ווירקליך גוט בעקאנט מיט אויסטראליען, האט דער פּראפעסאָר געזאגט. אויסטראליען האט מיך שטענדיג אינטערעסירט מעהר פון אלע אנדערע וועלט טהיילע. —

— וואס האט איהר אזעלכעס געפונען אין אויסטראליען, וואס האט האט אייך אזוי אינטערעסירט? האט לעידי העלענא געפרעגט.

— אויסטראליען איז א וואונדער לאנד, האט דער פּראָפעסאָר געענטפערט. אויסטראליען איז א רעטעניש פאר אלע געלערנטע. פיעלע זאכען אין אויסטראליען זיינען אונז אונפערשטענדליך און מיר וועלען זיי קיין מאל ניט ערקלערן.

— איז עס מעגליך, אז דיא גרעסטע געלערנטע קענען ניט ערקלערן פיעלע זאכען פון אויסטראליען? האט לעידי העלענא געפרעגט. איך קען עס גאר ניט גלויבען, אז דיא געלערנטע און פילאזאפען ״ילע״ אזוי לייכט איינבייגען דעם קאפּ און זאגען: דאס וויסען מיר ניט, דאס פערשטעהן מיר ניט.

— לעידער, מוזען מיר איינבייגען דעם קאפּ און זאגען, אז מיר פערשטעהן ניט, פאר וואס אין אויסטראליען זיינען דיא ביימער אנדערש, האט דער פּראָפעסאָר געענטפערט. אין דער גאנצער וועלט, ווען עס קומט ווינטער, פאלען פון דיא ביימער אראפּ דיא בלעטער, אין אויסטראליען, ווען עס קומט ווינטער, פאלט פון דיא ביימער אראפּ דיא רינדע (קאָרע). אין דער גאנצער וועלט האבען דיא פריכטע זייערע קערנער אינעווענינג, וויא, צום ביישפּיעל, קירשען, פלוימען, עפּעל, בירנען — אלע האבען פון דרויסען פלייש און פון אינעווענינג, דיא קערנער; אין אויסטראליען האבען דיא פריכטע זייערע קערנער פון דרויסען. — זעלבסטפערשטענדליך, אז איך רעד נור פון דיא עכט אויסטראלישע פריכטע, ניט פון דיא, וועלכע מען האט געבראכט פון אייראפּא און מען האט זיי געפלאנצט אין אויסטראליען. — אין דער גאנצער וועלט האבען דיא ביימער א שטאם — א קלאָץ אהן צווייגען — וועלכער איז גלאַט און דיא צווייגען הייבען זיך אן ערשט צוויי — דריי פוס פון דער ערד; אין אויסטראליען זיינען דא ביימער, ביי וועלכע דיא צווייגען ליעגען ביי דער ערד און העכער פון דיא צווייגען הייבט זיך אן א שטאם — א קלאָץ — וועלכער איז זעהר הויך און האט אויבען ניט איין צווייג. אין דער גאנצער וועלט האבען דיא ביימער בלעטער, וועלכע ליעגען פלאַטשיג און דאדורך

מאכען זיי א שאטען. אין אויסטראַליען שטעהן דיא בלעטער מיט זייער קאַנט און גיבען נים קיין פּיצעל שאטען. —

— איהר רעדט אלץ פון ביימער, האט ליידי העלענא געזאגט, דאס איז נאך נים קיין בעווייז. זיינען דען דיא טהיערע אין אויסטראַליען אויך א רעטעניש?

— געוויס! האט אויסגערופען דער פּראָפעסאָר. דיא טהיערע פון אויסטראַליען שטעלען פאר דאס שווערסטע רעטעניש, וועלכע דיא געלערנטע קענען זיך אויף קיין פאל נים ערקלערן. שטעלט אייך פאר אזא סארט טהיער, עס געהט אויף פיער פיס, איז בעוואַקסען מיט האר, וויא א חיה, דערביי לעבט עס אין וואסער, האט א שנאַ־בעל, וויא א פויגעל און לעגט אייער, וויא א פויגעל. דיא אייער אבער מוז זיא פריהער אריינלעגען אין א בייטעל, וועלכע זיא האט אונטערן בויך און זיי ארומטראגען א געוויסע צייט, ביז עס קריעכען פון זיי ארוים קליינע חיה׳עלעך. איך רעד פון׳ם פּלאַטי־פוס, אדער וויא דיא געלערנטע רופען עס Ornithorynchus Paradoxus קען דען זיין אין דער וועלט א גרעסערעס און שווערערעס רעטעניש? — וואס איז דאס? א פויגעל, א פיש, אדער א חיה?

דיא איינציגע עכטע חיה, וועלכע געפינט זיך נור אין אויסטראַליען — דיא קענ־גורו — איז אויך א רעטעניש: זיא האט פיער פיס און געהט נור אויף צוויי. דיא פעדערשטע צוויי קורצע פיסלעך דיענען איהר גאר אלס הענד. — דאס איז נאך נים אלעס. אין דער גאנצער וועלט זיינען דיא פויגעל בעדעקט מיט פעדערן, אין אויסטראַ־ליען זיינען דיא צוויי גרעסטע פויגעל — דיא עמו און דער קאזואר — בעדעקט מיט האר, וויא דיא חיות.

— איך האב מיר קיין מאל נים פארגעשטעלט, אז אין אויסטראַליען געפינען זיך אזעלכע וואונדער, האט ליידי העלענא געזאגט.

— דאס איז נאך נים אלעס, האט דער פּראָפעסאָר אויסגערופען. — ער איז שוין ווידער געווארען פּראָפעסאָר און האט זאגאר פערגעסען, אז ער רעדט צו א ליידי. — ווייסט איהר דען פון דעם זאנדערבארען טהיער, וועלכע דיא ווילדע אויסטראַליער רופען טיא פּיא?

ליידי העלענא האט פערצויגען מיט דיא אקסלען. זיא האט קיין מאל נים גע־הערט פון אזא חיה.

— נו, זעהט איהר שוין, אז איהר ווייסט נים? — שטעלט אייך פאר א חיה, וועלכע האט נים קיין קאָפּ, נים קיין הענד, נים קיין פיס, נים קיין מויל, נים קיין אויגען, נים קיין אויערן און דאך איז עס איינע פון דיא געפעהרליכסטע טהיערע אויף דער וועלט.

ליידי העלענא, לאָרד גלענארוואן און אלע איבעריגע האבען צוגעהערט דעם פּראָפעסאָר מיט שטוינען. זיי האבען ווירקליך נאך קיין מאל נים געהערט פון אזא וואונדער.

— וויא אזוי קען זיין געפעהרליך א חיה, וועלכע האט נים קיין אויגען, נים קיין מויל, נים קיין הענד, נים קיין פיס? האט דער מאיאר געפרעגט.

— אייער ביקס האט איהר שוין פערשפיעלט, האט דער פראפעסאר געזאגט, פראבירט וועטען נאך עפעס און איהר וועט געווים ווידער פערשפיעלען.

— איך וויל מיך שוין מיט אייך ניט וועטען, פראפעסאר האט דער פאיאר נעברוסט. דערצעהלט מיר בעסער פון אייער ווילדע חיה.

— נו, גוט, איך וועל אייך דערצעהלען. דיא טיא פיא איז גרויס, וויא א קליינע קאץ. איהרע האר זיינען גרוי און גאנץ עהנליך צו דער רינדע (קארע) פון א בוים. זיא האלט זיך אויף אויףביימער. אויפ'ן בויך האט זיא דריי רייהען זויגער (סאקערס), אזוי וויא א בלוטאיגעל (א פיאווקע). ווען זיא דערשפירט, אז א חיה אדער א מענש געהט דורך אונטערן בוים, אויף וועלכען זיא ליעגט צונויפגעקארטשט, ווארפט זיא זיך אראפ אויף איהם און הייבט אן אויסצוזויגען זיין בלוט מיט איהרע דריי רייהען מיילער, זויגער (סאקערס), ביז זיא זויגט אוים זיין בלוט אין גאנצען. דער שטארקסטער מענש איז ניט אים שטאנד זיא אפצורייסען, ווען זיא וויקעלט זיך ארום זיין האלז, וויא א האלזבאנד און זויגט איהם אוים. דיא ווילדע אויסטראליער קענען זעהר גוט דיזע זאנדערבארע בעשעפעניש און היטען זיך ארונטערצוגעהן אונטער דיא ביימער, אויף וועלכע דיא טיא פיא האלט זיך אויף און דעריבער פאלען זיי אפט צום אפפער צו דיזער געפעהרליכער חיה.

— אלזא, געפינען זיך אין אויסטראליען פיעלע ווילדע טהיערע? האט מערי גראנט געפרעגט אונרוהיג.

זיא האט זיך דערמאנט אן איהר פאטער און איז אונרוהיג געווארען.

— ניין, אין אויסטראליען געפינען זיך גאר קיינע ווילדע טהיערע. אין אויסטראליען איז נימא און קיין מאל ניט געווען ניט קיין בער, ניט קיין וואלף, ניט קיין לייב, ניט קיין טיגער, ניט איינע פון דיא געפעהרליכע חיות, וועלכע געפינען זיך אין אייראפא, אזיא, אפריקא און אמעריקא.

— איהר האט רעכט, פראפעסאר, האט ליידי העלענא געזאגט, אויסטראליען איז ווירקליך א וואונדער לאנד.

— איך וואלט אייך נאך דערצעהלט פיעלע וואונדער זאכען פון אויסטראליע האט דער פראפעסאר געענטפערט. מיר פאהרען אבער דאך קיין אויסטראליען, וועט איהר זיי זעהן מיט אייערע אייגענע אויגען.

זעקסטער קאפיטעל.

א שטורם אויפ'ן אינדישען וועלט-מעער.

דיא צייט איז פערגאנגען זעהר אנגענעהם אין אלערליי געשפרעכע. וויא קאפיטאן פאראגוט האט ערקלערט, זיינען זיי שוין געווען ניט זעהר, וויא פינף טאג רייזע וויים פון אויסטראליען, ריכטיגער געזאגט, פון דעם פונקט, וואו דער פראפעסאר האט גערעכענט צו זוכען קאפיטאן גראנט.

דאס וועטער איז געווען דיא גאנצע צייט זעהר שעהן. נור איין זאך איז געווען דעם קאפיטאן אונאנגענעהם — עס איז ניט געווען קיין ווינד. ער האט גערעכענט, אז ער וועט האבען ווינטען אויפ'ן וועג און וועט קענען אויסשפרייטען דיא זעגעל פון דער

שיף. דערמיט וועט ער איינשפּאָרען קוילען. צום סוף האט זיך אויסגעלאזט, אז ער האט דיא זעגעל ניט געקענט בענוצען און האט דיא גאנצע צייט געמוזט הייצען אין קעסעל און טרייבען דיא שיף מיט דאמפף. דאס האט איהם זעהר בעאונרוהיגט. ווייל ער האט מורא געהאט, עס זאל איהם ניט פעהלען קיין קוילען. ער האט דאריבער גערעדט מיט לארד גלענארוואן.

— נו, וואס איז? האט לארד גלענארוואן געזאגט, איך מיין, אז עס איז פיעל גלייכער גאר ניט צו האבען קיין ווינד, אלס צו האבען א ווינד, וועלכער בלאזט אייך ענטגעגען. דאמאלס וואלט דאך געדארפט אוועקגעהן נאך מעהר קוילען.

— נאך ניט דאס בעאונרוהיגט מיך, האט דער קאפּיטאן געזאגט. ווען עס פערגעהט א גערוימע צייט און עס איז קיין ווינד ניטא, איז דאס א זיכערער בעוויז אז דאס וועטער וועט זיך ענדערן. מיר וועלען האבען א שטורם.

— נו, וואס האט איהר אזוי מורא פאר א שטורם, מיין ליעבער פּאררּאגוט? איהר זייט דאך אן אלטער קאפּיטאן און זייט שוין געוואינט צו אזעלכע זאכען.

ביי דיעזע ווערטער האט לארד גלענארוואָן בעטראכט דעם הימעל. דיא זון האט געשיינט העל און פרעהליך. אויפֿן גאנצען הימעל האט מען ניט געזעהן קיין ברעקעל וואלקען. דאס מעער איז געוועזן שטיל און גלאט, וויא א שפּיעגעל. עס איז ניט געוועזן קיין צייכען, אז דאס וועטער זאל זיך ענדערן.

— איך זעה גאר ניט איין, אז דאס וועטער זאל זיך באלד ענדערן, האט ער געזאגט צום קאפּיטאן.

— איך זעה אבער יא, האט דער קאפּיטאן געענטפערט. ניט נור א קוק אויפ׳ן באראָמעטער, וועט איהר זעהן, וויא דאס קוועקזילבער איז אראפּגעפאלען. דאס איז א זיכערער בעוויז, אז דאס וועטער וועט זיך ענדערן. קוקט ניט דארויף, וואס דער הימעל איז קלאר און דיא זון שיינט אזוי העל. מיר געפינען זיך יעצט אין א געגענד, וואו דיא שטורמווינדען זיינען שרעקליך. עס קומען זיך צונויף צוויי ווינטען. א קאלטער ווינד פוּ׳ם זיד פאל און א ווארעמער ווינד פוּ׳ם עקוואטאָר. דער קאמפף צווישען ביידען ווערט א שרעקליכער. איך האב שוין אמאל אויסגעהאלטען אזא שטורם און וויים, וויא שטארק ער איז.

— איך מיין אבער, אז דער „דונקאן" איז שטארק גענוג און וועט קענען לייכט אויסהאלטען אזא שטורם.

— דער „דונקאָן" איז א גוטע שיף און איך וועל געוויס טאהן אלעס מעגליכע אום דעם שטורם אויסצוהאלטען, האט דער קאפּיטאן געזאָגט. איך האב עס אייך נור בעמערקט, אום איהר זאָלט וויסען, וויא אזוי צו בערוהיגען דיא דאמען, ווען דער שטורם וועט אנקומען.

ער האט מעהר ניט גערעדט. א גאנצען טאג איז ער געשטאנען אויף זיין בריקעל, האט אויסגעטהיילט בעפעהלע צו דיא מאטראזען, האט יעדעס מאל געקוקט אויפ׳ן הימעל און איז זעהר אָפט ארונטערגעגאנגען אין דער אבטהיילונג, וואו דיא מאשינעריע געפינט זיך. דארט האט ער איינינע מינוטען גערעדט מיט׳ן מאשיניסט, האט איהם געהייסען גוט איבערקוקען יעדע שרויבע, יעדעס רעדעלע און יעדע פּיסטאָנע.

דאַן איז ער ווידער אַרויפגעגאַנגען אויף זיין בריקעל, האט ווידער בעטראַכט דעם הימעל און האט ווידער געהייסען דיא מאַטראָזען טהאָן עפּעס.

אַזוי איז פערגאַנגען דער טאָג. דער הימעל איז נאָך אַלץ געווען לויטער. דאָס מעער — רוהיג און גלאַט, וויא א שפּיגעל. אַלע זיינען געזעסען אויפ'ן דעק, האָבען גערעדט און זיך גאַנץ אַנגענעהם אונטערהאַלטען. נור דער קאַפּיטאַן איז געווען ערנסט און איז ניט אָפּגעטרעטען פון'ם רעדעל. אום צעהן אוהר זיינען אַלע געגאַנגען שלאָפען.

דיא דעק פון'ם שיף איז געבליעבען לעדיג, נור טאָם אויגוסטין איז געשטאַנען אויף דער וואַך פון הינטען און דער מאַטראָז ווילסאָן איז געשטאַנען לעבען קאַפּיטאַן ביים רודער.

אום עלף אוהר איז דער הימעל אין דער זיד זייט עטוואָס דונקעל געוואָרען. דער קאַפּיטאַן האט געהייסען צונויפרופען אַלע מאַטראָזען און האט יעדען אַנגעוויעזען אַן אָרט, וואו ער זאָל שטעהן און וואָס ער זאָל טאָהן. אין איינינע מינוטען זיינען אַלע זעגעל געווען פערוויקעלט און פעסט צוגעבונדען צו דיא מאַסט ביימער. דער דעק פון דער שיף איז געוואָרען לעדיג, אָפּגערוימט, אָפּגעקעהרט, אַלע טהירען פערשלאָסען, אַלע פענסטער פערמאַכט, אַלע לעבער פערשטעלט און פערשטאָפּט. דאָס אַלעס איז געטאָהן געוואָרען שטיל און רוהיג, אַז דיא פּאַסאַזשירען, וועלכע זיינען געשלאָפען אין זייערע קאַיוטען, האָבען גאָר נישט געהערט און זיינען זיך געשלאָפען גאַנץ רוהיג.

אונטער דעסען איז דער הימעל געוואָרען אַלץ דונקלער און שוואַרצער. שווערע, שוואַרצע וואָלקען, זיינען אַרויפגעקומען פון זידען (דרום) און האָבען זיך אויפגעשטעלט, וויא הויכע בערג. צו ערשט ווייט, ווייט אין זידען, באַלד אָבער זיינען זיי געקומען נעהנטער און נעהנטער און האָבען פערדעקט דיא העלע פונקעלנדע שטערן. עס איז געוואָרען שטאָק פינסטער, אַז איינער האט דעם אַנדערן ניט געקענט זעהן אויף דריי שריט דיא ווייט.

ווען דיא גרויסע אוהר אין זאַל האָט אויסגעשלאָגען צוועלף, האט זיך אויפגעהויבען א ווינד. עס האט אויסגעוויעזען, אַז ער האט נור געוואַרט אויף דער סעקונדע, דיא אוהר זאָל אָפּצעהלען איהרע צוועלף שלעגע. באַלד האט ער אַנגעהויבען צו הײלען און צו פייפען אין דיא שטריק און אין דיא זעגעל ביימער. דאָס מעער האט איהם געענטפערט מיט א בייזעס, פערביסענעם רוישען. דיא פּאַסאַזשירען האָבען זיך אויפגעחאַפּט פון זייער שלאָף. לאָרד גלענאַרוואַן, דער מאַיאָר און דער פּראָפעסאָר זיינען אַרויפגעלאָפען אויפ'ן דעק.

— האט דער שטורם שוין אויסגעבראָכען? האָט לאָרד גלענאַרוואַן רוהיג געפרעגט דעם קאַפּיטאַן.

— נאָך ניט, האָט דער קאַפּיטאַן געענטפערט. דאָס איז ערשט א פאָררעדע, דאָס דראַמאַ וועט ערשט קומען. — געהט אין אייערע קאַיוטען, איהר קענט מיר גאָר ניט העלפען און שטערט נור דיא מאַטראָזען.

ער איז נאָך אימער געשטאַנען ביים רעדעל מיט'ן געזיכט געגען ווינד, פעסט ענטשלאָסען צו קעמפּפען ביז צולעצט. לאָרד גלענאַרוואַן האט זיך צוגעקוקט צום הימעל און צום מעער און האט זיך באַלד איבערצייגט, אַז דער קאַפּיטאַן האָט רעכט געהאַט. מוטער נאַטור בערייט זיך פאַר צו געבען איינע פון איהרע גראָסאַרטיגע, אָבער

טרעקליכע, שוידערהאַפטע, אפט זעהר טרויעריגע, פאַרשטעלונגען. דאס מיער האט געקראכט און גערוישט און דאך זיינען זיינע וועללען (בוואַליעס) נאך ניט געווען גאנץ הויך. זיי זיינען נאך צום דעק ניט צוגעקומען. דער ווינד האט נאך אלץ געוועהט אין דער לופט און איז נאך ניט צוגעקומען צום מעער. ער האט נאך קיין צייט ניט געהאַט אויפצוהויבען גאנצע בערג וואסער און שליידערן זיי אויף דער שיף.

צום גליק, זיינען דאַמאלס געווען דיא קורצסטע נעכט. עס איז געווען ענדע יאנואר, ווען אין אויסטראליען איז זומער און דיא נעכט זיינען גאנץ קורץ. אום איינס אוהר האט שוין אנגעהויבען צו טאָגען. אין דער אָסט זייט (מורח זייט) איז ליכטיג געוואָרען. דער יונגער טאָג איז אנגעקומען און האט געוויעזען דעם מוטהיגען קאפיטאן זיינע בייזע געפעהרליכע פיינד — דעם ווינד און דאס מעער.

אין דיעזע צייט האט ליידי העלענא און מערי גראנט עס געוואגט ארויסצוגעהן אויפ'ן דעק. ווילסאָן האט עס געמעלדעט דעם קאפיטאן.

— געהט צוריק אין אייערע קאיוטען, האט האלב געבעטען, האלב בעפאָהלען דער קאפיטאן. דאס מעער ווערט מיט יעדער מינוט אונרוהיגער, באלד וועט עס אנהויבען צו שליידערן גאנצע בערג מיט וואסער אויף דער שיף.

ליידי העלענא איז געווען א מוטהיגע פרוי. זיא האט געוואגט צו צוגעהן נעהנטער צום קאפיטאן און איהם צו פרעגען.

— איז דאָ א געפאהר?

— ניין, האט דער קאפיטאן געענטפערט האסטיג. עס איז קיינע געפאהר פאַראנען, איך בעט אייך אָבער נאָך אמאל, געהט אין אייערע קאיוטען. איהר דאַרפט יעצט ניט בלייבען אויפ'ן דעק.

זיי האבען איהם געמוזט פאלגען. דער שטורם איז געווארען פון מינוט צו מינוט שטארקער און גרימיגער. ער האט איינגעבויגען דיא הויבע, שטאלצע זעגעלביימער, ער האט געריסען פון זיי דיא זעגעל און דיא שטריק; ער האט פראָבירט צו שליידערן דיא שיף פון איין ארט אויפ'ן אנדערן. אזוי וויא אלעס האט איהם ניט געהאָלפען און דער „דונקאן" איז נאך אימער געגאנגען זיין וועג, האט ער אנגענומען גאנצע טייכען וואסער און האָט זיי אויסגעגאָסען אויף איהם. לארד גלענארוואן, דער מאיאָר און דער פראָפעסאָר זיינען געשטאנען פערשטעלט אונטער א דעכעל לעבען לארד גלענארוואנ'ס קאיוטע און האבען שטילערהייט צו געזעהן דעם שווערן קאמפף פונ'ם מענשען געגען דיא נאטור. זיי האבען בעוואונדערט דיא רוהע און דיא קאלטבלוטיגקייט פון קאפיטאן פארראַגוט, וועלכער איז געשטאנען ביים רעדעל ערנסט און שטרענג, גלייך וויא עס וואָלט גאר ניט געווען, און האט אויסגעטהיילט זיינע בעפעהלע.

— אפבינדען דעם קליינעם זעגעל פון פאָרנט! — שטארקער צובינדען דיא רעע (א שטאַנג אין דער מיט פונ'ם זעגעל בוים)! האט געקלונגען זיין שטימע קרעפטיג און דייטליך העכער פונ'ם שטורם.

פלוצלונג האט מען דערהערט א זאנדערבארעס קאכען און זידען, וויא פון א דאמפף מאשין, וואס לאזט ארויס דעם דאמפף. דאס פייפעלע פונ'ם מאשין האט אנגעהויבען צו פייפען אלארם (טרעוואָגא). דאס רעדעל האט זיך אויסגעריסען פונ'ם

קאפיטאנס האנד, האט זיך אנגעהויבען שטארס צו דרעהן און האט א זעץ געטאהן דעם מאטראז ווילסאן, וועלכער איז דיא גאנצע צייט געשטאנען לעבען קאפיטאן. פלוצלונג איז דאס רעדעל געבליעבען שטעהן. עס האט זיך מעהר ניט געוואלט דרעהן. קאפיטאן פארראגוט האט א ציטער געטאהן.

— וואס איז נייעס? האט ער אויסגעשריען ניט מיט זיין קול.

— דיא שיף ליעגט אויף איין זייט און קען זיך ניט איבערקעהרען! האט א מאטראז אויסגערופען אין דער זעלבער צייט.

— דיא מאשין! קומט צו דער מאשין! האט מען געהערט א געשריי פון מאשינען צימער.

קאפיטאן פארראגוט איז געלאפען, וויא א וואהנזיניגער אין דער אבטהיילונג פון דער מאשינעריע. דאס גאנצע צימער איז געוועזן פול מיט דאמפף. דיא פיסטאנעס האבען זיך ניט געריהרט אין זייערע צילינדערס. דער מאשיניסט האט מורא געהאט דער קעסעל זאל ניט פלאצען און האט אויפגעעפענט אלע ערהרען, דער דאמפף זאל ארויס.

— וואס איז געשעהן? האט דער קאפיטאן אויסגערופען ניט מיט זיין קול.

— דיא שרויבע פון דער שיף האט זיך איינגעבויגען אדער האט זיך פארפלאנטערט און פארטשעפעט אן עפעס א שטארקע זאך. זיא קען זיך ניט ריהרען. דיא פיסטאנעס קענען זיך ניט אויפהויבען. איך האב געמוזט ארויסלאזען דעם דאמפף פון אלע רעהרען.

קאפיטאן פארראגוט האט ניט געענטפערט. יעצט איז ניט געוועזן די צייט צו ריידען נור צו זעהן, וואס עס איז געשעהן מיט דער שרויבע. יעצט מוז מען זעהן אוועקצווארפען דיא מאשינעריע אין גאנצען און זיך ווייטער פערלאזען אויף דיא זעגעל. יעצט מוזען דיא זעגעל אויסהעלפען.

ער איז ארויף צוריק אויפ'ן דעק און האט געוואלט הייסען דיא מאטראזען אויסשפרייטען א זעגעל.

— וואס איז געשעהן? האט איהם לארד גלענארוואן געפרעגט.

דער קאפיטאן האט איהם דערצעהלט אין קורצע ווערטער, אז דיא שרויבע, וועלכע טרייבט דיא גאנצע שיף, איז עפעס ניט אין ארדנונג.

— יעצט, מילארד, בעט איך אייך נאך אמאל, געהט אייך אין אייער קאיוטע.

— איך וויל אבער בלייבען, קאפיטאן. איך קען אייך פיעללייכט עפעס העלפען.

— ניין, מילארד, יעצט בין איך דער איינציגער קאמאנדיר פון דער שיף און איך הייס אייך, איהר זאלט אריינגעהן אין אייער קאיוטע. איך וויל זיין גאנץ אליין מיט מיינע מענשען. — געהט אין אייער קאיוטע!

לארד גלענארוואן האט פערשטאנען, אז דיא געפאהר מוז שוין זיין זעהר גרויס, ווען דער קאפיטאן ערלויבט זיך מיט איהם צו רעדען אזוי שארף. ער האט געוואלט ווייזען א ביישפיעל, אז מען מוז פאלגען דעם שיפסקאפיטאן און איז באלד אריינגעגאנגען אין זיין קאיוטע, וואו דיא דאמען זיינען געזעסען אונרוהיג און ערנסט. דיא שיף האט געציטערט, געקרעכצט און געווארפען זיך פון איין זייט אויף דער אנדערער, וויא

א קראנקער אין טיפוס פיבער. ליידי העלענא און מערי גראנט האבען זיך געמוזט פעסט אנהאלטען אן עפּעס, זיי זאלען ניט אומפאלען.

— אונזער קאפּיטאן איז א בראווער מענש, האט לארד גלענארוואן געזאגט צו די דאמען. ער קעמפּפט מוטהיג געגען דעם שטורם און ער וועט איהם געוויס בעזיעגען.

דער קאפּיטאן פּאררּאגוט האט װירקליך געקעמפּפט מוטהיג געגען דעם שטורם. ער האט געדרעהט און געקירעוועט די שיף אין אלע זייטען, וויא א גוטער רייטער דרעהט און קירעוועט זיין פערד אין אן ענגער גאס פול מיט מענשען און מיט וועגען. ער האט זיא געשטעלט מיט דער ברייטער זייט געגען די רוישענדע און שוימענדע וועללען; ער האט אויפגעצויגען די זעגעל, ווען די שיף האט זיך געפונען צווישען צוויי גרויסע וועללען און האט זיי אראפּגעלאזען, ווען א גרויסע וועללע, וויא א בארג די הויך, האט אויפגעהויבען די שיף אויף איהר ברייטען רוקען און האט זיא ארויסגעשטעלט געגען דער גאנצען קראפט פון׳ם ווינד.

דער שטורם איז געווארען אימער שטארקער און שטארקער. געגען אכט אוהר אין דער פריה, ווען דער קאפּיטאן האט געהייסען אויפציעהען דעם גרויסען זעגעל אום די שיף צו שטעלען מיט דער זייט געגען ווינד, האט דער שטורם אנגעהאפּט דעם גרויסען זעגעל און האט איהם אוועקגעשליידערט ערגעץ גאנץ ווייט. דער זעגעלבוים איז געבליעבען נאקעט. יעצט האבען די ערצירנטע וועללען (כוואליעס) אנגעהאפּט די שיף און האבען זיא געווארפען אהין א אהער, וויא קינדער שליידערן איינער צום אנדערן א באלל. דער קאפּיטאן האט ניט געהאט קיין מיטעל זיא ארויסצורייסען פון זיי. די דאמפף מאשינע האט ניט געווירקט, די זעגעל האט דער שטורם ביי איהם אוועקגעריבען.

קאפּיטאן פּאררּאגוט האט זיך ניט אונטערגעגעבען. ער האט געהאט אנאנדער זעגעל אין פאררּאט. די פראגע איז נור געווען, וויא אזוי הענגט מען איהם אויף אין אזא שרעקליכען שטורם? דער קאפּיטאן מיט אלע מאטראזען האבען געארבייט אהן אן אויפהער, זיינען יעדע מינוט געווען אין געפאהר, דער ווינד זאל זיי ניט אראפּרייסען פון׳ם זעגעלבוים און זאל זיי אריינווארפען אין שוימענדען מעער. קיינער פון זיי איז ניט אפּגעטרעטען פון זעגעלבוים, קיינער פון זיי האט דעם גאנצען טאג קיין ביסען ניט גענומען אין מויל, קיינער פון זיי האט ניט געקוקט אויף די שרעקליכע געפאהר, אין וועלכע זיי געפינען זיך. יעדער האט איינגעשטעלט זיין לעבען אום דעם נייעם זעגעל אויפצוהענגען. — דאס איז זייער איינציגע רעטונג. קוים האבען זיי א זעגעל וועט זיי דער ווינד ערגעץ אוועקטראגען.

ערשט געגען דריי אוהר נאך מיטאג איז עס זיי געלונגען אויפצוהענגען דעם נייען זעגעל. יעצט זיינען זיי גערעטעט. יעצט האבען זיי וועניגסטענס א מיטעל, וויא אזוי צו קירעווען די שיף. די מאטראזען זיינען פרעהליכער געווארען. קאפּיטאן פּאררּאגוט אבער איז געווארען נאך ערנסטער און נאך טרויעריגער. ער האט געזעהן מיר שרעקען, אז דער ווינד טרייבט די שיף מיט א שרעקליכער שנעליגקייט. וואוהין אבער? — ער האט געזעהן אז ער טרייבט זיא ניט אין דער זייט, וואוהין זיי פאהרען.

ער האט געוואוסט, אז דאס מעער לעבען אויסטראליען איז פול מיט שטיינער און מיט ריפען. עס איז בעקאנט דער בעריהמטער ריף, וועלכער איז צוועלף הונדערט מייל דיא לענג און ציהט זיך אין דער גאנצער לענג פון'ם זידען אויסטראליענס.

מיינע לעזער וויסען פיעללייכט ניט, וואס עס הייסט א ריף. איך וויל עס ערקלערן. יעדער פון אייך האט געוויס געזעהן א שוואם — גובקא אויף רוסיש, ספאנדזש אויף ענגליש. — דער שוואם איז דאס הויז פון גאנץ קליינע טהיערע. אזוי וויא עס זיינען דא וויכע שוואמען, אזוי זיינען דא גאנץ הארטע, וויא שטיינער. דיעזע הארטע שוואמען זיינען אויך ניט מעהר, וויא דיא הייזער פון גאנץ קליינע חיה'לעך, וועלכע הייסען פאליפען. זיי גרינדען א קאלאניע ערגעץ אויפ'ן באדען פון'ם מעער, בויען זיך אויס א שטיינערנעם פאלאץ און וואינען דארט, ביז זיי שטארבען. זייערע קינדער בויען שוין איין עטאזש העכער. זיי קענען ניט וואינען צוזאמען מיט דיא עלטערן, עס ווערט זיי צו ענג און זיי בויען זיך א צווייטען שטאק. אזוי וויא זיי פערמעהרען זיך זעהר שטארק, מוז מען באלד בויען א דריטען שטאק, א פערטען א פינפטען. זיי בויען אזוי לאנג, ביז זיי דערגרייכען דיא אבערפלעכע פון'ם מעער און זייער פאלאץ שטעקט ארויס פון'ם וואסער. זעלבסטפערשטענדליך, אז ניט אזוי גיך טהוט זיך, וויא עס רעדט זיך. עס פארגעהן הונדערטער יאהרען, ביז זייער געביידע שטעקט ארויס פון'ם וואסער. אזוי וויא אבער דיעזע פאליפען לעבען אין א געזעלשאפט פון מיליאנען און ביליאנען צוזאמען און יעדער ארבייט פלייסיג פאר זיך, בילדען זיי מיט דער צייט גאנצע אינזלען, גאנצע בערג אין מעער. עס זיינען דא גאנצע גרויסע לענדער, וועלכע האבען צו פערדאנקען זייער עקסיסטענץ דיעזע קליינע פאליפען, וועלכע מען קען זעהן נור דורך א מיקראסקאפ.

ארום אויסטראליען האבען דיעזע פאליפען אמאל געלעבט און געבויט. זיי האבען אויסגעבויט א לאנגע וואנד פון צוועלף הונדערט מייל דיא לענג און פון א האלבע מייל ביז א מייל דיא גרעב אין מעער לעבען דיא זיד זייט פון אויסטראליען. פון איין זייט איז דאס זעהר גוט, ווייל צווישען דיעזער וואנד — ריף, וויא דיא געלערנטע רופען עס — און דעם ברעג איז דאס מעער רוהיג און דיא שיפען, וועלכע שטעהן אין דיא פארטען פון אויסטראליען, זיינען זיכער און האבען קיין מורא ניט פאר קיין שטורם. דער ריף, אדער דיא וואנד האלט אפ דיא וועללען און שיצט דיא שיפען. דאס איז געוויס זעהר גוט. דיא פארטען פון אויסטראליען זיינען דיא זיכערסטע פארמען אויף דער גאנצער וועלט.

וויא אזוי אבער קומט מען צו צו אזא פארט? וויא אזוי קען א שיף אריבערגעהן דיעזע זאנדערבארע וואנד? וויא אזוי קען א שיף גאר צו קומען קיין אויסטראליען? אויף דאפיר האט מען געזארגט. — ווער? דאס מעער? דיא פאליפען? אדער אנאנדערער? — דאס וויסען מיר ניט. מיר וויסען נור, אז אין דיעזער וואנד זיינען אויסגעבראכען טהיערען און טויערן, גרעסערע און קלענערע. איינינע זיינען נור אזוי גרויס, אז נור איין איינציגע שיף קען דורך זיי דורכפאהרען, אנדערע אבער זיינען אזוי ברייט, אז עס קען דורך זיי דורכפאהרען א גאנצע פלאטע.

ווען דאָס מעער איז רוהיג, קען מען דיעזע טחיערען און טויערן לייפּט דערקענען; ווען עס איז אָבער אונרוהיג, מוז די שיף, וועלכע קומט צו קיין אויסטראַליען, נעהמען א פּילאָט, א וועגווייזער, וועלכער זאָל זי אריינפיהרען אין פּאָרט. לעבען אַלע גרויסע שטעדט פאָהרען ארום שיפלאַך מיט פּילאָטען, מענשען, וועלכע קענען זעהר גוט דאָס מעער אין יענע געגענד און פיהרען אריין די פרעמדע שיפען אין רוהיגען, זיכערן פּאָרט.

יעצט וועלען מיינע לעזער פערשטעהן, פאַר וואָס קאַפּיטאַן פאַרראַגוט איז געוועזן אַזוי אונרוהיג. דער ווינד האָט געטריעבען די שיף מיט א שרעקליכער שנעלינקייט. ער קען זי דאָך ארויפטרייבען אויף א ריף אָדער אויף א שטיין און זי צו ברעכען אויף שטיקלאַך. ער האָט געהאַט נור איין מיטעל צו רעטען אַלעמען אויפ׳ן דעק. עס איז אָבער געווען א גרויסער ריקס און אַלענפאַלס האָט ער דערביי געמוזט אָפּפערן די שיף. אזא ריסק האָט ער ניט געוואָלט נעהמען אויף זיך אליין. ער איז אראָפּגעגאַנגען אין דער קאַיוטע, איבערערען מיט לאָרד גלענאַרוואן.

ער האָט איהם אַלעס דערצעהלט פריי און אָפענהערציג, ווי אַן עכטער מאַטראָז, וועלכער קוקט די געפאהר שטאַלץ אין די אויגען.

— מיר איז געבליבען נור איין מיטעל, איך זאָל פיהרען די שיף גלייך צום ברעג. די קליינע באָאַטע מוזען שטעהן אָנגעגרייט. יעצט איז דאָס וואסער הויך איבער די ריפע און שטיינער, וועט די שיף איבער זיי אריבערשווימען, וועט זי דער ווינד ארויסוואַרפען אויפ׳ן לאַנד. זי קען צובראָכען ווערן, אָדער זיך אָנשלאָגען אָן א שטיין, מוזען אַלע זאַבאַלד, אין דער מינוט, אראָפּשפּרינגען אין די באָאַטע און יעדער זאָל זיך רעטען, ווי ער וועט קענען.

— ווען איהר קענט ניט אַנדערש, האָט לאָרד גלענאַרוואן געזאָגט רוהיג און ענטשלאָסען, דאַן טהוט, ווי איהר פערשטעהט.

— אָבער ליידי העלענאַ? מיס גראַנט? האָט קאַפּיטאַן פאַרראַגוט געזאָגט. זיי מוזען זיי פאָרבערייטעט. זיי מוזען וויסען וואָס צו טהאָן אין דער לעצטער מינוט.

— איך וועל זיי אַלעס ערקלערען, אָבער ניט יעצט, — אין דער לעצטער מינוט. איהר וועט מיר זאָגען, ווען די גרעסטע געפאהר וועט זיין.

— איך וועל אייך געבען צו וויסען דורך מיין פייפעלע. ווען איך וועל פייפען דריי מאָל אונטערבראָכען און דערשראָקען, זאָלט איהר וויסען, אַז דאָס איז די אייערסטע געפאהר.

מעהר האָבעןביידע מענער ניט גערעדט. דער קאַפּיטאַן איז געגאַנגען צוריק צו זיין רעדעל. לאָרד גלענאָרוואן האָט זיך אומגעקעהרט אין זיין קאַיוטע, וואו די דאַמען זיינען געזעסען מיט׳ן מאַיאָר און מיט׳ן פּראָפעסאָר. אַלע האָבען געפיהלט, אַז די געפאהר איז גרויס. יעדער אָבער האָט זיך געשטאַרקט און האָט געוואָלט ווייזען, אַז ער איז מוטהיג און האָט פאַר דער געפאהר קיין מורא ניט. דער פּראָפעסאָר האָט ערקלעהרט, פון וואַנען עס נעהמען זיך שטורמווינדען און פאַר וואָס גראַדע אין דיעזער געגענד זיינען זיי אזוי שטאַרק. דער מאַיאָר האָט זיך געמאַכט, אַז ער הערט איהם אויס זעהר אויפמערקזאם. אין דער וואָרהייט אָבער, זיינען איהם די ערקלעה־

רתנען פּת׳ם פּראָפעסאָר אין איין אויער אריין און פון אַנדערן ארויס.

געגען זעקס אוהר פאַר נאַכט האָט דער שטורמווינד עטוואָס נאָכגעלאָזען די וואָלקען האָבען זיך צוריסען און די זונן האָט אויף איינינע אויגענבליקע בעלייכטעט די געגענד ארום.

— לאַנד! האָט א געשריי געטהאָן דער מאַטראָז אויף דער וואַך.

— לאַנד האָבען זיך אָפּגערופען אַלע איבעריגע.

זיי האָבען דערזעהן גאָר ניט ווייט ניט מעהר ווי א זעקס־אכט מייל פון זיי, א ניעדעריגען זאמדיגען ברעג. דאָס איז געווען אויסטראַליען — ווי קומט מען אָבער צו צו איהם? דער שטורם האָט צוואַר עטוואָס נאָכגעלאסען, דאָס מעער אָבער האָט נאָך געקאָכט און געזאָטען, ווי אין א קעסעל. ניט ווייט פון׳ם לאַנד, וואו עס האָבען זיך געפונען ריפען, שטיינער און זאנדבענק, וועלכע האָבען אָפּגעהאַלטען זיינע שרעקליכע, גרימיגע וועללען (כוואליעס) האָט ער גערוישט און געברומט, ווי א גערייצטער לייב. עס האָבען זיך אויפגע־הויבען בערג מיט וואַסער אויף פופציג פוס די הויך און האָבען זיך א וואַרף געטהאָן אויף׳ן ברעג מיט א רויש און א ליאַרם, אַז מען האָט געקענט פער־טויבט ווערען.

— דאָ מוזען זיין זאנדבענק, האָט טאָם אויגוסטין געזאָגט צום קאַפּי־טאַן, אַנדערש קען איך מיך ניט ערקלערן, פאַר וואָס די וועללען געהן דאָ אזוי הויך.

— זאנדבענק אָדער ריפען, האָט דער קאַפּיטאַן געענטפערט טרויעריג. עפּעס האַלט זיי אָפּ. זיי שפּרינגען צוריק און הייבען זיך אויף אַזוי הויך. — ליידער, קענען מיר יעצט גאָר ניט העלפען. די שיף מוז לויפען איהר וועג. ווען זי אַריבערלויפען איבער דיעזען געפעהרליכען אָרט, זיינען מיר געראַטעט, ווען ניט, ווייסט דו שוין, וואָס מיר האָבען אָפּגערעדט.

אונטערדעסען איז די שיף געלאָפען אַלץ נעהענטער און נעהנטער צום לאַנד. גאַנצע בערג מיט ווייסען שוים האָבען זיך ארויפגעוואָרפען אויף איהר פון אַלע זייטען, די ריפען אָדער די זאנדבענק זיינען שוין געווען גאַנץ נאָ־הענט. יעצט איז געקומען די לעצטע מינוט, וועלכע זאָל ענטשיידען זייער שיקזאַל.

— אַלע ארויס אויפ׳ן דעק! האָט קאָמאַנדירט פּאַרראַגוט און האָט אָנ־געהויבען צו פּייפען.

אַלע פּאַסאַזשירען זיינען ארויפגעקומען אויפ׳ן דעק. לאָרד גלענאַרוואַן איז צוגעקומען צום קאַפּיטאַן.

— פּאַרראַגוט, האָט ער איהם געזאָגט אין דער העכסטער אויפרעגונג. איך וועל טהאָן אַלעס מעגליכע איך זאָל רעטען מיין פרוי אָדער דערטרונקען ווערן מיט איהר צוזאַמען. אייך לאָז איך איבער מערי גראַנט. זאָרגט איהר זיך פאַר איהר.

— יא, יא, האָט געזאָגט דער קאַפּיטאַן.

ער האָט ניט געקענט ווייטער רעדען. טרעהרען האָבען איהם געוואָרגען. ער איז אָבער געווען א מאַטראָז, א מאַן, וועלכער איז געוואוינט צו געפאָה־רען, אַזא מענש וויינט ניט.

דאס וואסער איז געווען חויך געגנג איבער די ריפען, אז די שיף וואָלט געקענט גאנץ רוהיג זיי אריבערשווימען, ווען דאס מעער זאל זיין רוהיג. יעצט אבער האט מען דייטליך געזעהן, אז ווען די כוואליעס פאלען אראָפּ, שטעקען ארויס שטיינער פון'ם וואסער. ווען די שיף וועט אנקומען גראדע אין דער צייט, ווען די כוואליעס לויפען צום ברעג, מוז זי צושלאגען ווערן אויף שטיקלעך.

— בוימאייל: פיש אייל! אייל! האט פלוצלונג אנגעהויבען צו שרייען דער פּראָפעסאָר, ווי א וואהנזיניגער.

אלע האבען איהם אנגעקוקט מיט שטוינען. קיינער האט ניט געוואוסט, וואָס ער מיינט. אייניגע מאטראָזען האבען גערעכענט, אז ער איז אראפּ פון זינען. נור איין קאַפּיטאַן פארראגוט האט איהם פערשטאַנען און האט באלד געהייסען די מאטראָזען ארויסברענגען עטליכע פעסלעך אייל, וועלכע ער האט מיטגענומען צו שמיערען די מאשינען און זיי אריינגיסען אין מעער. די מאטראזען האבען באַלד אויסגעפיהרט זיין בעפעהל. לארד גלענארוואן, ליידי העלענא און אלע איבעריגע דינען געשטאַנען, ווי פערשטיינערט און האבען געזעהן מיט שטוינען, וואס די מענשען טהוען.

און, אה, וואונדער! וואו מען האט אויסגעגאסען א פעסעלע אייל, איז דאס מעער געבליעבען רוהיג און שטיל, ווי דאס וואסער אין א שיסעל. ערשט יעצט האט זיך לארד גלענארוואן דערמאָנט, אז ער האט שוין א מאל דעריבער געלעזען. ווען מען גיעסט ארויף אייל אויף די רוישענדע וועלען פון'ם מעער, בערוהיגט עס זיך באַלד. ערשט יעצט האט ער פערשטאנען, פאר וואס דער פּראפעסאר האט אזוי פּלוצלונג אויסגעשריען אויסער זיך: אייל! בוימאייל! שמאַלץ! — דאס איז זייער רעטונג. ער האט צוואר זעהר גוט געוואוסט, אז דאס מיטעל העלפט נור אויף א קורצע צייט. דאס אייל צושפּרייט זיך און דאס מעער רוישט, שוימט און רייסט זיך דערנאך נאך שטאַרקער, נאך שרעקליכער, נאך גוואלטיגער. דערווייל אבער איז עס א הילף. קוים וועט די שיף אריבערשווימען די שטיינער איז זי שוין גערעטעט.

— גיעסט די פעסלעך אייל! האט קאמאנדירט דער קאַפּיטאַן.

די מאטראזען האבען יעצט איינגעזעהן, אז זייער רעטונג הענגט אָפּ פון די פעסלעך אייל, וועלכע זיי האבען און האבען געאַרבייט מיט מוטה, מיט פלייס און מיט קראפט. זיי האבען צוהאקט די פעסלעך און אויסגעגאסען דאס אייל אין מעער. עס האט זיך געבילדעט א רוהיגער שטילער פּאַס וואַסער, וואוהין דער קאַפּיטאַן האט באַלד אריינגעפיהרט די שיף. —

זיי זיינען גערעטעט! גליקליך גערעטעט! די שיף איז אריבערגעשוואומען די שטיינער! דאס מעער האט באַלד ווידער אנגעהויבען צו רוישען און צו קאָכען. די וועלען זיינען נאכגעלאפען די שיף, גלייך ווי זיי האבען געוואָלט זי צוריקשלעפּען, עס איז שוין אבער געווען צו שפּעט. דער קאַפּיטאַן האט באַלד אויסגעפונען אן אָרט, וואו זי איז שוין געווען גאנץ זיכער.

פטעס קאפיטעל.

ביי א גאסט פריינד.

די ערשטע זאך, וואס דער קאפיטאן האט יעצט געטהאן, איז געווען צו פער־אנקערן דיא שיף. ער האט אויסגעזוכט א זיכערן אָרט, וואו דיא שיף איז געווען בע־וואריגט און האט זיא דארט פעראנקערט. יעצט איז לארד גלענארוואן צו איהם צו־געגאנגען און האט איהם אנגענומען ביי דער האנד.

— איך דאנק אייך, פאררעגוט. איהר האט אונז גערעטעט דאס לעבען. איהר האט עס אזוי איינגעאָרדענט, אז נים ליידי העלענא, נים מערי, נים ראָבערט גראנט, נים זאגאר דער פראָפעסאר האבען נים געוואוסט, אין וואס פאר א געפאהר זיי גע־פינען זיך. איהר האט זיי פערשפּאָרט אן איבעריגען שרעק.

— פיר וועניג, האט קאפיטאן פאררעגוט געענטפערט.

ער האט נים געקענט מעהר רעדען. ער איז געווען מיעד און ערשעפּפט. דיים צוויי טאג האט ער נים געגעסען און נים געשלאפען. קוים איז דיא שיף געווען זיכער, האט ער זיא אונטערזוכט, אויב זיא איז אונטען גאנץ און עס געהט נים אריין קיין וואסער. ער האט אויסגעפונען, אז דיא שיף איז בעשעדיגט נור פון אויבען. קיין וואַ־סער געהט נים אריין. ער האט איבערגעלאָזען א מאטראָז אויף דער וואך און אליין איז ער געגאנגען זיך צולעגען.

אלע איבעריגע אויף דער שיף זיינען אויך געווען זעהר מיעד און האבען זיך באלד געלעגט שלאָפען.

דיא נאכט איז פאראיבער גאנץ רוהיג. דער שטורם האט אין גאנצען אויפגע־הערט. דעם אנדערן טאג אין דער פריה האט דיא זון בעלייכטעט א רוהיגעס, שטילעס מעער. גאנץ פריה זיינען שוין אלע געווען אויפ׳ן דעק און האבען בעטראכט דאס שעהנע בליהענדע לאנד, וועלכעס איז געלעגען פאר זיי.

יעצט האט לארד גלענארוואן בערופען א מיטינג, זיך צו בעראטהען, וואס זיי זאלען יעצט טהאָן. דיא ערשטע פראגע איז געווען. וואו געפינען זיי זיך? אין וואס פאר א טהייל פון אויסטראַליען האט זיי דער שטורם פערוואָרפען? — דיעזע פראגע איז געווען נים שווער צו בעאנטווארטען. דער קאפיטאן און דער פּראָפעסאָר האבען ארויסגענומען זייערע אסטראָנאָמישע אינסטרומענטען און האבען באלד אויסגערעכענט פינקטליך, וואו זיי געפינען זיך.

זיי האבען אויסגעפונען, אז זיי זיינען גאר נים וויים פון דער שטאדט מעלבורן, דיא גרעסטע שטאָדט אין אויסטראַליען. זיי געפינען זיך לעבען דער קעננורו אינזעל, איינע פון דיא גרעסטע אינזלען, וועלכע געהערען צו אויסטראַליען. ווען דיעזע ערשטע פראגע איז פערענטפערט געווארען, איז געווען זעהר לייכט צו פערענטפערן דיא צווייטע פראגע: וואס זאל מען יעצט טהאָן? — אויף דיעזע פראגע האט דער קאפיטאן גע־ענטפערט:

— מיר געפינען זיך אין גאנצען צוויי הונדערט מייל פון מעלבורן. מיר מוזען צופאהרען קיין מעלבורן. דארט וועט מען קענען רעפּארירען דעם „דונקאן.“ אויפ׳ן וועג

וועלען מיר יעדעס מאָל ארויספאָהרען אויף אונזער באָאָטע אויפ'ן ברעג און וועלען פרעגען, אויב קיינער האָט ניט געהערט פון א שיף „בריטאַניאַ", וועלכע איז אונטערגעגאַנגען ערגעץ אין דיעזע געגענדען און פון איהר קאַפּיטאַן מיט'ן נאָמען גראַנט.

ווען מען האָט אַלעס אָפּגערעדט, האָט דער קאַפּיטאַן געהייסען צורעכט מאַכען די זעגעל און פאָהרען לאַנגזאַם קיין מעלבורן.

אום צוועלף אוהר איז אַלעס געווען פערטיג און דער „דונקאַן" האָט זיך געגליטשט אויף די גלאטע וואַסערן פון'ם מעער לעבען אויסטראַליען. פון צייט צו צייט האָט מען אראָפּגעלאָזען די באָאָטע און לאָרד גלענאַרוואַן, דער פּראָפעסאָר און ראָבערט גראַנט זיינען ארויסגעגאַנגען אויפ'ן ברעג זוכען און פרעגען וועמען, פיעללייכט וויס מען עפּעס פון קאַפּיטאַן גראַנט. ליידער, איז זעהר מיה געווען אומזיסט. אויסטראַליען איז נאָך זעהר שוואַך בעפעלקערט. עס האָט אין גאַנצען קנאַפּע דריי מיליאָן איינוואוינער, און דער צייט ווען דאָרט איז דאָ פּלאַץ גענוג פאַר צוויי הונדערט מיליאָן איינוואוינער. די בעפעלקערונג דרענגט זיך אַרום די גרויסע שטעדט, אָדער וויט אין לאַנד, וואו עס זיינען דאָ גרויסע שטרעקען לאַנד פאַר זייערע שאָף און רינדער. ביי די ברעגעס פון מעער אָבער וואוינט קיינער ניט. אונזערע רייזענדע האָבען זיך אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען און האָבען ניט געפונען קיין שפור פון א לעבעדיגען מענשען.

זיי האָבען דאָך ניט פערצווייפעלט און האָבען בעשלאָסען ווייטער צו זוכען. אַזוי איז פערגאַנגען דער ערשטער טאָג פון זייער זוכען און פאָרשען אין אויסטראַליען. דיעזע געגענד איז ניט געווען בעקאַנט דעם קאַפּיטאַן פאַרראַגוט. ער האָט געוואוסט די וועגען צו די גרויסע שטעדט אין אויסטראַליען און נור די וועגען, אויף וועלכע די שיפען פאָהרען. מיט א בעשעדיגטער שיף און נאָך אין גאַנץ אונבעקאַנטע וואַסערן מוז מען זיין זעהר פאָרזיכטיג.

דעם אַנדערן טאָג אין דער פריה זיינען זיי צוגעקומען צו אַן אָרט, וואו עס האָבען זיך געוויזען בערג פון דערווייטען. לאָרד גלענאַרוואַן האָט געהייסען אַראָפּלאָזען די באָאָטע. ער מיט'ן פּראָפעסאָר, מיט ראָבערט גראַנט זיינען ווידער ארויס אויפ'ן ברעג. ראָבערט גראַנט איז ארויפגעקלעטערט אויף א שטיין אום צו בעטראַכטען די געגענד אַרום. דאָס מאָל האָט זיך געפונען א שפור פון מענשען. אין ערטער האָט מען געזעהן אויסגעהאַקטע ביימער — א צייכען, אַז ערגעץ ניט וויט זיינען דאָ מענשען.

— א מיהל! האָט ראָבערט אויסגערופען. איך זעה א מיהל!

לאָרד גלענאַרוואַן און דער פּראָפעסאָר האָבען זיך צוגעקוקט אין דער געגענד, וואו ראָבערט האָט זיי געוויזען און זיי האָבען ווירקליך דערזעהן די פליגעל פון א ווינדמיהל.

— לאָמיר צוגעהן צו דער מיהל האָט לאָרד גלענאַרוואַן געזאָגט. דאָרט וועלען מיר געפינען מענשען, ביי וועלכע מיר וועלען קענען עפּעס פרעגען.

זיי האָבען זיך געלאָזט געהן אין דער געגענד, וואו די מיהל איז געווען. וואָס ווייטער זיי זיינען געגאַנגען, אַלעס שעהנער און רייכער איז געוואָרען די געגענד. זיי זיינען צוגעקומען צו גוט בעאַרבייטעטע פעלדער, צו וועלדער

פון אפעלסינען (אָרענדזשעס) און לימענעס. באַלד האָבען זיי דערזעהן אַ גאַנצע העערדע פון קיה און אָקסען זיך רוהיג פּאַסען אויף אַ וויעזע (לאָנקע). באַלד האָבען זיי דערהערט דאָס בילען פון הינט. דאָס האָט געקלונגען ווי אַ טהייערע מוזיק אין זייערע אויערן. ווען מען איז אויף דער יבשה אַ לאַנגע צייט, איז דאָס בילען פון אַ הונט זעהר אונאַנגענעהם. ווען מען איז אָבער מאָנאַטען לאַנג אויפ'ן מעער און מען געהט אַרויס אויף דער יבשה, איז יעדע שטימע, זאָגאַר דאָס בילען פון אַ הונט אַנגענעהם.

דאָס בילען איז געוואָרען שטאַרקער און באַלד האָבען זיך געוויזען דריי פּייעריגע הינט, וועלכע זיינען געלאָפען גלייך אויף אונזערע רייזענדע. זיי וואָלטען זיי געוויס צוריסען, ווען עס זאָל זיך ניט געוועז וויזען אין דער־זעלבער מינוט אַ שטאַרקער מאַן פון אַ יאָהר עטליכע און פערציג, וועלכער האָט אָנגעשריען אויף די הינט און האָט זיי אַוועקגעטריבען: באַלד האָבען זיך געוויזען פיער קינדער פון זיעבען ביז פופצעהן יאָהר אַלט און אַ הויכע שטאַרקע פרוי.

עס איז געווען דייטליך, אַז דאָס איז אַ פאַמיליע קאָלאָניסטען, וועלכע זיינען געווען געצוואונגען אויס אירגענד וועלכע אורזאַכע צו פערלאָזען זייער פאָטערלאַנד און זוכען זיך אַ היים אין דעם ווייטען, ווילדען אויסטראַליען. ווי עס האָט אויסגעוויזען, זיינען זיי געווען צופריעדען מיט זייער נייעם היים, מיט זייער נייעם פאָטערלאַנד.

איידער לאָרד גלענאַרוואַן מיט זיין פאַרטיע האָבען צייט געהאַט צו ער־קלעהרען, ווער זיי זיינען און וואָס זיי ווילען, האָט דער מאַן זיי געזאָגט:

— פרעמדע! זייט ווילקאָמען אין הויז פון פעדרי מעק מור!

—אַזוי! האָט אויסגערופען לאָרד גלענאַרוואַן, זייט איהר אַן אירלענדער?

— איך בין אַמאָל געווען אַן אירלענדער, האָט דער קאָלאָניסט געענט־פערט, היינט אָבער בין איך אַן אויסטראַליער.—קומט, דזשענטעלמען, קומט אין מיין הויז! איך פרעג ניט, ווער איהר זייט. יעדער פרעמדער איז וויל־קאָמען.

ער האָט זיי אַריינגעפיהרט צו זיך אין הויז און האָט זיי געבעטען זיצען אויף די איינפאַכע, אָבער ריינע הילצערנע בענק לעבען אַ ריינעם ווייסען, הילצערנעם טיש.

— אַך, איך וואָלט געווען גליקלאַך מיין שוועסטער זאָל דאָ זיין! האָט אויסגערופען ראָבערט. עס איז אַ פערגעניגען צו זיצען לעבען אַ טיש נאָך אַזאַ לאַנגער און שווערער רייזע!

דער ווירטה האָט עס דערהערט און האָט געפרעגט:

— אַלזאָ, האָט איהר דאַמען מיט אייך?

— געוויס! האָט געענטפערט ראָבערט. ליידי העלענאַ און מיין שוועס־טער זיינען געבליבען אויף דער שיף.

— געהט, ברענגט זיי, האָט דער ווירטה געבעטען. מיינע יונגען וועלען געהן מיט אייך און וועלען אייך וויזען דעם נאָהענטסטען וועג. איידער איך וועל אָנגרייטען אַ פריהשטיק, וועט איהר זיין צוריק.

ראָבערט און דער עלטערער זוהן פון'ם ווירטה זיינען באַלד אַרויסגעלאָ־פען און אין אַ גאַנץ קורצער צייט זיינען זיי צוריקגעקומען מיט ליידי העלע־נאַ און מערי גראַנט. די ווירטהין האָט זיי געגעבען די האַנד און האָט זיי געזאָגט:

— זייט ווילקאָמען אין מיין הויז!

אויפן טיש איז שוין געשטאַנען אנגעגרייט א גוטער פריהשטיק פון קאַלטעס פלייש און פערשיעדענע פריכטע: וויינטרויבען, אפעלסינען, פרישע און מאַרינירטע אַליוועז און אנדערע אויסטראַלישע פריכטע. דער ווירטה האט געבעטען זיינע געסט, זיך זעצען צום טיש און עסען, וואס גאָט האט איהם געגעבען.

ביים עסען האט ער זיי דערצעהלט זיין געשיכטע, דיא געשיכטע פון יעדער עמיגראַנט, וועלכער איז געצוואונגען צו פערלאָזען דאס לאַנד, וואו ער איז געבאָרען געוואָרען, און זוכען זיך א נייעס פאַטערלאַנד.

„עס איז איינע אַלטע געשיכטע, דאך בלייבט זיא אימער ניי", זאגט א דייטשער דיכטער. עס איז געווען אן אלטע געשיכטע פון יעדער עמיגראַנט, א געשיכטע פון נויט, ליידען און עלענד. ער איז געקומען קיין מעלבורן, וואו ער האט זיך געזוכט ארבייט. ער, זיין פרוי און דיא עלטערע קינדער האבען געארבייט שווער און ביטער, ביז זיי האבען זיך צונויפגעלעגט אביסעל געלד און האבען זיך געקויפט א שטיקעל לאַנד.

אין אויסטראַליען האט דיא ענגלישע רעגיערונג איינגעטהיילט דאס גאנצע לאַנד אין לאָטס פון אכציג אקר לאַנד א לאָט. זיא פערקויפט דיעזע לאָטס זעהר ביליג — פון איין דאלאר ביז דריי דאלאר אן אקר. — פאר עמיגראַנטען מאַכט מען אין איינינע ערטער נאך אנדערע, זעהר לייכטע בעדינגונגען. מען גיט זיי דאס לאַנד אויף אבצאָה־לונגען. דער עמיגראַנט דארף נור איינצאָהלען 80 — 40 פּראָצענט, דאס איבעריגע צאהלט ער אפּ יעהרליך. יעדער עמיגראַנט האט דאס רעכט צו קויפען ניט מעהר, וויא צעהן אזעלכע לאָטס.

ווער עס איז נור פעהיג צו בעאַרבייטען דיא ערד און איז פלייסיג דערצו, דער קען אין א קורצע צייט מאַכען א שעהנעס, רוהיגעס און אנשטענדיגעס לעבען.

מעק מור האט זיי דערצעהלט, וויא ער האט צוערשט געקויפט נור איין לאָט לאַנד; וויא ער מיט זיין פרוי מיט זיינע קינדער האבען עס בעאַרבייט, פארזייעט און געפלאַנצט פרוכט ביימער און וויינטרויבען. געוויס, איז זיי אין דער ערשטער צייט גע־ווען זעהר שווער: זיי האבען אבער אויסגעהאלטען און האבען שוין יעצט פינף לאָטס ערד און מוזען שוין דינגען ארבייטער צו בעאַרבייטען אזא גרויסע פאַרם. דער אָרימער אירלענדישער בויער, וועלכער האט געארבייט אין אירלאַנד שווער און ביטער און האט קוים געהאט ברויט צו עסען, איז אין איינינע יאהר געוואָרען אן אויסטראַלישער פאַרמער און האט שוין פיער הונדערט אקר לאַנד, וועלכעס האט שוין יעצט א גרויסען ווערטה, ווייל ער האט עס שוין בעאַרבייט. ער האט שוין פינף הונדערט שטיק קיה, אקסען און שעפּסען. אין צעהן יאהר ארום איז ער א רייכער מאַן, פריי און ניט אבהענגיג פון קיינעם — א קייסער אויף זיין לאַנד.

ווען דער אירלענדער האט געענדיגט זיין געשיכטע, האט לאָרד גלענארוואָן איהם דערצעהלט אין קורצע ווערטער דעם צוועק פון זייער רייזע און האט איהם גע־פרעגט, אויב ער האט ניט געהערט פון א שיף, וועלכע איז אונטערגעגאַנגען ניט ווייט פון דיעזע געגענדען? פון א קאַפּיטאן מיטן נאמען גראַנט?

דער אירלענדער האט פערצויגען מיט דיא אקסלען. ער האט ניט געהערט און ווייס ניט פון קיין שיף, וועלכעס איז אונטערגעגאנגען און פון קיין קאפיטאן.

— מיינע הערען, האט ער זיי געזאגט, עס טהוט מיר לייד אייך צו זאגען, אז אייער מיה איז געווען אומזיסט. דא ארום דיעזע געגענדען איז קיין שיף ניט אונטערגעגאנגען שוין זייט צעהן יאהר, זייט איך וואוין דא. איך, מיין פרוי, מיינע קינדער געהן טעגליך צום מעער. מיר האבען ניט געזעהן און ניט געהערט פון קיין קאפיטאן גראנט. עס וואינעזאין דער געגענד נאך פארמערס; ווי וואלט איינער פון זיי עפעס ניט געהערט פון א שיף, וועלכע איז דא אונטערגעגאנגען?

לארד גלענארוואן און זיין פארטיע זיינען געבליעבען זיצען, וויא דיא דערשלאגענע. דיא איינפאכע ווערטער פון'ם עהרליכען אירלענדער האבען געמאכט אויף זיי א טיעפען איינדרוק.

— אלזא, אבערמאלס אומזיסט געפאהרען? אומזיסט איבערגעטראגען אזא שווערע רייזע, אזא שרעקליכען שטורם? — אומזיסט דיא מיה, אומזיסט זייער זוכען און פארשען?

אויף מערי גראנט'ס אויגען האבען זיך געוויעזען טרערין. ליידי העלענא האט אראפגעלאזען דעם קאפ און האט זיך פערטראכט. לארד גלענארוואן און דער פראפעסאר האבען זיך אנגעקוקט איינער דעם אנדערן מיט טרויער און פערצווייפלונג.

פלוצלונג האט מען געהערט א פעסטע, גראבע שטימע פון'ם אנדערן עק טיש אויסרופען:

— גרויסער גאט! ווען קאפיטאן גראנט לעבט נאך, איז ער געווים דא ערגעץ אין דיעזער געגענד פון אויסטראליען!

אלע האבען זיך אויפגעהויבען פון זייערע זיצע, גלייך וויא עס וואלט זיי געטראפען אן עלעקטרישער שלאג.

7טעס קאפיטעל.

א מאטראז פון דער „בריטאניא.“

לארד גלענארוואן איז געוועזן דער ערשטער, וועלכער איז געקומען צו זיך.

— ווער האט עס גערעדט אזוי? האט ער געפרעגט האסטיג.

— איך האב עס געזאגט, האט זיך אנגערופען איינער פון דיא ארבייטער, וועלכער איז געזעסען ביים עק פון'ם טיש.

— דוא, אייערטאן? האט דער ווירטה געפרעגט מיט שטוינען.

— איך, אייערטאן, האט געענטפערט דער מאן, איך בין געווען א מאטראז אויף דער „בריטאניא.“

— מען קען זיך לייכט פארשטעלען, וואס פאר אן איינדרוק דיא לעצטע ווערטער האבען געמאכט אויף אלעמען. איבערראשט, ערשטוינט, ענטציקט, דערפרעהט און דערשראקען זיינען אלע געבליעבען שטעהן אויף זייערע ערטער. מערי גראנט איז שיער ניט געפאלען אין אהנמאכט, ליידי העלענא האט געוויינט, ראבערט גראנט האט געשפרונגען פאר פרייד. נור דער פראפעסאר איז געבליעבען רוהיג און האט בעטראכט דעם געוועזענעם מאטראז פון דער „בריטאניא.“

דאָס איז געווען אַ מאַן פון אַ יאָהר עטליכע און פערציג מיט אַ שוואַר־צער באָרד און אַ ווילדעס געזיכט, וועלכעס איז דעם פּראָפעסאָר ניט שטאַרק געפעלען. ער האָט געוואוסט, אַז עס קומט אָפט פאָר, אַז דער מענש, וועלכער ווייזט אויס פון'ם ערשטען בליק שלעכט און ווילד, קען דאָך זיין אַ גאַנץ גוטער מענש. אין דיעזען מענשען אָבער זיינען איהם ניט געפעלען די אויגען. דער אויסדרוק פון אייערטאַנ'ס אויגען איז געווען אַ בייזער און ווילדער, ווי פון אַ ווילדע חיה. דער פּראָפעסאָר האָט איהם געוואָלט נעהנטער בעטראַכ־טען, אין דיעזע מינוט אָבער איז צו איהם צוגעקומען לאָרד גלענאַרוואַן.

— מיר מוזען שיקען רופען אונזער קאַפּיטאַן און דעם מאַיאָר, האָט ער איהם געזאָגט. דער צופאַל האָט אונז צוזאַמענגעבראַכט מיט אַ מענשען, פון וועלכען מיר וועלען אַלעס געוואָהר ווערן. איך וויל, אַז מיר זאָלען אַלע זיין דערביי, ווען ער וועט אונז דערצעהלען די געשיכטע פון קאַפּיטאַן גראַנט.

אין אַ קורצע צייט אַרום איז קאַפּיטאַן פאַרראַגוט און מאַיאָר ריטשאַרד־סאָן געקומען צולויפען פערסאָפּעט און נייגעריג צו הערען נאַכריכטען פון קאַפּיטאַן גראַנט. ווען אַלע זיינען געווען פערזאַמעלט, האָט זיך לאָרד גלע־נאַרוואַן געזעצט לעבען דעם מאַטראָז און האָט איהם אָנגעהויבען אויסצו־פרעגען:

— אַלזאָ, איהר זייט אַ מאַטראָז פון דער „בריטאַניא".

— יעס, סער, איך בין געווען דער שטייערמאַן פון דער „בריטאַניא" האָט אייערטאַן געענטפערט.

— און איהר האָט זיך געראַטעוועט צוזאַמען מיט קאַפּיטאַן גראַנט, ווען די „בריטאַניא" איז אונטערגעגאַנגען?

— ניין, מיין הערר. אַ גרויסע וועללע האָט מיך אַראָפּגעשווענקט פון'ם דעק פון דער „בריטאַניא", איידער זי איז אונטערגעגאַנגען.

— אַלזאָ, זייט איהר ניט איינער פון די צוויי מאַטראָזען, וועלכע האָבען זיך געראַטעוועט מיט'ן קאַפּיטאַן?

— ניין, איך ווייס ניט, אויב דער קאַפּיטאַן האָט זיך געראַטעוועט, אָדער ער איז דערטרונקען געוואָרען. איך האָב געפונען אין וואַסער אַ שטיק האָלץ, האָב מיך אָן איהם אָנגעכאַפּט און דער שטורם האָט מיך ארויסגעוואָרפען אויפ'ן ברעג. איך האָב גערעכענט, אַז איך בין דער איינציגער מענש פון דער „בריטאַניא", וועלכער איז געבליבען לעבען.

— אַלזאָ, ווייסט איהר גאָר ניט פון קאַפּיטאַן גראַנט?

איך ווייס גאָר ניט.

— איהר האָט דאָך פריהער געזאָגט, אַז קאַפּיטאַן גראַנט לעבט און געפינט זיך ערגעץ אין דיעזער געגענד?

— איהר האָט מיך ניט ריכטיג פערשטאַנען. איך האָב געזאָגט, אויב ער האָט זיך געראַטעוועט און לעבט, מוז ער זיך געפינען דאָ ערגעץ.

— וואו איז די שיף אונטערגעגאַנגען? האָט קאַפּיטאַן פאַרראַגוט גע־פרעגט.

—לעבען אויסטראַליען, ניט ווייט פון דיזער געגענד. איך קען ניט זאָגען

נענוי, וואו עס איז געווען, אָבער איך האָב געזעהן דעם ברעג פון אויסטראַ־ליען, איידער די כוואַליע האָט מיך אַראָפּגעשווענקט פון׳ם דעק פון דער „בריטאַניא״. דער שטורם האָט מיך אַרויסגעוואָרפען אויפ׳ן ברעג. איך בין געבליבען ליעגען אין אָהנמאַכט און קען ניט גערענקען, וויפיעל צייט איך בין אַזוי געלעגען. ווען איך בין געקומען צו זיך, האָב איך קיין שפּור פון דער „בריטאַניא״ ניט געזעהן.

— ווען איז דאָס געשעהן? האָט ווייטער געפרעגט קאַפּיטאַן פּאַרראַגוט.

— דעם 27טען יוני, 1862.

— גאַנץ ריכטיג! האָט אויסגערופען לאָרד גלענאַרוואַן. עס שטימט, מיט די בריעף! עס שטימט, ווי דער פּראָפעסאָר האָט ער ערקלעהרט.

— געוויס, האָט געזאָגט דער פּראָפעסאָר, אַזאַ דאָקומענט איז ניט לייכט צו לעזען. מען מוז זיך אנשטויסען, פון איין וואָרט מוז מען פער־שטעהן צעהן.

לאָרד גלענאַרוואַן, מערי און ראָבערט גראַנט, ליידי העלענא און דער מאַיאָר זיינען געשטאַנען אַרום דעם מאַטראָז אייערטאַן און האָבען איהם גע־דריקט די הענד. זיי האָבען ניט געוואוסט, וואָס צו טהאָן מיט איהם פאַר פרייד.

— יעצט, ווען מיר האָבען שוין זיכערע נאַכריכטען פון קאַפּיטאַן גראַנט, האָט דער פּראָפעסאָר געזאָגט, קענען מיר זיכער זיין, אַז מיר וועלען איהם אויסזוכען און וועלען איהם רעטען.

קיינעם איז ניט איינגעפאַלען צו צווייפלען, אויב אייערטאַן זאָגט די וואַהרהייט. פיליכט איז ער גאָר ניט קיין מאַטראָז פון דער „בריטאַניא״. פי־לייכט ווייס ער נור פון דער „בריטאַניא״ פון צייטונגען, אָדער פיליכט האָט ער אַ געהיימען צוועק דערביי. דער איינציגער מענש, וועמען אייערטאַן איז ניט געפעלען, איז געווען דער פּראָפעסאָר. זיין פערדאַכט (חשד) איז אָבער אויך באַלד פערשוואונדען, ווען ער האָט געהערט, ווי אייערטאַן דער־צעהלט מערי און ראָבערט גראַנט, אַז ער קען זיי, ער האָט זיי געזעהן אין ליי־ווערפּול. איין מאָל איז ראָבערט געקומען אויף זיין פאָטער׳ס שיף און איז אַרויפגעקלעטערט אַזוי הויך אויף אַ זעגעל בוים, אַז אַ מאַטראָז האָט געמוזט נאָכקלעטערן און איהם אַראָפּנעהמען.

— דאָס איז ריכטיג! האָט ראָבערט אויסגערופען. איך געדענק עס. איך בין אַרויפגעקלעטערט אַזוי הויך, אַז איך האָב ניט געקענט אַראָפּגעהן. איך האָב אָנגעהויבען צו שרייען און אַ מאַטראָז האָט מיך אַראָפּגענומען.

אייערטאַן האָט דערצעהלט נאָך אייניגע זאַכען, וואָס האָבען זיך גע־טראָפען אויף דער „בריטאַניא״, פון וועלכע קיינער האָט ניט געוואוסט, אוי־סער ראָבערט און מערי גראַנט. אַלע זיינען געווען פעסט איבערצייגט, אַז וואָס אייערטאַן זאָגט, איז די ריינע וואַרהייט.

— וואָס איז געשעהן מיט אייך, ווען דאָס מעער האָט אייך אַרויסגע־וואָרפען אויפ׳ן ברעג? האָט דער פּראָפעסאָר געפרעגט.

— דאָס מעער האָט מיך אַרויסגעוואָרפען אויפ׳ן ברעג מיט אַזאַ קראַפט, אַז איך בין געפאַלען אין אָנמאַכט, האָט אייערטאַן דערצעהלט. ווי לאַנג איך בין אַזוי געלעגען אויפן ברעג ווייס איך ניט, ווען איך בין געקומען צו זיך און האָב

געפּפּעגט דיא אוינען, האב איך דערזעהן, אז ארום מיר שטעהן ווילדע מענשען. זיי האבען מיך אויפגעשלעפּט ווייט אין וואלד אין זייערן א דאָרף. דארט האבען זיי מיך געהאלטען געפאנגען און האבען מיך געצוואונגען צו טהאָן דיא שווערסטע ארבייטען. צוויא לאנגע שווערע, ביטערע יאהר האב איך ביי זיי צוגעבראכט. יעדער מינוט האב איך געזוכט א געלעגענהייט צו אנטלויפען. ענדליך איז עס מיר געלונגען. דיא ווילדע מענשען זיינען אנגעפאלען אויף א פּארטיע רייזענדע ענגלענדער און האבען זיי בערויבט. צווישען דיא גערויבטע זאכען איז געווען א פעסעל ראָם. זיי האבען זיך אלע אנגע־שיכורט און האבען מיך ניט גוט פערשפּארט אין מיין קעמעריל. איך האב אויסגע־בראכען דיא טהיר און בין אנטלאפען געווארען. איך האב ארומגעבלאָנזעט אין דיא וועלדער, האב געגעסען גראָז און ווארצלען פון פערשיעדענע פלאנצען. איך בין געגאַנ־גען איבער פעלדער, וועלדער, בערג, טאהלען און וואסערן, ביז איך בין ענדליך געקו־מען אויף דער פארם פון גוטען און עדלען מעק מור, וועלכער האט מיך אויפגענומען אלס ארבייטער.

דער מאיאָר האט אויסגעהערט זיין ערצעהלונג זעהר אויפמערקזאם. ווען ער האט געענדיגט, האט ער איהם פּלוצלונג א פראגע געטהאן:

— איהר זייט געווען דער שטייערמאן פון דער „בריטאניא“, —

— געוויס! האט אייערטאן געענטפערט.

דער טאן פון מאיאָרס שטימע איז איהם ניט געפעלען. ער האט פערשטאנען, אז דער מאיאָר גלויבט איהם עפּעס ניט.

— איך האב מיינע פּאפּיערען מיט מיר, האט ער געזאגט. איך פלעג זיי שטענ־דיג ארומטראָגען ביי זיך און האב זיי נאך יעצט. איהר וועט זיך באלד איבערצייגען, אז איך בין געווען דער שטייערמאן אויף דער „בריטאניא“.

ער האט ניט געווארט אויף קיין ענטפער און איז ארויסגעגאנגען ברענגען זיינע פּאפּיערען.

— איך קען זאגען, אז ער איז אן עהרליכער מענש, האט זיך אפּגערופען דער פארמער. ער ארבייט ביי מיר זייט צוויי מאנאטע און איך בין מיט איהם זעהר צופרי־עדען. ער איז עהרליך, פלייסיג און מען מעג זיך אויף איהם פערלאָזען.

באלד איז אייערטאן אריינגעקומען און האט געוויזען א קאנטראקט, וועלכען קאפּיטאן גראנט האט מיט איהם געמאכט אין ליווערפּול. מערי האט דערקענט איהר פאטערס האנדשריפט. יעצט זיינען שוין אלע געווען פעסט איבערצייגט, אז א גליקלי־כער צופאל האט זיי צונויפגעפיהרט מיט דיעזען מענשען, וועלכער וועט זיי געוויס פארהעלפען צו דערגרייכען זייער צוועק — צוגעפינען קאפּיטאן גראנט.

— יעצט, מיינע פריינד, האט לארד גלענארוואן געזאגט, דארפען מיר זיך בער־ראטהען, וואס מיר זאלען ווייטער טהאָן, איך בעט אייך אייערטאן, איהר זאלט ביי־וואינען אונזערע בעראטהונג און זאלט אונז זאגען אייער מיינונג, וועלכע איז יעצט פאר אונז זעהר וויכטיג.

— איך דאנק אייך זעהר פאר אייער צוטרויען, האט אייערטאן געענטפערט. איך בין ווירקליך בעקאנט מיט דיעזע געגענד און קען מיך צונויפרעדען מיט דיא ווילדע

מענשען. ווען איך וועל נור קענען אייך ניצליך זיין, וועל איך עס טהאָן מיטן גרעסטען פערגניגען.

— נעוויס, קענט איהר אונז ניצליך זיין, האט לארד גלענארוואן געזאגט, — יעצט איז דיא פראגע: וואו זאל זיך יעצט געפינען קאפּיטאַן גראנט? — וואס איז אייער מיינונג, אייערטאָן?

— אזוי וויא דיא בריעף זאגען דייטליך, אז דער קאפּיטאַן האט זיך גערעטעט, האט אייערטאָן געענטפער, מוזען מיר אננעהמען, אז מיט איהם האט זיך געטראָפען דאס זעלבע, וואס עס האט זיך מיט מיר געטראָפען: ער איז אריינגעפאלען צו דיא ווילדע אין דיא הענד און זיי האלטען איהם געפאנגען, אזוי וויא זיי האבען מיך געהאלטען געפאנגען.

— אזוי וויא איך האב דערקלערט דיא בריעף! האט אויסגערופען דער פּראָפעסאָר. יעצט פערשטעהט איך. ווען דיא ווילדע האבען איהם געפאנגען, איז ער געוועזן אויפ'ן 37טען גראַד. דיא פראגע איז נור, וואו קען ער זיין יעצט?

— דאס איז ניט אזוי לייכט צו זאגען, האט אייערטאָן געענטפערט. דיא ווילדע אין אויסטראליען ציעהען זיך אלע מאל צוריק אלעס ווייטער און טיעפער אין לאנד. וויא ווייט דיא ענגלישע מאכט גרייכט, זיינען קיין ווילדע ניטאָ.

— אונזער אויפגאַבע ווערט מיט יעדער מינוט שווערער, האט לארד גלענארוואן געזאגט טרויעריג. וויא אזוי קען מען אפזוכען א מענשען אין א געגענד, וואו קיינער איז נאך ניט געוועזן? וואו קענען מיר איהם יעצט זוכען?

קיינער האט ניט געענטפערט, קיינער האט אויף דיעזע פראגע ניט געקענט ענטפערן. אלע האבען געשוויעגען.

— וואס איז אייער מיינונג, אייערטאָן? האט ליידי העלענא געפרעגט. וואס וואלט איהר געטהאָן אין אזא פאל?

— איך וואלט מיך אויפגעזעצט אויף מיין שיף, האט אייערטאָן געענטפערט און וואָלט געפאָהרען אין דעם ארט, וואו דיא „בריטאַניא" איז אונטערגעגאנגען. דארט וואלט איך געזעהן, וואס איך האב ווייטער צו טהאָן. איך קען יעצט ניט זאגען, אויב יענע געגענד איז שוין יעצט בעוואינט. ווען זי איז נאך ניט בעוואינט, געפינען זיך דארט נאך ווילדע מענשען, ביי וועלכע מען קען געוואהר ווערן, וואו עס געפינען זיך געפאנגענע ווייסע מענשען.

— מיר קענען אבער ניט פאהרען אויפ'ן „דונקאַן", האט לארד גלענארוואן געזאגט, ווייל ער איז בעשעדיגט און מען מוז איהם אויסבעסערן.

— אזוי? אייער שיף איז בעשעדיגט? האט אייערטאָן געפרעגט האסטיג. איז זיא שטארק בעשעדיגט?

— ניט אזוי שטארק, האט קאפּיטאַן פארראגוט געענטפערט, מען מוז זיא אבער אויסבעסערן. דיא שרויבע איז פערדרעהט און דיא זעגעלביימער זיינען בעשעדיגט. אלענפאלס מוז מען זיא אוועקפיהרען קיין מעלבורן אויף א דאָק, מען זאָל זיא דארט רעפּארירען.

— אלזא, מוז דיא שיף געהן קיין מעלבורן און איהר מוזט געהן צו פוס אדער

פאָהרען אויף פערד פין דער בוכטע טופאלד, וועלכע עפינט זיך אויפ'ן 37טען גראד און וואו די „בריטאַניא" איז אונטערגעגאַנגען, האָט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. מיר זיינען דורכגעפאָהרען גאַנץ זיד אַמעריקא אויף פערד און מיר וועלען יעצט דורכפאָהרען אויסטראַליען.

— אָבער די שיף? האָט אייערטאָן ווידער געפרעגט און זיינע אויגען האָבען אָנגעהויבען צו פינקלען.

אַלע זיינען געווען אַזוי בעשעפטיגט מיט זייערע געדאַנקען, אַז קיינער האָט ניט בעמערקט, אַז אייערטאָן אינטערעסירט זיך עפּעס צופיעל מיט דער שיף.

— די שיף קען קומען צו אונז, אָדער מיר וועלען קומען צו דער שיף. האָט דער פּראָפעסאָר געזאָגט. מיר וועלען עס מאַכען אַזוי, ווי מיר האָבען געטהאָן אין זיד אַמעריקא: מיר וועלען אָפּרעדען מיט'ן קאַפּיטאַן, וואו ער זאָל אויף אונז וואַרטען. וועלען מיר געפינען קאַפּיטאַן גראַנט שנעל, וועלען מיר קומען צו איהם קיין מעלבורן, וועלען מיר ניט קומען קיין מעלבורן, לאָמיר זאָגען, אין אַ מאָנאַט, אָדער אין זעקס וואָכען, זאָל דער קאַפּיטאַן פאָהרען מיט דער שיף אין דעם און דעם פּאָרט און זאָל אויף אונז וואַרטען.

— דער פּראָפעסאָר האָט רעכט, האָט דער מאַיאָר געזאָגט. די פראַגע איז נור, אויב עס איז לייכט צו פאָהרען אין אויסטראַליען אַזוי, ווי אויף די פּאַמפּאַס פון זיד אַמעריקא?

— אין אויסטראַליען איז אַזוי לייכט צו פאָהרען, האָט אייערטאָן געזאָגט, אַז זאָגאַר פרויען קענען מאַכען אַ ווייטע רייזע. מען שפּאַנט איין פינף פּאָאַר אָקסען אין אַ גרויסען אויסטראַלישען וואָגען און מען פאָהרט גאַנץ רוהיג און זיכער.

ליידי העלענא און מערי גראַנט זיינען געוואָרען אויפמערקזאַם. אַלזאָ, קענען זיי אויך מיטפאָהרען? דאָס איז זיי געווען זעהר אָנגענעהם. זיי האָבען זיך דערמאָנט, וואָס זיי האָבען אויסגעליטען, ווען די שיף איז געשטאַנען אין פּאָרט אַנטאָניאָ און זיי האָבען אויסגעקוקט מיט טויזענד אויגען אויף די רייזענדע.

— אייערטאָן! האָט ליידי העלענא אויסגערופען, זייט איהר זיכער, אַז פרויען קענען פאָהרען איבער אויסטראַליען?

— געוויס, ליידי, בין איך זיכער. מיר האָבען צו מאַכען אַ רייזע פון פיער הונדערט מייל. ווען מיר זאָלען מאַכען זאָגאַר נור צוואַנציג מייל אַ טאָג, קענען מיר מאַכען די גאַנצע רייזע אין 20—25 טאָג. דאָס איז זעהר לייכט און זעהר בעקוועם.

— זיינען אין אויסטראַליען ניטאָ קיין ווילדע טהיערע? האָט ליידי העלענע געפרעגט.

— ניין, ליידי, אין אויסטראַליען זיינען קיינע ווילדע טהיערע ניטאָ.

— אָבער די ווילדע מענשען? האָט זי ווייטער געפרעגט.

— ווען מען איז בעוואָפענט, האָט מען ניט וואָס מורא צו האָבען פאַר די ווילדע מענשען. זיי ציטערן פאַר אַ ביקס און פאַלען אָן נור אויף מענשען, וועלכע האָבען מיט זיך קיין געוועהר.

— מען זאָגט אָבער, אַז אין די ווילדע געגענדען פון אויסטראַליען געפי

גען זיך אַפּט אַנטלאָפענע שטרעפלינגע (קאַטאָרזשניקעס), וועלכע זיינען פיעל געפעהרליכער אַלס די ווילדע מענשען.

— אין זידען אויסטראַליען געפינען זיך קיינע אַנטלאָפענע שטרעפלינגע, האָט אייערטאָן געענטפערט. אהער שיקט מען קיין שטרעפלינגע און זיי קר־מען אהער קיין מאָל ניט.

— אַלזאָ, מיין איך, אַז מיר מוזען זיך פאַרבערייטען צו דער רייזע, האָט לאָרד גלענאַרוואַן געזאָגט.

— און איך פאָהר מיט דיר? עדוואַרד! האָט ליידי העלענא געפרעגט.

8טעם קאַפּיטעל.

פאַרבערייטונגען צו דער רייזע.

לאָרד גלענאַרוואַן האָט באַלד געהייסען מאַכען אַלע פאַרבערייטונגען צו דער רייזע. אַזוי ווי אייערטאָן איז אַ וויכטיגע פּערזאָן, וועלכער קען זיי זעהר פיעל נוצען ברענגען אויף דער רייזע, האָט לאָרד גלענאַרוואַן געפרעגט דעם ווירטה, אויב ער וועט זיי אַפּלאָזען זיין אַרבייטער. דער אירלענדער האָט געענטפערט, אַז עס טהוט איהם צוואַר זעהר לייד זיך צו שיידען מיט אַזאַ גוטען און פלייסיגען אַרבייטער, ווי אייערטאָן, אַזוי ווי אָבער מען פאָהרט בעפרייען אַ געפאַנגענעם ענגלענדער, איז ער בערייט צו טאָן אַלעס מעגליכע.

— אַלזאָ, אייערטאָן, ווילט איהר מיט אונז פאָהרען און דיענען אונז אַלס וועגווייזער? האָט איהם לאָרד גלענאַרוואַן געפרעגט.

אייערטאָן האָט ניט באַלד געענטפערט. ער האָט זיך איבערלעגט אייניגע מינוטען. ענדליך, האָט ער געענטפערט.

— יאָ, איך געה מיט אייך. איך קען אייך ניט פערשפּרעכען, אַז איך וועל געפינען מיין קאַפּיטאַן, איך וועל אייך אָבער פיהרען צו דעם אָרט, וואו די „בריטאַניאַ" איז אונטערגעגאַנגען און וואו דאָס מעער האָט מיך אַרויסגעוואָרפען.

— דאָס דאַרפען מיר.

— איך האָב צו אייך אַ פראַגע מילאָרד, האָט אייערטאָן פּלוצלונג געזאָגט.

— פרעגט, איך וועל אייך געוויס ענטפערן.

— וואו וועט זיך געפינען אייער שיף?

— דערווייל וועט דער „דונקען" בלייבען אין מעלבורן, ביז איך וועל איהם שיקען אַ בעפעהל, וואוהין ער זאָל צוקומען.

— נו, און דער קאַפּיטאַן פון אייער שיף? וואו וועט ער זיך געפינען?

— ער וועט בלייבען אין מעלבורן מיט'ן „דונקאַן".

— אַלזאָ, געה איך מיט אייך, האָט אייערטאַן געענטפערט, און וועל טהאָן אַלעס מעגליכע אום אייך ניצליך צו זיין.

אַלע זיינען געוועזען העכסט צופריעדען וואָס אייערטאַן געהט מיט זיי. לאָרד גלענאַרוואַן האָט איהם באַלד געהייסען קויפען אַלעס, וואָס ער וועט געפינען נייטיג פאַר די רייזע און אַלעס פאַרבערייטען אויף די רייזע. ער איז נאָך מיט אויסטראַליען גוט בעקאַנט און פערלאָזט זיך אין גאַנצען אויף איהם.

יעצט האבען זיך אלע אומגעקעהרט אויפ׳ן שיף. זיי האבען געוואלט מיטנעהמען פיעלע זאכען פון דער שיף און לארד גלענארוואן האט נאך געהאט פיעלעס צו אר דערנען און צו בעזארגען. אויפ׳ן וועג האט קאפיטאן פארראגוט זיך צו איהם געווענדעט און איהם געזאגט:

— מילארד, איך וויל אויך געהן מיט אייך. איך קען אייך זיין זעהר ניצליך אויפ׳ן וועג.

לארד גלענארוואן האט אנפאנגס ניט געוואָלט איבערלאזען זיין שיף אהן א קאפיטאן. פארראגוט אבער האט אזוי לאנג גערעדט און אזוי פיעל געבעטען, אז לארד גלענארוואן האט געמוזט נאכגעבען.

— אויף וועמען וועט איהר איבערלאזען דעם „דונקאַן“? האט ער געפרעגט.

— טאָם אויגוסטין איז א גוטער מאטראז. מען קען זיך אויף איהם פערלאָזען.

עס איז געבליעבען, אז טאָם אויגוסטין זאל פיהרען דעם „דונקאָן“ קיין מעלבורן, מען זאל איהם דארט רעפארירען און קאפיטאן פארראגוט זאָל פאָהרען מיט זיי.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה האבען דיא מאטראזען ארויסגעטראגען פון׳ם „דונקאן“ אלע זאכען, וועלכע לארד גלענארוואן האט געוואלט מיטנעהמען, און האָבען זיי געבראכט אין מעק מורי׳ס הויז. דער פארמער און זיין פאמיליע האבען וויעדער עמפפאנגען אונזערע רייזענדע גאסטפריינדליך און האבען זיך גענעבען אלע מיה, אז אלעס זאל באלד פערטיג ווערן צו דער רייזע.

עס איז געבליעבען, אז דיא דאמען זאלען פאהרען אין א וואָגען איינגעשפאנט מיט אקסען און דיא מענער זאלען פאהרען אויף פערד. אלעס האט מען געקויפט ביים פארמער. לארד גלענארוואן האט זיך גערעכענט פאר זיין פפליכט, ער זאָל איינלאדען דעם פארמער און אייערטאן צו זיך אויפ׳ן שיף און זאל זיי דארט אויפנעהמען אויף אייראפעאישען אַרט. דער איינפאכער אירלענדער, וועלכער האט שטענדיג געלעבט אין עלענד און נויט, איז געווען איבערראַשט, ווען ער האט דערזעהן, וויא שעהן און וויא רייך דער „דונקאן“ איז געווען איינגעריכטעט. לארד גלענארוואן האט איהם מיט זיין פאמיליע אויסגעפיהרט אין אלע קאיוטען און האט איהם אלעס אויסגעוויעזען. אייערטאן איז אויך געגאנגען אומעדום. ער האט אבער געקוקט נור אויף דיא זעגעל־בוימער, דיא זעגעל און דיא שטריק־לייטער.

— איהר האט א שעהנעס שיף, האט ער געזאגט. איז זיא שטאַרק אויך?

— אה! מיין „דונקאן“ איז א פארטרעפליכעס שיף, האט געזאגט לארד גלענארוואן. איך קען מיט איהר שטאָלץ זיין.

— איהר מעגט מיט אזא שיף שטאלץ זיין, האט אייערטאן געזאגט. אויף אזא שיף דארף זיין א פערגניגען צו זיין א מאטראז.

— איהר קענט אייך פערשאפען דיעזעס פערגניגען, אייערטאן, איהר קענט אריינטרעטען צו מיר אויפ׳ן שיף אלס מאטראז. איך נעהם אייך אויף פון היינט אן, איהר בעקומט פון היינט אן אייער געהאלט אלס מאטראז.

— איך וועל מיך איבערלעגען, מילארד. ווען מיר וועלען צוריק קומען פון אונזער רייזע, וועל איך געוויס אריינטרעטען צו אייך.

אלבינעט האט געמעלדעט, אז דער מיטאג איז פערטיג, לארד גלענארוואן האט איינגעלאדען זיינע געסט צום מיטאג.

— וויא געפעלט אייך דיעזער אייערטאן? האט דער פראפעסאר געפרעגט דעם מאיאר ריטשארדסאן.

— ער איז צו קלוג, האט דער מאיאר געענטפערט קורץ.

ביים מיטאג האט אייערטאן זיך צורעדט איבער אויסטראליען און האט פלוצלונג א פרעג געטהאן לארד גלענארוואן: וויא פיעל מאטראזען ער וויל מיט זיך מיטנעהמען. לארד גלענארוואן האט איהם געענטפערט, אז ער וויל מיטנעהמען נור צוויי מאטראזען.

— דאס איז ווענינ, האט אייערטאן געזאגט. איהר דארפט מיטנעהמען מעהר מענשען מיט זיך.

— אלזא, דענקט איהר, אז דיא רייזע איז ניט גאנץ זיכער?

— ניין, מילארד. דיא רייזע איז זיכער. איך ראטה אייך נור מיטצונעהמען מעהר מענשען, ווייל אויף אזא רייזע איז פרעהליכער, ווען עס זיינען דא מעהר מענשען.

— איך קען ניט מיטנעהמען מעהר אלס צוויי מאטראזען. זיי מוזען בלייבען אויפ'ן שיף, זיא פיהרען קיין מעלבורן און זעהן זיא דארט רעפארירען.

אייערטאן האט געשוויעגען. ער האט איינגעזעהן, אז לארד גלענארוואן האט רעכט.

עס איז געווארען שפעט. מען האט נאך גערעדט פון דיא פארבערייטונגען צו דער רייזע און מען האט אפגערעדט, אז מארגען גאנץ פריה זאל מען ארויספאהרען. עס איז געווארען אבענד. אלע האבען זיך צולעגט שלאפען. נור דער פראפעסאר איז ניט געשלאפען. ער האט אנגעגרייט און צורעכטגעמאכט זיינע אינסטרומענטען און זיין טעלעסקאפ.

גאנץ פריה איז מען אויפגעשטאנען, אלע זיינען געוועזן פערטיג צו דער רייזע. אלע זיינען געוועזן בערייט. דער פראפעסאר האט בעטראכט דעם אויסטראלישען וואנען. דאס איז געוועזן א גרויסער קאסטען אויף צוויי גרויסע און שווערע רעדער. דיא רעדער זיינען אויך געוועזן ניט, וויא ערגעץ אנדערש, זיי זיינען געוועזן פון איין שטיק האלץ. א רונדער שטיק פון א קלאץ אפגעזעגט, אין דער מיט אויסגעהאקט א לאך פאר'ן אקס.

— בראווא אויסטראליא! האט ער אויסגערופען. דאס הייסט א וואגען! ניין, דאס איז ניט קיין וואגען, דאס איז א מאשין צום פאהרען. דיא מאדע האט אויסגעטראכט דער עלטער זיידע נח. ער האט נאך דיעזע מאדע געמאכט זיין תיבה. דאס איז דאך א גאנץ הויז.

— הערר פראפעסאר, האט ליידי העלענא געלאכט, איך וועל האבען דאס פערגניגען אייך צו עמפפאנגען אין מיין זאל.

— האט איהר שוין בעשטימט, אין וועלכען טאג איהר וועט אויפנעהמען געסט?

— מיינע פריינד נעהם איך אויף צו יעדער צייט.

אין דיעזער מינוט האט אייערטאן געגעבען א צייכען, מען זאל זיך אויפזעצען.

די מענער האבען זיך אויפגעזעצט אויף זייערע פערד. די דאמען האבען זיך אריינגעזעצט אין קאסטען. אייערטאן איז געווען דער אנטרייבער.

מען איז אוועקגעפאהרען.

9טעם קאפיטעל.

דאס לאנד פון וואונדער.

אויסטראליען איז ווירקליך א וואונדער לאנד. דאס ערשטע וואס איבערראשט דעם פרעמדען, איז דאס קלימאט. ווען ביי אונז איז ווינטער, איז אין אויסטראליען זומער. איינער קומט צו פאהרען אין דעצעמבער אדער אין יאנואר. ער ווייס, אז ביי איהם אין דער היים איז אין קריסמאס אדער נייאהר געוועהנליך קאלט. שנעע בעדעקען די גאסען און דער פראסט מאהלט אויס אויפ'ן פענסטער זיינע אייז בלומען. ווי איבערראשט ווערט ער, ווען ער הערט, אז קריסמאס איז געווען א שרעקליך הייסער טאג און אין ניי יאהר איז די היץ געווען אזוי שטארק, אז אייז איז טהייער געווארען.

פארקעהרט, ווען איינער קומט אין יוני אדער יולי און האפט צו טרעפען בליהענדע פעלדער און גרינע וועלדער, ווערט ער ערשטוינט צו געפינען א נאקעטע ערד און אין אייניגע ערטער שנעע און אייז.

ווען מען וואוינט שוין א לענגערע צייט אין אויסטראליען, ווערט מען געוואוינט צום קלימאט, אין דער ערשטער צייט אבער איז דאס זעהר איבערראשענד. אבער ניט נור דאס קלימאט אליין, די גאנצע נאטור: די בוימער, די גראזען, די בלומען, די פייגעל און די טהיערע זיינען אין אויסטראליען גאנץ אנדערש, ווי אין אנדערע לענדער. — איך וויל דא אנווייזען נור אויף איין זאך. אין דער גאנצער וועלט זיינען ערד קוילען, אדער שטיין קוילען שווארץ, אין אויסטראליען זיינען די ערד קוילען ווייס, ווי קרייד. ווי געלערנט דער פרעמדער זאל ניט זיין, מוז עס איהם דאך איבערראשען, ווען ער זעהט צום ערשטען מאל ווייסע קוילען.

מען קען זיך לייכט פארשטעלען, אז דעם ערשטען טאג פון זייער רייזע האט דער פראפעסאר ניט אויפגעהערט צו רעדען און צו דערצעהלען איבער אויסטראליען. איהם האט אינטערעסירט יעדעס גרעזעלע, יעדעס ביימעלע, יעדעס פייגעלע, יעדעס ווערימעל. זעהר אפט האט ער אוועקגעווארפען די פארטיע און איז זיך אוועקגעריטען אין וואלד זוכען עפעס א נייעס. צום גליק, זיינען די אויסטראלישע וועלדער ניט אזוי געדיכט, ווי די אמערקאנישע. די וועלדער אין אויסטראליען בעשטעהן מייסטען טהייל פון אייקליפטוס בוימער **Eucalyptus globul** דאס איז א גאנץ הויכער און גלאטער בוים, ביי וועלכען די צווייגען הויבען זיך אן גאנץ הויך. זיינע בלעטער זיינען לאנגע, ווי שווערדען, און שטעהען ניט אין דעם ברייט, זאנדערן מיט א זייט. זיי פארשטעלען ניט די זונן, מאכען ניט קיין שאטען, ווי בלעטער פון אנדערע בוימער. אין אן אויסטראלישען וואלד קען מען דורכקוקען אויף א גאנץ גרויסע שטרעקע. ווען לארד גלענארוואן פלעגט דערזעהן, אז דער פראפעסאר זוימט זיך, פלעגט ער איהם שיקען זוכען.

דעם ערשטען טאג האט ניט בעזאנדערס פאסירט. אום דריי אוהר זיי־

נען זיי געקומען אין אַן אָרט, וואו עס זיינען געווען זעהר פיעל מאָסקיטאָס (קאָמאַרעס) וועלכע האָבען זעהר שטאַרק געפּלאָגט מענשען און טהיערע. דער פּראָפעסאָר האָט ארויסגענומען אַ פלאַש אַמאָניא און האָט געהייסען בע־שמירען די ערטער, וואו די מאָסקיטאָס האָבען געביסען. דאדורך איז דער ווייטאָג און דאָס ברענען באַלד פערשוואונדען געוואָרען.

— אויסער די מאָסקיטאָס, זעה איך נאָך ניט די וואונדער פון אויסטראַ־ליען, האָט דער מאַיאָר געזאָגט.

— וואַרט אביסעל, מיין ליעבער מאַיאָר, האָט איהם דער פּראָפעסאָר געענטפערט. איהר וועט נאָך זעהן, וואָס פאַר אַ וואונדערלאַנד דאָס איז.

געגען אבענד זיינען זיי אָנגעקומען צו אַ סטיישאָן, (אַ סטאַציאָן) און זיי האָבען בעשלאָסען דאָרט צו נעכטיגען.

אַ סטאַציאָן, אָדער אַ סטיישאָן אין אויסטראַליען הייסט אַן אָרט, וואו עס האָט זיך בעזעצט אַזאַ קאָלאָניסט, וועלכער בעשעפטיגט זיך נור מיט פיהצוכט (רועה צאן ובקר) אַזאַ קאָלאָניסט האָט זעהר אָפט עטליכע טוי־זענד שטיק קיה, אָקסען און שאָף. ער מאַכט קעז און פּוטער, שלאַכטעט די בהמות און מאַכט פון זיי שמאַלץ. איין מאָל אָדער צוויי מאָל אין יאָהר פיהרט ער אַוועק זיינע פּראָדוקטען אין שטאָדט אריין פערקויפען און זיך איינקויפען די נייטיגע זאַכען, וואָס ער בעדאַרף אין זיין סטיישאָן.

אַ מערקווירדיגע זיטע (מנהג) איז איינגעפיהרט אויף די סטיישאָנס אין אויסטראַליען. דער טיש שטעהט אַ גאַנצען טאָג געדעקט און עס שטעהט אויפ׳ן טיש מילך, קעז, בוטער, פלייש און אמאל ברויט אויך. יעדער פרעמדער איז ווילקאָמען. ער קומט אריין און זעצט זיך צום טיש עסען. קומט אריין דער ווירטה און דערזעהט דעם פרעמדען, דערלאַנגט ער איהם נאָך דאָס שעהנסטע און דאָס בעסטע, וואָס ער האָט. קומט ער ניט אריין, עסט דער פרעמדער, ווי פיעל ער וויל און לאָזט איבער אַ צייכען, אַז ער איז דאָ געווען. אַ גרינע צווייג, אַ בלום, אָדער אַ פרוכט דיענט אַלס צייכען, אַז אַ פרעמדער איז דאָ געווען, האָט געגעסען און דאַנקט דעם ווירטה פאַר זיין גאַסט־פריינדשאַפט.

אונזערע רייזענדע זיינען געקומען פאַר נאַכט, ווען דער ווירטה, זיין פאַמיליע און זיינע ארבייטער זיינען אַלע געווען אין דער היים. מען האָט זיי אויפגענומען זעהר פריינדליך. מען האָט זיך געזעצט צום טיש און מען האָט געגעסען מיט אַפּעטיט, וואָס דער ווירטה האָט אויפגעגעבען.

— אין וואָס פאַר אַ טהייל פון אויסטראַליען זיינען מיר יעצט? האָט לאָרד גלענאַרוואַן געפרעגט דעם פּראָפעסאָר.

— גאַנץ אויסטראַליען איז איינגעטהיילט אין זעקס גרויסע לענדער אָדער פּראָווינצען, האָט דער פּראָפעסאָר ערקלעהרט: ניו סאַוטה וועלז מיט דער הויפּט שטאָדט ס י ד נ י י; קווינסלאַנד מיט דער הויפּט שטאָדט ב ר י ז ב י י ן; וויקטאָריא מיט דער הויפּט שטאָדט מ ע ל ב ו ר ן; סאַוטה אויסטראַליא מיט דער הויפּט שטאָדט א ד ע ל א י ד א; וועסט אויסטראַליא מיט דער הויפּט שטאָט פּערטה און נאָט אויסטראַליא, וועלכע האָט נאָך קיין הויפּט שטאָדט ניט, ווייל זי איז נאָך אַזוי וועניג בעפעלקערט

בעפעלקערט, אז עס איז נאך ניטא ניט איין שטאדט, וועלבע מען זאל קענען רופען דיא הויפט שטאדט.

פערגעסט ניט, אז דיעזע אלע זעקס לענדער ליעגען ביים מעער. אין דער מיט אויסטראליען ליעגט נאך א גרויס שטיק לאנד, א גאנצע וועלט, וועלבעס איז נאך וועניג בעקאנט, וועניג אויסגעפארשט און נאך גאנץ אומבעוואוינט.

מיר געפינען זיך יעצט אין לאנד וויקטאריא, האט דער פראפעסאר געענדיגט זיין רעדע. ריכטיגער געזאגט, מיר זיינען נור וואס ארויסגעקומען פון לאנד וויקטאריא.

— מיר שיינט, אז וויקטאריא איז ערשט ניט לאנג בעזעצט געווארען, האט ליידי העלענא געזאגט.

— געוויס! האט אויסגערופען דער פראפעסאר. דיענסטאג דעם 7טען יוני 1835—

— א פערטעל נאך זיעבען אין דער פריה, האט געלאכט דער מאיאר.

ער פלעגט שטענדיג לאכען דערפון, וואס דער פראפעסאר האט ליעב געהאט צו דערצעהלען אלעס אזוי פונקטליך: אין וואס פאר א יאהר און אין וואס פאר א טאג עס האט געטראפען.

— ניט גאנץ ריכטיג, מאיאר! האט דער פראפעסאר אויסגערופען. עס איז געוועזען צעהן אוהר אין דער פריה, ווען צוויי מענשען, מיטן נאמען באטמאן און פאלקנער, האבען אנגעהויבען צו בויען א שטאדט לעבען מעער, וועלבע זייא האבען א נאמען געגעבען פארט פיליפ. שפעטער האט מען זיא א נאמען געגעבען מעלבורן און זיא איז געווארען דיא הויפטשטאדט פון א גאנצע פראווינץ, וועלבע אין 1851 האט מען א נאמען געגעבען וויקטאריא.

— אזוי שנעל איז זיא געוואקסען? האט ליידי העלענא געפרעגט. אין דרייסיג יאהר איז זיא געווארען דיא גרעסטע שטאדט אין גאנץ אויסטראליען?

— זעהט איהר, מיליידי, וויא שטעדט וואקסען, מענשען ווערן רייך און לעבען גליקליך, ווען מען לאזט זיי גור צורוה; ווען מען לערנט זיי ניט, מוסטערט זיי ניט, וויזט זיי ניט און פיהרט זיי ניט. אין 1835 האבען צוויי מענשען אנגעהויבען צו בויען דיא שטאדט, אין 1836 האט דיא שטאדט שוין געהאט צוויי הונדערט פיער און פערציג איינוואינער. היינט, אין 1864 האט מעלבורן מעהר אלס הונדערט פופציג טויזענד איינוואינער. אין דעם גאנצען לאנד וויקטאריא געפינט זיך יעצט מעהר אלס א האלבע מיליאן איינוואינער.

אין 1835 איז אין דעם גאנצען לאנד ניט געוועזען ניט איין וויינשטאק, היינט געפינט זיך אין וויקטאריא 7 מיליאן וויינשטעקע, וועלבע גיעבען ארויס יעהרליך 121 טויזענד גאלאן וויין. 103 טויזענד פערד און מעהר אלס 75 טויזענד קיה און אקסען פאשען זיך אויף דיא פרייע פעלדער.

— און וויא פיעל שווינע זיינען דא אין וויקטאריא? האט געפרעגט דער מאיאר.

— 79 טויזענד 625, האט דער פראפעסאר געענטפערט.

— און וויא פיעל שעפסען געפינען זיך אין וויקטאריא?

— 7 מיליאן, 115 טויזענד 943, האט דער פראפעסאר געלעזען וויא פון א בוך.

— האט איהר גערעכענט דעם שעפס, וועלכען מיר עסען יעצט? האט דער פּאיאָר געפרעגט.

איהם האט פערדראסען, וואס דער פּראפעסאר וויס אזוי גענוי דיא צאהל פון יעדער זאך.

— דעם שעפס האָב איך ניט געקענט רעכענען, ווייל איהר האט שוין מעהרער וויא העלפט אויפגעפרעסען, האט דער פּראפעסאר געענטפערט בייז.

— בראווא, פּראפעסאר פּאגאנעל! האט ליידי העלענא אויסגערופען מיט א געלעכטער. ווייזט איהם, דעם אלטען סאלדאט, אז איהר קענט בעסער פון איהם געאגראפיע. לאז ער וויסען, וויא אזוי צו קריגען זיך מיט א פּראפעסאר. ווען ער גלויבט אייך ניט, זאל ער געהן און צעהלען.

— דאָס איז מיין פּראפעסיאָן, האט דער פּראפעסאר געזאָגט ערנסט. דארויף האב איך שטודירט. דארויף האב איך געלערנט. איך מוז וויסען אלע ציפערן און דיא צאָהל פון יעדע זאך. — איך זאג אייך נאך א מאל. מיר וועלען האבען אן אנגענעהמע רייזע און וועלען זעהן פיעלע וו אונדער זאכען.

— מיר זיינען שוין אין אויסטראליען דעם פיערטען טאג און איך האב נאך אין וואונדער ניט געזעהן, האט זיך דער מאיאָר געריצט מיט'ן פּראפעסאר.

— ווארט, אונגעדולדיגער מענש! האט זיך דער פּראָפעסאָר געבייזערט. מיר האָבען דאָך ערשט ארויפגעטרעטען מיט א פוס אין אויסטראליען. מיר זיינען ערשט ביים ברעג פון אויסטראליען, ביים גרענעץ פון אויסטראליען. מיר וועלען זיך נאך אָנ־זעהן אזוי פיעל וואונדער, אז איהר וועט ניט וויסען, וועלכעס איז גרעסער.

— איהר האט אונז שוין דערצעהלט פון איינינע וואונדער, האט ליידי העלענא געזאגט. וועלכעס איז, נאך אייער מיינונג, דאס גרעסטע וואונדער פון אויסטראליען?

— דאס גרעסטע וואונדער פון אויסטראליען, איז אויסטראליען אליין, האט דער פּראָפעסאָר געענטפערט.

— וואס מיינט איהר דערמיט? איך פערשטעה אייך ניט.

— איך פערשטעה עס אליין אויך ניט, האט דער פּראפעסאָר געענטפערט. אין אויסטראליען זיינען קיין מאל ניט געווען קיין ווילדע טהיערע. דער מענש אין אויסטראליען ווערט גוט און פריינדליך. דיא גרעסטע פערברעכער, ווען זיי קומען קיין אויסטראליען, ווערן זיי בעסער, שטילער און פריינדליכער.

ליידי העלענא האט איהם אנגעקוקט מיט בעוואונדערונג. זיא האט עס געהערט צום ערשטען מאל, אז אין אויסטראליען געשעהן אזעלכע וואונדער.

— וויא קענט איהר עס ערקלערן, פּראָפעסאָר?

— איך קען עס ליידער ניט ערקלערן. איך וויס נור, אז דיא בינען אין אויס־טראליען האבען ניט קיין גיפט און בייסען ניט. מען האָט געבראַכט בינען פון איי־ראָפּאָ, ווייל דיא ווילדע אויסטראלישע בינען גיבען זעהר ווענינ האניג. דיא אייראָ־פּעאישע בינען זיינען זעהר גוט געראָטהען. זיי האבען זיך שטארק פערמעהרט און גיבען זעהר פיעל האניג. זיי האבען אבער אויך פערלארען זייער גיפט און בייסען ניט. — קוקט אייך צו צו דיא אָקסען און צו דיא פערד אין אויסטראליען און איהר וועט זעהן,

אז זיי זיינען שטילער, רוהיגער און ניט אזוי ווילד, ווי אין אנאנדער לאנד.
—נאך מעהר, אייזען אויף דער לופט ווערט דא ניט פעררּאסט. די טרוקענע, געזונדע, שטארקע לופט אין אויסטראליען מאכט יעדער זאך ווייס און ריין. מעטאלען, ליינוואנד און דער כאראקטער פון מענשען און טהיערע ווערען ווייס ריין אין אויסטראליען.

— דאס איז ווירקליך א וואונדער, האט ליידי העלענא געזאגט. דאס איז ווירקליך דאס גרעסטע וואונדער אין אויסטראליען.

דעם אנדערן טאג זיינען זיי ווייטער געפאהרען און עס האט זיי גאר ניט פאסירט. אויף דער נאכט זיינען זיי צוגעפאהרען צו א וואלד און האבען בעשלאסען דארט צו נעכטיגען. עס איז געווען ווארם און שעהן. מען האט אויסגעשפאנט די אקסען און זיי געלאזען זיך פאסען אין גראז. מען איז געזעסען און גערעדט ביז שפעט אין דער נאכט. פלוצלונג האבען זיי דערהערט, אז מען לאכט ערגעץ איבער זייערע קעפ. אלע האבען זיך דערשראקען: ווער זאל עס לאכען פון זיי?

— אט האט איהר א וואונדער פון אויסטראליען, האט געזאגט דער פראפעסאר רוהיג: דאס איז דער לאך פויגעל. ער האט געוויס א נעסט אין א בוים איבער אונזערע קעפ.

יעצט האבען זיך אלע צוגעהערט. דאס איז געווען ווירקליך א גאנץ בעזאנדערעס לאכען. עס האט זיך אויסגעוויזען, אז מען קיצעלט איינעם זעהר שטארק און ער מוז לאכען. באלד אבער האט זיי איבערראשט עפעס אנדערש. מען האט דערהערט ערגעץ ווייט אין וואלד דאס קלינגען פון א גלאק.

— זאל זיין דא ערגעץ א קירכע דא אין וואלד? האט דער מאיאר געפרעגט.

— ניין, מיין ליעבער מאיאר, דאס קלינגט דער גלאקען פויגעל. דא האט איהר א צווייטע וואונדער פון אויסטראליען. א פויגעל קלינגט פונקט, ווי דער גלאק פון א קירכע. אבער ווארט! דאס איז ערשט אן אנפאנג, איהר וועט נאך זעהען גרעסערע וואונדער.

די נאכט איז פערגאנגען רוהיג. מען איז געשלאפען אין דרויסען אויף דער פרייער לופט. די ריינע, פרישע און געזונדע לופט האט אלעמען דערקוויקט. מען איז אויפגעשטאנען אין דער פריה פריש און מונטער.

10טעם קאפיטעל.

א ס י ב ה.

מונטער און פרעהליך איז געגאנגען די רייזע ווייטער דעם אנדערן טאג, דעם צווייטען פעברואר. דער טאג איז געווען זעהר א הייסער. די זון האט געברענט. זיי זיינען צוואר געפאהרען אין א וואלד, די אייקאליפטוסביימער אבער מאכען קיין שאטען ניט. געגען מיטאג איז לארד גלענארוואן געווארען זעהר דורשטיג. ווי אויף צו להכעיס, איז אין דער גאנצער געגענד ניט געווען קיין טייך, קיין ברונען, קיין אזירא (זעע). ליידי העלענא איז אויך געווארען דורשטיג און האט געזאגט שטילערהייט:

— אך, וואו נעהמט מען אביסעל וואסער?

זיי האבען צוואר געהאט מיט זיך וויין. ער איז אבער געווארען ווארם און מיט ווארעמען וויין קען מען דעם דורשט ניט שטילען.

— איך וועל אייך שאפען וואסער, האט דער פראפעסאר געזאגט.

— וואו וועט איהר געהמען וואסער אין דיעזער טרוקענער, פערברענ־טער געגענד? האט ליידי העלענא געפרעגט פערוואונדערט.

— איך וועל אייך שוין שאפען, האט דער פראפעסאר געענטפערט און איז אוועקגעגאנגען אין וואלד.

עס איז פערגאנגען א גערוימע צייט און מען האט דעם פראפעסאר ניט געהערט און ניט געזעהען. פלוצלונג האט מען געהערט שרייען:

— ליידי העלענא! לארד גלענארוואן! וואסער! איך האב וואסער!

מען האט געמיינט, אז ער האט ערגעץ אויסגעפונען א ברונען אדער א קוואל און אלע זיינען געלאפען צו דעם ארט, וואו דער פראפעסאר איז גע־שטאנען. ווי גרויס איז געווען זייער ערשטוינונג, ווען זיי זיינען צוגעקומען און האבען ניט געזעהן, ניט קיין ברונען, ניט קיין קוואל, ניט קיין טראפען וואסער. דער פראפעסאר איז געשטאנען לעבען א זאנדערבארען בוים, וועל־כער איז אונטען געווען גאנץ דיק, אויבען אבער פון די הויך פון א מענשען, איז ער געווארען אלץ שמעלער און שמעלער. דער בוים האט אויסגעזעהן, ווי א גרויסע פלאש. ער איז נאך געווען אזוי עהנליך צו א פלאש, ווייל ער איז אונטען געווען גאנץ גלאט, נור אויבען האט ער געהאט א קרוין פון בלעטער.

— וואו איז אייער וואסער? האט ליידי העלענא געפרעגט. — איהר האט אונז אפגענארט, פראפעסאר!

דער פראפעסאר האט גאר ניט געענטפערט. ער האט ארויסגענומען פון בוים א שטיק קארע (רינדע) גרויס ווי א גלאז און האט געוויזען ליידי הע־לענא. דער בוים איז אינעווייניג געווען פול מיט וואסער. ליידי העלענא האט אנגעשעפט א גלאז און האט עס אויסגעטרונקען מיט פערגניגען. דאס וואסער איז געווען קלאר, קאלט און געשמאק. לארד גלענארוואן און דער מאיאר הא־בען אויך פערזוכט דאס וואסער און זיי האבען זיך גאר דערקוויקט.

— וואס איז דאס, פראפעסאר? האט ליידי העלענא געפרעגט, ווען אלע האבען זיך אנגעטרונקען. — פון וואנען האט איהר געוואוסט, אז אין דיעזען בוים איז דא א קוואל וואסער?

— ווייל איך האב געלערענט געאגראפיע, מיליידי, האט דער פראפע־סאר געענטפערט שטאלץ. מיינט ניט, אז אין דיעזען בוים איז דא א קוואל. — דאס איז אזא סארט בוים. ער הייסט דער פלאשענבוים. **Bottle tree**. און איז איינער פון די וואונדער פון אויסטראליען. ער זויגט אויס דאס וואסער פון דער ערד, און זאמעלט עס אן אין דערמיט, וואו ער איז אויסגעהוילט. אין אזא בוים קען מען אמאל געפינען צוואנציג גאלאן וואסער.

די ווילדע פון אויסטראליען ווייסען, ווי צו שעטצען דיעזען בוים. ער איז ביי זיי „טאבו,” הייליג. מען טאר ניט גראבען ערד ארום איהם. מען טאר ניט קלעטערען אויף איהם. מען טאר קיין בלעטעלע פון איהם ניט אפרייסען. נור, ווען מען איז דורשטיג, שניידעט מען אויס א שטיקעל פון זיין גראבער קארע (רינדע) מען טרינקט

זיך אן און מען לענט ווידער צו דאס שטיקעל קארע אויף איהר ארט. זיא ווערט באלד פערוואקסען.

— בראַוואָ, פּראָפעסאָר! בראַווא! האט דער מאיאָר אויסגערופען. יעצט גלויב איך אייך, אז אויסטראַליען איז א וואונדער לאַנד.

דערפרישט מיטן קאלטען, פרישען וואסער פון׳ם פלאשענבוים, זיינען אונזערע רייזענדע ווייטער געפאהרען. גענען פיער אוהר נאך מיטאג האט ראָבערט גראנט אנגעטראפען אזעלטזאמעס טהיער. ער האט זיך דערשראָקען. אזא ווילדע זאך האט ער נאך קיין מאל נים געזעהן. דער גאנצער קערפּער איז געווען בעדעקט מיט נאדלען, אדער שפּיעזלעך. עס האט געהאט גאנץ קליינע פיסעלעך און א שנאבעל פון א פוי־געל. פון׳ם שנאבעל האט ארויסגעשטעקט א דינע לאנגע צונג. ראָבערט האט אנגע־הויבען צו שרייען און צו רופען, ווען ער האט דערזעהן דיעזעס ווילדע, משונה׳דיגע בעשעפעניש. לארד גלענארוואן, דער פּראָפעסאָר און דער מאיאר זיינען באלד צוגע־לאפען צו איהם. ווען לארד גלענארוואן האט דערזעהן דאס טהיער, איז ער אפּגע־שפּרונגען מיט שרעק.

— שרעקט אייך נים, מילאָרד! האט דער פּראפעסאר געזאגט, דאס איז א עכידנא. עס טהוט גאר נים. עס ערנעהרט זיך פון אמייזען (מוראשקעס). ווען עס בעגעגענט א הויפען פון אמייזען, שטעקט עס אריין זיין לאנגע קלעבעדיגע צונג צווישען דיא אמייזען, וועלכע קלעפּען זיך אהן אן צונג. דאס איז זיין איינציגע שפּייז. ווייטער טהוט עס קיינעם קיין שלעכטס נים.

— עס איז אבער שרעקליך צו קוקען דארויף! האט לארד גלענארוואן אויס־גערופען.

— מילארד! האט דער פּראפעסאר געזאגט ערנסט. אין דער נאטור איז ניטא קיין שרעקליכע, קיין אבשייליכע און קיין מיאוסע בעשעפעניש. אלעס, וואס איז דאָ אויף דער וועלט, איז שעהן און גוט. יעדעס האט זיין פּלאץ און טהוט גוט זיין פּפליכט. :אר דער מענש איז שלעכט, ער איז דער ערגסטער פון אלע בעשעפענישען.

ווען זיי זיינען אזוי געשטאנען און גערעדט, האט קאפּיטאן פאררארגוט דערזעהן ערגעץ ווייט א הויבען זייל פון רויך. ער האט עס געוויעזען דעם פּראפעסאר און לארד גלענארוואן. דא אבער האט שוין דער פּראפעסאר אויך גאר נים געקענט ערקלערען. ער האט נים געוואוסט, וואס דאס איז. דאס האט אייערטאן ערקלערט.

— דאס טרייבט מען א העערדע (סטאַדאָ) קיה, אקסען און שעפּסען, האט ער געזאגט. עס מוז דארט זיין עטליכע טויזענד שטיק. זיי געהן אויפ׳ן אויסגעטריקנטען באדען און מאכען אן א שטויב. פון דער ווייטען ווייזט זיך עס אויס, אז עס איז א רויך

ער איז געווען בעסער בעקאנט מיט אויסטראליען, אלס דער געלערנטער פּאגא־נעל. אזא זאך האט ער שוין בעסער ערקלערט פון׳ם פּראפּעסאר.

עס איז פערגאנגען א פערטיל שטונדע און מען האט דערהערט א ברומען, מע־קען און בלעקען, אז עס איז געווען פערטויבט צו ווערן. דיא בהמות זיינען געקומען נע־העגטער, דער שטויב איז געווארען גרעסער. עס איז געווארען פינסטער. פּלוצלונג איז

ארויס פוקים וואלקען שטויב א רייטער אויף א פערד. דאס איז געווען דער הויפט פיהרער פון דיעזער פיסיגער ארמעע. לארד גלענארוואן איז איהם ענטגעגען געריטען און האט איהם בעגריסט.

דער מאן האט איהם אויפגענומען גאנץ פריינדליך און האט איהם דערצעהלט, אז דיא גאנצע העערדע געהערט צו איהם און נאך צוויי שותפים. זיי האבען דא מעהר אלס צוועלף טויזענד שטיק בהמות. זיי האבען זיי געקויפט אין דיא אסט פראווינצען, וואו דיא בהמות זיינען זעהר ביליג און טרייבען זיי קיין מעלבורן, וואו זיי האפען צו מאכען א גוטעס געשעפט. עס שטעהט צו פערדיענען ביז 8 דאלאר אויף יעדען אָקס און צעהן שיללינג אויף יעדען שעפס. אבער איידער מען ברענגט אזא ארמעע אויפ'ן ארט, וויא פיעל שוועריגקייטען, וויא פיעל הארטע און שווערע ארבייט קאָסט עס!

— מיר פערדיענען טאקע זעהר גוט, האט דער פיהרער געזאגט, אבער מיר פערדיענען עס זעהר עהרליך. מיר ארבייטען שווער און ביטער אויף דעם געלד, וואס מיר פערדיענען. דריי מאנאטע האט געדויערט דיא רייזע אהין, אין פארטלאנד ביי, וואו מיר האבען געקויפט דיא בהמות. פיער מאנאטע דארף דויערן דיא רייזע צוריק. איך האב מיט מיר דרייסיג מענשען און 20 הינט. אזא ארמעע פון מעהר אלס צוועלף טויזענד שטיק, איז זעהר שווער צו רעגיערען. מען מוז אויף זיי שטענדיג אכטונג געבען, זיי זאלען זיך נים צו לויפען.

ער האט געוויעזען אונזערע רייזענדע דיא ארדנונג, אין וועלכער ער האלט זיין ארמעע. צו ערשט געהן דיא אָקסען, איינגעטהיילט אין רעגימענטער און באטאליאָנען. דאן קומען דיא קיה. שפעטער קומען דיא שעפסען. דיא אָקסען זיינען זעהר שטאָלץ. זיי וועלען נים עסען דאס גראָז, אויף וועלכער דיא שעפסען זיינען געגאנגען. מען מוז זיי לאזען געהן אין פאראויס. זיי זיינען מיוחסים.

וואונדערבאר איז דאס. מען דארף זיי קיין וועג נים וויזען. זיי געפינען אליין דעם וועג. זיי זובען זיך אויס דיא ערטער, וואו עס וואקסט גוטעס גראָז און עס איז דאָ גענוג וואסער צום טרינקען. געפעלט זיי אן אָרט און זיי בלייבען שטעהן, מוז מען זיך אפשטעלען. עס העלפט נים קיין בייטש, עס העלפען נים דיא הינט. מען מוז זיך אפשטעלען, ביז זיי עסען זיך גוט אָן און רוהען זיך אויס, דאן געהן זיי ווייטער.

ווען מען געהט אויף פעלדער, איז עס נאך גאנץ גוט. דיא ארמעע האלט זיך אין ארדנונג. קוים קומט מען אבער אין א וואלד, דאן הערט דיא ארדנונג אויף. קיה, אָקסען, שעפסען און פערד מישען זיך אויס און מען מוז קוקען מיט צעהן אויגען, זיי זאלען זיך נים צולויפען אדער איינינע זאלען נים פערפאלען ווערן.

גוט איז נאך, ווען עס איז שעהנעס וועטער. קוים אבער געהט א רעגען און עס הייבט אן צו דונערן און צו בליצען, דערשרעקען זיך דיא בהמות און הויבען אָן צו לויפען וויא וואהנזיניגע. דאן האט מען א שווערע, הארטע ארבייט זיי צוזאמען צו האלטען.

נאך ערגער איז, ווען מען קומט צו א טייך און מען דארף איהם אריבערגעהן. דאן האט מען צרות אויפ'ן פוד. אמאל ווילען דיא אָקסען נים געהן איבערן וואסער,

מען מעג זיי דער'הרג'ענען, זיי ווילען ניט. אמאל געהען די אקסען אריבער און די שעפסען ווילען ניט גיהן. מען מוז שלעפען. זיי צולויפען זיך.

לארד גלענארוואן איז געוועזן העכסט צופריעדען, וואס ער האט בעגע־גענט די אקסען טרייבער. ער האט זיך אביסעל בעקענט מיט אויסטראליען. ער האט אבשיעד גענומען פון'ם אקסען־טרייבער, האט איהם געוואונשען גליק און איז ווייטער געפאהרען.

געגען אבענד זיינען זיי געקומען צו א גרויסען טייך מיט'ן נאמען ווי־מערא. איבער'ן טייך איז ניט געווען קיין בריק, קיין פאראם, קיין פעררי. מען האט געמוזט אריבערפאהרען דעם טייך. אזוי ווי מען האט אבער ניט געקענט וויסען, ווי טיעף דער טייך איז, האט מען בעשלאסען, מען זאל אי־בערנעכטיגען אויפ'ן ארט און מארגען פריה זאל מען אויסזוכען אן ארט, וואו דער טייך איז ניט טיעף, און מען זאל איהם אריבערפאהרען — די מענער אויף זייערע פערד און די דאמען אין זייער וואגען.

אין דער פריה איז אייערטאן געגאנגען זוכען אן ארט, וואו דאס וואסער איז ניט טיעף. ער האט אויך באלד געפונען אזא ארט. לארד גלענארוואן האט געפרעגט אייערטאן, אויב עס איז ניטא קיין געפאהר, אויב עס וואלט ניט גלייכער געווען, אז די דאמען זאלען זיך זעצען אויף די פערד?

— אה, ניין! די דאמען מעגען רוהיג זיצען אין וואגען. עס איז קיין גע־פאהר ניטא.

מען איז ארייננעפאהרען אין טייך. די מענער זיינען געפאהרען פון ביידע זייטען פון'ם וואגען. אין דער מיט טייך זיינען די אקסען אריינגע־קראכען אין א לאך, דער וואגען האט זיך אנגעבויגען. די דאמען זיינען שיעור ניט ארויסגעפאלען. אייערטאן איז באלד אריינגעשפרונגען אין וואסער און האט זיך בעמיהט אויסצוגלייכען דעם וואגען. עס איז איהם צוואר געלונגען, אבער עס האט עפעס א שטארקען קנאק געטהאן. — עפעס האט זיך צובראכען. קאפיטאן פאררגאנוט און דער מאיאר האבען געהאלפען אייערטאנען אויסצוגלייכען דעם וואגען. מען איז ענדליך אריבערגעפאהרען דעם טייך.

ווען מען איז געקומען פון דער אנדערער זייט טייך, האט מען ערשט דערזעהן, וואס עס האט אזוי געקנאקט. אן אקס האט זיך צובראכען, דער סווארען — א גראב שטיק אייזען, וועלכעס האלט די אקס — האט זיך איינ־געבויגען. — מען קען ווייטער ניט פאהרען.

וואס טהוט מען יעצט? וואו נעהמט מען א שמיד, ער זאל צורעכט מא־כען די אקס? — אייערטאן האט געזאגט, אז ער וועט געהן ברענגען א שמיד.

— אבער ווי לאנג וועט עס דויערן? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. ווי פיעל צייט דארף עס נעהמען, ביז איהר וועט קומען צוריק מיט א שמיד?

— פופצעהן ביז אכצעהן שטונדען, האט אייערטאן געענטפערט.

— אלזא, געהט און קומט באלד צוריק. מיר וועלען זיך דערווייל אויס־רוהען.

אייערטאן האט גענומען א פערד, האט זיך אויפגעזעצט אויף איהם און איז אוועקגעפאהרען.

11טעס קאפיטעל.

אן אונגליק אדער א פערברעכען.

דעם מאיאר איז ניט געפעלען, וואס אייערטאן איז פון זיי אוועקגע־ פאהרען. איהם איז ניט געפעלען, וואס אייערטאן האט אלעמען פערזיכערט, אז דאס וואסער אין טייך איז ניט טיעף און פלוצלונג אין דער מיט טייך האט זיך ארויסגעוויעזען, אז דאס וואסער איז טיעף. איהם איז ניט געפעלען, וואס די אקס האט זיך פלוצלונג אויף אזא זאנדערבארער ארט צובראכען. ער האט אבער קיינעם ניט געזאגט, אז איהם געפעלט ניט אייערטאן.

לארד גלענארוואן איז נור געווען אונגעדולדיג. ער האט געוואלט, אז אייערטאן זאל באלד קומען צוריק. מען זאל צורעכט מאכען דעם וואגען און מען זאל ווייטער פאהרען.

אבער אזוי ווי אייערטאן האט געזאגט, אזוי איז געווען. דעם אנדערן טאג איז ער צוריקגעקומען און האט געבראכט מיט זיך א שמיעד. דער שמיעד האט צוואר אויסגעוויעזען עפעס זאנדערבאר. ער האט אויסגעוויעזען זעהר ווילד און איז געווען שטארק פערוואקסען און פערווילדערט. דער פראפעסאר האט א ציטער געטהאן, ווען ער האט איהם דערזעהן. דער מאיאר האט אויף איהם ניט געקענט קוקען. אבער ווען מען געהט עס אן, ווי דער שמיעד זעהט אויס? מען דארף זיין ארבייט, ווייטער גאר ניט.

ער האט זיך באלד גענומען צו דער ארבייט און מען האט געזעהן, אז ער פערשטעהט זיין ארבייט. דער מאיאר האט געזעהן, אז דער ארים פון'ם שמיעד איז געווען, ווי איינגעקארבט, אדער איינגעשניטען. עס איז איהם גע־ ווען א וואונדער, ווי קומט צו א געוועהנליכען שמיעד אזא זאנדערבארע וואונד. דאס קען נור קומען פון טראגען א לאנגע צייט א שווערע קייט אויפ'ן ארים. ער האט געפרעגט דעם שמיעד, וואס דאס איז און פון וואנען דאס קומט. דער שמיעד אבער האט איהם ניט געענטפערט און האט ווייטער גע־ ארבייט. דער שמיעד האט פיינט געהאט צו רעדען.

עס האט געדויערט א פאאר שטונדען און דער וואגען איז געווען פער־ טיג. לארד גלענארוואן האט בעצאהלט דעם שמיעד זעהר עהרליך. דער שמיעד האט זאגאר ניט געדאנקט און איז זיך אוועקגעגאנגען.

קוים איז דער וואגען געווען פערטיג, האט מען זיך ווייטער געלאזען אין וועג. מען איז געפאהרען א גאנצען טאג אהן יעדע שטערונג. דעם אנדערן טאג איז מען געקומען צו א שטעדטעל מיט'ן נאמען קאריסברוק. אייערטאן האט געראטהען, מען זאל ניט אריינפאהרען אין שטעדטעל.

— עס וועט פערנעהמען צופיעל צייט, האט ער געזאגט. ווען מען פאהרט אריין אין שטעדטעל, מוז מען פארפאהרען אין א האטעל. עס ווילט זיך אויסרוהען אויף א בעט. מען וויל אנקוקען דאס שטעדטעל. אזוי פער־ ליערט מען צייט.

לארד גלענארוואן איז געווען מיט איהם איינפערשטאנדען. דער פראפעסאר אבער האט בשום אופן ניט געוואלט צוגעבען, ווייל ער איז געווען נייגעריג. ער האט געוואלט זעהן דאס שטעדטעל. עס איז געבליעבען,

אז דער פּראָפעסאר זאל ארייגפאהרען קיין קאריסברוק און דיא גאנצע פּארטיע זאל פאָהרען לאנגזאם ווייטער.

דער פּראָפעסאר האט מיט זיך גענומען דעם קליינעם ראבערט גראנט און איז אריינגעפאהרען אין שטעדטעל. ער איז אבער באלד צוריקגעקומען. עס איז דארט ניט געווען וואס צו זעהן. אין שטעדטעל האט זיך צוואר זעהר געראשט. ניט ווייט פון שטעדטעל איז געווען א פעלד, וואו מען האט געגראָבען גאָלד. יעדער אין שטעדטעל איז געווען שטארק בעשעפטיגט. מען האט געקויפט און פערקויפט. קיינער האט זיך ניט אומגעקוקט אויף׳ן פּראפעסאר מיט זיין בעגלייטער. זיי האבען דאהער באלד אָנגעיאָגט דיא גאנצע פּארטיע און זיינען מיט זיי ווייטער געפאָהרען.

איינינע הונדערט מייל פון קאריסברוק געפינט זיך א בערגיגע געגענד מיט׳ן נאמען מאונט אלכסנדר. דארט האט מען געפונען זעהר פיעל גאלד. טויזענדער מענשען האבען זיך געצויגען אהין צו גראבען גאלד. דיא רעגיערונג האט בעשלאסען צו בויען איין אייזענבאהן פון קאריסברוק ביז מאונאט אלכסנדר. א גרויסער טהייל פון דיעזער באהן איז שוין געווען פערטיג און מען איז שוין געפאהרען אויף איהר.

אונזערע רייזענדע האבען געדארפט אריבערפאהרען דיעזע אייזענבאהן ליניע. זיי האבען געמוזט זאגאר אנלעגען אביסעל וועג אום זיא אריבערצופאהרען, ווייל דיעזער וועג פיהרט איבער א בריק איבערן גרויסען טייך, מורריי. דאס איז דיא איינציגע בריק אין יענע געגענד.

ווען זיי זיינען צוגעקומען אויף א מייל דיא ווייט פון דער בריק, האבען זיי גע־הערט א שרעקליכעס פייפען פון לאקאמאטיווען, מענשען זיינען געלאפען פון אלע זייטען, האבען גערעדט, געשריען, געוויינט און געבראכען דיא הענד. לארד גלענארוואָן מיט זיינע מענשען האבען פערשטאנען, אז דא איז געשעהן עפּעס אונגעוועהנליכעס. זיי האבען געגעבען זייערע פערד דיא שפּארען און זיינען צוגעלאפען צו דער בריק.

א שרעקליכע, שוידערהאפטע סצענע האט זיך זיי פאָרגעשטעלט. דיא בריק איז אין דערמיט געווען צו בראכען. צעהן וואגאָנעס מיט׳ן לאקאמאטיוו זיינען געלעגען אין וואסער. דער עלפטער איז געבליעבען הענגען אין דער לופט. דער גאנצער טייך איז געווען פול מיט שטיקער וואגאָנעס, באגאזש און צווישען זיי זיינען געשוואומען פערבלוטיגטע גליעדער פון מענשען. דיא צעהן וואגאָנעס זיינען געווען פול מיט פּאסא־זשירען. דיא בריק האט זיך איינגעבראכען פּונקט אין דערמיט טייך.

וויאפיעל מענשען זיינען אומגעקומען? וויאפיעל פּאסאזשירען זיינען דאמאלס געווען אין דיא וואגאָנעס?

דאס האט קיינער ניט געקענט וויסען. — דיא פּאסאזשירען פון עלפטען וואַגאָן זיינען צוערשט געבליעבען זיצען, וויא פערשטיינער פאר שרעק. דאן האבען זיי זיך אנגעהויבען צו רייסען צו דער טהיר פון׳ם וואגאָן, עס איז געווארען א געדרענג און א געשלעג, אז איינינע פּאסאזשירען זיינען דערביי דערהרגעט געווארען. זייערע טוידטע קערפּער זיינען געלעגען צו־ווארפען ארום דעם איינציגען, איבערגעבליעבענעם וואגאָן.

לארד גלענארוואָן, דער פּראָפעסאָר, דער מאיאָר און דער קאפּיטאן פּארראגוט

האָבען געציטערט, ווען זיי האָבען דערזעהן דיא שרעקליכע סצענע. דאָס אונגליק איז געווען געשעהן מיט אַ פּאָר שטונדען צוריק, ווייל מען האָט שוין דערפון געוואוסט אין דער געגענד אַרום און פון אַלע זייטען זיינען אָנגעקומען מענשען זעהן, פרעגען, העלפען און רעטען.

— דיא בריק איז געווען שלעכט געבויט, זיא האָט ניט געקענט אויסהאַלטען דיא שווערע משא פון'ם צוג און האָט זיך איינגעבראָכען, האָט געזאָגט איינער.

— ניין, האָט זיך אָפּגערופען אַנאַנדערער, מען האָט דיא בריק ניט צונעשלאָסען. דער צוג איז אָנגעקומען און איז אַריינגעפאַלען אין וואַסער.

לאָרד גלענאַרוואָן מיט זיין פּאַרטיע האָבען זיך אומיסטען צוגעהערט, וואָס מען רעדט וועגען דיזעס שרעקליכע אונגליק.

דיא בריק איז ווירקליך געווען אַ צוג בריק. זיא פלעגט זיך עפענען אום דורכ־צולאָזען שיפען און, ווען דיא שיפען פלעגען דורכגעהן, פלעג.ט זיא זיך ווידער פערמאַכען.

באַלד איז אנגעקומען דער גובערנאַטאר פון דער פּראָווינץ מיט'ן פּראָקוראָר, מיט דאָקטוירים, מיט אמבולאַנס וועגען, מיט אַ גאַנצע אַרמעע פון מענשען און פּאָליצייט אום צו העלפען דיא פערוואונדעטע און אויסצופאָרשען, וויא אזוי דאָס אונגליק איז געשעהן און ווער עס איז שולדיג.

לאָרד גלענאַרוואָן האָט זיך פאָרגעשטעלט פאַרן גובערנאַטאר און פאַרן שעף פון דער פּאָליציי.

— וואָס פאַר אַ שרעקליכעס אונגליק! האָט געזאָגט לאָרד גלענאַרוואָן צום גובערנאַטאָר. וויא אזוי איז מען אזוי אונפאָרזיכטיג? וויא אזוי האָלט מען ניט גענוג מענשען, אז מען זאָל אָפּהיטען צו פערשליעסען דיא בריק יעדעס מאָל, ווען דיא שיפען געהן דורך? וויא אזוי שטעלט מען ניט אַ גוטע וואַך אָפּצוהיטען אזא בריק?

— אָן אונגליק איז עס נעווים, האָט דער גובערנאַטאָר געזאָגט. ליידער, איז עס נאָך ערגער אַלס אָן אונגליק — עס איז אַ פערברעכען!

לאָרד גלענאַרוואָן האָט איהם אָנגעקוקט מיט שטוינען.

— איך פערשטעה אייך ניט, מיין העררּ, האָט ער איהם געזאָגט. וואָס הייסט, עס איז אַ פאַר ברעכען?

— אונזערע פאָרשונגען און אונטערזוכונג האָט אַרויסגעוויזען, אז מען האָט אומיסטען געעפענט דיא בריק. דיא וואַכען קענען ניט שולדיג זיין, ווייל מען האָט זיי געפונען טוידט. אויפ'ן לעצטען איבערגעבליעבענעם וואַגאָן זיינען אָנגעפאַלען רויבער און האָבען גערויבט, וואָס זיי האָבען געקענט. אָנפאַנגס האָט מען געמיינט, אז דיא פּאַסאַזשירען פון לעצטען וואַגאָן זיינען פאַר שרעק געלאָפען צו דער טהיר, האָבען זיך געדרענגט און דאַדורך זיינען פיעלע דערהרגעט געוואָרען. מיר האָבען זיך אָבער איבער־צייגט, אז רויבער זיינען אויף זיי אָנגעפאַלען און האָבען זיי געטוידטעט.

— ווער זאָלען זיין דיא שענדליכע רויבער, וועלכע זאָלען זיין אזוי אונמענשליך און בעגעהן אזא שרעקליכעס פערברעכען? האָט לאָרד גלענאַרוואָן געפרעגט.

— עס זיינען דאָ מענשען, וועלכע קומען קיין אויסטראַליען אויף דיא שיפען פון דער קעניגין אָהן אַ שיפס־קאַרטע, האָט דער גובערנאַטאָר געענטפערט.

— די פערשיקטע, די קאטארזשניקעס! האט אויסגערופען דער פראָ־ פעסאָר.

זשניקעס? האט לאָרד גלענאַרוואַן געפרעגט.

— אָבער אין דער פראָווינץ וויקטאָריא זיינען דאָך ניטאָ קיין קאטאָר־

— זיי קומען פון אַנאַנדער פראָווינץ, האָט דער גובערנאַטאָר גענעמ־ פערט. בעזאָנדערס געפעהרליך זיינען די פרישע, — די, וואס זיינען ערשט אָנגעקומען. זיי אַנטלויפען זעהר אָפט, לויפען ארום אין די וועלדער און מאַ־ כען אמאָל גאַנצע געגענדען ניט זיכער.

אונטערדעסען איז אָנגעקומען דער וואָגען מיט ליידי העלענאַ, מערי גראַנט און מיט אלבינעט. לאָרד גלענאַרוואָן האָט געוואָלט פערהיטען, אז די דאַמען זאָלען ניט זעהן די שרעקליכע, שוידערהאַפטע סצענע. ער האָט גע־ הייסען פאָהרען ווייטער. און האָט דערצעהלט ליידי העלענאַ, אז עס האָט פאַסירט איין אייזענבאַהן אונגליק. ער האָט איהר אָבער ניט דערצעהלט, ניט ווי גרויס דאס אונגליק איז, ניט ווער עס איז שולדיג אין דעם אונגליק. ער האָט געהייסען שנעל פאָהרען ווייטער.

מען איז אָוועקגעפאָהרען אַ פאָאָר מייל און מען איז צוגעקומען צו א קליינעם וועלדעל. ליידי העלענאַ האָט געבעטען, מען זאָל זיך אָפּשטעלען. דאס וועלדעל איז ווירקליך געווען א וואונדער, וועלכעס איז ווערטה געווען, מען זאָל עס בעטראַכטען. עס איז געווען בעדעקט מיט די זעלטענסטע און שעהנסטע בלומען, מיט די זעלטענסטע און שעהנסטע ביימער און ביימע־ לעך. עס איז געווען ווירקליך א גן־עדן. אלעם האָט געבליהט און געשמעקט, אז עס האָט זיך ניט געוואָלט אָוועקגעהן פון דאָרט. נאָך וואונדערבארער איז געווען די אָרדנונג. די ביימער און די בלומען זיינען געשטאַנען אין בייטען. צווישען די בייטען זיינען געווען וועגעלאַך, ווי אין'ם בעסטען פארק אין לאָנדאָן אָדער אין ניו־יאָרק. אויף די בייטען האָבען זיך געוויעזען בערגלעך, אויף וועלכע עס האָבען געוואַקסען די שעהנסטע בלומען.

— דאס איז ניט קיין ווילדער וואַלד, האָט ליידי העלענאַ געזאָגט. דאס האָבען מענשען געמאַכט. עס קען דאָך ניט זיין, אז די בלומען און ביימער זאָלען וואַקסען אין אַזאַ אָרדנונג. און דאָך איז דאָס ניט קיין פארק. ווער וועט דאָס געהן שפּאַצירען אין אַזאַ ווילדע געגענד?

— איהר האָט רעכט, מיליידי, דאס האָבען מענשען געמאַכט, האָט דער פראָפעסאָר געזאָגט. ווייסט איהר, וואו מיר זיינען? — מיר זיינען אויף א בעערדיגונגס פּלאַץ פון די ווילדע אויסטראַליער. דאָ ליעגען די ביינער פון זייערע עלטערן. זיי היטען זיי אָפּ, פּלאַנצען ביימער און בלומען אויף זייערע קברים און קומען פון צייט צו צייט זיי בעזוכען. ווער ווייס, אויף וויפיעל דורות מיר טרעטען מיט די פיס? — עס איז נאָך אַ וואונדער, וואָס עס גע־ פינט זיך אין אַזאַ גוטע אָרדנונג, וואס רייזענדע און קאָלאָניסטען האָבען עס נאָך ניט צערשטערט, פערניכטעט און אָפּגעווישט.

פּלוצלונג האָט מען געהערט א געשריי: „סטאָפּ!" אלע זיינען צוגעלאָ־ פען זעהן, וואס דאָרט איז. דער פּראָפעסאָר און ליידי העלענאַ זיינען געווען די ערשטע, וועלכע זיינען צוגעקומען צו דעם אָרט, וואו לאָרד גלענאַרוואַן און דער מאַיאָר איז געשטאַנען.

אויפ'ן גראָז אונטער א גרינעם בוים איז געשלאָפען א קינד, א אינגעל

פון א יאָהר אכט. ער איז געווען אָנגעטהאָן אייראָפּעאיש, אבער זיינע שווארצע הענטלעך און זיינע שווארצע, גלייכע האָאר האָבען דייטליך געזאָגט, אז ער איז א ווילדער. ליידי העלענאַ האָט איהם בעטראַכט עטליכע מינוט. זי האָט נאָך קיין ווילדען אויסטראַליער ניט געזעהן. דאס קינד איז געשלאָפען אזוי שטיל און אזוי געשמאַק, אז עס האָט ניט געהערט, אז מענשען שטעהען ארום איהם.

— אָרימעס קינד! האָט אויסגערופען ליידי העלענאַ. ער האָט זיך געוויס פערבלאָנזעט אין וואַלד און וויים ניט, ווי אזוי צו געהן אהיים.

— ניין, האָט געזאָגט דער פּראָפעסאָר. איך מיין, אז ער איז אומיסטען געקומען אהער בעזוכען דעם קבר פון זיינע עלטערן. ער איז מיעד געוואָרען און האָט זיך צוגעלעגט. באַלד וועט ער אויפשטעהן און זיך געהן אהיים.

— אַך! איך וואָלט זעהר געוואָלט מיט איהם רעדען, האָט ראָבערט געזאָגט. איך האָב נאָך קיין מאָל ניט גערעדט מיט קיין ווילדען אויסטראַליער. ווי דענקט איהר, הערר פּראָפעסאָר? רעדט ער ענגליש?

אין דיעזע מינוט האָט זיך דאָס קינד איבערגעקעהרט מיט'ן רוקען ארויף. אלע האָבען געזעהן מיט שטוינען, אז אויף זיין פּלייצע איז צוגעקלעפּט א צעטעל, אויף וועלכען עס איז אָנגעשריעבען מיט גרויסע, דייטליכע בוכשטאַבען:

„טאָלינע

„מען זאָל איהם שיקען קיין עטושקאַ און איבערגעבען דזשעפיר סמיטה פון דער אייזענבאַהן. בעצאָהלט.”

— דאס הייסט עכט אויסטראַליש! האָט אויסגערופען דער פּראָפעסאָר. זיי שיקען איבער א קינד, גלייך, ווי עס וואָלט געווען א קעסטעל אָדער א רענצעל. מען קלעפּט איהם צו א צעטעל אויף דער פּלייצע, מאַכט פון איהם א נומער און — מאַרש! איך האָב געהערט דערפון נאָך אין פּאַריז, איך האָב עס אָבער ניט געוואָלט גלויבען.

— אָרימעס קינד! האָט ליידי העלענאַ געזאָגט. מעגליך, אז ער איז אויך געפאָהרען מיט'ן צוג, וועלכער איז פעראונגליקט געוואָרען? מעגליך, אז זיינע עלטערן זיינען דער'הרג'ט געוואָרען, ווען די בריק האָט זיך איינגעבראָכען?

— ניין, איך גלויב עס ניט, האָט דער מאַיאָר געזאָגט. ווען ער זאָל געווען פאָהרען מיט זיינע עלטערן, וואָלט מען איהם ניט געווען צוגעקלעפּט א צעטעל צו דער פּלייצע.

— ער כאַפּט זיך אויף! האָט ראָבערט אויסגערופען. ער שטעהט אויף!

און ווירקליך, דאָס קינד האָט געעפענט די אויגען, האָט דערזעהן די מענשען, וועלכע זיינען געשטאַנען ארום איהם און האָט זיך דערשראָקען.

— רעדסטו ענגליש? האָט איהם ליידי העלענאַ געפרעגט.

— איך רעד ענגליש, האָט דאס קינד געענטפערט.

— ווי הייסט דו, באָי?

— איך הייס טאָלינע.

— פון וואַנען קומסט דו?

— איך פאָהר פון מעלבורן.

— ביסט דוא געפאהרען אויף דעמזעלבען צוג, וועלבען עס האט זיך געטראפען דאס אונגליק?

— יא, איך בין אויך געפאהרען אויף דעמזעלבען צוג. איך בין געזעסען אין לעצטען וואגאן און בין באלד ארויסגעשפרונגען דורך א פענסטער.

— אלזא, וואוהין געהסט דוא יעצט?

— צו מיין פאטער און מוטער אין לאכלאן.

— וואו איז ערגעץ לאכלאן? האט לאָרד גלענארוואן געפרעגט דעם פּראָפעסאָר.

דער פּראָפעסאָר האט ניט געוואוסט, וואס צו ענטפערן. דאס קינד האט אנגע־רופען דעם ארט, וואו זיינע עלטערן וואינען אויף אויסטראַליש.

דיא קורצע ערצעהלונג פון דעם קינד פון א ווילדען אויסטראַליער האט אלעמען אזוי אינטערעסירט, אז אלע האבען זיך ארומגעזעצט ארום איהם און האבען איהם אנגעהויבען צו פערשיטען מיט פראגען. בעזאנדערס פעראינטערעסירט איז געווען ראָ־בערט גראנט. דער קליינער ווילדער האט איהם גערופען ברודער. עס איז געבליעבען, מען זאל דארט נעכטיגען. מען האט אויסגעשפאנט דיא אקסען, אפגעזאטעלט דיא פערד און אַלבינעט האט באלד געמאכט א מיטאג. דער קליינער ווילדער איז געווען הונגעריג און ראָבערט גראנט האט איהם יעדעס מאל אונטערגערוקט דאס בעסטע, וואס ער האט נור געקענט קריעגען.

טאלינע האט דערצעהלט, וויא אזוי ער איז געקומען קיין מעלבורן. זיינע עלטערן און זיין פאלק וואינען אין א וואלד, וועלבער הייסט לאכלאן. זיי גענעהרען זיך פון דער יאגד און פון פיש, וועלבע זיי פאנגען אין טייך טוררי. דערביי מאבען זיי אייניגע זאכען פון האליץ, וויא הילצערנע שיסעל, לעפעל, טולטערס און אנדערע זאכען. דיעזע ארטיקעל פיהרען זיי קיין מעלבורן פערקויפען.

איין מאל איז צו זיי געקומען אן ענגלישער מיסיאָנער, האט זיי געבראכט אייניגע זאכען פון דער שטאדט און האט זיי געבעטען, זיי זאלען איהם געבען זייערע קינדער. ער וועט מיט זיי לערנען. זיינע עלטערן זיינען געווען זעהר ארים און זיינען געווען צו־פריעדען לויז צו ווערן פון אן איבעריגען עסער. זיי האבען איהם אוועקגעשיקט מיטן מיסיאָנער קיין מעלבורן. פינף יאהר האט טאלינע פערבראכט אין מעלבורן. ער האט זיך דארט אויסגעלערנט ענגליש שרייבען, לעזען און רעדען. מען האט איהם צוגעזאגט, אז מען וועט איהם נאך לערנען. ער האט אבער זעהר שטארק געבענקט א היים. ער האט געוואלט זעהן זיינע עלטערן. דער מיסיאָנער האט איהם צוליעב געטהאן און האט איהם געשיקט א היים אויף א קורצע צייט.

— וועסט דוא נאך צוריק פאהרען קיין מעלבורן? האט איהם ליידי העלענא געפרעגט.

— געוויס! איך וויל נור זעהן מיינע עלטערן און דיא קינדער פון מיין פאלק. איך וויל זיי זאגען, אז דיא ווייסע מענשען זיינען גוט און האבען ליעב זייערע שווארצע ברידער. ווער עס וועט וועלען, דער וועט פאהרען מיט מיר קיין מעלבורן.

— און יואס ווילסט דוא ווערן, ווען דוא וועסט גרויס ווערן? האט ראָבערט געפרעגט.

— איך וויל ווערן א מיסיאנער. איך וועל ארומפאהרען צווישען מיינע שווארצע ברידער און וועל זיי לערנען אלעס, וואס דיא ווייסע מענשען קענען.

דיא איינפאכע ווערטער פון'ם קליינעם ווילדען אויסטראליער האבען געמאכט אויף אלעמען א טיעפען איינדרוק. זיי האבען יעצט פערשטאנען, אז ער מוז זיין עלטער, וויא ער ווייזט אויס. מען האט איהם געפרעגט, וויא אלט ער איז. ער האט אבער אויף דיעזע פראגע ניט געקענט ענטפערן.

— איך ווייס ניט, וויא אלט איך בין, האט ער געזאגט. מיר, אויסטראליערצעהלען ניט דיא יאהרען, וועלכע מיר האבען געלעבט.

מעהר פון אלעמען האט זיך אינטערעסירט אין דעם ווילדען דער פראפעסאר. וואו קען ער האבען נאך אזא געלעגענהייט צו רעדען מיט א קינד פון א ווילדען מענשען? — ער האט זיך צוגערוקט צו איהם, האט איהם א גלעט געטאהן איבערן קאפ און האט איהם אנגעהויבען צו פרעגען.

— זאג מיר, מיין קינד, וואס האסט דוא געלערנט אין מעלבורן?

— איך האב געלערנט דיא ביבעל (תנ"ך), אריטהמעטיק (רעכענען) און געאגראפיע, האט טאלינע געענטפערט.

ביים ווארט „געאגראפיע" איז דער פראפעסאר אויפגעשפרונגען.— געאגראפיע איז דאך זיין וויסענשאפט!

— קענסט דוא גוט געאגראפיע? האט ער איהם געפרעגט.

— אה, יא! איך בין געווען דער ערשטער שילער פון געאגראפיע, האט דער ווילדער געענטפערט. מען האט מיר געגעבען א פרייז (נאגראדא) פאר געאגראפיע.

מיט דיעזע ווערטער האט ער ארויסגענומען פון'ם בוזעם א בוך מיט א רויטען בונד און מיט א גאלדענעם שניט און האט איהם געוויעזען דעם פראפעסאר.

דער פראפעסאר איז געווען אויסער זיך פאר פרייד. — א ווילדער מענש קען געאגראפיע! ער האט ארומגענומען דעם קליינעם ווילדען און האט איהם געקושט אויף ביידע באקען. דער ווילדער האט ניט געקענט פערשטעהן, וואס איז אזוי דיא שמחה מיט דעם ווייסען מענשען, ווען ער האט איהם דערצעהלט, אז ער איז געווען א גוטער שילער אין געאגראפיע. ער האט איהם אנגעקוקט ערשטוינט און דערשראקען. לוידי העלענא האט איהם ערקלערט, אז דיעזער ווייסער מענש איז א פראפעסאר פון געאגראפיע.

— א פראפעסאר פון געאגראפיע? האט אויסגערופען דער ווילדער און האט זיך צו געקוקט צום פראפעסאר מיט א בעזאנדערער אכטונג.

דיא ווילדע מענשען האבען זעהר ליעב געאגראפיע. דאס איז זייער ליעבלינג וויסענשאפט. זיי זיינען זעהר נייגיעריג צו וויסען, וואס עס טהוט זיך אויף דער וועלט. קיין זאך אינטערעסירט זיי ניט אזוי שטארק, אלס ווען מען דערצעהלט זיי, אז אויף דער וועלט זיינען נאך דא אנדערע לענדער און אנדערע מענשען.

— פראָפעסאָר! האָט געזאָגט דער מאַיאָר, פּרובירט זיך פערהערן מיט דעם קליינעם געאָגראַף. לאָמיר זעהן, ווער פון אייך ביידען קען בעסער געאָגראַ־פיע. — איך האָב מורא, אז איהר זאלט אונז ניט פערשעהמען.

אלע האָבען געלאַכט, עס איז זיי געפעלען דעם מאַיאָרס אידעע. א פראָ־פעסאָר פון געאָגראַפיע פון דער פאַריזער אוניווערזיטעט זאָל זיך פערהערן מיט א ווילדען פון אויסטראַליען אין געאָגראַפיע.

— נו, גוט! האָט געלאַכט דער פּראָפעסאָר. לאָמיר זיך אביסעל פערהערן. „אָג נור, טאָלינע, וויא הייסען דיא פינף טיילען פון דער וועלט?

דער קליינער ווילדער איז אויפגעשטאַנען, האָט זיך געשטעלט פאַרן פראָ־פעסאָר און האָט געענטפערט.

דיא פינף טהיילען פון דער וועלט הייסען: אויסטראַליען, אזיען, אפריקא, אַמעריקא און אייראָפּא.

— גאַנץ ריכטיג. — וואו זיינען מיר יעצט?

— מיר זיינען אין אויסטראַליען, וועלכעס געהערט צו דער ענגלישער קעניגין.

— וועלכע אינזלען געפינען זיך ארום אויסטראַליען און צו ועמען געהערן זיי?

— ארום אויסטראַליען געפינען זיך דיא אינזלען: נייזעלאַנד, טאַסמאַניא און פיעלע אנדערע. אלע געהערען צו דער ענגלישער קעניגין.

— געפינען זיך ניט ארום אויסטראַליען אינזלען, וועלכע געהערן צו אנאַנ־דער לאַנד?

— ניין, האָט געענטפערט דער ווילדער. אלע אינזלען און אלע לענדער געהערן צו דער ענגלישער קעניגין.

— מיר דאַכט אז פיעלע אינזלען געהערן צו פראַנקרייך, האָט דער פּראָ־פעסאָר געזאָגט.

— ניין, האָט דער ווילדער געענטפערט. אלעס געהערט צו דער ענגלישער קעניגין.

דער פּראָפעסאָר איז געוועזן ערשטוינט. וויא איז דאָס מעגליך, אז מען זאָל לערנען מיט קינדער אזוי פאַלש אזא וויסענשאַפט וויא געאָגראַפיע?

— נו, לאָמיר געהן ווייטער. דערצעהל מיר עפּעס פון אזיען.

— אזיען איז א גרויס לאַנד, האָט דער ווילדער געזאָגט. דיא הויפּט־שטאָדט פון אזיען איז קאַלקוטא. זיא געהערט צו דער ענגלישער קעניגין. עס זיינען דאָ אין אזיען נאָך גרויסע שטעדט: באָמביי, מאַדראַס, סינגאַפּאָר, אדען, מאַלאַקא.— אלע געהערן דער ענגלישער קעניגין.

— גוט, מיין קינד! האָט געזאָגט דער פּראָפעסאָר און האָט זיך געביסען דיא ליפּען. כינא איז אויף דער וועלט ניטאָ, סיביר געהערט ניט צו רוסלאַנד, סינגאַפּאָר און טאַנקין געהערן ניט צו פראַנקרייך. — אלעס, אלעס געהערט צו דער ענגלישער קעניגין.

— געוויס! האט געענטפערט דער גוטער שילער פון געאָגראַפיע.

— נו, דערצעהלט מיר עפּעס פון אפריקא.

— אפריקא געהערט אין גאנצען צו דער ענגלישער קעניגין, האט דער גוטער שילער געענטפערט. דיא הויפט שטאדט פון אפריקא הייסט קייפּטאון.

— גוט! האט דער פּראָפעסאָר געלאַכט פאר צרות. עגיפּטען, אַלזשיר, מאראקקא און דיא פארטוגעזישע לענדער זיינען אויף דער וועלט ניטא. — נו, לאמיר עפּעס הערן פון אמעריקא.

— אמעריקא איז איינגעטהיילט אין צוויי טהייל: נאָרד אמעריקא און זיד אמעריקא. נאָרד אמעריקא געהערט צו דער ענגלישער קעניגין. איהר געהערט קאנאדא און דיא פעראייניגטע שטאאטען. אין דיא פעראייניגטע שטאאטען האט דיא ענגלישע קעניגין איינגעזעצט א פרעזידענט מיט'ן נאמען אברהם לינקאלן.

— גרויסארטיג! בראַוואָ! האט אויסגערופען דער פּראָפעסאר. אברהם לינקאלן איז נור א בעאַמטער פון דער ענגלישער קעניגין. — נו, דו האסט רעכט, טאלינע! דוא ביסט ווערט א מעדאַל פאר דיין געאָגראַפיע! — יעצט דערצעהל מיר עפּעס פון אייראפּא. צו וועמען געהערט אייראפּא?

— צו דער ענגלישער קעניגין, האט טאלינע געענטפערט.

ער האט ניט פערשטאַנען, אז דער פּראָפעסאָר לאכט פון איהם. ער האט געזאגט נור, וואס מען האט איהם געלערנט.

— דאס קען איך שוין ניט פערשטעהן, מיין ליעבער טאלינע, האט דער פּראָפעסאר געזאגט. גאַנץ אייראפּא געהערט צו דער ענגלישער קעניגין? — וואו איז רוסלאַנד, דייטשלאנד, פראנקרייך, עסטרייך, שפּאַניען, איטאַליען א. ז. וו.?

— דאס זיינען אלע קליינע לענדער, וועלכע געפינען זיך אונטערן שוץ פון דער ענגלישער קעניגין, האט טאלינע געענטפערט.

— אזוי? — נו, דערצעהל מיר עפּעס פון רוסלאנד. וויא אזוי הייסט דיא הייפּטשטאדט פון רוסלאנד?

— מאסקווא, האט דער קליינער געענטפערט. דארט זיצט א גובערנאטאר פון דער ענגלישער קעניגין. ער הייסט אלעקסאנדער ראָמאַנאָוו.

דא האט זיך שוין דער פּראָפעסאָר ניט געקענט איינהאלטען. ער האט זיך געהאלטען ביי דיא זייטען פאר געלעכטער. דאס קינד האט איהם אנגעקוקט פערוואונדערט. ער האט נעביך ניט פערשטאַנען, וואס איז דא אזעלכעס צום לאַכען.

— זעהט איהר, פּראָפעסאָר, האט דער מאיאר געשפּאַסט, איך האב אייך געזאגט, אז טאלינע קען געאָגראַפיע בעסער פון אייך.

— איהר האט רעכט, מאיאר. אט אזוי לערנט מען געאגראַפיע אין דיא ענגלישע קאלאָניען! אלעס, אלעס, דיא גאנצע וועלט געהערט דער ענגלישער קעניגין. מען דערצעהלט דיא קליינע קינדער אזוי פיעל פון דער ענגלישער קעניגין, אז זיי מיינען, אז דיא ענגלישע קעניגין איז א גאָט, צו וועלכער עס געהערט דיא גאַנצע וועלט. — זאג נור, טאלינע, געהערט דער מאַנד אויך צו דער ענגלישער קעניגין?

— געוויס, געהערט דער מאנד צו דער ענגלישער קעניגין, האט טאלינע געענטפערט.

דער פראָפעסאר האט זיך געמוזט אויפהויבען און אוועקגעהן זיך אויסלאַכען. לארד גלענארוואן אבער האט אנגעהויבען צו זוכען צווישען זיינע ביכער און האט אויסגעפונען אן אלטע געאָגראַפיע. ער האט זיא געגעבען דעם קליינעם ווילדען.

— לעז דיעזעס בוך, טאלינע, האט ער איהם געזאגט. פון דיעזעס בוך וועסט דוא בעסער קענען געאגראַפיע אלס פון דיא ביכער, וועלכע דיא מיסיאָנערן האבען דיך געלערנט. דיין געאגראַפיע איז ניט גאנץ ריכטיג. דיא גאַנצע וועלט געהערט נאך ניט צו ענגלאנד. עס זיינען נאך דא אנדערע לענדער און אנדערע קעניגע.

דער קליינער יונגע האט גענומען דאס בוך, האט עס אנגעהויבען צו לעזען און האט עס אוועקגעלעגט.

— עס איז ניט ריכטיג, האט ער געזאגט. דיא מיסיאנערן האבען מיך אנדערש געלערנט. דיא מיסיאנערן זיינען גוטע מענשען, זיי פערשטעהען בעסער אלס דיעזעס בוך.

ער האט עס דאך צוגענומען און האט עס אריינגעלעגט אין בוזים.

עס איז געווארען שפעט און מען האט זיך געלעגט שלאָפען. ראבערט גראנט האט געוואלט שלאפען מיט זיין נייען פריינד, טאלינע. זיי האבען זיך געלעגט צוזאמען און מען האט זיי ביידען צוגעדעקט מיט א דעק.

אום זעקס אוהר אין דער פריה איז מען אויפגעשטאַנען. מען האט זיך אומגעקוקט. — טאלינע איז פערשוואונדען. מען איז געווען פערוואונדערט, וואו ער האט געקענט אהין קומען. מען האט איהם געזוכט, מען האט אבער פון איהם קיין שפור ניט געפונען. נור ווען ליידי העלענא האט זיך אויפגעחאפט, האט זיא געפונען אויף איהר געלעגער א קראַנץ פון דיא זעלטענסטע בלומען. דער פראָפעסאָר האט געפונען אויף זיין געלעגער דאס בוך איבער געאָגראפיע, וועלכעס לארד גלענארוואן האט נעכטען געגעבען דעם ווילדען.

12טעם קאפיטעל.

אַ וואַרנונג.

עס זיינען ווידער פערגאנגען א פאר טאג, אין וועלכע עס איז גאר נישט פארגעקומען. נאכ'ן רעכנונג פון'ם פראָפעסאר האבען זיי שוין געמאכט האלב וועג. זיי דארפען שוין זיין ניט ווייט פון דעם ארט, וואו דיא בריטאניא איז אונטער געגאנגען. דאָ דארפען זיי שוין בעגעגנען ווילדע, ביי וועלכע זיי וועלען קענען פרעגען, אויב זיי האבען עפעס ניט געהערט פון קאפיטאן גראנט.

אין זייער ארט צו רייזען האבען זיי געמאכט א קליינע ענדערונג. זייט עס האט זיך געטראפען דאס אונגליק אויפ'ן אייזענבאהן און לארד גלענארוואן האט געהערט, אז דאס האבען געטאהן אנטלאָפענע ארעסטאנטען, איז מען געווארען פארזיכטיגער. יעדער פון דער פארטיע האט געטראגען מיט זיך א שארף

געלאָרענע ביקס. מען האט זיך געהאלטען פעסטער צוזאַמען. מען האט קיינעם ניט געלאזען אוועקגעהן פון דער פּאַרטיע. זאָגאַר דעם פּראָפעסאָר האט מען ניט געלאזען שפּאַצירען אין דיא וועלדער, וויא ער פלעגט טהאָן ביז אהער. לאָרד גלענארוואן, דער מאַיאָר און דער קאַפּיטאַן פאַרראַגוט האבען ניט אפּגעטרעטען פון'ם וואגען, וואו דיא דאַמען זיינען געזעסען.

ניט נור אונזערע רייזענדע זיינען געווארען פאָרזיכטיג, זייט עס האט זיך געטראָפען דאס באַהנאונגליק, אלע קאָלאָניסטען און פאַרמער זיינען געווארען פאָרזיכטיג. מען האט אנגעהויבען צו פערמאַכען דיא טהירען ביי נאַכט און ארויסצולאָזען דיא הינט. מען האט אנגעהויבען צו האלטען א וואַך ביי נאַכט. זאָגאַר דיא פּאַכט איז פון דאַמאָלס אָן געגאַנגען מיט בעגלייטונג פון סאָלדאַטען.

אונזערע רייזענדע זיינען געווען זעהר צופריעדען, ווען זיי האבען דערזעהן פון דער ווייטען א לאַנגע רייהע הייזער.

— דאס איז סיימור, דאס לעצטע שטעדטעל אין דער פּראָווינץ וויקטאָריא, האט דער פּראָפעסאָר געזאגט. פון דיעזעס שטעדטעל ביז טוואָפאלד וועלען מיר שוין ניט טרעפען קיין וואוינונג פון ציוויליזירטע מענשען. מיר פאָהרען יעצט אריין אין דיא ווילדעסטע געגענד פון אויסטראַליען.

— אלזאָ, לאמיר אריינפאָהרען קיין סיימור און לאמיר זיך דארט אויסרוהען א טאג, האט לאָרד גלענארוואן געזאגט.

קיינער איז ניט געווען דאגעגען. ווען מען רייזט עטליכע טעג אין א ווילדע געגענד און מען שלאָפט עטליכע נעכט אונטערן פרייען הימעל, איז זעהר אנגענעהם צו פערברייגגען א נאַכט אין א שטוב און צו שלאָפען אויף א בעט, וויא א מענש.

מען איז אריינגעפאָהרען קיין סיימור און מען איז פערפאָהרען אין א האָטעל. לאָרד גלענארוואן האט געהייסען מאַכען א גוטען סאַפּער. מען האט זיך געזעצט ביים גרויסען טיש פון'ם האָטעל און מען האט פערבראַכט אן אבענד, וויא מענשען. אין האָטעל זיינען געווען אלערליי צייטונגען. דער פּראָפעסאָר און לאָרד גלענארוואן האבען זיך געחאַפּט לעזען דיא צייטונגען, א פערגניגען, וועלכעס זיי האבען שוין לאנג ניט געהאַט. אלע צייטונגען זיינען געווען פול מיט בעשרייבונגען פון'ם אייזענבאַהן אונגליק.

— זעהט נור, פּראָפעסאָר, האט פּלוצלונג לאָרד גלענארוואן געזאגט. מען ווייס שוין, ווער עס האט בעגאַנגען דאס שרעקליכע פערברעכען. לעזט נור דיעזע צייטונג.

— האט מען זיי ארעסטירט? האט אייערטאָן האַסטיג א פרעג געטאָהן.

ניט לאָרד גלענארוואן, ניט דער פּראָפעסאָר האבען בעמערקט אז אייערטאָן געפינט זיך לעבען זיי.

— מען האט זיי נאָך ניט ארעסטירט, האט דער מאַיאָר געענטפערט גלייכגילטיג.

קיינער, אויסער דעם מאַיאָר האט ניט בעמערקט, פיט וואס פאַר א מינע

אייערטאן האט געפרעגט, אויב מען האט די פערברעכער שוין ארעסטירט.

— לעזט נור, מילארד, וואס שטעהט דארט אין אייער ציימונג, האט דער פראפעסאר געבעטען.

אלע זיינען געווען פעראינטערעסירט צו וויסען, ווער די פערברעכער זיינען און האבען זיך ארומגעשטעלט ארום לארד גלענארוואן. ער האט אנגעהויבען צו לעזען.

פון'ם גובערנאטאר פון וויקטאריא.

„דעם 2טען פעברואר האט זיך געטראפען א שרעקליכעס אונגליק אויף דער קעמדען בריק מיט'ן צוג פון מעלבורן קיין סענדהורסט".

„די אונטערזוכונג האט אויסגעפונען, אז דאס האבען געטאהן אנטלאפענע „שטרעפלינגע (קאטארזשניקעס). זיי זיינען ערשט ניט לאנג אנטלאפען פון דעם „געפענגניס פון נארפאלק. זיי זיינען 29 מענשען. זייער אנפיהרער איז א גע„וויסער ב ע ן ד ש א נ ס, א געפעהרליכער מערדער און רויבער, וועלכער איז „אנטלאפען פון א געפענגניס אין ענגלאנד."

„דער גובערנאטאר בעט יעדען, ווער עס וויים פון דיזער באנדע, זאל עס „באלד מעלדען. דער גובערנאטאר ווארנט אלע קאלאניסטען, פארמער און ריי„זענדע, זיי זאלען זיין זעהר פארזיכטיג און ניט ארויסגעהן אהן וואפען. די רע„גיערונג וועט געוויס טאהן אלעס מעגליכע אום די רויבער און מערדער אויפ„צוזוכען און זיי צו ברענגען אונטער שלאס און ריגעל."

ווען לארד גלענארוואן האט געענדיגט לעזען, האט זיך ליידי העלענא גע„ווענדעט צום פראפעסאר און האט איהם געזאגט:

— נו, וואס זאגט איהר יעצט, העדר פראפעסאר? אין אויסטראליען זיינען אויך דא רויבער און מערדער. איהר האט דאך געזאגט, אז אויסטראליען מאכט דעם מענשען גוט, מילד און עדעל.

— אבער, ליידי העלענא, איהר פערגעסט, אז דיזע רויבער און מערדער זיינען ערשט ניט לאנג אנגעקומען. דאס קלימאט פון אויסטראליען האט נאך אויף זיי ניט געקענט ווירקען. מען מוז זיין אין אויסטראליען עטליכע יאהר, אום מען זאל פיהלען די ווירקונג פון'ם קלימאט פון אויסטראליען.

— מיינע הערען, האט געזאגט לארד גלענארוואן. דיזע נאכריכט איז זעהר וויכטיג פאר אונז. די וועגען זיינען יעצט ניט זיכער. א רויבער באנדע פון 29 מאן געפינט זיך ערגעץ אין דיזעס געגענד.— וואס זאלען מיר יעצט טהאן? זאלען מיר פאהרען ווייטער, אדער זאלען מיר זיך אומקעהרן און פאהרען קיין מעלבורן. דארט וועלען מיר פאהרען מיט'ן דונקאן. — ער איז שוין געווים רע„פארירט.

— ווען מיר זאלען ניט האבען די דאמען מיט זיך, האט קאפיטאן פאר„ראנוט געזאגט, וואלט איך געזאגט, אז מיר זאלען ווייטער פאהרען.

— וואס זאגט איהר, ריטשארדסאן? האט לארד גלענארוואן געפרעגט דעם מאיאר.

— איך זאג, אז מיר זאלען פרעגען אונזער ווענ ווייזער, אייערטאן. ער איז בעסער בעקאנט מיט אויסטראַליען פון אונז און קען אונז געבען א בעסערן ראטה.

אלע האבען א קוק געטאהן אויף אייערטאן. לארד גלענארוואן האט איהם געבעטען, ער זאל זאגען זיין מיינונג.

— מיר זיינען יעצט שוין ווייט פון דער אייזענבאַהן ליניע, האט ער געזאגט. דיא צייט, וואס מיר וועלען פערברייגגען צו־צוקומען צו א באַהן סטאַציאָן, איז גלייכער, אז מיר זאלען פערברענגען ווייטער צו פאהרען. איך גלויב נאך ניט, אז דיא געפאַהר איז אזוי גרויס. מיר זיינען אַכט שטאַרקע מענשען, גוט בעוואַפענט און גוט פערזאָרגט מיט אלעס נייטיגען. דיא רויבער וועלען מורא האבען אויף אזא מאַכט אנצופאַלען.

— אייערטאן האט רעכט, האט זיך אפגערופען דער פראפעסאר. אומקעהרען זיך צוריק הייסט פערליערן פיעל צייט. עס איז א שאַנדע פאר אונז, מיר זאלען מורא האבען פאר רויבער. מיר זיינען דאך ניט קיין קינדער.

אלע זיינען געווען איינשטימיג מיט׳ן פראפעסאָר, אז מען זאל ווייטער פאָהרען. עס איז אזוי געבליעבען. ווען מען האט געוואלט זיך צוגעהן, יעדער אין זיין צימער, האט אייערטאן זיך געווענדעט צו לארד גלענארוואן.

— וואלט ניט גלייך געווען, אז מען זאל שיקען א בריעף אדער זאָגאר א טעלעגראַמע צום קאפיטאן פון׳ם „דונקאן״, אז אויב דאס שיף איז שוין רעפארירט, זאל ער באלד פאהרען אונז ענטגעגען צו דער טו־פאלד בוכטע.

— ניין, עס איז ניט גלייך, האט קאפיטאן פאררא גוט געענטפערט פאר לארד גלענארוואן. מיר קענען ניט וויסען, וואס עס קען פארקומען. עס איז זעהר מעגליך, אז מיר וועלען מוזען זיך אומקעהרען קיין מעלבורן. וואס וועלען מיר דאַמאלס טהאן, ווען דאס שיף איז ניטא אין מעלבורן? אין דער מיט מעער קען מען קיין בריעף און קיין טעלעגראמע ניט שיקען.

— עס איז מיר אזוי אויך רעכט, האט אייערטאן געענטפערט און האט מעהר דערפון ניט גערעדט.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה איז מען ווייטער געפאהרען. יעצט זיינען זיי שוין געפאהרען אין ווילדען אויסטראַליען, אין א געגענד, וועלבע דיא ענגלישע רעגיערונג רופט: „רעזערוויישין פאָר דהי בלעקס.״ א געגענד, וועלבע מען האט אפגעגעבען דיא שווארצע, דיא ווילדע אויסטראַליער.

ארימע מענשען! דיא ענגלענדער האבען זיי פעריאָגט, פערטריעבען און פערדרענגט פון דיא לענדער וואו זיי זיינען געבארען געווארען און וואו זיי האָבען ביז אהער געלעבט אזוי רוהיג, אזוי שטיל און אזוי פריעדליך. וואס פאר א מיטעל דיא ענגלענדער האבען געברויכט אום זיי צו פערטרייבען, קען מען זיך לייכט פארשטעלען, ווען מען בעדענקט, אז אין קאפלאנד, אין אפריקא, זיינען געווען מעהר אלס דריי מיליאָן האָטענטאָטען, איידער דיא ענגלענדער האבען אפגענומען. יעצט זיינען מעהר ניטא אלס הונדערט טויזענד האָטענטאָטען. אין

אמעריקא זיינען געווען מעהר אלס צעהן מיליאן ווילדע, איידער דיא ענגלענדער האבען אפגענומען נארד אמעריקא. יעצט געפינט זיך א האלבע מיליאן ווילדע.

ווען עס קומט צו זייערע אינטערעסען, ווייסען דיא ענגלענדער ניט פון מענשליכקייט, ניט פון מיטלייד, ניט פון בארמהערציגקייט. מענשענלעבען האט ביי זיי קיין ווערטה ניט. טויטען א ווילדען האט ביים ענגלענדער אזא בעדייטונג, וויא טויטען א פליעג אויף דער וואנד. זיי האבען אויסגעהרגעט גאנצע דערפער פון דיא ווילדע, גאנצע פעלקער זיינען פערשוואונדען. אויף דער גרויסער און רייכער אינזעל טאסמאניא איז יעצט ניטא ניט איין ווילדער. אין 1862 איז געשטארבען דער לעצטער פון זיי — א פרוי פון עטליכע און אכציג יאהר. זיא איז געווען דיא איינציגע, וואס איז געבליעבען פון א גאנץ פאלק.

דיעזע ענגלענדער, וועלכע זיינען אזוי פרום, אז זיי פערקויפען ניט אום זונטאג א גלאז ביער, הרגענען אויס קאלט בלוטיג א גאנץ דארף און שוינען ניט קיין פרויען, ניט קיין קינדער, ניט קיין אלטע און ניט קיין קראנקע!

פערדאמטע ציוויליזאציאן, ווען טויטען א מענשען איז קיין זינד ניט און פערקויפען א גלאז ביער אום זונטאג איז א שרעקליכער פערברעכען!

ערשט שפעט, ערשט גאר ניט לאנג זיינען אויפגעשטאנען עדעלע מענשען, וועלכע האבען אויפגעהויבען זייער שטימע נעגען אזא אונמענשליכקייט. זיי האבען ארויסגעגעבען גאנצע ביכער דאריבער, האבען געמאכט געוואלדען אין דיא צייטונגען און האבען אנגעמאכט אזא רעש, אז דיא ענגלישע רעגיערונג איז געווען געצוואונגען אפצוגעבען דיא ווילדע א בעזונדערע געגענד.

אין דיעזע געגענד זיינען יעצט אריינגעפאהרען אונזערע רייזענדע. דער פראפעסאר איז געוועזען בייז און אויפגערעגט, וואס זיי האבען ביז אהער נאך קיין ווילדען ניט בעגעגענט.

— מיט פופציג יאהר צוריק, האט ער געזאגט, וואלטען מיר אין דיעזער געגענד אנגעטראפען גאנצע דערפער, גאנצע פעלקער, גאנצע שטעמע (שבטים) פון ווילדע מענשען און יעצט פאהרען מיר שוין א גאנצען טאג און בעגעגענען קיין איינציגען ווילדען. דאס איז דיא ענגלישע ציוויליזאציאן! אין איניגע יאהר ארום וועט זיך אין אויסטראליען ניט געפינען ניט איין אויסטראליער.

לארד גלענארוואן און דעם מאיאר האט עס געווים פערדראסען, וואס דער פראפעסאר פערדאמט אזוי דיא ענגלישע ציוויליזאציאן. זיי האבען איהם אבער גאר ניט געענטפערט. זיי האבען געוואוסט, אז ער האט רעכט. זיי האבען געלעזען זעהר פיעל איבער דיא גרויזאמקייט און דיא אונמענשליכקייט, וועלכע דיא ענגלענדער האבען בעגאנגען געגען דיא ווילדע. וויא וויים דיעזע גרויזאמקייט איז געגאנגען, קען מען זעהן פון א בעפעהל פונ'ם גובערנאטאר פון וויקטאריא, אין וועלכע עס געפינט זיך פאלגענדע שטעלע:

„ווער עס וועט אפשניידען דיא נאז אדער דיא אויערן פון א ווילדען מענשען, דער וועט בעצאהלען שטראף הונדערט פונט סטערלינג און דריי מאנאטע געפענגנים"!!!

דער פראפֿעסאָר האט עס געוויזען לארד גלענארוואן און אן אפֿיציעלער צייטונג.

מען איז געפֿאהרען דעם גאנצען טאג אין א וואַלד פֿון הויכע שטארקע אייקאליפּטוס ביימער. געגען פֿינף אוהר פֿארנאַכט האט ראבערט גראַנט פלוצלונג אויסגעשריען:

— א מאַנקי! אן אַף! אט דארט אויפֿ'ן בוים זעה איך אן אַף!

אלע האבען זיך צוגעקוקט און האבען דערזעהן, וויא א מין שוואַרצע חיה קלעטערט אויפֿ'ן בוים פֿון איין צווייג צום אנדערן מיט אן אונגעוועהנליכער שנעלינקייט און געשיקליכקייט. באלד איז דער אַף אראָפּגעקלעטערט פֿון'ם בוים, האט אנגעהויבען צו שפּרינגען און זיך איבערצוקעהרען, גלייך וויא ער האט געוואלט געבען א פֿארשטעלונג. אלע האבען געקוקט מיט שטינען אויף דיעזע זאָנדערבאַרע בעשעפֿעניש.

— וואס איז דאס פֿאר א מין חיה? האט דער מאיאר געפֿרעגט.

— דאס איז קיין חיה, האט דער פראפעסאר געענטפֿערט. דאס איז א מענש. דאס איז א ווילדער אויסטראַליער. — זעהט, וויא אזוי ער איז ארויפֿגעקלעטערט אויפֿ'ן בוים. ער האט איהם איינגעקארבט, געמאכט איינשניטע, וואו צו שטעלען דיא פֿיס.

איידער זיי האבען זיך אומגעקוקט, איז דער אויסטראַליער פֿערשוואונדען. באלד האט מען דערהערט פֿון דערווייטען א זאָנדערבאַרען געשריי: קו — איה! קו — איה! — אונזערע רייזענדע זיינען נאכגעגאנגען נאכן געשריי און זיינען באלד צוגעקומען צו א דאָרף פֿון ווילדע אויסטראַליער.

דאס גאנצע דאָרף איז בעשטאַנען פֿון צעהן—צוועלף שטיבלעך, אדער געצעלטען, וויל זיי זיינען געווען געמאכט פֿון דער קאָרע (רינדע) פֿון אייקאליפּטוס בוימער. דאס שטיבעלע אדער געצעלט איז בעשטאנען פֿון צוויי גרויסע שטיקער קאָרע, וועלכע זיינען געווען אויפֿגעשטעלט, וויא א דאַך — אזוי A. דיא געצעלטען אדער דיא שטיקער קאָרע זיינען געשטאנען אויף דער הוילער ערד. קיין זאַך איז ניט געווען אונטערגעבעט. אזא געצעלט קען נור שיצען פֿון א שטאַרקען רעגען, ניט מעהר. דיא ווילדע אליין האבען אויסגעוויזען ארים, דערשלאגען, הונגעריג און דורשטיג. זייער שוואַרצער, פערשמירטער קערפּער איז קוים געווען בעדעקט מיט פֿעל פֿון דער קענגורו. ווען זיי האבען דערזעהן אונזערע רייזענדע, האבען זיי זיך דערשראָקען און האבען געוואלט אנטלויפֿען. אייערטאן אבער האט זיי געזאגט א פאר ווערטער און זיי האבען זיך בערוהיגט און זיינען געבליעבען שטעהן אויף זייערע ערטער.

ערשט יעצט האט דער פראפֿעסאר צייט געהאַט זיי צו בעטראַכטען. זיי זיינען געווען ניעדעריג און קליין געוואַקסען. דיא פֿארב פון זייער הויט איז געווען דונקעל און זעהר עהנליך צו אלטעס לעדער. זייערע געזיכטער זיינען געווען צושניטען און צוריסען. דאס מויל איז זעהר ברייט. דיא נאז פלאַטשיג. דיא בוי-

נער פֿון דיא באַקען שטעקען ארויס. פֿוּ'ם מויל שטעקען ארויס צוויי גרויסע צעהנער, וויא ביי א ווילדען שוויין.

— ראבערט האט רעכט, האט זיך אפגערופֿען דער מאיאר. דאס זיינען אַפּען, מאַנקים, דאָס זיינען ניט קיין מענשען.

— מאַיאָר, האט איהם לײדי העלענא געזאגט, וואלט איהר איינגעשטימט מיט דיעזע מענשען, וועלכע פערפֿאלגען דיעזע אונגליקליכע און טויטען זיי, וויא ווילדע חיות? — זיי זיינען דאך מענשען! מענשען וויא מיר.

— ניין, דאס זיינען ניט קיין מענשען. העכסטענס זיינען זיי א מיטעלדינג צווישען א מענשען און אן אַף.

ער האט ניט געוואלט ענטפֿערן אויף לײדי העלענא'ס הויפּט־פֿראַגע. ער איז אויך געווען אן ענגלענדער און וואלט זיך אויך ניט געשעהמט צו שיעסען עטליכע פֿון דיעזע ווילדע מענשען.

לײדי העלענא און מערי גראנט האבען געוואלט ווייזען דעם מאיאר, אז דאס זיינען מענשען מיט פֿערשטאַנד און מיט א געפֿיהל, גלייך וויא מיר. זיי זיי־נען ארויסגעגאנגען פֿוּ'ם וואגען און האבען געגעבען דיא ווילדע ברויט און אנ־דערע שפייז, וואס זיי האבען געהאט מיט זיך. דיא ווילדע האבען אלעס פֿער־שלונגען מיט'ן גרעסטען אפעטיט. זיי זיינען געווען הונגעריג. וויא עס האט אויס־געוויעזען, האבען דיא ווילדע בעטראכט לײדי העלענא אלס א גאט. זיי זיינען געפֿאַלען פֿאר איהר אויף דיא קניע און האבען עפּעס געזאגט אויף זייער שפּראַך. וועלכע קיינער האט ניט פֿערשטאנען.

ביי דיא ווילדע אין אויסטראַליען איז איינגעוואָרצעלט דער גלויבען, אז אלע מענשען זיינען שווארץ ביים לעבען. נאכ'ן טויט אבער ווערן זיי ווייס. זיי קענען אבער נור זעלטען קומען צו דיא מענשען. ווען זיי קומען אבער אמאָל ברענגען זיי מיט זיך אלעס גוטעס.

בעזאנדערעס מיטליידען האבען ערוועקט אין לײדי העלענא'ס הארץ דיא פֿרויען פֿון דיא ווילדע. זיי זיינען ווירקליך דיא אומגליקליכסטע בעשעפֿעניש[e]ן אויף דער וועלט. דער מאַן גנבעט געוועהנליך זיין פֿרוי אדער ער כּאַפּט אויף איהר אן אין וואַלד, גיט איהר עטליכע קלעפּ מיט א גרויסען שטעקען און שלעפּט איהר אוועק מיט זיך אין זיין געצעלט. דארט מוז זיא פֿאר איהם ארבייטען. זיא מוז פֿערזארגען דיא פֿאמיליע מיט עסען. ווען דער מאַן קומט אהיים און געפֿינט ניט וואס צו עסען, שלאגט ער דיא פרוי אזוי לאנג, ביז זיא פֿערשאַפֿט איהם עפּעס צו עסען. זיא חאַפּט איידעקסען (יאַשטשערקעס), שלענג און מייז און גיט איהר מאַן און איהרע קינדער צו עסען. דער ווילדער אויסטראַליער עסט אלעס, וואס ער קען קריעגען: שפּינען, פֿליעגען, פֿרעש, ווערים און אלעס, וואס מען קען נור ארייגלעגען אין מאַגען אריין.

דיא פֿרוי מוז פֿערזארגען דאס געצעלט. זיא ברענגט דיא קאָרע (רינדע) צו מאַכען דאס געצעלט. זיא מאַכט פֿייער, זיא מאַכט דאס געפֿעס: הילצערנע שיסלען און נאך איינִיגע איינפֿאַכע זאַכען, וואס זאָגאַר א ווילדער מוז האבען.

זיא טאָר ניט עסען פֿארן מאַן. וואס עס בלייבט איבער פֿון איהם און פֿון דיא קינדער, דאס עסט זיא. איהר וואַרפֿט מען צו דיא ביינער און אלעס, וואס דער מאַן וויל שוין ניט עסען.

קוים האט ליידי העלענא זיי געוויעזען, אז זיא גיט זיי עסען, האבען זיך אלע ארומגעשטעלט ארום איהר, האבען אויסגעשטרעקט דיא הענד און האבען געשריען:

— נאַקי! נאַקי! (גיב מיר, גיב מיר).

ליידי העלענא האט געמוזט צו געהן צום וואגען. דיא ווילדע זיינען איהר נאכגעגאנגען, האבען זיך ארומגעשטעלט ארום וואגען און האבען אריינגעשטעקט זייערע לאנגע, דאַרע הענד אין וואַגען. מיסטער אלבינעט האט אנגעהויבען צו שרייען, ווען ער האט דערזעהן, אז זיי גנבענען ביי איהם ארויס, וואס זיי קענען נור קריגען. מען האט געמוזט אלעס פֿערשליעסען און פֿערמאכען.

דיא ווילדע מענשען האבען קיין בעגריעף פֿון פריוואַט אייגענטהום. גנבע־נען איז ביי זיי קיין שאַנדע קוים קענען זיי נור נעהמען ביי יענעם, נעהמען זיי, וואס זיי ווילען. ליידי העלענא האט זיך אבער ניט געקענט איינהאלטען און האט זיי צוטהיילט עסען. דיא ווילדע האבען זיך ארויפֿגעווארפֿען, וויא הונגעריגע וועלף אויף דעם עסען, וואס מען האט זיי געגעבען.

מערי גראנט האט געוויינט שטילערהייט.— ביי אזעלכע ווילדע געפֿינט זיך איהר פֿאטער געפֿאַנגען. אך! וויאַפֿיעל ליידען טראגט ער איבער ביי אזעלכע מענשען! זיא האט זיך געווענדעט צו אייערטאָן און האט איהם געפֿרעגט:

— אייערטאָן, זייט איהר אויך געווען געפֿאַנגען ביי אזעלכע ארימע, אונ־גליקליכע ווילדע?

— געוויס, האט אייערטאן געענטפֿערט, דיא ווילדע אין אויסטראַליען זיינען אלע עהנליך. דיעזע ווילדע אבער, וועלכע איהר זעהט יעצט, זיינען ווירקליך זעהר ארים און זעהר אונגליקליך. ווייטער אין לאנד געפֿינען זיך גאנצע פעלקער פֿון ווילדע, וועלכע לעבען פֿיעל בעסער. זיי געפֿינען זיך אונטער דער הערשאַפֿט פֿון מעכטיגע פֿירסטען.

— אבער וואס מאכען זיי מיט א געפֿאַנגענעם אייראָפּעער? האט קאפיטאן פֿארראגוט געפֿרעגט.

— דער אייראפעער טהוט, וואס איך האב געטהאן, האט אייערטאן געענט־פֿערט. ער געהט מיט זיי אויף דער יאַגד, העלפֿט זיי חאַפּען פֿיש, בויעט זייערע הייזער, געהט מיט זיי אין קריעג. ווען דער אייראפעער איז א קלוגער און א טיכטיגער מענש, קען ער מיט דער צייט ווערן א הויפטלינג, אן אנפיהרער ביי זיי.

פלוצלונג האט מען דערהערט א שרעקליכעס געשריי. דיא ווילדע האבען ארויסגעלאזען שרעקליכע קולות, האבען געטאנצט, געשפרונגען, געליאַרעמט און ארומגעלאָפֿען וויא דיא וואהנזיניגע.

— וואס שרייען זיי אזוי? וואס ווילען זיי? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט אייערטאָנען.

— וויא עס ווייזט מיר אויס, ווילען זיי געבען אייך צו עהרען א פֿאָרשטעלונג.

— א פֿאָרשטעלונג? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט פֿערוואונדערט. וואס פֿאר א פֿאָרשטעלונג?

— זיי ווילען מאכען א מאַנעוור, ווייזען אייך, וויא אזוי זיי פֿיהרען קריעג.

קוים האט ער געענדיגט, האבען דיא ווילדע ווירקליך אנגעהויבען צו מאַכען א מאַנעוור. זיי האבען זיך צוטהיילט אין צוויי פּארטיעען און זיינען אנגעפֿאלען איינער אויפֿ'ן אנדערן, גלייך וויא זיי וואלטען געפֿיהרט קריעג איינער מיט'ן אנדערן.

זייערע וואַפֿען בעשטעהען פֿון א לאַנגען שטעקען מיט א דיקען קאפּ. אין'ם קאפּ פֿון'ם שטעקען זיינען דאָ שאַרפֿע שפּיצען. דאס איז זעהר א געפֿעהרליכע וואַפֿע. דיא וואונדערבארסטע וואַפֿע אויף דער וועלט אבער איז דער בומעראַנג. ביז אויף היינטיגען טאג האט נאך קיין רייזענדער און קיין געלערנטער ניט געקענט ערקלערן, וויא אזוי דער בומעראַנג ווירקט.

דער בומעראַנג איז א געוועהנליך שטיקעל האלץ, עטוואס קרום אין דער מיט, וויא א שטעקען, וועלכער איז אין דער מיט אביסעל אויסגעקרימט. דער ווילדער גיט איהם א ווארף, דאכט זיך גאנץ געוועהנליך, וויא יעדער מענש ווארפֿט א שטעקען. דער בומעראַנג פֿליעהט לאנגזאם, הייבט זיך אויף פֿון דער ערד, טרעפֿט דיא חיה, וואס דער ווילדער וויל טויטען, צוברעכט איהר דיא ביינער, פֿאלט אראָפּ, הויבט זיך אויף ווייטער און טרעפֿט אנאנדער חיה. אזוי פֿאלט ער אראפּ, הויבט זיך אויף און צו ברעכט אלעס, וואס ער טרעפֿט, ביז ער בלייבט ליעגען. רייזענדע האבען געזעהן, וויא א ווילדער האט אויסגעשאָסען מיט'ן בומעראַנג אויף צוואנציג — דרייסיג פֿייגעל, וועלכע זיינען געזעסען אויף א בוים. איניגע זיינען געזעסען אויף דיא ניעדעריגע צווייגען, אנדערע זיינען געזעסען אויף דיא העכערע צווייגען. דער בומעראַנג האט געטראָפֿען אין דיא ניעדעריגע צווייגען, האט יעדען פֿויגעל צובראכען דיא פֿיסלעך אדער דאס קעפּעל, דאַן האט ער זיך אויפֿגעהויבען צו דיא העכערע צווייגען, האט דארט אנגעהויבען צו ברעכען דיא ביינער פֿון דיא פֿויגעל און איז ערשט דאַן אראָפּגעפֿאַלען, ווען אלע פֿויגעל זיינען אראפּגעפֿאלען טויט צו דער ערד.

עס זיינען דאָ ווילדע, וועלכע זיינען אזוי געשיקט מיט'ן בומעראַנג, אז זיי שליידערן איהם אויף א חיה אדער א פֿויגעל. דער בומעראַנג לויפֿט, טויטעט דיא חיה קומט צוריק און לעגט זיך פֿאר דיא פֿיס פֿון'ם מענשען, וועלכער האט איהם געשיקט, גלייך וויא ער וואלט געהאט פֿערשטאנד און וואלט געוואוסט, וואס ער טהוט.

דער בומעראַנג פֿליהט גאַנץ שטיל. ער מאכט קיין ליאַרם ניט, ווען ער פֿליהט. ער זומט נור — ז ז ז.. וויא א ביען זומט, ווען זיא פֿליהט. וואו ער טרעפֿט אבער, דארט צוברעכט ער דעם שטאַרקסטען ביין. אין א סעקונדע קען ער צוברעכען דעם קאפּ פֿון א מענשען אדער פֿון אן אָקס.

וואס איז דער בומעראַנג? וויא אזוי ווירקט ער? מיט וואס פֿאר א קראַפֿט ווירקט ער? — דאס האט נאך דערוויל קיינער ניט ערקלערט. קיין אייראָפּעער קען ניט געברויכען דעם בומעראנג. עס האבען זיך געפֿונען רייזענדע, וועלכע האבען מאנאַטע לאנג זיך געלערנט געברויכען דעם בומעראַנג. — זיי האבען זיך ניט אויסגעלערנט. פֿרעגט דעם ווילדען, וויא אזוי געברויכט ער דעם בומעראַנג און וואס טהוט ער, ווען ער שליידערט איהם און ער וועט אייך ווייזען, וואס ער טהוט און וועט אייך ענטפֿערן:

— אט אזוי געברויך איך איהם.

אין קיין לאנד אין דער וועלט וויים מען ניט פֿון'ם בומעראנג. עס זיינען דא ווילדע מענשען אין אזיען, אין אפֿריקא, אין אמעריקא, אויף פיעלע אינזלען. קיינער פֿון זיי וויים אבער ניט פֿון'ם בומעראַנג, אויסער דיא ווילדע אין אויסטראַליען.

קוים ווערט דער ווילדער אויסטראַליער צעהן יאהר אַלט, געהט ער אוועק אין וואַלד, זוכט אויס א בוים פֿון זעהר האַרט האָלץ און ברעכט זיך אפּ א צווייג צו מאכען פֿון איהם א בומעראַנג. דאס האלץ מוז זיין גאנץ טרוקען. מען מוז וויסען, וויא אזוי עס צו בייגען. עס מוז זיין גאנץ גלאַט. עס טאר ניט האבען קייז שפּעלטעלע, קיין קנאָטען (סוק). ווען דער יונגער ווילדער האט אויסגעפֿונען אזא צווייג און האט פֿון איהם געמאכט א בומעראַנג, הויבט ער זיך אָן צו לערנען איהם בענוצען. אין איינגע מאנאטע איז דער קורס געענדיגט און דער יונגער ווילדער געברויכט דעם בומעראַנג, וויא אן אלטער.

מען קען זיך לייכט דענקען, וויא דער פראָפֿעסאָר איז געווען אונגעדולדיג צו זעהן, וויא אזוי דער בומעראַנג ווירקט. דיא ווילדע אבער האבען געמאכט נור א מאַנעוור, א פֿאַלשען קריעג. זיי האבען ניט געברויכט דעם בומעראַנג. דאס איז זעהר א געפֿעהרליכע וואַפֿע, וועלכע טויטעט פֿאר געוויס.

דער מאַנעוור האט געדויערט אן ערך פֿון א פֿיערטעל שטונדע. מענער, פֿרויען און זאָגאַר קינדער האבען טהייל גענומען אין דער פֿאַלשער שלאַכט. מען האט זיך געשלאָגען, געשאָסען, געביסען און דערביי געשריען מיט אזעלכע ווילדע קולות, אז ליידי העלענא און מערי גראַנט האבען זיך געמוזט פֿערשטעלען דיא אויערן. פּלוצלונג זיינען אלע געבליעבען שטיל. דיא וואַפֿען זיינען ארויסגעפֿאַלען פֿון זייערע הענד און אלע זיינען געבליעבען שטעהן, וויא פֿערשטיינערט.

— וואס זאל דאס זיין? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט.

קיינער האט איהם ניט געענטפֿערט. באלד אבער האט זיך אלעס דערקלערט. דיא ווילדע האבען דערזעהן א לאנגע רייהע פֿון פאפּאגייען פֿליעהען אין דער הויך.

יעצט האט איינער פֿון דיא ווילדע גענומען א שטעקען און האט איהם אזוי גלייכגילטיג א ווארף געטהאן. דער שטעקען האט זיך אויפֿגעהויבען איינגע פֿוס אין דער הויך, איז אראָפּגעפֿאלען, האט זיך ווייטער אויפֿגעהויבען העכער און האט בעריהרט א צווייג. קוים האט ער בעריהרט דעם צווייג, האט ער בעקומען

פעסאר קראָפּס און איז געפּלויגען נאָך העכער, ביז ער איז צוגעקומען צו דיא פאפאגייעס. דא האט זיך אנגעהויבען א קנאקען און קראכען. דיא פאפאגייעס זיינען אראפגעפּאַלען צו דער ערד איינער נאָך דעם אנדערן. ווען דער שטעקען האט געענדיגט זיין ווערק פון טויט און ביינערברעכען, איז ער אראפגעפאַלען פאר דיא פיס פון׳ם ווילדען, וועלכער האט איהם א ווארף געטהאן. דער פראָפעסאר איז צו געלאָפען צום ווילדען און האט א חאפּ געטהאן דעם שטעקען.

— אט דאס איז דער בעריהמטער בומעראנג! האט ער אויסגערופען מיט פרייד. איך האב אזוי פיעל געלעזען פון איהם, אז איך האב שטענדיג געבענקט איך זאל איהם זעהען.

ער האט איהם אלעמען געוויזען. עס איז אבער ניט געווען וואס צו זעהן. עס איז געווען א גאַנץ געוועהנליכער שטעקען, נור אביסעל אויסגעקרימט אין דער מיט.

— נו, ערקלערט, פראפעסאר, וויא אזוי ווירקט דער בומעראַנג? האט דער מאיאר געפרעגט.

— מיין ליעבער מאיאר, עס זיינען נאך דא פיעל זאכען אויף דער וועלט, וואס מיר פערשטעהן ניט. דער בומעראנג איז אויך איינע פון דיעזע זאַכען.

— נו, מאיאר ריטשארדסאן, האט ליידי העלענא געזאגט. זיא פלעגט זיך שטענדיג אננעהמען פארן פראָפעסאָר. — איהר זאגט, אז דיא אויסטראַליער זיינען מאָנקים, אַפען. קענען אַפען געברויכען אזא געפעהרליכע וואָפע?

— איך האב ניט געזאגט, אז דיא ווילדע אויסטראליער זיינען אַפּען, האט דער מאיאר געענטפערט. איך האב געזאגט, אז דיא אַפען זיינען ווילדע אויסטראליער.

— א שפּאַס איז קיינע אנטווארט, האט ליידי העלענא געזאגט ערנסט.

— נו, וועל איך אייך ענטפערן ערנסט. דיא נעגער זאגען, אז דיא אַפּען זיינען אויך מענשען, נור געשיקטער און פעהיגער פון זיי. זיי האבען רעכט. איך זעה ניט דעם אונטערשיעד צווישען דעם נעגער און דעם אַפען.

עס איז שפּעט געווארען און לארד גלענארוואן האט ניט געוואלט פערליערן קיין צייט. ער האט געהייסען איינשפאַנען דיא אָקסען און ווייטער פאהרען. ער האט געוואוסט, אז ביי דיעזע ווילדע וועט ער קיין אויסקונפט ניט קענען קריעגען איבער קאפיטאן גראנט. זיי וואינען נאך צו נאהענט צו דיא ציוויליזירטע מענשען און וויסען ניט, וואס עס קומט פאָר טיעפער אין לאנד.

13טעס קאפיטעל.

ווייטערע צופעלע.

דעם אנדערן טאג זיינען זיי א גאנצען טאג געפאהרען און עס האט זיי גאר ניט פאַסירט. זיי האבען בעגעגענט אויף׳ן וועג פיעלע קענגורו׳ס, דיא איינציגע ווילדע חיות פון אויסטראליען.

דיא קענגורו איז א װאנדערבארעס טהיער. דאס איז אויך איינע פון דיא

וואונדער פֿון אויסטראַליען. דיא קענגורו איז א פֿיער פֿיסיגעס טהיער. דיא פֿעדערשטע פֿיס זיינען גאַנץ קורץ. דיא הינטערשטע זיינען לאנג און זעהר שטאַרק. געוועהנליך זיצט זיא אויף דיא הינטערשטע פֿיס. לאַנגזאַם געהן קען זיא ניט. דערפֿאר לויפֿט זיא אזוי געשווינד, אז מען קען זיא ניט דעריאָגען מיט'ן בעסטען פֿערד. דיא קענגורו עסט גראָז, בלעטער פֿון בוימער און פֿריכטע. זיא האט מורא פֿאַר א מענשען און אנטלויפֿט פֿון איהם. ווען מען יאָגט זיא אבער שטארק און זיא האט ניט וואו צו אנטלויפֿען, שטעלט זיא זיך לעבען א בוים און פֿערטהיידיגט זיך מיט איהרע שארפֿע נעגעל און מיט דיא הינטערשטע פֿיס. מיט א זעץ מיט דיא הינטערשטע פֿיס קען זיא טויטען דעם שטארקסטען הונד. עס איז געפֿעהרליך דאמאָלס צו־צוקומען צו איהר נאהענט.

דאס וואונדערבאַרסטע אין דער קונגורו איז דיא אַרט, וויא זיא האט איהרע קינדער. ווען דיא יונגע קענגורוס ווערן געבוירען, זיינען זיי אזוי שוואַך און אזוי וויך, אז יעדער קלייניגקייט וואלט זיי צוקוועטשט. דיא מוטער האט אונטערן בויך א גרויסען בייטעל, א דאפּעלע הויט. אין דיזען בייטעל לעגט זיא אריין איהרע קינדער און געהט מיט זיי ארום, ביז זיי ווערן עלטער און קרעפֿטיגער, אז זיי קענען זיך שוין אליין געפֿינען זייער נאהרונג. עס איז זעהר אינטערעסאַנט צו זעהן, וויא א קענגורו שטעהט און עסט און פֿון אונטער איהר בויך שטעקען איהרע קינדער ארויס זייערע קעפּלעך.

דיא קענגורו זיינען זעהר שעדליך פֿאר דיא קאלאניסטען. זיי בעפֿאַלען אפֿט אויף א פֿערזייטע פֿעלד מיט ווייץ, קאָרן אדער אנדערע פֿריכטע און פֿרעסען אויף אין איין נאַכט דאס גאנצע פֿעלד. דיא קאלאָניסטען פֿערפֿאלגען זיי און טויטען זיי הונדערטער ווייס. דער פּראפֿעסאָר האט דערצעהלט פֿון א קאלאָניסט, וועלכער האט אין איין יאהר געטויטעט אַכט טויזענד שטיק קענגורו'ס.

דיא ווילדע אויסטראַליער עסען דאס פֿלייש פֿון דער קענגורו. דיא אייראָפּעער געפֿינען, אז דאס פֿלייש איז האַרט און ניט געשמאַק. דיא פֿעל פֿון דער קענגורו וואלט געוועזן זעהר גוט אויף שוכווארג און אנדערע זאכען. עס זיינען אבער דאָ אין אויסטראַליען אזוי פֿיעל פֿעל פֿון אָקסען און פֿערד, וועלכע קאָסטען אזוי ביליג, אז קיינער וויל זיך ניט נעהמען דיא מיה אויסצוארבייטען דיא פֿעל פֿון דיא קענגורוס.

דער פּראפֿעסאָר האט צוואַר געוואלט זיך נאכיאָגען נאך א פּאר קענגורוס און זיי שיעסען. לארד גלענארוואן אבער האט איהם ניט געלאָזען.

— צו וואס טויטען א לעבעדיגע זאַך אהן א שום נוצען? האט ער געזאגט.

אויפֿן דריטען טאג זיינען זיי צוגעקומען צו א בערג קעטע — א רייהע פֿון בערג — וועלכע מען האט געמוזט אריבער פֿאהרען. יעצט האט זיך אנגעהויבען שוויעריגקייטען.

דיא בערג זיינען צוואַר געוועזן ניט שטאַרק הויך, עס זיינען אבער ניט געווען קיין אויסגעפֿאהרענע וועגען. אין איינינגע ערטער זיינען דיא בערג געוועזן בעוואקסען מיט ניעדעריגע בוימעלעך — „בוש“ וויא מען רופֿט עס אין אויסטראַ־

ליען. מען האט געמוזט זיך מאכען א וועג מיט דער האק אין דער האנד. דיא אקסען האבען קוים געשלעפט דעם שווערן וואגען. ער איז יעדעס מאל אונטער געשפרונגען און האט געקראכט און געקרעכצט. אין איינינע ערטער איז דער וועג געווען בעדעקט מיט שטיינער. אין אנדערע ערטער האבען זיי אנגעטראפען זומפען און בלאטעס, וועלכע מען האט געמוזט ארומפאהרען.

— וויא הייסען דיעזע בערג און וויא הויך זיינען זיי? האט לארד גלענאר־וואן געפרעגט דעם פראפעסאר.

— זיי הייסען דיא אלפען. זיי זיינען אבער ניט אזוי הויך, וויא דיא אלפען אין אייראפא, האט דער פראפעסאר געענטפערט. אין אויסטראליען זיינען דא בערג, זיי זיינען אבער אלע ניעדעריג. זיי זיינען נור שפיעלכעלעך, אבער קיינע בערג.

— זעהט, פראפעסאר, מאכט ניט קיין טעות, וויא איהר זייט געוואינט, האט דער מאיאר געלאכט. דאס הייסט א שפיעלכעל, אז מיר פלאגען זיך שוין צוויי טאג און זיינען נאך ניט אריבערגעפאהרען דעם בארג.

— זייט איך בין אין אויסטראליען, האב איך נאך קיין פעהלער ניט גע־מאכט, האט דער פראפעסאר געזאגט שטאלץ. אויסטראליען ווירקט אויף מיר. איך ווער א פאלקאמענער מענש.

— אך, פראפעסאר! האט ליידי העלענא אויסגערופען. איך וואלט זעהר געוואלט, איהר זאלט ווייטער מאכען עפעס א פעהלער. — עס פאסט אייך אזוי, ווען איהר מאכט א פעהלער.

וויא זיי האבען אזוי גערעדט, האט איינער פון דיא מאטראזען אויסגערופען:

— א גאסטהויז! א קרעטשמע!

אלע האבען זיך אומגעקוקט און האבען ווירקליך דערזעהן א שטוב אין דיעזער ווילדער געגענד.

— שעהנע געשעפטען קען מאכען א גאסטהויז אין אזא ווילדע געגענד! האט אויסגערופען דער פראפעסאר, איך קען מיר שוין פארשטעלען, וויא פיעל געסט ער קען האבען א טאג!

— וואס קימערט אונז, וואס פאר א געשעפטען דער ווירטה פון'ם גאסט־הויז מאכט? האט לארד גלענארוואן געזאגט. איך בין העכסט צופריעדען, וואס מיר האבען דא געטראפען א גאסטהויז. דער ווירטה וועט אונז וועניגסטענס זא־גען, וויא אזוי מיר זאלען אריבערפאהרען דיא בערג. מעגליך, אז ער וועט אונז קענען געבען אויסקונפט, וואו עס געפינען זיך דיא הויפטלינגע פון דיא ווילדע. מיר זאלען קענען עפעס ערפאהרען איבער קאפיטאן גראנט.

זיי זיינען אריין אין גאסטהויז. דער ווירטה איז געווען איינער אליין. וויא עס האט אויסגעוויזען האט ער געהאלטען דאס גאסטהויז נור פאר זיך. אין שטוב איז ניט געווען ניט קיין פרוי, ניט קיין קינד, ניט נאך א מענש. דעם מאיאר איז עס זעהר ניט געפעלען. וויא איז עס א מענש איינער אליין אין אזא ווילדער גע־געגד? דער ווירטה אליין איז איהם אויך ניט געפעלען. ער האט אויסגעוויזען

ווער גראָב, שלעכט און ווילד. ער האט צוואָר געענטפערט אויף אלע פראַגען, וואס לארד גלענארוואן האט איהם געשטעלט. ער האט זיי אבער אזוי געענטפערט, אז נור אייערטאן האט פערשטאַנען, וואס ער מיינט. ער האט אנגערופען נעמען פון געגענדען, פון וועלכע זאַגאַר דער פראָפעסאר האט ניט געוואוסט. אייערטאן אבער האט געזאגט, אז ער ווייס פון זיי און וועט פאהרען, וויא דער ווירטה האט איהם אנגעוויעזען.

ווען זיי האבען אלעס אויסגעפרעגט און האבען שוין געוואלט אוועקגעהן, האט דער מאיאר בעמערקט אויף דער וואַנד א געדרוקטע אנצייגע. דאס איז געווען אן אנצייגע פון'ם גובערנאטאר פון דער שטאדט פערטה, אז 29 שטרעפלינגע (קאַטאָרזשניקעס) זיינען אנטלאָפען פון געפענגניס. עס האט זיי פערהאלפען צו אנטלויפען א בעריהמטער מערדער פון ענגלאַנד מיט'ן נאמען בען דשאנס. דיא רעגיערונג זאגט צו הונדערט פונט סטערלינג דעם מענשען, וועלכער וועט מעלדען, וואו בען דשאנס געפינט זיך.

— דאס איז צו ווייניג פאר אזא געפעהרליכען מערדער, האט דער מאיאר געזאגט. וואס איז הונדערט פונט? — זיי וואלטען געמעגט צוזאגען טויזענד פונט!

— ער איז קיין הונדערט פונט אויך ניט ווערטה, האט אייערטאן געענטפערט.

— איך וואלט דעם ווירטה פון דיעזען גאסטהויז אויך ניט צופיעל געטרויט, האט דער פראָפעסאר געזאגט.

— איך אויך ניט, האט אייערטאן געענטפערט.

מען איז ווייטער געפאהרען אויף דעם וועג, וואס דער ווירטה פון'ם גאסטהויז האט אנגעוויעזען. דער וועג איז אבער געווען אזוי שלעכט און אזוי שווער, אז דיא דאַמען האבען געמוזט ארויסגעהן פון'ם וואגען און געהן צופוס. מען האט געמוזט צושפאַנען דיא פערד צו די אקסען. זיי אליין האבען קיין כח ניט געהאט צו שלעפען דעם וואגען.

פלוצלונג איז דאס פערד, אויף וועלכען דער מאטראָז מילרעד איז געריטען, אניעדער געפאַלען. מען איז צו איהם צוגעגאנגען און פראבירט איהם אויפצוהויבען. ער איז אבער געווען טויט. — וואס זאל זיין דיא אורזאכע, וואס דאס פערד האט אזוי פלוצלונג קרעפירט? — מען האט געפרעגט אייערטאן. ער האט פערצויגען דיא אקסלען, — ער ווייס ניט.

— נעהם מיין פערד, האט לארד גלענארוואן געזאגט צום מאטראָז. איך וועל פאהרען מיט ליידי העלענא אין וואגען, ביז מיר וועלען צוקומען ערגעץ, וואו איך וועל קענען קויפען אנדערע פערד.

דער מאטראָז מילרעד האט איהם געפאָלגט און אונזערע רייזענדע זיינען ווייטער געפאהרען. מיט שווערער מיה און זעהר לאנגזאם האבען זיי זיך ארויפגעשלעפט אויפ'ן בארג. דא האבען זיי גענעכטיגט. דאס פאהרען אראָפ בארג אין אזא ווילדע געגענד איז נאך שווערער און געפעהרליכער, וויא דאס פאהרען בארג ארויף.

דיא נאכט איז פֿערגאנגען רוהיג. עס איז נור געווען זעהר קאַלט. וויא ניעדעריג דיא בערג זיינען אין אויסטראַליען, איז דאך קאלט אויף דיא בערג, בע־זאָנדערס ביי נאַכט. מען האט געמוזט ארויסנעהמען דיא ווארעמע דעקען און זיך איינהילען.

דעם אנדערן טאג איז מען אראפגעפֿאהרען פֿון דיא בערג. דאס אראָפּ־פֿאהרען איז ווירקליך געווען זעהר שווער. דער וואגען האט זיך אזוי צוטרייסעלט אראפפֿאָהרענדיג, אז ער האט זיך קוים, קוים געהאלטען. זיצען אין וואגען איז געווען אונמעגליך. מען האט געמוזט געהן צופֿוס. דיא שיך האבען זיך צוריסען אן דיא שאַרפֿע שטיינער און אן דיא דערנער.

מיעד, מאַט און צובראכען איז מען ענדליך אנגעקומען אין אן ארט, וואו מען האט זיך ענטשלאסען צו נעכטיגען. קוים האט מען אויסגעשפאנט דיא אָק־סען און אפגעזאָטעלט דיא פֿערד, האט זיך אייערטאן געווענדעט צו לארד גלע־נארוואן און האט איהם געזאגט:

— יעצט זיינען מיר שוין גאר נים וויים פֿון׳ם מעער. דאס הייסט פֿון דעם ארט, וואו דיא „בריטאַניא“ איז אונטערגעגאנגען און קאפיטאַן גראנט האט זיך גערעטעט. איינינע מייל פֿון דאנען געפֿינט זיך נאך א פאסט־סטאַציאן. עס וואלט דאהער זעהר גלייך געווען, אז איהר זאלט שיקען צוויי מענשען מיט א בריעף אויף דער פאָסט, אז דער „דונקאן“ זאל באלד קומען אהער. ווען מיר וועלען גע־פֿינען דעם קאפיטאן גראנט, וועלען מיר שוין האבען אונזער שיף ביי דער האנד און וועלען קענען פֿאהרען, וואוהין מיר וועלען דארפֿען.

דער פראָפֿעסאר איז געווען אין גאנצען איינפֿערשטאנדען מיט אייערטאן. לארד גלענארוואן איז אויך געווען דער מיינונג, ער זאל שיקען צוויי מענשען מיט א בריעף אויף דער פאסט־סטאַציאן, וואס אייערטאן האט געזאגט, אז דער „דונ־קאן זאל באלד קומען. דער מאיאר אבער איז געווען דאגעגען.

— דיא געגענד איז נים זיכער, האט ער געזאגט. מיר זיינען נור אַכט מענ־שען. וויא קענען מיר אוועקשיקען צוויי מענשען, אז מיר זאלען בלייבען נור זעקס? — אויסער דעם זיינען דיא מענשען נים בעקאנט מיט דער געגענד. זיי וועלען ערגעץ פֿערבלאָנזעט ווערען און שטארבען אויפֿ׳ן וועג פֿאר הונגער.—וויע־דער אוועקשיקען אייערטאן מיט׳ן בריעף, קען מען אויך נים. ער וויים דאך בע־סער דעם וועג און ווען מען וועט בעגעגענען ווילדע, קען ער דאך זיך עפּעס מים זיי צונויף רעדען. — לאמיר בעסער פֿאהרען ווייטער, וויא מיר זיינען געפֿאהרען ביז אהער, לאמיר נים מאכען קיין ענדערונג. ווען מיר וועלען דארפֿען האבען דעם דונקאן, וועלען מיר זעהען וואס צו טהאן.

קאפיטאן פֿאררא‏גוט איז אויך געווען דער מיינונג, אז עס איז גלייכער ווייַ־טער צו פֿאהרען. פֿון טופֿאָלד בוכטע וועלען זיי לייכטער קענען שיקען א בריעף קיין מעלבורן. לעבען יענע בוכטע געהען אפֿט דורך שיפֿען, בעזאנדערס דיא פאַסט דאמפפֿער פֿון כינא און נייזעעלאַנד.

עס איז געבליעבען, אז מען זאל קיינעם נים שיקען און מען זאל מארגען

ווייטער פֿאהרען. אייערטאַן האט פֿערביסען מיט דיא ליפּען און האט גאר ניט געענטפֿערט. מען האט זיין מיינונג ניט אנגענומען, איז ער אזוי אויך צופֿריעדען. דער מאיאר האט גוט בעמערקט, אז אייערטאַן איז זעהר ניט צופֿריעדען, וואס מען האט זיין מיינונג ניט אנגענומען. אויף דער גאנצער רייזע האט דער מאיאר ניט אראפּגעלאָזען קיין אויג פֿון אייערטאַן. ער האט אבער קיינעם ניט געזאגט, אז דער מענש געפֿעלט איהם ניט.

דעם אנדערן טאג אין דער פֿריה איז מען ווייטער געפֿאהרען. דיא געגענד איז געווען זעהר א שעהנע. וויא ווייט דאס אויג האט נור געגרייכט, האט מען געזעהען גרינע וועלדער און פֿעלדער בעדעקט מיט בלומען. דיא רייזע וואלט געווען העכסט אנגענעהם, ווען עס זאל ניט געווען שטארק הייס.

געגען מיטאג איז מען געקומען אין א וואַלד פֿון פֿערנבוימער (פּאַפּאָראָטניק אויף רוסיש) דאס איז איינער פֿון דיא זעלטענסטע בוימער, וועלכע מען טרעפֿט נור אין אויסטראַליען, — א נאַטירליכער רעגענשירם אדער זאָנענשירם. דיא פֿערנבוימער זיינען אייגענטליך נור הויכע גראָזען. אין אויסטראַליען אבער וואַקסען זיי אזוי הויך און האבען אזעלכע ברייטע בלעטער, אז זיי בילדען ווירקליך גוטע זאנען-שירמע.

דער פּראָפֿעסאר איז געווען אויסער זיך פֿאר פֿרייד. ער האט גערעדט און ערקלערט דיא נאַטור פֿון דיא פֿערנבוימער. אלע האבען איהם אויסגעהערט מיט פֿערגניגען. פּלוצלונג — באַץ! דער פּראָפֿעסאר איז אראפּגעפֿאלען פֿון זיין פֿערד און האט זיך צעהן מאל איבערגעקעהרט. דאס פֿערד איז געפֿאלען אונטער איהם.

אלע זיינען געבליעבען ערשטוינט. מען איז צוגעלאָפֿען און מען האט אויפֿגעהויבען דעם פּראָפֿעסאר. דאס גראז איז געווען ווייך און עס האט איהם גאר ניט געשאַדעט. מען איז צוגעקומען צו זיין פֿערד — עס איז טויט.

— דאס איז זאָנדערבאַר! האט אויסגערופֿען קאַפּיטאַן פֿאַרראַגוט. שוין דאס צווייטע פֿערד פֿאַלט אזוי פּלוצלונג. וואס זאל דאס הייטען?

— דאס איז קיין צופֿאַל, האט געברומט דער מאיאר. דא איז עפּעס.

לארד גלענאַרוואַן איז געווארען זעהר אונרוהיג. ער האט גערעכענט, אז אן עפּידעמיע (א קראנקהייט) איז אנגעפֿאַלען אויף זיינע פֿערד. וואס וועט ער טהאָן, ווען אלע זיינע פֿערד וועלען קרעפּירען איינער נאכ'ן אנדערן?

עס האט אבער גאר ניט געהאָלפֿען. מען האט געמוזט ווייטער פֿאהרען. איינער פֿון דיא מאַטראָזען האט געגעבען דעם פּראָפֿעסאָר זיין פֿערד און אליין איז ער געגאנגען צו-פֿוס. מען איז אוועקגעפֿאהרען נאך א פּאר שטונדען. פּלוצלונג איז ווידער געפֿאלען א פֿערד און איז געבליעבען טויט אויפֿ'ן ארט, גלייך וויא דער בליץ האט איהם געטראָפֿען. מיט א שטונדע שפּעטער איז אן אָקס געפֿאלען און געבליעבען טויט אויפֿ'ן ארט.

דיא לאַגע פֿון אונזערע רייזענדע איז געווארען זעהר א קריטישע. אין גאַנצען איז זיי יעצט געבליעבען נור פֿיער פֿערד און דריי אָקסען. — וואס טהוט מען יעצט? דיא מענער קענען געהן צו-פֿוס. וואס וועלען אבער טהאָן דיא דאַמען?

זיי האבען נאך הונדערט און צוואנציג מייל ביז צום מעער. וויא וועלען דיא דאָ־ מען געהן אזא שטרעקע צו־פוס?

לארד גלענארוואן און דער מאיאר האבען זיך יעצט צוגעקוקט צו דיא אי־ בעריגע פערד און אָקסען. זיי זיינען געווען פאלקאמען געזונד. קיין צייכען פון א קראַנקהייט, קיין שפור פון אן עפידעמיע האט מען ניט געקענט בעמערקען אין זיי.

— מיר מוזען ווייטער פאהרען, האט לארד גלענארוואן געזאגט, זא לאַנג מיר האבען נאך אויף וואס צו פאהרען.

מען איז ווייטער געפאהרען; ווער עס האט ניט געהאט קיין פערד, דער איז געגאנגען צו־פוס. ווען איינער איז מיעד געווארען, האט ער זיך אריינגעזעצט אין וואגען אפרוהען.

דער אנדערער טאג איז פערגאנגען רוהיג. עס האט קיין זאַך ניט פאַסירט. אויפ'ן דריטען טאג איז מען געפאהרען ווייטער. פאר נאכט איז מען צוגעקומען צו א וואַלד און אייערטאן איז אריינגעפאהרען גלייך אין וואלד אריין. ער איז אוועקגעפאהרען עטליכע הונדערט שריט און, האט א געשריי געטהאן:

— סטאָפ!

— וואס איז געשעהן? האבען געפרעגט דער מאיאר און דער קאפיטאַן מיט אמאָל.

— דער וואגען איז אַריין אין א זומפ איבער דיא רעדער, האט אייערטאן געענטפערט.

ער האט געשלאגען דיא אקסען און האט זיך געגעבען אלע מיה ארויסצו־ קריכען פון זומפ. עס האט אבער ניט געהאלפען.

— מיר מוזען דא נעכטיגען, האט ענדליך דער מאיאר געזאגט.

— איך מיין אויך אזוי, האט אייערטאן געענטפערט. אין דער פריה וועלען מיר זעהן, וויא אזוי ארויסצושלעפען דעם וואגען פונ'ם זומפ.

עס איז געבליעבען, מען זאל דארט נעכטיגען. אייערטאן האט זיך געגעבען אלע מעגליכע מיהע און האט ארויסגעשלעפט דיא אָקסען פון זומפ. באלד האט מען געמאכט אלע פארבערייטונגען פארן נאכטלאגער. עס איז געווען היים און דריקענד. מען האט געקענט ערווארטען, אז ביי נאכט וועט געהן א רעגען און מען האט זיך געמוזט פארבערייטען אויף דעם פאַל, ווען עס וועט געהן א רעגען. מען האט אויפגעשלאגען געצעלטען אונטער גרויסע בוימער.

אלע זיינען געווען מיעד פון דער לאנגער רייזע און פון דער היץ. מען האט שנעל אפגעגעסען סאפער און מען האט זיך געלעגט שלאפען. איינער פון דיא מאטראָזען האט געהאלטען דיא וואך. זייט דאס אייזענבאהן אונגליק האט זיך געטראפען, פלעגט שטענדיג איינער האלטען דיא וואַך ביי נאַכט.

געגען עלף אוהר האט זיך דער מאיאר אויפגעחאַפט. ער האט עפעס ניט געקענט שלאפען. ער איז ארויס פון געצעלט און איז אביסעל ארומגעגאנגען אין וואַלד. פלוצלונג האט ער דערזעהן א וואנדערבארען שיין, א שוואַכע, בלאַסע

ליכטינקייט האט געפונקעלט ערגעץ פון דערווייטען. דיא ליכטינקייט איז געוועזען, וויא ווען מען צינדעט אן פאספאר. — וואס זאל דאס זיין?

ער האט שטילערהייט אויפגעוועקט דעם פראפעסאר, האט איהם ארויסגעפיהרט פון געצעלט און האט איהם געוויעזען דיא זאנדערבארע ליכטינקייט. דער פראפעסאר איז צוגעקומען צו דעם ארט, וואו עס האט זיך געלייכט, האט עס בעטראכט און האט איהם געזאגט:

— דאס איז אויך איינע פון דיא וואונדער פון אויסטראליען. דאס זיינען שוועמלעך, גאנץ געוועהנליכע שוועמלעך. זיי ענטהאלטען אין זיך פאספאר און לייכטען אין א פינסטערע נאכט. אין אנדערע ערטער קען מען אויך זעהן דאס זעלבע וואונדער, אבער נית אויף שוועמלעך. — פארפוילטעס האלץ לייכט אין דער פינסטער. אפגעשיילטע קארטאפעל, ווען זיי שטעהן א פאר טאג, לייכטען זיי אין דער פינסטער.

ער האט איהם צוגעפיהרט צו א בוים, אונטער וועלכען עס האבען געוואקסען דיא לייכטענדע שוועמלעך און האט איהם געוויעזען, וויא זיי לייכטען. ער איז געווען מיעד און איז צוריק געגאנגען שלאפען. דער מאיאר איז מיט איהם אויך צוריקגעגאנגען, ער האט אבער נית געקענט שלאפען און איז ווידער ארויסגעגאנגען אביסעל שפאצירען. ער איז נאך אמאל צוגעגאנגען צו דיא לייכטענדע שוועמלעך. זייט ער איז בעקאנט געווארען מיט'ן פראפעסאר, האט ער זיך אנגעהויבען צו אינטערעסירען פאר נאטור וויסענשאפט.

פלוצלונג איז ער געבליעבען שטעהן און האט א ציטער געטהאן. עס האט זיך איהם אויסגעוויעזען, אז עס שטעהען מענשען נית ווייט פון דיא לייכטענדע שוועמלעך. — וואס זאל דאס זיין? זאל זיך איהם האבען נור אויסגעוויעזען? זאל ער זיך האבען אפגענארט? — דיא מענשען זיינען געשטאנען א ווײלע, האבען זיך איינגעבויגען צו דער ערד, גלייך וויא זיי וואלטען עפעס געזוכט, און זיינען פערשוואונדען געווארען. באלד האבען זיי זיך ווידער געוויעזען, האבען זיך ווייטער איינגעבויגען, האבען געטאפט דיא ערד און זיינען ווייטער פערשוואונדען געווארען.

— וואס זאל דאס זיין? האט דער מאיאר געזאגט צו זיך אליין. דאס זיינען מענשען. איך נארר מיך נית אפ. אבער וואס טהוען זיי? וויא קומען זיי אהער? וואס דארפען זיי? — איך מוז עס וויסען. ווען דאס זיינען מענשען, וועלען זיי דאך געוויס עפעס רעדען. איך מוז הערן, וואס זיי רעדען.

ער האט זיך אניעדער געלעגט אין טיעפען גראז און האט זיך געקייקעלט, וויא א שלאנג, גאנץ שטיל, אז קיינער זאל איהם נית הערן, ביז ער האט זיך צוגעקייקעלט צו דעם ארט, וואו עס האט זיך איהם אויסגעוויעזען, אז ער זעהט מענשען. ער איז דארט אוועקגעלעגען א גוטע ווײלע און האט זיך געוואלט קייקלען צוריק. פלוצלונג האט אנגעהויבען צו גיעסען א רעגען. ער האט זיך ארויפגעהויבען און איז צוגעלאפען, צו זיין געצעלט.

14טעס קאפיטעל.

א נייעס אונגליק.

דער רעגען האט געדויערט א גאנצע נאכט. ער האט געגאָסען אזוי שטאַרק, אז אלע האבען געמוזט זוכען שוץ אין וואגען. פון שלאָפען איז שוין קיין רעדע ניט געווען. אלע זיינען געזעסען און האבען גערעדט. דער פראָפעסאר האט דערצעהלט פון דיא לייכטענדע שוועמלעך און האט ערקלערט, פארוואס זיי לייכטען. אלע האבען גערעדט, נור דער מאיאר איז געזעסען אין א ווינקעלע פערטראכט און האט קיין ווארט ניט גערעדט.

ענדליך איז דיא לאנגע, טרויעריגע נאכט פערגאנגען. דער רעגען האט אויפגעהערט, דער הימעל אבער איז נאך אלץ געווען בעדעקט מיט וואלקענס. אויף דער ערד זיינען געווען גרויסע טייכען מיט שמוציגעס וואסער. עס איז געווען זעהר אונאנגענעהם צו געהן אויף דער נאַסער, בלאטיגער ערד.— עס העלפט אבער ניט. מען מוז ווייטער פאהרען. וואס וועט מען דא אויסשטעהן אין דער בלאָטע?

לארד גלענארוואן, דער קאפיטאן און דער פראָפעסאר האבען בעטראַכט דעם וואגען. פון׳ם רעגען איז דיא ערד געווארען נאך ווייכער און דער וואגען איז אריין נאך טיעפער אין זומפ. זיי האבען אויסגעפונען, אז מען וועט מוזען איינשפאַנען אלע פערד און אלע אָקסען און אלע מענשען וועלען נאך אויך מוזען העלפען, אום דעם שווערן וואגען ארויסצושלעפען פון׳ם זומפ.

— דא העלפט גאר ניט, האט קאפיטאן פארראגוט געזאגט. מיר מוזען טהאן אלעס מעגליכע, אום דעם וואגען ארויסצושלעפען. וואס וועלען מיר דא שטעהן?

— געוויס, מוזען מיר זעהן, וויא צום גיכסטען ארויס פון דאַנען, האט אייערטאן געענטפערט.

מען האט זיך באלד גענומען צו דער ארבייט. מען האט געוואלט אויסהאַקען צוויי שטארקע שטאנגען און זיי ארונטערלעגען אונטערן וואגען. צו דיעזע שטאנגען זאל מען צושפאַנען דיא פערד און דיא אָקסען און אויף אזא ארט זאל מען ארויסשלעפען דעם וואגען פון זומפ.

מען איז געגאנגען אויסהאַקען א פאר יונגע בוימער. יעצט ערשט האבען זיי בעמערקט, אין וואס פאַר א וואונדערבאַרען וואלד זיי זיינען. אין גאנצען וואַלד האט מען ניט געזעהען ניט איין גרינעס בלעטעלע. דיא בוימער זיינען אלע געווען פערדאַרט, דיא קאָרע (רינדע) פון זיי האט זיך אפגעשיילט און איז אראפגעפאלען. דאס האלץ האט זיך ארויסגעזעהען, עס איז אבער געווען שוואַרץ. דיא לופט און דאס וועטער האבען עס געמאכט דונקעל, וויא אלטעס האָלץ זעהט אוים. דיא צווייגען פון דיא בוימער זיינען צוואַר געווען געדיכט און האבען אויסגעוויזען, וויא א נעץ. זיי זיינען אבער אלע געווען פערדאַרט. מען האט געפרעגט דעם פראָפעסאר, וואס דאס איז.

— אין אויסטראַליען קומט עס אָפט פאָר, האָט ער געענטפערט. אויף א

גאנצען וואלד פאלט אן א מין קראנקהייט, א מין טארט עפידעמיע, און אלע בוימער שטארבען אויס מיט אמאָל. זיי ווערן פלוצלונג פֿערדארט, זייערע בלעטער ווערן פֿערוועלקט, דיא רינדע (קאָרע) שיילט זיך אפ און דיא בוימער בלייבען שטעהן, וויא דיא ביינער פֿון טויטע. — ביז אהער האט מען נאך ניט אויסגעפֿונען דיא אורזאכע פֿון דיעזער קראנקהייט. מען האט זיא ניט געקענט אויסגעפֿינען, ווייל קיין געלערנטער אייראפעער האט נאך ניט בייגעוואוינט אזא פֿאַל. ווען דער געלערנטער קומט אין אזאַ וואַלד, געפֿינט ער אלעס טויט, אלעס פֿערדאר־בען, אלעס פֿוילט שוין. נו, וואס קען ער וויסען? ווען ער זאל קענען קומען פונקט אין דער צייט, וואס דיא ביימער הויבען אן אויסצושטארבען, וואלט ער געקענט אויסגעפֿינען דיא אורזאַכע דערפֿון.

וויא זיי זיינען געשטאַנען און האבען אזוי גערעדט, איז געקומען אייערטאן און האט דערצעהלט, אז ער קען ניט געפֿינען דיא אָקסען און דיא פֿערד. אלע זיינען זיך צוגאַנגען איהם העלפֿען זוכען. מען האט געזוכט אומעדום. — זיי זיינען פֿערפֿאַלען געווארען. פלוצלונג האט מען געהערט דעם מאיארס שטימע.

— קומט נור אהער, אלע!

מען איז נאכגעגאנגען נאכ׳ן קול און מען איז צוגעקומען צו א קליין טייכעל, ביים ברעג פֿון׳ם טייכעל זיינען געלעגען דיא אָקסען און דיא פערד — טויט. נור איין פֿערד און איין אקס זיינען געבליעבען לעבען און האבען רוהיג געפֿרעסען דאס גראז.

מיר האבען פֿערגעסען צו דערצעהלען, אז ווען אייערטאן האט געבראכט דעם שמיד, ער זאל צורעכט מאַכען דיא צובראָכענע אַקס, האט ער אין דערזעלבער צייט צוגעשלאגען א הויפאַייזען (פּאָדקאָווע) צו לארד גלענארוואנס פֿערד. גראַדע דיעזעס פֿערד איז געבליעבען לעבען. דאס האט אבער בעמערקט נור דער מאיאר, ווייטער קיינער ניט.

לארד גלענארוואן, דער קאפיטאַן און דער פראפֿעסאַר זיינען געשטאנען און האבען מיט פֿערצווייפלונג געקוקט אויף דיא טויטע פֿערד און אקסען.

וואס וועלען זיי יעצט טהאן אהן פֿערד, אהן אָקסען אין אזא וויסטע און שרעקליכע געגענד?

— עס איז פֿערפֿאַלען, האט ענדליך לארד גלענערוואן געזאגט. מיר מוזען זעהן זוכען א מיטעל, וויא אזוי ארויסצוקומען פֿון דיעזע געגענד. — אייערטאן! נעהמט דאס פֿערד מיט׳ן אקס און קומט מיט זיי צום וואגען.

— ווען דער וואגען זאל ניט ליעגען אין זומפּ, האט קאפיטאן פֿארראגוט געזאגט, וואלטען מיר זיך שוין לאנגזאַם געשלעפט, ביז מיר וואלטען ערגעץ צו־געקומען צו א וואינונג פֿון ציוויליזירטע מענשען. — מיר מוזען אלזא, אנוועגדען אלע אונזערע קרעפֿטע אום דעם וואגען ארויסצושלעפען. — צו דער ארבייט!

אייערטאן האט גענומען דעם איינציגען אקס און דאס איינציגע פֿערד, וואס איז זיי געבליבען און האט זיי צוגעפֿיהרט צום וואגען, וואו דער מאיאר און דיא דאַמען זיינען געזעסען. לארד גלענארוואן האט זיי דערצעהלט פֿון׳ם נייעם אונ־

גליק, וואס עס האט זיי געטראפען. זיי האבען יעצט ניט מעהר, ווי א איין אָקס און איין פערד.

— שאָדע! אייערטאן, וואס איהר האט ניט געלאזען אייער שמיעד אנשלאגען הופאייזען (פאָדקאָוועס) אויף אלע פערד, האט דער מאיאר אויסגערופען.

— וואס וואלט דאן געווען? האט אייערטאן געפרעגט גלייכגילטיג.

— וואלטען זיי אלע לעבען געבליעבען. איך זעה, אז נור דאס פערד איז געבליעבען לעבען, אויף וועלכעס אייער שמיעד האט צוגעשלאגען די הויפאייזען.

— דאס איז ווירקליך זאָנדערבאַר, האט קאפיטאן פאררארגוט געזאגט.

— עס איז גאר ניט זאנדערבאַר, האט אייערטאן געענטפערט. — עס איז בלויז א צופאַל.

דער מאיאר האט זיך געביסען די ליפען. ער האט עפעס געוואלט זאגען. ער האט זיך אבער צוריק געהאלטען. און איז געגאנגען בעטראַכטען דעם וואגען. אייערטאן איז אויך אוועקגעגאנגען אויסזוכען שטאַנגען.

— דער מאיאר האט עפעס געוואלט זאגען. ער האט זיך אבער איינגעהאלטען, האט ליידי העלענא געזאגט צום קאפיטאן. — ווייסט איהר אפשר ניט, וואס ער האט געוואלט זאגען?

— איך ווייס ניט, האט דער קאפיטאן געענטפערט. איך בין אבער זיכער, אז דער מאיאר ווייס פון עפעס און וויל עס ניט אויסזאגען.

— מיר שיינט, אז דער מאיאר האט וועניג צוטרויען צו אייערטאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט. ער איז איהם עפעס חושד, איך ווייס ניט וואס.

— זאל ער איהם חושד זיין, אז ער האט געטויטעט די אָקסען און די פערד? האט דער פראפעסאר געזאגט. עס איז דאך א וואונדער, וויא די פערד זיינען געפאַלען איינער נאכן אנדערן. דאס איז ווירקליך קיין צופאַל. די פערד האט מען פערגיפטעט.

— אה, גלויבט עס ניט, פראָפעסאר! האט ליידי העלענא אויסגערופען. אין דער גאנצער צייט פון אונזער רייזע האט זיך אייערטאן געוויעזען אלס א טרייער און צופערלעסיגער מענש.

— דער מאיאר וועט אבער ניט זאגען עפעס אומזיסט, האט קאפיטאן פארראגוט ארויסגעזאגט. עפעס מוז דאך זיין. עס איז דייטליך גענוג, אז דער מאיאר טרויט איהם ניט.

— פיעללייכט איז ער איהם חושד, אז ער איז פון איין באַנדע מיט די אנטלאָפענע קאָטאָרזשניקעס? האט דער פראָפעסאר זיך ארויסגעחאַפּט.

— וואס פאר אן אנטלאָפענע קאָטאָרזשניקעס? האט ליידי העלענא און מערי גראנט געפרעגט.

דער פראָפעסאר האט איינגעזעהן, אז ער האט געמאכט א שרעקליכען פעהלער. לארד גלענארוואן האט זיך געגעבען אלע מעגליכע מיה, אז די דאַמען זאלען ניט וויסען, אז אין יענער געגענד געפינט זיך יעצט א באַנדע פון

אנטלאפּענע שטרעפּלינגע. פּלוצלונג חאַפּט ער זיך ארויס און זאגט זיי אויס א זאַך, וועלכע מען האט זיי אויף קיין פאַל ניט געוואלט זאגען. ער האט עס דאַ־ הער געוואלט צוריק חאַפּען.

— איך מיין ניט דיא אנטלאפענע שטרעפּלינגע, האט ער געזאגט. אין אויסטראַליען זיינען גאר ניטא קיין אנטלאפּענע שטרעפּלינגע. אלע שלעכטע מענשען ווערן גוט, ווען זיי קומען קיין אויסטראַליען.

עס איז שוין אבער געווען צו שפּעט. ליידי העלענא האט אלעס פערשטאַ־ נען. זיא האט נור געוואלט, אז מערי גראַנט זאל ניט וויסען, וואס דא קומט פאָר.

— קום, מערי, האט זיא איהר געזאגט. לאמיר זעהן מאכען א פריהשטיק פאר דיא מענער. מיסעס אליבנעט אליין וועט ניט זיין אימשטאַנד צו מאכען אזוי שנעל דעם פריהשטיק.

מיט דיעזע ווערטער האט זיא אנגענומען מערי גראַנט ביי דער האנד און האט זיא אוועקגעפיהרט.

— וואס האב איך געטהאן ? האט געזאגט דער פּראָפעסאר, ווען ער איז געבליעבען אליין מיט לארד גלענארוואן. איך בין ווערט, אז מען זאל מיך אויפ־ הענגען.

— אויפהענגען איז צו א הארטע שטראַפע פאר אזא קליינעם פערברעכען, האט לארד גלענארוואן געזאגט מיט א געלעכטער. א גרויסען פעהלער האט איהר דאך בעגאנגען און מיר וועלען אייך שוין אמאָל בעשטראָפען.

זיי זיינען יעצט געגאנגען זעהן, וואס עס הערט זיך מיט׳ן וואגען. אייער־ טאָן, דער מאַיאר און דיא מאַטראָזען האבען זיך געגעבען דיא גרעסטע מיה ארויסצושלעפען דעם וואגען פון׳ם זומפּ. עס איז אבער אלעס געווען אומזיסט. דער שווערער וואגען איז פערזונקען אזוי טיעף אין זומפּ, אז עס איז ניט געווען קיין שום מעגליכקייט איהם ארויסצושלעפּען. דיא שטאַנגען האבען זיך אויסגע־ בויגען, דיא מענשען האבען זיך אפּגעמאַטערט און דער וואגען האט זיך דאך ניט געריהרט פון׳ם ארט. אייערטאן האט נור וואס געוואלט געהן זוכען שטאר־ קערע שטאַנגען, ווען לארד גלענארוואן האט איהם ארויפגעלעגט דיא האַנד אויף דער פּלייצע.

— לאז זיין, אייערטאן, האט ער איהם געזאגט. מיר מוזען שוינען אונזער איינציגעם פערד און אונזער איינציגען אָקס. מעגליך, אז עס וועט אונז אויסקומען צו מאכען ווייטער דיא רייזע צופוס, וועלען מיר זיי דארפען האבען, זיי זאלען שלעפּען אונזער פּראוויאַנט.

— אָלל רייט ! האט אייערטאן געענטפערט און האט אויסגעשפּאנט דיא בהמות.

— מיינע הערען, האט זיך לארד גלענארוואן געווענדעט צו אלעמען, קומט אין לאגער און לאמיר זיך בעראטהען, וואס מיר זאלען ווייטער טהאן.

מען איז געגאַנגען אין לאַגער, וואו אלבינעט האט דערווייל אנגעגרייט א גוטען פריהשטיק, און מען האט זיך געזעצט עסען. נאכ׳ן עסען האט לארד

גלענארוואן אויפגעפאדערט יעדען, ער זאל זאגען זיין מיינונג. צוערשט מוז דער פראפעסאר אויסרעכענען, וואו מיר געפינען זיך יעצט.

דער פראפעסאר האט זיך באַלד גענומען צו דער ארבייט. אזוי ווי דיא זון איז ארויס, איז איהם געווען זעהר לייכט אויסצורעכענען מיט זיינע אינסטרומענטען, וואו זיי געפינען זיך יעצט. ער האט באלד אויסגעפונען, אז זיי געפינען זיך פינף און זיעבעציג מייל ווייט פון דער בוכטע טופאָלד, דער ארט, וואו דיא „בריטאניא“ איז אונטערגעגאנגען, וויא אייערטאן האט געזאגט.

— און וויא ווייט זיינען מיר פון מעלבורן?

— פון מעלבורן זיינען מיר דריי הונדערט מייל דיא ווייט. דאס איז אבער נור, ווען מיר זאלען געהן אויף א גאנץ גלייכער ליניע, וויא מיינע לאנדקאַרטען ווייזען. אזוי וויא דאס איז אבער אונמעגליך, מוזען מיר רעכענען, אז ביז אין דער בוכטע טופאלד האבען מיר הונדערט פינף און צוואַנציג מייל און קיין מעלבורן מעהר אלס פיער הונדערט מייל.

— אלזא, קענען מיר ניט דענקען, אז מיר זאלען געהן קיין מעלבורן. עס איז צו ווייט. מיר מוזען געהן צו דער בוכטע טופאלד און פערלאזען זיך אויפ'ן צופאַל. מעגליך, אז מיר וועלען טרעפען אויפ'ן וועג א פאַרם, וואו מיר וועלען קענען קויפען פערד און אָקסען. מעגליך, אז מיר וועלען אנטרעפען א שיף אין דער בוכטע, וועלכעס וועט אונז מיטנעהמען קיין מעלבורן.

ליידי העלענא, מערי גראנט און מיסעס אלבינעט האבען געזאגט, אז זיי קענען געהן צופוס. זיי וועלען געווים מאכען צעהן מייל א טאג. לארד גלענארוואן האט א קוק געטהאן אויף זיין פרוי מיט ליעבע און פרייד.

— דוא ביסט געבארען צו זיין א רייזענדע, האט ער איהר געזאגט. איך וויים, אז דוא ביסט א מוטהיגע פרוי און וועסט געהן צופוס, וויא א מאַן. סער סעמועל בעקער דארף ניט זיין אזוי שטאלץ, וואס זיין פרוי איז מיט איהם דורכגעגאנגען צופוס גאַנץ אפריקא. דוא וואלסט עס אויך געטהאן.

ער האט זיך יעצט געווענדעט צום פראפעסאר.

— איך מוז נאך א מאל אנקומען צו אייך, פראפעסאר פאַגאַנעל, האט ער איהם געזאגט. ווייסט איהר ניט דאָ ערגעץ פון א שטעדטעל, אדער א דאָרף, וואו מיר זאלען קענען קריעגען פערד און אָקסען?

דער פראפעסאר האט געטראכט א פאר מינוט.

געווים, וויים איך! האט ער פלוצלונג אויסגערופען. פינף און דרייסיג מייל פאר דער בוכטע טופאָלד געפינט זיך א פאָרט מיט'ן נאמען „עדען“. דאס איז צוואַר נאך א גאנץ קליין שטעדטעל, ווייל זיא איז ערשט ניט לאנג געבויט געווארען. אין אויסטראַליען אבער וואקסען דיא שטעדט זעהר שנעל און איך מיין, אז אין „עדען“ דארף זיך יעצט שוין געפינען א פאר טויזענד איינוואינער. מיר וועלען צוואַר אנלעגען וועג, ווען מיר זאלען יעצט געהן קיין „עדען“, מיר וועלען אבער זעהר פיעל געווינען, ווייל אין עדען קענען מיר קויפען אלעס נעטהיגע און פאהרען שנעלער צו דער בוכטע טופאלד.

— װאָלט דען ניט גלײכער געװעזן, אַז מען זאָל בעסער שיקען אַ מענשען קײן עדען, ער זאָל פֿון דאָרט שיקען אַ טעלעגראַמע צום קאָמאַנדיר פֿון׳ם „דונ־קאַן, אַז ער זאָל באַלד קומען אין דער בוכטע טופֿאָלד? האָט אײַערטאָן געזאָגט. דאַמאָלס װעלען מיר דאָך אַלעם פֿערשפּאָרען.

— װאָס זאָגט איהר, פּאַרראַגוט? האָט לאָרד גלענאַרװאַן געפֿרעגט דעם קאַפּיטאַן. — דאָס איז אײַער פֿאַך. איך װיל מיך ניט מישען אין אײַערע גע־שעפֿטען.

— איך מײן, אַז מיר װעלען נאָך שטענדיג האָבען צײט צו שיקען נאָכ׳ן „דונקאַן", האָט פּאַרראַגוט געענטפֿערט. מיר האָבען זיך ניט צו אײַלען און אָפּ־רײסען מענשען פֿון אונזער קלײנער פּאַרטיע.

— דער קאַפּיטאַן האָט רעכט, האָט דער פּראָפֿעסאָר געזאָגט. מיר קענען אין פֿיער — פֿינף טאָג קומען קײן עדען. דאָרט װעלען מיר זיך איבערלעגען, װאָס מיר זאָלען װײטער טהאָן.

— אין פֿיער — פֿינף טאָג װעט איהר זײן אין עדען? האָט געפֿרעגט אײַ־ערטאָן מיט אַ שמײכעל. — זאָגט, אין צװאַנציג — דרײסיג טאָג. איהר זײט טאַקע אַ פּראָפֿעסאָר פֿון געאָגראַפֿיע, איהר מײנט אָבער, אַז אין אויסטראַליען איז אַזוי לײכט צו פֿאָהרען, װיא איהר פֿאָהרט אַרום מיט דער האַנד אויף אײַער לאַנד־קאַרטע. פּראָבירט נור פֿאָהרען, װעט איהר זעהען, װאָס פֿאַר אַ שװיערינקײטען עס װעלען זיך אײַך פֿאָרשטעלען.

— צװאַנציג — דרײסיג טאָג? האָט לאָרד גלענאַרװאַן געפֿרעגט פֿערװאונ־דערט. װיא איז דאָס מעגליך? לויט װיא דער פּראָפֿעסאָר האָט אויסגערעכענט, איז קײן עדען פֿיעל נעהענטער, װיא צו דער בוכטע טופֿאָלד. עס איז אַהין ניט מעהר, װיא זעכציג מײל. דאַרף אַ רײזע פֿון זעכציג מײל געדױערן צװאַנציג ביז דרײסיג טאָג? דאָס קען ניט זײן, אײַערטאָן!

— איהר קענט ניט דיא געגענד, מילאָרד, האָט אײַערטאָן געענטפֿערט מיט אַ פֿעסטער שטימע. דאָס איז אײנע פֿון דיא װילדעסטע געגענדען אין אויסטראַ־ליען. קײן װעג, קײן שטעג, קײן שפּור פֿון מענשען איז אין דער גאַנצער געגענד ניטאָ. איבעראַל זעהט מען נור ניעדעריגע בוימעלעך, „בוש", װעלכע זײנען אַזוי געדיכט, אַז מיר װעלען מוזען אויסהאַקען אונז אַ װעג מיט אַ האַק אין דיא הענד. עס געפֿינען זיך דאָרט װילדע טײכען, בײ װעלכע מיר װעלען מוזען פֿערברענגען אײניגע טעג, אײדער מיר װעלען זײ אַריבערגעהן. דאָס אַלעס טהוט זיך ניט אַזוי שנעל. איך בין זיכער, אַז אין דרײסיג טעג װעלען מיר ניט אָנקומען קײן עדען.

אײַערטאָן האָט גערעדט אַזוי פֿעסט און אַזוי זיכער, אַז דער פּראָפֿעסאָר האָט געמוזט שװײגען. ער האָט געקענט דיא געגענד נור פֿון ביכער. דאָס איז דאָך אָבער ניט גענוג.

— גוט! האָט קאַפּיטאַן פּאַרראַגוט געזאָגט. איך גיעב צו, אַז מיר װעלען האָבען שװיערינקײטען, װעניגסטענס װעלען מיר זײן אין אַ שטאָדט צװישען

ציוויליזירטע מענשען און מיר וועלען קענען געפינען מיטעל, וויא אזוי פארטאַ־
ווערען אונזער רייזע.

— מיינע הערען, האט זיך אפגערופען אייערטאן, איהר קענט גאר ניט
אייער לאגע. איהר ווייסט ניט, וואו מיר געפינען זיך און וואס פאר א שוויעריג־
קייטען מיר האבען יעצט איבערצושטעהן. געהט נור א פאר מייל ווייטער, וועט
איהר זעהן, וואס פאר א גרויסער טייך פארשטעלט אונז דעם וועג.

אלע האבען אנגעקוקט דעם פראפעסאר. ער האט דאך אויסגערעכענט
פינקטליך, וואו זיי געפינען זיך.

— איהר מיינט געווים דעם טייך „סנאָאַי ריווער״? האט דער פראפעסאר
געפרעגט אייערטאנען.

— דעם מיין איך טאקע.

— דער איז דאך אבער גאר ניט אזוי ברייט און אזוי טיעף, וויא איהר
זאגט?

— געהט נור, גרויסער פראפעסאר, און גיט א קוק אויף אייער קליינעם טייך,
וועט איהר שוין זעהן, אויב מיר קענען איהם אזוי לייכט אריבערגעהן. ער איז
ווירקליך א קליינער טייך אים ווינטער, יעצט אבער האט עס זעהר שטארק גע־
רעגענט אין דיא בערג און דער קליינער טייך איז געווארען אזוי אנגעשוואלען,
אז איך זעה ניט קיין מעגליכקייט, וויא אזוי איהם אריבערצוגעהן.

— נו, וועלען מיר מאכען א באָאט, האט זיך אפגערופען דער קליינער ראָ־
בערט. מיר דארפען נור אויסהאַקען א דיקען בוים און איהם אויסהוילען, וועלען
מיר שוין האבען א באָאט.

— בראַוואָ, ראבערט! האט אויסגערופען דער פראפעסאר. דוא ווערסט א
מענש, אן עכטער רייזענדער, וועלכער קען זיך אויסהעלפען אין יעדע פערלע־
גענהייט.

— איך מיין, אז ראבערט האט רעכט, האט געזאגט דער קאפיטאן פאר־
ראגוט. זעלבסטפערשטענדליך, ער רעדט, וויא א קינד, אז מען זאל אויסהוילען
א בוים. דאס טויג ניט. איך מיין אבער, אז מיר זאלען צונויפבינדען עטליכע
בוימער צוזאַמען און מאכען א פלאָט (פלאס). אויף אזא פלאָט קענען מיר אריי־
בערשווימען דיא טייך.

— וואס זאגט איהר, אייערטאן? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. מיר
קענען מאכען א פלאט און אריבערשווימען דעם טייך.

— מיינע הערען, האט אייערטאן געזאגט, איהר רעדט אלע, וויא אונזער
פראפעסאר. איהר רעדט פון ביבער, איהר האט געלעזען, אז מען קען מאכען א
פלאָט און איהר ווילט מאכען א פלאט. — געהט נור און זעהט דעם טייך. ער
רוישט און קאכט, וויא אין א קעסעל. ער וועט צורייסען אייער פלאט אויף שטיק־
לעך. איהר ווייסט גאר ניט, וויא געפעהרליך דער טייך איז יעצט.

— אלזא, גיט עפעס אן עצה, האט לארד גלענערוואן געזאגט. מיר האבען

זיך אויף אייך פערטרויט. איהר זייט אונזער פיהרער. זאגט אונז, וואס מיר יעצט טהאן?

אייערטאן האט געטראַכט א פאר מינוט, דאן האט ער געענטפערט.

— מיינע הערען, מיר געפינען זיך אלע אין איין לאגע. וואס איך טהו, איז צום וואהל און בעסטען פון אונז אלעמען. ווענט איהר מיר הייסען פאהרען, וועל איך געוויס פאהרען, וואוהין איהר וועט הייסען און וועל געוויס טהאן אלעס, וואס איך וועל געפינען, אז עס קען אונז אלעמען נוצען.

— דאס איז נאך אלץ קיין ענטפער ניט, אייערטאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט. איהר זייט מעהר בעקאנט מיט אויסטראליען פון אונז. גיט אונז אן עצה, וואס מיר זאלען טהאן. מאכט עפעס א פלאַן, וויא אזוי מיר זאלען ארויסקריכען פון דאַנען.

— אויב מיר קענען ערווארטען פון ערגעץ הילף, האט אייערטאן ענדליך געזאגט, איז עס נור פון'ם „דונקאן." איינער פון אונז מוז געהן, וואוהין איך האב געזאגט, און טעלעגראפירען צו טאם אויגוסטין, ער זאל באלד קומען מיט'ן דונקאן צו דער בוכטע טופאָלד. ער קען שיקען זיינע מאטראזען מיט דיא שיפלעך צום טייך אונז אריבער נעהמען. ער קען אונז ברענגען פראוויאַנט. ער קען אונז ברענגען פערד. — דער „דונקאן" איז אונזער איינציגער רעטונג. — מיר מוזען בלייבען דא אויפ'ן ארט, ביז דער „דונקאן" וועט אנקומען. מעגליך, אז אונטערדעסען וועט דאס וואַסער אין טייך אפפאַלען און מיר וועלען קענען אריבערגעהן דעם טייך אויף א פלאַט. דאַן וועלען מיר צוקומען צופוס צו דער בוכטע טופאָלד. אלענ-פאַלס מוזען מיר האבען דעם „דונקאן" אין דער בוכטע טופאָלד.

— מיינע פריינד, האט זיך לארד גלענארוואן געווענדעט צו אלעמען. איהר האט געהערט דיא מיינונג פון אונזער וועגווייזער. זאגט, וואס זאלען מיר טהאן? וויא געפינט איהר זיין מיינונג?

זייט עס האט זיך אנגעהויבען דיא בעראַטהונג, האט דער מאיאר קיין ווארט ניט געזאגט. ער פלעגט שטענדיג ליעב האבען צו זאגען זיין מיינונג, ווען עס פלעגט קומען צו א בעראטהונג. דאס מאל אבער איז ער געוועזן שטום, וויא א פיש. ליידי העלענא האט עס זעהר גוט בעמערקט און זיא האט זיך דאהער צו איהם געווענדעט.

— וואס שווייגט איהר עפעס, מאיאר? — זאגט אונז אייער מיינונג. איהר זייט דאך א פראַקטישער מענש און האט שוין אנגעזעהן א וועלט. — זאגט, וואס זאללען מיר טהאן?

— ווען איהר פרעגט מיך מיין מיינונג, מוז איך אייך זאגען, אז אייערטאן האט רעכט. זיין מיינונג איז דיא ריכטיגסטע. איך בין מיט איהם פאלקאמען איינ-פערשטאנדען.

אלע זיינען געוועזן ערשטוינט, ווען דער מאיאר האט דאס ארויסגערעדט. ביז אהער, ווען אייערטאן פלעגט עפעס זאגען, פלעגט דער מאיאר שטענדיג זיין דא-געגען. יעצט איז ער פאלקאמען איינפערשטאַנדען מיט זיין מיינונג! אייערטאן

אליין איז געווען איבערראַשט און האט האסטיג געווארפען א בליק אויפ׳ן מאיאר.

דער פראָפעסאר, ליידי העלענא און דיא מאַטראָזען האבען אויך געפֿונען, אז עס איז גלייכער צו בלייבען אויפ׳ן ארט און וואַרטען, אז דער „דונקאן“ זאל קומען צו דער בוכטע טופאלד.

— וואס זאגט איהר, פֿארראגוט? האט לארד גלענארוואן זיך געווענדעט צו זיין קאפיטאן. אלע געפֿינען, אז מיר זאלען ליעבער בלייבען דא, ביז דער דונקאן וועט קומען אונז צו הילף. — וואס זאגט איהר?

לארד גלענארוואן האט זעהר געשעצט דעם קאפיטאן. ער האט איהם שוין אויספראבירט און האט אויסגעפונען, אז אין אזא פֿאַל פֿערשטעהט ער דאך מעהר פֿון אלעמען.

— איך פֿערשטעה דיא מענשען ניט, האט קאפיטאן פֿארראגוט געענטפֿערט מיט פערדרוס. דער טייך „סנאָאי ריווער“ האט זיך צוגאָסען. ער איז אזוי טיעף און אזוי ברייט, אז מיר קענען איהם ניט אריבערגעהן און מיר מוזען בלייבען דאָ, וואַרטען, ביז ער וועט אפּפֿאַלען, אדער ביז דער „דונקאן“ וועט אונז שיקען הילף. וויא באלד אז מיר קענען ניט אריבערגעהן דעם טייך, וויא אזוי קענען מיר שי- קען א מענשען, ער זאל איבערגעבען א בריעף אדער א טעלעגראַמע צו טאם אויגוכטין אויפ׳ן „דונקאן“?

— דער מענש, וואס מען וועט שיקען, דארף ניט אריבערגעהן דעם טייך, האט אייערטאן געענטפֿערט. ער וועט געהן צוריק אויף דעם וועג, וואס מיר זיי- נען געקומען, און וועט אין דער ערשטער שטאדט איבערגעבען זיין טעלעגראַמע.

— אליין, צופֿוס אין אזא ווילדער געגענד? האט דער קאפיטאן ווייטער געפֿרעגט. וויא קען מען לאזען געהן א מענשען גאר אליין, און נאך צופֿוס אין אזא געגענד?

— ער וועט פֿאהרען רייטענדיג, האט אייערטאן געענטפֿערט. מיר האבען נאך איין פֿערד, וועלכעס איז פֿאלקאמען געזונד. ווען דער מענש זאל פֿאהרען קיין מעלבורן, קען ער אויף אזא געזונדעס און גוטעס פֿערד אין זעקס טאג אנ- קומען קיין מעלבורן, זיך אויפֿזעצען אויפ׳ן „דונקאן“ און אין אכט — צעהן טאג איז דער „דונקאן“ דא אונז צו הילף.

— געוויס אזוי, האט דער מאיאר געזאגט. אייערטאן האט ווידער רעכט. קאפיטאן פֿארראגוט האט א קוק געטהאן אויפ׳ן מאיאר און האט פֿערצויגען מיט דיא אַקסלען. ער האט איהם ניט פֿערשטאַנען. דער מאיאר איז אזא קלוגער מענש און האט קיין פיצעל צוטרויען ניט צו אייערטאן. פלוצלונג זאל ער איהם אזוי נאכגעבען אין אלעמען, וואס ער זאגט? דאס האט דער עהרליכער און גוטער פֿארראגוט ניט געקענט פֿערשטעהן. — ער האט דאהער געשוויגען.

— יעצט, מיינע פֿריינדע, האט לארד גלענארוואן ווייטער געזאגט, — יעצט, אז מיר האבען שוין בעשלאסען, אז מיר זאלען דאָ וואַרטען, ביז דער „דונקאן“ וועט קומען אונז צו הילף, בלייבט אונז נאך איבער צו בעשליעסען, ווער זאל זיין אונזער באָטע (משולח) צו טאם אויגוסטין, אז ער זאל קומען מיט׳ן „דונקאן“

אהער? איך זעה, אז אייערטאן האט רעכט. עס איז גלייכער, אז מיר זאלען שיקען א מענשען קיין מעלבורן צו טאם אויגוסטין, ער זאל באלד קומען. דער מענש וועט צוריק קומען אויפ'ן „דונקאן.“ ער וועט ווייזען דיא מאטראזען, וואו מיר געפינען זיך.

דער פראפעסאר, ראבערט, דיא מאטראזען ווילסאן און מילרעד און קאפיטאן פארראגוט — יעדער האט געזאגט, אז ער וויל פאהרען קיין מעלבורן צו טאם אויגוסטין. ווען אלע זיינען שטיל געבליעבען, האט זיך אייערטאן געווענדעט צו לארד גלענארוואן.

— דאס בעסטע וועט זיין, איך אליין זאל פאהרען קיין מעלבורן. איך קען דיא וועגען. איך קען מיך צונויפרעדען מיט דיא ווילדע, ווען איך וועל זיי אנטרעפען אויפ'ן וועג. איך בין א גוטער רייטער. אין אכט טאג בין איך צוריק מיט'ן „דונקאן.“

אלע האבען איינגעזעהן, אז אייערטאן איז דאך דער איינציגער מענש, וועלכער פאסט פאר אזא רייזע, און האבען געשוויעגען.

— איהר האט רעכט, אייערטאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט. איהר זייט א גוטער און פעהיגער מענש. איהר וועט געוויס האלטען ווארט און וועט אונז ניט לאזען פערשמאכטען אין דיעזער ווילדער געגענד.

— וויא וועלען מיר אבער דא בלייבען אליין? האט קאפיטאן פארראגוט געפרעגט. ווען אייערטאן וואלט דא געבליעבען, וואלטען מיר דערווייל געקענט געהן זוכען ווילדע פעלקער און פרעגען ביי זיי, אויב זיי וויסען עפעס ניט פון דער „בריטאניא“, אדער פון קאפיטאן גראנט. ווען אייערטאן געהט אבער אוועק, וועלען מיר דיא גאנצע צייט, וואס ער וועט דא ניט זיין, מוזען זיצען לעדיג.

— וואס רעדט איהר אזוי פיעל, קאפיטאן? האט זיך פלוצלונג דער מאיאר געבייזערט. מיר וועלען ווארטען, ביז אייערטאן וועט צוריק קומען. אהן איהם קענען מיר גאר ניט טהאן. ער איז אונזער פיהרער, אונזער וועג-ווייזער און ער וועט אלעס אויסגעפינען און אלעס איינארדנען, וויא צום בעסטען פאר אונז אלע

קאפיטאן פארראגוט האט געקוקט אויפ'ן מאיאר מיט שרעק און מיט שטוינען. — וואס איז מיט איהם? איז ער ניט אראפ פון זינען? דא איז עפעס ניט גלאט.

— אלזא, אייערטאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט, אום צו מאכען אן ענדע צו אלע שטרייטיגקייטען, — אלזא, אייערטאן, מאכט אייך פערטיג אויף דיא רייזע, וועל איך אנשרייבען א בריעף צו טאם אויגוסטין, אז ער זאל אייך אויפנעהמען אויפ'ן „דונקאן“ און זאל באלד מיט אייך פאהרען צו דער בוכטע טופאלד.

אויף אייערטאנס געזיכט האט זיך געוויעזען א שטראהל פון פרייד און א וואנדערבארער שמייכעל האט זיך געקרייזעלט איבער זיינע ליפען. ער האט אנגעבויגען דעם קאפ, אז קיינער זאל עס ניט זעהן. דאך האט עס קאפיטאן פאר-

ראגוט בעמערקט און אין זיין הארץ האט זיך אויפגעוועקט א שרעקליכער פער-דאכט נעגען אייערטאן.

לארד גלענארוואן האט זיך געהייסען ברענגען שרייבגעצייג און א קליין צונויפגעלעגטען טישעלע. ער האט זיך געזעצט שרייבען א בריעף צו טאם אוי-גוסטין, אז ער זאל פאלגען, וואס אייערטאן וועט איהם הייסען. אייערטאן איז אוועקגעגאנגען זיך פערטיג מאכען צו דער רייזע. — דער מאיאר האט זיך אניע-דערגעשטעלט לעבען לארד גלענארוואן און האט געקוקט, וויא ער שרייבט דעם בריעף. ווען לארד גלענארוואן האט געהאלטען ביים ענדיגען שרייבען, האט דער מאיאר פלוצלונג צו איהם געזאגט:

— עדוארד, איהר שרייבט ניט ריכטיג דעם נאמען אייערטאן.

— איך פערשטעה אייך ניט, מאיאר, האט לארד גלענארוואן געענטפערט. וויא דען זאל איך שרייבען? איך שרייב אייערטאן, וויא מען דארף איהם שרייבען אויף ענגליש.

— ניין, עדוארד, אויף ענגליש הייסט ער ניט אייערטאן, זאנדערן — בען דשאנס!

15טעם קאפיטעל.

אראפגעריסען דיא מאסקע.

וויא א דאנערשלאג פון פרייען, וואלקענלאזען הימעל, אזוי האט געטראפען דעם מאיארס ענטדעקונג אלעמען. איינינע אויגענבליקע זיינען אלע געבליעבען שטעהן, וויא פערשטיינערט. באלד אבער האבען זיך אלע געחאפט צו זייערע ביקסען. דער נאמען בען דשאנס האט אויף אלעמען געמאכט א שרעקליכע וויר-קונג.

— לאמיר איהם בינדען! האט אויסגערופען דער פראפעסאר.

אין דיעזע מינוט האט געקנאקט א שאס און לארד גלענארוואן האט זיך אנגעחאפט ביי דער האנד. פון דערוויטענס האט מען געהערט שיעסען.

— צום וואגען! צום וואגען! האט געשריען קאפיטאן פאררראגוט און האט ליידי העלענא און מערי גראנט אוועקגעשלעפט מיט געוואלד צום וואגען.

דער פראפעסאר, דער מאיאר, דיא מאטראזען און זאגאר אלבינעט האבען זיך ארומגעשטעלט ארום וואגען מיט זייערע שארף געלאדענע ביקסען.

לארד גלענארוואן איז געווען לייכט פערוואונדעט אין א האנד. ער האט זיך צוגעבונדען דיא וואונד מיט זיין טאשען טוך און האט אויך גענומען א ביקס. אלע זיינען געווען בערייט זיך צו פערטהיידיגען ביז צום לעצטען טראפען בלוט. אבער וואונדערבאר! אייערטאן איז פערשוואונדען און אלעס איז געווארען שטיל. מען הערט קיינעם ניט און מען זעהט קיינעם נים.

דער מאיאר און קאפיטאן פאררראגוט האבען זיך איינגעשטעלט און זיינען צוגעגאנגען ביז אין דעם ארט, פון וואנען מען האט פריהער געהערט שיעסען. זיי האבען אבער דארט קיינעם ניט געפונען. נור אויף דער נאסער ערד האט מען

דערקענט צייכענס פון מענשליכעס פיס. עס איז געווען דייטליך, אז דארטען זיי-
נען נור וואס געווען מענשען. מען האט געפונען אויסגעשאָסענע פיסטאָנעס און
אנדערע צייכענס, אז דיא מענשען, וועלכע זיינען דארטען געווען, האבען גע-
שאָסען.

זיי זיינען צוריקגעגאנגען צום וואגען און קאפיטאן פארראגוט האט געמעל-
רעט, אז זיי האבען קיינעם ניט געפונען.

— און דאס עבען בעאונרוהיגט מיך, האט דער מאיאר געזאגט. עס איז
פיעל בעסער צו בעגעגענען א טיגער אויפ'ן פרייען פעלד, אלס א שלאַנג פער-
באָרגען אין טיעפען גראָז. — לאמיר ווייטער זוכען.

זיי האבען ווייטער געזוכט אין אלע זייטען און האבען ווידער קיינעם ניט
געפונען. בען דשאנס מיט זיין באַנדע זיינען פערשוואונדען. אונזערע רייזענדע
האבען פערשטאַנען, אז זיי מוזען זיין ערגעץ ניט וויט און זיי טראַכטען עפעס א
פלאַן, וויא אויף זיי אנצופאַלען. אלזא, מוז מען טראַכטען, וויא זיך צו פער-
טהיידיגען.

זייער איינציגע פעסטונג איז יעצט געבליעבען דער וואגען. זיינע גראבע
ווענט קענען וועניגסטענס שיצען געגען א קוגעל. עס איז געבליעבען, אז מען
זאל זעהן בעווארנען דעם וואגען. — מען זאל איהם ארומשטעלען מיט קלעצער
און מיט בוימער. מאכען ארום איהם אן ארט צוים פון שטיקער האָלץ.

ליידי העלענא האט קוים איינגעבעטען איהר מאן, ער זאל איהר ערלויבען
צו פערבינדען זיין וואונד. ער האט אבער דאך געמוזט נאכגעבען איהר בעטען.
זיא האט אויפגעשניטען זיין ארבעל און האט ארומגעוואַשען דיא וואונד. צום
גליק, איז דיא קוגעל דורכגעלאָפען דורכ'ן פלייש פון דער האנד און האט דעם
ביין ניט געריהרט. אזוי וויא זיי האבען געהאט מיט זיך איינעגע מעדיצינישע
מיטעל, האט זיא צוגעלעגט א פלאַסטער צו דער וואונד און האט זיא פערבונדען.
זיא האט געבעטען, אז ער זאל טראָגען דיא האנד אויף א באַנד. לארד גלענאר-
וואן אבער האט דערפון ניט געוואלט וויסען.

יעצט האט מען זיך גענומען צו דער ארבייט — שיצען דעם וואגען. אין א
קורצע צייט האט זיך ארום וואגען געבילדעט א וואנד פון קלעצער און שטיקער
האָלץ, אז מען איז געווען זיכער, אז דער וואגען קען זיי דערווייל שיצען פון א
קוגעל. ווען זייער פעסטונג איז פערטיג געווארען, האט מען אויסגעשטעלט וואַ-
כען און דיא איבעריגע זיינען אריינגעגאנגען אין וואגען זיך אפרוהען. לארד
גלענארוואן האט געפרעגט דעם מאיאר, פון וואנען ער איז געוואהר געווארען, אז
אייערטאן איז דער אנפיהרער פון דער באַנדע אנטלאָפענע קאַטאָרושניקעס און
ער הייסט גאר בען דשאנס?

דער מאיאר האט צו ערשט דערצעהלט ליידי העלענא און מערי גראנט דיא
געשיכטע פון דער באַנדע און אז זיי זיינען עס שולדיג געווען אין דעם באַהן
אונגליק לעבען קעמדען.

— זייט איך האב איהם דערזעהן צום ערשטען מאָל, האט דער מאיאר

געזאגט, איז ער מיר ניט געפעלען. איך האב דעם מענשען פיינד געהאט, איך האב אליין ניט געוואוסט פאר וואס און איך האב מיך ענטשלאָסען, איך זאל פון איהם קיין אויג ניט אראפלאזען. ווען איהר האט געגעסען, ווען איהר האט גע־ טרונקען, ווען איהר האט גערעדט און האט גאר פערגעסען אן איהם, האב איך בעאבאַכטעט אלע זיינע מינעס, אלע זיינע בעוועגונגען, יעדען אויסדרוק פון זיין געזיכט און יעדע בעוועגונג פון זיינע ליפען, ביז וואַנען מיר זיינען געקומען צום טייך ווימעררא, האב איך גאר ניט בעמערקט. ווען עס האט זיך צובראָכען דיא אַקס און ער האט געבראַכט א שמיעד, האב איך צום ערשטען מאָל בעמערקט, וויא ער מיט׳ן שמיעד האבען זיך געמאכט צייכענס. איך האב ווייטער בעמערקט, אז ער וויל זעהר ניט ארייַנפאהרען אין א שטאדט. איך האב געזעהן, וויא ער בעהאלט זיך, ווען ער קומט אין א שטאדט. דיא הויפט זאַכע אבער, וואס מיר איז ניט געפעלען אין איהם, איז געוועזען, וואס ער האט אזוי אַפט און אזוי האַרט־ נעקיג פערלאנגט, אז דער „דונקאן“ זאל אונבעדינגט קומען אין דער בוכטע טופאָלד.

איך האב פערשטאַנען, אז דאָ איז עפעס, אז דאס איז ניט אומזיסט, אז ער האט דערביי א געוויסען ציעל; איך האב אבער אויף קיין פאַל ניט געקענט ווי־ סען, וואס ער מיינט, ביז דער צופאַל האט מיר אלעס ענטדעקט. פאָריגע נאכט האב איך ניט געקענט שלאָפען. איך בין ארומגעגאנגען אין וואַלד און האב דער־ זעהן ביים שוואַכען שיין פון לייכטענדע שוועמליך, אז עפעס ריהרט זיך אין וואַלד. איך האב מיך געלעגט אין גראָז און האב מיך געקייקעלט, וויא א שלאַנג, ביז איך בין צוגעקראָכען צו דעם אָרט, וואו עס האט זיך מיר אויסגעוויעזען, אז מענשען דרעהן זיך. איך האב געהערט פאלגענדעס געשפרעך.

— דוא ווייסט דאך שוין, וועלכע בהמות מען דארף פערגיפטען, האט איין שטימע געזאגט. בען דשאָנס האט דאך אונז געגעבען דעם צייכען. מען דארף לאזען נור דאס פערד, וועלכעס האט דעם צייכען.

— האסט דוא נאך גענוג בעלאַדראָנאַ? האט אנאנדערע שטימע געפרעגט.

בעלאַדאנא איז א מין גראָז, איינע פון דיא שרעקליכסטע גיפטען אין דער וועלט. דיא בהמות קענען עס און פרעסען עס ניט. ווען מען מישט עס אבער אויס מיט אנדערע גראָזען, פרעסען זיי עס אויף און ווערן פערגיפטעט.

— איך האב נאך גענוג אום צו פערגיפטען טויזענד פערד, האט דיא ערשטע שטימע געענטפערט. — ער איז געשייט אונזער בען דשאנס. ער ווייס, וואס ער האט צו טאהן. — ווען עס זאל איהם נאך געראָטהען צו בעקומען דאס שיף, דאַן וואלטען מיר ערשט געמאכט א גליק!

— דוא מעגסט זיך אויף איהם פערלאזען, האט דער אנדערער געענטפערט. ער וועט שוין פערפיהרען ערגעץ דעם נאַרישען לאָרד און וועט שוין ביי איהם אויסנאַרען זיין שיף. ער האט א גוטען קאפ, אונזער בען דשאָנס, אדער וויא ער רופט זיך יעצט אייערטאן. ער האט שוין גוט אויסגעטראכט דיא געשיכטע פון דער שיף, וועלכע איז אונטערגעגאנגען דא ערגעץ ניט ווייט. דיא נאַררען קוקען

איהם אין מויל און גלויבען, וואס ער זאגט זיי. לאז ער נור אויסנאַרען ביי איהם
א בריעף צום קאפּיטאן פֿון זיין שיף, מיר וועלען שוין וויסען, וואס מיר האבען
צו טהאן מיט איהם.

איך האב שוין גענוג געהערט. מיין הארץ האט אין מיר געציטערט, ווען
איך האב געהערט, וויא דיא רויבער רעדען אזוי גלייכגילטיג, וויא אזוי זיי וועלען
ביי אונז אויסנארען דיא שיף. איך בין צוריקגעקראכען צו מיין געלעגער. איהר
קענט אייך שוין פֿארשטעלען, אויב איך בין דיא גאנצע נאכט געשלאָפֿען און
וויא אזוי איך האב צוגעבראכט דיא נאכט. איך האב געוואָלט דאנקען דעם פּראָ-
פֿעסאר, דערפֿאַר וואס ער האט אונז ערקלערט, אז אויסטראַליען מאכט דיא
שלעכטע מענשען בעסער.

אלע האבען אויסגעהערט דעם מאיאָרס געשיכטע זעהר אויפֿמערקזאם. ווען
ער האט געענדיגט, האבען אלע געשוויעגען. קיינער האט נים געוואוסט וואס צו
זאגען און וואס צו טהאן. ענדליך האט לארד גלענאַרוואַן געזאָגט:

— איך וואָלט עס קיין מאל נים געגלויבט, אז אייערטאן האט אונז אומיס-
זען פֿערפֿיהרט אהער אום אונז צו בערויבען און אונז צו טוידטען.

— לידער, איז עס אבער אזוי, האט דער מאיאָר געזאגט. זייט מיר זיינען
פֿריבערגעגאנגען דעם טייך ווימערא, איז זיין באַנדע אונז נאכגעגאנגען טריט ביי
טריט און מען האט נור געווארט אויף דיא געלעגענהייט אויסצונארען ביי אונז
דעם „דונקאַן“. זיי וואלטען אונז שוין לאנג געקענט אלע אויסהרגענען. זיי דאר-
פֿען אבער זעהר נעטהיג דאס שיף. ווען זיי וואלטען געהאט דאס שיף אין דיא
הענד, וואלטען זיי שוין מיט אונז געמאכט אן ענדע.

— אלזאָ, איז דער טוגענינכטס גאר קיין מאל נים געווען קיין מאטראז
אויף דער „בריטאַניא?“ האט ליידי העלענאַ געפֿרעגט. וויא קומען אבער צו
איהם דיא דאָקומענטען פֿון דעם מאטראז אייערטאן?

— דאס קען איך דערווייל נים וויסען בעשטימט, האט דער מאיאָר געענט-
פֿערט. מיר ווייזט אויס, אז ער איז ווירקליך געווען אויף דער „בריטאַניא“. ער
האט אונז געגעבען אזוי פֿיעל בעווייזע, אז ער קען דיא „בריטאניא“, אז איך בין
זיכער, אז ער איז געווען אויף דער „בריטאניא“.—וויא עס ווייזט אויס, איז זיין
ווירקליכער נאמען אייערטאן. בען דשאנס רופֿט ער זיך צווישען דיא רויבער.—
דאס אלעס האט פֿאר אונז קיין ווערטה נים. זיכער איז נור, אז בען דשאנס איז
אייערטאן און אייערטאן איז בען דשאנס. ער איז דער קאפּיטאן פֿון א באנדע
רויבער און מערדער.

קיינער האט נים געהאט געגען דיא ערקלערונג פֿון׳ם מאיאָר. דיא וואהר-
הייט איז געווען זעהר ביטער און אין זעהר א׳צטיגער לאגע—זעהר טרויעריג.

— וויא באלד אז ער איז ווירקליך א מאטראָז פֿון דער „בריטאַניא“, האט
לאָרד גלענארוואַן געזאגט, און ער געפֿינט זיך אין אויסטראַליען, וויא קומט עס
אלזאָ, וואס דיא פּאליציי שרייבט, אז ער איז גאר אנטלאָפֿען פֿון א געפֿענגניס

אין ענגלאנד? מיר האבען דאך געלעזען אין דער ווארנונג פון׳ם גובערנאטאר, אז בען דשאנס איז גאר אַ בעוואוסטער מערדער?

— וואס וויים דיא פאָליציי מיט׳ן גובערנאטאָר? האט דער מאיאָר אויסגע־רופען מיט פערדרוס. ווייסען זיי דען, אז בען דשאנס און אייערטאן איז איין פערזאן? — מען האט זיי געשריעבען, אז פון לאָנדאן איז אנטלאָפען א געפעהר־ליכער פערברעכער, מיינען זיי, אז דיעזער פערברעכער איז יעצט אין אויסטרא־ליען. — אלענפאלס, זיינען נאך דא פיעלע זאכען אין דיעזער געשיכטע, וועלכע מיר קענען נאך ניט ערקלערן.

— אבער וואס האט ער געטהאן אויף דער פארם פון׳ם אירלענדער? האט ליידי העלענא געפרעגט. זאל ער זיך געווען פערדינגען אלס ארבייטער אום צו בערויבען דעם גוטען פארמער?

— דאס איז זיכער, האט דער מאיאָר געזאגט. ער האט געוויס געוואלט בערויבען דעם פארמער, ווען מיר זיינען אנגעקומען און ער האט געפונען אַ בעסערע געלעגענהייט צו בערויבען אונז און צו צונעהמען ביי אונז אונזער שיף, וועלכעס ער דארף האבען צו זיינע צוועקע. ביז וואנען מיר זיינען געקומען צום טייך ווימעררא האט ער ניט געהאט קיין געלעגענהייט צוזאמען צו קומען מיט זיינע קאמעראדען און אפצורעדען מיט זיי, אז זיי זאלען ביסלעכוויים פערגיפטען אונזערע פערד און אונזערע אָקסען. ער האט אומיסטען אריינגעפיהרט אונזער וואגען אין זומפ.

יעצט האט זיך יעדער אנגעהויבען עפעס צו דערמאנען איבער אייערטאן און האט אנגעהויבען צו פערשטעהן, פאר וואס ער האט דאמאלס געטהאן אזוי און אזוי. אלע זיינען געווען אזוי טרויעריג און אזוי איבערראשט. אז קיינער האט ניט בעמערקט, וויא מערי גראנט זיצט אין אַ ווינקעלע און וויינט שטילערהייט. קאפיטאן פאראגוט איז געווען דער ערשטער, וואס האט עס בעמערקט.

— וואס וויינט איהר, מערי? האט ער געפרעגט.

— אך, מיין פאָטער! ער איז געווען ביי אזא רויבער אין דיא הענד! —

מעהר האט זיא ניט געקנט זאגען. יעדער אבער האט זיא פערשטאנען. יעדער האט געוואוסט, אז דיא ענטדעקונג פון אייערטאנס כאראקטער האט אויף דאס אונגליקליכע מערכען דאפעל געווירקט. — זיא האט יעצט איינגעזעהן, אז אייערטאנס געשיכטע פון׳ם אונטערגאנג פון׳ם דער „בריטאניא“ איז א ליגען. איהר פאָטער איז גאר ניט געווען אין אויסטראליען.

יעצט ערשט האט דער מאיאָר דערצעהלט, וויא ער אליין האט געהערט פון דיא רויבער, אז דיא „בריטאניא“ איז גאר קיין מאל ניט געווען אין דער בוכטע טופאָלד, אז אייערטאן האט אלעס אויסגעטראכט.

דער פראָפעסאָר איז אויך געווען אויסער זיך.

— אך, דיעזע בריעף! מען קען אראפ פונע׳ם זינען איבער דיעזע בריעף! האט ער אויסגערופען איין מאל נאכ׳ן אנדערן. וויאפיעל מיר האבען זיך שוין אנגעלימען איבער דיעזע בריעף.

עס איז פערגאנגען איינינע צייט, אין וועלכע קיינער האט ניט געוואוסט, ויא צו טרייסטען דיא אָרימע צוויי קינדער. מען האט שוין פערגעסען אן זייער איינענע טרויעריגע לאגע. מען האט פערגעסען, אז זיי געפינען זיך אין דער גרעסטער געפאהר, אַז דיא רויבער קענען נאך צוריק קומען און אנפאלען אויף זיי.

ענדליך, האט זיך לאָרד גלענארוואָן אויפגעהויבען און איז ארויסגעגאנגען פון'ם וואגען זעהן, וואס הערט זיך עפעס אין וואלד. ליידי העלענא האט איהם צוואר נים געוואלט לאזען געהן. ער האט אבער נים געהערט.

דיא מאַטראָזען ווילסאָן און מילרעד זיינען געשטאנען אויף דער וואַך. אין וואלד איז אלעס געווען שטיל און רוהיג. פייגעל זיינען געפלויגען רוהיג, קליינע טהיערע האבען געזוכט עסען אין גראָז. אלעס האט געוויעזען, אז אין וואלד ארום זיינען יעצט קיין מענשען ניטאָ. לאָרד גלענאַרוואָן האט זיי געפרעגט.

— האט איהר נים געהערט עפעס א געשריי, טריט פון א מענשען אדער אזוי עטוואס פערדעכטיגעס?

— אלעס איז געווען שטיל און רוהיג, האבען דיא מאטראָזען געענטפערט. מיר האבען זיים צוויי שטונדען קיין צייכען פון דיא רויבער נים געזעהן און נים געהערט. וויא עס ווייזט אוים, זיינען זיי וויים פון אונז.

— איך מיין, אז היינט אין דער פריה איז דא נים געווען דיא גאנצע באַנדע, האט ווילסאן געזאגט. זיי האבען מורא געהאט אויף אונז אנצופאַלען, ווייל זיי זיינען געווען ווייניג. — איך האב מורא, אז זיי וועלען אפוואַרטען ביז נאַכט. ווען זיי וועלען זיך אלע פערזאַמלען, דאן וועלען זיי אלע מיט אמאָל אויף אונז אנפאַלען. מיר מוזען זיין זעהר פאָרזיכטיג. — אך! מיר זאלען קענען אריבערגעהן דעם טייך, וואלטען מיר ווענינסטענס זיכער געווען פון זיי!

— פאר וואס זאלען מיר נים מאכען א פלאָס (פלאָט) און אריבער שווימען דעם טייך? האט מילרעד געפרעגט. — מיר האבען גענוג האָלץ, ביז נאַכט וואָלטען מיר געקענט זיין פון יענער זייט.

— ניין, ווילסאן, מיר קענען עס נים טהאן. דער סנאָאי ריווער איז יעצט אזוי אנגעשוואָלען, אז עס איז גאר קיין מעגליכקיים ניטא איהם אריבערצוגעהן.

אין דיעזע מינוט זיינען צוגעקומען צו זיי דער קאפיטאַן און דער מאיאָר. קוים איז לארד גלענארוואן ארויסגעגאנגען צום וואגען, זיינען זיי אויך ארויסגעגאנגען דורכקוקען דיא געגענד און זוכען א מיטעל, וויא אזוי ארוים צו קומען פון דיעזער לאגע. זיי ביידע זיינען געווען דיא איינציגע, וועלכע האבען ריכטיג פערשטאַנען אין וואס פאר א געפאהר זיי געפינען זיך יעצט. זיי האבען גוט געוואוסט, אז אייערטאן וועט נים שוויינען, ער וועט געוויס צוריק קומען. ער וועט געוויס שוין עפעס אויסקלערן א טייפעלישען פלאן, אויף זיי אנצופאלען. ער מוז האבען א שיף. דאס איז זיכער.

זיי זיינען דאהער ארומגעגאנגען אין וואַלד זעהן, וואס דארט הערט זיך און אויב עס איז ניטא עפעס א מיטעל אוועקצופאהרען פון דאַנען. אייערטאן האט זיי פערפיהרט אין א בלאָטע, אז זיי קענען זיך נים ריהרען נים אהין, נים צוריק.

— דעם מייך קענען מיר נים אריבערגעהן, האט קאפיטאן פֿאו אגוס געזאגט צו לארד גלענערוואן, דא בלייבען קענען מיר אבער אויך נים. מיר מוזען עפעס טהאן.

— וואס זאלען מיר אבער טהאן? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט.

— דאס, וואס מיר האבען געוואלט טהאן, איידער מיר זיינען געוואהר געווארען, ווער אייערטאן איז.

— וואס מיינט איהר דערמיט, פארראגוט?

— איך מיין, אז אזוי וויא מיר קענען יעצט נים געהן צו דער בוכטע טוּפאלד, מוזען מיר זיך אומקעהרען קיין מעלבורן. — מיר האבען נאך איין פֿערד נים עס מיר, איך וועל פֿאהרען קיין מעלבורן און וועל ברענגען מיט מיר פֿערד און מענשען, זיי זאלען אונז ארויסשלעפען פֿון דיעזער געֿץ, אין וועלכער מיר ליעגען געפֿאַנגען, וויא דיא פֿייגעל.

— דאס איז דאך אבער זעהר א געפֿעהרליכע רייזע, האט לארד גלענארוואן געזאגט טרויעריג. וויא קענט איהר זיך איינשטעלען צו פֿאהרען אליין קיין מעלבורן? איך רעד שוין נים דערפֿון, וואס איהר קענט נים דעם וועג. דערצו קען מען זיך שוין אן עצה געבען מיט א קאָמפּאַס. אייערטאן מיט זיין באַנדע וועלען דאך אבער אויף אייך אנפֿאלען אויפֿ'ן וועג און וועלען אייך טויטען. — איך קען עס נים ערלויבען, פֿארראגוט.

— איך וויים, איך קען זעהר גוט דיא געפֿאהרען פֿון אזא רייזע, האט פֿאראגוט געענטפֿערט. איך וויים אבער אויך, אז מיר קענען דא נים בלייבען. איך קען דיא געפֿאהר, אין וועלכער מיר געפֿינען זיך דא, אין דיעזער וויסטער געגענד גאנץ אליין. — אייערטאן האט געזאגט, אז אין אכט טאג ארום וועט ער קומען. איך קען אייך צוזאגען, אז אין זעקס טאג ארום וועל איך זיין צוריק.

לאָרד גלענאַרוואַן האט זיך פֿערטראכט א פאָר מינוט. אונטערדעסען איז דער פראָפֿעסאָר אויך צוגעקומען און האט אויסגעהערט, וואס מען רעדט דא.

— איך בין אויך דער מיינונג, אז איינער פֿון אונז מוז פֿאהרען קיין מעלבורן, האט דער פראָפֿעסאָר געזאגט, איך וויל אבער נים, אז קאַפּיטאַן פֿאַראַגוט זאל מאכען דיעזע געפֿעהרליכע רייזע, ער איז דער קאַפּיטאַן פֿון'ם „דונקאַן", אהן איהם קענען מיר אין ערגעץ נים פֿאהרען. — ער טאָר נים איינשטעלען זיין לעבען. — איך וועל בעסער פֿאהרען קיין מעלבורן. איך בין איין מענש אליין, עס וועט נים זיין קיין אומגליק, ווען עס וועט זיין מיט א פראָפֿעסאָר וועניגער אויף דער וועלט.

— ניין, האט געזאגט דער מאַיאָר. — פֿאר וואס זאלט איהר געראדע אונטערנעהמען דיעזע רייזע? — איך וועל בעסער פֿאהרען קיין מעלבורן. איך קען בעסער רייטען פֿון אייך, איך בין שוין אמאל געריטען פֿארן וואגען פֿון איהרע קעניגליכער מאיעסטעט, דיא קעניגין וויקטאריא.

— פֿאר וואס זאל איינער פֿון אונז נים רייטען קיין מעלבורן? האבען

געפֿרעגט דיא מאטראָזען ווילסאן און מילרעד. מיר זיינען געוואוינט צו געפֿאהרען אויפֿין מעער. מיר האבען ניט וואס צו פֿערליערן.— איינער פֿון אונז וועט פֿאהרען.

לארד גלענארוואן האט געטראכט איינינע מינוט. ער האט ניט געוואוסט וואס צו טהאן. עס האט איהם זעהר געפֿרעהט וואס יעדער פֿון זיינע קאמעראדען וויל ריסקירען מיט זיין לעבען אום אלעמען צו רעטען. עס איז איהם אבער זעהר שווער געווען צו שיידען זיך מיט איינעם פֿון זיי. יעדער פֿון זיי איז געווען ביי איהם טהייער.

— מיינע פֿריינד, האט ער ענדליך געזאגט, איך זעה דאך, אז איינער פֿון אונז מוז רייטען קיין מעלבורן.— לאמיר ווארפֿען גורל, ווער עס זאל רייטען. — פּראָפֿעסאָר! שרייבט אויף אלע אונזערע נעמען אויף שטיקלעך פּאפּיער. מיר ועלען אריינווארפֿען דיא צעטעלעך אין אַ הוט, וועמעס נאמען עס וועט ארויס, דער וועט רייטען קיין מעלבורן.

— זאָל איך אייער נאמען אויך אויפֿשרייבען? האט דער פּראָפֿעסאָר גע־פֿרעגט ערשטוינט. ניין, מילארד! איהר מוזט דא בלייבען. איהר זייט דאך אונזער אנפֿיהרער, אונזער קאָפּ. אויסער דעם זייט איהר פֿערוואונדעט. איהר קענט ניט ריהרען מיט אייער רעכט'ער האנד.

— מיר זיינען אלע גלייך, האט לארד גלענארוואן געזאגט. צווישען אונז איז ניטא קיין עלטערער און קיין אינגערער. ווען עס האנדעלט זיך וועגען אַ געפֿאהר, בין איך ניט בעסער פֿון יעדען פֿון אייך.— שרייבט אויף מיין נאמען, פּראָפֿעסאָר! איך וועל זיין גליקליך, ווען דער גורל וועט פֿאלען אויף מיר.

דער מאיאר, דער קאפּיטאן און דער פּראָפֿעסאָר זיינען אלע געווען דאגע־נען. זיי האבען איהם געבעטען, אז זיין נאמען זאל מען ניט אריינווארפֿען אין הוט. עס האט זיי אבער גאר ניט געהאָלפֿען. לארד גלענארוואן איז בעשטאנגען דארויף, אז ער זאל ציעהען דעם גורל גלייך מיט אלעמען.

מען האט געמוזט איהם נאכגעבען, עס האט גאר ניט געהאָלפֿען. דער פּראָפֿעסאָר האט געמוזט אויפֿשרייבען דיא נעמען פֿון אלעמען און זיי אריינוואר־פֿען אין אַ הוט. מען האט צוגערופֿען ראָבערט גראנט, ער זאל ארויסציעהען דעם גורל.

אלע זיינען געשטאנען שטיל, ווען ראָבערט האט זיך פֿארבערייטעט ארויס־צושלעפּען דאס גרויסע געווינס. יעדען האט געקלאפּט דאס הערץ. יעדער האט געוואָלט, אז זיין נאמען זאל ארויס.

ראָבערט גראנט האט פֿערקאשערט זיינע ארבעל און האט ענדליך ארויס־געשלעפּט אַ צעטעלע.— יוג מילרעד.

— הורראה! האט אויסגערופֿען דער מוטהיגער מאַטראָז. איך האב געוואו־נען! דאס שיקזאל האט ענטשיעדען, איך זאל רייטען קיין מעלבורן און ברענגען הילף און רעטונג פֿאר אונז אלעמען.

ער האט געטאנצט פֿאר פֿרייד, וואס דער גורל איז געפֿאלען אויף איהם. לארד גלענארוואן האט איהם געדריקט דיא האנד.

— איך וויל קיין מינוט ניט פערליערען, האט ער געזאגט צו לארד גלע־נארוואן, שרייבט מיר אָן א בריעף צו טאָם אויגוסטין, איך וועל דערוויל מיך פערטיג מאכען אין וועג אריין.

דיא וואַך האט זיך יעצט געביעטען. דער מאיאר און דער קאפיטאן זיינען געבליעבען אויף דער וואַך שטעהן און אלע איבעריגע זיינען געגאנגען צום וואגען.

לארד גלענארוואן האט דערצעהלט זיין פרוי פון זייער בעשלוס און אז דער גורל איז געפאלען, אז דער מאטראז מילרעד זאל רייטען קיין מעלבורן. ליידי העלענא האט געזאגט דעם מאטראז איינינע פריינדליכע ווערטער, וועלכע האבען איהם ערפילט מיט פרייד און שמאלץ.

וואונדערבאַר! קיינער אלס ליידי העלענא איז ניט געפאַלען אויף אזא וויכ־טיגע, פראַקטישע פראַגע, וואס געהער זיך זעהר וועניג אן מיט א פרוי.

זיי האבען נור איין פערד. דיעזעס פערד אבער איז געצייכענט, אויף איי־נעם פון זיינע הוף אייזען, איז דאָ א צייכען, וועלכען דער שמיעד, איינער פון אייערטאנס באַנדע האט געמאכט. ווען דער מאטראָז מילרעד וועט פאהרען אויף דיעזעס פערד, וועט אייערטאן מיט זיין באנדע זעהר לייכט דערקענען זיין שפור, וועט איהם נאכיאגען און וועט איהם טויטען און צו נעהמען ביי איהם דעם בריעף צו טאם אויגוסטין.

ליידי העלענא האט געשטעלט דיעזע פראַגע. דער פראפעסאָר האט זיא אנגעקוקט מיט בעוואונדערונג. ער האט זיך ניט געקענט איינהאלטען און האט אויסגערופען:

— בראַוואָ, ליידי העלענא! בראַוואָ! איהר מענט זיין א מיניסטער! איהר בערעכענט יעדע קלייניגקייט.

— מען קען אראָפנעהמען דעם הופאייזען (פאָדקאָווא) פון איינעם פון דיא געפאלענע פערד און איהם צו שמיעדען צום פערד, האט מילרעד געזאגט.

— קענען קען מען עס געוויס, האט ווילסאן געענטפערט, ווער וועט עס אבער טהאן? מיר זיינען דאָך מאטראָזען און קענען ניט דאס עדעלע האנדווערק פון א שמיד. — גלייכער אזוי, וויא איך האב אמאל געלעזען אין א רייזע בעשריי־בונג, וויא דיא ווילדע אינדיאנער אין אמעריקא טהוען. — זיי וויקלען ארום דיא פיס פון'ם פערד מיט טיכער, אדער מיט שטיקער לעדער, אז ער לאזט גאר קיין שפור ניט איבער. דאס איז פיעל גלייכער. דאס פערד מאכט ניט קיין ליאַרם, ווען ער לויפט שנעל אויף א טרוקענעם, הארטען וועג און פון'ם שפור (סליעד) וואס עס לאזט איבער אין דער ווייכער ערד, קען מען קיין מאל ניט וויסען, אויב דאס איז געוועהן א פערד אדער אנאנדער מין חיה.

— איך מוז מיך שעהמען, האט אויסגערופען דער פראפעסאר. ווילסאן קען שוין בעסער געאגראפיע פון מיר. — ער האט פאלקאמען רעכט. ווען מען זאל אפשינדען דיא פעל פון דיא געפאלענע בהמות און נאסערהייט עס ארומבינדען

ארום דעם פֿערד׳ס פֿיס, וועט עס באלד פֿערטריקענט ווערן און אונזער איינציגעס פֿערד וועט האבען דיא בעסטע שיך אין דער וועלט.

עס איז געבליעבען, מען זאל אזוי טהאן. ווילסאן, וועלכער איז געווען דער ערפֿינדער פֿון דיעזער אידעע, איז געגאנגען זיא אויספֿיהרען. דאס האט אבער געדויערט לענגער, וויא מען האט גערעכענט. ער איז געווען אַ מאַטראז, אבער ניט קיין בוטשער, דאס האנדווערק פֿון אפשינדען א פֿעל איז ניט געווען זיין פֿאַך.

אונטערדעסען האט אלבינעט פֿערטיג געמאכט דעם מיטאג. ער האט עפּעס ארויסגענומען פֿון דיא זאכען, וואס זיי האבען געקויפֿט אין דער לעצטער שטאָדט, וואו זיי האבען איבערגענעכטיגט. דער ארטיקעל איז געווען איינגע־וויקעלט אין א צייטונג. אלבינעט האט ארויסגענומען דיא זאך און האט אוועק־געווארפֿען דיא צייטונג. דער פראפעסאָר האט זיא אויפֿגעהויבען. ער האט שוין אזוי לאנג ניט געלעזען קיין צייטונג, אז אן אלטע צייטונג איז פֿאר איהם אויך געווען א סחורה.

דיא צייטונג האט געהייסען: „דיא ניי זעעלאנד טיימס“.

— אַ לאַנד! אַ לאַנד! האט דער פראפֿעסאר אנגעהויבען צו ברומען און צו שלאגען זיך אין שטערן. ער האט געחאפט דיא צייטונג און איז ארומגעלאָפען מיט איהר, וויא אַ וואהנזיניגער. אלבינעט האט גאנץ ערנסט געמיינט, אז דער פראפֿעסאָר איז אראפּ פֿון זינען. ליידי העלענא און לארד גלענארוואָן האבען פֿערשטאַנען, אז איהם איז געווים איינגעפֿאלען עפּעס א נייער געדאנק, א נייע אידעע. זיי האבען איהם דאהער צו רוה געלאזען.

פלוצלונג האט דער פראפֿעסאר זיך געהייסען געבען דיא בריעף, וואס מען האט געפֿונען אין דער פֿלאש. ליידי העלענא האט איהם געגעבען דיא בריעף. ער האט זיי גענומען, איז מיט זיי אוועקגעגאנגען און האט זיך געזעצט אונטער אַ בוים. קיינער האט איהם ניט געשטערט, קיינער האט מיט איהם ניט גערעדט.

דער מאטראָז ווילסאן איז ענדליך פֿערטיג געווארען מיט זיין ארבייט. מילרעד איז שוין לאנג פֿערטיג געווארען אויף דער רייזע און איז צוגעגאנגען צו לארד גלענארוואן בעטען איהם דעם בריעף צו טאם אויגוסטין. לארד גלענאר־וואנ׳ס האנד האט איהם זעהר וועה געטהאן. ער האט פראבירט שרייבען און האט געמוזט אוועקלעגען דיא פֿעדער.

— פראפֿעסאָר! פאגאנעל! קומט, ענדיגט דעם בריעף, איך קען ניט שרייבען, האט ער גערופֿען.

— הא! — גוט! איך בין באלד פֿערטיג — האט דער פראָפֿעסאָר געענט־פֿערט. — אַ לאַנד! אַ לאַנד!

— אבער קומט שוין אהער! עס ווערט שפּעט, מילרעד מוז פֿאהרען. איך קען ניט ענדיגען דעם בריעף.

דער פראפֿעסאר האט זיך ענדליך אויפֿגעהויבען און איז צוגעגאנגען צום וואגען. אויף א קעסטעל איז געלעגען דאס בייגעלע פאפּיער, אויף וועלכען לארד גלענארוואן האט אנגעהויבען צו שרייבען זיין בריעף.

— שרייבט פראפעסאר, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

„אן טאם אויגוסטין, דער ערשטער אפיציער אויפ'ן „דונקאן“. נאך עמפפאנג „פון דיזען בריעף, זאלט איהר באלד ארויספאהרען פון מעלבורן און זאלט „פאהרען לעבען ברעג פון אויסטראליען אויפ'ן 37טען גראד“ —

— יא, אויפ'ן 37טען גראד, א לאנד! א לאנד! האט פלוצלונג אויסגערופען דער פראפעסאר, האט אוועקגעווארפען דיא פעדער און איז אוועקגעלאפען צו זיין בוים.

— וואס איז מיט איהם? האבען דיא מאטראזען געפרעגט ערשטוינט. — עפעס איז מיט איהם! אונזער גוטער פראפעסאר זאל פלוצלונג אוועקווארפען דיא פעדער און ניט וועלען שרייבען? — וואס הייסט דאס?

דער מאיאר און קאפיטאן פארראגוט האבען געזעהן דיא גאנצע סצענע און זיינען אויך צוגעקומען זעהן, וואס דא איז.

— געהט שוין ענדיגט דעם בריעף, פראפעסאר! האט ליידי העלענא געבעטען.

— יא, יא! איהר האט רעכט, האט דער פראפעסאר געענטפערט און איז צוגעגאנגען ענדיגען דעם בריעף.

ער האט איהם געענדיגט און לארד גלענארוואן האט איהם אונטערגעשריעבען מיט דער קראנקער האנד. דער פראפעסאר איז צוריקגעגאנגען צו זיין בוים, ער האט נאך אלץ געהאלטען דיא ציימונג מיט דיא בריעף אין דיא הענד, האט גערעדט צו זיך אליין:

— א לאנד! א לאנד! א לאנד! און האט זיך ווייטער פערטיעפט אין זיינע געדאנקען.

וואס מען האט איהם געפרעגט, וואס מען האט צו איהם גערעדט, האט גאר ניט געהאלפען. ער האט קיינעם ניט געענטפערט און מען האט געמוזט איהם לאזען צו רוה.

16טעס קאפיטעל.

פיער שרעקליכע טעג.

עס איז געווארען שפעט. דיא זון איז שוין אונטערגעגאנגען, ווען מילרעד האט ערשט געקענט אוועקפאהרען.

זייט עס איז געווארען פינסטער, האט זיך דער פראפעסאר אין גאנצען פערענדערט. ער איז געווארען ווידער דערזועלבער מענש, וואס פריהער, האט ווייטער גערעדט מיט אלעמען, האט ווייטער געשפאסט און איז ווידער געווארען מונטער. נור ווען מען האט איהם געפרעגט, וואס איז ער היינט געוועזען אזוי צו טראגען? האט ער ניט געענטפערט. ווען ער פלעגט אוועקגעהן פון דיא איבעריגע, האט מען געקענט הערן, וויא ער זאגט צו זיך אליין:

— זיי וועלען מיר ניט גלויבען, ווען איך וועל זיי ערקלערן. אויסער דעם, צו וואס וועט עס נוצען? — עס איז שוין צו שפעט.

עס איז געווארען פינסטערער און פינסטערער. דער הימעל האט זיך בע-
דעקט מיט שווערע, בלייענע וואלקען. עס איז געווען דייטליך, אז עס וועט געהן
ביי נאכט א שטארקער רעגען. אונזערע רייזענדע האבען געמוזט זיין פארזיכטיג
און האלטען א שטרענגע וואך. זיי האבען איבערגעקוקט זייער געוועהר. זיי הא-
בען געהאט זיעבען קאראבינען (קורצע ביקסען) און אכט זעקס-רעהריגע רעוואל-
ווערס. פולווער און קוילען האבען זיי געהאט גענוג. דער וואגען איז געווען א
גוטע פעסטונג, בעזאנדערס יעצט, ווען זיי האבען איהם ארומגעשטעלט מיט
קלעצער און מיט שטיקער האלץ. דערווייל האבען זיי נאך געהאט גענוג לעבענס-
מיטעל. זיי קענען אלזא רוהיג אויסהאלטען עטליכע טעג, ווען דיא רויבער זא-
לען זיי וועלען בעלאגערן. ווען מילרעד זאל נור קומען שנעל קיין מעלבורן, וועט
דער „דונקאן" אין עטליכע טעג ארום צו קומען צו דער בוכטע טופאלד און דיא
מאטראזען וועלען קענען קומען זיי צו הילף.

אזוי האבען זיי זיך איבערלעגט און איבעררעכענט. ווען אלעס איז געווען
געארדענט, האט מען זיך געזעצט עסען סאפער. מען האט שנעל אפגעגעסען און
מילרעד האט גענומען אבשיעד פון אלעמען. דער פראפעסאר האט איהם גע-
לערנט, וויא אזוי ער זאל פאהרען און וועלכער וועג איז דער נאהענטסטער. דער
מאיאר האט איהם געגעבען א רעוואלווער, וועלכען ער אליין האט אנגעלאדען.
ליידי העלענא האט איהם אליין מיטגעגעבען פראוויאנט אויפ'ן וועג.

אלע האבען איהם געדריקט דיא הענד, אלע האבען איהם געווינשען גליק
אויף דער רייזע. דיא נאכט איז אונטערדעסען געווארען פינסטערער. עס האט
אנגעהויבען צו בלאזען א שטארקער ווינד. עס איז געווען דייטליך, אז באלד וועט
אנהייבען צו גיעסען א רעגען. מען האט ווירקליך גדארפט האבען א העלדען
מוטה צו לאזען זיך אין אזא נאכט אין אזא אונזיכערן און געפעהרליכען וועג.
מילרעד אבער איז געווען גאנץ רוהיג און פעסט ענטשלאסען ניט צו פערליערן
קיין מינוט און גלייך צו פאהרען.

— דאס שלעכטע וועטער איז נאך בעסער פאר מיר, האט ער געזאגט.
דער רעגען וועט צו טרייבען דיא רויבער. איך וועל דערווייל אוועקפאהרען וויט,
אז זיי וועלען ניט קענען מיך אניאגען.

ער האט גענומען אבשיעד פון אלעמען און איז באלד פערשוואונדען אי
וואלד. עס איז געווען שטארק פינסטער און מען האט ניט געקענט זעהן, אויב
ער איז שוין וויט פון זייער לאגער, אדער נאך ניט.

נאך זיין אוועקפאהרען זיינען אלע אריינגעגאנגען אין וואגען. דער ווינד
איז געווארען אלץ שטארקער און שטארקער, ער האט אנגעהויבען צו ברעכען דיא
אלטע, פערדארטע בוימער מיט א שרעקליכען ליארם און עס האבען אנגעהויבען
צו פאלען דיא ערשטע טראפען פון א געדיכטען שלאגס-רעגען.

דער קאפיטאן פאראגוט און דער מאיאר האבען זיך אונטערגענומען צו
שטעהן אויף דער וואך. זיי האבען ניט געקוקט אויפ'ן רעגען און אויפ'ן שטורם.
זיי האבען ניט געוואוסט, אז פון דער וואך הענגט אפ דאס לעבען פון זייער גאנ-

צער פאַרטיע. זיי האבען זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען, האבען אויפגעריסען דיא אויגען צו זעהן, וואס עס טהוט זיך אין וואלד.

זיי האבען אבער גאר ניט געזעהן. צו הערן איז געווען זעהר שווער אין א צייט, ווען דער ווינד רוישט אזוי שרעקליך צווישען דיא דארע ביימער.

לארד גלענארוואן, דער פראפעסאר, ווילסאן און דיא דאמען זיינען געזעסען אין וואגען. זיי האבען איהם איבערגעצאַמט מיט א פאַרהאנג אויף צוויי טהייל. איין טהייל איז געווען א סאלון און שלאף צימער פאר דיא מענער און דער אנדערער טהייל איז געווען — פאר דיא דאמען. פון שלאפען האט קיינער ניט געדאכט. אין אזא נאכט און אין אזא פעסטונג שלאפט זיך ניט.

פון צייט צו צייט האט דער ווינד אויפגעהערט איינינגע מינוט, אום שפעטער אנצוהויבען צו בלאזען מיט מעהר קראַפט און מיט מעהר כעס.

אין איינע פון דיעזע שטילע מינוטען האט דער שאַרפער אויער פון קאפיטאן פארראגוט דערהערט א זאָנדערבארען פייף.

— האט איהר עפעס געהערט מאיאָר? האט ער געפרעגט זיין קאמעראַד.

— יא, האט דער מאיאָר געענטפערט. איך ווייס נור ניט, אויב א מענש, אדער א ווילדע חיה האט עס געמאכט.

— אזוי פייפט נור א מענש, האָט דער קאפיטאן געזאגט.

ביידע האבען זיך צוגעהערט. באלד האבען זיי געהערט נאך אמאל דאס זאָנדערבארע פייפען. עס האט זיך זיי אויסגעוויזען, אז זיי האבען געהערט א שאָס פון א רעוואלווער. זיי זיינען אבער ניט געווען זיכער, אויב דאס איז געווען א שאָס, ווייל אין דער זעלבער מינוט האט דער ווינד ווידער אנגעהויבען שרעקליך צו רוישען און צו ליאַרמען.

זיי האבען געוואלט רעדען עפעס, עס איז אבער געווען אונמעגליך. דער ווינד האט גערוישט צו שטאַרק. זיי האבען געמוזט צוגעהן צום וואגען. דארט זיינען זיי וועניגסטענס אביסעל פערשטעלט פון'ם ווינד.

לארד גלענארוואן האט אויך געהערט דאס זאנדערבאַרע פייפען, איהם האט זיך אויך אויסגעוויזען, אז ער האט געהערט שיעסען. ער האט ארויסגעשטעקט דעם קאפ פון'ם וואגען און האט דערזעהן דעם קאפיטאַן מיט'ן מאיאָר.

— האט איהר געהערט? האט ער זיי געפרעגט.

— יא, מיר האבען געהערט, האבען זיי געענטפערט.

— פון וועלכער זייט איז עס געווען?

— דארט, פון יענער זייט, האט דער קאפיטאַן געענטפערט און האט געוויזען אויף דיא זייט, וואו דער מאטראָז מילרעד איז ערשט ניט לאנג אוועקגעפאהרען.

— קענט איהר ניט וויסען, וויא ווייט עס האט געקענט זיין?

— נאך מיין רעכנונג, האט עס געדארפט זיין דריי—פיער מייל פון דאַנען.

— קומט! האט געזאגט לארד גלענארוואן און האט געחאַפט זיין קאַראַבין.

— ניין! האט געזאגט דער מאיאר. איך מיין, אז מען וויל אונז פערנארען

פֿוּ'ם וואגען. אייערטאן האט אומיסטען געשאסען,״ מיר זאלען לויפֿען אהין, דערווייל וועט ער אנפֿאַלען אויפֿ'ן וואגען. איך קען שוין דיעזע קונסטשטיק. מיר פלעגען עס אפֿט טהאן, ווען מיר האבען געפֿיהרט קריעג אין אפֿריקא מיט דיא ווילדע. מיר פֿלעגען זיי אפֿט אזוי אפנאַררען און אנפֿאַלען אויף זייער לאַגער.

— פֿיעללייכט אבער זיינען זיי אנגעפֿאלען אויף אונזער גוטען און מוטהיגען מילרעד? האט לארד גלענארוואן אויסגערופֿען.

— נו, ווען מיר מארגען זעהן, האט דער מאיאָר געענטפֿערט קאַלט בליטיג.

דער מאיאָר האט זעהר געוואלט געהן זעהן, וואס דארט איז געשעהן. ער האט אבער אויף קיין פֿאַל ניט געוואלט, אז לארד גלענארוואן זאל אהין געהן.

— איהר טאָרט ניט פֿערלאָזען דעם לאַגער, האט קאפיטאן פֿארראגוט גע־יאגט. — לאזט מיך, איך וועל אליין געהן זעהן, וואס דארט איז.

— איהר וועט עס ניט טהאן! האט געזאגט דער מאיאר מיט אזא שאַרפֿען טאָן, גלייך וויא ער וואלט קאמאַנדירט זיינע סאלדאטען. — וואס ווילט איהר, אז מען זאל אונז איינעם נאכ'ן אנדערען אויסהרגענען און דערנאך זאל מען אנפֿאַלען אויף דעם פֿערוואונדעטען גלענארוואן און אויף דיא שוואַכע פֿרויען? ווען מיל־רעד איז געפֿאַלען פֿון זייערע הענד, איז עס געווים א גרויסעס אונגליק פֿיר אונז. דערפֿאר אבער איז עס געוועזן א גורל. ווען דער גורל זאל געוועזן פֿאַלען אויף מיר, וואלט איך יעצט געלעגען טויט. וואצו אבער זאלען מיר אליין ארויסרופֿען דאס אונגליק? וואצו זאלען מיר עס ווידערהאָלען?

דער מאיאָר האט געהאט פֿאלקאמען רעכט. ווען בען דשאנס מיט זיין באַנדע געפינען זיך ניט ווייט און לויערן אויף זיי, וועלען זיי געווים ניט שווייגען און וועלען זיי אויך טויטען. ער האט מיט זיך א באַנדע פֿון עטליכע און צוואַנציג מענשען און זיי זיינען נור דריי. — וואס קענען דריי מענשען מאכען געגען אזא באַנדע און נאך אין אזא פֿינסטערע נאַכט? — דא אין וואגען און לעבען וואגען זיינען זיי וועניגסטענס זיכער. זיי קענען זיך פֿערטהיידיגען. זיי קענען שיעסען אויף דיא רויבער פֿו'ם וואגען און דיא רויבער קענען זיי ניט טרעפֿען. אויפֿ'ן פֿרייען פֿעלד אבער וועלען זיי דיא רויבער געווים אויסהרגענען איינעם נאכ'ן אנדערן.

דער מאיאָר האט דורכגעמאכט עטליכע קריעג מיט דיא ווילדע אין אפֿריקאַ און האט זעהר גוט געוואוסט, וואס עס הייסט פֿיהרען אַ קריעג מיט ווילדע מענ־שען. ער האט גוט איבערעכענט, אז זיי זיינען יעצט זעהר וועניג און קיינער טאר ניט ריסקירען זיין לעבען.

לאָרד גלענאַרוואָן אבער האט איהם ניט געוואלט הערן. ער איז ארויסגע־שפרונגען פֿון וואגען מיט'ן קאַראבין אויף דיא פּלייצעס און איז ארומגעגאנגען ארום וואגען. ער האט זיך געריסען געהן זעהן, וואס דארט איז געשעהן. ער האט ניט געקענט איבערטראגען דעם געדאנק, אז איינער פֿון זיינע מענשען ליעגט

ערגעץ פערוואונדעט, פערבלוטיגט אין ווילדען וואַלד און קיינער קומט איהם ניט צו הילף. — דער מאיאָר איז געוועזן פערצווייפעלט.

— וואס ווילט איהר טהאן, גלענארוואן? האט ער איהם ענדליך געזאגט און האט איהם אנגעחאפט ביים ראק. פערגעסט ניט, אז איהר לאזט דא איבער אייער פרוי, מערי גראַנט און נאך אַ פרוי אליין אין דער גרעסטער געפאַהר. — ווען איהר געהט, וועלען מיר אלע מיטגעהן מיט אייך און דיא פרויען וועלען בלייבען אליין. — בערעכענט, אז מיר ווייסען זאגאַר ניט וואוהין צו געהן. איך רעד שוין ניט פון׳ם רעגען, עס איז אבער שרעקליך פינסטער און מיר קענען ארומבלאנזען אַ גאנצע נאכט. — בלייבט דא, גלענארוואן, געהט ניט!

אין דיעזע מינוטע, וויא אן אנטוואָרט אויף מאַיאָרס ווערטער, האט מען געהערט א שרעקליכען געשריי פון אַ מענשען, וועלכען מען טוידטעט. דאס איז געוועזן אַ פערצווייפלונגס געשריי; ווער עס האט איהם געהערט, איז איהם פערקיהלט געווארען דאס בלוט אין דיא אדערן.

— הערט! הערט! האט אויסגעשריען לארד גלענארוואן און האט זיך אויסגעריסען פון׳ם מאיאָרס הענד.

אין דיעזע מינוט האט מען ווידער געהערט אַ שאָס און גאנץ נאהענט האט איינער געקרעכצט און געשריען:

— העלפט! רעטעט!

יעצט האט זיך שוין קיינער ניט געקענט איינהאלטען. דער מאיאַר, דער קאפיטאַן און לארד גלענארוואָן זיינען געלאפען, וויא דיא וואהנזיניגע, זיי האבען אליין ניט געוואוסט וואוהין.

זיי זיינען אוועקגעלאפען נור איניגע הונדערט שריט, ווען זיי האבען געהערט אַ קרעכץ פון אַ מענשען, וועלכער האַלט ביים שטאַרבען. זיי זיינען נאכגעגאנגען נאכ׳ן קול און האבען געפונען אַ מענשליכע געשטאלט צווישען דיא ביימלעך.

דאס איז ווירקליך געוועזן דער מאטראָז מילרעד — פערוואונדעט, האלב טוידט. זיי האבען זיך געווארפען צו איהם און האבען איהם אויפגעהויבען — זייערע הענד זיינען געווארען פול מיט רויטעס, וואַרעמעס בלוט.

דער רעגען האט געגאסען, וויא פון עמערס. דער ווינד האט גערוישט און געהיילט, אז עס איז געוועזן אונמעגליך צו הערן, וואס דער אנדערער רעדט. שטילערהייט האבען זיי אויפגעהויבען דעם פערוואונדעטען מאטראז, שטילערהייט האבען זיי איהם געטראגען צוריק צום וואגען — צו זייער איינציגער פעסטונג.

מען קען זיך לייכט פארשטעלען, וואס פאר אַ שרעקליכען איינדרוק עס האט געמאכט אויף אלעמען, ווען מען האט געבראכט דעם פערוואונדעטען מילרעד צום וואגען. דער פראָפעסאָר און דיא דאמען זיינען באַלד ארויסגעשפרונגען פון וואגען. ליידי העלענא האט אפגעטרעטען איהר בעט. מערי און ראבערט האבען געוויינט שטילערהייט.

מען האט אריינגעלעגט דעם האלב טוידטען מילערד אין וואגען און דער

מאיאָר איז געוואָרען אַ דאָקטאָר. ער האט זיך גענוג אנגעזעהן אין זיין לעבען און איז געווען אַ שטיקעל קענער אויף וואונדען. דיא ערשטע זאך, וואס ער האט געטהאן, איז געווען אראפצונעהמען פון׳ם פערוואונדעטען זיין העמד, וועלכעס איז געווען דורכגענעצט פון רעגען און בלוט. —

יעצט האט ער בעטראכט דיא וואונד. עס איז געווען אַ שטאך מיט אַ מעסער אין דער רעכטער זייט.

דער מאיאָר האט זיא אפגעוואַשען און פערבונדען, וויא ער האט געקענט. ער איז ניט געווען קיין גרויסער דאָקטאָר, ער זאל קענען זאָגען בעשטימט, אויב דיא וואונד איז טוידטליך. דער פערוואונדעטער אבער איז געווען אזוי בלייך און אזוי שוואך, אז זאגאַר ניט קיין דאקטאר האט געקענט זעהן אז ער איז שווער פערוואונדעט. ער איז געלעגען בעוואוסטלאז און האט ניט געקענט רעדען. דער מאיאָר האט זיך געגעבען אלע מעגליכע מיה איינצוהאלטען דאס בלוט פון דער וואונד. ליידי העלענא האט איהם אריינגעגאסען אין מויל איינינע טראָפען קאָניאַק.

אלע זיינען געשטאנען ארום איהם טרויעריג און פערטראכט. קיינער האט ניט געוואגט ארויסצורעדען אַ וואָרט. עס איז פערגאנגען אַ האלבע שטונדע. דער פערוואונדעטער מאטראָז האט ענדליך געעפענט דיא אויגען און זיינע ליפען האבען זיך אנגעהויבען צו ריהרען. דער מאיאָר האט זיך אנגעבויגען צו איהם און האט געהערט, וויא ער רעדט מיט אַ געבראָכענער שטימע:

— דער בריעף — בען דשאנס — דער בריעף. —

דער מאיאָר האט זיי געזאגט, וואס ער האט געהערט. קיינער אבער האט ניט פערשטאנען, וואס ער מיינט מיט דיעזע ווערטער. זיי האבען גוט געוואוסט, אז איירטאָן אדער בען דשאנס לויערט אויף זיי; זיי האבען פערשטאנען, אז בען דשאנס וויל געווים ניט, אז ער זאל זיי קומען צו הילף, אבער וואס געהער זיך דאס אן מיט׳ן בריעף?

לאָרד גלענארוואָן האט אנגעהויבען צו זוכען ביי מילרעד אין דיא קעשינעס. — דער בריעף איז פערשוואונדען! — וויא זאל מען זיך דאס ערקלערן? — וואו איז אהין געקומען דער בריעף? —

לאנגזאם, טרויעריג און זעהר לאנג האבען זיך געשלעפט דיא שטונדען פון דיעזער שרעקליכער נאכט. עס האט אויסגעוויעזען, אז עס וועט שוין גאר קיין מאל ניט ווערן טאג. מילרעד איז געלעגען אויסגעשטרעקט, האלב טוידט. יעדע מינוטע האט מען ערווארטעט: אט, אט שטארבט ער! ליידי העלענא און מערי גראנט זיינען ניט אפגעטרעטען פון איהם. זיי האבען געטהאן אלעס מעגליכע אום צו ערלייכטערן זיינע ליידען. וואס האבען זיי אבער געקענט טהאן אין ווילדען וואלד, אהן אַ גוטען דאקטאָר? — באלד האבען זיך געוויעזען אלע צייבענס פון וואונד פיעבער.

ענדליך איז דאך געווארען טאג. דער רעגען האט אויפגעהערט. דער הימעל אבער איז נאך אלץ געווען בעדעקט מיט שווערע, גרויע וואלקען. אין וואלד זיינען געלעגען צרזואָרפען אפגעבראכענע צווייגען. דיא ערד איז געווען נאס.

גרויסע טייכען זיינען געשטאנען ארום וואגען. עס איז געווען שווער ארומצוגעהן אין וואלד זעהן, אויב מען וועט ניט געפינען עפעס אַ שפור פון דיא רויבער.

דער מאיאָר און דער קאפיטאן האבען זיך דאך ניט געקענט איינהאלטען. זיי זיינען ארויסגעגאנגען זוכען אויף דעם ארט, וואו זיי האבען געפונען ביי נאַכט דעם פערוואונדעטען מילרעד. זיי האבען נאך געפונען שפורען פון בלוט, וועלכע האבען זיי געפיהרט ביז צו דעם ארט, וואו דיא באַנדע איז אנגעפאַלען אויפ'ן מאטראָז. צוויי טויטע קערפער זיינען געלעגען אויף דעם ארט. איינעם האבען זיי דערקענט. דאס איז געווען דער שמיעד, וועלכער האט צו רעכט געמאכט דיא אַקס פון'ם וואגען, ווען זיי זיינען אריבערגעגאנגען דעם טייך ווימעררא. א קוגעל אין קאפ האט געמאכט אן ענדע פון זיין רויבער-לעבען. — מילרעד האט גע־קעמפפט און האט בענוצט זיין רעוואלווער. ווען זיי האבען געהערט ביי נאַכט שיעסען, האט עס מילרעד געשאסען.

זיי האבען שוין מעהר ניט געזוכט. זיי זיינען צוריק געגאנגען צום וואגען איבער רעדען, וואס מען זאל ווייטער טהאן. ווען זיי האבען דערצעהלט לארד גלענארוואן, וואס זיי האבען געפונען, האט ער זיי געזאגט:

— יעצט קענען מיר מעהר ניט דענקען, צו שיקען אנאנדערן קיין מעלבורן. מען בעוואַכט אונז שטאַרק.

— דאָ בלייבען קענען מיר אויך ניט, האט דער קאפיטאן געזאגט. — יעצט וועל איך געהן און זעהן מיך דורכשלאגען קיין מעלבורן. פיעללייכט וועט עס מיר געלינגען.

— ניין, פאררעגוט, איך וועל אייך ניט לאזען געהן. — אויסער דעם וויא וועט איהר געהן? מיר האבען דאך ניט איין פערד זאגאַר.

דאס האט דער קאפיטאן ווירקליך פערגעסען. — וואו איז אהינגעקומען מילרעד'ס פערד? האבען עס דיא רויבער אויך געטויטעט, אדער עס לויפט ארום ערגעץ אין וואַלד? דאריבער האט נאך קיינער ניט נאכגעדאכט.

— ניין, ניין, פאררעגוט! האט לארד גלענארוואן ווייטער געזאגט, מיר האבען נעכטען בעגאנגען א פעהלער, וואס מיר האבען ריסקירט מיט א מענ־שענס לעבען. מיר טארען נאך א מאל ניט מאכען דעמזעלבען פעהלער. לאמיר זיך האלטען צוזאמען, ביז עס וועט אונז אנגעקומען פון ערגעץ הילף. מעגליך, אז דער טייך וועט באלד אפפאַלען און מיר וועלען געהן צופוס צו דער בוכטע טופאלד, דארט וועלען מיר טרעפען א שיף.

— איך מיין אויך אזוי, האט דער פראפעסאָר געזאגט. דאס איז דער איינ־ציגער וועג צו אונזער רעטונג. מיר מוזען וואַרטען. דערווייל זיינען מיר דאָ זיכער. מעגליך, אז דער טייך וועט באלד אפפאַלען, מיר וועלען קענען איהם אריבער־געהן און מיר וועלען צוקומען ערגעץ צו א וואינונג פון מענשען.

אזוי וויא זיי זיינען אזוי געשטאַנען און גערעדט לעבען א בוים ניט ווייט פון'ם וואגען, איז דער קליינער ראבערט ארויסגעשפרונגען מיט א שמחה:

— עס איז איהם בעסער, מילארד! — עס איז איהם בעסער!

— וועמען איז בעסער? האט דער פּראָפֿעסאָר געפֿרעגט.

— מילרעד'ן געהט עס בעסער! האט ראבערט אויסגערופֿען.

אלע זיינען צוגעגאנגען צום וואגען זעהן, וואס מילרעד מאַכט.

— עס איז ווירקליך איינגעטרעטען א קריזיס, האט ליידי העלענא געזאגט. דאס פֿיעבער האט נאכגעלאזען און ער האט געעפֿענט דיא אויגען. — ער רופֿט דיך, עדוואַרד, ער וויל מיט דיר רעדען.

לארד גלענארוואן איז אריינגעגאנגען אין וואגען. דער מאיאר איז שוין לאנג געזעסען לעבען קראנקען און האט געלעגט קאלט וואסער צו דער וואונד.

— מילרעד איז געלעגען בלייך, אבער רוהיג. ווען ער האט דערזעהן לארד גלענארוואן, האט זיך געוויזען א שמייכעל אויף זיינע בלייבע ליפּען.

— וויא געהט עס דיר, מיין אונגליקליכער פֿריינד? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט מיט א בעוועגטער שטימע.

— בעסער, האט מילרעד געענטפֿערט גאנץ שטיל, אבער דייטליך גענוג.

— ביסט דוא אים שטאנד אונז צו דערצעהלען, וויא אזוי דיא רויבער זיינען דיך בעפֿאַלען.

— יא, — איך האב אייך אומיסטען — געשיקט — רופֿען. —

— וויא מיינט איהר, מאיאר, וועט עס איהם ניט שאַדען, ווען ער וועט דערצעהלען? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט. — עס זיינען דא וואונדען, ווען דער קראנקער טאר קיין וואָרט ניט רעדען.

— איך מיין, אז עס וועט איהם ניט שאדען. — ער אטהעמט פֿריי, דאס איז א בעוויז, אז דיא לונגען זיינען ניט אנגעריהרט. נור ביי אזעלכע וואונדען, ווען דיא לונגען זיינען אנגעריהרט, טאָר דער קראנקער ניט רעדען. דיא לונגען ארבייטען, ווען דער מענש רעדט און דיא וואונד קען זיך ניט פֿערהיילען.

— אלזא, דערצעהל, וויא אזוי ביסט דוא געקומען צו דיעזע וואונדען? האט לארד גלענארוואן זיך געווענדעט צו מילרעד.

— איך בין ארויסגעפֿאהרען פֿון דאַנען — האט אנגעהויבען צו דערצעהלען מילרעד מיט א שוואַכער, אבער דייטליכער שטימע. — און בין אוועקגעפֿאהרען אן ערך פֿון צוויי מייל. — פלוצלונג זיינען אין דער פֿינסטער אויף מיר אנגעפֿאלען עטליכע מענשען. — איך ווייס ניט וויא פֿיעל. — מיר דאכט, אז עס זיינען געווען פֿינף מענשען. — צוויי האבען אנגעחאַפּט דאס פֿערד ביים צוים. — איך האב מיך ניט דערשראָקען, האב ארויסגעחאַפּט דעם רעוואלווער און האב אנגעהויבען צו שיעסען.

ער האט זיך אפּגערוהט איינינע מינוטען. עס איז איהם געווען שווער צו רעדען.

— איך ווייס ניט, אויב איך האב וועמען געטראָפֿען, האט ער ווייטער דערצעהלט, — פלוצלונג האב איך געפֿיהלט א שטאַרקען זעץ איבער דיא הענד און א שטאָך אין זייט. — איך בין אראפּגעפֿאַלען פֿון'ם פֿערד און בין געלעגען וויא טויט. — איך האב אבער געהערט אלעס, וואס האט זיך געטהאן ארום מיר.

איך האב געפּיהלט, וויא מען האט מיך בעזוכט. איך האב געהערט, וואס מען האט גערעדט. — איך האב מיך אומיסטען ניט גערירט. — לאזען זיי מיינען, אז איך בין טויט, האב איך מיר געטראַכט. איך האב געהערט, וויא איינער האט ענדליך געזאגט:

— אט איז ער! איך האב איהם! איך האב דעם בריעף!

— גיב מיר דעם בריעף, האט אייערטאן געזאגט. — יעצט איז דער „דונקאן" אונזערער!

— זיין שטימע האב איך באלד דערקענט. — איך האב פערגעסען מיינע וואונדען און האב שוין געוואלט מיך אויפהויבען. עס איז מיר אבער געוועזן אונ-מעגליך.

— יעצט, קינדער, האט אייערטאן ווייטער געזאגט, געהט און חאַפּט דאס פּערד. — אין צוויי טאג בין איך אין מעלבורן. אין זעקס טאג ארום קום איך אן מיט'ן „דונקאן" אין דער בוכטע טופאלד. איהר זאלט ווארטען אויף מיר לעבען דער בוכטע.

דער לארד מיט זיינע מענשען שטעקען דערווייל אין דיא זומפּען לעבען טייך סנאַאי ריווער. — לאזען זיי זיך דארט אויסרוהען.

— וויא זאלען מיר אבער אריבערגעהן דעם סנאַאי ריווער? האט איינער פון דער באַנדע געפרעגט.

אייערטאן האט געלאַכט.

— ניט וויט פון דאנען, נור איינציגע מייל ארויף וואסער איז דא א בריק איבערן סנאַאי ריווער. ער הייסט קעמפּבעל ברידש. — איהר וועט אריבערגעהן איבערן קעמפּבעל ברידש און וועט צוקומען צו דער בוכטע טופאלד. דארט וועט איהר אויף מיר וואַרטען. — איך וועל געוויס קומען מיט'ן שיף אין א גאַנץ קורצע צייט. קיים וועל איך צוקומען ניט וויט פון ברעג, וועל איך אראַפּשיקען באָאָטע (לאדקעס) מען זאל אייך ארויפנעהמען. — מיט אזא גוטעס שיף, וויא דער „דונ-קאן", וועלען מיר זיין דיא הערשער פון'ם גאנצען אינדישען אצעאַן. — ווער וועט עס קענען נעגען אונז בעשטעהן?

— עס זיינען דאך אבער דא מאַטראָזען אויפ'ן „דונקאן"? האט א שטימע געפרעגט.

— עס זיינען מעהר ניט, וויא צוועלף מאַטראָזען, האט אייערטאן געענט-פערט. — מיר וועלען זיי איינשפּאַרען אין זייערע קאיוטען. — ווער עס וועט וועלען צושטעהן צו אונז, דעם וועלען מיר לאזען לעבען; ווער עס וועט ניט וועלען, דעם וועלען מיר טויטען.

אין דיעזע מינוט האט מען צוגעבראַכט מיין פּערד. אייערטאן האט זיך אויפגעזעצט אויף איהם און איז אוועקגעפאהרען. זיין באַנדע איז זיך צוגאַנגען אויף מיר האבען זיי זיך ניט אומגעקוקט: זיי האבען גערעכענט, אז איך בין טויט. — ווען עס איז געוואָרען שטיל, האב איך מיך אנגעהויבען צו קייקלען אויף

רער ערד, ביז איך בין געפֿאלען אין אהנמאכט. — וואס ווייטער איז געווען, ווייס איך ניט.

לאנגזאם און מיט שווערער מיה האט מילרעד געענדיגט זיין ערצעהלונג. אלע זיינען געבליעבען זיצען, וויא פֿערשטיינערט. קיינער האט ניט געוואגט ארויסצורעדען א ווארט. דיא וואהרהייט, וועלכע זיי זיינען יעצט געוואהר געווארען, איז געווען אזוי שרעקליך און האט זיי אזוי איבערראשט, אז זיי האבען אין דער ערשטער מינוט גאר ניט געוואוסט, וואס צו טהאן און וואס צו זאגען. לארד גלענארוואן איז געווען דער ערשטער, וועלכער איז געקומען צו זיך.

— זעערויבער! האט ער אויסגערופֿען. — פיראטען! — זיי וועלען רויבען מיין „דונקאן" און ווערן זעערויבער! — טויטען מיינע גוטע, עהרליכע מאטראזען און צונעהמען מיין שיף! — מיר טארען עס ניט דערלאזען!

— געוויס! האט געזאגט דער פראפֿעסאר, מיר מוזען קומען פֿריהער פֿאר זיי צו דער בוכטע טופֿאלד, דאן וועלען מיר פֿערניכטען אין גאנצען זייער פלאן. מיט דעם „דונקאן" וועט קומען נור איין אייערטאן אליין; ווען טאם אויגוסטין מיט זיינע מאטראזען וועלען געוואהר ווערן, ווער ער איז, וועלען זיי איהם בינדען און וועלען קומען אונז צו הילף.

— אבער וויא אזוי וועלען מיר אריבערגעהן דעם טייך? האט לארד גלענארוואן אויסגערופֿען.

— אויף דעמזעלבען וועג, וואס דיא רויבער וועלען איהם אריבערגעהן, האט דער מאיאר געענטפֿערט. זיי האבען אונז געוויעזען א וועג — דיא קעמפבעל בריק.

— וואס טהוט מען אבער מיטן קראנקען מילרעד? האט ליידי העלענא געפֿרעגט.

— מיר וועלען איהם טראגען אויף דיא פלייצעס, האט דער מאיאר געענטפֿערט. וואס פֿלעגען מיר טהאן מיט פֿערוואונדעטע סאלדאטען? מיר פֿלעגען מאכען א באהרע (נאסילקא) פֿון צווייגען, זיי ארויפֿלעגען און זיי טראגען אין לאזארעט.

זייער פלאן איז אייגענטליך געווען ניט גאנץ ריכטיג. עס איז וואהר, אז מען קען דארט אריבערגעהן דעם טייך. וואס וועלען זיי אבער טהאן, ווען זיי וועלען בעגעגענען דיא גאנצע באנדע רויבער? — וועלען דען זיעבען מענשען קענען בעשטעהן נעגען עטליכע און צוואנציג? — דאס האבען זיי ניט בערעכענט. זאגאר דער ערפֿאהרענער מאיאר האט עס ניט איבעררעכענט. מילרעד'ס ערצעהלונג האט געמאכט אויף זיי אזא טיעפֿען איינדרוק, אז זיי זיינען דאמאלס ניט געווען אים שטאנד אלעס צו איבערלעגען. נור איין קאפיטאן מאררא גוט איז געבליעבען רוהיג און קאלטבליטיג. ער האט אלעס איבעררעכענט, וויא א קאפיטאן דארף איבעררעכענען, ווען ער זעהט, אז זיין שיף איז אין געפֿאהר. ער האט אבער געזעהן, אז אלע זיינען זעהר איבערראשט און האט זיי ניט געוואלט זאגען, וויא פֿאלש זייער פלאן איז.

— אייער פלאן איז געווים ריכטיג, האט ער געזאגט. איך מיין אבער, אז איידער מיר לאזען זיך אין וועג אריין, איז גלייכער, אז מיר זאלען פריהער געהן זעהן, אויב מען קען דארט אריבערגעהן דעם טייך. איך נעהם מיך אונטער צו געהן אהין זעהן, וואס דארט איז. עס איז דאך ניט ווייט, אין א פאר שטונדען בין איך צוריק.

— איך געה מיט אייך, האט דער פראפעסאר געזאגט. מיר וועלען זיין זעהר פארזיכטיג. מיר וועלען געהן גלייך מיט'ן טייך און וועלען זעהן, אויב דיא רויבער האבען זיך ניט בעהאלטען ערגעץ.

קיינער איז ניט געווען דאגעגען. אלע האבען איינגעזעהן, אז עס איז גלייכער פריהער אויסצופאָרשען דעם וועג. זיי האבען ניט געמאכט קיין גרויסע פאָרבערייטונגען און זיינען באלד אוועקגעגאנגען. זיי האבען זיך בעמיהט צו האלטען זיך אין שאטען פון דיא בוימער, אז מען זאל זיי ניט בעמערקען.

דער וועג איז אבער געווען שווערער, וויא זיי האבען געמיינט. אין ערטער האבען זיי געמוזט געהן ביז אין דיא קניע אין וואסער; אין אנדערע ערטער זיינען דיא גראָזען געווען אזוי הויך און דער „בוש“ (קליינע ביימלעך) אזוי געדיכט אז זיי האבען זיך געמוזט אויסהאקען א וועג מיט א האַק אדער מיט אַ שאַרף מעסער.

אונטערדעסען איז לארד גלענארוואן מיט דיא איבעריגע געבליעבען אין וואלד אליין און האבען פערבראַכט זעהר א טרויעריגען טאג. זיי האבען גערעכענט, אז דער קאפיטאן מיט'ן פראפעסאר וועלען קומען צוריק אין א פאר שטונדען ארום, אבער איין שטונדע נאך דער אנדערער זיינען פערגאנגען און זיי זיינען ניט געקומען. — עס איז געווארען נאכט — און זיי זיינען נאך ניט צוריק געקומען. לארד גלענארוואן, דער מאיאר און אלע איבעריגע זיינען געווארען זעהר אונרוהיג.

— וואס טהוט מען יעצט? האט געזיפצט לארד גלענארוואן און האט געבראכען דיא הענד. — פאר וואס האבען מיר זיי געלאזען געהן? — מיר האבען געדארפט געהן אלע צוזאַמען. — איינציגווייס וועלען דיא רויבער אויף אונז אנפאלען און טויטען איינעם נאכ'ן אנדערן.

ערשט גאנץ שפעט אין דער נאכט האט ווילסאן, וועלכער איז געשטאַנען אויף דער וואַך, געמעלדעט, אז דער קאפיטאן מיט'ן פראפעסאר געהען. אלע זיינען ארויסגעגאנגען פון'ם וואגען און זיינען זיי ענטגעגען געלאָפען.

מיעד, מאט, צובראכען און הונגעריג איז דער קאפיטאן מיט'ן פראפעסאר געקומען צוריק פון זייער רייזע. דער וועג איז געווען שרעקליך שווער. זייערע שטיוועל האבען געפלאַצט, זייערע קליידער האבען זיך צוריסען אן דיא דערנער און דיא שטעכענדיגע בוימלעך און גראזען.

מען האט זיי אריינגענומען אין וואגען און זיי געגעבען עסען און טרינקען.
— נו? האט געפרעגט לארד גלענארוואן, ווען זיי האבען זיך אביסעל אפּ-

גערוהט. — וואס הערט זיך מיט דער בריק? האט איהר געפונען דיא בריק? קען מען אויף איהר אריבערגעהן?

— מיר האבען געפונען דיא בריק, האט פארראגוט געענטפערט. זיא איז געווען געמאכט פון געפלאכטענע באמבוק (טראָסטענע) שטעקענס. — דיא רויבער זיינען אריבערגעגאנגען, אבער — ער האט ניט געענדיגט, וואס ער האט געוואלט זאגען.

— אבער? האט לארד גלענארוואן געפרעגט אונגעדולדיג.

— ווען זיי זיינען אריבערגעגאנגען, האבען זיי זיא פערברענט, האט דער פראפעסאר געזאגט.

17טעס קאפיטעל.

הילפלאז און האפנונגסלאז.

דיא נאכריכט, אז דיא קעמפבעל בריק איז פערברענט געווארען פון דיא רויבער, האט אויף אלעמען געמאכט א שרעקליכען איינדרוק. אלע זיינען געבליע־בען זיצען, וויא פערשטיינערט. עס זיינען פערגאנגען איינינע מינוטען, אין וועל־כע אלע האבען געשוויגען. באלד אבער האט זיך לארד גלענארוואן אויפגעהאפט וויא פון שלאף.

— פריינדע! האט ער אויסגערופען. יעצט איז ניט דיא צייט צו טראכטען און טרויעריג צו זיין. יעצט איז דיא צייט, ווען מיר מוזען עפעס טהאן! — יעצט איז נאכט, איהר זייט מיעד און מוזט זיך אויסרוהען. מארגען פריה, מוזען מיר זוכען מיטעל אריבערצוגעהן דעם סנאָאי ריווער. עס מעג זיין, וואס עס וויל זיך! מיר מוזען קומען צו דער בוכטע טופאָלד פריהער פאר בען דשאגס באנדע! איך וועל ניט דערלאזען, אז מיין „דונקאן“ און מיינע גוטע, עהרליכע מאטראָזען זא־לען אריינפאלען אין דיא הענד פון דיא רויבער.

וואונדערבאר איז דער מענש! וואס גרעסער דיא געפאהר איז, אלץ מעהר ערוואכט אין איהם דער מוטה! עס זיינען דא פעלע, ווען דער שוואכסטער צייגט אין א געפאהר אזוי פיעל מוטה און אזוי פיעל קוראַזש, אז מען שטוינט אויף איהם קוקענדיג. אין אנאנדערער צייט איז דער זעלבער מענש שטיל און רוהיג, וויא א טויב.

דער פראפעסאר, ליידי העלענא און זאגאר מערי גראנט האבען יעצט מיט איין שטימע געפאדערט, אז גאנץ פריה זאל מען זעהן צוגעהן ערגעץ, וואו עס איז, נור דא ניט צו בלייבען.

מיט דיזען פעסטען בעשלוס האט מען זיך געלעגט שלאפען. דער מאיאָר, לארד גלענארוואן און ווילסאן האבען געהאלטען דיא וואך. — דיא נאכט איז פאראיבער רוהיג און שטיל. גאנץ פריה איז לארד גלענארוואן מיטן קאפיטאַן פארראגוט געגאנגען צום טייך זוכען ערגעץ א וועג, וואו אריבער צוגעהן.

דער טייך האט געשוימט, גערוישט, געברויזט און געקאכט. עס איז גאר קיין מעגליכקייט ניט געווען איהם אריבער צוגעהן. לארד גלענארוואן איז

געשטאנען דיא הענד פארלעגט אויף דער ברוסט און האט געקוקט אויף זיינע שמוציגע וועללען (כוואַליעס). זיין געזיכט האט אויסגעדריקט דיא גרעסטע פּערצווייפלונג.

— ווייסט איהר וואס? האט פלוצלונג קאַפּיטאן פּאַרראַגוט געזאָגט. איך וועל אריבער שווימען דעם טייך און וועל געהן צו דער בוכטע טופּאלד ווארענען אונזערע מאטראָזען.

— ניין, ניין! האט לאָרד גלענאַרוואָן געענטפּערט. איך וועל עס ניט דערלאזען! לאמיר בעסער ווארטען. לאמיר בעסער זוכען אנאנדער וועג.

זיי זיינען געשטאנען נאך אַ קורצע צייט און זיינען צוריקגעגאנגען אין לאגער. ליידי העלענא און דער מאיאָר האבען באַלד דערקענט אן זיי, אז זיי האבען קיינע גוטע נאכריכטען. דערצו האט זיא געמוזט ארומגעהן ארום קראנקען מילרעד. ער איז שוין געוועזן פיעל בעסער. דאס בלוט האט אויפגעהערט צו רינען פון זיין וואונד. קיין פּיעבער האט ער שוין מעהר ניט געהאט, ער איז אבער נאך געוועזן זעהר שוואך. דער מאיאר האט גאַנץ ריכטיג בעמערקט, אז ווען מען זאל איהם לאזען צו רוה, וואלט ער אין איינינע טעג געווארען געזונד.

זיי האבען זיך איבערלעגט איינינע מינוט און עס איז ביי זיי געבליעבען, אז מען זאל ווארטען נאך אַ טאָג צוליעב איהם. מעגליך, עס וועט איהם עפּעס בעסער ווערן און מען וועט איהם ניט דארפען טראָגען אויף דיא הענד.

אונטערדעסען זיינען זיי ניט געזעסען לעדיג. זיי זיינען ארומגעגאנגען זוכען, פּיעללייכט וועלען זיי געפינען אן ארט, וואו זיי וועלען דאך קענען אריבער געהן. — ליידער, איז דער טייך געוועזן אומעדום זעהר טיעף און ברייט. ענדליך האט דער קאפּיטאן פּראָבירט מאכען אַ באָאָט פון דיא רינדע (קארע) פון דיא אייקאליפּטוסביימער, וויא דיא ווילדע מאכען זייערע קאַנאָעס (לאדקעס). ווילסאן האט איהם געהאלפען און אין אַ קורצע צייט איז דאס באאט פּערטיג געוועזן. זיי האבען עס צוגעשלעפּט צום טייך, האבען עס אראפּגעלאזען און האבען זיך אריינגעזעצט אין איהם. ביים ברעג איז עס נאך געגאנגען רוהיג, אין דערמיט טייך אבער האט זיך עס איבערגעקעהרט און ביידע זיינען אריינגעפאלען אין וואסער. עס איז נאך געוועזן זייער גליק, וואס ביידע האבען געקענט גוט שווימען. מיט שווערער מיה איז עס זיי געלונגען ארויסצושווימען פון'ם רוישענדען טייך.

יעצט האבען זיי איינגעזעהן, אז עס איז גאר קיין מעגליכקייט ניטא אריבער צוגעהן דעם סנאאי ריווער. — וואס טהוט מען? עס איז אונמעגליך צו קומען צו דער בוכטע טופאלד און ווארענען דיא מאטראזען פון'ם דונקאן. מעגליך, אז אייערטאן איז שוין אנגעקומען קיין מעלבורן און האט שוין דעם „דונקאן" אין זיינע הענד? — אבער וואס טהוט מען? — דא ליעגט א מאן קראנק, פּערוואונדעט, וועלכער האט ריסקירט מיט זיין לעבען פאר אלעמען. קען מען איהם איבער לאזען אין ווילדען וואלד? קען מען איהם ריהרען פון ארט, ווען זיין לעבען העננט אפּ פון רוהע און ליעגען אויף איין ארט? — פון דער אנדערער זייט רישט אין קאַבט א טייך. וועלכע מען קען אויף קיין פאל ניט אריבערגעהן.

אזוי איז פֿערגאנגען איין טאג נאכן אנדערן. פֿינף טאג זיינען שוין פֿאריבער, זייט מילרעד איז פֿערוואונדעט געווארען און נאך האבען זיי קיינע האָפֿנונג זיך ארויסצוזיהרען פֿון דעם זומפּ, אין וועלכען אייערטאן האט זיי פֿערפֿיהרט. לארד גלענארוואן איז געוועזן אזוי פֿערצווייפֿעלט, או ווען דער פּראָפֿעסאר איז אויפֿן זעקסטען טאג אין דערפֿריה געקומען מיט דער פֿרעהליכער נאכריכט, אז דער טייך הויבט אן אפצופֿאלען, האט ער איהם געענטפֿערט:

— וואס האב איך דערפֿון? מיין שוף איז שוין אין דיא הענד פֿון דיא רויבער. — יעצט איז שוין צו שפּעט!

— אלענפאלס, קענען מיר דאך דא ניט בלייבען, האט דער פּראָפֿעסאר ווייטער געזאגט. מיר מוזען דאך זעהן צו קומען ערגעץ אין א שטאדט פֿון ציווילוזירטע מענשען.

— ווען מיר האבען שוין געווארט אזוי פֿיעל, מוזען מיר וואַרטען נאך א טאג אדער צוויי. מעגליך, אז דער טייך וועט אין גאנצען אפּפֿאַלען און מיר וועלען קענען צוקומען צו דער בוכטע טוּפֿאָלד.

— וועלען מיר דאן קענען רעטען מיינע אונגליקליכע מאטראָזען? האט געפֿרעגט לארד גלענארוואן מיט טרערין אין דיא אויגען.

— הערט נור מיך אויס, האט קאפּיטאן פּאררראגוט געזאגט. איך קען גוט טאם אויגוסטין. ער וועט געוויס אויספֿיהרען אייער בעפֿעהל פּינקטליך. דאס איז געוויס. עס איז אבער א פֿראגע, אויב דער „דונקאַן" איז שוין אים שטאנד ארויסצופֿאהרען. עס איז דאך זעהר מעגליך, אז דיא רעפּאראטור איז נאך ניט געוועזן פֿערטיג. מעגליך, אז ער האט געמוזט פֿערצעגערן נאך א פּאר טאג. טאם אויגוסטין איז א פֿארזיכטיגער מאטראז. ער האט זיך ניט געריכט, אז עס וועט אזוי גיך אנקומען א בעפֿעהל, ער זאל ווייטער פֿאהרען.

— ער האט פֿאלקאמען רעכט, האט זיך דער פּראָפֿעסאר אריינגעמישט. קוים וועלען מיר אריבערגעהן דעם סנאָאי ריווער, האבען מיר אין גאנצען פֿינף און דרייסיג מייל קיין דיליגעט, א שטאדט פֿון א פּאר טויזענד איינוואינער מיט א פּאכט, מיט א טעלעגראף. מיר וועלען קענען טעלעגראפֿירען. מעגליך, אז אונזער טעלעגראמע וועט אנקומען אין דער רעכטער צייט.

— אלזאָ, לאמיר פֿאהרען! האט לארד גלענארוואן געזאגט מיט פֿערצווייפֿלונג אין זיין שטימע.

מען האט זיך גענומען צו דער ארבייט — בויען א באָאָט אריבערצופֿאהרען דעם סנאָאי ריווער. דיא ערפֿאהרונג האט זיי געלערנט, אז דיא רינדע פֿון בוימער איז צו לייכט פֿאר אזא שנעלען טייך. זיי האבען אנגעהויבען אויסצוהאַקען בוימער אום צו מאכען א פֿלאָס (פּלאט). דיא ארבייט איז ניט געוועזן לייכט, בעזאנדערס פֿאר מענשען, וועלכע זיינען ניט געוואינט ארומצוגעהן מיט דער האַק זיי האבען געארבייט א גאנצען טאג זעהר שווער און ערשט דעם אנדערן טאג איז דער פֿלאס פערטיג געווארען.

דער טייך איז אונמערדעסען אפּגעפֿאַלען. ער איז געווארען פֿיעל שמעלער,

ער האט נאך אבער אלץ זעהר שטאַרק געפּלאסען. קאפּיטאן פאַרראגוט האט אבער דאך גערעכענט, אז ער און ווילסאן וועלען זיין אים שטאנד אריבערצופיהרען דעם פלאָס.

געגען מיטאג איז דער פלאָס פערטיג געווארען און זיי האבען אנגעהויבען ארויפצוטראגען אויף איהם איינִיגע זאַכען און פּראוויאנט אויף א פּאר טאג. אלע זאכען האבען זיי ניט געקענט מיטנעהמען מיט זיך. עס וועט זיין צו־שווער, דער פלאס וועט ניט קענען אויסהאלטען. עס איז ביי זיי געבליעבען, זיי זאלען איבערלאזען אלע שווערע זאַכען אין וואגען און זאלען מיטנעהמען נור דאס נעטהיגסטע.

געגען איינס אוהר איז אלעם פערטיג געוועזן און אונזערע רייזענדע זיינען ארויפגעגאנגען אויפ'ן פלאָס. קאפּיטאן פאַרראגוט האט גענומען דעם רודער אין דער האנד, ווילסאן האט געהאלטען א לאנגען דראנג, וועלכער האט איהם געדיענט איינצוהאלטען דעם פלאס אויף איין ארט.

ניט ווייט פונ'ם ברעג, וואו דאס וואסער איז געוועזן רוהיגער, איז עס געגאנגען גאנץ גוט; ווען זיי זיינען געקומען אבער אין דער מיט טייך, וואו דאס וואסער האט געקאָכט און איז געפּלאסען מיט אן אונגעהייערער שנעליגקייט, האט פאַרראגוטס רודער און ווילסאנ'ס דראנג גאר ניט געהאלפען. עס האט אנגעהויבען צו דרעהן דעם פלאס מיט אזא שנעליגקייט, אז אלעמען האט זיך פערדרעהט דער קאפּ. ווילסאן און פאַרראגוט האבען זיך געגעבען אלע מעגליכע מיה איינצוהאלטען דעם פלאס, אדער וועניגסטענס צו ריכטען איהם אין איין זייט — צו א ברעג. עס האט אבער גאר ניט געהאלפען! — דער טייך האט געטראגען דעם פלאָס, וואוהין ער האט געוואלט. און האט איהם ענדליך א וואָרף געטהאן מיט אזא קראַפט צום אנדערן ברעג, אז דיא קלעצער, פון וועלכע דער פלאָס איז געווען צוזאמענגעבונדען, האבען זיך צונומען אין אלעם, וואס איז געוועזן אויף איהם, איז ארייננעפאלען אין וואסער.

צום גליק, איז דארט דאס וואסער ניט געווען טיעף. דער מאיאר האט געכאַפּט דעם קראנקען מילרעד, לארד גלענארוואן און קאפּיטאן פאַרראגוט האבען גענומען דיא פרויען און האבען זיי ארויסגעטראגען אויפ'ן אנדערן ברעג. — עס האט קיינעם ניט געשאַדעט, אויסער וואס זיי האבען זיך אזוי פלוצלונג און אזוי אונגערן אפּגעבאָדען אין קאלטעס וואסער.

דאס ערגסטע אבער איז געווען, וואס זייער פּראוויאנט און זייער געוועהר, דיא קאַראַבינען מיט'ן פולווער, מיט דיא קוגעלן, און זייערע קליידער — אלעס איז ארייננעפאלען אין וואסער. עס איז זיי געבליעבען נור דעם מאיארס קאַראַבין, ווייל ער האט זיא געטראגען אויף דיא פּלייצעס.

יעצט ערשט איז זייער לאגע געווען א קריטישע. א קליין הייפעלע מענשען מיט פרויען און קינדער און א קראנקען נאך דערצו אין א וויסטער געגענד, אהן א וועג, אהן א שטעג, אהן לעבענס־מיטעל, אהן קליידער, אלע זיינען נאַס אויסצודרעהן — און דיא נאהענסטע שטאדט איז ווייט פינף און דרייסיג מייל, ווען מען זאל געהן מיט א גלייכען וועג. אין ווילדען וואלד אבער, וואו עס איז זעהר

שווער צו געהן און מען קען ניט געהן גלייך, וועלען זיי מוזען געהן איבער פופציג מייל.

דער קראנקער מילרעד האט געזעהן, אז ער איז א גרויסע הינדערניס פאר אלעמען און האט געבעטען, אז מען זאל איהם לאזען דא אליין. ער האט קיין מורא ניט. קיין ווילדע מהיערע זיינען אין אויסטראליען ניטא; פאר רויבער האט ער אויך ניט, וואס מורא צו האבען, וואס וועלען זיי ביי איהם נעהמען?

לארד גלענארוואן אבער האט עס אויף קיין פאל ניט געוואלט צוגעבען.

— ניין! האט ער געזאגט וואס מיט אונז וועט געשעהן, מוזען מיר זיך האלטען צוזאמען. איך וועל קיינעם ניט לאזען אליין. — אלענפאלס האבען מיר שוין פיעל צייט פערלארען, נאך א פאר טאג וועט שוין גאר ניט אויסמאכען. — מיר וועלען מאכען א טראגבאהרע (נאסילקא) און וועלען דיך טראגען.

עס האט ניט געהאלפען קיין רעדען, עס האט ניט געהאלפען קיין בעטען. מען האט באלד אויסגעבראכען צוויי יונגע בוימער און מען האט זיי אויסגעפלאכטען מיט צווייגען, אויף דיא צווייגען האט מען אויסגעבעט בלעטער און פרישעס גראז און מען האט דארויף ארויפגעלעגט דעם קראנקען מילרעד.

לארד גלענארוואן איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט געוואלט טראגען זיין קראנקען מאטראז. ער האט גענומען דיא נאסילקע פון איין זייט, ווילסאן פון דער אנדערער זייט, און מען האט זיך געלאזט אין וועג אריין. ווען זיי זיינען מיעד געווארען, האבען אנדערע צוויי גענומען טראגען.

לאנגזאם, טרויעריג, מיט פערצווייפלונג אין הערצען האט זיך דיא קליינע קאראוואנע געשלעפט אין ווילדען וואלד. עס איז געווען הערצרייסענד זיי אנצוקוקען, וויא זיי האבען זיך געשלעפט אין דער היץ. דעם גאנצען טאג ביז אבענד זיינען זיי איינגעגאנגען קוים פינף ענגלישע מיילען. זיי האבען שוין פערגעסען אן קאפיטאן גראנט, זיי האבען פערגעסען, פון וואנען זיי קומען; זיי האבען פערגעסען, וואוהין זיי געהן; זיי האבען פערגעסען, ווער זיי זיינען; זיי האבען פערגעסען צו טראכטען.

עס איז געווארען נאכט. אלע זיינען געווען שרעקליך מיעד. וואס צו עסען איז ניט געווען. זייער גאנצער פראוויאנט איז אונטערגעגאנגען אין סנאאי ריווער. מען האט זיך באלד געלעגט שלאפען. גאנץ פריה האט מען זיך אויפגעהאפט. דער הונגער האט זיך געלאזט פיהלען. מען האט געמוזט זוכען עפעס עסען. זיי וואלטען געשאסען פייגעל, זיי האבען אבער געהאט נור איין קאראבין און זעהר ווייניג פולווער און קוגעלן.

צום גליק, האט ראבערט גראנט אויסגעפונען א נעסט פון א גרויסען פויגעל מיט עטליכע אייער. אלבינעט האט געפונען אייניגע ווארצלען, וואס מען קען זיי עסען. מען האט אויפגעשלאגען פייער און מען האט אפגעקאכט, וואס מען האט געקענט. דאס איז געווען זייער ערשטער פריהשטיק.

נאכ'ן פריהשטיק איז מען ווייטער געגאנגען. דער וועג איז געווען זעהר שווער. מען איז דורכגעגאנגען דורך א וואלד מיט ניעדעריגע בוימלעך, וועלכע

האבען געהאט זעהר שאַרפֿע שפּיצען. די קליידער זיינען צוריסען געווארען פֿון די שאַרפֿע שפּיצען, זעהר אָפֿט האבען זיי געשטאָכען דאס לייב ביז אין בלוט. אלע האבען עס איבערגעטראָגען, ווי די העלדען. זאָגאָר די דאַמען האבען זיך ניט בעקלאגט און זיינען מוטהיג געגאנגען ווייטער. לייזי העלענא האט זאָגאָר געוואלט העלפֿען טראגען דעם קראנקען מילרעד. דאס האבען אבער די מענער אויף קיין פֿאַל ניט געוואלט דערלאזען.

געגען מיטאג האט מען זיך געמוזט אפּרוהען. עס איז געווען שטארק היים און אלע זיינען געווען זעהר הונגעריג. דער מאַיאָר איז געגאנגען אויף דער יאַגד און האט געשאָסען א קאַנינכען (קראָליק). מען האט איהם באלד אפּגעבראטען און איהם צוטהיילט אלעמען גלייך. וויא ווענינג איין קאנינכען איז געווען פֿאר אזוי פֿיעל מענשען, האבען זיי זיך דאך געפֿיהלט געשטאַרקט. זיי האבען דאך גענעסען פֿלייש.

מיר מוזען יעצט זאגען א פאר ווערטער איבער די קאנינכען אין אויסט־ראליען.

ווען מען האט ענטדעקט אויסטראַליען, זיינען דאָרט קיין קאנינכען (קראָ־ליקעס) ניט געווען. א קאפּיטאן פֿון א שיף האט מיטגעבראַכט איינינע מיט זיך און האט זיי אוועקגעשענקט א בעקאנטען פֿארמער. אזוי וויא עס איז געווען א זעלטענהייט, האט זיי דער פֿאַרמער געלאזען פֿריי ארומלויפֿען אויף זיינע פֿעלדער און האט זיי ניט אויפגעגעסען.

די קאנינכען פֿערמעהרען זיך זעהר שטארק. קיין ווילדע חיות, וועלכע זאלען זיי פֿערניכטען זיינען אין אויסטראליען ניטא. די קאנינכען האבען זיך אין א קורצע צייט אזוי פיעל פֿערמעהרט, אז זיי זיינען זיך צולאָפֿען איבער גאנץ אויסטראַליען.

די קאנינכען נעהרען זיך פֿון גראָז. אויף די גרויסע, צעהנער מיילען ברייטע פֿעלדער מיט אלערליי גראזען האבען זיי געהאט גענוג צו פֿרעסען. זיי האבען פֿערשטאַנען, אז דער מענש איז זייער פֿיינד און זיינען אנטלאָפֿען אלץ ווייטער און ווייטער.

אין דער היינטיגער צייט זיינען די קאנינכען די פלאַגע פֿון אויסטראַליען. זיי האבען זיך אזוי פיעל פֿערמעהרט, אז זיי פאלען אן אויף א פֿעלד מיט גרינע תבואה און פֿרעסען זיא אפּ אין איין נאַכט, אז עס בלייבט ניט קיין שפור, אז דארט האט אמאל עפּעס געוואקסען. מען האט שוין געקלערט און געטראַכט, וויא אזוי לויז צו ווערן פֿון דיעזער פלאַגע. שיעסען זיי האט גאר קיין זינן ניט. וויא פֿיעל קען עס א מענש אויסשיעסען א טאָג? אויסער דעם זיינען זיי זעהר פֿלינק און עס איז זיי ניט אזוי לייכט צו טרעפֿען. מען האט פראבירט זיי פערגיפֿטען, זיינען אבער זייערע טויטע קערפער געבליעבען ליעגען אין די לעכער (זייערע נארעס) און מען האט מורא געהאט, זיי זאלען ניט פֿערפעסטען די לופֿט.

אלע מיטעל, וואס מען האט פּראָבירט געגען זיי, האבען ביז אהער ניט געהאלפֿען. די ענגלישע רעגיערונג אין אויסטראליען האט אויסגעזעצט א פרעמיע

פון פינף טויזענד פונט סטערלינג, ווען איינער וועט אויסגעפינען א מיטעל, וויא אזוי לויז צו ווערן פון דיא קאנינכען.

ווען אונזערע רייזענדע וואלטען זיך געפונען ניט אין אזא ווילדע געגענד, וואלטען זיי געקענט האבען הונדערטער קאנינכען, וועלכע זיי וואלטען געקענט חאפען מיט דיא הענד. דיא קאנינכען האלטען זיך אויף נור אין דיא ערטער, וואו זיי האבען ווייכעס, זאפטיגעס גראז צו פרעסען. בעזאנדערס לעבען דיא פארמס. זיי האבען זעהר ליעב יונגען מאאיס (קוקורוז). אין דער געגענד אבער, וואו אונזערע רייזענדע זיינען יעצט געוועזען, איז געוועזען זעהר וועניג גראז. עס איז געוועזען דורך א צופאל, וואס עטליכע האבען פערבלאנזעט אהער.

דער טאג איז פאראיבער רוהיג. זא לאנג זיי זיינען געגאנגען אין וואלד, האבען זיי געהאט גענוג וואסער צו טרינקען און צומאל האבען זיי געפונען אייניגע בעערען (יאגאדעס).

דעם אנדערן טאג זיינען זיי ארויס פון'ם וואלד און האבען געדארפט דורכגעהן א גרויס פעלד פון עטליכע מייל בעוואקסען מיט שטעקען גראז. דאס איז אן עכט אויסטראלישעס גראז, פון וועלכער מען מאכט בעזימער און בערשט. פון דער ערד שטעקען ארויס לאנגע, הארטע שפיזלעך מיט דינע צווייגלעך, אהן בלעטער. ווען זיי וואקסען געדיכט אויף אן ארט, איז זעהר שווער אזא ארט דורכצוגעהן. מען מוז זיך אויסהאקען א וועג מיט א האק אדער מיט א שארפעס מעסער, אדער וויא דיא ווילדע טהוען: זיי צינדען אן אזא פעלד און עס ברענט אפ.

דא ערשט האבען זיך אנגעהויבען זייערע ליידען. זיי האבען געמוזט אויסהאקען א וועג מיט א האק אין דער האנד. דיא היץ איז געוועזען שטארק, קיין בוים איז ניט געוועזען, וואו זיך אפצורוהען אין זיין שאטען. עסען איז ניט געוועזען וואס. דאס ערגסטע אבער — עס איז ניט געוועזען וואס צו טרינקען, מיט וואס צו בענעצען דיא פערברענטע ליפען. — דעם דורשט איז שווערער איבערצוטראגען, וויא דעם הונגער.

געגען מיטאג זיינען אלע געוועזען אזוי מיעד, אז זיי האבען געמוזט בלייבען שטעהן זיך אפרוהען. עס איז געוועזען צום שטוינען, וויא ליידי העלענא און מערי גראנט האבען איבערגעטראגען דעם הונגער און דעם דורשט. זיי האבען ניט געזאגט קיין ווארט, זיי האבען זיך ניט בעקלאגט; זיי האבען זאגאר איינגעפלייסט מוטה דיא מענער. דער איינציגער, ווער עס האט פערשטאנען, וויא שווער זיי האבען געליטען, איז געוועזען דער פראפעסאר.

ווען מען איז געבליעבען שטעהן, איז ער אוועקגעגאנגען זוכען עפעס שפייז אדער א טרונק. ער האט געפונען א בלום Cephalotes. דיעזע בלומע ציהט צו צו זיך פייכטיגקייט פון דער לופט. ווען מען רייסט אן פיעלע פון זיי און מען טרייסעלט זיי אויס אין א גלאז אדער אויף דער האנד, קען מען אנזאמלען אביסעל וואסער. עס האבען דארט געוואקסען פיעלע פון דיעזע בלומען. דער פראפעסאר האט געוויעזען זיינע קאמעראדען, וויא אזוי אויסצוטרייסלען דאס וואסער פון דיעזע בלומען.

אויך שפייז האט דער פראָפעסאר אויסגעזוכט,—א שווערע, הארטע, זעהר ניט געשמאַקע שפייז, אין דער נויט אבער האט מען דערמיט געקענט שטילען דעם הונגער. דאס איז געוועזן א סאָרט ווילדע לינזען. מעגליך, אז דאס זיינען דיא ערשטע פריכטע, פון וואנען דיא לינזען שטאַמען אפ. דיא ווילדע מענשען אין אויסטראַליען קענען דיעזע לינזען און, ווען זיי האבען קיין אנדערע שפייז, קלייבען זיי צונויף דיעזע לינזען, צו קלאַפען זיי צווישען צוויי שטיינער און מאכען דערפון א סאָרט מעהל.

אונזערע רייזענדע זיינען געוועזן אזוי הונגעריג, אז זיי האבען געקליעבען דיא לינזען און האבען זיי געשלונגען רויהערהייט. אזוי וויא מען האט ניט געקענט וויסען, אויב מען וועט מארגען האבען עטוואס אנדערש צו עסען און דער פראָפעסאר האט אויסגעפונען א גאנץ שטיק פעלד פון דיעזע לינזען, האט יעדער אנגעזאמעלט, וויא פיעל ער האט געקענט און האט זיי געהאלטען פערבונדען אין זיין טאשען טוך.

דער טאג איז אזוי פערגאנגען. מען איז ענדליך ארויסגעקומען פון׳ם פעלד מיט׳ן שטעקען גראז און מען איז ווידער געקומען אין א וואלד. דארט האט מען בעשלאסען צו נעכטיגען. אין וואַלד האט מען וועניגסטענס געהאַט וואַסער. אין יענער געגענד אין אויסטראַליען רעגענט עס גענוג. אויפ׳ן פרייען פעלד אבער ווערט דאס וואסער באלד אויסגעטריקענט פון דער גרויסער היץ. אין וואלד איז דאס וואסער פערשטעלט פון דיא ביימער און עס ווערט ניט אזוי גיך אויסגעטריקענט. — אין אויסטראַליען, וויא אין דער גאנצער וועלט גילט דאס אייביגע געזעץ פון דער נאַטור, אז דארט, וואו עס זיינען דא פיעלע וועלדער, דארט איז דער קלימאַט פייכט און עס געפינען זיך טייכען און זעען (אזיערא׳ס) אין דיא סטעפען אין רוסלאנד, אין דיא פרעריען אין נאָרד אמעריקא, אין דיא פאמפאַס פון זיד אמעריקא קען מען אמאל אוועקפאהרען גאנצע טעג און ניט געפינען א טראָפען וואַסער.

דאס איז א וואהרהייט, וועלכע דיא מענשען האבען ערשט ניט לאנג אויסגעלערנט. זיי זיינען ערשט ניט לאנג געוואהר געווארען, אז פיעלע געגענדען ליידען פון מאנגעל אן רעגען נור דערפאַר, וואס מען האט אויסגעהאקט דיא וועלדער. דיא פייכטיגקייט האט זיך ניט, וואו אויפצוהאלטען און אלעס, וואס מען פערזעעט, ווערט פערברענט און פערדאַרט.

יעצט ערשט האט מען זיך אומגעקוקט אין רוסלאַנד און אין אמעריקא, אז מען האט זעהר שלעכט געווירטהשאפט מיט דיא וועלדער. מען האט זיי צופיעל אויסגעהאַקט, צופיעל אויסגעברענט. אין רוסלאנד וויל מען ארויסגעבען אן אוקאַז, ווען מען זאל האקען דיא וועלדער און וויאַפיע מען זאל אויסהאַקען. אין אמעריקא זוכט מען שוין אויך צו פערביעטען דאס אויסברענגען פון גאנצע וועלדער.

יעצט האבען אונזערע רייזענדע שוין געהאט גענוג וואסער. לינזען האבען זיי מיט זיך מיטגעבראכט. אלבינעט און ווילסאָן האבען אויסגעזוכט צוויי גרויסע שטיינער, האבען ארויפגעלעגט דיא לינזען אויף איין שטיין און האבען געריעבען

מיטן אנדערן. עס איז דערפֿון געוואָרען א סאָרט מעהל, ריכטיגער געזאגט, א סאָרט גרויפּען, וועלכע אלבינעט האט געוואלט אפּבאַקען פֿאר ליידי העלענא וועניגסטענס. געקאָכטערהייט, אדער געבאַקענערהייט איז עס געווים געשמאַקער.

ווילסאן איז נעגאנגען צונויפֿקלייבען דאָרע צווייגען אין וואלד. אלבינעט האט צונויפֿגעקליעבען טרוקענע בלעטער און אויפֿגעשלאגען פֿייער מיט א פֿייער געצייג. דיא טרוקענע בלעטער און גראָזען האבען אנגעהויבען צו ברענען. עס האט נור געפֿעהלט דאס האלץ. באלד איז צוגעקומען ווילסאן מיט גאַנץ דינע, דאָרע צווייגען פֿון בוימער. ער האט זיי ארויפֿגעוואָרפֿען אויפֿ'ן פֿייער — זיי ברע־נען ניט. מען האט צונויפֿגעקליעבען נאך טרוקענע בלעטער און גראזען און מען האט זיי ארויפֿגעוואָרפֿען אויפֿ'ן פֿייער. זיי האבען אויפֿגעפֿלאַמט און פֿערברענט געוואָרען. דיא צווייגען אבער האבען אלץ ניט געברענט. — וואס איז דאס? פֿאר וואס ברענען ניט דיא דאָרע צווייגען?

מען האט זיך געווענדעט צום פּראָפֿעסאר, ער זאל ערקלערן דיעזעס וואונדער.

— מיינע פֿריינד, האט דער פּראָפֿעסאָר געזאגט מיט א שמייכעל, ווען ער האט בעטראכט דיא צווייגען, איהר האט וויטער געטראָפֿען אויף איינע פֿון דיא וואונדער פֿון אויסטראַליען. דיעזעס האָלץ ברענט ניט. עס האט אין זיך אזא סאָרט זאַלץ, וועלכעס לאזט ניט צו דאס פֿייער צו זיך. דיעזעס האלץ איז זעהר זעלטען. ווען עס זאל וואַקסען מעהר און עס זאלען זיין דערפֿון גאַנצע וועלדער, וואלט עס געווען דאס בעסטע מאטעריאַל צו בויען דערפֿון הייזער. דיא פֿייער־פֿערזיכערונגס געזעלשאַפֿטען וואלטען דאן ניט געקענט עקסיסטירען. עס וואלטען אבער אויך ניט געווען קיין שווינדלער, וועלכע אסעקורירען זייערע הייזער אום זיי באַלד אונטערצוצינדען.

מען האט זיך געמוזט בעגעהן אהן פֿייער דיעזען אבענד. ווען מען האט זיך געלעגט שלאָפֿען, האט מען געהערט איבערן קאָפּ א שרעקליכעס געלעכטער, גלייך וויא איינער לאכט און שפּאטעט פֿון זייערע ליידען. זיי האבען שוין אבער געוואוסט, וואס דאס איז. אויף א בוים ניט וויים פֿון זייער לאַגער איז געווען א נעסט פֿון'ם לאַך־פֿויגעל. דער פֿויגעל האט גערופֿען זיינע קאמעראַדען מיט זיין געוועהנליכער שטימע, וועלכע איז זעהר עהנליך צו א מענשליכען געלעכטער.

אלע זיינען אבער געווען אזוי מיעד און אזוי צוברַאָכען, אז זיי זיינען באַלד אנטשלאָפֿען געוואָרען. ביי נאכט האט עס אנגעהויבען צו רעגענען. אלע זיינען נאס געוואָרען. עס איז ניט געווען וואו זיך צו בעהאלטען. זיי האבען שוין ניט געקענט שלאָפֿען, האבען זיך צונויפֿגעזעצט נאָהענט איינער לעבען אנדערן און האבען געוואָרט, עס זאל שוין ווערן טאג.

ענדליך איז ליכטיג געוואָרען. דער רעגען האט אויפֿגעהערט, עס האט אבער געבלאָזען א קאַלטער ווינד. אלע האבען אנגעהויבען צו ציטערן אין זייערע נאַסע קליידער.

— לאמיר געהן שנעל, וועלען מיר זיך דערוואָרעמען, האט דער פּראָפֿעסאר געזאגט און האט געוויזען, וויא שנעל ער וועט געהן.

צום גליק, האט זיך מילרעד געפיהלט פיעל בעסער און האט ערקלערט, אז ער פיהלט זיך שטארק גענוג אום צו געהן מיט א שטעקען. מען האט באלד אויסגעזוכט פאר איהם א שטארקען שטעקען און מען האט זיך געלאזען אין וועג.

מען איז אוועקגעגאנגען א קורצע שטרעקע, דיא זון איז אויפגעגאנגען און האט בעלייכטעט דיא דעכער פון דער שטאדט דיליגעט.

ווער קען בעשרייבען זייער פרייד, ווען זיי האבען דערזעהן, אז ענדליך זיינען זיי ניט ווייט פון מענשען, פון ציוויליזירטע מענשען!

ראבערט גראנט, ווילסאן און מילרעד האבען געטאנצט פאר פרייד. ליידי העלענא און מערי גראנט זיינען געווען איינגעהאלטענער, אויף זייערע געזיכטער אבער האט זיך אויסגעמאלט זייער פרייד. דער פראפעסאר איז געבליעבען גלייכגילטיג. ער איז געווען צופריעדען צו עסען לינזען און צו שטודירען דיא וואונדער פון אויסטראליען. לארד גלענארוואן און דער מאיאר זיינען געווען ערנסט און פערטראכט. זיי האבען ערשט אנגעהויבען צו בערעכענען, אין וואס פאר א לאגע זיי געפינען זיך און וואס איז געווארען פון'ם „דונקאן.“

דאס שטעדטעל איז געווען ניט ווייט. באלד זיינען זיי אנגעקומען אין שטעדטעל מיעד, מאט, הונגעריג, דורשטיג, צובראכען, דיא קליידער צוריסען, דיא שיך צופלאצט און אפגעשונדען. — א בילד פון ליידען און נויט!

זיי האבען זיך קוים פערשלעפט אין א האטעל, וואו זיי האבען אנגענומען צימער, האבען זיך געהייסען געבען עסען און טרינקען, און האבען זיך געהייסען ברענגען קליידער.

קוים האט לארד גלענארוואן געהאט נייע קליידער, איז ער געגאנגען צום בירגמייסטער (סיטי מאיאר) פון'ם שטעדטעל און האט איהם דערצעהלט זיין טרויעריגע געשיכטע. דער סיטי מאיאר האט איהם צוגעזאגט צו טהאן פאר איהם אלעס, וואס ער וועט נור קענען.

מען האט באלד טעלעגראפירט קיין מעלבורן צו טאם אויגוסטין, אז ער זאל זיך ניט דערוועגען ארויסצופאהרען.

דאס איז אבער נאך ווייניג געווען. לארד גלענארוואן האט באלד געקויפט א קארעטע מיט פערד און קוים האט ער זיך אפגערוהט א פאר שטונדען, איז ער מיט זיין פארטיע געפאהרען צו דער בוכטע טופאלד.

דער סיטי מאיאר האט איהם אזוי פיעל געהאלפען, אז ער האט געשיקט מיט איהם עטליכע מענשען מיט געוועהר. אין פאל זיי וועלען דארט טרעפען דיא רויבער, זאלען זיי זיך קענען פערטהיידיגען און ווען מעגליך, זיי ארעסטירען.

געגען צוויי אוהר איז אלעס געווען פערטיג צו דער אברייזע. צוויי קארעטעס זיינען געשטאנען פאר דער טהיר. ארום דיא קארעטעס זיינען געפאהרען עטליכע רייטער מיט לאנגע ביקסען אויף דיא פלייצעס.

מען איז ארויסגעפאהרען. לארד גלענארוואן האט געהייסען דיא קוטשער, זיי זאלען ניט שוינען דיא פערד. מען איז געפאהרען שנעל, וויא נור מעגליך. מען איז געפאהרען א גאנצע נאכט. דעם אנדערן טאג אין דער פריה האט

מען דערהערט דאס רוישען פון דיא וועלען (חוואַליעס) פוּם אינדישען וועלט־מעער. — זיי זיינען געוועזן ניט ווייט פון דער בוכטע טופאָלד.

שנעלער זיינען געלאפען דיא פערד, שנעלער האבען געקלאפט דיא הערצער פון אונזערע רייזענדע. — באלד, באלד זיינען זיי שוין אויף דעם אָרט, וואוהין זיי האבען אזוי לאנג געשטרעבט.

ענדליך, איז מען געקומען צו דער בוכטע. — אלעס איז שטיל, רוהיג — טויט. קיין מענש, קיין שיף, קיין באָט איז ניט געוועזן צו זעהן. הימעל, ערד און וואַסער! דאס גרויסע, גרענצענלאזע וועלט־מעער!

אלע האבען געשוויעגען. קיינער האט ניט געוואלט שטעלען דיא פראַגע:

— איז טאם אויגוסטין שוין דא געוועזן מיט׳ן „דונקאן״? — איז בען דשאַנס באנדע שוין אויפ׳ן „דונקאן״? איז נאך דא א האָפנונג צו בעקומען דעם „דונקאן״?

דיא אויסזיכט איז געוועזן א שרעקליכע. — נור איין האָפנונג איז זיי נאך געבליעבען. עס איז געוועזן צוואר זעהר א שוואכע האָפנונג. אבער ווער עס טרענקט זיך, חאַפּט זיך אן אן א שטרוי — דאס וועטער איז געוועזן שלעכט אין דער לעצטער צייט, דאס מעער איז געוועזן זעהר שטירמיש. מעגליך, אז טאם אויגוסטין האט ניט געקענט צופאהרען צו דער בוכטע טופאָלד און איז געפאהרען זוכען ערגעץ א בעסערן און זיכערערען פארט?

לארד גלענארוואן האט איבערגערעדט מיט דיא מענשען, וועלכע זיינען געקומען מיט איהם פוּם שטעדטעל דילינעט, און האט זיי געפרעגט, וואו עס געפינט זיך ערגעץ אין דיעזער געגענד א זיכערער פארט, וואו שיפען קענען צוקומען.

— אין שטעדטעל עדען איז דער פאָרט זיכער, האבען איהם דיא מענשען געזאגט.

— אלזא, לאמיר פאהרען קיין עדען! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען.

מען האט זיך אריינגעזעצט אין דיא קארעטעס און מען איז געפאהרען קיין עדען. פון דער בוכטע טופאָלד קיין עדען איז ניט ווייט, אין גאנצען פינף—זעקס מייל. אין א קורצער צייט איז מען געקומען קיין עדען און מען איז געבליעבען שטעהן לעבען לייכט־טהורם דאָרט, וואו ביי נאכט ברענט א גרויסער לאָמפּ אום צו ווייזען דיא שיפען דעם וועג צום פאָרט. ביים לייכט־טהורם זיינען געשטאַנען פיעלע גרעסערע און קלענערע שיפען, צוגעבונדען צו זייערע דאָקס. לארד גלענארוואן מיט זיין פארטיע איז באלד געלאָפען אויפ׳ן דאק זעהן, אויב דער „דונקאן״ איז דארט ניטא.

ליידער, איז קיין שפּור פוּם „דונקאן״ דארט ניט געוועזן. ער איז נעגאַנגען אין צאל־אמט פרעגען, אויב עס איז ניט אנגעקומען אזא און אזא שיף?

— זייט אכט טאג איז קיין נייע שיף ניט אנגעקומען קיין עדען, האט דער צאלבעאמטער געענטפערט, דער „דונקאן״ איז דארט קיין מאל ניט געוועזן.

מען קען זיך פארשטעלען זייער פערצווייפלונג און זייער אנגסט, ווען זיי האבען דערהערט דיעזע טרויעריגע נאכריכטען.

— מעגליך, אז דער „דונקאן“ איז נאך אלץ אין מעלבורן. האט לארד גלענארוואן געזאגט. איך האב אויף מיין טעלעגראמע פון דיליגעט נאך קיינע אנטווארט ערהאלטען. איך מוז שיקען נאך א טעלעגראמע פון דאנען.

קאפיטאן פארראגוט האט טרויעריג געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ. ער האט זעהר גוט געקענט טאם אויגוסטין און האט געוואוסט, אז דער מאן איז זעהר פינקטליך. קוים האט איהם אייערטאן געבראכט לארד גלענארוואן'ס בריעף, איז ער געוויס באלד ארויסגעפאהרען.

— איך מוז אלעס וויסען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. עס איז פיעל בעסער אלעס צו וויסען, זאגאר דאס ערגסטע, אלס צו זיין אין צווייפעל.

ער האט געהייסען פערפאהרען אין דעם איינציגען האטעל אין שטעדטעל און אין א פיערטעל שטונדע ארום האט ער טעלעגראפירט צום קאפיטאן פון'ם פאָרט פון מעלבורן, אויב דאס שיף „דונקאן“ געפינט זיך נאך אין מעלבורן. ווען ניט, זאל ער איהם טעלעגראפירען, ווען זיא איז ארויס־געפאהרען.

אום צוויי אוהר איז אנגעקומען פאלגענדע טעלעגראמע פון מעלבורן.

„עדען

לארד גלענארוואן

„דאס שיף „דונקאן“ איז דעם 28טען פעברואר ארויסגעפאהרען. מען ווייס ניט, וואוהין“.

אנדערסאן, קאפיטאן פון'ם פארט“

דיא טעלעגראמע איז ארויסגעפאלען פון לארד גלענארוואן'ס הענד. ער איז געפאלען אין אהנמאכט.

זיין שעהנעס שיף, דער „דונקאן“, איז יעצט א שיף פון זעע רויבער! יעצט איז עס שוין געוויס. טאם אויגוסטין און אלע מאטראזען זיינען טויט.

אזוי טרויעריג האט זיך געענדיגט זייער רייזע אין אויסטראליען. זיי זיינען געפאהרען מיט א גוטער אבזיכט, זוכען דעם אונגליקליכען קאפיטאן גראנט; זיי האבען אויסגעליטען אזוי פיעל אין דיא פאמפאס פון זיד־אמעריקא, אין דיא וואסערן פון ארגענטיניען, אין דיא וועלדער פון אויסטראליען און יעצט — יעצט איז זייער שיף געווארען א רויבער שיף און זייערע קאמעראדען זיינען געטייטעט פון רויבער.

איז עס ניט טרויעריג, אז דיא בעסטע זאך, דאס עדעלסטע, אונטערנעהמען, דאס עהרליכסטע שטרעבען ווערט צערשטערט, פערניכטעט, פערדארבען פון שלעכטע מענשען?

— ניין! דאס קען ניט זיי און דאס וועט ניט זיין! האט אויסגערופען דער פראפעסאר. — דאס שלעכטע מוז אונטערגעהן און דאס גוטע מוז זיעגען!

ענדע דעס צווייטען טהיילס.

דריטער טהייל.

דיא אינזלען ניי זעעלאנד.

1טעס קאפיטעל.
בייזער שיפס־קאפיטאן.

דיא סהיים, אז דער „דונקאן" איז יעצט אין דיא הענד פון דיא רויבער, האט געמאכט אויף יעדען אזא שרעקליכע ווירקונג, אז דעם גאנצען טאג האט איינער מיטן אנדערן ניט גערעדט. יעדער איז געזעסען אין זיין צימער און האט געטראכט וואס צו טהאן און וויא אזוי צו העלפען דיא אונגליקליכע מאטראזען פונ'ם „דונקאן", ווען זיי לעבען נאך.

פונ'ם קאפיטאן גראנט האט מען שוין גאר פערגעסען. וואס קען מען יעצט טהאן פון זיינעט וועגען? וויא קען מען איהם יעצט פאהרען זוכען? קיינער, אויסער לארד גלענארוואן, האט נאך ניט געוואוסט פון אנאנדערער זעהר טרויעריגער וואהרהייט. — זיי האבען קיין געלד מעהר ניט געהאט.

לארד גלענארוואן האט ריכטיג אויסגערעכענט, וויא פיעל געלד ער זאל מיטנעהמען מיט זיך קיין אויסטראליען. דאס איבעריגע, זיין האלבעס פערמעגען אין באאר געלד, האט ער געלאזען אין זיין קאסא קאסטען אויפ'ן „דונקאן". עס איז איהם געבליעבען אין גאנצען עטליכע הונדערט פונט סטערלינג.

מערי און ראבערט גראנט האבען געליטען מעהר פון אלעמען. זיי האבען יעצט פערלארען יעדע האפנונג צו געפינען זייער פאטער. מערי גראנט איז אבער געווען אזוי עדעל, אז זיא האט בעגראבען איהר שמערץ טיעף אין איהר ברוסט און האט אנגעהויבען צו טרייסטען ליידי העלענא.

דעם אנדערן טאג אין דערפריה זיינען זיך אלע צונויפגעקומען צום פריה־שטיק. אנפאנגס זיינען אלע געזעסען שטיל. מערי גראנט איז געווען דיא ערשטע צו זאגען:

— לארד גלענארוואן און ליידי העלענא! איהר האט געטהאן אלעס, וואס עדעלע און גראסמוטהיגע מענשען קענען טהאן. אלעס איז געגען אונז. איהר זייט שוין מיעד און צו בראכען. פאהרט א היים! פאהרט זיך אפרוהען אין אייער שלאס מאלקאלם.

— זיא האט רעכט, האט קאפיטאן פאררא גוט געזאגט. איהר האט געטהאן מעהר, וויא פיעל א מענש קען טהאן. איהר דארפט זיך שוין אפרוהען. יעצט וועל איך געהן זוכען דעם קאפיטאן גראנט. איהר דארפט מיך שוין ניט. — איך וועל געהן און וועל איהם אזוי לאנג זוכען, ביז איך וועל איהם געפינען, אדער איך וועל ערגעץ פערפאלען ווערן.

לארד גלענארוואן, ליידי העלענא און דער מאיאר האבען געשוויעגען. זיי האבען זיך נאך אליין ניט ענטשלאָסען, וואס זיי זאלען יעצט טהאן. זיי האבען געפיהלט, אז זיי זיינען זעהר מיעד און צובראכבען און נאך דעם הארטען שלאג, וואס אייערטאן האט זיי געגעבען, זיינען זיי געווען, וויא בעטויבט, וויא וואהנזיניג.

— איך געה מיט אייך! האט אויסגערופען דער פראפעסאר. איך האב שוין פערגעסען אן מיין רייזע קיין אינדיען, איך וויל שוין ליעבער רייזען אין אנדערע לענדער.

— דאס ערשטע מוזען מיר פאהרען קיין מעלבורן, האט לארד גלענארוואן ענדליך געזאגט. איך וועל בעטען דעם גובערנאטאר, ער זאל מיר העלפען אפ־נעהמען מיין שיף, מיין „דונקאַן", פון דיא רויבער. דיא רעגיערונג מוז מיר העל־פען. זיא מוז בעפרייען דאס מעער פון אזעלכע געפעהרליכע רויבער. — אין מעל־בורן וועלען מיר זיך איבערלעגען, וואס מיר זאלען ווייטער טהאן.

עס איז געבליעבען, אז היינטיגען טאג זאלען זיי זיך נאך אויסרוהען און מארגען זאלען זיי זוכען א שיף, וועלכעס געהט קיין מעלבורן.

דעם אנדערן טאג גאנץ פריה איז דער קאפיטאן פארראגוט געגאנגען זוכען א שיף. ער איז געווען זיכער, אז ער וועט זעהר לייכט געפינען אזא שיף. וויא גרויס איז דאהער געווען זיינע איבערראַשונג, ווען ער האט אין גאנצען פארט פון עדען ניט געפונען קיין שיף קיין מעלבורן.

— וואס זאל דאס הייסען? האט ער געפרעגט דעם קאמענדאנט פון'ם פארט. וויא קומט עס, וואס עדען האט קיינע פערבינדונג ניט מיט מעלבורן, ניט מיט סידניי, ניט מיט קיין אנדערער גרויסער שטאדט אין אויסטראליען?

— דאס איז גאנץ איינפאַך, האט איהם דער קאמענדאנט ערקלערט. פון עדען קיין אקלענד, דיא הויפט שטאדט פון דיא אינזלען ניי זעעלאנד, איז פיעל נעהענטער, אלס קיין מעלבורן. מיר בציעהען אלעס, וואס מיר דארפען, פון אקלענד. — צו אונז קומען נור אן אין געוויסע צייטען דיא ענגלישע פאסט־דאמפ־פער, וועלכע פיהרען דיא פאסט פון כינא, יאפאָן, ניי זעעלאנד און אויסטראַליען קיין ענגלאנד. זיי ברענגען אונז דיא פאסט, נעהמען ביי אונז ד'יא פאסט און פאהרען זיך אוועק.

אין דריי וואכען אַרום דארף אנקומען אזא פאסט־דאמפפער. דאמאָלס וועט איהר קענען פאהרען, וואוהין איהר וועט וועלען.

דיעזע נאכריכט איז געווען א דאנערשלאג פאר אלעמען.ווארטען דאָ, אין דיעזען קליינעם שטעדטעל גאנצע דריי וואכען! דאס איז אונמעגליך.

אבער וואס טהוט מען? — מען קען קויפען פערד און וועגען און פאהרען קיין מעלבורן מיט דער יבשה. דאס וועט אבער אויך דויערן זעהר לאנג און זיי האבען זיך שוין גענוג אנגעליטען אויף זייער רייזע אין אויסטראליען. אויסער דעם דארף עס קאסטען זעהר טהייער און לארד גלענארוואן האט שוין ניט געהאט אזוי פיעל געלד. ער האט עס צוואר קיינעם ניט געזאגט. ער האט נור ערקלערט, אז ער ויל שוין מעהר ניט רייזען אויף פערד איבער אויסטראליען.

— ווייסט איהר וואס? האט זיך אפגערופען דער פראפעסאר, לאמיר פאר־
רעדן קיין אקלענד, דיא הויפט שטאדט פון ניי זעעלאנד. דארט קריעגט מען בע־
שטענדיג שיפען, וואוהין מען וויל. — אויסער דעם ליעגט דיא שטאדט אקלענד
אויך אויפן 37טען גראד פון דער וועלט. מעגליך, אז מיר וועלען אין איין וועג
עפעס געוואהר ווערן פון קאפיטאן גראנט.

דער פראפעסאר האט גערעדט אזוי לאנג און האט אלעמען ערקלערט מיט
אזוי פיעל בעווייזע, אז מען האט געמוזט צו־געבען, אז ער האט רעכט. אין דער
וואהרהייט אבער איז איהם דאס רייזען אזוי געפעלען, אז ער האט געוואלט בע־
זוכען דיא בעריהמטע אינזלען פון ניי זעעלאנד. — א נייע וועלט, וועלכע איז נאך
ווייניג בעקאנט אין אייראפא. ער האט געהאט ווייניג האפנונג צו געפינען דארט
דעם קאפיטאן גראנט, ריכטיגער געזאגט, ער האט שוין פערלארען יעדע האפנונג
איהם צו געפינען. אין איהם האט זיך אויפגעחאפט דער פראפעסאר פון געאגרא־
פיע. ער האט געוואלט אויסשטודירען דיעזע געגענדען, פון וועלכע מען האט
געשריעבען אזוי פיעל און מען קען זיי אזוי ווייניג.

קאפיטאן פארראגוט האט געפונען, אז דער פראפעסאר האט רעכט. עס
איז זעהר מעגליך, אז דיא „בריטאניא“ איז אונטערגעגאנגען ערגעץ ניט ווייט
פון אקלענד. עס איז אויך אין זידען (דרום זייט) און עס ליעגט אויפן 37טען
גראד. קוים האט מען שוין געמאכט אזא לאנגע רייזע אין זיד אמעריקא און אין
אויסטראליען, פאר וואס זאל מען ניט פראבירען זוכען איהם אין ניי זעעלאנד?

לארד גלענארוואן איז דיעזער פלאן אויך געפעלען. ער האט נאך געהאט
אנאנדערע אורזאכע דערביי, וועלכע ער האט קיינעם ניט געזאגט. דער גובער־
נאטאר פון אקלענד און פון גאנץ ניי זעעלאנד איז געוועזען זיינער א גוטער בע־
קאנטער. זיי האבען געלערנט ביידע אין איין שולע. ביי איהם וועט ער קענען
אויסבארגען עטליכע טויזענד פונט שטערלינג אויף דער רייזע. ער וועט איהם
העלפען זוכען זיין „דונקאן“. ער איז זיינער א יוגענד פריינד און וועט געוויס
טהאן פאר איהם אלעס, וואס ער וועט נור קענען.

דער מאיאר האט גאר געשוויעגען. איהם איז געוועזען אלץ איינס. פאהרען
קיין ניי זעעלאנד, קיין כינא, קיין טהיבעט, וואוהין מען וויל, נור ארויספאהרען
פון אויסטראליען, וואו זיי האבען אזוי פיעל געליטען.

עס איז געבליעבען, אז מען זאל געהן זוכען א שיף. וועט מען ניט געפינען
קיין פאסט שיף, זאל מען אפדינגען א קליינע שיף אויף דיא גאנצע רייזע, וועלכע
דארף געדויערן ניט מעהר, וויא פינף — זעקס טעג.

קאפיטאן פארראגוט איז באלד געגאנגען זוכען אזא שיף. קיין פאסט שיף
איז גראדע ניט געוועזען דאמאלס אין עדען און ער האט געמוזט זוכען א זעגעל
שיף.

אין פארט איז דאמאלס געלעגען א זעגעל שיף מיטן נאמען „מאקאריא“,
וועלכעס פלעגט ארומפאהרען צווישען דער בוכטע טופאלד און ניי זעעלאנד.
פארראגוט האט זיך ענטשלאסען צו דינגען דיעזעס שיף.

ער האט עס אבער נים געוואלט טהאן אליין אהן לארד גלענארוואן. פאר איהם איז יעדעס שיף גוט, פאר לארד גלענארוואן אבער, פאר ליידי העלענא מוז מען האבען אנאנדער שיף.

ער איז דאהער געגאנגען אין האטעל רופען לארד גלענארוואן, ער זאל געהן אנקוקען דאס שיף און זאל זיך אויס גלייכען מיטן קאפיטאן איבער די רייזעקאסטען.

דער פראפעסאר און דער מאיאר האבען געזאגט, אז זיי ווילען מיטגעהן אנקוקען דאס נייע שיף. לארד גלענארוואן האט ניט געהאט וואס איינצו-ווענדען, און אלע זיינען געגאנגען צום פארט.

דאס שיף איז געלעגען ווייט פונ'ם ברעג און זיי האבען געמוזט נעהמען א באאט און צופאהרען צו איהר. פונ'ם שיף איז אראפגעשפרונגען א שטריק לייטער, אויף וועלכען זיי זיינען ארויפגעגאנגען און האבען געבעטען דעם ערשטען מאט-ראז, וועלכען זיי האבען בעגעגנעט, ער זאל זיי שיקען דעם שיפס קאפיטאן, זיי דארפען איהם האבען זעהר נעטהיג.

אין איינינע מינוטען ארום איז ארויסגעקראכען פון א קאיוטע א ניעדעריגער, אבער שטארקער מאן מיט א רויטעם געזיכט, מיט אן איינגעפאלענער אדער צובראכענער נאז, מיט גראבע ליפען און פון א ווילדעס, פערנאכלעסיגטעס אויסזעהן. עס איז געווען דייטליך, אז זיי האבען פאר זיך א גראבען ווילדען מענשען. לארד גלענארוואן און דעם פראפעסאר איז ער זעהר ניט געפעלען. זיי האבען זיך אבער איבערלעגט, אז זיי דארפען מיט איהם זיין צוזאמען נור א גאנץ קורצע צייט, מאכט דאך ניט אויס, ווער ער איז און וואס ער איז.

— וועמען דארפט איהר? האט דער מאן געפרעגט גראב.

— מיר ווילען רעדען מיטן קאפיטאן פון דער „מאקאריא", האט לארד גלענארוואן געענטפערט.

— איך בין דער קאפיטאן, האט דער מאן געזאגט בייז. — וואס דארפט איהר?

— געהט די „מאקאריא" קיין אקלענד? האט לארד גלענארוואן ווייטער געפרעגט.

— זיא געהט קיין אקלענד. — וואס נאך דארפט איהר?

— זיא איז א פראכט שיף, וואס פאר א סחורות פיהרט זיא קיין אקלענד?

— יעדער זאך, וואס מען קען קויפען און פארקויפען. — וואס נאך דארפט איהר?

— ווען פאהרט זיא ארויס פון דאנען?

— מארגען. — וואס נאך דארפט איהר?

— וועט איהר אויפנעהמען פאסאזשירען קיין אקלענד?

— איך מוז וויסען, וואס פאר א פאסאזשירען דאס זיינען, איך מוז זיי זעהן, האט זיך דער קאפיטאן געבייזערט. איך מוז וויסען, אויב זיי וועלען צופריעדען זיין מיט'ן עסען אויף דער „מאקאריא".

— זיי װעלען זיך מיטברענגען פּראָוויאַנט און װעלען זיך אַליין קאָכען עסען, האָט לאָרד גלענאַרוואַן געזאָגט.

— װאָס נאָך דאַרפט איהר? האָט דער קאַפּיטאַן געפרעגט.

— דאָס איז אַלעס.

— וויאַפיעל פּאַסאַזשירען זיינען זיי?

— ניין, זיעבען מענער און צוויי דאַמען.

— איך האָב נים קיינע קאַיוטען פאַר זיי.

— מיר װעלען שוין אויסגעפינען אַ פּלאַץ פאַר דיא דאַמען.

— װאָס נאָך דאַרפט איהר?

— אַלזאָ, ווילט איהר אונז אויפנעהמען? האָט פאַרראַגוט געפרעגט.

— מיר װעלען זעהן, האָט דער קאַפּיטאַן געענטפערט בייז.

ער האָט זיך אַביסעל דורכשפּאַצירט אויפ׳ן דעק פון זיין שיף, האָט עס בע־טראַכט איינינע מינוט און האָט זיך פּלוצלונג געװענדעט צו זיינע געסט.

— װאָס װעט איהר מיר געבען?

— וויא פיעל פערלאַנגט איהר?

— פופציג פונט סטערלינג.

פאַרראַגוט האָט געפרעגט מיט דיא אויגען לאָרד גלענאַרוואַן, אויב ער ווילינט איין. לאָרד גלענאַרוואַן האָט אַ שאָקעל געטהאָן מיט׳ן קאָפּ, אַז ער איז איינפערשטאַנען.

— גוט! מיר װעלען אייך געבען פופציג פונט, האָט פאַרראַגוט געזאָגט.

— דאָס איז נור פאַר דער שיף.

— נור פאַר דער שיף.

— פאַר עסען װעט איהר צאָהלען עקסטראַ.

— װעלען מיר צאָהלען עקסטראַ.

— אָפּגעמאַכט! האָט געזאָגט דער שיפסקאַפּיטאַן און האָט אויסגעשטרעקט דיא האַנד.

— איך מוז האָבען האַנד־געלד, האָט ער ווייטער געזאָגט גראָב.

לאָרד גלענאַרוואַן האָט גענומען אַ פּעקעל געלד און האָט עס דערלאַנגט פאַרראַגוט. דער נייער שיפסקאַפּיטאַן איז איהם אָזוי נים געפעלען, אַז ער האָט נים געוואָלט מיט איהם פיעל רעדען. פאַרראַגוט האָט גענומען פינף און צוואַנציג פונט סטערלינג און האָט זיי אָפּגעצעהלט דעם שיפס קאַפּיטאַן.

— נאָט אייך דערווייל פינף און צוואַנציג פונט, העלפט געלד פאַר דיא רייזע, דיא אַנדערע העלפט װעלען מיר אייך געבען, איידער מיר װעלען אַוועק פאָהרען.

דער שיפס־קאַפּיטאַן האָט אריינגעלעגט דאָס געלד אין קעשענע און האָט נים גערעדט קיין וואָרט. אונזערע רייזענדע האָבען איהם בעטראַכט מיט שטוינען.

— װען פאָהרען מיר? האָט פאַרראַגוט געפרעגט.

— מארגען גאנץ פֿריה מוזען אלע זיין אויפֿ'ן דעק. פונקט זעקס אוהר װעל איך ארויספֿאהרען, איהר מעגט יא קומען און ניט קומען.

— מיר װעלען קומען פינקטליך.

לארד גלענארװאן מיט זיין פארטיע זיינען באַלד אראפגעגאנגען פֿון'ם שיף. דער שיפֿס־קאפיטאַן האט זיי זאָגאַר ניט גענריכט. ער האט זיך אויף זיי ניט אומגעקוקט, גלייך װיא זיי װאלטען גאר אויף דער װעלט ניט געװען.

— װאס איז דאס פֿאר א װילדער מענש? האט דער פראָפֿעסאר געפֿרעגט װען זיי זיינען ארויס אויפֿ'ן ברעג.

— דאס איז אן עכטער בער, אדער א זעע־װאלף, האט פֿארראגוט געזאגט.

— װיא עס װייזט מיר אויס, האט דיעזער װאלף אמאל געהאנדעלט מיט מענשענפֿלייש, האט דער מאיאר געזאגט.

ער האט געמיינט, אז ער האט געהאנדעלט מיט נעגער־שקלאַפֿען. ער האט זיי געפֿיהרט פֿון אפֿריקא קיין אמעריקא.

— װאס געהט עס אונז אן, װאס ער איז, אדער װאס ער איז געװען? האט לארד גלענארװאן געזאגט. אויפֿ'ן װעג װעלען מיר איהם זעהר װעניג זעהן און נאך װעניגער האבען מיט איהם צו טהאן; װען מיר װעלען קומען קיין אקלענד, װעלען מיר פֿון איהם לויז װערען אויף אייביג. — לאז ער זיין, װאס ער װיל זיך.

מען איז געקומען אין האטעל און מען האט דערצעהלט דיא דאַמען, אז זיי האבען שוין געדונגען א שיף קיין אקלענד. ליידי העלענא און מערי גראנט זיינען געװען זעהר צופֿריעדען, װאס זיי האבען שוין א שיף און װעלען שוין פֿאהרען.

לארד גלענארװאן האט זיי ערקלערט, אז דיא „מאקאַריא" איז ניט אזוי גוט איינגעריכטעט, װיא דער „דונקאן". זיי װעלען אויף דער „מאקאַריא" ניט האבען אלע בעקװעמליכקייטען, װאס זיי האבען געהאט אויפֿ'ן „דונקאן".

— אלץ װעט זיין בעקװעמער, װיא אין װאגען, װעלכער איז געבליעבען שטעקען אין זומפּ לעבען סנאָאי ריװער, האט ליידי העלענא געענטפֿערט. נאכדעם װאס מיר האבען דארט אויסגעשטאנען, איז שוין אויף יעדעס שיף בעקװעם.

יעצט האט מען אנגעהויבען זיך פֿאַרצובערייטען צו דער רייזע. אלבינעט איז געגאנגען איינקויפֿען פראװיאַנט. דער מאיאר איז געגאנגען קויפֿען געװעהר און אמוניציאן: פולװער און קוגעלן. איהם איז דער בייזער קאפיטאן שטאַרק ניט געפֿעלען און ער האט געװאלט, אז זיי זאלען זיין גוט בעװאפענט און זיך קענען װעהרען, אין פֿאל דער בייזער קאפיטאן װעט װערן צופֿיעל בייז.

דער פראָפֿעסאר איז ארומגעלאָפֿען א גאנצען טאג זוכען א גוטע לאַנדקאַרטע פֿון ניי זעעלאַנד. װיא קען ער פֿאהרען אין א נייעם לאנד און ניט האבען קיין לאַנדקאַרטע מיט זיך? — דאס איז אבער געװען קיין לייכטע ארבייט. אין א קליין פֿערװארפֿענע שטעדטעל, װיא עדען איז, קען מען ניט אזוי לייכט געפֿינען א לאַנדקאַרטע. דיא איינװאוינער אינטערעסירען זיך פֿיעל מעהר מיט װייערע פֿארמס, אלס מיט לאנדקאַרטען.

דער פראָפֿעסאר האט אבער דאך געפֿונען, װאס ער האט געזוכט. ער האט

געטראפֿען, וואו צו זוכען — ביים לעהרער פֿון דער איינציגער שולע, וואס איז געוועז אין שטעדטעל.

ליידי העלענא און מערי גראַנט זיינען געגאנגען אין דיא מאגאזינען קויפֿען איינינע קליידער. זיי האבען געוואוסט, אז אקלענד איז א גרויסע שטאדט און מען מוז קומען אהין אנשטענדיג אנגעטהאָן.

מילרעד האט זיך געפֿיהלט זעהר גוט. אלס עכטער מאטראָז, האט ער גע־גלויבט, אז דיא לופֿט פֿונ'ם מעער וועט איהם אין גאַנצען אויסהיילען. ער האט נאך געפֿיהלט שמערצען פֿון דער וואונד, ער האט שוין אבער געקענט ארומגעהן אין צימער אהן א שטעקען.

לארד גלענארוואן האט געשיקט דעם מאַטראָז ווילסאן אויף דער „מאקאַריאַ״, ער זאל דארט מאכען א פלאַץ פֿאר דיא דאַמען. ווען ער איז געקומען אויף דער „מאקאריאַ״ און האט עס געזאגט דעם שיפֿס־קאפיטאן, האט ער פֿערצויגען דיא אקסלען און האט געלאזען ווילסאן טהאן, וואס ער וויל. ער האט מיט ווילסאן ניט גערעדט, האט איהם ניט געפֿרעגט, ווער ער איז און וויא ער הייסט. עס האט איהם קיין זאַך ניט געקימערט. ער איז געשטאַנען גאנץ רוהיג און האט אכטונג געגעבען, וויא מען האט אנגעלאדען דאס שיף מיט פֿעל. וואס געהט איהם אָן, וואס יענער טהוט? — פֿאר דיא פֿעל נעהמט ער געלד, פֿאר דיא פאסאַזשירען נעהמט ער געלד. עס האַרט איהם ניט, וואס דיא פֿעל מאכען דארט אונטען אין שיפֿסרוים, עס קימערט איהם ניט, וואס דיא פאסאַזשירען מאכען אויבען אויפֿ'ן דעק.

אזוי וויא לארד גלענארוואן און פֿארראגוט האבען ניט געהאט וואס צו טהאן, האבען זיי בעשלאסען, זיי זאלען נעהמען פֿערד און צו רייטען צו דער בוכטע טופֿאלד, זעהן, פֿיעלייכט וועלען זיי דאך געפֿינען עפעס א שפור פֿון דער „בריטאניא״, אדער פֿונ'ם „דונקאן״.

לארד גלענארוואן איז נאך אלץ געוועז פֿעסט איבערצייגט, אז אייערטאן איז געווים איינער פֿון דיא מאַטראָזען פֿון דער „בריטאניא״, זיין ערצעהלונג אי־בער דעם אונטערגאנג פֿון דער „בריטאניא״ ניט וויט פֿון דער בוכטע טופֿאלד איז ריכטיג. — אלזא, וועט מען פֿיעלייכט קענען דאך עפעס געוואהר ווערן איבער קאפיטאן גראנט.

קאפיטאן פֿארראגוט האט געראַטהען, אז זיי זאלען פֿריהער צוגעהן צום קאמענדאַנט פֿונ'ם פאָרט איהם פֿרעגען, ווער איז דער שיפֿס־קאפּיטאן פֿון דער „מאקאַריאַ״ און אויב מען קען זיך אויף איהם פֿערלאָזען.

דער קאמענדאנט פֿונ'ם פארט עדען האט זיי געגעבען פֿאָלגענדע אויסקונפֿט:

— דער שיפֿס־קאפיטאַן פֿון דער „מאַקאַריאַ״ הייסט וויליאם האלוואוד, אדער, וויא מען רופֿט איהם געוועהנליך, בילי האלוואוד. ער פֿאהרט בעשטענדיג פֿון עדען קיין אקלענד, פֿיהרט איבער וואארען פֿון איין ארט צום אנדערן און איז זעהר גוט בעקאנט מיט'ן מעער אין יענע געגענדען. — ווער ער איז און וואס ער איז אמאל געוועזן קען ער ניט זאגען.

דאס איז געווען אלעס, וואס זיי האבען ערפאהרען איבערן שיפס־קאפיטאן אדער סקיפער, וויא מען רופט איהם אין יענע געגענדען. פון דער „מאקאריא" זיי זיינען דערמיט צופריעדען געווען. פאר זיי איז געווען גענוג צו וויסען, אז בילי האלוואוד קען דעם וועג קיין אקלענד.

יעצט זיינען זיי געריטען צו דער בוכטע טופאלד. עס איז אין גאנצען פינף מייל פון עדען צו דער בוכטע. אויף פרישע, שטארקע פערד פאהרט מען איין אזא שטרעקע אין א שטונדע. דיא רייזע איז געווען זעהר א טרויעריגע. דיא געגענד איז געווען איינזאם, אויפין גאנצען וועג האבען זיי ניט איין מענשען ניט בעגעגענט. דאס מעהר האט גערוישט און געקאכט, זיינע בייזע, צארניגע וועללען (כוואליעס) האבען זיך אנגעשלאגען אן דיא שטיינער פונים ברעג און זיינען צוריק געלאפען בעדעקט מיט שוים.

זיי זיינען באלד צוגעקומען צו דער בוכטע טופאלד. — עס איז דארט ניט געווען קיינער. קיין מענש, קיין טהיער, קיין שפור פון שיפען, קיין שפור פונים „דונקאן" אדער פון דער „בריטאניא".

— אייערטאן מיט זיין באנדע איז דאך דא געוויס געווען, האט לארד גלענארוואן געזאגט צו זיין בעגלייטער. טאם אויגוסטין איז ניט דער מענש, וועלכער זאל זיך אזוי לייכט אונטערגעבען. ער האט געוויס געקעמפפט ביז צום לעצטען טראפען בלוט, איידער ער האט איבערגעגעבען דעם „דונקאן". ווען ער האט געקעמפפט, האט דאך געמוזט בלייבען עפעס א שפור, עפעס א צייכען, אז מענשען זיינען דא געווען.

זיי האבען זיך צוטהיילט, לארד גלענארוואן איז געפאהרען אין איין זייט און פאררגוט — אין דער אנדערער זייט.ביידע האבען עטוואס געפונען.

פאררגוט האט געפונען דעם ארט, וואו אייערטאנס באנדע האט אויפגעשלאגען איהר לאגער. אונטער א גרויסען בוים איז געווען שפורען פון מענשען. עס איז נאך געלעגען דאס אש און פערברענטע שטיקליך האלץ אויף דעם ארט וואו זיי האבען געקאכט אדער געבראטען זייער עסען.

לארד גלענארוואן האט געפונען נאך א בעסערע שפור. — אויף איינעם פון דיא קליינע בוימלאך מיט שארפע דערנער איז געהאנגען א שטיק פון א ראק פון א שטרעפלינג. עס איז געווען פון געלער פארב און האט געהאט אויף זיך דעם סטעמפעל פונ'ם געפענגנים פון דער שטאדט פערטה.

ער האט זיך אומגעקעהרט און צוגערופען דעם קאפיטאן פאררגוט.

— זעהט איהר, פאררגוט, זיי זיינען דא געווען, דיא רויבער. וואס מאכען אונז'ערע קאמעראדען אויפ'ן „דונקאן"?

— וויא עס ווייזט אויס, האט זיי אייערטאן גאר ניט אראפגעלאזען פונ'ם שיף. ער איז געבליעבען שטעהן דא ערגעץ ניט ווייט און האט זיי ארויפגענומען אויפ'ן שיף מיט דיא באאטע.

— דיא רויבער! האט אויסגעשריען לארד גלענארוואן. דיא מערדער! —

ווי האבען געטייטעט מיינע גוטע מאטראזען! — מיר מוזען עס וועניגסטענס מעלדען.

זיי זיינען ארומגעריטען דיא בוכטע נאך איינינע צייט און זיינען ענדליך צוריקגעפאהרען קיין עדען.

לארד גלענארוואן האט געהאלטען פאר נאטהווענדיג, ער זאל מעלדען דער פאליציי פון'ם שטעדטעל, ווער עס האט ביי איהם צוגענומען זיין שיף און וויא אזוי מען האט עס צוגענומען. ווען מען איז דערפון געוואהר געווארען אין שטעדטעל, אזבען דשאנס מיט זיין באנדע האבען ענדליך פערלאזען אויסטראליען און געפינען זיך ערגעץ אויפ'ן מעער, איז אין גאנצען שטעדטעל געווארען א שמחה. אלע האבען זיך געפרעהט, וואס זיי זיינען בעפרייעט געווארען פון אזא געפעהרליכע באנדע רויבער.

מען האט צוגעזאגט לארד גלענארוואן, אז מען וועט טהאן אלעס מעגליכע נאכצויאגען דיא רויבער און ביי זיי אוועקנעהמען דעם „דונקאן". מען האט טעלעגראפירט קיין מעלבורן, קיין סידניי און קיין אדעלאאידא צו דיא גובערנאטארען און מען האט זיי געבעטען הילף. מיט איינעם ווארט, מען האט געטהאן אלעס, וואס א פאליציי קען טהאן, — צוזאגען, שרייבען און זוכען.

ווען דאס איז אויך געווען געענדיגט, איז מען צוריקגעגאנגען אין האטעל. דיא פארבערייטונגען זיינען פערטיג געווען, יעדער האט געטהאן, וואס ער האט געדארפט. אלעס איז געווען פערטיג צו דער רייזע מארגען גאנץ פריה.

דער אבענד איז פערגאנגען זעהר טרויעריג, יעדער האט זיך דערמאנט, וואס ער האט אויסגעליטען אין דיעזען שעהנעם לאנד אויסטראליען. יעדער האט געוואוסט, אז עס איז איינע פון דיא בעסטע, רייכסטע און גליקליכסטע לענדער. נור פאר זיי איז עס געווארען אזוי טרויעריג; זיי אליין האבען געליטען אין לאנד, וואו טויזענדע אונגליקליכע עמיגראנטען געפינען א גליקליכעס היים. לאזט אריין א שלאנג אין גן-עדן וועט זיא איהם פערגיפטען און דער בעסטער מענש וועט מוזען אנטלויפען.

מען האט זיך געזעצט צום טהעע. אלע זיינען געזעסען שטיל און האבען שטילערהייט געטרונקען זייער טהעע, נור דער פראפעסאר איז געווען אונרוהיג. ער איז ארומגעגאנגען אין צימער, האט געמאכט מיט דיא הענד און האט געברומט פאר זיך ווערטער, וועלכע קיינער האט ניט פערשטאנען.

קאפיטאן פארראגוט האט בעמערקט, אז זייט דער פראפעסאר האט געפונען דיא צייטונג, ווען זיי זיינען געלעגען אין זומפ לעבען סנאאי ריווער, איז ער אלץ פערטראכט און ברומט אלץ פאר זיך דיא ווערטער: א לאנד! א לאנד! ער האט שוין עטליכע מאל געפרעגט, וואס ער מיינט דער מיט, דער פראפעסאר אבער האט זיך אלץ אויסגעדרעהט און האט איהם קיין ריכטיגע אנטווארט ניט געגעבען.

דיעזען אבענד איז דער פראפעסאר געווען אזוי אויפגערעגט און אזוי אונרוהיג, אז קאפיטאן פארראגוט האט זיך ענטשלאסען, ווען זיי וועלען געהן זיך

לעגען שלאָפען, זאל ער איהם נאכגעהן אויף זיין צימער און זאל איהם ניט אפּ־לאזען, ביז ער וועט איהם ערקלערען, וואס עס איז מיט איהם.

ער האט אזוי געטהאן. קוים איז יעדער זיך צוגאנגען אין זיין צימער, האט ער אנגעקלאַפּט ביי איהם.

— פּראָפעסאָר פּאַגאַנעל, האט ער איהם געזאגט, ווען ער איז אריינגעקומען און געזעהן, וויא דער פּראָפעסאָר געהט ארום אין זיין צימער פערטראַכט. — מיר זיינען דאך אלטע גוטע פריינד, זאגט מיר, וואס זייט איהר היינט אזוי אויפגערעגט?

דער פּראָפעסאָר איז געבליעבען שטעהן, האט איהם בעטראַכט איינינע מי־נוט און האט געענטפערט גאנץ רוהיג:

— ווער האט עס אייך געזאגט, אז איך בין אויפגערעגט? איך בין גאנץ רוהיג.

— פריינד פּאַגאַנעל! האט פּאַרראַגוט געזאגט מיט א ביטענדער שטימע, איך זעה, אז איהר האט עפּעס א געהיימניס; איך זעה, אז עפּעס ווארגט אייך, שטיקט אייך — זאגט מיר, וואס דאס איז. פערטרויט מיר אלס פריינד.

— וואס קען איך טהאן? — מיינע געדאנקען לאזען מיך ניט רוהען. מיינע געפיהלע זיינען שטארקער פון מיר.

— וואס פאר א געפיהלע?

— איך פרעה מיך און איך בין פערצווייפעלט.

— זיך פרעהן און זיין פערצווייפעלט אין איין צייט איז עטוואס זאנדערבאַר.

— און דאך איז עס וואהר. איך פרעה מיך, וואס מיר פאהרען קיין ניי זעעלאַנד. עס איז א נייעס לאנד, א מערקווירדיגעס לאנד, א וואונדער לאנד, וועל־בעס איך האב אויך שוין לאנג געוואלט בערייזען. איך בין אבער פערצווייפעלט, וואס —

קאפּיטאַן פּאַרראַגוט האט געמיינט, אז ער איז פערצווייפעלט, וואס ער האט פערלארען יעדע האפנונג צו געפינען דעם קאפּיטאַן גראַנט.

— האט איהר שוין פערלארען יעדע האפנונג? האט ער איהם געפרעגט.

— פערליערען יעדע האפנונג? איך? — פּאַגאַנעל! — ניין, פריינד! דאס טהוט פּאַגאַנעל ניט!

Spiro, Spero! — זא לאנג איך אטהעם, האף איך. דאס איז אן אלטעס לא־טיינישעס שפּריכווארט. דאס איז מיין מאַטאָ, מיין לעבענס רעגעל. — איך לעב נאך, איך אטהעם נאך — און איך האף נאך! Spiro, Spero!

3טעס קאפּיטעל.

אויף דער רייזע. דער פּראָפעסאָר דערצעהלט, וויא אזוי מען האט ענדעקט דיא אינזלען ניי זעעלאַנד.

דעם אנדערען טאג גאנץ פריה זיינען אלע אונזערע רייזענדע געגאנגען צום פּארט, האבען גענומען א באָאט און האבען צוגערודערט צו דער „מאקאריא“. מען האט זיי אראפּגעוואָרפען א שטריק־לייטער און מען האט זיי געהייסען ארויפ־

געזען. — קיין גוט מארגען, קיינע בעגריסונג, קיין העפֿליכעס ווארט האט מען פֿון'ם סקיפּער, בילי האלוואוד, ניט געהערט. ער האט זיך אזוי ווייניג אומגעקוקט אויף זיינע פּאסאזשירען, וויא ער האט זיך ניט אומגעקוקט אויף דיא פֿעל, וועלכע ער האט נעכטען אויפֿגעלאדען אויף זיין שיף.

לארד גלענארוואן האט גערעכענט, אז ער וועט ווייניגסטענס זיין אזוי העפֿליך געגען דיא דאַמען, אז ער וועט זיי אנביעטען זיין קאיוטע. בילי האלוואוד איז געוועזען אזוי העפֿליך געגען דיא דאַמען, וויא געגען דיא מענער. — ער האט זיי זאגאר ניט אנגעקוקט.

ווילסאן האט צורעכט געמאכט אין א ווינקעל אויפֿ'ן דעק אן ארט געצעלט און ליידי העלענא האט זיך בעמיהט דארט איינצוארדנען.

פונקט זעקס אוהר האט בילי האלוואוד געהייסען ארויפֿציעהן דעט אנקער און אויפֿלאזען דיא זעגעל. אויף דער „מאקאריא“ זיינען געוועזען נור פֿינף מאטראזען. זיי האבען געטהאן זייער ארבייט לאנגזאם און נאכלעסיג. ווילסאן האט געוואלט זיי העלפֿען. ער האט בעסער פֿון זיי פֿערשטאַנען דיא ארבייט פֿון א מאטראָז.

— רוהיג בלייבען! האט קאמאנדירט בילי האלוואוד. אין קיין פֿרעמדע געשעפֿטען זיך מישען!

ער האט פֿיינט געהאט, אז מען זאל איהם העלפֿען אדער איהם ווייזען. ער פֿערשטעהט אליין זיין ארבייט. ווילסאן איז צוריקגעגאנגען צו דיא איבעריגע און האט זיך געזעצט לעבען זיי.

קאפּיטאן פֿארראגוט האט אויך געזעהן, אז דיא מאטראזען פֿון דער „מאקאריא“ פֿערשטעהן זעהר ווייניג, וויא אזוי צו רעגיערן א שיף. ער האט געשמייכעלט, ווען ער האט געזעהן, וויא אזוי זיי האבען צולאזט דיא זעגעל, אזוי לאנגזאם, שווער און אונגעשיקט האבען זיי זיך גערירהרט.

ענדליך איז זיי דאך געלונגען אויפֿצוציעהען דיא זעגעל און ארויסצופֿיהרען דיא „מאקאריא“ פֿון'ם פּאָרט. קאפּיטאן פֿארראגוט האט ערשט איינגעזעהן, וויא לאנגזאם דיא „מאקאריא“ האט זיך געשלעפּט. דער ווינד איז געוועזען אין דער זייט, וואוהין זיי האבען געדאַרפֿט, אלע זעגעל זיינען געוועזען אויסגעשפּאַנט און דאך האט זיא זיך קוים גערירהרט.

אך! ווען מען זאל איהם צולאזען צום רודער! וויא אנדערש וואלט דאן דיא „מאקאריא“ געטאַנצט! ער האט אבער מורא געהאט ארויסצורעדען א ווארט. דער סקיפּער האט זיך געבייזערט און געשאלטען, וויא דער טייפֿעל אליין.

לאנגזאם האט זיך דיא „מאקאריא“ געגליטשט אויף דיא ניט גאנץ רוהיגע וואסערן פֿון'ם אינדישען וועלט-מעער. דיא גרינע ברעגעס פֿון אויסטראליען האבען אנגעהויבען ביסלעך ווייס צו פֿערשווינדען, מען האט נאך קוים געזעהן פֿון דער וויטען דיא בערג בעדעקט מיט א בלויער גאַזע.

געגען אבענד האט זיך דער הימעל בעדעקט מיט וואָלקענס און עס האט אנגעהויבען צו רעגענען. אונזערע פּאסאזשירען האבען געמוזט אראפּגעהן אין קיד, קיין אנדערער ארט זיך צו שיצען פֿון'ם רעגען איז ניט געווען. אין דעם

געצעלט, וואס ווילסאן האט געמאכט אויפ׳ן דעק, איז געווען ווייניג פלאץ פאר זיי אלעמען. זיי האבען דארט געמוזט האלטען זייערע זאכען.

צום גליק, איז דאס עס־צימער לעבען דער קיך געווען גערוימיג גענוג און ריין גענוג פאר דיא „מאקאריא". א קליינעס, דונקעלעס לעמפעל איז געהאנגען אויף א קייט און האט פערשפרייט אזוי פיעל ליכטיגקייט, אז זיי האבען וועניגסטענס געקענט זעהן איינער דעם אנדערן.

אין דיעזען עס־צימער זיינען זיי יעצט געזעסען אלע און האבען געשוויגען. יעדער איז געווען פערטיעפט אין זיינע געדאנקען, יעדער האט געפיהלט דעם אונטערשיעד צווישען „דונקאן" און דער „מאקאריא". בעזאנדערס טרויעריג איז געזעסען לארד גלענארוואן.

דער פראפעסאר איז זיך פערקראכען אין א ווינקעל און האט געברומט פאר זיך. דער מאיאר איז געזעסען, וויא א פערשטיינערטער, האט זיך ניט געריהרט און האט קיין ווארט ניט געזאגט.

קאפיטאן פארראגוט און דער קליינער ראבערט זיינען פון צייט צו צייט ארויפגעגאנגען אויפ׳ן דעק זעהן, וויא אזוי דאס וועטער איז און אין איין וועג זיך צו קוקען צו זייערע זאכען.

וואס האט געברומט דער פראפיסאר? פאר וואס איז ער געווען אזוי אויפגערעגט און אזוי צוטראגען? ער האט זיך דערמאנט אן זייער גאנצער רייזע, פון טשילי, איבער דיא קארדאליערן, איבער דיא פאמפאס פון ארגענטיניען, איבער אלע אינזלען, ביז אויסטראליען. ער האט ווידערהאלט יעדעס ווארט פון דיא בריעף, וואס מען האט געפונען אין פלאש.

— זאל עס ווירקליך זיין ניי זעעלאנד? האט ער געטראכט. זאל עס מעגליך זיין, אז קאפיטאן גראנט האט געליטען שיפברוך לעבען דיא אינזלען פון ניי זעעלאנד? — פאר וואס ניט? אלעס איז מעגליך. ניי זעעלאנד ליעגט אויך אויפ׳ן
37 טען גראד.—אבער אין דיא בריעף שטעהט דאך דאס ווארט „קאנטיניי"..... עס מיינט געוויס, קאנטינענט, א לאנד — ניי זעעלאנד זיינען דאך אבער נור אינזלען?

אזוי האט דער פראפעסאר געטראכט אין דערהויך און האט געברומט פאר זיך אין דער צייט, וואס אלע זיינען געזעסען טרויעריג און פערטראכט.

וואס ברומט איהר דארט, פראפעסאר? האט ענדליך קאפיטאן פארראגוט געפרעגט. — קומט בעסער און דערצעהלט אונז עפעס איבער ניי זעעלאנד אדער איבער דיא אנדערע אינזלען, וועלכע ליעגען צו־ווארפען אין מעער ארום. — אין דרויסען גיעסט עס עמערוויים, מיר האבען אלענפאלס ניט, וואו צו שלאפען, דערצעהלט עפעס.

— יא, דערצעהלט עפעס, האט ליידי העלענא געבעטען לאמיר אויך עפעס וויסען פון ניי זעעלאנד.

קוים האט ליידי העלענא זיך אויסגעדריקט, אז זיא וויל עפעס וויסען איבער ניי זעעלאנד, האט זיך דער פראפעסאר באלד אויפגעהויבען פון זיין ווינקעל, און

צוגעגאנגען צום גרויסען טיש, ארום וועלכען אלע זיינען געזעסען, האט זיך אניעדערגעזעצט און האט אנגעהויבען צו דערצעהלען.

— דעם 13טען דעצעמבער 1642 איז דער האלענדיישער שיפס-קאפיטאן טאסמאן, וועלכער האט ענטדעקט דאס גרויסע אינזעל „טאסמאניא", צום ערשטען מאל צו געקומען מיט זיין שיף צו אונבעקאנטע גרויסע אינזלען, וועלכע הייסען היינט ניי זעעלאנד. ער איז ארומגעפאהרען דיא אינזלען עטליכע טאג, ביז ער האט ענטדעקט דעם קאנאל, וועלכער צוטהיילט ביידע גרויסע אינזלען.

ער האט געשיקט עטליכע מאטראזען אויפ'ס לאנד. אין א פאר שטונדען ארום זיינען זיי צוריק געקומען מיט א גאנצע באנדע ווילדע, וועלכע האבען בעוואינט דיעזע אינזלען. דיא ווילדע זיינען געוועזן פון מיטעל וואוקס, שטארק געבויט, פון ברוינער אדער געלער פארב, מיט לאנגע שווארצע האר און אויפ'ן קאפ האבען זיי געטראגען איינגעשטעקט א ווייסען פעדער. זיי האבען גערעדט און געשריען, אבער קיינער האט זיי ניט פערשטאנען.

טאסמאן האט זיי געשענקט איניגע קלייניגקייטען: גלעקלעך, קנעפלעך און אנדערע גלענצענדע זאכען. זיי האבען איהם געגעבען פיש און איניגע פריכטע. — דיא ערשטע צוזאמענקונפט צווישען דיא ווילדע און דיא אייראפעער איז געוועזן א גאנץ פריינדליכע. דעם אנדערן טאג אבער, ווען דיא מאטראזען האבען ווידער געוואלט אויסשטייגען אויפ'ן לאנד, זיינען דיא ווילדע אויף זיי אנגעפאלען. זעקס מאטראזען האבען זיי געטויטעט און פיער זיינען קוים צוגעשוואומען צום שיף. דיא געטייטעטע מאטראזען האבען דיא ווילדע אויפגעפרעסען פאר טאסמאנ'ס אויגען.

טאסמאן האט אויסגעשאסען א פאר מאל פון דיא קאנאנען אויף זיין שיף. דיא ווילדע זיינען זיך צולאפען. ער האט שוין אבער מורא געהאט ארויסצוגעהן אויף דאס לאנד. ער איז נאך ארומגעפאהרען עטליכע טעג ארום דיא אינזלען און האט זיי א נאמען געגעבען שטאאטען לאנד, ווייל האללאנד האט דאמאלס געהייסען דיא שטאאטען.

טאסמאן האט ניט געוואוסט, אז דאס זיינען אינזלען. ער האט געמיינט, אז ער האט ענטדעקט א נייעם וועלט טהייל. מיט דיעזער מיינונג איז ער געקומען אהיים.

עס זיינען פערגאנגען הונדערט יאהר און קיינער איז ניט געפאהרען קיין ניי זעעלאנד. מען האט גאר אן זיי פערגעסען.

אין 1752 איז א פראנצויזישער קאפיטאן מיט'ן נאמען סורוויל געקומען צו דיעזע אינזלען. דיא ווילדע האבען איהם אויפגענומען זעהר פריינדליך, האבען איהם איינגעלאדען צו זיך אין זייער דארף און האבען איהם זעהר גוט בעווירטהעט. עס זיינען פערגאנגען עטליכע טעג. סורוויל איז געוועזן זיכער, אז ער האט צו טהאן מיט שטילע רוהיגע מענשען.

איין מאל האט דער הויפטלינג פונ'ם דארף זיי ווידער איינגעלאדען צו זיך. סורוויל האט ניט געקענט געהן און האט געשיקט זיין ערשטען אפיציער, מאריאן,

מיט עטליכע מאַטראָזען. זיי זיינען ניט צוריק געקומען. סורוויל איז געוואָרען אונרוהיג און איז געגאַנגען מיט עטליכע בעוואָפּענטע מאַטראָזען זעהן, וואו זיין ערשטער אָפיציער געפינט זיך.

ער האט געפונען דאס דאָרף לעדיג, קיין מענש איז ניט געווען אין דיא הייזער. ער האט אנגעהויבען צו זוכען אין הויז פון׳ם הויפטלינג און האט געפונען דיא פערבלוטיגטע קליידער פון זיין ערשטען אָפיציער. מען האט ווייטער געזוכט און מען האט געפונען גענוג בעווייזע, אז דיא ווילדע האבען אויפגעגעסען דיא מאַטראָזען און דעם ערשטען אָפיציער.

סורוויל האט געהייסען פערברענען דאס דאָרף און שיעסען אין וואַלד אריין. אויב ער האט וועמען געטראָפען, קען מען ניט זאגען. ניכער, האט ער קיינעם ניט געטראָפען. ווען ער איז געווען בערייט אוועקצופאָהרען און זיין שיף האט שוין אנגעהויבען אוועק צו רודערן פון ברעג, האט זיך געוויעזען א באַנדע ווילדע אויף א בערגעל און זייער הויפטלינג האט געשריען אין דער הויך:

— קואַ — נואַ מאַטע מאריאַן! קואַ — נואַ האט אויפגעגעסען מאַריאַן.

קואַ — נואַ האט געהייסען דער הויפטלינג.

בעמערקענסווערטה איז דער אבערגלויבען פון דיא ווילדע פון יענער גענענד. זיי האבען געזעהן, אז דיא מאַטראָזען געהן אין איינפאַכע קליידער, דיא אָפיציערן אבער טראגען שעהנערע קליידער און געוויסע צייכענס, עפּאלעטען אויף דיא פלייצעס, און זיי האבען געזוכט אויפצופרעסען דיא אָפיציערן. זיי האבען געגלויבט, אז ווען זיי עסען אויף אן אָפיציער, ווערן זיי אויך אן אָפיציער.

דיעזער אבערגלויבען האט געקאָסט דאס לעבען פיעלע אָפיציערן און ערדעל לייטע, וועלכע האבען אין יענער צייט בעזוכט יענע געגענדען.

ווען דער פראַנצויזישער קאַפּיטאַן, דער בעריהמטער רייזענדער, דומאַן דאָרוויל, האט בעזוכט דיעזע אינזלען, איז אויף זיין שיף געווען א רייכער פראַנצויזישער גראַף. דומאַן דאָרוויל מיט זיינע אָפיציערן מיט׳ן גראף זיינען געגאַנגען מאַכען א בעזוך א הויפטלינג פון דיא ווילדע. ער האט זיי אויפגענומען זעהר פריינדליך און האט אויסגעפרעגט, ווער און וואס יעדער איז. ווען ער איז געקומען צום גראַף, האט איהם דומאַן דאָרוויל ערקלערט, וויא ווייט ער האט געקענט, וואס עס הייסט א גראַף.

דעם ווילדען איז עס שטאַרק געפעלען און ער האט זעהר געוואָלט ווערן א גראַף. אבער וויא אזוי ווערט מען א גראַף? — דאס איז אויך ניט אזוי שווער. מען דאַרף חאַפּען דעם גראף איהם טויטען און איהם אויפעסען, ווערט מען א גראַף. — איך וויים ניט, אויב אין אַנדערע לענדער ווערט מען א גראַף אויך אויף דער זעלבער ארט אדער אויף אנאנדער אַרט, אין ניי זעעלאנד איז עס דאמאָלס געווען אין דער מאָדע.

דער ווילדער הויפטלינג האט אנגעהויבען צו זוכען אלע מעגליכע מיטעל צו פערגאַרען דעם גראַף ערגעץ אין א וואַלד אדער אין א שטיבעל ווייט פון׳ם

דארף. ער האט איהם געוואלט אוועקשענקען זיין פֿרוי און זיינע צוויי טעכטער, ער זאל נור געהן מיט איהם.

צום גליק פֿאַרן גראַף, איז מען שוין דאמאָלס געווען בעסער בעקאנט מיטן כאַראַקטער פֿון דיא ווילדע.

דער גראַף און דער שיפֿס־קאַפּיטאַן האבען זעהר גוט געזעהן, וויא דיא אויגען פֿונ'ם ווילדען גליהען, ווען ער דערזעהט דעם גראַף און זיי האבען געוואוסט, וואס דאס בעדייטעט.

זיי זיינען געווען עטליכע מאָל ביי איהם צו גאַסט, אבער יעדעס מאל זיינען זיי געווען בעוואפֿענט פֿון קאָפּ ביז אין דיא פֿיס און האבען איהם יעדעס מאל געוויעזען, אז מיט זייערע ביקסען און פּיסטאַלעטען טאָר מען ניט שפּאַסען.

אזוי זיינען זיי אוועקגעפֿאהרען און דער הויפּטלינג פֿון דיא ווילדע איז טאַקע ניט געווארען קיין גראַף.

אין 1469 האט דער בעריהמטער רייזענדער, קאפּיטאן דשיימס קוק בעזוכט דיעזע אינזלען. ער האט געוואלט זיך בעפֿריינדען מיט דיא ווילדע און האט ארויסגעשיקט עטליכע גוט בעוואפֿענטע מאטראָזען אויף דאס לאנד מיט א בע־פֿעהל צו חאַפּען איינינע פֿון דיא ווילדע. עס איז זיי געלונגען צו חאַפּען צוויי ווילדע, וועלכע זיי האבען באלד געבראַכט אויפֿ'ן שיף.

קוק האט זיי געהאלטען עטליכע טעג, האט זיי געגעבען עסען און טרינקען און האט זיי נאך געשענקט פֿיעלע אייראפּעאישע אַרטיקעל. דאַן האט ער זיי אפּגעלאזען אין דער האָפֿנונג, אז זיי וועלען דערצעהלען זייערע לאנדס לייט, אז דיא ווייסע מענשען זיינען גוט און פֿרום.

ער האט זיך אבער אפּגענארט אין זיין האָפֿנונג. דיא צוויי ווילדע, וועלכע זיינען געווען ביי איהם אויפֿ'ן שיף, האבען דערצעהלט זייערע לאנדס לייט, אז אויפֿ'ן שיף זיינען דא זעהר ווענינ מענשען און זעהר פֿיעל גוטע זאכען. מען דארף אלזא אנפֿאלען אויפֿ'ן שיף און עס בערויבען. דעם קאפּיטאן מיט דיא מאטראזען דארף מען אויפֿעסען.

אין א פּאר טאג ארום זיינען זיך צונויפֿגעקומען עטליכע הונדערט ווילדע און זיינען אנגעפֿאלען אויף קאפּיטאן קוק'ס שיף מיט אזא שטורם, אז קוק איז געווען געצוואונגען צו פֿייערן פֿון זיינע קאנאָנען און מיט אלע זיינע ביקסען. ער האט געטייטעט זעהר פֿיעל פֿון דיא ווילדע, דיא איבעריגע זיינען זיך צולאָפֿען.

קוק איז דאַן אוועקגעפֿאהרען פֿון דיעזער געגענד און איז צוגעקומען צו אנאנדער ארט אויף דיעזעלבע אינזלען. ער איז שוין געווען פֿאָרזיכטיגער און האט קיינעם פֿון דיא ווילדע ניט צוגעלאָזען צו זיין שיף. ער און איינינע געלערנטע זיינען ארויס אויף דיא אינזעל און האבען זיא בעזוכט. זיי האבען געזאמעלט נייע סאָרטען גראזען, נייע סארטען פֿריכטע און מינעראלען.

זיי האבען אויך בעזוכט א פֿעסטונג פֿון דיא ווילדע. — אויף א הויכען באַרג איז א שטיק פּלאַץ געווען ארומגעצאַמט מיט שטארקע פֿלעקער גאַנץ געדיכט אריינגעשלאגען אין דער ערד איינער לעבען אנדערן.

דיא ווילדע האבען דאמאלס נאך ניט געוואוסט פון קיין אייזען. העק און מעסער פלעגען זיי מאכען פון שארפע שטיינער. זייערע שפיזען זיינען געווען געמאכט פון דיא צייהנער פון׳ם האי פיש און פון אנדערע פיש.

דריי מאל האט דער בעריהמטער רייזענדער, קאפיטאן קוק, בעזוכט דיא אינזלען פון ניי זעעלאנד. ער איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט זיי בע־שריעבען, אז זיי בעשטעהן פון צוויי גרויסע און פיעלע קליינע אינזלען. ער איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט געצייכענט דיא לאנד־קארטע פון ניי זעעלאנד. זיין לאנד־קארטע איז אויך דיא בעסטע און ריכטיגסטע.

אין 1800 איז צוגעקומען צו דיא אינזלען ניי זעעלאנד א קויפמאנשיף מיט׳ן נאמען „ארגא“, דער שיפס־קאפיטאן באדען איז בעקאנט געווארען מיט א הויפט־לינג, ראנ־גי־הו, וועלכער האט געהאט א נעפען מיט׳ן נאמען דוא־טארא. דיעזער יונגער מאן איז געווען זעהר וויסענס בעגעריג. ער האט געזעהן, אז דיא ווייסע מענשען זיינען פיעל געשיקטער און פעהיגער פון זיינע לאנדס לייט און האט געוואלט זיך אויסלערנען זייערע קענטניסע.

ער האט געבעטען דעם שיפס־קאפיטאן באדען, ער זאל איהם מיטנעהמען אין דיא לענדער פון דיא ווייסע מענשען. פאר זיינע רייזע קאסטען האט ער איהם אנגעבראכט אזוי פיעל פריכטע און פראוויאנט, אז עס איז גענוג געווען פאר אלע מענשען אויפ׳ן שיף פון ניי זעעלאנד ביז ענגלאנד.

זא לאנג דיא שיף איז געשטאנען ניט וויט פון ניי זעעלאנד, האט דער קאפיטאן בעהאנדעלט זיין ווילדען פאסאזשיר זעהר גוט. קוים אבער איז מען גע־קומען אין דער מיט מעער, האט ער איהם אנגעהויבען צו בעהאנדלען אלס שקלאף. ער האט איהם געהייסען טהאן דיא שווערסטע ארבייטען, האט איהם געשלאגען פאר יעדע קלייניגקייט און וואלט איהם געוויס געווען דערהרגעט, ווען דער גייסטליכער פון׳ם שיף זאל זיך ניט געווען אננעהמען פאר׳ן אונגליקליכען ווילדען.

ווען מען איז געקומען קיין לאנדאן, איז דער אונגליקליכער דוא — טארא געווען האלב טויט פון הונגער און שלעג, וועלכע ער האט בעקומען אויפ׳ן וועג. דער גייסטליכער האט געזעהן, אז מען זאל איהם אויפנעהמען אין א האספיטאל און מען זאל איהם אויסהיילען. ער האט איהם פארגעשטעלט דעם ענגלישען קעניג מיט׳ן הויף. — דוא־טארא האט פערבראכט דריי יאהר אין לאנדאן. ער האט זיך אויסגעלערנט ענגליש און איינינע אייראפעאישע קענטניסע.

ענדליך, האט ער אנגעהויבען צו בעטען, מען זאל איהם שיקען אהיים. דער קעניג און דער הויף האבען איהם געשענקט פיעלע פרעזענטען און האבען געהייסען איהם מיטגעבען אייראפעאישע פראדוקטען, ווייץ, קארן, גערשטען און אנדערע פריכטע, ער זאל זיי פארזעען אין דערהיים. — אויפ׳ן וועג האט דער שיפס־קאפיטאן ביי איהם אלעס צוגענומען און האט איהם פערקויפט פאר א קנעכט.

פיערצעהן יאהר, פון 1800 ביז 1814 האט זיך דער אונגליקליכער דוא־טארא

ארומגעוואלגערט אויף אלע מעערע, ביז ער האט ענדליך איינגעבעטען א שיפס־קאפיטאן, ער זאל איהם ברענגען אהיים.

וואס פאר א בעגריף ער האט געהאט פון דיא ווייסע מענשען, פון זייער ציוויליזאציאן און פון זייער מענשענפריינדליכקייט, קען מען זיך שוין לייכט פארשטעלען. מען וואלט געקענט אנשרייבען א גאנצעס בוך איבער דיא רייזען און ליידען פונ'ם אונגליקליכען דוא־טארא. ער האט אבער זעהר פיעל געלערנט אויף זיינע רייזען און, ווען ער איז געקומען אהיים, האט ער געוואלט איינארדענען זיין לאנד אויף אייראפעאישער ארט. — ליידער, איז ער באלד געשטארבען. דאס איינציגע, וואס ער האט אויסגעלערנט זיינע לאנדס לייט, איז געווען דער געברויך פון פייער וואפען.

זייט ער איז געקומען אהיים און האט זיי ערקלערט, וויא אזוי צו געברויכען א ביקס, פלעגען דיא ווילדע בעטען פון יעדער שיף, וועלכעס פלעגט צו קומען צו זיי, מען זאל זיי געבען אדער פערקויפען ביקסען, פולווער און קוגעלן.

פון 1814 האט דיא ענגלישע רעגיערונג זיך אנגעהויבען צו צוקוקען צו דיא אינזלען ניי זעעלאנד. דיא ערשטע זאך, וואס זיא האט געטהאן, איז געווען, וואס זיא האט אנגעהויבען צו שיקען אהין מיסיאנערן.

דער ערשטער מיסיאנער איז געווען דער גייסטליכער מארסדאן, דערזעלבער, וועלכער האט מיטלייד געהאט מיט דעם אונגליקליכען דוא־טארא. ער האט אפגעקויפט פון דיא ווילדע א גרויס שטיק לאנד פאר צוועלף העק. דיא ווילדע האבען איהם נאך געהאלפען בויען א הויז אליין פאר דעמזעלבען פרייז.

פון דאמאלס אן זיינען צוגעקומען נאך מיסיאנערן און האבען זיך בעזעצט אין אנדערע געגענדען פון דיא אינזלען. אזוי וויא דאס לאנד איז זעהר גוט און זעהר פרוכטבאר, האבען דיא מיסיאנערן באלד צוגעצויגען עמיגראנטען און עס האט זיך אנגעהויבען דיא ערשטע קאלאניעס פון אייראפעער אין ניי זעעלאנד.

דיא ערשטע קאלאניסטען האבען אבער זעהר פיעל געליטען פון דיא ווילדע פעלקער, וועלכע האבען בעוואינט יענע געגענדען. דיא ווילדע פלעגען בעשטענדיג פיהרען קריעג צווישען זיך און פלעגען אפט ארייַנשלעפען דיא אייראפעער אין זייערע קריעג.

מען מוז זאגען דיא וואהרהייט, דיא ערשטע קאלאניסטען זיינען ניט געווען גאנץ גוט און פרום. זיי האבען אפט בעליידיגט דיא ווילדע און צוגענומען זייער לאנד אדער דיא פריכטע פון זייערע פעלדער.

דיא ווילדע פון ניי זעעלאנד זיינען ניט גלייך צו דיא ווילדע פון אויסטראליען. זיי זיינען קלוג, קריעגעריש, טאפפער, מוטהיג און האבען זיך פערטהיידיגט ביז צום אייסערסטען. זיי האבען ניט געוואלט דערלאזען, אז פרעמדע זאלען צונעהמען זייער לאנד. זיי האבען געקעמפט פאר זייער פאטער לאנד. צווישען זיי און דיא אייראפעער זיינען פארגעקומען שרעקליכע, בלוטיגע קריעג. ענדליך, אין 1842 האט עס ענגלאנד אין גאנצען אפגענומען און האט איבערגעלאזען דעם לעצטען פירסט פון דיא ווילדע א קליין שטיקעל לאנד, וואו ער מיינט, אז ער

איז א קעניג, אין דער וואהרהייט אבער האט ער קיין מאכט ניט צו טהאן די קלענכטע זאך ביי זיך אין דערהיים.

3טעס קאפיטעל.

דיא רייזע. דעם פּראָפעסאָרס ווייטערע ערצעהלונגען.

דיא ערצעהלונגען פון'ם פּראָפעסאר איבער ניי זעעלאנד האבען אלעמען פעראינטערעסירט. עס איז געוואָרען שפעט. דער רעגען האט נאך אלץ ניט אויפגעהערט. יעדער איז אנטשלאָפען געוואָרען, וואו ער איז געזעסען.

דעם אנדערן טאג האט דער רעגען אויפגעהערט און אונזערע רייזענדע האבען וועניגסטענס געקענט זיצען אויפ'ן דעק פון'ם שיף. דעם שיפס-קאפּיטאן האט מען זעלטען געזעהן. ער האט פיינט געהאט זיך צו בעשעפטיגען מיט זיין שיף. זיינע מאטראזען האבען געטהאן, וואס זיי האבען געוואלט, דאס הייסט, זיי האבען גאר ניט געטהאן. זיי האבען געלאזען געהן דיא „מאקאריא", וואוהין זיא האט אליין געוואלט.

קאפיטאן פאררגוט האט זיך געריסען ביי דיא האָר, ווען ער האט געזעהן, וויא נאכלעסיג און וויא שלעכט דיא „מאקאריא" פיהרט זיך. ער האט געזאגט שטילערהייט צו ווילסאן און מילרעד, זיי זאלען זיך צוקוקען גאנץ גוט, וויא דיא שיף געהט. קוים וועט ער אויסגעפינען, אז עס איז דא א געפאהר, וועט ער אליין נעהמען פיהרען דיא שיף.

אזוי זיינען פערגאנגען דריי טאג און דיא „מאקאריא" האט נאך ניט געמאכט א דריטעל וועג. פאררגוט האט אויפגעזוכט דעם שיפס-קאפּיטאן און האט איהם געזאגט, אז ווען מען זאל ריכטיג רעגירען דיא „מאקאריא", וואלט זיא געפאהרען פיעל שנעלער.

בילי האלוואוד האט איהם אזוי אפגעזיעדעלט און אזוי אנגעשאָלטען, אז דער גוטער מאן האט שוין מורא געהאט ארויסצורעדען א וואָרט. עס האט איהם אבער טיעף געקרענקט. ער האט איבערגערעדט מיט'ן פּראָפעסאר און מיט'ן מאיאָר און האט זיך מיט זיי בעראטהען, וואס ער זאל טהאן.

— איך מיין, אז מיר דארפען איהם ניט הערן, האט דער מאיאָר געזאגט. קוים פערשטעהט איהר, אז בילי האלוואוד קען דיא „מאקאריא" ניט רעגירען, דארפט איהר איהם ניט הערן, נעהמען דעם רודער אין דיא הענד און פיהרען דאס שיף, וויא איהר פערשטעהט. — מיר שיינט, אז ער איז שטענדיג שיכור. ווען מיר וועלען קומען קיין אקלענד, מעג ער טהאן מיט זיין שיף, וואס ער וויל, זא לאנג אבער מיר זיינען אויפ'ן וועג, דארפען מיר זארגען פאר זיך.

— איך וועל עס מוזען טהאן, האט פאררגוט געזאגט. דאס שלעכטע איז אבער, וואס מיר איז דאס מעער אין דיעזע געגענדען וועניג בעקאנט. איך בין דא קיין מאל ניט געוועזן. איך קען נור דעם הויפּט וועג פון מעלבורן קיין כינא. דאס מעער ארום ניי זעעלאנד אבער איז מיר ניט בעקאנט.

— האט ער דען ניט קיין מעער קארטע? האט דער פראפעסאר געפרעגט. דאס מוז דאך זיין אויף יעדען שיף.

— בילי האלוואוד ווייס ניט פון קיין מעער קארטע, האט פאררראגוט גע־ענטפערט. מעגליך, אז ווען ער זאל זאגאר האבען אזא קארטע, וואלט ער ניט געקענט זיא לעזען. — ער דארף אויך קיין קארטע ניט. ער איז דא אין דערהיים און קען דאס מעער. מיר אבער וועט עס זיין זעהר שווער צו פיהרען דיא „מאַ־קאריאַ" אין דיעזע געגענדען.

— וויא עס ווייזט אויס, מיינט בילי האלוואוד, אז זיין שיף קען שוין אליין דעם וועג. דערפאר זארגט ער זיך פאר איהר ניט, האט דער פראפעסאר געלאכט.

— איהר שפאסט, פראפעסאר, ביי מיר אבער איז עס קיין שפאס. וואס וועלען מיר טהאן, ווען דיא „מאקאריא" וועט ערגעץ פערקריעכען צווישען שטיי־נער, ווען בילי וועט זיין שכור? — איך ווייס זעהר גוט, אז דאס מעער לעבען ניי זעעלאנד איז זעהר אונרוהיג. עס געפינען זיך דא זעהר פיעל שטיינער אונטערן וואסער. אין ערטער זיינען דא זאנד־בענק, — ערטער, וואו דאס מעער איז ניט טיעף און דאס שיף קען זיך פערגראבען אין זאמד.

— אלזא, וואס וועלען מיר טהאן אין אזא פאל? האט דער מאיאר געפרעגט.

— מיר וועלען מוזען נעהמען דיא באטע פון דער „מאקאריא" און אויף זיי זיך צושלאגען ערגעץ צו א ברעג.

— ווייסט איהר אבער, אז אין ניי זעעלאנד זיינען נאך דא פיעל ווילדע און מיר קענען אריינפאלען זעהר אין שלעכטע הענד? האט דער פראפעסאר געפרעגט.

— איך ווייס עס, האט פאררראגוט געזאגט טרויעריג.

— מיינט איהר דיא פעלקער, וועלכע הייסען מאַאָרי? האט דער מאיאר געפרעגט.

— איך מיין דיא מאַאָרי, האט דער פראפעסאר געענטפערט. איך ווייס, אז זיי האבען נאך יעצט שטארק ליעב מענשענפלייש און ווען עס טרעפט זיי א גליק צו חאפען עטליכע וייסע שטילערהייט, אז דיא ענגלישע רעגיערונג זאל דערפון ניט געוואהר ווערן, שעהמען זיי זיך ניט און פרעסען זיי אויף.

— עס קען זיך נאך פערגלוכטען איינעם פון דיא מאַאָרי צו ווערן א פראַ־פעסאר פון געאגראפיע, האט דער מאיאר געלאכט.

— אן ענגלישער מאיאר איז א גרעסערע עהרע, האט דער פראפעסאר געענטפערט.

— וויא באלד אזוי, האבען מיר גאר ניט וואס צו טראכטען פונ'ם קאפיטאן גראנט, האט פאררראגוט געזאגט טרויעריג.

— מיר קענען געפינען א שפור פון דער „בריטאניא" ביי דיא ברעגעס פון ניי זעעלאנד, האט דער פראפעסאר ערקלערט. דיא ברעגעס זיינען מייסטענס בעזעצט מיט אייראפעאישע קאלאניסטען. דיא מאַאָרי געפינען זיך טיעף אין לאנד. איך בין געפאהרען מיט פערגניגען איבער דיא פאמפאס פון זיד אמעריקא און איבער דיא וועלדער פון אויסטראליען. איך וועל מיך אבער ניט איינשטעלען צו

פאהרען אין דיא וועלדער פון ניי זעעלאנד אהן א בעגלייטונג פון סאלדאטען.

ער האט אנגעהויבען צו דערצעהלען, וויא פיעל שיפען האבען שוין געליטען, ווען זיי זיינען צוגעקומען קיין ניי זעעלאנד.

ערשט נים לאנג, אין 1815, איז אן ענגלישע שיף מיט'ן נאמען „בראדהערס" פערשלאגען געווארען קיין ניי זעעלאנד. דער שיפס-קאפיטאן טאמפסאן האט געדארפט עפעס רעפארירען אין זיין שיף. ער איז ארויס אויפ'ן ברעג און האט אנגעהויבען אויסצוהאקען ביימער. דיא ווילדע זיינען געוואהר געווארען, זיינען צוגעקומען און האבען זיך געוויעזען זעהר פריינדליך. זיי האבען זאגאר געהאלפען שלעפען דיא קלעצער צום ברעג און האבען זיי געבראכט פיש און פריכטע. דיא מאטראזען זיינען שוין געווען אזוי זיכער און אזוי פערגלויבט אין דיא ווילדע, אז זיי האבען נים מיטגענומען זייערע וואפען.

איין טאג, ווען פיערצעהן מאטראזען האבען געארבייט אונטער דער אויפזיכט פון אן אפיציער, זיינען אויף זיי אנגעפאלען עטליכע הונדערט ווילדע, האבען זיי געטויטעט און האבען זיי אוועקגעשלעפט צו זיך אין דארף אריין, ריכטיגער געזאגט, צו זיך אין דער פעסטונג, פאה, אויף זייער שפראכע.

דער קאפיטאן פונ'ם שיף האט דערהערט דיא געשרייען פון זיינע אונגליקליכע מאטראזען און איז געלאפען מיט זיינע איבעריגע מענשען זיי העלפען. עס איז אבער שוין געווען צו שפעט. איידער זיי האבען זיך געריהרט, זיינען דיא ווילדע שוין געווען ביי זיך אין פאה.

דער קאפיטאן האט בעלאגערט דעם דארף א גאנצען טאג. זיינע ביקסען האבען גאר נים געהאלפען. זיי האבען נים געקענט דורכדרינגען דיא גראבע קלעצער פונ'ם פאה. ער האט זיך ענטשלאסען צו ברענגען א קאנאנע פונ'ם שיף איידער מען האט זיא געבראכט, איז געווארען נאכט. ביי נאכט האט ער גאר נים געקענט טהאן מיט דער קאנאנע. גאנץ פריה האט ער געפונען דיא שטארקע טויערן פונ'ם פאה אפען. אין פאה איז נים געווען קיין לעבעדיגער מענש. — דיא ווילדע זיינען אנטלאפען דורך א געהיימען גאנג.

ווען זיי זיינען אריינגעקומען אין פאה, האט זיך זיי פארגעשטעלט א שרעקענס סצענע, וועלכע איז אונמעגליך צו בעשרייבען מיט ווערטער.

דאס זיינען דיא ווערטער, וועלכע דער שיפס-קאפיטאן האט אליין אנגעשריעבען אין זיין טאגע בוך:

איך האב נים קיין ווערטער צו בעשרייבען דיא סצענע, וועלכע אונזערע אויגען האבען געזעהן אין פאה. קעפ, הענד, פיס, געדערם און לונגען פון מענשען, פון אונזערע קאמעראדען, זיינען געלעגען צו-ווארפען אויפ'ן זאמד. הינד זיינען געשטאנען און האבען זיי גאנץ רוהיג געפרעסען. אין איין שטוב האבען מיר געפונען דיא לאפעטע פון א מענשליכען קערפער אנגעשטעקט אויף א הילצערנעם שפיעז. אין אנאנדער שטוב האבען מיר געפונען לעהמענע טעפ, אין וועלכע דיא ווילדע האבען געקאכט דאס פלייש פון אונזערע קאמעראדען."

אין 1829 האט דאס זעלבע פאסירט מיט דעם ענגלישען שיף האועס, וועלכעס

איז געפאהרען פון אויסטראַליען און האט געליטען פון א שרעקליכען שטורם, וועלכער האט צובראכען איהר גרויסען זעגעלבוים. דער שיפס-קאפיטאן איז ארויס-געפאהרען אויפ'ן ברעג אויסהאַקען א בוים פאַרן זעגעל. דער הויפטלינג ענאַראַאַ פון'ם דארף וואַיקאַטאַ איז אויף איהם אנגעפאַלען, האט געטייטעט עטליכע מאַט-ראָזען און האט זיי אויפגעפרעסען פאַר די אויגען פון די איבעריגע, וועלכע האבען געמוזט אנטלויפען מיט'ן שיף.

דער פראפעסאר האט נאך דערצעהלט פיעלע טרויעריגע געשיכטען פון מאָרד און מענשענפרעסעריי, וואס די ווילדע פון ניי זעעלאנד האבען בעגאנגען. מיר ווילען ניט אויפרעגען אונזערע לעזער מיט דיעזע בלוטיגע געשיכטען. עס איז גענוג, וואס מיר האבען שוין אנגעשריעבען.

פאררהגוט און דער מאַיאָר האבען זיך פערטראַכט. עס איז ריכטיג, אז די ענגלישע רעגיערונג וואַכט יעצט און דערלאזט ניט מעהר די ווילדע אנפאַלען אויף שיפען. דאס איז אבער אלץ אין די געגענדען, וואו עס זיינען שוין דא גוט איינגעארדענטע קאלאָניען. אין דער מיט פון די אינזלען, בעזאָנדערס אבער אין דער זיד זייט (דרום זייט) זיינען נאך דא ערטער, וואו קיין אייראפעאישער פוס איז נאך ניט געטרעטען, וואו די ווילדע הערשען נאך, וויא זיי ווילען. וואס טהוט מען, ווען עס הויבט זיך אויף א שטורם ווינד און פערשלאגט די „מאַקאַריאַ" אין אזא געגענד?

4טעס קאפיטעל.

די „מאַקאַריאַ" געהט אונטער.

לאנגזאם, זעהר לאנגזאַם האט זיך די „מאַקאַריאַ" געקייקעלט אויף די אונרוהיגע וואַסערן פון וועלט מעער. שוין זעקס טאג זיינען פערגאנגען, זייט זיי זיינען ארויסגעפאהרען פון עדען און נאך האט מען קיין לאַנד ניט געזעהען.

עס איז נאך געווען א גליק, וואס דער שיפס-קאפיטאַן בילי האלוואוד האט זיך ניט געקימערט, וויא די „מאַקאַריאַ" געהט. איהרע זעגעל-ביימער זיינען געווען אזוי אַלט און אזוי פערפוילט, אז ווען מען זאל געווען אויפציעהען אלע זע-געל און עס זאל געווען אנקומען א שטארקער ווינד, וואלט ער געווים געווען צובראכען די זעגעלבוימער און צוריסען די זעגעל. מעגליך, ער וואלט זאגאַר איבערגעקעהרט די גאנצע „מאַקאַריאַ".

דאס וועטער איז געווען מייסטענס זעהר שלעכט. דער רעגען האט גאר ניט געוואלט אויפהערן. ליידי העלענא, מערי און ראבערט גראנט, דער פראפע-סאר און לארד גלענארוואן האבען געמוזט זיצען אונטען אין קיך, וואו עס איז ניט געווען גאנץ ריין און ניט גאנץ אנגענעהם. לארד גלענארוואן האט געליטען מעהר פון אלעמען. ער האט ניט געקענט לאנג בלייבען אונטען. ער איז יעדע מינוט געלאָפען אויפ'ן דעק זעהן, פיעללייכט זעהט מען שוין לאנד.

פאררהגוט פלעגט שטענדיג איהם נאכגעהן. צום אונגליק האבען זיי פער-לאָרען זייערע פעלד גלעזער (נאָזא מארט כפעקטיוו) ווען זיי זיינען אריבערגע-

פאהרען דעם סנאַאי ריווער. עס איז זיי צוואַר געבליעבען נאך דעם פראָפעסאָרס טעלעסקאָפּ. ער האט איהם בעשטענדיג געטראגען אויף דיא פלייצעס און האט איהם ניט פערלאָרען. אויפשטעלען א טעלעסקאָפּ אבער און איהם איינאָרדענען, צופאַסען צו דיא אויגען, איז א גאנצע ארבייט.

אויפ'ן זיעבענטען טאג נאך זייער ארויספאהרען פון עדען איז לארד גלענארוואן מיט'ן קאפיטאן פאַרראַגוט ווידער געשטאַנען אויפ'ן דעק און האבען געקוקט אויפ'ן וואסער.

— איך קען עס גאר ניט פערשטעהן, פאַרוואָס מיר זעהן נאך קיין לאנד ניט, האט פאַרראגוט געזאגט. מיר שיינט, אז איך האב נאך נעכטען ביי נאַכט געזעהן דאס ליכט פון'ם לייכט טהורעם פון אקלענד.

— איך זוך ניט דאס לאנד, האט לארד גלענארוואן געענטפערט טרויעריג. וואס איז מיר דער אונטערשיעד אויב איך וועל קומען מיט א טאָג פריהער אדער מיט א טאָג שפעטער קיין אקלענד? — איך זוך עטוואס אנדערש. — איך זוך דעם „דונקאן“. עפעס זאגט מיר דאס הערץ, אז ער איז דא ערגעץ אין דיעזע געגענדען. איך בין ניט אבערגלויביש, איך פיהל אבער, אז מיין שיף איז ערגעץ ניט ווייט.

— איך וואלט יעצט אויף קיין פאל ניט געוואלט בעגעגענען דעם „דונקאן“, האט פאַרראגוט געזאגט.

— פאַרוואס איז?

— איהר פרעגט נאך! וואס קענען מיר עטליכע טהאן געגען אזא באַנדע, וויא איירטאנ'ס? אונזער „מאַקאַריא“ איז אזוי שוואַך און אזוי אומגעלומפערט, אז מיר וואלטען זאגאַר ניט געקענט אנטלויפען פון זיי.

— אנטלויפען? האט אויסגערופען לארד גלענארוואן. איך וואלט ניט אנטלאָפען.

— וואס דען וואלט איהר געטהאן? זיך שטעלען שלאָגען מיט זיי? — איך מיין, אז אונזער בילי האלוואוד וואלט אונז פערקויפט פאר עטליכע פונט שטערלינג. איירטאן וואלט געווים געגעבען פאר אונז עטליכע פונט. עס זאל זיך ניט געפינען קיינער, ווער עס זאל זוכען דעם „דונקאַן“.

— איהר האט רעכט, פאַרראגוט. מאנכע מאל ווער איך אזוי פערצווייפעלט, אז איך וואלט שוין געוואלט זיין אין דערהיים, אין מיין שלאס מאלקאלם און שווערן, איך זאל אין ערגעץ ניט פאהרען. איינינע מאל ווערט מיר דאס לעבען איבערדריסיג. נאך דעם, וואס מיר האבען איבערגעליטען אין אויסטראליען, דארפען מיר טרעפען אויף אזא שיף, אויף וועלכע מיר זיינען קיין מינוט ניט זיכער, אז זיא זאל ניט צושלאגען ווערן אן א שטיין אדער זאל פערזינקען ערגעץ אויף א זאנד באנק.

— זייט רוהיג, לארד גלענארוואן, האט פאַרראגוט געזאגט מיט א פעסטער שטימע. בילי האלוואוד איז שטענדיג שיכור, זיינע מאטראָזען זיינען ניט פעהיג. איך האלט אבער מיינע אויגען אָפען. קוים וועל איך זעהן, אז דיא „מאקאריאַ“ געהט ניט, וואו עס דארף צו זיין, וועל איך זיא אומדרעהן צוריק אין מעער. איך

גיב גוט אכטונג. געגען א געפאהר אויפן מעער קען איך זיא שוין אפהיטען, געגען „דונקאן" אבער בין איך, ליידער, ניט אים שטאנד זיא צו פערטהיידיגען.

זיי האבען נאך גערעדט איינינע צייט און האבען געמוזט ארונטערגעהן. עס האט ווידער אנגעהויבען צו רעגענען. נאך פאררארגוטס רעכנונג האבען זיי שוין געדארפט זיין גאר ניט וויים פון אקלענד.

דער טאג איז פערגאנגען, עס איז געווארען נאכט. א שטארקער ווינד האט זיך אויפגעהויבען, דאס מעער איז געווארען אונרוהיג. דער הימעל האט זיך פערדעקט און האט זיך אנגעטהאן אין א דונקעל גרויען מאנטעל, גלייך וויא ער האט אויך געוואלט זיך שיצען פאר דאס שלעכטע וועטער.

וויא נאכלעסיג און בעטרונקען בילי האלוואוד איז געוועזען, איז ער דאך געוועזען א שיפס-קאפיטאן און האט פערשטאנען, אז דיא נאכט וועט זיין זעהר אונרוהיג. ער איז ארויסגעקראכען פון זיין קאיוטע, האט זיך אויסגעווישט דיא אויגען, האט אנגעהויבען צו שאקלען מיט זיין רויטען קאפ און האט אנגעהויבען צו שילטען און צו זידלען זיינע מאטראזען. ווען ער האט אויסגעשאטען דעם גאנצען פאררראטה (זאפאס) פון זידלערייען און שימפערייען, האט ער אנגעהויבען צו בעטראכטען דיא זעגעל און דיא זעגעלבוימער. — ווען דיא אינספעקציאן האט זיך געענדיגט, האט ער אנגעהויבען אויסצוטהיילען זיינע בעפעהלע. דערביי האט ער נאך אויסגעזוכט זעלטענע קללות און נייע שימפווערטער, וועלכע ער האט געוואוסט איינצופלעכטען אין זיינע בעפעהלע אזוי געשיקט, אז אויסער זיינע מאטראזען האט קיינער ניט געקענט וויסען, וועלכעס ווארט איז א בעפעהל און וועלכעס ווארט איז א קללה.

קאפיטאן פאררראגוט האט זיך גוט צוגעקוקט און צוגעהערט צו אלעמען, וואס בילי האלוואוד האט געטהאן און האט געפונען, אז ער פערשטעהט דאך זיין פאך. זיינע בעפעהלע זיינען געוועזען גאנץ פראקטיש און האבען געצייגט, אז ער איז ווירקליך א גוטער מאטראז און וויים, וויא צו רעגיערען א שיף.

דער ווינד איז געווארען אלע מאל שטארקער, דאס מעער אונרוהיגער. דיא „מאקאריא" האט אנגעהויבען צו טאנצען אויף דיא גרייצטע וועללען (כוואליעס). בילי האלוואוד האט גענומען דעם רודער אין דער האנד. ליידער, איז דיא „מאקאריא" געוועזען אזא שווערעס, אלטעס און אומגעלומפערטעס שיף, אז זיא האט ניט געוואלט אדער ניט געקענט פאלגען דעם רודער.

— איז דא עפעס א געפאהר? האט פלוצלונג לארד גלענארוואן געפרעגט.

ער איז ניט געוועזען קיין געלערנטער מאטראז, ער האט אבער אזוי פיעל ארומגערייזט אויפן מעער, אז ער האט שוין פיעלעס פערשטאנען, וויא אזוי מען דארף רעגיערן מיט א שיף אין דער צייט פון א שטורם.

— וואלט עס געוועזען אנאנדער שיף, האט פאררראגוט געענטפערט, וואלט איך געזאגט גאנץ בעשטימט, אז עס איז קיין געפאהר. אויף דער „מאקאריא" וויים איך ניט וואס צו זאגען. אזא סארט שיף האב איך קיין מאל ניט קאמאנדירט.

אימער אונרוהיגער איז געווארען דאס מעער. בערג מיט וואסער האבען זיך געקייקעלט אויפ'ן דעק פון דער „מאקאריא“ און האבען אפגעוואשען און אפגעשווינקט אלעס, וואס זיי האבען געטראפען. דאס איז נאך אלץ קיין געפאהר ניט געווען. עס וואלט געקענט ווערן געפעהרליך, ווען בילי האלוואוד און זיינע מאטראזען וואלטען פערגעסען צו פערמאכען א טהיר אין רוים פון דער „מאקא-ריא“, דאן וואלט געווען א געפאהר, אז דאס וואסער זאל ניט איינדרינגען אין שיף און מאכען זיא נאך שווערער. — בילי האלוואוד איז אבער געווען א גוטער מאטראז און האט פערמאכט אלע טהירען און אלע עפענונגען.

פון דעסטוועגען איז פאררא‎גוט און ווילסאן ניט אפגעטרעטען פונ'ם דעק. זיי האבען זיך צוגעהערט צו יעדען גערויש און האבען זיך צוגעקוקט צו יעדע בעוועגונג פון דער „מאקאריא“.

אום האלב נאך עלף האט פאררא‎גוט געהערט א זאנדערבארעס רוישען און קאכען. זיין שארפעס אויער האט באלד דערהערט, אז דאס איז קיין געוועהנליכעס רוישען פון דיא וועלען.

— מיר זיינען ניט ווייט פון א ריף, האט ער געזאגט צו ווילסאן.

(אין דעם טהייל „אויסטראליען“ האבען מיר שוין בעשריעבען, וואס א ריף איז).

— יא, האט ווילסאן געענטפערט, דיא וועלען שלאגען זיך אן אן א הארטע זאך. עס איז גאר ניט ווייט.

— מיר זיינען ניט מעהר, וויא א פאר מייל ווייט פון לאנד, האט ווילסאן געזאגט.

פאררא‎גוט איז יעצט צוגעגאנגען צו דער פארענטשע פונ'ם שיף, האט זיך אריבערגעבויגען און האט געזאגט.

— ווילסאן, גיב מיר דאס בליי!

איך מוז דא ערקלערן מיינע לעזער, וואס דאס בליי איז און צו וואס ער ווערט בענוצט.

עס איז א גאנץ געוועהנליך שטיקעל בליי צוגעבונדען צו א לאנגע און שטארקע שנור. דיא שנור איז אויסגעמאסטען און אויף יעדע פינף פוס איז געמאכט א קנופ. ווען דיא שנור האט 20 קניפ, הייסט עס, אז זיא האלט הונדערט פוס דיא לענג.

ווען מען וויל וויסען, וויא טיעף דאס מעער איז אין אן ארט, ווארפט מען אריין דיא שנור מיט'ן בליי אין וואסער און מען זעהט, וויא פיעל קניפ עס געפינען זיך אונטערן וואסער. זאגאר ביי נאכט, אין דער גרעסטער פינסטערניס, קען מען וויסען, וויא טיעף דאס מעער איז. דער מאטראז, וועלכער ווארפט אריין דאס בליי, דארף נור צעהלען, וויא פיעל קניפ ער האט אפגעוויקעלט.

קאפיטאן פאררא‎גוט האט זיך געהייסען געבען דאס בליי אום צו וויסען, וויא טיעף דאס מעער איז דארט, וואו דיא „מאקאריא“ געפינט זיך יעצט.

ווילסאן האט לאנגזאם אראפגעלאזען דיא שנור. ביים צווייטען קנופ איז דאס בליי געבליעבען שטעהן.

— צעהן פוס דיא טיעף, האט ווילסאן געזאגט.

פאררא‏גוט איז צוגעלאפען צו בילי האלוואוד און האט אויסגערופען:

— קאפיטאן! דאס שיף איז נאהענט לעבען דיא ריפפען!

בילי האלוואוד האט ניט געענטפערט. פאררא‏גוט האט איינגעזעהן, אז ער מוז אליין עפעס טהאן. ער איז צוגעלאפען צום רודער און האט אנגעהויבען אויס־צודרעהן דאס שיף צוריק צום מעער. ווילסאן האט אוועקגעשטויסען דעם מאטראז, וועלכער האט געוואלט צונויפציעהען דיא זעגעל און האט צולאזט דיא זעגעל אין דער זייט, וואו דער ווינד האט געבלאזען, אז דאס שיף זאל אוועקגעהן פון'ם לאנד.

בילי האלוואוד איז געווען איבערראשט און האט גאר ניט געוואוסט וואס צו טהאן. ער האט ערשט יעצט איינגעזעהן, אז אין דער פינסטער האט ער גע־מאכט עפעס א פעהלער. ער האט פערלארען דעם וועג אדער דער שטארקער ווינד האט צוגעטריעבען דיא „מאקאריא“ צום לאנד. נאך זיין רעכנונג האבען זיי געדארפט זיין דרייסיג—פיערציג מייל ווייט פון אקלענד, אין דער וואהרהייט אבער זיינען זיי געווען פיער—פינף מייל ווייט פון ניי זעעלאנד, אבער גאנץ ווייט פון אקלענד.

דא האט זיך ארויסגעוויעזען דער גרויסער אונטערשיעד צווישען א גע־לערנטען מענשען, וועלכער ווייס, וואס ער טהוט און פערשטעהט, וואס ער טהוט און פון א מענשען, וועלכער האט ניט געלערנט און טהוט דיא זאך, נור וויל ער איז געוואינט עס צו טהאן אויף א געוויסער ארט. בילי האלוואוד האט געוואוסט דעם וועג קיין אקלענד. קוים אבער האט איהם דער ווינד אראפגעטריעבען פון'ם וועג, האט ער זיך שוין קיין עצה ניט געקענט געבען. ער איז געווען פערצווייפעלט און האט געוואלט לאזען דאס שיף געהן, וואוהין דער ווינד וועט זיא טרייבען.

קאפיטאן פאררא‏גוט דאגעגען האט זעהר גוט פערשטאנען, אז ווען מען לאזט דיא „מאקאריא“ געהן איהר וועג, וועט זיא זיך צושלאגען אן דיא ריפפען. ער האט זיך דאהער בעמיהט זיא צו טרייבען צוריק אין מעער, וואו דאס וואסער איז טיעף. ווען עס וועט איהם געלינגען זיא צו ברענגען צוריק אין טיעפען וואַ־סער און זיך צו האלטען דארט ביז טאג, זיינען זיי גערעטעט. ביי טאג וועט בילי האלוואוד פיעללייכט געפינען דעם וועג; ביי טאג וועט פאררא‏גוט אליין זעהן, וויא צו פיהרען דאס שיף. ביי טאג ענדליך קענען זיי בעגעגענען א שיף, וועל־כעס וועט זיי ארויספיהרען אויפ'ן ריכטיגען וועג.

עס איז איהם געלונגען אוועקצוקעהרען דיא „מאקאריא“ פון דיא ריפפ'ס, וועלכע זיינען געווען פון פארנט. פאררא‏גוט האט געזעהן א בארג מיט שוים פאר זיך. ער האט געמיינט, ער האט שוין גערעטעט דיא „מאקאריא“, באלד אבער האט ער דערהערט א שרעקליכעס רוישען און זיעדען הינטער דער שיף. — ער

האט נאך ניט געוואוסט, אז די „מאקאריא“ איז פֿערקראכען אין א לאגונע — א גרויס שטיק מעער, ארום און ארום זיינען ריפֿפֿ׳ס. — ער האט פּראבּירט אויס־דרעהן דאס שיף אין אנאנדער זייט — דערזעלבער רעש און דערזעלבער בארג מים שוים! — ער האט פּראבּירט זיא קירעווען אין א דריטער זייט — ווידער דאס זעלבע!

יעצט איז געקומען די שרעקליכסטע מינוט. פֿאררוגוט האט אנגעהויבען צו פֿערשטעהן זיין לאגע.

ער האט באלד געהייסען ווילסאן און מילרעד צו דרעהן דעם רודער אין אנאנדער זייט. ער אליין האט זיך גענומען אויפֿציעהען די זעגעל אין דער האפֿ־נונג, אז דער שטארקער ווינד וועט אריבערטראָגען די „מאקאַריאַ“ איבער די ריפֿפֿען. עס האט געווירקט. דער ווינד האט ווירקליך אויפֿגעהויבען דאס שיף און האט זיא א שליידער געטהאן אויף א ריף, זיא איז אבער דאָרט געבליעבען, וויא צוגעשמידט. דער פֿארנט פֿון דער „מאקאַריאַ“ איז געשטאנען אויפֿ׳ן ריף, דער הינטער טהייל איז געבליעבען אין די רוישענדע וועלען.

די „מאקאַריא“ האט זיך געגעבען אזא שטאַרקען זעץ אן דעם ריף, אז די גלעזער פֿון די לאַמפּען זיינען צובראכען געווארען און אלע פּאַכאַזשירען זיינען אומגעפֿאַלען. ווען דער ערשטער שרעק איז פֿאריבער, זיינען אלע ארויס־געלאפֿען אויפֿ׳ן דעק זעהן, וואס איז געשעהן. פֿאררוגוט האט זיי בערוהיגט, אז עס איז גאר נישט. זיי מעגען צוריקגעהן. ער האט געוואוסט, אז די „מאקאריא“ זיצט פֿעסט און וועט זיך שוין ניט ריהרען פֿון איהר ארט.

— זאגט מיר די וואהרהייט, פֿאררוגוט, האט לארד גלענארוואן געבעטען. אין וואס פֿאר א לאגע געפֿינען מיר זיך?

— דערווייל שטעהט די „מאקאריא“ אויף איין ארט, האט פֿאררוגוט גע־ענטפֿערט. וואס שפּעטער וועט זיין, ווייס איך ניט. מעגליך, אז דאס מעער וועט אונז פֿערשלינגען. מיר האבען נאך אבער צייט דאריבער נאכצודענקען.

— עס איז יעצט נאך צוועלף, האט לארד גלענארוואן ווייטער געזאגט, וועלען מיר אויסהאלטען ביז טאג?

— איך ווייס ניט, איך האף אבער, אז דאס שיף וועט אויסהאלטען.

— וואלט ניט גלייך געווען, מיר זאלען אראפּלאזען די באָאטע?

— יעצט איז עס אונמעגליך. דאס מעער רוישט און קאכט. דרויסען איז שטארק פֿינסטער. וואס וועט אונז העלפֿען, ווען מיר זאלען אראפּלאזען די באָאטע? — מיר קענען יעצט גאר ניט מאכען. מיר מוזען וואַרטען, ביז עס וועט ווערן טאג.

אונטערדעסען איז בילי האלוואוד ארומגעלאפֿען אויפֿ׳ן דעק, וויא א וואַהנ־זיניגער. זיינע מאטראזען אבער האבען גאנץ רוהיג ארויסגעקייקעלט א פֿעסעלע בּרענדי און האבען אנגעהויבען צו טרינקען. זיי האבען גוט פֿערשטאנען, אז ביז טאג האבען זיי גאר ניט וואס צו טהאן. אלזא, דארף מען טרינקען.

קאפּיטאן פֿאררוגוט אבער איז עס גאר ניט געפֿעלען. ער האט מורא

געהאט, ווי זאלען זיך שטארק אנשכורן און זאלען אנהויבען זיך צו שלאגען אדער צו בעאונרוהיגען דיא דאמען. ער האט זיך געווענדעט צום שיפס-קאפיטאן און האט איהם געבעטען, ער זאל ניט דערלאזען זיינע מאטראזען אזוי פיעל טרינקען. בילי האלוואוד אבער האט איהם ניט געהערט. ער איז געווען אויסער זיך, איז ארומגעלאפען וויא א וואהנזיניגער, און האט געשריען:

— איך בין פערלארען! איך בין רואינירט! דיא „מאקאריא" איז אונטער־געגאנגען! מיין גאנצע שיפס־לאדונג איז פערלארען!

פאררארגוט האט געזעהן, אז ער וועט מיט איהם גאר ניט מאכען. ער האט געהייסען זיינע קאמעראדען, זיי זאלען אנלאדען זייער געוועהר און זאלען זיין פארבערייטעט אויף יעדען פאל.

— איך וועל דערשיעסען יעדען, ווער עס וועט וואגען צו צוגעהן צו דיא דאמען, האט דער מאיאר געזאגט. מיט דיזע הינט דארף מען קיין מיטלייד ניט האבען.

וויא עס ווייזט אויס, האבען דיא מאטראזען פערשטאנען, אז זיי האבען פאר זיך ענטשלאסענע מענשען, וועלכע וועלען זיי ניט דערלאזען מאכען א גע־שלעג. זיי האבען צוואר פראבירט נעהמען איניגע זאכען, וועלכע האבען געהערט צו דיא פאסאזשירען; ווען זיי האבען אבער געזעהן, וויא דער מאיאר האט זיך געציעלט מיט זיין ביקס, זיינען זיי אנטלאפען אין זייערע קאיוטען און האבען זיך מעהר ניט געוויזען.

יעצט איז פאררארגוט געווען דער איינציגער בעל הבית אויפ'ן שיף. ער האט אויסגעשטעלט וואכען און איז אליין ארומגעגאנגען און האט בעטראכט דאס מעער פון אלע זייטען.

ער האט געהייסען דיא דאמען זיך לעגען שלאפען, וויל מארגען וועלען זיי געוויס האבען א שווערע ארבייט. לארד גלענארוואן האט געהאלטען דיא וואך פארן געצעלט, וואו דיא דאמען זיינען געשלאפען.

דאס שיף האט זיך ניט גערוהרט. דער ווינד האט נאכגעלאזען, נור דאס מעער האט גערוישט און געשוימט. אזוי זיינען פערגאנגען עטליכע שווערע, לאנגע און באנגע שטונדען.

ענדליך, אום פיער אוהר האט זיך געוויזען דער ערשטער שיין פון'ם יונ־גען טאג. דער הימעל איז נאך געווען בעדעקט מיט וואלקען און אין דער לופט האט געשוועבט א דיקער נעבעל. — מען האט נאך גאר ניט געקענט זעהן. לאנג־זאם, זעהר לאנגזאם איז דאס מאל טאג געווארען. — באלד אבער האט פאררארגוט אנגעהויבען צו זעהן און צו דערקענען, וואו זיי זיינען. פון דיא בלויע וואסערן האבען זיך אויפגעהויבען הויכע, שווארצע, שפיציגע ריפען. עס איז געווארען העלער און מען האט דערזעהן ערגעץ וויים, זיעבען—אכט מייל ווייט, ניעדריגע בערגלעך. — דאס איז ניי זעעלאנד.

קיינער פון אונזערע רייזענדע, אויסער דיא דאמען, איז א גאנצע נאכט ניט

געשלאפען. יעדער איז געשטאנען אויפ'ן דעק און האט געזוכט מיט דיא אויגען דאס לאנד.

— וואו איז בילי האלוואוד? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. ער ווייס געוויס, וואס פאר א געגענד מיר זעהן דארט. ער איז דאך גוט בעקאנט מיט דיעזער געגענד.

אלע האבען זיך אומגעקוקט.—בילי האלוואוד איז ניט געווען אויפ'ן דעק.

— וואו זיינען דיא מאטראזען? האט לארד גלענארוואן ווייטער געפרעגט. קיינער פון דיא מאַטראזען איז ניט געווען אויפ'ן דעק.

— זיי ליעגען אלע שכור, האט געזאגט דער מאיאר.

— מען מוז זיי אויפוועקען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. מיר מוזען זעהן צו פאהרען צום לאנד און מיר דארפען זיי ניט איבערלאָזען דאָ אַליין.

ווילסאן איז אראפגעגאנגען אין דיא קאיוטען אויפוועקען דעם שיפס-קאפי־טאַן מיט זיינע מאטראזען. — אין דיא קאַיוטען איז קיינער ניט געווען. ער איז געגאַנגען אין קיך — דיא קיך איז לעדיג. ער איז אַראפגעגאַנגען אונטען אין רוים, וואו דער פראָוויאַנט איז געלעגען. — ניטא קיינער. ער איז ארויפגעגאַנגען און האט עס געמעלדעט זיינע קאמעראַדען.

— וואס זאל דאס הייסען? האט לאָרד גלענארוואן אויסגערופען פערוואונ־דערט.

— ואלען זיי האבען אריינגעשפרונגען אין וואַסער? האט דער פראפעסאָר געפרעגט.

— אלעס איז מעגליך, האט פאררא[illegible]גוט געזאָגט ערנסט.

ער איז געוואָרען זעהר אונרוהיג, ווען ער איז געוואָהר געוואָרען, אז ניט דער שיפס-קאפיטאן, ניט דיא מאַטראָזען זיינען ניטאָ אויפ'ן שיף.

— איך וועל אויף זיי ניט וואַרטען, האט ער געזאָגט. קומט, ווילסאַן און מילרעד, לאָמיר אַראפלאָזען דיא באָאָטע.

זיי זיינען צוגעגאַנגען צו דעם אָרט, וואו דיא באָאָטע פלעגען הענגען, און האָבען געפונען דאָס אָרט לעדיג. — דיא באָאָטע זיינען פערשוואונדען.

5טעם קאפיטעל.

וואס טהוט מען?

עס איז געווען דייטליך, אז בילי האלוואוד מיט זיינע מאטראָזען האבען אראָפגעלאָזען דיא באָאָטע און זיינען אנטלאָפען אויף זיי. דורך דיא פינסטערקייט פון דער נאַכט און דורך דאס רוישען פון'ם מעער האבען אונזערע רייזענדע ניט גע־הערט און ניט געזעהן, ווען און וויא אזוי זיי האבען עס געטהאָן.

— דער שורקע! האט אויסגערופען דער מאיאָר. — א שיפס-קאפיטאן דארף זיין דער לעצטער צו פערלאזען זיין שיף, ווען זיא איז אין געפאהר און ער איז געווען דער ערשטער.

— דעסטאָ בעסער! האט פאררא[illegible]גוט געזאגט. — זיי וואלטען אונז קיין נוצען ניט געבראַכט און וואלטען אונז נור געשאַדעט.

— אלענפאלס דארפען מיר זיי ניט, האט לארד גלענארוואן זיך אפגערופען׳ מיר האבען אונזער אייגענעם קאפיטאן און אונזערע אייגענע מאטראזען. זאגט, וואס מיר זאלען טהאן, פאררראגוט! מיר וועלען אייך אלע פאלגען.

לארד גלענארוואן, דער פראפעסאר, דער מאיאר און דיא צוויי מאטראזען האבען זיך ארומגעשטעלט ארום קאפיטאן פאררראגוט און האבען געווארט, ער זאל זיי זאגען, וואס זיי זאלען טהאן. קאפיטאן פאררראגוט איז ארומגעגאנגען אויפ'ן שיף פון איין עק ביז צום אנדערן, האט בעטראכט דאס מעער ארום, האט גענומען ביים פראפעסאר זיין טעלעסקאפ און האט זיך צוגעקוקט צום לאנד און האט ענדליך געזאגט:

— עס זיינען דא צוויי וועגען, וויא אזוי אונז צו רעטען. דער ערשטער וועג איז, מיר זאלען ארויסווארפען פון דער „מאקאריא" אלע שווערע זאכען: דיא פעל, דעם פראוויאנט, אלערליי אייזענס און אנדערע שווערע זאכען. זיא וועט דאן ווערן פיעל לייכטער, וועט שווימען העכער און, ווען דאס מעער וועט צוקומען אין דער צייט פון דער פלוט, וועט זיא אריבערשווימען דיא ריפען. יעצט איז דיא עבביע. דאס מעער איז אפגעפאלען, דערפאר שטעקען דיא ריפען ארויס פונ'ם וואסער און דיא „מאקאריא" קען זיך ניט ריהרען. ווען עס זאל אונז גע־ראטהען אויסצולעדיגען דיא „מאקאריא", איידער דיא פלוט וועט אנקומען, זיינען מיר גערעטעט.

דער אנדערער וועג איז, מיר זאלען צוברעכען דעם דעק פון דער „מאקא־ריא", מאכען פון דיא ברעטער און קלעצער א פלאט (פלאס) און אויף איהם צו שווימען צום ברעג. דאס לאנד איז ניט ווייט, אין א קורצע צייט וועלען מיר צו שווימען צום לאנד.

— אויב עס איז נור דא א מעגליכקייט אויפצוהייבען דיא „מאקאריא", האט לארד גלענארוואן געזאגט, איז געוויס גלייכער מיר זאלען זיא אויפהויבען און אויף איהר צופאהרען צום ברעג.

— געוויס איז אזוי גלייכער, האט זיך אפגערופען דער פראפעסאר. מיר וועלען וועניגסטענס צוקומען צום ברעג אויף א שיף און וועלען קענען ווייטער פאהרען, ווען מיר וועלען ניט טרעפען קיין מענשען אויפ'ן ברעג. — איך וואלט זעהר ניט געוואלט ארויסגעהן אין אן אונבעוואוינטער געגענד אין ניי זעעלאנד. איך האב ניט פיעל צוטרויען צו ניי זעעלאנד.

— דער פראפעסאר האט פאלקאמען רעכט, האט פאררראגוט ווייטער גע־זאגט. — מיר ווייזט אויס, אז בילי האללוואוד איז אראפגעקראכען פון וועג און איז פערפאהרען זעהר ווייט פון אקלענד. עס איז זעהר מעגליך, אז מיר געפינען זיך יעצט אין דער ווילדעסטער געגענד פון ניי זעעלאנד און מיר וועלען מוזען פאהרען עטליכע טעג צוריק, ביז מיר וועלען צוקומען צו א געגענד, וואו עס וואינען ציוויליזירטע מענשען.

— פיעללייכט איז אבער דיא „מאקאריא" בעשעדיגט? האט ליידי העלענא

נעפֿרענט. זיא האט זיך זעהר שטארק אנגעשטויסען אן דיא שטיינער און האט געקענט בעקומען א לאָך. ווען מיר וועלען זיא אויפֿהויבען, וועט דאס וואסער אריין אין איהר.

— דאס איז אלעס מעגליך, איך קען עס אבער ניט וויסען. מיר וועלען שפּעטער זעהן, וואס מיר זאלען ווייטער טהאן. אין פֿאַל, אז דיא מאקאריא איז בעשעדיגט און מיר וועלען ניט קענען זיא רעפּארירען, וועלען מיר מוזען מאכען א פּלאָט.

— אלזא, מיין איך, אז מיר זאלען צוערשט זעהן, אויב דיא „מאַקאַריאַ" איז ניט בעשעדיגט, האט דער מאיאר געזאגט. דאן וועלען מיר וויסען, וואס מיר האבען צו טהאן.

אלע זיינען אראפּגעגאנגען אונטען אין רוים פֿון שיף, וואו עס זיינען גע־לעגען דיא באַלען פֿעל. מען האט געמוזט ארויסוואַרפֿען עטליכע באַלען, איידער מען האט געקענט צוקומען צום באדען זעהן, אויב עס איז ניטא קיין וואסער אינעווייניג. אום ארויסצו־וואַרפֿען דיא פֿעל האט מען געמוזט צובינדען א לאנגע שטריק אויף א רעדעל צו איינעם פון דיא זעגעלבוימער. איין עק פֿון שטריק האט מען אראפּגעלאזען אין רוים און צו איהם צוגעבונדען דעם באַלען.

מען האט געארביט זעהר שווער צוויי שטונדען נאך אנאנדער, ביז מען איז געווען אים שטאַנד צו וויסען, אויב דיא „מאקאַריא" איז ניט בעשעדיגט. מען האט אויסגעפֿונען, אז אין איינגע ערטער האבען זיך דיא ברעטער צורוקט. אין שיף איז געווען צוויי פֿוס דיא טיעף וואַסער. דיא פּאַמפּעס פֿון דעם שיף אבער זיינען נאך געווען גאנץ גוט און עס איז געווען גאנץ לייכט אויסצופומפּען דאס וואַסער. דאס איז אבער אויך קיין לייכטע ארבייט. מען מוז דערביי ארבייטען שווער איינגע שטונדען. דערפֿאר אבער וועט דיא „מאקאַריאַ" ווערן נאך לייכטער.

ווען פֿארראגוט האט אלעס בעטראכט און אלעס בעקלערט, האט ער גע־הייסען דעם מאטראָז ווילסאן, ער זאל זיך אראפּלאזען אין מעער זעהן, אין וואס דיא „מאקאריא" איז געבליעבען שטעקען: אויף שטיינער אדער אויף א זאנד באנק. דאס איז געווען זעהר א וויכטיגע פֿראַגע. עס קומט אמאָל פֿאַר, אז א שיף קריעכט אריין צווישען צוויי שטיינער און בלייבט דארט שטעקען אזוי פֿעסט, אז מען קען זיא שוין ניט ארויסשלעפּען, מען מוז זיא דאן דארט איבערלאזען.

ווילסאן האט אויסגעפֿונען, אז דאָס שיף שטעקט אין א זאנד באנק. דיא שאַרפֿע זייט פֿון פֿארנט האט זיך זעהר טיעף פֿערגראָבען אין זאַמד. דער איבע־ריגער טהייל פֿון איהר, איז געשוואומען אין וואַסער. דאס מעער איז דאָרט נור פֿינף פֿוס טיעף. דער רודער איז גאנץ און מען קען איהם געברויכען.

— וויא ווייט איך פֿערשטעה, האט פֿארראגוט געזאגט, איז עס מעגליך אויפֿצוהויבען דיא „מאקאַריאַ" און צו צו־שווימען אויף איהר צו א לאנד. מיר מוזען אבער אלע ארבייטען פֿלייסיג איינגע שטונדען אום עס צו דערגרייכען. מיר האבען אזוי פֿיעל ארבייט און אזוי וועניג הענד, אז מיר וועלען היינט ניט

פֿערטיג ווערען. דיא פֿלוט *) דיא צייט, ווען דאס מעער קומט צו — וועט אייך טרעטען אום איינס אוהר, ביז דאמאלס וועלען מיר געוויס ניט פֿערטיג ווערן, איך האף אבער, אז ווען דיא פֿלוט וועט אנקומען צום צווייטען מאל, וועלען מיר זיין אים שטאַנד אויפֿצוהויבען דיא „מאקאַריאַ". — לאמיר עפּעס פֿריהשטיקען און דאַן — אלע צור ארבייט.

אלבערט האט שנעל געמאכט א לייכטען פֿריהשטיק און מען האט שנעל אפּגעגעסען.

— יעצט צו דער ארבייט! האט קאפּיטאן פֿארראגוט קאמאנדירט. איך וועל יעצט זיין זעהר שטרענג און פֿאָרדערן, אז יעדער זאל טהאן, וואס ער קען.

דאס ערשטע האט ער געהייסען אויסשפּרייטען דיא זעגעל. דער פּראָפֿעסאר, דער מאיאָר און ראבערט גראַנט האבען זיך גענומען צו דיעזער ארבייט. מילרעד האט זיי געוויעזען, וויא אזוי זיי זאלען עס טהאן. דיא נייע מאטראזען זיינען נאך געוועזען זעהר אונגעשיקט. זיי האבען אבער דאך געטהאן זייער ארבייט. ראבערט גראַנט האט זיך זאגאר אויסגעצייכענט. ער האט געקלעטערט אויף דיא זעגעל-בוימער, וויא א קאַץ.

דיא צווייטע און וויכטיגסטע ארבייט איז געוועזען אריינצו-וואַרפֿען אן אַנקער ערגעץ ווייטער פֿון'ם שיף. ווען דיא פֿלוט וועט אנקומען, וועט מען מיט הילף פֿון שטריק קענען שלעפּען דאס שיף צו דעם ארט, וואו דער אַנקער ליעגט פֿער-גראָבען אין דער ערד. ווען מען האט א באָאָט, לאזט מען אריין דעם אנקער אין באָאָט און מען פֿיהרט איהם צו צו דעם ארט, וואו מען דארף איהם אריינלאזען אין וואסער. אהן א באָאָט אבער איז עס זעהר שווער.

לארד גלענארוואן איז צוואר ניט געוועזען קיין מאטראָז, ער האט אבער אזוי פֿיעל פֿערשטאַנען, אז אהן אן אנקער ווייט פֿון'ם שיף איז אונמעגליך ארויסצו-שלעפּען א שיף, ווען זיא זעצט זיך אויף א זאנד באַנק. ער האט געפֿרעגט קא-פּיטאַן פֿארראגוט, וואס ער דענקט צו טהאן אין אזא פֿאל.

— מיר מוזען עפּעס מאכען, אז מיר זאלען קענען צופֿיהרען דעם אנקער וואוהין מיר דארפֿען. מיר האבען אויפֿ'ן שיף לעדיגע פֿעסער. מיר וועלען אראָפּ-לאָזען אין וואסער עטליכע לעדיגע פֿעסער. אויף זיי וועלען מיר לעגען א בריק פֿון ברעטער, וועלכע מיר וועלען אויסברעכען פֿון דער „מאקאַריאַ". אויף דיעזער ארט וועלען מיר האבען א סארט באָאָט, אויף וועלכען מיר וועלען קענען צופֿיה-רען דעם אנקער, וואוהין מיר דארפֿען.

— אלזא, שנעל! לאמיר טהאן אלעס, וואס מיר קענען נור טהאן אום זיך אויסצוהעלפֿען פֿון דיעזער לאגע.

יעדער פֿון אונז ווייס, אז א לעדיג פֿאַס שווימט זעהר גוט אויפֿ'ן וואסער

*) אין אלע גרויסע מעערן און אצעאַנען זעהן מיר אלע זעקס שטונדען פֿאָלגענדע מערקווירדיגע ערשיינונג. דאס מעער הויבט אן צו צו-קומען צום ברעג, פֿערגיעסט א גרויסען טהייל פֿון'ם ברעג און דאַן הויבט עס אָן אפּצופֿאלען. דאס צוקומען געדויערט זעקס שטונדען און הייסט דיא „פֿלוט". דאס אפּפֿאלען געדויערט אויך זעקס שטונדען און הייסט דיא „עבבע".

און קען ניט אזוי לייכט אונטערגעהן; יעדער פון אונז האט געוויס אמאל פראָ־בירט אראפקוועטשען אין וואַסער א לעדיגעס גלאז אדער א לעדיגע פלאַש און האט זיך איבערצייגט, אז ווען דיא פלאש איז גוט פערקאָרקט, קען זיא אויף קיין פאל ניט אונטערגעהן. דיא לופט אין דער פלאַש דערלאזט זיא ניט אונ־טערגעהן.

קאפיטאן פאַרראגוט האט געהייסען פערשפונדרעווען אלע לעדיגע פעסער און פעסלעך, וועלכע האבען זיך געפונען אויפ׳ן שיף, און זיי אראפלאזען אין וואַסער. אום זיי זאלען ניט אוועקשווימען, האט מען זיי דערוויייל צוגעבונדען מיט שטריק. ווען דיעזע ארבייט איז געווען פערטיג, האט מען אנגעהויבען אראפצו־לאָזען אויף דיא פעסער — ברעטער, קלעצער, שטיקער האלץ און אלעס, וואס מען האט נור געקענט געפינען אויפ׳ן שיף. ווילסאן און דער מאיאָר זיינען גע־ווארען צימערלייטע (קארפענטערס, סטאָליערס) זיי האבען צוגעשלאָגען דיא ברע־טער צו דיא פעסער. צום גליק, איז אויף דער „מאקאריא״ געווען גענוג נעגעל. באלד איז אויף דיא פעסער געווארען אן ארט ביהנע אדער סטענד, אויף וועלכען מען האט געקענט אראפלאָזען דעם אנקער און עטליכע מענשען האבען געקענט שטעהן גאנץ בעקוועם.

אזוי וויא דיא זון האט געשיינט, האט פאַרראגוט געפונען פאר נעטהיג אויסצורעכענען, וואו זיי געפינען זיך און וויא וויט זיי זיינען פון דער שטאדט אקלענד. ווען מען האט דיא נעטהיגע אינסטרומענטען, איז עס זעהר לייכט. ווען דיא זון שיינט און מען האט אלע אינסטרומענטען, קען מען אין יעדען ארט, אין דער מיט מעער, אין דער מיט פעלד — קורץ, וואו מען איז — אויסרעכענען פינקטליך, וויא וויט מען איז פון דיעזער אָדער יענער שטאדט, לאמיר זאגען: לאנדאן, פאריז, ניו יאָרק, אדער אין דער לאגע, וואס אונזערע רייזענדע האבען זיך געפונען — מעלבורן און אקלענד.

בילי האלוואוד האט אבער דיעזע רעכנונגען ניט געקענט אדער ניט גע־דארפט. ער איז געווען א בעל עגלה, וועלכער האט גוט געקענט זיין וועג פון עדען קיין אקלענד. ער האט ניט געדארפט קיין אינסטרומענטען, קיין לאנד־קארטען און קיין מעער קארטען. — אלזא, וואס טהוט מען אהן אינסטרומענטען?

דא האט דער פראפעסאר אויסגעהאָלפען. ער האט אנגעהויבען צו זוכען אין זיינע טיעפע קעשענעס און האט ווירקליך געפונען אייניגע אַסטראנאָמישע אינסטרומענטען פון דער פיינסטער פאַריזער ארבייט. אנאנדערער וואלט נאך מיט דיעזע אינסטרומענטען אויך ניט געקענט אויסרעכענען, וואו זיי זיינען, נור א גרויסער געלערנטער, א פראפעסאר פון געאָגראפיע, וויא פאגאנעל, איז געווען אים שטאנד אויסצורעכענען, אז זיי געפינען זיך פופצעהן געאָגראפישע מיילען וויט פון אקלענד.

— פופצעהן מייל! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען, דאס איז ניט וויט! דאס איז גאנץ נאהענט!

— עס וואלט געווען נאָהענט, ווען מיר זאלען פאהרען אויף א שיף

װעלכעס מען קען רעגיערען און פֿאָהרען מיט איהר גלייך, האט דער פּראָפֿעסאָר געזאגט. אויפֿ׳ן לאנד, ווען מען דארף געהן דורך די געדיכטע וועלדער פֿון ניי זעעלאנד, דארף עס פֿערנעהמען הונדערט מייל אדער מעהר. — מען קען דאך ניט וויסען, וואס פֿאר א הינדערנ׳סע מען קען טרעפֿען אויפֿ׳ן וועג.

— אלזא, בלייבט אונז טאקע נור אויפֿצוהויבען די „מאקאַריאַ“ און אויף איהר פֿאָהרען קיין אקלענד, האט לארד גלענארוואן געזאגט טרויעריג.

ער איז געווען זעהר טרויעריג, ווען ער האט געזעהן, אז ארויסצושלעפּען די „מאקאַריאַ“ איז זעהר א שווערע זאך. מען דארף האבען מעהר הענד און איינינע מאַשינען.

אלע האבען זיך ווידער גענומען צו דער ארבייט און האבען געארבייט פֿלייסיג ביז זעקס אוהר פֿאר נאכט. יעצט האבען זיי זיך אפּגערוהט און געוואַרט אויף דער פֿלוט פֿון איינס אוהר ביי נאכט.

אלע זיינען געווען מיעד און הונגעריג. אלבינעט האט געמאכט א גוטען מיטאג און אלע האבען געגעסען מיט׳ן גרעסטען אפּעטיט.

נאכ׳ן עסען האט קאפּיטאן פֿאררא‌גוט נאך אמאָל איבערגעזעהן אלע פֿאָרבערייטונגען. ער האט יעצט געהייסען נעהמען אלע שווערע זאכען פֿון דער פֿאָרדער זייט פֿון דער „מאקאַריאַ“ און טראגען זיי אויף די הינטערע זייט. אזוי וויא די פֿאָרדערע זייט איז געבליעבען שטעקען אין זאַמד, האט ער זעהר ריכטיג אויסגערעכענט, אז ווען מען וועט אנלעגען א שווערע משא אויף דער הינטערער זייט, וועט דאס אראפּוועגען און וועט אויפֿהויבען די פֿאָרדערע זייט.

דאס איז געווען א נייע אידעע פֿון קאפּיטאן פֿאררא‌גוט און ער האט זיא באלד געהייסען אויספֿיהרען. אלע האבען ווידער געארבייט זעהר שווער ביז צוועלף אוהר ביי נאַכט.

יעצט זיינען אבער אלע געווען אזוי מיעד, אז מען האט שוין פֿון קיינעם ניט געקענט פֿאָרדערן נאך אן ארבייט. וויא קלוג און איבערלעגט קאפּיטאן פֿאַרראגוט איז געווען, האט ער דאך פֿערגעסען צו בערעכענען, אז א מענש מוז זיך אויסרוהען, אז ער קען ניט ארבייטען, וויא א מאַשין אהן אן אויפֿהער. — יעצט, ווען די פֿלוט איז אנגעקומען און מען האט געדארפֿט האבען אלע הענד צו דער ארבייט, איז קיינער ניט געווען אים שטאַנד עפּעס צו טהאן.

— מיר מוזען וואַרטען ביז מארגען, האט ער ענדליך געזאגט צו לאָרד גלענארוואן. קיינער איז ניט אים שטאַנד עפּעס צו טהאן. אלע זיינען שרעקליך מיעד. — איך האב נאך אנאנדערע אורזאַכע צו ווארטען ביז מארגען. — ביי נאַכט אין דער פֿינסטער איז זעהר שווער צו טהאן אזאַ ארבייט און לאָמיר שוין זאגען, אז עס וועט אונז געלינגען אויפֿצוהויבען די „מאקאַריאַ“ און זיא ארויסצושלעפּען פֿון׳ם זאַמד, וואס וועל איך דאן טהאן אין דער פֿינסטער? איך קען מיך ניט אונטערנעהמען צו פֿיהרען אזא שיף אין אזא געפֿעהרליכע געגענד. ארום און ארום זיינען דא שטיינער און ריפֿפֿען. איך קען זיא ארויסשלעפּען פֿון׳ם זאַמד און זיא ארויפֿפֿיהרען אויף א ריף.

מען האט געמוזט צוגעבען, אז ער האט רעכט. מען מוז ווארטען ביז מארגען, ביז דיא פלוט פון צוועלף אוהר ביי טאג וועט אנקומען.

דיא נאכט איז פערגאנגען רוהיג. אלע האבען געשלאפען און זיך אויסגערוהט. זיי זיינען דא צוואר געוועזן זיכער, פון דעסטוועגען האט פאררארגוט געהייסען האלטען א וואך. ער אליין איז געוועזן דער ערשטער, וועלכער איז געשטאנען אויף דער וואך ביז צוויי אוהר.

עס איז טאג געווארען. אלע זיינען אויפגעשטאנען דערפרישט און קרעפטיג צו נעהמען זיך אויפ'ס ניי צו דער ארבייט. דערוויילע אבער האט מען נאך ניט געהאט וואס צו טהאן. קאפיטאן פאררארגוט איז נור ארומגעגאנגען און האט אלעס איבערגעזעהן נאך אמאל. ענדליך איז געקומען דיא וויכטיגסטע מינוט. עס איז געווארען צוועלף אוהר. דאס מעער איז צוגעקומען. אלע האבען געשוויגען און געווארט, אז קאפיטאן פאררארגוט זאל הייסען זיך נעהמען צו דער ארבייט.

עס האט זיך אויפגעהויבען א גוטער ווינד, מען האט אויפגעצויגען אלע זעגעל, דער ווינד האט זיי אויסגעשפאנט און האט געריסען דאס שיף. — זיא האט זיך אבער ניט גערירט פונ'ם ארט.

— צו דער מאשין! אלע מיט א מאל! האט קאפיטאן פאררארגוט קאמאנדירט.

דיא מאשין איז געוועזן אן איינפאכער ראד מיט א וואל. ארום וואל איז געוועזן ארומגעוויקעלט א שטריק. דאס ענדע פונ'ם שטריק איז געוועזן צוגעבונדען צום אנקער, וועלכען זיי האבען נעכטען אריינגעווארפען אין וואסער וויט פון דער „מאקאריא“. ווען מען האט געדרעהט דעם ראד מיט'ן וואל, האט זיך דער שטריק ארומגעוויקעלט ארום וואל און האט געשלעפט דאס שיף צום אנקער.

אלע מיט א מאל! האט קאמאנדירט פאררארגוט.

אלע, זאגאר ליידי העלענא און מערי גראנט, האבען זיך גענומען דרעהן דעם ראד מיט זייער גאנצער קראפט. דער שטריק האט זיך אויסגעצויגען, דער אנקער האט געהאלטען פעסט. — דיא „מאקאריא“ האט זיך דאך ניט גערירט פונ'ם ארט.

זיי האבען אנגעווענדעט אלע זייערע קרעפטע, דער שווייס האט זיך געגאסען פון זיי, דיא „מאקאריא“ האט געקרעכצט און געקנאקט — זיא האט זיך אבער דאך ניט גערירט פונ'ם ארט.

זייער מיה איז געוועזן אומזיסט, זייער ארבייט פערלארען! דיא „מאקאריא“ איז צו פעסט געזעסען אין זאמד, עס איז ניט פאר זייערע קרעפטע זיא ארויסצושלעפען.

6טעס קאפיטעל.

מענשענפרעסער.

יעצט האבען זיך אלע איבערצייגט, אז עס איז גאר קיין מעגליכקייט ניטא ארויסצושלעפען דיא „מאקאריא“. אלזא, דער ערשטער וועג איז אפגעשניטען, מען מוז זיך נעהמען צום צווייטען. ווארטען, טאמער וועט אנקומען א שיף ויי

ר הילף, האט קיינער נים געוואלם. — מען מח מאכען א פלאָם און צוקומען צום לאנד.

עס איז געווען איינס אוהר, ווען מען האט זיך גענומען מאכען דעם פלאָם פלאָט). אלע האבען געארבייט.

אלע לעדיגע פעסער, וואס האבען זיך געפונען אויף דער „מאַקאַריאַ", האט מען אראפגעלאזען אין וואסער. מען האט אויסגעבראָכען און צוהאַקט אלע ווענט לעך פון דער „מאַקאַריאַ" און דיא ברעטער האט מען ארויפגעלעגט אויף דיא פעסער און מען האט זיי בעפעסטיגט מיט נעגעל.

נאך קאפּיטאן פאררעגוט'ס רעכנונג האט דער פלאָס געדארפט זיין גענוג גרויס, אז אלע פּאַסאַזשירען זאלען האבען גענוג פלאץ און עס זאל נאך בלייבען אן אָרט פאר פראוויאַנט, געוועהר און דיא נעטהיגע אינסטרומענטען, וועלכע מען האט געקענט נעהמען פון דער „מאַקאַריאַ", וויא העק, זעגען, ברעכאייזענס (לאָ־מען) און דער גלייכען.

דאס מעער איז ניט דער סנאָאי ריווער. פאהרען אויפ'ן מעער אויף א פלאָם, בעזאנדערס אויף אזא אונרוהיגעס מעער, וועלכעס איז פול מיט ריפפען און מיט זאנד בענק, איז ניט אזוי לייכט. מען מוז זיך גוט פארבערייטען. קאפּיטאן פאר־ראגוט האט געטהאן אלעס, וואס ער האט נור געקענט צומאכען דעם פלאָם שטארק און זיכער.

מען האט וויעדער געארבייט א גאַנצען טאג זעהר פלייסיג און ערשט נעגען אכט אוהר אבענדס איז מען פערטיג געווארען. עס איז געווארען פינסטער און מען האט געמוזט אוועקלעגען דיא ארבייט.

ארויספאהרען ביי נאכט אין דער פינסטער אויף א פלאס האט פאררעגוט אייף קיין פאַל ניט געוואלט. עס איז געבליעבען, אז מען זאל זיך אויסרוהען דיא נאכט און מארגען אין דער פריה זאל מען ארויספאהרען. נאכ'ן אבענד עסען, האבען זיך דיא דאמען געלעגט שלאָפען. אויפ'ן דעק זיינען געבליעבען קאפּיטאַן פאררעגוט, דער פראפעסאר, דער מאיאָר און ראבערט גראנט. ער איז ניט געווען מיעד און האט זיך ניט געוואלט לעגען שלאָפען.

— זאגט מיר נור, פאררעגוט, קענען מיר ניט פאהרען אויף אונזער פלאָם גלייך קיין אקלענד און ניט ארויסגעהן אויפ'ן ברעג פון דיעזער אונבעקאנטער געגענד? האט דער פראפעסאר געפרעגט.

— עס איז אונמעגליך, האט פאררעגוט גענטפערט. — א פלאָס איז זעהר שווער צו קירעווען. אויף א פלאס איז גוט צו פאהרען נור אויף א טייך, וואו דאס וואסער פליעסט אין א געוויסע ריכטונג.

— און אויף א באָאָט וואלטען מיר יא געקענט פאהרען קיין אקלענד?

— געוויס! אויף א באָאָט מיט א גוטען זעגעל וואלטען מיר געקענט פאה־רען ביי טאג און זיך פעראנקערן ביי נאכט.

— אלזא, וויא אזוי איז בילי האלוואוד מיט זיינע מאטראזען ארויסגעפאָה־רען אויף א באָאָט ביי נאכט? האט דער פראפעסאר ווייטער געפרעגט.

— זיי זיינען געווען בעטרונקען, ווען זיי זיינען ארויסגעפאהרען. איך בין זיכער, אז זיי זיינען ערגעץ אומגעקומען אין דער פינסטער.

— אך, דיא טייפעל! האט דער פראפעסאר אויסגערופען מיט פערדרוס. — פארוואס זיינען זיי אנטלאפען פון אונז?

— וואס הארט עס אייך? האט זיך דער מאיאר ארייגגעמישט. מיר וועלען צוקומען צום ברעג אויף אונזער פלאס.

— דאס עבען האב איך ניט געוואלט און וויל עס ניט.

— איך פערשטעה אייך ניט, פראפעסאר! האט דער מאיאר אויסגערופען. מיר זיינען דורכגעפאהרען גאנץ זיד אמעריקא און א גרויסען טהייל פון אויסטראליען און איהר האט קיין מורא ניט געהאט. יעצט, אז מיר וועלען דארפען געהן צוואנציג מייל אין ניי זעעלאנד, האט איהר פלוצלונג אזוי מורא? — דאס האב איך פון אייך ניט ערווארטעט, פראפעסאר!

— ליעבער פריינד, איהר זייט אונגערעכט געגען מיר, האט דער פראפעסאר געענטפערט ערנסט. איך אליין האב געראטהען, אז מיר זאלען דורכרייזען זיד אמעריקא און אויסטראליען. איך וואלט יעצט מיט פערגניגען דורכגעגאנגען צו־פוס הונדערטער מיילען אין יעדעס אנדערע לאנד אלס אין ניי זעעלאנד. דאס איז א שרעקליכעס לאנד. דא האט מען וואס מורא צו האבען. ניי זעעלאנד איז אן אבשייליכעס לאנד.

— איך ווייס ניט, וואס האט מען מורא צו האבען אין ניי זעעלאנד מעהר, וויא אין אנאנדער לאנד? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

ער איז נור וואס צוגעקומען צו זיי און האט געהערט, וויא דער פראפעסאר ציטערט אזוי פאר ניי זעעלאנד.

— מען האט מורא צו האבען פאר דיא ווילדע, האט דער פראפעסאר געענטפערט.

— פאר דיא ווילדע? האט געזאגט לארד גלענארוואן. — איך מיין, אז מען האט ניט וואס מורא צו האבען פאר זיי. ערשטענס, וועלען מיר זיך ניט לאזען טיעף אין לאנד, מיר וועלען געהן מיט׳ן ברעג. — צווייטענס, זיינען מיר דאך גוט בעוואפענט. זיעבען מענשען מיט שארף געלאדענע ביקסען קענען פערטרייבען א גאנצע ארמעע פון ווילדע מענשען. מיר האבען שוין געזעהן אזעלכע ביישפילע.

דער פראפעסאר האט געשאקעלט מיט׳ן קאפ זעהר טרויעריג.

— איהר קענט ניט פערגלייכען דיא ווילדע פון ניי זעעלאנד מיט אנדערע ווילדע מענשען אין אפריקא און אין אויסטראליען, האט ער געזאגט. דיא מאארי זיינען שטארקע מענשען. דאס איז א שטארקעס פאלק, וועלכעס מען קען ניט אזוי לייכט בייקומען. זיי שטעלען זיך געגען דיא ענגלענדער, קעמפפען מיט זיי און שלאגען זיי זעהר אפט. ווען זיי קענען נור קריעגען א ווייסען מענשען, פרעסען זיי איהם אויף.

— מענשענפרעסער! האט אויסגערופען דער קליינער ראבערט. — זיי פרעסען אויף מענשען! — אך!

— שרעק זיך נים, מיין קינד! האט לארד גלענארוואן איהם בערוהיגט. עס איז נאך ניט אזוי, וויא אונזער פראפעסאר זאגט. ער קען אמאל זאגען א ליגען אויך.

— ניין, האט דער פראפעסאר געזאגט, איך זאג ניט קיין ליגען. — ראבערט האט שוין ניט איין מאל געוויזען, אז ער האט מוטה, וויא א מאן. — פארוואס זאל איך פון איהם פערלייקענען דיא וואהרהייט? — לאז ער וויסען, אין וואס פאר א לאנד מיר קומען יעצט. — דיא ווילדע מענשען אין ניי זעעלאנד זיינען זעהר גרויזאם און בלוטדורשטיג. זיי פרעסען אויף יעדען מענשען, וועלכען זיי קענען נור קריגען, ער מעג זיין א ווייסער, א שווארצער אדער א ברוינער. זיי זיינען וואהרע מענשען יעגער. זיי יאָגען זיך נאך מענשען, וויא דיא אייראפעער יאגען זיך נאך ווילדע טהיערע. — אין אייראפא ווען מען פיהרט קריעג, בעגראבט מען דיא טויטע, אין ניי זעעלאנד פרעסט מען זיי אויף.

ער וואלט אוועקגערעדט נאך א גאנצע שטונדע איבער מענשענפרעסריי, ווען דער מאיאר זאל איהם ניט געווען אונטערברעכען.

— פאגאנעל! האט ער אויסגערופען. — מיינט איהר, אז איהר האלט א פארטראג פאר אייערע סטודענטען אין אוניווערזיטעט איבער מענשענפרעסריי? איהר פערגעסט געווים, וואו מיר זיינען.

— מיר זיינען ניט ווייט פון ניי זעעלאנד, האט דער פראפעסאר געענטפערט, דאס איז דאס לאנד, וואו עס עקסיסטירט נאך מענשענפרעסריי און איך וויל זעהר ניט, אז א ווילדער ניי זעעלענדער זאל מיך אויפפרעסען.

— פארוואס זאל מען ניט זעהן, אז אלע ניי זעעלענדער זאלען ווערן קריסטען און זאלען אויפהערן צו עסען מענשען? האט דער קליינער ראבערט געפרעגט. — מיר האבען דאך געזעהן אין אויסטראליען, וויא דער קליינער טאָלינע האט געלערנט ביי דיא מיסיאָנערן און איז געווען ציוויליזירט. פארוואס זאל מען ניט שיקען קיין מיסיאנערן קיין ניי זעעלאנד, זיי זאלען בילדען דיא ווילדע און זיי לערנען, אז זיי זאלען מעהר ניט עסען קיין מענשען?

— דוא האסט פאלקאָמען רעכט, ליעבער ראָבערט, האט דער פראפעסאָר געזאגט. דיא ענגלישע רעגיערונג האט עס פראבירט און האט געשיקט מיסיאָנערן קיין ניי זעעלאנד. ליידער, זיינען דיא מאַאָרי אזוי ווילד, אז זיי האבען אויפגעפרעסען דיא מיסיאנערן. ערשט ניט לאנג, מיט א פאר יאהר צוריק האבען דיא מאאָרי געטויטעט דעם בעריהמטען מיסיאנער, פאלקער, מיט אן אונגעהייערער גרויזאַמקייט און האבען איהם אויפגעפרעסען עפענטליך אין איינעם פון זייערע פייער טעג. דאס איז געשעהן גאר ניט ווייט פון אקלענד, אונטער דער נאז פון דער ענגלישער ארמעע. — דיא ענגלישע רעגיערונג טהוט אלעס מעגליכע אום צו לערנען און אויסצובילדען דיא מאַאָרי. עס הילפט אבער ניט. דיא מאַאָרי זיינען אזעלכע מענשענפרעסער, אז מען קען זיי אזוי גיך ניט אפגעוועהנען דערפון. עס וועלען פערגעהן הונדערטער יאָהרען, ביז זיי וועלען ווערן ציוויליזירטע מענשען. זיי פרעסען דיא מענשען ניט נור, ווען זיי זיינען הונגעריג, זיי פרעסען

מענשענפלייש בעסער, אלס דאס פלייש פון טהיערע. זיי הייסען אויסצוקלייבען דיא בעסטע און געשמאקסטע שטיקער פון'ם מענשליכען קערפער. זיי האבען בעזאנדערס ליעב דאס פלייש פון פרויען און קינדער, וויל דאס פלייש איז ווייכער און זאפטיגער.

— איך מיין, אז דיא אלע געשיכטען פון דיא מאארי זיינען ניט וואהר, האט פלוצלונג דער מאיאר געזאגט. — מעגליך, אז עס מאכט זיך א מאל, אז זיי פרעסען אויף א מענשען, ווען זיי האבען ניט עפעס אנדערש צו עסען. איך גלויב ניט, אז זיי פרעסען מענשענפלייש צום פערגניגען.

דער מאיאר האט שטענדיג ליעב געהאט איבערצושפארען דעם פראפעסאר.

— מיר האבען דאך אבער דיא ערצעהלונגען פון בעריהמטע רייזענדע און מיסיאנערן, וועלכע מען מעג גלויבען, האט דער פראפעסאר געזאגט און האט אנגעהויבען אויסצורעכענען א לאנגע ליסטע פון מענשען, וועלכע האבען אליין געזעהן, וויא דיא מאארי פרעסען מענשען. — דיא נאטור פון דיא מאארי איז זעהר בלוטדורשטיג און גרויזאם. ווען א הויפטלינג שטארבט, טויטעט מען עטליכע מענשען און מען בעגראבט זיי מיט איהם, זיי זאלען איהם דיענען אויף יענער וועלט. ביי יעדער פרעהליכער, אדער טרויעריגער געלעגענהייט ברענגט מען מענשענאפפער.

— וויא עס ווייזט אויס, פארדערט זייער גלויבען, אז זיי זאלען פרעסען מענשענפלייש, האט פאראגוט געזאגט. זייער רעליגיאן איז אזא בלוטיגע. וויא באלד אזוי, וועט זיך זייער כאראקטער ענדערן, ווען זיי וועלען אננעהמען א נייעם גלויבען.

— פריינד פאראגוט, איהר האט בעריהרט א פראגע, וועלכע דיא וויסענשאפט האט ביז אהער נאך ניט ערקלערט. דיא פראגע איז: פון וואנען נעהמט זיך עס, וואס איינינע ווילדע פעלקער זיינען מענשענפרעסער? — איז עס געווען דער הונגער, וועלכער האט זיי געצוואונגען צו עסען מענשענפלייש, אדער איז עס געווען אבערגלויבען? — געוויס איז אבער, אז עס זיינען דא אויף דער וועלט מענשענפרעסער. — עס איז א טרויעריגע געוויסהייט, אבער דאך א געוויסהייט.

איינינע ערקלערן עס אזוי. דיא ווילדע מענשען זיינען גרויסע פרעסער. זייער אפעטיט איז אן אונגעוועהנליכער. עס האט זיך אמאל געמאכט א הונגער. פיעלע זיינען געשטארבען פון הונגער. דיא, וואס זיינען געבליעבען לעבען, האבען זיי אויפגעפרעסען. קוים האבען זיי פערזוכט מענשענפלייש און עס איז זיי געפעלען, האבען זיי אנגעהויבען צו זוכען מענשענפלייש. עס איז א בעקאנטע זאך, אז דער יונגער טיגער יאגט נאך חיות און בהמות און וויכט אויס דעם מענשען. קוים אבער האט ער איינמאל פערזוכט מענשענפלייש, הויבט ער אן זיך נאכצויאגען נאך מענשען און עסט דאס פלייש פון בהמות נור, ווען ער איז שטארק הונגעריג.

דיא מאארי בעטראכטען דיא מענשענפרעסעריי אלס א גאנץ געוועהנליכע און נאטירליכע זאך. איינינע מיסיאנערן האבען זיי געזאגט, אז עס איז א שאנדע

צו עסען מענשענפלייש און האבען זיי געוואלט איינרעדען, ווי זאלען עס ווייטער ניט טהאן. דיא מאָרי האבען געענטפערט:

— פיש עסען אנדערע פיש, הינט עסען מענשען, מענשען עסען הינט, פאר וואס זאלען מענשען ניט עסען איינער דעם אנדערן?

אין זייער גלויבען געפינט זיך אן ערצעהלונג פון א גאט, וועלכער האט אויפגעפרעסען אנאנדער גאט. ווען א גאט האט עס געטהאן, פארוואס זאלען עס מענשען ניט טהאן?

— וואונדערבאר! האט פלוצלונג אויסגערופען דער פראָפעסאר. ווען מיר לעזען דיא וועלט געשיכטע געפינען מיר, אז אלע יעצט-געבילדעטע פעלקער זיינען אמאל געוועזען מענשענפרעסער.

— דיא שאטלענדער אויך? האט אויסגעשריען דער מאיאָר.

ער איז געוועזען א שאטלענדער און עס האט איהם זעהר ניט געשמעקט צו הערען, אז זיינע אור-אור עלטערן זיינען געוועזען מענשענפרעסער.

— דיא שאטלענדער אויך, הערר מאיאָר, האט דער פראָפעסאר געענטפערט שטאָלץ.

— דאס קען ניט זיין! האט זיך דער מאיאָר געבייזערט.

— לעזט נור דאס בוך פון'ם הייליגען דזשעראָם, דעם ערשטען קריסטליכען גייסטליכען אין שאטלאנד, וועט איהר זעהן, וואס פאר א פיינע מענשען אייערע אור-אור עלטערן זיינען געוועזען, האט דער פראָפעסאר געזאגט גאנץ רוהיג. עס זאל אייך ניט פערדריסען, מיין ליעבער מאיאָר. זיי פלעגען אויך ארייננחאַפען א פרעמדען און איהם אויפפרעסען. — איך וועל אייך דערצעהלען נאך עטוואס שענערעס. ערשט ניט לאנג, מיט א פאר הונדערט יאהר צוריק, ווען עליזאבעטהא איז געוועזען קעניגין אין ענגלאנד, האט זיך אין שאטלאנד אויפגעהאלטען א רויבער מיט'ן נאמען סוני בין, וועלכער פלעגט אויפעסען דיא מענשען, וועלכע ער פלעגט טויטען און בערויבען. ענדליך האט מען איהם געחאַפט און אויפגעהאנגען.

— מעגליך, ער האט עס געטהאן פון הונגער! האט זיך דער מאיאר פערטהיידיגט.

— הונגער אדער ניט, געווים איז, אז דיא שאטלענדער האבען אמאל געגעסען מענשענפלייש, האט געזאגט דער פראָפעסאר מיט א שמייכעל.

דער מאיאָר האט געוואלט פערווישען דאס געשפרעך. ער האט דאהער געפרעגט:

— עסען דיא מאָרי זייער מענשענפלייש רויערהייט אדער זיי קאָכען עס?

— צו וואס דארפט איהר עס אזוי נעטהיג וויסען?

— איך וואלט זעהר גיט געוואלט, אז זיי זאלען מיך עסען רויערהיים, האט דער מאיאר געשפאסט.

— פאר וואס איז?

— ווען זיי עסען דאס מענשענפלייש רויערהיים, קענען זיי דאך עסען, ווען דער מענש לעבט נאך.

— איך זעה, מיין ליעבער מאיאר, אז איהר קענט ניט דיא מאַאָרי. זיי זיינען גרויסע איבעךקלויבער. זיי עסען קיין מאל ניט קיין רוי פֿלייש. זיי קאָכען עס אדער רייכערן עס. — אלענפֿאלס, איז עס זעהר אונאנגענעהם.

— פֿון דעם אלעמען, וואס איהר האט דא גערעדט און דערצעהלט, האט קאפּיטאן פֿארראגוט געזאגט, ווייס איך נור איין זאַך — אז מיר דארפֿען זעהן ניט אריינצופֿאַלען צו זיי אין די הענד. — איך בין אבער פֿעסט איבערצייגט אז די ציוויליזאַציאָן האט זיי שוין אויך בעריהרט און זיי זיינען שוין ניט אזעלכע מענשענפֿרעסער, וויא זיי זיינען אמאל געווען. זיי וואינען נאהענט לעבען דיא ענגלענדער און זעהען דאך, וויא געבילדעטע מענשען לעבען. זיי וועלען זיך אפּלערנען פֿון דיא געבילדעטע און וועלען ווערן שטיל און גוט.

דער פּראָפֿעסאר האט געשמייכעלט מיט זיין גוטען מילדען און פֿריינדליכען שמייכעל.

— דער ווילדער, וועלכער האט איין מאל געגעסען מענשענפלייש, דעם קען מען שוין נים אזוי לייכט אפּגעוועהנען דערפֿון, האט ער געזאגט ערנסט. דאָ העלפֿט ניט קיין ציוויליזאציאָן, קיין בילדונג און קיין אויפֿקלערונג.

— איך הער עס שוין פֿון אייך צום צווייטען מאל, האט זיך דער מאיאָר אפּגערופֿען, איהר זאגט אבער נור אזוי. איהר האט ניט קיין בעווייזע, אז עס איז אזוי. — פֿאַקטען, הערר פּראָפֿעסאָר! — גיט אונז פֿאַקטען!

— איהר ווילט פֿאַקטען? — גוט! איך וועל זיי אייך געבען, האט דער פּראָפֿעסאר געזאגט ערנסט.

דעם ערשטען פֿאקט געפֿינען מיר אין דיא אַקטען פֿון בראַזיליען.

א פּארטוגיזישער מיסיאָנער האט געלעבט א לאנגע צייט צווישען דיא ווילדע ביים אמאַזאָנען טייך. ער האט זיך בעמיהט צו מאכען פֿון זיי קריסטען און האט געמיינט, אז עס איז איהם געלונגען. דיא ווילדע זיינען געוואינט געווארען מיט איהם און פֿלעגען קומען אין דער קליינער קירכע, וועלכע ער האט אויסגעבויט הערן, וויא ער בעט גאט.

עס איז וואהר, אז אין דער ערשטער צייט פֿלעגט ער זיי געבען פּרעזענטען: מעשינע קנעפּלעך, גלעקעלעך, שפּיגעלעך און אנדערע קלייניגקייטען. ווען דיא פּרעזענטען האבען זיך אויסגעלאזען — ער האט שוין מעהר נים געהאט, וואס צו געבען — פֿלעגען זיי קומען אזוי אהן פּרעזענטען. דער מיסיאנער האט געשריעבען קיין ריאָ־דע־זשאנייראָ, אז דיא ווילדע אינדיאנער פֿון יענער געגענד זיינען אלע געווארען פֿרומע קריסטען.

איין מאל האט מען איהם גערופֿען צו אן אלטער פֿרוי, וועלכע איז געווען קראנק און האט געהאלטען ביים שטארבען. דיא ווילדע האבען איהם געהאלטען פֿאר א גרויסען דאקטאר. ער איז געקומען, האט בעטראַכט דיא קראנקע און האט געזעהן, אז זיא האלט ביים שטאַרבען. אלס גייסטליכער האט ער אנגעהויבען צו רעדען פֿון גאט, פֿון יענער וועלט און נאך פֿון אזעלכע פֿרומע זאכען.

— צו וואס דערצעהלט איהר מיר פֿון טויט? האט דיא אלטע פֿרוי געפֿרעגט. גיט מיר בעסער א מיטעל, איך זאל געזונד ווערן.

דער מיסיאנער האט ארויסגענומען א פֿלעשעלע מיט טראָפּען און האט איהר געוואלט געבען.

— אך ניין האט דיא קראנקע געזאגט, אייער מיטעל איז גוט פֿאר ווייסע מענשען. מיר גיט אנאנדער מיטעל.

— וואס זאל איך אייך געבען? איך ווייס ניט פֿון קיין אנדערע מיטעל, האט דער מיסיאנער געענטפֿערט.

— גיט מיר א געבראָטענע האנד פֿון א קינד, האט דיא אלטע געבעטען. דאס וועט מיר געוויס העלפֿען. דיא יונגעביינדעלעך זיינען אזוי געשמאַק און אזוי זאַפֿטיג, אז קוים וועל איך זיי אויסזויגען, וועל איך באלד געזונד ווערן.

— שרעקליך! שוידערהאפֿט! האט ראבערט גראנט אויסגערופֿען. — איך קען עס מיר גאר ניט פֿארשטעלען, אז מענשענפֿלייש זאל זיין אזוי געשמאַק.

— וואַרט, מיין יונגע! האט דער פּראָפֿעסאר געזאגט. איך וועל דיר באלד נאך עפּעס דערצעהלען, וועלכעס וועט פֿערענטפֿערן דיין פֿראגע.

א מיסיאנער אין אפֿריקא האט גערעדט מיט׳ן קעניג פֿון א פֿאלק פֿון מענשענפֿרעסער און האט איהם געגעבען צו פֿערשטעהן, אז עסען מענשענפֿלייש איז שענדליך און אבשייליך. ערשטענס, האט עס גאָט פֿערבאָטען. צווייטענס, איז עס דאך עקלהאַפֿט און אזוי ניט געשמאַק.

— וואס דוא זאגסט, אז מען טאר עס ניט עסען, ווייל גאט הייסט ניט האט דער ווילדער געענטפֿערט, דאס ווייס איך ניט. דוא ביסט א פֿרומער מאַן דוא רעדסט מיט גאט, האט ער עס דיר פֿערבאָטען. מיר האט ער עס ניט געזאגט. — וואס דוא זאגסט אבער, אז מענשענפֿלייש איז אבשייליך, עקלהאַפֿט און ניט געשמאַק, מוז איך דיר זאגען, אז דוא ווייסט ניט. — דוא זאלסט נור איין מאל פּראבירען עסען א שטיקעל מענשענפֿלייש, וואלסט דוא געלעקט דיא פֿינגער און וואלסט עס שוין שטענדיג געגעסען.

7טעס קאַפּיטעל.

א שרעקליכעס לאנד.

פּראָפֿעסאר פּאגאַנעל האט געוויס רעכט געהאט. ער האט געקענט געאָגראַפֿיע בעסער פֿון אלעמען און האט זעהר גוט געוואוסט, אז דיא ניי זעעלענדער זיינען זעהר ווילד און שרעקליכע מענשענפֿרעסער. — עס איז געוויס געוועזן זעהר געפֿעהרליך ארויסצוגעהן אויף אזא ווילדעס לאנד.

וואס האט עס אבער געהאלפֿען? — זיי האבען דאך ניט געקענט בלייבען אויף דער „מאקאַריאַ". קאַפּיטאן פֿארראגוט האט גוט איבערגעקלערט און איבערגערעכענט, אז דיא „מאקאַריאַ" קען ניט לאנג אויסהאלטען. לאז זיך נור אויפֿהייבען א שטארקער ווינד, וועט ער צורייסען דיא „מאקאריא" אויף שטיקער.

— מיר האבען פֿאר אונז צוויי געפֿאהרען, האט ער געזאגט. איין געפֿאהר,

אז דיא „מאקאריא" וועט אונטערגעהן, — איז זיכער. דיא אנדערע געפאהר, אז מיר זאלען טרעפען ווילדע ניי זעעלענדער און זיי וועלען אויף אונז אנפאלען, איז נאך א צווייפעל. — מיר מוזען אלזא אנטלויפען פון דער זיכערער געפאהר און האפען, אז מיר וועלען זיך רעטען פון דער אונזיכערער.

— ווען דענקט איהר, אז מיר זאלען ארויספאהרען? האט לארד גלענאר־וואן געפרעגט.

— מארגען אום צעהן אוהר, ווען דיא פלוט וועט זיך אנהויבען, האט פאר־ראגוט געענטפערט. — דיא פלוט וועט אונז שנעלער ברענגען צום לאנד.

עס איז געווארען שפעט און מען איז זיך צוגאנגען שלאפען.

דעם אנדערען טאג אין דערפריה האט קאפיטאן פאררראגוט געמאכט דיא לעצטע פארבערייטונגען צור אברייזע. ער האט געהייסען אראפנעהמען אלע זאַ־כען, וואס קענען זיי צו ניץ קומען און זיי ארויפלעגען אויפ'ן פלאָס. בילי האל־וואוד האט געהאט אויף זיין שיף א גרויסען פאָרראַטה (זאַפּאַס) פון מעהל און צוויבאַק. דאס מוז מען מיטנעהמען. אין א רייזע מוז מען שטענדיג מיטנעהמען מעהר ברויט, וויא פיעל מען דארף.

אן אנקער האט מען אויך געמוזט מיטנעהמען, מען קען ניט וויסען, אין וואס פאר א וואַסער מען וועט קומען. מעגליך, מען וועט אנטרעפען אויף א טייך אין מעער און מען וועט מוזען פעראנקערען דעם פלאס.

אום צעהן אוהר האט איהם לארד גלענארוואן געפרעגט, אויב אלעס איז פערטיג צו דער אברייזע.

— פערטיג, האט פאררראגוט געענטפערט.

— אלזא, אין וועג אריין!

— אלע אויפ'ן פלאָס! האט פאררראגוט קאמאנדירט.

ליידי העלענא און מערי גראנט זיינען אראפ אויפ'ן ... אויף א שטריק־לייטער. דיא אנדערע זיינען אראפגעשפרונגען אדער זיך אראפגעלאזען אויף שטריק. זאגאַר דער ערנסטער פראפעסאר האט פראבירט זיך אראפלאזען אויף א שטריק.

מען האט האט אויפגעצויגען דיא זעגעל און דער פלאָס האט אנגעהויבען צו שווימען צום לאנד. אין א באָאַט מיט גוטע רודער וואלט מען אין דריי שטונ־דען געקענט זיין אויפ'ן ברעג. א פלאָס אבער איז ניט אזוי לייכט צו קירעווען און צו רעגיערען, וויא א באָאַט. זיי האבען געמוזט זיך לאזען פיהרען פונ'ם ווינד און פון דער פלוט. — דיא איינציגע זאך, וואס פאררראגוט האט מורא געהאט, איז געווען, דער ווינד זאל ניט אויפהערען. ווען דער ווינד הערט אויף, דיא פלוט נעהמט פאראיבער און עס קומט אן דיא עבבע צייט, ווען דאס מעער ציהט זיך זיך צוריק פון זיינע ברעגעס, דאן קען עס מיטשלעפען דעם פלאס מיט זיך צוריק אין מעער.

ער האט אויסגערעכענט, אז אים דריי אוהר וועט ער צוקומען צום לאנד. אדער ער וועט מוזען אראפלאזען דעם אנקער און ווארטען אויף דיא צווייטע פלוט

דאס וועטער איז געווען שעהן און דער ווינד האט זיי געטריעבען צום לאנד. אום צוועלף אוהר האט דער פּראָפֿעסאר בעמערקט, אז אלע שטיינער זיי־נען פֿערשוואונדען. דיא פֿלוט האט זיי בעדעקט. ער האט עס געוויעזען ליידי העלענא.

— איהר זעהט שלעכט, פּראָפֿעסאר, האט ליידי העלענא געזאגט. דאָרט שטעקט ארויס איין שטיין פֿון'ם וואסער.

מיט דיעזע ווערטער האט זיא איהם געוויעזען אויף איין ארט, וואו א שוואר־צער שטיין האט ארויסגעשטעקט פֿון'ם וואסער.

— איך מוז דארויף אויפֿמערקזאם מאכען דעם קאפּיטאן, האט דער פּראָ־פֿעסאר געזאגט.

דאס איז אבער גאר ניט נעטהיג געווען. קאפּיטאן פֿארראגוט האט אלעס געזעהן און האט שוין געהייסען זיינע מאטראזען, זיי זאלען אויסמיידען דיעזען שטיין.

עס איז פֿערגאנגען נאך א האלבע שטונדע און מען האט נאך אלעס געזעהן דעם שווארצען שטיין ארויסשטעקען פֿון'ם וואסער. דאס האט פֿארראגוט אויף קיין פֿאל ניט געקענט פֿערשטעהן. נאך זיין רעכנונג, האבען זיי שוין געדארפֿט זיין אזוי ווייט פֿון'ם שטיין, אז זיי זאלען איהם מעהר ניט זעהן. — וויא קומט עס, וואס זיי זעהן איהם נאך אלץ?

ער האט גענומען ביים פּראָפֿעסאר זיין טעלעסקאפּ און האט אנגעהויבען צו בעטראכטען דעם שווארצען שטיין.

— דאס איז קיין שטיין! האט ער אויסגערופֿען. דאָרט שווימט עפּעס! — איך זעה דייטליך, וויא דיא וועללען ווארפֿען עס פֿון איין אָרט צום אנדערן. — וואס זאל עס זיין?

ער האט זיך בעסער צוגעקוקט צו דער זאך, וואס איז דארט געשוואומען.

— דאָרט שווימט א באָט, האט ער געזאגט. — ער איז איבערגעקעהרט און ליעגט מיט'ן באדען ארויף.

— זאל עס אפֿט ניט זיין דאס באָט פֿון דער „מאקאריא“? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט.

— עס איז זעהר מעגליך, האט פֿארראגוט געענטפֿערט. פֿון וואנען דען זאל קומען אהער א באָט?

— אבער וואו זיינען דיא מענשען? האט ליידי העלענא געפֿרעגט. וואו איז בילי האללוואוד מיט זיינע מאטראזען?

— עס איז דייטליך, אז זיי זיינען אלע אומגעקומען, האט פֿארראגוט גע־זאגט, וויא צו זיך אליין. — זיי זיינען ארויסגעפֿאהרען אין א פֿינסטערע נאכט צווישען דיעזע שטיינער און ריפֿפֿען און זיינען נאך געווען שטארק בעטרונקען. עס איז גאר קיין וואונדער ניט, וואס דאס באָט האט זיך איבערגעקעהרט און זיי זיינען אלע דערטרונקען געווארען.

— ארימע מענשען! האט מערי גראנט געזיפֿצט.

אונטערדעסען האט דיא פלוט געבראכט דאס באָאט אלץ נעהנטער און נעהנטער צו זייער פלאס. אלע האבען געשוויעגען און האבען געקוקט, וויא דאס באָאט שווימט צו צו זייער פלאָס.

— איך מיין, אז דאס באָאט קען אונז צו ניץ קומען, האט לארד גלע־נארוואן געזאגט.

— געוויס! האט קאפיטאן פארראגוט געענטפערט. איך וועל עס געוויס אויפפאנגען.

ער האט געהייסען דיא מאטראָזען קירעווען דעם פלאָס אהין, וואו דאס באָאט איז געשוואומען. עס איז פערגאנגען א גערוימע צייט, ביז דאס באָאט איז געווען אזוי נאהענט, אז מען האט געקענט פערווארפען דארויף א שטריק און עס ארויסשלעפען אויפ'ן פלאָס.

דער מאטראז ווילסאן האט עס ארויסגעשלעפט און בעטראכט פון אלע זייטען.

— לעדיג? האט פארראגוט געפרעגט.

— עס איז לעדיג און אלע נעהט האבען זיך צו נומען. עס קען אונז ניט ניצען. — עס האט פאר אונז גאר קיין ווערטה ניט.

— קען מען עס שוין גאר ניט אויסבעסערן? האט דער מאיאר געפרעגט.

קאפיטאן פארראגוט האט יעצט אליין בעטראכט דאס באָאט פון אלע זייטען און האט פערצוויגען דיא אקסלען.

— מען קען פון איהם גאר ניט מאכען, האט ער געזאגט טרויעריג. עס טויג נור צום פערברענען.

— שאַדע! האט געזאגט דער פראפעסאר. מיר וואלטען געקענט פאהרען גלייך קיין אקלענד אויף דיעזען באָאט און וואלטען ניט געדארפט ארויסגעהן אין דיעזע וויסטע געגענד.

— עס העלפט ניט, פראפעסאר! מיר מוזען זיך פערלאזען אויף אונזער פלאָס און צופאהרען צום לאנד. איך קען אייך נור אזוי פיעל זאגען, אז אין אזא אונרוהיגען מעער זיינען מיר פיעל זיכערער אויפ'ן פלאָס, וויא אויף אזא שוואכעם באָאט. — מיר האבען נור פערלאָרען אומזיסטע צייט אויפ'ן אויפפאנגען עס.

ער האט זיך געווענדעט צו זיינע מאטראָזען און האט זיי געהייסען רודע־רן צום לאנד. צום אונגליק, האט אין דיעזע מינוט דער ווינד אין גאנצען אויפגע־הערט, דיא זעגעל זיינען אראפגעפאַלען און דער פלאס איז געבליעבען שטעהן. פארוואס פארראגוט האט מורא געהאט, דאס איז געשעהן. יעצט וועט באלד אנקומען דיא עבבע און וועט זיי שלעפען צוריק אין מעער.

— אראפלאזען דעם אנקער! האט ער קאמאנדירט.

ווילסאן האט אראפגעלאזען דעם אנקער. ער איז אראפגעפאַלען אין פינף פוס וואַסער דיא טיעף. מילרעד האט צונויפגענומען דיא זעגעל. אלע האבען זיך פארבערייטעט אויף איינינע שטונדען רוהע.

עס איז נור געווען א הארץ ווייטאג צו זעהן, אז מען איז גאר ניט ווייט

פֿון א לאנד; מען קען, דאכט זיך, עס דערגרייכען מיט דער האנד און דאך מוז מען בלייבען אויפֿין וואסער און ווארטען. קאפּיטאן פֿארראגוט האט זעהר גוט געוואוסט, אז דאס ווארטען הייסט ביז מארגען אין דערפֿריה. דיא פֿלוט, ווען דאס מעער גיסט זיך אוים אויפֿין לאנד, איז פֿאראיבער. יעצט ציהען זיך דיא וואסערן צוריק אין מעער. דיא עבבע געדויערט זעקס שטונדען. עס וועט ווערן נאכט. ביי נאכט וועט זיך וויעדער אנהויבען דיא פֿלוט. ביי נאכט אבער האט ער ניט גע־וואלט פֿאהרען אויף א פֿלאס אין אן אונבעקאנטע געגענד. אלזא, וועט מען מו־זען ווארטען ביז מארגען אין דערפֿריה אום צעהן אוהר.

לארד גלענארוואן האט אלץ געקוקט אויף דאס לאנד און איז געווען זעהר טרויעריג. איהם האט זיך אויסגעוויעזען, אז דיא וועללען (כוואליעס) שלאגען צום לאנד.

— ליעבער פֿארראגוט, האט ער געזאגט, פֿארוואס זאלען מיר בלייבען שטעהן? זעהט, וויא דיא וועללען לויפֿען צום ברעג. זיי וועלען ברענגען אונזער פֿלאס צום לאנד.

— דאס איז איינע פֿון דיא זעלטענסטע ערשיינונגען אויפֿין מעער, האט קאפּיטאן פֿארראגוט ערקלערט. ניט נור איהר, לארד גלענערוואן, זאנדערן זאגאר געאיבטע מאטראזען נאררען זיך אמאל אפּ. עס ווייזט זיך אוים, אז דיא כוואליעס פֿון׳ם מעער לויפֿען צום לאנד, אין דער וואהרהייט אבער שטעהן זיי אויף איין ארט. פּראבירט, ווארפֿט אריין א שטיקעל האלץ אין וואסער און איהר וועט זעהן, אז דאס שטיקעל האָלץ וועט שווימען אויף איין ארט. — און דאך איז עס וואהר, דאס וואסער בעוועגט זיך. עס שטעהט אבער דאך אויף איין אָרט. — דאס איז א וואונדער! וועט איהר זאגען. — געוויס! דאס מעער האט מעהר וואונדער אין זיך, וויא דאס לאנד. מיר קענען דאס מעער פֿיעל וועניגער אלס דאס לאנד. עס זיינען נאך דא פֿיעל רעטעגישען אין מעער, וועלכע דער מענשליכער פֿערשטאַנד איז דערווייל נאך ניט אים שטאַנד צו לעזען.

מיר מוזען בלייבען שטעהן אויף איין אָרט און האבען געדולד.

— און א מיטאג אויך! האט דער מאיאָר אויסגערופֿען. — צו דער געדולד מוז מען האבען א דינער.

אלע האבען איינגעשטימט מיט׳ן מאיאר, אז א מיטאג איז יעצט גאנץ נעטהיג. אלבינעט האט אויפֿגעגעבען אויפֿין טיש, וואס ער האט געהאט — טרו־קענע שפייזען. פֿון קאָכען אויפֿין פֿלאס האט ניט געקענט זיין קיין רעדע. ער האט זיך אביסעל געשעהמט, וואס ער קען יעצט ניט געבען קיין בעסערן מיטאג, אלע אבער זיינען צופֿריעדען געווען, מיט וואס מען האט זיי געגעבען. דיא ארבייט און דיא אויפֿרעגונג פֿון היינטיגען טאג האט זיי געמאכט א פֿאָרטרעפֿליכען אפּעטיט.

באלד האט מען אנגעהויבען צו פֿיהלען דיא ווירקונג פֿון דער עבבע. דאס וואסער האט זיך יעצט געריסען פֿון לאנד אין מעער אריין. יעדע מינוט איז אנ־געקומען א שטארקע וועלליע (כוואליע) און האט א שטויס געטהאן דעם פֿלאס

דיא קייט פֿון'ם אנקער האט זיך אויסגעצויגען אזוי שטארק, אז פֿאררגוט האט מורא געהאט, עס זאל זיך ניט איבעררייסען, אדער דיא קראפֿט פֿון'ם וואסער זאל ניט אוועקשלעפען דעם פלאט מיט'ן אנקער. — ער און דיא צוויי מאטראזען האבען שטענדיג געמוזט שטעהן לעבען אנקער און מיט לאנגע דראנגעס אין דיא הענד שטויסען דעם פלאס צוריק און אבשוועכען דיא קראפֿט פֿון דער עבבע.

אזוי איז פֿערגאנגען דער טאג. דיא זון, וויא א גרויסע פֿייעריגע קוגעל, האט זיך אראפגעלאזען אין ברייטען און טיפֿען וועלט מעער. עס איז געווארען דונקלער און דונקלער. דיא לאגע פֿון אונזערע רייזענדע איז געווען זעהר טרויעריג. עס איז געווארען פֿינסטער. ארום און ארום רוישט דאס מעער. א קליין הייפעלע מענשען זיצען אויף עטליכע ברעטער צוגעשלאגען צו פֿעסער. אייניגע האבען זיך צוגעשפארט און האבען געחאפט א דרימעל. אנדערע האבען דיא גאנצע נאכט קיין אויג ניט צוגעמאכט. אזוי האבען זיך געצויגען דיא שווערע, לאנגע שטונדען פֿון דיעזער שרעקליכער נאכט.

ווען עס האט אנגעהויבען צו טאגען, זיינען אלע געווען זעהר מיעד און אפגעמאטערט. דענאך האט מען זיך ווייטער געמוזט נעהמען צו דער ארבייט. יעצט איז דיא צייט, אין וועלכע זיי וועלען קענען צוקומען צום לאנד. קוים האט זיך אנגעהויבען דיא פֿלוט, האט פֿאררגוט געהייסען ארויפֿציעהען דעם אנקער. אלע הענד האבען אנגעהויבען צו ציעהען דיא קייט. דער אנקער האט זיך אבער ניט גערידהרט. זיינע ציינער זיינען פֿערקראכען אזוי טיעף אין זאמד, אז נור א מאשין וואלט געקענט איהם ארויסשלעפען. זיי האבען אבער קיין מאשין ניט געהאט און זיינען ניט געווען גענוג שטארק אום איהם אויפֿצוהויבען.

פֿאררגוט האט איינגעזעהן, אז ער וועט גאר ניט מאכען און האט זיך ענטשלאסען איבערצושניידען דיא שטריק, מיט וועלכע דיא קייט פֿון'ם אנקער איז געווען צוגעבונדען. ער האט געוואוסט, אז ער פֿערליערט ניט נור דעם אנקער, זאנדערן יעדע האפֿנונג צו פֿערווייליען לענגער אויפֿ'ן וואסער. אהן אן אנקער אויפֿ'ן מעער קען מען לאנג ניט פֿאהרען. ער האט זיך אבער ניט געקענט העלפֿען.

מען האט איבערגעלאזען דעם אנקער אין זיין בעט פֿון שטיינער און זאמד און מען האט אויסגעשפרייט דיא זעגעל. עס האט זיך אויפֿגעהויבען א שטיל ווינטעלע און האט געטריעבען זייער פֿלאס זעהר לאנגזאם צום ברעג.

אום צעהן אוהר האט דער ווינד אין גאנצען אויפֿגעהערט און נור דיא פֿלוט אליין האט געשלעפט זייער זאנדערבארעס שיף צום לאנד. אום צוועלף אוהר האט דיא פֿלוט אויפֿגעהערט. זיי זיינען געווען אין גאנצען פֿופציג פֿוס פֿון'ם ברעג. אין דיעזע מינוט האט זיך דער פֿלאס אן עפעס אנגעשלאגען און איז געבליעבען שטעהן. פֿאררגוט און ווילסאן זיינען ארייגעשפרונגען אין וואסער. עס איז געווען ניט מעהר, וויא דריי פֿוס דיא טיעף.

יעצט האט שוין גאר ניט געהאלפֿען. מען האט געמוזט געהן אין וואסער און איבערטראגען אלעס אויפֿ'ן ברעג. צו ערשט האט מען אריבערגעטראגען אייניגע זאכען. לאורד גלענארוואן און דער מאיאר האבען זיך געשטעלט אלס געאבען

לעבען דיא זאכען. דאן האט מען איבערגעטראגען דיא דאמען. שפעטער האט מען איבערגעטראגען אלעס, וואס עס האט זיך געפונען אויפ'ן פלאס.

דאס האט פערנומען זעהר פיעל צייט. ערשט געגען דריי אוהר זיינען אלע אויפ'ן פראוויאנט, מיט וייערע זאכען געווען אין ניי זעעלאנד.

8טעס קאפיטעל.

דער קריעג מיט דיא מאָארי.

דאס לאנד, אויף וועלכען זיי האבען זיך יעצט געפונען, איז געווען איינזאם און טרויעריג. איבעראל האט מען געזעהן בערגלעך און גרויסע שטיינער צוווארפען. טיעפער אין לאנד האט מען געזעהן געדיכטע וועלדער.

ווען אלעס איז געווען אויפ'ן לאנד, האט לארד גלענארוואן געוואלט, אז מען זאל זיך באלד לאזען אין וועג אריין. פארראגוט אבער האט געזאגט, אז עס איז יעצט אונמעגליך. ער האט געזעהן, וויא דער הימעל האט זיך ביסלעכוויים בעדעקט מיט וואלקענס און עס וועט באלד ווערן א שטורם. ער איז געווען א מבין אויף אזעלכע זאכען.

— לאמיר בעסער זוכען אן ארט, וואו מיר זאלען קענען זיך שיצען פאר'ן רעגען, האט ער געזאגט. מיר איז דיא געגענד ניט בעקאנט. איך וויים ניט, וויא לאנג א רעגען קען דויערן אין דיעזער געגענד.

ווילסאן איז געגאנגען זוכען אזא ארט. ער האט עס אויך באלד געפונען. אין אזא געגענד איז זעהר לייכט אויסצוגעפינען א גרויסען שטיין, אונטער וועלבען מען קען זיך שיצען. — ער האט אויסגעפונען א מין הייל אונטער א שטיין. מען האט נור געדארפט אביסעל אויסגראָבען און אויסרייניגען דיא שטיינער. דאס איז באלד געשעהן.

מען האט אנגעהויבען איבערצוטראגען אלע זאכען אין דער הייל. באלד האט זיך אויסגעוויעזען, אז פארראגוט האט רעכט געהאט. דער הימעל האט זיך אין גאנצען בעדעקט מיט וואלקען. עס האט זיך אויפגעהויבען א שטארקער ווינד און עס האט אנגעהויבען צו גיעסען א רעגען. לארד גלענארוואן איז יעצט געווען צופריעדען, וואס זיי האבען זיך ניט געלאזען אין וועג אריין אין אזא וועטער. וואס וואלטען זיי געטהאן, ווען דער רעגען פערהאפט זיי אין וועג? דא ווענינגסטענס זיינען זיי געשיצט.

זיי האבען גערעכענט, אז דער רעגען וועט באלד איבערגעהן. זיי וועלען דא איבערנעכטיגען און מארגען פריה וועלען זיי קענען געהן מיט'ן ברעג קיין אקלענד, אבער שטונדען זיינען פערגאנגען און דער רעגען האט ניט אויפגעהערט. ווילסאן און מילרעד זיינען געגאנגען אין וואלד, האבען אנגעקליעבען טרוקענע צווייגען און האבען פראבירט צו לעגען א פייער אין זייער הייל. עס איז צוואר געווען זעהר אונאנגענעהם. דער רויך האט זיי געשטיקט, דערפאר אבער איז געווען ווארם.

עס איז שוין דאמאלס געווען ענדע זומער אין יענע געגענדען און ביי נאכט

איז שוין געוועזן גוט קאלט. בעזאנדערס ווען דער ווינד האט געבלאזען פון זידען.

אין אונזערע געגענדען, דאס הייסט, אין דיא געגענדען, וועלכע ליעגען אין צפון זייט פון דער וועלט, איז דער זיד ווינד א ווארעמער ווינד. ער ברענגט שטענדיג מיט זיך היץ און שעהנעס וועטער. דער נארד ווינד דאגעגען איז שטענדיג א קאלטער ווינד. ער ברענגט מיט זיך קעלט און רעגען. — אין יענע לענדער, אין דיא געגענדען, וועלכע ליעגען אין דער זיד זייט פון דער וועלט, איז פונקט פערקעהרט. דער נארד ווינד איז ביי זיי דער ווארעמער ווינד. ער ברענגט זיי היץ און שעהנעס וועטער. דער זיד ווינד איז דער קאלטער ווינד. ער ברענגט זיי קעלט, רעגען און שנעע.

פארוואס דאס איז, וועל איך ערקלערן ביי אנאנדער געלעגענהייט. איך קען דאך ניט לאזען לארד גלענארוואן אין רעגען און אין קעלט און נעהמען זיך אייך ערקלערן דיא געאגראפיע?

עס האט געבלאזען א קאלטער זיד ווינד און אונזערע רייזענדע איז געוועזן רעכט קאלט. ביים ארויסגעהען אויפ'ן ברעג האט נאך יעדער פערנעצט זיינע קליידער און עס איז זיי געוועזן נאס און קאלט. זיי האבען שוין דאהער געמוזט ליידען דעם רויך אום נור זיך אנצו־ווארעמען און אפצוטריקענען זייערע קליידער.

עס איז געווארען נאכט. דער רעגען האט נאך אלץ ניט אויפגעהערט. אלע זיינען געזעסען לעבען פייער און האבען זיך געווארמט. א לאנגע צייט האט מען געשוויגען. ענדליך האט מען אנגעהויבען צו רעדען איבער ניי זעעלאנד. דער פראפעסאר האט אנגעהויבען צו דערצעהלען, וויא אזוי דיא ענגלענדער האבען אפגענומען ניי זעעלאנד.

— זייט מען האט ענדעקט ניי זעעלאנד אין 1642, האט דער פראפעסאר אנגעהויבען צו דערצעהלען, זיינען פיעלע שיפפען פון אייראפא צוגעקומען קיין ניי זעעלאנד. עס זיינען געוועזן פראנצויזישע, שפאנישע, פארטוגיזישע, האלענדישע און פיעלע אנדערע. קיינעם אבער איז ניט איינגעפאלען, ער זאל אפנעהמען דיעזע אינזלען. יעדער שיפס־קאפיטאן, וועלכער האט בעזוכט דיעזע אינזלען, האט דערצעהלט, אז דיא מאארי זיינען זעהר ווילד און דאס לאנד איז ארים. עס איז דאהער ניט ווערטה, מען זאל עס אפנעהמען. ענגלאנד אבער האט אן אנדער מעטאדע אפצונעהמען לענדער. זיא שיקט ניט קיין שיפפען, זיא שיקט ניט קיין ארמעען — זיא שיקט מיסיאנערן.

דיא מיסיאנערן, וועלכע האבען געהאלפען ענגלאנד אפנעהמען גאנץ אפריקא, האבען אין ניי זעעלאנד געווירקט אזוי וויט, אז זיי האבען איינגערעדט איינינגע הויפטלינגע פון דיא מאארי, זיי זאלען שרייבען א בריעף צו דער קעניגין וויקטאריא פון ענגלאנד און זאל איהר בעטען, זיא זאלען זיי בעשיצען. דאס איז געוועזן אין 1840.

עס האבען זיך פערזאמעלט זעהר פיעל הויפטלינגע אום זיך צו בעראטהען, אויב זיי זאלען שרייבען דיעזען בריעף, ריכטיגער געזאגט, אויב זיי זאלען איהם אונטערשרייבען. דעם בריעף האט אנגעשריעבען א מיסיאנער, דיא הויפטלינגע

האבען נור גענדארפט איהם אונטערשרייבען, אדער מאכען א צייכען פאר זייער אונטערשריפט. דאמאלס האט נאך קיינער פון זיי ניט געקענט שרייבען.

עס האט זיך אנגעהויבען א דעבאטע. איינינע האבען ניט געוואלט אונטערשרייבען אזא בריעף. דער מיסיאָנער אבער האט זיי אזוי איינגערעדט, אז זיי האבען איהם דאך אונטערשריעבען. איינער פון זיי, א גאנץ קלוגער מענש, האט געמאכט זיין צייכען אויפ'ן בריעף און האט דערביי געזאגט מיט פערדרוס:

— יעצט האבען מיר פערלאָרען אונזער פרייהייט און אונזער לאנד. דיא פרעמדע מיט דיא גלאַטע צונגען און מיט דיא דונער וואפען — אזוי רופען זיי ביקסען — וועלען קומען און וועלען ביי אונז אלעס צונעהמען. מיר וועלען ווערן זייערע שקלאפען.

ליידער, האבען זיי זיך באלד איבערצייגט, אז ער האט פאלקאָמען רעכט. אין איינינע צייט ארום איז אנגעקומען אן ענגלישע קריעגס שיף מיט סאָלדאטען און מיט קאַנאָנען. דער קאפּ'טאן פון'ם שיף, מיט'ן נאמען האבסאן, האט צונויפגערופען אלע הויפטלינגע און האט זיי ערקלערט, אז דיא קעניגין וויקטאָריאַ האט געשיקט סאָלדאטען זיי צו שיצען, אבער פון היינט אָן געהערט זייער לאנד צו דער קעניגין וויקטאָריאַ.

פיעלע קלוגע הויפטלינגע האבען זיך בערעכענט, אז דער שוץ פון דער קעניגין וויקטאָריאַ דארף קאָסטען צו טהייער און האבען ערקלערט, אז זיי ווילען ניט, מ'זאל זיי בעשיצען און ווילען ניט אוועקגעבען זייער לאנד. זיי האבען זיך געשטעלט געגען קאפיטאן האבסאן און האבען איהם געוואלט פעריאָגען פון ניי זעעלאַנד. דער קלוגער ענגלענדער אבער האט געוואוסט, וויא אזוי צו געווינען איינינע פון זיי דורך פרעזענטען, אנדערע האט ער געדראהעט, אז ער וועט זיי שיעסען. אלע האבען ענדליך געמוזט נאכגעבען און אונטערצייכענען א פאפיער, אז זייער לאנד געהערט יעצט צו דער קעניגין פון ענגלאנד. —

— אלזאָ, דארפען זיי דאך יעצט זיין שטיל און רוהיג? האט ליידי העלענא געפרעגט. וואס האבען מיר אלזאָ מורא צו האבען פאר זיי?

— איהר קענט ניט דיא מאָארי, האט דער פראפעסאר געענטפערט. דאס איז א שטאַרקעס און מוטהיגעס פאלק. זיי האבען אין דער ערשטער צייט נאכגעגעבען. באלד אבער האבען זיי זיך איבערלעגט און האבען זיך געשטעלט געגען דיא ענגלענדער. זיי האבען מוטהיג געקעמפפט פאר יעדען פוס לאנד. זיי האבען זיך ניט געלאזט. זיי קעמפפען נאך יעצט און לאָזען זיך ניט. — דאס איז א מערקווירדיג פאלק. זיי זיינען איינגעטהיילט אין שטעמע (שבטים) וויא דיא אידען זיינען אמאל געווען איינגעטהיילט. איין שטאַם מיט'ן אנדערן פיהרט אָפט קריעג, קוים אבער קומט א פרעמדער פיינד, פעראייניגען זיי זיך און בילדען א שרעקליכע ארמעע. בעזאָנדערס מוטהיג און קריעגעריש איז א שטאַם אויף דער נאָרד אינזעל מיט'ן נאמען וואיקאַטאָס. זיי האבען א הויפטלינג, וועלבער הייסט אן ענגלישען נאמען, וויליאם טאמפסאָן. ער איז אבער אן עכטער

ווילדער, וועלכער איז געווען איינע יאהר אין לאנדאן און האט דארט געלערנט די קריעגס־קונסט פון די ענגלענדער. ער האט זיי שוין ניט איינמאל געשלאגען און האט געוויזען, אויף וואס א מאַארי איז פעהיג.

— איך פערשטעה אייך ניט, פראָפעסאר, האט ליידי העלענא געזאגט. איך האב אויך געלערנט געאגראַפיע און ווייס, אז די ענגלענדער האבען געגרינדעט קאלאָניען און גרויסע שטעדט אין ניי זעעלאנד. זאָ פיעל איך ווייס, האבען די ענגלענדער בעזעצט אלע פונקטען אין ניי זעעלאנד.

— געוויס! האט דער פראפעסאר געענטפערט. איך לייקען ניט, אז די ענגלענדער האבען איינגעטהיילט ניי זעעלאנד אין 9 גרויסע פראווינצען: אקלענד, טאראנאקי, וועלינגטאָן און האַוקס־ביי אויף דער נאָרד אינזעל און נעלסאָן, מאַרל־באָראָ, קאנטערבורי, אָטאַגאָ און סויטה־לענד אויף דער זיד אינזעל. איך ווייס, אז אין 1868 זיינען אין ניי זעעלאנד שוין געווען 184 טויזענד 364 איירָאָפעאישע איינוואוינער. איך ווייס, אז אין ניי זעעלאנד זיינען שוין דא גרויסע שטעדט מיט שולען, מיט באנקען, מיט בריקען, מיט האָספיטעלער, מיט צייטונגען און מיט אלע נייע פערבעסערונגען פון דער ענגלישען ציוויליזאציאָן. איך קען אייך אויס־רעכענען, וויא פיעל איינוואוינער עס געפינען זיך אין יעדער שטאדט. איך קען אייך נאך ווייטער זאגען, אז אין היינטיגעס יאהר, אין 1865 האט מען פעראנ־שטאַלטעט א גרויסע אויסשטעלונג, א וועלט אויסשטעלונג אין דער שטאדט אק־לענד — און דאך פיהרען די מאַארי בעשטענדיג קריעג מיט די ענגלענדער.

— וואס רעדט איהר, פראָפעסאָר? האט ליידי העלענא געפרעגט. וויא איז דאס מעגליך צו מאכען א וועלט אויסשטעלונג אין דער צייט, וואס מען פיהרט קריעג מיט די איינוואוינער פון׳ם לאנד? — דאס קען ניט זיין!

— די ענגלענדער קימערן זיך זעהר וועניג וועגען קריעג, האט דער פראָ־פעסאר געענטפערט רוהיג. דער קריעג געהט זיך זיין וועג און די אויסשטעלונג געהט זיך איהר וועג. אין איין זייט שלאָגט מען זיך און אין דער אנדערער זייט שטעלט מען אוים די פראדוקטען פון דער גאנצער וועלט. ביי די ענגלענדער איז דאס קיין נייעס ניט. זיי מאכען אייזענבאהנען אונטערן פייער פון די מאַארי. ווען מען האט געבויט די דרורי אייזענבאהן און די מירי — מירי אייזענבאהן, זיינען די ארבייטער געגאנגען בעוואפענט מיט ביקסען, האבען געלעגט די רעלסען און האבען געשאָסען אויף די מאַארים. — די ענגלענדער זיינען שוין דערצו געוואהנט און עס הארט זיי ניט. אין דער מיט פון׳ם קריעג מאכט מען אן אויסשטעלונג. איינס מיט׳ן אנדערן געהער זיך ניט אן.

— אלזא, וואס הערט זיך עפעס פון׳ם קריעג? האט פארראגוט געפרעגט.

— מיינע פריינדע, האט דער פראָפעסער געענטפערט, מיר זיינען שוין זעהר לאנג פון איירָאפּא. איך ווייס ניט, וואס אין ניי זעעלאנד איז פארגעקומען אין דער צייט פון אונזער רייזע. איך קען אייך נור דערצעהלען, וואס עס איז געשעהן אײדער מיר זיינען ארויסגעפאהרען פון איירָאפּא.

— ווען האט זיך אנגעהויבען דער קריעג? האט מערי גראנט געפרעגט.

— ווים דיא ענגלענדער האבען אפגענומען ניי זעעלאנד האט דער קריעג נים אויפגעהערט. קוים האבען דיא מאָארי געזעהן, אז עס קומען אן קאלאָניסטען פֿון אייראפא און בעזעצען זיך אויף זייער לאנד, האבען זיי אנגעהויבען צו פֿיהרען קריעג מיט דיא קאלאניסטען. עס האט זיך אנגעהויבען א קריעג פֿאר זייער אונאבהענגיגקייט, וועלכער דויערט נאך ביז אויף היינטיגען טאג.

וויא ווילד דיא מאָארים זיינען, האבען זיי דאך פֿערשטאַנען זיך צו פֿעראייניגען און צו בילדען א מין לאנד־ליגע. דער צוועק פֿון דיעזער ליגע איז, אז קיינער פֿון זיי זאל נים פֿערקויפֿען קיין לאנד צו דיא פֿרעמדע. אין דעם בריעף, וואס דיא קעניגין וויקטאָריאַ האט זיי געשריעבען אין 1840, האט זיא אויסדריקליך געזאגט, אז זיא וועט זייער לאנד ביי זיי נים צונעהמען. דיא ענגלענדער האבען עס אויך געהאלטען, אבער נור לפנים, נור צום שיין. זיי פֿלעגען פֿערנאַרען א ווילדען הויפטלינג, פֿלעגען איהם אנשיכורן און פֿלעגען איהם הייסען מאבען א צייכען אויף א בויגען פאפיער. דער ווילדער פֿלעגט שיכורערהייט מאכען דעם צייכען און נים וויסען, וואס פֿאר א זינן דאס פאפיער האט. — דעם אנדערן טאג פֿלעגט מען ביי איהם צו נעהמען דאס לאנד און ווייזען איהם א פֿערקויפֿם שיין. ער אליין האט עס פֿערקויפֿט און האט אונטערגעשריעבען דעם קאָנטראַקט.

דיא לאנד־ליגע האט עס געוואלט פֿערהיטען און האט ערקלערט, אז אזעלכע קאנטראַקטען האבען קיין ווערטה נים. יעדער פֿערקויפֿס קאָנטראַקט מוז זיין אונטערשריעבען פֿון עטליכע הויפטלינגע. זיא האט אויך געוואוסט, וויא אזוי זיך צו שיצען און וויא אזוי זיך צו פֿערטהיידיגען.

אין 1860 האט דיא ענגלישע רעגיערונג אפגעקויפֿט פֿון א ווילדען זעקס הונדערט אַקער לאנד נים וויים פֿון דער שטאדט ניו־פלימוטה אין דער פראָווינץ טאַראַנאַקי. ווען דיא ענגלישע בעאמטע — כורווייער, פעלדמעסטער — זיינען געקומען אפמעסטען דאס לאנד, האט דער הויפטלינג קינגי פראטעסטירט און ערקלערט, אז דער פערקויפֿס קאָנטראקט איז נים גילטיג, וויל קיינער פֿון דיא ווילדע טאר קיין לאנד נים פֿערקויפֿען צו דיא ווייסע מענשען.

דיא רעגיערונג האט געשיקט סאלדאטען און האט געוואלט אפנעהמען דאס לאנד מיט געוואַלד. דער הויפטלינג קינגי האט צונויפגערופֿען זיינע קריעגער און האט אויסגעבויט א בעפֿעסטיגטען לאַגער אויף דיא זעקס הונדערט אַקער לאנד, וועלכע דיא רעגיערונג האט געקויפֿט. אזוי האט זיך אנגעהויבען דער שרעקליכער קריעג, וועלכער דויערט נאך ביז היינט.

איהר זייט אלע ענגלענדער, האט דער פראפֿעסאָר ווייטער געזאגט מיט א שמייכעל, און עס וועט אייך געוויס פֿערדריעסען, ווען איך וועל אייך זאגען, אז נים שטענדיג האבען דיא ענגלענדער געזיעגט. עס זיינען פֿאָרגעקומען פֿעלע וואו דיא ווילדע האבען זיי אזוי געשלאָגען, אז זיי האבען זיך געשעהמט אויסצוזאגען. דיא ווילדע האבען גאנצע באטאליאָנען ענגלישע סאלדאטען געפאנגען גענומען.

וויא פיעל זיינען דען דא ווילדע אין ניי זעעלאנד? האט לידי העלענא געפרעגט.

— אמאל זיינען זיי געוועזן א צאהלרייכעס פאלק, האט דער פראפעסאר געענטפערט. ווען דער קאפיטאן קוק איז צום ערשטען מאל געקומען קיין ניי זעעלאנד, האט ער געפונען פיעלע גרויסע דערפער. ער האט ניט געקענט זאגען גענוי, וויא פיעל איינוואינער זיינען דאמאלס געוועזן, ער האט נור אונגעפעהר בערעכענט, אז זיי האבען געדארפט זיין אן ערך פון א האלבע מיליאן. אין 1845 האט דיא ענגלישע רעגיערונג געמאכט א צענזוס, אדער פאלקסצעהלונג און האט איבערגעצעהלט נור צוויי הונדערט טויזענד. מיר ווייסען פאר געוויס, אז דיא ווילדע האבען יעצט אן ארמעע פון דרייסיג טויזענד מאן. פאר אזעלכע אינזלען איז דאס א שטארקע ארמעע.

— קען דען ענגלאנד ניט שיקען א שטארקערע ארמעע אהין און בעזיעגען דיא ווילדע? האט ראבערט גראנט געפרעגט.

— דוא האסט געוויס רעכט, מיין קינד, האט דער פראפעסאר געענטפערט. דוא ווייסט אבער ניט, אז ענגלאנד האט זעהר פיעל לענדער און זעהר וועניג סאלדאטען. ענגלאנד פיהרט בעשטענדיג קריעג, אמאל אין איינע פון איהרע לענדער און קאלאניען און אמאל אין דיא אנדערע. ענגלאנד קען ניט אוועק שיקען א גרויסע ארמעע מיט אמאל. אויסער דעם איז ניט אזוי לייכט צו פיהרען א קריעג מיט דיא מאארי. זיי פיהרען ניט א קריעג, וויא אין אייראפא, וואו צוויי ארמעען קומען זיך צונויף, שלאגען זיך און ווער עס שלאגט בעסער, דער געווינט. — דיא ווילדע פיהרען אן אנדער ארט קריעג. זיי צוטהיילען זיך אויף קליינע באנדען, לויערן אויפן פיינד און ווען זיי געפינען, אז ער איז שוואכער פון זיי, פאלען זיי אויף איהם אן.

בעזאנדערס אויסגעצייכענט האט זיך איין הויפטלינג פון דיא מאארי מיט'ן נאמען ווילליאם טהאמפסאן. ער איז געוועזן אין ענגלאנד און האט אנגענומען אן ענגלישען נאמען. ער איז ווירקליך א טיכטיגער גענעראל און דיא ענגלענדער האבען פאר איהם מורא.

איין מאל האט דער ענגלישער גענעראל קאמעראן ארומגערינגעלט איהם מיט זיין ווילדע ארמעע אין זיינע א פעסטונג. דיא מאארי זיינען מעהר ניט געוועזן, וויא טויזענד מאן. ענגלענדער זיינען געוועזן מעהר אלס דריי טויזענד. דער ענגלישער גענעראל איז געוועזן זיכער, אז ער האט איהם שוין אין דיא הענד און ער האט שוין געזיעגט. קוים וועט ער נעהמען געפאנגען ווילליאם טהאמפסאן, וועט זיך שוין ענדיגען דער קריעג.

דעם אנדערן טאג האט ער געפונען דיא טויערן פון דער פעסטונג אפען — דיא מאארי זיינען פערשוואונדען. זיי זיינען ביי נאכט ארויסגעגאנגען דורך א געהיימען וועג אונטער דער ערד.

גענעראל קאמעראן איז צוגאר געלונגען שפעטער אפצונעמען דאס גאנצע

לאַנד פֿון דיא וואַיקאַטאָס, ער האט אבער איין מאַאָרי דארט ניט געפֿונען. אלע זיינען אנטלאָפֿען ווייטער, טיעפֿער אין לאנד.

— אלזא, האט זיך דאך דער קריעג שוין געענדיגט? האט קאפּיטאן פֿאר־ראגוט געפֿרעגט.

— דאס קען איך אייך ניט זאגען, האט דער פּראָפֿעסאר געענטפֿערט. ווען איך בין אַרויסגעפֿאהרען פֿון פּאַריז, האב איך געלעזען דיא לעצטע נאַבריכטען, אז איינִיגע שטעמע (שבטים) האבען זיך אונטערגעגעבען און דיא ענגלישע רעגיערונג האט זיי געלאָזען דריי פֿערטעל פֿון זייער לאַנד. — איין פֿערטעל האט זיך זיך צוגענומען. ווען מיר זיינען געוועזן אין אויסטראליען, האב איך געלעזען אין א צייטונג, אז ווילליאַם טהאמפּסאָן וויל זיך אויך אונטערגעבען. מען קען אבער ניט גלויבען דיא ענגלישע צייטונגען אין אזא פֿאַל. מיר האבען דאך שוין געהערט, וויא אזוי מען לערנט געאָגראַפֿיע אין אויסטראַליען. מיר ווייסען דאך שוין, אז דיא קעניגין וויקטאָריאַ האט איינגעזעצט אין אמעריקא א פּרעזידענט מיט׳ן נאמען אברהם לינקאָלן און אין פּעטערבורג האט זיא א גובערנאטאָר מיט׳ן נאמען לאָרד אלעקסאנדער דער צווייטער. — וויא קען מען גלויבען אזעלכע צייטונגען?

— פֿון וואנען ווייסט איהר אבער אייערע נאַבריכטען, גרויסער פּראָפֿעסאָר? האט געפֿרעגט דער מאַיאָר מיט שפּאָט.

— פֿון׳ם פֿראַנצויזישען קאנסול אין אקלענד, האט דער פּראָפֿעסאָר געענטפֿערט רוהיג.

— אלזאָ, וויא דענקט איהר פּראָפֿעסאר? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט. געדויערט נאך דער קריעג צווישען דיא ענגלענדער און דיא מאַאָרי?

— איך קען ניט זאגען פֿאר געוויס. איך מיין אבער, אז ער געדויערט נאך.

— געפֿינען מיר זיך ערגעץ ניט ווייט פֿון׳ם אָרט, וואו דער קריעג ווערט געפֿיהרט.

— צום אונגליק, האט אונז דיא „מאקאַריאַ" פֿערפֿיהרט גראַדע אין דער געגענד, וואו עס געפֿינען זיך דיא ארמעען פֿון דיא מאַאָרי. ווען מיר זאלען געהן צוקומען מיט איינִיגע מייל ווייטער קיין זידען (דרום זייט) וואלטען מיר געזעהן, וויא דער פֿלאַג פֿון דיא מאַאָרי וועהט הויך אין דער לופֿט.

— וויא עס ווייזט אויס, מוזען מיר זעהן צו געהן קיין נאָרדען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. אין נאָרדען האבען דיא ענגלענדער שוין אפּגערייניגט דאס לאנד פֿון דיא מאַאָרי.

— געוויס, מיר מוזען זעהן, וויא אַם שנעלסטען אויסצוּווייכען דיא מאַאָרי. ווען ניט דער רעגען, וואלט איך ניט געוואלט בלייבען אין דיעזער געגענד קיין האַלבע שטונדע.

— מעגליך, אז מיר וועלען אנטרעפֿען אן אבטהיילונג פֿון דער ענגלישער ארמעע, האט לארד גלענארוואן געזאגט. דאן זיינען מיר געראַטעוועט.

— אלעס איז מעגליך, האט דער פּראָפעסאָר געענטפערט. איך ווינש עס געהיים.

אונטערדעסען איז געווארען שפּעט. דער רעגען האט נאך אלץ געגאסען. עס איז געבליעבען, אז מען זאל אויסשטעלען א שטרענגע וואַך. צוויי מענשען זאלען שטענדיג ארומגעהן ארום זייער לאַגער. די איבעריגע זאלען זיך לעגען שלאָפען.

9טעס קאַפּיטעל.

אויף דער רייזע קיין אַקלענד.

די נאַכט איז פאַראיבער רוהיג און שטיל. פאַרטאָג האט דער רעגען אויפגעהערט. קוים איז ליכטיג געווארען אין דרויסען, זיינען אונזערע רייזענדע שוין אלע אויפגעשטאַנען און האבען זיך פאַרבערייטעט אין וועג אריין. מען האט האט פערפאַקט די זאַכען, וואס מען האט מיטגעבראַכט פון דער „מאקאַריא" אין קליינע פּעקלעך און יעדער האט גענומען א פּעקעל. זאָגאר ראבערט גראנט האט געמוזט טראגען א פּעקעל אויף די פּלייצעס.

דער פּראָפעסאָר האט אויסגעשפּרייט די לאנד קאַרטע, וועלכע ער האט געבראכט מיט זיך אין אויסטראליען און האט אנגעהויבען צו רעכענען, וויא ווייט זיי זיינען פון אַקלענד. ער האט אויסגערעכענט, אז זיי זיינען אכציג ענגלישע מייל ווייט פון אַקלענד. ווען זיי זאלען געהן צו צעהן מייל א טאג, קענען זיי אין אכט טאג אנקומען קיין אַקלענד. ער האט ווייטער אויסגערעכענט, אז זיי זאלען געהן מיט'ן ברעג נור פופציג מייל, דאַן וועלען זיי קומען צו א טייך. ווען זיי געהן אריבער דעם טייך אין דעם אָרט, וואס ער האט אנגעוויעזען, קענען זיי איינשפּארען א שטיק וועג.

— איך וועל אייך שוין ווייזען דעם וועג, האט ער געזאגט און האט צונויפגעקייקעלט זיין לאנד קאַרטע.

ער האט גענומען אויף די פּלייצעס דאס פּעקעל, וועלכעס מען האט אנגעגרייט פון זיינעטוועגען און די קליינע פּאַרטיע האט זיך געלאזט אין וועג אריין.

דער וועג איז געווען רעכט אנגענעהם. מען איז געגאַנגען ביים ברעג פון מעער און מען האט אפט געזעהן פערשיעדענע פיש און מעער טהיערע, וועלכע האבען זיך לוסטיג געשפּיעלט ביים ברעג. זיי האבען זיך ניט דערשראָקען, ווען אונזערע רייזענדע זיינען צוגעקומען צו זיי, א בעווייז, אז מענשען קומען אהין זעהר זעלטען.

דער פּראָפעסאָר און ראבערט גראנט פלעגען זיך אפּשטעלען בעטראַכטען די דאָזיגע טהיערע. קאַפּיטאַן פאַרראגוט האט זיי געוואָרנט און געבעטען, אז זיי זאָלען בעסער געהן וואס אם שנעלסטען, עס האט אבער גאר ניט געהאָלפען. קוים האט זיך געוויעזען א פיש אדער א זעע הונד Seal האבען זיי זיך געמוזט אפּשטעלען און זיי פאַרטראַכטען.

איין מאל האבען זיי דערזעהן עטליכע זעע לעווען, אדער זעע עלעפאנטען — אויך א סארט זעע הינד, אבער גאנץ גרויס און זעהט אויס אביסעל אנדערש, וויא א זעע הונד — דא האט שוין ניט געהאלפען קיין רעדען און קיין בעטען. דער פראפעסאר און ראבערט גראנט האבען זיך אניעדער געזעצט אויף א שטיין און האבען רוהיג בעטראכט דיא זעע לעווען.

— זעהט נור, פראפעסאר, זיי עסען שטיינער! האט ראבערט גראנט אויס־געשריען.

עס איז ווירקליך אזוי געווען. איינינע פון דיא זעע לעווען זיינען ארויסגע־קראכען אויפ'ן ברעג, האבען אויסגעזוכט גלאטע, קיילעכדיגע שטיינער און האבען זיי איינגעשלונגען. ראבערט גראנט איז געווען אויסער זיך. ער האט זיך אויף קיין פאל ניט געקענט ערקלערן, וויא אזוי א לעבעדיגע זאך קען עסען שטיינער.

— עס איז אזוי, מיין קינד, האט דער פראפעסאר ערקלערט.. זיי עסען אבער ניט דיא שטיינער, זיי פערשלינגען זיי נור.

— דאס פערשטעה איך ניט, פראפעסאר, האט ראבערט זיך געוואונדערט. וואס הייסט, זיי פערשלינגען דיא שטיינער און עסען זיי ניט?

— דיא זעע לעווען נעהרען זיך פון פיש, האט דער פראפעסאר דערקלערט. זיי זוכען אויס זייער שפייז גאנץ טיעף אין מעער. אום זיי זאלען זיך קענען שנע־לער אראפלאזען אין מעער, שלינגען זיי איין שטיינער, זייער קערפער זאל ווערן שווערער. ווייסט דוא דען ניט, אז מען לאדעט אמאל אן א שיף מיט זאמד?

— פארוואס טהוט מען עס? דאס שיף מוז האבען איהר באללאסט, א שווערע מאסע, וועלכע זאל זיא האלטען פעסט אין וואסער. דיא זעע לעווען טהוען דאס זעלבע. זיי לאדען זיך אן מיט א באללאסט. ווען זיי וועלען אנחאפען גענוג פיש אויף מיטאג, וועלען זיי ארויסשווימען אויפ'ן לאנד און וועלען אויסשפייען דיא שטיינער.

מיט פיעל מיה, האט לארד גלענארוואן אפגעריסען דעם פראפעסאר פון דיעזער סצענע.

אום צוועלף אוהר האט מען זיך אפגעשטעלט צו עסען מיטאג און זיך אביסעל אויסצורוהען. דער מאטראז מילרעד האט אנגעזאמעלט ביים ברעג אויסטערן און אלבינעט האט געמאכט פון זיי א פארטרעפליכען מיטאג. אום איינס אוהר האט לארד גלענארוואן געהייסען ווייטער געהן. מען איז געגאנגען ביז פינף אוהר. יעצט האבען זיי געמוזט אוועקגעהן פון'ם ברעג. א גרויסער בארג מיט אונגעהייערע שטיינער האט זיך אריינגעלאזען גלייך אין מעער. מען האט געמוזט ארומגעהן דעם בארג.

עס איז געבליעבען, זיי זאלען דא נעכטיגען און מארגען אין דער פריה ארומגעהן דעם בארג. מען האט ווידער אויסגעשטעלט וואכען. קיין פייער האבען זיי ניט געוואלט מאכען. דיא ווילדע קענען נאך דערזעהן פון דערווייטען דעם רויך און אויף זיי אנפאלען.

דיא נאַכט איז פאַראיבער גאַנץ שטיל און רוהיג. ווען אונזערע רייזענדע זיינען אויפגעשטאַנען אין דערפריה פריש און געקרעפטיגט, האבען זיי זיך גע־רעכענט אזוי ווייט זיכער, אז דער פראָפעסאָר האט געזאגט:

— ווען מיר וועלען נאך היינטיגען טאג ניט טרעפען דיא מאַאָרי, קענען מיר זיך רעכענען פאר גערעטעט. וויא עס ווייזט אוים, זיינען זיי ניטא אין דיעזער געגענד.

מען האט זיך געלאָזט ווייטער אין וועג. דאס מאל זיינען זיי געגאנגען דורך קליינע בוימלעך — בוש. דער וועג איז שוין געווען פיעל שווערער. דענאך זיינען אלע געגאנגען מוטהיג און מונטער. דער פראָפעסאָר האט זיך יעצט צוגע־קוקט צו יעדעס ביימעלע און צו יעדען פויגעל. ער האט געוואוסט, אז אין ניי זעעלאנד זיינען דאָ וואונדערבאַרע פויגעל. ער האט זיך געפרעהט, וויא א קליין קינד, ווען ער האט דערזעהן א „ט ו א י" און האט אויסגערופען איין מאל נאכן אנדערן

— ט ו א י! ט ו א י!

— וואס איז מיט אייך, פראָפעסאָר? האט דער מאַיאָר געפרעגט. וואס שרייט איהר אזוי?

— דער ט ו א י איז א זאָנדערבאַרער פויגעל, האט דער פראָפעסאָר ער־קלערט. אין ווינטער ווערט ער אזוי פעט, אז ער קען זיך ניט ריהרען. ער רייסט אליין אויף זיין ברוסט מיט זיין שנאָבעל, אום דאס פעט זאל ארויסרינען. דאס מאכט איהם לייכטער. — דאס איז געוויס זאָנדערבאַר.

— זאָנדערבאַר? האט דער מאַיאָר געלאַכט. עס איז גאר ניט זאָנדערבאַר — עס איז א ליגען!

דער פראָפעסאָר האט זיך געפיהלט בעליידיגט און האט געוואָלט לויפען אין וואַלד, שיעסען א ט ו א י און ווייזען דעם מאַיאָר דיא צייכענס, וואס דער פויגעל האט אויף דער ברוסט. לארד גלענערוואַן האט איהם מיט געוואַלט צוריק געהאלטען.

דערפאַר האט איהם גאט בעשערט אן אנדערע איבערראַשונג, מיט וועלכע ער איז געווען זעהר צופריעדען. ראבערט פלעגט ארומשפרינגען, וויא א יונגער האָז און פלעגט זוכען צווישען דיא בוימלעך. באלד האט מען דערהערט זיין געשריי.

— פראָפעסאָר! קומט גור אהער, פראָפעסאָר!

דער פראָפעסאָר איז באלד צוגעלאָפען צו דעם אָרט, וואו ראבערט איז געשטאַנען, און האט דערזעהן א פויגעל, וועלכער האט איהם ווירקליך איבער־ראַשט. — דאס איז געווען דער ויגעל, וועלכען דיא ניי זעעלענדער רופען „קיווי". איינע פון דיא זעלטענסטע בעשעפענישען אין דער וועלט. ער איז א פויגעל, ווייל ער געהט אויף צוויי פיס. ער האט אבער קיינע פליגעל און קיין עק, וויא א פויגעל. זיין קערפער איז בעדעקט מיט ווייסע פעדערן. זיי זיינען אבער אזוי דין און אזוי פיין, אז זיי זיינען עהנליך צו האר. דיעזער פויגעל איז אזוי זעלטען, אז

פיעלע זאָאָלאָגישע מוזעען וואָלטען געצאַהלט צעהנער טויזענדער דאָלאַר פאַר אזא פאַר פױגעל. זײט דיא װײסע מענשען זײנען צוגעקומען צו ניי זעעלאַנד איז ער געוואָרען נאָך זעלטענער. עס איז איהם זעהר לײכט צו פאַנגען, ווייל ער קען ניט פליהען און ווער עס דערזעהט איהם, דער טױטעט איהם.

דאס איז איינער פון דיא סאָרטען פױגעל, וועלכע שטאַרבען אויס. אין א קורצע צייט וועט ניט בלייבען פון זיי ניט איינער.

דער פראָפעסאָר האט זיך נאכגעיאָגט נאָך איינעם פון דיזע פױגעל און האט איהם געחאַפּט. ער האט איהם באַלד געבונדען דיא פיס און האט איהם געטראָגען מיט זיך. ער האט זיך שוין פאָרגעשטעלט, אז דיא פאַריזער געאָגראַפישע געזעלשאַפט וועט איהם געבען איהר גרויסע גאָלדענע מעדאַלע, ווען ער וועט קומען קיין פאַריז און וועט איהר שענקען א לעבעדיגען „ק י ו י.“ —

דער טאָג איז פאַראיבער. עס איז שוין געווען באַלד נאַכט. מען האט זיך געדאַרפט זוכען א נאַכט לאַגער.

— איך האָף, אז נור נאָך היינטיגע נאַכט וועלען מיר מוזען נעכטיגען אין וואַלד, האט קאַפּיטאַן פאַרראַגוט געזאגט. מיר זײנען איינגעגאַנגען אין דיא צוויי טאָג אן ערך פון דרייסיג מייל. מיר דאַרפען שוין באַלד אנקומען אין א געגענד, וואו עס וואוינען ענגלישע קאָלאָניסטען.

— מיר דאַכט, אז איהר האט אונז געזאגט, אז דאָ ערגעץ געפינט זיך א דאָרף? האט לאָרד גלענאַרוואַן געפרעגט דעם פראָפעסאָר.

— אין דער לאַנדקאַרטע, וועלכע איך האב געבראַכט פון אויסטראַליען, איז פערצייכענט, אז דאָ לעבען טייך, געפינט זיך א דאָרף פון דיא מאַאָרי, האט דער פראָפעסאָר געענטפערט.

— אלזאָ, לאָמיר בעסער צוגעהן נאָך אביסעל און צוקומען צום דאָרף, האט לאָרד גלענאַרוואַן געזאגט. איך האב מיטלייד מיט דיא דאַמען. זיי דאַרפען זיך אויסרוהען.

— וואס רעדט איהר, מילאָרד? דאס איז דאָך א דאָרף פון ווילדע מענשען, פון דיא מאַאָרי?

— מיר זײנען דאָך ניט ווייט פון אָקלענד. דיא מאַאָרי, וועלכע וואוינען דאָ, זײנען שוין געווים ציוויליזירט און מיר האבען פאַר זיי ניט וואס מורא צו האבען.

— ניין, מילאָרד! האט דער פראָפעסאָר געזאגט ערנסט. דאָרט, וואו עס געפינען זיך דיא מאַאָרי, דאָרט וויל איך ניט זיין. איך ווייס ניט, וואס עס הערט זיך וועגען דעם קריעג, איך ווייס ניט, אויב דיא מאַאָרי פון דיזען דאָרף האבען זיך אונטערגעגעבען אדער נאָך ניט. — איך וועל בעסער שלאָפען צעהן נעכט אין וואַלד, איידער איין נאַכט אונטער איין דאַך מיט א ציוויליזירטען מאַאָרי.— לאָמיר בעסער נעכטיגען דיזע נאַכט אין דרויסען. מאָרגען וועלען מיר אנקומען צו אן ענגליש דאָרף — דרורי, דאָרט וועלען מיט שוין שלאָפען וויא מענשען.

אלע האבען געשטימט מיט'ן פראָפעסאָר. זיי האבען אלע זעהר מורא געהאט

פאר דיא מאַארי. עס איז געבליעבען, זיי זאלען נאך געהן אביסעל, ביז זיי װעלען צוקומען צו אן אָרט, וואו צוויי טייכען גיעסען זיך צונויף. דארט וועלען זיי אי־בערנעכטיגען. גאנץ פריה וועלען זיי אריבערגעהן דעם טייך וואי פאַ· דאן זיינען זיי שוין צווישען דיא ענגלישע קאלאָניען און זיי וועלען געפינען מיטעל, וויא צו קומען קיין אקלענד.

עס איז ניט געוועזן פיעל וואס צו עסען. זיי האבען מורא געהאט צו מאכען א פייער. מען האט אפגעגעסען, וואס מען האט געהאט, און מען האט זיך גע־לעגט שלאפען.

10טעס קאפיטעל.

ביי דיא ווילדע מענשען.

דיא נאַכט איז געוועזן רוהיג און שטיל. געגען צוויי אודער פאר טאָג האט ווילסאן און פאררארגוט, וועלכע זיינען געשטאַנען ביז אהער אויף דער וואַך, אויפ־געוועקט דעם פראפעסאר און אלבינעט, זיי זאלען זיך שטעלען אויף דער וואַך. זיי האבען גענומען זייערע ביקסען און האבען זיך געשטעלט פאר'ן לאַגער. דער פראפעסאר האט זיך באלד פערטיעפט אין זיינע געדאַנקען איבער דיא געאגראַ־פיע פון ניי זעעלאנד. אלבינעט איז געווים געוועזן א גוטער פראוויאַנט מייסטער, אבער זעהר א שלעכטער סאלדאט און האט זעהר ווענינ פערשטאַנען דיא עדעלע קונסט צו שטעהן אויף דער וואַך.

זיי האבען ניט געוואוסט, פון וואַנען עס איז געקומען; זיי האבען ניט גע־קענט ערקלערן, וויא אזוי עס איז געשעהן. פלוצלונג, וויא דורך א צויבער זיינען זיי געלעגען געבונדען. אין דער זעלבער צייט האבען אנדערע הענד געבונדען לארד גלענארוואן, קאפיטאן פאררארגוט און אלע איבעריגע. — פון שרייען, רע־דען, בעטען, דראהען האט ניט געקענט זיין קיין רעדע. אייזענשטאַרקע הענד האבען געבונדען יעדען בעזונדער, האבען איהם אוועקגעשלעפט צום וואַסער און אריינגעוואָרפען אין א גרויסעם באָאָט אדער וויא עס הייסט אויף דער שפראַכע פון דיא ווילדע, קאַנאָע.

עס איז אלעס געטהאן געווארען אזוי שנעל און אזוי געשיקט, אז איידער אונזערע רייזענדע האבען זיך אומגעקוקט, זיינען זיי אלע געלעגען געבונדען גאַנץ נאָהענט איינער לעבען אנדערן אויפ'ן באדען פון דעם קאַנאָע. אין דער ערשטער צייט זיינען זיי געוועזן אזוי איבערראַשט און אזוי דערשראָקען, אז קיי־נער פון זיי האט קיין ווארט ניט געקענט ארויסרעדען. צו ביסלעכוויים אבער זיינען זיי געקומען צו זיך און האבען זיך אנגעהויבען אומצוקוקען, וואו זיי זיינען.

עס איז טאג געווארען און זיי האבען געקענט זעהן, וואו זיי געפינען זיך און אין וואס פאר א געזעלשאַפט זיי געפינען זיך. ערשט יעצט האבען זיי גע־זעהן, אז זיי געפינען זיך אין דיא הענד פון דיא מאַארי. אין דער מיט פון דער קאַנאָע איז געשטאַנען א הויכער שטאַרקער מאַן און האט קאָמאַנדירט דיא אנ־דערע, וועלכע האבען געראדערט. — דאס איז געוועזן א הויפטלינג, דער קאפיטאַן פון דיא מאַארי.

ער איז געווען מאַטואירט. — אויף זיין געזיכט זיינען געווען אויסגעשניטענע זעווּיסע פאַסען און צייכענס, וויא מען זעהט אמאָל אויף דיא הענד פון מאַטראָזען.

דיא ווילדע אין אנדערע לענדער לאזען זיך טאַטואירען פון שעהנהייט וועגען. זיי געפינען, אז א טאַטואירטער קערפּער איז שעהנער, אלס איין ניט טאַטואירטער. ביי דיא מאַארי אבער איז עס אן עהרע. אין ציוויליזירטע לענדער טראָגען דיא אָפיציערען געווּיסע צייכענס, וואס ווייזען, ווער זיי זיינען, וויא עפּאָלעטען, שטערנס אויפן קראַגען און דערגלייכען. דיא ווילדע אין ניי זעעלאַנד מאַכען דיעזע צייכענס אויפן שטערן און אויפן געזיכט. וואס פאַר א העכערן ראַנג (טשין) דער מאַארי האט, אלץ מעהר צייכענס האט ער אויף זיין געזיכט.

דאס טאַטואירען קומט אן ניט אזוי לייכט. עס איז זעהר א שמערצליכע אפעראַציאָן. נאכן טאַטואירען ליעגט דער שטאַרקסטער מענש קראַנק א טאג אדער צוויי. אין דיא לענדער, וואו מען קען שוין דעם געברויך פון אייזען, בענוצט מען צום טאַטואירען א שאַרפען אייזערנעם אינסטרומענט. אין דיא לענדער, וואו מען וויים נאך ניט דעם געברויך פון אייזען, בעדיענט מען זיך מיט א שאַרפען שטיין אדער מיט אינסטרומענטען פון ביינער פון חיות. מען מאַכט לעכעלעך אין קערפּער אין, ווען דאס בלוט געהט נאך, בעשמיערט מען זיי מיטן גרינעם זאַפט פון געווּיסע גראָזען און דיא לעכעלעך אדער דיא איינשניטע בלייבען אויף אייביג געפאַרבט מיט א גרינער, בלויער אדער רויטער פאַרב.

דער הויפּטלינג פון דיא מאַארי, וועלכער האט קאָמאַנדירט דאס קאַנאָע, אין וועלכע אונזערע רייזענדע זיינען געלעגען געבונדען, האט געהאט פינף ברייטע רויטע פאַסען איינגעקאַרבט אין זיין שטערן, א בעוויז, אז ער איז א גרויסער מאַן.

ווען לארד גלענאַרוואן איז געקומען צו זיך, האט ער געזאגט שטילערהייט צו זיינע קאמעראַדען, אז זיי זאלען זיך פערהאַלטען רוהיג און קאַלט־בלוטיג. דיא ווילדע מענשען זיינען נאַטור קינדער. זיי זיינען, וויא דיא ווילדע טהיערע. שטעהט מען רוהיג און מען קוקט זיי גלייך אין דיא אויגען, דערשרעקען זיי זיך און בעקומען רעספּעקט פאר זייער געגנער. הויבט מען אבער אָן צו אנטלויפען אדער ווייזט מען זיי נור א צייכען, אז מען האט מורא, ווערן זיי מוטהיג, יאָגען זיך נאך און בעהאַנדלען זייער געגנער זעהר שלעכט.

אלע האבען געפאָלגט זיין ראַטה. זיי האבען זאָגאַר אנגעהויבען צו שפּאַסען מיט דיא ווילדע און זיי אויסגעפרעגט, ווער זיי זיינען און וויא זיי הייסען. דיא ווילדע האבען געקענט עטליכע ווערטער ענגליש און האבען געוואלט אָרבערשרעקען דיא ווייסע מענשען.

— ווייסט איהר, אין וועמעס הענד איהר געפינט זיך? האט איין מאַארי זיי געזאגט — איהר זייט געפאַנגען ביים הויפּטלינג קאַאי־קומו!

קיינער האט ניט פערשטאַנען, וואס דאס הייסט. נור דער פּראָפעסאָר וועלכער איז געווען גוט בעקאַנט מיט דער געשיכטע פון'ם קריעג צווישען דיא ענגלענדער און דיא מאַארי, האט געוואוסט, ווער קאַאי־קומו איז. ער האט עס ערקלערט לארד גלענאַרוואן אויף פראַנצויזיש.

קאַאי־קומו איז דער ליעטענאַנט פֿון׳ם גענעראל וויליאַם טאמפּסאן. זיין נאמען ווייזט, וואס ער איז. קאַאי־קומו הייסט: איך עס דיא ביינער פֿון מיינע פֿיינד. ער איז איינער פֿון דיא שרעקליכסטע און ווילדעסטע אנפֿיהרער פֿון דיא מאַאָרי. ער האַסט דיא ענגלענדער און ווען ער קריעגט נור איינעם, פֿרעסט ער איהם באלד אויף מיט דיא ביינער.

דיעזע נאכריכט איז ניט געוועזן אזוי פֿרעהליך. עס וואלט זיי געווארען נאך מעהר ניט פֿרעהליך, ווען זיי וואלטען געוואוסט דיא גאנצע וואהרהייט.

עס איז ניט לאנג פֿאָרגעקומען א שלאַכט צווישען דיא ענגלענדער און דיא מאַאָרי. דיא ענגלענדער האבען געזיעגט און האבען גענומען זעהר פֿיעל מאַאָרי געפֿאנגען. דעם גענעראַל קאַאי־קומו איז עס געלונגען צו אנטלויפֿען מיט א טהייל פֿון זיינע קריעגער. ער איז יעצט געגאנגען ווייט אין לאנד צוזאַמען אלע איבעריגע שטעמע (שבטים) און מיט זיי אנפֿאַלען מיט אמאָל אויף דיא ענגלענדער. זיי האבען אויפֿגעשלאָגען זייער לאגער אין דיא בוימלעך (בוש) ניט ווייט פֿון׳ם אָרט, וואו לארד גלענארוואן מיט זיין פארטיע האבען גענעכטיגט. דיא מאַאָרי האבען געזעהן, וויא דיא רייזענדע זיינען געקומען מיעד און האבען זיך געמאַכט א נאכט לאגער. זיי זיינען געוועזן זעהר פֿאָרזיכטיג, האבען קיין ליאַרם ניט געמאַכט און ערשט פֿארטאָג האבען זיי ארומגערינגעלט אונזערע רייזענדע און האבען זיי אויסגעבונדען איינציגווייס, וויא דיא שעפסען.

דערפֿון אבער האבען אונזערע רייזענדע דערווייל ניט געוואוסט. זיי האַבען זיך געמאכט הארץ און האבען געוויעזען דיא ווילדע, אז זיי הערן זיי ניט און קימערן זיך גאר ניט, וואס זיי זיינען געפֿאַנגען. לארד גלענארוואן האט גע־פֿאַסט מוטה און האט געפֿרעגט דעם הויפטלינג קאַאי־קומו:

— וואוהין פֿאהרען מיר, קאפיטאַן?

קאַאי־קומו האט אויף איהם געוואָרפֿען א קאַלטען בליק און האט ניט גע־ענטפֿערט.

— וואס ווילסט דוא טהאן מיט אונז, קאפיטאן? האט לארד גלענארוואן ווייטער געפֿרעגט גאנץ רוהיג.

א בליץ פֿון האַס און צאָרן האט געפֿונקעלט אין קאַאי־קומו׳ס אויגען.

— דיא ענגלענדער האבען אונזערע געפֿאַנגענע. ווען איהר האט עפּעס א ווערטה און אייער פֿאלק וועט וועלען אויסבייטען אייך פֿאר אונזערע געפֿאַנגענע, וועלען מיר אייך אויסבייטען; ווען איהר האט פֿאר זיי קיין ווערטה ניט און זיי וועלען ניט וועלען אייך אויסבייטען, וועלען מיר אייך אויפֿעסען.

דאס איז געוועזן א גאַנץ קלאָרע און דייטליכע אנטווארט. לארד גלענאר־וואן האט געזעהן, אז דער מאַאָרי הויפטלינג רעדט ענגליש. אלזאָ, מוז מען רע־דען מיט זיינע קאמעראַדען אנאנדערע שפּראַכע. ער האט אנגעהויבען צו רעדען מיט זיי פֿראנצויזיש.

— דיא אַנטווארט פֿון׳ם ווילדען גיט מיר האָפֿנונג, האט ער געזאגט. וויא איך פֿערשטעהע, געפֿינט זיך א גרויסער מאן פֿון דיא מאַאָרי געפֿאַנגען ביי דיא

ענגלענדער. זיי ווילען איהם אויסלעזען. ווען מיין פריינד, דער גובערנאטאָר פון אקלענד, וועט נור געוואהר ווערן, אז איך בין געפאַנגען ביי דיא מאַארי, וועט ער געוויס טהאן אלעס מעגליכע אום מיך צו בעפרייען. מיר האבען אלזאָ נאך האפנונג זיך צו רעטען.

דער פראפעסאָר האט זיך באלד אין גאַנצען בערוהיגט און האט געבעטען דעם הויפטלינג, ער זאל איהם אפבינדען דיא הענד און איהם ערלויבען צו בעטראַכטען זיין לאנדקאַרטע. ער האט געוואלט זעהן, וואוהין מען פיהרט זיי.

קאַאי-קומו האט זיך ערשט צוגעקוקט צום פראפעסאָרס געזיכט מיט זיינע גרויסע בלויע ברילען און האט א שמייכעל געטהאן. דאס געזיכט איז איהם אויסגעקומען זעהר קאָמיש. ער האט ניט געוואוסט, וואס א לאנדקאַרטע איז און איז געווען נייגיעריג צו זעהן, וואס דער וויסער מענש וועט טהאן, ווען ער וועט איהם אפבינדען דיא הענד. ער האט געהייסען איינעם פון זיינע קריעגער, ער זאל איהם אפבינדען דיא הענד, דערפאר אבער זאל ער איהם נאך פעסטער צרבינדען דיא פיס צום קאַנאָע.

דער פראָפעסאר האט גאנץ רוהיג צושפרייט זיין לאנדקארטע און האט בעטראכט, וויא דער טייך וואַיקאַטאָ, אויף וועלכען זיי זיינען יעצט געפאָהרען, דרעהט זיך, וויא א שלאַנג, צווישען זיינע הויכע ברעגעס. דער וואַיקאַטאָ איז דער גרעסטער טייך אויף דער נארד אינזעל פון ניי זעעלאנד. ער איז הייליג ביי דיא מאַארי. קיין אייראפעער האט איהם נאך ניט אויסגעפארשט אין גאנצען. דיא מאַארי לאזען קיינעם ניט צו צום אויבערשטען טהייל פון איהם, וואו ער הייבט זיך אן.

קאַאי-קומו האט נייגיעריג צוגעקוקט, וויא דער פראפעסאר בעטראכט דיא לאנדקארטע. ער האט פערשטאנען, אז דאס איז ניט קיין געוועהנליכער מענש און האט אנגעהויבען צו האבען פאר איהם רעספעקט. מעגליך, אז ער האט איינגעזעהן, אז דער דארער לייב פאגאַנעלס איז ניט אזוי געשמאק און דער געבראַטענס, וואס ער וועט מאכען פון איהם, וועט ניט טויגען. אלענפאלס האט ער געפונען, אז דיזען מענשען דארף מען בעהאנדלען א ביסעל בעסער, וויא דיא אנדערע.

— וויא שנעל געהט אונזער קאַנאָע? האט דער פראפעסאר געפרעגט קאַפיטאַן פאררראגוט אויף פראנצייזיש.

— זא וויים איך קען אויסרעכנען, געהט עס אן ערך פון דריי מייל אין א שטונדע, האט פאַררראגוט געענטפערט. אבער צו וואס פרעגט איהר עס?

— איך האב געהערט, וויא דיא ווילדע האבען עטליכע מאל ארויסגעזאגט דאס ווארט „טאַאופאָ“. דאָס איז דער נאמען פון א גרויסען זעע (אָזיערא) טיעף אין לאנד. מיר ווייזט אויס, אז מען פיהרט אונז אהין. נאך מיין רעכנונג וועלען מיר ערשט אין פיער טאג ארום אנקומען קיין „טאַאופאָ“.

— וואס ווערט דערפון, וואס מיר ווייסען, אין וויפיעל טעג מיר וועלען אנקומען אהין, האט דער מאיאר געזאגט בייז. וואו זיינען בעסער דיא ענגלענדער?

— ווייא עס ווייזט אויס, האט זיך דער קריעג אויסגעבראכען אין דעם וואָגע־ דארט ערגעץ שטעהן געווים דיא ענגלישע רעגימענטער און מען פיהרט אונז אהין אום אונז אויסצובייטען אויף דיא געפאנגענע מאַרי.

— הלואי זאלט איהר אמת זאגען! האט ליידי העלענא זיך אפגערופען.

לארד גלענארוואן האט געזעהן, אז קאַאי־קומו לאזט פון זיי קיין אויג ניט אראפ. ער האט דאהער געגעבען א צייכען, אז מען זאל שווייגען. ער האט גע־וואוסט, אז דיא ווילדע מענשען זיינען גרויסע מימיקער. זיי פערשטעהן אלעס אויפ'ן ווינק. זיי קענען לעזען יעדען אויסדרוק פון'ם געזיכט, יעדע בעוועגונג פון דיא אויגען און יעדע מינע, וואס דער מענש מאכט.

אלע האבען געקוקט אויף ביידע זייטען פון'ם טייך. זיי זיינען פארבייגע־פאהרען אייניגע דערפער פון דיא מאַרי. דיא דערפער אבער זיינען געוועזען לע־דיג. דיא איינוואוינער זיינען אנטלאפען. איבעראל האט מען געקענט זעהן דיא שפורען פון'ם שרעקליכען קריעג. הייזער זיינען געוועזען פערברענט און צערשטערט. פעלדער — צוטראטען און פערניכטעט. איבעראל איז געוועזען שטיל און רוהיג. נור אייניגע פייגעל האבען זיך געוויעזען אויף דיא ביימער. נור זיי זיינען געוועזען צופריעדען מיט'ן קריעג. פאר זיי איז יעצט געוועזען אלעס פריי.

אום צוועלף אוהר האט קאַאי־קומו געהייסען בלייבען שטעהן לעבען א ברעג. עס איז געוועזען מיטאג צייט. דיא געפאנגענע האט ער געהייסען געבען וייער פראוויאנט. מען האט זיי אפגעבונדען דיא הענד און מען האט זיי געלאזען עסען זייער מיטאג. דיא מאַרי האבען געגעסען זייערע אייגענע שפייזען. זיי האבען ניט אנגעריהרט דאס עסען פון דיא אייראפעער.

נאכ'ן עסען האט מען זיך א ביסעל אויסגערוהט און דאן איז מען ווייטער געפאהרען. נעגען אבענד איז מען געבליעבען שטעהן. קאַאי־קומו האט געהייסען זיינע געפאנגענע ארויסגעהן. מען האט זיי אפגעבונדען דיא פיס, דערפאַר אבער האט מען זיי געבונדען דיא הענד. דיא דאמען האט מען געלאזען גאנץ פריי. מען האט געמאכט א לאגער אויף דיא נאכט. א שטארקע וואך איז ארומגעגאנ־גען דיא גאנצע נאכט און האט זיי אפגעהיט.

לארד גלענארוואן און קאפיטאן פארראגוט האבען צוואר געמאַכט פלענער, ווייא צו אנטלויפען, עס איז אבער געוועזען ניט אזוי לייכט צו אנטלויפען פון קאַאי־קומו'ס הענד. דער פראפעסאר האט ערקלערט, אז עס לוינט גאר ניט צו אנטלוי־פען. דיא געגענד איז זיי ניט בעקאנט. דיא מאַרי זיינען געשיקט און וועלען זיי אויסכאַפען איינציג ווייס. עס איז גלייכער צו ווארטען. דיא ענגלישע רעגיערונג וועט זיי געווים אויסלעזען. בעזאנדערס, ווען קאַאי־קומו האט זיי אליין געזאגט, אז ווען זיי האבען נור א ווערטה ביי דיא ענגלענדער, וועט ער זיי אויסבייטען נעגען דיא געפאנגענע פון דיא מאַרי.

דעם אנדערן טאג האט מען זיי אויפגעוועקט גאנץ פריה און מען האט זיי געהייסען ארייננעהן אין קאַנאָע. מען איז געפאהרען זעהר שנעל. קאַאי־קומו האט זיך געאיילט.

אום צעהן אוהר איז אנגעקומען זיי ענטגעגען אנאנדער קאַנאָע, אויף וועלכע עס זיינען געזעסען צעהן מאַאָרי. דאָס זיינען געווים געווען גרויסע מענער, ווייל זיי האבען זיך געגריסט נור מִיט קאַאי־קומו. יעצט זיינען ביידע קאַנאָעס געפאהרען צוזאַמען. עס איז געווען דייטליך, אז דיא קריעגער פון דער צווייטער קאַנאָע קומען ערשט פון אַ שלאכט מיט דיא ענגלענדער. זייערע קליידער זיינען געווען צוריסען, זייערע געזיכטער און זייערע הענד זיינען געווען שווארץ פון פולווער און ביי אייניגע איז געראנען בלוט פון דיא וואונדען, וועלכע זיי האבען בעקומען אין דער שלאכט.

זיי זיינען געזעסען אין זייער קאַנאָע בייז און שטילשווייגענד. אויף דיא אייראפּעער האבען זיי זיך גאר ניט אומגעקוקט. וויא עס ווייזט אוים האבען דיא ענגלענדער געזיעגט און דיא מאַאָרי זיינען זיך צולאפען איבער פעלדער און וועלדער און האבען צוריסען זייערע קליידער אין דעם „בוש“.

געגען מיטאג האבען זיך אנגעהויבען צו ווייזען הויכע בערג. דער טייך איז יעצט געווען איינגעשלאסען צווישען הויכע ברעגעס, איז געווען אין דיעזען ארט זעהר טיעף און איז געפלאסען זעהר שנעל. דיא קרעפטיגע הענד פון דיא מאַאָרי האבען געארבייט זעהר שווער אום צו פיהרען דעם קאַנאָע ארויף וואַסער.

געגען אבענד איז מען ווידער געבליעבען שטעהן אויף נאַכטלעגער. עס איז פון ערגעץ אנגעקומען א הויפטלינג, וועלכער האט געהאט דעם זעלבען ראַנג (טשין) וואס קאַאי־קומו. ביידע הויפטלינגע האבען זיך געגריסט נאך דער נייעס־טער ניי זעעלענדישער מאדע. אונזערע רייזענדע האבען געוואוסט, אז צוויי בעקאנטע מענשען בעגעגענען זיך, גיט איינער דעם אנדערן דיא האנד. דאס איז דיא אייראפּעאישע מאדע. אין ניי זעעלאנד אבער, ווען צוויי מאַאָרי בעגעגענען זיך, רייבען זיי זייערע נעזער איינער אן דעם אנדערן. דאס איז דער גרעסטער אויסדרוק פון העפליכקייט.

אונזערע רייזענדע האבען עס צוגעזעהן גלייכגילטיג. עס איז זיי יעצט ניט געלעגען אין זינען זיך צוצוקוקען צו דיא מאדעס אין ניי זעעלאנד, ראבערט גראנט אבער האט זיך ניט געקענט איינהאלטען און האט אנגעהויבען צו לאַכען.

— וואס לאכסט דוא ראבערט? האט איהם דער פראָפעסאר געפרעגט מיט א פארוואורף. איז דען ניט דיא נאז אזא עדעלעס גליעד פון'ם מענשליכען קערפער וויא דיא האנד?

דיעזע נאכט האט מען זיי נאָך שטרענגער בעוואכט, וויא דיא פאריגע נאכט. דער פראָפעסאר האט דערפון געדרונגען, אז דיא ענגלענדער האבען גענומען נאך מעהר מאַאָרים געפאנגען און מען היט זיי אפּ אום זיי צו פערבייטען געגען דיא געפאנגענע מאַאָרים. אלזא, קען מען האפען, אז מען וועט זיי באַלד בעפרייען.

דעם אנדערן טאג האט מען זיי ווייטער ארייגעטריעבען אין קאַנאָע און מען איז ווייטער געפאהרען. דאס מאל איז דיא רייזע געווען לעבעדיגער. אלע מאל זיינען צוגעקומען נייע מאַאָרים אין זייערע קאַנאָעס. עס איז

געוועז דייטליך, אז זיי זיינען אויך אנטלאָפען פאר דיא ענגלענדער. אָפט האט מען זיי געהערט זינגען א ליעד. דער פראָפעסאָר האט ערקלערט, אז זיי זינגען זייער פ י ה ע, א פאטריאטישעס ליעד, וויא אין אייראפא דיא מארסאליעזע. מיט דיעזעס ליעד פייערן זיי אויף דיא קריעגער און בעגייסטערן זיי אין קאמפף געגען דיא אייראָפּעער. נאך יעדער פערז פון'ם ליעד שלאגען זיי זיך אין הארצען, אז עס קלינגט וויא א פויק.

געגען פיער אוהר פאר נאכט זיינען זיי דורכגעפאהרען איינע פון דיא זעלטענסטע געגענדען ניט נור אין ניי זעעלאנד, זאנדערן אין דער גאנצער וועלט. פוןביידע זייטען טייך האבען געשפריצט פאָנטאַנען פון הייסע וואסער אדער הייסען דאמפף. איינעע ברונען זיינען, דאכט זיך, געוועזען גאנץ רוהיג, קוים אבער האט מען אין זיי אריינגעווארפען א שטיינדעל, האבען זיי אנגעהויבען צו שפריצען מיט הייסעס וואסער אדער מיט הייסע בלאטע. אזעלכע ברונען הייסען „גייזער“ און געפינען זיך נור נאך אין איין ארט אין דער וועלט און צוואר אויף דער אינזעל א י ס ל אַ נ ד, וועלכעס געהערט צו דענעמאַרק. אין איסלאנד אבער זיינען דא נור עטליכע „גייזער“, דא, אין ניי זעעלאנד פארנעהמען זיי א גאנצע שטרעקע לאנד פון שעהנע עטליכע מייל. — לאז נור איינער אריינשטעקען א שטעקען אין דער ערד און עס וועט באלד ארויסשפריצען הייסע וואסער אדער דאמפף.

אין דער לופט האט מען געהערט א שטאַרקען גערוך פון שוועפל. דיא מאַאָרי האט דיעזער גערוך גאר ניט געהאַרט, אונזערע רייזענדע אבער האבען שרעקליך געליטען. זיי זיינען שיער ניט דערשטיקט געווארען פון דעם שווערן גערוך.

וויא שווער דער גערוך איז געוועזען, האט דער פראָפעסאָר ניט געקענט ארָאפּלאָזען קיין אויג פון דיעזער ווילדער, אבער זאָנדערבארער סצענע. אין הונדערטער ערטער זיינען ארויס פון דער ערד זיילען מיט וואַסער אדער מיט דאַמפף. דיא ערד איןביידע זייטען פון'ם טייך איז געוועזען רויט, א בעווייז, אז אין דער ערד איז דא פיעל אייזען.

אין דעמזעלבען אָרט איז דאָ א וואַסער־פאַל. דאס גאַנצע וואסער פון'ם טייך וואַיקאַטאַ פאַלט אראָפּ פון שטיינער עטליכע פוס דיא הויך. דער פראָפעסאָר האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען. ער האט גערעכענט, אז דיא מאַאָרי וועלען ארויסגעהן אויפ'ן ברעג און וועלען איבערטראָגען דיא קאַנאָעס ביז איבערן וואַסער־פאַל. — וויא קען מען אבער געהן אויפ'ן ברעג, וואו דיא ערד איז אזוי הייס?

וויא גרויס איז דאהער געוועזען זיינע איבערראַשונג, ווען ער האט געזעהן, אז דיא מאַאָרי פאהרען גלייך אין וואַסער־פאַל! דער טייך האט גערוישט און געקאָכט אין דיעזען אָרט, א זייל פון ווייסען שוים איז געשטאַנען אין דעם אָרט, וואו דאס וואַסער איז אראָפּגעפאַלען פון דיא שטיינער. דיא מאַאָרי האבען זיך ניט דערשראָקען און האבען געפיהרט זייער קאַנאָע גלייך אין זייל פון שוים.

— וויא פֿיעל קראַפֿט, וויא פֿיעל געשיקטליכקייט מוז א מענש האבען אום דורכצופֿיהרען א באָאט מיט מענשען דורך אזא געפֿעהרליכען אָרט! האט דער פּראָפֿעסאָר זיך אפּגערופֿען. — רעספּעקט פֿאר דיא מאַארי!

אלע איבעריגע האבען געשוויגען, נור ראבערט גראנט האט זיך ניט גע־קענט איינהאלטען און האט געפֿרעגט דעם פּראָפֿעסאר, וויא הייסט דיעזע וואונ־דערבאַרע געגענד?

— מיר האבען געזעהן נור א גאנץ קליינעם טהייל פֿון דיעזער געגענד, האט דער פּראָפֿעסאָר געענטפֿערט. — דארט וויטער געפֿינט זיך א גרויסער זעע (אָזיערא) מיט׳ן נאמען ראָטאָרוא. ארום און ארום דיעזען זעע געפֿינען זיך דיעזע וואונדערבאַרע „גייזער" און נאַטירליכע שפּרינגברונען. עס פֿליעסען אריין אין דיעזען זעע גאנצע טייכען פֿון זיעדענדעס וואסער. דיא געגענד איז נאך ניט גע־נוג אויסגעפֿאָרשט, ווייל דיא מאַארי לאזען אהער ניט צו קיין אייראָפּעער. וויא עס ווייזט אוים, איז דיעזע געגענד ביי זיי הייליג, אזוי וויא דיא געגענד ארום דער שטאדט באַקו, אין רוסלאַנד, איז אמאל געווען הייליג ביי דיא פּערזער. אין דער געגענד ארום באַקו געפֿינען זיך גרובען מיט פּעטראָלעאום (קעראָסין) ווען מען פֿלעגט אביסעל גראָבען אין דער ערד און צו לעגען א ברענענדיג ליכט, פֿלעגט זיך דער קעראָסין אנצינדען. דיא פּערזער האבען אמאל געדיענט צום פֿייער און האבען געמיינט, אז אין יענער געגענד וואָינט זייער גאָט. דיא מאַארי גלויבען אויך, אז אין דיעזער געגענד וואינט א גאט און האלטען דיעזע געגענד פֿאר הייליג.

דיא רייזע איז יעצט געגאנגען שנעלער. דיא מאַארי האבען גערודערט מיט קראַפֿט און מיט מעהר מוטה. זיי האבען געפֿיהלט, אז זיי זיינען שוין ניט ווייט פֿון דערהיים. דענאך האבען אונזערע רייזענגדע געמוזט צוברענגען נאך א נאַכט אין דרויסען. ערשט דעם אנדערן טאג אין דערפֿריה איז זייער קאַנאָע צוגעקומען צו א גרויסען זעע (אָזיעראָ).

— דאס איז דער זעע טאַאופּאָ, האט דער פּראָפֿעסאָר געזאָגט און האט זיך צוגעקוקט צו זיין לאַנדקאַרטע. דא איז דאס הויפּט קווארטיר פֿון דיא מאַארי.

און ווירקליך, באלד זיינען אנגעקומען הונדערטער קאַנאָעס בעזעצט מיט מענשען און האבען געגריסט קאַאי־קומו. ווען מען איז צוגעקומען צום לאַנד, האבען אונזערע רייזענדע דערזעהן, וויא אויף אן אלטעס הויז האט געוועהט הויך אין דער לופֿט א רויטער פֿלאַג מיט א שווארצען שטערן אין דער מיט. — דאס איז געוועזן דער פֿלאַג פֿון דיא מאַארי.

11טעס קאַפּיטעל.

דיא געפֿאַנגענע.

דער טאַאופּאָ זעע איז איינער פֿון דיא וואונדערבאַרסטע ערשיינונגען אין דער נאַטור. ער איז 25 מייל דיא לענג און 20 מייל דיא ברייט. וויא טיעף ער איז, קען מען ניט וויסען. וויא פֿיעל מאל מען האט איהם געמאָסטען, האט מען

קיין מאל ניט געקענט דערגרייכען דעם גרונד. ארום איהם געפינען זיך הויכע בערג, וועלכע זיינען בעדעקט מיט וועלדער. צווישען דיא בערג געפינען זיך טיעפע טהאלען, אין וועלכע דיא ערד און דאס וואסער קאָכען און זיעדען, וויא אין א קעסעל. אין ערטער גיעסען זיך אריין גאנצע טייכען פון הייסעס וואסער ארער הייסע שוועפעל אין זעע טאַאופאָ. אין דיעזע ערטער שטעהט איבערן זעע א וואָלקען פון דאמפף.

ניט וויט פון'ם זעע געפינט זיך א פייער שפייענדיגער באַרג, דער וואול־קאַן טאָנגאַרירא. ער רוהט קיין מאל ניט. טאג און נאַכט ווארפט ער פון זיך פייער און רויך. ביי נאַכט בעלייכטעט ער דעם גאַנצען זעע מיט זיינע רויטע פלאַמען. דיא איינוואינער האבען אן אומזיסטיגע בעלייכטונג. עס געפינען זיך נאך בערג אין יענער געגענד.

וואלט דער פראָפעסאר געווען אויפגעלעגט, וואלט ער געקענט דערצעהלען פיעלע שעהנע מעשות פון יענער געגענד. ער וואלט געקענט דערצעהלען דיא געשיכטען, וועלכע דיא מאָארי דערצעהלען פון דיעזע בערג. מיר ווילען דאָ ברענגען איין געשיכטע אום צו ווייזען דעם כאראַקטער און דיא פאַנטאַזיע פון דיא מאָארי.

אמאל זיינען דיא צוויי בערג, דער וואולקאַן טאַנגאַרירא און דער באַרג טאַראַנאַקי, געווען גוטע פריינד און האבען געוואוינט צוזאמען רוהיג און פריעד־ליך. זיי האבען זיך אבער צוקריעגט איבער א פרוי, וועלכע זיי האבעןביידע געליעבט. דער טאָנגאַרירא איז א היץ קאָפּ — ער שפייט בעשטענדיג מיט פייער. ער איז געווארען בייז און האט אנגעהויבען צו וואַרפען שטיקער פייער אויף זיין פריינד. טאַראַנאַקי איז א שטילער באַרג. ער איז אנטלאָפען פון איהם ביז צום ברעג פון'ם מעער. פון דאַמאָלס אָן וואינט ער אליין און וויל זיך ניט איבערבע־טען מיט'ן בייזען טאָנגאַרירא.

דער פראָפעסאָר וואלט געקענט דערצעהלען נאך פיעלע אזעלכע געשיכטען און פאלקסערצעהלונגען פון דיא מאָארי. ער איז אבער יעצט געווען ניט אויפ־געלעגט צו דערצעהלען געשיכטען און זיינע קאמעראַדען איז ניט געווען דער קאָפּ דאביי צו הערען געשיכטען פון דיא מאָארי. זיי האבען זיך ארומגעקוקט טרויעריג אין אלע זייטען; זיי האבען געקוקט צו דיא בערג, פיעללייכט וועט פון דארט ערגעץ קומען זייער הילף.

דער פראָפעסאר האט געזעהן אויף זיין לאנדקאַרטע, אז אויף א באַרג, אין דעם אָרט, וואו דער טייך פאַלט אריין אין זעע טאַאופאָ, דארף זיין א הויז און א קירכע פון דיא ענגלישע מיסיאָנערן. ער האט יעצט געזוכט מיט דיא אויגען דיעזעס הויז און דיעזע קירכע. ער האט אבער קיין שפור פון זיי ניט געזעהן. דער קריעג האט צערשטערט דאס הויז און פערברענט דיא קירכע. וואו זיינען אהינגעקומען דיא מיסיאָנערן? — ווער קען עס וויסען? ווער וועט זיי זאגען?

קאַאי־קומו האט זיי ניט געלאזען לאנג טראַכטען. ער האט עפעס גערעדט מיט דיא מענשען, וואס זיינען איהם ענטגעגען געקומען און האט געהייסען זיינע

מאַטראָזען פאהרען ווייטער אין זעע טאַאופאָ. זיי זיינען געפאהרען גענען א שטורע אין זעע און זיינען געקומען צו א קליינער בוכטע. דארט איז זיין קאַנאָע געבליעבען שטעהן און דיא געפאַנגענע זיינען ארויסגעגאנגען אויפ'ן ברעג.

זיי זיינען געווען יעצט אין א גרויס פעלד, וועלכעס איז געווען בעוואַקסען מיט א וואונדערבארעס גראָז. דיא ווילדע רופען עס „האַראַקעקע“, די געלערנטע רופען עס „פאָרמיום“. פון דיעזעס גראָז מאכען דיא מאַאָרי פלאקס, פון וועלכען זיי שפינען פעדים און פלעכטען זיך אויס קליידער. פון וועבען און א וועבשטוהל וויסען זיי נאך ניט — זיי פלעכטען אויס זייערע קליידער פון גאנץ גראבע פעדים, וויא ביי אונז דינע שטריקלעך, פון'ם פלאַקס, וועלכעס זיי מאכען פון'ם פאָרמיום.

פון דיא בלומען פון'ם „פאָרמיום“ מאכען דיא מאַאָרי זעהר א גוטען האָניג. פון דיא וואָרצלען ציעהען זיי ארויס א סאָרט וואַקס. דיא בלעטער, ווען זיי זיינען פריש, ניצען זיי אלס פאַפיער. מען שרייבט אויף זיי מיט א שאַרפען ביין אָדער מיט א נאָל; ווען זיי זיינען טרוקען, מאַכט מען פון זיי פלאַקס, שטריק און נעצען צו חאַפען פיש.

דאס איז איינע פון דיא זעלטענסטע גראָזען אין דער וועלט. אין ניי זעעלאנד וואַקסט עס ווילד און בעדעקט גאנצע שטרעקען פון הונדערטער מייל.

אונזערע רייזענדע האט מען יעצט געפיהרט דורך א פעלד פון „פארמיום“ אין אנאנדער צייט וואלט דער פראָפעסאר און ראבערט גראנט זיך געווען צוגעקוקט צו דיעזעס זאנדערבאַרעס גראָז, יעצט אבער איז עס געווען אונמעגליך שטארקע מאַאָרי'ס האבען זיי ארומגערינגעלט און זיי גוט בעוואַכט. מען האט זיי ניט געלאָזען בלייבען שטעהן אויף איין מינוט. ענדליך האט מען זיי צוגעפיהרט צו קאַאי-קומו'ס פעסטונג אדער „פאַה“.

דיא פעסטונג איז געשטאַנען אויף א בערגעל. אונטען ארום בערגעל איז געווען א צוים פון שטאַרקע שפיציגע קלעצער אריינגעשלאגען אין דער ערד. העכער אויבען איז געווען א צוים פון געפלאָכטענע דינע שטעקעלעך, פון וועלכע מען מאכט ביי אונז קערב. ארום זיי איז געווען אנגעשאָטען א גאנצע וואַנד פון ערד. אין דיעזער וואַנד זיינען געווען געמאכט לעכער, פון וועלכע מען האט געקענט שיעסען אויפ'ן פיינד. ווען דער פיינד האט געשאָסען, זיינען זיינע קוגעלן אריין אין דער ערדענער וואנד און האבען ניט געשאדעט.

אין דער פעסטונג איז געשטאַנען קאַאי-קומו'ס הויז און פערציג ביז פופציג אנדערע הייזער. דאס איז א פעסטונג ביי דיא מאַאָרי. אין דער צייט פון קריעג בעהאלטען זיך דיא איינוואוינער אין דער פעסטונג.

ווען מען האט צו געפיהרט אונזערע רייזענדע צו דער פעסטונג און זיי האבען זיך ארומגעקוקט, האבען זיי אונגערן א ציטער געטהאן. אויפ'ן שפיץ פון יעדען קלאָץ אין צוים האט געשטעקט דער קאפ פון א מענשען. איינינע זיינען געווען שוין לאנג טויט. עס זיינען געבליעבען פון זיי נור דיא ביינער. אנדערע אבער זיינען געווען נאך פריש און בעדעקט מיט פלייש.

— וויא פּיעל קעפּ פון ענגלענדער טריקענען זיך דאָ אויף דיזע קלעצער? האט יעדער פון אונזערע רייזענדע ביי זיך געטראַכט.

דער אנבליק איז געווען א שרעקליכער, אבשייליכער און אונערטרעגלי־כער. ליידי העלענא און מערי גראנט האבען עס ניט געקענט זעהן. זיי האבען אראָפּגעלאָזען דיא אויגען צו דער ערד. דער פּראָפעסאָר האט זיך צוגעקוקט צו דיא קעפּ און האט געזעהן, אז אלע, זאָגאָר דיא גאַנץ פרישע, זיינען אהן אויגען. דיא אויגען זיינען ארויסגענומען. ער האט געוואוסט, אז דיא מאָאָרי האלטען עס פאר הייליג אויפצועסען דיא אויגען פון זייערע פיינד אדער פון זייערע גע־פאַנגענע.

זאָנדערבאַר! זא לאנג דער פּראָפעסאָר האט נור גערעדט פון דיא מאָאָרי, האט ער פאר זיי געצימערט; יעצט אבער, ווען ער איז געווען אין זייערע הענד, איז ער געווארען גלייכגילטיג און האט געקוקט אויף דיא אויסגעהאנגענע קעפּ, גלייך וויא זיי וואָלטען געווען שטיינער. ער האט געלעזען זעהר פיעל איבער דיא מאָאָרי און זייערע זיטען (מנהגים) און האט זיך יעצט געוואלט איבערצייגען, אויב דיא בעשרייבונגען, וואס ער האט געלעזען, זיינען ריכטיג.

ער האט געוואוסט, אז ווען דיא מאָאָרי נעהמען געפאַנגען א גרויסען מאַן און עסען איהם אויף, רייכערן זיי זיין קאפּ, ביז ער ווערט האַרט, וויא א שטיין, און ברוין, וויא א װאורשט. דאַן שטעקען זיי איהם אן אויף א שפיז אין דער הויך אלס צייכען פון זייער זיעג. ער האט געפונען עטליכע אזעלכע קעפּ אויפ־געשטעקט אין קאַאי־קומוס פעסטונג.

ווען מען האט אריינגעפיהרט אונזערע געפאַנגענע אינעווייניג אין פעסטונג האבען זיי ארומגערינגעלט א גרויסע מענגע פרויען און קינדער, וועלכע האבען געשריען, געשאָלטען און זיי געשימפּפט און געזידעלט. זיי האבן געשימפּפט אויף זייער שפּראַך, וועלכע אונזערע רייזענדע האבן ניט פערשטאַנען, פון צייט צו צייט אבער פלעגען זיי ארויסזאגען א פאר ענגלישע ווערטער, פון וועלכע ביי אונזער ע רייזענדע איז פערקיהלט געווארען דאס בלוט אין דיא אדערן. — זיי האבען גע־וויזען אויף ליידי העלענא, מערי גראנט און ראבערט גראנט, אז זיי זאל מען באלד אויפעסען.

זיי האבען זיך אבער ניט בעגניגט דער מיט אליין און האבען אנגעהויבען צו צו־קומען נעהענטער צו זיי, צו שלאגען זיי, צו רייסען זייערע קליידער און צו בעטאַפּען זיי, אויב זיי זיינען פעט. לארד גלענארוואן האט ענדליך ניט געקענט אויסהאלטען, וואס מען בעליידיגט דיא דאמען. ער האט זיך געווענדעט צו קאַאי־קומו און האט איהם געזאָגט:

— נעהם זיי אוועק פון דאַנען!

קאַאי־קומו האט אויף איהם געווארפען א בייזען בליק און האט קיין ווארט ניט געענטפערט. ער האט א מאַך געטהאן מיט'ן האנד און דיא מענגע פרויען און קינדער האבען אפּגעטרעטען פון דיא געפאַנגענע. באלד האבען אנגעהויבען זיך צונויפצוקומען עלטערע מענשען צו קאַאי־קומו. אלע זיינען געווען ביי־

פינסטער און טרויעריג. עס איז געווען דייטליך, אז די מאָארי האבען פערלאָרען דעם קריעג, אז מען האט זיי געשלאגען אומעדום און פערטריעבען פון אלע זייערע פעסטונגען. מעגליך, אז זיי זיינען זיך יעצט צונויפגעקומען האלטען א קריעגסראַטה און בעשליעסען, וואס זיי זאלען ווייטער טהאָן.

אלע האבען זיך געווענדעט צו קאַאי-קומו און האבען איהם עפעס געפרעגט. ווען קאַאי-קומו האט געענטפערט, האבען פיעלע זיך אנגעהויבען צו רייסען ביי די האָר און צו שניידען זייערע האלב נאַקעטע לייבער מיט שאַרפע שטיינער אדער מיט ביינער פון מענשען און טהיערע, ביז דאס בלוט האט זיך געגאָסען פון זיי טייכען וויים.

דער ווילדער קען אנדערש ניט אויסדריקען זיינע ליידען אלס דורך געוויסע צייכענס. ער רייסט זיך די האָר, ער שניידעט זיך דאס לייב, ער לעגט זיך ארויף אַש אויפ'ן קאפ און פיהרט זיך אויף, ווי א וואהנזיניגער.

שפעטער זיינען אונזערע רייזענדע געוואהר געווארען, אז פון צווי הונדערט און פופציג קריעגער, וועלכע זיינען ארויסגעגאנגען מיט קאַאי-קומו פון זיין פאַה אין קריעג אריין, זיינען נור פופציג געקומען צוריק. די איבעריגע זיינען ענטוועדער געפאַלען אין קריעג אדער די ענגלענדער האבען זיי געפאַנגען. דאס איז געווען די אורזאַכע, וואס קאַאי-קומו האט בעהאנדעלט אזוי גוט אונזערע רייזענדע. ער האט געהאָפט, ער זאל פאר זיי קריעגען פיעלע פון זיינע קריעגער, וועלכע זיינען געווען געפאַנגען ביי די ענגלענדער.

דער אויסדרוק פון טרויער פון די מאָארי איז געווארען אלע מאל גרעסער און פערצווייפעלטער, וואס ווייטער קאַאי-קומו האט גערעדט און דערצעהלט. ביי די מאָארי זיינען די ביינער פון זייערע עלטערן הייליג. דאס פלייש איז גאר נישט, מען מעג עס זאגאַר אויפעסען, די ביינער אבער זיינען הייליג. די ביינער פון יעדער פאמיליע מוזען ליעגען צוזאַמען אין זייער פאמיליע בעגרעבניס פלאַץ. ווען עס שטארבט ביי זיי איינער, רייניגט מען אפ דאס פלייש פון'ם קערפער און מען שטעלט צונויף די ביינער. מען קראצט זיי אפ, מען פאלירט זיי, מען לאקירט זיי אפ און מען שטעלט זיי אויף אין א ניעדעריגעם הויז, וועלכעס הייסט ביי זיי „אודופאַ“, אדער דאס **עהרען הויז**. ארום דיעזעם הויז שטעלט מען אויף הילצערנע סטאַטועס פון די פערשטאָרבענע. זיי זיינען אזעלכע געשיקטע שניצער, אז איינינע הילצערנע בילדער זיינען זעהר עהנליך צו דעם פערשטאָרבענעם.

ווען איינער איז געשטאָרבען ערגעץ ווייט און מען קען זיינע ביינער ניט ברענגען צו דעם „אודופאַ“, איז עס א גרויס אונגליק פאר דער פאמיליע פון'ם טויטען. זיין פלאַץ אין דעם „אודופא“ וועט בלייבען לעדיג. קיין גרעסערעס אונגליק קען שוין ניט זיין.

מען קען זיך יעצט פארשטעלען, ווי גרויס עס איז געווען זייער טרויער, ווען זיי האבען געהערט פון קאַאי-קומו, אז זייערע פעטער, זייערע ברידער אדער זייערע זיהן זיינען געפאלען ערגעץ גאַנץ ווייט, אין דעם לאַנד, וואו די ענגלענדער

הערשען. דארטען וועלען זיי דיא הינד צורייסען און זיי וועלען בלייבען ליגען אין דיא וועלדער און אין דיא פעלדער.

וואס מעהר קאאי־קומו האט דערצעהלט, אלץ העכער האבען דיא פרויען און דיא קינדער געוויינט און זיך געריסען. זיי זיינעןווירקליך געווען וואהנזיניג און האבען זיך יעדעס מאל צוגעלאזען צו אונזערע רייזענדע.

קאאי־קומו אליין האט אנגעהויבען מורא צו האבען, אז דיא ווילדע מענגע זאל ניט צורייסען זיינע געפאנגענע אויף שטיקער, אזוי ווילד זיינען זיי געווארען, בעזאנדערס דיא פרויען און דיא עלטערע קינדער. ער האט זיי דאהער גענומען און האט זיי אוועקגעפיהרט אויף א העכער ארט אין זיין פאה. דיעזער ארט איז געווען הייליג. דארט פלעגען זיי אפהאלטען דיא צערעמאניען פון זייער רעלי־גיאן. אהין האבען דיא פרויען און דיא קינדער ניט געטארט קומען.

דאס איז געווען א בערגעל, אויף וועלכען עס איז געשטאנען א שטוב מיט א גאנץ הויכען דאך, — זייער טעמפעל, אדער בעט הויז, אדער וויא דיא מאארי רופען עס „ווארעאטוא“. דארט וואינען זייערע פריעסטער. דארט לערנען זיי דעם פאלק, אז עס זיינען דא דריי געטער: א פאטער, א זוהן און א הייליגער פויגעל. דיעזע דריי געטער זיינען אבער איינס, ווייל דער פאטער מיט זוהן לעבען צו־פריעדען און קריעגען זיך קיין מאל ניט. וואס יעדער טהוט, איז דער אנדערער מסכים. אלזא, זיינען זיי איינס.

פון וואנען עס האט זיך גענומען צו דיעזע ווילדע א רעליגיאן, וועלכע איז זעהר עהנליך צו דער קריסטליכער, האט דיא וויסענשאפט ביז אהער נאך ניט געקענט אויסגעפינען. ניט נור ביי דיא מאארי, זאנדערן ביי פיעלע אנדערע ווילדע פעלקער געפינען מיר אזא אין דרייען געפלאכטענעס גאט. ביי איינינע איז דיא פאמיליע אין גאנצען: א פאטער, א מוטער און א זוהן. ביי אנדערע פעהלט דיא מוטער און עס איז דא א פאטער, א זוהן און א טאכטער. וויעדער ביי אנדערע איז דא א פאטער מיט צוויי ז׳הן, אן עלטערער און א אינגערער. דאן אבער איז דער עלטערער א גרויסער מיוחס. ער איז דער בכור און טהוט, וואס ער וויל. זאגאר דער פאטער האט פאר איהם מורא.

יעצט וועניגסטענס זיינען אונזערע רייזענדע געווען זיכער. מען האט זיי אפגעבונדען דיא הענד און מען האט זיי געלאזען אליין אין טעמפעל. קיין בענק, קיין טישען און קיין מעבעל איז אין טעמפעל ניט געווען. עס זיינען נור געשטא־נען עטליכע פיגורען אויסגעשניצט פון האלץ. דיא פיגורען האבען אויסגעוויעזען זעהר ווילד און שרעקליך. אויף דער ערד זיינען געלעגען מאטען (ראגאושעס) פון שטריק און פון דינע צווייגען פון ביימער.

אונזערע רייזענדע זיינען געווען זעהר מיעד און האבען זיך געזעצט אויף דיא מאטען. ליידי העלענא און מערי גראנט זיינען אומגעפאלען. זיי האבען זיך היינט אזוי פיעל אנגעזעהן און אזוי פיעל אנגעהערט, אז זיי זיינען געווען ער־שעפט און האבען ניט געקענט איינשטעהן אויף דיא פיס. לארד גלענערוואן האט ארומגענומען זיין פרוי און האט איהר געזאגט:

— פערליער ניט דעם מוטה, ליבע העלענא! גאט וועט אונז העלפען!

נור איין ראבערט גראנט האט דעם מוטה ניט פערלארען. ער איז נאך געוועזען זעהר יונג און האט נאך ניט פערשטאנען די געפאהר, אין וועלכע זיי זיינען געוועזען. קוים האבען זיך אלע אניעדער געזעצט אויף דער ערד, איז ער ארויפגעקלעטערט, וויא א קאץ, אויף איינעם פון די מאַרי געטער און האט ארייגעשטעקט דיא קאפ אין א לאָך אין דער וואַנד, א סאָרט פענסטער אין טעמפעל. מיט זיינע יונגע, שאַרפע אויגען האט ער איבערגעקוקט דעם גאַנצען „פּאַה".

— זיי שטעהן אלע ארום קאַאי־קומו, האט ער געזאגט. — זיי ווארפען דיא הענד אין דער הויך — זיי רעדען — זיי שרייען. — קאַאי־קומו מאכט מיט דיא הענד — ער וויל רעדען צו זיי. — מען לאזט איהם ניט. —

איינינע מינוטען האט ראבערט געשוויגען. דאן האט ער ווידער אנגעהויבען.

— קאַאי־קומו רעדט — אלע הערן איהם צו אויפמערקזאַם — מיר דאכט, אז זיי זיינען רוהיגער געווארען — זיי שרייען ניט — זיי מאכען ניט מיט דיא הענד — ער ווייזט אויף אונז. —

— וויא עס ווייזט אויס, האט קאַאי־קומו א בעזאָנדערעס אינטערעס אונז צו פערטהיידיגען, האט פּארראגוט געזאגט. זיינע קריעגער ווילען אונז אויפעסען, ער אבער דערלאזט עס ניט. דיא פראַגע איז נור, אויב עס וועט איהם געלינגען דורכצוזעצען זיין ווילען. דאַן זיינען מיר גערעטעט. דאַן זיינען מיר זיכער.

— זיי האבען איהם אויסגעהערט, האט ראבערט ווייטער געמעלדעט. — איינינע געהן אוועק — אנדערע שטעהן נאך ארום איהם. — אלע צוגעהן זיך — איינינע געהן אוועק פון דאַנען. — קאַאי־קומו איז געבליעבען נור מיט זיינע קריעגער, וועלכע זיינען געפאהרען מיט אונז אויף דעם קאַנאָע. — איינער געהט אהער צו אונז. —

— קום אראפ שנעל! האט לארד גלענערוואן געזאגט.

ער האט זיך געוואלט אויפהויבען און געהן העלפען ראבערט גראנט אראפשפרינגען פון דעם הילצערנעם גאט, אויף וועלכען ער איז געשטאַנען אויף דער וואַך. אין דיעזע מינוט האט איהם ליידי העלענא אנגענומען ביי דער האַנד.

— עדוואַרד! האט זיא איהם געזאגט מיט א ביטענדער שטימע. — עדוואַרד! ניט איך, ניט מערי גראנט דארף ניט פאלען אין דיא הענד פון דיעזע ווילדע מענשען לעבעדיגערהייט.

מיט דיעזע ווערטער האט זיא איהם דערלאַנגט א געלאדענעם רעוואלווער, וועלכען זיא האט געטראגען בעהאלטען ערגעץ אין איהרע קליידער.

לארד גלענארוואן האט זיא אנגעקוקט מיט שטוינען. וואו האט זיא גענומען א רעוואלווער?

— א רעוואלווער? האט ער אויסגערופען. וואו האסט דוא גענומען א רעוואלווער? — וואס קענען מיר מאכען מיט איין רעוואלווער? —

— דעם רעוואָלווער האב איך געטראגען ביי מיר, זייט איך בין געוואהר געווארען, אז אייערטאָן איז א רויבער, האט ליידי העלענא געענטפערט. — איך גיב דיר דעם רעוואלווער ניט פאר דיא מאַאָרי, זאָנדערן — פאר מיך און מערי גראנט! —

לארד גלענארוואן האט בעהאלטען דעם רעוואלווער ביי זיך אויף דער ברוסט. אין דיעזע מינוט האט זיך אויפגעהויבען דיא מאַטע (ראָגאָזשע), וועלכע האט געדיענט אלס טהיר פון'ם טעמפעל, און איינער פון דיא מאַאָרי קריעגער איז אריינגעקומען. ער האט א ווינק געטהאן צו דיא געפאַנגענע, זיי זאלען געהן מיט איהם. זיי זיינען איהם נאכגעגאנגען און ער האט זיי געפיהרט דורך דעם גאנצען „פאַה“ אין א גרויס הויז. דארט האט קאַאי-קומו געוואוינט.

קאַאי-קומו איז יעצט געזעסען אין דער מיט פון זיין הויז אויף א קלאָץ. ארום איהם זיינען געשטאַנען זיינע קריעגער. דער מאַן, וואס האט זיי געבראַכט, איז געווען אן אנגעזעהנער מענש צווישען דיא מאַאָרי. ער איז געשטאַנען לעבען קאַאי-קומו און האט זיך מיט איהם יעדעס מאל בעראַטהען. שפּעטער זיינען זיי געוואהר געווארען, אז דיעזער מאַן הייסט קאַראַ-טעטע, דאס הייסט, א מענש, וואס ווייס ניט פון מיטלייד. ער איז געווען א הויפטלינג גלייך מיט קאַאי-קומו און דערצו נאך א בעריהמטער קריעגער. ער האט אויך געהאט פינף צייכענס אויפ'ן שטערן, אדער דעם ראַנג (טשין) פון א גענעראל.

קאַאי-קומו אליין איז געזעסען ערנסט, אין זיינע אויגען אבער האט מען געקענט לעזען א שרעקליכען האַס צו דיא ווייסע מענשען.

— איהר זייט ענגלענדער? האט קאַאי-קומו געפרעגט, ווען דיא געפאַנגענע זיינען געשטאַנען פאר איהם אויסגעשטעלט אין א האלב קרייז.

— מיר זיינען ענגלענדער, האט לארד גלענארוואן געענטפערט מיט א פעסטער שטימע.

ער האט גערעכענט, אז פאר ענגלענדער וועלען דיא מאַאָרי רעספּעקט האבען.

— זיינען אייערע קאמעראדען אויך ענגלענדער? האט קאַאי-קומו ווייטער געפרעגט.

— מיר זיינען אלע ענגלענדער, האט לארד גלענארוואן געענטפערט. — מיר האבען געליטען שיפבּרוך ניט ווייט פון ניי זעעלאנד. מיר זיינען רייזענדע און האבען אין קריעג קיין אַנטהייל ניט גענומען.

— דאס געהט אונז ניט אָן, האט קאַראַ-טעטע געענטפערט ווילד. — יעדער ענגלענדער איז אונזער פיינד. אייער פאלק איז אנגעפאלען אויף אונזער אינזעל, אייער פאלק האט ביי אונז אוועקגערויבט אונזער לאנד; אייער פאלק האט ביי אונז צוגענומען אונזערע פעלדער און האט צערשטערט אונזערע דערפער!

קאַראַ-טעטע האט גערעדט מיט אזא האַס און מיט אזא צאָרן, אז דער שוים האט איהם געשפריצט פון'ם מויל.

— ווען מיין פאלק האט עס געטהאן, איז עס אונגערעכט, האט לארד

גלענארוואן געענטפֿערט. — מיינט ניט, אז איך זאג עס, ווייל איך בין יעצט ביי אייך אין דיא הענד. איך זאג עס, ווייל עס איז אזוי. איך זאג עס, ווייל ניט דאס גאנצע פֿאלק האט עס געטהאן, נור איינינע.

— הער נור, וואס איך וועל דיר זאגען, האט זיך יעצט אפגערופֿען קאַי־קומו. דער מאַהאָנגאָ, דער הויפט פריעסטער פֿון אונזער גאט, איז געפֿאַנגען ביי אייערע ברידער. אונזער גאט האט געהייסען, אז מיר זאלען איהם אויסלעזען. — איך אליין וואלט ניבער געוואלט ארויסרייסען אייער הערץ, אויפֿעסען אייערע לייבער און אויפֿשטעקען אייערע קעפ אויף דיא שפיצען פֿון מיין פאַה. נואי־אַטוא (דער נאמען פֿון זייער גאט) אבער האט אנדערש געהייסען.

קאַי־קומו, וועלכער איז ביז אהער געוועזן גאנץ רוהיג, האט ביי דיא לעצטע ווערטער אנגעהויבען צו ציטערן און האט געקריצט מיט דיא צעהנער פֿאר פֿער־דרוס, וואס ער קען זיי ניט אויפֿעסען. ער האט זיך אבער באלד בערוהיגט און האט געזאגט:

— וויא דענקסט דוא, וועלען דיא ענגלענדער איינוויליגען דיך אויסצובייטען פֿאר אונזער מאַהאָנגאָ?

לארד גלענארוואן האט געקוקט קאַי־קומו גלייך אין דיא אויגען און האט ניט אזוי גיך געענטפֿערט. ער האט געוואוסט, אז דיא מאַארי זיינען זעהר קלוג און מען דארף וויסען, וויא אזוי מיט זיי צו רעדען.

— איך ווייס ניט, האט ער ענדליך געענטפֿערט.

— רעד דייטליך! האט קאַי־קומו געזאגט שאַרף. איז דיין לעבען אזוי פֿיעל ווערטה ביי דיין פֿאלק, אז זיי וועלען איינוויליגען דיך צו פֿערבייטען פֿאר אונזער מאַהאָנגאָ?

— ניין, האט לארד גלענארוואן געענטפֿערט רוהיג. — איך בין קיין הויפט־לינג אין מיין פֿאלק, איך בין קיין פריעסטער און קיין גרויסער מאן.

פאגאנעל און פֿארראגוט זיינען געוועזן העכסט איבערראַשט צו הערן אזא אנטוואָרט פֿון לארד גלענארוואן.

קאַי־קומו אליין איז אויך געוועזן איבערראשט. געוועהנליך זוכט יעדער מענש אין אזא פֿאַל זיך פֿארצושטעלען גרעסער, וויא ער איז און ניט קלענער. וויא קומט עס, וואס לארד גלענארוואן מאכט זיך אזוי קליין?

— אלזא, מיינסט דוא, אז דיין פֿאלק וועט דיך ניט וועלען אויסבייטען פֿאר אונזער מאַהאָנגאָ? האט קאַי־קומו געפֿרעגט און האט איהם געקוקט גלייך אין דיא אויגען.

— מיך אליין? — געוויס ניט! האט לארד גלענארוואן געענטפֿערט רוהיג. אונז אלע וועלען זיי פֿיעללייכט אויסבייטען פֿאר אזא גרויסען מאַן, וויא אייער פריעסטער.

— ביי אונז איז דא א געזעץ — א קאפ פֿאר א קאפ, האט קאַי־קומו גע־ענטפֿערט שטרענג.

— פראביר פֿארלעגען, אז מען זאל אויסבייטען דיעזע פֿרויען פֿאר אייער

טאַהאָנגאָ, האט לארד גלענארוואן געזאגט און האט געוויעזען אויף ליידי העלענא און מערי גראנט. מעגליך, אז דיא ענגלענדער וועלען איינוויליגען.

ליידי העלענא האט איהם געוואלט צוריק האלטען. ער האט איהר אבער ניט געהערט און האט ווייטער געזאגט:

— דיעזע צוויי פֿרויען זיינען זעהר אנגעזעהן ביי דיא ענגלענדער. זיי שמאַמען אפּ פֿון א גרויסער פֿאַמיליע און האבען א גרויסען ווערטה ביי מיין פֿאלק.

קאַאי=קומו האט איהם דורכגעשטאכען מיט זיין שאַרפֿען בליק. אויף זיין ווילדעס געזיכט האט זיך געוויעזען א זאָנדערבאַרער שמייכעל.

— פֿערפֿלוכטער ענגלענדער! האט ער געזאגט בייז. מיינסט דוא, אז דוא וועסט אפּנאַרען מיט פֿאלשע ווערטער און מיט ליגענס דעם הויפּטלינג פֿון דיא מאָארי, קאַאי=קומו? מיינסט דוא, אז איך ווייס ניט, ווער דיעזע פֿרויען זיינען?

ער האט געוויעזען מיט'ן פֿינגער אויף ליידי העלענא.

— איז דאס ניט דיין פֿרוי?

— ניין! דאס איז מיין פֿרוי! האט קאַראַ=טעטע געזאגט.

ער איז צוגעגאנגען צו ליידי העלענא און האט איהר ארויפֿגעלעגט זיין שטאַרקע האנד אויף דער פלייצע. ליידי העלענא איז געווארען בלייך און האט אנגעהויבען צו ציטערן.

— עדוואַרד! איז געוועזן דאס איינציגע ווארט, וואס זיא האט געקענט ארויסזאגען.

לארד גלענארוואן האט אריינגעלעגט דיא האנד אין קעשינע, האט ארויסגענומען דעם רעוואלווער, וואס ליידי העלענא האט איהם געגעבען און האט אויסגעשאָסען. קאַראַ=טעטע איז געפאַלען טויט צו זיינע פֿיס. ער האט איהם געטראָפֿען גלייך אין הארצען.

דער קנאַק פֿון'ם רעוואלווער האט איבערראַשט אלע קריעגער און אלע איינוואינער פֿון'ם פאַה. פֿון אלע זייטען זיינען זיך יעצט צונויפֿגעקומען דיא מאָארי, זייערע פֿרויען און זייערע קינדער. ווען זיי האבען דערזעהן, אז קאַראַ=טעטע ליעגט טויט אויף דער ערד, האבען זיי זיך אלע געוואלט ארויפֿווארפֿען אויף דיא ענגלענדער און זיי צורייסען אויף שטיקער. קאַאי־קומו האט געמאכט מיט דיא הענד. ער האט געוואלט אפּטרייבען זיינע לאנדס לייט. עס האט איהם אבער ניט געהאלפֿען. קיינער האט איהם ניט געהערט. פלוצלונג האט ער א געשריי געטהאן:

— טאַבו! טאַבו! — הייליג! הייליג!

דאס ווארט טאַבו האט געווירקט, וויא א צויבער. דיא ווילדע האבען אפּגעטרעטען פֿון דיא ענגלענדער און זיינען געשטאַנען פֿון דער ווייטענס.

אין איינינע מינוטען ארום האט קאַאי־קומו געהייסען זיי אוועקפֿיהרען צוריק אין טעמפעל פֿון זיין גאט. ראבערט גראנט און דער פראָפֿעסאָר זיינען פֿערשוואונדען געווארען.

צוועטע קאפיטעל.

די בעערדיגונג פון א הויפטלינג.

קאַאי־קומו איז געוועזען ניט נור א הויפטלינג, ער איז געוועזען א פריעסטער אויך. ביי דיא ווילדע קומט עס אפט פאר, אז א בעריהמטער קריעגער ווערט א פריעכטער. אלס פריעסטער, גייסטליכער, האט ער געהאט דאס רעכט ארויפצולעגען א טאבו.

דאס טאבו איז א וואונדערבארעס ווארט ביי אלע ווילדע פעלקער אויף דיא אינזלען פון יענעם מעער. טאבו הייסט אייגענטליך הייליג. עס איז אבער אויך, וויא ביי אידען פלעגט אמאל זיין א חרם. צו א זאך, אויף וועלכער דער פריעכטער האט ארויסגעזאגט דאס ווארט טאבו, טאר מען זיך ניט צו ריהרען. אמאל הייסט דער פריעסטער א מענשען זיין טאבו אויף עטליכע טעג. אין דיעזע טעג זיצט ער אין א בעזונדער צימער. קיינער טאר צו דיעזען צימער ניט צוגעהן. קיינער טאר מיט איהם ניט רעדען, קיינער טאר איהם קיין עסען ניט געבען. ער אליין מעג עסען נור געוויסע שפייזען, ניט אלע. אמאל מעג ער עסען אלע שפייזען, ער טאר זיי אבער ניט אנריהרען מיט זיינע הענד. ווען ער איז רייך און האט דיענער אדער קנעכט, לעגען איהם דיא קנעכט דאס עסען אין מויל אריין. איז ער אבער ארים, מוז ער עסען מיט'ן מויל, וויא א ווילדעס טהיער.

דאס „טאבו" איז א געפעהרליכע וואפע אין דיא הענד פון דיא הויפטלינגע און פריעכטער. קוים זאגט ארויס א פריעסטער אדער א הויפטלינג דאס ווארט טאבו אויף א זאך, טאר מען עס שוין ניט אנריהרען. עס איז הייליג. דארויף ליעגט א כארט חרם. ביי דיא מאַרי, וויא ביי אלע האלב ציוויליזירטע פעלקער, ויינען דיא צערעמאָנען און געזעצע פון דער רעליגיאָן אזוי אויסגעמישט מיט זייער טעגליכעם לעבען, אז אלעס, וואס זיי טהוען, געהער זיך אן מיט דער רעליגיאָן.

קאַאי־קומו האט געזעהן, אז זיינע לאַנדס לייטע זיינען זעהר אויפגערעגט און ער וועט ניט קענען רעטען זיינע געפאנגענע. מען וועט זיי צורייסען. ער האט ארויסגעזאגט דאס שרעקליכע ווארט „טאבו". אלע זיינען פון זיי אפגעטרעטען. מען האט זיי שוין ניט געטארט אנריהרען.

לארד גלענארוואן האט זעהר גוט פערשטאַנען, אז דאס „טאבו" איז נור טעמפארער — אויף א געוויסע צייט — און אז זיי זיינען יעצט פערלאָרען. ווען דיא ענגלענדער וועלען ניט קומען זיי רעטען, זיינען זיי האפנונגסלאז פערלאָרען. ער האט געוואוסט, אז ער האט געטויטעט א הויפטלינג, אן אנגעזעהנעם מענשען פון דיא מאַרי. זיי קענען ניט פערשווייגען זיין טויט. זיי וועלען זיך נוקם זיין פאר איהם.

מען קען זיך לייכט דענקען, וואס פאר א שרעקליכע נאכט זיי האבען פערבראכט. זיי האבען זיך אומגעקוקט און האבען דערזעהן מיט שרעקען, אז ראָבערט גראנט און דער פראפעסאר זיינען ניטא מיט זיי.

— דיא מאַרי האבען זיי געוויס אויפגעגעסען, האט דער מאיאר געזאגט

שטילערהייט. זיי זיינען געווען דיא ערשטע אפּפער פון דיעזע ווילדע מענשען.

קאפּיטאן פארראגוט איז געווען פערצווייפעלט. ער האט ניט געקענט זעהן, וויא מערי גראנט ליידעט, וואס איהר ברודער איז גיטא. זיא האט צוואר ניט געוויינט, ניט געקלאגט, זאגאר ניט גערעדט. זיא איז געזעסען אין א ווינקעלע — א בילד פון טרויער און פערצווייפלונג. עס איז געווארען פינסטער אין טעמפעל. קיין ליכט האט מען זיי ניט געגעבען. זיי זיינען זיך צונויפגעקראכען נאָהענט איינער צום אנדערן און זיינען געזעסען דיא גאנצע נאכט שטילערהייט. לארד גלענארוואן האט געהאלטען ליידי העלענא'ס האנד און האט געטראכט, וויא אזוי זאל ער זיא רעטען אדער זיא טויטען, זיא זאל ניט ארייננפאלען לעבעדיגערהייט צו דיא ווילדע אין דיא הענד.

דאס איז געווען דיא שרעקליכסטע נאכט, וואס זיי האבען צוגעבראכט, זייט זיי זיינען ארויסגעפאהרען פון אייראפא.

לאנגזאם און טרויעריג האבען זיך געשלעפט דיא לאַנגע, שרעקליכע שטונדען פון דיעזער נאכט. ענדליך איז טאג געווארען. אונזערע געפאנגענע האבען אנגעהויבען זיך ארומצוקוקען, וואו זיי זיינען. ווילסאן איז ארויפגעקלעטערט אויף א הילצערנעם גאט און האט ארויסגעקוקט פון דעמזעלבען פענסטער, פון וועלכען ראבערט גראנט האט נעכטען ארויסגעקוקט. — דער „פאַה“ איז געווען לעדיג. מען האט ניט געזעהן קיין לעבעדיגען מענשען. נור ארום זייער געפענגניס זיינען געגאנגען צעהן ווילדע קריעגער, בעוואפענט פון קאפ ביז אין דיא פיס.

ער האט עס דערצעהלט זיינע קאמעראדען. זיי האבען ניט געקענט פערשטעהן, פארוואס מען זעהט קיין לעבעדיגען מענשען אין גאנצען „פאַה“.

— מעגליך, אז קאַאי־קומו איז אייך דאנקבאַר, וואס איהר האט געטויטעט קארא=טעטע, האט דער מאיאר געזאגט צו לארד גלענארוואן. ער וויל זיין דער איינציגער הויפטלינג אין זיין „פאַה“. קאַראַ=טעטע האט איהם געשטערט און האט איהם ניט געלאָזען טהאן, וואס ער האט געוואלט. א בעוויז, אז ער איז צופריעדען איז, וואס אין „פאַה“ איז יעצט אזוי שטיל, אזוי רוהיג.

איין שטונדע נאך דער אנדערער איז פערגאנגען. אין פאַה איז אלעס געווען שטיל און רוהיג. אונזערע געפאנגענע האבען אנגעהויבען צו האפען, אז מען וועט זיי דאך בעפרייען, אדער אויסבייטען פארן טאַהאָנגאָ, דעם גרעסטען פריעסטער פון דיא מאַאָרי.

וואלט דער פראפעסער געווען מיט זיי, וואלט ער זיי ערקלערט דיא אורזאכע, וואס אין פאַה איז אזוי שטיל. ער האט געוואוסט אלע זיטען (מנהגים) און אויפפיהרונגען פון דיא מאַאָרי. זיי גלויבען, אז דריי טאג נאכ'ן טויט שוועבט דיא זעעלע ארום דעם טויטען. זיא וויל ארייננגעהן אין טויטען קערפער און איהם לעבעדיג מאכען, ערשט נאכ'ן דריטען טאג, איבערציינגט זיא זיך, אז זיא האט דא מעהר ניט וואס צו טהאן. עס איז דאהער ביי זיי איינגעפיהרט, אז דער טויטער בלייבט ליעגען גאנצע דריי מעת לעת, איידער מען בעערדיגט איהם. אין דיעזע דריי טאג רידערן זיי דעם טויטען ניט אן און וויזען זיך ניט פאר איהם.

ווי האבען מורא, אז דיא זעעלע זאל זיך ניט דערשרעקען און אנטלויפֿען. אלע הייזער פֿון'ם דאָרף, וואו דער טויטער געפֿינט זיך בלייבען פֿערמאַכט דיא גאַנצע דריי טאג, קיינער ווייזט זיך ניט אויף דער גאַס.

קאַראַ־טעטע איז געוועזען א גרויסער מאן צווישען זיינע לאנדס לייט און מען האט פּינקטליך בעאבאכטעט אלע צערעמאָניען און אלע געברויכע (מנהגים) פֿון דיא מאַאָרי.

דאס איז געוועזען דיא אורזאַכע, וואס ווילסאן האט קיין לעבעדיגען מענשען ניט געזעהן אין „פּאַה". זיי האבען ניט געקענט פֿערשטעהן, וואס דאס האט צו בעדייטען.

אזוי זיינען פֿערגאַנגען אַכט און פֿערציג שטונדען. ווען דיא אַכט און פֿערציג שטונדען זיינען פֿערלאָפֿען, האבען זיך אלע טהירען געעפֿענט און עס האבען זיך אנגעהויבען צונויפֿצוקומען פֿון אלע זייטען מענער, פֿרויען און קינדער. אלע זיינען געוועזען טרויעריג, אבער רוהיג.

קאַאי־קומו איז ארויסגעקומען פֿון זיין הויז און האט זיך געשטעלט אויף א בערגעל אין דערמיט פֿון'ם פּאַה. אלע האבען זיך פֿערזאמעלט ארום איהם. דיא מענער זיינען געשטאַנען נאהענט לעבען איהם. דיא פֿרויען און דיא קינדער זיינען געשטאַנען פֿון דער ווייטען. — אלע האבען געשוויגען. ענדליך האט קאַאי־קומו געגעבען א צייכען. איינער פֿון זיינע קריעגער איז ארויס פֿון'ם קרייז און איז געגאנגען צום טעמפּעל, וואו דיא געפֿאַנגענע זיינען געזעסען.

ווילסאן איז אראפּגעשפּרונגען פֿון זיין גאט און האט געזאגט:

— מען קומט אונז רופֿען. — וואוהין וועט מען אונז יעצט פֿיהרען? —

באַלד האט זיך דיא מאַטע (ראָגאָזשע) פֿון דער טהיר אויפֿגעהויבען, א שטאַרקער מאַאָרי איז אריינגעקומען און האט זיי א ווינק געטהאן, זיי זאלען איהם נאכגעהן. ער האט זיי צוגעפֿיהרט צו קאַאי־קומו מיט זיינע קריעגער. אלע האבען אפּגעטרעטען אויף עטליכע שריט, ווען זיי זיינען צוגעקומען. מען האט מורא געהאט אנצוריהרען א טאַבו.

— דוא האסט געטויטעט קאַראַ־טעטע? האט קאַאי־קומו געפֿרעגט.

— איך האב עס געטהאן! האט לארד גלענארוואן געענטפֿערט רוהיג.

— מארגען פֿריה, ווען דיא זון וועט אויפֿגעהן, וועסט דוא שטאַרבען, האט קאַאי־קומו אויסגעשפּראכען זיין אורטהייל.

— איך אליין? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט.

קאַאי־קומו האט אויף איהם געווארפֿען א ווילדען בליק.

— ווען אונזער טאָהאָנגאָ וואלט ניט געוועזען אין דיא הענד פֿון דיין פֿאלק — אין דיעזער מינוט האבען זיך דיא מאַאָרי אנגעהויבען צו ריהרען. אלע האבען זיך געווענדעט צום איינגאַנג פֿון'ם „פּאַה". אונזערע רייזענדע האבען זיך ניט געקענט איינהאלטען און האבען אויך א קוק געטהאן, וואס דאָרט איז געשעהן.

אין טויער פֿון'ם „פּאַה" איז אריינגעלאָפֿען א קריעגער. ער איז געוועזען פֿערשוויצט און האט קוים געאטהעמט. אזוי שטארק איז ער געלאָפֿען. ווען קאַאי־

קומו האט איהם דערזעהן, האט ער איהם געפרעגט אויף ענגליש, דיא געפאנגענע זאלען פערשטעהן:

— קומסט דוא פונ'ם לאגער פון דיא ענגלענדער?
— יא, האט דער מאן געענטפערט.
— האסט דוא געזעהן דעם געפאנגענעם, אונזער מאהאנגא?
— איך האב איהם געזעהן.
— לעבעדיגערהייט?
— ניין, טויטערהייט, דיא ענגלענדער האבען איהם געשאסען.
— מארגען פריה, ווען דיא זון וועט אויפגעהן, וועט איהר אלע שטארבען, האט קאאי-קומו ארויסגעזאגט זיין אורטהייל.

מעהר האט ער צו זיי ניט גערעדט. זיי זיינען פערארטהיילט צום טויט. יעצט איז שוין פאר זיי קיין האפנונג מעהר ניטא. זיי האבען זיך געשטארקט און האבען ניט געוואלט ווייזען דיא מאארי, אז זיי האבען מורא פארן טויט. זיי האבען געוואוסט, אז קוים זעהן דיא ווילדע, אז א מענש האט מורא פארן טויט, זוכען זיי איהם צו מארטערן און צו פערלענגערן זיינע ליידען. עס איז ביי זיי א פערגניגען צו זעהן, וויא יענער קנייטשט זיך און דרעהט זיך אין זיין טויטשרעק.

דאס מאל האט מען זיי ניט צוריקגעפיהרט אין טעמפעל. קאאי-קומו האט געהייסען זיך פארבערייטען צו דער צערעמאניע פון דער בעערדיגונג פון קארא-טעטע. ער האט געוואלט, אז דיא ענגלענדער זאלען זעהן דיזע בלוטיגע צערעמאניע. מען האט זיי צונעפיהרט צו א בארג ביים אייסערן ענדע פונ'ם „פאה". דארט איז געלעגען דער טויטער קערפער קארא-טעטעס אויף מאטען (ראגאזשעס). אין זיין קאפ זיינען געווען אנגעשטעקט אלערליי פעדערן און ארום קאפ איז געווען א קראנץ פון פרישע בלעטער. דער גאנצער קערפער איז געווען איינגעריבען מיט אייל און איז נאך געווען גאנץ פריש. דאס אייל האט איהם אפגעהיט, ער זאל ניט פערדארבען ווערן.

דיא צערעמאניע האט זיך אנגעהויבען. פריינד, פערוואנדטע און בעקאנטע זיינען זיך צונויפגעקומען און האבען אנגעהויבען צו שרייען, צו וויינען און צו קלאגען. דיא פערוואנדטע האבען זיך געשלאגען אין קאפ אריין און האבען זיך געריסען דאס געזיכט ביז אין בלוט. דער קאנצערט איז געווארען א שרעקליבער. עס האט געשווידערט דיא ענגלענדער איהם צו הערן.

דאס איז געווען ערשט דער אנפאנג פון דיא צערעמאניען. קארא-טעטע איז געווען א גרויסער מאן. מען מוז איהם מיטגעבען אויף יענער וועלט אלע זאכען, מיט וועלבע ער איז געווען געוואוינט אויף דער וועלט. ער מוז האבען מיט זיך זיין פרוי, זיינע דיענער, זיינע וואפען און אלע זאכען, וועלבע זיינען ביי איהם געווען טהייער אויף דער וועלט.

צום ערשטען איז געקומען אויף דיזער בלוטיגער סצענע קארא-טעטעס פרוי. איהרע האר זיינען געווען צו-ווארפען, איהר געזיכט איז געווען צוריסען און צובלוטיגט. זיא האט געשריען, געוויינט און געקרעבצט מיט אן אונמענש-

ליבע שטימע. זיא האט געלויבט דעם טויטען, האט געשריען, אז זיא וויל ניט לעבען און איז ענדליך געפֿאלען לעבען איהם און האט זיך אנגעהויבען צו שלא־גען דעם קאפּ אן דער ערד.

קאאי־קומו איז יעצט צוגעגאנגען נעהנטער צו איהר. אין דער האנד האט ער געהאלטען א קיילע, א קיילעבדיג שטיק האלץ מיט א קורצעס הענטעל. ווען זיא האט אויפגעהויבען דעם קאפּ, האט ער איהר א זעץ געטהאן מיט זיין גאנצער קראַפֿט אין קאפּ אריין פֿון הינטען. — זיא איז געבליעבען ליעגען טויט לעבען איהר מאַן.

שרעקליכע געשרייען און געוויינען האבען זיך יעצט אנגעהויבען. מען האט גענומען דעם טויטען קערפּער פֿון קאַרא־טעטעס פֿרוי און מען האט איהם אני־דערגעלעגט לעבען איהר מאַן.

דאס איז געווען דער ערשטער אַקט פֿון דיעזער בלוטיגער דראמא. דאַן זיינען געקומען זעקס קאַרא־טעטעס דיענער. זיי האבען אויך געדאַרפֿט בעגליי־טען זייער הערר אויף יענער וועלט. זיי זיינען געגאנגען רוהיג צום טויט. זיי זיי־נען זאגאַר ניט געווען געבונדען, אבוואהל זיי האבען זעהר גוט געוואוסט, וואס עס ערווארטעט זייי.

מען האט מיט זיי קיין פֿיעל צערעמאָניען ניט געמאכט. קוים זיינען זיי געקומען צו דעם אָרט, וואו קאַרא־טעטעס קערפּער איז געלעגען, זיינען צו זיי צוגעגאנגען זעקס קריעגער און האבען זיי געטויטעט מיט א זעץ אין קאפּ מיט דער קיילע. זיי זיינען באלד געפֿאַלען אין א טייך פֿון בלוט. דער זעץ אין קאפּ אריין איז געווען אזוי שטאַרק, אז ביי אייניגע האט ארויסגעשפּריצט דאס געהירן פֿון קאפּ.

יעצט האט זיך אנגעהויבען דיא שרעקליכע סצענע פֿון מענשענ־פֿרעסעריי. דיא קערפּער פֿון קאַרא־טעטע מיט זיין פֿרוי זיינען טאַבו, זיי טאָר מען ניט אָנ־ריהרען. דיא קערפּער אבער פֿון דיא קנעכט זיינען ניט טאַבו. זיי מעג מען עסען. — קוים האט זיך דער צווייטער אַקט פֿון דער צערעמאָניע געענדיגט, זיי־נען אלע: מענער, פֿרויען און קינדער ארויפֿגעפֿאלען אויף דיא קערפּער פֿון דיא זעקס דיענער, האבען זיי צוריעסען אויף שטיקלעך און האבען זיי אנגעהויבען צו פֿרעסען. אייניגע האבען זיי געגעסען רויערהייט, אנדערע האבען זיך געשטעלט קאָכען אדער בראטען דאס פֿלייש פֿון דיא נור וואס געטויטע מענשען. מען האט זיך געקריעגט, מען האט זיך געריסען, מען האט זיך געשלאָגען איבער א שטיקעל פֿלייש, איבער א ביינדיל, איבער א טראָפּען בלוט.

גלענארוואן און זיינע קאמעראדען זיינען קוים געשטאנען אויף דיא פֿיס. זיי האבען געציטערט ביים אנזעהן פֿון אזא שוידערהאַפֿטע סצענע. ער האט זיך בעמיהט צו פֿערשטעלען לידי העלענא, זיא זאל עס וועניגסטענס ניט זעהן. עס האט אבער גאר ניט געהאָלפֿען, באלד האט מען געהערט אין גאנצען פּאַה דעם געריך פֿון געבראטענע פֿלייש. קאאי־קומו האט געוואוסט, וויא אזוי צו מאַרטערן מענשען. ער האט אומיסטען געהייסען זיי האלטען דאָ, אז זיי זאלען צו זעהן דיא

גאנצע צערעמאָניע. זיי האבען יעצט געוואוסט, וואס פאַר א טויט עס ערווארטעט זיי מארגען אין דער פריה.

באלד האט זיך אנגעהויבען דאס טויטענמאהלצייט. מען האט געבראכט הילצערנע פלעשער און לעהמענע קריעג מיט א שטארקעס געטרענק, וועלכע די מאָאָרי דיסטילירען פון א סארט פעפער. מען האט אנגעהויבען צו טרינקען און בערוישט צו ווערן. ווען אלע זיינען געווארען שרעקליך שיכור, האט זיך אנגעהויבען דער טויטענטאַנץ, א סאָרט ווילדער, אונמענשליכער טאַנץ. אלע האבען געשריען, געליארמט, געשפרונגען און זיך אויפגעפיהרט, וויא דיא וואהנזיניגע.

— וואס טהוט מען, ווען דיזע ווילדע וועלען שיכורערהייט פערגעסען אן דעם טאַבו און וועלען באלד וועלען פראבירען דאס פלייש פון אייראפעער? האט זיך יעדער פון דיא געפאנגענע געטראכט.

קאַאי-קומו אבער איז ניט געווען שיכור. ער האט צוואר געטרונקען, אבער מיט א מאס און האט געוואוסט, וויא אזוי איינצוהאלטען זיינע לאנדסלייט. ווען ער האט געזעהן, אז זייער ווילדקייט האט דערגרייכט דיא העכסטע שטופע, האט ער געגעבען א צייכען, אז מען דארף אנהויבען דיא בעערדיגונגס צערעמאָניע.

מען האט געבונדען קאַרא-טעטע און זיין פרוי דיא הענד און דיא פיס און זיי ארויפגעלעגט אויפ'ן בויך. דאַן האט מען זיי ארומגעוויקעלט מיט מאַטען, ארומגעבונדען די מאַטען מיט שטריק, מען האט זיי ארויפגעלעגט אויף טראגע-באהרען (נאסילקעס) און מען האט זיי געטראגען אין זייער „אודופא", בעערדי-גונגס פלאַץ. דארט האט מען זייערע קערפער אריינגעלעגט אין דער ערד, אבער נור ביז דאס פלייש וועט פערפוילט ווערען. דאן וועט מען דיא ביינער ארויס-נעמען, זיי אפלאקירען און זיי אויפשטעלען אין א ווינקעל. אזוי איז דער מנהג ביי דיא מאָאָרי.

אזוי וויא קאַרא-טעטע איז געווען א גרויסער מאן, האט ער געהאט א בע-זונדערע „אודופא", אן אָרט פאמיליען בעערדיגונגס פלאַץ. דיעזער „אודופא" איז געווען אויף א באַרג אויסער דעם פאַה. פון'ם פאַה ביז צום „אודופא" איז געווען אונגעפעהר א מייל ווייט.

דיא געפאנגענע זיינען געבליעבען אין פאַה אונטער א שטאַרקער וואַך. זיי האבען אבער געקענט זעהן אלעס. זיי האבען געזעהן, וויא דיא גאנצע באַנדע איז נאכגעגאַנגען נאך דיא צוויי לייכען. וויא זיי זיינען לאנגזאם ארויפגעגאנגען אויפ'ן באַרג, דארט זיינען זיי געבליעבען שטעהן ארום א שטיבעל אדער א צוים פון פלעקער. ווייטער האבען זיי ניט געקענט זעהן. עס איז געווען צו ווייט. עס האט געדויערט א גרויסע צייט, איידער דיא ווילדע האבען געענדיגט דיא צע-רעמאָניע פון דער בעערדיגונג.

לאנגזאם זיינען אלע אראפגעגאנגען פון באַרג. פון איצט אן איז דער באַרג טאַבו. קיינער טאַר זיך צו איהם ניט צו ריהרען. דיא געפאַנגענע האבען געזעהן, וויא דיא מאָאָרי האבען ארומגעלעגט קלעצער און שטיקער האלץ ארום באַרג-

זיי האבען ניט געוואוסט, אז דאס איז א צייכען: ביז אהער מעג מען געהן, ווייטער ניט.

לאנגזאם זיינען זיי צוריקגעגאנגען אין פאַה. דיא זון האט אנגעהויבען אונטערצוגעהן, ווען זיי זיינען אנגעקומען. קאַאי-קומו האט באלד געשיקט א קריעגער, ער זאל דיא געפאַנגענע צוריק פיהרען אין זייער געפענגניס.

13טעס קאפיטעל.

דורך א וואונדער גערעטעט.

טרויעריג, דיא קעפ אראפגעלאזען, מיעד און צובראָכען זיינען דיא געפאַנגענע געזעסען אין זייער געפענגניס. דאס איז זייער לעצטע נאַכט. מארגען גאַנץ פריה וועט מען זיי טויטען און אויפעסען.

— לאמיר עפעס עסען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. מיר מוזען זאַמלען קרעפטע אויף מארגען. מיר מוזען ווייזען דיעזע ווילדע, אז אייראפעער האבען קיין מורא ניט פאַר'ן טויט.

זיי האבען שנעל עפעס אפגעגעסען, וואס זיי האבען געהאט און האבען זיך ווידער פערטראכט. זיי זיינען געווים געוועזען זעהר מוטהיג און האבען זיך געשטאַרקט, וויא וויים זיי האבען געקענט, זיי זיינען אבער דאך געוועזען מענשען און האבען זיך יעדע מינוט דערמאָנט, וואס עס ערווארטעט זיי מארגען אין דערפריה.

אלע זיינען געוועזען שרעקליך מיעד פון דיא סצענען, וואס זיי האבען זיך אנגעזעהן א גאנצען טאג. ליידי העלענא און מערי גראנט זיינען באלד אנטשלאָפען געווארען. ווען לארד גלענארוואן האט געזעהן, אז זיי שלאָפען, האט ער זיך געווענדעט צום מאיאָר און צום קאפיטאן פאַרראגוט:

— מיינע טהייערע פריינד, אונזער לעבען איז ביי גאט אין דער האַנד. ווען ער האט בעשטימט, אז מיר זאלען שטארבען אויף אזא אַרט, וויים ער געווים, וואס ער טהוט. איך וויל מיך ניט בעקלאגען, איך וויל שטאַרבען, וויא א מאַן. דאס ערגסטע איז, וואס דיעזער טויט הייסט ניט שטאַרבען אליין, דאס הייסט מארטערן, בעליידיגען, פערלאכען, פערשפאָטען. איך וויים, וויא גרויזאם דיא מאַארי זיינען. מיר, מענער, וועלען אלעס איבערטראגען, עס זיינען אבער דא צווישען אונז פרויען. מיר טארען ניט דערלאָזען, אז מען זאל זיי בעליידיגען פאַר'ן טויט. מיר מוזען טראכטען א מיטעל, אז זיי זאלען שטארבען פון אונזער האנד און זאלען ניט זעהן, וואס דיא ווילדע וועלען טהאן מיט אונז.

— איך האב שוין דאס מיטעל, האט פאַרראגוט געזאגט און האט ארויסגענומען א לאנגען מעסער.

— וואו האט איהר גענומען דיעזעס מעסער? האט דער מאיאָר געפרעגט.

— ווען דיא מאַארי זיינען היינט געוועזען שיכור, האב איך געגנבעט ביי איינעם פון זיי דאס מעסער.

— אלזא, שווערט מיר, אז ווער עס וועט בלייבען לענגער לעבען, דער זאל טויטען דיא פרויען, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— איך וועל געווים שווערן, האט דער מאיאר געענטפֿערט. מיר דארפֿען עס אבער טהאן נור אין דער לעצטער מינוט, ווען יעדע האפֿנונג וועט פֿערשווינדען. איך גיב נאך ניט אויף דיא האפֿנונג זיך צו רעטען פֿון דאנען. איך ווייס ניט, וויא אזוי, אבער איך האף נאך.

— געוויס, מיינע פֿריינדע! האט לארד גלענארוואן געזאגט. איך גיב נאך אויך דיא האפֿנונג ניט אויף. וואלטען דיא פֿרויען ניט געווען מיט אונז, וואלט איך געראַטהען, אז מיר זאלען יעצט אלע ארויסגעהן, אנפֿאַלען אויף אונזער וואַך און קעמפֿפֿען, ביז מיר וועלען אנטלויפֿען אדער מען וועט אונז אלע טויטען. מיט דיא פֿרויען אבער קענען מיר עס ניט טהאן. זיי וועט מען באלד האַפּען און מען וועט זיי מארטערן.

קאפּיטאַן פֿארראגוט האט אין דיזע מינוט אויפֿגעהויבען דיא מאַטע און האט אנגעהויבען צו צעהלען, וויא פֿיעל וועכטער עס היטען זיי. ער האט איי־בערגעצעהלט פֿינף און צוואַנציג. זיי האבען צולעגט א גרויס פֿייער אין דער מיט פֿון'ם פּאַה און זיינען געזעסען לעבען פֿייער, זיי האבען אבער ניט אראפּגעלאָזען קיין אויג פֿון'ם טעמפּעל, וואו אונזערע געפֿאַנגענע זיינען געווען. זיי האבען גע־היט נור דעם פֿראָנט פֿון'ם טעמפּעל. דיא הינטערסטע וואַנד האבען זיי ניט גע־דארפֿט היטען. דער טעמפּעל איז געשטאַנען אויף א בארג. מען האט געקענט צוקומען צו איהם נור פֿון פֿאָרנט. דיא הינטערסטע וואנד איז געשטאַנען אויף א הויכען שטיין, צו וועלכען מען האט ניט געקענט צוקומען אהן א לייטער, אזוי הויך איז געווען דער שטיין. דיא ווענט פֿון'ם טעמפּעל זיינען געווען שטארק גע־נוג, מען האט זיי ניט געקענט דורכברעכען אהן א האַק.

לארד גלענארוואן און קאפּיטאַן פֿארראגוט האבען אלעס פּראבירט. זיי האבען בעטאַפּט דיא ווענד, זיי זיינען ארויפֿגעקלעטערט אויף דיא געטער ביז צום דאַך און האבען ארומגעקוקט דיא גאַנצע געגענד ארום — עס איז אונמעג־ליך צו אנטלויפֿען.

עס איז געווארען שפּעט. דיא נאכט איז געווען פֿינסטער און קיהל. דער הימעל האט זיך בעדעקט מיט וואָלקענס און עס האט אנגעהויבען צו בלאזען א שטאַרקער ווינד. פֿון שלאָפֿען האט קיינע רעדע ניט געקענט זיין. אין אזא לאַגע שלאָפֿט זיך ניט.

ארום צוויי אוהר פֿאר טאג האט דער מאיאָר דערהערט, וויא מען קראַצט דיא הינטערסטע וואנד פֿון'ם טעמפּעל. אנפֿאנגס האט ער געמיינט, אז עס טהוט עס א קאַץ אדער א מויז, באלד אבער האט ער זיך איבערצייגט, אז דאס מוז זיין עפּעס אנדערש. ער האט צוגעלעגט דעם אויער צו דעם ארט, וואו מען האט געקראַצט אדער געגראבען דיא ערד — עס איז געראדע אויסגעקומען לעבען איהם — און ער האט געהערט דייטליך, אז מען גראבט דיא ערד זעהר פֿארזיכטיג. ער איז צוגעקראָכען צו לארד גלענארוואן און דעם קאפּיטאַן און האט זיי געזאגט:

— הערט איך נור דא צו דער וואַנד.

זיי האבען זיך צוגעהערט — מען גראבט אונטער דיא וואנד.

— דאס גראבט געווים א חיה, האט פארראגוט געזאגט.

— ווער ווייס? פיעללייכט איז עס א מענש? האט לארד גלענארוואן זיך אפגערופען.

— איך מוז עס אויסגעפינען, ווער עס איז, האט דער מאיאר אויסגערופען.

ער איז צוגעקומען צו דעם ארט, וואו מען האט געגראבען און האט אנגע־הויבען צו גראבען פון זיין זייט. באלד האט פארראגוט אויך אנגעהויבען צו גראבען מיט זיין מעסער. ווילסאן, מילרעד און אלבינעט האבען געגראבען מיט זייערע פינגער און לארד גלענארוואן איז ארויפגעקלעטערט אויף א גאט זעהן, אויב דיא מאארי, וועלכע בעוואכען זיי, האבען עפעס ניט בעמערקט.

דיא מאארי זיינען געזעסען רוהיג ארום פייער פאר דעם טהיר פון'ם טעמ־פעל. זיי האבען גאר ניט בעמערקט. דיא געפאנגענע האבען ווייטער געגראבען. זיי האבען זיך באלד איבערצייגט, אז דארט גראבט ניט קיין חיה, זאנדערן א מענש. קוים האט דער מענש בעמערקט, אז מען העלפט איהם פון אינעווענינ, האט ער אנגעהויבען צו גראבען נאך פלייסיגער און נאך שנעלער.

ווער זאל זיין דער מענש? — צו וואס פאר א צוועק גראבט ער אונטער דעם טעמפעל? — דאס האבען זיי זיך ניט געקענט ערקלערן, אבער וואס איז זיי דער אונטערשיעד? ערגער, וויא עס איז, קען שוין ניט זיין.

דיא ערד איז דארט געוועזען ווייך און מען האט זיא געגראבען זעהר לייכט באלד איז געווארען א לאך, אין וועלכער מען האט געקענט ארייגשטעקען א האנד. דער מאיאר האט ארויסגעשטעקט זיין האנד. א קליינע, ווייכע האנד האט זיא אנגענומען און א קוועטש געטהאן.

— דאס טהוט אן אייראפעער, האט ער געזאגט, א קינד אדער א פרוי. איך האב אנגעריהרט א קליינע האנד.

— זאל עס זיין ראבערט? האט לארד גלענערוואן געפרעגט שטילערהיים.

קוים האט מערי גראנט דערהערט דעם נאמען ראבערט, איז זיא צוגע־גאנגען צום ארט, וואו מען האט געגראבען און האט געזאגט:

— מיין ליעבער, טהייערער ברודער, דוא ביסט עס?

— יא, איך בין עס, מיין ליעבע, טהייערע שוועסטער, האט ראבערט גראנט געענטפערט. איך בין געקומען אייך צו רעטען. זייט פארזיכטיג. רעדט ניט, העלפט מיר, ארבייט! גראבט ווייטער!

מען קען זיך דענקען, מיט וואס פאר א פרייד אלע האבען יעצט אנגעהוי־בען צו גראבען דיא ערד.

— זעהט, וואס דיא ווילדע טהוען ארום פייער, האט ראבערט געזאגט.

ווילסאן איז באלד ארויפגעקלעטערט אויף א גאט, האט זיך ארומגעקוקט און האט געמעלדעט:

— זיי זיינען מיעד געווארען און האבען זיך געלעגט שלאפען. נור פיער פון זיי זיינען נאך. זיי קוקען אויף דער טהיר פון'ם טעמפעל.

אין א מינוט שפּעטער איז דער לאך אין דער וואנד געווארען אזוי גרויס, אז ראבערט גראנט איז אריינגעקראכען אין טעמפּעל. זיין שוועסטער האט איהם ארומגענומען, ליידי העלענא האט איהם ארומגענומען און געקושט.

— איך האב געמיינט, אז די ווילדע האבען דיך שוין לאנג אויפֿגעגעסען, האט זיא איהם געזאגט. וויא אזוי ביסט דוא פֿערשוואונדען געווארען?

— איך ווייס אליין ניט. ווען קארא-טעטע איז געפֿאלען טויט און עס איז געווארען א ליארם און א געשריי, בין איך מיר שטילערהייט ארויסגעגאנגען פֿון'ם פּאה. איך האב מיך ארומגעדרעהט ארום פּאה דיא גאנצע צייט און האב אלץ געזוכט מיטעל, וויא אזוי אייך צו רעטען. — איך האב געפֿונען אין וואלד א שטיבעלע, וואו עס איז קיינער ניט געוועזן. וואהרשיינליך, געפֿינען זיך דיא איינוואינער אין פּאה. דארט האב איך גענעכטיגט, דארט האב איך געפֿונען, וואס צו עסען און דארט האב איך געפֿונען דיעזען שטריק און א מעסער. פֿון דארט האב איך היינט געזעהן דיא גאנצע צערעמאניע פֿון דער בעערדיגונג און איך בין געקומען אייך רעטען. — יעצט איז ניט דיא צייט אלעס צו דערצעהלען.

— איז פּאגאנעל אונטען? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט.

— דער פּראפֿעסאר? האט ראבערט אויסגערופֿען פֿערוואונדערט.

— יא, דער פּראפֿעסאר. ער ווארט געוויס אויף אונז, האט פֿארראגוט געזאגט.

— איך ווייס ניט, וואו ער איז, האט ראבערט געענטפֿערט. — איז ער דען ניט מיט אייך?

— ניין, ראבערט. ער איז פֿערשוואונדען אין איין צייט מיט דיר. — ווייט איהר ניט צוזאמען אנטלאפֿען?

— לאמיר געהן! האט דער מאיאר זיי אונטערבראכען. — וואו דער פּראפֿעסאר איז, ווייסען מיר ניט. ער איז אבער געוויס ניט אין אזא שלעכטע לאגע, וויא מיר. — דיא צייט איז טהייער. לאמיר זיך אנהויבען צו רעטען.

דיא צייט איז ווירקליך געוועזן טהייער. עס איז שוין געוועזן אום דריי אוהר פֿאר טאג. מען האט ארומגעבונדען דעם שטריק, וואס ראבערט האט געבראכט ארום א גאט און מען האט זיך אנגעהויבען ארא‌פּצולאזען. דער ערשטער האט זיך אראפּגעלאזען ראבערט, ווייל ער האט שוין געוואוסט דעם וועג, וויא אזוי ארויסצוגעהן, ווען מען קומט אראפּ אונטען.

— ווען איך וועל דריי מאל ציהען דעם שטריק, זאלט איהר וויסען, אז איך בין שוין אונטען, האט ער זיי געזאגט.

פֿאררגוט האט פּראבירט דעם שטריק, אויב ער איז שטארק גענוג.

— ער קען אויסהאלטען צוויי מענשען, האט ער געזאגט. אלזא, לאמיר זיך אראפּלאזען פּאראוויים. צו ערשט לארד גלענארוואן און ליידי העלענא, דאן וועט קומען מערי גראנט און דער מאיאר, דאן אלבינעט און מילרעד, איך און ווילסאן וועלען זיין דיא לעצטע. מיר זיינען מאטראזען און קענען זיך זעהר לייכט אראפּלאזען אויף א שטריק.

באלד האט ראבערט געגעבען זיין צייכען. לארד גלענארוואן און ליידי

העלענא זיינען לאנגזאם ארויסגעקראכען פֿון׳ם טעמפעל. דיא האָפֿנונג זיך צו רעטען פֿון אזא שרעקליכען טויט האט אלעמען געגעבען מוטה אויסצוהאלטען און זיך אראפצולאזען פֿון אזא שרעקליכע הויך. אין אנאנדער צייט וואלט ליידי העלענא געוויס מורא געהאט זיך אראפצולאזען אויף א שטריק. יעצט איז אבער קיין צייט ניט געווען צו רעדען און צו טראַכטען. זיי האבען געוואוסט, אז מען מוז זיין פֿארזיכטיג און מען מוז שווייגען. מען טאר קיין ווארט ניט רעדען.

איינער נאכ׳ן אנדערן האבען זיי זיך אראפגעלאזען אויפ׳ן שטריק. ראבערט האט אויפֿגענומען אונטען זיינע קאמעראַדען. קוים איז ווער פֿון זיי אראפגעקומען, האט ער איהם ארומגענומען און צוגעפרעסט צום הארצען. וויא שנעל זיי האבען אלעס געטהאן, האט עס דאך פֿערנומען א האלבע שטונדע, ביז אלע זיינען געווען אונטען. אויפ׳ן הימעל האט זיך געוויזען דער ערשטער שיין פֿון׳ם יונגען טאג, ווען אלע זיינען געווען אונטען.

יעצט האט זיי ראבערט געפֿיהרט צווישען דיא בוימער אין דיא בערג. אין וואלד איז נאך געווען פֿינסטער און זיי האבען געמוזט געהן לאנגזאם. זיי האבען ניט געטארט לויפֿען, עס זאל ניט מאכען קיין רעש. זייערע וועכטער זאלען ניט דערהערן. דער וועג איז געווען זעהר שמאָל און פֿול מיט שטיינער און מיט דערנער.

עס איז פֿערגאַנגען א שטונדע און צוויי. אין אסטען איז געווארען ליכטיג. זיי זיינען געגאנגען אהן א וועג און אהן א שטעג. זיי האבען נור געזעהן, אז זיי געהן ארויף א באַרג. ראבערט האט ריכטיג בערעכענט, אז ארויף א בארג איז שווערער נאכצויאָגען, וויא אויף א גלייכען ארט. ער האט זיי דאהער געפֿיהרט אויף א באַרג.

פלוצלונג האבען זיי דערהערט שרעקליכע געשרייען פֿון׳ם פאַה. דיא וועכטער, וועלכע האבען זיי געהיט, האבען זיך אומגעקוקט און דערזעהן, אז דיא פֿייגעל זיינען ארויסגעפֿלויגען און דער שטייג איז לעדיג. — יעצט האט זיך אנגעהויבען דיא שרעקליכע צייט פֿאר דיא אנטלאָפֿענע. מען וועט זיי געוויס נאכיאָגען. וועלען זיי זיין אים שטאַנד זיך ערגעץ אויסצובעהאלטען? — וואו זאלען זיי זיך אויסבעהאלטען? — דיא ווילדע זיינען גרויסע קינסטלער אויסצוגעפֿינען דיא שפורען פֿון מענשען, בעזאנדערס פֿון אייראפעער.

עס איז אבער קיין צייט ניט געווען לאנג צו טראכטען. דיא זון האט זיך ארויסגעוויעזען און אונזערע רייזענדע האבען דערזעהן, וויא פֿון׳ם פאַה האבען זיך ארויסגעשאָטען עטליכע הונדערט ווילדע און האבען זיך צולאזען אין אלע זייטען. — באלד האבען זיי דערהערט נאך שרעקליכערע געשרייען. — דיא מאַארי האבען זיי דערזעהן און זיינען זיי נאכגעלאָפֿען אויף א נעהנטערן וועג.

אין דער נויט איז זיי געבליעבען נור איין וועג זיך צו רעטען: זיי זאלען דערגרייכען דעם שפּיץ פֿון׳ם בארג און זיך אראפלאזען אויף דער אנדערער זייט, צום וואַסער. מעגליך, אז זיי וועלען דארט געפֿינען א קאַנאָע און וועלען זיך רעטען אויפ׳ן וואסער.

14טעס קאפיטעל.

טאבו! טאבו!

דער בארג, אויף וועלכען זיי זיינען יעצט געווען, איז ניט געווען שטארק הויך. זיי זיינען שוין געווען ניט ווייט פון'ם שפּיץ. ווען זיי וועלען אנקומען אויפ'ן העכסטען פונקט פון'ם בארג, וועלען זיי זיך ארומקוקען און וועלען זעהן, וואוהין צו געהן און וויא אזוי זיך צו רעטען. — יעצט מוז מען געהן שנעל.

— מוטה, מיינע פריינד! האט לארד גלענארוואן געזוכט זיי אויפצומונטערן, זיי זאלען געהן שנעלער. — גאט וועט אונז ניט פערלאזען!

דאס איז געווען גאנץ איבעריג. יעדער האט אנגעשטרענגט זיינע לעצטע קרעפטע צו לויפען, ריכטיגער געזאגט, צו אנטלויפען. דיא ווילדע געשרייען פון דיא מאארי האבען זיי געגעבען מוטה גענוג. דענאך איז פערגאנגען א גערוימע צייט, איידער זיי האבען דערגרייכט דעם העכסטען פונקט פון'ם בארג. דא האבען זיי געמוזט בלייבען שטעהן א מינוט. ערשטענס, זיינען אלע געווען פערסאפּעט און אויסער אטהעם. צווייטענס, האבען זיי געמוזט זיך אומקוקען וואוהין צו געהן.

זיי האבען זיך אומגעקוקט. צום וואסער איז געווען ווייט. פון איין זייט בערג איז געווען א ווילדער וואלד, פון דער אנדערער זייט זיינען געווען טיעפע טהאלען פול מיט שטיינער און מיט גריבער.

— לאמיר אראפּגעהן אין דיא טהאלען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. דארט וועלען מיר זיך גיכער קענען אויסבעהאלטען.

אלע האבען אנגעהויבען אראפּצוגעהן.

— בלייבט שטעהן! האט פּלוצלונג קאמאנדירט דער מאיאר. — זעהט, וואס דארט טהוט זיך!

אלע זיינען געבליעבען שטעהן און האבען זיך אומגעקוקט. א זאנדערבארעס בילד, וועלכעס זיי האבען זיך אויף קיין פאל ניט געקענט ערקלערן, האט זיך זיי פארגעשטעלט. — דיא מאארי זיינען געשטאנען אונטען לעבען בארג, האבען געשריען, געליארמט, געבילט, וויא דיא הינד, געברומט, וויא דיא ווילדע טהיערע, געקריצט מיט דיא ציינער, געמאכט מיט דיא הענד — זיי וואלטען, דאכט זיך, געקענט זעהר לייכט זיי אניאגען. זיי זיינען אבער געשטאנען אויף איין ארט, וויא צו געשמידט. קיינער האט ניט געוואגט צו מאכען א שריט ווייטער. זאגאר זייערע הינט האבען זיך ניט גערידהרט פון'ם ארט.

— וואס זאל דאס הייסען? — וואס פאר א געהיימע מאכט האלט זיי איין און לאזט זיי ניט ארויפגעהן אויפ'ן בארג? — וויא קומט עס. וואס זיי שטעהן אויף איין ארט און ריהרען זיך ניט?

ליידי העלענא האט געשטעלט דיעזע פראגען, קיינער אבער האט איהר ניט געענטפערט. פארראגוט האט זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען און האט פלוצלונג אויסגערופען:

— טאַבו! טאַבו! — אט איז קאַראַ־טעטעס גראב! אט איז זיין אודופאַ!

יעצט האבען אלע דערזעהן, אז זיי געפינען זיך גאר ניט ווייט פון דעם אָרט, וואו זיי האבען נעכטערן געזעהן, וויא דיא מאַאָרי האבען בעערדיגט זייער הויפטלינג קאַראַ־טעטע מיט זיין פרוי. זיי זיינען צופעליגער ווייזע געקומען אויף דעם בארג, וועלכען קאַאי־קומו אליין האט ערשט נעכטערן ערקלערט אלס טאַבו. דאס איז אלזאָ דיא אורזאַכע, וואס דיא ווילדע זיינען געבליעבען שטעהן. זיי טארען אויפין באַרג ניט ארויפגעהן.

— אלזאָ, זיינען מיר דערווייל זיכער, האט לארד גלענארוואן געזאגט. לאָמיר צוגעהן צו דער אודופאַ. יענער אָרט איז געווים טאַבו.

איבער קאַראַ־טעטעס גראב איז געוועזען אויסגעבויט א שטוב נאך דער לעצטער מאַאָרי מאָדע. ארום דער שטוב איז געוועזען א צוים פון פלעקער, פריש געפארבט מיט א רויטער פאַרב. עס האט אויסגעוויזען, וויא דאס הויז פון א בויער אין רוסלאנד. לארד גלענארוואן און זיינע קאמעראדען זיינען צוגעגאנגען צום גראָב. דער צוים איז ניט געוועזען פערמאַכט. לארד גלענארוואן איז געוועזען דער ערשטער, וועלכער איז אריינגעגאנגען אין צוים. ער איז צוגעגאנגען צו דער אודופאַ און האט אויפגעהויבען דיא מאַטע (ראגאָזשע), וועלכע האט פערהאַנגען דיא טהיר. פלוצלונג איז ער אפגעשפרונגען, וויא אן אפגעבריהטער.

— א ווילדער! א מאַאָרי! האט ער אויסגערופען מיט שרעק.

— אין גראב געפינט זיך א ווילדער? האט דער מאיאָר געפרעגט פערוואונדערט. — דאס קען ניט זיין! קומט! איך וועל געהן מיט אייך!

לארד גלענארוואן, דער מאיאר, פאררא[ג]וט און ראבערט זיינען אריינגעגאַנגען אין דער אודופאַ. דארט איז ווירקליך געזעסען א ווילדער אנגעטהאן אין מאַאָרי קליידער. אין דער אודופאַ איז געוועזען פינסטער און זיי האבען ניט געקענט זעהן זיין געזיכט. דער ווילדער איז געזעסען און האט זיך גאנץ רוהיג גענעסען זיין פריהשטיק. לארד גלענארוואן האט געוואלט צו איהם רעדען. פלוצלונג האט זיך דער ווילדער אויפגעהויבען און האט געזאגט גאנץ פריינדליך:

— ביטע, ביטע, לארד גלענארוואן! דער פריהשטיק שטעהט שוין אויפין טיש.

— פראפעסאָר! פאגאַנעל! איהר זייט עס? האבען יעצט אלע אויסגערופען מיט איין קול.

דער פראפעסאר איז יעצט ארויסגעגאנגען פון דער אודופאַ. אלע האבען איהם ארומגערינגעלט, אלע האבען איהם בעוואונדערט. ער איז געוועזען אנגעטהאן, וויא א ווילדער און האט אויסגעוויזען, וויא אן עכטער מאַאָרי, נור זיינע גרויסע, בלויע ברילען האבען געוויזען, אז ער איז נאך אן אייראפעער. מען האט איהם פערשאָטען מיט פראַגען. — וואו איז ער געוועזען? וויא אזוי איז ער פערשוואונדען פון׳ם פאַה? וואו זיינען זיינע אייראפעאישע קליידער? וויא קומט ער אויף דיעזען באַרג?

לארד גלענארוואן האט געמאכט אן ענדע צו אלע דיעזע פראגען.

— מיינע פֿריינדע, האט ער געזאגט, יעצט איז ניט דיא צייט צו בעפֿריע־דיגען אייער נייגיערדע. פֿערגעסט ניט, אז מיר זיינען ארומגערינגעלט פֿון דיא ווילדע.

— דיא ווילדע? האט געלאַכט דער פּראָפֿעסאָר, איך הער זיי ניט! איך לאַך פֿון זיי!

ער איז ארויסגעגאנגען פֿון דער אודופאַ, האט אויפֿגעהויבען דיא הענד, האט זיך געווענדעט צו דיא מאַאָרי און האט געשריען אין דער הויך:

— רייסט אייך! שרייט! בילט! — איהר וועט דאך צו אונז ניט קומען. — איהר טאָרט אהער ניט קומען!

— פֿארוואס איז, פּראָפֿעסאָר? האט ליידי העלענא געפֿרעגט.

— מאדאם, האט פאגאנעל געזאגט מיט אן עכט פֿראנצויזישער העפֿליכ־קייט. מאדאם, אין דיא אלטע צייטען איז געווען א געזעץ, אז ווען א פֿערברע־כער איז ארייגעלאפען אין א קירכע, אדער אין א טעמפעל פֿון א גאָט, האט איהם קיינער ניט געטאָרט אנריהרען. אין גריעכענלאנד איז א מאל א גרויסער פֿערברעכער, וועלכען מען האט געוואלט טויטען, ארייגעלאפֿען אין א טעמפעל פֿון א גאט און האט זיך געשטעלט אונטערן שוץ פֿון'ם גאט. — מען האט איהם גאר ניט געקענט טהאן. עס האט זיך אבער געפֿונען א קלוגע פֿרוי, זיא האט גענומען א גרויסען שטיין און האט איהם אניעדערגעלעגט פֿאר דער טהיר פֿון'ם טעמפעל. דאס פֿאלק האט איהר פֿערשטאַנען. מען האט באַלד אנגעהויבען צו טראגען שטיינער פֿון אלע זייטען און מען האט פֿערמויערט דעם טעמפעל.

ביי דיא ווילדע מאַארי איז דאָ א טאַבו, וועלכעס איז הייליגער אלס דיא טעמפעל אין דיא אלטע צייטען. א טעמפעל האט מען געקענט פֿערמויערן, צו א טאַבו טאר מען זיך ניט צוריהרען. מיר זיינען געשיצט. מיר זיינען דאָ זיכער.

— נור אויף א קורצע צייט, האט לארד גלענאַרוואן געזאגט טרויעריג. מיר האבען דאך ניט וואס צו עסען דאָ אויפֿ'ן באַרג.

— דיא מאַאָרי האבען אנגעגרייט פֿאר קאַראַ־טעטע און זיינע בעגלייטער פּראָוויאַנט אויף א פאר וואכען, האט דער פּראָפֿעסאָר געענטפֿערט. מיר וועלען עס אויסבאָרגען ביי איהם. איך האב שוין פּראבירט פֿערזוכען פֿון דיא עסענס, וואס מען האט דאָ איבערגעלאָזען פֿאר איהם. עס שמעקט גאנץ גוט.

— וואס וועט אבער דאס ענדע זיין? האט לארד גלענאַרוואן ווייטער גע־זאגט. וויא לאַנג קענען מיר דא אויסהאַלטען?

— ביז וואנען מיר וועלען אנטלויפען, האט דער פּראָפֿעסאָר געענטפֿערט גאנץ רוהיג.

— וויא אזוי וועלען מיר אנטלויפֿען?

— איך וויים ניט. איך בין אבער זיכער, אז מיר וועלען אנטלויפען, האט דער פּראָפֿעסאר געזאגט. — יעצט קומט, רוהט אייך אפ און עסט עפּעס. איהר זייט געוויס הונגעריג.

אלע זיינען געווען זעהר מיעד און זעהר הונגעריג. דער פּראָפֿעסאָר האט

זיך פֿאַרשטעלט פֿאַר אַ בעל הבית און האָט זיי בעוואָרטהעט. ער האָט אַרויסגע־שלעפּט פֿון דער אודופּא אַ מאַטע (ראַגאָזשע) האָט זיאַ אויסגעשפּרייט אויף דער ערד און האָט אַניעדערגעלעגט אויף איהר דיאַ שפּייזען, וועלכע זיינען געווען אין דער אודופּא. קאַרטאָפֿעל, רייז, וואַרצלען פֿון פֿעשיעדענע גראָזען און נאָך אזעל־כע זאַכען.

ווען מען האָט אָפּגעגעסען און זיך אַביסעל אָפּגערוהט, האָט מען ווידער אָנגעהויבען אויסצופֿרעגען דעם פּראָפֿעסאָר, וויאַ אַזוי עס האָט מיט איהם פּאַסירט דיאַ גאַנצע צייט, וואָס ער איז ניט געווען מיט זיי צוזאַמען. דער פּראָפֿעסאָר אָבער האָט געענטפֿערט זעהר אונגערן אויף אַזעלכע פֿראַגען. ער פֿלעגט שטענ־דיג אַזוי ליעב האָבען צו רעדען און צו דערצעהלען. יעצט איז שווער געווען אַרויסצוציהען ביי איהם אַ וואָרט.

— דער פּראָפֿעסאָר איז געוואָרען גאַר אַנאַנדער מענש, האָט דער מאַיאָר געזאָגט שטילערהייט. ער וויל ניט רעדען, ער וויל ניט דערצעהלען. — וואָס איז מיט איהם?

ענדליך, ווען ליידי העלענאַ און לאָרד גלענאַרוואַן האָבען איהם אָנגעהוי־בען אויסצופֿרעגען, האָט מען דאַן פֿון איהם קוים געקענט אַרויסציהען פֿאָלגענדע געשיכטע:

אין דעם רעש, וואָס איז געוואָרען, ווען לאָרד גלענאַרוואַן האָט אויסגע־שאָסען אויף קאַראַ־טעטע, איז ער זיך שטילערהייט אַרויסגעגאַנגען פֿון׳ם פּאַה. ער איז געגאַנגען אַהן אַ וועג און אַהן אַ שטעג און איז אָנגעקומען אין אַ לאַגער פֿון מאַאָרי. דיעזע מאַאָרי האָבען ניט געהערט צו קאַאי־קומו, זאָנדערן צו אַנ־אַנדער שטאַם (שבט). דער הויפּטלינג פֿון דיעזע מאַאָרי האָט אויפֿגענומען דעם פּראָפֿעסאָר זעהר פֿריינדליך. עס איז איהם געפֿעלען דעם פּראָפֿעסאָר׳ס ברילען און דער טעלעסקאָפּ. ער האָט פּראָבירט קוקען דורך דיאַ ברילען, האָט אָבער גאַר ניט געזעהן אויף וויי און האָט זיי איהם אָפּגעגעבען צוריק. דעם טעלעסקאָפּ אָבער האָט ער ציגענומען, ווייל דער פּראָפֿעסאָר האָט איהם געוויעזען, אַז מען קען זעהן דורך איהם זעהר ווייט.

— דער טעלעסקאָפּ האָט מיך גערעטעט, האָט דער פּראָפֿעסאָר געזאָגט. דער ווילדער הויפּטלינג האָט ניט געוואוסט, וויאַ אַזוי איהם אויפֿצושטעלען און אויפֿצושרויפֿען. יעדעס מאָל, ווען ער האָט געוואָלט קוקען אויף איהם, האָט ער געמוזט בעטען, איך זאָל איהם אויפֿשטעלען. דאָס איז דעם ווילדען אַזוי געפֿע־לען, אַז ער האָט מיך צוגעבונדען צו זיך מיט אַ לאַנגען שטריק. איך זאָל שטענ־דיג זיין לעבען איהם. איך האָב געמוזט עסען מיט איהם און שלאָפֿען מיט איהם. אַזאַ פֿריינדשאַפֿט איז מיר אָבער ניט געפֿעלען.

— האָט מען אייך ווענינסטענס גוט בעהאַנדעלט? האָט ליידי העלענאַ געפֿרעגט.

— יאָ און ניין, האָט דער פּראָפֿעסאָר געענטפֿערט.

ער האָט אָבער ניט געוואָלט אויסזאָגען, וויאַ אַזוי מען האָט איהם בעהאַנ־

רעלט. וואס מען האט איהם געפֿרעגט און וואס מען האט געצווינגען ביי איהם ווערטער, וויא אזוי מען האט איהם בעהאנדעלט, עס האט גאר ניט געהאָלפֿען. ער האט ניט געוואלט זאגען, וואס מען האט מיט איהם געטהאן.

— דיא צו גרויסע פֿריינדשאפֿט פֿון מיין ווילדען פֿריינד, וועלכער האט אזוי שטארק ליעב בעקומען מיין טעלעסקאָפּ, איז מיר אזוי שטארק ניט געפֿעלען, אז נעכטען ביי נאכט האב איך געפֿונען א מעסער און ווען ער איז געשלאָפֿען, האב איך איבערגעשניטען דעם שטריק, מיט וועלכען איך בין געווען צוגעבונדען צו איהם, און בין אנטלאָפֿען. מיין ווילדער פֿריינד האט געזעהן דורך מיין טע־לעסקאָפּ, וויא מען האט בעערדיגט קאַראַ־טעטע. איך האב געמוזט אויפֿשטעלען פֿאר איהם דעם טעלעסקאפּ, דערפֿאר האט ער מיר אויך געלאזט קוקען. דערביי האט ער מיר ערקלערט, אז דער בארג איז יעצט טאַבו, ביז וואנען פֿון קאַראַ־טעטעס קערפער וועלען בלייבען נור דיא ביינער.

איך האב איהם געדאנקט פֿאר דיעזע מיטטהיילונג און ווען עס איז מיר געלונגען איבערצושניידען דעם שטריק, בין איך גלייך אנטלאָפֿען אויפֿ'ן באַרג, וועלכער איז טאַבו.

דאס איז געווען אלעס, וואס מען האט געקענט ארויסציהען פֿון איהם. לארד גלענארוואן האט געזעהן, אז ער בעהאלט עפּעס, אז ער וויל ניט אלעס דערצעהלען, אז ער וואַרגט זיך מיט עפּעס. ער איז אבער געווען צו עדעל אום איהם צו צווינגען, ער זאל איהם אלעס דערצעהלען.

ווען מען האט זיך אביסעל אויסגערוהט און דער פּראָפֿעסאָר האט שוין אלעס דערצעהלט, האט מען אנגעהויבען צו טראכטען, וואס מען זאל ווייטער טהאן. מען איז ארויסגעגאנגען פֿון'ם צוים און מען האט זיך אומגעקוקט.

דיא ווילדע זיינען נאך אלץ געשטאַנען לעבען באַרג. יעדעס מאל זיינען צוגעקומען נייע באַנדען. זיי האבען געבראכט ביקסען און האבען פּראָבירט שיעסען אויף דיא ענגלענדער. זייערע קוגלען אבער האבען ניט געקענט טרעפֿען; ארויף א באַרג איז ניט לייכט צו שיעסען.

— זיי בעוואַכען אונז גוט, דיא טייפֿעל! האט דער מאיאָר אויסגערופֿען. זיי לאזען פֿון אונז קיין אויג ניט אראפּ.

— זיי ווילען אונז אויסהונגערן, האט דער פּראָפֿעסאר ערקלערט. דיא וויל־דע מענשען האבען אן אייזערנע געדולד. זיי קענען אוועקווארטען וואכען לאַנג אויף זייער בייטע. בלייבען דא לאנג קענען מיר ניט. מיר מוזען אנטלויפֿען. —

— אום צו אנטלויפֿען, דארף מען פֿריהער וויסען, וואוהין צו אנטלויפֿען, האט פֿאררּאגוט זיך אפּגערופֿען.

— איהר האט פֿאלקאמען רעכט, האט איהם דער פּראָפֿעסאר געזאגט. מיר זיינען דערווייל זיכער. לאמיר געהן ארומקוקען דעם באַרג און דיא געגענד ארום. פֿון'ם שפּיץ באַרג קען מען איבערזעהן א לאנגע שטרעקע לאנד ארום און ארום. פֿיעללייכט וועלען מיר אויסגעפֿינען עפּעס א וועג, אויף וועלכען מיר ווע־לען קענען אנטלויפֿען ביי נאכט

זיי האבען אנגעהויבען ארומצוגעהן דעם בארג פון אלע זייטען. ליידער, האט זיך זיי פארגעשטעלט זעהר ווייניג האפנונג זיך צו רעטען.

אזוי וויא זיי זיינען אזוי ארומגעגאנגען אויפ'ן בארג, האבען זיי בעמערקט, אז דער בארג ציטערט. ער בעוועגט זיך עפעס. זיי זיינען אלע געוועזען צו שטארק בעשעפטיגט מיט זייערע געדאנקען איבער זייער לאגע אום דארויף אכט צו געבען. זיי זיינען דאך ערשט ניט לאנג דורכגעפאהרען א געגענד, וואו עס האט געזאטען און געקאכט איבעראל און האבען זיך אנגעזעהן גענוג וואונדערליכע ערשיינונגען.

דער פראפעסאר אבער האט עס אנדערש בעטראכט. ער האט עס בעטראכט, וויא א געלערנטער. ער האט זיך צוגעקוקט צום בארג פון אלע זייטען, האט בעטראכט דיא בערג ארום און האט גאר פערגעסען, וואו ער איז. ער האט אנגעהויבען צו לערנען מיט זיינע קאמעראדען געאגראפיע.

— מיינע הערען, האט ער אנגעהויבען מיט א טאן פון א פראפעסאר, וועלכער האלט א פארלעזונג אין אוניווערזיטעט. — מיינע הערען, ווייסט איהר וואו מיר געפינען זיך? — אויף א צוקונפטיגען וואולקאן — פייערשפייענדיגען בארג — זעהט איהר, וויא דער בארג ציטערט אלע מאל? — ווייסט איהר, פארוואס דאס איז? אונטערן בארג איז דא א הייל. אין הייל זיעדעט דאס וואסער. עס האט זיך אנגעזאמעלט זעהר פיעל דאמפף, וועלכער וויל ארויס. ער וועט זיך אמאל אויסברעכען א וועג און פון דיעזען בארג וועט אמאל ארויסשפריצען א גרויסער זייל דאמפף און פייער. —

דער מאיאר האט זיך ניט געקענט איינהאלטען. זיי זיינען אלע אין דער גרעסטער געפאהר און ער וויל גאר מיט זיי לערנען געאגראפיע!

— הערר פאגאנעל, האט ער איהם געזאגט מיט א ביטערן געלעכטער, מיר דארפען יעצט טראכטען, וויא אזוי צו אנטלויפען פון דיא מארי. לאזט אונז צו רוה מיט אייער געאגראפיע און מיט אייערע פייערשפייענדיגע בערג.

געהט, ווען איהר ווילט ניט הערן! האט זיך דער פראפעסאר געבייזערט.

— ווייסט איהר, וואס פאר א קראפט אזא וואולקאן האט? — מיליאנען — ביליאנען פערדע קראפט!

— אבער צו וואס דערציעהלט איהר עס אונז, פראפעסאר? האט זיך פארראגוט אפגערופען. ווען מיר זאלען קענען בענוצען דיעזע מיליאנען פערדע קראפט, וואלט געוויס געוועזען זעהר גוט. אונזער „דונקאן" האט געהאט נור אכציג פערדע קראפט און ער וואלט אונז פיעל מעהר גענוצט אלס דיעזע מיליאנען — ביליאנען פערדע קראפט.

דאסווארט „דונקאן" האט זיך ארויסגעכאפט ביים גוטען פארראגוט. ער האט דערמיט גאר ניט געמיינט. לארד גלענארוואן אבער האט א ציטער געטהאן, ווען ער האט עס דערהערט. ליידי העלענא, וועלכע איז געשטאנען ניט ווייט און האט געזעהן, וויא ער האט א ציטער געטהאן, איז באלד צוגעלאפען צו איהם און האט איהם געפרעגט:

— וואס איז, עדווארד? ווייטער שלעכטע אויסזיכטען? ווייטער געפֿאַהרען?

— ניין, העלענא, האט ער געענטפֿערט רוהיג. קיינע געפֿאַהר. דיא ווילדע װעלען צו אונז ניט קומען, ביז מיר וועלען געפֿינען מיטעל, וויא צו אנטלויפֿען.

— לאמיר בעסער געהן אין אונזער שלאָס צוריק, האט פלוצלונגע געזאגט דער פּראָפֿעסאר גאנץ פֿרעהליך, גלייך וויא ער װאלט געווען ערגעץ אין פּאַריז. קיינער קען ניט צוקומען צו אונזער פֿעסטונג, צו אונזער שלאָס. מיר קענען דאָרט לעבען, וויא דיא קיסרים.

ער האט געגעבען ליידי העלענא דיא האנד און האט זיא געפֿיהרט מיט גרויס צערעמאָניע צוריק אין דער אודופאַ.

ווען דיא ווילדע, וועלכע זיינען נאך אלץ געשטאַנען אונטערן בארג, האַבען דערזעהן, אז דיא ענגלענדער געהן ווידער אריין אין זייער היילינגטהום, האבען זיי ווידער אנגעהויבען צו שרייען און צו שיעסען. דער פּראָפֿעסאר אבער האט זיך ניט אומגעקוקט אויף זיי.

— לאמיר זעהן, וואס פֿאר א ירושה מיסטער קאַראַ-טעטע האט אונז געלאזען, האט ער געשפּאַסט. לאמיר ארויסנעהמען אלעס פֿון דער אודופאַ און עס גוט בעטראַכטען.

זיי זיינען אריינגעגאנגען אין דער אודופא און האבען אנגעהויבען ארויסצונעהמען אלע זאכען, וואס זיי האבען דארט געפֿונען. צווישען דיא זאַכען זיינען געווען א פאר ביקסען, שארף געלאָדען. א האָרן מיט פולווער, א בייטעל מיט קוגעלן. דאס האט מען מיטגעגעבען קאַראַ-טעטע, פֿיעללייכט וועט ער וועלען געהן אויף דער יאַגד דארט אויף יענער וועלט, זאל ער האבען אלעס פֿערטיג. דאן איז דארט געווען צוויי שפּיזען, א האַק און נאך אנדערע וואפֿען, וועלכע דיא מאַאָרי בענוצען.

— קוקט נור אן! האט אויסגערופֿען דער פּראָפֿעסאָר. דאס איז דאך א גאנצער אַרסענאַל! — נו, מיר דארפֿען האבען דיזע וואַפֿען נעטהיגער אלס דער טויטער. וואס טויגען איהם וואַפֿען אויף יענער וועלט? זיי זיינען פֿעררינקט, דיא מאַאָרי! געבען וואפֿען א טויטען! אונז וועלען זיי צוניץ קומען.

— בעטראַכט נור דיא ביקסען, האט דער מאַיאָר געזאגט. זיי האבען אויף זיך אן ענגלישע מארקע.

— געוויס, איז עס אן אונרעכט צו פֿערקויפֿען ביקסען צו דיא ווילדע. זיי בענוצען זיי דערנאך געגען דיא פֿערקויפֿער.

— יעצט איז ניט דיא צייט צו בעהאנדלען אזעלכע פֿראגען, האט זיי דער פּראָפֿעסאָר אונטערבראָכען. דיא ביקסען וועלען אונז יעצט זעהר צוניץ קומען. נאך נעטהיגער האבען מיר דאס עסען און דאס וואסער, וועלכע מען האט אנגעגרייט פֿארן גרויסען הויפּטלינג קאַראַ-טעטע.

זיי האבען איבערגעקוקט דעם גאנצען פּראוויאַנט און האבען געפֿונען, אז עס קען פֿאר זיי גענוג זיין אויף צעהן-פֿופֿצעהן טאג, ווען זיי זאלען לעבען עקאָנאמיש. אזוי וויא אין דעם פּראוויאנט האבען זיך געפֿונען עטליכע קערב מיט

קארטאָפֿעל און מיט זיסע באַטאַטעס (סווית פּאָטייטעס) האָט אַלבינעט מורא גע־האַט, אַז זיי זאָלען ניט פֿערדאַרבען ווערן. ער האָט געוואוסט, אַז קארטאָפֿעל איז גוט צו פֿערגראבען אין דער ערד. זיי ווערן דאַן ניט פֿערדאַרבען.

ער האָט גענומען קאַראַ־טעטעס האַק, האָט אויסגעזוכט אַן אָרט, וועלכען ער האָט געפֿונען פּאַר פּאַסענד צו פֿערגראבען דיא קארטאָפֿעל און האָט אנגע־הויבען צו גראבען א גרוב. אנפֿאַנגס איז דיא ארבייט געגאַנגען זעהר גוט. ער איז אבער געקומען צו א שטיין און האָט איהם געוואָלט אויסהאַקען. מיט פֿיע־לער מיה איז עס איהם ענדליך געלונגען. קוים אבער האָט ער אויפֿגעהויבען דעם שטיין, האָט ארויסגעשפּריצט א זייל הייסער דאַמפּף (פּאַרע, סטים) זעקס פֿוס דיא הויך, אַז דער ארימער אַלבינעט האָט זיך אפּגעבריהט און איז אפּגע־שפּרונגען מיט שרעק.

— פֿערמאַכט שנעל דעם דאַמפּף! האָט דער מאַיאָר געשריען און האָט געוואָלט אריינוואַרפֿען דעם שטיין צוריק אין זיין לאָך.

— וואַרט, מיין ליעבער מאַיאָר! האָט איהם דער פּראָפֿעסאָר געזאָגט און האָט איהם אנגעכאַפּט ביי דער האַנד. — איילט אייך ניט, לאָמיך אויך זעהן, וואָס דאַ איז.

ער האָט אנגעהויבען צו בעטראַכטען דעם דאַמפּף, וועלכער האָט נאָך אַלץ ארויסגעשפּריצט פֿון דער ערד.

— האָט איהר זיך שטאַרק אפּגעבריהט? האָט דער מאַיאָר געפֿרעגט דעם דערשראָקענעם אַלבינעט.

— ניין, עס איז גאָר נישט. איך האָב מיך נור דערשראָקען, איך האָב ניט ערוואַרטעט —

— צו געפֿינען דאָ פֿייער, האָט דער פּראָפֿעסאָר געלאַכט. — דיעזער באַרג איז ווירקליך א וואונדער באַרג. ער האָט אונז געגעבען עסען אומזיסט. יעצט גיט ער אונז דאַמפּף אומזיסט. — ווייסט איהר וואָס? לאָמיר דאָ גרינדען א קאָ־לאָניע און לאָמיר זיך דאָ בעזעצען.

— א שעהן אָרט האָט איהר געפֿונען פֿאַר א קאָלאָניע! האָט דער מאַיאָר געזאָגט בייז. מיר זיינען דאָך ניט זיכער, אַז עס זאָל ניט אויסברעכען דאָס פֿייער פֿון אונטער דער ערד און מיר זאָלען ניט אַלע פֿערברענט ווערן.

— ליעבער מאַיאָר, האָט דער פּראָפֿעסאָר איהם געענטפֿערט. דער באַרג איז ניט נעכטען געבאָרען געוואָרען. ווען ער האָט ביז אַהער אויסגעהאַלטען, וועט ער שוין ווייטער אויסהאַלטען. ווענינגסטענס, וועט ער אויסהאַלטען, ביז וואַנען מיר וועלען אוועקגעהן פֿון איהם.

— הערט דאָך אויף צו שפּאַסען, פּראָפֿעסאָר, האָט ליידי העלענאַ געבעט־טען. דענקט בעסער, וויא אַזוי מיר זאָלען פֿון דאַנען אַנטלויפֿען.

— איך בין ניט דאַגעגען, האָט דער פּראָפֿעסאָר געזאָגט. לאָמיר בערופֿען א ספּעציאַל מיטינג און לאָמיר זיך בעראַטהען, וויא אַזוי איבערצולאָזען אונזערע

טהייערע פריינד, דיא מאַרי, וועלכע ווארטען נעביך אויף אונז מיט זעהר פיעל אונגעדולד.

אלע האבען זיך אניעדערגעזעצט אויף א מאטע און מען האט געעפענט דעם מיטינג. דער ערשטער האט גערעדט לארד גלענארוואן.

— איך מיין, אז מיר זאלען ניט ווארטען, ביז עס וועט זיך אונז אויסלאָזען דער פראוויאנט און דער הונגער וועט אונז צווינגען אראפצוגעהן פון בארג. איך מיין, אז היינט ביי נאכט שוין זאלען מיר אראָפגעהן און זעהן דורכברעכען דיא ליניע פון אונזערע וועכטער.

— פארטרעפליך! האט אויסגערופען דער פראפעסאר, ווען דיא מאָרי וועלען נור ערלויבען, אז מיר זאלען דורכברעכען זייערע ליניען.

— זיי וועלען זיך געוויס שטעלען געגען אונז, האט פארראגוט געזאגט טרויעריג. איך זעה ניט איין, וויא אזוי מיר וועלען קענען דורכברעכען זייערע ליניען.

— מיר האבען אבער גענוג מיטעל, זיי צו צווינגען, אז זיי זאלען אונז דורכלאזען, האט דער פראפעסאר געזאגט.

— איך זעה ניט, וואס פאר א מיטעל מיר האבען.

— איך זעה אבער יא, האט דער פראפעסאָר געזאגט. איהר ווייסט גאר ניט, וואס פאר א קראַפט מיר האבען יעצט אין אונזערע הענד.

מען האט איהם געבעטען, ער זאל ערקלערן, וואס ער מיינט דערמיט. ער האט אבער אויף קיין פאל ניט געוואלט זאגען, וואס פאר א קראַפט ער האט.

— איהר וועט שוין זעהען, ווען עס וועט נעטהיג זיין, איז געווען אלעס, וואס מען האט געקענט פון איהם ארויסקריעגען.

עס האט גאר ניט געהאלפען. מען האט געמוזט ווארטען ביז ביי נאכט. דערווייל איז געבליעבען, אז מען זאל זיך אויסרוהען א גאנצען טאג, ווייל ביי נאכט וועט מען געוויס האבען א שווערע ארבייט.

דער טאג איז פערגאַנגען רוהיג. עס איז געווארען נאכט. דיא ווילדע האָבען זיך ניט גערירט פון זייער אָרט. איינינע זיינען אוועקגעגאַנגען אין פאָה, דערפאר זיינען געקומען אנדערע. קוים איז פינסטער געווארען, האבען זיי צו־לעגט פייערן ארום בארג און האבען זיך געווארמט. ארום און ארום בארג האט געברענט א ליניע פון פייערן און האבען בעלייכטעט דעם בארג מיט זייערע רויטע פלאמען. נור דער העכסטער פונקט פון'ם בארג, דארט, וואו אונזערע רייזענדע זיינען געווען, איז געבליעבען אין דער פינסטער.

אויפ'ן בארג איז געווען רעכט קאַלט. אונזערע רייזענדע האבען ווייטער געמוזט זיך בענוצען מיט קאַרא־טעטע'ס ערבשאַפט (ירושה). זיי האבען ארויס־גענומען אלע מאטען (ראגאָזשעס) פון זיין אורופא און האבען זיך ארומגעוויקעלט.

נעגען האלבע נאכט האט לארד גלענארוואן געזאגט, אז עס איז צייט צו געהן.

— עס איז אימזיסט, האט דער פראפעסאר געווארנט. זיי היטען אונז זעהר שטארק. מיר וועלען ניט קענען דורכברעכען זייערע ליניעס.

— אלזא, וואס דען זאלען מיר טהאן? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— ווארטען, האט דער פראפעסאר געענטפערט.

לארד גלענארוואן אבער האט ניט געוואלט ווארטען. ער האט געוואלט פראבירען, אויב עס איז ניט מעגליך זיך ארויסצוגנבענען שטילערהייט פון וייער געפענגניס.

— איך וועל פראבירען אראפגעהן פון'ם בארג, האט דער מאיאר געזאגט קומט פארראגוט, איהר געהט מיט מיר?

זיי האבען גענומען קארא-טעטעס ביקסען אויף דיא פלייצעס, האבען אויס-געזוכט אן ארט, וואו דיא פייערן זיינען געווען ווייט איינער פון'ם אנדערן, און האבען אנגעהויבען זיך אראפצולאזען פון'ם בארג. קוים זיינען זיי אוועקגעגאנגען עטליכע שריט — טראך! האבען אויסגעשאסען אויף זיי עטליכע ביקסען מיט אמאל.

זיי האבען געמוזט לויפען צוריק. דיא קוגעלן זיינען געפאלען גאר ניט ווייט פון זיי.

— עס איז אונמעגליך זיך ארויסצוגנבענען, האט דער מאיאר געזאגט. עס איז א זיכערער טויט. וואלטען מיר וועניגסטענס געהאט גענוג געוועהר, וואלטען מיר אלע מיט אמאל געשאסען אויף זיי און ווייטער געגאנגען. שיעסען פון א בארג אראפ איז פיעל לייכטער, אלס שיעסען אויף א בארג.

— איך האב דאך אייך געזאגט, אז דיעזע ווילדע בעסטיען וועלען אונז ניט דורכלאזען, האט דער פראפעסאר געלאכט.

— אלזא, וואס איז אייער פלאן, געלערנטער פראפעסאר? האט זיך דער מאיאר געבייזערט.

— מיט געוואלד קענען מיר גאר ניט מאכען, האט דער פראפעסאר גע-ענטפערט. מיר מוזען געברויכען אן אנדער מיטעל.

— וואס איז אבער אייער מיטעל?

— ווארטען ביז מארגען.

— ווייטער ווארטען?

— נור ביז מארגען.

15טעס קאפיטעל.

דער גלויבען איז דאס בעסטע מיטעל.

דיא נאכט איז פאראיבער רוהיג. דיא ווילדע האבען געהאלטען א שטרענגע וואך, זיי האבען זיך אבער ניט גערירט פון זייער ארט. עס איז געווארען טאג. אונזערע רייזענדע האבען זיך אויפגעכאפט. האבען זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען. — דיא מאארי שטעהן רוהיג אויף זייערע ערטער. אלע האבען זיך ארומ-געשטעלט ארום פראפעסאר, זיי זאלען שוין אמאל הערען, וואס פאר א פלאן ער האט אויסגעפונען זיך צו רעטען.

— מיינע פריינדע, האט ער ענדליך געזאגט, מיין פלאן איז דערפאר שוין גוט, אז ווען ער וועט זאגאר ניט געלינגען, וועט ער אונז געוויס ניט שאדען. ערגער וויא יעצט, וועט אונז ניט זיין. איך האף אבער, אז ער וועט יא געלינגען. ער מוז געלינגען!

— זאגט אונז שוין אמאל, וואס איז אייער פלאן! האט דער אונגעדולדיגער מאיאר אויסגערופען.

— רוהיג! האט קאמאנדירט דער פראפעסאר. ער האט געמיינט, אז ער רעדט מיט זיינע סטודענטען. מיינע פריינדע! דיא ווילדע קענען צו אונז ניט צו קומען דערפאר, וואס דיעזער בארג איז טאבו. ער איז ביי זיי הייליג. זיי קוקען אויף אונז, וויא אויף אפיקורסים, וועלכע האבען פעראונרייניגט זייער הייליגען בארג. אזעלכע רשעים דארף גאט אליין שטראפען.

אלע האבען איהם אנגעקוקט פערוואונדערט. קיינער האט ניט פערשטאנען, וואס ער מיינט דערמיט און צו וואס ער זאגט עס.

— וויא וואלט געווען, האט דער פראפעסאר ווייטער געזאגט, ווען קאאי-קומו מיט זיינע לאנדסלייט זאלען מיינען, אז זייער גאט האט אונז בעשטראפט און מיר זיינען שוין אלע טויט? וואלט ער מיט זיינע וואבען אוועקגעגאנגען צוריק אין זיין פאה?

— געוויס! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען. ווען ער וועט מיינען, אז מיר זיינען טויט, האט ער דאך מעהר ניט וואס צו היטען.

— אבער וויא אזוי וועט ער מיינען, אז מיר זיינען טויט? האט ליידי העלענא געפרעגט.

— ווייכט איהר ניט, וויא אזוי גאט האט בעשטראפט קרחן מיט זיין געמיינדע? האט דער פראפעסאר געפרעגט. וואס קומט איינעם, וועלכער שטעלט זיך אונטער צו פעראונרייניגען א הייליגטהום? — ער מוז שטארבען אין פייער און דאמפף. אזוי שטראפט גאט.

אלע האבען איהם אנגעקוקט. זיי האבען איהם דאך ניט פערשטאנען.

— דאס פייער, מיינע פריינד, געפינט זיך אין בארג אונטער אונזערע פיס. לאמיר עס ארויסלאזען. קאאי-קומו און זיינע פרומע מענשענפרעסער וועלען מיינען, אז זיין גאט האט אונז געשטראפט. זיי וועלען זיך פרעהן און וועלען אוועקגעהן פון'ם בארג. דערווייל וועלען מיר קענען אראפגעהן פון דער אנדערער זייט.

יעצט האבען שוין אלע פערשטאנען זיין פלאן.

— אלזא, זאלען מיר גראבען דיא ערד, ביז עס וועט ארויסשפריצען א גרויסער זייל דאמפף און פייער? האט פאררארגוט געפרעגט. — מיט אנדערע ווערטער געזאגט, מיר זאלען מאכען א פייערשפייענדיגען בארג?

— פארוואס ניט? האט דער פראפעסאר געענטפערט. איהר האט דאך אליין געזעהן נעכטען, ווען אלבינעט האט געגראבען דיא ערד, אז עס האט ארויסגעשפריצט דאמפף. ווען מיר האבען געוואלט, האבען מיר פערלענגט דעם

לאָך מיט שטיינער און פֿערהאַלטען דעם דאַמפּף. — לאָמיר יעצט אפּנאַררען דעם גוטען און עדעלען קאַאי־קומו. ער איז גאַנץ פֿרום, וויא איהר האָט אליין געזעהן. ער וועט מיינען, אַז גאָט אַליין שטראָפֿט אונז און וועט זיך אוועקגעהן אין זיין פּאַה, דאַן זיינען מיר פֿריי.

— א פֿאַרטרעפֿליכע אידעע, פּראָפֿעסאָר! האָט דער מאַיאָר אויסגערופֿען. דאס קען טאַקע אויסטראַכטען נור א קאָפּ פֿון א פּראָפֿעסאָר.

— מיין פּלאַן איז אַזוי. מיר זאָלען אויסגראָבען אין דער ערד עטליכע לעכער. דער דאַמפּף זאָל שפּריצען פֿון אַלע זייטען. מיר אַליין וועלען זיך בעהאַלטען אין קאַראַ־טעטעס אודופּאַ. מיר וועלען דאָרטען בלייבען א טאָג, צוויי טאָג, אָדער דריי טאָג און וועלען זיך ניט ווייזען. דיא ווילדע וועלען זיין איבערצייגט, אַז מיר זיינען פֿערברענט געוואָרען. דאַן וועלען זיי זיך אין גאַנצען אוועקגעהן. ווען מיר וועלען זעהן, אַז מען בעוואַכט אונז ניט מעהר, וועלען מיר אין א פֿינסטערע נאַכט אַראָפּגעהן פֿון באַרג און געהן צום מעער. איך ווייס שוין דעם וועג און וועל איהם אייך ווייזען.

— דער פּלאַן איז געוויס גוט, האָט לאָרד גלענאַרוואַן געזאָגט. איך האָב נור מורא, אַז דיא ווילדע וועלען זיך ניט לאָזען אַזוי לייכט אָפּנאַרען.

— איך האָב דאָך אייך געזאָגט, אַז מיין פּלאַן איז אַזוי פֿיעל גוט, וואָס מיר האָבען גאָר ניט צו פֿערליערן דערביי.

— אַלזאָ, ווען דענקט איהר אויסצופֿיהרען דיעזען פּלאַן? האָט ליידי העלענא געפֿרעגט.

— היינט ביי נאַכט.

— פֿאַרוואָס האָט איהר עס נעכטען ביי נאַכט ניט געטהאָן?

— איך האָב געמוזט בעסער אויסשטודירען דעם באַרג, האָט דער פּראָפֿעסאָר געענטפֿערט פֿערשעהמט.

— איהר האָט רעכט, פּראָפֿעסאָר, האָט דער מאַיאָר געזאָגט. לאָמיר זיי מאַכען א וואונדער, פֿון וועלכען זיי וועלען האָבען צו דערצעהלען יאָהרען לאַנג. ווען קאַאי־קומו זאָל נור קענען שרייבען, וואָלט ער געוויס אַנגעשריעבען א גאַנצעס בוך, וויא אַזוי דיא שלעכטע ווייסע מענשען האָבען אַמאָל פֿעראונריינינגט א היילינגטהום. גאָט איז ברוגז געוואָרען. דיא ערד האָט זיך געעפֿענט. עס זיינען אַרויס פֿייער און פֿלאַמען און האָבען זיי פֿערניכטעט דיא רשעים.

דעם פּראָפֿעסאָרס פּלאַן איז געוויס געווען זעהר גוט. דיא איינציגע שוועריגקייט איז נור געווען, וויא אַזוי איהם אויסצופֿיהרען. מען טאָר זיך דאָך ניט שפּיעלען מיט פֿייער. — וואָס וועלען זיי טהאָן, ווען דיא לעכער, וואָס זיי וועלען אויסגראָבען, וועלען אַרויסלאָזען אַזוי פֿיעל דאַמפּף און פֿייער, אַז זיי וועלען זיך טאַקע ניט האָבען וואו צו בעהאַלטען? דער גאַנצער באַרג קען אַרויפֿשפּרינגען אין דער לופֿט. מיט דיא ווילדע קרעפֿטע פֿון דער נאַטור מוז מען זיין זעהר פֿאָרזיכטיג.

דער פראפעסאר האט עס זעהר גוט געוואוסט. ער האט אויסגעפונען א מיטעל, וויא אזוי צו גראבען דיא ערד און וויא אזוי מען זאל צו יעדער צייט קענען איינהאלטען דעם דאמפף.

— מיר מוזען עס טהאן ביי נאכט, דיא ווילדע זאלען ניט זעהן, וואס מיר טהוען, האט ער געזאגט. מיר מוזען אבער אלעס פארבערייטען ביי טאג.

ער האט געהייסען אנגרייטען פיעלע גרויסע שטיינער אויף דיא ערטער, וועלכע ער האט אנגעוויעזען. דאן האט ער געהייסען מאכען אלעס פערטיג צו דער רייזע. קוים וועט דער פלאן געלינגען, זאלען זיי באלד אין דער אנדערער נאכט אוועקגעהן פון דאנען.

דעם גאנצען טאג האט מען געמאכט פארבערייטונגען. געגען זעקס אוהר פאר נאכט האט אלבינעט געמאכט א מיטאג. מען האט געמוזט זיך אנעסען אום צו האבען קרעפטע צו ארבייטען ביי נאכט. נאכ'ן עסען האט מען זיך צוגעלעגט אפרוהען.

עס איז געווארען נאכט. דער הימעל האט זיך בעדעקט מיט וואלקען. עס האט אנגעהויבען צו דונערן.

— מוטער נאטור וויל אונז אביסעל העלפען, האט דער פראפעסאר געזאגט. עס שאדעט ניט, עס זאל אביסעל דונערן און בליצען. דיא ווילדע האבען געוועהנליך מורא פאר אזעלכע זאכען. זיי זאגען, אז גאט רעדט דורכ'ן דונער. ווען עס וועט שטארק בליצען, וועלען זיי געוויס זיין זיכער, אז גאט אליין איז געקומען אונז בעשטראפען.

אום אכט אוהר איז געווארען שטארק פינסטער. דיא ווילדע האבען צוואר יעדער צולעגט פייערן, עס האט אבער אנגעהויבען צו רעגענען און זיי האבען געהאט פיעל מיה אויפצוהאלטען זייערע פייערן.

— יעצט איז דיא צייט, האט דער פראפעסאר געזאגט. אלע צו דער ארבייט!

אלע האבען זיך גענומען צו דער ארבייט. מען האט אנגעהויבען צו גראבען גריבער אויף צעהן שריט דיא ווייט איינע פון דער אנדערער. דער פראפעסאר האט געוואלט מאכען, אז עס זאל זיך ווייזען א גאנצער גארטעל פון רויך און דאמפף. ער האט ווייטער ריכטיג בערעכענט, אז דיא גריבער דארפען זיין ווייט פון דער אורופא. דיא ווילדע זאלען זעהן, אז דיא אורופא איז גאנץ, ווייל קוים וועלען זיי דיא אורופא ניט זעהן, וועט דער בארג שוין ניט זיין טאבו און זיי וועלען מעגען ארויפגעהן אויף איהם.

ער האט אויסגעקליעבען דעם ריכטיגען ארט און מען האט זיך געשטעלט גראבען. זא לאנג מען האט געגראבען ערד, איז גאר ניט געווען. קוים איז מען אבער צוגעקומען צו א שטיין, האט מען געמוזט רופען דעם פראפעסאר, ער זאל בערעכענען, וויא אזוי מען זאל דעם שטיין אויפהויבען און אויב מען זאל איהם גאר אויפהויבען. דיא ארבייט איז געגאנגען פארטרעפליך. אין איינינע ערטער האבען שוין געשפריצט פאנטאנען פון דאמפף. דאס איז אבער געווען וועניג פארן

פראָפעסאָר. ענדליך האט ער אליין געגראבען אין אן ערט און איז צוגעקומען צו א גרויסען שטיין.

— דאָ איז דער ארט, האט ער געזאגט. וויא אזוי הייבט מען אבער אויף אזא גרויסען שטיין?

ער האט געהייסען ארויסשלעפען פלעקער פון'ם צוים ארום דער אודופא און בענוצען דיזע פלעקער אלס א ליווער (העבעל). עס איז פערגאנגען א גע־רוימע צייט, ביז עס איז זיי געלונגען ארויסצונעהמען דעם גרויסען און שווערן שטיין. אבער, אה, וואונדער! קוים האבען זיי אויפגעהויבען דעם שטיין, האט דער גאנצער בארג אנגעהויבען צו ציטערן, א זייל פון רויך און פייער האט זיך געוויזען און עס האט אנגעהויבען צו שפריצען זידענדע וואסער.

דער פראָפעסאָר און אלע איבעריגע האבען געמוזט אנטלויפען זיך בע־האלטען אין קארא־טעטעם אודופא.

באלד האט זיך געלאזט הערען א שווערער, שטינקענדער, ערשטיקענדער שוועפעלגערוך. דאס זידענדע וואסער געמישט מיט שוועפעל האט זיך אנגע־הויבען ארויסצוגיעסען פון'ם בארג גלייך אין דעם לאגער פון דיא ווילדע. מיט שרעקען און שטוינען זיינען דיא ווילדע אויפגעשפרונגען פון זייערע ערטער. זיי האבען גאר ניט געוואוסט, וואס דאס איז און פון וואנען דאס קומט. זיי האבען גוט געקענט דעם בארג, אז ער איז א גוטער, רוהיגער, שטילער און גאנץ אנ־שטענדיגער בארג. פלוצלונג מאכט ער אזעלכע סקאנדאלען.

זיי האבען א קוק געטהאן אויפ'ן בארג און האבען דערזעהן מיט שרעקען א זייל פון פייער געהט ארויס פון'ם שפיץ בארג.

— טאבו! טאבו! האבען זיי געשריען אהן אן אויפהער.

זיי זיינען געפאלען אויף דיא קניע און האבען אנגעהויבען צו בעטען צום זייל פייער.

אבער פאר וואס דער פראָפעסאר האט מורא געהאט, דאס איז געשעהן. עס איז שוין טאקע געווען קיין שפיעלכעל. עס האט זיך געעפענט א ווירקליכער, פייערשפייענדיגער בארג. דער דאמפף פון דיא קליינע גריבער האט באלד אויפ־געהערט, אבער דארט, וואו דער פראָפעסאר האט ארויסגענומען דעם גרויסען שטיין, האט זיך געבילדעט אן עכטער ווולקאן. ער האט געווארפען מיט שטיי־נער. צום גליק אבער, פאלען דיא שטיינער פון א ווולקאן צוריק אויף דעם ארט, פון וואנען עס האט זיי ארויסגעווארפען.

רייזענדע געהן אויפ'ן עטנא און העקלא (2 פייערשפייענדיגע בערג) גאנץ נאהענט צום קראטער, אדער דער לאך, פון וואנען דאס פייער קומט ארויס. זיי ווייסען, אז זיי האבען ניט וואס מורא צו האבען. דיא איינציגע זאך, פאר וואס מען האט מורא צו האבען פון א ווולקאן, איז דיא לאווא. דאס איז א טייך פון צושמאלצענע מעטאלען און שטיינער, וועלכער פליעסט ארויס פון א ווולקאן. דיא לאווא איז ווירקליך געפעהרליך. דיא לאווא האט שוין פערגאסען ניט איין שטאדט און האט שוין אומגעבראכט גענוג מענשען לעבען.

פֿון דעם וואולקאַן, וואס דער פּראפֿעסאָר האט יעצט געמאכט אזוי געשיקט, האט זיך אויך ארויסגעגאָסען א טייך לאַווא, אבער ניט אין דער זייט, וואו דיא אודופא איז געווען. אונזערע רייזענדע זיינען דאהער געווען זיכער, אבּוואהל עס איז זיי געווען אביסעל צו וואַרם.

דיא נאכט איז פֿערגאנגען זעהר אונרוהיג. דער פֿייערשפּייענדיגער באַרג האט זיך צושפּיעלט ניט אויף געלעכטער. א טייך פֿון לאַוואַ האט זיך געגאָסען פֿון איהם און האט פֿערגאסען א שטיק פֿון דער געגענד אונטערן באַרג. דיא ווילדע זיינען געווען אויסער זיך. זיי האבען געליאַרמט, געשריען, געבעטען זייער גאָט און געמאכט זייערע ווילדע צערעמאָניען.

ווען עס איז טאג געווארען, איז געקומען קאַאי־קומו מיט זיינע קריעגער, האבען זיך אניעדערגעשטעלט אונטען לעבען באַרג, האבען געמאכט מיט דיא הענד, געשריען, געליאַרמט, געפֿאלען אויף דיא קניע און געבעטען.

אונזערע רייזענדע האבען אלעס געזעהן. זיי זיינען געווען געשיצט הינטער דעם צוים. זיי האבען געזעהן אלעס און דיא ווילדע האבען זיי ניט געקענט זעהן.

— אייער פלאן, פּראפֿעסאָר, איז געלונגען, האט פֿארראגוט געזאגט. דאס איז געווען א גוטער איינפֿאַל! — זעהט, וויא קאַאי־קומו מאכט מיט דיא הענד. ער וואייזט אויף קאַראַ־טעטעס גראב. ער איז פֿעסט איבערצייגט, אז גאט האט אונז געשטראָפֿט דערפֿאַר, וואס מיר זיינען ארויפֿגעגאנגען אויף א באַרג, וועלכער איז טאַבו. — זעהט, בעטראַכט דיעזע ווילדע! זיי זיינען דערשראקען. זיי ציטערן. זיי אנטלויפֿען. — קאַאי־קומו אליין אנטלויפֿט אויך. ער האט מורא פֿאר זיין גאט. — בראַוואָ, פּראפֿעסאר! מיר וואלט עס קיין מאל ניט איינגעפֿאַלען, אז איך זאל אפּנאררען דיא ווילדע.

— וואס ווילט איהר, פֿאַרראגוט? האט דער פּראפֿעסאר געענטפֿערט ערנסט. אזוי זיינען שוין דיא מענשען, זיי מעגען זיין ווילדע, אדער ציוויליזירטע. רעדט מיט זיי, וויא מיט מענשען, ערקלערט זיי, לערנט מיט זיי, בעווייזט זיי עפּעס מיט אלע וואפֿען פֿון'ם געזונדען מענשענפֿערשטאנד און פֿון דער וויסענשאַפֿט. — זיי וועלען אייך ניט הערן און וועלען אייך פֿערוואַרפֿען מיט שטיינער. — נאַררט זיי אפּ, פֿערפֿיהרט זיי, ווייזט זיי א קונסטשטיק פֿון א טאַשענשפּיעלער און זיי וועלען אייך טראָגען אויף דיא הענד. אַן אלטעס, לאטיינישעס שפּריכווארט זאגט: Mundus vult decipi דיא וועלט וויל, אז מען זאל זיא אפּנאַררען. זיי בעטען זיך, אז מען זאל זיי בעשווינדלען און בעטריעגען. —

— זיי געהן אוועק! זיי אנטלויפֿען! האט לארד גלענארוואן אויסגערופֿען. גאט זיי דאַנק! מיר זיינען גערעטעט! זיי מיינען, אז מיר זיינען טויט, אז דאס פֿייער האט אונז פֿערניכטעט. א גאַנצען טאג מוזען מיר נאך איבערוואַרטען דאָ. קוים וועט נור פֿינסטער ווערן, וועלען מיר שטילערהייט אראפּגעהן פֿון דער אנדערער זייט באַרג און וועלען געהן צום מעער.

אלע האבען זיך געפֿרייט. דיא האָפֿנונג האט זיי בעלעבט און האט זיי געגעבען מוטה. צוואר האבען זיי זעהר גוט געוואוסט, אז זיי זיינען נאך ניט

ויכער, אז זיי געפינען זיך אין א געגענד, וועלכע איז זיי זעהר וועניג בעקאַנט. דאגאַר דער פראָפעסאר קען דיעזע געגענד נאך זעהר וועניג. עס איז שוין אבער געווען, וואס קאַאי־קומו האלט זיי פֿאר טויט און וועט זיי ניט נאכיאָגען. פֿאר די אנדערע ווילדע האבען זיי קיין מורא ניט געהאט.

צום גליק, האט דער פראָפעסאר געהאט מיט זיך זיין לאנדקאַרטע פֿון אויסטראַליען. דיא ווילדע האבען עס ביי איהם ניט צוגענומען. זיי האבען זיא צוואָר בעטראַכט, האבען אבער ניט געקענט פֿערשטעהן, צו וואס אזא מין פּאַ־פּיער מיט פאַסיקלעך און רינגעלעך קען ניצען. זיי האבען זיא איהם אפגעגעבען צוריק. מיט דער לאַנדקאַרטע אין דיא הענד, קען מען זיך דאך גיכער צושלאָגען צו א פארט אדער צו אן ענגלישער פאזיציאָן. דער פראָפעסאר האט א גאנצען טאג שטודירט זיין לאנדקארטע און האט אויסגעפֿונען א וועג, וויא אזוי זיי זאָ־לען געהן.

דער טאג איז פערגאנגען אין שטודירען דיא לאנדקאַרטע און פֿארבעריי־טונגען צו דער רייזע. א גאַנצען טאג האט מען ניט געזעהן ניט איין ווילדען, ניט לעבען באַרג, ניט אין דער געגענד ארום. געגען אַכט אוהר אבענד זיי־נען אלע געווען פֿערטיג צו דער רייזע. לארד גלענארוואן האט איינגעארדענט זיין קליינע ארמעע. ווילסאן און מילרעד זיינען געגאנגען פֿאראויס און האבען געקוקט און זיך צוגעהערט אין אלע זייטען. ער, דיא דאַמען און דער פראָפעסאָר זיינען געגאנגען אין דער מיט. דער מאיאָר, פֿאררא‍גוט און ראבערט האבען גע־שלאָסען דעם צוג. יעדער איז געווען בעוואָפֿענט, מיט וואס ער האט געקענט צונעהמען ביי קאַראַ־טעטע.

דער פראָפֿעסאָר איז געווען פֿרעהליך און האט געשפּאַסט. לארד גלענאר־וואן און דיא איבעריגע זיינען געווען זעהר ערנסט. זיי האבען געוואוסט, אז דיא ווילדע זיינען זעהר שלוי (חיטרע) און וועלען אזוי גיך ניט אפטרעטען. עס האט זיך אבער ארויסגעוויעזען, אז דער פראָפֿעסאר האט רעכט געהאט. זיי זיינען אראפגעגאנגען גאנץ רוהיג פֿון'ם בארג. קיינער האט זיי ניט געשטערט, קיינער האט זיי ניט בעאונרוהיגט. דיא ווילדע זיינען צוריקגעגאנגען אין זייער פּאַה און האבען שוין מעהר ניט געדענקט פֿון דיא ענגלענדער.

לאנגזאַם און פֿארזיכטיג זיינען זיי אראָפּ פֿון'ם באַרג און זיינען אריינגע־גאנגען אין נעכסטען וואלד.

16טעם קאַפּיטעל.

צוריק אויפ'ן „דונקאַן“.

דיא נאכט איז געווען א פֿינסטערע און דאס געהן אין וואלד איז געווען זעהר שווער. אונזערע רייזענדע אבער האבען ניט געקענט בלייבען שטעהן. זיי האבען געמוזט אנטלויפֿען פֿון דיעזער געגענד און פֿון דיעזע געפֿעהרליכע מענ־שענפֿרעסער. דער פראָפֿעסאָר האט זיך אונטערגענומען צו ווייזען זיי דעם וועג און ער איז געגאנגען גלייך צום מעער.

ער האט נאך ביי טאג אויסשטודירט זיין לאנדקארטע און דעם נאהענסטען וועג צום מעער, אבער פֿון דער אנדערער זייט, פֿון וואנען זיי זיינען געקומען. פֿון דער אנדערער זייט איז געווען פֿיעל נעהנטער צום מעער. אויסער דעם האט ער געהאפֿט דארט צו טרעפֿען ענגלישע קאלאניסטען אדער ענגלישע סאלדאטען.

אלע זיינען געגאנגען מוטהיג. א גאנצע נאכט האבען זיי זיך ניט אפּגע-רוהט אויף קיין מינוט. ערשט אום אכט אוהר אין דער פֿריה האבען זיי אויסגע-זוכט אן ארט, וועלכער איז פֿערשטעלט מיט הויכע ביימער, וואו זיי האבען זיך אביסעל אפּגערוהט. דיא דאמען זיינען געווען שרעקליך מיעד און אלע זיינען געווארען הונגעריג פֿון דער לאנגער רייזע צופֿוס אין ווילדען לאנד.

מען האט ארויסגענומען דעם פּראוויאנט, וואס זיי האבען מיטגעבראכט מיט זיך פֿון קארא-טעטעס גראב און מען האט זיך געזעצט עסען. דאס מאל האט מען אלעס געמוזט עסען רויערהייט. זיי האבען מורא געהאט צו מאכען א פֿייער. אלע זיינען אבער געווען אזוי הונגעריג, אז זיי האבען געגעסען, וואס עס איז געווען.

נאכן עסען האט מען זיך אפּגערוהט איינינע שטונדען און מען האט זיך ווייטער געלאזט אין וועג אריין. זיי זיינען געגאנגען ביז שפּעט אין דער נאכט. דעם אנדערן טאג האבען זיי געהאט זעהר א שווערע רייזע. זיי זיינען ווייטער אנגעקומען אין א געגענד, וואו דיא ערד האט געקאָכט און געזאטען אונטער זייערע פֿיס. הונדערטער גייזערס האבען געשפּריצט מיט דאמפּף און מיט שווע-פעל פֿון אלע זייטען. אין ערטער זיינען גאנצע שטיקער לאנד געווען בעדעקט מיט שוועפעל און מיט זאלץ.

טויזענדער יאהרען לאנג האט זיך דער שוועפעל דא אנגעזאמעלט. קיינער בעריהרט איהם, קיינער נעהמט איהם ניט, קיינער ניצט איהם ניט אויס. קיין אייראפּעער איז נאך אין יענער געגענד ניט געווען. מען האט זיא געזעהן פֿון דערווייטען, אבער מען האט זיא נאך ניט אויסגעפֿארשט.

אונזערע רייזענדע האבען דיעזע געגענד ניט געקענט דורכגעהן. זיי הא-בען געמוזט מאכען אן אומוועג, אנלעגען א גרויס שטיק וועג און ארומגעהן דיעזע געגענד פֿון פֿייער און שוועפעל. זיי האבען פֿערלארען איבעריגע דריי טעג רייזע. עס האט אבער גאר ניט געהאלפֿען. מען האט געמוזט ווייטער געהן.

אזוי זיינען פֿערגאנגען פֿינף טאג, אין וועלכע עס איז גאר ניט פֿארגעקו-מען. אונזערע רייזענדע האבען אנגעהויבען מיעד צו ווערן. דעם ערשטען טאג זיינען זיי איינגעגאנגען צוועלף מייל. — אזוי האט דער פּראפֿעסאר בערעכענט — דעם פֿינפֿטען טאג זיינען זיי קוים איינגעגאנגען פֿינף מייל.

צום גליק, זיינען זיי יעצט געווען אין א געגענד, וואו עס האבען זיך גע-פֿונען פֿייגעל. דער מאיאר און ווילסאן האבען געשאסען איינינע פֿייגעל און אל-בינעט האט זיי געבראטען. יעצט האבען זיי שוין קיין מורא ניט געהאט צו מא-כען א פֿייער. זיי זיינען שוין געווען גאנץ ווייט פֿון קאאי-קומרס פֿעסטונג אדער

ווער עס האט געמאכט א לאנגע רייזע צופוס און האט געגעסען נור גראז אדער קארטאפעל, דער וועט פערשטעהן, מיט וואס פאר אן אפעטיט אלע האבען איינגעשלונגען דיא עטליכע פייגעל, וועלכע דער מאיאר האט געשאסען. דער מענש איז שוין אזוי געוואינט צו פלייש, אז ער איז ווירקליך געווארען א ווילדע חיה. ער קען שוין ניט לעבען אהן פלייש.

נאכ'ן פראפעסארס רעכנונג האבען זיי געדארפט דורכגעהן הונדערט מייל ביז צום מעער, ווען זיי וואלטען געגאנגען אויף א גלייכען וועג. דאס איז אבער געוועז אונמעגליך אין אזא ווילדע געגענד. אנשטאט הונדערט מייל האבען זיי געמוזט געהן צוויי הונדערט מייל.

שוין צעהן טאג זיינען פערגאנגען, זייט זיי זיינען אנטלאפען פון'ם הייליגען בארג און זיי האבען נאך קיינעם ניט בעגעגענט. זיי זיינען אלץ געגאנגען אין א ווילדען וואלד פון אלטע און הויכע בוימער. זיי זיינען געווארען אזוי מיעד, אז זיי פלעגען איינגעהן נור דריי מייל א טאג. ענדליך זיינען זיי געווארען אזוי מיעד, אז זיי האבען זיך געמוזט אויסרוהען צוויי טאג נאך אנאנדער.

דער פראפעסאר האט אויסגערעכענט, אז ווען זיי זאלען יעצט געהן שנעל און מוטהיג, וועלען זיי אין צוויי טאג צוקומען צום מעער. יעצט אבער געפינען זיי זיך אין א געגענד, וואו מען קען שוין בעגעגענען ווילדע. אלזא, מוז מען זיין פארזיכטיג.

יעצט האט זיך פאר זיי אנגעהויבען שוויערינקייטען. מען האט געמוזט געהן אין דיא גאנץ געדיכטע ערטער פון'ם וואלד. מען האט זיך געמוזט אויסשניידען א וועג אין דיא ניעדעריגעביימלעך „בוש" און הויכע גראזען. מען האט מורא געהאט צו געהן אויף איינינע אויסגעטרעטענע וועגלעך, וואס מען האט אנגעטראפען, טאמער וועט מען בעגעגענען דיא ווילדע.

דיא לעצטע צוויי טעג זיינען געוועזען דיא שווערסטע און דיא שרעקליכסטע פון דער גאנצער רייזע. דעם דריטען טאג אין דער פריה האבען זיי ענדליך דערזעהן דאס מעער. זיי האבען געטאנצט פאר פרייד, ווען זיי האבען איהם דערזעהן, גלייך וויא מען דערזעהט אן אלטען בעקאנטען, דעם בעסטען פריינד. זיי האבען זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, זיי האבען אויסגעגלאצט דיא אויגען, טאמער וועלען זיי עפעס זעהן.

אין דיעזע מינוט האבען זיי דערהערט א שרעקליכעס געשריי. פון דערווייטען איז אנגעקומען א באנדע ווילדע מאארי מיט א געשריי, מיט א ליארם, זייערע וואפען האבען זיי געהאלטען הויך אין דיא הענד און האבען געדראהעט אונזערע רייזענדע, וועלכע זיינען געבליעבען שטעהן, וויא פערשטיינערט פאר שרעק און פערצווייפלונג.

לארד גלענארוואן איז באלד געקומען צו זיך.

— לאמיר זיך שטעלען געגען זיי! לאמיר קעמפפען, מיט וואס מיר קענען! האט ער געזאגט. לאמיר פערקויפען טהייער אונזער לעבען.

ראבערט גראנט איז אונטערדעסען אראפגעלאפען צום מעער. ער האט גע

געזעהן דיא באַנדע ווילדע. ער איז געגאַנגען זוכען מושעלן און אויסטערן און האט געטראָפען א קאַנאָע מיט זעקס רודערס בעהאלטען צווישען איינינע קליינע בוימלעך.

— א באָט! איך האב געפונען א באָט! האט ער געשריען. קומט אַהער, אט איז א באָט.

אין א מינוט זיינען אלע אראפגעשפרונגען פון'ם הויכען באַרג און זיינען צוגעלאָפען צו דעם ארט, וואו דיא קאַנאָע איז געלעגען צוגעבונדען צו א בוים. עס איז געוועזען דייטליך, אז דיא קאַנאָע האט געהערט צו דער באנדע ווילדע, וועלכע האבען זיי יעצט פערפאלגט.

אלע האבען זיך אריינגעזעצט אין קאַנאָע. פאַרראגוט, ווילסאָן, מילרעד און דער מאיאָר האבען גענומען דיא רודער אין דיא הענד און אין עטליכע מינוט איז דיא קאַנאָע שוין געווען א פיערטעל מייל ווייט אין מעער. דיא ווילדע זיינען צוגעקומען צום ברעג, האבען געשריען, געליאַרמט, אבער גאר ניט געקענט העלפען. פאַרראגוט האט גערעכענט, אז ער איז שוין זיכער און האט געוואלט אנהויבען צו רודערן צוריק. ער האט מורא געהאט זיך צו לאזען ווייט אין מעער אויף אזא שוואכעס שיפעל, וויא א קאַנאָע.

— אָט קומען אנדערע קאַנאָעס! האט דער פראָפעסאָר פלוצלונג אויסגערופען. מען וויל אונז נאכיאַגען.

אלע האבען זיך אומגעקוקט און דערזעהן, וויא פון אנאנדער ארט זיינען ארויסגעשוואומען דריי קאַנאָעס מיט מאַאָרי. זיי האבען גערודערט מיט אלע קרעפטען און האבען זיך בעמיהט צו דערגרייכען דיא קאַנאָע מיט אונזערע רייזענדע. ערשט יעצט האבען זיי איינגעזעהן, אז זיי האבען געטראָפען א גאַנצע ארמעע פון דיא מאַאָרי.

— אין מעער! אין מעער! ווייטער, ווייטער! האט פאַרראגוט קאָמאַנ׳דירט. בעסער דערטרונקען צו ווערן אין מעער אלס אריינצופאַלען אין דיא הענד פון דיעזע מענשענפרעסער.

זייער איינציגע רעטונג איז געווען צו אנטלויפען ווייט אין מעער. אלע האבען גערודערט מיט אלע זייערע קרעפטע. זיי האבען יעצט געקעמפפט פאר זייער לעבען. וואלטען זיי ניט געווען אזוי מיעד פון דער לאנגער רייזע, וואלטען זיי זעהר לייכט געקענט אנטלויפען פון זייערע פערפאלגער. זיי זיינען אבער געווען זעהר מיעד און פון מינוט צו מינוט האבען זיי גערודערט שוואַכער און שוואכער. צווישען זיי און דיא קאַנאָעס פון דיא מאַאָרי איז שוין מעהר ניט געווען, וויא א שטרעקע פון צוויי מייל. דיא שטאַרקע און אויסגערוהטע מאַאָרי האבען גערודערט מיט אלע זייערע קרעפטע. זיי האבען געוואלט ארומרינגלען אונזערע רייזענדע פון דריי זייטען. מען האט געזעהן, וויא זיי הויבען אויף זייערע ביקסען און ציעלען אויף דיא ענגלענדער.

לארד גלענאַרוואַן האט זיך אויפגעשטעלט און האט געקוקט אין אלע זייטען. ער האט געהאפט צו דערזעהן ערגעץ א שיף. איינינע מינוטען האט ער

געקוקט און זיין געזיכט האט אויסגעדריקט טרויער און פֿערצווייפֿלונג. פלוצלונג האט ער אויסגערופֿען:

א שיף! א שיף! רודערט, מיינע פֿריינדע! איך זעה פֿון דערווייטען א שיף.

יעצט האבען זיך אלע גענומען צו דיא רודער. זאָגאַר דער פראָפֿעסאָר האט געחאַפּט א רודער און האט געהאָלפֿען, וויא ווייט ער האט געקענט. ער איז צוואַר געווען זעהר א שלעכטער מאַטראָז, ער האט אבער דאך געהאָלפֿען.

דאס שיף איז געקומען אלע מאל נעהנטער און נעהנטער. מען האט יעצט געקענט דייטליך זעהן דעם שוואַרצען רויך פֿון זיין קוימען. לארד גלענארוואן איז נאך אלץ געשטאַנען און האט ניט אראפּגעלאזען קיין אויג פֿון'ם שיף. פלוצלונג איז ער געווארען בלייך, וויא קאַלך, האט אנגעהויבען צו ציטערן און איז שיער ניט ארויסגעפֿאַלען פֿון דער קאַנאָע. אלע האבען זיך דערשראָקען, זיי האָבען ניט געוואוסט, וואס דאס איז. איין ווארט האט זיי אלעם דערקלערט.

— דער „דונקאַן“! האט אויסגעשריען לארד גלענארוואן. דער „דונקאַן“ מיט דיא אנטלאָפֿענע מערדער קומען אונז ענטגעגען.

קאַפּיטאַן פֿארראגוט איז אויפֿגעשפּרונגען, גלייך וויא א שלאנג וואלט איהם א ביס געטהאן. ער האט זיך גוט צוגעקוקט צום שיף און האט דערקענט זיין „דונקאַן“.

— יא, דאס איז דער „דונקאַן“, האט ער געזאגט טרויעריג. פֿון אלע זייטען זעהן מיר פאר אונז דעם טויט. פֿון הינטען פֿערפֿאָלגען אונז דיא מענשענפֿרעסער, דיא מאַאָרי און פֿון פֿארנט קומען אן רויבער און מערדער!

זייער קאַנאָע איז אונטערדעסען געבליעבען שטעהן. זיי האבען ניט געוואוסט וואס צו טהאן און וואוהין צו רודערן. פלוצלונג האט געקראַכט א שאָס. איינער פֿון דיא ווילדע האט אויסגעשאָסען. דיא קוגעל האט געטראָפֿען זייער קאַנאָע. אונגערן האבען זיי ווייטער אנגעהויבען צו רודערן. זיי האבען צוואַר אליין ניט געוואוסט וואוהין, זיי האבען אבער געמוזט אנטלויפֿען פֿון דער זייט, פֿון וואַנען מען האט געשאָסען. דיא ווילדע האבען יעצט אנגעשטרענגט אלע זייערע קרעפֿטע און איין שאָס נאָכ'ן אנדערן האט געשטערט דיא שטילע רוהע פֿון'ם וועלט מעער.

דער „דונקאַן“ איז אבער אויך ניט געשטאַנען שטיל. דער קאָמאַנדיר פֿון'ם דונקאַן האט דערזעהן, אז דריי קאַנאָעס יאָגען זיך נאך איינער. באלד איז געפֿלויגען דיא קוגעל פֿון א קאַנאנע איבער דיא קעפּ פֿון לארד גלענארוואן מיט זיינע מענשען און איז אריינגעפֿאַלען צווישען דיא דריי קאַנאָעס פֿון דיא ווילדע. יעצט איז דיא קאַנאָע פֿון לארד גלענארוואן געבליעבען שטעהן צווישען דונקאַן און דיא קאַנאָעס פֿון דיא ווילדע. אלע האבען אוועקגעווארפֿען דיא רודער און האבען זיך גענומען צו דיא וואַפֿען, וואס זיי האבען געהאט. דער מאַיאָר און ווילכאָן האבען געחאַפּט זייערע ביקסען. פֿארראגוט און מילרעד האבען גענומען דיא צוויי שפּיזען. אלע האבען זיך פֿארבערייטעט צום לעצטען קאמפּף — צום טויט.

פלוצלונג האט ראבערט גראנט אויסגעשריען:

— טאָם אויגוסטין! איך זעה אויפ׳ן „דונקאַן" טאָם אויגוסטין! — ער האט אונז דערקענט! — ער מאַכט צו אונז מיט׳ן הוט!

די קאַנאָנע אויפ׳ן „דונקאַן" האט ווידער אויסגעשאָסען. די קוגעל האט געטראָפען איינע פון די דריי קאַנאָעס מיט די מאַארי און האט זיא צושניטען אויף צווייען. די ווילדע זיינען אלע אריינגעפאלען אין וואסער מיט א שרעקליכען, אונמענשליכען געשריי.

— הורראַה! האבען געשריען די מאַטראָזען אויפ׳ן „דונקאַן".

די איבעריגע צווי קאַנאָעס מיט די ווילדע זיינען אנטלאָפען, וויא ווייט זיי האבען געקענט. זיי האבען זאגאר ניט געוואלט רעטען זייערע קאמעראַדען פון דער דריטער קאַנאָע.

יעצט האט קאפיטאן פארראגוט אויך דערקענט זיין גוטען, געטרייען אפיציער, טאָם אויגוסטין.

— שנעלער, טאָם! האט ער געשריען פול פרייד. — רעטע אונז!

אין איינינע מינוטען ארום זיינען אונזערע רייזענדע געווען אויפ׳ן דעק פון׳ם „דונקאַן". וויא אזוי זיי זיינען געקומען אהין, האבען זיי אליין ניט געקענט זאגען. אלעס איז געשעהן אזוי שנעל, וויא אין א טרוים. שטארקע הענד האבען זיי אנגענומען און האבען זיי ארויפגעטראָגען איינעם נאָכ׳ן אנדערן אויפ׳ן דעק פון׳ם דונקאַן.

מען האט זיי ארומגענומען, מען האט געוויינט, מען האט געטאַנצט פאר פרייד. אונזערע רייזענדע זיינען ווידער געווען צווישען זייערע פריינד, זייערע בעקאַנטע, די אלטע, עהרליכע און געטרייע מאַטראָזען פון׳ם „דונקאַן".

17טעס קאפיטעל.

וויא אזוי דער „דונקאַן" איז געקומען אהער.

איינינע מינוטען האט קיינער אויפ׳ן „דונקאַן" ניט געוואוסט, וואס עס טהוט זיך מיט איהם פאר פרייד, וואס זיי האבען ווידער געפונען לארד גלענארוואַן מיט זיינע קאמעראַדען. זיי האבען געוויינט, וויא די קליינע קינדער, געטאַנצט, געשפרונגען און זיך ארומגענומען. זאגאר דער ערנסטער מאַיאָר האט זיך ניט געקענט איינהאלטען און האט געגאָסען מיט טרערן, וויא א קליין קינד. דער איינציגער מענש, וועלכער איז געבליעבען רוהיג, איז געווען דער פראָפעסאָר. ער איז געווים געוועזען פול מיט פרייד, וואס ער געפינט זיך ענדליך ווידער אויפ׳ן „דונקאַן", ער האט זיך אבער ניט אויפגעפיהרט, וויא א וואהנזיניגער. ער האט באלד אויסגעזוכט אן אלטען, קליינעם טעלעסקאָפ, וועלכען לארד גלענאַרוואן פלעגט אמאל בענוצען, און האט זיך געשטעלט קוקען אויפ׳ן מעער, אויב די ווילדע זיינען שוין אנטלאָפען און וואס זיי טהוען אויפ׳ן ברעג.

די ערשטע איבערראַשונג איז ענדליך פאַראיבער. טאָם אויגוסטין און זיינע מאַטראָזען האבען זיך אנגעהויבען צו צו־קוקען צו לארד גלענארוואַן מיט

זיינע קאמעראדען און האבען דערזעהן מיט שרעק, וויא זיי זייזען אויס. זייערע קליידער זיינען צוריסען, צופיצעלט, פעדים זיינען געהאנגען פון ליידי העלענאס און מערי גראנטס אונטער רעק; זייערע שיך האבען זיך קוים געהאלטען אויף דיא פיס, עס האבען ארויסגעשטעקט דיא נאקעטע פינגער. זיי אליין זיינען געוועזן אויסגעדארט און אפגעמאגערט, אז מען האט געקענט איבערצעהלען יעדעסביינדעל. זייערע געזיכטער זיינען געוועזן פערברענט, צוריסען, צובויסען פון מאס־קיטאס און פערשוואלען. — ס'איז געוועזן א שרעק זיי אנצוקוקען.

ווען זיי האבען זיך צוגעקוקט צום פראפעסאר, האבען זיי אונגערן אנגעהויבען צו לאכען. ער איז געוועזן אנגעטהאן, וויא א מאַרי, זאנאר די האר אויף זיין קאפ איז געוועזן פערבונדען אויבען אין א בינטעל, וויא דיא מאַרי טראגען זייערע האר. ווען ניט זיינע גרויסע בלויע ברילען, וואלטען זיי איהם גאר ניט דערקענט.

דאס ערשטע, דאס נעטהיגסטע פאר זיי אלע איז געוועזן — עסען, פריהשטיקען. מיסיס אלבינעט איז געוועזן דיא גליקליכסטע פון אלעמען. זיא האט צוריק געפונען איהר מאן, וועלכען זיא האט ניט געזעהן, זייט זיי זיינען געקומען קיין אויסטראליען. זיא האט באלד געמאכט א גרויסארטיגען פריהשטיק און האט אלעמען געבעטען צום טיש.

וויא גליקליך לארד גלענארוואן איז געוועזן, וואס ער האט געפונען זיין שיף מיט זיינע מאטראזען, וויא נייגיעריג ער איז געוועזן צו וויסען, וויא אזוי דער „דונקאן" קומט אהער און וויא אזוי געפינען זיך זיינע מאטראזען אויף'ן דונקאן,— איז דאך דער הונגער געוועזן שטארקער פון זיין נייגיערדע. ער איז צו ערשט געגאנגען אין זיין עס־צימער עסען א פריהשטיק, וויא א ציוויליזירטער מענש.

קוים אבער האט ער עטוואס געשטילט דעם הונגער, האט ער אנגעהויבען צו פרעגען טאם אויגוסטין:

— וויא קומט ער אהער? פאר וואס איז ער געפאהרען קיין ניי זעעלאנד? וואו איז בען דשאנס מיט זיין באנדע? וויא אזוי האט ער זיך געראטעוועט פון זיי?

טאם אויגוסטין איז געוועזן א גוטער, אבער אן איינפאכער מענש. אויף אזוי פיעל פראגען מיט איין מאל האט ער ניט געקענט אנטווארטען.

— פרעגט מיך איין זאך, מילארד, וועל איך אייך אנטווארטען, האט ער געזאגט. אזוי פיעל פראגען קען איך ניט געדענקען.

— וואו איז בען דשאנס מיט זיין באנדע אנטלאפענע מערדער? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

טאם אויגוסטין האט אויסגעגלאצט א פאר אויגען און האט געקוקט אויף לארד גלענארוואן מיט שטוינען.

— ווער איז בען דשאנס? פון וועלכער באנדע מערדער רעדט איהר, מי־לארד? האט ער געפרעגט.

— בען דשאנס, וועלכער איז אנגעפאלען אויפ'ן „דונקאן" מיט א באנדע מערדער, האט לארד גלענארוואן ערקלערט.

— איך קען ניט קיין בען דשאנס, האט טאם אויגוסטין געענטפערט. איך האב איהם קיין מאל ניט געזעהן און ווייס פון איהם ניט.

— קיין מאל ניט געזעהן? האט לארד גלענארוואן יעצט געפרעגט ער־שטוינט. — איהר ווייסט גאר ניט פון קיין בען דשאנס?

— ניין, מילארד.

— אלזא, וויא קומט איהר קיין ניי זעעלאנד? דארפט איהר דאך יעצט זיין אין מעלבורן?

— איך האב ערהאלטען פון אייך א בעפעהל, איך זאל פאהרען מיט'ן דונקאן קיין ניי זעעלאנד, האט טאם אויגוסטין געענטפערט גאנץ רוהיג.

— איהר האט ערהאלטען פון מיר א בעפעהל צו פאהרען קיין ניי זעעלאנד? האט לארד גלענארוואן איבערגעפרעגט.

— געוויס, מילארד. איך האב ערהאלטען פון אייך א בריעף פון'ם 28טען פעברואר, אז איך זאל פאהרען אין דיא אסט זייט פון ניי זעעלאנד.

— א בריעף! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען. אלזא, האט איהר ערהאלטען מיין בריעף?

אלע אנוועזענדע האבען אניעדערגעלעגט זייערע לעפעל און זייערע גאפעל און האבען זיך צוגערוקט צו טאם אויגוסטין. יעדער איז געווארען נייגיעריג צו וויסען, וויא אזוי עס איז צוגעגאנגען מיט'ן בריעף. — לארד גלענארוואן איז גע־ווען אזוי איבערראשט, אז ער האט עטליכע מינוט געשוויגען. ענדליך איז ער געקומען צו זיך און האט געזאגט:

— וויא איך זעה, פערשטעהן מיר ניט איינער דעם אנדערן. לאמיר זיך ערקלערן. לאמיר זיך פערשטעהן. — איהר האט ערהאלטען פון מיר א בריעף?

— געוויס האב איך ערהאלטען פון אייך א בריעף, האט טאם אויגוסטין געענטפערט.

— וואו האט איהר ערהאלטען מיין בריעף?

— אין מעלבורן.

— זייט איהר זיכער, אז דאס איז געוועז מיין בריעף?

— דער בריעף איז געוועז געשריעבען פון אנאנדערן, איהר האט איהם אבער אונטערגעשריעבען.

— ריכטיג, האט לארד גלענארוואן געזאגט. דיזען בריעף האט אייך גע־בראכט איינער מיט'ן נאמען בען דשאנס. ער איז אן אנטלאפענער שטראפלינג.

— ניין, ניט בען דשאנס האט מיר געבראכט דעם בריעף. עס האט איהם מיר געבראכט א מאטראז פון דער „בריטאניא“ מיט'ן נאמען אייערטאן.

— בען דשאנס און אייערטאן איז אלץ איינס, האט לארד גלענארוואן ער־קלערט. — וואס איז געשטאנען אין בריעף?

— אין בריעף איז געשטאנען, אז קוים וועל איך איהם ערהאלטען, זאל איך באלד ארויספאהרען אין דיא אסט זייט פון ניי זעעלאנד.

— פון אויסטראַליען מיינט איהר, טאַם! האט לארד גלענארוואן אויסגערופען. צו דער בוכטע טופאלד!

— אויסטראַליען? — דיא בוכטע טופאלט? האט טאם אויגוסטין געפרעגט און האט געקוקט אויף לארד גלענארוואן מיט שטוינען.

— ניין, מילארד! האט ער ענדליך געזאגט ענטשלאסען. איהר האט מיר געהייסען פאהרען קיין ניי זעעלאנד.

— וואס רעדט איהר, טאם? מען האט אייך געהייסען פאהרען צו דער בוכטע טופאלד! האבען אלע אנגעהויבען צו שרייען מיט איין קול.

טאם אויגוסטין האט זיך אומגעקוקט. זיינען זיי וואהנזיניג? אדער בין איך אראפ פון זינען? האט ער געטראַכט. אדער וועלען זיי מיך מאכען פאר פערריקט? — וואס הייסט עס?

— זייט רוהיג, טאם! האט ליידי העלענא געזאגט. איהר האט געהאט א טעות, אבער דיעזער טעות האט אונז אלע געראַטעוועט.

ליידי העלענא האט צוואַר גערעדט זעהר פריינדליך, טאם אויגוסטין האט עס דאך פערדראסען. וואס הייסט מאכען א טעות? וויא קאַן א קאמאַנדיר פון א שיף מאכען אזא טעות?

— ניין, ליידי העלענא! האט ער אויסגערופען. איך האב קיין טעות ניט געהאט. איך האב גוט געלעזען דעם בריעף. אייערטאן האט איהם אויך געלעזען. ער האט מיר געזאגט צוואַר, אז אין בריעף איז א טעות, עס דארף שטעהן: „צו דער בוכטע טופאלד" — איך האב איהם אבער ניט געפאלגט, ווייל אין בריעף שטעהט דייטליך, איך זאל פאהרען קיין ניי זעעלאנד.

— אייערטאן? האט לארד גלענארוואן איבערגעפרעגט. אייערטאן האט געזאגט? —

— אז איהר האט א טעות געהאט. איהר האט געוואלט, איך זאל פאהרען צו דער בוכטע טופאלד. ער האט מיר געוואלט איינרעדען, איך זאל אהין פאהרען. איך האב עס אבער ניט געקענט טהאן, ווייל אייער בריעף איז געווען גאַנץ דייטליך געשריעבען.

— האט איהר נאך דעם בריעף? האט דער מאיאָר געפרעגט. ווייזט איהם, לאמיר נור זעהן, וואס דארט שטעהט.

— איך וועל איהם אייך באלד ברענגען, האט טאם אויגוסטין געזאגט און איז אוועקגעלאפען ברענגען דעם בריעף.

אלע זיינען געבליעבען זיצען שטיל. קיינער האט זיך ניט געקענט ערקלערן, וואס דא איז פארגעקומען מיט דעם בריעף.

— הערר פראפעסאָר! האט זיך דער מאיאָר פלוצלונג געווענדעט צום פראפעסאר. — מיר דאכט, אז איהר האט דאמאלס געשריעבען דעם בריעף. האט איהר אונז ניט עפעס אפגעטהאן? — איך מיין, זייט איהר אַמט דאמאלס ניט געווען צערשטרייט?

— וואס רעדט איהר? האט זיך דער פראפעסאר געבייזערט. זייט מיר

ויינען געקומען קיין אויסטראליען, האב איך איין פעהלער ניט געמאכט.

אונטערדעסען איז טאם אויגוסטין געקומען צוריק מיט'ן בריעף. ער האט איהם דערלאנגט לארד גלענארוואן מיט דיא ווערטער:

— לעזען זיא אליין, מילארד. איהר וועט זעהן, אז טאם אויגוסטין מאכט קיין פעהלער ניט.

לארד גלענארוואן האט דערקענט דעם בריעף. ער איז דאמאלס געוועזן פערוואונדעט און האט ניט געקענט שרייבען. ער האט געבעטען דעם פראפעסאר, ער זאל אנשרייבען דעם בריעף. — ער האט געלעזען אין דער הויך:

„אן טאם אויגוסטין, דעם ערשטען אפיציער פון'ם דונקאן.

„נאך עמפפאנג פון דיעזען בריעף, זאלט איהר באלד ארויספאהרען פון מעלבורן און זאלט פאהרען לעבען ברעג פון ניי זעעלאנד אויפ'ן 37טען גראד“.

— ניי זעעלאנד! האט דער פראפעסאר אויסגערופען און איז אויפגעשפרונגען פון זיין שטוהל. — ווייזט מיר נור דעם בריעף!

לארד גלענארוואן האט איהם געגעבען דעם בריעף. דער פראפעסאר האט אויסגעווישט דיא ברילען, האט זיך אויסגעריעבען דיא אויגען, האט געקוקט אויפ'ן בריעף, האט איהם איבערגעקעהרט און איבערגעדרעהט. — עס שטעהט פארט נ י י ז ע ע ל א נ ד. ער אליין האט אנגעשריעבען אנשטאט צו דער בוכטע טופאלד — צום ברעג פון ניי זעעלאנד.

אין דיעזע מינוט האט ער געפיהלט, וויא א שווערע האנד האט זיך ארויפגעלעגט אויף זיין פלייצע און האט איהם א קוועטש געטהאן. ער האט זיך אומגעקוקט. — דער מאיאר איז געשטאנען הינטער איהם.

— איך דאנק אייך, העדר פראפעסאר, האט דער מאיאר געזאגט מיט א געלעכטער, און מיר אלע דאנקען אייך, וואס איהר האט געשיקט דעם „דונקאן“ קיין ניי זעעלאנד. וואס וואלטען מיר געטהאן, ווען איהר וואלט איהם געשיקט קיין כינא?

דיעזער שפאס האט געטראפען דעם ארימען פראפעסאר, וויא מ'ט א האק אין קאפ אריין. אלע האבען ארויסגעלאזען א שרעקליכעס געלעכטער. דער פראפעסאר איז געווארען רויט, וויא פייער. ער איז ארומגעלאפען, וויא א וואהנזיניגער, האט זיך געריסען דיא האר פון'ם קאפ און האט אלץ גערעדט צו זיך אליין: ניי זעעלאנד, ניי זעעלאנד! פלוצלונג איז ער ארויסגעלאפען אויפ'ן דעק. ער איז ארומגעגאנגען צו טראגען און בייז אויף זיך אליין, וואס ער האט געמאכט אזא גראבען פעהלער. ער איז געוועזן זיכער, אז דיא רייזע האט איהם אויסגעהיילט פון זיין צערשטרייטקייט, ער מאכט שוין קיין פעהלער ניט. פלוצלונג ווערט ער געוואהר, אז ער האט געמאכט אזא גראבען, אזא מיאוסען פעהלער!

ער איז ארומגעגאנגען איינינגע מינוטען אויפ'ן דעק אהן א צוועק און אהן א ציעל, ביז ער האט זיך פערפלאנטערט אין א בונט מיט שטריק, וועלכע זיינען געלעגען ערגעץ אין א ווינקעל, און איז אומגעפאלען. ער האט זיך געוואלט אויפהויבען, האט ניט געקענט און האט אנגעהויבען צו רייסען און צו ציעהען

דיא שטריק, פלוצלונג — טראַך! דיא קאַנאַנע האָט אויסגעשאָסען.

דער פּראָפעסאָר האָט אונגערן אנגעכאַפּט דעם שטריק, וועלכער איז געוועזען צוגעבונדען צום פּיסטאָן פון דער קאַנאַנע. דיא קאַנאַנע איז געוועזען געלאַדען. מאָם אויגוסטין האָט זיא געהייסען אנלאַדען, ווייל ער האָט גערעכענט, אז ער וועט דאַרפען נאָך אמאָל שיסען אויף דיא מאַארי. אין דער ערשטער איבערראַשונג, וואָס זיי האָבען ווידער געפונען לאָרד גלענאַרוואַן מיט זיינע קאַמעראַדען, האָט מען פערגעסען אן דער קאַנאַנע, מען האָט ניט ארויסגענומען דיא פּיסטאָנע. יעצט האָט עס דער פּראָפעסאָר גאַנץ צופעליגער ווייזע א ציה געטאָן און דיא קאַנאַנע האָט אויסגעשאָסען.

אין דעם עס־צימער האָבען אלע געהערט דעם שאָס, האָבען זיך דערשראָקען און זיינען ארויסגעלאָפען זעהן, וואָס עס איז שוין ווייטער עפּעס געשעהן. מען האָט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען. עס איז קיינער ניטא. דאָס וואַסער איז גאַנץ רוהיג.

— ווער האָט אויסגעשאָסען? האָט מען געשריען פון אלע זייטען.

— וואו איז דער פּראָפעסאָר? וואו איז פּאַגאַנעל?

קיינער האָט ניט געענטפערט. לאָרד גלענאַרוואַן האָט גאָר ניט געקענט פערשטעהן, וואָס דאָ טהוט זיך.

— אט איז דער פּראָפעסאָר! האָט אויסגערופען איינער פון דיא מאַטראָזען.

מען איז צוגעלאָפען צו איהם. ער איז געלעגען פערוויקעלט און פערדרעהט מיט דיא שטריק. אין דער האַנד האָט ער געהאַלטען פעסט דעם שטריק פון דער קאַנאַנע. אלע זיינען צו איהם צוגעלאָפען. מען האָט איהם אויסגעפּלאָנטערט און אויפגעוויקעלט. ער איז געוועזען בעוואוסטלאָז. ער איז געוועזען פערטיפט אין זיינע געדאַנקען און האָט זיך שטאַרק דערשראָקען, ווען דיא קאַנאַנע האָט אזוי פּלוצלונג אויסגעשאָסען.

דער מאַאָר איז געוועזען א שטיקעל דאָקטאָר. ער האָט געדיענט אין דער ארמעע און האָט געזעהן, וויא דיא דאָקטוירים בעהאַנדלען דיא פערוואונדעטע. ער איז באַלד צוגעלאָפען צום פּראָפעסאָר און האָט איהם געוואָלט אויסטהאָן דיא קליידער און זעהן, אויב ער איז ניט פערוואונדעט. קוים אָבער האָט ער צוגעלעגט דיא הענד צו זיינע קליידער, איז דער פּראָפעסאָר אויפגעשפּרונגען מיט א געשריי:

— איך וויל ניט! איך דאַרף ניט! און האָט זיך נאָך פעסטער איינגעוויקעלט אין זיין מאַארי מאַנטעל.

— אָבער, פּאַגאַנעל! האָט דער מאַאָר אויסגערופען. לאָזט מיך זעהן, פיעללייכט זייט איהר פערוואונדעט.

— איך בין ניט פערוואונדעט.

— אָבער לאָזט מיך זעהן, האָט דער מאַאָר געבעטען.

— איהר האָט ניט וואָס צו זעהן.

וואָס דער מאַאָר האָט איהם געבעטען, ער זאָל איהם ווייזען זיין לייב, דיא

הענד, דיא פֿיס, פֿיעללייכט איז ער עפּעס פֿערוואונדעט, — עס האט גאר ניט געהאלפֿען. דער פּראָפֿעסאר האט ניט געוואלט ווייזען זיינע הענד און זיינע פֿיס.

ווען דיא מאטראזען האבען זיך ענדליך איבערצייגט, אז עס איז גאר נישט, אז דער פּראָפֿעסאָר האט ווידער געמאכט איינעם פֿון זיינע פֿעהלער, האבען זיי זיך ווידער צולאַכט. זאגאַר דער ערנסטער לארד גלענארוואן האט זיך ניט געקענט איינהאלטען און האט אנגעהויבען צו לאַכען.

— איך ווייס ניט, וואס מיט אונזער פּראָפֿעסאר איז, האט דער מאיאָר געזאגט. מיר דאכט, אז ער שעהמט זיך צו ווייזען זיינע הענד און זיינע פיס.

לארד גלענארוואן האט גענומען דעם פּראָפֿעסאָר און האט איהם אראפּגעפֿיהרט אין עס־צימער. ער האט איהם געגעבען א שטאַרקע גלאָז וויין און דער פּראָפֿעסאָר האט זיך באַלד ווידער בערוהיגט. ליידי העלענא איז צוגעגאנגען צו איהם און האט איהם געגעבען איהר האנד.

— איך דאנק אייך, פּראָפֿעסאר פֿאר אייער פֿעהלער! האט זיא איהם געזאגט. פֿאר אזא פֿעהלער, וואס פֿיהרט צום גוטען און האט אונז אלעמען גערעטעט, האט איהר זיך ניט וואס צו שעהמען.

דער פּראָפֿעסאָר האט נעדריקט ליידי העלענאַ דיא האנד. זיא איז דאך דיא איינציגע, וועלכע האט פֿון איהם ניט געלאַכט.

הערט נור, פּראָפֿעסאר, האט זיך לארד גלענארוואן יעצט צו איהם געווענדעט. — איך בין אייך אויך זעהר דאנקבאר פֿאר אייער פעהלער. איהר האט דערמיט געראטעט דעם „דונקאַן" פֿון דיא רויבער און האט אונז יעצט געראטעט פֿון דיא מאָארי. איך וויל אבער דאך וויסען, וויא אזוי קען עס א מענש מאכען אזא פֿעהלער. איך געדענק זעהר גוט, אז איך האב אייך דיקטירט דעם בריעף און האב אייך געהייסען שרייבען: צו דער בוכטע טופֿאלד. וויא קומט עס, וואס איהר האט אנגעשריעבען צו דער אסט זייט פֿון ניי זעעלאנד? דא מוז דאך עפּעס זיין? וואס האט איהר דען דאמאָלס געטראַכט, וואס איהר האט אנגעשריעבען ניי זעעלאנד? —

רער פּראָפֿעסאר האט געטראכט א פאר מינוט, דאן האט ער געזאגט:

— איך בין דאמאלס געוועזען בעשעפֿטיגט מיט א נייעם געדאנק, וועלכער מיר איז איינגעפֿאלען. איך האב אויסגעפֿונען, אז —

אין דיעזע מינוט האט ער א קוק געטהאן אויף ראבערט און מערי גראנט און איז געבליעבען שטיל.

— אז וואס? האט לארד גלענארוואן געפֿרעגט.

— פרעגט ניט, מילארד! איך בין א צערשטרייטער מענש, איך בין א פֿערריקטער. איך מאַך פֿעהלער איבער פֿעהלער. וואס איז אייך דער אונטערשיעד, וואס איך האב דאמאלס געטראכט.

לארד גלענארוואן האט נאך פּראבירט איהם עפּעס צו פֿרעגען. ער האט אבער פֿון איהם קיין ווארט ניט געקענט ארויסציהען. עס האט גאר ניט געהאלפֿען. מען האט איהם געמוזט צו־רוה לאזען.

ווען אלעס איז ווידער געווארען רוהיג און אלע זיינען ווידער געזעסען ארום טיש, וויא פריהער, האט זיך לארד גלענארוואן ווייטער געווענדעט צו טאם אויגוסטין.

— איך זעה יעצט, אז איהר האט געהאט פאלקאמען רעכט, וואס איהר ווייט געפאהרען קיין ניי זעעלאנד, האט ער איהם געזאגט. איהר האט געהאט א בעפעהל פון מיר. האט עס אייך אבער גאר ניט געוואונדערט, וויא עס קומט, אז איך זאל אייך גאר פלוצלונג הייסען פאהרען קיין ניי זעעלאנד?

— עס האט מיך געוויס געוואונדערט. איך בין געוועזען העכסט איבערראשט צו זעהן פון אייך אזא בעפעהל. וואס האב איך אבער געקענט מאכען? איך האב געמוזט אויספאלגען אייער בעפעהל.

ער האט זיך געווענדעט צו קאפיטאן פאררא‌גוט און האט איהם געפרעגט

— וואס וואלט איהר געטהאן, קאפיטאן, אויף מיין שטעלע?

— איך וואלט געפאהרען, וואוהין מען הייסט מיר, האט פאררא‌גוט געענטפערט.

— אבער דענאך, וואס האט איהר געטראכט פון אזא זאנדערבארען בעפעהל? האט לארד גלענארוואן ווייטער געפרעגט.

— איך האב געטראכט, אז איהר האט ערגעץ ערהאלטען זיכערע נאכריכטען פון קאפיטאן גראנט און איהר ווילט, אז דער „דונקאן“ זאל זיין פריהער פאר אייך אין ניי זעעלאנד. — איין זאך נור האט מיך שטארק בעאונרוהיגט. —

— וואס איז אזעלכעס?

— דער מאטראז פון דער „בריטאניא“, דער אייערטאן, האט מיר אלץ געוואלט איינרעדען, אז איהר דארפט ניט פאהרען קיין ניי זעעלאנד, זאנדערן צו דער בוכטע טופאלד.

— אייערטאן? — יא, וואו איז ער יעצט?

— אויפ׳ן דונקאן, האט טאם אויגוסטין געענטפערט.

— אייערטאן געפינט זיך אויפ׳ן „דונקאן“? האבען אלע אויסגערופען מיט איין קול. — וואו איז ער? — פאר וואס זעהט מען איהם ניט?

— איהר קענט איהם ניט זעהען, ווייל ער איז ארעסטירט אונטען אין טריום.

— פאר וואס איז ער ארעסטירט?

אלע האבען זיך ווידער ארומגעשטעלט ארום טאם אויגוסטין. יעדער איז געוועזען נייגיעריג צו וויסען, פאר וואס דער אלטער טאם אויגוסטין האט ארעסטירט אייערטאנען.

— פאר וואס איך האב איהם ארעסטירט? פרעגט איהר. — דערפאר וואס ער האט מיר געמאכט זעהר פיעל אונאנגעהמליכקייטען. ווען ער איז געוואהר געווארען, אז דער „דונקאן“ פאהרט קיין ניי זעעלאנד, איז ער געווארען ווילד און האט מיך געוואלט שלאגען. ער האט זיך ארויסגעגנבעט ביי נאכט, איז צוגעגאנגען

צום רעדעל און האט אויסגעדרעהט דעם „דונקאַן" צו דער בוכטע טופאלד אנ־שטאט צו ניי זעעלאנד. איך האב געמוזט האלטען א דאָפּעלע וואַך, ער זאל ערגענץ ניט פערפיהרען מיין שיף. ענדליך, ווען ער האט געזעהן, אז ער קען מיט מיר גאר ניט מאכען, האט ער אנגעהויבען אנצורעדען דיא מאטראָזען, זיי אלען מיך ארײנוואַרפען אין וואסער און זאלען זיך צונעהמען דעם „דונקאַן". איך האב מיך איבערצייגט, אז ער איז א געפּעהרליכער מענש און האב געמוזט הייסען איהם בינדען און ארײנוואַרפען אונטען אין טריום. דארט ליעגט ער יעצט און ארום איהם געהט א וואַך בעשטענדיג.

— האט ער ניט פראבירט צו אנטלויפען? האט דער מאיאר געפרעגט.

— ער האט געוויס פראבירט. איך האב איהם אבער גוט בעוואכט.

— איהר האט זעהר גלייך געטהאן, טאם אויגוסטין, האט לארד גלענאר־וואן געזאגט און האט געדריקט דעם אלטען מאטראז דיא האנד.

— ברענגט איהם ארויף! לאמיר איהם זעהן! האט מען געשריען פון אלע זייטען.

— איך וויל איהם ניט זעהן, האט ליידי העלענא געזאגט. איך הויב אָן צו ציטערן, ווען איך דערמאָן מיך, וויא אזוי דיעזער רויבער און מערדער האט אונז פערפיהרט און פערראַטהען. איך בין געווען צופריעדען, וואס איך האב שוין אן איהם פערגעסען. צו וואס זאל איך איהם זעהן נאך אמאל?

— ניין, העלענא, האט לארד גלענארוואן געבעטען, געה ניט אוועק, בלייב דא. לאז אייערטאן זעהן דיא מענשען, וועלכע ער האט געוואלט אומברענגען. לאז ער אונז קוקען גלייך אין דיא אויגען, דער מערדער!

ליידי העלענא האט געמוזט בלייבען. מען האט ארויסגעבראַכט שטוהלען אויפ'ן דעק. אלע האבען זיך אניעדערגעזעצט אין א האלב קרייז און לארד גלע־נארוואן האט געהייסען ארויפברענגען אייערטאנען.

אייניגע געזונדע מאטראָזען זיינען אראפגעגאנגען אין טריום ארויפברענגען דעם ארעסטאַנט.

18טעם קאפיטעל.

אייערטאַן אלס ארעסטאנט.

אין אייניגע מינוטען ארום איז אייערטאַן ארויפגעגאנגען אויפ'ן דעק. זיינע הענד זיינען געווען געבונדען אויפ'ן רוקען, אויף דיא פיס האט ער געטראגען שווערע קייטען. זיינע האָר זיינען געווען פערפלאנטערט און פערנאכלעסיגט און זיין געזיכט איז געווען נאך ווילדער, וויא פריהער. ער האט געוואָרפען א בייזען, פינסטערן בליק אויף אלע פערזאמעלטע און איז געבליעבען שטעהן פאר לארד גלענארוואן.

— אזוי, אייערטאן? האט לארד גלענארוואן איהם געזאגט. — אזוי זעהן מיר זיך וויעדער אויף דעמזעלבען דונקאַן, וועלכען דוא האסט געוואלט ביי מיר צונעהמען און מאכען פון איהם א פיראטען שיף, ווערן זעע רויבער! — איך

ווייס אייגענטליך ניט, וויא אזוי איך זאל דיך רופען: אייערטאָן אדער בען דשאנס?

אייערטאנס ליפען האבען אנגעהויבען צו ציטערן. ער איז רויט געווארען און האט געקריצט מיט דיא ציינער. — עס איז איהם ניט געראטהען. ער איז אריינגעפאלען אין דער נעץ, וועלכע ער האט אנגעגרייט פאר לארד גלענארוואן. יעצט איז ער א געפאַנגענער און מען וועט איהם געוויס באלד אריינווארפען אין וואסער אדער אויפהענגען אויף א זעגעלבוים.

לארד גלענארוואן האט ערווארטעט, אז אייערטאן זאל עפעס ענטפערן, עפעס זאגען. אייערטאן אבער האט איהם געקוקט גלייך אין דיא אויגען און האט געשוויעגען.

— רעד דאך עפעס, אייערטאן! האט לארד גלענארוואן געזאגט. ערקלער אונז ווענינגסטענס, וואס האסט דוא געוואלט טהאן מיט אונז?

אייערטאן האט געטראכט אייניגע מינוטען. אויף זיין שטערן האבען זיך געוויזען טיעפע קנייטשען און א קאַלטער שווייס האט איהם בעגאָסען.

— איך האב גאר ניט וואס צו זאגען, האט ער זיך ענדליך אפגערופען. איך בין געוועזן א נארר, וואס איך האב מיך געלאזען פאַנגען, וויא א מויז אין א שטייגעל. — יעצט טהוט מיט מיר, וואס איהר ווילט.

מעהר האט ער ניט גערעדט. ער האט זיך אוועקגעקעהרט פון זיי און האט גאנץ רוהיג געקוקט אויף דאס מעער, גלייך וויא מען מיינט גאר ניט איהם. — לארד גלענארוואן האט אבער געהאט א געוויסען ציעל, וואס ער האט געוואלט אויספרעגען אייערטאָנען.

עס איז געוועזן דייטליך, אז ער איז געוועזן א מאַטראָז אויף דער „בריטאניא“. דאס האט מען ניט געקענט אפלייקענען. ער ווייס געוויס, וואו דיא „בריטאַניא“ איז אונטערגעגאנגען און וואס עס איז געווארען פון קאפיטאן גראַנט. לארד גלענארוואן האט דאהער זיך ענטשלאסען, ער זאל זיך בעצווינגען און רעדען מיט אייערטאנען פריינדליך און גוטיג. פיעללייכט וועט ער פון איהם דאך ארויסציהען זיין געהיימניס וועגען קאפיטאן גראנט. לארד גלענארוואן איז ווייטער געוועזן פאלשטענדיג איבערצייגט, אז דיא „בריטאַניא“ איז אונטערגעגאנגען ערגעץ אין דיעזע געגענדען. עס האט איהם שוין געקאָסט אזוי פיעל מיה צו זוכען קאפיטאן גראנט, אז ער האט ניט געוואלט ארויסלאזען דיא לעצטע געלעגענהייט געוואהר צו ווערן, וואס עס איז מיט איהם געשעהן. לעבט ער נאך, וועט ער איהם נאך זוכען. איז ער טויט, וועט ער פאהרען אהיים.

— אייערטאן! האט איהם לארד גלענערוואן גערופען. — אייערטאן, איך מיין, אז דוא וועסט ניט זיין אזוי שלעכט, דוא זאלסט מיר ניט ענטפערן אויף אייניגע פראגען, וועלכע איך וויל דיר שטעלען. — זאג מיר, איך בעט דיך, וויא הייסט דוא: אייערטאן אדער בען דשאַנס?

אייערטאן האט אלץ געקוקט אויפ׳ן מעער און האט קייןווארט ניט געענטפערט.

אין לארד גלענארוואן'ס אויגען האט זיך אנגעצונדען א פייער. ער האט זיך אבער איינגעהאלטען און האט ווידער געפרעגט:

— אייערטאן, זאג מיר וועניגסטענס, וויא אזוי ביסט דוא אוועקגעגאנגען פון דער „בריטאניא“ און וויא אזוי קומסט דוא קיין אויסטראליען?

אייערטאן האט ניט געענטפערט און האט ווידער געקוקט אויפ'ן מעער.

— הער נור, אייערטאן, עס איז פאר דיר בעסער, דוא זאלסט רעדען און מיר אלעס דערצעהלען, האט לארד גלענארוואן ווייטער געזאגט. וואס מעהר דוא וועסט רעדען און מיר ענטפערן אויף מיינע פראגען, איז אלץ בעסער פאר דיר. דוא זעהסט דאך, אז דוא ביסט יעצט אין מיינע הענד און איך קען טהאן מיט דיר, וואס איך וויל. איך פרעג דיך דאהער צום לעצטען מאל, ווילסט דוא מיר ענטפערן?

אייערטאן האט זיך אומגעקעהרט מיט'ן געזיכט צו לארד גלענארוואן און האט איהם געקוקט גלייך אין דיא אויגען.

— איך האב אייך ניט וואס צו ענטפערן. איהר זייט ניט קיין ריכטער און האט קיינע בעווייזע געגען מיך. איהר קענט מיך טויטען, ווייל איהר האט מיך אין אייער מאכט. איהר קענט מיך אבער ניט פעראורטהיילען, איהר האט קיינע בעווייזע.

— איך מיין, אז איך קען שוין געפינען בעווייזע געגען דיר, האט לארד גלענארוואן געזאגט מיט א שמייכעל.

ניין, מילארד! איהר האט א גרויסען טעות. איך קען וועטען מיט אייך, אז דער שטרענגסטער ריכטער אין לאנדאן וועט ניט וויסען, וואס צו טהאן מיט מיר. — ווער קען עס וויסען, פאר וואס איך בין געקומען קיין אויסטראליען, ווען דער קאפיטען גראנט איז ניטא? ווער קען עס בעווייזען, אז איך בין עס דער בען דשאנס, וועלכען דיא פאליציי אין אויסטראליען זוכט אזוי שטארק? ווער קען עס בעווייזען, אז איך האב געוואלט צונעהמען ביי אייך דעם „דונקאן“ און איהם איבערגעבען צו דיא אנטלאפענע שטרעפלינגע? — אלעס, וואס איהר האט ביז אהער, איז נור א פערדאכט (א חשד) — איהר האט ניט קיינע בעווייזע. — זא לאנג איהר קענט ניט בעווייזען, אז איך בין א רויבער און א מערדער, וויא איהר רופט מיך, בין איך נאך אלץ אייערטאן, דער ערשטער מאטראז פון דער „בריטאניא“.

וואס מעהר ער האט גערעדט, איז ער געווארען אלץ לעבעדיגער און מוטהיגער. אלע זיינען געווארען אויפמערקזאם, אלע האבען געהאפט, אז זיי וועלען פון איהם דאך עפעס געוואהר ווערן איבער קאפיטאן גראנט.

— דוא האסט א גרויסען טעות, אייערטאן, וואס דוא רעדסט צו מיר, וויא צו א ריכטער. איך בין קיין ריכטער. איך וויל דיך ניט פעראורטהיילען. דער צופאל האט דיך געווארפען מיר אויפ'ן וועג. איך וויל וויסען, צו וועלכען צוועק דער צופאל דאט עס געטהאן. — דוא ווייסט גאנץ גוט דעם צוועק פון מיין רייזע. דוא ווייסט, וויא פיעל מיה עס האט מיך געקאסט און וויא פיעל געפאהרען איך

בין אויסגעשטאַנען. איך ווייס, אז דוא קענסט מיט איין ווארט מיר ווייזען דעם ציעל פון מיין לאנגער און שווערער רייזע. — דאס איז דאס איינציגע, וואס איך וויל דיך פרעגען. ווילסט דוא מיר ענטפערן?

אייערטאן האט געשאָקעלט מיט׳ן קאפ, גלייך וויא ער האט געוואלט זאגען: דאס פערשטעה איך גאנץ גוט. איך וויל דיר אבער ניט זאגען.

— ווילסט דוא מיר זאגען, וואו קאפיטאן גראנט איז יעצט?

— ניין, איך וויל אייך ניט זאגען.

— ווילסט דוא מיר ניט זאגען, וואו די „בריטאַניא" איז אונטערגעגאנגען?

— ניין, מילארד, איך וויל אייך ניט זאגען.

לארד גלענארוואן איז געווארען טרויעריג. פאר איהם שטעהט א מענש, וועלכער קען מיט איין ווארט איהם ברענגען צום ציעל פון זיין רייזע — און דער מאן שווייגט.

— אייערטאן! האט ער אנגעהויבען מיט א בימענדער שטימע. — אייערטאן, ווען דוא ווילסט מיר ניט זאגען, וואו קאפיטאן גראנט געפינט זיך יעצט, זאג עס זיינע קינדער, ראבערט און מערי, דוא זעהסט דאך, וויא טרויעריג די ארימע קינדער זיינען. האב מיטלייד מיט זיי!

אייערטאנ׳ס געזיכט איז געווארען פינסטער. ער האט פערביסען מיט די ליפען, גלייך וויא ער האט גאר ניט געוואלט רעדען.

— איך קען ניט זאגען, האט ער געשטאַמעלט, קוים וואס מען האט געהערט.

ער האט נאך אמאָל געטראַכט א פאר מינוט, האט א ציטער געטהאן מיט׳ן גאנצען קערפער און האט געזאגט גאנץ הויך.

— הענגט מיך, טהוט מיט מיר, וואס איהר ווילט! איך וועל ניט זאגען!

— הענגען? האט אויסגערופען לארד גלענארוואן. איך בין קיין הענקער. אין דעם ערשטען פארט, וואס מיר וועלען אנקומען, וועל איך דיך איבערגעבען דער ענגלישער פאליציי און וועל זאגען אלעס, וואס איך ווייס פון דיר. די פאליציי וועט מעגען טהאן מיט דיר, וואס זיא וועט וועלען.

— דאס פערלאנג איך טאקע פון אייך, האט אייערטאן געזאגט.

מעהר האט מען פון איהם ניט געקענט ארויסציהען קיין איינציגעס ווארט. לארד גלענארוואן האט עגדליך געהייסען, מען זאל איהם צוריקפיהרען אין זיין געפענגניס.

יעצט האט לארד גלענארוואן צונויפגערופען זיינע פריינד און האט אנגעהויבען צו בעראטהען זיך מיט זיי, וואס זיי זאלען ווייטער טהאן.

— צו ערשט מוז איך וויסען, וויא פיעל קוילען האבען מיר נאך אויפ׳ן „דונקאַן", האט קאפיטאן פארראגוט געזאגט. דאס איז די ערשטע פראגע אויפ׳ן מעער.

אויף דיעזע פראגע האט טאם אויגוסטין געקענט ענטפערן.

— מיר האבען נאך קוילען אויף צוויי וואכען, האט ער געזאגט

— אלזאָ, קענען מיר נאך פֿאהרען ענטוועדער קיין מעלבורן אדער קיין טשילי. מיר זיינען יעצט ניט ווייט פֿון ביידע.

— וואס וועט ווערן פֿון אונזער ארומפֿאהרען? האט זיך אפגערופֿען דער מאיאר. מיר האבען שוין באלד ארומגערייזט דיא גאנצע וועלט אויפֿ'ן 37טען גראַד און מיר האבען ניט געפֿונען, וואס מיר זוכען. מיר זיינען אויסגעשטאַנען דיא גרעסטע געפֿאהרען. — אלעס איז געוועזן אומזיסט. — לאמיר פֿאהרען אהיים!

— לאז קאפּיטאן פֿארראגוט אויסגעפֿינען דעם נאהענסטען וועג און לאמיר פֿאהרען אהיים.

— מיר האבען נאך איינינע הונדערט מייל נור ארומצופֿאהרען דיא וועלט, האט זיך דער פּראָפֿעסאר אריינגעמישט, לאמיר שוין אפּפֿאהרען דיא פאר הונדערט מייל, וועלען מיר וועניגסטענס קענען זאגען, אז מיר האבען געמאכט א רייזע ארום דער וועלט.

— דער פּראָפֿעסאר האט רעכט. מיר קענען פֿאהרען קיין טשילי אין זיד אמעריקא. מיר וועלען דערמיט ניט אנלעגען פֿיעל וועג און עס וועט הייסען, אז אויפֿ'ן 37טען גראד זיינען מיר ארומגעפֿאהרען דיא גאנצע ערד.

קיינער איז ניט געוועזן דאגעגען. זיי זיינען צוואר געפֿאהרען וועגען א גאנץ אנדערן צוועק, אזוי וויא אבער זיי האבען זייער צוועק ניט דערגרייכט, שאדעט דאך ניט, מען זאל פֿאהרען נאך א פאר הונדערט מייל, אום יעדער זאל דער נאך קענען זאגען: איך האב געמאכט א רייזע ארום דער וועלט.

קאפּיטאן פֿארראגוט האט באלד געהייסען אויסדרעהען דעם „דונקאַן“ אויפֿ'ן וועג קיין טשילי. אלע זיינען געווארען טרויעריג און האבען אראפּגעלאזען דיא קעפּ. — פֿאהרען אהיים האט געוויס יעדער געוואלט, אבער מיט קאפּיטאן גראנט, ניט אליין.

דיא מאטראזען האבען אויסגעפֿיהרט דעם בעפֿעהל פֿון זייער קאפּיטאן. דער „דונקאַן“ איז געשוואומען גאנץ לוסטיג אויף דיא שטילע וואַסערן פֿון'ם שטילען וועלט מעער. באלד זיינען דיא בערג פֿון ניי זעעלאנד פֿערשוואונדען און דער „דונקאַן“ מיט זיינע רייזענדע איז ווידער געוועזן אליין אויפֿ'ן וועלט מעער.

דעם ערשטען טאג האט מען קיינעם ניט געזעהן אויפֿ'ן דעק. אלע זיינען געוועזן זעהר מיעד און יעדער איז געשלאפֿען אין זיין קאיוטע. דעם אנדערן טאג אבער, דעם דריטען, ווען אלע האבען זיך שוין אויסגערוהט און איבער געטהאן האט מען ערשט געזעהן, וויא אומעטיג און וויא טרויעריג אלע זיינען. — ווען זיי זיינען געפֿאהרען קיין אויסטראליען פֿלעגט ליידי העלענא, דער מאיאר און דער פּראָפֿעסאר גאנצע טעג איבערזיצען אויפֿ'ן דעק, רעדען, פלוידערן, לאכען, שפאַסען. יעצט זיינען אלע געוועזן שטיל, גלייך וויא זיי וואלטען געוועזן ברוגז איינער אויפֿ'ן אנדערן.

זאגאר דער פֿרעהליכער פּראָפֿעסאר איז געוועזן שטיל און רוהיג. מען פֿלעגט איהם זעלטען זעהן אויפֿ'ן דעק און ווען ער פֿלעגט זיך שוין יא אמאל ווייזען,

פלעגט עס זיין נור אויף א קורצע צייט. ער פלעגט שטילערהיים בעגריסען ליידי העלענא און פלעגט באלד אנטלויפען אין זיין קאיוטע. דער מאיאר איז שטענדיג געווען א שווייגער. ער האט יעצט נאך מעהר געשוויעגען.

יעדער האט געפיהלט, אז ער האט געמאכט א לאנגע און שווערע רייזע, האט געליטען הונגער און דורשט, איז געווען אין דיא גרעסטע געפאהרען און וואס איז געווארען דערפון? — גאר נישט!

עס איז דא א מענש אויפ'ן שיף, וועלכער וואלט געקענט עפעס זאגען, וועלכער וויים פון'ם צוועק פון זייער רייזע און וועלכער וואלט זיי געקענט פיהרען צו זייער ציעל. — ער שווייגט אבער. ער וויל ניט זאגען. — ער איז שטום!

דיא קלוגע ליידי העלענא האט עס אלעס געזעהן. זיא האט גוט בעמערקט, וויא איהר מאן איז טרויעריג און אונמוטהיג, וואס אלע זיינע בעמיהונגען זיינען געווען אומזיסט. זיא האט זעהר גוט פערשטאנען, אז איירטאן וויים, וואו קאפיטאן גראנט געפינט זיך. ער וויל עס אבער ניט זאגען. זיא האט דאהער בעשלאסען, זיא זאל רעדען מיט איירטאנען, זיא זאל פראבירען פון איהם ארויסקריגען זיין געהיימניס. זיא האט גאנץ ריכטיג בערעכענט, אז דער ווילדעסטער מענש מוז נאכגעבען דיא ביטען פון א שעהנער און קלוגער פרוי. זיא האט דאהער געבעטען לארד גלענארוואן, ער זאל איהר ערלויבען, זיא זאל אויספרעגען איירטאנען. איהם נעהמען אויפ'ן דאפראם, וויא מען זאגט אין רוסלאנד.

לארד גלענארוואן האט עס איהר ערלויבט.

דעם אנדערן טאג האט ער געהייסען, אז מען זאל ברענגען איירטאנען אין איהר צימער. ליידי העלענא האט פערלאנגט, אז ווען זיא וועט רעדען מיט איירטאנען, זאל זיך קיינער ניט געפינען אין דער קאיוטע אויסער זיא און מערי גראנט. זיא האט ריכטיג בערעכענט, אז דאס יונגע מעדכען וועט איהם אנהויבען צו בעטען און צו וויינען פאר איהם, וועט זיא דאך ריהרען דאס הערץ פון דיעזען ווילדען און פערדארבענעם מענשען.

ליידי העלענא און מערי גראנט האבען פערבראכט מיט איירטאנען צוויי שטונדען. וואס זיי האבען גערעדט מיט איהם און וואס ער האט זיי געענטפערט האט קיינער ניט געוואוסט. זיי האבען ניט געוואלט זאגען און קיינער האט זיי מעהר ניט נעפרעגט.

ווען דיא צוויי שטונדען האבען זיך געענדיגט און ליידי העלענא האט אנגעקלונגען, אז דיא מאטראזען זאלען קומען נעהמען איירטאנען און איהם פיהרען צוריק אין זיין געפענגניס, האבען דיא מאטראזען דערזעהן, אז ליידי העלענא איז זעהר טרויעריג. זיי האבען פערשטאנען, אז ער האט איהר אויך גאר נישט געוואלט זאגען. דאס האט זיי זעהר פערדראסען. ווען זיי האבען ארויסגעפיהרט איירטאנען אויפ'ן פארדעק, האבען זיי אנגעהויבען איהם צו דראהען. זיי האבען זאגאר געוואלט איהם שלאגען. לארד גלענארוואן און דער קאפיטאן האבען זיך געמוזט אריינמישען און אפהאלטען דיא מאטראזען, זיי זאלען איהם ניט שלאגען.

ליידי העלענא איז ניט געווען אזא פרוי, זיא זאל זיך אזוי גיך אפזאגען פון איהר פלאן. זיא האט זיך איינמאל אונטערגענומען ארויסצוציהעןביי אייר־טאָן זיין געהיימנים און זיא האט עס געוואלט דורכזעצען.

דעם אנדערן טאג איז זיא גאנץ אליין געגאנגען אין דער קאיוטע, וואו איירטאן איז געזעסען ארעסטירט. זיא האט מיט איהם פערבראכט א לאנגע צייט. ווען זיא איז ארויסגעגאנגען פון איהם, האט זיא לארד גלענארוואן גע־פרעגט:

— האט ער דיר עפעס געזאגט?

— ניין, ער האט מיר גאר נישט געזאגט.

— אלזא, איז אלעס פערלארען? מען קען פון איהם גאר ניט ארויס־קריגען?

— איך האב אויף איהם אזוי פיעל געווירקט, אז ער וויל דיך זעהן, אבער דיך אליין, קיין אנדערן. נור מיט דיר וויל ער רעדען.

— אלזא, איז עס דיר דאך געלונגען צו ריהרען דיזען שטיינערנעם מענ־שען? האט לארד גלענארוואן אויסגערופען מיט פרייד.

— איך מיין, אז עס איז מיר ענדליך דאך געלונגען, האט ליידי העלענא געענטפערט רוהיג.

— האסט דוא איהם עפעס צוגעזאגט, ווען ער וועט אויסזאגען אלעס, וואס ער ווייס?

— איך האב איהם צוגעזאגט, אז מיר וועלען טהאן אלעס מעגליכע אום צו ערלייכטערן זיין שטראפע, ווען ער וועט אויפריכטיג זיך מודה זיין און אלעס דערצעהלען.

— זאל איך איהם הייסען ברענגען צו מיר, אדער זאל איך אראפגעהן צו איהם?

— דוא מעגסט הייסען איהם ברענגען צו דיר, אבער קיין מענש טאר ניט זיין דערביי. ער וויל רעדען נור מיט דיר אליין.

לארד גלענארוואן איז געגאנגען אין זיין קאיוטע און האט באלד געהייסען ברענגען איירטאנען צו זיך.

19טעס קאפיטעל.

איירטאן זאגט אלעס אויס.

מען האט באלד געבראכט איירטאנען אין לארד גלענארוואנס קאיוטע. אלע זיינען ארויסגעגאנגען. לארד גלענארוואן איז געבליעבען מיט איהם אליין.

— איירטאן, דוא האסט געוואלט רעדען מיט מיר? האט ער איהם גע־פרעגט.

— יא, מילארד.

— ווילסט דוא אז קיינער זאל ניט זיין דערביי, ווען מיר וועלען רעדען?

— איך וויל עס, אבער עס וועט מיך ניט הארען, ווען דער מאיאר און דער פראפעסאר — נור זיי ביידע — זאלען אויך זיין דערביי.

— אלזא, זאל איך זיי רופֿען?

— יא, מילארד.

אייערטאן האט יעצט גערעדט גאנץ רוהיג און געפֿאסט. לארד גלענארוואן האט באלד געשיקט רופֿען דעם מאַיאָר און דעם פּראָפֿעסאר. זיי זיינען באלד געקומען און האבען זיך געזעצט לעבען לארד גלענארוואן.

— יעצט, אייערטאן, זאג, וואס דוא האסט אונז צו זאגען. מיר וועלען דיך אויסהערן.

אייערטאן האט געטראכט איינינע מינוט, גלייך וויא ער וואלט זיך עפּעס איבערלעגט, און האט דאן געזאגט.

— עס איז איינגעפֿיהרט אין דער וועלט, אז ווען צוויי מענשען שליעסען אפּ א קאנטראַקט, זאלען זיי עס טהאן פֿאר עדות. איך האב געבעטען, אז דער מאַיאָר און דער פּראָפֿעסאר זאלען זיין, ווען איך וועל מיט אייך רעדען, ווייל איך וויל, אז זיי זאלען זיין דיא עדות. איך וויל מיט אייך מאכען א געשעפֿט.

לארד גלענארוואן האט זיך אביסעל פֿערטראַכט. עס איז איהם פֿארגעקרמען רעכט זאנדערבאר, אז ער זאל מאכען א געשעפֿט מיט אייערטאנען און זאל מיט איהם אפּשליעסען א קאנטראַקט פֿאר עדות. ער האט אבער זעהר געוואלט וויסען עפּעס איבער קאפּיטאן גראנט און האט געמוזט נאכגעבען.

— וואס פֿאר א געשעפֿט ווילסט דוא מיט מיר מאכען? האט ער געפֿרעגט.

— איהר ווילט פֿון מיר ערהאלטען געוויסע נאכריכטען, וועלכע זיינען אייך ניצליך, האט אייערטאן געענטפֿערט גאנץ רוהיג, — איך וויל פֿון אייך ערהאלטען געוויסע בעדינגונגען, וועלכע זיינען פֿאר מיר ניצליך. איך האב סחורה, איהר האט געלד. אלזא קענען מיר מאכען א געשעפֿט. ווילט איהר דארויף איינגעהן?

— וואס פֿאר א נאכריכטען האט איהר? האט דער פּראָפֿעסאר אויסגערופֿען.

— ניין, פּאגאנעל, האט לארד גלענארוואן געזאגט, ניט דאס וויל איך פֿרעגען. איך וויל איהם פֿרעגען, וואס פֿאר א בעדינגונגען ער פֿערלאנגט פֿון מיר?

אייערטאן האט זיך פֿערנייגט, אלס א צייכען, אז לארד גלענארוואן האט איהם פֿערשטאנען.

— איך וועל אייך באלד ערקלערן מיינע בעדינגונגען, האט ער געזאגט.— האט איהר זיך ענטשלאסען מיך איבערצוגעבען אין דיא הענד פֿון דער ענגלישער פּאליציי?

— געוויס! וואס דען זאל איך טהאן מיט דיר?

— איך זאג ניט, אז איהר זייט אונגערעכט. איך פֿרעג נור, אויב איהר וועט זיך ענטשליעסען מיך ארויסצולאזען פֿריי?

לארד גלענארוואן האט ניט געוואוסט וואס צו ענטפֿערן אויף דיעזע זאנדערבארע פֿראגע. עס איז געווען דייטליך, אז אייערטאן וויל זאגען אלעס, ווען מען וועט איהם אפּלאזען. — וואס טהוט מען אלזא? אפּלאזען אזא מערדער און אזא רויבער, ער זאל ווייטער אומגליקליך מאכען מענשען, האט לארד גלענארוואן ניט געוואלט. אבער קאפּיטאן גראנט? דער צוועק פֿון זיין רייזע?

— איך קען דיך ניט אפלאזען, אייערטאן! האט לארד גלענארוואן ענדליך געענטפערט.

— איך פערלאנג עס אויך ניט פון אייך, האט אייערטאן געענטפערט שטאלץ.

— אלזא, וואס דען פערלאנגסט דוא?

— קען מען דען ניט אויסגעפינען א מיטעלוועג? — איך זאל ניט הענגען אויף דער תליה און איהר זאלט מיך דאך ניט אפלאזען?

— דאס פערשטעה איך שוין ניט, אייערטאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט. ערקלער מיר דייטליכער.

— איך מיין, אז מיר קענען מאכען אזא געשעפט. איך וועל אייך זאגען אלעס, וואס איך ווייס און איהר וועט מיך אראפלאזען אויף איינע פון דיא קליינע אינזלען אין שטילען וועלט מעער. איהר וועט מיר געבען אלע נייטיגע זאכען אויף א קורצע צייט. איך וועל דארט לעבען, וויא איך וועל קענען. — מעגליך, אז איך וועל דארט בעסער ווערן. —

דיעזער פארשלאג האט אביסעל איבערראשט לארד גלענארוואן. ער האט געקוקט צום מאיאר און צום פראפעסאר, ער האט געפרעגט מיט דיא אויגען זייער ראטה.

אזוי זיינען פערגאנגען אייניגע מינוט. ענדליך האט ער געזאגט:

— וועסט דוא מיר אבער אלעס זאגען איבער קאפיטאן גראנט?

— יא, מילארד, איך וועל אייך זאגען אלעס, וואס איך ווייס פון קאפיטאן גראנט און דיא „בריטאניא“.

— דיא פולע וואהרהייט?

— אלעס וואס איך ווייס.

— מיט וואס וועל איך אבער זיין גאראנטירט, אז דוא וועסט מיר אויסזאגען דיא גאנצע וואהרהייט?

— איך פערשטעה זעהר גוט, אז עס איז אייך ניט לייכט צו גלויבען א פערברעכער. איהר ווילט האבען א גאראנטיע. — וואס פאר א גאראנטיע אבער קען איך אייך געבען? איך האב דאך גאר נישט. ענטוועדער איהר מוזט מיר גלויבען אויפןווארט, אדער מיר קענען קיין געשעפט ניט מאכען.

לארד גלענארוואן האט געטראכט א פאר אויגענבליקע און האט ענדליך געזאגט:

— גוט, אייערטאן! איך גלויב דיר אויפן ווארט.

— איהר מעגט מיר גלויבען, מילארד. איהר קענט דאך מיך האבען שטענדיג אין דיא הענד. איהר קענט דאך נעהמען אייער ווארט צוריק, ווען איהר וועט געוואהר ווערן, אז איך האב אייך אפגענארט.

— וויא קען איך עס?

— גאנץ איינפאך. איהר וועט דאך וויסען, אויף וואס פאר אן אינזעל איהר וועט מיך לאזען. קוים איהר וועט זיך איבערצייגען, אז איך האב אייך אפגענארט,

קענט איהר קומען, מיך נעהמען פון אינזעל און מיך איבערגעבען אין די־הענד פון דער ענגלישער פאליציי.

עס איז געווען דייטליך, אז אייערטאן מיינט עס גאנץ ערנסט. לארד גלע־נארוואן און זיינע פריינד האבען יעצט געזעהן, אז זיי האבען פאר זיך א גאנץ קלוגען מענשען, וועלכער האט זיך אלעס גוט איבערלעגט און ווייס, וואס צו ענטפערן און וויא אזוי צו ענטפערן אויף יעדע פראגע. ער האט זעהר געוואלט, אז מען זאל צו איהם האבען עפעס מעהר צו טרויען.

— מיינע הערען, האט ער ווייטער געזאגט, איך וויל אייך איבערצייגען, אז איך מיין ניט קיין חכמות. איך וויל שפיעלען מיט אייך מיט אפענע קארטען. איך וויל אייך ניט אפנארען און מיין אייך ניט אפצונארען. איך וויל אייך געבען א בעווייז, אז איך מיין עס גאנץ ערנסט מיט אייך.

— וואס איז דער בעווייז?

— איך האב נאך ניט אייער ווארט, אז איהר וועט מיך אפלאזען אויף אן אינזעל, און דענאך זאג איך אייך שוין, אז איך ווייס זעהר ווייניג איבער קאפי־טאן גראנט.

— זעהר ווייניג? האט אויסגערופען לארד גלענארוואן.

— יא, זעהר ווייניג, האט אייערטאן געזאגט. איך קען אייך נור דערצעה־לען, וואס מיט מיר האט פאסירט. איך קען אייך נור זאגען, וויא איך בין אוועק־געגאנגען פון דער „בריטאניא“. איך קען אייך ניט פערזיכערן, אז פון מיינע רעד וועט איהר אויסגעפינען, וואו קאפיטאן גראנט געפינט זיך יעצט.

לארד גלענארוואן און זיינע פריינד זיינען געווארען זעהר טרויעריג. אלזא, קען מען פון איהם אויך גאר ניט וויסען! איז זייער מיה אויך דא אומזיסט. — זיי האבען געהאפט און ערווארטעט, אז דא וועלען זיי שוין אלעס געוואהר ווערן און פלוצלונג זאגט אייערטאן אליין, אז ער ווייס זעהר ווייניג. דענאך זיינען זיי געווען צופריעדען, וואס אייערטאן האט גערעדט אזוי פריי און אזוי אפענהערציג.

— איך זאג אייך פאראויס, אז דאס געשעפט, וואס איך מאך מיט אייך, איז פאר מיר מעהר קאנוועניערענד, וויא פאר אייך, האט אייערטאן ווייטער געזאגט.

— עס מאכט ניט אויס, האט לארד גלענארוואן געענטפערט. איך נעהם אן אייער פארשלאג. דאס געשעפט איז געמאכט. איך גיב אייך מיין ווארט, אז איך וועל אייך אראפלאזען אויף איינע פון דיא ניט בעוואוינטע אינזלען אויפ׳ן שטילען וועלט מעער.

— גוט! אפגעמאכט! האט אייערטאן געזאגט קאלטבלוטיג.

ער איז דערביי געבליעבען אזוי רוהיג, גלייך וויא ניט איהם מיינט מען עס. גלייך וויא ער וואלט געמאכט א געשעפט ניט פון זיינעט וועגען, זאנדערן פון אנאנדערנס וועגען. לארד גלענארוואן מיט זיינע פריינד האבען געמוזט צו־געבען, אז אייערטאן איז א זאנדערבארער מענש. ער איז קיין געוועהנליכער מערדער און רויבער. עפעס איז מיט איהם.

— יעצט, מיינע הערען, פֿרעגט מיך, איך וועל אייך אנטווארטען, האט זיך אייערטאן געווענדעט צו זיי.

— מיר האבען דיך ניט וואס צו פֿרעגען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. דערצעהל אונז אלעס, וואס דוא ווייסט פֿון דער „בריטאניא" און פֿון קאפּיטאן גראנט.

— מיינע הערען, האט אייערטאן אנגעהויבען זיין ערצעהלונג, — איך בין ווירקליך טאמאס אייערטאן, אן אפֿיציער פֿון דער „בריטאניא". דעם 12טען מערץ 1861 בין איך ארויסגעפֿאהרען מיט קאפּיטאן גראנט פֿון גלאזגא. פֿיער-צעהן מאנאטע נאך אנאנדער זיינען מיר ארומגעפֿאהרען אויפֿן שטילען מעער. קאפּיטאן גראנט האט געזוכט אן אינזעל, וואו ער זאל זיך קענען בעזעצען און גרינדען א קאלאָניע פֿון שאטלענדער. ער איז א זאנדערבארער מענש. ער איז אים שטאַנד אויסצופֿיהרען גרויסע פלאנען און שווערע אונטערנעהמונגען. ער וואגט זעהר פֿיעל. ער איז זעהר הארטנעקיג (א גרויסער עקשן). איך בין אפֿט ניט געווען איינפֿערשטאַנדען מיט זיינע מיינונגען. צווישען אונז זיינען אפֿט פֿאר-געקומען שטרייטיגקייטען. ער האט אן אייזערנעם כאראקטער און וויל זיך פֿאר קיינעם ניט בויגען. איך בין אויך געווען זעהר הארטנעקיג און האב מיך ניט געוואלט אונטערגעבען. צווישען אונז זיינען פֿארגעקומען אונאנגעהמליכקייטען און קריעגערייען.

איך האב ענדליך געוואלט צוציהען אלע מאטראזען צו מיר. איך האב גע-וואלט צונעהמען ביי איהם זיין שיף און אליין ווערן קאפּיטאן. אויב איך האב רעכט געטהאן אדער ניט, איז אנאנדער פֿראגע. איך רעד יעצט ניט דערפֿון. איך האב געוואלט אנמאכען א רעוואלוציאן אויף זיין שיף. קאפּיטאן גראנט איז דער-פֿון געוואהר געווארען, ער האט מיך ארעסטירט און דעם 8טען אפּריל 1862 האט ער מיך ארויסגעזעצט אין אויסטראַליען.

— דעם 8טען אפּריל 1862? האט דער מאיאָר איבערגעפֿרעגט. אלזא, איז דאס געווען נאך איידער ער איז געווען אין טשילי? דיא לעצטע נאכריכטען, וואס מיר האבען פֿון איהם זיינען פֿון 7טען יוני 1862.

— אזוי איז עס, האט אייערטאן געענטפֿערט רוהיג. איך האב אייך צוואָר געזאגט, אז איך בין געווען מיט איהם אין טשילי, ווען איהר האט מיך צום ערשטען מאל בעגעגענט אויף דער פֿארם פֿון'ם אירלענדער מאָאָר אין אויסטרא-ליען. דאס אבער איז געווען א ליעגען. איך בין עס פֿון אייך געוואהר געווארען. איך האב מיך צוגעהערט, וואס איהר האט דערצעהלט.

יעצט האבען אלע איינגעזעהן, אז אייערטאן מיינט עס גאנץ ערנסט און דערצעהלט אלעס, וואס ער ווייס.

— דערצעהל ווייטער, אייערטאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט.

— קאפּיטאן גראנט האט מיך ארויסגעזעצט אין אויסטראַליען און איז זיך אוועקגעפֿאהרען. איך בין געווען אליין אין א וויסטער געגענד. דאס ביסעל

פראוויאַנט, וואס ער האט מיר געגעבען, האט זיך באַלד אויסגעלאָזען. איך האב געלעבט, וויא א ווילדעס טהיער אין דיא וועלדער פֿון אויסטראַליען.

איין מאל האב איך געטראָפֿען אין וואלד א באַנדע אנטלאָפֿענע ארעסטאַנ־טען. זיי האבען מיך אויפגענומען און אין א קורצע צייט בין איך געווארען זייער אנפֿיהרער, זייער קאפיטאן, אונטערן נאמען בען דשאנס. איהר וועט מיר ערלוי־בען, איך זאל אייך ניט דערצעהלען, וואס איך מיט מיין באנדע האבען געטהאן. עס האט פֿאר אייך קיין אינטערעס ניט.

צוויי מאנאטע, איידער איהר זייט געקומען קיין אויסטראליען, בין איך אריינגעטרעטען אלס ארבייטער צום אירלענדער, וואו איהר האט מיך געטראָפֿען. מיין הויפטצוועק איז געווען, איך זאל קריעגען א שיף און זאל מיט איהר אוועק־פֿאהרען מיט מיין באנדע. דיא פֿארם פֿון אירלענדער ליעגט גאנץ נאהענט לעבען מעער. דער צופֿאל קען אהין צוברענגען א שיף. — ער האט אייך צוגעבראכט מיטן „דונקאן“. איהר זייט געזעסען ביים אירלענדער און האט אליין אלעס דער־צעהלט. איך האב עס אויסגעהערט און האב מיך בענוצט דערמיט. איך האב גע־זעהן, אז אזא שיף, וויא דער „דונקאן“, איז שווער צו קריעגען און איך האב מיך ענטשלאסען צו צונעהמען ביי אייך דעם „דונקאן“. ער איז אבער געווען בעשע־דיגט, מען האט איהם געדארפֿט רעפארירען. איך האב אייך גערעטהען, איהר זאלט איהם שיקען קיין מעלבורן, מען זאל איהם דארט אויסבעסערן.

דערוויל האב איך אייך ארומגעפֿיהרט אין אויסטראַליען. צום אונגליק, האט מיין באנדע בעגאנגען אן נוצלאָזעס פֿערברעכען, וואס זיא האט צונומען דיא בריק ביי קעמדען ברידש און דער צוג איז אריין אין וואסער. וואלט איך ניט געוועזען ביי אייך, וואלט איך עס ניט דערלאזען.

איך האב אייך געפֿיהרט אלץ ווייטער און ווייטער. איך האב פֿערגיפֿטעט אייערע פֿערד און אייערע אָקסען. איך האב אריינגעפֿיהרט אייער וואגאן אין א זומפ לעבען סנאָאי ריווער. — אבער צו וואס דערצעהל איך עס אייך? איהר ווייסט עס אליין. איהר ווייסט אלעס, וואס איז שפעטער געשעהן. איהר ווייסט, אז ווען דער פראפֿעסאר זאל ניט געווען מאכען אזא גראבען פֿעהלער, וואלט איך יעצט געווען דער הערר פֿונ'ם „דונקאַן“, ניט איהר.

דאס, מיינע העררען, איז אין קורצע ווערטער מיין געשיכטע. איך ווייס, אז זיא קען אייך ווענייג ניצען אום צו געפֿינען קאפיטאן גראנט. איך האב דאך אייך פֿריהער געזאגט, אז ביי דעם געשעפֿט, וואס מיר מאכען, וועל איך מעהר געווינען פון אייך.

אייערטאן האט צונויפֿגעלעגט דיא הענד אויף דער ברוסט און האט גע־שוויעגען. לארד גלענארוואן און זיינע קאמעראדען האבען אויך געשוויעגען. אייערטאן האט זיי שוין אלעס דערצעהלט. וויא עס ווייזט אויס, האט ער געזאגט דיא וואהרהייט. — וואס האבען זיי אבער דערפֿון? וועגען קאפיטאן גראנט האט ער זיי געזאגט זעהר ווענייג. ער האט זיי פֿריהער געזאגט, אז ער ווייס זעהר ווענייג, וויא אזוי דיא בריטאניא איז אונטערגעגאנגען.

דער מאיאר איז געווען דער ערשטער, וועלכער איז געקומען צו זיך און האט איהם געפרעגט:

— ביסט דוא זיכער, אייערטאן, אז דעם 8טען אפריל האט דיך קאפיטאן גראנט ארויסגעזעצט אין אויסטראליען?

— געוויס, בין איך זיכער.

— ווייסט דוא ניט, וואס פאר א פלאנען קאפיטאן גראנט האט דאמאלס געמאכט? ווייסט דוא ניט, וואו ער האט געוואלט גרינדען א קאלאניע?

— אויף געוויס ווייס איך עס ניט. איך קען אייך נור זאגען, וואס איך האב געהערט פון איהם און וואס איך מיין, אז ער האט געוואלט טהאן.

— זאג אונז, אייערטאן, האט לארד גלענארוואן געבעטען. זאג אונז אלעס, וואס דוא ווייסט פון איהם. — א ווארט, א ווינק קען אונז פיהרען צום ציעל.

— איך קען אייך נור זאגען, אז קאפיטאן גראנט האט גערעכענט צו בעזוכען ניי זעעלאנד. דעם 8טען אפריל האט ער מיך ארויסגעזעצט אין אויסטראליען. דעם 7טען יוני איז ער געווען אין קאלאא אין טשילי. עס איז זעהר מעגליך, אז פון דארט איז ער געפאהרען קיין ניי זעעלאנד.

— איך מיין אויך אזוי! האט דער פראפעסאר אויסגערופען.

— אבער אין דיא בריעף, וועלכע מיר האבען געפונען אין פלאש איז נימא איין ווארט, וועלכעס זאל ווייזען, אז ער איז געפאהרען קיין ניי זעעלאנד, האט לארד גלענארוואן געזאגט פערטראכט.

— ליידער, דאס ווייס איך ניט און קען איך גאר ניט זאגען, האט זיך אייערטאן אפגערופען.

אלע האבען ווידער געשוויגען איניגע מינוט.

— אלזא, אייערטאן, דוא האסט געהאלטען ווארט און האסט אונז דערצעהלט אלעס, וואס דוא ווייסט פון קאפיטאן גראנט. איך וועל אויך האלטען מיין ווארט און וועל דיך אראפלאזען ערגעץ אויף אן אינזעל אין שטילען אצעאן.

— זאג מיר, אויף וואס פאר אן אינזעל ווילסט דוא, איך זאל דיך אראפלאזען?

— וואס מאכט עס מיר אויס? האט אייערטאן געענטפערט. יעדע אינזעל איז גוט פאר מיר.

— געה יעצט צוריק אין דיין קאיוטע, האט לארד גלענארוואן געזאגט. מיר וועלען שוין דא אויסגעפינען אן אינזעל, וואו מיר זאלען דיך אראפלאזען.

ער האט אנגעקלונגען. עס זיינען אריינגעקומען צוויי מאטראזען און האבען אוועקגעפיהרט אייערטאנען אין זיין קאיוטע.

— ער וואלט געקענט זיין א גוטער און ניצליכער מענש, דיעזער פערברעכער! האט אויסגערופען דער מאיאר, ווען מען האט אייערטאנען ארויסגעפיהרט.

— יא, האט לארד גלענארוואן מיטגעשטימט. ער איז א פעהיגער און א זיכטיגער מענש. פון איהם וואלט געקענט ווערן א בעריהמטער רייזענדער, א

גרויסער ענטדעקער פון נייע געגענדען. — ליידער, האט ער פערוועגדעט זיינע פעהיגקייטען אויף שלעכטעס און בייזעס.

— וואס ווערט אבער דערפון? האט דער מאיאר ווייטער געפרעגט. מיר ווייסען נאך אלץ גאר ניט איבערן קאפיטאן גראנט.

— עס איז אומזיסט, האט לארד גלענארוואן געזאגט טרויעריג. מיר קענען איהם ניט געפינען. עס טהוט מיר הערצליך לייד פאר זיינע קינדער. ווער קען זיי זאגען, וואו זייער פאטער איז?

— איך קען זיי זאגען! האט דער פראפעסאר אויסגערופען. איך וויים עס. אלע האבען זיך אומגעקוקט צו איהם. דיא גאנצע צייט, וואס מען האט גערעדט מיט אייערטאנען, האט ער זיך צוגעהערט זעהר אויפמערקזאם און האט געשוויגען. עס איז געווען דייטליך, אז ער קלערט עפעס.

— איהר, פראפעסאר? איהר ווייסט, וואו קאפיטאן גראנט איז און שווייגט? האט לארד גלענארוואן אויסגערופען.

— איך וויים אזוי פיעל, וויא פיעל מען קען וויסען —

— פון וואס?

— פון דיא בריעף, וועלכע מען האט געפונען אין דער פלאש.

— דאן ווייסט איהר גאר נישט, האט דער מאיאר געזאגט און האט פערצויגען מיט דיא אקסלען.

— הערט מיך אוים פריהער, דערנאך וועט איהר טעגען פערציהען מיט דיא אקסלען און לאכען פון מיר, האט דער פראפעסאר געזאגט. — איך האב עס ביז אהער ניט געוואלט זאגען, ווייל איהר וואלט מיר ניט געגלויבט. אויסער דעם זיינען מיר שטענדיג געווען אין אזא לאגע, אז עס איז געווען נוצלאז צו רעדען. היינט אבער קען איך עס זאגען, ווייל אייערטאן האט אויך ארויסגעזאגט דיזעלבע מיינונג. —

— אז קאפיטאן גראנט האט געליטען שיפבּרוך לעבען ניי זעעלאנד?

— יא, מיינע הערען. יעצט האב איך דיא געלעגענהייט אייך צו ערקלערן, וויא אזוי איך האב געמאכט דעם מיאוס'ען פעהלער, וועלכער האט אונז אלע געדערעטעט דאס לעבען. דאמאלס ווען איהר האט מיך געפרעגט, האב איך אייך ניט געקענט ענטפערן, ווייל איך האב דערזעהן קאפיטאן גראנט'ס קינדער. פאר זיי האב איך ניט געקענט רעדען. — יעצט אבער קען איך אייך אלעס ערקלערן.

ווען מיר זיינען געלעגען אין זומפ ניט ווייט פון סנאאי ריווער, האב איך געפונען א צייטונג, וועלכע ווערט ארויסגעגעבען אין ניי זעעלאנד. מיר איז באלד איינגעפאלען אין קאפ, אז דאס ווארט א ל א נ ד, וועלכעס שטעהט אין קאפיטאן גראנט'ס בריעף, מיינט ניי זעעלאנד. דיא ענגלענדער שרייבען עס Zealand, דיא צוויי בוכשטאבען Ze זיינען אפגעווישט געווארען. עס איז געבליעבען דאס ווארט a land.

ווען לארד גלענארוואן האט מיך געבעטען שרייבען דעם בריעף, בין איך געווען אזוי בעשעפטיגט מיט דיעזען געדאנק, אז איך האב שטענדיג ווערט-

האלט „א לאנד, א לאנדו" איך האב ניט געהערט, וואס לארד גלענארוואן דיקטירט מיר. איך בין שוין דאמאלס געווען איבערצייגט, אז קאפיטאן גראנט געפינט זיך אין ניי זעעלאנד.

— עס קען זיין, האט לארד גלענארוואן געזאגט פערטראכט.

— ניט עס קען זיין. עס איז אזוי! האט דער פראפעסאר אויסגערופען. פערגעסט ניט, אז דאסווארט a land געפינט זיך נור אין ענגלישען בריעף. אויף דיזען בריעף האב איך מיך ביז דאמאלס ניט אומגעקוקט. ערשטענס, ווייל איך בין א פראנצויז און יעדער מענש, ער מעג זיין וויא געלערנט, פערשטעהט דאך בעסער זיין מוטער שפראכע, אלס יעדע אנדערע. צווייטענס, איז דער פראנצויזישער בריעף דייטליכער פון דיא איבעריגע. אלעס, וואס מיר האבען ביז אהער אויסגעפונען, איז געווען נור פון'ם פראנצויזישען בריעף. דער דייטשער האט אונז נור געהאלפען אויסצוגעפינען דעם ריכטיגען דאטום.

— אבער, ליעבער, גוטער פראפעסאר! האט דער מאיאר אויסגערופען. איהר אליין האט דאך פריהער אנדערש ערקלערט דעם פראנצויזישען בריעף?

— וואס מען ווערט עלטער, ווערט מען קליגער, הערר מאיאר! האט דער פראפאסאר געענטפערט ערנסט. — איך פערשטעה נאך יעצט אויך ניט פיעלע ווערטער אין דעם פראנצויזישען בריעף, איך האב אבער דאך שוין א פאלשטענדיגע ערקלערונג פון'ם בריעף.

— לאמיר הערן, האט לארד גלענארוואן זיך אפגערופען. לעזט אונז פאר דעם בריעף נאך אייער נייער ערקלערונג.

דער פראפעסאר האט ארויסגענומען אן אנגעשריעבענעם בייגעלע פאפיער און האט אנגעפאנגען צו לעזען:

„דעם 27טען יוני 1862 איז דיא שיף „בריטאניא" מיט דריי מאסטען, וועלכע איז געפאהרען פון גלאזגא, אונטערגעגאנגען נאך לאנגע ליידען אדער „אגאניע" (דאס ווארט פערשטעה איך נאך אלץ ניט.) אין דעם זידליכען וועלט מעער לעבען ניי זעעלאנד. צוויי מאטראזען און דער קאפיטאן זיינען ארויס אויפ'ם לאנד. זיי געפינען זיך אין דער גרעסטער נויט. זיי האבען אריינגעווארפען אין וואסער דיעזען דאקומענט אויפ'ן 37טען גראד. — — — קומט זיי העלפען, ווען ניט, זיינען זיי פערלארען."

— דאס איז אלעס, וואס איך קען אייך זאגען איבערן בריעף, האט דער פראפעסאר ווייטער געזאגט, איך מיין, אז דאס מאל האב איך געטראפען.

אלע האבען געשוויעגען. עס איז זעהר מעגליך, אז דער פראפעסאר האט דאס מאל ווירקליך געטראפען דעם וואהרען זינן פון'ם בריעף. זיי האבען זיך שוין אבער אזוי פיעל מאל אפגענארט, אז זיי האבען שוין אליין ניט געוואוסט, וואס זיי זאלען גלויבען און וואס זיי זאלען ניט גלויבען. דאס ערשטע מאל האבען זיי געמיינט, אז דיא „בריטאניא" איז אונטערגעגאנגען ניט ווייט פון פאטאגאניען. אלע זיינען געווען פעסט איבערצייגט, אז זיי האבען ריכטיג געטראפען דעם זינן פון'ם בריעף. דערנאך האט זיך אויסגעוויעזען, אז עס איז פאלש. דאן

האבען זיי גערעכענט, אז דיא „בריטאניא“ איז אונטערגעגאנגען לעבען אויסטראליען. אויך דיעזע מיינונג האט זיך דערנאך אויסגעוויעזען אלס ניט ריכטיג. וויא קען מען יעצט זאגען, אז דיא ערקלערונג פון'ם פּראָפעסאר איז שוין ריכטיג?

עס זיינען פערגאנגען איינִיגע מינוט אין טיעפען שווייגען.

— זאגט מיר, הערר פראָפעסאר, האט ענדליך לארד גלענארוואן געפרעגט, פארוואס האט איהר געהאלטען דיעזע ערקלערונג ביי אייך אלס געהיימניס אזא לאנגע צייט? — וויא עס ווייזט אויס, זיינען שוין באלד צוויי מאנאטע פאראיבער זייט איהר האט אזוי ערקלערט אייער בריעף.

— אויס צוויי אורזאכען, האט דער פראָפעסאר געענטפערט. ערשטענס, האב איך ניט געוואלט אייך אויפרעגען מיט נייע האפנונגען. עס איז זעהר א שלעכטע זאך, ווען יעדעס מאל קומט ארויס א נייע האפנונג און זיא צוקריעכט זיך אין רויך. — צווייטענס, האט דער צופאל געוואלט, אז מיר זאלען פאהרען קיין ניי זעעלאנד. איך האב גערעכענט, אז מיר וועלען קומען קיין אקלענד, דיא הויפט שטאדט פון ניי זעעלאנד, דארט וועלען מיר אלעס געוואהר ווערן. לײדער, האט זיך עס אנדערש אויסגעלאזען. איך דארף אייך ניט דערצעהלען, וויא אזוי מיר האבען פערבראכט אונזער צייט אין ניי זעעלאנד.

— ווארום האט איהר אבער געשוויעגען, זייט מיר זיינען צוריקגעקומען אויפ'ן „דונקאן“?

— צו וואס זאל איך געוועזן רעדען? וואס וואלט געווארען פון מיין רעדען? מיר האבען שוין געהאט א גוטע געלעגענהייט זיך צו בעקענען מיט ניי זעעלאנד און מיט דיא דזשענטעל לייט, דיא מאָארי. מיר ווייסען שוין גאנץ גוט, וואס מען קען ערווארטען פון א דזשענטעלמען, וויא קאאי-קומו און קארא-טעטע.

— אלזא, מיינט איהר? —

— אלזא, מיין איך, אז העכסטענס קענען מיר געפינען אין ניי זעעלאנד א שפור פון דער „בריטאַניא“. מעגליך, אז מיר וועלען קענען אויסגעפינען איינִיגע זאכען, וועלכע האבען געהערט צו קאפּיטאן גראנט. איהם אליין אבער מיט זיינע מאטראָזען וועלען מיר שוין ניט געפינען.

שטילער און שטילער האט דער פראָפעסאר ארויסגעזאגט דיא לעצטע ווערטער. לארד גלענארוואן איז געווארען טרויעריג. דער מאיאר איז שטענדיג געוועזן זעהר ערנסט. זיי האבען יעצט זיך איבערצייגט, אז זייער מיה איז ווירקליך געוועזן אומזיסט. — קאפּיטאן גראנט איז אומגעקומען אין ניי זעעלאנד. — דיא מאָארי האבען איהם אויפגעפרעסען.

— מיינע פריינד! האט ענדליך געזאגט לארד גלענארוואן, קיינער פון אייך זאל ניט זאגען קייןווארט פון אלעמען, וואס מיר האבען דא גערעדט. — וואצו זאלען מיר בעטריגען דיא ארימע קינדער? — לאזען זיי זיך טרייסטען מיט דער האפנונג, אז זייער פאטער לעבט נאך.

20טעם קאפיטעל.

א געשריי ביי נאכט.

לארד גלענארוואן און זיינע פריינד זיינען ארויפגעגאנגען אויפ'ן דעק און האבען דערצעהלט אלעמען אין קורצע ווערטער, וואס זיי האבען ערפאהרען פון אייערטאן. קאפיטאן פאררגאוט און זיינע מאטראזען זיינען געווארען זעהר טרויעריג איבער דיזוע נאכריכט. יעדער האט געהאפט, אז פון אייערטאנען וועט מען שוין אלעס וויסען, אבער אויך דיזוע האפנונג האט זיי אפגענארט.

דער „דונקאן" איז אונטערדעסען געגאנגען זיין וועג. דאס וועטער איז געוועזען שעהן און ווארם. אלע האבען פערבראכט דיא טעג און דיא נעכט אויפ'ן דעק.

קאפיטאן פאררגאוט און דער פראפעסאר האבען גענומען זייערע לאנדקארטען און מעער־קארטען און האבען אנגעהויבען צו זוכען אן אינזעל, וואו מען זאל אייערטאנען אראפלאזען. עס זיינען געווען זעהר פיעלע אינזלען אויף וייער וועג. דיא פראגע אבער איז געוועזען, מען זאל אויסזוכען אזא אינזעל, וועלכע איז ווייט פון יעדעם לאנד און וואו עס קומען זעהר זעלטען שיפען. זיי האבען געוואלט, אז אזא געפעהרליכער פערברעכער זאל מעהר ניט שאדען קיינעם.

דאס איז געוועזען א שווערע אויפגאבע. אין היינטיגער צייט, ווען טויזענדע שיפען פאהרען ארום אויף אלע מעערן, איז ניט אזוי לייכט אויסצוגעפינען אזא אינזעל, צו וועלכער קיין שיף זאל ניט צו קומען.

ענדליך האט דער פראפעסאר דאך אויסגעפונען א קליין אינזעל מיט'ן נאמען „מאריא טהערעזא". דיזע אינזעל האט געהאט אלע מעלות, וואס זיי האבען געדארפט. זיא איז 3,500 מייל ווייט פון אמעריקא, 1,500 מייל ווייט פון ניי זעעלאנד. אייניגע הונדערט מייל פון דיזוער אינזעל געפינט זיך צוואר א גאנצע גרופע קליינע אינזלען. זיי זיינען אבער אויך ניט בעוואינט.

מען האט גערופען לארד גלענארוואן און דעם מאיאר און מען האט איהם געוויזען דיא אינזעל, אויף וועלכער, מען וויל אראפלאזען אייערטאנען.

— קומען אהין שיפען אמאל?

— ניין, האט קאפיטאן פאררגאוט געענטפערט. דיזע אינזעל ליעגט אזוי וייט פון יעדער וועג, אז קיין שיף האט דארט ניט וואס צו טהאן, אויסער ווען א שטורמווינד זאל זיא אהין פערווארפען.

— אלזא, לאמיר עס מעלדען אייערטאנען, האט לארד גלענארוואן געזאגט. איך האב איהם געגעבען מיין ווארט און איך וויל ניט זיין גרויזאם און שלעכט נעגען איהם.

מען האט עס געזאגט אייערטאנען און ער האט געענטפערט, אז ער איז דערמיט צופריעדען. ער קען צוואר דיזע אינזעל ניט. ער ווייס אבער, אז דאס קלימאט דארף דארט זיין ווארים און ער וועט דארט קענען לעבען.

קאפּיטאן פּארראגוט האט באלד געהייסען ענדערן דעם מארשרוט פון׳ם דונקאן און פאהרען צו דער אינזעל מאריא טהערעזא.

עס זיינען פערגאנגען צוויי טאג, אין וועלכע עס האט גאר נישט פּאסירט. ראס מעער איז געוועהן רוהיג און דער „דונקאן״ איז געפאהרען זעהר שנעל. אויפ׳ן דריטען טאג פאר נאכט האט דער מאטראז, וואס שטעהט אויף דער וואך אויסגערופען:

— לאנד רעכטס!

אלע זיינען ארויסגעלאפען אויפ׳ן דעק און האבען געקוקט אויף דאס לאנד. דאס איז געוועהן דיא אינזעל „מאריא טהערעזא״, א לענגליך־פלאכעס שטיק לאנד, אהן הויכע בערג און אהן גרויסע שטיינער. זיא האט אויסגעזעהן, וויא א גרויסער וואל־פיש, וועלכער ליעגט זיך אויפ׳ן וואסער און רוהט זיך אפּ נאך א זאטען מיטאג. וויא נאהענט דיא אינזעל האט זיך אויסגעוויזען, איז נאך געוועהן ביז צו איהר מעהר אלס פופציג מייל.

דיא זון איז אונטערגעגאנגען. קאפּיטאן פּארראגוט האט ערקלערט, אז דאס מעער איז איהם אין דיעזער געגענד ניט בעקאנט און ער האט מורא צו צופאהרען ביי נאכט צו אן אונבעקאנטער אינזעל. עס איז געבליעבען, אז ערשט מארגען אין דער פריה זאל ער זעהן, אויב מען קען צופאהרען נאהענט צו דער מאריא טהערעזא און ווען מען קען ניט, וועלען זיי אראפּשיקען אייערטאנען אויף א באאט.

אזוי וויא דאס וועטער איז געוועהן זעהר שעהן, האט ליידי העלענא געהייסען געבען דאס נאכט עסען אויפ׳ן דעק. עס איז געווארען פינסטערער און פינסטערער. אלע זיינען געזעסען אויפ׳ן דעק, האבען געגעסען און גערעדט פון פערשיעדענע זאכען. פלוצלונג האט א מאטראז דערזעהן א רויך אויף דער „מאריא טהערעזא״. ער האט עס געוויזען לארד גלענארוואן און קאפּיטאן פּארראגוט. ביידע האבען גענומען זייערע טעלעסקאפּען און האבען געקוקט אויפ׳ן רויך, פון וועלכען עס האט זיך באלד געוויזען א פייער.

— זאל עס זיין א וואולקאן, פּראפעסאר? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— איך ווייס ניט, וואס דאס איז, האט דער פּראפעסאר געענטפערט. דיא אינזעל מאריא טהערעזא איז נאך ניט אויסגעפארשט. קיין לאנד און קיין געאגראפישע געזעלשאפט האט ניט געוואלט געבען א שיף, מען זאל זיא אויספארשען. זיא איז זעהר קליין און קיינער וויל ניט אויסגעבען קיין געלד זיא אויסצופארשען. מעגליך, אז אויף איהר געפינט זיך א פייערשפייענדיגער בארג.

— קענט איהר אונז עפּעס ניט זאגען איבער דיא אינזעל „מאריא טהערעזא״? האט לארד גלענארוואן געפרעגט דעם קאפּיטאן פּארראגוט. — איך מיין, ווייסט איהר ניט, וויא אזוי מען קומט צו צו איהר?

— ליידער, ווייס איך ניט, האט פּארראגוט געענטפערט. ווען דער פּראפעסאר ווייס ניט און קען אייך ניט זאגען, אויב דארט איז דא א וואולקאן, ווייס איך שוין [illegible] ניט.

— וואלטען מיר ניט געקענט יעצט צופאהרען אויף א באָאָט צו איהר?

— ניין, מילארד, איך האב מורא צו ריסקירען, ביי נאכט צופאהרען צו אַן אינזעל, וועלכע איך קען ניט.

אום ניין אוהר זיינען נאך אלע געשטאנען אויפ'ן דעק און האבען קיין אויג ניט אראפגעלאזען פון דער אינזעל. עס האט זיך ווידער געוויזען א רויך און א פייער.

— וויא עס ווייזט אויס, איז ווירקליך דא א פייערשפייענדער באַרג אויף דער אינזעל, האט דער פראפעסאר געזאגט. — זעהט, וויא דאס פייער שטעהט אלץ אויף איין ארט.

— ווען עס זאל זיין א וואולקאַן, האט זיך דער מאיאר אפגערופען, וואלט מען געדארפט הערען א רעש, וויא א דונער. איך קען ניט קיין געאגראפיע און וויים דאך, אז יעדער וואולקאן מוז דונערן.

— עס מאכט זיך א מאָל, אז א וואולקאן מאכט נור אן אילומינאַציאָן און ליאַרמט ניט, האט דער פראפעסאר געשפאַסט. דיא פייערשפייענדיגע בערג האבען זייערע קאפריזען, וויא דיא מענשען. — זעהט נור, וואס פאר א קאַפריזען אונזער נייער וואולקאן האט. דאס פייער שטעהט ניט אויף איין ארט.

— זעהט! נאך א פייער! שוין גאר אויפ'ן ברעג! האט קאפיטאן פאררא-גוט אויסגערופען. — זעהט נור! עס בעוועגט זיך! עס ברענט אויף אן אנדער ארט. דער וואולקאן האט זאנדערבארע קאפריזען.

אלע האבען זיך צוגעקוקט. עס האט זיך ווירקליך געוויזען נאך א פייער און נאך א פייער. אט האט עס זיך אויסגעלאשען און אט האט עס ווידער אנ-געהויבען צו פלאקערן.

— פיעללייכט וואינען מענשען אויף דיעזער אינזעל? האט לארד גלענאַר-וואן געפרעגט דעם פראפעסאר.

— איך וויים, אז אויף „מאריא טהערעזאַ" וואינען קיין מענשען ניט, האט דער פראפעסאר געענטפערט. עס איז אבער מעגליך, אז אייניגע ווילדע זיינען אהין פערשלאגען געווארען און האבען זיך דא בעזעצט.

— אלזא, קענען מיר ניט אראפלאזען אייערטאנען אויף דיעזע אינזעל. דיא ווילדע וועלען איהם נאך אויפפרעסען.

— געוויס, ווען דיא אינזעל איז בעוואינט פון ווילדע מענשען, קענען מיר אייערטאנען ניט לאזען ביי זיי, האט דער מאיאר געזאגט. ווען זיי זיינען שטילע, רוהיגע מענשען, וועט זיי אייערטאן פערדאַרבען. זיינען זיי שלעכטע, וועלען זיי איהם אויפעסען.

— דאַן וועלען מיר מוזען זוכען אנאנדער אינזעל, וואו איהם אראפצולאָזען. האט לארד גלענארוואן ווייטער געזאגט. דער פראפעסאר וועט זיך שוין מוזען נעהמען דיא מיה און זוכען אין זיינע לאנדקארטען.

— מיינע הערען, האט קאַפיטאַן פאַרראגוט ענדליך געזאגט. יעצט איז

נאכט. מיר קענען יעצט נאר ניט וויסען. מארגען אין דער פריה, ווען דיא זון וועט אויפגעהן, וועלען מיר אלעס זעהן און אלעס וויסען.

מען האט נאך גערעדט איינינע צייט און מען האט זיך געוואלט צו געהן.

— האט איהר געהייסען פעראנקערן דעם „דונקאַן“? האט פלוצלונג לארד גלענארוואן געפרענט.

— עס איז ניט נעטהיג, האט פאראגוט ערקלערט. איך האב איהם געלאַזען געהן זעהר לאנגזאם. ביז אין דערפריה וועלען מיר זיין גאנץ נאהענט לעבען דער אינזעל און מיר וועלען קענען זעהן פונ׳ם דעק, וואס עס טהוט זיך אויפ׳ן ברעג. איך מוז אייך זאגען, אז דיעזע אינזעל קומט מיר פאַר זאָנדערבאַר. דיא פייערן, וואס מיר האבען געזעהן, זיינען ניט פון א פייערשפייענדיגען באַרג. עפעס איז אויף דער אינזעל.

אלע זיינען זיך צוגאנגען אין זייערע קאיוטען זיך לעגען שלאפען, אום זיי זאלען קענען אויפשטעהן גאנץ פריה און בעטראכטען דיא זאָנדערבאַרע אינזעל. קאפּיטאן פאראגוט האט היינט געשטעלט א דאפעלטע וואך. אין אן אונבעקאנטער געגענד מוז מען זיין פארזיכטיג. איין מאטראז איז געשטאנען ביים רעדעל און האט געקירעוועט דאס שיף. פון הינטען אויפ׳ן דעק איז געגאנגען א מאטראז הין און צוריק אלס וואַך.

קיינער האט ניט בעמערקט, אז מערי און ראבערט גראנט זיינען ניט געגאנגען שלאפען. זיי זיינען געבליעבען אויפ׳ן דעק. זיי זיינען געשטאַנען פון פארנט און האבען געקוקט אין דער פינסטערער נאכט אויף דיא פייערן אויפ׳ן אינזעל.

דאס וועטער איז געווען שעהן. דיא נאכט איז געווען א פינסטערע. דער מאנד האט ניט געשיינט, נור דיא שטערן האבען געגלענצט און געפונקעלט שטיל און רוהיג, וויא זייער שטייגער איז.

ביידע קינדער האבען זיך פערטראכט. זיי זיינען געווען זעהר אונרוהיג, וואס אין דער לעצטער צייט האט מען שוין גאר אויפגעהערט צו רעדען פון זייער פאטער. ניט ליידי העלענא, ניט לארד גלענארוואן, ניט דער פראפעסאר האבען איהם ניט דערמאנט און האבען מעהר פון איהם ניט גערעדט. — וואס זאל דאס זיין? האבען זיי זיך געטראכט. וויא קומט עס, וואס אלע שווייגען און רעדען פון איהם ניט? — וואס האט אייערטאן דערצעהלט? — פארוואס זאגט מען אונז ניט, וואס ער האט דערצעהלט? — ביז אהער פלעגט ליידי העלענא אונז אלעס דערצעהלען, זיא פלעגט אונז טרייסטען און איינפלייסען מוטה. יעצט שווייגט זיא אויך. וואס זאל דאס הייסען?

דאס זיינען געווען דיא טרויעריגע געדאנקען, וועלכע האבען בעשעפטיגט דיא ארימע קינדער.

— מערי, זיי ניט פערצווייפעלט, האט ראבערט געבעטען. פערליער ניט דיא האפנונג. לאמיר זיין שטארק און מוטהיג. ביז אהער האסט דוא געארביי

פאר מיר, יעצט וועל איך ארבייטען פאר דיר. איך בין שוין א שטארקער יונגע און קען שוין ארבייטען.

— איך בין ניט פערצווייפעלט, ראבערט, האט מערי געענטפערט. איך האב מיין האפנונג ניט פערלארען.

— מערי, איך וויל דיר עפעס זאגען, אבער עס זאל דיר ניט פערדריעסען.

— פארוואס זאל עס מיר פערדריעסען, ראבערט? ווענסט דוא מיר דען זאגאן אועלכעס, וואס זאל מיר פערדריעסען?

— ניין, מערי! געוויס ניט. — ווייסט דוא וואס מערי? איך וויל ווערן א מאטראז.

— וואס רעדסט דוא, ראבערט? דוא ווילסט מיך לאזען אליין?

— וואס זאל איך טהאן, שוועסטער? איך וויל ווערן א מאטראז, וויא אונזער פאטער און וויא קאפיטאן פארראגוט. יא, ליעבע שוועסטער! קאפיטאן פארראגוט האט מיר געזאגט, אז איך וועל מיט דער צייט ווערן א גוטער מאטראז. ווען איך וועל זיין א גוטער מאטראז, וועט ער מיט מיר פאהרען זוכען אונזער פאטער. — נו, יעצט וועסט דוא מיר שוין ערלויבען צו ווערן א מאטראז?— איך וועל דאן וויסען נור איין זאך — צו זוכען אונזער פאטער.

מערי האט ארומגענומען איהר ברודער און האט אנגעהויבען צו וויינען.

— ליעבע שוועסטער! האט ראבערט אויסגערופען. איך ווייס ניט, וואס אונזערע פריינד דענקען פון אונזער פאטער. איך בין זיכער, אז ער לעבט, אז ער געפינט זיך ערגעץ אויף אן אינזעל און קען זיך ניט העלפען. איך מוז ווערן א מאטראז און איהם פאהרען זוכען.

— וואס זאגט קאפיטאן פארראגוט? האט זיא געפרעגט. מיינט ער אויך, אז אונזער פאטער לעבט נאך?

— יא, שוועסטער. ער האפט נאך אויך. ער האט מיר צוגעזאגט, ער זאל פאהרען מיט מיר צוזאמען.

— און וואו וועל איך בלייבען? האט מערי געפרעגט טרויעריג. וויא וועל איך קענען לעבען איינע אליין?

— דוא וועסט ניט זיין אליין. דוא וועסט בלייבען ביי ליידי העלענא. זיא וויל, אז דוא זאלסט בלייבען ביי איהר אין איהר שלאס.

— וואס רעדסט דוא, ראבערט? דיעזע גוטע און עדעלע מענשען האבען אזוי פיעל געטהאן פון אונזערטוועגען, אז איך קען מיר שוין גאר ניט ערלויבען אנצונעהמען פון זיי נאך א געפעליגקייט.

— ליעבע שוועסטער, זיי זיינען אזוי גוט און אזוי עדעל, אז זיי וועלען דיך מעהר ניט אפלאזען אליין. וועסט דוא דען קענען אפזאגען, ווען ליידי העלענא וועט דיך בעטען, אז דוא זאלסט בלייבען ביי איהר? איך ווייס, אז זיא וועט דיך בעטען. זיא האט דיך ליעב, וויא איהר אייגען קינד און זיא וויל, אז דוא זאלסט בלייבען ביי איהר.

ביידע קינדער האבען זיך ווידער ארומגענומען און האבען געשוויגען.

יעדער איז געווען פערטיעפט אין זייערע געדאנקען. זיי האבען אליין ניט בע־מערקט, וויא זיי זיינען צוגעגאנגען צו דער פארנטשע פונ'ם שיף פון פארנט לעבען רעדעל און האבען זיך דארט געשטעלט.ביידע האבען געקוקט אין דער פינסטערער נאכט.

אויפ'ן אינזעל האבען נאך אל'ן געברענט דיא פייער. דער „דונקאן“ איז זיך לאנגזאם געגאנגען אימער נעהנטער צו דער אינזעל. דאס מעער איז געווען רוהיג, וויא א שפיעגעל. עס האט זיך אויסגעוויעזען, אז דיא וועללען (כוואליעס) וויגען דאס מאל אויך אנטשלאפען געווארען.

פלוצלונג האבען ביידע קינדער עפעס דערהערט.

— קומט! קומט אהער! זיינען געווען דיא ווערטער, וואס זיי האבען גע־הערט, אדער עס האט זיך זיי אויסגעוויעזען, אז זיי האבען געהערט.

ביידע האבען א ציטער געטהאן און זיינען אויפגעשפרונגען.

— מערי, האסט דוא געהערט? האט ראבערט געפרעגט.

— ראבערט, האסט דוא געהערט? האט מערי געפרעגט.

זיי האבען זיך וויעדער אנגעבויגען איבער דיא אייזערנע גראטעס פונ'ם „דונקאן“ און האבען וויעדער געקוקט אין דיא פינסטערע נאכט. זיי האבען אבער גאר ניט געזעהן. אלעס איז געווען פערדעקט מיט'ן שווארצען שאטען פון דער נאכט.

— ראבערט! האט מערי אויסגערופען. — איך האב געמיינט — עס האט זיך מיר אויסגעוויעזען — איך האב געטראכט, אז —

— קומט! קומט אהער! האט מען וויעדער גערופען.

— מיין פאטער! האט ראבערט א געשריי געטהאן. דאס רופט אונז אונזער פאטער!

דיא שוואכע מערי האט עס ניט געקענט אויסהאלטען. זיא איז געפאלען אין אהנמאכט אויפ'ן דעק.

— רעטעט! מיין שוועסטער! האט ראבערט געשריען. רעטעט! הילפע! זיא איז אין אהנמאכט!

עס איז געווארען א ליארם. דער מאטראז, וואס איז געשטאנען ביים רע־דעל, איז געלאפען אויפהייבען מערי גראנט. דער אנדערער, וואס איז געגאנגען אויף דער וואך, איז געלאפען אין דער קאיוטע אויפוועקען ליידי העלענא און לארד גלענארוואן.

באלד זיינען ארויפגעלאפען אויפ'ן דעק לארד גלענארוואן, ליידי העלענא, דער פראפעסאר, דער מאיאר און קאפיטאן פאררוגוט. זיי זיינען צוגעלאפען צו דיא קינדער און האבען געפרעגט, וואס איז געשעהן.

— מיין פאטער איז דארט און מיין שוועסטער שטארבט! האט ראבערט גראנט געשריען און געבראכען דיא הענד.

אלע זיינען געבליעבען שטעהן ערשטוינט און פערוואונדערט. קיינער האט ניט פערשטאנען, וואס דא איז געשעהן. ליידי העלענא האט גענומען מינטערן

מערי גראנט. לארד גלענערוואן האט נאך א מאל איבערגעפרעגט, וואס איז דארט אזעלכעס געשעהן?

— מיין פאטער איז דארט אויף דער אינזעל, האט ראבערט געזאגט. איך האב געהערט זיין שטימע. מערי האט אויך געהערט, וויא ער האט אונז גערופען.

ליידי העלענא איז ענדליך געלונגען אפצומינטערן מערי גראנט. זיא האט גענומען דיא אויגען, האט זיך ווילד אומגעקוקט און האט אויסגערופען:

— יא, מיין פאטער איז דארט אויף דער אינזעל, איך האב אליין געהערט, וויא ער האט מיך גערופען.

זיא האט עס געזאגט און איז ווידער געפאלען אין אהנמאכט. מען האט זיא געמוזט אריינטראגען אין קאיוטע און זיא אנידערלעגען אויף א בעט. ראבערט איז געבליעבען אויפ'ן דעק. ער האט אלץ געקוקט אויף דער אינזעל און האט אלץ ווידערהאלט:

— דארט איז מיין פאטער! ער האט אונז גערופען.

דיא נאכט איז נאך אלץ געווען פינסטער, אז מען האט גאר נישט געקענט זעהן. צו ביסלעכווייס האבען זיך אלע בערוהיגט און לארד גלענארוואן האט אנגעהויבען אויסצופרעגען ראבערט'ן:

— דוא זאגסט, אז דוא האסט געהערט דיין פאטערס שטימע?

— יא, מילארד, דארט פונ'ם וואסער האט זיך געלאזט הערן זיין שטימע: קומט! קומט צו מיר!

— געדענקסט דוא דען דיין פאטערס שטימע? האסט דוא זיא דען געקענט דערקענען?

— יא מילארד. איך האב זיא דערקענט. מיין שוועסטער האט זיא אויך געהערט און האט זיא אויך דערקענט. מיר האבען זיך ניט אפגענארט. מיר האבען דייטליך געהערט זיין שטימע. — אך, מילארד! הייסט אראפלאזען א באָט, לאמיר פאהרען צו אונזער פאטער.

לארד גלענערוואן האט צוגערופען דעם מאטראז, וואס איז געשטאנען אויף דער וואַך און האט איהם געפרעגט.

— האסט דוא עפעס געהערט א שטימע?

— ניין, איך האב גאר ניט געהערט.

ער האט געפרעגט דעם מאטראז, וועלכער איז געשטאנען בײם רעדעל, אויב ער האט עפעס געהערט?

— איך האב אויך גאר ניט געהערט, האט דער אנדער מאטראז געענטפערט.

— יא, ווען עס זאל זיין זייער פאטער, וואלטען זיי שוין געהערט, האט ראבערט אויסגערופען. דארט איז אבער מיין פאטער, דערפאר האב איך נור געהערט.

— וואס זאל דאס הייסען? האט לארד גלענארוואן געפרעגט. וויא אזוי קען מען עס ערקלערן? — אלעס איז געווען שטיל, קיינער האט גאר ניט

געהערט קיין שום שטימע, נור זיי ביידע האבען געהערט, וויא זייער פאטער רופט זיי?

— מעגליך, אז עס האט זיך זיי אויסגעוויזען, האט דער פראפעסאר ערקלערט. זיי זיינען ארומגעגאנגען פערטראכט און האבען געטראכט פון זייער פאטער, האט זיך זיי אויסגעוויזען, אז זיי הערען זיין שטימע.

ער האט אנגעהויבען צו ערקלערן, וויא אזוי עס מאכט זיך אמאל, אז דער מענש דענקט אין דער הויך. אין טרוים הערען מיר דייטליך געשרייען און דאך זיינען דיזע געשרייען נור אין אונזער קאפ, אין אונזער געהירן.

לארד גלענארוואן איז צוגעגאנגען צום רעדעל, האט זיך געשטעלט אויפ'ן לעצטען ברעט פונ'ם שיף און האט געשריען אין דער הויך:

— קאפיטאן גראנט! קאפיטאן גראנט!

קיינער האט ניט געענטפערט. זאגאר דיא פייערן אויף דער אינזעל זיינען פערשוואונדען. עס האט גאר ניט געהאלפען. מען האט געמוזט ווארטען ביז אין דערפריה. מען האט בערוהיגט ראבערט'ן, וויא מען האט געקענט. מערי גראנט האט זיך אויך בערוהיגט. פון שלאפען דיזע נאכט האט שוין קיין רעדע ניט געקענט זיין. אלע זיינען געזעסען אין זאל און האבען געווארט אויפ'ן טאג.

אום 5 אוהר אין דערפריה, ווען דיא ערשטע שטראהלען פון ליכטיגקייט האבען זיך געוויזען, זיינען שוין אלע ווידער געשטאנען אויפ'ן דעק. עס איז נאך געווען גענוג פינסטער און מען האט נאך גאר ניט געקענט זעהן אויף דער אינזעל. קאפיטאן פאררא‎גוט האט בערעכענט, אז זיי דארפען יעצט זיין א מייל דיא ווייט פון דער אינזעל „מאריא טהערעזא“.

ער האט געמוזט יעצט פיהרען דעם דונקאן זעהר פארזיכטיג. לעבען אן אינזעל קענען זיך געפינען שטיינער אונטערן וואסער. אזוי איז פערגאנגען א שטונדע. דער הימעל איז געווארען אימער העלער און העלער. אין אבטען (מזרח זייט) האט זיך געוויזען א רויטער פאס.

פלוצלונג האט ראבערט ארויסגעלאזען א שרעקליכען געשריי און האט געוויזען אויף דיא אינזעל. זיינע יונגע און שארפע אויגען האבען דערזעהן, וויא אויפ'ן ברעג שטעהן דריי מענשען און מאכען מיט דיא הענד. איינער פון זיי האט געהאלטען א פלאג און האט מיט איהר געפאכט.

אלע האבען זיך צוגעקוקט, וואוהין ראבערט האט געוויזען מיט דיא פינגער. קאפיטאן פאררא‎גוט האט געחאפט זיין ספעקטיוו און האט א קוק געטהאן.

— עס איז דיא ענגלישע פאהן! האט ער אויסגערופען.

— ריכטיג! ריכטיג! האט געזאגט דער פראפעסאר, וועלכער האט דערווייל צורעכט געמאכט זיין טעלעסקאפ.

— מילארד! האט געשריען ראבערט און האט געציטערט פאר אויפרעגונג, הייסט אראפלאזען א באאט, אדער איך שפרינג אריין אין וואסער און וועל שווימען

צום אינזעל. — פּילארד! איך בעט אייך! איך בעשווער אייך! איך וויל זיין דער ערשטער ארויפצוגעהן אויפ'ן אינזעל!

אלע האבען געשוויעגען. אלע זיינען געווען גערירהט און אויפגערעגט. יעדער האט יעצט איינגעזעהן, אז דיא קינדער האבען רעכט געהאט, אז זיי האבען ווירקליך געהערט זייער פאטער'ס שטימע.

אלזא, געפינט זיך קאפּיטאן גראנט דא, אויף דיעזע קליינע אינזעל אין שטילען וועלט מעער! זיא ליעגט צוואַר אויפ'ן 37טען גראד, אבער — זיי האבען זיך שוין אזוי פיעל מאל אפּגענארט, זייערע האפנונגען און אויסזיכטען האבען זיי שוין אזוי פיעל מאל בעטראגען, אז זיי האבען שוין יעצט קיין זאך ניט געגלויבט.

לארד גלענארוואן האט געטראכט איינינגע מינוט.

— לאזט אראפּ א באָאָט! האט ער פלוצלונג א געשריי געטהאן.

אין א מינוט איז געשוואומען דאס באָאָט פון'ם „דונקאן" אין וואסער. ראבערט איז געווען דער ערשטער זיך אראפּצולאזען אין באָאָט. נאך איהם האט זיך אראפּגעלאזען קאפּיטאן פארראגוט. ער האט געטראגען אויף דיא הענד מערי גראנט. נאך איהם האבען זיך אראפּגעלאזען לארד גלענארוואן, דער מאיאָר, דער פּראפעסאר און זעקס שטארקע מאטראזען.

דיא מאטראזען זיינען אויך געווען זעהר אויפגערעגט. זיי האבען גערודערט מיט אזא קראפט, אז אין איינינגע מינוט זיינען זיי צוגעקומען צום ברעג.

— מיין פאטער! האט מערי גראנט אויסגערופען. ליעבער פאטער!

אלע האבען זיך צוגעקוקט און האבען דערזעהן אויפ'ן ברעג שטעהן א מאן, וועלכער האט געמאכט מיט דיא הענד, גלייך וויא ער וואלט גערופען. לעבען איהם זיינען געשטאַנען נאך צוויי מענער.

דיא קינדער האבען זיך ניט אפּגענאַררט. דאס איז ווירקליך געווען זייער פאטער! — דאס איז געווען קאפּיטאן גראנט!

קאפּיטאן גראנט האט געהערט זיין טאָכטערס געשריי. ער האט נאך א מאַל אויסגעשטרעקט דיא הענד און איז געפאַלען אין אהנמאַכט, ווען זיינע קינדער זיינען צוגעלאפען צו איהם.

21טעם קאפּיטעל.

קאפּיטאן גראנט'ס געשיכטע.

פאר פרייד שטארבט מען ניט, זאגט אן אלטעס שפּריכווארט. דער מענש איז דאס שוואכסטע פון אלע טהיערע און דאך קען ער איבערטראגען מעהר פון אלעמען. דיא פרייד פון'ם פאטער און זיינע קינדער, וואס זיי האבען זיך וויעדער געפונען, איז געווען אזוי גרויס, אז אלע דריי זיינען געפאלען אין אהנמאכט. דאס האט אבער געדויערט ניט לאנג. מען האט זיי באלד אויפגעמינטערט.

פאטער און קינדער האבען זיך וויעדער געהאלטען ארומגענומען, גלייך וויא זיי וואלטען געווען צונויפגעוואקסען. זיי האבען געקענט ארויסזאגען נור

איינציגע ווערטער. לארד גלענארוואן און זיינע בעגלייטער זיינען געווען אזוי גערירט פון דיעזער סצענע, אז זיי זיינען געשטאנען, וויא פערשטיינערט, און אלע, ליכטיגע טרערן פון פרייד און גליק האבען זיך געגאסען פון זייערע אויגען.

— ווער זיינען דיעזע מענשען? האט ענדליך קאפיטאן גראנט קיים ארויס־גערעדט.

ראבערט האט איהם דערצעהלט אין קורצע ווערטער, אז זיי זיינען גע־פאהרען איהם זוכען, ווייל זיי האבען געפונען זיינע בריעף אין א פלאש. ער איז נאך ניט געוועזען אים שטאנד צו דערצעהלען זייער גאנצע רייזע.

— וואס שטעהן מיר דא? האט לארד גלענארוואן אויסגערופען. לאמיר פאהרען אויפ׳ן „דונקאן", דארט וועלען מיר צייט האבען צו רעדען און צו ער־צעהלען.

דער מאיאר, קאפיטאן פאררעגוט און דער פראפעסאר האבען גענומען קאפיטאן גראנט מיט זיינע קינדער און האבען זיי אריינגעזעצט אין באאט. זיי און לארד גלענארוואן זיינען נאך געשפרונגען און אין איניגע מינוטען ארום זיינען אלע געווען אויפ׳ן „דונקאן".

ווער קען בעשרייבען דיא פרייד פון ליידי העלענא און פון אלע מאטרא־זען, ווען זיי האבען דערזעהן דעם קאפיטאן גראנט מיט זיינע קינדער אויפ׳ן דעק. דיא אלטע מאטראזען האבען געוויינט, וויא קינדער.

קוים איז קאפיטאן גראנט ארויפגעקומען אויפ׳ן דעק פון׳ם „דונקאן", איז ער געפאלען אויף דיא קניע, האט א קוש געטהאן דיא ברעטער פון׳ם דעק און האט אויסגעשפרייט דיא הענד צום הימעל. איהם האט אויסגעוויזען, אז דער דעק פון׳ם „דונקאן" איז דיא ערד פון זיין פאטערלאנד, פון זיין ליעבען שאט־לאנד. דאן האט ער זיך געווענדעט צו לארד גלענארוואן און צו ליידי העלענא און האט זיי געדאנקט אין קורצע, אפגעבראכענע ווערטער פאר זייער גראסמוטה און פריינדשאפט. טרערין האבען איהם געווארגען. ער האט ניט געקענט פיעל רעדען.

ער האט זיך דאן געווענדעט צו יעדען פון דיא מאטראזען, האט יעדען געדריקט דיא האנד און יעדען געדאנקט פאר זיין גראסמוטה. ער האט נאך ניט געוואוסט זייער גאנצע געשיכטע, ער האט אבער פערשטאנען, אז זיי האבען זעהר פיעל געליטען, איידער זיי האבען איהם געפונען.

ראבערט גראנט האט יעצט בעקאנט געמאכט זיין פאטער מיט זיינע פריינד. ער האט איהם פארגעשטעלט יעדען מאטראז בעזונדער און האט דערצעהלט, וויא גוט און וויא פריינדליך זיי זיינען געוועזען געגען איהם. ווען ער איז געקומען צו ליידי העלענא, איז ער געפאלען אויף דיא קניע און האט א קוש געטהאן דעם ווים פון איהר קלייד.

— פאטער! האט ער אויסגערופען, דיעזע פרוי איז א הייליגע! איהר אליין האבען מיר צו פערדאנקען, וואס מיר האבען דיך ענדליך געפונען.

יעצט האט מערי אנגעהויבען צו דערצעהלען איהר פֿאטער, וויא ליידי העלענא האט געליטען פֿון זייערט וועגען, וועלכע געפֿאהרען זיא איז אויסגעשטאנען און וויא זיא האט איהר שטענדיג געטרייסט און איהר געגעבען האפֿנונגען, אז זיי וועלען דאך געפֿינען זייער פֿאטער.

דיעזע ריהרענדע סצענע וואלט געדויערט שטונדען לאנג, ווען ליידי העלענא זאל זיא ניט געוועזען אונטערברעכען.

— איהר פערגעסט, קינדער, אז עס איז צייט צו פֿריהשטיקען, האט זיא געזאגט און האט אלעמען איינגעלאדען צו זיך אין זאַל אויף א פֿריהשטיק.

מיסיס אלבינעט האט געמאכט דעם בעסטען פֿריהשטיק, וואס זיא האט נור געקענט. לארד גלענארוואן האט געהייסען ארויפֿגעבען דיא בעסטע שאמפאניער וויינען, וועלכע ער האט אומיסטען אנגעגרייט פֿאר דעם פֿאל, ווען ער וועט געפֿינען קאפיטאן גראנט. זיי זיינען געלעגען פֿערפאַקט אין קעסטלעך און מען האט זיי ביז אהער ניט אנגעריהרט.

פֿרעהליך, לוסטיג און פֿערגניגט איז פֿערגאנגען דער פֿריהשטיק. יעדער האט גערעדט, יעדער האט דערצעהלט פֿון זייער רייזע אין זיד אמעריקא, אין אויסטראליען און אין ניי זעעלאנד. ליידי העלענא האט אויסגעלויבט ראבערט גראנט און האט געזאגט זיין פֿאטער, אז ער האט זיי שוין אפגעצאהלט דאפעלט פֿאר זייער מיה און זייערע ליידען. זיא האט דערצעהלט, וויא ער האט זיי צוויי מאל גערעטעט דאס לעבען.

ווען מען האט אפגערעדט פֿון ראבערטען, האט מען אנגעהויבען צו רעדען פֿון מערי. ליידי העלענא האט שטילערהייט דערצעהלט קאפיטאן גראנט, אז קאפיטאן פֿארראגוט איז אין יאהר פֿערליעבט און ער האט שוין מיט איהר גערעדט, אז ער וויל זיא הייראטהען.

קאפיטאן גראנט האט צוגערופֿען זיין טאכטער, האט זיא צוגעפרעסט צו זיין ברוסט און האט איהר געזאגט, אז ער איז העכסט גליקליך, וואס זיא האט אויסגעפֿונען אזא גוטען מענשען, וויא קאפיטאן פֿארראגוט. דאן האט ער צוגערופֿען קאפיטאן פֿארראגוט און האט פֿעראייניגט זיין האנד מיט מערי'ס.

— זייט גליקליך, מיינע קינדער! זיינען געוועזען דיא איינציגע ווערטער, וואס ער האט זיי געקענט זאגען.

מען האט זיך ניט אומגעקוקט, וויא דער טאג איז פֿערגאנגען. אלע זיינען געוועזען פֿרעהליך, אלע זיינען געוועזען גליקליך. בעזאנדערס אינטערעסאנט איז געוועזען דיא סצענע, ווען ראבערט האט פארגעשטעלט פֿאר זיין פֿאטער דעם פראפֿעסאר פאגאנעל. קאפיטאן גראנט האט אמאָל געהערט פֿון'ם בעריהמטען פֿראנצויזישען געלערנטען. ער האט געלעזען איינינע פֿון זיינע ווערקע. ער האט איהם אבער ניט געקענט.

דער מאיאר איז צוגעקומען און האט אנגעהויבען אויסצולויבען דעם פראפֿעסאר מיט זיינע פֿעהלער, וואס ער האט שטענדיג געמאכט. קאפיטאן גראנט איז געוועזען אן ערנסטער מענש. ער האט ניט געלאכט פֿון'ם פראפֿעסאר. ער האט

געזאגט, אז אין אלע זיינע פעהלער זעהט ער א ווינק פון א העכערע מאכט, וועלכע האט געפיהרט אלעס צום גוטען.

דער פראפעסאר האט זיך ניט געשעהמט מיט זיינע פעהלער.

— אזוי בין איך שוין, האט ער געזאגט. איך וועל שוין בעסער ניט ווערן. מיר איז שוין בעשעערט צו מאכען פעהלער אויף דער וועלט. איך ווינש, אז אלע פעהלער, וואס איך וועל אמאל מאכען, זאלען אזוי פיהרען צום גוטען, וויא דיא פעהלער, וואס איך האב געמאכט, זייט איך בין געקומען אויפ'ן „דונקאן".

קאפיטאן גראנט האט אבער געפאכט צום פראפעסאר. קוים האבען זיי זיך בעקענט, זיינען זיי געווארען דיא בעסטע פריינד, גלייך וויא זיי וואלטען אויפגעוואקסען צוזאמען. זיי האבען זיך פערשטאנען אויפ'ן ווינק.

ביז שפעט אין דער נאכט איז מען געזעסען אויפ'ן דעק און מען האט גערעדט און דערצעהלט איינער דעם אנדערן פון זייערע רייזען. ווען עס איז שוין געווארען שפעט און מען האט זיך געדארפט צוגעהן שלאפען, האט לארד גלענארוואן דערצעהלט דעם קאפיטאן גראנט דיא געשיכטע פון אייערטאנען. ביי דיעזען נאמען איז קאפיטאן גראנט געווארען ערנסט. א פינסטערער וואלקען האט בעדעקט זיין געזיכט.

— וואס ער האט אייך דערצעהלט, אז איך האב איהם ארויסגעזעצט אין אויסטראליען, איז ריכטיג, האט ער געזאגט שטילערהייט.

מעהר האט ער ניט געוואלט רעדען פון אייערטאנען. עס איז געוועזען דייטליך, אז ער ווייס פון איהם פיעל מעהר, ער האט אבער ניט געוואלט רעדען פון איהם. צווישען דיעזע צוויי מענשען איז עפעס געוועזען א געהיימניס, וועלכעביידע האבען ניט געוואלט אויסזאגען.

קאפיטאן גראנט האט געבעטען לארד גלענארוואן, ער זאל צונויפרופען אלעמען. לארד גלענארוואן האט א ווינק געטהאן צו א מאטראז, וועלכער האט אנגעהויבען צו קלינגען מיט'ן גרויסען גלאק פון'ם „דונקאן". אלע זיינען זיך צונויפגעקומען.

— מיינע העררען, האט קאפיטאן גראנט געזאגט, איהר האט מיר שוין דערצעהלט אלעס פון אייער רייזע. איך האב אייך נאך גאר ניט דערצעהלט. איך לאד איין אלעמען מארגען צו מיר אויף מיין אינזעל אויף מיטאג. איך וועל אייך ווייזען מיין קעניגרייך, דעם ארט, וואו איך האב פערבראכט צוויי מיט א האלב יאהר. — מארגען אין דער פריה וועלען מיר אלע פאהרען אהין.

דער פראפעסאר האט געטאנצט פאר פרייד. ער וועט יעצט האבען דיא געלעגענהייט אויסצופארשען דיא אינזעל „מאריא טהערעזא", וועלכע איז נאך אזוי ווענינ בעקאנט.

מערי און ראבערט גראנט זיינען אויך געוועזען זעהר צו פריעדען צו זעהן דיא וואינונג פון זייער פאטער אויף אזא איינזאמער אינזעל, וויא דיא „מאריא טהערעזא.

ערשט יעצט האט זיך קאפיטאן גראנט אומגעקוקט, אז מען האט פערגעסען

מיטצונעהמען אויפ׳ן „דונקאן“ זיינע צוויי מאטראזען, וועלכע האבען זיך נערעטעט מיט איהם פון דער „בריטאניא“ און וועלכע האבען געטהיילט מיט איהם פרייד און לייד. דאס האט איהם זעהר געקרענקט. דאס איז געווען אן אונרעכט. ליידער איז שוין יעצט געווען צו שפעט צו נעהמען זיי אויפ׳ן „דונקאן“.

— זיי שלאפען שוין געווים, האט ער געזאגט. אויף דער אינזעל איז פינסטער.

— איך בין זיכער, אז עס הארט זיי ניט, האט דער מא׳אר געזאגט. זיי ווייסען געווים, אז מען וועט זיי ניט איבערלאזען אויפ׳ן אינזעל.

עס איז געווען נאך איינס אוהר, ווען אלע זיינען זיך צוגאנגען אין זייערע קאיוטען שלאפען. גאנץ פריה זיינען שוין אלע געווען אויפ׳ן דעק. יעדער איז געווען נייגיעריג צו זעהן, וואס עס טהוט זיך אויף דער מאריא טהערעזא.

געגען אכט אוהר האט לארד גלענארוואן געהייסען אראפלאזען א באָט. אלע האבען זיך ארייגעזעצט און זיינען געפאהרען צו קאפיטאן גראנט׳ס הויפט קוואַרטיר. אויפ׳ן „דונקאן“ זיינען געבליעבען נור איינעגע מאטראָזען צו האלטען דיא וואך. אין איינעגע מינוט איז מען געווען אויף דער אינזעל.

קאפיטאן גראנט׳ס קעניגרייך איז ניט געווען גרוים. אין איינעגע שטונדען האט מען געקענט דורכגעהן דיא גאנצע אינזעל אין דער ברייט. אין א טאג האט מען זיא געקענט דורכגעהן אין דער לענג. דאס איז געווען א גרויסער שטיין, וועלכער האט ארויסגעשטעקט פונ׳ם מעער. עס האבען זיך געפונען אויף איהר קליינע בערגלעך, בערעקט מיט אַ ניט גאנץ דיקען פאך ערד. אונטען, ווען מען האט געגראבען א פוט דיא טיעף, איז מען געקומען צו א הארטען שטיין, וועלכער הייסט באַזאלט.

איינעגע שיפען זיינען אין געוויסע צייטען צוגעקומען צו דיעזער אינזעל און האבען איבערגעלאזען ציעגען און שווינע. דיא שיפען, וועלכע פאהרען צו חאַפען וואלפישען טהוען עס זעהר אפט. זיי טהוען עס ניט פאר פרומקייט און ניט פאר גוטסקייט, זיי טהוען עס צוליעב זייער אייגענעם נוצען. א וואלפיש פאנגער פערברענגט א מאל מאנאטען לאנג אויפ׳ן מעער. עס לאזט זיך איהם אוים פראוויאנט. ער קומט דאן צו צו אזא אינזעל און חאפט דיא ציעגען און דיא שווינע, וועלכע ער האט איבערגעלאזען מיט עטליכע יאהר צוריק. ער האט ראמאלם פערזועעט און קומט יעצט רייסען דיא פריכטע פון זיין גארטען.

אין א ווארעמער געגענד, וואו עס איז דא גענוג גראז און וואסער, פערמעהרען זיך דיא ציעגען און דיא שווינע זעהר שטארק און זעהר שנעל.

קאפיטאן גראנט האט צוגעפיהרט זיינע געסט צו זיין הויז און האט זיי געבעטען זיצען אויף איינפאכע הילצערנע בענק, וועלכע ער האט אליין געמאכט אונטער דעם שאטען פון הויכע ביימער. ער האט באלד געבראכט געררייכערטע פלייש און מילך פון זיינע ציעגען, איינעגע איינפאכע פריכטע און ריינעס, קאַלטעס וואסער. דאס איז געווען אלעס, מיט וואס ער האט געקענט אויפנעהמען זיינע געסט.

דער פראָפעסאר איז געווען ענטציקט. וויא פיעל מאל האט ער געטרוימט צו לעבען אליין אויף א אינזעל, וויא ראָבינזאָן קרוזא! ער זעהט יעצט, אז עס איז מעגליך, אז מענשען קענען זיך זעהר גוט איינאָרדענען אויף אַן איינזאַמער אינזעל.

— עס וועט איהם זיין דא גאַנץ גוט. דעם טויגעניכטס, דעם אייערמאַן! האט ער אויסגערופען. איך בענייד איהם. דאס איז גאר קיין שטראָפע ניט! אויף אזא אינזעל איז זעהר גוט צו וואוינען. דיעזע קליינע אינזעל איז דאָך א פּאַראַדיז (גן עדן).

— עס איז ווירקליך א פּאַראַדיז פאר איינינע מענשען, וועלכע האבען געליטען שיפבּרוך און דאס אונגליק האט זיי פערוואָרפען אויף דיעזע אינזעל, האט קאַפּיטאַן גראַנט געענטפערט. איך בעדויער נור, וואס עס איז אזוי קליין, עס האט ניט קיין טייך אין דער מיט און עס האט קיין גוטען פּאָרט.

— וואס וואָלט דען געווען, ווען עס זאל זיין גרעסער? האט דער פּראָפעסאר געפרעגט.

— איך וואָלט דא געגרינדעט א קאָלאָניע פון מיינע לאַנדס־לייט.

— אזוי, קאַפּיטאַן גראַנט? האט לאָרד גלענאַרוואַן זיך ארייננעמישט. איהר האלט זיך נאָך אַלץ אַן אייער פלאַן צו גרינדען א קאָלאָניע פון דיא אונטערטהאַנען פון איהרער קעניגליכער מאַיעסטעט, דיא קעניגין וויקטאָריא. זיא וועט בייז זיין אויף אייך, וואס איהר וועט ביי איהר צונעהמען איהרע אונטערטהאַנען.

— וואס זאל איך טהאָן? האט קאַפּיטאַן גראַנט געענטפערט ערנסט. איך קען מיין פאַטערלאַנד. איך ווייס, אז אין שאָטלאַנד זיינען דא טויזענדער פאַמיליען, וועלכע ליידען הונגער און נויט. דאס לאַנד איז אָרים. עס קומען צו אַלע מאל מעהר מענשען. מען מוז זוכען פאר זיי אַנאַנדער געגענד.

„דיא וועלט איז גרויס און רייך אַן לעבען איז דיא נאַטור" זינגט א דייטשער דיכטער. עס איז נאָך דא גענוג פּלאַץ אויף דער וועלט פאר אַלע מענשען. צו־וואס זאָלען זיי ליעגען צונויפגעדרענגט און צונויפגעשפּאַרט, וויא הירינג אין א שטייג און ליידען הונגער און נויט, ווען עס איז דא אזוי פיעל גוטע, פרוכטבּאַרע לענדער, וואו זיי קענען לעבען גליקליך?

— איהר האט רעכט, קאַפּיטאַן, האט ליידי העלענא געזאָגט. דאס איז ווירקליך א גוטער פלאַן, א גרויסאַרטיגער פלאַן. אין ענגלאַנד זיינען שוין דא צו פיעל מענשען. יעדער וויל עסען, יעדער וויל לעבען. עס הויבּט זיך אַן א שרעקליכער קאַמפּף. דער שטאַרקער שלאָגט זיך נאָך דורך. דער שוואַכער מוז אונטערגעהן אין נויט און עלענד. אויף דיעזער אינזעל אבער —

— ניין, מאַדאַם, האט איהר קאַפּיטאַן גראַנט אונטערבּראָכען. דיעזע אינזעל איז צו קליין. דא קענען מיר בעזעצען נור איינינע פאַמיליען. — מיר מוזען האבען א גרויס אינזעל, וואו טויזענדער פאַמיליען זאָלען זיך קענען בעזעצען מיט א מאָל. אזא ביישפּיעל שטעלט אונז פאר אמעריקא, וואו יעדער, וואס איז געקומען, האט געהאַט גענוג פּלאַץ. זעלבּסטפערשטענדליך, אז איך רעד פון

אמעריקא פֿון אמאָל, אין די ערשטע צייטען נאך דער ענטדעקונג, ניט פֿון דער איצטיגען אמעריקא, וואו מען פֿערקויפֿט שוין לאנד אויפֿין לאָט.

— מיר האבען נאך צייט, קאפיטאן גראנט, האט לארד גלענארוואן געזאגט. די צוקונפֿט איז אונזערע. איך וועל נאך פֿאהרען מיט אייך זוכען אזא אינזעל. איך האף, אז מיר וועלען עס געפֿינען.

— קאפיטאן גראנט! האט פּלוצלונג אויסגערופֿען דער פּראָפֿעסאר. איהר האט דאך אונז צוגעזאגט צו דערצעהלען, וויא אזוי די „בריטאניא" איז אונטערגעגאנגען און וויא אזוי איהר האט פֿערבראכט צוויי מיט א האלב יאהר אויף דיזער אינזעל.

— יא, קאפיטאן, האט איהם דער מאיאר אונטערשטיצט. איך בין אויך נייגיעריג צו הערן, וויא אזוי עס האט מיט אייך פּאַסירט.

— יא, פֿאטער! האט ראבערט געבעטען, דערצעהל אונז אלעס. מיר האבען דיינע בריעף ניט געקענט פֿערשטעהן און מיר ווילען וויסען, וואס דוא האסט געמיינט מיט זיי.

— מיט פֿערגניגען, מיינע פֿריינד! האט קאפיטאן גראנט געזאגט. איך וועל אייך אלעס דערצעהלען מיט'ן גרעסטען פֿערגניגען.

אלע האבען זיך געזעצט אין א קרייז ארום איהם און ער האט אנגעהויבען צו דערצעהלען זיין געשיכטע.

— מײַן געשיכטע, איז זעהר איינפֿאך. עס איז די געשיכטע פֿון אלע ראָבינזאָנ'ס, וועלכע האבען געהאט דאס אונגליק צו בלייבען אליין אויף אן אינזעל און צו וויסען, אז זיי האבען זיך אויף קיינעם ניט צו פֿערלאזען.

דעם 7טען יוני 1862 בין איך ארויסגעפֿאהרען פֿון קאַללאָאָ אין טשילי. דאס וועטער איז געוועזען שעהן און די „בריטאניא" איז געגאנגען גאנץ שנעל. איך בין געפֿאהרען אין זידליכען וועלט מעער, וואו עס געפֿינען זיך זעהר פֿיעל אינזלען, אין דער האָפֿנונג, אז איך וועל דארט אויסגעפֿינען א גרויס אינזעל, וועלכע זאל פּאסען פֿאר א קאלאניע.

דעם 20טען יוני האט זיך אויפֿגעהויבען א שרעקליכער שטורמווינד, וועלכער האט געדויערט זעקס טאג נאך אנאנד. דאס מעער האט ארומגעווארפֿען מיין „בריטאניא", וויא א שאלעכץ פֿון א נוס. איך האב געקעמפּפֿט, וויא וויית איך האב געקענט, דער שטורם אבער האט אראפּגעריסען דעם זעגעלבוים און מיט איהם דריי פֿון מיינע בעסטע מאטראזען. איך אליין און די איבעריגע זיינען שוין געוועזען אזוי שוואַך פֿון דער לאנגער און שווערער ארבייט, אז מיר האבען זיך ניט געקענט ריהרען.

מיר האבען זיך געמוזט אונטערגעבען. מיר האבען געמוזט לאזען געהן די „בריטאניא", וואוהין דער ווינד וועט זיא טרייבען.

אין דער נאכט פֿונ'ם 26טען אויפֿ'ן 27טען יוני האט דער שטורם זיא ארויפֿגעווארפֿען אויף די שטיינער ניט וויית פֿון דער אינזעל מאריא טהערעזא. דער שטורם האט א שליידער געטהאן די „בריטאניא" מיט אזא מאכט, אז מיר זיינען

אלע ארייִנגעפֿאלען אין מעער. אלע זיינען דערטרונקען געווארען, נור איך מיט צוויי מאטראזען האבען אונז אנגעהאפּט אן א שטיק האלץ און זיינען צוגעשוואמען, ריכטיגער געזאגט, דער ווינד האט אונז צוגעטריעבען צו דער אינזעל.

ביז אין טאג זיינען מיר געלעגען מיעד און מאַט אויפֿ'ן ברעג. ווען עס איז טאג געווארען האבען מיר זיך אנגעהויבען ארומצוקוקען, וואו מיר זיינען אין דער וועלט. מיר האבען געזעהן, וויא די „בריטאניא" זיצט פֿעסט אויף א שטיין ניט וויט און דיא וועללען (כוואַליעס) שלאגען זיא פֿון אלע זייטען. איך האב געוואוסט, אז זיא וועט עס לאנג ניט אויסהאלטען. דיא וועללען (כוואליעס) וועלען זיא צו שלאגען אויף שטיקער.

איך מיט מיינע צוויי אונגליקס קאמעראדען האבען באלד אויסגעזוכט קלעצער און שטיקער האלץ, וועלכע דאס מעער האט צוגעשלאגען צום ברעג, מיר האבען זיי צונויפֿגעבונדען מיט שטריק, וועלכע מיר האבען געמאכט פֿון אונזערע קליידער און מיר האבען געמאכט אן ארט פלאט (פֿלאָס). אויף דיעזען פלאט זיינען מיר צוגעשוואומען צו דער „בריטאנ'א" און האבען פֿון איהר אראָפּגענומען, וואס מיר האבען געקענט: אינסטרומענטען, פראוויאנט, זאַאמען (זריעה) פֿון ביימער און גראזען, קליידער, פולווער, קוילען און אלעס, וואס מיר האבען נור געקענט.

צוואנציג מאל זיינען מיר געפֿאהרען צו דער „בריטאניא" און יעדעס מאל האבען מיר געבראכט אויף דער אינזעל א פֿלאס מיט זאכען.

ענדליך האבען דיא וועללען צושלאגען דיא „בריטאניא" אויף שטיקלעך. מיר זיינען ארומגעפֿאהרען אויף אונזער פֿלאס און האבען אויפֿגעפֿישט דיא ברעטער און דיא באלקענס פֿון דער „בריטאניא".

אונזער ערשטע ארבייט איז געוועזן זיך צו מאכען א הויז, אן ארט, וואו מיר זאלען קענען שיצען זיך און אונזערע זאכען פֿון רעגען און ווינד. פֿון דיא ברעטער און באלקענס פֿון דער „בריטאניא" האבען מיר אויפֿגעשטעלט א געצעלט. מיר האבען עס גערופֿען א הויז.

ווען אונזערע זאכען זיינען געווען זיכער, האבען מיר אנגעהויבען אויסצופֿארשען דיא אינזעל. זיא איז דאמאלס געווען זעהר טרויעריג. אין ערטער זיינען געווען וועלדלעך, אין אנדערע ערטער זיינען גרויסע שטרעקען געווען בעדעקט מיט ווילדע גראזען און מיט ווילדע בלומען — זאכען, וואס מען קען ניט געברויכען אלס שפייז. אונזער גליק איז געווען, וואס אויף דער אינזעל זיינען געווען פֿיעלע ווילדע ציעגען און אין מעער ארום געפֿינען זיך זעהר פיעל פֿיש און אנדערע מעער טהיערע.

מיר זיינען אונגערן געווארען יעגערס און פֿישע'ס. — וואס דען האבען מיר געקענט טהאן?

ווען מיר האבען זיך אביסעל צוגעוואינט צו אונזער נייער היימאטה, זיינען מיר געווארען פֿארמערס. מיר האבען אנגעהויבען צו בעארבייטען דיא ערד. מיר

האבען געארבייט זעהר שווער, האבען צוגראבען גרויסע שטרעקען לאנד און האבען פּערזועט דיא זאאמען (זריעה), וועלכע מיר האבען געבראכט פֿון דער „בריטאניא“: קארטאפעל, ארבים, באָהנען און אנדערע גארטען פֿריכטע. מיר האבען געחאפּט אייניגע יונגע ציעגען און האבען זיי באלד צוגעוואינט צו זיך. אין א קורצע צייט האבען מיר געהאט מילך און בוטער.

מיר האבען שפּעטער אויסגעבויט א הויז פֿון דיא ברעטער פֿון דער „בריטאניא“ און פֿון אייניגע ביימער, וועלכע מיר האבען אויסגעהאקט.

אויף דער אינזעל איזווארם, קיין ווינטער איז ניטא, דערפֿאר אבער איז דא דיא רעגענצייט. דריי מאנאטע נאך אנאנד רעגענט עס אונאויפהערליך. אונזער הויז האט אונז געשיצט פֿון'ם רעגען. מיר פֿלעגען דא איבערזיצען דורך דיא נעכט און רעדען און מאכען פּלאנען, וויא אזוי צו גרינדען א קאלאניע פֿאר מיינע לאנדס לייט.

אייניגע מאל האב איך מיך ענטשלאסען צו בויען א באאט און צו פֿאהרען אהיים. ווען איך האב מיך אבער בערעכענט, אז דאס נאהענטסטע לאנד פֿון מיין אינזעל איז ווייט 1500 מייל פֿון איהר, האב איך מיך געמוזט אפּזאגען פֿון מיין פּלאן. א באָאָט קען אזא לאנגע רייזע ניט אויסהאלטען. איך האב געמוזט בלייבען אויף מיין אינזעל און ווארטען, עס זאל מיר קומען הילף פֿון ערגעץ אנדערש.

אין דער צייט, וואס איך בין געווען אויף דער אינזעל זיינען נור דריי מאל פֿאראיבער געפֿאהרען שיפֿען. איך און מיינע מאטראזען האבען געמאכט צייכענס, געראָפֿען, געשריען, געמאכט פֿייער און אויסגעטראכט אלע מעגליכע מיטעל, מען זאל אונז בעמערקען. — מען האט אונז אבער ניט בעמערקט. דיא שיפֿען זיינען געווען צו ווייט פֿון אונז.

וואס מיר האבען געפֿיהלט יעדעס מאל, ווען מיר האבען דערזעהן, אז דאס שיף פֿאהרט אוועק און האט אונז ניט דערזעהן, קען איך אייך ניט איבערגעבען. מיר שיינט, אז קיין ערגערע ליידען קען שוין נאר אויף דער וועלט ניט זיין.

איהר קענט אייך לייכט פֿארשטעלען, וויא אויפגערעגט איך בין געווען נעכטען אין דער פֿריה, ווען איך האב דערזעהן פֿון דער ווייטענס דעם רויך פֿון'ם „דונקאן“. איך בין גראדע געשטאנען אויף א בערגעל און האב איהם דער ערשטער דערזעהן. עס איז אבער נאך געווען אזוי ווייט, אז איהר וואלט געווים ניט בעמערקט מיינע צייכענס. — וואס טהוט מען?

א גאנצען טאג זיינען מיר ארומגעלאָפֿען, וויא דיא וואהנזיניגע. מיר זעהן א שיף, אונז דאכט זיך, אז זיא געהט אין אונזער זייט, אבער ווער ווייס, אויב זיא וועט צוקומען צו דער אינזעל? — וואס האט זיא צו טהאן אויף דער אינזעל? צו וועלכען צוועק זאל זיא צוקומען צו דער אינזעל?

מיר האבען צולעגט פֿייערן. איך האב צו לעגט א פֿייער אויפֿ'ן בערגעל, וואו איך האב אייך צו ערשט דערזעהן, מיינע מאטראזען האבען צו לעגט א פֿייער אין אנאנדער ארט. מיר האבען געזעהן, אז דער „דונקאן“ געהט זעהר לאנגזאם. מיר האבען אבער דאך ניט געוואוסט, אויב איהר געהט צו אונז. — פֿריהייט,

רעטונג איז געווען פאר אונזערע אויגען און מיר האבען ווי דאך ניט געקענט דערגרייכען!

עס איז געווארען שפעט ביי נאכט. איהר האט ניט געענטפערט אויף אונזערע צייכענס. איך בין געווען פערצווייפעלט. א שיף איז אזוי נאהענט און בעמערקט מיך דאך ניט. שפעט ביי נאכט האב איך מיך אויסגעטהאן און בין אריינגעשפרונגען אין וואסער. איך בין א גוטער שווימער און האב געהאפט, איך זאל צו שווימען צום „דונקאן“. איך בין שוין געווען גאר ניט ווייט. פלוצלונג האט דער „דונקאן“ אנגעהויבען צו געהן צוריק. אין דער גרעסטער פערצווייפלונג האב איך אנגעהויבען צו שרייען:

— קומט! קומט צו מיר!

אבער קיינער, אויסער מיינע קינדער, האט ניט געהערט מיין געשריי. איך האב שוין קיין קראפט ניט געהאט ווייטער צו שווימען. מיעד, מאט און צובראכען בין איך געשוואומען צוריק. האלב טויט פאר מיעדיגקייט האבען מיך מיינע מאטראזען ארויסגעשלעפט פון וואסער. איך בין איבערגעלעגען דיא נאכט אין דער גרעסטער אויפרעגונג. איך בין ניט געשלאפען, איך האב מיך אבער ניט געקענט ריהרען. אין דער פריה בין איך ווידער אויפגעשטאנען און האב גענומען דעם אלטען ענגלישען פלאג אין דיא הענד. איך בין ארויפגעקראכען אויפ'ן בערגעל און האב געפאכט מיט'ן פלאג. איהר האט עס אבער אויך ניט געזעהן.

ענדליך האבען מיר דערזעהן, אז איהר לאזט אראפ א באאט. — מיר זיינען גערעטעט! — ענדליך קומען דאך צו אונז מענשען. ענדליך וועלען מיר דאך אויסגעלעזט ווערן פון אונזער געפענגניס.

וויא גוט עס איז אונז געווען אויף דער אינזעל, זיינען מיר דאך געווען געפאנגען, ווייט פון גאט און פון מענשען. דער מענש מוז לעבען צווישען מענשען. זיין אליין איז דיא גרעסטע פלאגע, וואס עס קען נור געבען אויף דער וועלט.

מיר זיינען אראפגעלאפען צום ברעג אייך ענטגעגען. איך האב אויסגעשטרעקט דיא הענד צו בעגריסען מענשען און דיא ערשטע זיינען געווען — מיינע קינדער. נאך אזא אויפרעגונג, נאך אזא פרייד איז קיין וואונדער ניט, וואס איך בין געפאלען אין אהנמאכט.

דאס איז געווען דיא גאנצע געשיכטע פון קאפיטאן גראנט. ראבערט און מערי האבען ארומגענומען זייער פאטער און האבען איהם געקושט.

מען האט ווייטער גערעדט פון פערשיעדענע זאכען. יעדער האט געוואלט וויסען, וואו קאפיטאן גראנט האט געוואינט און בעטראכטען דאס לאנד, וואס ער האט בעארבייטעט. מען האט געוואוסט, אז אויף דער „בריטאניא“ זיינען ניט געווען קיין אינסטרומענטען, מיט וואס צו בעארבייטען דיא ערד. קאפיטאן גראנט און זיינע מאטראזען האבען געמוזט גראבען דיא ערד מיט געוועהנליכע אינסטרומענטען: א האק און א שפאטען (לאפעטע) דאס איז ניט אזוי לייכט.

קאפיטאן גראנט האט ווי ארומגעפיהרט אין זיין קעניגרייך און האט ווי

אויסגעווייזען, וואס ער האט געמאכט פון דיעזער פערוואָרפענער און וויסטער אינזעל. ער האט געפּלאַנצט ביימער און זיי האבען זיך זעהר גוט אנגענומען. זיי זיינען נאך יעצט געווען יונג און ער האט פון זיי אפּגעריעסען דיא בליטהע (צווייג). ער האט געוואוסט, אז ווען מען לאזט ניט בליהען א יונג ביימעלע, וואקסט עס בעסער און ברענגט דער נאך מעהר פריכטע.

דיא גאנצע צייט, וואס קאפּיטאן גראנט האט דערצעהלט זיין געשיכטע, האט זיך דער פּראָפעסאר ניט אפּגערופען א ווארט. ליידי העלענא און דער מאיאר האבען עס ניט געקענט פערשטעהן, וויא קומט עס, וואס דער פּראָפעסאר, וועלכער האט שטענדיג ליעב צו רעדען און צו דערצעהלען, זאל אזוי לאנג שווייגען.

ער איז געווען פערטראכט. זיינע געדאנקען זיינען געווען מיט עפּעס בעד שעפטיגט. — ער האט געטראכט און געקלערט, וויא עס קומט, וואס אין דיא בריעף פון קאפּיטאן גראנט, וועלכע זיי האבען געפונען אין פלאַש, איז ניטא קיין ווינק, אז ער געפינט זיך אויף דער אינזעל מאריא טהערעזא.

ענדליך האט ער זיך דאך ניט געקענט איינהאלטען. ער האט אנגענומען קאפּיטאן גראנט ביי דער האנד און האט איהם געפרעגט:

— קאפּיטאן גראנט, קענט איהר מיר ניט ערקלערן, וואס האט איהר איי-געגטליך אנגעשריעבען אין אייערע בריעף? — מיר האבען זיך געבראכען דעם קאפּ איבער זיי, האבען געמאכט אן אומזיסטע רייזע אין זיד אמעריקא, אויסט-ראליען און ניי זעעלאנד, זיינען אויסגעשטאנען אלערליי געפאַהרען — און ביז יעצט בין איך ניט אים שטאַנד צו ערקלערן אייערע בריעף.

אלע זיינען געווארען נייגיעריג צו הערן ענדליך דיא ריכטיגע ערקלערונג פון דיא בריעף. אין דער גאנצער צייט פון זייער רייזע האט יעדער בעזונדער געזוכט אן ערקלערונג און קיינער האט ניט געפונען. יעצט האט יעדער געוואלט וויסען דאס רעטעניש.

— געדענקט איהר, וואס איהר האט געשריעבען אין אייערע בריעף? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— איך געדענק זעהר גוט, האט קאפּיטאן גראנט געענטפערט. — איך האב מיך גוט איבערלעגט, וואס איך זאל שרייבען און האב עס געשריעבען ניט איין מאל. מיר האבען געקענט רעטען פון דער „בריטאניא“ נור צעהן פלעשער. אין פינף פלעשער האב איך אריינגעלעגט בריעף, האב זיי פערקאָרקט, וויא איך האב געקענט און האב זיי אריינגעווארפען אין מעער.

— אלזא, קענט איהר אונז זאגען, וואס אין דיא בריעף איז געשטאנען?

— איך קען עס אייך זאגען, ווייל איך געדענק יעדעס ווארט. איך האב אבער געשריעבען מיינע בריעף אין פערשיעדענע שפּראַכען. —

— איז דען אין יעדער שפּראכע געשטאנען עטוואס אנדערש?

— אין אלע בריעף איז געשטאנען דאסזעלבע, נור יעדער בריעף איז גע-ווען געשריעבען אין אַנאנדער שפּראַכע.

— אלזא, זאגט אונז, וואס האט איהר געשריעבען אין אייער פראנצוויזישען בריעף, האט דער פּראָפעסאר געבעטען. — איך אינטערעסיר מיך זעהר צו וויסען וואס עס איז געשטאנען אין פראנצוויזישען בריעף אוים פערשיעדענע אורזאכען. ערשטענס, בין איך א פראנצויז. פראנצוויזיש איז מיין מוטער שפראכע. איך פערשטעה זיא דאך בעסער פון אלע אנדערע שפראכען. צווייטענס, איז דאס וואסער פון מעער געווען אזוי העפליך געגען דיא פראנצוויזישע שפראכע, אז דער פראנצוויזישער בריעף איז געווען דייטליכער פון אלעמען. אין דייטשען בריעף איז גאר ניט געשטאנען. דאס מעער האט אויך פיינט דיא דייטשען. וואהרשיינליך, איז דא וואס פיינט צו האבען. — דריטענס, ווייל דער פראנצוויזישער בריעף האט אונז אייגענטליך ארומגעפיהרט ארום דער וועלט.

— גוט! האט קאפּיטאן גראנט געזאגט. איך וועל אייך איבערזאגען וואָרט פאר וואָרט, וואס איך האב געשריעבען אין מיין פראנצוויזישען בריעף.

„דעם 27טען יוני 1862 איז דיא שיף מיט דריי זעגעלבוימער מיט׳ן נאמען „בריטאניא“, אונטערגעגאנגען אין זידליכען וועלט מעער, פופצעהן הונדערט מייל ווייט פון פ א ט א ג א נ י ע ן. קאפּיטאן גראנט און צוויי מאטראזען האבען זיך געראטעוועט אויף דער אינזעל טאַבאָר. זיי געפינען זיך אין דער נויט און האבען אריינגעווארפען דיזע דאקומענטען אין וואסער. אויפ׳ן 37טען גראד דיא ברייט און 153 גראד דיא לענג פון דער ערד. — קומט זיי העלפען, ווען ניט, זיינען זיי פערלארען.“

ווען דער פּראָפעסאר האט דערהערט, וויא קאפּיטאן גראנט לעזט: אויף דער אינזעל טאַבאָר, איז ער אויפגעשפרונגען, וויא א וואהנזיניגער.

— וואס הייסט דאס? האט ער אויסגערופען. איהר האט געשריעבען, אז איהר האט זיך געראטעוועט אויף דער אינזעל טאַבאָר, איהר האט זיך דאך געראטעוועט אויף דער אינזעל מאריא טהערעזא?

— איהר האט פאלקאמען רעכט, פּראָפעסאר פּאַגאַנעל, האט קאפּיטאַן גראנט געענטפערט. אויף דיא דייטשע און ענגלישע לאַנדקאַרטען הייסט דיזע אינזעל מאריא טהערעזא נאך דער עסטרייכישער קייזערין מאריא טהערעזא. אויף דיא פראנצוויזישע לאַנדקאַרטען אבער הייסט זיא „טאַבאָר“. פראנקרייך איז געווען מיט עסטרייך אין קריעג און דיא פראנצויזען האבען ניט געוואלט א נאמען געבען דיא אינזעל נאך אן עסטרייכישער קייזערין.

איך האב געשריעבען אין פראנצוויזישען בריעף דעם פראנצוויזישען נאמען „טאַבאָר“ און אין דעם ענגלישען און דייטשען בריעף האב איך געשריעבען מאַריאַ טהערעזא.

אין דיזע מינוט האט זיך א שווערע האנד אניעדערגעלעגט אויפ׳ן פּראָפעסארס פלייצע און א פעטע באַס שטימע האט געזאגט:

— א שעהנער פּראָפעסאָר! ער איז אליין א פראנצויז און א פּראָפעסאָר פון געאגראַפיע אין פּאַריזער אוניווערזיטעט און וויים ניט, אז דיזע אינזעל הייסט אויף פראנצוויזיש טאַבאָר! — תאַ! תאַ! תאַ!

דאס איז געווען דער מאיאר. ער האט שטענדיג בענוצט יעדע געלעגנהייט צו רייצען זיך מיט'ן פראפעסאר. ער האט זיך יעצט געהאלטען ביי דיא זייטען פאר געלעכטער. דיא אנדערע האבען נור געשמייכעלט.

דער פראפעסאר אליין איז אויך געווען זעהר איבערראשט, ווען ער האט איינגעזעהן, וואס פאר א גראבען פעהלער ער האט דא געמאכט. אין פראנצויזישען בריעף איז געשטאנען דייטליך דאס ווארט abor. ער האט גערארפט זיך דערמאָנען, אז עס איז דאָ אן אינזעל Tabor. ער האט אבער ביז אהער אלץ ערקלערט, אז דאס ווארט abor מיינט aborder — ארויסגעהן אויפ'ן לאנד. — ער האט פערגעסען, אז אויפ'ן „דונקאן" זייגען געווען נור ענגלישע לאנדקארטען, וואו דיעזע אינזעל הייסט מאריא טהערעזא. יעדעס מאל, ווען לארד גלענארוואן און דיא אנדערע האבען זיך בעראטהען מיט איהם, פלעגען זיי זוכען און קוקען אין דיא ענגלישע לאנדקארטען. דאדורך האט ער אין גאנצען פערגעסען, אז אויף פראנצויזיש הייסט דיא אינזעל אנדערש.

— ניין! האט ער אויסגערופען פערצווייפעלט. איך האב ניט געטאָרט מאכען אזא פעהלער!

ער איז ארומגעלאפען, ווי א וואהנזיניגער און האט זיך געריסען דיא האָר פון'ם קאפ.

— איך האב ניט געטאָרט פערגעסען, אז עס זיינען דא פיעלע אינזלען, וואס האבען צו צוויי און צו דריי נאמען! איך, א פראפעססאר פון געאָגראפיע האב עס גערארפט וויסען! — עס איז א שאַנדע פאר מיר. איך וועל מיך שעהמען צו ווייזען אין פאריז!

ער האט זיך ווירקליך געשעהמט אויפצוהויבען דיא אויגען.

— בערוהיגט אייך, פראפעססאר! האט ליידי העלענא געבעטען. א מענש קען דאך א מאָל מאכען א פעהלער. וואס איז אזעלכעס? א מענש קען פערגעסען!

— ניין, מאדאם! האט דער פראפעסאר אויסגעשריען. איך בין ניט קיין פראפעסאר. איך בין אן עזעל! —

— און זאָגאר ניט קיין געלערנטער עזעל, האט דער מאיאר צוגעלעגט א ווארט אום איהם אביסעל צו טרייסטען.

לארד גלענארוואן האט אנגענומען דעם מאיאר ביי דער האנד און האט איהם געגעבען א צייכען, ער זאל שווייגען. ער האט מיטלייד געהאט מיט'ן ארימען פראפעסאָר, וועלכען עס האט אזוי געקרענקט, וואס ער האט פערגעסען אזא קלייניגקייט.

— יעצט, פערשטעהן מיר ערשט דיא בריעף, האט ער געזאגט אום צו רעדען פון עפעס אנדערש. ליידי העלענא האט ווירקליך דערראטהען, אז דאס ווארט agonie מיינט מען פאטאגאָניען. דער פראפעסאר האט גוט ערקלערט דאס ווארט ind., אז מען מיינט ניט אינדיאנער, זאנדערן indigence נויט, עלענד. מען

האט אלעס ערקלערט, אלעס פערשטאנען און דאך האט מען גיט געקענט וויסען, וואו דיא „בריטאניא" האט געליטען שיפבּרוך.

אזוי זיינען מיר שוין מענשען. מיר מיינען, אז מיר קענען אלעס, אז מיר פערשטעהן און ווייסען; ווען עס קומט צו עפּעס וויכטיגעס, זעהן מיר, אז מיר ווייסען גאר נישט.

מען האט נאך גערעדט פון פערשיעדענע זאכען, ביז צוויי אוהר נאכמיטאג, ווען לארד גלענארוואן האט ערקלערט, אז עס איז צייט צו פאהרען צוריק אויפ'ן „דונקאן".

— איך מיין, אז מיר קענען נאך היינט אנהויבען אונזער רייזע אהיים, האט ער געזאגט. וואס ווילען מיר דא אויסזיצען?

אלע האבען זיך אויפגעהויבען. קאפיטאן גראנט און זיינע מאטראזען האבען געמאכט אן ארדנונג אין זייער הויז. דיא מאטראזען האבען געוואלט מיטנעהמען איינינע זאכען פון דער אינזעל. קאפיטאן גראנט אבער האט זיי ניט דערלאזען.

— איהר פערגעסט, אז מיר לאזען איבער א מענשען אויף דער אינזעל. אויב ער איז שולדיג, אדער אונשולדיג, איז אנאנדערע פראגע. ער איז אבער א מענש, לאז ער האבען אלע אינסטרומענטען און אלע זאכען, וועלכע זיינען אונז אזוי צוניץ געקומען.

באלד האבען זיך אלע ווידער אריינגעזעצט אין באָאט און זיינען געפאהרען צום „דונקאן". קאפיטאן גראנט האט אלץ געקוקט אויף דיא אינזעל. ער האט פון איהר אבשיעד גענומען. אין דער לעצטער מינוט, ווען ער האט געפיהלט, אז ער פאהרט שוין פון איהר אוועק אויף אייביג, האט עס איהם פארקלעמט ביים הארצען.

מען דערצעהלט, אז ארעסטאנטען, וועלכע זיצען אוועק יאהרענלאנג אין א געפענגניס, פיהלען זיך זעהר שלעכט, ווען מען לאזט זיי ארויס. עטליכע טאג נאך דעם געהן זיי ארום זייער געפענגניס, גלייך וויא עס וואלט זיי באנק געטהאן אוועקצוגעהן פון דארט.

קוים איז מען אנגעקומען אויפ'ן „דונקאן", האט לארד גלענארוואן געהייסען ארויפברענגען אייערטאן. ווען מען האט איהם ארויפגעבראכט פון זיין קאיוטע, איז ער געראדע אויסגעקומען אנגעזיכט געגען אנגעזיכט מיט קאפיטאן גראנט.

— איך בין עס, אייערטאן! האט קאפיטאן גראנט געזאגט רוהיג.

— איך זעה, אז איהר זייט עס, קאפיטאן, האט אייערטאן געענטפערט קאלטבלוטיג, וויא מען רעדט צו אן אלטען בעקאנטען. — יא, עס טהוט מיר ניט לייד, וואס איך זעה אייך ווידער פריש און געזונד.

— וויא עס ווייזט אויס, האב איך געמאכט א פעהלער, וואס איך האב דיך אבגעזעצט אויף אן אונבעוואוינטען [illegible] אין אויסטראליען, האט קאפיטאן גראנט ווייטער געזאגט.

— עס ווייזט אויס אזוי, האט אייערטאן געענטפערט אין דעמזועלבען טאָן.
— איך לאז דיר איבער מיין הויז און מיין גארטען אויף דיעזער אינזעל. איך האף, אז דא וועסט דוא צייט האבען צו דענקען, אז דוא האסט געפיהרט א שלעכטעס און ווילדעס לעבען.
— געוויס, וועל איך צייט האבען.
יעצט איז צוגעקומען לארד גלענארוואן. ער האט זיך געווענדעט צו אייערטאנען און האט איהם געפרעגט:
— ווילסט דוא נאך אלץ בלייבען אליין אויף אן אינזעל?
— יא, מילארד.
— ווילסט דוא בלייבען אויף דער אינזעל מאריא טהערעזא?
יא, מילארד.
— אלזא, הער מיך אויס, אייערטאן, האט לארד גלענארוואן געזאגט ערנסט און שטרענג. — דוא בלייבסט דא גאנץ אליין, ווייט פון מענשען, ווייט פון יעדער פערבינדונג מיט מענשען. דוא קענסט ניט האָפען, אז עס וועט געשעהן א וואונדער, עס וועט צוקומען א שיף און וועט דיך ארויפנעהמען. — מיין אבער ניט, אז דוא ביסט דא פערלארען און פערגעסען. — דוא ביסט עס ווערטה, איך קען אבער ניט אנדערש. איך וויים, וואו דוא ביסט און קען ניט פערגעסען אן דיר. — ביי דער ערשטער געלעגענהייט וועל איך דיך בעזוכען. מעגליך, אז איך וועל דיך אמאָל צוריקנעהמען קיין ענגלאנד. זאלסט לעבען, וויא אלע מענשען. — מעגליך, אז איך וועל אמאל ארויסשיקען אהער עטליכע פאמיליען. —
— איך דאנק אייך, מילארד! האט אייערטאן געענטפערט.
דאס זיינען געוועזען דיא לעצטע ווערטער, וואס לארד גלענארוואן און אייערטאן האבען גערעדט מיט אנאנדער.
דאס באָאָט איז געשטאנען בערייט איהם אויפצונעהמען. לארד גלענארוואן האט געהייסען איהם ארויפפיהרען אין באָאָט. מען האט פון איהם אראפגענומען דיא קייטען און מען האט איהם געהייסען זיך אראפלאזען אין באָאָט. לארד גלענארוואן האט ווייטער געהייסען איהם אראפלאזען אין באָאָט איינינע קעסטליך מיט עסענוואַרג, מיט קליידער, מיט פולווער אין קוילען און זאגאר איינינע ביכער. ער האט געוואלט, אז אייערטאן זאל פיהרען אויף זיין אינזעל א ניצליכעס לעבען.
אלע האבען זיך פערזאמעלט אויפן דעק זעהן, וויא אייערטאן וועט אוועקפאהרען אויף זיין אינזעל. אלע זיינען געוועזען געריהרט. וויא שלעכט אייערטאן איז געוועזען, האבען זיי דאך יעצט געפיהלט מיטלייד מיט איהם. — בלייבען איין מענש אליין אויף איין אונבעוואוינטע אינזעל, איז דאך ניט גאנץ אנגענעהם.
בעזאנדערס אויפגערעגט זיינען געוועזען דיא דאַמען. ליידי העלענא האט זיך ניט געקענט איינהאלטען.
— מוז עס זיין, עדוואַרד? האט זיא געפרעגט איהר מאן. — מוזט דוא איבערלאזען דיעזען אונגליקליכען דא?

— ליידער, מוז איך עס טהאן, העלענא, האט לארד גלענארוואן געענטפערט טרויעריג. קאפיטאן גראנט האט איהם ארויסגעזעצט אין אויסטראליען, דוא האסט געזעהן, וואס ער האט דארט געטהאן.

קאפיטאן פֿארראגוט און פֿיער מאטראזען זיינען געשטאנען אין באָאָט לעבען אייערטאנען. דיא מאטראזען האבען זיך אניעדערגעזעצט און האבען גענומען זייערע רודער אין דיא הענד. דאס באָאָט האט זיך גערירט פֿון׳ם אָרט. אייערטאן איז דיא גאנצע צייט געשטאַנען. ווען דאס באָאָט האט אנגעהויבען צו געהן, האט ער אראפּגענומען זיין הוט און האט זיך פֿערנייגט. אלע אויפֿ׳ן שיף האבען אראפּגענומען זייערע היטע און האבען איהם געווינקען דעם לעצטען אדיע.

קוים איז דאס באָאָט צוגעקומען צום ברעג פֿון דער אינזעל, איז אייערטאן ארויפֿגעשפּרונגען אויף דיא אינזעל. דיא מאטראזען האבען ארויסגעטראגען דיא קאַסטענס מיט פּראוויאַנט און מיט קליידער און האבען זיי ארויסגעשטעלט אויפֿ׳ן ברעג. קיינער האט ניט גערעדט א ווארט.

דאס באָאָט איז באלד צוריק געפֿאהרען צום „דונקאן“.

אויפֿ׳ן דעק פֿון׳ם „דונקאן“ זיינען אלע געשטאנען און האבען געקוקט אויף דיא אינזעל. זיי האבען געזעהן, וויא אייערטאן איז ארויסגעשפּרונגען אויף דיא אינזעל; וויא ער איז ארויפֿגעקלעטערט אויף א הויכען שטיין, האט זיך אניעדערגעשטעלט גלייך, וויא א מארמאָר זייל, האט פֿערלעגט דיא הענד אויפֿ׳ן הארצען און האט געקוקט אויף דעם „דונקאַן“.

קוים איז קאפּיטאַן פֿארראגוט ארויפֿגעקומען אויפֿ׳ן דעק, האט ער געפֿרעגט לארד גלענערוואן.

— זאל איך הייסען פֿאהרען?

— געוויס! האט לארד גלענארוואן געענטפֿערט האַסטיג.

ער איז געווען זעהר אויפֿגערעגט. עס האט איהם וועה געטהאן, וואס ער האט געמוזט לאזען א מענשען גאנץ אליין אויף א אינזעל.

— פֿארווערטס! האט קאמאנדירט קאפּיטאן פֿארראגוט.

דער קוימען פֿון׳ם „דונקאן“ האט אנגעהויבען ארויסצולאזען א געדיכטען שווארצען רויך. דיא שרויבע האט אנגעהויבען צו שניידען דיא וואסערן פֿון׳ם וועלט מעער. שנעלער און שנעלער האט זיך דער „דונקאַן“ געגליטשט אויף דיא וואַסערן. אין א קורצע צייט ארום איז דיא אינזעל מאריא טהערעזא אדער טאַבאָר פֿערשוואונדען און אונזערע רייזענדע האבען ווידער געזעהן פֿאר זיך נור הימעל און וואסער.

22טעם קאפּיטעל.

דעם פּראפֿעסאר׳ס לעצטער פֿעהלער.

דאס וועטער איז געווען שעהן און וואַרם. אלע זיינען געווען אויפֿ׳ן דעק. לארד גלענארוואן האט זיך בעראטהען מיט קאפּיטאן גראנט, אויף וואס פֿאר א וועג זיי זאלען פֿאהרען אהיים.

— ווען מיר פאהרען יעצט קיין אמעריקא, ווען מיר מאכען א רייזע ארום דער וועלט, האט ער געזאגט. ווען מיר פאהרען אבער צוריק איבער אויסטראליען, וועט אונז פעהלען עטליכע הונדערט מייל צו א רייזע ארום דיא וועלט. — זאגט אייער מיינונג, קאפיטאן גראנט. אייך צו ליעב וועל איך פאהרען מעהר עטליכע הונדערט מייל.

— ניין, מילארד, האט קאפיטאן גראנט געענטפערט. מיר צו ליעב דארפט איהר ניט פאהרען ניט א האלבע מייל מעהר, וויא עס איז נעטהיג. דא האנדעלט זיך ניט וועגען מיר. איך בין גליקליך, וואס איך האב מיינע קינדער און בין בערייט צו פאהרען זאגאר צום זיד פאל. — יעצט, ווען איהר האט דערגרייכט דעם צוועק פון אייער רייזע, האנדעלט זיך עס, איהר זאלט ווירקליך מאכען א רייזע ארום דער וועלט.

— צו וועלכען צוועק זאלען מיר עס יעצט טהאן? האט לארד גלענארוואן געפרעגט.

— א רייזע ארום דיא וועלט איז וויכטיג פאר יעדען, האט קאפיטאן גראנט געענטפערט. — א רייזע ארום דיא וועלט איז וויכטיג פארן געלערנטען, ווייל אויף אזא רייזע האט ער דיא געלעגענהייט צו פערגלייכען, וואס ער האט גע-לערנט און געלעזען אין ביכער מיט דעם, וואס ער זעהט מיט דיא אויגען. וויא גוט א בוך זאל אונז ניט ערקלערן א זאך, מיר פערשטעהן עס דאך בעסער, ווען מיר זעהן עס מיט דיא אויגען. ווער עס האט ניט דורכגעלעבט א שטורם אויפ'ן מעער און האט אליין ניט געקעמפפט מיט דיא ווילדען (כוואליעס), דער וועט איהם קיין מאל ניט פערשטעהן. — דער געלערנטער לערנט ערשט אויף דער רייזע אלעס, וואס ער האט געלעזען אין דיא ביכער.

דיא גרעסטע געלערנטע, וויא הומבאלדט, דארווין, באנפלאן, האקסליי און אנדערע, האבען געמאכט לאנגע רייזען און האבען אנגעשריעבען זייערע בע-ריהמטע ווערקע ערשט, ווען זיי זיינען צוריק געקומען פון זייערע רייזען. —

א רייזע ארום דיא וועלט איז וויכטיג פארן קויפמאן. אויף דער רייזע לערנט ער, פון וואנען זיינע וואארע קומען, וואו זיי ווערען געמאכט, וויא אזוי זיי ווערען געמאכט, וויא אזוי זיי ווערען פערפאקט, וויא אזוי זיי ווערען פערשיקט און וויא אזוי זיי ווערען געברויכט.

א רייזע ארום דער וועלט איז וויכטיג פארן לאנדסמאן, פארן פארמער און פארן בויער. פון אזא רייזע לערנט ער, אז עס געפינען זיך אויף דער וועלט אנ-דערע גראזען, אנדערע פריכטע און אנדערעווארצלען, וועלכע דער מענש קען געברויכען.

דער קאפע בוים האט אמאל — ערשט מיט א פאר הונדערט יאהר צוריק — געוואקסען נור אין אראביען. קיינער האט פון איהם ניט געוואוסט, קיינער האט קיין קאפע ניט געברויכט — עס איז געווען א זעלטענהייט. א רייזענדער האט מיטגעבראכט עטליכע קערנער קאפע און האט זיי פראבירט פלאנצען אין זיד אמעריקא, אין בראזיליען און אין אנדערע געגענדען. היינט זיינען עטליכע מיליאָ-

דער אקער לאנד בעדעקט מיט קאפע פלאנטאציאנען, וועלכע גיעבען מיליאנען מענשען מיטעל צו לעבען און צו עקסיסטירען.

דער כינא בוים איז אמאל געוואקסען נור אין גאנץ ווילדע וועלדער פון פערן און עקוואדאר. היינט האט מען איהם געפלאנצט אין אינדיען, אויף דער אינזעל יאוואַ און אויף דער אינזעל צייל‏אָן.

איך וואלט אייך געקענט ברענגען א מאַסע אזעלכע ביישפיעלע, איך מיין אבער, אז איהר ווייסט פון זיי, מילארד, און איך דארף אייך ניט דערצעהלען.

א רייזע ארום דער וועלט איז וויכטיג פאר יעדען, זאגאר פארן ארימסטען ארבייטער. ווען ער איז ניט אים שטאנד צו מאכען א רייזע ארום די וועלט, זאל ער וועניגסטענס לעזען א ר י י ז ע ארום דיא וועלט. דאס וועט איהם פערשאפען פערגניגען און ערהאָלונג נאך זיין ארבייט. ער וועט זיך בעקענען מיט אנדערע מענשען, אנדערע פעלקער, אנדערע לענדער, אנדערע זיטען (מנהגים) און אנדערע אויפפיהרונגען.

דער איינפאַכסטער מענש, דער וואס האט זאגאר גאר ניט געלערנט, הייבט אן צו פערשטעהן פיעלע זאכען, פון וועלכע ער האט ביז אהער קיין בעגריף ניט געהאט; ער הייבט זיך אן צו קוקען צו זיין אייגענעם לעבען, צו זיינע געוואהנהייטען, צו דיא זאכען, וואס ער גלויבט אדער גלויבט ניט, און הויבט אן צו פערשטעהן, פון וואנען זיי שטאַמען, פון וואנען מיר האבען זיי איבערגענומען.

זייט מיר האבען זיך בעקענט מיט דיא ווילדע מענשען אין אפריקא, אמעריקא און אויסטראַליען, האבען מיר בעקומען א גאנץ אנדערן בעגריף פון דער וועלט און גאנץ אנדערע אידעען איבער דעם מענשען.

דיא וועלט איז א גרויסעס, גרויסעס בוך מיט טויזענדער בלעטער. קלאָר און דייטליך איז דיא שריפט, יעדער בוכשטאַב איז אזוי גרויס, אז א בלינדער קען איהם אנטאַפען. מען מוז אבער לעזען דיעזע בלעטער. ווען מען לעזט איבער איין בלעטעל, מוז מען עס איבערקעהרען און לעזען דאס אנדערע בלעטעל.

וואס קען וויסען דער מענש, וועלכער האט איבערגעלעזען נור איין איינציג בלעטעל? וואס קענען קענען דער מענש, וועלכער איז קיין מאל ניט ארויסגעפאהרען פון דיא ענגע גאסען פון זיין שטאדט?

איך וויס, מילארד, אז איהר האט זעהר פיעל געלערנט אויף אייער רייזע; מיינע קינדער האבען מיר דערצעהלט, וואו איהר זייט ארומגעווען און וואס איהר האט אויסגעליטען — און דאך זייט איהר דאך אלץ געפאהרען נור אויף איין ליניע, אויפ'ן 37טען גראד! (פאַראלעל) פערגעסט ניט, אז דיא וועלט איז איינגעטהיילט אין 90 גראַדען אדער פאַראלעלען.— ענדיגט וועניגסטענס דיעזען איינציגען גראַד, פאהרט ווייטער, ווייסט, אז איהר האט געמאכט א ר י י ז ע א ר ו ם ד י א ו ו ע ל ט!

קאפיטאן גראנט האט געענדיגט זיין רעדע און האט געשוויעגען. לארד גלענארוואן האט זיך אויך פערטראכט. איינינע מינוטען האבען אלע געשוויגען.

— נו, און וואס זאגט איהר, פראָפעסאָר? האט לאָרד גלענארוואן פּלוצלונג געפרעגט.

— איך? האט דער פראָפעסאָר אויסגערופען — הייסט אויסדרעהען דעם „דונקאַן“, מיר זאלען יעצט מאכען א רייזע ארום דער וועלט אויפ'ן 38טען גראַד, אויפ'ן 39טען גראַד, אויף וואס פאַר א גראַד איהר ווילט. און איך וועל אייך דאנקען. — זייט איך האב פערזוכט דיא געזונטע, ריינע פרישע לופט פון דיא וועלדער אין אויסטראליען און פון דיא פאמפּאַס אין זיד אמעריקא, ווייס איך ניט, וויא אזוי איך וועל יעצט קענען לעבען אין א שטויביגער, שמוציגער און פערדוירבערטער גרויסער שטאדט פון אונזער ציוויליזירטען אייראפּא. ערשט יעצט, זייט מיר האבען געמאכט אונזער רייזע, הייב איך אָן צו פערשטעהן, וואס פאַר א נוצען דאס רייזען ברענגט. איך וואלט יעצט געטהאן נור איין זאַך — איך וואלט נור גערייזט.

איך פערשטעה ערשט יעצט, וויא אזוי דיא געלערנטע: דוד ליווינגסטאן, באַרטה, פאָגעל, יונקער און פיעלע אנדערע האבען געקענט פערברענגען זייער גאנצעס לעבען אין רייזען אין דיא ווילדעסטע געגענדען פון אפריקא: איך פיהל יעצט, וואס עס האט געצויגען דיא ענגלישע רייזענדע ראָסס, פעררי, מעק קלינטאָק, מעק קלעלאן, סער דזשאן פראנקלין און דיא רוסישע רייזענדע מיקלוכאַ — מאַקלאַי און פזשעבילסקי צו פערברענגען יאהרען לאנג צווישען דיא ווילדעסטע פעלקער אין דיא ווייטעסטע און אונבעקאנטעסטע געגענדען פון דער וועלט. —

דער פראָפעסאר וואלט געוועזען אוועקגערעדט שטונדען לאנג פון אלע בעריהמטע רייזענדע פון דער וועלט, ווען לארד גלענארוואן זאל איהם ניט געוועזען אונטערברעכען.

— אלזא, אזוי בלייבט עס! מיר פאהרען קיין טשילי און ענדיגען אונזערע רייזע ארום דער וועלט.

דאס וועטער איז געוועזען שעהן און וואַרים. אלע זיינען געוועזען פרעהליך און צופריעדען אויפ'ן דעק פון'ם „דונקאַן“. אין פינף טאג ארום זיינען זיי אנגעקומען קיין טאַלקאַהואַנאָ, דער זעלבער פארט אין טשילי, פון וואַנען לארד גלענארוואן מיט זיין פאַרטיע זיינען מיט אַכט מאָנאט צוריק ארויסגעפאהרען אויף מויל עולען זוכען קאפיטאן גראנט אין דיא פאמפאס פון זיד אמעריקא.

אין טאַלקאַהואַנאָ האבען זיי געמוזט שטעהן עטליכע טעג. זיי האבען געמוזט זיך אנגרייטען קוילען און פראָוויאנט אויף דער רייזע אהיים.

מיט גאנץ אנדערע געפיהלע זיינען זיי יעצט אראפּגעגאנגען פון'ם „דונקאַן“ און זיינען געגאנגען אין שטאדט אריין איינקויפען פערשיעדענע ארטיקעל. מיט אכט מאנאטע צוריק זיינען זיי געוועזען אין דער זעלבער שטאדט. דאמאלס האבען זיי אויך געקויפט פראוויאנט און נעטהיגע ארטיקעל. דאמאלס אבער האבען זיי זיך געלאזען אין א לאנגע רייזע. דאמאלס האבען זיי ניט געוואוסט, וואוהין זיי רייזען און אויב זיי וועלען דערגרייכען דעם צוועק פון זייער רייזע. — יעצט זיינען זיי געפאהרען אהיים. זיי האבען געפונען, וואס זיי האבען געזוכט!

דיא עטליכע טעג, וואס זיי האבען פערבראכט אין טאַלקאַהוּאנאַ זיינען געווען פייערטעג. דער ענגלישער קאָנסול איז געקומען זיי בעזוכען. זיי האבען איהם דערצעהלט פיעלעס, וואס האט מיט זיי פאסירט אויף דער רייזע און ער האט עס באלד טעלעגראַפירט קיין לאנדאָן.

ווען זיי האבען איינגעקויפט אלעס נעטהיגע, זיינען זיי ווידער געפאהרען אויפ'ן זעלבען וועג, וואס זיי זיינען שוין איינמאל געפאהרען — ארום זיד אמעריקא. זיי זיינען יעצט צום צווייטען מאל פארביי געפאהרען פאטאַגאָניען און דיא פייערלאנד'ס אינזלען.

דער פראָפעסאָר האט זעהר געוואלט אראפגעהן און פערברענגען עטליכע טעג אויף פייערלאנד. לײדי העלענא אבער האט שוין געוואלט זיין אין דערהיים און האט איהם ניט געלאָזען.

באלד זיינען זיי פארביי געפאהרען ארגענטיניען און איהר הויפט שטאדט, בועאנאס איירעס. זיי האבען זיך אבער דארט אויך ניט אפגעשטעלט.

ווייטער און ווייטער איז געשוואומען דער „דונקאַן" אויף דיא גרינע, קלאַרע וואסערן פון'ם אטלאנטישען וועלט מעער. דיא רייזע איז געווען זעהר א גליקליכע.

איין זאך האט דער מאיאר ניט געקענט פערשטעהן. ווען ער האט זיך צוגעקוקט צום פראָפעסאר, האט ער געזעהן, אז ער געהט שטענדיג פערבונדען דעם האלז. מען איז פאראיבער געפאהרען דעם עקוואַטאָר — דיא הייסעסטע געגענד אין דער וועלט. דיא היץ אויפ'ן „דונקאַן" איז געווען אזוי שטאַרק, אז אלע זיינען געגאנגען אין הוילע העמדער. דיא מאַטראָזען האבען זיך געמוזט אפגיעסען צוויי — דריי מאל אין טאג מיט וואסער. דיא ברעטער פון'ם „דונקאַן" זיינען געווען הייס. דיא נעגעל און דיא אייזענס האבען געברענט. — דער פראָפעסאר איז שטענדיג געגאנגען פערבונדען דעם האלז און אזוי פערוויקעלט, אז מען האט זיין קערפער ניט געקענט ארויסזעהן.

דער מאיאר האט געזעהן, אז דאס איז ניט אומזיסט. ער האט פראבירט אלע מעגליכע קונסט שטיקע, אז דער פראָפעסאר זאל זיך אפוויקלען. — עס האט ניט געהאלפען.

איין טאג, ווען דיא היץ איז געווען שרעקליך, אז עס איז געווען אונמעגליך איינצושטעהן אויפ'ן דעק, האט דער מאיאָר דערזעהן, וויא דער פראָפעסאר לויפט דורך דעם דעק צום וואסער בעהאלטער. ער איז אבער געווען פערדעקט און פערוויקעלט, וויא געוועהנליך.

— נו! האט דער מאיאר געזאגט צו לײדי העלענא. מיר דאכט, אז אונזער פראָפעסאר האט ווידער געמאכט א פעהלער. ער איז אזוי צערשטרייט, אז ער מיינט, ער איז יעצט אין סיביר אדער אויפ'ן אייז מעער. — מיר דאכט, אז ער פיהלט גאר ניט דיא היץ.

— לאזט איהם צו רוה, דעם ארימען פראָפעסאר! האט לײדי העלענא

געבעטען. איך וואלט יעצט פיעל צופריעדענער געווען מיט א שטיקעל אייז אין דיזער ברענענדער היץ, אלס מיט אלע זאכען, וואס מיר האבען.

— דער פראפעסאר וועט אונז מאכען אייז, האט דער מאיאר געענטפערט. ער האט באלד אנגעהויבען צו שרייען:

— פראפעסאר! פאגאנעל! וואו זייט איהר? קומט נור אהער!

דער פראפעסאר איז ארויסגעקומען פון'ם רעזערוואואר. ער האט זיך דארט אפגעגאסען מיט וואסער.

— נו, וואס ווילט איהר, מאיאר?

— אייז, פראפעסאר! — מאכט אונז אייז! מיר האבען אלעם אנגעגרייט אויף דער רייזע, נור אייז האבען מיר ניט געקענט אנגרייטען, ווייל אין טאל־קאהואנא איז קיין אייז ניט געווען.

— איהר זייט אזוי אויך קאלט, איהר דארפט ניט קיין אייז, האט דער פראפעסאר געשפאסט.

— איך בין קאלט און געה אין א הוילען העמד, איהר אבער מיינט, אז איהר זייט יעצט אין יאקוטסק אדער אין בעריאזאוו. איהר געהט אזוי פערוויקעלט און פערהילעט, גלייך וויא עס וואלט געווען יעצט ווינטער.

ליידי העלענא האט זיך געוויזען אין דער טהיר פון איהר קאיוטע.

— הערט איהם ניט, פראפעסאר, האט זיא געשפאסט. ער ווייס ניט, וואס ער רעדט. ווען עס איז אבער מעגליך, מאכט אונז אביסעל אייז. איך האב גע־הערט, אז מען מאכט היינט קינסטליכעס אייז אין פאריז.

— געוויס, געוויס! האט דער פראפעסאר געענטפערט. ווען קאפיטאן פארראגוט איז געווען אזוי פארזיכטיג און האט מיט זיך מיטגענומען א קאנ־דענסאטאר (אזא מאשין) וועל איך אייך באלד מאכען אייז.

קאפיטאן פארראגוט האט געהאט מיט זיך אזא מאשין. אין דער קליינער אפטהעק, וואס לארד גלענארוואן האט מיטגענומען אויף דער רייזע, זיינען געווען דיא נעטהיגע מאטעריאלען צו מאכען אייז.

דער פראפעסאר האט זיך באלד גענומען צו דער ארבייט. אין א קורצע צייט ארום האט ער ארויסגענומען פון'ם קאנדענסאטאר גרויסע שטיקער, ריינעם, קלארען אייז.

— נו? וואס זאגט איהר יעצט, ריטשארדסאן? האט ליידי העלענא געפרעגט דעם מאיאר. וועט איהר נאך לאכען פון'ם פראפעסאר?

— געוויס! איך בין זיכער, אז דאס אנדערע מאל, ווען ער וועט וועלען מאכען אייז, וועט ער ארויסנעהמען פון'ם קאנדענסאטאר הייסע קוילען.

באלד זיינען זיי אריבערגעפאהרען דעם עקוואטאר און דיא לופט איז גע־ווארען קיהלער. יעצט זיינען זיי שוין געווען אין געגענדען, וואו מען טרעפט זעהר אפט שיפען, וועלכע געהן קיין אמעריקא און פון אמעריקא. זיי האבען געפיהלט, אז זיי זיינען שוין ווידער אין א ציוויליזירטע וועלט, צווישען ציווי־

ליזירטע מענשען. זיי האבען אפט בעגעגענט בעקאנטע שיפען און האבען זיי געגריסט.

ענדליך דעם 10טען מאי האבען זיי דערזעהן פון וויטען דיא בערג פון זייער היים — פון שאטלאנד. דעם 11טען מאי זיינען זיי ארייגעפאהרען אין טייך קלאיד און דער „דונקאן" האט באלד אראפגעלאזען דעם אנקער.

אויפן דאק האבען זיך פערזאמעלט א גרויסע מענגע מענשען צו בעגריסען אונזערע רייזענדע, וועלכע קומען ערשט פון אזא זאנדערבארע רייזע ארום דער וועלט.

דער ענגלישער קאנסול אין טשילי האט שוין פריהער טעלעגראפירט קיין ענגלאנד, אז לארד גלענארוואן האט ענדליך געפונען דעם קאפיטאן גראנט. דיעזע נאכריכט האבען באלד אלע צייטונגען צוטראגען איבער גאנץ ענגלאנד, שאטלאנד און אירלאנד. פיעלע שיפען, וועלכע האבען בעגעגענט דעם „דונקאן" אויפן וועג און זיינען אנגעקומען פריהער פאר איהם, האבען דערציהלט, אז ער דארף באלד אנקומען. אלע האבען אויף איהם געווארט מיט אונגעדולד און ווען ער איז אנגעקומען אין פארט פון גלאזגא, האט זיך פערזאמעלט אויפן ברעג אן אונגעהייערע מענגע מענשען.

קוים האט קאפיטאן פערראגוט געהייסען ארויסווארפען דאס בריקעל פאר זיינע פאסאזשירען, איז געווארען א געשריי און א ליארם.

— הורראה! האט מען געשריען.

מאשענטיכער האבען זיך בעוועגט אין דיא הענד פון דאמען, דיא הערען האבען געגריסט מיט זייערע היטע. יעדער האט געוואלט זעהן לארד גלענארוואן און איהם בעגריסען. פיעלע אלטע מאטראזען און שיפס קאפיטאנע האבען געוואלט זעהן קאפיטאן גראנט.

לארד גלענארוואן האט אבער ניט געוואלט קיין עהרע. קוים האט ער דערזעהן דיא מענגע, האט ער ארויסגעשיקט א מאטראז, ער זאל איהם ברענגען קארעטעס.

דעם 11טען מאי אום 2 אוהר נאך מיטאג זיינען זיי אלע ענדליך צוריק געקומען אין זייער אלטען שלאס מאלקאלם. דא איז אויך געשטאנען א גרויסע מענגע מענשען, אבער מייסטענס פריינדע און בעקאנטע.

לארד גלענארוואן, ליידי העלענא און דער מאיאר האבען אלעמען געגריסט זעהר פריינדליך.

מען האט זיך אויסגערוהט עטליכע טעג. דאן האט מען זיך אנגעהויבען איינצוארדנען.

קאפיטאן פערראגוט האט געהייראטהעט מערי גראנט. דיא האכצייט איז געווען אין שלאס מאלקאלם. אלע פריינדע און בעקאנטע זיינען געוועזען איינגעלאדען אויף דער האכצייט.

דער מאיאר האט געוואלט פרעהליך מאכען דיא געסט און האט אנגע-

הויבען צו דערצעהלען פֿון'ם פּראָפֿעסאָר פּאגאנעל און דיא פֿעהלער, וואס ער האט געמאכט.

דיא ענגלענדער זיינען א מערקווירדיגעס פֿאלק. זיי זיינען אליין זאנדער־לינגע (אונגעוועהנליכע מענשען) און האבען זעהר ליעב א זאנדערלינג. קוים זיינען זיי געוואהר געווארען, אז דער פּראָפֿעסאר איז אזא זאנדערבארער מענש, האט זיך דיא טהיר פֿון'ם שלאָס מאלקאלם ניט פֿערמאכט.

דיא גרעסטע מענער פֿון ענגלאנד זיינען געקומען איהם זעהן און מיט איהם רעדען. דיא צייטונגס שרייבער האבען איהם גאר ניט געלאזט לעבען. אלע צייטונגען זיינען געווען פֿול מיט דערצעהלונגען און בעשרייבונגען פֿון לארד גלענארוואן'ס רייזע ארום דער וועלט און פֿון דיא פֿעהלער, וואס דער פּראָפֿעסאר פּאגאנעל האט געמאכט אויף דער רייזע.

דיא ענגלישע דאמען האבען זיך בעזאנדערס אויסגעצייכענט. דיא גרעסטע דאמען פֿון ענגלאנד זיינען געקומען צופֿאהרען זעהן דעם בעריהמטען פּראָפֿעסאר, רעדען מיט איהם, פלוידערן אין זיך אונטערהאלטען מיט איהם. זאָגאר דיא קעניגין וויקטאָריאַ האט געוואלט זעהן א מענשען, וועלכער איז אזוי געלערנט און קען מאכען אזעלכע פֿעהלער.

דיא געאָגראפֿישע געזעלשאפֿט פֿון ענגלאנד האט איהם געבעטען, ער זאל ווערן איהרער א מיטגליעד און זאל איהר געבען א געניגען בעריכט איבער זיין רייזע ארום דער וועלט.

אין דערזעלבער צייט אבער האט דיא קייזערליכע געאגראפֿישע געזעל־שאפֿט פֿון פּאריז געפֿאָדערט, אז דער פּראָפֿעסאר פּאגאנעל, וועלכער איז גע־ווען איהר סעקרעטער, זאל איהר געבען זיין בעריכט איבער זיין בעריהמטע רייזע ארום דער וועלט.

דער פּראָפֿעסאר האט ניט געוואוסט וואס צו טהאן. זיין א מיטגליעד פֿון דער ענגלישען קעניגליכען געאגראפֿישען געזעלשאפֿט איז זעהר א גרויסע עהרע, וועלכע פֿיעלע געלערנטע וואלטען זיך געווינשען צו האבען. ניט יעדער אבער קען צוקומען צו אזא עהרע.

פֿון דער אנדערער זייט אבער האט ער ניט געקענט אפזאגען דיא פֿראַנ־צויזישע קייזערליכע געאגראפֿישע געזעלשאפֿט. זיא האט דאך איהם אייגענטליך געשיקט קיין אזיען. ער, דורך זיינע פֿעהלער, האט געמאכט דיא רייזע ארום דער וועלט.

אלזא, וואס טהוט מען?

דער פּראָפֿעסאר איז געווען פֿערצווייפֿעלט. ער האט זיך קיין עצה ניט געקענט געבען. דערצו נאך האט מען איהם ניט געלאזען פֿיעל טראכטען. קוים האט זיך אנגעהויבען דער טאג, האבען זיך אנגעהויבען וויזיטען און בעזוכע. זייט מען האט איהם פֿארגעשטעלט פֿאר דער קעניגין וויקטאָריאַ און דיא קעניגין האט איהם געגעבען א גאלדענע מעדאַלע דער פֿאר, וואס ער האט גערעטעט איהרע אונטערטהאנען, האט מען איהם שוין גאר ניט געלאזט רוהען.

צווישען דיא דאַמען, וועלכע האבען אנגעהויבען צו קומען אפֿט אין שלאָס מאלקאלם, איז געווען דעם מאיאָר'ס א קוזינע מיט'ן נאמען מיס אראבעללא. זיא איז געווען ניט גאנץ יונג, אבער נאך זעהר שעהן און וויא אלע רייכע ענגלענדערינגען, אביסעל „עקסצענטריש". אויף אונזער שפראַכע הייסט עס א זאָנדערלינג (טשודאטשקאַ).

זיא איז געווען זעהר רייך, איהרע עלטערן האבען איהר איבערגעלאָזען א פֿערמעגען פֿון 50 טויזענד פֿונט שטערלינג.

אנפֿאַנגס איז זיא געקומען אלס גאַסט זעהן דעם מאיאָר און לארד גלענארוואן און זיי בעגריסען נאך אזא לאנגע רייזע. דער מאיאר האט זיא בעקאנט געמאכט מיט'ן פראָפֿעסאר און האט איהר דערצעהלט, דעם פראפֿעסאר אין דיא אויגען, וואָס פֿאר א פֿעהלער ער האט געמאכט און וויא אזוי ער איז צערשטרייט.

מיס אראבעללא האט געפֿונען, אז האבען פֿאר א מאַן א צערשטרייטען פראָפֿעסאר איז פֿיעללייכט גלייכער, אלס האבען פֿאר א מאן א שטאלצען און ניט צערשטרייטען ענגלישען באראָן. — איהר איז געפֿעלען דער פראָפֿעסאר מיט זיינע פֿעהלער און זיא האט זיך אין איהם פֿערליעבט.

דער פראָפֿעסאר האט געפֿונען, אז מיס אראבעללא איז זעהר שעהן און האט ליעב געאגראפֿיע. זיא וואלט אויך שטענדיג געווען גערייזט אויף דער וועלט אום זיך צו בעקענען מיט נייע פֿעלקער און מיט נייע געגענדען. אזא פֿרוי וואלט געפאסט פֿאר א פראָפֿעסאר פֿון געאגראפֿיע. ער איז אבער געווען שיכטערן און האט עס קיינעם ניט געזאגט.

זייט איהר ערשטען בעזוך אין שלאָס מאלקאלם, האט מיס אראבעללא געפֿונען, אז ביי לארד גלענארוואן און ליידי העלענא איז זעהר אנגענעהם צו פֿערברענגען דיא צייט און זיא האט אנגעהויבען צו ווערן אן אפֿטער גאַסט אין שלאָס.

זיא פֿלעגט זעהר אפֿט ארומגעהן שפּאַציערן מיט'ן פראָפֿעסאָר שטונדען לאנג איבער בערג און טאהלען. זיי פֿלעגען אמאל גאנצע טעג אוועקזיעצען ביים מעער און רעדען פֿון געאגראפֿיע און פֿון רייזען אין ווייטע לענדער.

לארד גלענארוואן און ליידי העלענא האבען זיך וועניג אומגעקוקט אויף דיא צו אָפֿטע בעזוכע פֿון מיס אראבעללא. עס איז ביי זיי קיין וואונדער ניט געווען, וואס א יונגע פֿרוי אינטערעסירט זיך אזוי צו שטודירען געאגראפֿיע. אין ענגלאנד און אין אמעריקא טרעפֿט מען זעהר אפֿט יונגע פֿרויען, וועלכע לערנען וויסענשאפֿטען, וואס פאַסען זעהר וועניג פֿאר א פֿרוי.

מען טרעפֿט א מאָל מעדכען, וועלכע לערנען זיך אסטראָנאָמיע און שטעהן אוועק גאנצע נעכט אין אבסערוואטאָריום לעבען טעלעסקאָפּ, דורך וועלכען זיי שטודירען דיא שטערן. איינינע פֿרויען האבען זיך זאגאַר אויסגעצייכענט אין דער אסטראנאמיע. זיי האבען ענטדעקט נייע שטערן.

(N. S., 31.)

מאיאר ריטשארדסאן איז אבער געוועזן אן איינפֿאַכער מענש. ער האט גערעכענט, אז זיין קוזינע מיס אראבעללא האט וועניגער ליעב דיא געאגראַפֿיע אלס דעם פּראָפֿעסאר פֿון דער געאגראַפֿיע און ער האט זיך ענשלאסען צו פֿעראייניגען דיעזע צוויי מענשען, וועלכע האבען ביידע אזוי שטארק ליעב געאגראַפֿיע, מיט א גאלדענעם הייראטה׳ס רינג, אין א קירכע פֿאר א גייסטליכען.

ער האט פֿיינר געהאט פֿיעל צערעמאָניען. ער איז איין מאל גלייך אריינגעגאַנגען צום פּראָפֿעסאר און האט איהם געפֿרעגט:

— פּראָפֿעסאר פאגאנעל, ווילט איהר נאך מאכען א פֿעהלער?

דער פּראָפֿעסאר האט איהם אנגעקוקט ערשטוינט. ער האט נים פֿערשטאַנען וואס ער מיינט.

— וואס מיינט איהר, מאיאר ריטשאַרדסאָן? האט ער איהם געפֿרעגט.

— איך מיין גאר נים, האט דער מאיאר געענטפֿערט. איהר זייט געבוירען געווארען צו מאכען פֿעהלער. איהר מוזט זיי מאכען. — מאכט שוין דעם לעצטען גרעסטען פֿעהלער, וואס אזא געלערנטער, וויא איהר, קען מאכען.

— וואס פֿאר א לעצטען פֿעהלער זאל איך מאכען? האט דער פּראָפֿעסאר געפֿרעגט ערשטוינט.

— הייראטהעט! האט דער מאיאר געענטפֿערט.

דער פּראָפֿעסאר איז געוועזן, וויא צו מישט. ער האט נים געוואוסט, וואס צו ענטפֿערן.

— וואס שווייגט איהר, פּראפעסאר? האט דער מאיאר ווייטער געפֿרעגט.

— געפֿעלט אייך נים מיס אראבעללא?

— אך! זיא געפֿעלט מיר זעהר, האט דער פּראָפֿעסאר געענטפֿערט. זיא איז שעהן און קלוג. — זיא איז זאגאַר צו שעהן. איך וואלט בעסער געוואלט, זיא זאל נים זיין אזוי שעהן. — איך וואלט צופֿריעדען געוועזן, זיא זאל האבען עפּעס א חסרון.

— גו, זייט רוהיג, פּראָפֿעסאר! זיא האט געוויס גענוג חסרונות. — האט איהר שוין אמאל געזעהן א פֿרוי אהן חסרונות? — לאמיר דערפֿון נים רעדען. ווען איהר וועט הייראטהען, וועט איהר שוין אויסגעפֿינען איהרע חסרונות. —

— אלזא, פּראָפֿעסאר, אפגעמאכט! איהר הייראטהעט מיס אראבעללא.

— איך קען נים. — איך וואַג עס נים. —

— וואס איז אייך אזעלכעס, מיין געלערנטער פֿריינד? האט זיך דער מאיאר אביסעל געבייזערט. — קומט, זאגט מיר, וואס איז דיא אורזאכע, פֿאר וואס איהר טראכט אזוי לאנג. איהר ליעבט איינער דעם אנדערן. דאס איז גענוג! — הייראטהעט!

— פֿערשטעהט איהר, מאיאר, האט דער פּראָפֿעסאר געשטאַמעלט. — איך קען נים — איך —

דער מאיאר איז געוועזן אן ענערגישער מענש. ווען ער האט זיך צוגעזעצט צו אייגעם, האט מען פֿון איהם נים געקענט אזוי גיך לויז ווערן. ער האט זיך

אנגעזעצט אזוי שטארק אויפ'ן פראפעסאר, אז דער ארימער פאגאנעל האט איהם ענדליך געמוזט אויסזאגען זיין סעקרעט.

— עס טהוט מיר לייד אייך צו זאגען, אז איך האב אויף מיין לייב צייכענס, און וועלכע יעדע פאליציי וועט מיך זעהר לייכט דערקענען.

יעצט האט דער מאיאר אויסגעגלאצט א פאר אויגען. ער האט איהם ניט פערשטאנען.

— וואס האט איהר מורא פאר א פאליציי? האט ער געפרעגט. איך בין זיכער, אז און אייער צערשטרייטהייט האט איהר ניט געגנבעט א שטיק אויסטראליען אדער א שטיק ניי זעעלאנד.

— דאס געוויס ניט, האט דער פראפעסאר געענטפערט. — אבער....

— וואס אבער? זאגט, וואס איהר האט צו זאגען! האט דער מאיאר אויסגערופען. מיר זיינען דאך אלטע גוטע פריינד, צווישען אונז דארף קיין סעקרעט ניט זיין.

— וועט איהר מיר שווערן, אז איהר וועט קיינעם ניט אויסזאגען?

— שווערן וועל איך ניט, איך וועל אבער דאך קיינעם ניט זאגען.

דער פראפעסאר האט זיך אפגעבינדען דעם האלז און האט אפגעקנעפעלט זיין העמד.

דער מאיאר האט דערזעהן א זאנדערבארעם בילד. — אויפ'ן פראפעסארס ברוסט איז געווען אויסגעשטאכען מיט רויטע פארב א גרויסער פויגעל, וועלכער האט געביסען דעם פראפעסאר'ס הארץ מיט'ן שנאבעל און דיא פליגעל האט ער אויסגעשפרייט ביז אויפ'ן האלז. דער גאנצער פויגעל איז געווען פון רויטער פארב, נור דיא אויגען און דער שנאבעל זיינען געווען געמאכט מיט בלויער פארב.

דער מאיאר איז אנפאנגס געווען איבערראשט. דאן האט ער אנגעהויבען צו לאכען.

— וויא קומט דאס צו אייך, פראפעסאר? האט ער געפרעגט.

— אין דיא דריי טעג, וואס איך בין געווען געפאנגען ביי דעם הויפטלינג פון דיא מאארי, האט דער פראפעסאר דערצעהלט, האט זיך דיעזער ווילדער פירסט אזוי פערליעבט אין מיר, אז ער האט מיך געוואלט צייכענען, איך זאל ניט אנטלויפען. ער האט מיך געבונדען און האט מיך טאטואירט מיט זיינע אייגענע פירסטליכע הענד.

איך שעהם מיך יעצט צו ווייזען ערגעץ מיט א נאקעטען האלז. עס איז נאך ווייניג, וואס מען לאכט פון מיר דערפאר, וואס איך בין אזוי צערשטרייט, זאל מען נאך לאכען, וואס איך בין טאטואירט? — דאס, מיין פריינד, איז דיא אורזאכע, פאר וואס איך קען ניט הייראטהען טים אראבעללא.

דער מאיאר האט געטראכט איינינע מינוט. פלוצלונג האט ער אנגעהאפט דעם פראפעסאר ביי דער האנד און האט איהם געזאגט:

— נו, פריינד! דאס איז נאך קיין פעהלער ניט. פערקעהרט, ווען מען וועט

דערפון געוואהר ווערן, וועט מען אייך נאך מעהר שעצען און אכטען. איהר וועט זיין דער איינציגער פראפעסאר אויף דער וועלט, וועלכער איז טאטואירט.

— זייט איהר זיכער, אז דאס וועט ניט זיין קיין חסרון ביי מיס אראבעללא? האט דער פראפעסאר געפרעגט שטילערהייט.

— אזוי זיכער, וויא איך בין זיכער, אז היינט איז טאג.

מיט דיעזע ווערטער איז דער מאיאר ארויסגעגאנגען.

דעם אנדערן טאג האט ער איינגעלאדען דעם פראפעסאר צו זיך. מיס אראבעללא איז אויך געווען איינגעלאדען ביים מאיאר.

אין צוויי וואכען ארום האט דער פראפעסאר געהייראטהעט מיס אראבעללא אין דער קירכע פון שלאס מאלקאלם.

דיא קירכע איז געווען פערציערט גראנדארטיג. עס זיינען זיך צונויפגעקומען זעהר פיעל געסט פון גאנץ ענגלאנד. דער פראפעסאר איז געווען אנגעטהאן זעהר רייך, אבער א גרויסער ווייסער קראגען האט איהם פערשטעלט דעם גאנצען האלז. — דאס איז געווען דער לעצטער פעהלער, וואס ער האט געמאכט.

דער פראפעסאר האט זיך בעזעצט אין שאטלאנד. מען האט איהם געשריעבען פון פאריז און געבעטען, ער זאל צוריק קומען קיין פראנקרייך, ער האט אבער ניט געוואלט. ער האט מורא געהאט, אז מען זאל ניט געוואהר ווערן, אז ער איז טאטואירט און דיא פראנצויזישע צייטונגען, וועלכע זיינען גרויסע בריות צו מאכען קאריקאטורען, זאלען איהם ניט פארשטעללען, וויא ער מאכט פעהלער און דיא ווילדע טאטואירען איהם.

דער מאיאר האט ניט געהאלטען קיין ווארט. ער האט אויסגעזאגט דעם פראפעסארס געהיימנים. ער האט עס איבערגעגעבען אלס געהיימנים נור לארד גלענארוואן און ליידי העלענא. באלד אבער זיינען דערפון געוואהר געווארען קאפיטאן פאררגוט און זיינע יונגע פרוי.

ראבערט גראנט איז אריינגעטרעטען אין א שולע פון מאטראזען און זעע לייט. ער לערנט זעהר גוט און זיין פאטער האפט, אז ער וועט ווערן מיט דער צייט א גרויסער געלערנטער און א גוטער שיפס-קאפיטאן.

קאפיטאן גראנט איז נאך אלץ בעשעפטיגט מיט זיין אידעע צו געפינען ערגעץ א גרויס אינזעל, וואו ער זאל קענען גרינדען א קאלאניע פאר שאטלענדער.

אזוי וויא ער האט פערלארען מיט דער „בריטאניא" זיין גאנצעס פערמעגען, וויל ער זיך צונויפלעגען געלד און קויפען אנאנדער שיף. ער איז דאהער אריינגעטרעטען אלס שיפס-קאפיטאן אויף איינע פון דיא גרויסע שיפען, וועלכע געהן פון גלאזגא קיין ניו יארק און נעהמט א גרויס געהאלט.

לארד גלענארוואן האט געוואלט איהם לייען געלד, ער זאל זיך קויפען א שיף. קאפיטאן גראנט האט עס אבער ניט געוואלט אננעהמען.

— איך מוז אלענפאלס ווארטען, ביז ראבערט וועט אונטערוואקסען, האט ער געזאגט. איך וויל יעצט ניט פאהרען אליין. איך וויל, מיין זוהן זאל פאהרען

מיט מיר און מיר העלפען. אלזא, מוז איךווארטען איינינע יאהר. דערווייל קען איך מיר צונויפלעגען געלד אויף א שיף.

זיין שוויגער זוהן, קאפיטאן פאררגוט, האט איהם געוואלט געבען זיין געלד. ער האט עס אבער אויך ניט געוואלט אננעהמען.

— איהר זייט יונגע לייט, מיינע קינדער, איהר דארפט האבען דאס געלד פאר זיך. איך האב אנגעהויבען צו פיהרען מיין וועלט אלס ארימער מאטראז, האב מיר דערנאך דערווארבען א גרויס פערמעגען. שפעטער האב איך פערלא־רען מיין פערמעגען. — איך וועל מיר ווידער אמאל ערווערבען א פערמעגען.

איידער קאפיטאן גראנט איז אוועקגעפאהרען דאס ערשטע מאל אויף זיין שיף קיין ניו יארק, האט לארד גלענארוואן איינגעלאדען צו זיך אלע זיינע קא־מעראדען, וועלכע האבען געמאכט מיט איהם דיא רייזע ארום דער וועלט און האט פון זייערט וועגען געמאכט א מיטאג. זאגאר דיא מאטראזען פון'ם „דונ־קאן" זיינען געוועזען איינגעלאדען אויפ'ן מיטאג.

ווען מען האט אפגעגעסען, האט לארד גלענארוואן גענומען א באקאל שאמפאניער און האט געזאגט:

— איך טרינק אויף דיא געזונדהייט פון אלע מיינע פריינד און בעגלייטער אויף מיין רייזע ארום דיא וועלט! איך האף, אז ווען איך זאל וועלען מאכען נאך א וויטע רייזע, וועלען מיך דיזעלבע פריינד ווידער בעגלייטען און וועלען ווייע־דער אויסהאלטען מיט מיר אלע שוועריגקייטען פון אזא רייזע.

אלע האבען אויפגעהויבען זייערע גלעזער און האבען אויסגערופען:

— יא, מיר וועלען פאהרען מיט אייך ביז צום עק וועלט!

— וועט איהר איבערלאזען אין דער היים אייער פרוי? האט דער מאיאר געפרעגט דעם פראפעסאר.

— איך וועל אויך מיט איהם פאהרען, האט מיסיס פאגאנעל געענטפערט פאר איהר מאן.

ווען עס איז שטיל געווארען, האט זיך לארד גלענארוואן געווענדעט צו זיינע פריינד און קאמעראדען:

— מיינע פריינד! איך האב אייך געשטעלט דיזע פראגע ניט אויס ניי־גיערדע, ניט אום צו פראבירען, אויב איהר ווילט זיך נאך אמאל אונטערווארפען געפאהרען און ריזקירען מיט אייער לעבען — ניין! דיזע פראגע איז פאר מיר זעהר וויכטיג, ווייל איך דענק ווירקליך אין א קורצער צייט צו מאכען א רייזע צוזאמען מיט קאפיטאן גראנט און זוכען אן אינזעל, וואו מען זאל קענען גרינ־דען א קאלאניע.

איהר זעהט, מיינע פריינד, אז אין ענגלאנד ווערט דאס לעבען אלע מאל שווערער, אונזערע ארמענהייזער זיינען פול געפאקט מיט ארימע לייט, אונזערע שפיטעלער זיינען שוין צו ענג פאר אונזערע ארימע קראנקע; אין אונזערע ווייזען הייזער איז שוין ניטא קיין פלאץ פאר דיא קינדער, וועלכע דיא עלטערן

מוזען ארויסוואַרפען אויף דער גאַס, ווייל זיי זיינען ניט אים שטאַנד זיי צו דערציעהען.

דאס אלטע ענגלאנד איז צו קליין פאר איהר בעפעלקערונג.

וואס וועט זיין דאס ענדע, ווען מיר וועלען ניט אויסזוכען א נייע געגענד. וואוהין אראפצוציהען דיא צו-גרויסע מאסע מענשען. ערגעץ אין א נייע געגענד? מיר מוזען גרינדען ערגעץ א נייע קאלאניע. עס איז נאך דא גענוג פלאַץ אויף דער ערד, וואו מענשען קענען לעבען גליקליך. מען מוז עס נור אויסזוכען.

לאמיר זיך נור אביסעל אויסרוהען פון אונזער איצטיגער רייזע, לאמיר זיך נור גוט פארבערייטען צו דער נייער רייזע. ווען אלעס וועט פערטיג זיין, וועל איך אייך מעלדען.

זייט איהר איינפערשטאַנען מיט מיר? וועט איהר אלע פאהרען מיט מיר?

— אלע! אלע! האבען אלע אנוועזענדע געענטפערט.

— איך דאנק אייך, מיינע פריינד! האט לארד גלענארוואן געזאגט. — לאָמיר זיך שוין אנהויבען פארצובערייטען.

איהר, פראפעסאר, הויבט אן צו זוכען אין אייערע לאנדקארטען א געגענד, וואס זאל פאסען אם בעסטען פאר א קאלאניע.

איהר, קאפיטאן פארראגוט, זעהט אויסצובעסערן דעם „דונקאן" און בויען א נייע שיף פאר דיא רייזע.

איך וועל פערזארגען אלעס, וואס געהער זיך אן מיט געלד זאכען.

— הורראה! פאר דיא נייע קאלאניע! הורראה! פאר דיא נייע רייזע! האבען אלע געשריען מיט איין קול.

מען איז געזעסען ביז שפעט אין דער נאכט און מען האט אפגערעדט אלעס נעטהיגע פאר דיא נייע רייזע.

דעם אנדערן טאג איז קאפיטאן גראנט אוועקגעפאהרען קיין ניו יארק.

דער פראפעסאר האט געמוזט צוליעב טהאן זיין יונגע פרוי און ווערן א מיטגליעד פון דער ענגלישער געאָגראפישער געזעלשאפט.

מען האט איהם פארגעשלאָגען, ער זאל ווערן פראפעסאר אין אקספארד, דיא עלטסטע און בעסטע ענגלישע אוניווערזיטעט. ער האט עס אבער ניט געוואלט אננעהמען, ווייל ער האט געוואלט מאכען א פלאן פאר דיא נייע רייזע.

(ע נ ד ע)

דיא אידישע געשיכטע

פון פראָפ. גרעטץ

איז ביי אונז יעצט ערשינען אין אַ נייע אויסגעבעסערטע, פאָלשטענדיגע אויסגאַבע, געענדיגט ביז צו דער געגענווערטיגער צייט, מיט אַ פאָררעדע פון

א. טאַנענבוים

די „אידישע געשיכטע“ פון פראָפ. גרעטץ פאַנגט זיך אָן פון דער צייט, ווען אידען האָבען זיך באַזעצט אין זייער אייגען לאַנד „ארץ ישראל“ און ענדיגט זיך מיט דער געגענווערטיגער צייט, ווען אידען זיינען אין גלות און זיינען פערשפּרייט איבער דער גאַנצער וועלט. אַלעס וואָס מיט אידען האָט פּאַסירט זייט אידען זיינען געוואָרען אַ פאָלק, ווערט היסטאָריש־וואהר דערצעהלט.

יעדער איד, וואָס וועט לעזען די „אידישע געשיכטע“ פון פּראָפעסאָר גרעטץ, וועט זיך פיהלען פיעל שטאָלצער און ערהאַבענער און וועט בעקומען מעהר ליעבע און אַכטונג צו זיין פאָלק, ווייל קיין פאָלק האָט ניט ארויס־געגעבען אַזעלכע גרויסע לייט און וועלט־בעריהמטע פערזאָנען ווי דאָס אידי־שע פאָלק האָט ארויסגעגעבען אין אַלע צייטען און אין אַלע לענדער.

די „אידישע געשיכטע“ פון פּראָפ. גרעטץ איז אַנערקענט פיר די בעסטע און פאָלשטענדיגסטע, וואָס איז געשאַפען געוואָרען פאַר אידען און איז געשריעבען אין אַ לייכטער שפּראַך פערשטענדליך פאַר אַלע קלאַסען לעזער.

די „אידישע געשיכטע“ פון פּראָפ. גרעטץ איז ניט קיין ראָמאַן, וואָס בעהאַנדעלט בלויז איין ערצעהלונג פון אָנפאַנג ביז ענדע, און אַז מען פאַנגט אָן מוז מען ענדיגען. יעדער קאַפּיטעל פון דער „אידישער געשיכטע“ איז אַ בעזונדער ערצעהלונג פאַר זיך זעלבסט און בעהאַנדעלט א געוויסע עפּאָכע פון אידישען פאָלק, אַז מען לעזט דורך אַ קאַפּיטעל, מיינט עס, אַז מען ווערט בעקאַנט מיט אַ שטיק אידישע היסטאָריע.

יעדער איד דאַרף וויסען די געשיכטע פון זיין פאָלק און וויסען קען מען נור, ווען מען זאָל עס לעזען. שאַפט זיך אַלזאָ איין די „אידישע גע־שיכטע“ אין אייער הויז.

די נייע אויסגאַבע פון די „אידישע געשיכטע“ קומט אין 4 גרויסע און דיקע בענדער, שעהן געדרוקט אויף אַנטיק־פּאַפּיער און פּראַכטפאָל גע־בונדען אין קלאָטה מיט גאָלד־סטעמפּינג אויף די רוקענס און מיט דעם בילד פון פּראָפ. גרעץ גראַווירט אין גאָלד אויף די קאָווערס.

דער רעגולאַר פּרייז פיר אַלע 4 בענדער איז 4 דאָלאַר, און מיר גיבען עס אַוועק פיר בלויז 1 דאָלאַר מיט 25 סענט, אין דער קאָנטרי $1.75 פריי פּאָרטאָ, אַלס פּרעזענט צו אונזער צעהן־יעהריגען יובילעאום.

ספּעשעל פּרעמיום. מיר גיבען צו יעדען סייל פון אַ „אידישע גע־שיכטע“ אַ ספּעשעל פּרעמיום פון אַ פּראַכטפאָלען קאָלירטען פּאַלעסטינאַ מאַפּ אין וועלכען עס איז בעצייכענט אַלע ערטער פון „ארץ ישראל“ און איהרע קאָלאָניעס.

די סייז פון „פּאַלעסטינאַ מאַפּ“ איז 20 אינטשעס ברייט און 24 אינטשעס לאַנג און איז די שעהנסטע ציערונג אויפצוהייגען אויפ׳ן וואַנד אין יעדער אידישער הויז.

Hebrew Publishing Co., 83-85 Canal St., New York.

אינהאַלט פערצייכניס פון „גרעטץ'ס אידישע געשיכטע" 1טער באַנד.

גאָר די אַלטע צייט.

1 דאָס בעזעצען זיך און ווערען אַ פאָלק.
2 אַנהויב פון מלכים, שמואל און שאול.
3 שלמה המלך
4 דאָס צופאַלעניש פון דער אידישער מלוכה.
5 די לעצטע מלכי ישראל און די מפלה פון שומרון.
6 דאָס רעשטיל אידען.
7 די לעצטע מלכי יהודה.

דער גלות בבל און דער בית־שני.

1 דער גלות בבל
2 דאָס אהיים קומען און דאָס נייע ירושלים.
3 די סופרים (אַנשי כנסת הגדולה).
4 די אידען אונטער די מלוכה פון מוקדון.
5 דאָס העלעניזירען מיט געוואַלד אין דער צייט פון אנטיאָכוס
6 די מכבים (מאַקאַבעער).

די צייט פון חשמונאים.

1 די נשיאים, שמעון און יוחנן הורקנוס.
2 יונתן און שמעון, די ערשטע כהנים פון די חשמונאים.
3 אריסתובול דער ערשטער, ינאי, אלכסנדר און סלמה אלכסנדרא.
4 די לעצטע מלכים פון די חשמונאים.

די צייט פון הורדוס משפחת.

1 הורדוס דער ערשטער.
2 ארכעליום און די ערשטע רוימישע מנהיגים (פּראָקוראַטאָרען)
3 דאָס פערשפּרייט ווערען פון די אידען אויף דער וועלט.
4 אַגריפּאַ דער צווייטער.
5 די מלחמה אין גליל געגען די רוימער.
6 חורבן ירושלים.

אינהאלט פערצייכנים פון „גרעטץ'ס אידישע געשיכטע" 2טער באַנד

די איבערגאַנגס־צייט.

1 די נאַכוועהעניש‍ען פון דער מלחמה.
2 די אידען אין דער צייט פון ראמיטיאן, נערוואַ און טראיאן.
3 די בלוטיגע מלחמה אין דער צייט פון האדריאן.
4 די נשיאים שמעון בן גמליאל דער צווייטער, יהודה דער ערשטער, גמליאל דער דריטער און יהודה דער צווייטער.
5 דאָס אידישקייט אין בבל און פערסיען.
6 דאָס אידישקייט אין דער צייט פון דיאָלעקטיאן און די ערשטע קריסטליכע מלכים.
7 אויס נשיאים און דער סיום פונ'ם תלמוד.
8 די אידען אין די אייראָפעאישע לענדער.
9 די אידען אין אַראַביען און מחמד.

די צייט פון די גאונים.

1 די אידען אונטער די מאַחמעדאַנער.
2 די קראַיִמס און נייע כתות.
3 רב סעדיה גאון און זיין צייט.

די יודיש־שפּאַנישע צייט.

1 די צייט פון אבן שפרוט.
2 די צייט פון אבן נגרילה, אלפסי און רש"י.
3 דער ערשטער קרייץ־צוג און די ערשטע בלוט־בעשולדיגונג געגען די אידען.
4 די צייט פאַר דעם רמב"ם.
5 דער רמב"ם.
6 די גרויסע מחלוקות און דער שענדליכער צייכען אויף די קליידער.
7 די וכוחים און דאָס פערברענען פונ'ם תלמוד.
8 דאָס שטאַרקע פרומקייט און די קבלה.
9 דער שווארצער טויט און די אידישע הריגות.

אינהאלט פערצייכניס פון „גרעטץ'ס אידישע געשיכטע" 3טער באנד.

די צייט פון די אנוסים.

1 די מאראנען.
2 א קליינע הילפע אין דער נויטה.
3 נאך גרעסערע רדיפות געגען די אידען און מאראנען.
4 די אינקוויזיציאן אין שפאניען.
5 דאס פערטרייבען די אידען פון שפאניען און פארטוגאל.
6 דאס וויטערע נע־ונד זיין פון אידען און מאראנען.

די צייט פון דער רעפארמאציאן.

1 די מענשענפריינדע און די רעפארמאציאן.
2 די מאראנען און פאלשע האפנונגען אויף משיח'ס צייטען.
3 די מאראנען און די פעפסטע.
4 די אידען אין טערקיי און דון יוסף הנשיא.
5 די לאגע פון די אידען אין פוילען און איטאליען.
6 מאראנישע קהלות אין אמסטערדאם, האמבורג און באַרדאָ.
7 די דרייסיג־יעהריגע קריעג אין חמעלניצקי'ס צייטען.
8 די אידען אין ענגלאנד.
9 ברוך שפינאזא און שבתי צבי.
10 אידישע בעשיצער און שונאים צווישען קריסטליכע געלע־רענטע.
11 דער קורפירסט פריעדריך ווילהעלם פון דייטשלאנד.
12 דער גראס אינקוויזיטאר דיעגא דע סארמענטא.
13 משה גערמאנוס. יצחק ביבא. יצחק קארדוזה.
14 פירסט כריסטיאן אויגוסט פאן פפלאנץ־זולצבאך.
15 פראפעסאר יעקב טריגלאנד.
16 קעניג פריעדריך דער ערשטער.

אינהאלט פערצייכנים פון „גרעטץ'ס אידישע געשיכטע" 4טער באנד

דיא נייע צייט.

1 ר' ישראל בעל שם טוב (בעש"ט) און זיין דרך.
2 ר' משה מענדעלסאָן און זיין צייט.
3 די ישועה פון פראנקרייך.
4 די נייע סנהדרין.
5 די רעפאָרם און די אידישע וויסענשאפט.
6 ר' משה מאָנטעפיאָרע און עלילת הדם אין דמשק.
7 ר' יצחק בער לעווענזאָן און זיין צייט.
8 די ערשטע אידישע שוהלען אין רוסלאנד.
9 דאס גרינדען אידישע קאָלאָניען אין רוסלאנד.
10 קאווקאזער אידען.
11 קרימער אידען, אדער קרימטשאקעס.
12 נייע אידישע שונאים אדער דער אנטיסעמיטיזמוס.
13 בילדונג אין רוסלאנד.
14 מאָזעס מאָנטעפיאָרע אין רוסלאנד.
15 די ראבינער־שוהלען אין ווילנא און זשיטאָמיר.
16 די רעגיערונג פון קייזער אלעקסאנדער דעם 2טען.
17 אידען אין עסטרייך־אונגארן.
18 אידען אין דייטשלאנד און אין פראנקרייך.
19 אידען אין איטאליען און אין רומעניען.
20 טהעאָדאָר הערצל און דער פאָליטישער ציוניזם.
21 אידען אין אמעריקא.
22 אידען אין אויסטראליען.
23 אידען אין זיד־אפריקא.
24 אהרן און דניאל דע־פאס.
25 נתנאל אייזיקס.
26 די ערשטע אידישע געמיינדע אין קייפטאון.
27 די אידישע געמיינדע אין פרעטאָריא.